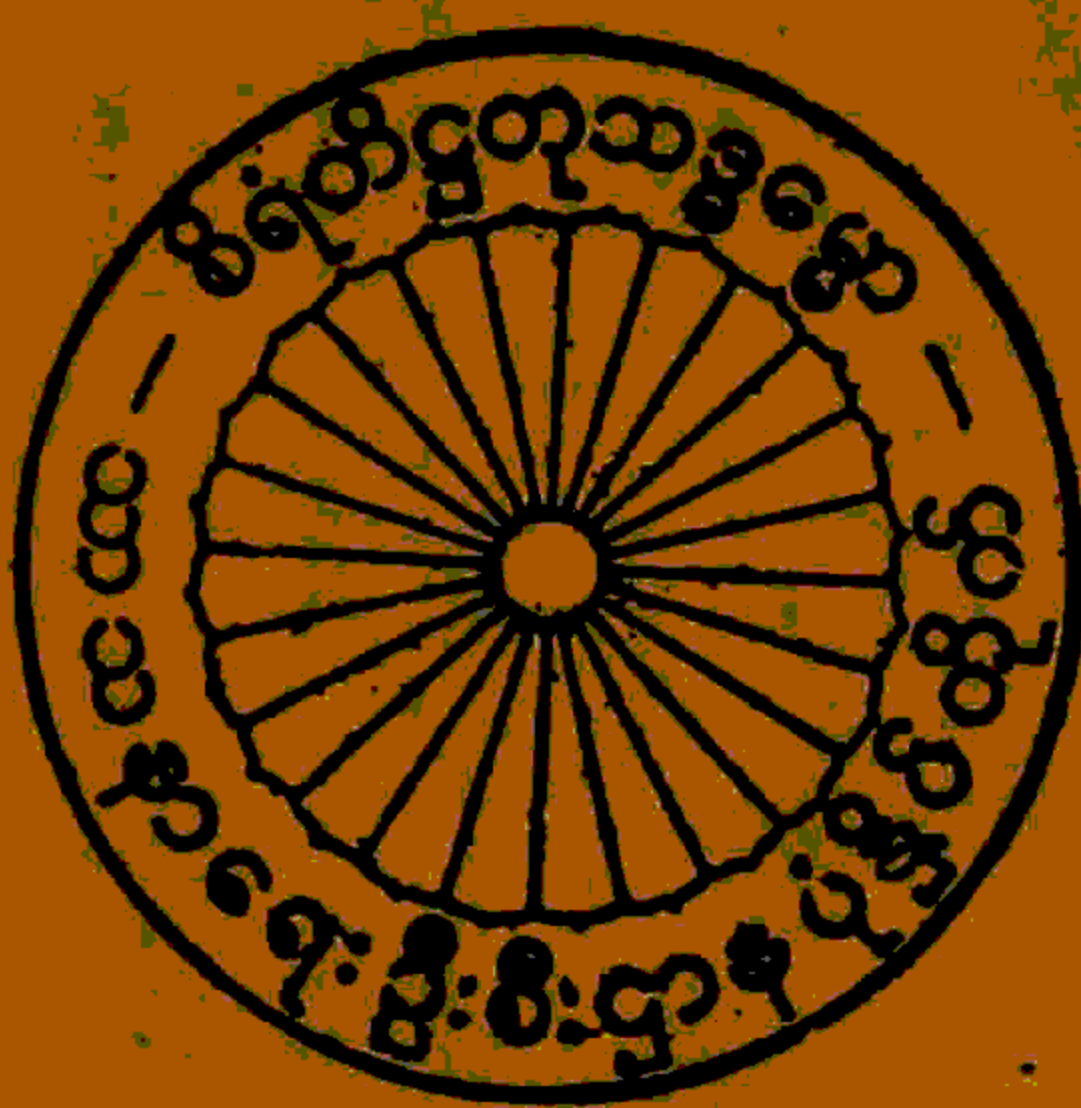

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (ဗုဒ္ဓမပိုင်း)

တိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဦးစီးရေးသားသည်။

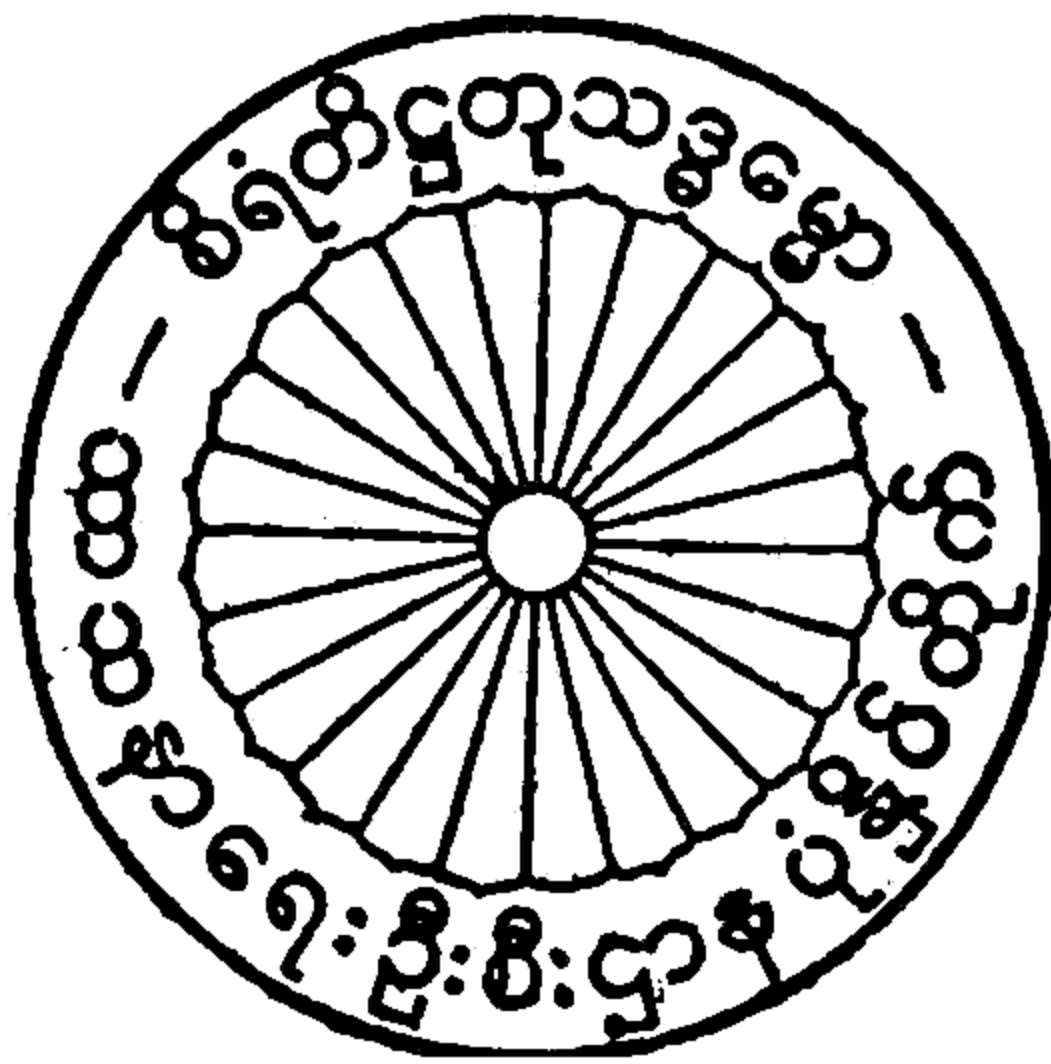

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ ပြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (မဋ္ဌမပိုင်း)

တိပိဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဦးစီးရေးသားသည်။

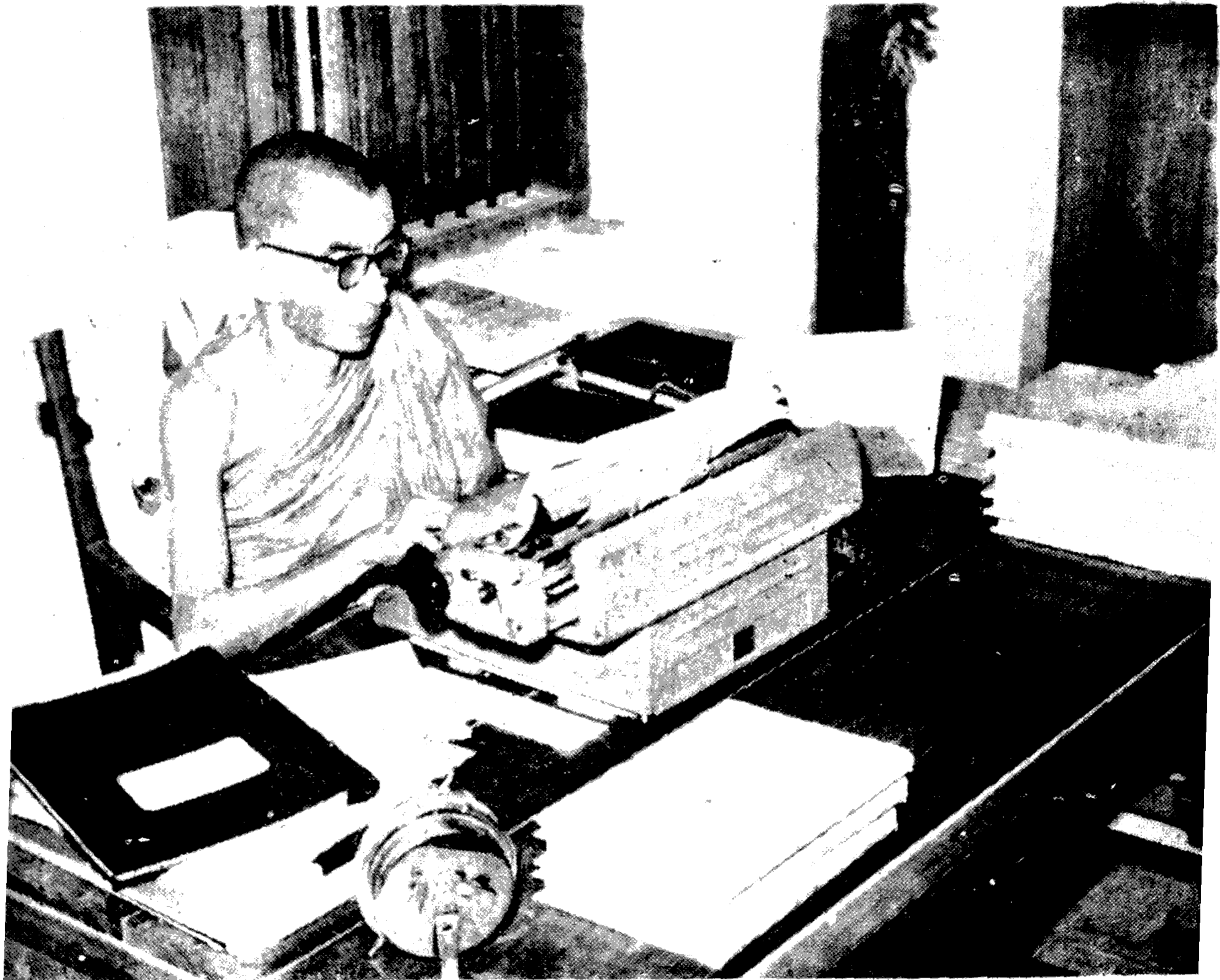

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇) က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဝိသုဇ္ဈက ဆရာတော်

ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ မ္ဗောဓရိယ ဝဋ်သကာဘွဲ့
သာသနဇေ သိရိပဝရ မ္ဗောဓရိယဘွဲ့
အစိုးရပဌမကျော်ဘွဲ့
ဗုဒ္ဓသာသနဝိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓရ မဟာတိပိဋကကောဝိဒဘွဲ့
တိပိဋကဓရဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုရု
မင်းကွန်းဆရာတော် အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း ပြုစုနေပုံ

ဗုဒ္ဓသာသန-မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အသေးစိတ် မာတိကာ

အခန်း ၄၃၊ ထေရာပဒါနခန်း

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၁) အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်အကြောင်း	၂
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း....	၂
မဟာကာလ, စူဠကာလ ညီနောင်ဝတ္ထု	၆
သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထု	၁၂
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း	၂၀
(ဂ) မထေရ်မြတ် တရားထူးရကြောင်း	၂၆
အညာသိကောဏ္ဍည အမည်တွင်ခြင်း	၂၇
(ဃ) ရတ္တညူ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြောင်း....	၂၇
ရတ္တညူ = ညဉ့်အပိုင်းအခြားကိုသိသောပုဂ္ဂိုလ်	၂၉
ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အညာသိကောဏ္ဍည	
မထေရ်မြတ်၏ အကြောင်း....	၂၉
မဏ္ဍာကိနီရေကန်	၃၃
အရှင်ကောဏ္ဍည မိမိအမည်ဖော်၍ လျှောက်	
ရခြင်း အကြောင်း	၃၆
မြတ်စွာဘုရား အစွန်းနှစ်ပါးလွတ်အောင်	
မေးတော်မူခြင်း	၄၀
မြေပေါက်စေတီ	၄၃
(၂-၃) အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်	
အဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါး အကြောင်း	၄၄
(က) မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၄
သရဒရသေ့ အဂ္ဂသာဝကဆုပန်ခြင်း	၅၁

[၁] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၅၆
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြကြောင်း	၆၀
အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်း	
အကြောင်း	၆၂
အနုဇာနာတုကို မြန်မာပြန်ပုံ အဆုံးအဖြတ်	၆၆
မြတ်စွာဘုရားကို နောက်ဆုံးကန်တော့ခြင်း	၆၈
မယ်တော်ကြီး တရားထူးရခြင်း	၇၆
ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်း	၇၉
ဓာတ်တော်များကို စုံနွဲ့ထေရ် သာဝတ္ထိသို့	
ယူဆောင်ခဲ့ခြင်း	၈၁
အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်	
မူခြင်းအကြောင်း	၉၂
မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ်နှင့် (၁၄၈)ခုနှစ်	
တို့၏ ဖြစ်ရပ်များ	၉၂
လူသတ်သမားတို့အပြစ်ရခြင်း	၉၈
အရှင်မောဂ္ဂလာန်အကြောင်း မှီငြမ်း	
ပြုသောကျမ်းများ	၉၉
(၄) အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်အကြောင်း	၁၀၀
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၀၀
မဟာဧကသာဋက ပုဏ္ဏားဘဝ	၁၀၅
သူကြွယ်ဘဝ	၁၁၁
ဗာရာဏသီသူဌေးဘဝ	၁၁၃
နန္ဒရာဇ်မင်းဘဝ	၁၁၆
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း	၁၂၅
သဝံဏ်လွှာ နှစ်စောင်	၁၂၉
ပန်းကုံးများ မညှိုးခြင်း	၁၃၁
ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်	၁၃၁
သူဌေးနှင့် သူဌေးကတော်တို့၏ သတိသံဝေဂ	၁၃၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

နှစ်ဦးလုံး ရဟန်းပြုကြခြင်း		၁၃၄
အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲတော်မူကြခြင်း		၁၃၆
မြတ်စွာဘုရားနှင့် မထေရ်မြတ် တွေ့ဆုံခြင်း		၁၃၈
အရှင်မဟာကဿပ၏ အရိအသေပေး		
ခံနိုင်ပုံ မှတ်ဖွယ်		၁၄၁
ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ရဟန်းအဖြစ်ကို		
ပေးတော်မူခြင်း		၁၄၂
ဩဝါဒသုံးပါး၏ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြချက်		၁၄၃
သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူခြင်း		၁၄၄
သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူရခြင်းအကြောင်း		
မှတ်ဖွယ်		၁၄၅
(ဂ) မထေရ်မြတ်တရားထူးရ၍ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို		
ရတော်မူခြင်းအကြောင်း		၁၄၇
(၅) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အကြောင်း		၁၄၈
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၁၄၈
ကဿပမြတ်စွာစေတီတော်အား		
ဆီမီးလှူပြန်ခြင်း		၁၅၀
အန္တဘာရဘဝ		၁၅၁
နတ်သွီး ကောင်းကြီးပေးခြင်း		၁၅၄
မဟာဓန သူဌေးဖြစ်ခြင်း		၁၅၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်းအကြောင်း		၁၆၀
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း		
အကြောင်း		၁၆၁
အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးနှင့် ဝတ္ထုများ		၁၆၄
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၁၇၂
ဒိဗ္ဗစက္ခု တေဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များ		၁၇၂
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် နတ်လှူဒါန်းသည့် ပံသုကူ		
သင်္ကန်းကို ရတော်မူခြင်းအကြောင်း		၁၇၃

[သ] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၆) အရှင်ဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း	၁၇၇
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၇၈
(ခ) နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၁၇၉
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၁၈၀
ဥစ္စာကုလိက တေဒဂ်ဘွဲ့နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၁၈၁
(၇) အရှင်သကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း	၁၈၁
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၈၁
စိတ္တပတ္တဥဩဌာန် ဘဝ	၁၈၃
လက်သမား ဆရာကြီးဘဝ	၁၈၄
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း ၁၈၅	
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနှင့် စပ်သော တရား	
များ	၁၈၆
မထေရ်မြတ် ရဟန္တာဖြစ်သော သုတ်တရား ၁၈၆	
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယကို သေက္ခအရိယာပင်	
ထင်မှတ်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာက တရားတိုး၍	
ဟောနေခြင်း	၁၈၈
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို	
မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားဖော်ပြတော်မူခြင်း ၁၉၀	
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၁၉၃
(၈) အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ မထေရ်အကြောင်း	၁၉၄
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၉၄
မဟာသီလ သူဌေးသားဘဝ	၁၉၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၁၉၆
ပိဏ္ဍောလ ဘာရဒွါဇ အမည်ရပုံ	၁၉၆
ရဟန်းပြုသောအခါလည်း ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ	
ဟူ၍ပင် အမည်တွင်ပုံ	၁၉၇
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၀၁

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
(၉) အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ် အကြောင်း		၂၀၂
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၀၂
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း....		၂၀၈
ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါး မှတ်သားဖွယ်		၂၀၉
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၂၁၂
(၁၀) အရှင်ကဇ္ဇည်း မထေရ်အကြောင်း	---	၂၁၃
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၁၃
ရွှေအုတ်လှူခြင်း		၂၁၄
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း....		၂၁၅
သူဌေးသွီး နှစ်ယောက်တို့အကြောင်း		၂၁၇
ကံအကျိုးတရားနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်များ....		၂၂၁
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း....		၂၂၂
(၁၁-၁၂) ပန္နကမထေရ် နောင်ညီနှစ်ပါးအကြောင်း		၂၂၃
(က) မထေရ်မြတ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၂၃
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း		၂၂၉
ညီငယ်ကို ရှင်ပြုပေးခြင်း		၂၃၀
စူဠပန္နက ဉာဏ်နဲ့ နှေးရခြင်းအကြောင်း		
မှတ်သားဖွယ်		၂၃၁
မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတော်မူခြင်း....		၂၃၃
ရဇောဟရဏကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးရခြင်းအကြောင်း		
မှတ်သားဖွယ်		၂၃၃
အရှင်စူဠပန္နက ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း		၂၃၄
စူဠသေဋ္ဌိဇာတ်		၂၃၈
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြခြင်း		၂၄၃
တေဒဂ်ရနိုင်လောက်အောင် ဖန်ဆင်းခြင်းနှင့်		
စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်		၂၄၄

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၁၃) အရှင်သုဘူတိ မထေရ်အကြောင်း		၂၄၅
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၄၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၂၄၈
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှစ်ဆင့်ရတော်မူခြင်း		၂၄၉
အရဏ္ဏဝိဟာရီ တေဒဂ်နှင့် စပ်၍		
မှတ်သားဖွယ်		၂၅၀
မေတ္တာဖြင့် ဆွမ်းခံတော်မူခြင်းအကြောင်း		
မှတ်သားဖွယ်		၂၅၁
(၁၄) အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ မထေရ်အကြောင်း		၂၅၂
ခဒိရဝနိယရေဝတအမည်နှင့် စပ်၍		
မှတ်သားဖွယ်		၂၅၂
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၅၂
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၂၅၄
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ညီနှင့်နှမများ		၂၅၅
ရေဝတ သံဝေဂရခြင်း		၂၅၅
မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းများစွာတို့နှင့် တကွ		
ကြွလာတော်မူခြင်း		၂၅၉
အရှင်သီဝလိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး		၂၆၀
ဥဒ္ဓစ္စသမားများ အထင်မှားကြခြင်း		၂၆၃
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၂၆၇
အာရညက တောကျောင်းနေတေဒဂ်နှင့်စပ်၍		
မှတ်သားဖွယ်		၂၆၇
(၁၅) အရှင်ကင်္ခါရေဝတ မထေရ်အကြောင်း		၂၆၈
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၆၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၂၆၉
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၂၆၉
ကင်္ခါရေဝတဟု အမည်ရခြင်း အကြောင်း		၂၇၀

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၁၆) အရှင်သောဏကောဠိဝိသ မထေရ်အကြောင်း		၂၇၂
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၇၂
ဗာရာဏသီပြည်သား အမျိုးကောင်းသားဘဝ	၂၇၂	
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၂၇၅
သူဌေးသားအတွက် အစာအာဟာရစီမံကြပုံ	၂၇၆	
အပြင်းအထန် အားထုတ်တော်မူခြင်း	၂၇၉	
ဝိဇ္ဇာဝါဒ = မလျော့, မတင်း စောင်းကြိုးခြင်း		
အဆုံးအမတရား ဟောတော်မူခြင်း		၂၈၁
စောင်းဥပမာတရား ဟောတော်မူခြင်း		
အကြောင်း မှတ်သားဖွယ်		၂၈၂
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၂၈၄
(၁၇) အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ မထေရ်အကြောင်း		၂၈၅
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ အမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်သား		
ဖွယ်		၂၈၅
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၂၈၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၂၈၆
ယက္ခစစ်သေနာပတိ နှစ်ဦးနှင့် စပ်၍		
မှတ်သားဖွယ်		၂၈၆
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍသူဌေးသား သံဝေဂရ၍		
ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း		၂၈၈
ဂန္ဓကုဋိ၌ နေစေလိုသောရဟန်း အတွက်		
မိန့်တော်မူပုံ		၂၉၅
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၃၀၄
(၁၈) အရှင်သီဝလိ မထေရ်အကြောင်း		၃၀၅
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၃၀၅
တောရွာသားဘဝ		၃၀၆
ပျားရည်နှင့် ဒိန်ရည် ရောစပ်လှူခြင်း		၃၀၉

[၉] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၁၀
ပဋိသန္ဓေ တည်နေစဉ်အချိန် အံ့ဖွယ်များ	၃၁၁
ရှင်သီဝလိသားအမိတို့၏ ကိုယ်ဝန်ဒုက္ခ	
ဖြစ်ရသောအတိတ်ကြောင်းဝတ္ထု	၃၁၆
မထေရ်မြတ် မိမိဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြည့်ခြင်း	၃၁၇
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၁၉
(၁၉) အရှင်ဝဏ္ဏလိ မထေရ်အကြောင်း	၃၂၀
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၂၀
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၂၀
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၂၆
သဒ္ဓါမိမုတ္တ ဧတဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍	
မှတ်သားဖွယ်	၃၂၇
(၂၀-၂၁) အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ မထေရ် ၂-ပါးတို့	
အကြောင်း	၃၂၇
(က) မထေရ်မြတ် ၂-ပါးတို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၂၇
အရှင်ရဋ္ဌပါလ၏ ဝေယျာဝစ္စမှုးဘဝ	၃၃၆
နိရာမဂန္ဓာ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် မှတ်သားဖွယ်	၃၃၈
အရှင်ရာဟုလာ၏ ပထဝိန္ဒရမင်းသားဘဝ	၃၃၉
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၃၄၀
အရှင်ရာဟုလာ၏ သိက္ခာသုံးပါး လိုလားပုံ	
အကြောင်း	၃၄၁
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၄၃
အရှင်ရဋ္ဌပါလ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၄၄
အရှင်ရဋ္ဌပါလ ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၄၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အရှင်ရာဟုလာ သိက္ခာကာမ ဧတဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်		၃၄၆
အရှင်ရဋ္ဌပါလ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဧတဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်		၃၄၆
(၂၂) အရှင်ကုဏ္ဍဓာန မထေရ်အကြောင်း		၃၄၆
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၃၄၆
မထေရ်အလောင်း၏ ဝဋ်လိုက်ဖွယ် မကောင်းမှု		၃၄၇
စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်း		၃၄၈
စိတ်ဝမ်းကွဲ အထင်လွဲလေပြီ		၃၄၈
ဘုမ္မဇိုင်းနတ်၏ နောင်တ		၃၅၀
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၃၅၂
ဝဋ်လိုက်လေပြီ		၃၅၂
ကောသလမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် စုံစမ်းခြင်း		၃၅၅
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၃၅၇
(၂၃) အရှင်ဝံဂီသ မထေရ်အကြောင်း		၃၅၉
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၃၅၉
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၃၆၀
ဝံဂီသ ကျွတ်ချိန်ရောက်ခြင်း		၃၆၁
ဝံဂီသအား ဟောသောဂါထာများ ရဟန်း တို့အားလည်း ဟောတော်မူပြန်ခြင်း အကြောင်း		၃၆၅
ဝံဂီသအား တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းပေး၍ ရှင်ရဟန်းပြုပေးပုံ မှတ်သားဖွယ်		၃၆၆
အရှင်ဝံဂီသ ပါဠိဂါထာ စာဆိုတော်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားဖွယ်		၃၆၈

[ည] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၆၈
(၂၄) အရှင်ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တ မထေရ်အကြောင်း	၃၆၉
ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တ အမည်နှင့်စပ်၍	
မှတ်သားဖွယ်	၃၆၉
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၆၉
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၆၉
တပည့်ပရိသတ်ကို မွေးမြူဆုံးမတော်မူခြင်း	၃၇၁
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၇၃
အရှင်ဥပသေနမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်	
မူခြင်း အကြောင်း	၃၇၄
အရှင်ဥပသေန မြွေဆိုးထိခြင်းနှင့်စပ်၍	
မှတ်သားဖွယ်	၃၇၄
(၂၅) အရှင်ဒဗ္ဗ မထေရ်အကြောင်း	၃၇၇
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၇၇
တောင်ထိပ်၌ တရားအားထုတ်ခြင်း	၃၇၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၈၀
ဒဗ္ဗအမည်နှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၃၈၁
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၈၄
သေနာသနပညာပက တေဒဂ်ရခြင်းနှင့်စပ်၍	
မှတ်သားဖွယ်	၃၈၅
မထေရ်မြတ် အစွပ်စွဲခံရခြင်း	၃၈၅
မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း	၃၈၆
(၂၆) အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ မထေရ်အကြောင်း	၃၈၉
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၈၉
စေတီတော်နှင့် သံဃာတော်အား ပူဇော်ခဲ့ခြင်း	၃၈၉
စကြဝတေးမင်းဘဝ	၃၉၀

အကြောင်းအရာ

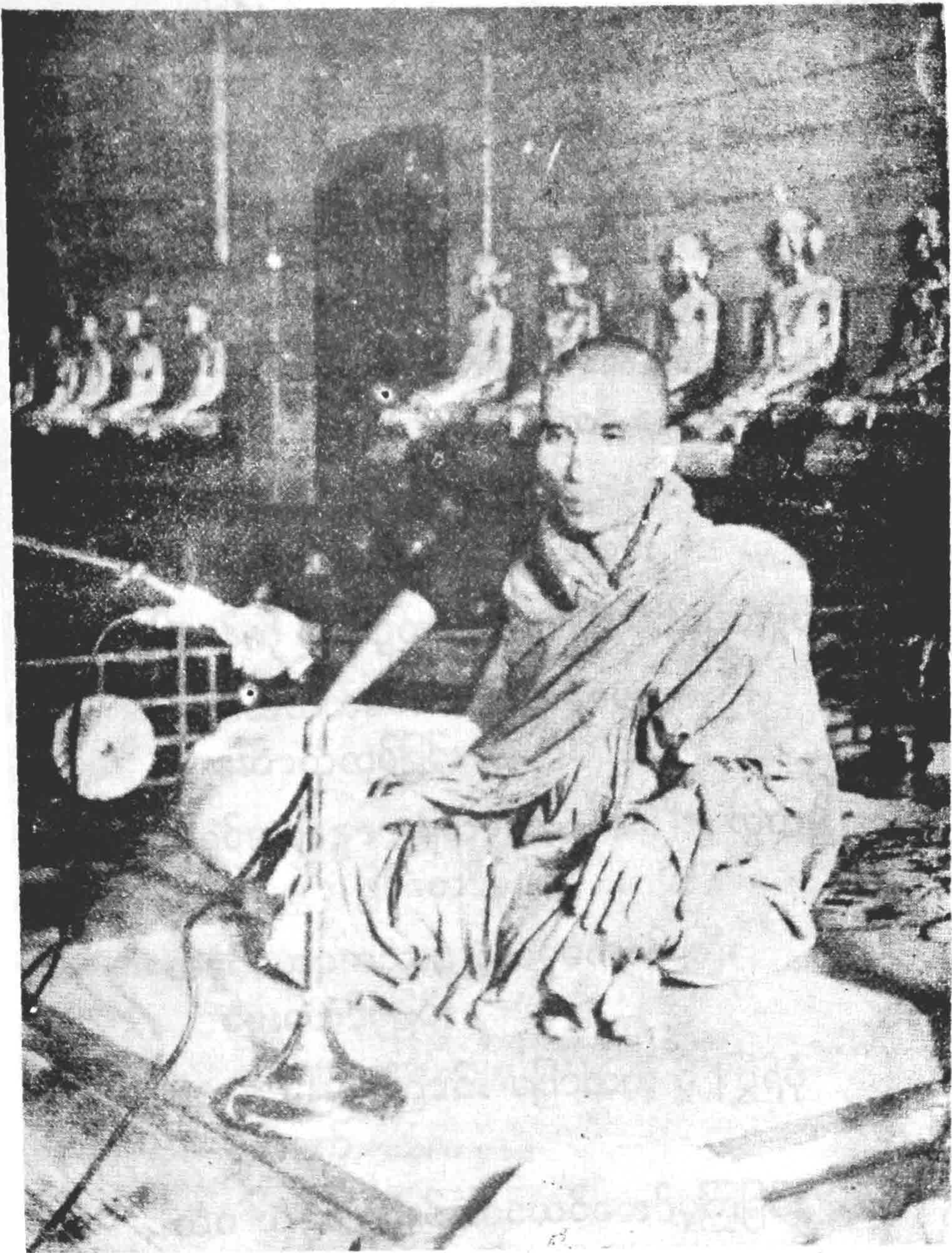
စာမျက်နှာ

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၀
နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှု အထုံဝါသနာပါရှိခြင်း	၃၉၁
ပိတ်ချင်းသီးများ ကြွက်ချေးဖြစ်ကုန်ခြင်း	၃၉၄
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၉၆
(၂၇) အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်အကြောင်း	၃၉၇
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ အမည်နှင့်စပ်၍	
မှတ်သားဖွယ်	၃၉၇
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၉၇
တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား	
အားထုတ်ခြင်း	၃၉၈
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၈
ဗြဟ္မာကြီး လာရောက်သတိပေးခြင်း	၄၀၀
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၄၀၂
တရားဟောရန် အခါမဟုတ်သေးဟူသော	
စကားနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၄၀၄
တရားဟောရန် နှစ်ကြိမ်တိုင်ပယ်ခြင်းနှင့်	
စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၄၀၆
အာရုံ ၆-ပါးကို ၄-စုပြု၍ ဟောတော်မူပုံ	၄၀၈
၁-၂-၃-၄ အမှတ်ပြု တရားတော်တို့၏	
အဓိပ္ပာယ်ရှင်းချက်	၄၀၉
ဧဟိဘိက္ခု-မခေါ်ရခြင်းအကြောင်း	
မှတ်သားဖွယ်	၄၁၁
ဗာဟိယ နွားငွေ့ခံရ၍ အသက်ကုန်ခြင်း	၄၁၂
ဗာဟိယ၏ တမလွန်ကို မေးလျှောက်ခြင်းနှင့်	
စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်....	၄၁၄
ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောကြားခြင်း	၄၁၅

[၄] မဟာဗုဒ္ဓဇင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးကျူးတော်မူခြင်း....	၄၁၆
(၂၈) အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း	၄၁၇
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၁၇
တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား	
အားထုတ်ခြင်း	၄၁၇
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၁၈
ကုမာရကဿပဟု အမည်တွင်ခြင်း	၄၁၉
ဝဗ္ဗိကသုတ်ဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း	
အကြောင်း	၄၂၀
ဝဗ္ဗိကသုတ် အချုပ်လင်္ကာ	၄၂၇
ဝဗ္ဗိကသုတ် ပြဿနာ ၁၅-ရပ်၏ အဓိပ္ပါယ်	
ရှင်းချက်	၄၂၈
အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း....	၄၃၂
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၄၃၂
(၂၉) အရှင်ကောဠိတ မထေရ်အကြောင်း	၄၃၃
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၃၃
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၃၄
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၄၃၄
(၃၀) အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်အကြောင်း	၄၃၅
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၃၅
အကြားကာလ ကောင်းမှုများ	၄၄၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၄၄၆
အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန်တည်ခြင်း....	၄၄၆

ဗုဒ္ဓသာသနာ့ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြုဆရာတော်

ဆဋ္ဌသံဂီတိဝိသုဒ္ဓိက
တိပိဋကဓရဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အဘိဇေဗဟာရဋ္ဌဂုရု
မင်းကွန်းဆရာတော် အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဆရာတော်ပုံ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဥပဋ္ဌာက = အလုပ်အကျွေးရာထူး ခံယူတော် မူခြင်း				၄၄၈
အရှင်အာနန္ဒာ ဆုရှစ်တန် ခံယူခြင်း				၄၅၁
မြတ်စွာဘုရားကို သူမတူတန်အောင် ပြုစု လုပ်ကျွေးတော်မူခြင်း				၄၅၅
(ဂ) တေဒဂ် ၅-တန် ရဲတော်မူခြင်း....				၄၅၆
အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခြင်း....				၄၅၈
သံဂီတိကာရက (၄၉၉) ပါးသာ ရွေးကောက် ခြင်းအကြောင်း ရှင်းချက်				၄၆၁
တောစောင့်နတ်က သတိပေးခြင်း				၄၆၇
နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံး၌ထားသူ ၂-မျိုး မှတ်သားဖွယ်				၄၆၈
အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာမဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်ခြင်း				၄၇၁
အရှင်အာနန္ဒာ ဣရိယာပုတ်လေးပါးမှ လွတ်၍ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူခြင်း				၄၇၃
အရှင်မဟာကဿပ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူခြင်း				၄၇၅
ရဟန္တာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောသကဲ့သို့ ကြံရပုံ ရှင်းချက်				၄၇၆
သံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်တော်မူကြခြင်း				၄၇၇
ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်ဥပါလိသို့ အပ်နှင်းတော်မူကြခြင်း				၄၇၉
အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခြင်း				၄၈၅
သံဝေဂဂါယာ ပါဠိ, အနက်				၄၈၇

[ခ] ဗဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
(၃၁) အရှင်ဥရုဝေလကဿပ မထေရ်အကြောင်း		၄၈၈
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၄၈၈
ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ညီတော်		
မင်းသားဘဝ		၄၈၉
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၄၈၉
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၄၉၃
တပည့်ပရိသတ်အများဆုံး ဧတဒဂ်ရခြင်းနှင့်		
စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်		၄၉၄
(၃၂) အရှင်ကာဠုဒါယီ မထေရ်အကြောင်း		၄၉၅
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၄၉၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၄၉၅
ကာဠုဒါယီဟု အမည်မှည့်ခြင်း		၄၉၅
ကာဠုဒါယီအမတ်ကို စေလွှတ်ခြင်း		၄၉၈
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၀၁
(၃၃) အရှင်ဗာကုလ မထေရ်အကြောင်း		၅၀၁
(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၀၁
အနာကင်းသောအရာ ဧတဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း		၅၀၃
တဖန် ရသေ့ဘဝ ဆေးကုသခြင်း		၅၀၄
ကျောင်းတိုက်အိုကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း		၅၀၅
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၀၆
ဗာကုလ-ဟု အမည်တွင်ခြင်း		၅၀၈
ဗာကုလသူဌေးသား၏ စည်းစိမ်		၅၁၀
ဗာကုလသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍		
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း		၅၁၁
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၁၂
အရှင်ဗာကုလ၏ အံ့ဩဖွယ်များ		၅၁၃

အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
(၃၄) အရှင်သောဘိတ မထေရ်အကြောင်း		၅၁၉
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၁၉
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၂၀
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၂၀
(၃၅) အရှင်ဥပါလိ မထေရ်အကြောင်း		၅၂၂
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၂၂
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၂၂
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၂၃
ဘာရုကစ္ဆက ဝတ္ထု		၅၂၄
အဇ္ဈက ဝတ္ထု		၅၂၄
(၃၆) အရှင်နန္ဒက မထေရ်အကြောင်း		၅၂၇
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၂၇
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၂၇
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၃၁
(၃၇) အရှင်နန္ဒ မထေရ်အကြောင်း		၅၃၁
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၃၁
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၃၂
မျောက်မအိုကို ပြုပြီး နတ်ပြည်သို့ ကြွခြင်းနှင့်		
စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်		၅၃၄
အရှင်နန္ဒကို နတ်သမီးပြုခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သား		
ဖွယ်		၅၃၆
အာမခံမှ လွတ်ခြင်း၊ လွတ်တော်မူခြင်း		၅၃၈
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၄၀
ဣန္ဒြေစောင်မှ ဗဟဒဂ်ရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်သား		
ဖွယ်		၅၄၁

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(၃၈) အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်အကြောင်း		၅၄၁
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၄၁
ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူးဘဝ		၅၄၂
သူကြွယ် အကြီးအမှူးဘဝ		၅၄၅
သူကြွယ်ကတော် အကြီးအမှူး၏ ထူးကဲသော စေတနာ		၅၄၇
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၄၈
မင်းကြီး မြင်းစေကျော် ဘို့ဖြင့် သတင်းစကား နာယူစေခြင်း		၅၄၉
ရတနာသုံးပါး သတင်းကြားသိရခြင်း		၅၅၀
မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်တော်မူခြင်း		၅၅၂
မြတ်စွာဘုရား အသင့်စောင့်ကြိုနေတော်မူခြင်း		၅၅၃
မဟာကပ္ပိနမင်း မြစ်သုံးတန်ကို ကူးမြောက်ခြင်း		၅၅၃
မြတ်စွာဘုရားနှင့်တွေ့၍ ရဟန်းပြုကြခြင်း		၅၅၇
ကုန်သည်များ အနောဇာမိဖုရားကြီးထံ သွားရောက်ကြခြင်း		၅၅၉
အနောဇာမိဖုရားကြီး အမတ်ကတော်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ တောထွက်ခြင်း		၅၆၂
အရှင်မဟာကပ္ပိနကို အကြောင်းပြု၍ ဓမ္မပဒ ဂါထာကို ဟောခြင်း		၅၆၅
အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အနီးနေ တပည့်တို့ကို တရားဟောခြင်း		၅၆၆
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၆၇
(၃၉) အရှင်သာဂတ မထေရ်အကြောင်း		၅၆၈
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၆၈

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၆၈
အရှင်သာဂတ နဂါးကို ဆုံးမခြင်း		၅၆၉
သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အဋ္ဌပုတ္တိအကျဉ်းချုပ်		၅၆၉
ကောသမ္ဘိပြည်ဖက်သို့ ခရီးဆက်ခြင်း		၅၇၁
ဆဗ္ဗင်္ဂီရဟန်းတို့၏ အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်		၅၇၂
အရှင်သာဂတ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း		၅၇၆
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၇၆
(၄၀) အရှင်ရာဇမထေရ်အကြောင်း		၅၇၇
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၇၇
နောက်တဖန် အမျိုးသားဘဝ		၅၇၇
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း		၅၇၈
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတညတ၊		
ကတဝေဒိတာဂုဏ်		၅၇၉
ရဟန်းခံရှင်ပြုအတွက် ဘုရားခွင့်ပြုချက်များ		၅၈၀
ရာဇပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း		၅၈၃
အလိနစိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း		၅၈၃
အလိနစိတ္တဇာတ် ရှေ့ပိုင်းနှင့် နောက်ပိုင်း		
ဖြစ်ပေါ်ပုံ မှတ်ဖွယ်		၅၉၃
(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း		၅၉၅
ပဋိဘာနေယျက ဧတဒဂ်ရခြင်းနှင့်စပ်၍		
မှတ်သားဖွယ်		၅၉၈
(၄၁) အရှင်မောဃရာဇ မထေရ်အကြောင်း		၅၉၈
(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း		၅၉၈
ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အမတ်ကြီးဘဝ		၅၉၉
ဆရာကြီး ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ		
တည်ဆောက်ခြင်း		၆၀၀
ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး ဖြစ်လာခြင်း		၆၀၁

[၁] မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဗာရာဏသီမင်းနှင့် မဟာမိတ်ဖြစ်ခြင်း....	၆၀၂
လက်ဆောင် အပြန်အလှန် ပေးပို့ကြခြင်း	၆၀၄
လက်ဆောင်တို့ တဖန်ပြန်ခြင်း	၆၀၅
အမတ်တို့ သွားရောက်စုံစမ်းကြခြင်း	၆၀၉
ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှုပြု၍ နတ်ရွာစံခြင်း	၆၁၀
(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၂
ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီး တပည့်တို့နှင့် ရသေ့ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၃
ဗာဝရီဆရာကြီး နှစ်စဉ် အသပြာကသိန်း အလှူကြီးပေးခြင်း	၆၁၆
လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက် လာရောက် ခြောက်ယှဉ်ခြင်း	၆၁၇
ဗာဝရီဆရာကြီးနှင့် ဘုရားပွင့်ချိန် မှတ်ချက်	၆၂၁
ပါဿာဏကစေတီနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၆၂၃
အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်သော ဂါထာ ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားဖွယ်	၆၃၆
(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၆၃၆
ဗာဝရီဆရာကြီးအကြောင်း	၆၃၇
ပါရာယနသုတ္တန်နှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၆၄၂
အရှင်ပိဂီယ ဗာဝရီဆရာကြီးအား တဖန် ပြန်၍ တရားဟောခြင်း	၆၄၂
ပါရာယနနာနဂီတိ ၁၅-ဂါထာ မြန်မာပြန်	၆၄၄
ဗာဝရီဆရာကြီး တု, ငရီ တို့ ပြောဆိုရာ၌ ရိုင်းပြခြင်းကင်းပုံ မတ်သာ ဖွယ်	၆၄၇
မြတ်စွာဘုရား ရောင်ခြည်တော်လွှတ်၍ တရားဟောခြင်း	၆၄၈
မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း) မာတိကာ ပြီး၏။	

တေဒ်ဒွဲရ ရဟန္တာမထေရ်ကြီးများ (၄၁)

ဘွဲ့တော်

ရရှိသည့်တေဒ်

- ၁။ အရှင်ကောဏ္ဍည (ဝါရင့်ခြင်း=ရတ္တညူအရာ)
- ၂။ အရှင်သာရိပုတြာ (ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း)
- ၃။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် (တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်ကြီးခြင်း)
- ၄။ အရှင်မဟာကဿပ (ဓုတင်ဆောင်ခြင်း)
- ၅။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ (ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရခြင်း)
- ၆။ အရှင်ဘဒ္ဒိယ (အမျိုးမြတ်ခြင်း)
- ၇။ အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ (အသံသာယာခြင်း)
- ၈။ အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဓါဇ (ရဲတင်းသော စကားကို ဆိုခြင်း)
- ၉။ အရှင်ပုဏ္ဏ (ဓမ္မကထိကအရာ တရားဟောကြားခြင်း)
- ၁၀။ အရှင်ကစ္စာန (အကျဉ်းကို အကျယ်ဟောခြင်း)
- ၁၁။ အရှင်စူဠပန္နက (မနောမယအဘိညာဉ်ဖန်ဆင်းခြင်း)
- ၁၂။ အရှင်မဟာပန္နက (အရူပဈာန်မှထ၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း)
- ၁၃။ အရှင်သုဘူတိ (အပြစ်မရှိသော နေခြင်းနှင့် အလှူခံထိုက်ခြင်း)
- ၁၄။ အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ (တောရဆောက်တည်ခြင်း)
- ၁၅။ အရှင်ကင်္ခါရေဝဝါ (ဈာန်ဝင်စားခြင်း)
- ၁၆။ အရှင်သောဏကောဠိဝိသ (လုံ့လဝီရိယကြီးခြင်း)
- ၁၇။ အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဍ (အဟောအပြောကောင်းခြင်း)
- ၁၈။ အရှင်သီဝလိ (လာဘ်ပေါများခြင်း)
- ၁၉။ အရှင်ဝက္ကလိ (သဒ္ဓါတရား လွန်ကဲခြင်း)
- ၂၀။ အရှင်ရာဟုလာ (သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်ဆောင်ခြင်း)
- ၂၁။ အရှင်ရဋ္ဌပါလ (သဒ္ဓါ၍ ရဟန်းပြုခြင်း)
- ၂၂။ အရှင်ကုဏ္ဍဓာန (စာရေးတံမဲ ပဌမယူခြင်း)

ဘွဲ့တော်

ရရှိသည့်တော်

- ၂၃။ အရှင်ဝဏ္ဏိယ (ဖွဲ့ဆိုသီကုံးမှု၌ ဉာဏ်ပဋိဘာန်ရှိခြင်း)
- ၂၄။ အရှင်ဥပသေန (ကြည်ညိုဖွယ်ရာဖြစ်ခြင်း)
- ၂၅။ အရှင်ဒဗ္ဗ (သံဃာတော်များအတွက် နေရာချထားခြင်း)
- ၂၆။ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ (နတ်တို့ ချစ်မြတ်နိုးခြင်း)
- ၂၇။ အရှင်ဒါရုစီရိယ (လျင်မြန်စွာ ထိုးထွင်းသိခြင်း)
- ၂၈။ အရှင်ကုမာရကဿပ (ဆန်းကြယ်စွာ တရားဟောခြင်း)
- ၂၉။ အရှင်မဟာကောဠိတ (ပဋိသန္တိဒါ ၄-ပါး ရခြင်း)
- ၃၀။ အရှင်အာနန္ဒာ (အကြားအမြင်များခြင်း၊ သတိကောင်းခြင်း၊ ဉာဏ်ကောင်းခြင်း၊ လုံ့လကြီးခြင်း၊ အလုပ်အကျွေး အပြုအစု-ဤငါးချက်)
- ၃၁။ အရှင်ဥရုဝေလကဿပ (အခြံအရံ များခြင်း)
- ၃၂။ အရှင်ကာဠုဒါယီ (ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ကို ကြည်ညိုစေခြင်း)
- ၃၃။ အရှင်ဗာကုလ (ကျန်းမာရေးနှင့် ပြည့်စုံခြင်း)
- ၃၄။ အရှင်သောဘိက (ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဉ်)
- ၃၅။ အရှင်ဥပါလိ (ဝိနည်းဆောင်ခြင်း)
- ၃၆။ အရှင်နန္ဒက (ဘိက္ခုနီတို့အား ဆုံးမခြင်း)
- ၃၇။ အရှင်နန္ဒ (ဣန္ဒြေစောင့်ခြင်း)
- ၃၈။ အရှင်မဟာကပ္ပိန (ရဟန်းများအား ဆုံးမခြင်း)
- ၃၉။ အရှင်သာဂတ (တေဇောဓာတ်သမာပတ်၌ ဝင်စားခြင်း)
- ၄၀။ အရှင်ရာဓ (ဒေသက ဘုရားရှင်အား ဒေသနာဉာဏ်အဆင့်ဆင့် ပွင့်စေခြင်း)
- ၄၁။ (အရှင်မောဃရာဇ (ခေါင်းပါးသော သင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်း)

လက်ျာရံ ရဟန္တာမထေရ် (၄၀)

၁။ အရှင်သာရိပုတြာ
(အဂ္ဂသာဝက)	၂၂။ အရှင်ကဿီရေဝတ
၂။ အရှင်အညာသိကောဏ္ဍည	၂၃။ အရှင်အာနန္ဒာ
၃။ အရှင်ဝပ္ပ	၂၄။ အရှင်နန္ဒက
၄။ အရှင်ဘဒ္ဒိယ	၂၅။ အရှင်ဘရ
၅။ အရှင်မဟာနာမ်	၂၆။ အရှင်နန္ဒိယ
၆။ အရှင်အဿဇိ	၂၇။ အရှင်ကိမ္ဗိလ
၇။ အရှင်နာလက	၂၈။ အရှင်ဘဒ္ဒိယ
၈။ အရှင်ယသ	၂၉။ အရှင်ရာဟုလာ
၉။ အရှင်ဝိမလ	၃၀။ အရှင်သီဝလိ
၁၀။ အရှင်သုဗောဟု	၃၁။ အရှင်ဥပပါလိ
၁၁။ အရှင်ပုဏ္ဏဇိ	၃၂။ အရှင်ဒဗ္ဗ
၁၂။ အရှင်ဂဝဗ္ဗတိ	၃၃။ အရှင်ဥပသေန
၁၃။ အရှင်ဥရုဝေလကဿပ	၃၄။ အရှင်ခဒိရဝနိယရေ-
ဝတ
၁၄။ အရှင်နဒိကဿပ	၃၅။ အရှင်မဟာပုဏ္ဏ
၁၅။ အရှင်ဂယာကဿပ	၃၆။ အရှင်စုဠပုဏ္ဏ
၁၆။ အရှင်မဟာကဿပ	၃၇။ အရှင်သောဏကုဋိ-
ကဏ္ဍ
၁၇။ အရှင်မဟာကစ္ဆည်း	၃၈။ အရှင်သောဏကောဋိ-
ဝိသ
၁၈။ အရှင်မဟာကောဋ္ဌိတ	၃၉။ အရှင်ရာဓ
၁၉။ အရှင်မဟာကပ္ပိန	၄၀။ အရှင်သုဘူတိ
၂၀။ အရှင်မဟာစုန္ဒ	
၂၁။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ	

လင်္ကာရံ ရဟန္တာမထေရ် (၄၀)

၁။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်
(အဂ္ဂသာဝက)	၂၀။ အရှင်စူဠပန္နက
၂။ အရှင်အင်္ဂုလိမာလ	၂၁။ အရှင်ဗာကုလ
၃။ အရှင်ဝက္ကလိ	၂၂။ အရှင်ကုဏ္ဍဓာန
၄။ အရှင်ကာဠုဒါယီ	၂၃။ အရှင်ဒါရုစိရိယ
၅။ အရှင်မဟာဥဒါယီ	၂၄။ အရှင်ယသောဇ
၆။ အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ	၂၅။ အရှင်အဇိတ
၇။ အရှင်သောဘိတ	၂၆။ အရှင်တိဿမေတ္တေယျ
၈။ အရှင်ကုမာရကဿပ	၂၇။ အရှင်ပုဏ္ဏက
၉။ အရှင်ရဋ္ဌပါလ	၂၈။ အရှင်မေတ္တဂူ
၁၀။ အရှင်ဝိဇ္ဇိသ	၂၉။ အရှင်ဓောတက
၁၁။ အရှင်သဘိယ	၃၀။ အရှင်ဥပသီဝ
၁၂။ အရှင်သေလ	၃၁။ အရှင်နန္ဒ
၁၃။ အရှင်ဥပဝါန	၃၂။ အရှင်ဟေမက
၁၄။ အရှင်မေဃိယ	၃၃။ အရှင်တောဒေယျ
၁၅။ အရှင်သာဝတ	၃၄။ အရှင်ကပ္ပ
၁၆။ အရှင်နာဂိတ	၃၅။ အရှင်ဇတုကဏ္ဍိ
၁၇။ အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ	၃၆။ အရှင်ဘဒြာပုဓ
၁၈။ အရှင်ပိဏ္ဍေဝလဘာရ-
ဒွါဇ	၃၇။ အရှင်ဥဒယ
၁၉။ အရှင်မဟာပန္နက	၃၈။ အရှင်ပေါသာလ
	၃၉။ အရှင်ပိက္ခိယ
	၄၀။ အရှင်မောဃရာဇ

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ဆဋ္ဌမထွဲ (ပဌမပိုင်း)
ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်

နမော တဿ သဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

သံဃရတနာ

အခန်း-၄၃

ထေရာပဒါနခန်း

ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက သုပ္ပ-
ဋိပန္နတာ-အစရှိသော ကျေးဇူးဂုဏ် ကိုးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံ
တော်မူကြသော အရိယသံဃာတော်တို့တွင် တေဒဂ်
ဘွဲ့ထူးရ မဟာသာဝကကြီးများ၏ အကြောင်းအရာ
ကျင့်စဉ် ဖြစ်စဉ် = ထေရာပဒါနကို အရှင် ကောဏ္ဍည
မထေရ်၏ အကြောင်းအရာမှ အစပြု၍ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်
အဋ္ဌကထာ ကေကနိပါတ် တေဒဂ္ဂဝဂ်အဖွင့်ကို မူရင်း
တည်၍ ထုတ်ဆောင် ရေးသား ဖော်ပြပေအံ့—

(၁) အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်အကြောင်း

ဤ မထေရ်မြတ်ကြီးတို့၏ အကြောင်းအရာ = ထေရာပဒါနကို ရေးသားဖော်ပြရာ၌ အဋ္ဌကထာလာသောအတိုင်း (က) ရှေးဆုတောင်း၊ (ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း၊ (ဂ) တရားထူးရကြောင်း၊ (ဃ) တေဒဂ်ရာထူးဌာနန္တရ ထားရှိကြောင်း = ဤ အချက်လေးချက်တို့ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြပေအံ့—

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဋိလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျှင် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့လေသည်။ (ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ပဒုမုတ္တရ- အမည်တော် ရကြောင်းကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပဌမတွဲ ဒုတိယပိုင်း စာမျက်နှာ ၃၉၆-၌ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီ)။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်ထွန်းတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်းခြံရံလျက် လူအများအား သနားချေချွတ် ချီးမြှောက်တော်မူဖို့ရန် ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်တို့၌ အစဉ်သဖြင့် ဆွမ်းခံလှည့်လည် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူခဲ့ရာ ဟံသာဝတီ (ဖွားတော်မူရာ) ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလေ၏။ ခမည်းတော် အာနန္ဒမင်းကြီးသည် သားတော်ဘုရား ကြွလာတော်မူကြောင်း သတင်းကောင်းကြားသိ၍ တိုင်းသားပြည်သူ မိုလ်ပါပရံသတ်တို့နှင့် အတူတကွ ခရီးဦးကြိုဆိုမှု ပြုလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ခမည်းတော်အာနန္ဒမင်းကြီးအား အမှူးထား၍ တရားဟောတော်မူလေလျှင် ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ၌ အချိုသောတာပန်၊ အချိုသကဒါဂါမ်၊ အချိုအနာဂါမ်ဖြစ်ကြ၍ အချိုအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေ၏။

ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် နောက်တနေ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်းစားပင့်လျှောက်ပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ ဆွမ်းစားချိန်ကို လျှောက်ထားပင့်ဆောင်စေ၍ ရဟန်းတော်ပေါင်းတသိန်း

အမြီအရံရှိသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားအား မိမိ၏ရွှေနန်းတော်
၌ ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ
ဘုရားသည် ဆွမ်းအနုမောဒနာ တရား ဟောကြားတော်မူပြီး
နောက် ကျောင်းတိုက်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုနည်း
ဖြင့်ပင် နောက်တနေ့၌ မြို့သူမြို့သားတို့က မဟာဒါန ပေးလှူကြ
လေသည်။ နောက်တနေ့၌ အာနန္ဒမင်းကြီးက မဟာဒါန
ပေးလှူလေသည်။ ဤနည်းဖြင့်ပင် မင်းကြီးကတလှည့်၊ တိုင်းသူ
ပြည်သားတို့ကတလှည့် ဤသို့ အလှည့်အလည်အားဖြင့် ကာလ
ရှည်လျားစွာ မဟာဒါန ပေးလှူကြလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်အလောင်း သူတော်
ကောင်းအမျိုးသားသည် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် စီးပွား
ဥစ္စာ ကြွယ်ဝသော ဂဟပတိမဟာသာလအမျိုး၌ဖြစ်၍ တနေ့သ၌
မြတ်စွာဘုရား တရားဟောချိန်တွင် ဟံသာဝတီပြည်သား လူ
အများတို့ ပန်း၊ နံ့သာစသည် လက်စွဲကြကုန်လျက် ဘုရား၊ တရား၊
သံဃာ = ရတနာသုံးပါးရှိရာ အရပ်သို့ တရားနာသွားကြသည်
တို့ကို မြင်လတ်၍ ထိုလူများနှင့် အတူတကွ တရားဟောရာ
အရပ်သို့ လိုက်ပါ သွားလေ၏။

ထိုအခါ၌ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏
သာသနာဝယ် ရှေးဦးစွာ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်
တမ်းဝင်သော ရဟန်းတော်တပါးကို ရတ္တညူအရာ (=ရဟန်းဝါ
အကြီးဆုံးအရာ)၌ အသာဆုံး အမြင့်ဆုံးတည်းဟူသော ဧတဒဂ်
ရာထူး၌ ထားတော်မူလေသည်။ အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း
အမျိုးကောင်းသားသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိ၍ “ဤရဟန်း
သည် ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်ဘိတကား၊ မြတ်စွာဘုရားကို အလွတ်
ထား၍ အခြားတပါး ဤရဟန်းထက် အလျင်လက်ဦး သစ္စာ
လေးပါး တရားထူးကို သိမြင်သော ရဟန်းဟူ၍ မရှိဘူးတဲ့။ ငါ
သည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ
ဝယ် ဤရဟန်းနည်းတူ အလျင်လက်ဦး သစ္စာလေးပါး တရား
ထူးကို သိမြင်နိုင်စွမ်းသော ရဟန်းသူမြတ် ဖြစ်ရပါမူ ကောင်း

လေစွာ”ဟု ဆင်ခြင် အကြံကောင်းဝင်၍ တရားပွဲပြီးဆုံးသော အခါ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍ “နက်ဖြန် တပည့် တော်၏ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူပါကုန်ဘုရား....”ဟုလျှောက်ထား ပင့်ဖိတ်လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေ သဖြင့် သည်းခံတော်မူလေ၏။

အမျိုးကောင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ခံတော်မူ ကြောင်း ကောင်းစွာသိရ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး အရိုအသေ ပြုပြီးလျှင် မိမိအိမ်သို့ ပြန်ခဲ့၍ တညဉ့်လုံးလုံး မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်များ ထိုင်နေမည့်နေရာကို နံ့သာပန်းဆိုင်း စသည်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ မွန်မြတ်သော ခဲဖွယ်၊ဘောဇဉ်တို့ကို စီမံပြီးလျှင် ထိုညဉ့်လွန်မြောက် နောက် တနေ့ရောက်သောအခါ မိမိအိမ်၌ ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်း အခြံအရံရှိသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားအား ထူးခြားဆန်းကြယ် သော ယာဂုခဲဖွယ်အခြံအရံ အလှူဒါနနှင့်တကွ ရသာကြိုင်ရွှမ်း နံ့သာသလေးဆွမ်းကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်၍ ဆွမ်းကိစ္စပြီးသော အခါ သင်္ကန်းသုံးထည်ချုပ်လောက်သည့် ဝက်တိုင်းဖြစ် အသစ် စက်စက် မွေ့ညက်ထူထဲသော အဝတ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ခင်းကျင်း တည်ထားပြီးလျှင် တဖန်ဆက်၍ “ငါသည်အနည်းငယ်မျှသော သာသနာ့ထူးအတွက် လှည့်လည် ကျက်စားသူမဟုတ်၊ ကြီးစွာသော သာသနာဖက်ဆိုင်ရာ ရာထူး ကို တောင့်တလျက် ကျက်စားလှည့်လည်သူ ဖြစ်ချေသည်။ ယခု ကဲ့သို့ တရက်တည်းသာ မဟာဒါနပြု၍ ထိုရာထူးဌာနန္တရကို တောင့်တခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ သို့ရကား အစဉ် အတိုင်း ခုနစ်ရက်ဆက်ကာ မဟာဒါနကြီးကို ပေးလှူပြီးလျှင် တောင့်တ ပေအံ့”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိလေ၏။

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် ဤနည်းနှင့် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မဟာဒါနကို ပေးလှူ၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ အဝတ် သိုလှောင်သောကျီကြကို ဖွင့်စေပြီးနောက် နူးညံ့မွန်မြတ်သော အဝတ်များကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ထားရှိကာ

ရဟန်းတော်တသိန်းအား တိစိဝရိက်သင်္ကန်းများကို လှူဒါန်း ဆက်ကပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....ဤယနေ့မှအထက် ခုနစ် ရက်မြောက်သောနေ့က အရှင်ဘုရားတို့ ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ချီးကျူး မြှောက်စား တင်ထားအပ်သော ရဟန်းတော်ပမာ တပည့်တော် သည်လည်း အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် ပွင့်တော်မူမည့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုကာ ရှေးဦး စွာ သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင် သူ ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု လျှောက်ထား၍ ဘုရားခြေတော်ရင်း၌ ဝပ် စင်းဦးခိုက် အလျားလိုက် အရိအသေပြု၍ နေလေ၏။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား ဆုပန် လျှောက်ထားသော စကားကို ကြားသိတော်မူ၍ “ဤအမျိုး ကောင်းသားသည် ကြီးစွာသော အဓိကာရ (= အထိကရ) ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤအမျိုးကောင်းသား၏ ယခုတောင့်တချက်သည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော၊ ပြေည့်စုံမည် လော”ဟု အနာဂတံသရွှေဉာဏ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူ လတ်သော် “ကေနိပင် ပြည့်စုံလိမ့်မည်”ဟု လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်တော်မူလေ၏။

မှန်၏-မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဖို့ရာ အတိတ်ကိုဖြစ်စေ၊ အနာ- ဂတ်ကိုဖြစ်စေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကိုဖြစ်စေ အာရုံပြု၍ ဆင်ခြင်တော်မူကြလျှင် အပိတ်အပင် အဆီးအတားဟူ၍ မြို့မရှိ၊ ကမ္ဘာကုဋေ သိန်း ပေါင်းများစွာ ခြားကွာသည့် အတိတ်အကြောင်းများ၊ အနာဂတ် အကြောင်းများသည်၎င်း စကြဝဠာအထောင် ခြားကွာလျက်ရှိ သည့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းများသည်၎င်း ဆင်ခြင်မှု၊ နှလုံးသွင်းမှုနှင့် သာ ဆက်စပ်၏၊ (= ဆင်ခြင်၊ နှလုံးသွင်းတော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထင်လင်းသိသာ၍ လာ၏။) ဤသို့လျှင် အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိသော ဉာဏ်တော်ဖြင့် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား သည် “နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရား လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ

ဤအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်ဝလိမ့်မည်”ဟု ဤအကြောင်းကို သိမြင်တော်မူကာ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း အမျိုးကောင်းသားကို “အမောင် အမျိုးကောင်းသား....နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ဂေါတမအမည်ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ အမောင်သည် ထိုဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ဟောကြားသောအခါ တေပရိဝန ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန သုတ္တန်အဆုံးဝယ် မြဟွာတဆယ့်ရှစ်ကုဋေတို့နှင့်တကွ နည်းတထောင်နှင့်ပြည့်စုံသော သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုနောက် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီး နောက်(အောက် စတုရိသတိဗုဒ္ဓဝင်ခဏ်း=ပဌမတွဲ ဒုတိယပိုင်း မျက်နှာ ၄၀၃-၌ ဖော်ပြအပ်ပြီးသောအတိုင်း) လူအပေါင်းတို့ ခုနစ်ယူဇနာအမြင့်ရှိသော သရီရစေတီတော်မြတ်ကြီး တည်ထားကြသောအခါမှာလည်း ဤအရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း သူတော်ကောင်းသူဌေးသည် စေတီတော်အတွင်း ရတနာတိုက်အိမ်ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည့်ပြင် သရီရစေတီတော်ကို ဝန်းရံ၍ ရတနာတုရိဏ် တိုင်ပေါင်းအထောင် စိုက်ထူ လှူဒါန်းလေသည်။

မဟာကာလ, စူဠကာလ ညီနောင်ဝတ္ထု

အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း ထိုအမျိုးကောင်းသား သူဌေးသည် အနှစ်တသိန်းကြာ ကာလပတ်လုံး ဒါနစသော ကောင်းမှုကို ပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း သူတော်ကောင်း၏ အဖို့ရာ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ အလှည့်အလည် ကျင်လည်ရစဉ်ပင် မဟာကမ္ဘာပေါင်း(၉၉၉၀၉)ကိုးသောင်းကိုးထောင်ကိုးရာ့ကိုးကမ္ဘာတို့ လွန်ခဲ့လေကုန်၏။ (=မဟာကမ္ဘာပေါင်း ၉၉၉၀၉-ကမ္ဘာကြာအောင် အပါယ်သို့ မလားရပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်၌သာ စုန်, ဆန်လူးလာ ကျင်လည်ရလေသည်ဟု ဆိုလို၏)။ ဤမျှ ရှည်လျားသောအခါကို လွန်မြောက်သဖြင့် ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဋိ-

လောမအဆန် ပြန်၍ ရေတွက်လျှင် လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာ
ထက်၌ ဤ အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း အမျိုးကောင်းသား
သည် ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်၏ တံခါးအနီးရှာဝယ် သူကြွယ်မျိုး၌
ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် မဟာကာလဟူ၍ ဘွင်မည်လေသည်။ ထို
အမျိုးကောင်းသား၏ ညီငယ်ကား ဣန္ဒကာလဟူ၍ အမည်တွင်
လေသည်။

ထိုအချိန်ဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည်
တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေ၍ ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်ဝယ် ဗန္ဓုမ
မင်းကြီး၏ အဂ္ဂမဟေသီ ဗန္ဓုမတီ မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ ဖြစ်တော်မူ၍
(အောက် စတုရိသတိ ဗုဒ္ဓဝင်ခဏ်း၌ ဖော်ပြအပ်သည့်အတိုင်း)
အစဉ်သဖြင့် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကာ တရား
ဟောရန် မဟာဗြဟ္မာကြီး တောင်းပန်အပ်ရကား “အဘယ်သူ
အား ရှေးဦးစွာ တရားကို ဟောရမည်နည်း” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်
တော်မူ၍ မိမိ၏ညီ ခဏ္ဍမင်းသားကို၎င်း၊ ပုရောဟိတ်၏သား
တိဿလုလင်ကို၎င်း “ထိုသူနှစ်ယောက်တို့သည် ရှေးဦးစွာ သစ္စာ
လေးပါး တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သူများ ဖြစ်ကြ
သည်” ဟု ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူပြီးလျှင် “ထိုသူတို့အားလည်း
တရားဟောပေအံ့၊ ခမည်းတော်မင်းကြီးအားလည်း ချီးမြှောက်
မှုကို ငါပြုပေအံ့” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် ဆုံးဖြတ်တော်မူကာ မဟာ
ဗောဓိမဏ္ဍိုင်မှ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်ပင် ကြွတော်မူ၍ ခေမ
မည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌ သက်ကြွတော်မူပြီးလျှင် ထို ခဏ္ဍ
မင်းသားနှင့် တိဿလုလင်တို့ကို ကိုယ်တော်မြတ်အထံသို့ လာ
ရောက်ရန် ခေါ်စေ၍ တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး
ဆုံးသောအခါ၌ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးတို့သည်ပင် သတ္တဝါပေါင်း ရှစ်
သောင်းလေးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်ကြ
လေကုန်၏။

ထိုနောက် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် တောထွက်
တော်မူစဉ်အခါ အတူလိုက်ပါ ရဟန်းပြုခဲ့ကြသည့် အမျိုးကောင်း
သား ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိ

ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားသံတော်သို့ လာရောက်ကြကာ တရား
ဒေသနာကို ကြားနာကြသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်ကြလေ
ပြန်သည်။ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ထို ခေမမိဂဒါဝုန်တော
အရပ်၌ပင် ခဏ္ဍမထေရ်ကို လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက၊ တိဿမထေရ်
ကို လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝကအရာ၌ အသီးသီးထားတော်မူလေ၏။

ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည်လည်း ထို အကြောင်းကို ကြားသိ၍
“သားတော်ဘုရားကို ဖူးမြော်အံ့” ဟု ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်ကာ
တရားတော်ကို ကြားနာ၍ သရဏဂုံသုံးပါးတို့၌ တည်ပြီးလျှင်
ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို နက်ဖြန်ဆွမ်းအတွက် ပင့်လျှောက်ပြီး
နောက် ရှိခိုးအရိအသေပြုပြီး ဖဲသွားလေ၏။ မင်းကြီးသည်
ရွှေနန်းတော်သို့ ရောက်သောအခါ မြတ်သောပြာသာဒ်၌ တိုင်နေ
လျက် “ငါ၏သားကြီးသည် တောထွက်၍ ဘုရားဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊
ဒုတိယသားသည်လည်း လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊
ပုရောဟိတ်၏သား တိဿလုလင်သည် လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက
ဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤကြွင်းကျန်သည့် နောက်လိုက် ရဟန်းပေါင်း
ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည် လူဖြစ်စဉ်အခါကလည်း ငါ့သား
ကိုသာ ဝန်းရံ၍ လှည့်လည်ကျက်စားခဲ့ကြလေပြီ၊ သို့ရကား ဤ
ဘုရားအမှုပြုသော သံဃာတော်တို့သည် ရှေးကရော ယခုပါ
ငါ၏တာဝန်သာဖြစ်ကုန်၏၊ ငါသာလျှင် ထိုဘုရားနှင့်တကွသော
ရဟန်းတော်တို့ကို ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးပေတော့
အံ့၊ အခြားသူတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ကို ငါမပေးတော့အံ့” ဟု
ကြံစည်စဉ်းစား၍ ကျောင်းတော်တံခါးမုခ်မှသည် ရွှေနန်းတော်
တံခါးဝတိုင်အောင် ဝဲယာနံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ ရှားသားတံတိုင်း
ကာရံစေပြီးနောက် အဝတ်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းစေပြီးလျှင် အပေါ်က
ရွှေကြယ်တို့ဖြင့် ဝိချယ်အပ်သည့် ထန်းလုံးခန့်မျှ ပမာဏရှိသည့်
ပန်းဆိုင်းများ၊ တွဲလျားချကာ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်ကို ကြက်လျက်
အောက်မြေအပြင်ကိုလည်း ဆန်းကြယ်သောအခင်းတို့ဖြင့် ခင်း
စေ၍ အတွင်း ဝဲယာနံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ ပန်းချိုများငယ် ရေပြည့်
အိုးတို့ကို၎င်း၊ တလမ်းလုံးထုံကြိုင် လှိုင်စေရန် နံ့သာတို့အကြား၌

ပန်းများကို၎င်း၊ ပန်းတို့အကြား၌ နံသာများကို၎င်း အလှည့်
အလည် ထားရှိစေကာ မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းစားကြရန်
အချိန်တန်ပြီဖြစ်ကြောင်း ကြားလျှောက်စေလေ၏။ ဝိပဿီ
မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် တင်းထိမ်ကန့်လန့်
ကာ အတွင်းမှပင် ရွှေနန်းတော်သို့ ကြွ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးလတ်
သော် ထိုလမ်းအတိုင်းပင် ကျောင်းတော်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူ
လေ၏။ အခြားသူတဦးတယောက်မျှ ဖူးမြော်ခွင့်ကိုပင် မရချေ။
ဆွမ်းလှူရန် ပူဇော်မှုပြုရန် အခွင့်ကိုကား အဘယ်မှာရချေတော့
အံ့နည်း၊ တဦးတယောက်မျှ မရတော့သည်သာတည်း။

ထိုအခါ မြို့သူမြို့သားတို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် ကြံစည်တိုင်ပင်ကြ
သည်မှာ—

“ယခုအခါ လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူ
လာသည်မှာ ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လတို့ ရှိခဲ့လေပြီ။ သို့သော်
လည်း ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့်ကိုမျှ မရ
ကြကုန်၊ ဆွမ်းလှူရန်၊ ပူဇော်မှုပြုရန်၊ တရားနာရန်ကား
အဘယ်ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း (—အခွင့်မရသည်ကေန်တည်း)။
မင်းကြီးသည် ဘုရားကား ငါ့ဘုရားသာတည်း၊ တရား
လည်း ငါ့တရားသာတည်း၊ သံဃာလည်း ငါ့သံဃာသာ
တည်းဟု မြတ်နိုးတနာ ကိုယ်တိုင်သာ ရတနာသုံးပါးကို
ပြုစုလုပ်ကျွေးလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူ
လာခြင်းကား နတ်ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော သတ္တလောက၏
အကျိုးငှါ ပွင့်တော်မူလာခြင်းဖြစ်လေသည်။ မင်းကြီးတဦး
တည်း အကျိုးငှါသာ ပွင့်ထွန်းတော်မူလာသည်မဟုတ်။
မှန်၏-ငရဲမီးသည် မင်းကြီးအဖို့ရာသာပူလျက် အခြားသူတို့
အဖို့ရာ ကြာညှိပန်းနှင့်တူသည်မဟုတ်။ သို့ရကား ငါတို့
သည် ‘မင်းကြီးကို အကျွန်ုပ်တို့အား မြတ်စွာဘုရားကို
(မြတ်စွာဘုရားအား ပြုစုခွင့်ကို) အကယ်၍ ပေးလျှင်
ကောင်းပါသည်။ အကယ်၍ မပေးလျှင်ကား မင်းကြီးနှင့်
စစ်ပြိုင်၍ သံဃာတော်ကို အရယူကြပြီးလျှင် ဒါန အစရှိ

သော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုကြရပါလိမ့်မည်’ဟု အရေးဆိုကြကုန်စို့။ အထူးအကြောင်းရှိသည်မှာ—မြို့သူမြို့သားများ သက်သက်သာဆိုလျှင် ဤသို့ပြုနိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ သို့ရကား ရွှေသွားခေါင်းမှူး ဦးစီးပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို ရယူကြကုန်စို့” —

ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြပြီးလျှင် စစ်သေနာပတိထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ ထိုအကြောင်းကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောကြားကြပြီးလျှင် “အိုအရှင်စစ်သေနာပတိမင်း... အရှင် စစ်သူကြီးသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ အပင်းအသင်း ဖြစ်မည်လော၊ သို့မဟုတ် မင်းကြီး၏ အပင်းအသင်း ဖြစ်မည်လော”ဟု တိုက်ရိုက်မေးမြန်းကြလေ၏။ ထိုအခါ စစ်သူကြီးက “သင်တို့၏ အပင်းအသင်း ဖြစ်ပါမည်၊ သို့သော် အထူးပြောဆို တင်ပြလိုသည်မှာ ပဌမရက်ကို ငါ့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ပေးရမည်”ဟု အခွင့်တောင်း အရေးဆိုလေလျှင် မြို့သူမြို့သားတို့သည် ထိုအချက်ကို သဘောတူ လက်ခံကြလေ၏။

စစ်သူကြီးသည် မင်းကြီးထံ သွားရောက်၍ “အရှင်မင်းကြီး... မြို့သူမြို့သား လူအများတို့သည် အရှင်မင်းကြီးတို့အား အမျက်ထွက်ကြပါကုန်ပြီ”ဟု လျှောက်ထား၍ မင်းကြီးက “အမောင် စစ်သူကြီး...အဘယ့်ကြောင့် မြို့သူမြို့သားတို့က ငါ့အား အမျက်ထွက်ကြသနည်း”ဟု မေးလေလျှင် “မြတ်စွာဘုရားကို အရှင်မင်းကြီးတို့ကသာလျှင် ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်၏၊ ငါတို့သည် ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် မရကုန်လို့တဲ့၊ အရှင်မင်းကြီး...အချိန်မလွန်သေးပါ၊ ယခုအခါလည်း အကယ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ရကြမည်ဆိုပါလျှင် အမျက်ထွက်ကြမည်မဟုတ်ပါ၊ မရကြလျှင်ကား အရှင်မင်းကြီးတို့နှင့် စစ်ပြိုင်လိုကြပါကုန်သတဲ့” ဟူ၍ စစ်သူကြီးက ပွင့်လင်းစွာ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးက “အမောင် စစ်သူကြီး... စစ်ကိုသာ ငါထိုးမည်၊ ရဟန်းသံဃာကိုကား ဘယ်နည်းနှင့်မှ ငါမပေး”ဟု ဆိုလေလျှင် စစ်သူကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး... အရှင်မင်းကြီး၏ ကျေးကျွန်တို့သည် အရှင်မင်းကြီးတို့နှင့် ပြိုင်၍ စစ်ထိုးကြမည်ဟု ပြောဆိုနေကြပါကုန်၏၊ အရှင်မင်းကြီးတို့သည်

အဘယ်သူကို ခေါ်ယူ၍ စစ်ထိုးကြမည်နည်း” ဟု အကြပ်ကိုင်စကား လျှောက်ထားလေသော် မင်းကြီးက “အမောင်သည် ကျွန်ုပ်၏ စစ်သေနာပတိ မဟုတ်ပါလော” ဟု သိမ်းသွင်းစကား ပြောကြားလေလျှင် စစ်သူကြီးက “အရှင်မင်းကြီး...မြို့သူမြို့သား များနှင့် ကင်းကွာ၍ အကျွန်ုပ် စစ်မထိုးနိုင်ပါ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မင်းကြီးသည် “မြို့သူ မြို့သားတို့ကား အားကြီးလှကုန်၏။ စစ်သေနာပတိသည်လည်း ထိုသူတို့၏ အပင်းအသင်းသာ ဖြစ်ချေ၏” ဟု သိမြင်ကာ “အမောင်တို့...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် နောက်ထပ် ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လတို့ပတ်လုံး ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ငါ့အား ရဟန်းသံဃာကို ပေးကြကုန်လော့” ဟု ခွင့်တောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။ မြို့သူ မြို့သားတို့သည် လက်မခံ သဘော မတူကြကုန်။ မင်းကြီးသည် ခြောက်နှစ်၊ ငါးနှစ်-စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း လျှော့၍ လျှော့၍ နောက်ဆုံး၌ ခုနစ်ရက်မျှ ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ခွင့်တောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ မြို့သူ မြို့သားတို့သည် “ယခု နောက်ဆုံး ခုနစ်ရက်မျှ ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် တောင်းခံသောအခါ၌ မင်းကြီးနှင့် အန္တုဗလပြု၍ တင်းမာခြင်းငှါ မသင့်လျော်” ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကာ မင်းကြီး တောင်းဆိုချက် ခုနစ်ရက်ကို ခွင့်ပြုကြလေကုန်၏။

ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် ခုနစ်နှစ် ခုနစ်လစာ စီရင်ရမည့် အလှူဝတ်ကို ခုနစ်ရက်အတွက်နှင့် ကုန်အောင် စီရင်ပြီးလျှင် ရှေ့ခြောက်ရက်၌ တိုင်းသူပြည်သား ဓာဦးတယောက်မျှ မမြင်စဉ် ပေးလှူ၍ ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ မြို့သူ မြို့သားတို့ကို ဖိတ်ခေါ်ပြီးလျှင် ကြီးကျယ်စွာသော အလှူဝတ်တို့ကို ပြ၍ “အမောင်တို့...ဤသို့ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော အလှူကို လှူနိုင်ကြပါမည်လော” ဟု အကဲစမ်းစကား ပြောကြားလေ၏။ မြို့သူ မြို့သားတို့သည်လည်း “အရှင်မင်းကြီး...အရှင် မင်းကြီး၏ ဤအလှူဝတ်များသည် အကျွန်ုပ်တို့ကို အမှီပြု၍သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော” ဟု ချေပကြ၍ “စွမ်းနိုင်ပါကုန်၏” ဟု ပြောကြားကြကုန်

၏။ ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် လက်ဖခိုးဖြင့် မျက်ရည်များကို သုတ်လျက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် “ဘုန်းတော်ကြီးသော သားတော် မြတ် ဘုရား ... ခမည်းတော်သည် သားတော်ဘုရားနှင့်တကွ ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်း ခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင်ကို အခြားသူ၏တာဝန်မပြုပဲ အသက်ထက်ဆုံးပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးမည် ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ယခု အခါမနေသာသည့်အတွက် မြို့သူ မြို့သားများအား ပြုစုလုပ်ကျွေး ကြရန် အခွင့်ပြုလိုက်ရပါပြီ၊ မှန်ပါသည် ‘ငါတို့သည် အလှူဒါန ပြုခွင့်မရကြ’ ဟု ပြောဆိုကြကာ မြို့သူ မြို့သားတို့က အကျွန်ုပ် (ခမည်းတော်) အားအမျက်ထွက်ကြပါသည်ဘုရား...။ ဘုန်းတော် ကြီးသော သားဟော်မြတ်ဘုရား...နက်ဖြန်မှပင် အပြေကာ ထို မြို့သူ မြို့သား လူအများတို့အား သနားချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူကြ ပါကုန်ဘုရား” ဟု လက်လျှော့ခွင့်ပြုစကား ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ လျှောက်ထားရှာလေ၏။

ထိုနောက် ဒုတိယနေ့၌ စစ်သေနာပတိကြီးသည် မူလကတိက စကားအတိုင်း ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား ကြီးစွာ သော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။ (ဤ၌ အံ-ဋ္ဌ ၃၊ စာမျက်နှာ ၁၃-လာ သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထုကို အကျဉ်းချုပ် ပြဆိုဦးအံ့) —

သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထု

စစ်သေနာပတိကြီး၏ အလှည့်ဖြစ်သော ထို ပဌမနေ့၌ စစ် သေနာပတိကြီးသည် ကြီးစွာသောအလှူဒါနကို စီမံခန့်ခွဲလျက် “ယနေ့ အဖို့ရာ အခြားသူတဦးတယောက်သည် ဆွမ်းတဇွန်း တယောက်မမျှ လှူနိုင်ခွင့်မရအောင် စောင့်ကြပ်ကြရမည်” ဟု အမိန့်ထုတ်ကာ ထက်ဝန်းကျင်မှ မင်းချင်းယောက်ျား စစ်သား တို့ကို အစောင့်အနေ ချထားလေ၏။ ထိုနေ့၌ ဗန္ဓုမတီပြည် (အရှင်သခင် လင်သူဌေးကြီး ကွယ်လွန်ပြီးဖြစ်သည့်) သူဌေး ကတော်ကြီးသည် (မိမိတို့ ပဌမနေ့ ဆွမ်းလှူခွင့်မရသည့်အတွက်) ဝမ်းနည်းခြင်း ပြင်းစွာဖြစ်လျက် ငိုကြွေးမြည်တမ်းကာ သတို့သမီး

အဖော်ငါးရာကိုနှင့် အတူတကွ ကစားရာမှ ပြန်လာသော မိမိသမီးကို “ချစ်သမီး....သမီး၏ဖခင် အကယ်၍ အသက်ရှင်နေ ပါလျှင် ဤယခုနေ့ ငါသည် ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်း ကျွေးရလေရဲ့” ဟု အားနွဲ့စကား တိုင်တမ်း ပြောဆိုလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် မိခင်သူဌေးကတော်ကြီးကို “အိုမိခင်....ထွေရာ လေးပါး အကြံမများ စိတ်မများပါလင့်၊ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်များ သမီးတို့၏ဆွမ်းကို ရှေးဦးစွာ ခံယူသုံးဆောင် အောင် သမီး ကြံဆောင် ပြုလုပ်ပါမည်” ဟု အားပေးစကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုနောက် သူဌေးသမီးသည် အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေခွက်၌ ရေမရောသော နို့ဃနာဆွမ်းကို အပြည့်ထည့်ပြီးလျှင် ထောပတ်၊ ပျား၊ သကာ စသည်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်းမွှမ်းမံ ပြင်ဆင်၍ အခြား ရွှေခွက်တခုဖြင့် မှောက်၍အုပ်ကာ ထိုရွှေခွက်နှစ်လုံးကို မုလေး (မြတ်လေး) ပန်းကုံးတို့ဖြင့် လွှမ်းဖုံးရစ်ပတ်၍ မုလေးပန်းလုံးကြီး နှင့်တူအောင် ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား မြို့တွင်းသို့ ကြွဝင် တော်မူသောအခါ၌ ကိုယ်တိုင်ချီရွက်၍ အထိန်းအယပေါင်း များစွာ ခြံရံလျက် အိမ်မှထွက်ခဲ့လေ၏။

လမ်းခရီးသို့ရောက်၍ သူဌေးသမီးနှင့် အစောင့်လူများ အချီ အချ စကား ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(အစောင့်များ) သမီး....ဤအရပ်သို့ မလာခဲ့လင့်၊

(သူဌေးသမီး) ဘကြီး....ဘထွေး.... ဦးလေး.... ဘကြီး တို့က ဘထွေးတို့က ဦးလေးတို့က ဘာကြောင့် သွားခွင့် မပေးကြပါသလဲရှင်....၊ (ဘုန်းရှင် ကံရှင်များသည် ချစ်နှစ် သက်ဖွယ်စကားကို ပြောကြားတတ်ကြကုန်၏၊ ထိုသူတို့ အဖန်ဖန် ပြောကြားသောစကားကို အခြားသူများ ပယ် ရှားဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ကြကုန်)။

(အစောင့်များ) စစ်သေနာပတိကြီးက အခြားသူတဦး တယောက်အားမျှ ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို လှူဒါန်းခွင့်မပေး

ရကား သူဌေးသမီးသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးအရိုအသေပြု၍ ဖဲသွားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း စစ်သေနာပတိအိမ်သို့ ရောက်၍ ခင်းအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ စစ်သေနာပတိသည် ယာဂုကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ကပ်လာ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်တော်ဖြင့် သပိတ်ကို ပိတ်၍ထားတော်မူ လိုက်၏။ စစ်သေနာပတိက “ရဟန်းအားလုံး မစုံညီသေး၍ အလှူမခံသည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု အောက်မေ့ကာ “မြတ်စွာဘုရား... ရဟန်းသံဃာ အားလုံးစုံညီ စည်းဝေး ထိုင်နေမိပါပြီ” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် “ငါတို့အဖို့ရာ လမ်း ခရီ အကြား၌ ရခဲသော ဆွမ်းတအုပ် ရှိပြီးသား ဖြစ်လေပြီ” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အပေါ်ကအုပ်လွှမ်းသည့် မုလေးပန်းကို ဖယ် ရှားလိုက်သော် အငွေတခြောင်းခြောင်းနှင့် နို့ဃနာဆွမ်းကို တွေ့ မြင်လေ၏။ ထိုအခါ ထိုရွှေခွက်ကိုယူဆောင်လာသူစစ်သေနာပတိ ၏ တပည့်လူငယ်သည် “အရှင်စစ်သေနာပတိကြီး... အကျွန်ုပ်ကို ‘ပန်းလုံး’ ဟု ပြောဆိုကာ မာတုဂါမ မင်းမိန်းမသည် လှည့်စား လိမ်လည်လိုက်ပါပြီ” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ နို့ဃနာဆွမ်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို အစဦးပြုကာ ခပ်သိမ်းသော ရဟန်းတို့အတွက် ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်လောက်လေသည်။ ယာဂု နို့ဃနာဆွမ်း ကပ်လှူပြီးနောက်မှ စစ်သေနာပတိသည် မိမိစီမံထားသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို လှူဒါန်းလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုပြီးသော် မင်္ဂလာတရားစကား ဟော ကြား၍ ဖဲကြွသွားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား ဖဲကြွသွားပြီးနောက် စစ်သူကြီးသည် မိမိတပည့် များကို “ဆွမ်းလှူလိုက်သော ထိုမိန်းမသည် အဘယ် အမည်ရှိ သနည်း” ဟု မေး၍ တပည့်များက “အရှင်စစ်သူကြီးမင်း... သူဌေး သမီး ဖြစ်ပါသည်” ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုကြလေလျှင် စစ်သူကြီး သည် “ပညာရှိသော မိန်းမပါပေ၊ ဤသို့သော မိန်းမပညာရှိသည် အိမ်၌ စိုးအုပ်နေထိုင်လျှင် အိမ်ရှင်ယောက်ျားအဖို့ရာ နတ်ပြည်

ရကား သူဌေးသမီးသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးအရိုအသေပြု၍ ဖဲသွားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း စစ်သေနာပတိအိမ်သို့ ရောက်၍ ခင်းအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ စစ်သေနာပတိသည် ယာဂုကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ကပ်လာ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်တော်ဖြင့် သပိတ်ကို ပိတ်၍ထားတော်မူ လိုက်၏။ စစ်သေနာပတိက “ရဟန်းအားလုံး မစုံညီသေး၍ အလှူမခံသည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု အောက်မေ့ကာ “မြတ်စွာဘုရား.... ရဟန်းသံဃာ အားလုံးစုံညီ စည်းဝေး ထိုင်နေမိပါပြီ” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် “ငါတို့အဖို့ရာ လမ်း ခရီး အကြား၌ ရဲခဲသော ဆွမ်းတအုပ် ရှိပြီးသား ဖြစ်လေပြီ” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အပေါ်ကအုပ်လွှမ်းသည့် မုလေးပန်းကို ဖယ် ရှားလိုက်သော် အငွေ့တခြောင်းခြောင်းနှင့် နို့ဃနာဆွမ်းကို တွေ့ မြင်လေ၏။ ထိုအခါ ထိုရွှေခွက်ကိုယူဆောင်လာသူစစ်သေနာပတိ ၏ တပည့်လူငယ်သည် “အရှင်စစ်သေနာပတိကြီး.... အကျွန်ုပ်ကို ‘ပန်းလုံး’ ဟု ပြောဆိုကာ မာတုဂါမ မင်းမိန်းမသည် လှည့်စား လိမ်လည်လိုက်ပါပြီ” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ နို့ဃနာဆွမ်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို အစဦးပြုကာ ခပ်သိမ်းသော ရဟန်းတို့အတွက် ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်လောက်လေသည်။ ယာဂု နို့ဃနာဆွမ်း ကပ်လှူပြီးနောက်မှ စစ်သေနာပတိသည် မိမိစီမံထားသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုများကို လှူဒါန်းလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုပြီးသော် မင်္ဂလာတရားစကား ဟော ကြား၍ ဖဲကြွသွားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား ဖဲကြွသွားပြီးနောက် စစ်သူကြီးသည် မိမိတပည့် များကို “ဆွမ်းလှူလိုက်သော ထိုမိန်းမသည် အဘယ် အမည်ရှိ သနည်း” ဟု မေး၍ တပည့်များက “အရှင်စစ်သူကြီးမင်း.... သူဌေး သမီး ဖြစ်ပါသည်” ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုကြလေလျှင် စစ်သူကြီး သည် “ပညာရှိသော မိန်းမပါပေ၊ ဤသို့သော မိန်းမပညာရှိသည် အိမ်၌ စိုးအုပ်နေထိုင်လျှင် အိမ်ရှင်ယောက်ျားအဖို့ရာ နတ်ပြည်

စည်းစိမ်မည်သည်ကို ရဲခဲမည်မဟုတ်ချေ”ဟု ချီးမွမ်းပြောဆိုကာ
 ထိုသူဌေးသမီးကို ဆောင်ယူသိမ်းပိုက်ကာ အကြီးအကဲအရာ၌
 ထားရှိလေ၏။

ထို သူဌေးသမီးသည် အဖ၏အိမ်၊ စစ်သေနာပတိ၏အိမ် =
 နှစ်အိမ်လုံး၌ရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာကို သိမ်းဆည်းအုပ်ချုပ် စီမံ
 ခန့်ခွဲကာ အသက်ထက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားအား အလှူဒါန
 ကောင်းမှုများပေးလှူပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ကာမာ-
 ဝစရနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ဖြစ်သောခဏမှာပင် ပုဆစ်ဇူးဝန်း
 နှစ်လှမျှသော အပိုင်းအခြားဖြင့် နတ်ပြည်တပြည်လုံး အုပ်စိုးပြည့်
 စေလျက် မုလေးပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းလေသည်။ နတ်အပေါင်း
 တို့သည် “ဤ နတ်သမီးကား မိမိအမည်ကို မိမိပင် ယူဆောင်၍
 လာပေသည်” ဟု ပြောဆိုကြကာ ထို နတ်သမီး၏ အမည်ကို
 “သုမနာနတ်သမီး”ဟူ၍သာ မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်၏။

ထို သုမနာနတ်သမီးသည် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာ ရှည်မြင့်ကြာ
 အောင် အပါယ်ဘေး ကင်းဝေးလွတ်မြောက်လျက် နတ်ပြည်၊
 လူ့ပြည် ကျင်လည်လတ်သည်ရှိသော် ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော
 ဘုံဌာန၌ မုလေးပန်းမိုး တဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းခြင်းရှိကာ “သုမနာ
 နတ်သမီး၊ သုမနာသတို့သမီး”ဟူ၍သာ အမည်တွင်လေသည်။
 ဤယခု ဘုရားသာသနာ ခေတ်အခါ၌ကား ထို သုမနာနတ်သမီး
 သည် ကောသလမင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်
 နေဖြစ်ပွားလာလေသည်။ ထို သုမနာ၏ ရံရွှေအဖော် သတို့သမီး
 ငါးရာတို့သည်လည်း ထိုနေ့မှာပင် ထိုထို မှူးမတ်စသည်တို့၏
 အိမ်တို့၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေကြ၍ တနေ့တည်းမှာပင် ထို
 သတို့သမီး အားလုံးတို့ သုမနာမင်းသမီးနှင့်တကွ အမိဝမ်းမှ
 ထွက်မြောက် ဖွားမြင်ကြလေသည်။ ထို ခဏမှာပင် ပုဆစ်ဇူးဝန်း
 နှစ်လှမျှသော အပိုင်းအခြားဖြင့် မုလေးပန်းမိုး ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်း
 လေသည်။

ထို အခြင်းအရာကိုမြင်၍ ကောသလမင်းကြီးသည် “ဤ ငါ၏
 သမီးတော်သည် ရှေးကပြုဘူး ကုသိုလ်ထူးရှိသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”

ဟု နှစ်သက်အားရမ်း ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိတော်မူကာ “ငါ၏ သမီးတော်သည် မိမိ၏ အမည်ကို မိမိပင် ယူဆောင်လာသူ ဖြစ်ပေသည်” ဟု ဆို၍ ထို သမီးတော်၏ အမည်ကို သုမနာဟူ၍ မှည့်ခေါ်တွင်စေပြီးလျှင် “ငါ၏ သမီးတော်သည် တယောက်ထီး တည်း မွေးဖွားဖြစ်ပွားလိမ့်မည် မဟုတ်” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ မြို့အလုံးကို လှည့်လည်ရှာစေလတ်သော် “သတို့သမီး ငါးရာတို့ ဖွားမြင်ကြသည်” ဟူသောသတင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ ထိုငါးရာ လုံးကို မင်းကြီးကပင် တာဝန်ယူ၍ မွေးကျွေးသုတ်သင် ကြီးပြင်း စေလေသည်။ တလတလ ရောက်လတ်သော် “ထို သတို့သမီး ငါးရာတို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ ငါ၏ သမီးတော်အား ပြသကြရမည်” ဟူ၍လည်း အမိန့်အာဏာစကား ထားရှိတော်မူလေသည်။

ထို သုမနာမင်းသမီး အသက် ခုနစ်နှစ်အရွယ် ရောက်သော အခါ၌ အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးက ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဆောက်လုပ်တည်ထားပြီးသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ တမန်စေလွှတ် ပင့်ဖိတ်လတ်သည်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်း အပေါင်း ခြံရံလျက် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွချီတော်မူလာလေ၏။ အနာထပိဏ်သူဌေးကြီးသည် ကောသလမင်းကြီးထံသို့ သွား ရောက်၍ မင်းကြီးကို “အရှင်မင်းကြီး....ဤ အကျွန်ုပ်တို့ သာဝတ္ထိ ပြည်သို့ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူခြင်းသည် အရှင်မင်းကြီး နှင့်တကွ အကျွန်ုပ်တို့အဖို့ရာ မင်္ဂလာကြီးဖြစ်ပါသည်။ သို့ရကား သုမနာမင်းသမီးကို ခံရွှေဖော်သတို့သမီး ငါးရာတို့နှင့်အတူတကွ ရေပြည့်အိုး၊ နံ့သာ၊ ပန်း-စသည်တို့ကို လက်ပိုက်စွဲကိုင်စေကာ မြတ်စွာဘုရားအား ကြိုဆိုပင့်ဆောင်ဖို့ရန် စေလွှတ်တော်မူကြစေ ချင်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် လည်း “ကောင်းပြီ သူဌေးကြီး....” ဟု ဝန်ခံကာ အနာထပိဏ် သူဌေးကြီး လျှောက်ထားသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်စီမံလေ၏။ သုမနာ မင်းသမီးသည် ခမည်းတော် မင်းကြီး၏ အမိန့်အမှာစကား အတိုင်း သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ကြိုဆိုရှိခိုးပြီးလျှင် နံ့သာ၊ ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်လျက် အပြစ် လွတ်ရာအရပ်၌

ရပ်တည်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သုမနာမင်းသမီးအား လမ်းခရီးအကြားမှာပင် တရားဟောတော်မူလေလျှင် သုမနာမင်းသမီးသည် ရံရွှေအဖော် သတို့သမီးငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ထို့ပြင်လည်း အခြားသတို့သမီးငါးရာ၊ မာတုဂါမ အမျိုးသမီး မိန်းမကြီးငါးရာ၊ ဥပါသကာဒါယကာငါးရာတို့သည်လည်း ထိုတရားပွဲမှာပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုဘုရားကြွလာတော်မူသောနေ့၌ ကျောင်းတိုက်သို့ မရောက်မီ လမ်းခရီးအကြားမှာပင် သောတာပန် အရိယာပေါင်း(၂၀၀၀)နှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ထိုသုမနာမင်းသမီး အရွယ်ရောက်သောအခါ ခမည်းတော် ကောသလမင်းကြီးက သတို့သမီးငါးရာတို့နှင့်တကွ စီးနင်းကာ ခရီးသွားလာနိုင်ရန်အတွက် ရထားအစီး ငါးရာ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနား ပေးသနားတော်မူလေသည်။ ထိုခေတ်ထိုအခါ၌ မိဖုရားထံမှ ရထားအစီးငါးရာ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားရရှိကြသော အမျိုးသမီး သုံးဦးရှိလေသည်။ သုံးဦးတို့မှာ (၁) ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏သမီးတော် စုန္ဒမင်းသမီး၊ (၂) နေဇ္ဇယသူဌေးကြီး၏သမီး ဝိသာခါ၊ (၃) ဤယခု ဖော်ပြအပ်ပြီးသည့် ကောသလမင်းကြီး၏ သမီးတော် သုမနာမင်းသမီးတို့ ဖြစ်လေသည်။ ။ဤကား သဒ္ဓါသုမနာအကြောင်းတည်း။

ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း ရဟန်းအပေါင်းနှင့်တကွ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားအား မင်းကြီးထံမှ ပြုစုခွင့်ရသည့် နောက်တနေ့၌ စစ်သေနာပတိက ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးနောက် မြို့သူမြို့သားတို့သည် မင်းကြီးထက်သာလွန်သော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်ကြကာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မဟာဒါန ပေးလှူကြလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် တမြို့လုံးအတွက် ဆွမ်းအလှူဒါန အစဉ် ပြည့်စုံပြီးလတ်သော် မြို့တံခါးရှာနေလူတို့ အခွင့်အလှည့် ရရှိကြ၍ ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်ကြရန် စီမံကြလေ၏။

ထိုအခါ မဟာကာလသူကြွယ်သည် ညီငယ်စုဠကာလကို “မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်ရန် နက်ဖြန်ပင် ငါတို့၏ အခွင့်အလှည့် ရောက်လေပြီ၊ အဘယ်သို့သော ပူဇော် သက္ကာရမှုကို ငါတို့ပြုကြမည်နည်း” ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြား လေလျှင် ညီငယ်စုဠကာလက “နောင်တော်....နောင်တော်သည် ပင် သင့်လျော်မည်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားပါလော့” ဟု ပြောဆို လေ၏။ ထိုအခါ မဟာကာလနောင်တော်က “ချစ်ညီ..... နောင်တော်၏အကြိုက် အကယ်၍ ချစ်ညီလိုက်နာမည်ဆိုလျှင် ငါတို့မှာ (၁၆) တဆယ့်ခြောက်ပယ် ကျယ်ဝန်းသောလယ်၌ သလေ စပါးများ ဖုံးကြလုံးကြလျက်ရှိချေပြီ၊ ထိုသလေးစပါးဖုံး များကို ဖောက်ခွဲယူငင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အား လျှောက်ပတ် သော သလေးနို့ဆနာဆွမ်း ချက်ပြုတ်လှူဒါန်းကြစို့လား” ဟု ပြောကြားလေလျှင် ညီငယ်စုဠကာလသည် “နောင်တော်..... ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်လျှင် တဦးတယောက်အားမျှ ကျေးဇူးများမည် မဟုတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းကို အကျွန်ုပ် မနှစ်သက် = သဘောမကျနိုင်ပါ” ဟု တင်ပြပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ မဟာကာလသူကြွယ်သည် “ချစ်ညီ....သင်သည် အကယ်၍ ဤသို့မှ မလိုက်နာနိုင် = သဘောမတူနိုင်လျှင် ငါသည် ငါပိုင်သင့်သောဥစ္စာကို ငါ့ဥစ္စာဟု ပြုလုပ်ခြင်းငှါ ရလိုပါ၏” ဟု ပြောဆိုကာ တဆယ့်ခြောက်ပယ် ကျယ်ဝန်းသော လယ်ခင်းကို အလယ်မှခွဲ၍ ရှစ်ပယ်မျှသောအရပ်၌ အပိုင်းအခြား (စည်း) ထား ဦးလျှင် မိမိပိုင်သောအပိုင်းမှ သလေးစပါးဖုံး(=ကောက်သား) ကို ဖောက်ခွဲထုတ်ယူပြီးလျှင် ရေမရောသောနွားနို့နှင့် ရောနှော ကျိုချက်စေပြီးနောက် စတုမရကို ထည့်၍ မြတ်စွာဘုရား အမှူး ပြုသော သံဃာတော်အား ဆက်ကပ် လှူဒါန်းလေသည်။ အထူးအားဖြင့် မဟာကာလသူကြွယ်၏စပါး ဖုံး(=ကောက်သား) ကို ဖောက်ခွဲ ထုတ်ယူရာဌာနတိုင်းပင် တဖန်ပြန်၍ စပါးဖုံး = ကောက်သားများ ပင်ကိုယ်ပကတိအတိုင်း ပြည့်မြဲပြည့်၍လာလေ ၏။ (၁-ကောက်သားဦး အလှူဒါနဖြစ်သည်)။

မဟာကာလသုကြွယ်သည် သလေးစပါးများ မုံဆန်းပြုလုပ်
 လောက်သောအခါ၌ ထို့အတူ ၂-မုံဆန်းဦးအလှူဒါနကို ပြုလုပ်
 လေသည်။ ရွာသူရွာသားတို့နှင့် အတူတကွ ကောက်စပါးများ
 မှည့်ရင့်သောအခါ ၃-ကောက်ဦးအလှူဒါနကို ပြုလုပ်လေသည်။
 ဤနည်းအတူ ကောက်စပါးတို့ကို ရိတ်သောအခါမှာလည်း
 ရှေးဦးရိတ်သောကောက်ဆုပ်တို့ကို ယူ၍ ၄-ရိတ်ဦးအလှူဒါနကို
 ၎င်း၊ ကောက်လှိုင်းထုံးဖွဲ့သောအခါမှာလည်း ရှေးဦးစွာ ထုံးဖွဲ့
 သော ကောက်လှိုင်းများကို ထုတ်ယူ၍ ၅-ကောက်လှိုင်းဦး
 အလှူဒါနကို၎င်း၊ ကောက်လှိုင်းတို့ကို တပေါင်းတည်း စုပုံ
 သောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၆-ကောက်ပုံဦး
 အလှူဒါနကို၎င်း၊ ကောက်ပုံမှထုတ်၍ နယ်သောအခါမှာလည်း
 အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၇-နယ်ဦးအလှူဒါနကို၎င်း၊ နယ်ပြီးသော
 ကောက်စပါးများကို လှေ့ပြီးလျှင် တလင်းအပြင်၌ စပါးပုံပြုလုပ်
 သောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၈-စပါးပုံဦးအလှူ
 ဒါနကို၎င်း၊ ကောက်နယ်တလင်းမှ ကျီအတွင်းသို့ ထည့်သွင်း
 သောအခါမှာလည်း အဦးအစကို ထုတ်ယူ၍ ၉-ကျီဦးအလှူဒါန
 ကို၎င်း ဤသို့လျှင် မဟာကာလသုကြွယ်သည် ကောက်စပါး
 တကြိမ်တကြိမ် စိုက်ပျိုးရာ၌ ကိုးကြိမ် ကိုးကြိမ် အဦးဒါန=အဂ္ဂ-
 ဒါန လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုသို့ ထုတ်ယူ လှူဒါန်းသမျှသော
 ကောက်စပါးများသည်လည်း လျော့ပါးသည်ဟူ၍ မရှိ၊ ပကတိ
 ထက် တိုးတက်၍ ပြည့်စုံသည်သာ ဖြစ်လေ၏။ ။ ဤကား(က)
 မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း ကောင်းမှုဖြစ်သည်။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုကြောင်း

အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်အလောင်း မဟာကာလသုကြွယ်
 သူတော်ကောင်းသည် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိ
 သရွှေ့မိမိလည်း အသက်ထင်ရှားရှိသရွှေ့ ဤနည်းနှင့်နှင့် ကုသိုလ်
 ကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌
 ဖြစ်ပြီးလျှင် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် ကျင်လည်လျက် ကိုးဆယ့်
 တကမ္ဘာကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်၊ လူ့စည်းစိမ်တို့ကို ခံစား

ရတနာ] (၁) အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်အဖွဲ့ကြောင်း... ၂၁

သုံးဆောင်တော်မူပြီးနောက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားလောက၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူခါနီးကာလဝယ် ကပ္ပိလဝတ်ပြည်၏ အနီး “ဒေါဏဝတ္ထုပုဏ္ဏားရွာ”၌ ဥစ္စာစီးပွား ပေါများလှသော သော မြာဟ္မဏမဟာသာလ အမျိုး၌ ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုပုဏ္ဏားလုလင်ကိုအမည်မှည့်သောနေ့၌ “ကောဏ္ဍညလုလင်” ဟူ၍ အမည်မှည့်ကြကုန်၏။ ကောဏ္ဍညလုလင်သည် ကြီးပြင်းလာသောအခါ မေဒင်သုံးပုံတို့ကိုသင်ကြား၍ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကျမ်း၌ တဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်လေ၏။

ထိုအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တုသိတာနတ်ပြည်မှ စုတေတော်မူခဲ့၍ ဂပိလဝတ်ပြည် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး မဟာမာယာဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေဖြစ်ပွားတော်မူလာ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်ကို အမည်မှည့်အံ့သောနေ့၌ ပုဏ္ဏားတော် (၁၀၀) တရာ့ရှစ်ဦးတို့ကို အသစ်စက်စက် အဝတ်များ ပေးကမ်းပူဇော်၍ ရေမရောသော နို့ဃနာချိုကို တိုက်ကျွေးပြီးလျှင် ထို ပုဏ္ဏားတော် (၁၀၀) တရာ့ရှစ်ဦးတို့အတွင်းမှ ဉာဏ်ပညာ ထက်မြက်လှသော ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ် ရှစ်ယောက်တို့ကို သီးခြားထပ်လောက် ရွေးကောက်ကြလျက် ရွှေနန်းမပြာသာဒ်အပြင်ဝယ် အစီလိုက် အစဉ်လိုက် ထိုင်နေစေပြီးလျှင် တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင်အပ်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော် မင်းသားကလေးကို ဘွဲ့မြှူခင်းနှီးထက် မလျောင်းစက်ကြစေကာ လက္ခဏာတော်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုကြစေရန် ပုဏ္ဏားတို့၏ အထံသို့ ယူဆောင်ခဲ့ကြလေကုန်၏။

ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ရှစ်ယောက်တို့အနက် နေရာဦး၌နေသူ ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်သည် “လူ့ဘောင်၌နေလျှင် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်မည်၊ ရဟန်းပြုလျှင် လူသုံးပါး၌ ဘုရားစင်စစ် ဧကန်ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဟောဆိုကာ လက်နှစ်ချောင်းကို မြှောက်ချီလေသည်။ ဤနည်းအတူ အစဉ်အတိုင်း ရွှေကျသော ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ် ခုနစ်ယောက်တို့သည် လက်နှစ်ချောင်းကို မြှောက်ချီကြလေသည်။ ထို ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ရှစ်ယောက်တို့အနက် ကောဏ္ဍညလုလင်သည် အားလုံး

အောက် အသက်အငယ်ဆုံး ဖြစ်၏။ သူသည် မိမိဟောဆိုရမည့် အလှည့်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ဘုရားအလောင်းတော်၏ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး အလုံးစုံတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပုံကို သေချာစေ့စပ်စွာ ကြည့်ရှု၍ (ဖဝါးတော်၌ စကြဝတေးမင်း လက္ခဏာတံဆိပ် ပါရှိလာရကား စကြာမင်းဖြစ်မည့်သူ၏ ဖဝါး၌ စကြဝတေးမင်းလက္ခဏာ မပါတန်ရာဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင်) “ဤ အလောင်းမင်းသားမှာ အိမ်၏အလယ်၌ တည်နေရန်အကြောင်း လုံးဝမရှိ၊ ဤ အလောင်းမင်းသားသည် ကေနပ်ပင် ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ရဲရဲတောက်ဟောဆိုကာ လက်တချောင်းကိုသာ မြှောက်ချီလေ၏။

ထို့နောင်မှ ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်တို့သည် မိမိတို့အိမ်သို့ အသီးအသီး ပြန်ရောက်ကြလေလျှင် သားတို့ကို ခေါ်၍ “ချစ်သားတို့....ငါတို့ ကား အသက်ကြီးကြကုန်ပြီ၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ သားတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်ကို မှီချင်လျှင်လည်း မှီကြမည်၊ မမှီပဲမူလည်း ရှိကြမည်။ ချစ်သားတို့ သည် ထို သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော် မူလျှင် သူ၏ သာသနာ၌ ရှင်ရဟန်းပြုရစ်ကြကုန်” ဟူ၍ အမှာ စကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည်လည်း ဘုရားအလောင်း သားတော် ၏အတွက် အထိန်းတော်များကို အစ ပြုကာ ကြီးစွာသော အစောင့်အရှောက် အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားများကို ခန့်ထားစီမံတော်မူကာ အလောင်းတော်ကို ချမ်းသာစွာ ကြီးပွား စေလေ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်သည်လည်း တဆယ့်ခြောက် နှစ်ရောက် အရွယ်တော် ကြီးမြောက်လတ်သော် နတ်စည်းစိမ် ကဲ့သို့သော ရွှေနန်းစည်းစိမ်ကိုခံစံတော်မူ၍ ဉာဏ်တော်ရင့်ကျက် နှစ်ဆယ့်ကိုးနှစ် အရွယ်သို့ရောက်သည်တွင် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ် ကို၎င်း၊ တောထွက်ခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကို၎င်း မြင်တော်မူ ပြီးလျှင် ရာဟုလမင်းသား ဖွားမြင်သောနေ့၌ ဆန္ဒအမတ်ဖွားဖက် တော်ကို အဖော်ပြုကာ ကဏ္ဍကမြင်းတော်ကို စီးနင်း၍ နတ်တို့

ဖွင့်အပ်သော မြို့တံခါးဖြင့် မြတ်သောတောထွက်ခြင်းကို ထွက်
တော်မူပြီးလျှင် ထိုတညဉ့်တည်းဖြင့်ပင် ကပိလဝတ်၊ ကောလိယ၊
ဒေဝဒဟတည်းဟူသော သုံးပြည်ထောင်တို့ကို လွန်မြောက်ခဲ့၍
အနာမာသောင်ကမ်း၌ ရဟန်းပြုတော်မူကာ ညဉ့်ကာရမြဟ္ဗာ
မင်း ယူဆောင်ဆက်နှင်းအပ်သည့် သင်္ကန်းစသော ပရိက္ခရာတို့ကို
ဝတ်ရုံဆင်မြန်းတော်မူအပ်ပြီးလျှင်ပင် ဝါတော်ခြောက်ဆယ် =
သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိပြီးသော မထေရ်မြတ်ကြီးကဲ့သို့ အလွန်
ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်၍
ထိုပြည်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူ၍ ပဏ္ဏဝတောင်ရိပ်ဝယ်
ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုတော်မူပြီးလျှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး
မိမိပိုင်ပြည်စည်းစိမ်ဖြင့် ဖိတ်ကြားအပ်ပါလျက်လည်း ထိုဖိတ်ကြား
ချက်ကို လက်မခံ ပယ်လှန်တော်မူခဲ့၍ အစဉ်သဖြင့် ကြံချီတော်
မူသည်ရှိသော် ဥရုဝေလတောအုပ်သို့ ရောက်တော်မူလေလျှင်
“အိုး... ဤမြေအပြင်သည်ကား လွန်စွာမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိစွာ၊ ပဓာန
အလုပ် အားထုတ်လိုသော အမျိုးကောင်းသားအဖို့ရာ ပဓာန
အလုပ် အားထုတ်ဖို့ရန် ဤနေရာသည် အသင့်လျော်ဆုံး ဖြစ်စွာ
တကား”ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူကာ ဒုက္ကရစရိယာ ပဓာန
အလုပ်ကို စတင်အားထုတ်လျက် ထိုတောအုပ်ဝယ် နေတော်မူ
လေ၏။

ထိုသို့ ဘုရားအလောင်းတော် ရဟန်းပြုဟော်မူသောအခါ၌
ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားမှတစ်ပါး အခြား ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ခုနစ်ဦးတို့သည်
ကွယ်လွန်ခဲ့ကြလေပြီ။ အငယ်ဆုံး ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားတဦးသာ
ကျန်းမာစွာ ကျန်ရှိလေတော့သည်။ ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားသည်
“ဘုရားအလောင်းတော် ရဟန်းပြုပြီ”ဟူသော သတင်းစကား
ကို ကြားသိလေလျှင် ထိုကွယ်လွန်ပြီးသော ပုဏ္ဏားပဏ္ဍိတ်ခုနစ်ဦး
တို့၏ သားများထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား
သည် ရဟန်းပြုပြီတဲ့၊ ထိုမင်းသားသည် ယုံမှားဖွယ်မရှိ ဘုရား
စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်ကေနပင်၊ အကယ်၍ သင်တို့၏ ဖခင်များ
အသက်ထင်ရှားရှိနေကြလျှင် ယနေ့ပင် တောထွက်၍ ရဟန်း

ပြုကြမည် ဖြစ်လေသည်။ အကယ်၍ အသင်တို့လည်း ရဟန်းပြုလို ကြပါလျှင် လာကြလော့၊ ထိုယောက်ျားမြတ်နောက် အတုလိုက် ကာ ရဟန်းပြုကြပါဖို့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထို ခုနစ်ယောက် လုံးပင် ရဟန်းပြုရန် ဆန္ဒတူညီမှု မဖြစ်နိုင်ကြပဲ သုံးယောက်ကား ရဟန်း မပြုနိုင်ကုန်၊ ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားကို အကြီးအကဲ ပြုကာ ကျန်လေးယောက်တို့သာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

ဤပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းငါးဦးတို့သည် ရဟန်းပြုကြပြီးနောက် ရွာ၊ နိဂုံး၊မင်းနေပြည်တို့၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်ကြကာ အစဉ်သဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်အထံသို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ထိုပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းငါးဦးတို့သည် ခြောက်နှစ်ကြာ ကာလပတ်လုံး ဘုရား အလောင်းတော် မဟာပဓာနအလုပ်ကို အားထုတ်တော်မူနေစဉ် “ယခုမကြာမီ ဘုရားဖြစ်တော့မည်၊ ယခုမကြာမီ ဘုရားဖြစ်တော့ မည်”ဟု မျှော်လင့်ချက်ကြီးစွာယား၍ ဘုရားအလောင်းတော်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလျက် အနီးထံပါး၌ပင် နေထိုင် သွားလေ့ရှိနေကြ ကုန်၏။

ခြောက်နှစ်အခါရောက်၍ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဆန် တစေ့၊နှမ်းတလုံး-စသည်ကို စားသုံး၍ ညှိုးချုံးပင်ပန်းစွာ အခါကို ကုန်စေပါသော်လည်း ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ဖြင့် အရိယမဂ်ဖိုလ်ကို ရနိုင်မှု အလျှင်းပင် မရှိသည်ကို သိမြင်တော်မူကာ (အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ၊ စာမျက်နှာ ၂၆၂, ၂၆၃-၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီး သည့်အတိုင်း)သေနာနိဂုံး၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ထမင်း၊ မှုံကြမ်း ရသမျှသော အစာအာဟာရ ဆွမ်းတို့ကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင် တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းငါးဦးတို့သည် မေ့တာ တရား၏ လှုံ့ဆော်ချက်အရ ဘုရားအလောင်းတော် အပေါ်၌ ပြီးငွေ့အားလျှော့ကြကာ အလောင်းတော်သူမြတ်ကို ပစ်ခွါကြ၍ ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်ဟောသို့ သွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ထိုသို့ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းငါးဦးတို့ စွန့်ခွါ၍ သွားကြပြီးနောက် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထမင်း၊ မှုံကြမ်း ရသမျှသော အစာ အာဟာရဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူခြင်းဖြင့် နှစ်ရက်

သုံးရက်အတွင်းအရေ၊ အသား၊ အသွေးများ ပကတိအခြေအနေ
သို့ ရောက်အောင် ပြုလုပ်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် (ဘုရား
ဖြစ်မည့်) နေ့၌ သုဇာတာသူဌေးကတော် ဆက်ကပ်လှူဒါန်း
အပ်သည့် မြတ်သောဃနာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ နေရခွာရာ
ဖြစ်ကြောငယ် ရွှေခွက်ကို မျှောခဲ့ပြီးလျှင် “ယနေ့ ငါကား ဘုရား
စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်ကေန”ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူကာ
ညနေချမ်းအခါဝယ် ကာလနဂါးမင်း ချီးမွမ်းခြင်းအရာတို့ဖြင့်
ဝမ်းသာအားရမ်း ချီးမွမ်းအပ်လျက် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ထက်သို့
တက်ရောက်တော်မူပြီးလျှင် အလဂ္ဋာန အပရာဇိတပလ္လင်တော်
၌ အရှေ့လောကဓာတ်ဖက်သို့ မျက်နှာတော်မူကာ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ
ထိုင်နေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးချက်ပြည့်ဝသော ဝိရိယတော်ကို
ဆောက်တည်ပြီးလျှင် နေမဝင်ခင် ဒေဝပုတ္တမာရ်ကို ပယ်နှင်၍
ညဉ့်ဦးယံဝယ် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကို ရတော်မူပြီးလျှင် သန်းခေါင်
ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တော်ကို ရရှိတော်မူပြီးနောက် မိုးသောက်ယံ
ရောက်လတ်သော် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၌ ဉာဏ်တော်ကိုသက်ဝင်
စေလျက် အနုလုံ၊ ပဋိလုံ=အစုန်၊ အဆန် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါ
ဆယ့်နှစ်ရပ်တို့ကို (အောက်ဘုရားဖြစ်ခဏ်း၌ ဖော်ပြအပ်ပြီးသည့်
အတိုင်း) မဟာဝဇီရဝိပဿနာ ဉာဏ်တော်မြတ်ဖြင့် သုံးသပ်
ဆင်ခြင်တော်မူလျက် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့ ရအပ်သည့်
သဗ္ဗညုတ အသာဓာရဏ ဉာဏ်တော်မြတ်ကို အရပိုင်မြောက်
ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင် ထိုမဟာဗောဓိပလ္လင်၌ပင်
အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ကိုဝင်စားဟော်မူကာခုနစ်ရက်ကာလကို
လွန်စေတော်မူလေ၏။

ဤနည်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် (အောက်၌ ဖော်ပြအပ်ပြီး
အတိုင်း) သတ္တဌာနစံနေတော်မူပြီးနောက် သဟမ္ပတိဗြဟ္မာမင်း
တောင်းပန်လျှောက်ထားချက်အရ “ငါသည် အဘယ်သူအား
ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း”ဟုဆင်ခြင်တော်မူ၍ အာဠာ-
ရဂိုဏ်းဆရာကြီးနှင့် ဥဒကဂိုဏ်းဆရာကြီးတို့ ကွယ်လွန်ကြပြီး
ဖြစ်သည်ကို သိတော်မူပြီးနောက် တဖန် ဆက်၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်

တော်မူလေသော် “ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦးတို့သည် ငါဘုရား၏ အပေါ်၌ များစွာ ကျေးဇူးရှိကြသူများ ဖြစ်လေသည်။ ယင်းပဉ္စဝဂ္ဂိ ရဟန်းငါးဦးတို့သည် ပဓာနအလုပ် အားထုတ်နေသော ငါဘုရား ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခဲ့ကြလေပြီ။ ငါဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦး တို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု တရား ဦး ဟောရန် စိတ်အကြံ ဖြစ်ရှိလေသည်။ ဤသို့ ကြံစည်ခြင်းကား ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်ဘို့၏ ကြံစည်ကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သည်။ စင်စစ်သော်ကား ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားကိုတား၍ အခြားမည်သူ တဦးတယောက်မျှ ဤဘုရားသာသနာဝယ် ရှေးဦးစွာ သစ္စာ လေးပါး တရားကို သိစွမ်းနိုင်မည့်သူ တလှမျှ မရှိချေ။ ထို ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားသည်လည်း ဤသို့ သစ္စာလေးပါး တရားကို ရှေးဦးစွာ သိနိုင်ရန် ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး အဓိကာရ (-အထိကရ) ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကြီးများကို ပြုခဲ့သည်ပြင် ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ကောက်ဦးကိုးကြိမ် အလှူထူးကို လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။

(ဂ) မထေရ်မြတ် တရားထူးရကြောင်း

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင် တော်မူ၍ အစဉ်သဖြင့် ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွတော် မူကာ ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦးတို့ရှိရာသို့ ကပ်ရောက်တော်မူလေ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းငါးဦးတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကြွလာသည်ကို မြင်ကြ ၍ မူလက ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ် မပြုစတမ်းဟု ကတိကဝတ်ထားခဲ့ ကြသော်လည်း နီးကပ်လေလေ မူလကတိကဝတ်အတိုင်း မတည် နိုင်ကြတော့ပဲ တပါးက သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူ၊ တပါးက နေရာခင်း၊ တပါးက ခြေဆေးရေတည်ထား၊ တပါးက ခြေတော် တို့ကို ဆေး၍ပေး၊ တပါးက ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းကို ယူဆောင် လာကာ ယပ်လေခပ်ပေး၍ အသီးအသီး ဝတ်ပြုကြလေသည်။

ဤသို့လျှင် ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်းငါးဦးတို့ ဝတ်ပြု၍ ကိုယ်တော်မြတ်၏ အနီး၌ ထိုင်နေကြပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ကောဏ္ဍည

မထေရ်ကို ကိုယ်တော်မျက်မှောက် တရားနာခံ အဓိကပြုလုပ်ကာ တေပရိဝန ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ္တန်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ ထိုတရားပွဲ၌ လူသားပရိသတ်ကား ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း ငါးဦးတို့သာ ရှိကုန်၏။ နတ်ဗြဟ္မာပရိသတ်ကား မပိုင်ခြားနိုင်အောင် များလှစွာ၏။ ဓမ္မစကြာ ဒေသနာအဆုံး၌ ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် မဟာဗြဟ္မာပေါင်း (၁၈၀၀၀၀၀၀၀) တဆယ့်ရှစ်ကုဋေတို့နှင့် အတူတကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေ၏။

အညာသိကောဏ္ဍည အမည်တွင်ခြင်း

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ငါဘုရား ခဲယဉ်းမှု အရာ အထောင်ဖြင့် ယူဆောင်သည်ပိုးအပ်သည့် သစ္စာလေးရပ် တရား မြတ်ကို ဤကောဏ္ဍညရဟန်းသည် ရှေးဦးစွာ သိပြီဖြစ်ရကား ဤရဟန်းသည် ‘အညာသိကောဏ္ဍည’ အမည်ရှိပေ၏” ဟု ဆင်ခြင် တော်မူကာ မထေရ်မြတ်ကို ထိုအမည်ဖြင့် ခေါ်တော်မူလို၍ “အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော၊ အညာသိ ဝတ ဘော ကောဏ္ဍညော=အိုး....ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါး တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်လေပြီတကား၊ အိုး....ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာ လေးပါး တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်လေပြီတကား” ဟု ဥဒါန်း ကျူးရင့်တော်မူလေသည်။ ယင်း ဥဒါန်း ကျူးရင့်တော်မူချက် အရ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်၏ အမည်သည် ထိုအချိန်မှစ၍ “အညာသိကောဏ္ဍည” ဟူ၍ မည်တွင်လေသည်။

(ဆ) ရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြောင်း

ဤသို့လျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် (မြတ်စွာဘုရား ဘုရားဖြစ်သည့်နှစ်) ဝါဆိုလပြည့် နေ့ဝယ် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူသည်။ လပြည့်ကျော် (၁) ရက်နေ့ ဘဒ္ဒိယမထေရ်၊ လပြည့်ကျော် (၂) ရက်နေ့ ဝပ္ပမထေရ်၊ လပြည့်ကျော် (၃) ရက်နေ့ မဟာနာမမထေရ်၊ လပြည့်ကျော် (၄) ရက်နေ့ အဿဇိမထေရ်တို့ အစဉ်အတိုင်း သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်တော်မူကြပြီးနောက် လပြည့်ကျော် (၅) ရက်နေ့ဝယ်

အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန် ဒေသနာအဆုံး၌ ပဉ္စဝဂ္ဂိမထေရ် ငါးဦး လုံးတို့ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်တော်မူကြလေသည်။ ထိုအချိန်၌ လှူပြည်လှူသား ရဟန္တာကား မြတ်စွာဘုရား၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိမထေရ် ငါးဦး အားဖြင့် = ခြောက်ပါးတို့ ရှိကြလေသည်။

ထိုအချိန်မှ အစပြု၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ယသသုဋ္ဌေးသား အမှူးပြုသော သူငယ်ချင်း ငါးကျိပ်ငါးယောက်တို့ကို၎င်း၊ ထို နောက် ကပ္ပါသိကတောအုပ်၌ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိမင်းသား သုံးကျိပ်တို့ကို ၎င်း၊ ထိုနောက် ဂယာသီသကျောက်ဖျာအပြင်၌ ဆံကျစ်ရသေ့ ဟောင်း ရှင်တထောင်တို့ကို၎င်း—ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် လူများ အပေါင်းကို အရိယမဂ်ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်စေ၍ ထိုမဟာ သက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်နေ့၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူကာ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးအမှူးပြုသည့် (၁၁၀၀၀၀) တသိန်းတသောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ်တို့ကို သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌၊ တသောင်းသော ပုဏ္ဏားသူကြွယ်တို့ကိုမူ သရဏဂုံသုံးပါး၌ တည်စေတော်မူ၍ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအပြင်ဝယ် အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ သုံးပါး သိက္ခာ သာသနာတော်တည်းဟူသော ဓမ္မအပွင့်အသီးများ ခိုင်ဖြိုးစွာ ပွင့်အောင် သီးအောင် ပြုတော်မူပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း မြေအဝန်းအလုံးကို သင်္ကန်းရောင်ဖြင့် တပြောင်ပြောင်တောက်ပ အောင်၊ ရဟန်းသူမြတ်တို့ သွားလာသောလေတို့ဖြင့် ထက်ဝန်း ကျင် တိုက်ခပ်အောင် ပြုတော်မူလျက် ထိုမှနောက် အခါတပါး ဝယ် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရောက်၍ ထိုကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းသံဃာတို့ အလယ် ခင်းထားအပ်သော ဗုဒ္ဓါသနဓမ္မပလ္လင်ထက်၌ ထိုင်နေ တော်မူကာ တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် “ရှေးဦးစွာ သစ္စာ လေးပါး တရားကိုသိကြသော ရဟန်းတို့တွင် ငါ၏သားတော် ကြီး ကောဏ္ဍညသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” ဟု ပြတော်မူလိုရကား အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ရတ္တညူနံ ယဒိဒံ အညာသိကောဏ္ဍညော — ရဟန်းတို့....ညဉ့်အပိုင်း

အခြားကို သိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်း
တို့တွင် အညာသိကောဏ္ဍညသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူး မြှက်ဆိုတော်မူကာ ရတ္တညူ တေဒဂ်ရာထူး၌
ထားတော်မူလေ၏။

(ဤအရာ၌။ “ရတ္တညူ=ညဉ့်အပိုင်းအခြား ကို သိသောပုဂ္ဂိုလ်”
ဟူသည်မှာ ရဟန်းပြုချိန်မှစ၍ ရှည်မြင့်စွာသော ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို
သိသောပုဂ္ဂိုလ်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤသာသနာတော်၌ အရှင်ကောဏ္ဍည
မထေရ်ထက် အလျင်လက်ဦး ရဟန်းပြုသောသူ မရှိရကား ဤ အရှင်
ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် “ရဟန်းပြုချိန်မှစ၍ ရှည်မြင့်စွာသော
ညဉ့်အပိုင်းအခြားကို သိသော = ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်” ဖြစ်လေသည်။
(ဤအလို ရဟန်းသိက္ခာ ဝါအကြီးဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ကို ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်ဟု
ဆိုလိုသည်)။

တနည်း-အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်သည် အလုံးစုံသော တပည့်
သာဝကတို့ထက် အလျင်လက်ဦး သစ္စာလေးပါး တရားကို သိတော်မူ
သောကြောင့် ထိုသိမြင်သည့် ရှည်လျားစွာသောအချိန်မှစ၍ ထိုညဉ့်
အပိုင်းအခြားကို သိတော်မူရကား ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။
(ဤအလို အစောဆုံး သစ္စာလေးပါးတရား သိသူကို ရတ္တညူပုဂ္ဂိုလ်ဟု
ဆိုလိုသည်)။

တနည်း-ရဟန္တာအရှင်မြတ်တိုင်းပင် ညဉ့်နေ့အပိုင်းအခြားထင်ရှား
ရကား ရတ္တညူ=ညဉ့်နေ့အပိုင်းအခြားကို သိသောပုဂ္ဂိုလ်ဟု အမည်ရ
လေသည်။ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်ကား ရှေးဦးစွာ ရဟန္တာဖြစ်
သောကြောင့် ရတ္တညူ (=ညဉ့်နေ့အပိုင်းအခြားကို သိကြသည့် ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်) တို့တွင် အသာဆုံး-အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။

ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အညာသိကောဏ္ဍည
မထေရ်မြတ်၏အကြောင်း

အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် မဟာသက္ကရာဇ်(၁၀၃)ခု
နှစ် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၅)ရက်နေ့၌ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။
ထိုနှစ် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပြာသိုလပြည့် နေ့တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့
ရောက်တော်မူ၍ တပို့တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့တွင် အဂ္ဂသာဝက

နှစ်ပါး (အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်) တို့ ရဟန်း ပြုတော်မူကြသည်။ လဆန်း (၇) ရက်နေ့၌ အရှင်မောဂ္ဂလာန် ရဟန္တာဖြစ်၍ တပို့တွဲလပြည့်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသည်။ ဤသို့ အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝက၊ ပကတိ သာဝက ရဟန်းတော်တို့ သာသနာတော်၌ စုံညီစွာဖြစ်ပေါ်လာ ကြသောအခါ ဆွမ်းခံချိန်၌ သာဝက အားလုံးပင် ဝါစဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြတော်မူကြရသည်။ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူ သောအခါ၌ကား အလယ်ဗဟို တန်းဆာဆင်အပ်သော ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်၌ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်နေတော်မူပြီးသော် မြတ်စွာဘုရား ၏ လက်ျာနံပါး၌ ဓမ္မသေနာပတိ = အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၊ လက်ဝဲနံပါး၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်တို့ ထိုင်နေတော် မူကြရသည်။

ထိုအဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ ကျောဘက်မှာ အရှင် ကောဏ္ဍညမထေရ်အတွက် နေရာ ခင်းထားကြလေသည်။ ကျန် သော ရဟန်းတို့သည် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်ကို ပန်းရံ၍ ထိုင်နေကြရလေသည်။ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးတို့သည် အရှင် ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်က သာသနာတော်ဝယ် အဦးအစ သစ္စာ လေးပါး တရား သိတော်မူသူ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အရွယ်တော် အားဖြင့်လည်း ကြီးမားတော်မူသောကြောင့်၎င်း အရှင်ကော- ဏ္ဍညမထေရ်မြတ်၌ ရိုသေခြင်း ရှိကုန်ရကား မထေရ်မြတ်ကို မဟာဗြဟ္မာကြီးကဲ့သို့၎င်း၊ မီးပုံကြီးကဲ့သို့၎င်း၊ အဆိပ်လျင်သော မြွေနဂါးကဲ့သို့၎င်း အောက်မေ့လေးစား မှတ်ထင်တော်မူကြကာ မိမိတို့က နေရာဦး၌ နေထိုင်ကြရကုန်သော်လည်း မရဲမဝံ့ရှိတော် မူကြကုန်၏။ ရှက်နိုးအားနာတော်မူကြကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင် ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် “ဤ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ် နှစ်ပါး တို့သည် နေရာဦးအကျိုးငှါ တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်ကုန်ပြီ။ ထို အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ သည် ယခုအခါ နေရာဦး၌ ထိုင်နေကြရသော်လည်း မရဲမဝံ့ ရှိတော်မူကြကုန်၏။ ငါ့ကို ရှက်နိုးအားနာတော်မူကြကုန်၏။ ထို

အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့ ချမ်းသာစွာ နေနိုင်အောင် ငါပြုလုပ်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော် မူမိလေသည်။ ဤကား အကြောင်းတပါး ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင်လည်း အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်သည် ဘုန်းကံ ကြီးမားသော မဟာသာဝကကြီးတပါး ဖြစ်တော်မူလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်းကောင်းများကဲ့သို့ ထိုအတူ မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်းကောင်းများသည်လည်း ဤ စကြဝဠာရှိ လူတို့နှင့်တကွ စကြဝဠာတိုက် တသောင်း၌ နေကြ သော နတ်ဗြဟ္မာတို့၏အတွင်း၌ ပြန့်နှံ့လျက်ရှိကုန်၏။ သို့၎ကား နတ်လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်၍ နံသာ၊ ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှု ပြုကြပြီးလျှင် “မထေရ်မြတ်ကြီးသည် သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို လက်ဦးအစ သိမြင်သော မဟာ- သာဝကကြီး ဖြစ်တော်မူပေသည်” ဟု (ဘုရားကို ပူဇော်ပြီး သည်၏) အခြားမဲ့မှာပင် အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်ထံ ဆည်းကပ်၍ တဖန် ပူဇော်ကြပြန်လေသည်။ အနီးထံမှောက် လာ ရောက်ကြသူတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော တရားစကား ဟောကြားမှု၊ အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားမှု ကခုခုကို ပြုရမည့် ဝတ်ဘုရားကလည်း သာသနာထုံးစံအရ ရှိနေပြန်၏။ မထေရ် မြတ်ကလည်း ဖလသမာပတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေရမှု (= အရိယ- ပိဟာရ) ကိသာ အလေးဂရု ပြုတော်မူသူ ဖြစ်၏။ သို့ရကား မထေရ်မြတ်၏အဖို့ရာ ထို အနီးထံမှောက် လာရောက်သူတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော တရားစကား ဟောကြားရမှု၊ အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားရမှုများသည် အပို အလုပ်ကျယ် ကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေ၏။ ဤသည်လည်း အကြောင်းတပါးဖြစ်သည်။

ထိုဖော်ပြရာပါအကြောင်းနှစ်ပါးတို့ကြောင့် အရှင်ကောဏ္ဍည မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အနီးအပါးမှ အရပ်တပါး ဖဲသွားနေထိုင်တော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏တူ မန္တာဏီပုဏ္ဏားမ ၏သား ပုဏ္ဏလုလင်ကို “ငါ၏တူ ပုဏ္ဏလုလင်သည် ရှင်ရဟန်း ပြု၍ သာသနာတော်၌ မြတ်သောဓမ္မကထိက ပုဂ္ဂိုလ်တပါး ဖြစ်

လိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်သိမြင်တော်မူပြီးလျှင် ဒေါဏဝတ္ထုပုဏ္ဏား ရွာသို့ ကြွတော်မူကာ မိမိ၏တူ ပုဏ္ဏလုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေး ပြီးလျှင် “ဤ ငါတူ ပုဏ္ဏရဟန်းသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အနီး ထံပါး၌ နေရစ်လိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်တော်မူ၍ တူတော် ပုဏ္ဏ ရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရား၏ အန္တောသိကာ တပည့်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်၍ “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ရွာနီးကျောင်း သည် သပ္ပာယ်မဖြစ်ပါ။ လူသူလေးပါးတို့နှင့် ရောပြွမ်း၍ ချမ်းသာ စွာနေရန် မစွမ်းနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် ဆဒ္ဒန်အိုင် သို့ သွားရောက်နေထိုင်ပါရစေဘုရား” ဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက် ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း သွားရောက်နေထိုင်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူလေ၏။

အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ဘုရားထံမှအခွင့်ရကာ အိပ်ရာ နေရာကို သိုမှီးသိမ်းဆည်း၍ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော် မူကာ ဆဒ္ဒန်အိုင်၏အနီး မဏ္ဍာကိနီရေကန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ကြွရောက် တော်မူလေသည်။ ထိုဆဒ္ဒန်အိုင်အရပ်၌ ရှေးအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းဖြင့် အလေ့အကျက်ရရှိပြီး ဖြစ်ကြသည့် အာနုဘော်နှင့်လည်းပြည့်စုံ နတ်တို့ကဲ့သို့ အသက် လည်းရှည်ကုန်သော ဆင်ပေါင်း (၈၀၀၀) ရှစ်ထောင်တို့သည် မထေရ်မြတ်ကို မြင်ကြရလျှင်ပင် “ငါတို့၏ ကောင်းမှုမျိုးကြရာ လယ်ယာမြေကောင်းကြီး လာရောက်ပေပြီ” ဟု ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိကြကာ ခွါတို့ဖြင့်ရှပ်၍ စကြိုကြွရမည့်အရပ်ကို မြက် မရှိ ပကတိတလင်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြလျက် မထေရ်မြတ်စကြို ကြရာအရပ်၌ အဆီးအတားဖြစ်မည့် ငါးစင်ခက်များကိုလည်း ဖယ်ရှားကြ၍ မထေရ်မြတ် သီတင်းသုံး နေထိုင်ရာ အရပ်ကို သုတ်သင်ကြပြီးလျှင် အားလုံးဆင်ပေါင်း (၈၀၀၀) ရှစ်ထောင်တို့ စည်းဝေးတိုင်ပင်ကြသည်မှာ—

“အချင်းတို့.... ငါတို့သည် အကယ်၍ ‘ဤဆင်သည် မထေရ်မြတ်အတွက်တာ ပြုဖွယ်ရာများကို ပြုလုပ်လိမ့်မည်

ဤဆင်သည် ပြုလုပ်လိမ့်မည်'ဟု သူပြုနိုး ငါပြုနိုး မျှော်ကိုး၍ နေကြလျှင် မထေရ်မြတ်သည် ဆွေမျိုးများသောရွာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဆေးမြဲတိုင်းသောသပိတ်ဖြင့်ပင် ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွရလိမ့်မည်။ သို့ရကား လစ်ဟင်းမှု မရှိရအောင် အလှည့်ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်စို့။ အထူးအားဖြင့် ဆင်တကောင်၏ အလှည့်သို့ရောက်လျှင် ကျန်သောဆင်များကလည်း (ငါ့အလှည့်မဟုတ်ဟု လျစ်လျူရှု၍ မနေကြပဲ) မမေ့မလျော့ ပြုစုရမည်"—

ဟု တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြကာ အလှည့်အကြိမ် ထားကြလေကုန်၏။ အလှည့်ကျသော ဆင်သည် စောစောပင် မထေရ်မြတ်အတွက် မျက်နှာသစ်ရေ၊ ဒန်ပူများကို တည်ထားလေသည်။ တည်ထားပုံမှာ—အလှည့်ကျသောဆင်သည် ထင်းရှူးထင်း နတ်ထင်းစသည့် မီးဖြစ်လွယ်သော ထင်းခြောက်များကို အချင်းချင်း ပွတ်တိုက်၍ မီးဖြစ်စေ မီးတောက်ထစေ ပြီးလျှင် ထိုမီးပုံ၌ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲများကို မီးဖုတ်၍ ထိုကျောက်တုံး ကျောက်ခဲများကို တုတ်ချောင်းဘို့ဖြင့် လှိမ့်ယူပြီးလျှင် ကျောက်ရေခွက်ကြီးများ၌ ထည့်ပြီးသော် ရေနွေးသည်ကို သိအောင်စုံစမ်းပြီး ကံ့ကော်နွယ် ဒန်ပူကို အဆင်သင့် တည်ထားလေသည်။ ထို့နောက် ထိုအလှည့်ကျသော ဆင်သည် မထေရ်မြတ် နေထိုင်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတဲကုပ် ကျောင်းကလေး၏ အတွင်း၊ အပြင် နှစ်ရပ်လုံး၌ သစ်ခက်များဖြင့် တံမြက်လှည်းလျက် ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သောအတိုင်း အစာအာဟာရကို ဆက်ကပ်ခြင်းဖြင့် ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ် ပြုလေသည်။

မဏ္ဍာကိနီရေကန်

အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာ မဏ္ဍာကိနီရေကန်သည် ယူဇနာငါးဆယ် ကျယ်ပြန့်၏။ ထိုရေကန်၏အလယ်ဗဟို နှစ်ဆယ့်ငါးယူဇနာမျှသောအရပ်၌ မှော်၊ ရေညှိဟူ၍ လုံးဝ မရှိ၊ ဖလ်အဆင်းပမာ ကြည်လင်သောရေသာရှိ၏။ ထိုရေပြင်၏ အပြင်ဖက် ခါးမျှနက်သော ရေ၌ ယူဇနာဝက်ခန့် အနံရှိသော

ကြာဖြူတောသည် ယူဇနာငါးဆယ်ရှိသောရေကန်ကို ဝန်းရံလျက် တည်၏။ ထိုကြာဖြူတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံ ရှိသော ပဒုမာကြာနီတော၊ ထိုပဒုမာကြာနီတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံရှိသော ကုမုဒြာကြာနီတော၊ ထိုကုမုဒြာ ကြာနီတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံရှိသော ကုမုဒြာကြာဖြူတော၊ ထိုကုမုဒြာကြာဖြူတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှ ပင် ယူဇနာဝက်အနံရှိသော ကြာညိုတော၊ ထိုကြာညိုတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံရှိသော ကြာနီတော၊ ထိုကြာနီတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံရှိသော နံသာသလေးစပါးနီတော၊ ထိုစပါးတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံရှိကြသည့် သခွါး၊ ဗူး၊ ဖရုံ-အစရှိသည့် ချိုမြိန် သော အရသာရှိသော နွယ်မျိုးသစ်သီးတောကြီးများ၊ ထိုနွယ်မျိုး သစ်သီးတောကြီးများ၏အခြားမဲ့၌ ယူဇနာဝက်ပင် အနံပြန့်သော ကြံပင်တောသည် ရေကန်ကို ဝန်းရံလျက် တည်၏။ ထိုကြံတော၌ ကြံပင်ကြီးများသည် ကွမ်းသီးပင်ခန့် လုံးပတ်ပမာဏရှိကြကုန်၏။

ထိုကြံတော၏ အခြားမဲ့၌ ထိုမျှပင် ယူဇနာဝက် အနံပြန့်သော ငှက်ပျောတောသည် ရေကန်ကို ဝန်းရံလျက် တည်၏။ ယင်းငှက် ပျောတောမှ ငှက်ပျောသီးမှည့်နှစ်လုံးခန့်ကို စားမိကြသောလူများ သည် တောင့်၊အင့် ပြီးကာ လွန်စွာ ပင်ပန်းကြကုန်၏။ ထိုငှက် ပျောတော၏ အခြားမဲ့ အပြင်ဖက်၌ အိုးစရည်းခန့်ပမာဏ အသီး ရှိသော ပိန္နတော၊ ထိုပိန္နတော၏ အခြားမဲ့အပြင်ဖက်၌ သပြေပင် တော၊ ထိုသပြေပင်တော၏ အခြားမဲ့အပြင်ဖက်၌ သရက်တော၊ သရက်တော၏ အခြားမဲ့အပြင်ဖက်၌ သီးပင်တော ဤသို့စသည် ဖြင့် အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရလျှင် ထိုမဏ္ဍာကိနီရေကန်၌ စားကောင်း သော သစ်သီးမည်သည် မရှိဟု မဆိုနိုင်၊ အလုံးစုံ ရှိသည်သာ ဖြစ်၏။

ပန်းများပွင့်သောအခါ၌ လေသည် ထိုပန်းတို့မှ ဝတ်မှုများကို တိုက်ခတ်လွှင့်သယ်ကာ ပဒုမာကြာတောရှိ ကြာရွက်များပေါ်၌ တည်စေ၏။ ထိုကြာရွက်များ၌ ရေပေါက်ကို ကျကုန်၏။ ထို့နောက်

နေအပူဖြင့် ကျက်၍ နွားနှိုခဲအကျက်ကဲ့သို့ တည်ရှိလေသည်။ ဤအရာကို ကြာပျားဟူ၍ ခေါ်ဆို၏။ ထိုကြာပျားကို အလှည့်ကျ သော ဆင်တို့သည် မထေရ်မြတ်အတွက် ဆောင်ယူဆက်ကပ် ကြကုန်၏။

ကြာရင်းမှာ ထွန်တုံးဦးခန့် လုံးပတ်ပမာဏရှိ၏။ ထိုကြာရင်း ကိုလည်း ဆင်တို့သည် ယူဆောင်ကြ၍ မထေရ်အား ဆက်ကပ် ကြကုန်၏။ ကြာစွယ်သည် စည်ကြီးခေါင်း (=စည်ကြီးခွက်) ခန့် ပမာဏရှိ၏။ ထိုကြာစွယ်၏ တဆစ် တဆစ်၌ ကြာနှိုရည်သည် ကပြည်သားခန့် ရှိ၏။ ထိုကြာနှိုရည်ကို ဆင်တို့သည် ယူဆောင် ကြ၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။

ဆင်တို့သည် ကြာရိုးများကို ပျားသကာနှင့် ရောစပ်၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။ ကွမ်းသီးပင်ခန့် လုံးပတ် ပမာဏရှိသော ကြံပင်တို့ကို ကျောက်ဖျာ၌ တင်ထားကြကာ ခြေတို့ဖြင့် နင်းကြကုန်၏။ ထိုကြံချောင်းတို့မှ ကြံရည်သည် ယို ထွက်၍ ကျောက်ခွက်ငယ် တွင်းငယ်တို့ကို ပြည့်စေလျက် နေပူဖြင့် ကျက်ပြီးလျှင် နွားနှိုကျောက်ခဲ (=ဂေါဒန် ကျောက်ခဲ) ပမာ ကြံသကာဖြစ်၍ တည်လေ၏။ ဆင်များသည် ထိုကြံသကာခဲကို ယူဆောင်ကြ၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။

ဟိမဝန္တာ ကေလာသတောင်ဝယ် နာဂဒတ္တမည်သော နတ် သားသည် နေထိုင်၏။ မထေရ်မြတ်သည် ရံခါရံခါ ထိုနတ်သား၏ ဗိမာန်တံခါးဝသို့ ကြွတော်မူ၏။ နတ်သားသည် အသစ်ဖြစ်သော ထောပတ်၊ ကြာပျားမှုန့်တို့နှင့် ရောစပ်လျက် ရေမရောသော နို့ဃနာဆွမ်း သပိတ်အပြည့် လောင်းထည့် လှူဒါန်းလေသည်။ ထို နတ်သားကား ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ နှစ်ပေါင်း နှစ်သောင်းကြာ ကာလတို့ပတ်လုံး ရနံ့ကောင်းသော ထောပတ်နှင့် နွားနှိုစာရေးတံဆွမ်း လှူဒါန်းခဲ့လေသည်။ ထို ကောင်းမှုကြောင့် ထိုနတ်သား၏အဖို့ရာ ဤထောပတ်၊ ကြာပျား မှုန့်တို့နှင့် ယှဉ်သည့် ရေမရောသော နို့ဃနာသည် စားသောက် ဖွယ် အစာအာဟာရ ဖြစ်လာလေသည်။

ဤသို့လျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ ကာလပတ်လုံး ထိုဆဒ္ဒန်အိုင် မဏ္ဍာကိနီရေကန်၏ အနီး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၍ ကိုယ်တော်၏ အာယုသင်္ခါရကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် အာယုသင်္ခါရ = ဇီဝိတသန္တာန်အစဉ် ကုန်နေပြီကို မြင်တော်မူ၍ “ငါသည် အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရပါမည်နည်း” ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလေသော် “ငါ့ကို ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ ကာလတို့ပတ်လုံး ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသော ဤ ဆင်ပေါင်း(၈၀၀၀) ရှစ်ထောင်တို့သည် ပြုနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုအပ် ခဲ့လေပြီ၊ ထို ဆင်တို့၏ ကျေးဇူးကား အလွန်များလှစွာ၏၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရန် ခွင့်ပန်လျှောက်ထားပြီးနောက် ဤဆင်တို့၏ အနီး ထံပါး ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပေတော့အံ့” ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူကာ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့၌ ဦးဖြင့်တိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့ကို ခံတွင်းဖြင့်လည်း စုတ်တော်မူ၏၊ လက်တို့ဖြင့်လည်း တအားဆုပ်နယ်လေ၏၊ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား...အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ ကောင်းသောစကားကို မိန့်ကြားတော်မူပါသော မြတ်စွာဘုရား...အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု မိမိ၏ အမည်ကိုလည်း ထုတ်ဖော်လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် ဤကဲ့သို့ မိမိအမည်ကို ထုတ်ဖော် လျှောက်ထားခြင်းအကြောင်းမှာ-ထို အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးထံပါး ရှိကြသော ရဟန်းများအနက် မထေရ်မြတ်ကို အချို့ ဝါကြီးသောမထေရ်ကြီးတို့က သိကြ၍ သီတင်းငယ် ထေရ်ငယ်တို့ကမူ မသိကြကုန်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရှိရာ၌ မထေရ်မြတ် ကြံစည်စဉ်းစားမိသည်ကား “အကြင် သီတင်းငယ် ထေရ်ငယ်တို့သည် ငါ့ကို မသိကြသည့်အတွက် ‘ယခု မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ပဋိသန္ဓေရ=အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားမှုပြုနေသည့် ခေါင်းပြု၊ ခါးကုန်း၊ သွားပြုန်း

ယွင်းယို ဤရဟန်းအိုကြီးကား အဘယ်သူနည်း’ဟု စိတ်နေ ဖောက်ပြား ပြစ်မှားကြပေလိမ့်မည်။ ထိုပြစ်မှားသော သီတင်းငယ် ထေရ်ငယ်တို့သည် အပါယ်သို့ လားရောက်ကြလိမ့်မည်။ ငါ့အမည်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ထုတ်ဖော်လျှောက်ထားလျှင်ကား ထိုရှေးကမသိကြသော သီတင်းငယ် ထေရ်ငယ်တို့လည်း ငါ့ကို သိကြလိမ့်မည်။ ယင်း ထေရ်ကြီး၊ ထေရ်ငယ် = နှစ်သွယ်သော သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်များသည် ငါ့ကို ရှေးက သိဘူး၊ ယခုသိစ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် ‘စကြဝဠာတိုက်တသောင်း၌ မြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့ပင် ထင်ရှား ကျော်ကြားသော မဟာသာဝကကြီး ပါတကား’ဟု သဒ္ဓါရွန်းစို့ ကြည်ညိုကြလိမ့်မည်။ ထိုစိတ်ကြည်ညိုကြသူ အားလုံးပင် နတ်ရွာသူဂတိသို့ လားရောက်ကြပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည် စဉ်းစားတော်မူမိလေသည်။ သို့ရကား သတ္တဝါတို့အဖို့ရာ အပါယ်လမ်း ပိတ်၍ နတ်ရွာလမ်း ဖွင့်တော်မူလိုသည့်အတွက် မထေရ်မြတ်သည် မိမိအမည်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ထုတ်ဖော်လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအချိန်၌ အရှင်ဝဂီသမထေရ်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “ဤအရှင် အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ဆယ့်နှစ်နှစ်တာ အလွန်အချိန် ကြာမှ မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ဆည်းကပ် ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့၌ ဦးဖြင့်တိုက်၍ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့ကို ခံတွင်းဖြင့်လည်း စုတ်တော်မူ၏။ လက်တို့ဖြင့်လည်း တအားဆုပ်နယ်တော်မူ၏။ ‘ဘုန်းတော်ကြီး သော မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ ကောင်းသောစကားကို မိန့်ကြားတော်မူပါသော မြတ်စွာ ဘုရား....အကျွန်ုပ်ကား ကောဏ္ဍညဖြစ်ပါသည်ဘုရား’ ဟု မိမိ၏ အမည်ကိုလည်းထုတ်ဖော်လျှောက်ထားတော်မူ၏။ ငါသည်အရှင် အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက် တော်မှာပင် သင့်လျောက်ပတ်သော ဂါထာတို့ဖြင့် ချီးမွမ်း လျှောက်ဆိုရမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု အကြံဖြစ်ပြီးနောက် အရှင် ဝဂီသမထေရ်သည် နေရာမှထ၍ လက်ကန်တော့စံပယ်တင်ပြီး လျှင် ဘုရားရှိရာဖက်သို့ လက်အုပ်ကို ချီညွတ်ကာ မြတ်စွာဘုရား ကို “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ပဋိဘာန်ဂါထာ ပိုဒ်များ တပည့်တော်၏ ဉာဏ်ဝယ် ထင်လာပါသည်ဘုရား၊ ကောင်းသောစကားကိုမိန့်ကြားတော်မူပါသောမြတ်စွာဘုရား....

တပည့်တော်၏ဉာဏ်ဝယ် ပဋိဘာန်ဂါထာပိုဒ်များ ထင်လာပါ သည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားဝံ့ကီသ....သင်ချစ်သား ၏ဉာဏ်ဝယ် ပဋိဘာန်ဂါထာပိုဒ်များ အလိုရှိတိုင်း ထင်စေ” ဟု ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားတော်မူလေလျှင် အရှင်ဝံ့ကီသမထေရ်သည် အရှင်အညာသိ ကောဏ္ဍည မထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ မျက် မှောက်တော်မှာပင် သင့်လျောက်ပတ်သော ဂါထာတို့ဖြင့် ဤ ဆို လတ္တံ့သောအတိုင်း ချီးမွမ်းလျှောက်ဆိုလေ၏။

၁။ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေါ သော ထေရော၊
 ကောဏ္ဍညော တိဗ္ဗနိက္ကမော။
 လာဘီ သုခဝိဟာရာနံ၊
 ဝိဝေကာနံ အဘိဏ္ဍသော။

ကောဏ္ဍညော = နွယ်တော်ဝံသ ကောဏ္ဍညဟု နာမ တွင်ခေါ် အမည်တော်ရှိပေသော။ သော ထေရော = မြတ်စွာထံမှောက် အဖူးအမြော်ရောက်သည့်ဘုန်းတောက် ဥက္ကဋ္ဌ ထိုမထေရ်မြတ်ကြီးသည်။ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေါ = ဘုရား၏ နောက် ဉာဏ်ယာဉ်လျှောက်၍ လေးထောက်သစ္စာ နက်နဲ စွာကို ပဌမာဒိက အစဆုံးသိတော်မူမှုကြောင့် ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓ ဂုဏ်ထူးရတော်မူ၏။ တိဗ္ဗနိက္ကမော = သူမတူတန် လွန် ပြင်းထန်သည့် သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ ဝီရိယလည်းရှိတော်မူ၏။ သုခဝိဟာရာနံ = မျက်မှောက်ဘဝ ပစ္စက္ခဝယ် အေးမြ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရာ နေထိုင်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိဝေကာနံ = ဝိဝေကသုံးပါး မြတ်သောတရားတို့ကို။ အဘိဏ္ဍသော = အမြဲမပြတ်။ လာဘီ = ချမ်းမြေ့ကြည်ဖြူ ရတော်မူလေ့ ရှိပေ၏။

၂။ ယံ သာဝကေန ပတ္တပ္ပံ၊
 သတ္ထုသာသနကာရိနာ။
 သဗ္ဗဿ တံ အနုပ္ပတ္တံ၊
 အပ္ပမတ္တဿ သိက္ခတော။

သတ္တုသာသနကာရိနာ = ဘုရားမြတ်စွာ ဆုံးမရာကို
လိုက်နာ ကျင့်သုံးလေ့ရှိသော။ သံဝကေန = တပည့်
သာဝက အရိယသံဃာသည်။ ယံ = အကြင်မဂ်လေးပါး
ဖိုလ်လေးပါး၊ ပဋိသန္တိဒါဏ္ဍိယအပြား-စသည်ကို။ ပတ္တဗ္ဗံ၊
= ဉာဏ်ဖြင့်ဆိုက်ကပ် ရောက်အပ်ရထိုက်ပေ၏။ အသေ =
ထိုဘုန်းတောက်ဥက္ကဋ္ဌ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်ကြီး
သည်။ ကံ သဗ္ဗံ = ထိုမဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါး၊ ပဋိ-
သန္တိဒါဏ္ဍိယအပြား-စသည် အလုံးစုံကို။ အပ္ပမတ္တဿ =
အပ္ပမာဒဝါရား လတ်ကိုင်ထားလျက်။ သိက္ခတော =
သိက္ခာသုံးပါး ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်ကျင့်ကြံတော်
မူသည်ဖြစ်၍။ အနပ္ပတ္တံ = သာဝကများစွာ ထေရ်သံဃာ
တွင် သမ္ဘာတော်ယူ လွန်ပျံ့ပျံ့၍ လက်ဦးဆိုက်ရောက်
အပ်လေပြီ။

၃။ မဟာနုဘာဝေါ ဟေရိဇ္ဇော၊
စေတောပရိယာယကောဝိဒေါ။
ကောဏ္ဍညော ဗုဒ္ဓဒါယာဒေါ၊
ပါဒေ ဝန္တတိ သတ္တုနော။

မဟာနုဘာဝေါ = ကြီးမြတ်သောအာနုဘော်ရှိတော်
မူထသော။ ဟေရိဇ္ဇော = ပု၊ ဒိ၊ အာ-ဟု ရိဇ္ဇာသုံးပါး
ထင်ရှားရှိထသော။ စေတောပရိယာယကောဝိဒေါ =
စိတ်ဖြစ်ပုံကို အကုန်သိမြင် စေတောပရိယအဘိညာဏ်ရှင်
ဖြစ်တော်မူထသော။ ဗုဒ္ဓဒါယာဒေါ = မြတ်စွာ ဘုရား၏
ကိုးပါးဥမ္မာ လောကုတ္တရာ အမွေရတနာကို ရှေးဦးစွာ
ရယူတော်မူပေထသော။ ကောဏ္ဍညော = နွယ်တော်ဝံသ
ကောဏ္ဍည ဟု နာမတွင်လတ် မထေရ်မြတ်ကြီးသည်။
သတ္တုနော = လူနတ်တို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏။ ပါဒေ =
ခြေတော်အစုံ ကြာပံ့ခိုကို။ ဝန္တတိ = ဦးတိုက်၊
နမ်းစုတ်၊ လက်ဖြင့်ဆုပ်၍ ပျက်တုတ်ရိုကျိုး ရှိခိုးတော်မူနေပြီ
တကား....။

ဤဂါထာများဖြင့်ချီးမွမ်းလျှောက်ဆိုပြီးချိန်တွင် ပရိသတ်ကား အလွန်တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက် ရှိလေသည်။ ပရိသတ်တိတ်ဆိတ် ငြိမ်သက်နေသည်ကို သိရှိတော်မူကာ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ပဋိသန္ဓာရ=အစေ့အစပ်စကား လျှောက်ထားပြောကြားမှုကို ပြုပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....တပည့် တော်၏ အာယုသင်္ခါရတို့ကား ကုန်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ တပည့်တော် သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံပါတော့မည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားခွင့်ပန် လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားကောဏ္ဍည... သင်ချစ်သားသည် အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် “မြတ်စွာ ဘုရား.....တပည့်တော်အား ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြ သော ဆင်အပေါင်းတို့သည် ပြုနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုအပ်ခဲ့ကြပါပြီ၊ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် ထိုဆင်တို့၏အနီးအပါး ဆဒ္ဒန် အိုင်မှပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါမည်ဘုရား” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထား လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်က “ မြတ်စွာဘုရား..... တပည့်တော်သည်ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါတော့မည်ဘုရား” ဟု အသိပေး=ခွင့်ပန် စကား လျှောက်ထားလေရာမြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သား....ပရိနိဗ္ဗာန် မစံနှင့်ဦး” ဟု မိန့်တော်မူလျှင်လည်း ကိုယ်တော်မြတ်ပင် ငြီးငွေ့ရန် ဟောကြားအပ်သော တောဘူမကဝဋ်တရား၌ ပျော်ပိုက်နေဦးဟု မိန့် တော်မူရာ ကျချေမည်။ “ချစ်သား....ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေလော့” ဟုမိန့်တော် မူလျှင်လည်း သေဖို့ရန် ဆောက်တည်စေရာ ကျချေမည်၊ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အစွန်းနှစ်ပါးလွတ်အောင် “ချစ်သား...အဘယ် အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်နည်း” ဟု ကြားချ၍ မေးတော်မူလေသည်)။

ထိုနောက် အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ကို အရိုအသေပြုပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....ရှေးအခါ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူစဉ် အရှင်ဘုရားတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ပဌမ ဖူးမြော်ခြင်းသည် ရှိပါ၏၊ တနည်း မိဂဒါဝုန်တော၌ ဖူးမြော်ရ ခြင်းသည် ရှိပါ၏၊ ထိုဖူးမြော်ရခြင်းသည် ရှေးဦးစွာ ဖူးမြော် ရခြင်း ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။ ဤယခု ဖူးမြော်ခြင်းသည် နောက်ဆုံး

ဖူးမြော်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၍ လူများ အပေါင်းငိုကြွေးစဉ်ပင် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ရှေ့တော်မှ ထွက်ခဲ့၍ တံခါးမုခ်၌ ရပ်တည်ပြီးသော် “မစိုးရိမ်ကြလင့်၊ မငိုကြွေးကြလင့်၊ မြတ်စွာဘုရားများပင် ဖြစ်ဖြစ်၊ သာဝကများပင် ဖြစ်ဖြစ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော သင်္ခါရတို့သည် မပျက်စီးကြသောမည် သည် မရှိကုန်” ဟု လူများအပေါင်းကို ဆုံးမတော်မူခဲ့၍ လူများ အပေါင်း ကြည့်ရှုစဉ်ပင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာ မဏ္ဍာကိနီ ရေကန်ကမ်းနား၌ သက်ဆင်း၍ ရေကန်၌ ရေချိုးပြီးသော် သက်န်းတို့ကို ကောင်းစွာ ဝတ်၊ ရုံတော်မူလျက် ကျောင်း၊ အိပ်ရာ၊ နေရာများကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဖလသမာပတ်ဖြင့် ညဉ့်သုံးယံတို့ကို ကုန်လွန်စေတော်မူ၍ (= တညဉ့်လုံး ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၍ဟု ဆိုလိုသည်) မိုးသောက်အားကြီး လင်းခါနီး၌ အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ ချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေ၏။

အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဟိမဝန္တာဝယ် သစ်ပင်အလုံးစုံတို့သည် မိမိတို့၏ အပွင့်၊ အသီးတို့ဖြင့် အောက်ထက်မကျန် ပွင့်ကြ၊ သီးကြသဖြင့် ကိုင်းညွတ် ကြလေကုန်၏။ မထေရ်မြတ်အား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် အလှည့်ကျသောဆင်သည် မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်ကို မသိပဲ စောစီးစွာပင် မျက်နှာသစ်ရေ၊ ဒန်ပူများကို တည်ထား၍ ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်များကို ပြုမြဲတိုင်း ပြုပြီးနောက် မထေရ်မြတ် ဘုဉ်းပေးရန် သစ်သီးတို့ကို ယူဆောင်လာပြီးလျှင် စင်္ကြံအစွန်း၌ ရပ်တည်လာ၏။ ထိုအလှည့်ကျအလုပ်အကျွေးဆင်သည် နေထွက်သည်တိုင်အောင် မထေရ်မြတ်ထွက်လာတော်မူသည်ကို မမြင်ရ၍ “မထေရ်မြတ်သည် ရှေးအခါကဆိုလျှင် စောစီးစွာပင် စင်္ကြံကြွတော်မူ၏၊ မျက်နှာသစ်တော်မူ၏၊ ယနေ့မူကား နေထွက်သည်တိုင်အောင် သင်္ခမ်းကျောင်းမှ မထွက်ကြချေ၊ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း” ဟု အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ကာ သင်္ခမ်းကျောင်း တံခါးကို မြင်နိုင်လောက်ရုံ အနည်းငယ် လှုပ်၍ အတွင်းသို့ ကြည့်လေလျှင် ထိုင်လျက်သာရှိနေသော မထေရ်မြတ်

ကို မြင်၍ နှာမောင်းကို ဆန့်ကာ သုံးသပ်လျက် ထွက်လေ၊
ဝင်လေ ရှိ၊ မရှိကို စုံစမ်းလေသော် ထိုထွက်လေ၊ ဝင်လေ နှစ်ပါး
တို့ မရှိတော့သည်ကို သိကာ “ မထေရ်မြတ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်
စံတော်မူလေပြီ” ဟု နှာမောင်းကို ခံတွင်း၌ ထည့်၍ ကျယ်လောင်
စွာ ဟစ်အော် လေတော့၏။ ဟိမဝန္တာတတောလုံး တပြိုင်နက်
ပဲ့တင်ထပ်၍ သွားတော့၏။

ဆင်ပေါင်းရှစ်ထောင်တို့သည် တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေး
ကြ၍ မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို အကြီးဆုံးသော ဆင်၏
ဦးကင်း၌ ထိုင်နေစေကာ ကောင်းစွာပွင့်သော သစ်ခက်များကို
ကိုယ်စီကိုယ်စီ စွဲကိုင်ကြလျက် အလောင်းတင်ရာ ဆင်မင်းကို
ဝန်းရံကြပြီးလျှင် ဟိမဝန္တာတတောလုံး အဖန်ဖန် လှည့်လည်
ပူဇော်ကြ၍ မိမိတို့နေရာ ဆဋ္ဌာန်အိုင်သို့သာ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို
သယ်ဆောင် ပြန်ယူလာကြကုန်၏။

ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် ဝိသကြိုနတ်သားကို ခေါ်၍
“အမောင်ဝိသကြို....ငါတို့နောင်တော်ကြီး အရှင်ကောဏ္ဍညသည်
ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလေပြီ၊ ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုကြကုန်အံ့၊
အမောင်သည် ကိုးယူဇနာရှိသော ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသည့်
စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်တင်သည့် ပြာသာဒ်တလားကို ဖန်ဆင်း
လော့” ဟု စေခိုင်းလေ၏။ ဝိသကြိုနတ်သားသည် သိကြားမင်း
စေခိုင်းသည့်အတိုင်း ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇ
ရုပ်ကလာပ်ကို ထိုတလားပြာသာဒ်၌ သိပ်ပြီးလျှင် ဆင်တို့အား
ပေးအပ်ခဲ့လေ၏။

ဆင်အပေါင်းတို့သည် ပြာသာဒ်တလားကို ဝိုင်းဝန်းချီမ-ကြ၍
ယူဇနာ သုံးထောင် ကျယ်ဝန်းသော ဟိမဝန္တာ တောအလုံးကို
အကြိမ်ကြိမ် အထပ်ထပ် လှည့်ပတ်၍ ပူဇော်ကြလေကုန်၏။
ဆင်တို့လက်မှတဆင့် အာကာသစိုးနတ်များက ယူဆောင်ကြ၍
သာဓုကီဠနသဘင် ဆင်ယင်ကြလေသည်။ ထို့နောင်မှ ဝဿဝလာ-
ဟကနတ်များ၊ သီတဝလာဟကနတ်များ၊ ဥဏှဝလာဟကနတ်

များ၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်များ၊ တာဝတိံသာနတ်များ ဤနည်းအားဖြင့် မြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် ဥတုဇရပ်ကလာပ်တင် တလားပြာသာဒ်ကြီး ရောက်ရှိသွားလေသည်။ တဖန် မြဟ္မာတို့က နတ်တို့၏လက်သို့ အပ်နှင်းကြပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဆင်တို့၏ လက်သို့ အပ်နှင်းကြပြန်သည်။

နတ်မြဟ္မာတဦးတဦးလျှင် စန္ဒကူးနံ့သာနှစ်တုံး လက်လေးသစ် ခန့်စီ ယူဆောင်ခဲ့ကြသည်။ စန္ဒကူးနံ့သာနှစ်တုံး (ထင်းကလား) ပုံကြီးမှာ ကိုးယူဇနာအမြင့် ရှိလေသည်။ ထို့နောက် ရုပ်ကလာပ်တင် တလားပြာသာဒ်ကို စန္ဒကူးနံ့သာ ထင်းပုံထက်သို့ တင်ကြလေသည်။ ရဟန်းတော် ငါးရာတို့သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွလာကြ၍ တညဉ့်ပတ်လုံး တရားရှုတ်ဆိုမှုပြုကြလေသည်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ထိုအစည်းအဝေး၌ ဟုဗ္ဗဒ္ဓါတော်မူ၏။ များစွာသော နတ်အပေါင်းသို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။

ထိုည၌ တေဇောဓာတ်မီး လောင်ကျွမ်း၍ နောက်တနေ့ နံနက် အရုဏ်တက်ချိန်တွင် နံ့သာထင်းပုံကို ငြိမ်းသတ်ကြ၍ မုလေးပန်းငုံအဆင်းရှိသည့် ဖြူဖွေးသော ဓာတ်တော်များကို ရေစစ်အပြည့်ထည့်ပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက် တံခါးမုခ်မှ အသင့်စောင့်ကြို နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ လက်တော်သို့ အပ်နှင်းကြလေသည်။

မြေပေါက်စေတီ

မြတ်စွာဘုရားသည် ဓာတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်ကို လက်တော်ဖြင့်ကိုင်၍ ထိုအခါအား လျှောက်ပတ်သော သံဝေဂတရားစကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် မဟာပထဝီမြေကြီး၌ လက်တော်ကို ဆန့်တန်းလေသည်။ ထိုခဏမှာပင် မဟာပထဝီမြေကြီးကို ဖောက်ထွင်း၍ ငွေရေပွက်ကြီးသဏ္ဌာန် စေတီကြီးပေါ်ထွက်လာလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော် လက်ဖြင့်ပင်

ထိုစေတီ၌ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်၏ ဓာတ်တော်များကို သိုမှီး
မြှုပ်နှံ ဌာပနာတော်မူလေသည်။ ယနေ့တိုင်အောင်လည်း ထို
စေတီကား ထင်ရှားရှိသောဟူ၏။

ဤကား အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂-၃) အဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါးအကြောင်း

ဤ သာသနာတော်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်နှင့်
အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်=ဤ မထေရ်နှစ်ပါးတို့ကို
အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါးဟူ၍ ခေါ်၏။ ထို မထေရ်
နှစ်ပါးတို့မှာ ပါရမီဖြည့်စဉ်ကလည်း များသော အားဖြင့်
အတူတကွ ဖြည့်ခဲ့ကြ၍ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမ ဘဝ၌လည်း
အတူတကွ တောထွက်ကာ အတူတကွ ရဟန်းပြုတော်
မူကြသဖြင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ထို မထေရ်နှစ်ပါး
တို့၏အကြောင်းကို တစုတပေါင်းတည်း ဖွင့်ပြတော်မူကြ
သည့်အတိုင်း ဤ ကျမ်း၌လည်း ထို အဂ္ဂသာဝကမထေရ်
နှစ်ပါးအကြောင်းကို တပေါင်းတည်း ရေးသားဖော်ပြ
ပေအံ့—

(က) မထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဋိလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျှင် လွန်ခဲ့
သော တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်က အရှင်သာရိပုတ္တရာ
အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ဥစ္စာစီးပွား ပေါများသော
ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် သရဒလုလင်ဟူ၍
အမည်တွင်လေသည်။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်း သူတော်
ကောင်းသည် ဥစ္စာစီးပွား ပေါများသော သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်၍
အမည်အားဖြင့် သိရိဝုဇ္ဈသုကြွယ် ဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။
ထိုသူနှစ်ဦးလုံးပင် ငယ်စဉ်အခါ အတူတကွ မြေမှုန့် ကစားဖက်
ရင်း၌သော သူငယ်ချင်းများ ဖြစ်ကြလေသည်။

သရဒလုလင်သည် ဖခင်ကွယ်လွန်သဖြင့် အိမ်၏စီးပွား များစွာသော (ဆွေမျိုးစဉ်ဆက် ဆင်းသက်ခဲ့သည်)ဥစ္စာစုကို ကြည့်ရှုစီမံ ခန့်ခွဲ၍နေစဉ် တနေ့သ၌ “ငါသည် ဤဘဝကိုယ်အဖြစ်ကိုသာ သိရ၏။ တမလွန်လောက ကိုယ်အဖြစ်ကိုကား မသိရ။ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော သတ္တဝါတို့အဖို့ရာလည်း သေရခြင်းသည် မြေကြီးလက်ခတ် မချွတ်တွေ့ရမည်သာ ဖြစ်၏။ သို့ရကား ငါသည် ရသေ့ရဟန်း တမျိုးမျိုးပြုလုပ်ကာ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးတရား ရှာမှီးခြင်းကို ပြုမှ သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိလေသည်။

သရဒလုလင်သည် သူငယ်ချင်း သိရိဝဇနသုကြွယ်ထံသို့ သွားရောက်၍ “မိတ်ဆွေသိရိဝဇန....ငါသည် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးတရားကို ရှာမှီးပေအံ့။ သင်သည် ငါနှင့်အတူ ရဟန်းပြုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါမည်လော”ဟု မေးလေ၏။ သိရိဝဇနသုကြွယ်က “မိတ်ဆွေ....ငါသည် ရဟန်း ပြုခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ။ မိတ်ဆွေသာလျှင် ရဟန်းပြုပါလော့”ဟု ပြန်ကြားလေလျှင် သရဒလုလင်သည် “တမလွန်လောကသို့ သွားကြသောသူတို့သည် သူငယ်ချင်း၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်သဟ်တို့ကို အပါခေါ်၍ သွားကြသူတို့မည်သည် မရှိကြကုန်။ ကိုယ်ပြုအပ်သော ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုသာ စင်စစ်ကေန ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ မှန်လေသည်”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိလေ၏။

ထို့နောင်မှ သရဒလုလင်သည် စီးပွားဥစ္စာရတနာတိုက်များကို ဖွင့်လှစ်ငစပြီးလျှင် အထီးကျန်ကပ္ပါး ဆင်းရဲသား၊ ခရီးသွား၊ ဖုန်းတောင်း၊ ယာစကာတို့အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးပြီးနောက် တောင်ခြေတခုသို့ သွားရောက်ကာ ရသေ့ရဟန်း ပြုလေတော့၏။ သရဒလုလင်၏နောက် တယောက်၊ နှစ်ယောက်၊ သုံးယောက်-ဤသို့စသည်ဖြင့် အတုလိုက်ကာ ရဟန်းပြုကြသော ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်းကား (၇၄၀၀၀) ခုနစ်သောင်းလေးထောင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်၏။ သရဒရသေ့သည် ကိုယ်တိုင်က လောကီအဘိညာဏ်ငါးပါး၊ သမာပတ်ရှစ်ပါး...? ဖြစ်

စေပြီးနောက် တပည့်ရသေ့ ခုနစ်သောင်း လေးထောင်တို့အား လည်း ကသိုဏ်း ပရိကံအလုပ် အားထုတ်ပုံကို ဟောကြားညွှန်ပြ လေသည်။ ထိုတပည့် ရသေ့ အားလုံးတို့သည်လည်း လောကီ အဘိညာဏ်ငါးပါး၊ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေကြကုန်လေ ၏ = ရကြလေ၏။

ထိုစဉ်အခါ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရားသည် လောက၌ ပွင့် ထွန်းတော်မူလာ၏။ (ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ မြို့တော်စသည်ကို ဤ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပဌမတွဲ၊ ဒုတိယပိုင်း မျက်နှာ ၃၆၉-၃၇၀-၌ ပြဆို ခဲ့ပြီ)။ တနေ့သ၌ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရားသည် မိုးသောက် ထအခါမဟာကရုဏာသမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် သရဒရသေ့ကို မြင်တော်မူ၍ “ယနေ့ ငါ ဘုရား သရဒရသေ့ထံသို့ သွားရောက်လျှင် ကြီးစွာသော တရား ဟောဆိုမှု ဖြစ်လိမ့်မည်။ ထိုသရဒရသေ့သည်လည်း လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို ဆုတောင်းလိမ့်မည်။ ထိုသရဒရသေ့၏ သူ ငယ်ချင်း သိရိဝံနုသုကြွယ်သည်ကား လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ရာ ထူးကို ဆုတောင်းလိမ့်မည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ၌ ထို သရဒရသေ့၏ တပည့်အခြံအရံ ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်း ခုနစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလိမ့်မည်။ သို့ရ ကား ငါဘုရားသည် ထိုသရဒရသေ့နေရာ တောင်ခြေသို့ သွားမှ သင့်တော့မည်”ဟု ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်တော်မူကာ ကိုယ်တော်၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ကိုယ်တော်တိုင် ယူဆောင်တော်မူ၍ အခြား မည်သူ တဦးတယောက်ကိုမျှ မပန်ကြား = အသိမပေးပဲ ခြင်္သေ့ မင်းအတူ တပါးတည်းကြွတော်မူလျက် သရဒရသေ့၏ တပည့် များ သစ်သီးကြီးငယ် အရှာ သွားနေကြချိန်တွင် “ငါဘုရား၏ သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်ကို သရဒရသေ့သည် သိစေသား”ဟု အဓိ- ဌာန် = ဆောက်တည်တော်မူကာ သရဒရသေ့ကြည့်နေစဉ်ပင် ကောင်းကင်မှ သက်၍ မြေ၌ ရပ်တည်တော်မူလေ၏။

သရဒရသေ့သည် အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရား၏ ဘုရားအာနု ဘော်တော်နှင့် ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူးမြော်ရ၍ လက္ခဏာ

ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်လေလျှင် “ဤလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသူမည်သည် အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်၌ နေထိုင်လျှင် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ရဟန်းပြုလျှင် သဗ္ဗညုမြတ်စွာ ဘုရား ဖြစ်နိုင်သည်။ ဤယခု ကြွရောက်လာသော ယောက်ျား မြတ်ကား ယုံမှားဖွယ်မရှိ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားတည်း” ဟု မမှိတ် မသုန် ယုံကြည်သိရှိ၍ ခရီးဦးကြိုဆိုကာ တည်ခြင်း ငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးလျှင် နေရာတော်ကို ခင်း၍ ပေးလေ၏။ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးနောက် သရဒရှင်ရသေ့သည်လည်း မိမိအား လျှောက်ပတ်သည့် ထိုင်စ ရာကို ယူ၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ တပည့်ရသေ့ ခုနစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည် အလွန်အလွန် ကောင်းကာ ရသဓာတ်ဆီ ဩဇာပြောများသည့် သစ်သီးကြီး၊ ငယ်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ဆရာ့ထံမှောက်သို့ ရောက်ကြလေကုန်သော် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သူတို့ဆရာ နေထိုင်ရာ နေရာကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် “ဆရာ....အကျွန်ုပ်တို့သည် ‘ဤလောက ၌ ဆရာတို့ထက် သာလွန်သောသူ မရှိ’ ဟု ယုံကြည်လှည့်လည်ခဲ့ ပါသည်။ ဤယခု ယောက်ျားမြတ်ကား ဆရာတို့ထက် သာလွန် မြင့်မြတ်လေယောင် တကား” ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုအခါ သရဒရှင်ရသေ့က “တပည့်တို့....အဘယ်သို့ ပြောလိုက်ကြသနည်း (= ဘယ်နှယ် ပြောလိုက်ကြဒါလဲ)၊ မှန်ညင်းစေ့ကလေးနှင့်၊ ယူဇနာပေါင်း (၁၆၀၀၀) တသိန်းခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင် အစောက်ရှိသည့် မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးကို နှိုင်းယှဉ်မှု ပြုလိုကြတုံ ဘိ၏။ ချစ်သားတို့....ငါ့အား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် နှိုင်းယှဉ် မှု = ဥပမာ မပြုကြပါကုန်လင့်” ဟု တားမြစ်စကား မိန့်ကြားလတ် သော် တပည့်ရသေ့တို့သည် “ဤယခု ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ အညံ့စား အယုတ်စားပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ငါတို့ဆရာ သည် ဤသို့သောဥပမာကို မဆောင်လေရာ၊ ဤယောက်ျားသည် အလွန်လျှင် မြင့်မြတ်စွာတကား” ဟု အချင်းချင်း ပြောဆိုကြကာ

တပည့် ရသေ့ အားလုံးတို့ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ခြေတော်တို့၌ တုပ်ဝပ်ကြ၍ ဦးခေါင်းဖြင့် ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးကြလေကုန်၏။

ထို့နောက်မှ ဆရာ သရဒရသေ့သည် မိမိ တပည့်များကို “ချစ်သားတို့....ငါတို့မှာ မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် လျောက်ပတ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထု မရှိချေ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဆွမ်းခံ လှည့် လည်ချိန်တွင် ဤငါတို့နေရာ တောင်ခြေရင်းသို့ ကြွတော်မူလာခဲ့ လေပြီ၊ ငါတို့သည် စွမ်းအားအလျောက် လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ပေးလှူ ကြကုန်စို့၊ တပည့်တို့သည် ကောင်းနိုးရာရာ သစ်သီးကြီး၊ ငယ်ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြလော့” ဟု ပြောဆိုကာ ဆောင်ယူစေပြီးလျှင် လက်ဘို့ကိုဆေး၍ ဆရာသရဒရသေ့ကိုယ်တိုင်ပင် မြတ်စွာဘုရား ၏ သပိတ်၌ သစ်သီးဆွမ်းကို လောင်းထည့် လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား သစ်သီး ကြီး၊ ငယ်ကို ခံယူတော်မူပြီးလျှင် ပြီးခြင်း နတ်တို့သည် နတ်ဩဇာကို ထည့်ကြလေကုန်၏။ သရဒရသေ့သည် သောက်ရေကိုလည်း ကိုယ်တိုင်ပင် စစ်၍ ဆက်ကပ်လေ၏။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် သစ်သီးဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပြီး၍ လက်တော်ကို ဆေးကြောပြီး ငြိမ်သက်အေးဆေးစွာ ထိုင်နေ တော်မူလတ်သော် သရဒ ရသေ့သည် တပည့် အားလုံးတို့ကို စုရုံးခေါ်ယူ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ တသက်ပတ်လုံး အောက်မေ့ထိုက်သော စကားကို လျှောက်ထားပြောဆိုကာ နေ လေ၏။ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် “အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး တို့သည် ရဟန်းအပေါင်းနှင့်တကွ ငါဘုရားထံမှောက် ဤတောင် ခြေသို့ လာရောက်ကြစေသတည်း” ဟု ကြံစည်မိဋ္ဌာန်တော်မူလေ လျှင် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး (= နိသဘမထေရ်နှင့် အနောမ မထေရ်)တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အလိုတော်ကို သိရှိကြကာ ရဟန္တာထေရ်ပေါင်း တသိန်းခြံရံကြလျက် ခဏအတွင်း လာ ရောက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်လာကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ သရဒ ရသေ့သည် တပည့်ရသေ့တို့ကို ခေါ်၍ “ ချစ် သားတို့....မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အတွက် ယခု ခင်းထားအပ်သည့်

ထိုင်စရာနေရာသည်လည်း နိမ့်သေး၏။ ရဟန်းတော် တသိန်းတို့ အတွက်လည်း ထိုင်စရာနေရာ မရှိသေး။ ချစ်သားတို့သည် ယနေ့ မြင့်မြတ်လှသည့် ဗုဒ္ဓပူဇော် သက္ကာရမှု ပြုမှသင့်မည်။ တောင်ခြေမှ အဆင်း၊ အနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော ပန်းတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြလော့” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ပြောဆိုနေသည့် အချိန်ကာလကပင် ကြာမြင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ တန်ခိုးရှင်တို့၏ တန်ခိုးအရာကား မကြံစည်နိုင် အံ့ဖွယ်ရှိလှပေ၏။ သို့ရကား တဇာတိအတွင်းမှာပင် ထိုတပည့်ရသေ့တို့သည် အဆင်း၊ အနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော ပန်းတို့ကို တန်ခိုးဖြင့် ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် တယူဇနာပမာဏရှိသော ပန်းနေရာကို ခင်းကြလေကုန်၏။ အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါးတို့အတွက် ခင်းအပ်သော ပန်းနေရာသည် သုံးဂါဝုတ်၊ ကျန်သောရဟန်းတို့အတွက် ခင်းအပ်သော ပန်းနေရာသည် ယူဇနာဝက် = နှစ်ဂါဝုတ်၊ အငယ်ဆုံးသံဃာ = သဃ်နောအတွက် ခင်းထားအပ်သော ပန်းနေရာသည်ပင် တဥသဘမျှ ပမာဏရှိလေသည်။

ဤသို့ နေရာတော်များကို ခင်းထားအပ်ကုန်ပြီးသည်ရှိသော် သရဒရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေတော်၌ မတ်မတ်ရပ်တည်လျက် လက်အုပ်ချီပြီးသော် ရပ်တည်ရင်းကပင် “မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ ကာလရှည်ကြာ စီးပွားချမ်းသာဖြစ်ဖို့ရန် ဤပန်းနေရာထက်သို့ တက်ရောက်နေတော်မူပါကုန်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရားသည် ပန်းနေရာတော်၌ တက်ရောက် ထိုင်နေတော်မူကာ ခုနစ်ရက်ကြာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်နေတော်မူပြီးသော် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့နှင့် ကြွင်းကျန်သောရဟန်းများသည်လည်း မိမိတို့အား ရောက်သောနေရာတို့၌ အသီးအသီး ထိုင်နေကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတော်မူသည်ကို သိကြ၍ ရဟန်းအားလုံးတို့သည်လည်း သမာပတ်ဝင်စားတော်မူကြလေကုန်၏။

သရဒရသေ့သည် ပန်းထီးကြီးကို ကိုင်ဆောင်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ အထက်၌ ဆောင်းမိုးရပ်တည်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ခုနစ်ရက်ကြာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေတော်မူစဉ် တပည့်ရသေ့တို့သည် သစ်သီးအစာ ရှာချိန်ရောက်လတ်သော် တော သစ်မြစ်၊ သစ်သီးကြီး၊ ငယ်တို့ကို ရှာဖွေသုံးဆောင်ကြ၍ ကြွင်းသောအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားတို့အား လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးရပ် တည်နေကြကုန်၏။ သရဒရသေ့သည်ကား သစ်သီးအစာ ရှာရန် ပင် မသွားတော့ပဲ ပန်းထီးကို စွဲကိုင် ဆောင်းမိုးလျက်ပင် ခုနစ် ရက်ကြာ ပီတိ၊ သုခအစာဖြင့် အခါကို ကုန်လွန်စေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ လင်္ကာ နံပါး၌ ထိုင်နေသော အဂ္ဂသာဝက နိသဘမထေရ်မြတ်ကို “ချစ် သားနိသဘ....ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုကြသည့်ရသေ့တို့အား ပန်းအနု မောဒနာတရား ဟောကြားလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ နိသဘ မထေရ်မြတ်သည် စကြဝတေးမင်းထံမှ ဆုလာဘ်ကြီးစွာ ရသော စစ်သူရဲကောင်းကြီးပမာ လွန်စွာနှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော ဗိတ် ရှိတော်မူလျက် သာဝကပါရမီဉာဏ်၌ တည်၍ ပန်းအနုမောဒနာ တရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။ နိသဘမထေရ်မြတ် တရား ဟော၍ ဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်သော အနောမမထေရ်ကို “သင်ချစ်သားလည်း တရားဟော ဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူပြန်၏။ အနောမမထေရ်သည် သုံးပုံပိဋ ကတ် ဘုရားစကားတော်မြတ်ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်၍ တရားဟော တော်မူလေ၏။

အဂ္ဂသာဝက မထေရ်နှစ်ပါး တရားဟောခြင်းဖြင့် ရသေ့ တဦးတယောက်၏မျှ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်း ဝင်ခြင်း မဖြစ်သေး၊ ထိုနောက်မှ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရား သည် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော ဘုရားအရာ၌ တည်၍ တရားဟော တော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ဆရာဖြစ်သူ သရဒ ရသေ့မှတစ်ပါး တပည့်ဆံကျစ်ရသေ့ပေါင်း ခုနစ်သောင်းလေး ထောင်လုံးတို့ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် “ဧထ ဘိက္ခုဝေါ=ရဟန်းတို့...လာကြလော့” ဟု လင်္ကာလက်တော်ကို ဆန့်တန်း၍ ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူလေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ထိုရသေ့အားလုံးတို့၏ ဆံ, မုတ်ဆိတ်များ ကွယ်ပျောက်၍ ရသေ့တို့ကိုယ်၌ ပရိက္ခရာရှစ်ပါးတို့ ဆင်မြန်းဝတ်, ရုံပြီးသားဖြစ်ကြကာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။

သရဒရသေ့ အဂ္ဂသာဝကဆု ပန်ခြင်း

အဘယ့်ကြောင့် သရဒရသေ့သည် ဆရာကြီးဖြစ်ပါလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်ပဲ ကျန်ရှိရစ်ရသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား— စိတ်ပျံ့လွင့်နေသောကြောင့် ဟူပေ။ ချဲ့ဦးအံ့—ထိုဆရာဖြစ်သော သရဒရသေ့၏သန္တာန်မှာ လင်္ကာရံအဂ္ဂသာဝက နိသဘမထေရ် တရားဟောစအချိန်မှစ၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ပွင့်တော်မူမည့်မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ဤအဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ် ရအပ်သောရာထူးကိုရပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု အဖန်ဖန်စိတ်ဖြစ်၍ နေလေသည်။ ထိုအကြံကြောင့် သရဒဆရာရသေ့သည် မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍သိမှုကို မပြုနိုင်ပဲ ရှိရလေသည်။ (= မဂ်ဖိုလ်ကိုမရပဲ ကျန်ရစ်လေသည်ဟူလို)။

သရဒရသေ့သည် တပည့်များ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ ရွှေတော်၌ ရပ်တည်လျက် “မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့၏ အခြားဇနနရာ၌ ထိုင်နေသော ရဟန်းသည် အရှင်ဘုရားတို့သာသနာ၌ အဘယ်အမည်ရှိပါသနည်းဘုရား” ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ထိုရဟန်းသည် ငါဘုရားလည်စေအပ်သည့် ဓမ္မစကြာရတနာကို ငါ့နောက်လိုက်ကာ လည်စေနိုင်လျက် သာဝကပါရမီဉာဏ် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိကာ ပညာတဆယ့်ခြောက်ပါးတို့ကို ထိုးထွင်း သိမြင်ကာ တည်သည့် ငါဘုရားသာသနာ၌ လင်္ကာရံအဂ္ဂသာဝက နိသဘမထေရ် အမည်ရှိပေ

၏”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် သရဒရသေ့သည် “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ခုနစ်ရက်ကြာ အရှင်ဘုရားတို့အား ပန်းထီးကို ဆောင်းမိုးကာ ပူဇာသက္ကာရမှု ပြုအပ်သောကုသိုလ် အကျိုးအား ကြောင့် အခြားသော သိကြားမင်းအဖြစ်၊ မြဟ္မာမင်းအဖြစ်ကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် ဤနိသဘာ မထေရ်သူမြတ်ကဲ့သို့ တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝကစင်စစ် ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား”ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပြုလေ၏။

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဤ ယောက်ျား၏ ဆုတောင်းပန်ထွာမှုသည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော” ဟု အနာဂတံသဉာဏ်တော်ကို စေလွှတ်၍ ကြည့်တော်မူလေလျှင် တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း လွန်မြောက်သောအခါ ပြည့်စုံလိမ့်မည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ သရဒရသေ့ကို “သင်၏ ဤယခုဆုတောင်းသည် အချည်းနှီးဖြစ်လိမ့်မည်မဟုတ်။ စင်စစ်သော်ကား အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း လွန်သောအခါ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားဖြစ်ပွင့်တော်မူလိမ့်မည်။ ထိုဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ မယ်တော်ကား မဟာမာယာဒေဝီ၊ ခမည်းတော်ကား သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၊ သားတော်ကား ရာဟုလာမင်းသား၊ လက်ဝဲရံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကကား မောဂ္ဂလာန်ထေရ်အမည်ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်မည်။ သင်သည်ကား ထိုဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝက သာရိပုတ္တထေရ် အမည်ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ တရားစကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူလေ၏။

သရဒ ရသေ့သည်လည်း အန္တောသိကတပည့် ဖြစ်ခဲ့သည့် မထေရ်တို့ထံ ချဉ်းကပ်၍ သူငယ်ချင်း သိရိဝဇနသုကြွယ်အထံသို့ “အရှင်ဘုရားတို့....တပည့်တော်၏ သူငယ်ချင်း သိရိဝဇနသုကြွယ်အား ‘သင်၏ သူငယ်ချင်း သရဒရှင်ရသေ့သည် အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားမြေတော်ရင်း၌ နောက်အခါ ပွင့်တော်မူလတ္တံ့

သော ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်ဝယ် လင်္ကာရံ အဂ္ဂသာဝက ရာထူးကို ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပြုအပ်လေပြီ။ သင်သူကြွယ်သည်လည်း လက်ဝဲရံ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝက ရာထူးကို ဆုတောင်းပန်ထွာလေလော့’ ဟု ပြောကြားတော်မူကြပါဘုရား” ဟု သတင်းစကား မှာကြားလိုက်လေသည်။ ဤသို့ ပြောဆို မှာကြားပြီးလျှင် သရဒရှင်ရသေ့သည် ထိုရဟန်းတို့ထက် အလျင် လက်ဦး ခရီးလမ်းနံပါးတဖက်ဖြင့် ခပ်သွက်သွက်သွားနှင့်၍ သိရိ ဝဇနသုကြွယ်၏ နေအိမ်တံခါးဝဝယ် ရပ်တည်လေ၏။

သိရိဝဇနသုကြွယ်သည် “ဩ...ငါ့အရှင်ကား ကြာမြင့်မှ ကြွလာတော်မူပေ၏ = ကြွလာတော်မမူသည်မှာ ကြာမြင့်လှလေ ပြီ” ဟု အောက်မေ့ကာ သရဒရှင်ရသေ့ကို နေရာ၌ ထိုင်စေပြီး လျှင် မိမိကား နိမ့်သောနေရာ၌ ထိုင်နေလျက် “အရှင်ဘုရား... အရှင်ဘုရားတို့၏ အန္တေဝါသိက တပည့်ပရိသတ်ကား မထင်ပါ တကား” ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ သရဒရှင်ရသေ့က “အိမ်း...ဟုတ်ပေသည် သူငယ်ချင်း...ငါတို့၏ သင်္ခမ်းကျောင်း သို့ အနောမဒဿိမြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်၊ ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား အမှူးပြုသော သံဃာတော်အား စွမ်းအား အလျောက် ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုကြလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့အားလုံးအား တရားဟောတော်မူသည်၊ တရားဒေသနာ အဆုံး၌ ငါ့ကို ထား၍ ကျန်သောတပည့်ရသေ့ (၇၄၀၀၀) ခုနှစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ရဟန်းပြုကြလေပြီ” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သိရိဝဇနသုကြွယ်သည် တဖန်ထပ်၍ “အရှင်ဘုရားတို့ကမူ အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းမပြုကြ သနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။ သရဒရှင်ရသေ့က “ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အဂ္ဂသာဝက လင်္ကာရံ နိသဘမထေရ်ကို ဖူးမြင် ရ၍ နောက်အခါ ပွင့်တော်မူမည့် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ လင်္ကာရံအဂ္ဂသာဝကရာထူးကို ဆုပန်ပြီးခဲ့လေပြီ၊ သူငယ်ချင်း... သင်သည်လည်း ထို ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ လက်ဝဲရံ (ဒုတိယ)အဂ္ဂသာဝကရာထူးကို ဆုပန်လေလော့” ဟု တိုက်တွန်း

စကား ပြောကြားလေလျှင် သိရိဝံသနုသုကြွယ်က “အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် အတူတကွ စကားပြော ဆိုမှု အလေ့အကျက် မရှိခဲ့ပါဘုရား” ဟု ပြန်ကြားသဖြင့် သရဒ ရှင်ရသေ့သည် “မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် စကားနှီးနှော ပြောဆို လျှောက်ထားမှုမှာ ငါ့တာဝန် ရှိပါစေ၊ သင်သည် ကြီးစွာသော အဓိကာရ(=အထိကရ)ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုသာ စီမံလော့” ဟု အားပေးတိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

သိရိဝံသနုသုကြွယ်သည် သရဒရှင်ရသေ့၏ တိုက်တွန်းစကား ကို နားထောင်ပြီးလျှင် မိမိအိမ်တံခါးဝ၌ ရှစ်မင်းပယ်မျှသော နေရာကို ညီညွတ်အောင် ပြုစေ၍ သဲဖြူများ ခင်းစေပြီးနောက် ပေါက်ပေါက်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော ပန်းများကို ကြံမြှင့်လျက် ကြာညှိပန်းမိုးအပ်သည့် မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ဘုရားနေရာတော်ကို ခင်းစေပြီး၍ ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းတို့ အတွက် ထိုင်နေရန်များကိုလည်း စီမံခင်းကျင်းစေပြီးနောက် ကြီးစွာသော ပူဇော်ဖွယ်ရာများကို နေရာတကျ အသင့်စီစဉ်ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားအမှူးပြုသော သံဃာတော်ကို ပင့်ဖိတ်ရန် သရဒ ရှင်ရသေ့အား အချက်အမှတ် ပေးလေ၏။ သရဒ ရှင်ရသေ့သည် သူကြွယ်စကားကို ကြားရ၍ မြတ်စွာဘုရားအမှူးပြုသော ရဟန်း သံဃာကို ပင့်ဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် သိရိဝံသနုသုကြွယ် နေအိမ်သို့ ကြွ ရောက်လာလေ၏။

သိရိဝံသနုသုကြွယ်သည် ခရီးဦးကြိုဆို၍ မြတ်စွာဘုရားလက် တော်မှ သပိတ်ကို ဆီးကြိုယူငင်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဏ္ဍပ် တွင်းသို့ ရိုသေစွာပင့်ဆောင်ခဲ့၍ ခင်းထားအပ်သည့် နေရာတော် တို့၌ အသင့်ထိုင်နေပြီးသည့် ဘုရားအမှူးပြုသော သံဃာအား အလှူရေစက် ပေးဆက်လှူဒါန်းပြီးလျှင် မွန်မြတ်သော ဘောဇဉ် ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ ဘုရားအမှူး ပြုသော ရဟန်းသံဃာအား လွန်စွာအဖိုးထိုက်တန်သော သင်္ကန်း လျှာအဝတ်တို့ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးနောက် “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်၏ ဤယခု ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အားသစ်ခြင်းသည်

အနည်းငယ်မျှသော ရာထူးဌာနအတွက် မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် ဤ နည်းအတိုင်းပင် ခုနစ်ရက်ကြာ သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်မှုကို ပြုတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် လက်ခံတော်မူလေ၏။ သိရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်သည် ထိုနည်းအတိုင်းပင် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီးကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး၍ လက်အုပ်ချီကာ ရပ်တည်လျက်ပင်လျှင် အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်၏ သူငယ်ချင်း သရဒရှင်ရသေ့သည် အကြင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ရပါလိုသော့်ဟု ဆုတောင်းခဲ့ပြီ၊ တပည့်တော်သည်လည်း ထို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ပင် လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား ဆုတောင်းလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ကြည့်တော်မူလေသော် သိရိဝဇ္ဇနသူဌေး၏ဆုတောင်း ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ “သင်သည် ဤ ကမ္ဘာမှနောက် တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းလွန်မြောက်လျှင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဒုတိယသာဝက = လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်စကားကို ကြားရလေလျှင် သိရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်သည် လွန်စွာအားရမ်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီးလျှင် အခြံအရံ ရဟန်းသံဃာတို့နှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့သာလျှင် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ သိရိဝဇ္ဇနသူကြွယ်သည် ထိုအခါမှ အစပြု၍ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ဆည်းပူးပြုလုပ် အားထုတ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ဒုတိယကိုယ်အဖြစ်ဖြင့် ကာမာဝစရနတ်ပြည်လောက၌ ဖြစ်လေ၏။ သရဒရှင်ရသေ့သည် မြဟ္မဝိဟာရတရား လေးပါးတို့ကို ပွားများ၍ မြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း

ထို သရဒရသေ့ဘဝ၊ သိရိဝံနသုကြွယ်ဘဝမှ နောက်၌ ဤ အရှင်မြတ်နှစ်ပါးတို့၏ အကြားကာလ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုပုံ အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ မဖော်ပြတော့ပဲ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ ဖြစ်စဉ်ကိုသာ ဖော်ပြလေသည်။ ဖော်ပြပုံမှာ—

အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေး ကာလမှာပင် သရဒရှင်ရသေ့ ဖြစ်ခဲ့သော အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏အနီး ဥပ- တိဿ-မည်သောရွာ၌ ရူပသာရိအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ (= သူဌေးကတော်) ၏ ဝမ်းဝယ် ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာလေသည်။ ထိုနေ့ မှာပင် သရဒရသေ့၏ သူငယ်ချင်း သိရိဝံန သုကြွယ်ဖြစ်ခဲ့သော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်အလောင်းသူတော်ကောင်းသည်လည်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ အနီးမှာပင် ကောလိတ-မည်သောရွာ၌ မောဂ္ဂ- လီ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ (= သူဌေးကတော်) ၏ ဝမ်းဝယ် ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာလေသည်။ ထိုအမျိုးကြီးနှစ်မျိုးလုံးပင် ဆွေ ခုနစ်ဆက် မျိုးခုနစ်ဆက် အထက်မှအစပြုကာ မေတ္တာသက်ဝင် ချစ်ခင် ရင်းနှီးကြသည့် သူငယ်ချင်း အိမ်ထောင်များ ဖြစ်ကြ လေသည်။

အဂ္ဂသာဝကအလျာ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာသော ထိုသူငယ် နှစ်ယောက်တို့အတွက် တနေ့တည်းမှာပင် ကိုယ်ဝန်အစောင့် အရှောက်ကို ပေးကြလေကုန်၏။ ဆယ်လလွန်သဖြင့် မွေးဖွား လာကြသော အခါမှာလည်း ထိုသူငယ် နှစ်ယောက်တို့အတွက် အထိန်းတော် ခြောက်ကျိပ်ခြောက်ယောက်စီတို့က ပြုစုမှုယုကြရ လေသည်။ အမည်မှည့်သောနေ့၌ ရူပသာရိပုဏ္ဏား (= သူဌေး ကတော်) ၏ သားကို ဥပတိဿရွာဝယ် အကြီးအကဲ အမျိုး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် “ဥပတိဿ” ဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။ မောဂ္ဂလီပုဏ္ဏား (= သူဌေးကတော်) ၏ သားကိုကား ကောလိ- တရွာဝယ် အကြီးအကဲအမျိုး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် “ကော- လိတ” ဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။ ထိုသူငယ် နှစ်ယောက်လုံးပင်

အသက်အရွယ်ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်ကြလေသော် အလုံးစုံသော အတတ်မျိုးတို့၏ ကမ်းဆုံးရာက် တတ်မြောက်ကြလေကုန်၏။

ဥပတိဿလုလင်၏ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားများ မှာ မြူးထူးပျော်ပါး ကစားဖို့ရန် မြစ်သို့မြစ်စေ ဥယျာဉ်သို့ မြစ်စေ တောင်သို့မြစ်စေ ခရီးထွက်သောအခါ၌ ရွှေထမ်းစင်ငါးရာ အခြံ အရံ အဆောင်အယောင်တို့ ပါရှိကြမြဲဖြစ်သည်။ ကောလိတ လုလင်အတွက်ကား အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားငါးရာတို့ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနား ပါရှိကြမြဲဖြစ်သည်။ သူငယ် ချင်းနှစ်ဦးလုံးတို့မှာပင် လုလင်ပေါင်း ငါးရာစီ ငါးရာစီ အခြံအရံ ရှိကြလေသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာလည်း နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်းပင် တောင်ထိပ်သဘင်ပွဲ ခံမြဲဖြစ်သည်။ ထိုသူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်တို့ အတွက် တနေရာတည်းမှာပင် ညောင်စောင်းခင်ကို ဖွဲ့ချည် ခင်းထားကြရသည်။ သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးလုံးပင် တပေါင်းတည်း အတူတကွထိုင်နေကြ၍ ပွဲသဘင်ကို ကြည့်ရှုကြရင်း ရယ်သင့်သော အရာ၌ ရယ်ရှင်ကြ၍ ထိတ်လန့်သင့်သောအရာ၌ ထိတ်လန့်ကြပြီး လျှင် ဆုလာဘ်ချသင့်သောအရာ၌ ဆုလာဘ်ပေးချကြလေသည်။

သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးလုံးတို့အဖို့ရာ ဤနည်းဖြင့် အကြိမ် များစွာ ပွဲကြည့်၍လာခဲ့ရာမှ တနေ့သ၌ ပွဲကြည့်ကြသည်ရှိသော် ဉာဏ် ပညာရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်သောကြောင့် ရှေးပွဲနေ့များမှာ ကဲ့သို့ ရယ်သင့်သောအရာ၌ ရယ်ရှင်ခြင်း၊ ထိတ်လန့်သင့်သော အရာ၌ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ဆုလာဘ်ပေးချသင့်သောအရာ၌ ဆုလာဘ် ပေးချခြင်း အလျှင်းပင်မရှိတော့ချေ။ သူငယ်ချင်း နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် လျှင် “ဤ ပွဲလမ်းသဘင်၌ ရှုချင်စဖွယ် အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း၊ ဤယခု ပွဲကသောသူ ပွဲကြည့်သောသူ အားလုံးတို့သည်ပင် အနှစ် တရာသို့ မရောက်မီ ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ကြလိမ့်မည် ကေန သာတည်း၊ သို့ရကား ငါတို့သည် သံသရာလွတ်မြောက်ရေး တရားတခုခုကို ရအောင်ရှာမှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည် ကြ၍ ဤသံဝေဂအကြံကိုပင် အဖန်ဖန် အာရုံပြုကာ ထိုင်နေကြ လေ၏။

ထို့နောက်မှ ကောလိတ သူငယ်ချင်းသည် ဥပတိဿ သူငယ်ချင်းကို “မိတ်ဆွေ ဥပတိဿ....သင်သည် ယနေ့ အခြားနေ့များမှာကဲ့သို့ နှစ်သက်အားရ စိတ်တိုင်းကျသဘောရှိသည် မဖြစ်ဘိတကား၊ သူငယ်ချင်းသည် အဘယ်အရာကို စဉ်းစားဆင်ခြင်မိသနည်း”ဟု မေးလေ၏။ ဥပတိဿသူငယ်ချင်းက “မိတ်ဆွေ ကောလိတ....ဤပွဲလမ်းသဘင်တို့ကို ကြည့်ရှုခြင်း၌ အနှစ်သာရစိုးစဉ်းမျှမရှိ၊ ဤပွဲလမ်းသဘင် ပျော်ရွှင်ကြည့်ရှုမှုကား အကျိုးမပြီးအချည်းနှီးသာဖြစ်၏။ သို့ရကား မိမိ၏ အတွက်တာ သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကိုသာ ရှာမှီးသင့်၏-ဟု ကြံစည်လျက် ငါထိုင်နေပါသည်”ဟု ပြော၍ “မိတ်ဆွေကောလိတ....သင့်ကော အဘယ်ကြောင့် မျက်နှာမသာ စိတ်တိုင်းမကျ ဖြစ်ရှိနေရသနည်း”ဟု မေးလေလျှင် ကောလိတသူငယ်ချင်းသည်လည်း ထိုနည်းအတူပင် ဖြေဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ကောလိတသူငယ်ချင်းမှာ မိမိနှင့် အလိုနှလုံးသွင်း ထပ်မျှတူနေသည်ကို သိရှိကာ ဥပတိဿ သူငယ်ချင်းသည် ကောလိတသူငယ်ချင်းကို “မိတ်ဆွေ ကောလိတ....ငါတို့နှစ်ဦးလုံး၏ အကြံသည်ပင် ကောင်းစွာကြံအပ်သော အကြံဖြစ်လေသည်။ အထူးအားဖြင့် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကို အရရှာကြသောသူတို့သည် တခုသော ရဟန်းအဖြစ်ကို တော့ ရမှသင့်မည်၊ ငါတို့သည် မည်သူ့ထံ၌ ရဟန်းပြုကြမည်နည်း”ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုစဉ်အခါ သဗ္ဗယ (= သိဇ္ဇည်း) ပရိမိုဇ်ဆရာကြီးသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ များစွာသော ပရိမိုဇ်ပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ဂိုဏ်းဆရာကြီး ပြုလုပ်ကာ နေထိုင်ဆဲဖြစ်၏။ ဥပတိဿလုလင်နှင့် ကောလိတလုလင် = သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးတို့သည် “ထိုသိဇ္ဇည်းဆရာကြီးအထံ၌ ရဟန်းပြုကြကုန်”စို့ဟုတိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကာ အခြံအရံလုလင်ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ သိဇ္ဇည်းဆရာကြီးထံ၌ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။ ထိုဥပတိဿလုလင်နှင့် ကောလိတလုလင်တို့ ရဟန်းပြုကြသောအချိန်မှစ၍ သိဇ္ဇည်းဆရာကြီးသည် သူ့ထက် ထူးချွန်

သာလွန်သော လာဘ်လာဘအထွတ်အထိပ် အခြံအရံ ဂုဏ် သတင်းကျော်စောခြင်း အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိသူဖြစ်လေ၏။

ဥပတိဿပရိမိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိမိုဇ် = နှစ်ဦးတို့သည် နှစ်ရက်၊ သုံးရက်ဖြင့်ပင် သိဇ္ဇည်းဆရာကြီး၏ အယူဝါဒအားလုံး ကို သင်ယူတတ်မြောက်ပြီးကြ၍ “ဆရာ...ဆရာတို့သိသောအယူ ကား ဤမျှသာလော၊ သို့မဟုတ် အထက်မှာ ဆက်လက်သင် ယူရန်များကော ရှိသေးသလော” ဟု မေးကြကုန်၍ သိဇ္ဇည်း ဆရာကြီးက “ငါတို့သိသော အယူဝါဒကား ဤမျှသာတည်း၊ ငါတို့၏ အယူဝါဒအလုံးစုံကို သင်တို့နှစ်ဦး သိအပ်ပြီးဖြစ်လေပြီ” ဟု ပြောဆိုလတ်သော် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးသားတို့သည်—

“ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဤသိဇ္ဇည်းဆရာကြီးအထံ၌ သူ၏မြဟ္မ- စရိယကို ကျင့်သုံးနေခြင်းသည် အချည်းနှီးသာတည်း၊ ငါတို့သည် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကို ရှာမှီးဖို့ရန် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်မှ ထွက်ခဲ့ကြပြီ၊ ထိုငါတို့ ရှာမှီးအပ်သည့် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးတရားကို ဤ သိဇ္ဇည်းဆရာကြီးအထံ၌ ဖြစ်စေခြင်းငှါ ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ စွမ်းနိုင်မည်မဟုတ်။ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းကြီးကား ကျယ်ဝန်းလှ ဘိ၏၊ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်များသို့ လှည့်လည်၍ ရှာဖွေ ကြလျှင် ငါတို့သည် မချွတ်ကန်ပင် သံသရာလွတ်မြောက် ရေးတရား ဟောကြားမည့် ဆရာတစ်ဆူကို ရရှိကြပေ လိမ့်မည်”—

ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြလေကုန်၏။ ဥပတိဿပရိမိုဇ်နှင့် ကောလိ- တပရိမိုဇ်တို့သည် ထိုအခါမှစ၍ ပညာရှိ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်များ ရှိသည်ဟု သတင်းကြားရာ ထိုထိုအရပ်သို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် သံသရာလွတ်မြောက်ရေးနှင့်စပ်သည့် မေးမြေမှု၊ တရားဆွေးနွေး မှု ပြုကြလေ၏။ ထိုသူနှစ်ဦးတို့ မေးသောပုစ္ဆာကို ဖြေဆိုနိုင်စွမ်း သည့် အခြားပညာရှိဘွဲ့ခံ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရှိကြကုန်၊ စင်စစ် သော်ကား ဥပတိဿပရိမိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိမိုဇ် = သူငယ်ချင်း နှစ်ဦးတို့ကသာ ထိုပညာရှိဘွဲ့ခံ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမေးပုစ္ဆာ

ပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးခဲ့ကြရလေသည်။ ဤသို့ ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံးကို လှည့်လည်စုံစမ်းကြပြီးနောက် ဆရာတင်လောက်သူကို မတွေ့ရှိကြသဖြင့် ဥပတိဿပရိမိုဇ်နှင့် ကောလိတပရိမိုဇ်တို့သည် ပြန်လည်ဆုတ်နစ်ကာ မိမိတို့နေရာ ပရိမိုဇ်အရပ်သို့ လာကြ၍ “မိတ်ဆွေ....ငါတို့နှစ်ဦးတွင် အမြိုက်တရားကို ရှေးဦးစွာ ရရှိသိမြင်သောသူသည် ကျန်သောသူအား ပြန်ကြားပြောဆိုကြစတမ်း” ဟု အချင်းချင်း ကတိကဝတ်ထားကြလေကုန်၏။

အချိန်ကား မြတ်စွာဘုရားသခင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်ရှိပြီး လဝက်ခန့်အကြာ တပို့တွဲလဆန်း ၁-ရက်နေ့လောက် အချိန်ဖြစ်သည်.....(ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ် ပရိသတ်သူတော်စင်.....အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲအစ စာမျက်နှာ ၂-မှစ၍ စာမျက်နှာ ၂၅-အထိ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ပါ။ ထိုသို့သုံးသပ်ပြန်လည်ကြည့်ရှုပါလျှင်(ခ)အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ တပည့်ပရိမိုဇ်ပရိသတ်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းဖြစ်ကြကြောင်း (ဂ)သာဝကဉာဏ်အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူကြကြောင်းများကို ကောင်းစွာသိရှိပါလိမ့်မည်။ ဤ၌ကား ထိုအကြောင်းအရာများကို ပေယျာလချန်ခဲ့ပါတော့အံ့)။

(ဃ) တေဓဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင် ဘုရားဖြစ်သည့်နှစ် မိဂဒါဝုန်တောမှာ ဝါကျွတ်ခဲ့၍ ထိုမှ ဥရုဝေလတောအုပ်သို့ ကြွတော်မူကာ ကဿပညီနောင်သုံးဦး အမှူးပြုသော ရသေ့တထောင်တို့ကို ချေချွတ်၍ အာဒိတ္တပရိယာယသုတ္တန်ဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေပြီးနောက် ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ထို ရဟန်းတထောင် မြီရံလျက် ရောက်တော်မူသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်ရှိပြီး လဝက်ခန့်အကြာ တပို့တွဲလဆန်း ၁-ရက်နေ့တွင် ဥပတိဿပရိမိုဇ်သည် ပဉ္စဝဂ္ဂီအဝင်အပါ အရှင်အဿဇိရဟန္တာမထေရ်နှင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ တွေ့ရှိ၍ “ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ” စသော ဂါထာကို ကြားနာရ၍ သောတာပန်အရိယာ ဖြစ်လေသည်။ ဥပတိဿပရိမိုဇ်အထံမှ ထိုဂါထာကိုပင် တဆင့်ကြားနာရ၍

ကောလိတပရိမိုဇ်သည်လည်း သောတာပန်အရိယာဖြစ်ပြန်လေသည်။ ထိုနောက် သောတာပန်အရိယာ သူငယ်ချင်း ပရိမိုဇ်နှစ်ဦးတို့ တပည့်ပရိမိုဇ် ပရိသတ်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအထံ၌ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်း ဖြစ်ကြလေသည်။ တပည့်များမှာ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းမဖြစ်မီ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားအပ်သောတရားတော်ကို နာကြားကြရ၍ ထိုခဏမှာပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြလေသည်။ အဂ္ဂသာဝကအလျာ မထေရ်မြတ်နှစ်ပါးတို့မှာမူ အဂ္ဂသာဝက ပါရမီဉာဏ်၏ အလွန်ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်သောကြောင့် ထိုအချိန်၌ ရဟန္တာမဖြစ်ကြသေးပဲ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မှာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်၌ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမှာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ဆယ့်ငါးရက်အကြာ တပို့တွဲလပြည့်နေ့မှာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေသည်။ (အကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း တတိယတွဲအစမှ မျက်နှာ ၂၅-တိုင်အောင် ကြည့်ရှုရ၏)။

ဤသို့လျှင် အဂ္ဂသာဝကမထေရ်မြတ်ကြီး နှစ်ပါးလုံးတို့အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်ပင် အဂ္ဂသာဝက ပါရမီဉာဏ် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူကြသည်။ သို့သော် နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ်—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မတာပညာနံ ယဒိဒံ သာရိပုတ္တော = ရဟန်းတို့...ဉာဏ်ပညာကြီးကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် သာရိပုတ္တရာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏။

တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော = ရဟန်းတို့...တန်ခိုးဣဒ္ဓိနှင့်ပြည့်စုံကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြတ်ဆိုတော်မူကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို ပညာကြီးသောအရာ၌၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ကို တန်ခိုးဣဒ္ဓိကြီးမြတ်သောအရာ၌ တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤမထေရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့သည် ရဟန်းဖြစ်တော်မူသည်မှ စ၍ (၄၄) လေးဆယ့်လေးဝါကြာ ကာလပတ်လုံး သတ္တလောက၏ အစီးအပွားအလို့ငှါ ကျင့်တော်မူကြပေ၏။ ထိုမထေရ်မြတ်တို့ ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားတော်တို့မှာ နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်တော်၌ များလှစွာ၏။ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြခြင်းငှါ မတတ်နိုင်လောက်အောင်ပင် ရှိပါတော့၏။ အထူးအားဖြင့် ပဋိသန္တိဒါမဂ်ပါဠိတော်ကြီး၊ မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကြီး၊ စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်ကြီးတို့မှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ် ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားဒေသနာတော်များ ဖြစ်၏။ သာရိပုတ္တရာထေရဂါထာသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ တရားဟင်းလေးအိုးကြီးသဖွယ် ဖြစ်၍ မဟာမောဂ္ဂလာန်ထေရဂါထာသည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ တရားဟင်းလေးအိုးကြီးသဖွယ်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ အလိုရှိသူတို့ ထိုထိုပါဠိတော် မြန်မာပြန်တို့မှ ထုတ်ဆောင်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကြပါကုန်။ ဤကျမ်း၌ ကား ထိုမထေရ်မြတ်နှစ်ပါးတို့၏ လေးဆယ့်လေးဝါ ကာလကြာအောင် သတ္တလောက၏ အစီးအပွားအလို့ငှါ ကျင့်ဆောင်တော်မူကြပြီးနောက် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူကြသောအကြောင်းကိုသာ ရေးသားဖော်ပြပါတော့အံ့—

(က) အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်တော်မူခြင်း အကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်ဆုံးလေးဆယ့်ငါးကြိမ်မြောက် ဝါကို ဝေသာလီပြည်၏အနီး ဝေဠုဝရ္ဗာငယ်၌ ဝါကပ်တော်မူ၍ ထိုဝါမှ ထတော်မူလတ်သော် (အောက်ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်တော်မူခဏ်း၌ ပြဆိုခဲ့သည့်) ကြွလာတော်မူရင်း ခရီးစဉ်အတိုင်းပင် ဝေဠုဝရ္ဗာငယ်မှ ထွက်ကြွတော်မူ၍ အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ နောက်ဆုံး လှည့်လည်တော်မူခြင်းဖြင့် လှည့်လည်တော်မူခဲ့ရာ သာဝတ္ထိပြည်

သို့ ရောက်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အားဝတ်ပြု၍ နေ့သန့်ရာအရပ်သို့ ကြွတော်မူလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ထိုနေ့သန့်ရာအရပ်၌ ကပည့်ရဟန်းတို့ ဝတ်ပြုကြကာ ဖဲသွားကြလေလျှင် နေ့သန့်ရာအရပ်ကို တံမြက်လှည်းပြီးနောက် စမ္မခဏ် = သားရေပိုင်းကို ခင်းပြီးလျှင် ခြေဆေးပြီး တင်ပလွင်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူလေသည်။

ထို့နောက် ပိုင်းခြားအပ်သောအချိန်ကာလမှာပင် ဖလသမာပတ်မှ ထတော်မူပြီးသော မထေရ်မြတ်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ကပင် ရှေးဦးစွာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူကြကုန်သလော၊ သို့မဟုတ် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ကပင် ရှေးဦးစွာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံကြကုန်သလော” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မှု ဖြစ်လေသည်။ ထို့နောက် “အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့က ရှေးဦးစွာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံကြမြဲဖြစ်သည်” ဟု သိမြင်တော်မူ၍ မိမိ၏အာယုသင်္ခါရကို ဆက်၍တဖန် ကြည့်ရှုတော်မူပြန်သော် “ငါ၏အာယုသင်္ခါရတို့သည် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ဖြစ်ကြလိမ့်မည်” ဟု သိရှိတော်မူပြီးလျှင် “ငါသည် အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရလိမ့်မည်နည်း” ဟု ဆက်၍ တဖန် စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူပြန်လေသည်။

ထို့နောက် “ရာဟုလထေရ်သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လေပြီ၊ အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ဆဒ္ဒန်အိုင်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံခဲ့လေပြီ၊ ငါသည်ကား အဘယ်အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရပါမည်နည်း” ဟု အဖန်ဖန် စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလေသော် မယ်တော် ရူပသာရိပုဏ္ဏား(= သူဌေးကတော်မကြီး) ကို အာရုံပြုမိ သတိရရှိလာလေသည်။ သတိရတော်မူလာပုံမှာ—

“ဩ.....ငါ၏မယ်တော်သည် ရဟန္တာခုနစ်ပါးတို့၏ မိခင်ကြီးစင်စစ် ဖြစ်ပါလျက် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ = ရတနာသုံးပါးတို့၌ မကြည်ညိုသူ ဖြစ်ချေသည်။ ထို ငါ့

မယ်တော်မှာ မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယည်း ရှိလေသလော၊
မရှိဘူးလော” —

ဟု သတိရဆင်ခြင်တော်မူ၍ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုရကြောင်း ရှေး
ကောင်းမှု ဥပနိဿယည်း ပစ္စည်းရှိသည်ကို သိမြင်တော်မူကာ
“အဘယ်သူ၏ တရားဒေသနာဖြင့် သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင်
ခြင်းသည် ဖြစ်ပါမည်နည်း”ဟု ဆက်၍တဖန် ဆင်ခြင်တော်မူပြန်
လေသော်—

“ငါ၏ တရားဒေသနာဖြင့်ပင် ငါ့မယ်တော်၏ သစ္စာ
လေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေ
လိမ့်မည်။ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ တရားဒေသနာဖြင့်
သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်ခြင်း ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်။
အကယ်၍များ ငါသည် မယ်တော်ကို ချေချွတ်ဖို့ရန်
ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်ခြင်းမပြု လျစ်လျူရှုလိုက်မည်ဆိုလျှင်
‘သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် အခြားသူတို့၏ကား မှီခိုအား
ထားရာဖြစ်ပါပေ၏။ မှန်၏—မထေရ်မြတ် သမဓိတ္တသုတ္တန်
(အံ ၁၊ ၆၄-မျက်နှာ)ကို ဟောတော်မူသောနေ့၌ ကုဋေ
တသိန်းသော နတ်ဗြဟ္မာတို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်
ကြလေသည်။ အောက်မဂ်သုံးပါးသို့ ဆိုက်ရောက်ကြသူ
နတ်ဗြဟ္မာတို့ကား မရေမတွက်နိုင်အောင် များလှပေ၏။
အခြားအရာဌာနတို့၌လည်း သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင်
ကျွတ်တမ်းဝင်ကြခြင်း များစွာတို့ကို တွေ့မြင်အပ်ကြလေ
သည်။ ဤတွင်မျှမကသေး မထေရ်မြတ်၌ သဒ္ဓါကြည်ညို
ကြ၍နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြသည့် အမျိုးအိမ်(= အိမ်ထောင်စု)
တို့သည်ပင် (၈၀၀၀၀)ရှစ်သောင်း အရေအတွက် ရှိကုန်
၏။ ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ယခုတော့မှ
မိမိမယ်တော်၏ မိစ္ဆာအယူကိုပင်မျှလည်း ပယ်ဖျောက်
ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရှာပေ’ဟု ကဲ့ရဲ့အပြစ်တင်စကား ပြော
ကြားမည့်သူများ ထင်ရှားပေါ်ထွက်လာလိမ့်မည်။ သို့ရ
ကား ငါသည် ငါ့မယ်တော်ကို မိစ္ဆာအယူမှ ချေချွတ်

ပြီးနောက် ငါ၏ ဖွားရာ တိုက်ခန်းမှာပင် ပရိနိဗ္ဗာန်
ဝင်စံပေအံ့” —

ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူပြီးနောက် “ယနေ့ပင် မြတ်စွာ
ဘုရားကို ခွင့်ပြု=သိစေတော်မူပြီးလျှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်မှ
ထွက်ချီပေတော့အံ့”ဟု ကြံစည်တော်မူကာ ညီတော် စုန္ဒမထေရ်
ကို “ငါ့ရှင်စုန္ဒ...ငါတို့၏ တပည့်ရဟန်း ပရိသတ်ငါးရာအား
‘ငါ့ရှင်တို့...သပိတ်,သင်္ကန်းများကို အသင့်ပြင်ဆင် ယူဆောင်
ထားကြလော့၊ တရားစစ်မှုးကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာထေရ်သည် ဖွားရာဇာတိ နာလကရွာသို့ ကြွတော်မူလို
၏’ဟု အချက်အမှတ်ပေးလော့”ဟု ခေါ်ဆို အမိန့်ရှိလေသည်။
စုန္ဒမထေရ်သည်လည်း နောင်တော်မထေရ်မြတ် မိန့်ဆိုအပ်တိုင်း
ပင် တပည့်ရဟန်း ပရိသတ်ငါးရာအား လိုက်လံ နှိုးဆော် အသိ
ပေးလေ၏။

တပည့်ရဟန်း ငါးရာတို့သည် ကျောင်း အိပ်ရာနေရာများကို
သိုမှီးသိမ်းဆည်းကြပြီးလျှင် သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကြ၍
မထေရ်မြတ်အထံသို့ တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေးလာရောက်ကြ
လေကုန်၏။ မထေရ်မြတ်သည် မိမိ၏ ကျောင်း အိပ်ရာနေရာကို
သိုမှီးသိမ်းဆည်းတော်မူပြီးလျှင် နေ့သန့်ရာဌာနကို တံမြက်လှည်း
၍ ထိုနေ့သန့်ရာဌာန တံခါးဝ၌ ရပ်တည်တော်မူလျက် နေ့သန့်ရာ
ဌာနကို ကြည့်တော်မူ၍ “ယခုအခါ ဤကြည့်ခြင်းကား နောက်ဆုံး
ကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်၊ နောက်ထပ်တဖန် ပြန်လာခြင်း မရှိတော့ပြီ”
ဟု အောက်မေ့တော်မူပြီးလျှင် တပည့်ရဟန်း ငါးရာတို့ ခြံရံအပ်
လျက် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား...ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာ
ဘုရားသည် တပည့်တော်အား ခွင့်ပြုတော်မူပါလော့၊ ကောင်း
သောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်
တော်အား ခွင့်ပြုတော်မူပါလော့။ တပည့်တော်၏အဖို့ရာ ပရိ-
နိဗ္ဗာန်စံရန် အချိန်ရောက်ခဲ့ပါပြီ၊ တပည့်တော်သည် အာယုသင်္ခါရ
ကို လွှတ်အပ်ပြီးပါပြီ”ဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။

(ဤ၌။ ။အနုဇာနာတု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ-စသော ပါဠိ၌ အနု-
ဇာနာတု-ဟူသောပါဌ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူပါလော့-ဟု မြန်မာပြန်ဆိုခြင်းမှာ
ဝေါဟာရပညတ်နက် ပြန်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အတွင်းအဓိပ္ပါယ်ငုပ်လျက်
သဒ္ဒါနက် = မြန်မာသဒ္ဒါပြန်ဆိုလျှင် “အနုဇာနာတု = တပည့်တော်၏
ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော့မည့်အကြောင်းကို ဆင်ခြင်သိမြင်တော်မူပါလော့”
ဟု ပြန်ဆိုရပါမည်။ “တပည့်တော်သည် မိမိ၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရတော့
မည့် အကြောင်းကို သိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ရှင်တော်ဘုရားသည် တဖန်
ထပ်လျှောက် သိတော်မူပါလော့”ဟု လျှောက်ထားလိုရင်း ဖြစ်သည်။)

ဘုရားရှင်တို့မည်သည်ကား တပည့်ရဟန္တာများ ပရိနိဗ္ဗာန်
စံရန် ခွင့်ပန်အသိပေးလာသောအခါ “ပရိနိဗ္ဗာန် စံလော့”ဟု
ဆိုလျှင် မိစ္ဆာအယူရှိသူများက “သေခြင်း၏ ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း
သည်”ဟု အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်။ “ချစ်သား....ပရိနိဗ္ဗာန် မစံလင့်
ဦး”ဟု ဆိုပြန်လျှင်လည်း “မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဋ်ဒုက္ခ၏
ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းဘိသည်”ဟု အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်။
ထို့ကြောင့် ထိုစကားနှစ်မျိုးလုံးကိုပင် မိန့်ဆိုရိုးထုံးစံ မရှိကြကုန်။
ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကို
“ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ... သင် ချစ်သားသည် အဘယ် အရပ်၌
ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်နည်း”ဟု မေးတော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ
မထေရ်က “မြတ်စွာဘုရား...မဂဓတိုင်းအဝင်အပါ နာလကရွာ၌
တပည့်တော်၏ မွေးဖွားရာ တိုက်ခန်းရှိပါသည်။ ထိုတိုက်ခန်း၌
တပည့်တော်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါမည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား
လေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ...
သင် ချစ်သားသည်ပင် ယခုအခါ မိမိ၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံရာကာလကို
သိပေ၏။ အထူးအားဖြင့် ယခုအခါ သင်ချစ်သား၏ နောင်တော်၊
ညီတော်ဖြစ်ကြသော ရဟန်းတို့အဖို့ရာ သင်ချစ်သားကဲ့သို့သော
ရဟန်းကို နောက်ထပ်ဖူးမြော်ရန် ရခဲသည်ကေန် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။
သို့ရကား သင်ချစ်သားသည် မိမိ၏ နောင်တော်၊ ညီတော်ဖြစ်ကြ
သော ရဟန်းတို့အား တရားဟောဦးလော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် “မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ၏ တန်ခိုးအထူး
ဖန်ဆင်းခြင်းလျှင် ရှေ့သွားရှိသော တရားဟောခြင်းကို လိုလား

တောင့်တတော်မူသည်”ဟု ဘုရားအလိုတော်ကို သိရှိ၍ မြတ်စွာ
ဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးနောက် ထန်းတဆင့်ပမာဏ
ရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကာ ကောင်းကင်မှ
သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးလေ၏။ တဖန်
ထန်းနှစ်ဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်
မူကာ ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်
တို့ကို ရှိခိုးပြန်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ထန်းသုံးဆင့်၊
လေးဆင့်၊ ငါးဆင့်၊ ခြောက်ဆင့်၊ ခုနစ်ဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော
ကောင်းကင်သို့ ပျံဟက်၍ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ရာပေါင်းများစွာ
တို့ကို ပြုလျက် တရားဟောတော်မူလေသည်။ ဟောတော်မူပုံ
အမြောက်မှာ—

ကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြုလျက်လည်း တရားဟောတော်မူ၏။
ကိုယ်တော်ကို ကွယ်၍လည်း တရားဟောတော်မူ၏။ အထက်ပိုင်း
ကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြု၍၎င်း၊ ကွယ်ပ၍၎င်း တရားဟောတော်
မူ၏။ အောက်ပိုင်းကိုယ်တော်ကို ထင်ရှားပြု၍၎င်း၊ ကွယ်ပ၍၎င်း
တရားဟောတော်မူ၏။ ရံခါ လဗိမာန်ပုံဟန် ဖန်ဆင်း၍ ပြတော်
မူ၏။ ရံခါ နေဗိမာန်ပုံဟန် ဖန်ဆင်း၍ ပြတော်မူ၏။ ရံခါ
တောင်ကြီးအဟန် ဖန်ဆင်းပြတော်မူ၏။ ရံခါ သမုဒြာကြီးပုံဟန်
ဖန်ဆင်းပြတော်မူ၏။ ရံခါ စကြဝတေးမင်းကြီးဖြစ်လိုက်၊ ရံခါ
ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီးဖြစ်လိုက်၊ ရံခါ သိကြားနတ်မင်းဖြစ်လိုက်၊
ရံခါ မဟာဗြဟ္မာမင်းကြီးဖြစ်လိုက်— ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် တန်ခိုး
ပြာဋိဟာ ရာပေါင်းများစွာတို့ကို ပြုလျက် တရားဟောတော်
မူလေသည်။ သာဝတ္ထိတမြို့လုံး စုရုံးစည်းဝေးလာ၏။ မထေရ်
မြတ်သည် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြခြင်းကို ရွှေသွားပြုကာ အားရ
လောက်အောင် တရားစကား ဟောကြားပြီးသောအခါ ကောင်း
ကင်မှ ဆင်းသက်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရိုသေမြတ်နိုး
ရှိခိုးပြီးလျှင် ရွှေတုရိဏ်တိုင်ပမာ မတ်မတ်ခိုင်ကျည် ရပ်တည်
တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....ဤ ယခု တရားဟောခြင်းသည် အဘယ်မည်သော တရားဟောခြင်း ဖြစ်သနည်း” ဟု မေးတော်မူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က “မြတ်စွာဘုရား....ခြင်္သေ့မင်း၏ မြူးကွန့်စံပယ်ခြင်းနှင့် အလားတူ သော = သီဟဝိကီဠိတ- တရားဟောခြင်းဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ.... တကယ်စင်စစ်ပင် သီဟဝိကီဠိတ - တရားဟောခြင်းဖြစ်ပါ ပေ၏၊ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....တကယ်စင်စစ်ပင် သီဟဝိကီဠိတ- တရားဟောခြင်းဖြစ်ပါပေ၏” ဟု နှစ်သက်စွာ ခွင့်ပြုစကား မိန့် ကြားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားကို နောက်ဆုံး ကန်တော့ခြင်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ချိပ်ရည်အသွေး တွေး တွေးနီသော လက်တို့ကို ဖြန့်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ရွှေလိပ်နှင့်တူ သော ခြေတော် အစုံတို့ကို ဖမျက်တို့၌ မြဲမြံစွာဆွဲကိုင်ပြီးလျှင်—

“မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ ဤခြေတော်အစုံတို့ကို ဖူးမြော်နိုင်ရန် တသချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်အပ်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ တပည့် တော်၏ ထိုနှလုံးအလိုသည် ယခုအခါ အထွတ်အထိပ် ရောက် အောင်မြောက်ခဲ့ပါပြီ။ ယခုအခါ ဤအချိန်မှစ၍ ဘဝပဋိသန္ဓေ အနေအားဖြင့် နောက်ထပ်တဖန် တနေရာ ရာ ဘဝတခုခု၌ အရှင်ဘုရားတို့နှင့် တွေ့ကြုံ ပေါင်းဆုံရမှု ကား မရှိတော့ပါဘုရား၊ ဤသည့်ဘဝနှင့် စပ်သွယ်သော အကျမ်းဝင်မှု = ရင်းနှီးမှုကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်အပ်ပြီးပါပြီ၊ ယခုအခါ တပည့်တော်သည် အဆူရေသိန်းပေါင်းများစွာ ဘုရားတကာတို့ ဝင်စံတော်မူရာ မအိုရာ၊ မသေရာ၊ ရန် ကင်းရာ၊ ချမ်းသာ၊ အေးမြ၊ ဘေးမခသည့် နိဗ္ဗာန်ပြည်သို့ ဝင်စံပါတော့မည်။ တပည့်တော်၏ အပေါ်မှာ ရှင်တော် ဘုရား မနှစ်သက်လောက်သော တစုံတရာ ကာယကံမှု၊

ဝစီကံမှုများ ထင်ရှားရှိခဲ့ပါလျှင် ထိုအပြစ်များကို သည်း
ခံတော်မူကြပါဘုရား၊ တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ သွား
ရောက်ရန် အချိန်တန်ပါပြီဘုရား” —

ဟု ကန်တော့ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်သည် “ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ... ချစ်သား၏ အပေါ်မှာ ငါ
ဘုရား သည်းခံပါ၏၊ ငါဘုရားစိတ်တော်မှာ မနှစ်သက်လောက်
သည့် သင်ချစ်သား ပြုမှား၊ ပြောမှားသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု
တစုံတရာမျှ မရှိချေ။ ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ... သင်ချစ်သားသည်
ပင် ယခုအခါ မိမိ၏ သွားရာကာလကို သိပေ၏ = သွားဖို့ရန်မှာ
သင်ချစ်သား၏ အလိုအတိုင်းပင် ဖြစ်ပေ၏” ဟု ခွင့်ပြုစကား
မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား ခွင့်ပြုတော်မူပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌
အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်
တို့ကို တအားကုန် ဆုပ်နယ်ကာ ရှိခိုး၍ ထိုနေရာမှ ထလျှင်ပင်
“မြင်းမိုရ်၊ စကြဝဠာ၊ ဟိမဝန္တာနှင့်တကွ သတ္တရဗ္ဘန် တောင်ရံ
ခုနစ်လုံးတို့ကို ထမ်းဆောင်၍ ထားနိုင်ပါသော်လည်း ယနေ့ ဤ
ဂုဏ်ကျေးဇူးအစုကိုကား ငါထမ်းဆောင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့
ပါ” ဟု ပြောဆိုသကဲ့သို့ တပြိုင်နက်တည်းပင် ပွဲတင်ရိုက်ဟည်း
လျက် မဟာပထဝီဤမြေကြီးသည် ရေအဆုံးတိုင်အောင် ပြင်းစွာ
တုန်လှုပ်လေ၏။ ကောင်းကင်အလုံး အုန်းအုန်းဖျိုးဖျိုး သည်းထန်
စွာ မိုးထစ်ကြိုးလေ၏။ မိုးတိမ်တိုက်ကြီးများသည် တဏှာအတွင်း
တက်ကြွ ဖြစ်ပွားကြကာ ပေါက္ခရဝဿမိုးကို ဖျိုးဖျိုးရွာသွန်းစေ
လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ သာရိပုတ္တရာကား ထိုင်နေသော
ငါဘုရား၏ ရူပကာယကို ရှိခိုးပြီးပြီ၊ ယခုအခါ ရပ်တည်နေသော
ငါဘုရား၏ ရူပကာယကို သာရိပုတ္တရာကို တဖန်ရှိခိုးစေဦးအံ့” ဟု
ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ တရားဟောရာ ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်မှ
ထတော်မူ၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်သို့ ရှေးရှု ကြွသွားတော်မူပြီး
လျှင် ကျောက်မျက်ရတနာ စီခြယ်အပ်သော ပျဉ်ချပ်၌ ရပ်တည်နေ

တော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ ရပ်တည်နေသော မြတ်စွာဘုရားကို လက်ျာရစ်သုံးပတ် လှည့်လည်၍ ရှေ့၊ နောက်၊ ဝဲ၊ ယာ = လေးမျက်နှာအရပ်တို့၌ ရှိခိုးပြီးသော်—

“မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် လွန်ခဲ့သော တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်က အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းတုပ်ကွ၍ အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ရန် ပန်ထွာ တောင့်တခဲ့ပါပြီ။ တပည့်တော်၏ ထိုတောင့်တချက်သည် ယခုအခါ ပြည့်စုံပါပြီ။ အရှင်ဘုရားတို့ကို နှစ်သက်အားရ ဖူးမြော်ရပါကုန်ပြီ။ ထိုဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုစဉ်က အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်တော်စကားကို အစဉ်လျှောက်၍ ကြားနာကာ ဉာဏ်ပညာဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့ကို ရည်ရော်ဖူးမြော်ရခြင်းသည် ပဌမဖူးမြော်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုဖူးမြော်ရခြင်းသည် နောက်ဆုံးဖူးမြော်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တဖန် အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ရခွင့် မရှိတော့ပါဘုရား” —

ဟု နောက်ဆုံး လျှောက်ထားကာ လက်သည်း ဆယ်ပွင့်တို့ဖြင့် တင့်တယ်တောက်ပြောင်သော လက်အုပ်ကို ချီမြှောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လောက်သောအရပ် ဆုံးသည်တိုင်အောင် နောက်ဆုတ်သွားလျက် ရှိခိုးပြီးလျှင် တပည့်ရဟန်း ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ဖဲ့သွားတော်မူလေ၏။ တဖန်ထပ်၍ မဟာပထဝီ မြေကြီးသည် ဂုဏ်ကျေးဇူးအနှစ်ကို မဆောင်စွမ်းနိုင်တော့ပဲ ရေအဆုံးတိုင်အောင် တုန်လှုပ်ပြန်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်ကို ဝန်းရံ၍ တည်နေကြသော ရဟန်းတို့ကို “ချစ်သားတို့....သင်တို့၏ နောင်တော်ကြီးကို လိုက်ပို့ကြလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုခဏ၌ ပရိသတ်လေးပါးလုံးပင် မြတ်စွာဘုရား တပါးတည်းကိုသာ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ချန်ထားခဲ့ကြ၍ တဦးမကျန် ထွက်ချီလိုက်ပို့ကြလေ၏။ သာဝတ္ထိ ပြည်သူ ပြည်သားတို့သည်လည်း “အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပန်ကြား၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလို

ရကား ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်မှ ထွက်ကြွတော်မူလာပြီကဲ့၊
မထေရ်မြတ်ကို ငါတို့ နောက်ဆုံးဖူးမြော်ကြကုန်အံ့” ဟု မြို့တံခါး
များ သွားလာထွက်ဝင်ရန် နေရာမရှိအောင်ပင် အပြည့်အကြပ်
ထွက်ခဲ့ကြ၍ နံသာပန်း-စသည် လက်စွဲကြကုန်လျက် ဆံပင်တို့ကို
ဖရိုဖရဲ ကြိမ်းကြပြီးသော် “အရှင်ဘုရား...ယခုအခါ တပည့်တော်
တို့သည် ‘မဟာပည သာရိပုတ္တထေရ်သည် အဘယ်အရပ်မှာ နေ
သနည်း၊ ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တထေရ်သည် ယခုအခါ
အဘယ်အရပ်မှာ နေသနည်း’ ဟု မေးမြန်းကြကာ အဘယ်မထေရ်
ထံသို့ သွားကြရပါမည်နည်း။ အဘယ်သူ့လက်၌ မြတ်စွာဘုရား
ကို အပ်ထားခဲ့၍ မထေရ်မြတ်ဘုရား ဖဲကြွသွားတော်မူသနည်း”
ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြ၍ မထေရ်မြတ်နောက်သို့
ကောက်ကောက်လိုက်ပါကြလေကုန်၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ကြီးကျယ်သော ပညာ၌
တည်သူဖြစ်တော်မူရကား “ဤဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းသော သတ္တဝါ
တို့၏ သေခြင်းအဆုံးရှိသော လမ်းသည်ကား ခပ်သိမ်းသော
သတ္တဝါတို့ မလွန်မြောက်နိုင်သောလမ်းဖြစ်သည်” ဟု အကျဉ်း
ချုပ် လူများအပေါင်းကို ဆုံးမတော်မူ၍ “ငါ့ရှင်တို့...သင်တို့
သည်လည်း နေရစ်ကြလော့၊ မြတ်စွာဘုရား၌ မမေ့မလျော့ကြ
လင့်” ဟု မိန့်ဆိုကာ ရဟန်းအပေါင်းကိုလည်း ပြန်နစ်စေတော်မူ
၍ မိမိပရိသတ်နှင့် အတူတကွ နာလကရွာဖက်သို့ ဖဲကြွတော်မူ
လေ၏။ “ရှေးအခါ အရှင်မြတ်သည် ဝာဖန်ပြန်လာမည့် ဒေသ-
စာရီကို ကြံချီတော်မူ၏၊ ဤယခု ကြံချီခြင်းကား နောက်ထပ်
တဖန် ပြန်လာရန်မဟုတ်တော့ချေ” ဟု ငိုကြွေးမြည်တမ်းကာ
လိုက်ပါလာသော လူများကိုလည်း “ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမ
အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့...သင်တို့သည် အပ္ပမာဒတရား
လက်ကိုင်ထားသူများ ဖြစ်ရစ်ကြလော့၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့
မည်သည် ဤသို့ ဖြစ်လေ့ရှိကုန်၏ = ဖြစ်ပြီးလျှင် စုတိပြတ်ကြွေ
သေခြင်းလျှင်အဆုံးရှိကုန်၏” ဟု အပ္ပမာဒဩဝါဒဖြင့် ဆုံးမတော်
မူ၍ ပြန်နစ်စေတော်မူ၏။

ထိုနောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် လမ်းခရီး အကြား ခပ်သိမ်းသောအရပ်တို့၌ အချိန်မဆွဲ တညဉ့်စီနေခြင်းဖြင့် ခရီးအကြားဝယ် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး လူတို့ကို ချီးမြှောက်မှုပြုတော် မူကာ အစဉ်သဖြင့် ကြွချီလာတော်မူခဲ့ရာ ညနေချမ်းကာလ၌ နာလကရွာသို့ ရောက်တော်မူ၍ ရွာတံခါးဝ ပညောင်ပင်ရင်း၌ ရပ်နားနေတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်၏ တူအရင်းဖြစ်သော ဥပရေဝတ-မည် သော သူငယ်သည် ရွာပြင်ဘက်သို့ ထွက်လာလေသော် မထေရ် မြတ်ကိုမြင်၍ အနီးသို့ လာရောက်ကာ ရှိခိုး ရပ်တည်လာ၏။ မထေရ်မြတ်သည် တူဖြစ်သူ ဥပရေဝတ-သူငယ်ကို “ဥပရေဝတ.... အိမ်မှာ သင့်အဖွားရှိ၏လော” ဟု မေးလေ၏။ “ရှိပါသည် အရှင် ဘုရား....” ဟူ၍ ဥပရေဝတသူငယ်က လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် “သင် သွားတည့်ချေ၊ ငါတို့ ဤရွာသို့ ရောက်ရှိ လာကြောင်း ပြောကြားလေလော့၊ အကယ်၍ သင့်အဖွားက ‘အဘယ့်ကြောင့် လာသနည်း’ ဟု မေးလျှင် ‘ယနေ့တရက်ပတ်လုံး ရွာတွင်း၌ နေလိမ့်မည်တဲ့၊ ဦးကြီး၏ မွေးဖွားရာတိုက်ခန်းကို ရှင်းလင်းသုတ်သင် ပြင်ဆင်၍ထားလိုက်ကြပါတဲ့၊ ရဟန်းငါးရာ တို့အတွက်လည်း နေရာများကို သိထားလိုက်ကြပါ = ပြင်ထား လိုက်ကြပါတဲ့’ ဟု သင်ပြောချေ” ဟု မှာကြားတော်မူလိုက်လေ၏။

ဥပရေဝတ သူငယ်သည် အဖွားဖြစ်သူ ရူပသာရိပုဏ္ဏား (သူဌေးကတော်ကြီး) ထံသို့သွား၍ “အိုအဖွား.... ကျွန်တော်၏ ဦးကြီး (ဥပတိဿ) လာနေပါသည်” ဟု ပြောလေလျှင် အဖွား ဖြစ်သူက “ယခုအဘယ်မှာနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ဥပရေဝတ သူငယ်က “ရွာတံခါးဝမှာ” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် အဖွားဖြစ်သူက “တပါးတည်းလော၊ အခြားတပါး တဦးတယောက်များကော ပါရှိသေးသလော” ဟု မေးပြန်လေ၏။ ဥပရေဝတသူငယ်က “ပါရှိပါသည်၊ ရဟန်းငါးရာတို့ ပါရှိကြပါသည်” ဟု ဖြေကြား လေလျှင် အဖွားဖြစ်သူက “အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လာသ နည်း” ဟု ထပ်၍တဖန် မေးပြန်လေ၏။ ဥပရေဝတ သူငယ်က

မထေရ်မြတ် မှာကြားလိုက်သော အကြောင်းအရာများကို အဖွား ဖြစ်သူ ရူပသာရိပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးအား ပြောကြားလေ လျှင် သူဌေးကတော်ကြီးသည် “ဩ...ငါ့သား ကြီးသည် အဘယ့် ကြောင့် ဤမျှများစွာ ရဟန်းငါးရာတို့အတွက် နေရာကိုသုတ်သင် ပြင်ဆင်စေပါသနည်း၊ ငယ်စဉ်အခါ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ကြီးပြင်း သောအခါမှ လူဖြစ်လို၍ ထင်ပါ၏ ” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့၍ ဖွားရာတိုက်ခန်းကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းစေပြီးနောက် ရဟန်း ငါးရာတို့အတွက် နေရာကို ခင်းကျင်းစေပြီးလျှင် ဆီမီးတိုင်တို့ကို ထွန်းညှိ၍ မထေရ်မြတ်ထံသို့ အပင့်စေလွှတ်လိုက်လေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ပြာသာဒ် ထက်သို့ တက်၍ ဖွားရာတိုက်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်ထိုင်နေပြီးလျှင် “သင်တို့၏ နေရာအသီးသီးသို့ သွားကြလော့” ဟု ရဟန်းတို့ကို လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုရဟန်းတို့ သွားကြလျှင်ပင် မထေရ်မြတ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းသော အနာရောဂါဖြစ်ပွား လာလေ၏။ သေခြင်းလျှင်အဆုံးရှိသည့် သွေးသွန်သော ဝေဒနာ တို့ မရပ်မနား ဖြစ်ပွား၍လာလေကုန်၏။ ခွက်တခုဝင် ခွက်တခု ထွက်ဖြင့် အလဲအလှယ် ပြုစုကြရပေ၏။ မယ်တော် ရူပသာရိ ပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးသည် “ငါ့သား၏ ဖြစ်ပုံကို ငါမနှစ် သက်နိုင်ပေ” ဟု အောက်မေ့ကာ မိမိနေရာတိုက်ခန်းတံခါးဝကို မှီ၍ ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအခါ စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီး လေးဦးတို့သည် “တရား စစ်သူကြီး အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် ယခုအခါ အဘယ်အရပ်၌ နေတော်မူသနည်း” ဟု ကြည့်ရှုကြလေသော် “မထေရ်မြတ်သည် နာလကရွာ ဖွားရာတိုက်ခန်းဝယ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံရာညောင်စောင်း၌ လျောင်းတော်မူလေပြီ၊ နောက်ဆုံးဖူးမြော် ပြုစုရန် ငါတို့ သွားကြကုန်အံ့” ဟု တိုင်ပင်ကြပြီးလျှင် မထေရ်မြတ် ထံသို့ လာရောက်ရှိခိုး ရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ မထေရ်မြတ်က “သင်တို့ အဘယ်သူများနည်း” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် “မဟာ- ရာဇ် နတ်မင်းကြီးများပါ အရှင်ဘုရား”...ဟု ဖြေကြားလျှောက်

ထားကြလေ၏။ “အဘယ့်ကြောင့် လာကြသနည်း”ဟု မေးတော်မူပြန်လေလျှင် “သူနာပြုများ ဖြစ်ကြမည်ဟု လာရောက်ကြပါသည်ဘုရား”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေ၏။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် “ရှိပါစေ၊ သူနာပြုရဟန်း ရှိပါ၏။ သင်တို့ ပြန်ကြလော့”ဟု ပြောဆိုကာ လွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုစတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးများ ပြန်သွားကြသောအခါ ထိုနည်းအတိုင်းပင် သိကြားနတ်မင်း လာရောက်ပြန်လေ၏။ ထို သိကြားမင်း ပြန်သွားသောအခါ မဟာဗြဟ္မာကြီး လာရောက်ပြန်လေသည်။ ထို သိကြားမင်းနှင့် မဟာဗြဟ္မာကြီးတို့ကိုလည်း ထိုအတူပင် မထေရ်မြတ်သည် ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားကာ ပြန်လွှတ်တော်မူလိုက်လေ၏။

မယ်တော် ရူပသာရိပုဏ္ဏေး သူဌေးကတော်ကြီးသည် နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့ လာကြပြန်ကြသည်ကို မြင်ရ၍ “ငါ့သားကို ရှိခိုး၍ ပြန်သွားကြသော ထိုသူများကား အဘယ်သူများနည်း”ဟု သိလို၍ မထေရ်မြတ်၏ တိုက်ခန်း တံခါးအနီးသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “ချစ်သားစုန္ဒ...ဘာဖြစ်ကြနည်း”ဟု မေးလေ၏။ ညီတော်စုန္ဒ မထေရ်သည် မယ်တော်အား မထေရ်မြတ်မကျန်းမာကြောင်းရှင်းလင်းပြောကြားပြီးလျှင် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကို “ဒါယိကာမကြီး လာနေပါသည် အရှင်ဘုရား...”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး...အဘယ့်ကြောင့် အခါမဟုတ်ပဲ လာရောက်သနည်း”ဟု မေးလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် “ချစ်သား...သင်ချစ်သားကို ဖူးမြင်ရန် လာရောက်ပါသည်”ဟု ပြောဆို၍ ဆက်ပြီးလျှင် “ချစ်သား...သင်ချစ်သားထံ ရှေးဦးစွာ လာရောက်ကြသူများကား အဘယ်သူများပါနည်း”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး... ထိုပဌမ လာရောက်ကြသူများကား စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့ ဖြစ်ကြသည်”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် “ချစ်သား...သင်ချစ်သားက စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့ထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သလော”ဟု မေးပြန်လေ၏။

မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး....ထိုစတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့မှာ သားတော်တို့၏ အရာမစောင့်များနှင့် တူကြပါသည်။ သားတော်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ပဋိသန္ဓေ တည်နေတော်မူသော အချိန်မှစ၍ သန်လျင်လက်စွဲကြကာ စောင့်ရှောက်မှု ပြုခဲ့ကြပါသည်”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် တဖန် ဆက်၍ “ချစ်သား....ထိုစတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးများ သွားပြီးသည်၏ အဆုံး၌ လာရောက်သောသူကား အဘယ်သူနည်း”ဟု မေးပြန်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က “သိကြားနတ်မင်း ဖြစ်သည်”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် “ချစ်သား....သင်ချစ်သားက သိကြားနတ်မင်းထက်လည်း သာလွန်မြင့်မြတ်သလော”ဟု မေးပြန်လေ၏။

မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး.... ထိုသိကြားနတ်မင်းမှာ သားတော်တို့၏ သပိတ်ပရိက္ခရာ ဘဏ္ဍာကိုင် သာမဏေငယ်ကလေးနှင့် တူပါသည်။ သားတော်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော်မူပြီး၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းကြွလာတော်မူသောအခါ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ သိကြားမင်း သက်ဆင်းလိုက်ပါခဲ့ပါသည်”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် “ချစ်သား.... ထိုသိကြားနတ်မင်း သွားပြီးသည်၏အဆုံး၌ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါတောက်ပစွာလျက် လာရောက်သောသူကား အဘယ်သူနည်း”ဟု မေးပြန်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က “ဒါယိကာမကြီး.... ထိုနောက်ဆုံးလာရောက်သူမှာ ဒါယိကာမကြီး၏ ဘုရားလည်းဖြစ်၊ ဆရာလည်းဖြစ်သည့် မဟာဗြဟ္မာကြီးဆိုသူ ဖြစ်သည်”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မယ်တော်ကြီးသည် “ချစ်သား....သင်ချစ်သားက ငါ၏ဘုရားဖြစ်သူ မဟာဗြဟ္မာကြီးထက်လည်း သာလွန်မြင့်မြတ်သလော”ဟု မေးလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်သူမြတ်သည် မယ်တော်ကြီးကို “အိမ်း....ဟုတ်ပေသည့် ဒါယိကာမကြီး.... ဤမဟာဗြဟ္မာကြီးတို့မည်သည် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ဖွားမြင်တော်မူသောနေ့၌ တယောက်မက

မဟာဗြဟ္မာကြီးလေးယောက်တို့ပင် အလောင်းတော်ယောက်ျား မြတ်ကို ရွှေစာကွန်ရက်ဖြင့် ခံလင့်လာကြကုန်ပြီ”ဟု ရှင်းလင်း မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

မယ်တော်ကြီး တရားထူးရခြင်း

ထိုအခါ မယ်တော်ကြီး၏သန္တာန်မှာ “ဤယခု ငါမြင်ရသော အာနုဘော်မှာ ငါ့သား၏အာနုဘော်သာဖြစ်သေး၏၊ ငါ့သား၏ ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကား ဘယ်လိုများ ဖြစ်လိမ့် မည်နည်း၊ မမှန်းဆနိုင်အောင်ပင် ရှိလေတော့၏တကား”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်လျက်ပင် လျင်မြန်စွာ ဝီတိငါးမျိုးတို့ တဖြိုးဖြိုး ဖြစ်ပွားကြလျက် မယ်တော်ကြီး၏ တကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့လေ တော့၏။ မထေရ်မြတ်သည် “ယခုအခါ ငါ့မယ်တော်၏သန္တာန်၌ ဝီတိသောမနဿတရား ဖြစ်ပွားခဲ့လေပြီ၊ ဤအခါသည်ကား ငါ့ မယ်တော်အား တရားဟောဖို့ရန် အလွန်သင့်လျော်သောအခါ ဖြစ်လေသည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် “ဒါယိကာမ ကြီး.... အကယ်အရာကို ကြံစည်စဉ်းစား၍ နေသနည်း”ဟု မေးဟော်မူလေ၏။ မယ်တော်ကြီးက “ချစ်သား....ဤယခု ငါမြင် ရသော အာနုဘော်မှာ ငါ့သား၏အာနုဘော်သာ ဖြစ်သေး၏၊ ငါ့သား၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်ကား ဘယ်လိုများ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း၊ မမှန်းဆနိုင်အောင်ပင် ရှိတော့၏တကားဟု ဤအကြောင်းအရာကို ငါ့မယ်တော်ကြံစည်ဆင်ခြင်၍နေပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် မယ်တော်ကြီးကို “ဒါယိကာမကြီး....ငါ၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ဖွားတော်မူသော အခါ၊ ဟောထွက်တော်မူသောအခါ၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ၊ ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောတော်မူသောအခါများ၌ စကြဝဠာ ပေါင်း ဟိုက်တသောင်း ရိုက်ခြောင်းတုန်လှုပ်ခဲ့လေပြီ၊ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန ကျေးဇူး ဂုဏ်အားဖြင့် ငါ့ဟို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသောသူမည်သည် လောက၌ တစုံတယောက်မျှ မရှိဖြစ်ချေသည်။ ထိုငါ့ဟို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းများကြောင့်

အရဟံဂုဏ်ရှင်၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရှင်ဖြစ်တော်မူပါပေ၏” - ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အကျယ်ဖွင့်ပြကာ မြတ်စွာဘုရားဂုဏ်တော်နှင့် စပ်သော တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

မယ်တော်ကြီးသည် ချစ်လှစွာသော သားကြီးဩရသ၏ တရားဒေသနာအဆုံးဝယ် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင် သားတော်မထေရ်မြတ်ကို “ချစ်သားဥပတိဿ....ဤသို့စဉ် မွန်မြက် လှသော အမြိုက်ချမ်းသာကို ငါမယ်တော်အား သင်ချစ်သားသည် ဤမျှ ကာလရှည်ကြာလျားအောင် မပေးဝဲနေဘိ၏၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုရက်သနည်း” ဟု အပြစ်တင်စကား ပြောကြားလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် “ငါကား မယ်တော်ရူပသာရီပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးအား ပွေးကျေးဇူးမြတ် ဆပ်အပ်လေပြီ၊ ဤသောတာပတ္တိဖိုလ်မျှဖြင့် ငါ့မယ်တော်အဖို့ရာ သင့်ပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် “သွားလော့ ဒါယိကာမကြီး....” ဟု မိန့်ဆို၍ မယ်တော်ကြီးကို လွှတ်လိုက်ပြီးနောက် ညီတော်စုန္ဒမထေရ်ကို “စုန္ဒ....အဘယ်အချိန်ရောက်နေပြီနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်စုန္ဒမထေရ်က “မိုးသောက်အားကြီး လင်းလုနီး အချိန်ပါ ဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် “ရဟန်းအပေါင်းကို စည်းဝေးစေလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ စုန္ဒမထေရ်က “ရဟန်းအပေါင်း စည်းဝေးပြီးပါပြီ အရှင်ဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် “စုန္ဒ.... ငါ့ကိုထူ၍ ထိုင်ပေးစမ်း” ဟု မိန့်တော်မူ၍ အထူခိုင်းကာ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းအပေါင်းကို “ငါ့ရှင်တို့....လေးဆယ့်လေးဝါကာလကြာအောင် ငါနှင့်အတူတကွ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေထိုင်ကြရသော ငါ့ရှင်တို့၏အဖို့ရာ ငါ၏အပေါ်၌ မနှစ်သက်ဖွယ်သော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှုများ ရှိခဲ့ပါလျှင် ထိုကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှုများကို သည်းခံကြပါကုန်လော့” ဟု တောင်းပန်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ရဟန်းအပေါင်းက “အရှင်ဘုရား....ဤမျှလေးဆယ့်လေးဝါကြာ ကာလပတ်လုံး အရိပ်

ပမာ အရှင်ဘုရားတို့ကို မစွန့်ခွဲပဲ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာ နေထိုင်ကြရသော တပည့်တော်တို့၏ အဖို့ရာ အရှင်ဘုရားတို့ အပေါ်၌ မနှစ်သက်ဖွယ်သော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု တခုခုမျှ မရှိပါဘုရား၊ စင်စစ်သော်မူ အရှင်ဘုရားတို့ကသာ တပည့်တော် တို့အား သည်းခံတော်မူကြပါဘုရား”ဟု တောင်းပန် ကန်တော့ စကား လျှောက်ထားကြလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် သင်္ကန်းကြီး ကို ရုံးစု၍ မျက်နှာတော်ကို အုပ်ပြီးလျှင် လက်ျာနံတောင်းဖြင့် လျောင်းတော်မူလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကဲ့သို့ အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားရသည့် သမာပတ်ကိုးပါးတို့ကို အနုလုံ၊ ပဋိလုံအားဖြင့် ဝင်စားတော်မူပြီးနောက် တဖန် ပဌမဈာန်မှစ၍ စတုတ္ထဈာန် တိုင်အောင် ဝင်စားတော်မူပြန်လေ၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန်မှ ထ၍ အခြားမဲ့မှာပင် မဟာပထဝီ ဤမြေကြီးကို ပဲ့တင်ထပ်စေလျက် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနခတ်ဖြင့် ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော် မူလေသတည်း။

မယ်တော် ရူပသာရီပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးသည် “ငါ သားသည် အဘယ်သို့ဖြစ်ပါလိမ့်၊ တစုံတရာကိုမျှ မပြောဆိုတော့ ပါတကား”ဟု အောက်မေ့ကာ နေရာမှထ၍ မထေရ်မြတ်၏ ခြေဖမိုးကို ပွတ်သပ်စုံစမ်းလတ်သော် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကြောင်း ကောင်းစွာသိ၍ ကျယ်စွာသောအသံကဲ့ပြုလျက် မထေရ်မြတ်၏ ခြေတို့၌ ဦးတိုက်ပြီးလျှင် “ချစ်သား....မယ်တော်တို့သည် ဤအချိန် မှ ရှေးကာလက သင်ချစ်သား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မသိခဲ့ကြကုန်၊ ယခုမူကား သင်ချစ်သားကို အစအဦး အမှူးပြုကာ ရာပေါင်း များစွာ၊ ထောင်ပေါင်းများစွာ၊ သိန်းပေါင်းများစွာသော ရဟန်း တို့ကို ဤမယ်တော် နေအိမ်၌ ပင့်ဖိတ်ထိုင်နေကြစေကာ ဆွမ်း ကျွေးခွင့်ကို မရတော့ပြီတကား၊ ဝတ်စုံသင်္ကန်း လှူဒါန်းနိုင်ခွင့်ကို မရတော့ပြီတကား၊ ကျောင်းပေါင်း အရာ၊ အထောင် ဆောက် လုပ်စေနိုင်ခွင့်ကို မရတော့ပြီတကား” — ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် ငိုကြွေးရှာလေ၏။ မယ်တော်ကြီး သည် နေအရုဏ်တက်လျှင် တက်ခြင်း ရွှေပန်းထိမ်သည်တို့ကို

ခေါ်စေ၍ ရွှေတိုက်များကို ဖွင့်စေပြီးလျှင် ရွှေတုံးရွှေစိုင်တို့ကို ချိန်ခွင်ကြီးဖြင့် ချိန်စေပြီးနောက် “အမောင်တို့...ဤ ရွှေတုံးရွှေစိုင် တို့ဖြင့် ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ၊ ရွှေမဏ္ဍပ်ငါးရာတို့ကို ပြုလုပ်တည် ဆောက်ကြလော့” ဟု ပြောဆိုကာ ပေးအပ်လိုက်လေ၏။

သိကြားနတ်မင်းသည်လည်း ဝိသင်္ကြံနတ်သားကို ခေါ်၍ “အမောင်ဝိသင်္ကြံ ... ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တရာထေရ်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့လေပြီ၊ အမောင်သည် ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ နှင့် ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာတို့ကို ဖန်ဆင်းလော့” ဟု အမိန့်ပေးလေ၏။ ဝိသင်္ကြံနတ်သားသည်လည်း သိကြားမင်း အမိန့်အတိုင်း ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာနှင့် ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာတို့ကို ခဏချင်း ဖန်ဆင်းလေ၏။ ဤသို့လျှင် မယ်တော်ကြီး ပြုလုပ်စေအပ်သော ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ၊ ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာ၊ ဝိသင်္ကြံနတ်သား ဖန်ဆင်းအပ်သော ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ၊ ရွှေမုခ်ဦးတဲနန်းမဏ္ဍပ် ငါးရာအားဖြင့် ရွှေပြာသာဒ်နှင့် ရွှေမဏ္ဍပ် ပေါင်း နှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်သတည်း။

ဣန္ဒြေမာ နာလကရွာကြီး၏ အလယ်၌ အခိုင်အမာ ကြီးစွာ သော မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ထို မဏ္ဍပ်ကြီး အလယ်၌ အကြီးဆုံးသော ရွှေပြာသာဒ်ကြီးကို ထားရှိ၍ ကျန်သော ပြာသာဒ်များကို အခြံအရံ မဏ္ဍပ်များအနေအားဖြင့် ထားရှိကြပြီး သော် သာဓုကီဠနသဘင်ကို ဆင်ယင်ကျင်းပကြလေကုန်၏။ ထို သာဓုကီဠနသဘင်ဝယ် လူတို့၏အကြား၌ နတ်များ၊ နတ်ဟို့၏ အကြား၌ လူများ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ သွားလာကော်ရော် ပူဇော်ကြလေ၏။

ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်း

မထေရ်မြတ်၏ တပည့်မဒါယိကာဖြစ်သော ရေဝတီ မည်သော ဥပါသိကာမသည် “ငါသည် မထေရ်မြတ်အား ပူဇော်မှုကို ပြုပေ အံ့” ဟု ကြံစည်ကာ ရွှေပန်းအိုးသုံးလုံးတို့ကို ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် ဈာပနသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပရာသို့ လာရောက်လေ၏။ ထိုအချိန်

၌ “မထေရ်မြတ်အား ပူဇော်မှုကို ငါပြုအံ့” ဟူသော အကြံဖြင့် သိကြားနတ်မင်းသည် နတ်သမီးကခြေသည်ပေါင်း (၂၅၀၀၀၀ ၀၀) နှစ်ကုဋေငါးသန်း ခြံရံအပ်လျက် လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းလာလေ၏။ “သိကြားမင်း လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းလာ၏” ဟု လူများအပေါင်းသည် နောက်သို့မျက်နှာပြုကာ ဖဲဆုတ်၍လာလေ၏။ ထိုပရိသတ်၌ ရေဝတီဒါယိကာမသည်လည်း အများနည်းတူ ဖဲဆုတ်လေလျှင် ကိုယ်မအား (= ကိုယ်ဝန်) ရှိသောကြောင့် လွတ်ရောက်ရာအရပ်၌ ဆုတ်ဖယ်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရှာပဲ လူတို့၏ အကြား၌ တိမ်းလည်းလေ၏။ လူတို့သည် ရေဝတီကို မမြင်ကြသည်ဖြစ်၍ နင်းချင်း၍ သွားကြလေကုန်၏။ ရေဝတီဒါယိကာမသည် ထိုအရပ်၌ပင် စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့၍ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်ဝယ် ရွှေဗိမာန်၌ ဖြစ်လေ၏။ ဖြစ်သောခဏမှာပင် ထိုရေဝတီနတ်သမီး၏ ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘောမှာ ရတနာတုံးရတနာစိုင်ကြီးကဲ့သို့ သုံးဂါရုတ်ခန့် ပမာဏ ရှိလေသည်။ ထိုနတ်သမီး၏ အဆင်းတန်းဆာတို့မှာ လှည်းအစီးခြောက်ဆယ်တိုက်ခန့်ပမာဏ ရှိ၍ အခြံအရံ နတ်သမီးတို့မှာ တထောင်တို့ ရှိကြလေသည်။

ထိုနောင်မှ အခြံအရံ နတ်သမီးတို့သည် နတ်၌ဖြစ်သော ကိုယ်လုံးပေါ်မှန်ကြီးကို ရေဝတီနတ်သမီး၏ ရှေ့၌ ချထားလာကြကုန်၏။ ရေဝတီနတ်သမီးသည် ကြီးစွာသော မိမိ၏ စည်းစိမ်အသရေကို မြင်လတ်သော် “ဤစည်းစိမ်ကား ပြန့်ပြောများကြွယ် ကြီးကျယ်လှ၏။ ငါသည် အဘယ်သို့သောကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကို ပြုအပ်ခဲ့သနည်း” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်လေ၏။ ထိုအခါ ရေဝတီနတ်သမီးသည် “ငါကား သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာဌာန၌ ရွှေပန်းအိုးသုံးလုံးတို့ဖြင့် ပူဇော်မှုကို ပြုအပ်ခဲ့လေပြီ။ လူများအပေါင်းသည် ငါ့ကို နင်း၍ သွားကြလေပြီ။ ငါသည် ထိုနေရာ၌ပင် စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ခဲ့၍ ဤတာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ကပ်ရောက်ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ မထေရ်မြတ်ကို အမှီပြု၍ ရအပ်သော ကောင်းမှုအကျိုးကို ငါသည် ယခုအခါ လူတို့အား ထင်ရှားစွာ ပြောကြားပေတော့အံ့” ဟု ကြံ

အောက်မေ့၍ ရွှေဗိမာန်ကြီးနှင့်တကွ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းလာလေ၏။

လူများအပေါင်းသည် အဝေးမှပင် ရွှေဗိမာန်ကို မြင်ကြ၍ “အသို့နည်း နေနှစ်စင်းတို့ တက်ထွန်းလာကြလေသလော” ဟု တအံ့တဩ ကြည့်ရှုကြစဉ် ဗိမာန်ကြီးတရွှေရွှေ နီးကပ်၍လာလတ်သော် ရွှေပြာသာဒ်သဏ္ဌာန် ထင်၍လာလေ၏။ ထိုအခါလူများအပေါင်းသည် “ဤ အရာဝတ္ထုကား နေမဟုတ်၊ ရွှေဗိမာန်ကြီးတဆောင် ဖြစ်သည်” ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုရွှေဗိမာန်သည်လည်း ထိုလူများ ပြောကြားနေစဉ် ခဏမှာပင် အနီးသို့ ရောက်လာ၍ မထေရ်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ရန် စုပုံ၍ထားအပ်သော နံ့သာထင်းပုံထက်ဝယ် ကောင်းကင်၌ ရပ်တည်လာလေ၏။ ရေဝတီနတ်သမီးသည် ရွှေဗိမာန်ကြီးကို ကောင်းကင်၌ပင် ထားခဲ့၍ မြေအပြင်သို့ သက်ဆင်းလာလေ၏။ လူများအပေါင်းက “ရှင်မ...သင်သည် အဘယ်သူနည်း” ဟု မေးကြလေလျှင် ရေဝတီနတ်သမီးသည် “သင်တို့သည် ငါ့ကို မသိကြဘူးလော၊ ငါကား ရေဝတီအမည်ရှိသောသူမ ဖြစ်လေသည်။ ရွှေပန်းအိုး သုံးလုံးတို့ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ပူဇော်မှု ပြု၍ လူများအနင်းခံရကာ စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ပြီးလျှင် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ ငါ ဖြစ်ရလေပြီ၊ ငါ၏ စည်းစိမ်အသရေကို ကြည့်ရှုကြလော့၊ သင်တို့သည်လည်း ယခုအခါ အလှူဒါနကို ပေးလှူကြလော့၊ ထိုမှတစ်ပါး ကောင်းမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ကြလော့” ဟု ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလုပ်ခြင်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးစကားကို ပြောကြားပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်၏ နံ့သာထင်းပုံကို လက်ျာရစ်လှည့်ကာ ရှိခိုးပြီးနောက် မိမိ၏နေရာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ နသို့ပင် ပြန်သွားလေသတည်း။ (ဤကား ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်းတည်း)။

ဇာတ်တော်များကို စုနွှထေရ် သာဝတ္ထိသို့ ယူဆောင်ခြင်း

လူများအပေါင်းသည်လည်း ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး သာဓုကီဠ-နသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပကြပြီးလျှင် နံ့သာမျိုးစုံ ထင်းပုံကို ပြုလုပ်

ကြလေ၏။ နံသာထင်းပုံကား အမြင့်သံတောင် (၉၉) ကိုးဆယ့် ကိုးတောင် ရှိ၏။ မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို နံသာ ထင်းပုံထက်သို့ တင်၍ ပန်းရင်းနံသာမြက်စည်းတို့ဖြင့် မီးတိုက်ကြ လေ၏။ မီးသဂြိုဟ် ဈာပနမှု ပြုရာဌာနဝယ် တညဉ့်ပတ်လုံး တရား ပွဲကြီးသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပလေသည်။ နံနက်မိုးသောက် ရောက် သောကာလ အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် အလုံးစုံသော နံသာရေ ဖြင့် မထေရ်မြတ်၏ ရုပ်ကလာပ်သဂြိုဟ်ရာ နံသာထင်းမီးပုံကို ငြိမ်းသတ်တော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ညီတော် အရင်းဖြစ်သော အရှင်စုန္ဒမထေရ်သည် ဓာတ်တော်များကို ရေ စစ်၌ ထည့်ပြီးလျှင် “ယခုအခါ ငါသည် ဤနာလကရွာ၌ပင် ရပ် တည်နားနေရန် မတတ်နိုင်ပေ၊ ငါ၏နောင်ကြီး ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားပေအံ့” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်၍ ဓာတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်နှင့် မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်း စသော ပရိဘောဂ အသုံးအဆောင်များကို ယူဆောင်ခဲ့၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ သွားလေ၏။ ခရီးစခန်း တထောက် တထောက် ရောက်ရာ ဌာန၌ နှစ်ညဉ့်မနေပဲ အလုံးစုံသော အရပ်၌ပင် တညဉ့်တာမျှ တည်းခိုနားနေတော်မူသဖြင့် သာဝတ္ထိ ပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်စုန္ဒမထေရ်သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်အနီး ရေကန်၌ ရေချိုးပြီး ကင်းသို့တက်၍ ကောင်းစွာ ဝတ်ရုံပြီးလျှင် “ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ကျောက်ထီးတန္တ၊ အလေးပြုအပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများ ဖြစ်ချေသည်၊ ပါးပျဉ်းထောင်သော မြွေ အလား ခြင်္သေ့နှင့်ကျား အမုန်ယစ်သော ဆင်ကြီးများပမာ လွန် စွာ ချဉ်းကပ်နိုင်ခဲ့ကုန်၏၊ ငါသည် ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်သွားရောက်ကာ မလျှောက်ထားဝံ့ချေ၊ အဘယ်သူ့ ထံ သွားရပါမည်နည်း” ဟု ကြံ၍ “ငါ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ တရား ဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်တော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ငါ့ နောင်ကြီး မထေရ်မြတ်ကြီး၏ အလွန်ရင်းနှီးမြင့်မြတ်သောသူငယ်

ချင်း ဖြစ်လေသည်။ ထိုအရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ထံ သွားရောက်၍ အကြောင်းအကျိုးကို လျှောက်ထားပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို အပါပင့်ခေါ်ပြီးမှ မြတ်စွာဘုရားနှင့် လျှောက်ထားပြောကြားတော့မည်” ဟု ဆင်ခြင်မိကာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ထံမှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကို “အရှင်ဘုရား....အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပါပြီ၊ ဤသည်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းပါတည်း၊ ဤသည်ကား မာတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်ပါတည်း” ဟု တခုစီ ဖော်ပြ လျှောက်ထားလေ၏။ (ဤ၌ အရှင်စုန္ဒသည် မြတ်စွာဘုရား၌၎င်း၊ မိမိ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်အာနန္ဒာ၌၎င်း လွန်စွာ အလေးပြုသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ဖြောင့်ဖြောင့် တောက်လျှောက် မသွားပဲ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ထံသို့ ရှေးဦးစွာ သွားသည်ဟု မှတ်ယူရ၏။)

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် “ငါ့ရှင်စုန္ဒ.... မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရန် ဤစကားအရင်းအနှီးသည် ရှိခဲ့လေပြီ၊ ငါ့ရှင်စုန္ဒ.... လာ၊ သွားကြစို့၊ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားအား ဤအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြကုန်စို့” ဟု မိန့်ဆိုကာ အရှင်စုန္ဒကို အတူခေါ်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက် ရှိခိုးကြလျက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြပြီးသော် အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား.... သမဏုဋ္ဌေသ = သာမဏေ ဟူ၍ အမည်ရသော ဤအရှင်စုန္ဒသည် အရှင်ဘုရား.... အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်—ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပါပြီ၊ ဤသည်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းပါတည်း၊ ဤသည်ကား မာတ်တော်ထည့်သော ရေစစ်ပါတည်း” ဟုလျှောက်ထားပါ၏” —

ဟု လျှောက်ဆိုကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ မာတ်တော်ထည့်ယူခဲ့သော ရေစစ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်တော်သို့ ဆက်ကပ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လက်တော်ကို ဆန့်၍ ဓာတ်တော် ရေစစ်ကို ခံယူပြီးလျှင် လက်ဖဝါးတော်အပြင်၌ တင်ထားပြီး နောက် ရဟန်းတို့ကို—

“ချစ်သားရဟန်းတို့....လွန်ခဲ့သော ၁၅-ရက်အထက်က တန်ခိုးပြာဋိဟာပေါင်း များစွာတို့ကို ပြု၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံဖို့ရန် ငါဘုရားထံ ခွင့်ပန်ခဲ့လေပြီ၊ ယခုအခါ ထို သာရိပုတ္တရာ၏ ခရုသင်းပွတ်သစ် အတူ စင်ဖြူသော သာရိရိကဓာတ်တော်များသာ ထင်ရှား ကျန်ရှိလေတော့ပြီ။

ရဟန်းတို့....ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် တသချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးသူ ဖြစ်လေသည်။ ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ငါဘုရား လည်စေ = ဖြစ်စေ = ဟောမြှောက်အပ်ပေသော ဓမ္မစက်ကို ငါ့နောက် လိုက်ကာ လည်စေ = ဖြစ်စေ = ဟောမြှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေသည်။ ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ငါဘုရားမှ ထောက် နှစ်ခုမြောက်သောနေရာကို ကောင်းစွာရရှိသူ ဖြစ်ပေသည်။

ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် သာဝကသန္နိပါတ်ကို လှလှကြီးပြည့်စေသူ ဖြစ်ပေသည်။ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရဟန္တာဖြစ်သောနေ့၌ သာဝကသန္နိပါတ် ဖြစ်သည်ကို ရည်၍ မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်)။ ငါဘုရားကို ထား၍ ဇာတိခေတ် စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တသောင်းတို့၌ ပညာ ဂုဏ်အားဖြင့် အတူမရှိသူ ဖြစ်လေသည်။

ထို သာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ကြီးသောပညာရှိသူ၊ ကျယ်ပြန့်သောပညာရှိသူ၊ ရှင်သောပညာရှိသူ၊ လျင်သောပညာရှိသူ၊ ထက်သောပညာရှိသူ၊ ကိလေသာကို ဖောက်ထွင်းနိုင်သောပညာရှိသူ ဖြစ်ပေ၏။ ထို သာရိပုတ္တရာ ရဟန်းသည် အလိုနည်းသူ၊ ရောင့်ရဲလွယ်သူ၊ နီဝရဏတို့မှ

ဆိတ်သူ၊ လူတို့နှင့် ရောနှောခြင်းမှ ကင်းသူ၊ ထက်သန်သော လုံ့လရှိသူ၊ အပြစ်ပြု၍ ဆိုဆုံးမတတ်သူ၊ မကောင်းမှုနှင့် မကောင်းပြုသောသူတို့ကို မျက်နှာမငဲ့ ကဲ့ရဲ့တတ်သူ ဖြစ်ပေသည်။

ချစ်သားရဟန်းတို့....ထိုသာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် (က) ဘဝငါးရာ ကာလတို့ပတ်လုံး ကြီးစွာသောစည်းစိမ်တို့ကို ပယ်စွန့်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သူ ဖြစ်ပေ၏။ (ခ) ထိုသာရိပုတ္တရာ ရဟန်းသည် ငါဘုရားသာသနာ၌ မဟာပထဝီမြေကြီးတရှိ သည်းခံချီသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေ၏။ (ဂ) ထိုသာရိပုတ္တရာ ရဟန်းသည် ဦးချိုကျိုးသော နွားလားပမာ မာန် မာန နည်းလှစွာ၏။ ထိုသာရိပုတ္တရာရဟန်းသည် ဒွန်းစဏ္ဍား၏ သားနှင့်အတူ နှိမ့်ချသောစိတ်ရှိသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။

ချစ်သားရဟန်းတို့....ကြီးသော ပညာရှိသော သာရိ-
ပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်များကို ရှုကြကုန်လော့။ ရဟန်းတို့....
ကျယ်ပြန့်သော ပညာရှိသော၊ ရှင်သော ပညာရှိသော၊
လျင်သော ပညာရှိသော၊ ထက်သော ပညာရှိသော၊
ကိလေသာကို ဖောက်ဖျင်းနိုင်သော ပညာရှိသော၊ အလို
နည်းသော၊ ရောင့်ရဲလွယ်သော၊ နီဝရဏတို့မှ ဆိတ်သော၊
လူတို့နှင့် ရောနှောခြင်းမှ ကင်းသော၊ ထက်သန်သောလုံ့
လရှိသော၊ အပြစ်ပြု၍ ဆိုဆုံးမတတ်သော၊ မကောင်းမှုနှင့်
မကောင်းပြုသောသူတို့ကို မျက်နှာမငဲ့ ကဲ့ရဲ့တတ်သော
သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်များကို ရှုကြကုန်လော့။ (ဤ
ကဲ့သို့ စကားပြေစုက္ခိယဖြင့် မိန့်တော်မူပြီးနောက်) —

ယော ပဗ္ဗဇိ ဇာတိသတာနိ ပဉ္စ၊
ပဟာယ ကာမာနိ မနောရမာနိ။
တံ ဝိတရာဂံ သုသမာဟိတိန္ဒြိယံ၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝဋ္ဌထ သာရိပုတ္တံ။ (၁)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့....။ ယော
သာရိပုတ္တော = အကြင်သာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ်

ရဟန်းမြတ်သည်။ မနောရမာနိ = စိတ်နှလုံးကို ရှင်ပြီး
မွေ့လျော်စေနိုင်ကုန်သော။ ကာမာနိ = ဝတ္ထုအာရုံ
ကာမဂုဏ်တို့ကို။ ပဟာယ = မငဲ့မကွက် ရက်ရက်စွာ
ပယ်၍။ ပဉ္စဇာတိသတနိ = ဘဝများစွာ ငါးရာတို့ကာလ
ပတ်လုံး။ ပဗ္ဗဇိ = သဒ္ဓါလုလု ရဟန်းပြုခဲ့လေပြီ။ ဝိတရာ-
ဂံ = ယခုခါဝယ် တဏှာရာဂ လုံးဝကင်းပြီးထသော။
သုသမာဟိတိဋ္ဌိယံ = ကောင်းစွာတည်ငြိမ် သမာဓိခြွေ
လည်း ရှိပေထသော။ ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်
ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီးထသော။ တံ သာရိပုတ္တံ = ထို
သာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်ကို။ ဝန္တထ =
သဒ္ဓါရှိကျိုး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်ကြကုန်လော့။

ခန္တိဗလော ပထဝိသမော န ကုပ္ပတိ၊
န စာပိ စိတ္တဿ ဝသေန ဝတ္တတိ။
အနုကမ္ပကော ကာရုဏိကော စ နိဗ္ဗုတော၊
ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္တထ သာရိပုတ္တံ။ (၂)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့...။ ယော
သာရိပုတ္တော = အကြင်သာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ်
ရဟန်းမြတ်သည်။ ခန္တိဗလော = အလွန်အလွန် သည်းခံ
ဘိဌား အမိဝါသနာခန္တိတရားလျှင် ခွန်အားရှိသူဖြစ်၍။
ပထဝိသမော = မဟာပထဝီ ဤမြေနှိုင်းယူ ပုံစံတူသည်
ဖြစ်၍။ နကုပ္ပတိ = ပြင်သူတဖက်အား အမျက်မထွက်
တတ်ချေ။ စိတ္တဿ = မတည်ငြိမ်ငြား စိတ်တရား၏။
ဝသေန = အလိုအကြိုက် သူ့စရိုက်ဖြင့်။ န စာပိ စိတ္တတိ =
မည်သည့်အခါမျှ မလိုက်ပါချေ။ အနုကမ္ပကော = ပြော
ထူများစွာ သတ္တဝါကို မေတ္တာပံ့ထောက် စောင့်ရှောက်
တတ်ပေ၏။ ကာရုဏိကော စ = ကြင်နာဆပ္ပီး သနား
လည်း သနားတတ်ပေ၏။ နိဗ္ဗုတော = ကိလေသာဟူ
အပူမလိမ်းအေးငြိမ်းပြီးသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။ ပရိနိဗ္ဗုတံ =
ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီးထသော။ တံ

သာရိပုတ္တံ = ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ် ရဟန်း
မြတ်ကို။ ဝန္တထ = သဒ္ဓါရိုကျိုး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်
ကြကုန်လော့။

စဏ္ဍာလပုတ္တော ယထာ နဂရံ ပဝိဋ္ဌော၊

နိစမနော စရတိ ကဋ္ဌောပိဟတ္တော။

တထာ အယံ ဝိစရတိ သာရိပုတ္တော၊

ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္တထ သာရိပုတ္တံ။ (၃)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့....။ နဂရံ
ပဝိဋ္ဌော = မြို့ရွာအတွင်း ထမင်းအရှာ ဝင်ရောက်သော။
စဏ္ဍာလပုတ္တော = ဆင်းရဲလှငြား ခွန်းစဏ္ဍားသားသည်။
ကဋ္ဌောပိဟတ္တော = ခိုးဖြင့်လုပ်ရက် နှစ်စုတ်သော ခွက်ကို
လက်ဝယ်ကိုင်စွဲလျက်။ နိစမနော = မာန်မတက်ကြ နှိမ့်ချ
သော စိတ်ရှိလျက်။ စရတိ ယထာ = လှည့်လည်ကျက်စား
သွားလာသကဲ့သို့။ တထာ = ထိုအတူ။ အယံ သာရိပုတ္တော
= ဤသာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်သည်။
နိစမနော = မာန်မတက်ကြ နှိမ့်ချသောစိတ် ရှိလျက်။
ဝိစရတိ = လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာလေ့ ရှိပေ၏။
ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီး
ထသော။ တံ သာရိပုတ္တံ = ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သာ
ခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်ကို။ ဝန္တထ = သဒ္ဓါရိုကျိုး မာန်စွယ်
ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ်ကြကုန်လော့။

ဥသဘော ယထာ ဆိန္ဒုဝိသာဏကော၊

အဟေဌယန္တော စရတိ ပုရန္တရေ ဝနေ။

တထာ အယံ ဝိဟရတိ သာရိပုတ္တော၊

ပရိနိဗ္ဗုတံ ဝန္တထ သာရိပုတ္တံ။ (၄)

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့။
ဆိန္ဒုဝိသာဏကော ဥသဘော = ဦးချိုကျိုးငြား ဥသဘ
နွားလားသည်။ ပုရန္တရေ = မြို့ရွာအတွင်း၌၎င်း။ ဝနေ =
တော၌၎င်း။ အဟေဌယန္တော = မည်သူ့ကိုမျှ နှိပ်စက်

ညှဉ်းပန်းမှု အလျင်းပင် မပြုသည်ဖြစ်၍။ စရတိ ယထာ = လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေထိုင်သကဲ့သို့။ တထာ = ထိုအတူ။ အယံ သာရိပုတ္တော = ဤသာရိပုတ္တရာ မည်သာ ခေါ်မှတ် ရဟန်းမြတ်သည်။ အဟေဌယန္တော = မည်သူ့ ကိုမျှ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု အလျင်းပင် မပြုသည် ဖြစ်၍။ ဝိဟရတိ = လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား = လေးပါးယာပထ မျှတတင့်တယ် နေစံပယ်လေ့ ရှိပေ၏။ ပရိနိဗ္ဗုတံ = ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချင်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းပြီးထသော။ တံ သာရိပုတ္တံ = ထိုသာရိပုတ္တရာ မည်သာခေါ်မှတ် ရဟန်း မြတ်ကို။ ဝန္တထ = သဒ္ဓါရိက္ခါး မာန်စွယ်ချိုး၍ ရှိခိုးဦးနှိမ် ကြကုန်လော့” —

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဂါထာငါးရာတို့ဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူး ဟောကြားတော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က မထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အနည်း နည်း အဖုံဖုံ ဟောကြားလေလေ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် သည် ထောက်ရာတည်ရာမရ ဖြစ်လေလေ ရှိတော့၏။ ကြောင်၏ ခံတွင်းဝ ကျရောက်နေသော ကြက်ကဲ့သို့ မတည်မရပ်နိုင် တဖျပ် ဖျပ်တုန်လှုပ်လျက် ရှိလေ၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား.... ‘အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်ပြီ’ဟု ကြားရသောကြောင့် အထူးအားဖြင့် တပည့် တော်၏ ကိုယ်သည် လေးလံ တောင့်တင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါ ၏။ အရပ်မျက်နှာတို့သည်လည်း တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ မထင်ပါကုန်၊ တရားတို့သည်လည်း တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ မထင်ပါကုန် (= မသင်ရသေးသော ပရိယတ် တရားတို့ကို သင်ယူရန်၊ သင်ပြီးသော ပရိယတ်တရား တို့ကို ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်ရန် စိတ်မဖြစ်ပါ-ဟု ဆိုလို သည်) ” —

ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင် အာနန္ဒာမထေရ်ကို သက်သာရာရစေတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍—

“ချစ်သားအာနန္ဒာ....သာရိပုတ္တရာသည် သင်ချစ်သား ၏ သီလကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလေ သလော၊ သမာဓိကျေးဇူးအစု၊ ပညာကျေးဇူးအစု၊ လွတ်မြောက်မှု = ဝိမုတ္တိခေါ်သော မဂ်ဖိုလ်ကျေးဇူးအစု၊ လွတ်မြောက်မှုကို သိသောဉာဏ်အမြင် = ဝိမုတ္တိဉာဏ- ဒဿနခေါ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေသလော” —

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် တပည့် တော်၏ သီလကျေးဇူးအစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည် မဟုတ်ပါ။ သမာဓိကျေးဇူးအစု၊ ပညာကျေးဇူး အစု၊ ဝိမုတ္တိကျေးဇူးအစု၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်ကျေးဇူး အစုကို ယူဆောင်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည်မဟုတ်ပါ။

မြတ်စွာဘုရား....စင်စစ်သော်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာ သည် တပည့်တော်အား ဆုံးမပါ၏၊ တရား၌ သက်ဝင် စေပါ၏၊ တရားကို သိစေပါ၏၊ တရားကို ဆောက်တည် စေပါ၏၊ တရားကျင့်သုံးရန် ထက်သန်စေပါ၏၊ ရှင်လန်း စေပါ၏၊ တရားဟောရန် ကြောင့်ကြစိုက်ပါ၏၊ သီတင်း သုံးဖော်တို့ကို ချီးမြှောက်တတ်ပါ၏၊ တပည့်တော်တို့သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ထို တရားဩဇာ၊ တရားအသုံး အဆောင်၊ တရားဖြင့် ချီးမြှောက်မှုများကို အစဉ်မပြတ် အောက်မေ့မိပါကုန်၏” —

ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် “ဤအာနန္ဒာရဟန်းသည် အလွန်လျှင် ပင်ပန်းဘိ၏” ဟု

ဆင်မြင် သိမြင်တော်မူကာ တဖန် သက်သာရာ ရစေတော်မူလိုပြန် သည်ဖြစ်၍—

“ချစ်သားအာနန္ဒာ... ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သောသူအား လုံးတို့နှင့် ရှင်လျက် ကွဲကွာခြင်း = နာနာဘာဝ, သေ၍ ကွဲကွာခြင်း = ဝိနာဘာဝ, အခြားလျက်ကွဲကွာခြင်း = အညဿဘာဝကို ရှေးမဆွကပင် ငါဘုရား ဟောကြား အပ်ခဲ့ပြီမဟုတ်ပါလော။ ချစ်သားအာနန္ဒာ... ဤအရာ၌ အသစ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ပြုပြင်ပေးရခြင်း သဘောရှိ၍ ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသော တရားကို မပျက်စီးပါစေလင့်ဟု လိုလား တောင့်တချက်အတိုင်း အဘယ်မှာ ရနိုင်အံ့နည်း၊ ဤသို့ရနိုင်ရန် အကြောင်း မရှိချေ။

ချစ်သားအာနန္ဒာ အနှစ်ရှိသော သစ်ပင်ကြီးသည် တည်ရှိနေစဉ် အကြီးဆုံးသော အကိုင်းသည် ပျက်စီးရာ သကဲ့သို့ ယှိအတူပင် အနှစ်ရှိသော များစွာသော ရဟန်း အပေါင်းသည် တည်ရှိနေစဉ် သာရိပုတ္တရာသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံခဲ့လေပြီ၊ ချစ်သားအာနန္ဒာ... ဤအရာ၌ အသစ် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်း, ပြုပြင် ပေးရခြင်း သဘောရှိ၍ ပျက်စီးခြင်းသဘောရှိသော တရားကို မပျက် စီးပါစေလင့်ဟု လိုလားတောင့်တချက်အတိုင်း အဘယ် မှာ ရနိုင်အံ့နည်း၊ ဤသို့ ရနိုင်ရန်အကြောင်း မရှိချေ။

ချစ်သားအာနန္ဒာ... ထို့ကြောင့်ပင် သူတပါးကို အား မကိုးကြမှု၍ ဗိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြကုန်လော့၊ အခြားတရားကို အားမကိုးကြမှု၍ လောကုတ္တရာတရား တော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြကုန်လော့။

ချစ်သားအာနန္ဒာ... ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် သူ တပါးကို အားမကိုးမှု၍ ဗိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေသနည်း၊ အခြားတရားကို အားမကိုးမှု၍ လောကုတ္တရာ တရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေသနည်း ဟူမူ—

ချစ်သားအာနန္ဒာ....ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပြင်းစွာ အားထုတ်လျက်၊ ဆင်ခြင်လျက်၊ သတိရှိလျက် ရုပ်ကိုယ်၌ ရုပ်ကိုယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် လောက၌ ဖြစ်တတ်သော လိုချင်တပ်မက်ခြင်းနှင့် နှလုံးမသာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ နေ၏။ ပြင်းစွာ အားထုတ်လျက်၊ ဆင်ခြင်လျက်၊ သတိရှိလျက်၊ ခံစားမှု = ဝေဒနာတို့၌ ခံစားမှု = ဝေဒနာဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် (ပ)၊ စိတ်၌ စိတ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက် (ပ)၊ သဘောတရားတို့၌ သဘောတရားဟု အဖန်ဖန်ရှုလျက်၊ လောက၌ ဖြစ်တတ်သော လိုချင်တပ်မက်ခြင်းနှင့် နှလုံးမသာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ နေ၏။

ချစ်သားအာနန္ဒာ....ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည် သူတပါးကို အားမကိုးမှု၍ မိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေ၏။ အခြားတရားကို အားမကိုးမှု၍ လောကုတ္တရာတရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေ၏။

ချစ်သားအာနန္ဒာ....အကြင်ရဟန်းတို့သည် ယခုအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ ငါဘုရား ကွယ်လွန်သောအခါ၌ဖြစ်စေ သူတပါးကို အားမကိုးကြမှု၍ မိမိကိုယ်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြမည်ဆိုလျှင်၊ အခြားတရားကို အားမကိုးကြမှု၍ လောကုတ္တရာတရားတော်ကို မှီခိုအားကိုးကာ နေကြမည်ဆိုလျှင် ထိုအလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည် သိက္ခာသုံးပါး လိုလားကြသည့် ရဟန်းဟူသမျှတို့တွင် အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် (= ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်) စင်စစ် ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်” —

ဟု မိန့်တော်မူကာ အရှင်အာနန္ဒာကို သက်သာရာရစေတော်မူ၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၏ အရိုးဓာတ်များကို သာဝတ္ထိပြည်တွင် စေတီတော်တည်ထားစေတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသော အကြောင်းအရာတည်း။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်းအကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ ဓာတ်တော်များကို သာဝတ္ထိပြည်၌ ဓာတုစေတီ တည်ထားစေတော်မူပြီးလျှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်ရန် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်အား အမှတ်ပေးတော်မူလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရဟန်းတို့အား “မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွချီတော်မူမည့်အကြောင်း”ကို လျှောက်ထားပြောကြားတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းများစွာ ခြံရံတော်မူလျက် သာဝတ္ထိပြည်မှ ထွက်တော်မူ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူဟော ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေလျော်နေတော်မူ၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်။ ထိုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ ရဟန်းဖြစ်ကြ၍ ခုနစ်ရက်စမြောက်နေ့တွင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။ တဆယ့်ငါးရက်မြောက် တပို့တွဲလပြည့်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် (၄၅) ဝါ ရတော်မူပြီး၍ အဂ္ဂသာဝကမထေရ် နှစ်ပါးတို့ (၄၄) ဝါစီ ရတော်မူကြပြီးဖြစ်သည့် မဟာသက္ကရာဇ် (၁၄၈) ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဖွားရာဇာတိ နာလကရွာ၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်။ ထိုတန်ဆောင်မုန်းလကွယ်နေ့၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဣသိဂီလိတောင်ယံ ကာဠသိလာကျောက်ဖျား၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်-ဟု အကျဉ်းချုပ် မှတ်သားထားနှင့်ရ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်း အကြောင်းအရာများကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီ။ ယခုအခါ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မထေရ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်း အကြောင်းအရာသော်ကား) —

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေလျော်နေတော်မူသောအခါ အရှင်မဟာမောဂ္ဂ-

လာန်မထေရ်သည် ဣသိဂိလိတောင်ယံ ကာဠသိလာ-မည်သော
ကျောက်ဖျာ၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ်သည်ကား ဟန်ခိုးအရာ၌
အထွတ်အထိပ် ရောက်တော်မူသည်ဖြစ်ရကား နတ်ပြည်လောက
နှင့် ဥဿဒဇရဲပြည်လောကသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူကာ နတ်
ပြည်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်တပည့်သာဝကတို့၏ ကြီးစွာသော စည်း
စိမ်ခံစားရပုံကို၎င်း၊ ဥဿဒဇရဲတို့၌ တိတ္ထိတပည့်များ၏ ကြီးစွာ
သော ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစံရပုံကို၎င်း ကိုယ်တိုင် မြင်တော်မူပြီးလျှင်
လူ့ပြည်သို့ ပြန်ကြွလာ၍ “ဤမည်သော ဒါယကာ၊ ဤမည်သော
ဒါယိကာမတို့သည် ဤမည်သော နတ်ပြည်လောက၌ ဖြစ်ကြ၍
ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားကြရကုန်၏။ တိတ္ထိ တ-
ပည့်တို့တွင် ဤမည်သောသူ၊ ဤမည်သောသူမ-တို့သည် ဤအမည်
ရှိသော ဇရဲ၌ ဖြစ်ကြရကုန်၏”ဟု လူတို့အား ဟောကြားတော်
မူလေသည်။ သို့ရကား လူတို့သည် သာသနာ၌ ကြည်ညိုကြ၍
တိတ္ထိတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ
တပည့်သား သာဝကတို့၏အဖို့ရာ ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရ
ဖြစ်ရှိ၍ တိတ္ထိတို့အဖို့ရာကား တနေ့တခြား ပူဇော်သက္ကာရမှ
လျော့ပါး ဆုတ်ယုတ်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် တိတ္ထိတို့သည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်၌
ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြ၍ “ဤ မောဂ္ဂလာန်ရဟန်း အသက် ရှည်နေလျှင်
ငါတို့၏ အလုပ်အကျွေး ဒါယကာများ တနေ့တခြား ပျက်ပြားကြ
ကုန်ရာ၏။ ပူဇော်သက္ကာရမူသည်လည်း တနေ့တခြား လျော့ပါး
ဆုတ်ယုတ်ရာ၏။ ထိုမောဂ္ဂလာန်ရဟန်းကို သတ်စေကြကုန်အံ့”ဟု
တိုင်ပင် ညီညွတ်ကြပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို သတ်ဖို့ရန် အတွက်
သမဏဂုတ္တက - အမည်ရှိသော ဓားပြမှိုလ်အား ငွေ အသပြာ
တထောင် ပေးကြလေကုန်၏။

ထိုသမဏဂုတ္တက ဓားပြမှိုလ်သည် “မထေရ်မြတ်ကို သတ်အံ့”
ဟု များစွာသော သူခိုးဓားပြ အခြံအရံနှင့်တကွ ကာဠသိလာ

ကျောက်ဖျာရှိရာအရပ်သို့ သွားလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ထို သမဏဂုတ္တကဓားပြဗိုလ် လာနေသည်ကို မြင်လျှင်ပင် တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ တိမ်းရှောင်ဖဲသွားနှင့်လေ၏။ ဓားပြ ဗိုလ်သည် ထိုနေ့၌ မထေရ်မြတ်ကို မတွေ့ရ၍ ပြန်ခဲ့ပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌လည်း ထိုနည်းအတူ သွားပြန်လေ၏။ မထေရ်မြတ် သည်လည်း ရှေးနည်းအတူ တိမ်းရှောင်ဖဲသွားနှင့်လေ၏။ ဤ နည်းဖြင့် မြောက်ရက်ကြာရှိခဲ့လေသည်။

ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ကား မထေရ်မြတ်၏ ရှေးက ပြုမှားခဲ့ သော အပရာပရိယအကုသိုလ်ကံသည် အကျိုးပေးရန်အခွင့်ကို ရရှိ လာလေသည်။ ထိုအပရာပရိယအကုသိုလ်ကံအကြောင်းကို ထင် ရှားစေဦးအံ့—

မထေရ်မြတ်သည် ရှေးနုစဉ် တခုသောဘဝဝယ် မယား၏ ဂုံးချောစကားကို နာယူမှား၍ မိဖုတို့ကို သတ်လိုရကား ယာဉ် ငယ်(လှည်းယာဉ်)ဖြင့် တောသို့ ခေါ်ဆောင်သွား၍ လူဆိုးဓားပြ များ ထကြွသောင်းကျန်းဟန်ကိုပြုလျက် မိဖုနှစ်ပါးတို့ကို ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်လေ၏။ မိဖုနှစ်ပါးတို့သည် မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းမရ ကြသောကြောင့် အဆင်းကို မမြင်ကြပဲ မိမိတို့၏သားကိုပင် တကယ် လူဆိုးဓားပြထင်ကြ၍ “ချစ်သား... ဤမည်သော လူဆိုး ဓားပြတို့သည် ငါတို့ကို ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ကုန်၏။ သင်ချစ်သား သည် လွတ်ရာဖယ်ရှား သွားလေလော့”ဟု သံသားအတွက်သာ ပြောဆိုငိုကြွေးကြလေကုန်၏။

သားဖြစ်သူသည် “ဩ...ငါ့မိ၊ ငါ့ဖုတို့ကား ငါကပင် ရိုက်နှက် ပုတ်ခတ်အပ်ပါကုန်လျက်လည်း ငါ့အတွက်သာလျှင် စိုးရိမ်ကြီးစွာ ငိုကြွေးကြရှာ၏။ ငါကား မသင့်လျော်သောအမှုကို ပြုမှားအပ်ခဲ့ လေပြီ”ဟု နောင်တပူပန် ကြံစည်ပြီးလျှင် မိဖုနှစ်ပါးတို့ကို သက် သာရာရစေကာ လူဆိုးဓားပြများ ပြေးသွားကြသော အခြင်း အရာကိုပြုလျက် မိဖုတို့၏ ခြေလက်တို့ကို ဆုပ်နယ်၍ “အိုမိခင်၊ ဖခင်တို့...မကြောက်ကြလင့်၊ လူဆိုးဓားပြများ ထွက်ပြေးသွားကြ

လေပြီ”ဟု ပြောဆိုကာ တဖန် မိမိအိမ်သို့သာလျှင် မိဖုန်းပါးကို ပြန်၍ ခေါ်ဆောင်ခဲ့လေသည်။

ထိုမကောင်းမှု=အကုသိုလ်ကံသည် ဤမျှ ကာလကြာအောင် အကျိုးပေးခွင့် မရသေးသဖြင့် ပြာဇံသောမီးကျိုးစုကဲ့သို့ တည်နေ၍ ဤယခုနောက်ဆုံး=ပစ္ဆိမဘဝခန္ဓာကိုယ်ကို အပြေးအဖို့လိုက်၍ ဖမ်းကိုက်လေတော့၏။ လောကဥပမာအားဖြင့် မူဆိုးသည် သားသမင်ကို မြင်၍ ခွေးကို လွှတ်လိုက်လေရာ ထိုခွေးသည် သားကောင်ကို အစဉ်လိုက်၍ မှီရာအရပ်၌ပင်လျှင် ဖမ်းကိုက်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ဤအရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်းဖြစ်သူ ပြုလုပ်ခဲ့သော အကုသိုလ်ကံသည်လည်း အကျိုးပေးခွင့်ကို ရရာဘုံ၌ပင် အကျိုးပေးလေတော့၏။ ထိုသို့ အကျိုးပေးခွင့်ရသော ကံမှ လွတ်မြောက်သောသူမည်သည် မရှိချေ။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ်သည် မိမိပြုခဲ့သော အကုသိုလ်ကံက ဆွဲငင် ဖမ်းကိုက်မိကြောင်းကို ကောင်းစွာသိတော်မူ၍ ထို ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ကား အရပ်တပါး တန်ခိုးဖြင့် ဖဲသွားမှု မပြုနိုင်တော့ချေ။ ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ချေ။ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို ဆုံးမခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၊ ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်ကို ဆတ်ဆတ်ခါအောင် တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော မထေရ်မြတ်၏တန်ခိုး=ဣဒ္ဓိသည်လည်း အကုသိုလ်ကံစွမ်းကြောင့် အားနွှဲခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။

သမဏဂုတ္တက လူဆိုးဓားပြဗိုလ်သည် မထေရ်မြတ်ကို ဝိုင်းဝန်း ဖမ်းယူပြီးလျှင် မထေရ်၏အရိုးတို့ကို ဆန်ကျိုးဆန်ကွဲမျှ ပမာဏရှိအောင် ပြုလုပ်လျက် ထုနှက် ရိုက်ချေ မှုန့်မှုန့်ကြေစေ၍ (အရိုးအားလုံးတို့ကို မှုန့်မှုန့်ညက်ညက် ကြေမှုစေလျက် ကောက်ရိုးကရွတ်ခွေကဲ့သို့ ဖြစ်အောင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုတည်းဟူသော) =ပလာလဝီဌိက-မည်သော ကမ္မကရဏမှု ပြုလုပ်ပြီးလျှင်“သေပြီ”ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့် ချုံဖုတ်တခုပေါ်၌ ပစ်တင်ခဲ့၍ မိမိအခြံအရံ လူဆိုးများနှင့် အတူတကွ ဖဲသွားလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် သတိရ၍ “ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ပြီးမှ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ မှန်မှန်ကြေနေသော ကိုယ်တောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို အဘိညာဏ်ဈာန်တည်းဟူသော အဝတ်ပဋိးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရစ်နှောင် ခိုင်မတ်အောင်ပြုပြီးလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အတုံ့အပြန်လျှောက်ထား ပြောဆိုတော်မူသည်မှာ—

(အရှင်မောဂ္ဂလာန်) မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် အာယုသင်္ခါရကို စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးပါပြီ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါတော့မည်ဘုရား။

(မြတ်စွာဘုရား) ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော့မည်လော့၊ ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်....။

(အရှင်မောဂ္ဂလာန်) ဝင်စံပါတော့မည်ဘုရား....။

(မြတ်စွာဘုရား) ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်...သင် ချစ်သားသည် အဘယ်အရပ်သို့ သွား၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည်နည်း။

(အရှင်မောဂ္ဂလာန်) မြတ်စွာဘုရား.... ကာဠသီလာကျောက်ဖျာအပြင်သို့ သွားရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပါမည်ဘုရား။

(မြတ်စွာဘုရား) ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်....ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် ငါ့အား တရားဟောပြီးမှ သွားလော့၊ ယခုအခါ သင် ချစ်သားကဲ့သို့သော တပည့်သာဝကကို နောက်တကြိမ်တွေ့မြင်နိုင်ခွင့် မရှိတော့ပြီ။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသောအခါ မထေရ်မြတ်သည် “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား.... လိုက်နာပြုလုပ်ပါမည်”ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရိသေစွာရှိခိုး၍ ထန်းတဆင့်၊ နှစ်ဆင့်-စသည် ထန်းခုနစ်ဆင့်တိုင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံမည့်နေ့ဝယ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ

မထေရ်မြတ်ကဲ့သို့ ဣဒ္ဓိ = တန်ခိုး အမျိုးမျိုး ဖန်ဆင်းပြသ တရား ဓမ္မကိုလည်း ဟောတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးနောက် ကာဠသီလာ ကျောက်ဖျာရှိရာ တောအုပ်သို့ ကြွရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေ၏။

ထိုခဏမှာပင် ကာမာဝစရနတ်ပြည် ခြောက်ထပ်လုံး အုတ် အုတ်ကျက်ကျက်တပြိုင်နက်ဖြစ်၍ သွားလေ၏။ နတ်မြဟ္မာတို့သည် “ငါတို့ဆရာ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူပြီတဲ့” ဟု အချင်းချင်း ပြောဆိုကြကာ နတ်၌ ဖြစ်သော နံသာ၊ ပန်း၊ အထုံ၊ အခိုး၊ စန္ဒကူးမှုန့်တို့ကို၎င်း၊ အထူးထူးသော နံသာ နတ်ထင်းတို့ကို၎င်း ယူဆောင်၍ လာကြ လေကုန်၏။ စန္ဒကူးနတ်ထင်းပုံသည် သံတောင် (၉၉)ကိုးဆယ့် ကိုးတောင် အမြင့်ရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ကြွရောက်တော်မူ၍ မထေရ်မြတ်၏ ဥတုဇရပ် ကလာပ်အနီး၌ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်စီမံအုပ်ချုပ်တော်မူကာ ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်မှု ပြုစေတော်မူလေ၏။

ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်ရာဌာန၏ ပတ်ဝန်းကျင် တယူဇနာမျှသော အရပ်၌ ပန်းမိုးရွာဖို့၍ ချလေသည်။ ထိုဈာပနသဘင်ဝယ် နတ် တို့အကြား၌ လူများ၊ လူတို့အကြား၌ နတ်များ လှည့်လည်သွား ကြကုန်၏။ အစဉ်အတိုင်း နတ်တို့အကြား၌ ဘိလူးယက္ခနတ်များ ရပ်တည်ကြ၍ ဘိလူးယက္ခနတ်တို့အကြား၌ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်များ၊ ဂန္ဓဗ္ဗ နတ်တို့အကြား၌ နဂါးများ၊ နဂါးတို့အကြား၌ ဂဠုန်များ၊ ဂဠုန် တို့အကြား၌ ကိန္နရာများ ရပ်တည်ကြလေသည်။ ကိန္နရာတို့ အကြား၌ ထီးများ၊ ထီးတို့အကြား၌ ရွှေစမရီသားခြီးယပ်များ၊ ထို သားခြီးယပ်တို့အကြား၌ တံခွန်လုံးများ၊ ထို တံခွန်လုံးတို့ အကြား၌ တံခွန်ပြားများ တည်ရှိ ကြကုန်၏။ နတ်လူတို့သည် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် သာဓုကိဋ္ဌနသဘင်ကို ဆင်ယင်ကျင်းပကြ လေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်မြတ်၏ ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်စေတော်မူခဲ့၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော် တံခါးမှန်အနီး၌ ဓာတုစေတီတော် တည်ထားစေတော်မူလေ၏။

လူသတ်သမားတို့ အပြစ်ရခြင်း

“အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို လူဆိုးဓားပြတို့ သတ်ကြသည်တဲ့” ဟူသော သတင်းစကားသည်လည်း ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး ပြန့်နှံ့လေ၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် လူဆိုးဓားပြများကို အရရှာဖွေရန် သူလျှိုယောက်ျားတို့ကို အနှံ့အပြား စေလွှတ်ထားလေ၏။ ထိုလူသတ်သမားတို့သည်လည်း သေတင်းကုပ် (=အရက်ဆိုင်) ၌ သေအရက်သောက်ကြသည်ရှိသော် လူသတ်သမားတယောက်က အခြား လူသတ်သမားတယောက်၏ လက်မှ သေသောက်ခွက် (=အရက်ခွက်) ကို လက်ဖြင့်ပုတ်ချ ရန်စလိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ရန်အစခံရသော လူသတ်သမားက အမျိုးမျိုးခြိမ်းခြောက်လျက် “အဆုံးမခက် ဟေ့ လူပျက်.... သင်သည် အဘယ့်ကြောင့် ငါ၏သေသောက်ခွက် (=အရက်ခွက်) ကို လက်ဖြင့်ပုတ်ချ မြေသို့ ကျစေသနည်း” ဟု ရန်မူစကား ပြောကြားလေလျှင် ရန်စသော လူသတ်သမားက “ဟေ့လူဆိုး လူပျက်....အသို့နည်း သင်သည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို အလျှင်လက်ဦး ရိုက်နှက်ထိုးခုတ် သတ်ပုတ်ဝံ့သလော” ဟု ရန်တွေ့စကား ပြောကြားလေ၏။ ရန်အစခံရသော လူသတ်သမားကလည်း အရှုံးမခံပဲ “ဟေ့ လူပျက်....ငါရိုက်နှက် ထိုးခုတ်သည်ကို သင်မသိဘူးလော” ဟု ရန်တုံ့စကား ပြောကြားလေ၏။

ဤသို့လျှင် လူသတ်သမားတို့ အချင်းချင်း “ငါ ရိုက်နှက်ထိုးခုတ် သတ်ဖြတ်အပ်သည်၊ ငါ ရိုက်နှက်ထိုးခုတ်သတ်ဖြတ်အပ်သည်” ဟု သူသတ်သည် ငါသတ်သည် အရည်လူစကား ပြောကြားကြသည်ကို ကြားသိရ၍ မင်းချင်း သူလျှိုယောက်ျားတို့သည် ထိုလူသတ်သမားအားလုံးတို့ကို ဖမ်း၍ အဇာတသတ်မင်းအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းက လူသတ်သမားတို့ကို

ရှေ့တော်သို့ ခေါ်စေ၍ “သင်တို့သည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန် မထေရ်မြတ်ကို သတ်အပ်သလော”ဟု မေးလေလျှင် လူသတ် သမားတို့သည် “အိမ်း...သတ်အပ်ပါသည် အရှင်မင်းကြီး...”ဟု ဝန်ခံစကား လျှောက်ထားကြလေ၏။ အဇာတသတ်မင်းက တဖန် ဆက်၍ “သင်တို့ကို အဘယ်သူက အသတ်ခိုင်းအပ်ကုန်သနည်း” ဟု မေးလေလျှင် လူသတ်သမားတို့သည် “အရှင်မင်းကြီး...အဝတ် မလွှမ်း တိတ္ထိတက္ကတွန်းတို့က ငွေပေး၍ အသတ်ခိုင်းအပ်ပါကုန် သည်ဘုရား”ဟု ဖြောင့်ချက်ပေးကြလေ၏။

အဇာတသတ်မင်းသည် အဝတ်မလွှမ်း တိတ္ထိတက္ကတွန်း (၅၀၀)ငါးရာတို့ကိုပါ ဖမ်းစေ၍ လူသတ်သမား(၅၀၀)ငါးရာ တို့နှင့် အတူတကွ မင်းယင်ပြင် (=နန်းတော်မြေကွက်လပ်)၌ ထိုသူအားလုံးတို့ကို ချက်မြုပ်လောက်အောင် နက်သောတွင်းတို့ ဝယ် မြုပ်နှံစေပြီးလျှင် ထို၏အထက်မှ ကောက်ရိုးတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ် စေ၍ မီးတိုက်စေလေသည်။ ထို့နောင်မှ ထိုသူအားလုံးတို့ မီး လောင်ကျွမ်းသည်ကို သိရှိပြီးလျှင် သံထွန်သွားတပ်သော ထွန်တုံး တို့ဖြင့် လူးလာတုံ့ခေါက် ထွန်ယက်စေ၍ ထိုသူအားလုံးတို့ကို အပိုင်းပိုင်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်စေလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ ကြောင်းကို (ဇာ ၄ ၅၊ ၁၃၃, ၁၃၄, ၁၃၅) စတ္တာလီသနိပါတ် သရဘင်္ဂ- ဇာတ်အဖွင့်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်။ လူသတ်သမားတို့ အပြစ်ရပုံကို (ဓမ္မပဒ ၄ ၂၊ ၄၃) မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဝတ္ထုအဖွင့်မှ ထုတ်နုတ်ဖော် ပြအပ်သည်။)

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်၏ ဈာပနကိစ္စ၌ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ကြပ်မတ်သဂြိုဟ်တော်မူသည်ကို အကြောင်း ပြု၍ ရဟန်းတို့သည် တရားခန်းမဆောင်၌ “ငါ့ရှင်တို့... သာရိ- ပုတ္တရာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏အနီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန်မစံသဖြင့် ဘုရားတို့ထံမှ ကြီးစွာသော မြတ်နိုးတနာမှု အပြုမခံရချေ၊ မောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည်ကား မြတ်စွာဘုရား၏အနီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံသဖြင့် ကြီးစွာသော မြတ်နိုးတနာမှု အပြုခံရပေသည်”ဟု

စကားကို ဖြစ်စေကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူ၍ “ရဟန်းတို့....ယခုငါဘုရား ကြွလာသောအခါ၌ သင်တို့သည် အဘယ်စကားဖြင့် ညီမှုစည်းဝေး၍ နေကြသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၍ ရဟန်းတို့က ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြားလျှောက်ထားသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းတို့....မောဂ္ဂလာန်သည် ယခုဘဝ၌သာ ငါဘုရားထံမှ မြတ်နိုးတနာမှု အပြီခံရသည်မဟုတ်သေး၊ ရှေးကလည်း အပြီခံရဘူးသည်သာတည်း” ဟု မိန့်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့အား စတ္တာလီသနိပါတ်လာ သရဘင်္ဂဇာတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ထိုသရဘင်္ဂဇာတ်ကို ငါးရခွဲငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထုမှ အကျယ်ထုတ်ယူ မှတ်သားရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးတို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကြပြီးနောက် မကြာမီပင် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် မဟာမဏ္ဍလ ခရီးအဝန်းဖြင့် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ၍ ဥက္ကဇေလမြို့သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူသောအခါ ထိုမြို့၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူပြီးနောက် ဂင်္ဂါမြစ်သဲသောင်ပြင်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့အား ဥက္ကဇေလသုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (ထိုသုတ်အကျယ်ကို ပိဋကတ်မြန်မာပြန် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် စာမျက်နှာ ၁၄၆, ၇, ၈-တို့၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူရာ၏)။

ဤကား အဂ္ဂသာဝကမထေရ်နှစ်ပါး အကြောင်းတည်း။

(၄) အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူ၍ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ် ပြုတော်မူကာ ခေမ-မည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလေလျှင် ဝေဒေဟ-မည်သော ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်ဝသူ သူဌေးတဦး (အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်အလောင်း) သည် စောစောပင် မွန်မြတ်သောဘောဇဉ်ကို စားသုံးပြီးလျှင် ဥပုသ်

ဆောက်တည်၍ နံသာပန်းစသည်ကို လက်စွဲလျက် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် တတိယသာဝက ဖြစ်သည့် မဟာနိဿဘ-အမည်တော်ရှိသော မထေရ်မြတ်ကို “ရဟန်းတို့....ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံး၍ သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့အားလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးကြရန် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့အနက် နိဿဘမထေရ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေသည်” ဟု တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဝေဒေဟဥပါသကာသည် ထိုစကားကို ကြားရ၍ သဒ္ဓါရှုန်းစို ကြည်ညိုလျက် တရားစကား ဟောကြားအပြီးတွင် လူများ အပေါင်း ထသွားလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာရှိခိုး၍ “မြတ်စွာဘုရား....နက်ဖြန်ခါ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို လက်ခံ သာယာတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဒါယကာ....ရဟန်းသံဃာကား များလှဘိ ၏” ဟု မိန့်တော်မူလျှင် “မြတ်စွာဘုရား.....ရဟန်းသံဃာသည် အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိပါသနည်းဘုရား” ဟု လျှောက်ထား မေးမြန်းလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားက “ဒါယကာ.... ခြောက်သန်း ရှစ်သိန်း အရေအတွက်ရှိ၏” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဝေဒေဟဥပါသကာသည် “မြတ်စွာဘုရား....သာမဏေတပါးကိုမျှ လည်း ကျောင်းတိုက်တော်၌ ချန်မထားပဲ ရဟန်းအားလုံးနှင့် တကွ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို လက်ခံသာယာတော်မူပါဘုရား” ဟု ရဲရဲတောက် လျှောက်ထားလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား သည် ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် ဝေဒေဟဥပါသကာ ပင့်လျှောက်ချက် ကို လက်ခံတော်မူလေ၏။

ဝေဒေဟဥပါသကာသည် မြတ်စွာဘုရား လက်ခံတော်မူ ကြောင်း ကောင်းစွာသိပြီးလျှင် အိမ်သို့ပြန်သွား၍ ကြီးစွာသော

အလှူဒါနကို စိမ့်ပြီးသော် နောက်တနေ့နံနက်၌ မြတ်စွာဘုရား အား ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြရန် အခါကို လျှောက်ကြားစေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူကာ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဝေဒေဟဥပါသကာ၏အိမ်သို့ ကြွသွားတော်မူ၍ ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရေစက်ချ အလှူပြီးဆုံးသောအခါ ယာဂုစသည်တို့ကို ခံတော်မူ လျက် ဆွမ်းပို့မှု၊ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးမှုကို ပြုတော်မူလေ၏။ ဝေဒေဟ ဥပါသကာသည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ ထိုင်နေလျက် သဒ္ဓါကြည်ညိုတရား ပွားများဖြစ်ရှိ၍ နေလေ၏။

ထိုအချိန်အတွင်းမှာပင် မဟာနိသဘမထေရ်သည် ဆွမ်းခံ လှည့်လည်တော်မူလတ်သော် ထိုလမ်းခရီးသို့ ကြွချီဆိုက်ရောက် တော်မူလာလေ၏။ ဝေဒေဟဥပါသကာသည် မထေရ်ကိုမြင်လတ် ၍ နေရာမှ ထသွားပြီးသော် မထေရ်ကို ရှိခိုးလျက် “အရှင်ဘုရား.... သပိတ်ကို ပေးစွန့်တော်မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထား တောင်းခံလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် သပိတ်ကို ဥပါသကာ လက်သို့ အပ်လိုက်လေ၏။ ဥပါသကာက “အရှင်ဘုရား.... အိမ် တွင်းသို့ ကြွဝင်တော်မူပါကုန်၊ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အိမ် တွင်းမှာ ထိုင်နေတော်မူဆဲရှိပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား လေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် “ဒါယကာ အိမ်တွင်းသို့ဝင်၍ နေ ထိုင်ရန် အပ်စပ်လိမ့်မည်မဟုတ်” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ဝေဒေဟ ဥပါသကာသည် မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်အပြည့် ဆွမ်းထည့်ပြီး လျှင် မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေသည်။

ထို့နောက် မထေရ်မြတ်ကို လိုက်ပို့ပြီး ပြန်လာသောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏အနီး၌ တိုင်နေ၍ “မြတ်စွာဘုရား.... မဟာနိသဘ မထေရ်သည် ‘မြတ်စွာဘုရား အိမ်တွင်းမှာ ထိုင်နေတော်မူ လျက် ရှိပါသည်ဘုရား’ ဟု လျှောက်ထားအပ်ပါသော်လည်း အိမ်တွင်းသို့ မဝင်လိုပါ။ ထိုမထေရ်မြတ်မှာ အရှင်ဘုရားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးထက် သာလွန်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးများ ရှိပါသ လော” ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။

ဘုရားရှင်တို့၏ သန္တာန်တော်မှာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဝန်တိုမှု = ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယတရားဟူ၍ လုံးဝမရှိချေ။ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရား သည် ဝေဒေဟဥပါသကာ မေးလျှောက်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့မှာ ပင်—

“ဒါယကာ....ငါတို့သည် ဆွမ်းကို ငုံ၍ အိမ်၌ ထိုင်နေ ကြကုန်၏။ နိသဘမထေရ်ကား ဤသို့ ထိုင်၍ ဆွမ်းကို ငုံမြော်မှု အလျှင်းပင်မပြုချေ။ ငါတို့သည် ရွာနီးကျောင်း၌ နေထိုင်ကြကုန်၏။ နိသဘမထေရ်ကား တောကျောင်း၌ သာ နေလေ့ရှိ၏။ ငါတို့သည် အမိုးရှိသော ကျောင်း၌ နေထိုင်ကြကုန်၏။ နိသဘမထေရ်ကား ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌သာလျှင် နေလေ့ရှိ၏။ ဤသို့လျှင် ဤသည် ဤသည်ကား နိသဘမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးများ ဖြစ်လေသည်” —

ဟု မဟာသမုဒြာကို ထပ်၍ ရေဖြည့်သကဲ့သို့ မထေရ်၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးများကို အကျယ်အားဖြင့် ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဝေဒေဟဥပါသကာသည် ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့်လည်း ဆီမီး တောက်နေသည်ကို ဆီ ထပ်၍ လောင်းလိုက်သည့် အလား အတိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါကြည်ညိုဖြစ်ရှိကာ “ငါ့အဖို့ရာ အခြား သော လူနတ်စည်းစိမ် စသည်ဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ အထံ တော်၌ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံး၍ သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့အားလည်း ဓုတင်အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးကြရန် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကြသော = ဓုတဝါဒ ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ဖို့ ရန် ဆုပန်မှုကို ငါပြုပေအံ့”ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်လေ တော့၏။

ဝေဒေဟဥပါသကာသည် တဖန်လည်း နောက်တနေ့အတွက် မြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာကို ပင့်ဖိတ်ကာ ဆွမ်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာ

ဒါနကြီးကို ပေးလှူ၍ ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ ဘုရား အမှူးရှိသော များစွာသော ရဟန်းအပေါင်းအား တိစိဝရိက် (=သင်္ကန်းသုံးထည်စီ) တို့ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍—

“မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်၏ ခုနစ်ရက်ကြာ မေတ္တာကာယကံ၊ မေတ္တာဝစီကံ၊ မေတ္တာမနောကံများကို ဖြစ်ပွားစေလျက် မဟာဒါန လှူဒါန်းရသော အကြင် ကောင်းမှု ကုသိုလ်အစုသည် ရှိပါ၏။ ထိုကောင်းမှု ကုသိုလ် အစုကြောင့် တပည့်တော်သည် အခြားတပါးသော နတ် စည်းစိမ်၊ သိကြားမင်းစည်းစိမ်၊ မာရ်မင်းစည်းစိမ်၊ မြဟ္မာ မင်းစည်းစိမ် တခုခုကိုမျှ မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော် ကား တပည့်တော်၏ ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံသည် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာ ဘုရား၏အထံတော်၌ မဟာနိဿာမထေရ်သူမြတ် ရောက် အပ်သော ရာထူးဌာနန္တရသို့ ရောက်ဖို့ရန် = ဓုတင် တ ဆယ့်သုံးပါးကို ကျင့်ဆောင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ဖို့ရန် ကေနိရုက်ဆောင် ပြီးစေ နိုင်သော ကောင်းမှု ကုသိုလ်ဖြစ်ပါစေသတည်း” —

ဟု လျှောက်ဆိုဆုပန်လေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် “ဤ ဝေဒေဟဥပါသကာကား ကြီးစွာသောအရာကို ပတ္တနာဆုသန်မှု ပြုအပ်လေပြီ၊ ပြည့်စုံလိမ့်မည်လော၊ မပြည့်စုံလိမ့်မည်လော”ဟု အနာဂတံသ ရွှေဉာဏ်တော်ဖြင့် ရှုမြော်တော်မူလေသော် ကေနိ မချွတ် ပြည့်စုံလိမ့်မည်ကို မြင်တော်မူ၍—

“ဒါယကာ....သင်သည် နှစ်သက်ဖွယ်သော ရာထူးကို ပတ္တနာဆုသန်အပ်ပြီ၊ နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်း အဆုံး၌ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော မြတ်စွာဘုရား ပွင့် ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ သင်သည် ထိုဂေါတမ မြတ်စွာ

ဘုရား၏ တတိယသာဝက မဟာကဿပမထေရ် အမည် ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်မည်” —

ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထို ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရ၍ ဝေဒေဟဥပါသကာသည် “ဘုရားရှင်တို့၏ အဖို့ရာ နှစ်မြွှာစကားမည်သည် မရှိ”ဟု သိရှိကာ ထိုတတိယသာဝက ရာထူးစည်းစိမ်ကို နောက်တနေ့ရောက်ရမည့် စည်းစိမ်ကဲ့သို့ အောက်မွေမှတ်ထင် ဝမ်းမြောက်လေ၏။ ဝေဒေဟဥပါသကာသည် အသက်ရှည်သမျှ ကာလပတ်လုံး အထူးထူးသော အလှူဒါနကို ပေးလှူ၍၊ သီလကို စောင့်သုံးလျက်၊ အခြားကောင်းမှုကုသိုလ်များကိုလည်း ပြုလုပ်ကာ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

ပဟာကေသာဋကပုဏ္ဏားဘဝ

ထိုအခါမှ စ၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ စည်းစိမ်ကို ခံစံလျက် ဤကမ္ဘာမှ လွန်ခဲ့သော (၉၁) ကိုးဆယ့် တကမ္ဘာထက်ဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူ၍ ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါပြုတော်မူကာ ခေမံမည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသည်ရှိသော် ဤအရှင်မဟာကဿပအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် နတ်ပြည်မှ စုတေ၍ မထင်မရှား ပစ္စည်းနှမ်းပါးသော ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်လာလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ထိုအခါ၌ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်နှစ်တကြိမ် ခုနစ်နှစ်တကြိမ် အထူးတရားပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ၍ တရားဟောတော်မူလေသည်။ ထိုသို့ တရားပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ တရားဟောတော်မူသောအခါမှာလည်း သတ္တဝါတိုင်း တရားနာယူနိုင်ရန် အချိန်ကို သတ်မှတ်၍ နေ့အဖို့ရာ ညနေချမ်း၌ ဟောတော်မူလေသည်။ ညဉ့်အဖို့ရာ တညဉ့်ပတ်လုံး ဟောတော်မူလေသည်။ တရားပွဲသဘင် နီးကပ်လာသောအခါ ကြီးစွာသော အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်ရှိလျက် နတ်များကလည်း “မြတ်စွာ

ဘုရား တရားဟောတော်မူလိမ့်မည်” ဟု ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး၌ လှည့်လည်ကြွေးကြော် ပြောကြားကြလေ၏။

အရှင်မဟာကဿပအလောင်း ပုဏ္ဏားသည် ထို သတင်း စကားကို ကြားသိလေ၏။ အထူးအားဖြင့် ထိုပုဏ္ဏားမှာ ခါးဝတ် တထည်သာလျှင် ရှိ၏။ အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမမှာလည်း ထိုအတူပင် ခါးဝတ်တထည်သာလျှင် ရှိ၏။ အပေါ်ရုံအဝတ်ကား နှစ်ဦးလုံး အတွက်မှ တထည်သာလျှင် ရှိချေ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုပုဏ္ဏား သည် “ကေသာဠကပုဏ္ဏား = အဝတ်တထည်သာရှိသောပုဏ္ဏား” ဟူ၍ တမ္ဗိလုံး၌ ထင်ရှားလေသည်။ ကိစ္စတခုခုဖြင့် ပုဏ္ဏားများ၏ အစည်းအဝေး ဖြစ်ရှိခဲ့လျှင် အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမကို အိမ်၌ထားခဲ့၍ ပုဏ္ဏားကြီးကိုယ်တိုင် အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်၏။ ပုဏ္ဏားမ များ၏ အစည်းအဝေးဖြစ်ရှိခဲ့လျှင် ပုဏ္ဏားကြီးကိုယ်တိုင်က အိမ်၌ နေရစ်ခဲ့ရ၏။ ပုဏ္ဏားမကြီးသည် ထိုအပေါ်ရုံ အဝတ်ကို ရုံ၍ သွားရောက်၏။

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား တရားဟောမည့် ထိုနေ့၌ဟား ကေ- သာဠကပုဏ္ဏားကြီးသည် အိမ်ရှင် ပုဏ္ဏားမကြီးကို “အို ရှင်မ... အသိုနည်း (= ဘယ့်နှယ်လဲ) ရှင်မသည် ညဉ့်အခါ၌ တရားနာ သွားမည်လော၊ သို့မဟုတ် နေ့အခါ၌ တရားနာသွားမည်လော” ဟု မေးလေ၏။ ပုဏ္ဏားမကြီးသည် “ကျွန်တော်မတို့ မာတုဝါမ များမည်သည် ညဉ့်အခါ၌ တရားနာယူခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကြပါ။ နေ့အခါ၌ တရားနာပါမည်” ဟု ပြော၍ ပုဏ္ဏားကြီးကို အိမ်၌ ထားခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအပေါ်ရုံကို ခြံရံလျက် အခြား ဥပါသိကာ ဒါယိကာမများနှင့် အတူတကွ နေ့အခါသွာ ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေ၍ တရားနာပြီးသော် အဖော် ဥပါသိကာ ဒါယိကာမတို့နှင့် အတူတကွပင်လျှင် အိမ်သို့ ပြန်လာ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏားကြီးသည် မိမိအလှည့်ရ၍ ပုဏ္ဏားမ ကြီးကို အိမ်၌ထားခဲ့ပြီးလျှင် ထိုအဝတ်ကို ခြံရံလျက် ညဉ့်အခါ တရားနာရန် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိသတ်အလယ် တင့်တယ်စွာသော ဓမ္မာသနပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ဆန်း ကြယ်သောယပ်ဝန်းကို ကိုင်တော်မူကာ ကောင်းကင်မြစ်အတွင်း သက်ဆင်းကူးခပ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ မြင်းခိုရဲတောင်ကို မွေတံပြုကာ မဟာသမုဒြာကို တအားမွေသော ယောက်ျားကဲ့သို့၎င်း တရား စကားဟောကြားတော်မူလေ၏။ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ထိုင်နေ လျက် တရားနာနေသော ကေသာဠကပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်မှာ ညဉ့်ဦးယံ၌ပင်လျှင် တကိုယ်လုံး ပြည့်စေလျက် နှစ်သက်ခြင်း = ဝီတိတရား ငါးမျိုးတို့ တဖြိုးဖြိုး ဖြစ်ရှိလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ပါလာသော အပေါ်ရုံအဝတ်ကို ခေါက်ပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား အား ငါလှူတော့အံ့” ဟု အကြံပြုလေ၏။ ဟိုသို့ အကြံပြုပြီးသော နောက်ပိုင်းမှာ အပြစ်အထောင်ကို ဖော်ပြလျက် မပေးလိုခြင်း = ဝန်တိုခြင်း = မစ္ဆရိယတရားများ တဖွားဖွား ဖြစ်၍ လာပြန်လေ သည်။ မစ္ဆရိယတရား ဖြစ်ပွားလာသောအခါ ပုဏ္ဏားကြီးသည် “ပုဏ္ဏားမနှင့်ငါတို့ နှစ်ဦးပေါင်းမှ အပေါ်ရုံအဝတ် တထည်သာ ရှိကြ၏။ အခြားအလဲအလှယ် အပေါ်ရုံအဝတ်ဟူ၍ တထည်မျှ မရှိ ချေ။ မရုံပဲလည်း အိမ်ပြင်ပသို့ လှည့်လည်သွားလာခြင်းငှါ မတတ် နိုင်” — ဤသို့စသည်ဖြင့် ကြံစည်ပူပန်ကာ လုံးဝ မလှူလိုသောသူ ဖြစ်သွားပြန်လေ၏။ ထို့နောက် ညဉ့်ဦးယံ လွန်မြောက်၍ သန်း ခေါင်ယံသို့ရောက်သောအခါမှာလည်း ထိုအတူပင် ပုဏ္ဏားကြီး၏ သန္တာန်ဝယ် နှစ်သက်ခြင်း = ဝီတိငါးပါးဖြစ်ပွား၍ လာပြန်လေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ရှေးနည်းအတူပင် ကြံစည်၍ ရှေးနည်းအတူပင် မလှူလိုသောသူ ဖြစ်သွားပြန်လေ၏။ ထို့နောက် သန်းခေါင်ယံ လွန်မြောက်၍ မိုးသောက်ယံသို့ ရောက်သော အခါမှာလည်း ပုဏ္ဏားကြီး၏သန္တာန်ဝယ် ထိုအတူပင် နှစ်သက်ခြင်း = ဝီတိငါးပါး ဖြစ်ပွား၍ လာပြန်လေ၏။ ဤအကြိမ်၌ကား ပုဏ္ဏားကြီးသည် မစ္ဆရိယအကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားခွင့်မပြုတော့ပဲ “သေခြင်းမှ လွတ် မြောက်ခြင်း ဖြစ်လိုလျှင်လည်း ဖြစ်စေတော့၊ သေခြင်းတရားသည် မူလည်း ဖြစ်လိုလျှင်ဖြစ်စေတော့၊ နောက်အခါမှ အဝတ်အရေးကို တွေးတောစဉ်းစားတော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ကာ

ထိုအပေါ်ရုံအဝတ်ကို ခေါက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ခြေတော်ရင်း၌ ချယားကာ ရက်ရက်ရောရော လှူဒါန်းလိုက်လေ၏။ ထို့နောက်မှ လက်ဝဲလက်ကို ခွေ၍ လက်ျာလက်ဖြင့် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မလန်းပေါက်(=လက်ခမောင်း)ခတ်ပြီးလျှင် “ငါအောင်ပြီ၊ ငါအောင်ပြီ” ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ရဲရဲတောက် ကြွေးကြော်လိုက်လေ၏။

လိုအချိန်၌ ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် တရားဟောဓမ္မာသနပလ္လင်၏ နောက်မှ တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာအတွင်း ထိုင်နေလျက် တရားနာနေဆဲရှိ၏။ မင်း၏အဖို့ရာ မိမိကသာ အနိုင်ယူလိုသူ ဖြစ်၍ “ငါအောင်ပြီ” ဟူသော အသံသည် မနှစ်သက်အပ်သောအသံသာ ဖြစ်လေ၏။ သို့ရကား မင်းကြီးသည် မင်းချင်းယောက်ျား ဟယောက်ကို “အချင်း....သွားတည့်ချေ၊ အဘယ်ကို ပြောသနည်း ဟု ထိုသူကို မေးလော့” ဟူ၍ ပြောဆို စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ မင်းချင်းယောက်ျားသည် ကေသာဠကပုဏ္ဏားထံသို့ သွားရောက်၍ အကြောင်းကို မေးလေလျှင် ပုဏ္ဏားကြီးသည်—

“အမောင်ယောက်ျား.....ငါမှကြွင်းငြား အခြားမင်းစသော သူများသည် ဆင်ယာဉ်၊ မြင်းယာဉ်-စသည်တို့ကို တက်စီးကြ၍ သန်လျက်၊ လွှား၊ ကာ-စသည်တို့ကို ကိုင်ဆောင်ကြကာ ရန်သူစစ်တပ်ကို အောင်နိုင်ကြကုန်၏။ ထိုအောင်ခြင်းကား မအံ့ဩလောက်ပေ။ ငါတမူကား မိမိနောက်မှ ဝှေ့သတ်ရန် ခုန်ပေါက်၍ လိုက်လာသော နွားဆိုး နွားကြမ်း၏ဦးခေါင်းကို တင်းပုတ်ဖြင့် ထုနှက်၍ ထိုနွားဆိုး နွားကြမ်းကို ပြေးစေသော ယောက်ျားကဲ့သို့ မစ္ဆရိယစိတ်ကို နှိမ်နင်းပြီးလျှင် အပေါ်ရုံအဝတ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား အောင်မြင်စွာ လှူဒါန်းရလေပြီ။ ငါသည် အောင်နိုင်ခဲ့သော ထို မစ္ဆရိယတရားကို အောင်နိုင်အပ်လေပြီ” —

ဟု ဖြေကြားပြောဆိုလေ၏။ မင်းချင်းယောက်ျားသည် တဖန် ပြန်လာ၍ မင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားပြောကြားလေ၏။

ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် “အချင်း...ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ပတ်သည်ကို မသိကြကုန်၊ ပုဏ္ဏားကြီးသည် သိပေ၏” ဟု မိန့်ဆိုကာ ပုဏ္ဏားကြီးအား ဝတ်စုံတစ်စုံကို ပို့သပေးကမ်းစေလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် “ဤ မင်းကြီးကား ရှေးဦးစွာ စကားမဆို ဆိတ်ဆိတ်နေသော ငါ့အား တစ်စုံတရာ မပေးကမ်းပဲ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို ပြောကြားတော့မှ ပေးကမ်းပေ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို စွန့်ဖြစ်သော ဤဝတ်စုံဖြင့် ငါ့အား အဘယ်အလိုရှိအံ့နည်း” ဟု ပြောဆိုကာ ထိုဝတ်စုံကို လည်း မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းပြန်လေ၏။

မင်းကြီးသည်လည်း “ပုဏ္ဏားကြီးသည် ငါပေးလိုက်သော ဝတ်စုံဖြင့် အဘယ်အမှုကို ပြုအပ်သနည်း” ဟု မင်းချင်းတို့ကို မေး၍ “ပုဏ္ဏားကြီးသည် ထိုဝတ်စုံကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားအား ပင် လှူဒါန်းအပ်လေပြီ” ဟု ကြားသိရသဖြင့် တဖန်ထပ်၍ ဝတ်စုံနှစ်စုံတို့ကိုလည်း ပုဏ္ဏားကြီးထံ ပို့စေပြန်လေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ထိုဝတ်စုံ နှစ်စုံတို့ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းပြန်လေ၏။ မင်းကြီးသည် တဖန်ထပ်၍ ဝတ်စုံ လေးစုံတို့ကိုလည်း ပုဏ္ဏားကြီးထံ ပို့စေပြန်လေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည်လည်း ထိုဝတ်စုံ လေးစုံတို့ကို မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းပြန်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် မင်းကြီးသည် တဆ၊ တဆတိုး၍ သုံးဆယ့်နှစ်စုံတို့တိုင်အောင် ပို့စေပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ဧကသာဠက ပုဏ္ဏားကြီးသည် “ဤသို့ ရတိုင်းရတိုင်း မိမိဖွဲ့မခြင်းမချန်ပဲ လှူဒါန်းနေခြင်းသည် တိုး၍တိုး၍ ခံယူခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ထိုဝတ်စုံ သုံးဆယ့်နှစ်စုံတို့အနက်မှ မိမိအတွက်တစ်စုံ၊ ပုဏ္ဏားမကြီးအတွက် တစ်စုံအား ဖြင့် = ဝတ်စုံနှစ်စုံတို့ကို နတ်ယူပြီးလျှင် ကျန်ရှိသောဝတ်စုံ သုံးဆယ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားအားပင် လှူဒါန်းလေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ထို ပုဏ္ဏားကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အကျွမ်းတဝင် ချစ်ခင်ရင်းနှီးသူတယောက် ဖြစ်လေတော့၏။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည် အလွန်အေးမြသောအခါ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ပုဏ္ဏားကြီး ဘုရားနာနေသည်ကို

မြင်ရ၍ မိမိရှိရုံသည် အဖိုးတသိန်းတန် ကမ္မလာနီကြီးကို ပုဏ္ဏားကြီးအား ပေးပြီးလျှင် “ဤအချိန်မှ စ၍ ဤ ကမ္မလာကို ရှိလျက် တရားနာလော့” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးသည် “ငါ့အဖို့ရာ ဤ ကမ္မလာကို ခန္ဓာကိုယ်ရုပ် ဤ အကောင်ပုပ်၌ ရှိရုံသဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း” ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြံစည်၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်အတွင်း မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူရာ ညောင်စောင်း၏အထက်၌ မိတာန်မျက်နှာကြက် ဖြန့်ကြက်လှူဒါန်း၍ အိမ်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

တနေ့သ၌ မင်းကြီးသည် စောစောပင်လျှင် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်အတွင်း မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ ထိုင်နေလေ၏။ ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့သည် မိတာန်မျက်နှာကြက် ကြက်၍ထားသော ကမ္မလာနီ၌ ထိခိုက်ကုန်ရကား ကမ္မလာနီသည် အလွန်လျှင် တင့်တယ်လေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုကမ္မလာကို မြင်လတ်သော် မှတ်မိ၍ “မြတ်စွာဘုရား.... ဤကမ္မလာသည် တပည့်တော်တို့၏ ကမ္မလာဖြစ်ပါသည်။ တပည့်တော်တို့သည် ဤကမ္မလာကို ဧကသာဠကပုဏ္ဏားအား တရားနာသောအခါ ရှိရုံရန် ပေးအပ်ပါပြီ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “မြတ်သော မင်းကြီး.... သင် မင်းကြီးတို့သည် ပုဏ္ဏားကို ပူဇော်အပ်လေပြီ၊ ပုဏ္ဏားသည် ငါဘုရားတို့ကို ပူဇော်အပ်ကုန်ပြီ” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မင်းကြီးသည် “ပုဏ္ဏားသည် သင့်လျော်လျှောက်ပတ်သည်ကို သိပေ၏။ ငါတို့ကား ထိုသို့မသိကုန်” ဟု အောက်မေ့ကာ လွန်စွာ သဒ္ဓါကြည်ညိုပြီးလျှင် လူတို့၏ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းဝတ္ထုမှန်သမျှ အလုံးစုံကို တမျိုးတမျိုးလျှင် ခြောက်ဆယ့်လေးခု ခြောက်ဆယ့်လေးခုစီ အညီအမျှပြု၍ သဗ္ဗဋ္ဌက မည်သော အလှူဒါနကို ပေးပြီးလျှင် ထို ဧကသာဠကပုဏ္ဏားကြီးကို ပုရောဟိတ်ရာထူး၌ ခန့်ထားတော်မူလေ၏။

ဧကသာဠကပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးသည်လည်း “အဋ္ဌဋ္ဌက = ရှစ်ခုရှစ်လီဟူသည်မှာ ခြောက်ဆယ့်လေးခုဖြစ်သည်” ဟု ဆင်ခြင်

စဉ်းစား၍ နေ့စဉ်နေ့စဉ် စာရေးတံဆွမ်း ခြောက်ဆယ့်လေးအုပ်
တို့ကို ဒါနဝတ်တည်ထားကာ အသက်ထက်ဆုံး အလှူပေးလျက်၊
သီလသီတင်း ဆောက်တည်လျက် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော်
နတ်ပြည်၌ တဖန် ဖြစ်ပြန်လေ၏။

သူကြွယ်ဘဝ

တဖန် နတ်ပြည်မှ စုတေလတ်၍ ဤဘဒ္ဒကပ်ကမ္ဘာဝယ် ကော
ဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား၊ ကဿပမြတ်စွာဘုရား=ဤဘုရားရှင်နှစ်ဆူ
တို့၏ အကြားကာလ ဗုဒ္ဓန္တရခေတ်အချိန်၌ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ်
သူကြွယ်အိမ်၌ ဖြစ်ပြန်လေ၏။ ထိုသူကြွယ်သည် ကြီးပြင်း၍ အိမ်
ရာတည်ထောင် လှူဘောင်၌ နေစဉ် တနေ့သ၌ တောအရပ်သို့
အညောင်းပြေ ခြေလျင်ခရီးသွားလေ၏။ ထိုအချိန်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
အရှင်မြတ်တပါးသည် မြစ်ကမ်းအနီး၌ သင်္ကန်းချုပ်နေစဉ် အနား
ပတ်မလောက်ရကား ထိုချုပ်လက်စသင်္ကန်းကို ခေါက်၍ထားရန်
စီမံအားထုတ်တော်မူလေ၏။

သူကြွယ်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြင်လတ်၍ “အရှင်
ဘုရား....အဘယ့်ကြောင့် သင်္ကန်းကို ခေါက်၍ထားတော်မူကြပါ
သနည်းဘုရား”ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
အရှင်မြတ်က “ဒါယကာ.... အနားပတ်မလောက်၍ ခေါက်ထား
ကြ၏”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် သူကြွယ်သည် “အရှင်ဘုရား....
ဤအဝတ်ဖြင့် အနားပတ်ချုပ်လုပ်တော်မူကြပါဘုရား”ဟုလျှောက်
ထား၍ မိမိ၏ အဝတ်ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးလျှင် “ဖြစ်လေ
ရာရာ သံသရာဘဝ၌ ငါ့အဖို့ရာ တစုံတခုသော အသုံး အဆောင်
ဖြင့်မျှ ယုတ်လျော့ခြင်းမည်သည် မဖြစ်ပါစေသား”ဟု ဆုတောင်း
ပတ္တနာမူ ပြုလေ၏။

ထိုနောက် သူကြွယ်၏ အိမ်မှာလည်း သူကြွယ်၏ နှမနှင့်
သူကြွယ်၏မယားတို့ အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ပြုနေကြစဉ်
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါးသည် ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူလာ

လေ၏။ ထိုအခါ သူကြွယ်၏နှမသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား ဆွမ်းလှူပြီးလျှင် သူကြွယ်၏မယားကို ရည်ညွှန်း၍ “ဤသို့သဘောရှိသော အမိက်မကို ယူဇနာတရာကပင် ရှောင်ကြဉ်နိုင်သည့်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။ သူကြွယ်၏ မယားသည် အိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်ရင်းက ထိုအသံကို ကြားရ၍ “ဤသူမ လှူဒါန်းအပ်သောဆွမ်းကို ဤပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် မဘုဉ်းပေးပါစေသတည်း”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ သပိတ်ကိုယူ၍ ဆွမ်းကို စွန့်သွန်လိုက်ပြီးလျှင် ရွံ့ညွန်အပြည့် ထည့်၍ ပေးလိုက်လေ၏။ သူကြွယ်၏နှမသည် ထိုအခြင်းအရာကို မြင်လတ်၍ “ဟယ်အမိက်မ...သင်သည် ငါ့ကို ဆဲရေးလိုမူလည်း ဆဲရေးပါတော့၊ ရိုက်ပုတ်လိုမူလည်း ရိုက်ပုတ်ပါတော့၊ နှစ်သင်္ချေကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူပြီးသည့် ဤသို့သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ သပိတ်မှ ဆွမ်းကို စွန့်သွန်၍ ရွံ့ညွန်အပြည့်ထည့်၍ ပေးရန်ကား မသင့်လျော်ချေ”ဟု ဆုံးမစကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါမှာမှ သူကြွယ်၏မယားသည် ဆင်ခြင်တုံတရားကို ရရှိကာ “အရှင်ဘုရား.....ရပ်တော်မူပါဦး” ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်၍ ရွံ့ညွန်ကို စွန့်သွန်ပြီးလျှင် သပိတ်ကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးကြောပြီးနောက် နံ့သာမှုန့်ဖြင့် ပွတ်တိုက်၍ စတုမရ အပြည့်ထည့်ပြီးလျှင် ထို၏အထက်၌ ကြာတိုက်အဆင်း ဖြူရင်းသော ထောပတ်ကို လောင်းထည့်လျက် အရောင်တလက်လက် ထွက်အောင်ပြု၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏လက်၌ သပိတ်ကို ဆက်ကပ်ပြီးလျှင် “ဤဆွမ်းသည် အရောင်တလက်လက် ထွက်သကဲ့သို့ တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်သည်လည်း အရောင်တလက်လက် ထွက်သည် ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် အနုမောဒနာမူ ပြုတော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူလေ၏။ ထိုဇနီးမောင်နှံတို့သည်လည်း အသက်ရှည်သမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ကြ၍ ထိုဘဝမှ ဗုဒ္ဓလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ဗာရာဏသီသုဋ္ဌေးဘဝ

တဖန် နတ်ပြည်မှ စုတေကြပြန်လေသော် သူကြွယ်ဥပါသကာ သည် ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်ဝသော သုဋ္ဌေးသား ဖြစ်လာလေ၏။ သူကြွယ်မယားသည်လည်း ထိုအတူပင် ကုဋေရှစ်ဆယ်ကြွယ်ဝသော အခြားသုဋ္ဌေးတဦး၏သမီး ဖြစ်လာလေ၏။

ထိုသုဋ္ဌေးသား အရွယ်ရောက်ကြီးပြင်းလာသောအခါ သုဋ္ဌေးကတော်ပြုရန်အတွက် ထိုသုဋ္ဌေးသမီးကိုပင် သုဋ္ဌေးသားအိမ်သို့ ဆောင်ယူခဲ့ကြလေကုန်၏။ ထိုသုဋ္ဌေးသမီး၏ ရှေးကပြုခဲ့၍အကျိုးမပေးခဲ့ရသေးသော ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အာနုဘော်ကြောင့် အရှင်သခင် လင်ယောက်ျားသုဋ္ဌေးအိမ်သို့ ဝင်မိလျှင်ပင် တံခါးခုံအတွင်း၌ ရပ်မိလျှင်ရပ်မိခြင်း ထိုသုဋ္ဌေးသမီး၏ တကိုယ်လုံးသည် ဝစ္စကုဋီကို ဖွင့်အပ်ဘိသကဲ့သို့ မကောင်းသောအပုပ်နံ့ တထောင်းထောင်းထ၍ လာလေ၏။ သုဋ္ဌေးသားသည် “ဤအနံ့ကား အဘယ်သူ၏ အနံ့နည်း”ဟု မေး၍ “ယခုရောက်လာ သုဋ္ဌေးသမီးကညာ၏ အနံ့တည်း”ဟု ကြားသိလေလျှင် “အပြင်သို့ထုတ်ကြလော့”ဟု ပြောဆိုကာ ဆောင်ယူခဲ့ရင်း အခမ်းအနားအဆောင်အယောင်ဖြင့်ပင် ထိုသုဋ္ဌေးသမီးကို မိဖအိမ်သို့တဖန် ပြန်၍ပို့စေလေ၏။ ထိုသုဋ္ဌေးသမီးသည် ဤနည်းဖြင့်ပင် ခုနစ်ဌာနတို့၌ အိမ်တံခါးဝ တံခါးခုံအတွင်းသို့ ရောက်မှပင် မကောင်းသော အနံ့လှောင်းမှုကြောင့် မိဖအိမ်သို့တဖန် ပြန်နစ်ခဲ့ရလေသည်။ အကုသိုလ်ကံများကား ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလှလေစွာ။

ထိုစဉ်အခါ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူသဖြင့် ထိုဘုရားရှင်အတွက် လူအပေါင်းတို့သည် ရွှေသားစတိသွန်းခုတ်အပ်သည့် အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေနီဖလံအုတ်တို့ဖြင့် တယူဇနာ အမြင့်ရှိသော ဓာတုစေတီတော်ကြီးကို စတင်တည်ထားကြလေကုန်၏။ ထိုစေတီတော်ကြီး တည်ထားနေစဉ် ထိုသုဋ္ဌေးသမီးသည် “ငါကား ခုနစ်ဌာနတို့မှ ပြန်နစ်ခဲ့ရသူဖြစ်၏၊ ငါ့အဖို့ရာ အသက်ရှည်သဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း”ဟု ကြံစည်

မိကာ မိမိ၏ ကိုယ်အဆင်တန်းဆာ ဘဏ္ဍာအားလုံးကို ထုခွဲ
ရောင်းချ၍ ရသောငွေဖြင့် အလျားတတောင်၊ အနံတထွာ၊
အလှလက်လေးသစ်ရှိသော ရွှေအုတ်တချပ်ကို သွန်းလုပ်စေလေ
၏။ ထိုနောက်မှ သူဌေးသမီးသည် ထိုရွှေအုတ်နှင့်တကွ ဆေးဒန်း
မြင်းသီလာခဲကို၎င်း၊ ကြာရှစ်လက်တို့ကို၎င်း ယူဆောင်ပြီးသော်
စေတီတော်တည်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုခဏ၌ စေတီတော်ကြီးကို ရွှေအုတ်တထပ် ပတ်၍ စီခွဲရာ
ဆက်မိဖိုရန် ရွှေအုတ်တချပ် လိုနေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ပန်းရန်
ဆရာကြီးကို “ဆရာကြီးတို့... ..ဤအုတ်တချပ်စာ လိုနေသော
နေရာ၌ ကျွန်တော်မ၏ဤရွှေအုတ်ကို တည်ထားပေးကြပါလော့”
ဟု ဆိုလေ၏။ ပန်းရန်ဆရာကြီးက “ဒိုအမိ...သင်သည် အချိန်
ကောင်း၌ လာရောက်ပေ၏။ အမိကိုယ်တိုင်ပင် ထိုရွှေအုတ်ကို
တည်ထားပါလော့”ဟု အနူးအညွတ် ခွင့်ပြုလေသော် သူဌေး
သမီးသည် ထိုနေရာသို့တက်ရောက်၍ ဆီနှင့် ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ
မှုန့်တို့ကို ရောစပ်ပြီးလျှင် ထိုအဖွဲ့အစေးဖြင့် မိမိ၏ ရွှေအုတ်ကို
တည်ထားပြီးနောက် ဝိုအုတ်၏ အထက်၌ ကြာလက်တို့ဖြင့်
ပူဇော်တင်လှူကာ ရိုသေစွာ ရှိခိုး၍ “ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌
တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်မှ စန္ဒကူးနံ့၊ ခံတွင်းမှ ဂြိုဟ် သင်းပျံ
ကြိုင်လှိုင်ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှုပြုပြီးလျှင် စေတီ
တော်ကို ရှိခိုးအရိုအသေပြုကာ မိမိအိမ်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

ထိုခဏမှာပင် (သူဌေးသမီးကို) ရှေးဦးစွာ အပျိုအသင်္ခရ
သော သူဌေးသမီး၏စိတ်သန္တာန်ဝယ် သူဌေးသမီးကို တအောက်
မေ့မေ့ သတိရ၍ လာလေ၏။ ဗာရာဏသီပြည်၌လည်း ပွဲလမ်း
သဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပဆဲ ဖြစ်၏။ သူဌေးသမီးသည် မိမိ၏
လူမျိုးကို “ထိုစဉ်အခါ=ဟိုတုန်းက ဤငါ့အိမ်သို့ ပို့သ ခေါ်
ဆောင်လာသော သူဌေးသမီးကလေး ဟယောက် ရှိပါသည်။
ထိုသူဌေးသမီးကလေးသည် ယခုအခါ အဘယ်အိမ်၌ ရောက်၍
နေသနည်း”ဟု မေးလေ၏။ သူဌေးသမီး၏ လူမျိုးက “အရှင်
သူဌေးမင်း... ထိုသူဌေးသမီးကလေးသည် သူ၏မိဖုအိမ်မှာပင်

ရှိနေပါသည်”ဟု ပြောကြလေလျှင် သူဌေးသားသည် “အမောင်
တို့.... ထိုသူဌေးသမီးကလေးကို သွားရောက် ခေါ်ဆောင်ကြပါ
လော့၊ ထိုသူဌေးသမီးကလေးနှင့် အတူတကွ ပွဲလမ်းသဘင်
ပျော်ရွှင်ကြကုန်အံ့”ဟု ပြောဆို၍ အခေါ်လွှတ်လိုက်လေ၏။

သူဌေးသား၏ လူများသည် သူဌေးသမီးကလေးထံသို့ သွား
ရောက်ကြ၍ သူဌေးသမီးကလေးကို ရှိခိုးရပ်တည်ကြလေလျှင်
သူဌေးသမီးကလေးက “အမောင်တို့.... အဘယ်အကြောင်း
ကြောင့် လာရောက်ကြသနည်း” ဟု မေးအပ်ကုန်ရကား ထို
အကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ သူဌေးသမီးကလေး
က “အမောင်တို့.... ငါသည် အဆင်တန်းဆာ ဘဏ္ဍာအားလုံးဖြင့်
စေတီတော်ကို ပူဇော်အပ်လေပြီ၊ ငါ့မှာ ဆင်ယင်ဖွယ်ရာ
အဆင်တန်းဆာ မရှိတော့ချေ” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် သူဌေး
သား၏ လူများသည် ပြန်သွား၍ သူဌေးသားအား ထိုအကြောင်း
ကို ပြောဆိုကြလေကုန်၏။ သူဌေးသားက “သူဌေးသမီးကလေး
ကို ခေါ်သာခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြပါ၊ အဆင်တန်းဆာကို ရကြပါလိမ့်
မည်” ဟု ဝန်ခံစကား ပြောကြားလေလျှင် ထိုလူများသည်
သူဌေးသမီးကလေးကို သူဌေးသားအိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြလေ
၏။ ထိုသူဌေးသမီးကလေး အိမ်တွင်းသို့ ဝင်လိုက်သည်နှင့်
တပြိုင်နက် တအိမ်လုံးသည် စန္ဒကူးနံ့သာနံ့၊ ကြာညိုနံ့ သင်းပျံ့
ကြိုင်လှိုင်၍ နေလေ၏။

သူဌေးသားသည် သူဌေးသမီးကလေးကို “ပဌမအကြိမ် ဤ
အိမ်သို့ လာရောက်စဉ်က သင်၏ကိုယ်မှ မကောင်းသောရနံ့
လှောင်းခဲ့ပေ၏၊ ယခုအခါ၌မူ သင်၏ကိုယ်မှ စန္ဒကူးနံ့သာနံ့၊
ခံတွင်းမှ ကြာညိုနံ့ သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်၏၊ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်
အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ သူဌေး
သမီးကလေးသည် အစမှစ၍ မိမိပြုအပ်သော ကောင်းမှုကံ
အကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုလေသော် သူဌေးသားသည်
“ဩ.... ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာကား သံသရာဝဋ် ဒုက္ခညွတ်မှ
စင်စစ် ထွက်မြောက်စေတတ်ပါပေစွာတကား” ဟု သဒ္ဓါကြည်ညို

ပိုမိုဖြစ်ရှိကာ တယူဇနာရှိသော ရွှေစေတီတော်မြတ်ကို ကမ္မလာသင်တိုင်း(= ကတ္တိပါဝတ်လုံ)ဖြင့် ဝန်းဝိုင်းခြံရံပြီးလျှင် ထိုထိုနေရာတို့၌ ရထားလှည်းဘီး ပမာဏရှိသော ရွှေပဒုမာကြာပန်းတို့ဖြင့် အဆန်းတကြယ် ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် တန်းဆာဆင်လေ၏။ ထိုရွှေပဒုမာကြာပန်းတို့၏ တွဲလျားကျသော ရွှေကြာရိုး၊ ရွှေကြာလက်တို့မှာ တဆယ့်နှစ်တောင်ခန့် ပမာဏရှိကြကုန်၏။

နန္ဒရာဇ်မင်းဘဝ

ထို သူဌေးဇနီးမောင်နှံတို့သည် ထိုဘဝ၌ မမေ့မလျော့ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်ကြ၍ အသက်တမ်းအတိုင်း တည်နေကြပြီးလျှင် ထိုဘဝမှ စုတေ၍ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေ၏။ နတ်ပြည်မှ တဖန် စုတေကြပြန်သော် သူဌေးသားသည် ဗာရာဏသီပြည်မှ တယူဇနာဝေးကွာသော အရပ်ဌာနဝယ် အမတ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ သူဌေးသမီးသည်လည်း ဗာရာဏသီမင်းနန်းတော်ဝယ် အကြီးဆုံးသောမင်းသမီး ဖြစ်လာလေသည်။

ထိုသူနှစ်ယောက်တို့ အရွယ်သို့ရောက်ကြလေလျှင် အမတ်သား (နန္ဒ)၏ နေရာရွာ၌ ဝှဲလမ်းသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပရန် ကြွေးကြော်အပ်လေ၏။ အမတ်သား မောင်နန္ဒသည် မိခင်အမတ်ကတော်ကို “အိုမိခင်....ကျွန်ုပ်အား အဝတ်ကို ပေးပါလော့၊ နက္ခတ်သဘင် ပျော်ရွှင်ကစားပါအံ့” ဟု အဝတ်အစား တောင်းရမ်းပြောဆိုလေ၏။ မိခင်အမတ်ကတော်က သားအား ဖွပ်လျှော်ပြီး အစာကျပြီးသော အဝတ်စုံကို ပေးလေလျှင် သားမောင်နန္ဒသည် “အိုမိခင်....ဤဝတ်စုံကား ကြမ်းတမ်းထူထဲလှ၏၊ အခြားဝတ်စုံကို ပေးပါလော့” ဟု ပြောဆိုလေသော် မိခင်သည် အခြားဝတ်စုံတစ်စုံကို လဲလှယ်ပေးပြန်လေ၏။ ထိုဝတ်စုံကိုလည်း ကြမ်းတမ်းထူထဲလှ၏ ဟု ပယ်ပြန်သဖြင့် မိခင်သည် အခြားဝတ်စုံတစ်စုံကို လဲလှယ်ပေးပြန်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် လဲလှယ်ပေးရမန်များသောအခါ မိခင်သည် “ချစ်သား...ငါတို့သည် အကြည်သို့သော အမတ်တို့ထံ၌ ဖြစ်ကြရကုန်၏၊ ဤအမတ်မျိုးအိမ်၌ ငါတို့ အဖို့ရာ ဤအထက်လက် အထူးသဖြင့် နူးညံ့သောအဝတ်ကို ရရှိဖို့ရန် ဘုန်းကံ

မရှိချေ”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ သားဖြစ်သူ နန္ဒလုလင်သည် “အိုမိခင်....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤအဝတ်ထက် နူးညံ့သောအဝတ်ကို ရရှိနိုင်ရာအရပ်သို့ ကျွန်ုပ်သွားပါတော့အံ့”ဟု ပြောဆိုလေသော် မိခင်သည် “အိုချစ်သား....ငါမိခင်သည် ယနေ့ပင် သင်ချစ်သား အဖို့ရာ ဗာရာဏသီပြည်၌ မင်းအဖြစ်ကို ရခြင်းကို အလိုရှိပါသည်”ဟု ခွင့်ပြုသည့် မင်္ဂလာအတိတ်စကား ပြောကြားလေ၏။

နန္ဒလုလင်သည် မိခင်ကိုရှိခိုးပြီးလျှင် “အိုမိခင်....အကျွန်ုပ်သည် သွားပါတော့မည်” ဟု ခွင့်ပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ မိခင် ဖြစ်သူကလည်း အသာတကြည် “ချစ်သား.... သွားလော့”ဟု ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုသို့ပြောကြားသောမိခင်၏ စိတ်မှာ “ငါ့သားသည် အခြား အဘယ်အရပ်သို့ သွားလိမ့်မည်နည်း၊ = သွားစရာ အခြားအရပ်မရှိချေ၊ ဤငါ၏ အိမ်မှာပင် ဤအရပ် ထိုအရပ်၌ နေပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့မိ၍ ထိုသို့ အသာတကြည် ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ နန္ဒလုလင်သည်ကား ကုသိုလ်ကံ လှုံ့ဆော်ချက်ဖြင့် မိမိတို့ရွာမှထွက် ခဲ့၍ ဗာရာဏသီပြည်သို့ သွားရောက်ကာ ဥယျာဉ်တော် အတွင်း မင်္ဂလာကျောက်ဖျာထက်၌ ဦးခေါင်းကိုပါလွှမ်းခြုံလျက် လျောင်းစက်ကာ နေလေ၏။ ထိုနေ့သည်ကား ဗာရာဏသီမင်း နတ်ရွာ စံပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့ ဖြစ်လေသည်။

အမတ်တို့သည် မင်းကြီး၏ ဈာပနကိစ္စကို ရှက်ဆောင် ပြုလုပ် ကြပြီးလျှင် မင်းယင်ပြင် (= နန်းတော်မြေကွက်လပ်)၌ တညီ တညွတ်တည်း စည်းဝေးကြ၍ “ပြည့်ရှင်မင်းကြီးမှာ သမီးတော် တပါးသာလျှင် ထွန်းကားဖြစ်ပေါ်ခဲ့၏၊ သားတော်ဟူ၍ မဖြစ် ပေါ်ခဲ့ချေ၊ မင်းမဲ့သော တိုင်းပြည်မည်သည် မသင့်လျော်ချေ၊ အဘယ်သူသည် မင်းဖြစ်မည်နည်း = မင်းပြုမည်နည်း”ဟု ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကြလေသော် “အသင်သည် မင်းဖြစ်ပါ = မင်းပြုပါ၊ အသင်သည် မင်းဖြစ်ပါ = မင်းပြုပါ” ဟု တယောက်သည် တယောက်ကို လွှဲချစကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထိုအခါ ပုရောဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက “ငါတို့သည် အများကို ကြည့်နေရန် မသင့်

ချေ၊ ဖုဿရထား = မင်းလောင်းရှာသော မင်္ဂလာရထားကို လွှတ်ကြကုန်အံ့”ဟု ဆုံးဖြတ်စကား ပြောကြားလေ၏။ အမတ်တို့သည် အားလုံး သဘောတူညီကြ၍ ကုမုဒြာကြာဖြူ အဆင်းရှိသည့် သိန္ဓောမြင်းလေးကောင်တို့ကိုက ၍ မင်းမြှောက်တန်းဆာငါးပါးကို ရထားထက်၌ပင်တင်ထားကြကာမင်္ဂလာဖုဿရထားကို လွှတ်၍ ရထား၏ နောက်မှ တူရိယာ ငါးမျိုးတို့ကို တီးမှုတ်စေကာ စစ်အင်္ဂါလေးပါးဖြင့် လိုက်ပါကြကုန်၏။

မင်္ဂလာဖုဿရထားသည် မြို့တော်အရှေ့တံခါးမှ ထွက်၍ မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်ဖက်သို့ ရွှေရူလျက်ရှိလေ၏။ အချို့လူများက “ရထားသည် သွားနေကျအလေ့အကျင့်ရ၍ ဥယျာဉ်သို့ ရှေးရှုသွားနေသည်၊ ပြန်နစ်စေကြကုန်ဖို့လား”ဟု ပြောဆိုကြ လေလျှင် ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးက “မနစ်စေကြလင့်”ဟု တားမြစ်စကား ပြောကြားလေ၏။ ဖုဿရထားသည် မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ နန္ဒလုလင်ကို လက်ျာရစ်လှည့်၍ စီးနင်းဖို့ရန် အရံသင့်စီမံပြီးဖြစ်လျက် ရပ်တည်လေ၏။ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားကြီးသည် နန္ဒလုလင်ခြံရံထားသောအဝတ်အနားကိုလှုပ်၍ ခြေဖဝါးအပြင်တို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လျက် “ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသည် ရှိစေဦးတော့၊ ဤမင်းလောင်းကား ကျွန်းငယ်အရံနှစ်ထောင်ရှိသော လေးကျွန်းလုံးတို့၌ပင် ဘုန်းမီးထိန်လျှပ် မင်းပြုရန် လျှောက်ပတ်သူ ဖြစ်လေသည်”ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆို၍ “နောက်တကြိမ်တူရိယာများကို တီးမှုတ်ကြလော့၊ နောက်တကြိမ်တူရိယာများကို တီးမှုတ်ကြလော့”ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တူရိယာတို့ကို တီးမှုတ်စေလေ၏။

ထိုအခါ နန္ဒလုလင်သည် မျက်နှာကို ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုပြီးလျှင် မှူးမတ်တို့နှင့် အတုံ့အပြန် စကားပြောဆိုသည်မှာ—

(နန္ဒ) အဘယ်အမှုကိစ္စဖြင့် လာရောက်ကြသနည်း။

(မှူးမတ်များ) အရှင်မင်းမြတ်... အရှင်မင်းမြတ်တို့ထံသို့ ဗာရာဏသီမင်းအဖြစ်သည် ဆိုက်ရောက်လာပါ၏။

(နန္ဒ) ပြည့်ရှင်မင်းကြီးကား အဘယ်အရပ်၌နည်း။

(မူးမတ်များ) နတ်ရွာစံလွန်တော်မူပါပြီ အရှင်...။

(နန္ဒ) ပြည့်ရှင်မင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် ယခု ရက်ပေါင်းအဘယ်မျှတို့ လွန်ခဲ့ကုန်ပြီနည်း။

(မူးမတ်များ) ယနေ့ဆိုလျှင် ခုနစ်ရက်မြောက် ဆိုက် ရောက်ခဲ့ပါပြီ။

(နန္ဒ) နတ်ရွာစံမင်းကြီးမှာ သားသော်၎င်း၊ သမီး သော်၎င်း မရှိဘူးလော။

(မူးမတ်များ) အရှင်မင်းမြတ်...သမီးတော်တပါးသာ ရှိပါ၏။ သားတော်မရှိပါ။--

ဤသို့ မူးမတ်တို့က လျှောက်ထားကြလေလျှင် နန္ဒလုလင်သည် “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ငါသည် ဗာရာဏသီမင်းအဖြစ်ကို ပြုလုပ်ပေအံ့” ဟု လက်ခံစကား ပြောကြားလေ၏။ အမတ်တို့သည် ထိုခဏ မှာပင် အဘိသိက်မဏ္ဍပ် ဆောက်လုပ်၍ မင်းသမီးကို အဆင် တန်းဆာ အပြည့်အစုံ ဆင်ယင်ပြီးလျှင် ဥယျာဉ်သို့ ခေါ်ဆောင် ခဲ့ကြပြီးနောက် နန္ဒသတို့သားအား ရာဇအဘိသိက်ရေချမ်း သွန်း ဖျန်းကြကာ ဗာရာဏသီမင်းအဖြစ်သို့ တင်မြှောက်ကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် ရာဇအဘိသိက်ရေချမ်း သွန်းဖျန်းပြီးသော နန္ဒ မင်းအား အဖိုးတထောင်တန်သော ဝတ်လဲတော်ကို ဆက်သ ကြကုန်၏။ နန္ဒမင်းက “အမောင်တို့...ဤအဝတ်ကား အဘယ် အဝတ်နည်း”ဟုမေး၍ မူးမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး...ဝတ်ဆင် တော်မူရန် ဝတ်လဲတော်အစုံဖြစ်ပါသည်ဘုရား”ဟုလျှောက်ထား ကြလေလျှင် နန္ဒရာဇမင်းသည် “အမောင်တို့...ဤဝတ်လဲတော် အစုံသည် ထူထဲကြမ်းတမ်းလှသည်မဟုတ်လော၊ ဤဝတ်လဲတော် မှတပါး အခြားနူးညံ့သောဝတ်လဲတော်များ မရှိတော့ဘူးလော” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ မူးမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး...လူတို့ သုံးဆောင်ကြသော အဝတ်များ၌ ဤဝတ်လဲတော်ထက် အထူး

သဖြင့် နူးညံ့သော အဝတ်ဟူ၍ မရှိတော့ပါဘုရား”ဟု လျှောက်
ထားကြလေလျှင် နန္ဒရာဇမင်းသည် “အမောင်တို့၏ နတ်ရွာစံ
ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည် ဤသို့သောဝတ်လဲတော်များကို ဝတ်ဆင်ခဲ့
ပါသလော”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ မှူးမတ်တို့က “မှန်ပါသည်
အရှင်မင်းကြီး....”ဟူ၍ ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြလေလျှင် နန္ဒ-
ရာဇမင်းသည် “အမောင်တို့၏ နတ်ရွာစံ ပြည့်ရှင်မင်းကြီးသည်
ဘုန်းကံကြီးမားသူ မဟုတ်ယောင်တကား၊ ရွှေကရားကို ယူဆောင်
ခဲ့ကြလော့၊ အလွန်နူးညံ့သော အဝတ်ကို ငါတို့ရကြပါလိမ့်မည်”ဟု
မိန့်ဆိုလေ၏။ မှူးမတ်တို့သည် ရွှေကရားကို ယူဆောင်ဆက်သကြ
လေကုန်၏။

နန္ဒရာဇမင်းသည် နေရာမှထ၍ လက်ဆေး၊ ပါးလုပ်ကျင်းပြီး
လျှင် လက်ခုပ်ဖြင့် ရေကို ယူဆောင်၍ အရွှေမျက်နှာအရပ်၌
မြှောက်ကြလိုက်လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် တခဲနက်သော မဟာ
ပထဝီ ဤမြေကြီးကို ဖောက်ခွဲ၍ ပဒေသာပင်ရှစ်ပင်တို့ ပေါ်တက်
၍ လာလေကုန်၏။ တဖန် ရေကို ယူပြန်၍ တောင်အရပ်၊
အနောက်အရပ်၊ မြောက်အရပ်တို့၌ အစဉ်အတိုင်း မြှောက်ကြပြန်
လေလျှင် ပဒေသာပင် ရှစ်ပင်စီ ရှစ်ပင်စီ ပေါ်တက်၍ လာလေ
ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ ပဒေသာပင်ပေါင်း
သုံးဆယ့်နှစ်ပင်တို့ ပေါ်တက်၍ လာလေကုန်၏။ နန္ဒရာဇမင်း
သည် နတ်၌ဖြစ်သော အဝတ်တထည်ကိုဝတ်၍ တထည်ကို ရံပြီး
လျှင် “နန္ဒမင်း၏ နိုင်ငံတော်အတွင်း၌ မိုင်းငင်ချည်ဝင့်သော
မိန်းမများသည် မိုင်းငင်ချည်ဝင့်မှုကို မပြုကြကုန်လင့်ဟု ဤကဲ့သို့
စည်လည်စေကြကုန်လော့” ဟု မိန့်ဆိုပြီးလျှင် ထီးမြူတော်
စိုက်ဆောက်၍ အဆင်တန်းဆာစုံဆင်ယင်လျက် ဆင်ကျောက်
ကုန်းထက်၌ စီးနင်းလိုက်ပါကာ မြို့တော်သို့ဝင်၍ ပြာသာဒ်မသို့
တက်ရောက်ပြီးလျှင် ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံး
ဆောင်တော်မူလေ၏။

ဤကဲ့သို့ နန္ဒရာဇမင်း ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစံ၍
ကာလအတန်ကြာလတ်သော် တနေ့သ၌ မိဖုရားကြီးသည် နန္ဒ-

ရာဇမင်း၏ ကြီးစွာသော မင်းစည်းစိမ်ကို ရှုကြည့်လျက် “ဩ..... ကုသိုလ်ကောင်းမှု အသစ်မပြုရငြား ခေါင်းပါးဘိ တကား”ဟု သောသဘောဖြင့် သနားသောအခြင်းအရာကို ပြလေ၏။ မင်းကြီးက “အရှင်မိဖုရားကြီး.... ဤသို့ သနားသောအခြင်းအရာကို ပြခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်နည်း”ဟု မေးလေလျှင် မိဖုရားကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး.... အရှင်မင်းကြီး၏ စည်းစိမ်ကား ကြီးကျယ်လှဘိ၏။ ရှေးအခါက ဘုရားရှင်တို့အား သဒ္ဓါယုံကြည်၍ ကောင်းမှုကို ပြုခဲ့သည် ကေန့် မှန်ပေ၏။ ယခုအခါ၌မူ အနာဂတ်ကာလချမ်းသာကြောင်း ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို အရှင်မင်းကြီးတို့သည် မပြုကြကုန်”ဟု သတိပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ “အဘယ်သူအား ငါတို့ လှူကြရမည်နည်း၊ သီလရှိသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မရှိကုန်”ဟု မင်းကြီးက မိန့်ဆိုလေလျှင် မိဖုရားကြီးသည် “အရှင်မင်းကြီး..... ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသည် ရဟန္တာတို့မှ မဆိတ်သုဉ်းပါ။ အရှင်မင်းကြီးတို့သည် လူဘွယ်ဝတ္ထုကိုသာ စီမံတော်မူကြပါလော့၊ ဘုရားကျွန်တော်မသည် ပူဇော်အထူးခံထိုက်သူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရအောင် ကြံဆောင် ပင့်ဖိတ်ပေးပါမည်”ဟု ရဲရဲတောက်စကား လျှောက်ထားလေ၏။

မင်းကြီးသည် နောက်တနေ့၌ မြို့တော်အရှေ့တံခါးဝယ် အလှူဝတ္ထုများကို စီမံစေလေ၏။ မိဖုရားကြီးသည် စောစောစီးစီးပင် ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကို ဆောက်တည်၍ ပြာသာဒ်မအထက်၌ အရှေ့မျက်နှာသို့ရှေးရှု ရင်ဖြင့် ဝပ်တွားလျက် “ဤအရှေ့ဖက်အရပ်မျက်နှာ၌ ရဟန္တာသခင် အရှင်တို့ ရှိတော်မူကြပါလျှင် နက်ဖြန်ခါ ကြွရောက်လာကြ၍ တပည့်တော်တို့၏ ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြပါကုန်ဘုရား....”ဟူ၍ ပင့်ဖိတ်လျှောက်စကား ပြောကြားလေ၏။ အရှေ့အရပ်၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိသဖြင့် ကြွမလာကုန်၊ ထို အလှူဝတ္ထုများကို အတီးကျန်ကပ္ပါး ဖုန်းတောင်းယာစကာများအား ပေးလှူကြရလေကုန်၏။ နောက်တနေ့၌ မြို့တော်တောင်တံခါးဝယ် အလှူဝတ္ထုများ စီရင်၍ ထိုအတူပင် ပြုပြန်လေသည်။ နောက်တနေ့၌ အနောက်တံခါးဝယ် အလှူဝတ္ထုများ

စီရင်၍ ထိုအတူပင် ပြုပြန်လေသည်။ ထိုတောင်အရပ်၊ အနောက်အရပ်တို့၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ မရှိကြသဖြင့် ကြွမလာကြကုန်။

လေးရက်မြောက်နေ့ဝယ် မြို့တော်မြောက်တံခါး၌ လူဖွယ်ဝတ္ထုများ စီမံပြီးလျှင် မိဖုရားကြီးက ရှေးနည်းအတူ ပင့်ဖိတ်အပ်သည်ရှိသော် ဟိမဝန္တာ၌ နေတော်မူကြသော ပဒုမဝတီမိဖုရားကြီး၏ သားတော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့အနက် နောင်တော်ကြီးဖြစ်သော မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် ညီတော်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကို “ငါ့သို့ရှုအပ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ ... နန္ဒရာဇမင်းကြီးသည် သင်တို့ကို ပင့်ဖိတ်လေသည်၊ ထိုနန္ဒရာဇမင်းကြီး၏ ပင့်ဖိတ်ချက်ကို လက်ခံ သာယာကြပါလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် လက်ခံသာယာ၍ နောက်တနေ့ဝယ် အနောက်တံခါး၌ မျက်နှာတော်သစ်ကြပြီးလျှင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွလာ၍ မြို့တော်မြောက်တံခါး၌ မြေသို့ သက်ဆင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

မြို့သူမြို့သား လူအများတို့သည် မင်းကြီးထံသွားကြ၍ “အရှင်မင်းမြတ်...ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့ ကြွလာတော်မူကြပါပြီ”ဟု မင်းကြီးအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီးနှင့် အတူတကွ သွားရောက်ကြိုဆို ရှိခိုးကာ သပိတ်ကို ကိုင်ယူ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့ကို ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ်ထက်သို့ ပင့်ဆောင်ပြီးလျှင် ထိုနန်းမပြာသာဒ်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူကြပြီးလျှင် ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါဝယ် မင်းကြီးက သံဃမထေရ်၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍၎င်း၊ မိဖုရားကြီးက သံဃနော = အငယ်ဆုံးသံဃာ၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍၎င်း “အရှင်မြတ်များ တပည့်တော်တို့ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြပါလျှင် အရှင်မြတ်တို့မှာ ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် မပင်မပန်း ချမ်းသာတော်မူကြပါလိမ့်မည်၊ တပည့်တော်များ မှာလည်း ကုသိုလ်ကောင်းမှုဖြင့် မယုတ်မလျော့ ကြီးပွားကြရပါလိမ့်မည်၊ သို့ပါ၍ တပည့်တော်များ၏ ဤဗာရာဏသီပြည်ဥယျာဉ်အတွင်း၌

သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူကြရန် ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက်ကို ပေးသနားတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်၍ ဝန်ခံချက် ပဋိညာဉ်ကို ရယူပြီးလျှင် မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော် အတွင်း၌ သင်္ခမ်းကျောင်းငါးရာ၊ စင်္ကြံငါးရာ-စသည်စုံအောင် နေရာထိုင်ခင်းကို အပြည့်အဝ စီမံကြ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ငါးရာတို့ကို ထိုဥယျာဉ်အတွင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူကြစေကာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် မပြုပြင် မပင်ပန်းအောင် ပြုစုကြလေကုန်၏။

ဤသို့ ပြုစု၍ ကာလအတန်ကြာလတ်သော် မင်းကြီး၏ တိုင်းစွန့်ပြည်နား နယ်များအရပ်သည် လှုပ်ရှားထကြွ သောင်းကျန်း၍ လာလေ၏။ မင်းကြီးသည် မိဖုရားကြီးကို “ရှင်မိဖုရား...ငါသည် တိုင်းစွန့်ပြည်နား နယ်များအရပ်ကို သူပုန်ရန်ဘေး ငြိမ်းအေးအောင် သွားပေအံ့၊ ရှင်မိဖုရားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၌ ပြုစုရန် မမေ့မလျော့လင့်” ဟု မှာထား၍ သွား၏။

မိဖုရားကြီးသည်လည်း မင်းကြီးမှာထားသည့်အတိုင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို မမေ့မလျော့ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုလေ၏။ ထိုသို့ပြုစု၍ ရက်အတန်ကြာသော် မင်းကြီးပြန်မလာမီပင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ အာယုသင်္ခါရ=ဇီဝိတသန္တာန်အစဉ်တို့သည် ကုန်ခဲ့လေကုန်ပြီ၊ သို့ရကား နောင်တော်အကြီးဖြစ်သော မဟာပဒုမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး ဈာန်ဝင်စား၍ အရုဏ်တက်သောအချိန်၌ တံကယျဉ်ကို မှီတော်မူကာ ရပ်တော်မူလျက်သာလျှင် အနုပါဒိသေသပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေ၏။ ဤနည်းအားဖြင့် ကြွင်းကျန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည်လည်း ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော်မူကြလေကုန်၏။

နောက်တနေ့၌ မိဖုရားကြီးသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့အတွက် နေထိုင်ရာအရပ်ကို နွားချေးဖြင့် လိမ်းကျံစေခြင်း၊ ပန်းမာလ်တို့ကို ကြံဖြန့်ခြင်း၊ အထုံအခိုးပေးခြင်းများကို ပြုလုပ်၍ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ကြွအလာကို စောင့်မျှော် ထိုင်နေပါသော်လည်း ကြွလာမည့်အရိပ်ကို မတွေ့မထင် မမြင်ရကား မင်းချင်းယောက်ျားတယောက်ကို “ချစ်သား...သွားရောက်၍ စုံစမ်းလေ့၊

အရှင်မြတ်တို့အဖို့ရာ တစုံတရာ မချမ်းသာမှု မကျန်းမာမှုများ ဖြစ်ရှိလေသလော” ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်လေ၏။

မင်းချင်းယောက်ျားသည် ဥယျာဉ်တော်သို့သွား၍ မဟာပဒုမ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်၏ သင်္ခမ်းကျောင်းတံခါးကို ဖွင့်၍ ကြည့်ရှု လေလျှင် သင်္ခမ်းကျောင်း၌ မတွေ့မမြင်ရကား စကြိုသို့ သွား ရောက်၍ ဗိုရာတံကဲပျဉ်ကို မှီလျက် ရပ်တည်နေသည်ကို တွေ့မြင် ကာ ရှိခိုးပြီးလျှင် “ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန်တန်ပါပြီ အရှင်ဘုရား....” ဟု ပင့်လျှောက်လေ၏။ ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးသောဥတုဇရုပ်ကိုယ်ကား အဘယ်မှာလျှင် စကားတုံ့ပြန်ပြောတော့မည်နည်း=မပြောတော့ သည်သာ။ မင်းချင်းယောက်ျားသည် “ကျိန်းစက်တော်မူနေသည် ထင်ပါရဲ့” ဟု အောက်မေ့၍ အနီးသို့ သွားရောက်ကာ ခြေဖမိုး တော်၌ လက်ဖြင့်စမ်းသပ်ကြည့်ရှုလေသော် ခြေများအေးနေခြင်း၊ တောင့်တင်းနေခြင်းကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးဖြစ်ကြောင်းကို ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိပြီးလျှင် ဒုတိယအရှင်မြတ်ထံသို့ သွား ရောက်ပြန်လေ၏။ ဤနည်းအတူပင် တတိယ အရှင်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ပြန်လေ၏။ ဤသို့ သွားရောက်စုံစမ်း၍ အလုံးစုံသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်တို့ ပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးဖြစ်တော်မူကြကြောင်း ကို ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိပြီးနောက် နန်းတော်သို့ပြန်အရောက် ကွင် မိဖုရားကြီးက “အမောင်....ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်တို့သည် အဘယ်မှာနည်း” ဟု မေးမြန်းသဖြင့် ထိုမင်းချင်းယောက်ျား သည် “အရှင်မိဖုရား....ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူကြပါပြီ” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ မိဖုရား ကြီးသည် သည်းစွာငိုကြွေးမြည်တမ်းကာ မြို့မှထွက်၍ မြို့သူ မြို့သားတို့နှင့် အတူတကွ ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်၍ သာဓု- ကိဋ္ဌနသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပလျက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်တို့၏ သရီရဈာပနကိစ္စ ပြုလုပ်ပြီးသော် ဓာတ်တော်တို့ကို ယူဆောင်၍ စေတီတော်တည်ထားစေလေ၏။

မင်းကြီးသည် တိုင်းစွန့်ပြည်နားနယ်များဒေသပစ္စန္ဒအရပ်ကို ငြိမ်းအေးစေပြီး၍ တိုင်းပြည်သို့တဖန် ပြန်လာလတ်သော် ခရီးဦး

အကြံအဆို လာရောက်သော မိဖုရားကြီးကို တွေ့မြင်လျှင်တွေ့မြင်ခြင်း “ရှင်မိဖုရား...ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၌ မမေ့မလျော့ ပြုစုပါ၏လော၊ အရှင်မြတ်တို့သည် ရောဂါကယ ကင်းကြပါ၏လော” ဟု မေးသဖြင့် မိဖုရားကြီးက “အရှင်မင်းမြတ်...ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူကြပါပြီ” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် “ဤသို့သဘောရှိသော ပညာရှိတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်မှာသော်လည်း သေခြင်းတရား ဖြစ်ပွားတုံသေး၏၊ ငါတို့၏အဖို့ရာ အဘယ်မှာလျှင် သေခြင်းတရားမှ လွတ်မြောက်မှုရှိနိုင်အံ့နည်း” ဟု သံဝေဂဉာဏ်ဂင်ကာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူမိလေ၏။

မင်းကြီးသည် မြို့တော်သို့မသွားတော့ပဲ ဥယျာဉ်တော်အပွင်းသို့သာ ဝင်တော်မူ၍ သားတော်ကြီးကို ခေါ်စေပြီးလျှင် ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို လွှဲအပ်၍ ကိုယ်တိုင်ကမူ (သာသနာတည်း ရဟန်းတော်ကဲ့သို့) ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။ မိဖုရားကြီးသည်လည်း “ဤမင်းကြီး ရဟန်းပြုလျှင် ငါသည် အဘယ်အမှု ပြုရန်ရှိတော့အံ့နည်း၊ = မရှိတော့သည်သာ” ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ ထိုဥယျာဉ်တော်၌ပင် ရဟန်းမပြုလေတော့၏။ နှစ်ဦးလုံးတို့ပင် ဈာန်သမာပတ်တရားကို ဖြစ်ပွားစေကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေကြသည်ရှိသော် မြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း

ထိုသူနှစ်ဦးတို့ မြဟ္မာ့ပြည်၌ တည်ရှိနေကြစဉ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်လွန်းတော်မူရာ အချိန်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ဖြစ်မည့် ပိပ္ပလိလုလင်သည် မဂဓတိုင်း အဝင်အပါ မဟာတိတ္ထပုဏ္ဏားရွာဝယ် ကပိလ-အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားသူဌေးကြီး၏ သူဌေးကတော်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွား၍ ရှင်မဘဒ္ဒါကာပိလာနီ၏ အလောင်းဖြစ်သော အမျိုးသမီးသည်ကား မဒ္ဒတိုင်းအဝင်အပါ သာဂလမြို့ဝယ် ကောသိယအနွယ်ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားသူဌေးကြီး၏ သူဌေးကတော်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေဖြစ်ပွားလေ၏။

ထိုသူနှစ်ဦးတို့ အစဉ်သဖြင့် ကြီးပြင်းကြ၍ ပိပ္ပလိလုလင် အသက်နှစ်ဆယ်အရွယ်၊ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအမျိုးသမီး အသက် ဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် ပိပ္ပလိလုလင်၏ မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့သည် သားဖြစ်သူကို ကြည့်ရှုကြပြီး လျှင် အရွယ်ရောက်နေပြီ ဖြစ်သည်ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိကြ၍ “ချစ်သား.... သင်ချစ်သားသည် အိမ်ထောင်ပြုရန် အရွယ်ရောက် ခဲ့လေပြီ။ မျိုးဆက်မည်သည်ကို အရှည်တည်စေရသည်” ဟု အတင်းအကြပ် အိမ်ထောင်ပြုရန် တိုက်တွန်းနားချ ပြောကြလေ ၏။ ပိပ္ပလိလုလင်သည် မြဟ္မဒူပြည်မှ လာသူဖြစ်ရကား “ကျွန်၏ နားဥပစာအတွင်းမှာ ဤသို့သော စကားကို မပြောကြားကြပါ လင့်၊ ကျွန်သည် မယ်တော်၊ခမည်းတော်တို့ အသက်ထင်ရှား ရှိနေကြစဉ် ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီးလျှင် မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့ ကွယ်လွန်သောအခါ၌ အိမ်ရာတည်ထောင် လှူဘောင်မှထွက်၍ ရှင်ရဟန်းပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပါသည်”ဟု ငြင်းပယ်စကား ပြောကြား လေ၏။ မိဖုရားတို့သည် နှစ်ရက်၊ သုံးရက် လွန်သောအခါ တဖန် နားချ ပြောကြပြန်လေ၏။ ပိပ္ပလိလုလင်သည်လည်း ရှေး နည်းအတူပင် ငြင်းပယ်ပြန်လေ၏။ နောက်တဖန် ယပ်၍ နားချ ပြောကြားသောအခါမှာလည်း ထိုနည်းအတူပင် ငြင်းပယ်မြဲ ငြင်းပယ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ မိခင်သူဌေးကတော်ကြီးသည် အမြဲမပြတ် နားချပြောကြားလေ၏။

ပြောကြားဖန်များလတ်သော် ပိပ္ပလိလုလင်သည် “ငါ့မယ် တော်ကို ငါ့ရှင်ရဟန်းပြုလိုကြောင်း ကောင်းစွာသိစေမည်”ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ကာ ရွှေစင်နိက္ခ အချိန်တထောင်ပေး၍ ရွှေပန်းထိမ်သည်များကို အမျိုးသမီးရွှေစင်ရုပ်တုတခု သွန်းထု ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် ထိုရွှေစင်ရုပ်တုကို အချောသတ် ပွတ်တိုက်ပြီး သောအခါ နိမြန်းသောအဝတ်ကို ဝတ်စေပြီးနောက် အဆင်း အရောင် တောက်ပြောင်သော ပန်းများ၊ အဆင်တန်းဆာများတို့ ဖြင့် တန်းဆာဆင်စေလျက် မိခင်သူဌေးကတော်ကြီးကို ခေါ်စေ ၍ “အိုမိခင်....အကျွန်ုပ်သည် ဤရွှေစင်ရုပ်တုကဲ့သို့သော မိန်းမလှ

ကို ရရှိပါလျှင် အိမ်၌နေပါမည်၊ မရလျှင် အိမ်ရာတည်သော လူ့ဘောင်၌ နေလိမ့်မည်မဟုတ်ပါ”ဟု ပြောကြားလေ၏။

မိခင်ပုဏ္ဏား သူဌေးကတော်ကြီးသည် ပညာရှိသူဖြစ်ရကား “ငါ့သားသည် ဘုန်းရှိသူ၊ အလှူဒါနပေးခဲ့သူ၊ ရှေးဆုတောင်း ကောင်းမြတ်သူ ဖြစ်လေသည်၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့စဉ် တဦးတည်း ပြုလုပ်ခဲ့လိမ့်မည်မဟုတ်၊ မချွတ်ကန် အမှန်ပင် ငါ့သားနှင့် အတူတကွ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အားသစ်ပြုခဲ့သည့် ရွှေစင်ရုပ်တုပမာ အလွန်လှပသော မိန်းမမြတ်သည် ရှိလိမ့်မည် သာ”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့၍ ပုဏ္ဏားတော်ကြီး ရှစ်ယောက်တို့ ကို ရွှေမှောက်သို့ ခေါ်စေကာ များစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုလုပ်စေပြီးနောက် ရွှေစင်ရုပ်တုကို ရထားထက်သို့ တင်စေပြီး လျှင် “အမောင်တို့.....သွားကြကုန်၊ ငါတို့နှင့် ဇာတ်၊ အနွယ်၊ စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရတို့ဖြင့် တူမျှသောအမျိုးဝယ် ဤရွှေစင်ရုပ်တုနှင့် တူသော သူငယ်မကို တွေ့မြင်ကြရလျှင် ဤရွှေစင်ရုပ်တုကိုပင် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ = အာမခံပစ္စည်းပြု၍ ပေးခဲ့ကြလော့” ဟု ပြောဆိုမှာကြားကာ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။

ပုဏ္ဏားတော် ရှစ်ယောက်တို့သည် “ဤ အလုပ်သည်ကား ကျွန်ုပ်တို့ပညာရှိများ၏ ပြုလုပ်ရမည့်အလုပ် ဖြစ်လေသည်” ဟု ဝန်ခံပြောဆိုကာ ရွာမှထွက်ခဲ့ကြ၍ “ငါတို့သည် အဘယ်အရပ်သို့ သွားကြလျှင် သင့်တော်မည်နည်း” ဟု အချင်းချင်း တိုင်ပင် ဆွေးနွေးကြလေသော် “မဒ္ဒတိုင်းမည်သည် ဤ လောကဝယ် မိန်းမလှထွန်းကားသော တိုင်းဖြစ်လေသည်၊ သို့ရကား ငါတို့သည် မဒ္ဒတိုင်းသို့ သွားကြကုန်အံ့” ဟု တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ် သဘောတူညီကြ၍ မဒ္ဒတိုင်းအဝင်အပါ သာဂလမြို့သို့ သွား ရောက်ကြ၍ ထိုမြို့ဝယ် ရွှေစင်ရုပ်တုကို ရေချိုးဆိပ်၌ ထားပြီးလျှင် သင့်လျောက်ပတ်ရာအရပ်က အကဲခပ်ကာ ထိုင်နေကြလေ၏။

ထိုအခါ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီပုဏ္ဏား သူဌေးသမီး၏ အထိန်း တော်ကြီးသည် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီကို ရေချိုး၊ အဆင်တန်းဆာများ

ဆင်ပေးပြီးနောက် ကြက်သရေတိုက်ခန်း၌ ထားခဲ့ပြီးလျှင် ရေချိုးရန် ရေဆိပ်သို့ လာရောက်သည်ရှိသော် ထိုရွှေစင်ရုပ်တုကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါ၏ အရှင်သမီးတော်သည် ဤ ရေဆိပ်သို့ လာရောက်နေနှင့်သည်” ဟု မှတ်ထင်ကာ အမျိုးမျိုးခြိမ်းခြောက်လျက် “ဟယ် အဆုံးမခက်သောသမီး... အဘယ့်ကြောင့် သင်တယောက်တည်း ဤရေဆိပ်သို့ လာရောက်သနည်း” ဟု မြည်တွန်ပြောဆိုကာ လက်ဝါးပြက်ကို မိုး၍ “အိမ်သို့ မြန်မြန်ပြန်သွား” ဟု ပြောပြောဆိုဆို ကျောပြင်ကို ရိုက်နှက်လေ၏။ အထိန်းတော်၏ လက်ဝါးပြင် တပြင်လုံး ကျောက်ဖျာ၌ ရိုက်နှက်ရသည့်ပမာ လွန်စွာနာကျင် တုန်လှုပ်၍ သွားလေ၏။ အထိန်းတော်သည် နောက်သို့ ဆုတ်ကာ “ဩ... ငါသည် ဤသို့စင် အတွေ့ကြမ်းလှသည့် လည်ပင်းကြီးမကို မြင်ရပါလျက် ‘ငါ့အရှင်သမီး’ ဟု အထင်မှားမိလေခြင်း၊ ဤသူမကား ငါ့အရှင်သမီးတော်၏အဖို့ရာ အဝတ်ထမီကိုင်သူမပင် မဖြစ်သင့်စွာတကား” ဟု ရန်တွေ့စကား ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါ ပုဏ္ဏားတော်ရှစ်ယောက်တို့သည် အထိန်းတော်ကို ဝန်းရံကြ၍ “သင်၏ အရှင်သမီးသည် ဤမျှပင် တင့်တယ်လှပသလော” ဟု မေးကြကုန်၏။ အထိန်းတော်ကား “ဤသူမ ကား အဘယ်မူစအံ့နည်း၊ ဤ သူမထက် ငါ့အရှင် သမီးတော်သည် အပြန်အရာ၊ အပြန်အထောင်မက လှပဟင့်တယ်ပေ၏၊ တဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော တိုက်ခန် ဝယ် ငါ့အရှင် သမီးတော် ထိုင်နေလိုက်လျှင် ဆံမီးညှိထွန်းရန်ကိစ္စ မရှိ၊ ပကတိ ကိုယ်ရောင်ဖြင့်ပင် အပိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်၏” ဟု ပြောဆိုလေသော် ပုဏ္ဏားတော်ရှစ်ယောက်တို့သည် “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လာသွားကြစို့” ဟု အထိန်းတော်ကို ခေါ်ခဲ့ကြ၍ ရွှေစင်ရုပ်တုကို ရထားထက်သို့ တင်ပြီးလျှင် ကောသိယဂေါတ္တ ပုဏ္ဏားသူဌေး၏ အိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တည်ကြ၍ မိမိတို့လာရောက်ကြကြောင်းကို ပြောကြားသိစေကြလေကုန်၏။

ကောသိယဂေါတ္တ ပုဏ္ဏားသူဌေး ကြီးသည် ဧည့်သည်တော် ပုဏ္ဏားတို့အား ဧည့်ဝတ်ပြုစုပြီးလျှင် “အဘယ်အပျော်မှ လာကြ

သနည်း” ဟု မေး၍ ပုဏ္ဏားတော်တို့က “မဂတိုင်း မဟာ-
တိတ္ထရှာ ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေးအိမ်မှ လာကြပါသည်” ဟု ဖြေ
ကြားကြလေလျှင် “အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လာရောက်ကြ
သနည်း” ဟု မေးမြန်းပြန်၍ ပုဏ္ဏားတော်တို့သည် မိမိတို့လာ
ရောက်သော အကြောင်းကို ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ ကော-
သိယဂေါတ္တ ပုဏ္ဏားသူဌေးသည် “အမောင်တို့... ကောင်းသော
အမှု ဖြစ်ပါပေသည်၊ ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေးသည် ငါတို့နှင့် ဇာတ်၊
အနွယ်၊ စည်းစိမ်တူသူ ဖြစ်ပေသည်၊ သတို့သမီးကို ပေးပါမည်”
ဟု ဝန်ခံ၍ ထိုလက်ဆောင်ပဏ္ဏာ = အာမခံရွှေစင်ရုပ်တုကို လက်
ခံသိမ်းယူလေ၏။ ပုဏ္ဏားတော်တို့သည် ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေး
ထံသို့ “သတို့သမီးကို ရအပ်ပါပြီ၊ ပြုဖွယ် ကိစ္စ အဝဝကိုသာ ပြုလုပ်
စီမံပါလော့” ဟု သတင်းစကား ပြန်ကြားပို့သစေကုန်၏။

သဝဏ်လွှာ နှစ်စောင်

ထိုသတင်းစကားကို ကြားသိကြ၍ ပိပ္ပလိလုလင်၏ ကျေးကျွန်
များက ပိပ္ပလိလုလင်အား “အရှင်သား....အရှင်သားအဖို့ရာ ရွှေ
စင်ရုပ်တု နှိုင်းပုံပြုရသော သတို့သမီးကို ရအပ်ပြီတဲ့” ဟု ဝမ်း
မြောက်ဝမ်းသာ အားပါးတရ ပြောကြားကြလေလျှင် ပိပ္ပလိ
လုလင်သည် “ငါကား ရကြလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ကြံစည်စဉ်းစား
မိလေသည်၊ ဤသူတို့ကား ‘သတို့သမီးကို ရအပ်ပြီတဲ့’ ဟု ပြော
ကြားကြ၏၊ ငါသည် အလိုမရှိသူဖြစ်၍ ဘဒ္ဒါ၏ထံသို့ သဝဏ်လွှာ
ကို ပို့စေတော့အံ့” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်
ရောက်လျက်—

“နှမဘဒ္ဒါသည် မိမိနှင့် ဇာတ်၊ အနွယ်၊ စည်းစိမ်အား
လျော်လျောက်ပတ်သည့် အခြားအိမ်ယောင်ရှင် တဦးကို
ရယူစေချင်ပါသည်၊ ကျွန်ုပ်သည်ကား တောထွက်၍
ရဟန်းပြုမည့်သူ ဖြစ်ပါသည်၊ နောက်အခါကျမှ နှလုံး
မသာမယာ မဖြစ်စေချင်ပါ” —

ဟု သဝဏ်လွှာရေးသား၍ ဘဒ္ဒါထံသို့ လျှို့ဝှက်စွာ သဝဏ်လွှာကို
ပို့စေလေ၏။

ဘဒ္ဒါပုဏ္ဏား သူဌေးသမီးသည်လည်း “ငါ့ကို မိဖုရားပါးတို့က မဂဓတိုင်း မဟာတိတ္ထရွာ ကပိလပုဏ္ဏားသူဌေးကြီး၏သား ပိပ္ပလိလုလင်အား ပေးလိုကြသတဲ့” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ ထိုအတူပင် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်—

“မောင်ကြီး ပိပ္ပလိ အရှင်သားသည် မိမိနှင့် ဇာတ်၊ အနွယ်၊ စည်းစိမ်အား လျော်လျောက်ပတ်သည့် အခြား အိမ်ရှင်မ တဦးဦးကို ရယူစေချင်ပါသည်။ နှမသည်ကား တောထွက်၍ ရဟန်းမ-ပြုလုပ်မည့်သူ ဖြစ်ပါသည်။ နောက် အခါကျမှ နှလုံးမသာမယာ မဖြစ်စေချင်ပါ” —

ဟု သဝဏ်လွှာရေးသား၍ ပိပ္ပလိလုလင်ထံသို့ လျှို့ဝှက်စွာ သဝဏ်လွှာကို ပို့စေလေ၏။

သဝဏ်လွှာပို့ကြသူ နှစ်ဖက်သားတို့ လမ်းအကြားဝယ် တွေ့ဆုံကြလေသော် ဘဒ္ဒါ၏ လူများက “သူငယ်ချင်းတို့....မင်းတို့ ယခု ယူဆောင်လာသော သဝဏ်လွှာသည် အဘယ်သူက အဘယ်သူ့ထံ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သနည်း” ဟု မေးမြန်းကြ၍ ပိပ္ပလိလုလင်၏ လူများကလည်း “ငါတို့အရှင် ပိပ္ပလိလုလင် သူဌေးသားက ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးထံသို့ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သည်” ဟု ရှိုးသားစွာ ပြောဆိုကြလေ၏။ တဖန် ပိပ္ပလိလုလင်၏လူများက “သူငယ်ချင်းတို့....မင်းတို့ ယခု ယူဆောင်လာသော သဝဏ်လွှာသည်လည်း အဘယ်သူက အဘယ်သူ့ထံ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သနည်း” ဟု မေးမြန်းကြ၍ ဘဒ္ဒါ၏လူများကလည်း “ငါတို့အရှင်မ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကလေးက ပိပ္ပလိသူဌေးသားထံသို့ ပို့စေအပ်သော သဝဏ်လွှာဖြစ်သည်” ဟု အဖြောင့်ပင် ဝန်ခံပြောဆိုကြလေ၏။

ထိုသဝဏ်လွှာနှစ်စောင်တို့ကို နှစ်ဖက်သောလူများတို့သဘောတူဖောက်၍ ဖတ်ရှုကြလေသော် အံ့ဩဖွယ်ရာ သံဝေဂရင့်သန်သည့် စာပါအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိကြရ၍ “သက္ကိသား၊ သက္ကိသမီးတို့၏ အလုပ် (လုပ်ပုံ) ကို ကြည့်ကြကုန်လော့” ဟု ပြောဆို

ကြ၍ သဝဏ်လွှာနှစ်စောင်လုံးကို ဆုတ်ဖဲ့၍ တောအရပ်၌ စွန့်ပစ်
ကြပြီးလျှင် နှစ်ဖက်သဘောတူညီ ဝမ်းမြောက်သည့် အဓိပ္ပာယ်ပါ
ရှိသော သဝဏ်လွှာအသစ်နှစ်စောင် ရေးသားကြ၍ သတို့သား၊
သတို့သမီးတို့ထံ ပို့သကြလေကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့် ပိပ္ပလိသူဌေး
သားနှင့် ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးတို့မှာ လူ့ဘောင်ကို အလိုမရှိကြ
ပဲလျက် မိဖုရားပါးနှင့် ကြားလူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်အရ
ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုပြီးသောအချိန်သို့ ရောက်ခဲ့ကြလေ၏။

ပန်းကုံးပျား မညှိုးခြင်း

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ ပြုပြီးသောနေ့မှာပင် သူဌေးသား၊ သူဌေး
သမီးတို့သည် ပန်းကုံးတကုံးစီ အသင့်ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ အိပ်ရာ
အလယ်၌ မိမိတို့ဖက်မှ အသီးအသီး ထားရှိကြလေ၏။ ညဉ့်စာ
စားပြီးနောက် နှစ်ဦးလုံးပင် အိပ်ရာသို့ တက်ရောက်ကြကုန်စို့ဟု
အိပ်ရာခဏှင်သို့ တညီတညွတ်တည်း လာရောက်ကြကာ ပိပ္ပလိ
သူဌေးသားက လင်္ကျာဖက်နံပါးဖြင့် အိပ်ရာသို့ တက်ရောက်
လေ၏။ ဘဒ္ဒါသူဌေးသမီးကလေးသည် လက်ဝဲဖက်နံပါးဖြင့် အိပ်
ရာသို့ တက်ရောက်ပြီးလျှင် “အကြင်သူ၏ဖက်မှ ပန်းများသည်
ညှိုးကြကုန်၏။ ထိုသူ၏သန္တာန်၌ ရာဂစိတ်ဖြစ်ပွားသည်ဟု အသိ
အမှတ်ပြုကြစတမ်း၊ ဤပန်းကုံးများကို မည်သူမျှ မထိကြစတမ်း”
ဟု ကတိကဝတ်စကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးတို့ပင်
တယောက်သည် တယောက်၏ကိုယ်ကို တွေ့ထိမည်မှ ကြောက်
လန့်ကြသဖြင့် ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး မအိပ်စက်နိုင်ကြဘဲ အချိန်ကို
ကုန်စေခဲ့ကြကုန်၏။ ပန်းကုံးများလည်း မညှိုးကြကုန်။ နေ့အခါ၌
ကား လောဘစိတ်ဖြင့် ပြီးရှင်မှုကိုမျှ မပြုကြပဲ မောင်နှမကဲ့သို့
နေထိုင်ကြလေ၏။

ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်

ထိုသူဌေးသား၊ သူဌေးသမီးနှစ်ဦးလုံးတို့သည် လောကဗိသ-
ခေါ် ကာမဂုဏ်၌ ခုံမင်တပ်မက်မှုဖြင့် ရောယှက်ခြင်းအလျှင်းမပြု
ကြပဲ အိမ်၏စီးပွားရေးကိုလည်းလုံးဝမဆင်ခြင်ကြပဲ မိခင်၊ ဖခင်တို့

ကွယ်လွန်ကြသောအခါမှသာ အိမ်၏စီးပွားရေးကို ကြပ်မစီမံကြလေ၏။ ပိပ္ပလိသူဌေးသားလုလင်၏ စည်းစိမ်ကား ကြီးကျယ် မြားမြောင်လှ၏။ ရွှေ ငွေ ဥစ္စာသည် ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကုဋေ ရှိ၏။ တနေ့တနေ့လျှင် ကိုယ်ကိုပွတ်တိုက်၍ စွန့်ပစ်အပ်သော ရွှေမှုန့်သည်ပင် မဂဓကွမ်းစား (မဂဓခွက်) အားဖြင့် ဆယ့်နှစ်ကွမ်းစား (= ဆယ့်နှစ်ခွက် = ခြောက်ပြည်သား)ခန့် စု၍ထားလျှင် ရနိုင်လောက်၏။ စက်ယန္တရား အသင့်တပ်ဆင်ပြီးသော တဖက် ဆည်ကန်ကြီးပေါင်း အလုံးခြောက်ဆယ်တို့ ရှိကုန်၏။ လယ်ယာ လုပ်ခင်း မြေအဝန်းမှာ ဆယ့်နှစ်ယူဇနာ ကျယ်ပြန့်လေသည်။ ကျေးကျွန်အလုပ်သမားတို့နေရာ (သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမ္မိပမာဏာ ရှိသော) ရွာကြီးဆယ့်လေးရွာ၊ ဆင်တပ်ပေါင်း တဆယ့်လေးတပ်၊ မြင်းတပ်ပေါင်း တဆယ့်လေးတပ်၊ ရထားတပ်ပေါင်း တဆယ့်လေးတပ်တို့ ရှိကုန်၏။

သူဌေးနှင့် သူဌေးကတော်တို့၏ သတိသံဝေဂ

ပိပ္ပလိသူဌေးကြီးသည် တနေ့သ၌ တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင်ပြီးသော မြင်းတော်ကို စီး၍ လုပ်ခင်းလယ်သို့ သွားရောက်၍ လယ်၏အစွန်း၌ ရပ်တည်နေစဉ် ထွန်သွားတို့ဖြင့် ထွန်ယက်ရာ မြေအရပ်မှ တီကောင်၊ ပိုးကောင်များကို ကျိုးငှက်စသည်တို့က ထုတ်ဖော် ထိုးဆိတ်၍ စားသောက်ကြသည်ကို မြင်လတ်၍ “အမောင်တို့... ဤကျိုးငှက်စသည်တို့သည် အဘယ်ကို စားကြကုန်သနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ကျေးကျွန်များက “အရှင်သူဌေးမင်း... တီကောင်၊ ပိုးကောင်တို့ကို စားကြပါကုန်၏” ဟု ပြောဆိုကြလေလျှင် ပိပ္ပလိသူဌေးကြီးသည် “အမောင်တို့... ဤကျိုးငှက်စသည်တို့ ပြုအပ်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အဘယ်သူ၏ အကုသိုလ်ကံဖြစ်နိုင်သနည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကျေးကျွန်တို့က “အရှင်သူဌေးမင်း... အရှင်သူဌေးမင်းတို့ အတွက် လယ်ထွန်ကြခြင်းဖြစ်၍ တိမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အရှင်သူဌေးမင်းတို့၏ အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါ၏” ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားကြလေလျှင် ပိပ္ပလိသူဌေးကြီးသည် သတိသံဝေဂ ကြီးစွာရရှိကာ

“ဤကျီးငှက်စသည်တို့ ပြုအပ်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ သည် အကယ်၍ ငါ၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ခဲ့လျှင် ငါ့အဖို့ရာ ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကုဋေသော ရွှေ ငွေ ဥစ္စာသည် အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း = အကျိုးမရှိသည်သာ၊ ဆယ့်နှစ်ယူဇနာကျယ် ဝန်းသော လုပ်ခင်း၊ စက်ယန္တရားတပ်ဆင်အပ်သည့် တဖက်ဆည် ကန်ကြီး အလုံးပေါင်းခြောက်ဆယ်၊ အလုပ်သမားရှာပေါင်း တဆယ့်လေးရှာ-စသော စည်းစိမ်စုသည် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့ နည်း၊ အကျိုးမရှိသည်သာ။ သို့ရကား ငါသည် အလုံးစုံသော စည်းစိမ်အစုကို ဘဒ္ဒါကာပိလာနီသူဌေးကတော်အား အပ်နှင်း၍ တောထွက်ကာ ရဟန်းပြုပေတော့အံ့” ဟု လေးနက်စွာ ဆင်ခြင် စဉ်းစားမိလေ၏။

ဘဒ္ဒါကာပိလာနီ သူဌေးကတော်သည်လည်း ထို ခဏ၌ အိမ်ဝိုင်းအတွင်းဝယ် နှမ်းအိုးကြီးသုံးလုံးတို့ကို ဖျာတို့ဖြင့် ဖြန့်ခင်း နေလှန်းစေလျက် အထိန်းတော်များ ဝန်းရံအပ်ကာ ထိုင်နေစဉ် ကျီးငှက်တို့က နှမ်းပိုးတို့ကို ထိုးဆွ စားသောက် ကြသည်ကို မြင်လတ်၍ အထိန်းတော်တို့ကို “အမိတို့...ဤ ကျီးငှက်တို့သည် အဘယ်ကို စားကြသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ အထိန်းတော်များက “အိုအရှင်မ...နှမ်းပိုးတို့ကို စားကြပါသည်” ဟု ဖြေကြားကြလေ လျှင် ဘဒ္ဒါသူဌေးကတော်သည် “အမိတို့...ထိုသို့ ကျီးငှက်များ နှမ်းပိုးတို့ကို ထိုးဆွစားသောက်ကြသဖြင့် ဖြစ်သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အဘယ်သူ၏မကောင်းမှုအကုသိုလ်ကံ ဖြစ်နိုင် သနည်း” ဟု မေးမြန်းပြန်လေ၏။ အထိန်းတော်တို့က “အို အရှင်မ...အရှင်မတို့အတွက် လုပ်ဆောင်ရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ထို မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် အရှင်မတို့၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ပါ၏” ဟု ပြန်လည် ဖြေကြားကြလေလျှင် ဘဒ္ဒါ- ကာပိလာနီ သူဌေးကတော်သည် “ဩ...ငါ့အဖို့ရာ ဝတ်ရေး အတွက် လေးတောင်မျှရှိသောအဝတ်၊ စားရေးအတွက် တကွမ်း စားချက် (= တခွက်ချက်) မျှသော ထမင်းကို ရလျှင်ပင် သင့်လျော်လှပေ၏ (= လေးတောင်ရှိသော အဝတ်ထက် ပို၍

လည်း မပတ်နိုင်၊ တကွမ်းစားချက် ထမင်းထက် ပို၍လည်း မစားနိုင်ဟု ဆိုလိုသည်)။ အကယ်၍များ ဤမျှသောသူတို့ ပြုလုပ်အပ်သည့် မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံသည် ငါ၏ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်မည်ဆိုပါက ငါသည် ကေနပ်ပင် ဘဝပေါင်း အထောင်ဖြင့်လည်း သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ ဦးခေါင်းထောင်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ချေ။ ငါသည် အရှင့်သား ရောက်လာလျှင်ပင် အလုံးစုံသော စည်းစိမ်ဥစ္စာကို အရှင့်သားအား အပ်နှင်း၍ တောထွက်ကာ ရဟန်းမပြုတော့မည်”ဟု လေးနက်စွာ ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိလေ၏။

နှစ်ဦးလုံး ရဟန်းပြုကြခြင်း

ပိပ္ပလိသူဌေးသည် အိမ်သို့ပြန်လာပြီးလျှင် ရေမိုးချိုးပြီးနောက် ပြာသာဒ်ယက်သို့ တက်ရောက်၍ သူမြတ်တို့နှင့်သာ ထိုက်တန်သော သူဌေးပလ္လင်ဝယ် ထိုင်၍ နေလေ၏။ ထိုအခါ သူဌေးအတွက် စကြာမင်းတို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည့် ထမင်းစားပွဲကြီးကို ပြင်ဆင်ဆက်သ ကျွေးမွေးကြလေကုန်၏။ ပိပ္ပလိသူဌေးနှင့် ဘဒ္ဒါကာဝိလာနိ သူဌေးကတော်=နှစ်ဦးသားတို့သည် အကူတကွ ယမင်းစားကြ၍ အခြံအရံလူများ ထွက်ခွါ၍ သွားကြလေသော် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်ကြကာ ချမ်းသာရာဌာန၌ ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်နေကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် ပိပ္ပလိသူဌေးနှင့် ဘဒ္ဒါကာဝိလာနိသူဌေးကတော်တို့ တိုင်ပင်ပြောဆိုကြသည်မှာ—

(ပိပ္ပလိ) ရှင်မဘဒ္ဒါ....သင် ဤအိမ်သို့ လာရောက်စဉ် က အဘယ်မျှသော ဥစ္စာကို ယူဆောင်ခဲ့သနည်း။

(ဘဒ္ဒါ) လှည်းအစီးပေါင်း ငါးသောင်း ငါးထောင် တိုက်ရှိသော ဥစ္စာတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ပါသည် အရှင်....။

(ပိပ္ပလိ) ဤ သင်ယူဆောင်ခဲ့သော ဥစ္စာအားလုံးကို ၎င်း၊ ဤ အိမ်မှာ ရှိရင်းစွဲဖြစ်သည့် ရှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကုဋေသော ဥစ္စာ၊ စက်ယန္တရားတပ်ဆင်ပြီးသည့် တဖက်ဆည်

ကန်ကြီး အလုံးခြောက်ဆယ်-အစရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ အားလုံးကို၎င်း သင့်အားသာလျှင် ငါအပ်နှင်းပါ၏။

(ဘဒ္ဒါ) ဒိုအရှင်.... အရှင်တို့ကမူ အဘယ်အရပ်သို့ သွားရောက်ကြပါမည်နည်း။

(ပိပ္ပလိ) ရှင်မဘဒ္ဒါ.... ငါတမူကား ရဟန်းပြုပေတော့ အံ့။

(ဘဒ္ဒါ) ဒိုအရှင်.... အကျွန်ုပ်သည်လည်း အရှင်တို့ ပြန် လာချိန်ကိုသာ စောင့်မျှော်လျက် အသင့် နေထိုင်ပါသည်။ အကျွန်ုပ်သည်လည်း ရှင်ရဟန်းမ-ပြုပါတော့အံ့။

ဤကဲ့သို့ တိုင်ပင် ပြောဆိုကြလေသည်။ ထိုပါရမီရှင် နှစ်ဦးတို့၏ အဖို့ရာ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပတည်းဟူသော ဘဝသုံးပါးတို့သည် မီးတဟုန်းဟုန်းတောက်လောင်နေသော သစ်ရွက်မိုး တဲကုပ်သုံး လုံးတို့ကဲ့သို့ ထင်ရကုန်၏။ သို့ရကား ပါရမီရှင်ကြီးနှစ်ဦးတို့သည် ဈေးအတွင်းမှ သင်္ကန်း၊ သပိတ်တို့ကို ဝယ်ဆောင်စေကြ၍ တယောက်က တယောက်၏ ဆံမျှားကို ပယ်ချပေးကြကာ “လောက၌ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်ကြသော ရဟန္တာ သခင် အရှင်မြတ်တို့ကို ရည်စူး၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ ရဟန်းပြုခြင်း သည် ဖြစ်ပါ၏” ဟု နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆိုကြ၍ ရဟန်းအသွင် ဝတ်ဆင် ကြပြီးလျှင် သပိတ်မျှားကို သပိတ်အိတ်၌ အသီးအသီး ထည့်ကြပြီး လျှင်လက်ဝဲပခုံး၌ လွယ်ကြလျက် ပြာသာဒ်မမှ ဆင်းသက်လာကြ လေကုန်၏။ အိမ်မှာရှိကြသော ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောက်ျား၊ အလုပ်သမားတို့အနက် တဦးတယောက်မျှ ပါရမီရှင်နှစ်ဦးတို့ကို မမှတ်မိ မသိရှိကြကုန်။

ထိုနောက် မဟာတိတ္ထပုဏ္ဏားရှာမှ ထွက်၍ ကျေးကျွန်အလုပ် သမားတို့၏ ရွာတံခါးဖြင့် သွားကြသော အရှင်နှစ်ပါးတို့ကို အသွင်အပြင် အမူအရာကို ကြည့်၍ အလုပ်သမားရှာသားတို့သည် ငါတို့၏ အရှင်နှစ်ပါးတို့တည်းဟု သိရှိကြကာ သည်းစွာငိုကြွေး ကြ၍ မြေရင်း၌ ဝပ်စင်းကြပြီးလျှင် “အရှင်တို့... အဘယ့်ကြောင့်

အကျွန်ုပ်တို့ကို ကိုးကွယ်ရာမဲ့အောင် ပြုတော်မူကြသနည်း” ဟု ဝမ်းနည်းစကား ပြောကြားကြလေကုန်၏။ အရှင်နှစ်ပါးတို့သည် လည်း “အချင်းတို့...ငါတို့သည် ‘ဘဝသုံးပါးတို့ကား မီးတဟုန်း ဟုန်း တောက်လောင်နေသော သစ်ရွက်မိုးတဲကုပ်နှင့် တူကုန်၏’ ဟု သတိသံဝေဂ ကြီးစွာရကြကာ ရှင်ရဟန်းမြို့ခဲ့ကြလေပြီ။ သင် တို့တွင်တယောက်စီ တယောက်စီ တော်လှန်မင်းစစ် ကျန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်အောင် ငါတို့ပြုနေကြလျှင် နှစ်ပေါင်း တရာသော်မှ လည်း လောက်နိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ သင်တို့သည်ပင် သင်တို့ဦး ခေါင်းများကို ဆေးလျော်ကြ၍ တော်လှန်မင်းစစ် ကျန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ကြကာ အသက်ရှင်ရစ်ကြလော့” ဟု ပြောဆိုကြ၍ ကျေးကျွန်များ ငိုကြွေးမြည်တမ်းနေကြစဉ်ပင် စွန့်ခွါစံသွားတော် မူကြလေကုန်၏။

အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲတော်မူကြခြင်း

ဝိပုလိမထေရ်မြတ်သည် ရှေ့မှ ကြွသွားတော်မူရင်း ပြန်လည် ကြည့်ရှုကာ ဤသို့ စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူမိလေသည်။ ဆင်ခြင် တော်မူမိပုံမှာ—

“ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး တန်ဖိုးနှုန်းထိုက်တန်သူ ဤဘဒ္ဒါ- ကာပိလာနီ ထေရီမိန်းမလှသည် ငါ့နောက်မှ လိုက်ပါ လျက်ရှိ၏။ တဦး တယောက်သောသူက ‘ဤသူနှစ်ဦးတို့ သည်ရဟန်းမြို့ပြီး၍လည်း တဦးနှင့်တဦး မစုံခွါနိုင်ကြကုန်၊ ရဟန်းတို့အရေနှင့် မလျော်သည်ကို ပြုလုပ်ကြကုန်၏’ ဟု အကြံမှားမည်ဆိုက အကြံမှားနိုင်ရန် အကြောင်းရှိချေ၏။ ထို့ပြင်လည်း တဦး တယောက်သော သူသည် ငါတို့ အပေါ်၌ မိတ်ပြစ်မှား၍ အပါယ်သို့ ဘေးရောက်မည်ဆိုက လားရောက်နိုင်လေရာ၏။ သို့ရကား ငါသည် ဤဘဒ္ဒါ- ကာပိလာနီ ထေရီမိန်းမလှကို စွန့်ခွါသွားမှ သင့်လျော် လျောက်ပတ်တော့မည်” —

ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူမိလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရှေ့မှ အစဉ်သဖြင့် ကြွသွားတော်မူလတ်သော် လမ်းနှစ်မြွှာကို ဟောလတ်၍ ထိုလမ်းနှစ်မြွှာ၏ နှစ်မြွှာကွဲ၍ ခွဲရာအရပ်၌ တန့်ရပ်တော်မူလေ၏။ ဘဒ္ဒါထေရီမသည်လည်း နောက်မှလာလတ်၍ မထေရ်မြတ်ကို ရှိခိုးရပ်တည်လေ၏။ ထိုနောက် မထေရ်မြတ်သည် ဘဒ္ဒါထေရီမကို “အို ဘဒ္ဒါထေရီ... သင်ကဲ့သို့သော မိန်းမလှတယောက် ငါ့နောက်မှ လိုက်ပါနေသည်ကို မြင်ရလျှင် ‘ဤသူနှစ်ဦးဟိုသည် ရဟန်းပြုပြီး၍လည်း တဦးနှင့်တဦး မခွဲခွါနိုင်ကြကုန်’ဟု ကြံမှား၍ ငါတို့အပေါ်၌ စိတ်နေဖောက်ပြား ပြစ်မှားမိကြသော လူအပေါင်းသည် အပါယ်လေးပါး လားရောက်သည် ဖြစ်လေရာ၏။ သို့ရကား ဤလမ်းနှစ်မြွှာတွင် သင်နှစ်သက်ရာ လမ်းတခုကို ယူလော့၊ ငါသည် သင်မလိုချင်သော အခြားလမ်းတခုဖြင့် သွားပါတော့အံ့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဘဒ္ဒါထေရီမသည်လည်း “အိမ်း...ဟုတ်ပါသည် အရှင်... ရဟန်းတို့အဖို့ရာ မာတုဂါမမည်သည် အညစ်အကြေး ဖြစ်ပါသည်။ ‘ရဟန်းပြုပြီး၍လည်း မခွဲခွါနိုင်ကြကုန်’ဟု အကျွန်ုပ်တို့အပေါ်၌ လူအများ အပြစ်တင်ကြလိမ့်မည်၊ အရှင်တို့သည် လမ်းတခုကို ယူတော်မူကြပါ။ အကျွန်ုပ်သည် အခြားလမ်းတခုကို ယူ၍ အကျွန်ုပ်တို့နှစ်ဦး ခွဲခွါကြပါကုန်စို့”ဟု ပြောဆို၍သုံးကြိမ်သုံးပတ် ဟိုင်တိုင် လက်ျာရစ်လှည့်ပြီးလျှင် ရှေ့နောက်၊ ဝဲ၊ ယာ = လေးဌာနတို့၌ ငါးပါးသောတည်ခြင်းဖြင့် ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးနောက် လက်အုပ်ကို ချီမြှောက်လျက် “ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပြုခဲ့ကြသော အဆွေခင်ပွန်း ချစ်ကျွမ်းဝင်မှုသည် ယနေ့ ပြတ်စဲလေပြီ”ဟု ပြောဆိုကာ “အရှင်မြတ်တို့သည် လက်ျာဇာတ် သူမြတ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့ရကား အရှင်တို့အား လက်ျာလမ်းခရီးသည် သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပါ၏။ အကျွန်ုပ်တို့ မာတုဂါမများကား လက်ဝဲဇာတ်ရှိသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့ရကား အကျွန်ုပ်တို့အား လက်ဝဲလမ်းခရီးသည် သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပါ၏”ဟု ပြောဆိုရှိခိုးပြီးလျှင် လက်ဝဲလမ်းသို့ သွားရှာလေ၏။

ထိုအရှင်နှစ်ဦးတို့ လမ်းနှစ်ဖြာခွဲ၍ သွားကြသောအခါ၌ ဤ မဟာပထဝီမြေကြီးသည် “ငါကား စကြဝဠာတောင်၊ မြင်းမိုရ် တောင်တို့ကို ဆောင်၍ထားနိုင်သော်လည်း သင်အရှင်မြတ်နှစ်ဦး တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆောင်ထားခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ပါ” ဟု နှုတ်မြွတ်၍ ပြောဆိုသကဲ့သို့ ပဲ့တင်သံကြီး မြည်ဟည်းလျက် သည်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။ ကောင်းကင်၌လည်း မိုးကြိုးထစ်သော အသံကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ စကြဝဠာတောင်၊ မြင်းမိုရ်တောင်များ သည် (မြေငလျင်လှုပ်သဖြင့်) အထက်သို့ မြင့်၍မြင့်၍ တက်ကြ လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားနှင့် မထေရ်မြတ် တွေ့ဆုံခြင်း

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဌမဝါကျွတ်ပြီးနောက် ရာဇ ပြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူပြီး၍ (ထိုဘုရားဖြစ်သောနှစ်မှာပင်) ရာဇပြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ ကိန်းအောင်း မွေ့လျော် နေတော်မူဆဲဖြစ်၏။ (ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မမူ သေးမီ အချိန်ကာလဖြစ်သည်)။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်တော်ကြီးအတွင်း ဂန္ဓကုဋိကျောင်း ဆောင်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် မဟာပထဝီမြေ လှုပ်သံကို ကြားတော်မူ၍ “အဘယ်သူ့အတွက် မဟာပထဝီ ဤမြေကြီး တုန်လှုပ်သနည်း”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည် ရှိသော် “ဝိပ္ပလိလုလင်နှင့် ဘဒ္ဒါကာပိလာနီအမျိုးသမီးတို့သည် ငါဘုရား ကို ရည်ညွှန်း၍ မနှိုင်းရှည်နိုင်သော စည်းစိမ်ကို ရက်ရက်စွန့်ခွါ ကာ ရဟန်းပြုခဲ့ကြကုန်ပြီ၊ ထိုသူနှစ်ဦးတို့၏ ခွဲခွါရာအရပ်၌ နှစ်ဦး လုံးတို့၏ဂုဏ်ကျေးဇူးအစွမ်းကြောင့်ဤမြေလှုပ်ခြင်းဖြစ်လေသည်၊ ငါဘုရားသည်လည်း ထိုသူနှစ်ဦးတို့ကို သဂြိုဟ် ချီးမြှောက်မှုပြုမှ သင့်လျော်လျောက်ပတ်တော့မည်”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ဂန္ဓ- ကုဋိကျောင်းဆောင်တော်မှ ထွက်ကြွတော်မူကာ ကိုယ်တော်တိုင် သာ သပိတ်၊သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူ၍ အသိတိသာဝကဝင် မထေရ်ကြီးတို့တွင် တပါးပါးကိုမျှ နောက်ပါအဖြစ် ခေါ်တော် မမူပဲ ကိုယ်တော်တပါးတည်းသာ သုံးဂါဝုတ်ခရီးတိုင်အောင်

ဤဆိုမှု ပြုတော်မူ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နှင့် နာလန္ဒာမြို့၏ အကြား
ဗဟုပုတ္တက-မည်သော ပညောင်ပင်ရင်း၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေ
တော်မူလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ထိုသို့ ထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား
သည် မထင်မရှား=အညတရ ပံသုကူစုတင်ဆောင် ရဟန်းတပါး
ကဲ့သို့ ထိုင်နေတော်မူပဲ ဘုရားရှင်ကို ရှေးက မဖူးမြင်ဘူးသော
အရှင်မဟာကဿပမထေရ်၏ သဒ္ဓါတရား တိုးတက်ဖြစ်ပွားစေ
ခြင်းငှါ လက္ခဏာတော်ကြီးငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်တောက်ပသည့်
ပကတိဘုရားအသရေတို့ကို မဖုံးမကွယ်ပဲ အတောင်ရှစ်ဆယ်
အရပ်တိုင်အောင် ထွန်းပြောင်တောက်ပသည့် တခဲနက်သော
ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ်တော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူ
လေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုခဏ၌ သစ်ရွက်ထီးခန့်၊ လှည်းဘီးခန့်၊
အထွတ်တပ်သော ပြာသာဒ်ခန့် စသည် ပမာဏရှိကြသော
ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့သည် ဤမှ ထိုမှ တလျှပ်လျှပ် ပြေးသွား
တော်မူကြလျက် လအထောင် နေအထောင် တပြောင်ပြောင်
တက်ထွန်းသောအခါမှာကဲ့သို့ ပြုကြကာ ထိုတောအုပ်အလုံးကို
တပြိုင်နက် ထွန်းပြောင်အောင် ပြုဆောင်တော်မူကြလေကုန်၏။
သို့ရကား တောအလုံးသည် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော မဟာပုရိသ
လက္ခဏာတော်တို့၏ အသရေတော်ဖြင့် ကြယ်တာရာတို့ဖြင့်
တောက်ပြောင်သော မိုးကောင်းကင်ကဲ့သို့၎င်း၊ ကြာမျိုးငါးဖုံ
အစုစုအရုံရုံ ပွင့်၍နေသော ရေအပြင်ကဲ့သို့၎င်း အလွန်ပင်
တင့်တယ်လေတော့၏။ ပညောင်ပင်၏ပင်စည်မည်သည် ပကတိ
အားဖြင့် ဖြူရမည်၊ အရွက်တို့မည်သည် ပကတိအားဖြင့် စိမ်းညို
ရမည်၊ အရွက်ရင့်တို့မည်သည် ပကတိအားဖြင့် နီမြန်းကြရမည်
ဖြစ်သော်လည်း ထိုနေ့မှာမူ အကြားမလပ် ဘုရားရောင်ခြည်တော်
တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရောပြွမ်း၍ နေရကား အခက်များစွာ
ရှိသော ဗဟုပုတ္တက ပညောင်ပင်ကြီး တပင်လုံးသည် ရွှေရောင်
အဆင်း ပါဝင်းထိန်ဝေ၍သာ နေလေတော့၏။

အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် “ဤ အရှင်မြတ်သည်ပင် ငါ၏ဆရာ ဘုရားမြတ်စွာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ဤဘုရားမြတ်စွာကိုပင် ရည်ညွှန်း၍ ငါသည် ရဟန်းပြုခဲ့လေပြီ” ဟု ကြံစည်အောက် မွေကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်ရာအရပ်မှစ၍ မိမိကိုယ်ကို ညွတ်လျက် ညွတ်လျက် သွားရောက်ကာ အဝေးအရပ်မှ တကြိမ်၊ မနီးမဝေးအရပ်မှ တကြိမ်၊ အနီးအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ တကြိမ် = ဤသို့ သုံးဌာန (အဝေး၊ မနီးမဝေး၊ အနီးအရပ်) တို့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် “သတ္ထာ မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ၊ သာဝကောဟမသ္မိ = မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါ ပေ၏။ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝကဖြစ်ပါ၏၊ သတ္ထာ မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ၊ သာဝကောဟမသ္မိ = မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီး သော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝကဖြစ်ပါ၏၊ သတ္ထာ မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ၊ သာဝကောဟမသ္မိ = မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီး သော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူပါပေ၏။ အကျွန်ုပ်သည် တပည့်သာဝက ဖြစ်ပါ၏” ဟု သုံးကြိမ်တိုင် နှုတ် မြွက်၍ တပည့်အဖြစ်ကို ခံယူလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကို “ချစ်သားကဿပ....သင်ချစ်သားသည် ဤယခု အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းအမှုကို အကယ်၍ မဟာပထဝီမြေကြီးအား ပြုလုပ်လျှင် ထို မဟာပထဝီမြေကြီးသည် သင်ချစ်သား၏ ဤ အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းကို ဆောင်ထားနိုင်မည်မဟုတ်ချေ၊ ရှေးဘုရားတို့အတူ လာခြင်းကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့ ဂုဏ် ကျေးဇူးကြီးမြတ်သည်ကို သိရှိသော သင်ချစ်သားက ပြုအပ်သော အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းအမှုသည် ငါဘုရား၏ မွေးညှင်းတပင်ကို မျှလည်း လှုပ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ ချစ်သားကဿပ....ထိုင် လော့၊ သင်ချစ်သားအား ငါဘုရားသည် အမွေကို ပေးပေတော့ အံ့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဤကား အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ ကေက-

ရတနာ] (၄) အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်အကြောင်း ၁၄၁

နိပါတ် တေဒဂ္ဂဝဂ်အဖွင့် အံ-ဋ္ဌ ၁၊ ၁၄၂-နှင့် ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ စတ္တာလီသနိပါတ် မဟာကဿပတ္ထေရဂါထာအဖွင့် ထေရဂါထာ-ဋ္ဌ ၂၊ ၄၄၃-တို့၌ ဖွင့်ပြပုံတည်း။

နိဒါနဝဂ္ဂ ၅-ကဿပသံယုတ်၊ ၁၁-စိဝရသုတ် (ပိဋကတ် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၄၀၉)၌ကား ထိုသို့ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်က တပည့်ခံစကား သုံးကြိမ်တိုင် လေးနက်စွာ လျှောက် ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်ကို “ကဿပ...အကြင်သူသည် ဤကဲ့သို့ အလုံးစုံသော စိတ်နှင့် ပြည့်စုံသော တပည့်ကို မသိပါလျက်လျှင် ‘ငါသိ၏’ ဟူ၍၊ မမြင်ပါလျက်လျှင် ‘ငါမြင်၏’ဟူ၍ ဆိုမိငြားအံ့၊ ထိုသူ၏ ဦးခေါင်းသည် ပြတ်ကြွေကျရာ၏။ ကဿပ...ငါဘုရားသည်ကား သိတော်မူသောကြောင့်သာလျှင် ‘ငါသိ၏’ ဟူ၍၊ မြင်တော်မူ သောကြောင့်သာလျှင် ‘ငါမြင်၏’ဟူ၍ ဆို၏”ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူကြောင်း လာရှိသည်။

(ဤအရာ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ — မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး အခြား “မသိ မမြင်ပါလျက် သိ၏ မြင်၏”ဟု ဝန်ခံသော သာသနာပြင်ပ ဗာဟိရက ဆရာတဦးဦးအား ဤသို့ အလုံးစုံသောစိတ်နှင့် ပြည့်စုံလျက် သဒ္ဓါရွှန်းစို ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသူ ကပည့်သာဝကသည် ဤယခု အရှင်မဟာ- ကဿပမထေရ် ပြုသော အလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းကဲ့သို့သော အရို အသေမှုကို ပြုလုပ်လျှင် ထိုသာသနာပြင်ပ ဗာဟိရကဆရာ၏ ဦးခေါင်း သည် အညှာမှ ပြတ်ကြွေကျသော ထန်းသီးမည့်ကဲ့သို့ လည်ပင်းမှ ဦးခေါင်းသည်လည်း ပြတ်ကြွေကျလေရာ၏၊ ခုနစ်စိတ် ခုနစ်မြွှာ ကဲ့လေ ရာ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မိန့်ဆိုတော်မူလိုရင်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြရ လျှင်—အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဤယခု စိတ်၏ ကြည်ညိုခြင်းဖြင့် ဤအလွန်အမင်း ရိုသေခြင်းကို အကယ်၍မူား မဟာသမုဒြာကြီးအား ပြုမည်ဆိုလျှင် မဟာသမုဒြာရေသည် လောလောပူသော သံအိုးကင်း၌ ထည့်အပ်သော ရေပေါက်ကဲ့သို့ ကျေပျောက်ခြင်းသို့ ရောက်လေရာ၏ အကယ်၍ စကြဝဠာတောင်ကြီးအား ပြုမည်ဆိုလျှင် စကြဝဠာတောင် ကြီးသည် ဖွဲ့ဆုပ်ပမာ ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီး၍ သွားလေရာ၏၊ အကယ်၍

မြင်းမိုရ်တောင်အား ပြုမည်ဆိုလျှင် မြင်းမိုရ်တောင်သည် ကျီးနှုတ် သီးဖြင့် ထိုးဆွအပ်သော မုန့်ညက်စိုင့်ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ပျက်စီးလေ့ ရ၏။ အကယ်၍ မဟာပထဝီမြေကြီးအား ပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် မဟာ ပထဝီမြေကြီးသည် လေတိုက်ခတ်သော ပြာပုံကြီးပမာ ကြဲပြန့်၍ သွားလေရ၏။ သို့စဉ်ကလောက် တန်ခိုးရောက်သော မထေရ်မြတ်၏ အရိုအသေပြုမှုသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ဖမိုးဝယ် မွေးညှင်း တော်မျှကိုလည်း မတုန်လှုပ်စေနိုင်။ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်တပါးကို ထားဘိဦးလော့၊ မထေရ်မြတ်နှင့် အလားတူသည့် ရဟန်းအထောင်၊ ရဟန်းအသိန်းပင်သော်လည်း ရိုသေမှုကို ထင်ရှားပြုခြင်းဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်ဖမိုးဝယ် မွေးညှင်းတော်မျှကိုလည်း ဖောက်ပြန် တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ကိုယ်တော်မြတ်ဝတ်ရုံအပ်သည့် ပံသုကူ သင်္ကန်းဝယ် ချည်မျှင်ကလေး တမျှင်ကိုမျှလည်း မတုန်လှုပ်စေနိုင်၊ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကား အာနုဘော် ကြီးမားတော်မူလှပါ ပေ၏။

ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ရဟန်းအဖြစ်ကို ပေးတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း အရှင်မဟာ- ကဿပမထေရ်ကို “ချစ်သားကဿပ ... ထိုင်လော့၊ သင်ချစ်သား အား ငါဘုရားသည် အဖွဲ့ကို ပေးတော့အံ့”ဟု မိန့်တော်မူပြီး လျှင် (နိဒါနဝဂ္ဂ ၅-ကဿပသံယုတ်၊ ၁၁-စိဝရသုတ် ပိဋကတ် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၄၀၉-၌ လာရှိသောအတိုင်း) —

“ကဿပ....ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် သီတင်းကြီး၊ သီတင်းငယ်၊ သီတင်းလတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ငါ့အား ထက်စွာ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပကို ရှေးရှုထင်သည် ဖြစ် လတ္တံ့ဟု ဤသို့ ကျင့်ရမည် (၁)။

ကဿပ....ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် ကုသိုလ်နှင့်စပ်သော တရားအားလုံးကို နာအံ့၊ ထိုတရား အားလုံးကို အရိုအသေပြုကာ နှလုံးသွင်း၍ အလုံးစုံသော စိတ်ဖြင့် ကောင်းစွာဆောင်၍ နားစိုက်လျက် တရားကို နာအံ့ဟူ၍ ဤသို့ကျင့်ရမည် (၂)။

ကဿပ...ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ သင်သည် သုခနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဂတာသတိသည် ငါ့အား မစွန့်လွှဲဟု ဤသို့ ကျင့်ရမည်”(၃)။

ဤအဆုံးအမ သြဝါဒသုံးပါးကို ပေးတော်မူလေသည်။ ထိုသြဝါဒ သုံးပါးကို အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည်လည်း ရိုသေစွာ ခံယူလေသည်။ ဤအဆုံးအမ သြဝါဒသုံးပါးသည်ပင် အရှင် မဟာကဿပ၏အတွက် ရှင်ပြုခြင်းလည်း ဖြစ်၏၊ ရဟန်းခံခြင်း လည်း ဖြစ်၏။ ဤရဟန်းခံခြင်းမျိုးကို ဤသာသနာတော်၌ အရှင် မဟာကဿပမထေရ်တပါးသာ ရတော်မူ၏၊ ဤရဟန်းခံခြင်းမျိုး ကို သြဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ဥပသမ္ပုဒါဟု ခေါ်၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အား ဤသြဝါဒသုံးရပ်ဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်ကို ပေးတော်မူ၏။ ထိုသြဝါဒ သုံးရပ်တို့တွင် (၁) အမှတ်ပြု သြဝါဒ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ—“ချစ်သား ကဿပ...ဆင်ချစ်သားသည် သီတင်းကြီးပုဂ္ဂိုလ်=မိမိထက် အသက် သိက္ခာကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၊ သီတင်းငယ်ပုဂ္ဂိုလ်=မိမိအောက် အသက် သိက္ခာ ငယ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သီတင်းလတ်ပုဂ္ဂိုလ်=မိမိနှင့် အသက်သိက္ခာ တူညီသောပုဂ္ဂိုလ် = ဤသီတင်းသုံးဖော် သုံးမျိုးလုံး၌ပင် အလွန် ထက်သန်သော ဟိရီ၊ သြတ္တပ္ပ တရားနှစ်ပါးကို အလျင်လက်ဦး ဖြစ်ပွား စေရမည် ထားရှိရမည်”ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ ဤပဌမသြဝါဒကို အရှင် မဟာကဿပမထေရ်မှာ မြာဟူဏဇာတ်ရှိသူ ဖြစ်သောကြောင့် ဇာတိ မာန်ကို ပယ်ဖို့ရန် ဟောကြားတော်မူသည်။

(၂) အမှတ်ပြု သြဝါဒ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ—“ချစ်သားကဿပ...ဆင် ချစ်သားသည် အပြစ်ကင်းသောတရားများကို တရားနာစဉ် ပြင်လွင် တခြား စိတ်မသွားစေဘဲ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးဌာနမှာပင် ပညာနား၊ ပသာဒနား နှစ်ပါးစိုက်ထောင်၍ ရိုသေစွာနာယူရမည်”ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ် သည်။ ဤဒုတိယသြဝါဒကို အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မှာ ဗဟုသုတ= အကြားအမြင်များသူဖြစ်၍ ယင်းအကြားအမြင်များမှုကို အမှီပြု၍ ဖြစ်တတ်သော ငါတလူလူ မာန်မှုကိုပယ်ဖို့ရန် ဟောကြားတော်မူသည်။

(၃) အမှတ်ပြု သြဝါဒ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ—“ချစ်သားကဿပ...ဆင် ချစ်သားသည် ကာယဂတာသတိ၊ အာနာပါနအာရုံတို့၌ဖြစ်သည့် သုခ ဝေဒနာ ယှဉ်ဖက်ပါသော ပဌမဈာန် မိမိသန္တာန်၌ စွန့်ခွါ၍ မသွား

အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်” ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်၏။ ဤတတိယဩဝါဒကို အရှင်မဟာကဿပမထေရ်မှာ ဥပဓိနှင့်ပြည့်စုံ တင့်တယ်သူဖြစ်၍ ယင်းဥပဓိနှင့်ပြည့်စုံမှုကို အမှီပြုကာ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခင်တွယ်တာမှု တဏှာလောဘကို ပယ်ဖို့ရန် ဟောကြား တော်မူသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း မဟာပုတ္တက ပညောင်ပင်ရင်း၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အား ဩဝါဒ- ပဋိဂ္ဂဟဏရဟန်းအဖြစ်ကို ပေးတော်မူပြီးလျှင် ထိုပညောင်ပင်ရင်း မှ ထွက်ကြွတော်မူခဲ့၍ မထေရ်မြတ်ကို နောက်ပါရဟန်း ပြုတော် မူကာ ခရီးကြွတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မှာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီးသုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ် တင့်တယ်တော်မူ၍ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်၏ ကိုယ်တော်မှာ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော် ခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ် လျောက်ပတ် တင့်တယ်တော်မူလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ရွှေလှေကြီး၏ နောက်တွဲ ရွှေလှေငယ်ပမာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ နောက်သို့ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါခဲ့လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ခရီးအတန်ငယ် သွားမိပြီးသော် ခရီးမ (သွားမြဲ ခရီး) မှ ဖဲသက်၍ သစ်ပင်ရင်းတခု၌ ထိုင်တော်မူမည့် အခြင်း အရာကို ပြတော်မူလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် “မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်တော်မူလိုသည်” ဟု သိရှိကာ အပေါ်ရုံ (အလွန်နူးညံ့သော) ဒုကုဋ်သင်္ကန်းကြီးကို လေးခေါက်ပြုကာ ခင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား...ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဤနေရာ၌ ထိုင်တော်မူပါလော့၊ ယင်းသို့ မြတ်စွာ ဘုရားထိုင်တော်မူခြင်းသည် အကျွန်ုပ်၏အဖို့ရာ ရှည်မြင့်စွာ သော ကာလပတ်လုံး စီးပွား၊ ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်လေရာပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို လေးခေါက်သင်္ကန်းကြီး အခင်း၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ထိုလေးခေါက်သင်္ကန်းကြီးကို ပဒုမာကြာ

ပွင့်အဆင်းရှိသော ရွှေလက်တော်ဖြင့် အစွန်အဖျားမှ သုံးသပ် ကိုင်တော်မူကာ “ချစ်သားကဿပ.... သင်ချစ်သား၏ ဤပုဆိုး ဟောင်းဒုက္ခသင်္ကန်းကြီးသည် နူးညံ့လှစွာတကား”ဟု ချီးမွမ်း စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ “အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော် မူသနည်း”ဟူမူ—“မထေရ်မြတ်နှင့် သင်္ကန်းချင်း လဲလှယ်တော်မူလို သောကြောင့် ဤသို့ချီးမွမ်းစကားမိန့်ကြားတော်မူ၏”ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

“အဘယ့်ကြောင့် သင်္ကန်းချင်း လဲလှယ်တော်မူလိုရသနည်း” ဟူမူ—“မထေရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ ထားတော်မူလိုသောကြောင့် လဲလှယ်တော်မူလိုသည်”ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

“ကိုယ်တော် အရာ၌ ထားတော်မူရန် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင် မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ မရှိကြဘူးလော” ဟု မေးဖွယ်ရှိပြန်၏။ အဖြေ ကား—မရှိမဟုတ် ရှိကြပါ၏။ သို့သော် မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်တော် အစဉ်ငယ် ဤသို့ အကြံဖြစ်လေသည်။ ဖြစ်ပုံမှာ “ဤသာရိပုတ္တရာ၊ မောဂ္ဂလာန်တို့သည် ကြာမြင့်စွာ တည်ကြလိမ့်မည်မဟုတ်ကုန်၊ ငါဘုရား ၏အလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံကြလိမ့်မည်၊ ကဿပသည်ကား အသက် နှစ်ပေါင်းတရာနှစ်ဆယ် ရှည်ပေလိမ့်မည်၊ သူသည် ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံပြီးနောက် လေးလမြောက်ဝယ် စရည်းပင် ပေါက်ရောက်ရာလိုက်ဂူ ၌ နေ၍ ဓမ္မဝိနယ နှစ်ပါးကို သင်္ဂါယနာတင်ပြီးလျှင် ငါဘုရား၏ သာသနာတော်ကို နှစ်ပေါင်းငါးထောင်ကာလကြာ လည်နိုင် ဖြစ်နိုင် အောင် ပြုစုပေလိမ့်မည်ဟု သိမြင်တော်မူသောကြောင့် မထေရ်မြတ် ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ ထားတော်မူလျှင် ရဟန်းတို့သည် မထေရ်မြတ် အပေါ်၌ ရိုသေကျိုးနွံမှု ပြုကြပေလိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူမိသဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ ထားတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ မထေရ်မြတ်ကို ကိုယ်တော့်အရာ၌ထားတော်မူလိုသောကြောင့် သင်္ကန်း ချင်း လဲလှယ်တော်မူလိုသည်။ ထိုသို့ သင်္ကန်းချင်း လဲလှယ်တော်မူလို သောကြောင့် ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။)။

သပိတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဖြစ်စေ တဦးဦးက ပြောဆိုအပ်လျှင် “ဤသပိတ်၊ ဤသင်္ကန်းကို အရှင်ဘုရားတို့အတွက် ခံယူတော်မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက် ထားခြင်းသည်ကား မထေရ်မြတ်၏ ပကတိ စာရိတ္တ ဖြစ်သည်။

သို့ရကား မထေရ်မြတ်သည် “မြတ်စွာဘုရားကား ငါ၏ ဒုက္ခသုခသက်န်းကြီး = နှစ်ထပ်သက်န်းကြီး၏ နူးညံ့ကြောင်းကို ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူသည်၊ ဝတ်ရုံတော်မူလိုသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု အရိပ်အခြည်ကို သိရှိတော်မူကာ “မြတ်စွာဘုရား... ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဒုက္ခသက်န်းကြီးကို ဝတ်ရုံတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ “ချစ်သားကဿပ....သင် ချစ်သားသည် အဘယ်သက်န်းကို ဝတ်ရုံမည်နည်း” ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင်က မေးမြန်း၍ “မြတ်စွာဘုရား... အရှင်ဘုရားတို့ ဝတ်ရုံသောသက်န်းကို ရပါမူ တပည့်တော်ဝတ်ရုံပါမည်ဘုရား” ဟု အရှင်မဟာကဿပမထေရ်က လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သားကဿပ....သင်ချစ်သားသည် ငါဘုရား ဝတ်ရုံ၍ ဟောင်းနွမ်းလေပြီးသော ဤပံသုကူသက်န်းကို ဝတ်ရုံနိုင်ပါမည်လော၊ မှန်၏-ငါဘုရား ဤပံသုကူသက်န်းကို ကောက်ယူသောနေ့၌ မဟာပထဝီ ဤမြေကြီးသည် ရေအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်ကို ပြုလျက် တုန်လှုပ်ခဲ့၏၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ဤယခု သုံးဆောင်ပြီး၍ ဟောင်းနွမ်းလေသော သက်န်းမည်သည်ကို ကျေးဇူးဂုဏ်နည်းပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝတ်ရုံခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ပဋိပတ်အကျင့်ကို ဖြည့်ကျင့်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ဇာတိပံသုကူဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မှသာ ခံယူထိုက်ပေသည်” ဟု မိန့်တော်မူကာ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်နှင့် သက်န်းချင်း လဲလှယ်တော်မူလေ၏။ ဤကဲ့သို့ သက်န်းချင်း လဲလှယ်၍ မထေရ်မြတ်ဝတ်ရုံသော သက်န်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ဝတ်ရုံတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ သက်န်းကို မထေရ်မြတ် ဝတ်ရုံတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် စိတ်စေတနာ မရှိပါပဲလျက် “မြတ်စွာဘုရား...အရှင်ဘုရားတို့သည် ပြုနိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုတော်မူကြပါပြီ၊ မိမိဝတ်ရုံပြီးသော သက်န်းကို တပည့်သာဝကအားရှေးကပေးအပ်ဘူးသောမည်သည် မရှိဖြစ်ပါသည်၊ အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဆောင်ထားခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပါ” ဟု လျှောက်ထားပြောဆိုသည့်အလား ရေအဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသည်ကို ပြု၍ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

(ဂ) မထေရ်မြတ် တရားထူးရ၍

တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ရတော်မူခြင်း အကြောင်း

အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်သည်လည်း “ငါသည် ယခု အခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့ သုံးဆောင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းကို ရအပ်လေပြီ၊ ယခုအခါ ငါ့အဖို့ရာ အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ် အတွက် အဘယ်ပြုဖွယ်ရှိတော့အံ့နည်း=မရှိတော့ပြီ”ဟု သင်္ကန်း ကို ရရုံမျှဖြင့် စိတ်တက်ကြွမှုကို ပြုတော်မမူပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်မှာပင် စုတင်အကျင့် တဆယ့်သုံးပါးတို့ကို ကောင်းစွာ ကြည်ဖြူ ခံယူဆောက်တည်ပြီးလျှင် ရဟန်းတရား ပွားများကြီး ကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ ခုနစ်ရက်မျှသာ ပုထုဇန်အဖြစ်၌ တည်နေ၍ ရှစ်ရက်မြောက် အရုဏ်တက်သောအခါ၌ ပဋိသန္တိဒါ ဉ္စဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော် မူလေ၏။

ဤအရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကို စံနမူထားတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် နိဒါနဝဂ္ဂ ကဿပသံယုတ်လာ များစွာသော တရားဒေသနာတို့ကို ဟောကြားတော်မူအပ်လေသည်။ (နိဒါန-ဝဂ္ဂ၊ ကဿပသံယုတ်မြန်မာပြန်မှ ကြည့်ရှုကြပါကုန်)။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း “ကဿပေါ ဘိက္ခဝေ စန္ဒပမော ကုလာနိ ဥပသင်္ကမတိ=ရဟန်းတို့...ကဿပမထေရ်သည် လနှင့် တူစွာ ကိုယ်၊ စိတ်ကို ထိန်းချုပ်၍သာလျှင် အချင်းခပ်သိမ်း ဧည့် သည်ပမာဖြစ်၍ အမျိုးလေးပါး ဒကာများ၌ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် = သုံးပါး ကြမ်းကြုတ်မှုအလျှင်းမရှိပဲ ဒါယကာတို့သို့ ချဉ်းကပ်၏” ဤသို့ စန္ဒပမသုတ္တန်အစရှိသော များစွာသော သုတ္တန်တို့ဖြင့် မထေရ်မြတ်ကို ချီးမွမ်းတော်မူ၍ နောက်အဖို့ကာလဝယ် ဤ ကဿပသံယုတ်လာ မထေရ်မြတ်၏ စုတင်ပဋိပတ် စသည်တို့ကို အကြောင်းအဋ္ဌပ္ပတ်ပြုပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ရတ-
ဝါဒါနံ ယဒိဒံ မဟာကဿပေါ=ရဟန်းတို့...ကိလေ-

သာကို ခါတွက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော စုတင်ပဋိပတ် အကျင့်မြတ်ကို ကိုယ်တိုင်လည်း ကျင့်သုံး၍ သူတပါးတို့ကို လည်း ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သားရဟန်းတို့တွင် မဟာကဿပ မထေရ်သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေသတည်း။

ဤကား အရှင်မဟာကဿပမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၅) အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ရှေးလွန်ခဲ့ပြီးသော ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူစဉ် အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း သူတော် ကောင်းသည် အမည်အားဖြင့် မထင်ရှားသော သူကြွယ်တဦး ဖြစ်၍ နေမွန်းလွဲပြီးနောက်အခါ တရားနာရန် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ကြသော လူအပေါင်းနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါခဲ့လေ သည်။ သူကြွယ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ တရားတော်ကို နာယူ လေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် တရားဒေသနာတော်ကို အနုသန္ဓေအတိုင်း ဆက်စပ်ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် ရဟန်း တပါးကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသောအရာဝယ် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ သူကြွယ်၏သန္တာန်ဝယ် “ဤရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရား ရှင် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသောအရာဝယ် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရာထူး၌ ထားတော်မူပေ၏။ သို့ရကား ဤရဟန်း သည် သာလွန်မြင့်မြတ်စွာတကား၊ ငါသည်လည်း နောက်အခါ ပွင့်တော်မူမည့် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာဝယ် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး(= ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ်)ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းလေစွာ”ဟု စိတ်

အကြံဖြစ်ပြီးလျှင် ပရိသတ်အကြားမှပင် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးသို့ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွ ပင့်ဖိတ်ပြီး နောက်တနေ့၌ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးလျှင် “ငါကား အလွန်ကြီးသော ရာထူး = ဌာနန္တရကို တောင့်တအပ်လေပြီ”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိကာ ထိုနည်းအတိုင်းပင် “ယနေ့ ကောင်းမှုကုသိုလ်အလို့ငှါ ကြွတော်မူပါ၊ နက်ဖြန်ကောင်းမှု ကုသိုလ်အလို့ငှါ ကြွတော်မူပါ” ဟု နေ့စဉ်ရက်ဆက် ပင့်ဖိတ်ကာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ဖြစ်စေပြီးနောက် အခြံအရံ ရဟန်းတို့နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား အလွန်မြတ်မွန်သော အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်၍—

“မြတ်စွာဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် ဤပူဇော်သက္ကာရမှုကို နတ်စည်းစိမ်ရဖို့ရန်လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ လူ့စည်းစိမ်ရဖို့ရန်လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤယခုနေ့မှအထက် လွန်ခဲ့သောခုနစ်ရက်က အကြင်ရဟန်းတော်တပါးကို ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူခဲ့ပါပြီ၊ အကျွန်ုပ်သည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ပင် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏”—

ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမ ပြုပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း၍ နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုသူကြွယ်၏ ဆုတောင်းပြည့်မည့် အကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော်မူ၍ “ဒါယကာ..... နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်ထွန်းပေလိမ့်မည်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာဝယ် သင်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ရသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည့် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အမည်ရှိသူ ဖြစ်လိမ့်

မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ ဆွမ်းအနုမောဒနာ တရားဟောကြားပြီးလျှင် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ပင် ပြန်ကြွတော် မူလေ၏။

သူကြွယ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား သက်တော်လင်ရှားရှိသမျှ ကာလပတ်လုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ် အားထုတ်ပြီးလျှင် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးနောက် ခုနစ်ယူဇနာရှိသော ရွှေစေတီကြီး တည်ပြီးလတ်သော် ရဟန်း သံဃာသို့ ချဉ်းကပ်၍ “အရှင်တို့ဘုရား....ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်၏ ရရန်အကြောင်း ပရိကံကောင်းမှုကား အဘယ်ပါနည်း”ဟူ၍ မေးလျှောက်လေ၏။ ရဟန်းသံဃာတော် အရှင်မြတ်များက “ဒါယကာ....ဆီမီးအလှူကို ပေးလှူရန် သင့်ပေ၏”ဟု မိန့်ကြား လေလျှင် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားတို့....ဆီမီးအလှူဒါနကို ပြုလုပ်ပါအံ့”ဟု လျှောက်ထား၍ ရှေးဦးစွာ တပင်တပင်လျှင် ဆီမီးတိုင် တထောင်စီ တထောင်စီ ပါရှိသော ဆီမီးတိုင်သစ်ပင် ကြီးပေါင်း တထောင် ပြုလုပ်စေကာ လှူဒါန်းလေ၏။ ထိုဆီမီးတိုင် သစ်ပင်ကြီးပေါင်း တထောင်၏ အခြားမဲ့၌ ထိုအောက်ငယ်သည့် ဆီမီးတိုင် သစ်ပင်လတ်တို့ကို၎င်း၊ ထိုဆီမီးတိုင် သစ်ပင်လတ်တို့၏ အခြားမဲ့၌ ထိုအောက်ငယ်သော ဆီမီးတိုင် သစ်ပင်ငယ်တို့ကို၎င်း ပြုလုပ်စေကာ လှူဒါန်းလေ၏။ ဤသို့လျှင် ထောင်ပေါင်းများစွာ သော ဆီမီးတိုင်သစ်ပင်တို့ကို လှူဒါန်းသည့်ပြင် ကြွင်းသောဆီမီး တို့သည်ကား မရေမတွက်နိုင်အောင်ပင် များလှစွာကုန်၏။

ကဿပမြတ်စွာစေတီတော်အား ဆီမီးလှူပြန်ခြင်း

ဤသို့လျှင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း ထိုသူကြွယ်သည် အသက် ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်လျက် ကမ္ဘာတသိန်းကာလကို လွန်မြောက်၍ ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာ ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဗာရာဏသီပြည်၌ သူကြွယ်ပင်ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် တယူဇနာရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ပြီး

လတ်သော် ရွှေခွက်ပေါင်းများစွာတို့ကို သွန်းခုတ် ပြုလုပ်စေ၍ ထောပတ်ကြည်အပြည့် ရွှေခွက်တိုင်းထည့်ပြီးလျှင် ရွှေခွက်တို့၏ အလယ်၌ တင်လဲခဲကို တည်ထားလျက် မီးညှိပြီးသော် စေတီတော် ပတ်ဝန်းကျင်၌ ရွှေခွက်အနားရေးချင်း ထိစေကာ ဆီမီးပူဇော် သည့်ပြင် မိမိအတွက်လည်း အကြီးဆုံးသော ရွှေခွက်ကြီးတခွက် သွန်းခုတ်ပြုလုပ်စေပြီးနောက် ထောပတ်ကြည်အပြည့်ပင် ထည့်ပြီး လျှင် ထိုရွှေခွက်ကြီး၏ အနားရေးပတ်ပတ်လည်၌ ဆီမီးစာပေါင်း တထောင် ထွန်းညှိစေ၍ အလယ်တည့်တည့် ဆီမီးစာအတွက်ကိုမူ ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထွန်းညှိစေပြီးလျှင် ထိုဆီမီးထောင်ပြည့် ထွန်းညှိထားသော ရွှေခွက်ကြီးကို ဦးခေါင်းဖြင့် ရှက်သယ်ကာ ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး တယူဇနာရှိသော စေတီတော်ကြီးကို လှည့် လည်ပူဇော်လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ထိုဘဝမှာလည်း အသက်ရှည် သမျှ ကာလပတ်လုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေ သောအခါ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

အန္ဓဘာရ စာဝ

တဖန် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ဗာရာဏသီပြည်မှာပင် သူဆင်းရဲမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေတည်ယူနေ၍ သုမန-အမည်ရှိသော ဗာရာဏသီသူဌေးကြီးကို အမှီပြု၍ နေ၏။ ထိုဆင်းရဲသား၏ အမည်မှာ “အန္ဓဘာရ” အမည် ရှိလေသည်။ သုမနသူဌေးကြီးသည်ကား နေ့စဉ် နေ့တိုင်းပင် အထီးကျန်သော သူများ၊ ခရီးသွားများ၊ ဖုန်းတောင်းယာစကားများအား မိမိအိမ် တံခါးဝ၌ ကြီးစွာသောအလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။

တနေ့သ၌ ဥပရိဋ္ဌ-အမည်တော်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တဆူသည် ဂန္ဓမာဒနတောင်၌ နိရောဓေမာပတ်ကို ဝင်စား၍ ထိုသမာပတ်မှ ထလတ်သော် “ငါသည် ယနေ့ အဘယ်သူ့အား ချီးမြှောက်ရပါမည်နည်း” ဟု စူးစမ်း ဆင်ခြင်တော်မူလေ၏။ အထူးအားဖြင့်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့မည်သည် သူဆင်းရဲတို့ကို အလွန်သနားတော်မူတတ်ကြကုန်၏။ သို့ရကား ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည်“ယနေ့ ငါသည် အန္ဓဘာရ ဆင်းရဲသားအား ချီးမြှောက်မှုကို ပြုမှသင့်မည်”ဟု ကြံစည်တော်မူ၍ “ယခုအခါ အန္ဓဘာရ ဆင်းရဲသားသည် တောအုပ်မှ မိမိအိမ်သို့ ပြန်လာ တော့မည်”ဟု သိရှိတော်မူကာ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကောင်းကင်သို့ တက်ကြွကာ ရွာတံခါးဝဝယ် အန္ဓဘာရဆင်းရဲသား၏ မျက်မှောက်၌ ရှေးရှုမတ်မတ် ရပ်တည် တော်မူလာ၏။

အန္ဓဘာရသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် အချည်းနှီး (ဆွမ်း မပါ)သော သပိတ်ကို လက်စွဲလျက် ကြွလာသည်ကို မြင်လတ်၍ ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား....အရှင်မြတ်တို့သည် ဆွမ်း ရတော်မူကြပါ၏လော” ဟု မေး၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်က “ရကြပါလိမ့်မည် ဒါယကာ....”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် “အရှင် ဘုရား....အတန်ငယ်မျှ ဤနေရာဝယ် ရပ်တည်တော်မူနှင့်ကြပါဦး ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား၍ လျင်မြန်စွာသွားပြီးလျှင် မိမိအိမ်၌ အိမ်ရှင်မကို “အိမ်ရှင်မ....ငါ့အတွက်တာ ချန်ထားသော ဝေပုံကျ ထမင်း ရှိသလော, မရှိဘူးလော”ဟု မေးလေ၏။ အိမ်ရှင်မက “ရှိပါသည် အရှင်....”ဟု ပြန်ကြားပြောဆိုလေလျှင် ထိုနေရာမှပင် တဖန်ပြန်လာ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်၏ လက်မှ သပိတ်ကို ယူဆောင်ပင့်ခဲ့၍ အိမ်သို့ရောက်လျှင် “အိမ်ရှင်မ.... ငါတို့သည် ရှေးဘဝက ကုသိုလ်ကောင်းမှု မပြုခဲ့ကြသောကြောင့် ထမင်း အတွက် တတောင့်တတ နေထိုင်ကြရကုန်၏၊ ငါတို့အဖို့ရာ လှူလိုသောစေတနာ ရှိပါသော်လည်း လှူဖွယ်ဝတ္ထုက မရှိပဲ ဖြစ်နေကတ်၏၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုရှိပြန်ပါသော်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို မရပဲ ရှိကြကုန်၏။ယနေ့ ငါသည် ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကို ဖူးတွေ့အပ်လေပြီ၊ ငါ့အဖို့ ဝေပုံကျ ထမင်းကလည်း ရှိနေ၏၊ ငါ့အဖို့ ဝေပုံကျ ထမင်းကို ဤသပိတ်၌ လောင်းထည့်လိုက် လော့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။

လိမ္မာလှစွာသော အိမ်ရှင်မသည် “ငါ့အရှင်သည် မိမိအဖို့ ဝေပုံကျထမင်းကို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းရကား

ငါသည်လည်း ဤ အလှူဒါန၌ အဖို့ ဝေစုရသူ ဖြစ်သင့်၏”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားကာ မိမိ၏အဖို့ ဝေစုထမင်းကိုပါ ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ သပိတ်၌ ထည့်လှူလိုက်လေ၏။ အန္တဘာရသည် သပိတ်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ လက်၌ ဆက် ကပ်လှူဒါန်းပြီးသော် “အရှင်ဘုရား....တပည့်တော်များသည် ဤ ကဲ့သို့သော ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ အသက်ရှင်ရခြင်းမှ လျင်မြန်စွာ လွတ်မြောက်ကြရပါလိုကုန်၏”ဟု ဆုပန်စကား လျှောက်ထား လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည်လည်း “ဘုန်းကံကြီးမား သော ခါယကာ....ဤသင်ယခု ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း ဖြစ်ပါစေ သတည်း”ဟု ဆုညွှန်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

အန္တဘာရသည် မိမိ၏ အပေါ်ရုံအဝတ်ကို တနေရာ၌ ခင်းပြီး လျှင် “အရှင်ဘုရား.... ဤနေရာ၌ ထိုင်၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူကြပါ ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားပြန်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည် အန္တဘာရ ခင်းပေးသောနေရာ၌ ထိုင်၍ (၁-ဆွမ်းခံသွားရခြင်း— ဂမန၊ ၂-ရှာမှီးရခြင်း—ပရိယေသန၊ ၃-သုံးဆောင်ခြင်း—ပရိ- ဘောဂ၊ ၄-အခြားစီဖြစ်တတ်သော သလိပ် သည်းခြေ သွေး ပြည် ဟူသော—အာသယ၊ ၅-စု၍ တည်နေရာ အစာသစ်အိမ် ဟူသော—နိဓာန၊ ၆-မကျက်မကြေသေးခြင်း—အပရိပက္က၊ ၇-ကြေ ကျက်ပြီးခြင်း—ပရိပက္က၊ ၈-အကျိုးရင်း—ဖလ(နှင့်)ထိုမှ ဤမှ ယိုစီး စိမ့်ထွက်သော အကျိုးဆက်—နိဿန္တ၊ ၉-လူးလည်းခြင်း—မက္ခန ဤသို့) ကိုးပါးအပြားရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို ဆင်ခြင်၍ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူလေ၏။ ။(ဤ၌-အကျိုးရင်း—ဖလ နှင့် အကျိုးဆက်—နိဿန္တတို့ကို တခြားစီ ယူလျှင် အခြင်းအရာ ဆယ်ပါး ဖြစ်၏။ ထို ကိုးပါး၊ ဆယ်ပါး အခြင်းအရာအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် သဘောကို ဆင်ခြင်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ အာဟာရေပဋိကူလသညာအဖွင့်နှင့် အထူးအားဖြင့်မဟာဝိသုဒ္ဓါ- ရာမဆရာတော်ဘုရားကြီး ရေးသားတော်မူသော ပရမတ္ထသရူပ- ဘောဒနီကျမ်း ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း (ဘောဒနီ ၂၊ မျက်နှာ ၃၇၂) အာဟာရေပဋိကူလသညာ အခဏ်း၌ လေ့လာ မှတ်ယူရ၏။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ အန္တဘာရ သည် သပိတ်ဆေးရေကို ဆက်ကပ်လေသည်။ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးလတ်သော်—

ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု။

သဗ္ဗေ ပူရေန္တ၊ သင်္ကပ္ပါ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။

တုယံ = သင်၏။ ဣစ္ဆိတံ = အလိုရှိအပ်သော။
ပတ္တိတံ = တောင့်တအပ်သော။ သဗ္ဗမေဝ = ခပ်သိမ်း
ဥဿုံ အလုံးစုံသည်ပင်။ သမိဇ္ဈတု = ပြည့်စုံစေသတည်း။
ပန္နရသော စန္ဒော ယထာ = ပက္ခဆန်းတက် ဆယ့်ငါးရက်
ဝယ် စက်ပုံတင့်ရှန်း လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့။ တုယံ = သင်၏။
သဗ္ဗေ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော။ သင်္ကပ္ပါ =
စိတ်ဝယ်ကြံဆ ကောင်းမြတ်သော အကြံအစည်ဟူသမျှ
တို့သည်။ ပူရေန္တ = ပြည့်ပါစေကုန်သတည်း” —

ဟု အနုမောဒနာမှ ပြုတော်မူပြီးလျှင် ခရီးဆက်ကာ ကြွသွားတော်
မူလေ၏။

နတ်သမီး ကောင်းကြီးပေးခြင်း

ထိုအချိန်ဝယ် သုမနသုဋ္ဌေးကြီး၏ ယီးချက်စောင့်နတ်သမီး သည် “အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ၊ ဥပရိဋ္ဌေ သုပတိဋ္ဌိတံ = ဩ... အလွန်မြတ်သည့် အလှူဒါနကို ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်၌ ကောင်းစွာ တည်ထားအပ်လေပြီတကား” ဟု သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဥဒါန်းစကား မြွက်ဆိုကြား၍ ကောင်းကြီးပေးလေ၏။ သုမန သုဋ္ဌေးကြီးသည် “ဟယ်နတ်သမီး...သင်သည် ဤမျှ ကာလရှည် လျားစွာ အလှူဒါန ငါပေးလှူနေသည်ကို မမြင်ဘူးလော” ဟု မေးလေ၏။ နတ်သမီးက “အို သုဋ္ဌေးမင်း...ငါသည် သင်၏ အလှူဒါနအတွက် သာဓုကောင်းကြီးပေးသည်မဟုတ်၊ အန္တဘာရ ဆင်းရဲသားက ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းအပ် သော ဆွမ်းအတွက် သဒ္ဓါကြည်ညိုလှ၍ သာဓု ကောင်းကြီး ငါပေးပေသည်” ဟု ဆိုလေလျှင် သုမနသုဋ္ဌေးကြီးသည် “ဩ...

ဤဖြစ်ရပ်ကား အံ့ဖွယ်ရှိစွာ၊ ငါသည် ဤမျှကာလရှည်လျားစွာ အလှူဒါနကို ပေးလှူရပါလျက် နတ်များကို သာဓုကောင်းကြီး ပေးစေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ခဲ့ချေ။ ဤ အန္ဓဘာရဆင်းရဲသားကား ငါ့ကိုအမှီပြု၍ နေရသူဖြစ်ပါလျက် လျောက်ပတ်သော အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရရှိအပ်လေသောကြောင့် ဆွမ်းတကြိမ် လှူဒါန်းခြင်း ဖြင့်ပင် ကောင်းကြီးပေးစေနိုင်ခဲ့လေပြီ။ ဤအန္ဓဘာရဆင်းရဲသား အား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော ဥစ္စာကိုပေး၍ သူလှူသော ဆွမ်းကို ငါ့ဥစ္စာဖြစ်အောင်ပြုမှ သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အန္ဓဘာရကို ခေါ်စေ၍ “သင်သည် ယနေ့ တဦးတယောက်အား တစုံတရာ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ပေးလှူအပ်သလော” ဟု မေးလေ၏။ အန္ဓဘာရ ဆင်းရဲသားက “ပေးလှူအပ်ပါသည် အရှင်သူဌေး မင်း....၊ အကျွန်ုပ်သည် ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား မိမိ၏ ဝေပုံကျထမင်းကို ပေးလှူအပ်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် သုမနသူဌေးကြီးသည် “အမောင် အန္ဓဘာရ...ကိုင်း - ရေး = ယူလော့၊ အသပြာတကျပ်ကို ယူပြီးလျှင် အမောင် လှူအပ်သော ထိုဆွမ်းကို ငါ့အား ပေးပါလော့” ဟု တောင်းဆိုလေ၏။

အန္ဓဘာရဆင်းရဲသားက “အရှင်သူဌေးမင်း....မပေးနိုင်ပါ” ဟု ငြင်းပယ်လတ်သော် သုမနသူဌေးကြီးသည် အသပြာတထောင် တိုင်အောင် တိုးတက်၍ ပေးလေ၏။ အန္ဓဘာရဆင်းရဲသားကမူ “အသပြာတထောင်ဖြင့်လည်း မပေးနိုင်ပါ” ဟူ၍ ပယ်မြဲပယ် လေ၏။ ထိုအခါ သုမနသူဌေးကြီးသည် ဝယ်ယူဖို့ရန်အတွက် လက်လျှော့ကုန် “အမောင်အန္ဓဘာရ... ထိုဆွမ်းကို အမောင် မပေးနိုင်လျှင် ရှိပါစေ၊ အသပြာတထောင်ကို အမောင်လက်ခံ ယူပြီးလျှင် ထို ဆွမ်းအလှူ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကို ငါ့အား ပေးပါလော့” ဟု တောင်းဆိုပြန်လေ၏။ အန္ဓဘာရ ဆင်းရဲသားသည် “ဤ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့ အစုကို ပေးသင့်၊ မပေးသင့်ကိုလည်း အကျွန်ုပ် ကွဲကွဲပြားပြား မသိပါ၊ စင်စစ် သော်ကား အကျွန်ုပ်သည် ဥပရိဋ္ဌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကို မေးပြီးမှ ပေးသင့်သည်ဆိုလျှင် ပေးပါမည်” ဟု ပြောဆို၍

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်နောက်သို့ အပြေးလိုက်ကာ မှီလတ်သော အခါ “အရှင်ဘုရား....သုမနသုဋ္ဌေးကြီးက အကျွန်ုပ်အား အသပြာ တထောင်ပေးပြီးလျှင် အရှင်မြတ်တို့အား လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်း၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အမျှဝေစုကို တောင်းနေပါသည်၊ ပေးရပါမည်လော၊ မပေးရပါမည်လောဘုရား” ဟု လျှောက်ထား လေ၏။ ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်က—

“ပညာရှိ.... သင့်အဖို့ရာ ငါဥပမာတခုကို ပြုဆောင် ပေအံ့၊ ဥပမာအားဖြင့် အိမ်ခြေတရာရှိသော ရွာဝယ် အိမ်တအိမ်သာလျှင် ဆီဗီးညှိထွန်းထားသည် ဆိုကြပါစို့၊ ကျန်သော (၉၉) ကိုးဆယ့်ကိုးအိမ်တို့က မမိ၊ မိမိ၏ ဆီ များဖြင့် ဆီမီးစာများကို ဆွတ်ကြ၍ မီးဆက်ညှိကြကာ ယူကြလေလျှင် ရှေးရှိရင်းစွဲဆီဗီး၏ အရောင်အလင်းသည် ရှိမြဲရှိသလော၊ သို့မဟုတ် မရှိပဲ ယုတ်လျော့၍ သွား သလော” —

ဟု မေးလေလျှင် အန္ဓဘာရသည် “အရှင်ဘုရား....ယုတ်လျော့၍ မသွားပါ၊ အရောင်အလင်းသည် ရှေးကထက်တိုးတက်၍ ဖြစ်ပွား ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည်—

“ပညာရှိ....ဤအတူပင် တယောက်ချီမျှသော ယာဂ ပင်ဖြစ်စေ၊ တယောက်မမျှသော ဆွမ်းပင်ဖြစ်စေ မိမိ လှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းအလှူ၌ သူတပါးတို့အား ကုသိုလ် ကောင်းမှု အဖို့အစုကို ပေးဝေသော အလှူရှင်၏အဖို့ရာ အခြားလူတရာအားပင် ပေးသည်ဖြစ်စေ၊ လူတထောင် အားပင် ပေးသည်ဖြစ်စေ အကြင်မျှလောက်သောသူတို့ အား ပေး၏၊ ထိုမျှလောက်သောသူတို့၏အဖို့ ကုသိုလ် ကောင်းမှုတရား တိုးပွားသည်သာ ဖြစ်၏။ ယခု သင်က ဆွမ်းလှူရာမှာ ဆွမ်းတခုကိုသာ လှူခဲ့လေပြီ၊ အကယ်၍ သုမနသုဋ္ဌေးကြီးအား သင်က ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့ ဘာဂ အမျှပေးအပ်သည်ရှိသော် သင့်အတွက် ဆွမ်းအလှူ

ဒါန (ရှိရင်းစွဲ) တခု၊ သုမနသုဋ္ဌေးကြီးအတွက် ဆွမ်း
အလှူဒါန (ကုသိုလ်ပွား) တခု = ဤသို့အားဖြင့် ဆွမ်း
အလှူဒါနနှစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏” —

ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖြေကြားတော်မူလေ၏။

အန္ဓဘာရဆင်းရဲသားသည် သံသယကင်းပြတ် အားရကျေနပ်
ကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးနောက်
သုမနသုဋ္ဌေးကြီးထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင်သုဋ္ဌေးမင်း...
အကျွန်ုပ်၏ ဆွမ်းအလှူဒါန၌ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့အစုကို
ယူတော်မူပါလော့” ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ပတ္တိဒါန အမျှ
ပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုနောက် ဆက်၍ သုမနသုဋ္ဌေး
ကြီးနှင့် အန္ဓဘာရဆင်းရဲသားတို့ စကားအတုံ့အလှယ် ပြောဆို
ကြသည်မှာ—

(သုဋ္ဌေး) ကိုင်း-အမောင်.... ရော့ အသပြာတထောင်
ကို အမောင်ယူလော့။

(အန္ဓ) အရှင်သုဋ္ဌေးမင်း.... အကျွန်ုပ်သည် ဆွမ်းကို
ရောင်းသည်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား သဒ္ဓါတရား
ကြီးမားစွာဖြင့် အရှင်သုဋ္ဌေးမင်းတို့အား ကုသိုလ်ကောင်း
မှုအဖို့ဘာဂကို အမျှပေးပါသည်။

(သုဋ္ဌေး) အမောင်.... အမောင်က ငါ့အား သဒ္ဓါ
တရား ကြီးမားစွာဖြင့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အဖို့ဘာဂကို
အမျှပေးပေ၏။ ငါတမူကား သင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို
ပူဇော်လိုသည်ဖြစ်၍ အသပြာတထောင် ပေးပါ၏။ ယူသာ
ယူပါ အမောင်—

ဤသို့ ပြောဆိုသောအခါ အန္ဓဘာရသည် “ကောင်းပါပြီ ရှိပါ
စေတော့ အရှင်သုဋ္ဌေးမင်း....” ဟု ပြောဆို၍ အသပြာတထောင်
ကို လက်ခံယူလိုက်လေ၏။ ထိုနောက် သုမနသုဋ္ဌေးကြီးသည်
“အမောင်.... အမောင်၏အဖို့ရာ အသပြာတထောင်ကို ရပြီးသော

အချိန်မှ စ၍ မိမိလက်ဖြင့် အလုပ်လုပ်ရန်ကိစ္စ မရှိတော့ချေ
(=သင်ကား ရှေးကလို အလုပ်သမားဆင်းရဲသား မဟုတ်တော့
ချေဟု ဆိုလို၏)။ လင်းမ၌ နေအိမ်ကို ဆောက်လုပ်၍ နေလော့၊
သင်အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို ငါဆောင်စေပါမည် = ပေးပါ
မည်။ သို့ရကား အမောင်အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို ငါအိမ်မှ
ဆောင်စေ၍သာ ယူပါလော့” ဟု ဖိတ်မန် စကား ထပ်၍
ပြောကြားလေ၏။

ထိုနေ့ပင် မဟာဓနသုဋ္ဌေး ဖြစ်ခြင်း

နိရုဇ္ဈာဓမ္မာပတ်မှ ထသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်အား
လှူဒါန်းအပ်သောဆွမ်းမည်သည် ထို လှူသောနေ့မှာပင် ဒိဋ္ဌမ္မ
ဝေဒနီယ အကျိုးပေး၏။ သို့ရကား သုမနသုဋ္ဌေးကြီးသည်
အခြားသောနေ့များ၌ အန္ဓဘာရကို ခေါ်၍ မင်းနန်းတော်သို့
မသွားခဲ့သော်လည်း ထို နေ့မှာမူကား ဒိဋ္ဌမ္မဝေဒနီယ (ဆွမ်း
အလှူ) ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်ကြောင့် အန္ဓဘာရကို ခေါ်
ဆောင်၍သာလျှင် ရွှေနန်းတော်သို့ သွားရောက်လေ၏။

နန်းတော်သို့ ရောက်သောအခါ အန္ဓဘာရ၏ ကောင်းမှု
ကုသိုလ်ကို အကြောင် ပြု၍ မင်းကြီးသည် သုမနသုဋ္ဌေးကိုမကြည်
ပဲ အန္ဓဘာရကိုသာ စူးစိုက်ကြည့်ရှုတော်မူလေ၏။ ထိုအခါသုမန
သုဋ္ဌေးနှင့်မင်းကြီးတို့ အပြန်အလှန် မေးမြန်းပြောဆိုကြသည်မှာ -

(သုဋ္ဌေး) အရှင်မင်းမြတ် အဘယ်ကြောင့် ဤ
ယောက်ျားကို စူးစိုက်ကြည့်ရှုတော်မူပါသနည်း။

(မင်း) အခြားနေ့များက ဤ ယောက်ျားကို မမြင်
အပ်ဘူးသောကြောင့် ကြည့်ရှုပါသည် သုဋ္ဌေးကြီး....။

(သုဋ္ဌေး) အရှင်မင်းမြတ်....ဤယောက်ျားကား စူးစိုက်
ကြည့်ရှုတိုက်သော ယောက်ျားဖြစ်ပါသည်။

(မင်း) သုဋ္ဌေးကြီး ဤယောက်ျား၏ စူးစိုက်ကြည့်ရှု
ထိုက်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးဟူသည် အဘယ်နည်း။

(သူဌေး) အရှင်မင်းမြတ်...ဤယောက်ျားသည် ယနေ့ မိမိ၏ ဝေပုံကျရရှိသော ထမင်းကို ကိုယ်တိုင် မစားပဲ ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းအပ်လေသောကြောင့် အကျွန်ုပ်၏လက်မှ အသပြာတထောင်ကို ရပြီးသူ ဖြစ်ပါသည်။

(မင်း) ဤယောက်ျားသည် အဘယ် အမည် ရှိသနည်း။

(သူဌေး) အန္ဓဘာရ အမည် ရှိပါသည် အရှင်မင်းမြတ်....။

(မင်း) သင်သူဌေးကြီး၏ လက်မှ အသပြာတထောင် ရအပ်ပြီးဖြစ်လေသောကြောင့် ငါ၏ လက်မှလည်း အသပြာတထောင် ရထိုက်သူ ဖြစ်ပေ၏၊ ငါသည်လည်း ထိုယောက်ျားအား ပူဇော်မှုပြုပေအံ့” —

ဤကဲ့သို့ ပြောဆို၍ မင်းကြီးကလည်း အန္ဓဘာရအား အသပြာတထောင် ထပ်၍ ပေးလေ၏။

ထိုနောင်မှ မင်းကြီးသည် မင်းချင်းယောက်ျားတို့ကို “အချင်းတို့...ဤအန္ဓဘာရ၏အတွက် နေထိုင်ရန်အိမ်ကို သိကြကုန်လော့” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းကြီး....” ဟု ပြောဆိုကြ၍ အိမ်နေရာဟောင်းတခုကို သုတ်သင်ကြသည်ရှိသော် ပေါက်တူးဖြင့် တူးဆွအပ် တူးဆွအပ် တိုင်းသောနေရာ၌ ရတနာရွှေအိုးတို့ လည်ပင်းချင်း ထိခတ်လျက် တည်နေကြသည်ကို အံ့သြဖွယ်ရာ တွေ့မြင်ကြ၍ မင်းကြီးအား ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးက “အချင်းတို့... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သွားရောက်တူးဖော်ကြလော့” ဟု အမိန့်ပေးလျှင် ထိုမင်းချင်းယောက်ျားတို့ တူးကြ တူးကြစဉ်ပင် ရတနာ ရွှေအိုးတို့သည် အောက်သို့ သက်၍ သက်၍ သွားကြကုန်၏။ တဖန်ပြန်၍ မင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေသော် မင်းကြီးသည် “အချင်းတို့...ငါ၏စကားဖြင့် မဟုတ်ပဲ အန္ဓဘာရ၏

ညွှန်ကြားချက်စကားဖြင့် တူးကြကုန်လော့” ဟု တဖန် ထပ်၍ စေခိုင်းပြန်လေ၏။ မင်းချင်း ယောက်ျားတို့သည် ထိုနေရာသို့ သွားရောက်ကြ၍ “အန္တဘာရ၏သာလျှင် ညွှန်ကြားချက်စကား ဖြစ်သည်” ဟု ပြောဆို တူးဆွကြကုန်၏။ ပေါက်တူး တူးရှင်းဖြင့် တူးဆွအပ် တူးဆွအပ်တိုင်းသော အရပ်၌ မှိုငုံကြီးများပမာ ရတနာရွှေအိုးတို့သည် အပြိုင်းအပြိုင်း ပေါ်တက်၍ လာကြကုန်၏။

မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည် ထိုရွှေငွေဥစ္စာ ရတနာအားလုံး ကို စုရုံးယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ မင်းကြီး၏အနီး၌ အစုအပုံ ပြုလုပ်ထား ကြကုန်၏။ မင်းကြီးသည် အမတ်တို့ကို စည်းဝေးညီမှုစေပြီးလျှင် “ဤဗာရာဏသီမြို့ဝယ် အန္တဘာရမှတစ်ပါး အခြား မည်သူ တဦး တယောက်အား ဤမျှများပြားသောဥစ္စာ ရှိသနည်း” ဟု မေးလေ ၏။ အမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး....အခြားမည်သူ တဦးတယောက် အားမျှ ဤမျှ များပြားသောဥစ္စာ မရှိပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထား ကြလေလျှင် မင်းကြီးသည် “အချင်းတို့....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤ အန္တ- ဘာရသည် ဤငါ၏ ဗာရာဏသီ မင်းနေပြည်ဝယ် ‘နေသေဋ္ဌိ’ အမည်ရှိသော မင်းအသုံးတော်ခံ သူဌေးကြီးဖြစ်စေ” ဟု အမိန့် တော်မြတ်မှတ်လေ၏။ ထိုနေ့မှစ၍လျှင် အန္တဘာရသည် မင်းကြီး ထံမှ သူဌေးထီးမြို့ကို ရရှိကာ မင်းအသုံးတော်ခံ မဟာနေသေဋ္ဌိ အမည်ရှိသော သူဌေးကြီး ဖြစ်လေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်းအကြောင်း

အန္တဘာရသည် ထိုသို့ နေသေဋ္ဌိအမည်ရှိသော မင်း အသုံး တော်ခံ သူဌေးကြီးဖြစ်သည်မှ စ၍ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ရှည်လျားလှစွာ အခါကာလပတ်သုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူမည့် ကာလဝယ် ကပ္ပိလဝတ်မင်းနေပြည်တော် သုက္ကောဒန သာကီဝင် မင်း၏ နန်းအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေ ဖြစ်ပွားလာလေ၏။ ထိုမင်း

သား၏ အမည်ကို မှည့်ယူသောနေ့၌ “အနုရုဒ္ဓမင်းသား” ဟူသော အမည်ကို မှည့်ကြလေ၏။ ထို အနုရုဒ္ဓမင်းသားကား မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဘထွေးတော် = သုက္ကောဒန သာကီဝင်မင်း၏ သား ဖြစ်၍ မဟာနာမသာကီဝင်မင်း၏ ညီငယ်ဖြစ်သည့်ပြင် အလွန် သိမ်မွေ့၍ အလွန်ပင် ဘုန်းကြီးသူ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ပဌမအကြိမ် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်ပြီး ထိုမှအပြန် အနုပိယတောအုပ်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ဤအနုရုဒ္ဓမင်းသားသည် ဘဒ္ဒိယမင်းသား၊ အာနန္ဒမင်းသား၊ ဘဂုမင်းသား၊ ကိမ္ဗိလမင်းသား၊ ဒေဝဒတ္တမင်းသား၊ ဥပါလိဆေတ္တာသည်တို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော် မှောက်သို့ လာရောက်၍ ရဟန်းပြုလေသည်။ (ထိုအကြောင်း အရာအကျယ်ကို ဤ မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း အောက်တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၄၅-မှ ၁၆၀-တိုင်အောင် ဖော်ပြအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ဤနေရာ၌ ထိုစကားရပ်ကို ပြန်လည်ဖတ်ရှုပါလေ)။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း အကြောင်း

သာကီဝင် မင်းသားခြောက်ဦးတို့ ဥပါလိဆေတ္တာသည်နှင့် အတူတကွ အနုပိယတောအုပ်သို့ သွားရောက်လိုက်ပါကြကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်၌ ရဟန်းပြုကြပြီးသည်ရှိသော် ထို ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့အနက် ထိုဝါတွင်းမှာပင် ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည် = ရဟန္တာဖြစ်တော် မူလေသည်။ အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်မူလေသည် = ရတော်မူလေသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် လောကီသမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွားစေလေသည်။ လောကီ အဘိညာဏ်တို့ကိုလည်း ရရှိလေသည်။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေသည်။ ဘဂုမထေရ်၊ ကိမ္ဗိလမထေရ်တို့ကား ဓနာန်အခါမှာမှ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် တော်မူကြလေသည်။ ထိုမထေရ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်းကောင်းမှု အကြောင်းအရာတို့သည် သူ့နေရာနှင့်သူ ထင်ရှားပေလိမ့်မည်။

အထူးအားဖြင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် ရဟန်းပြုပြီး နောက် ထိုပဌမဝါတွင်းမှာပင် သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ရရှိတော် မူကာ လောကဓာတ် စကြာဋ္ဌာတိုက်ပေါင်း တထောင်ကို ရှုမြင် မြင်နိုင်သော ဗိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ် အသိဉာဏ်ကို ဖြစ်စေတော်မူခဲ့လေသည်။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် တနေ့ သ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင်—

“ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ.... အကျွန်ုပ်သည် အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သော လူတို့၏ မျက်စိအမြင်ကို လွန်သော နတ် မျက်စိနှင့်တူသော မျက်စိ(= ဗိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်)ဖြင့် တထောင်သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်ပါ၏ (၁)၊ အကျွန်ုပ်သည် မတွန့်မဆုတ် လုံ့လကို အားထုတ်ပါ၏၊ မေ့လျော့ခြင်း မရှိမူ၍ သတိသည် ထင်ပါ၏၊ ကိုယ်သည် ပူပန်ခြင်းမရှိ ငြိမ်းအေးပါ၏ စိတ်သည် တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ တည်ကြည်ပါ၏ (၂)၊ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်လည်း အကျွန်ုပ်၏စိတ်သည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းမူ၍ အာသဝေါတရားတို့မှ မလွတ် ကင်းသေးပါ(၃)” —

ဟူ၍ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်သည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကို—

“ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ... ‘ငါသည် အထူးသဖြင့် စင်ကြယ် သော လူတို့၏ မျက်စိအမြင်ကို လွန်သော နတ်မျက်စိနှင့် တူသော မျက်စိ(= ဗိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်)ဖြင့် တထောင် သော လောကဓာတ်ကို မြင်နိုင်၏’ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်း သည်ပင် သင်သန္တာန်ဝယ် ဘာနု ဖြစ်နိုင်နစ်၏ (၁)၊

ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ... ‘ငါသည် မတွန့်မဆုတ် လုံ့လကို အားထုတ်ပါ၊ မေ့လျော့ခြင်း မရှိမူ၍ သတိသည် ထင်၏၊ ကိုယ်သည် ပူပန်ခြင်းမရှိ ငြိမ်းအေး၏၊ စိတ်သည် တခု တည်းသော အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာတည်ကြည်

၏' ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်းသည်ပင် သင့်သန္တာန်ဝယ်
စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း = ဥဒ္ဓစ္စ ဖြစ်၍ နေ၏ (၂)။

ငါ့ရှင်အနုရုဒ္ဓါ... 'ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်လည်း ငါ၏
စိတ်သည် တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် စွဲလမ်းမှု၍ အာသဝေါ
တရားတို့မှ မလွတ်ကင်းသေး ဟု ဤသို့ အကြံဖြစ်ခြင်း
သည်ပင် သင့်သန္တာန်ဝယ် ဘေးတောမှ = သံသယကုက္ကုစ္စ
ဖြစ်၍ နေ၏ (၃)။

ငါတိုက်တွန်း တောင်းပန်စကား ပြောကြားလိုသည်
မှာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ဖိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားနေသော
ဤ (မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ) တရားသုံးမျိုးတို့ကို ပယ်စွန့်
ကာ ဤတရားသုံးမျိုးလုံးတို့ကို နှလုံးမသွင်းမှု၍ အမြိုက်
(= နိဗ္ဗာန်) ဘေတ်သို့ ဖိမိစိတ်ကို ပို့ဆောင်စေချင်
ပါသည်"—

ဟူ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားတော်မူလေ၏။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူပြီးနောက်
မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပန်ကြားလျှောက်ထားပြီးလျှင် စေတီတိုင်းသို့
သွားရောက်ကာ ထိုစေတီတိုင်းဝယ် (မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး
နေတော်မူရာမှ) အရှေ့ဝါးတောအရပ်၌ နေထိုင်တော်မူ၍ ရဟန်း
တရားကို ပွားများအားထုတ်တော်မူလေသော် တဆယ့်ငါးရက် =
လဝက်ပတ်လုံး မအိပ်မနေ စကြိုသွား၍ တရားအားထုတ်တော်
မူလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အားထုတ်မှု
ဒဏ်ချက် ပြင်းထန်စွာ နှိပ်စက်အပ်ရကား ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သော
ကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဝါးရုံတခု၏ အောက်၌ ခေတ္တ အပန်းဖြေ
ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်၏ စိတ်
သန္တာန်ဝယ် ဤဆိုလက္ခဏာသော ယေဒုက္ခာမြတ်တို့၏ အကြံ
ကြီးများ (= မဟာပုရိသဂ္ဂိတက်ကြီးများ) ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၍
လာလေ၏။ ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ—

(၁) ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် အလိုနည်းသော
(=လိုချင်မှုဇုန္တာ တဏှာမရှိသော) ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ
ပြည့်စုံနိုင်၏။ အလိုကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၂) ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် ရောင့်ရဲလွယ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ မရောင့်ရဲသော ပုဂ္ဂိုလ်၏
သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၃) ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးသည် ဆိတ်ငြိမ်မှုရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ အပေါင်းအဖော်၌
မွေ့လျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၄) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ထက်သန်သော
လုံ့လရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ ပျင်းရိသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၅) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ထင်လင်းသော
သတိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ သတိ
လွတ်ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၆) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် တည်ကြည်သော
စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ မတည်
ကြည်သော စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။

(၇) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ပညာရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏။ ပညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏
သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်—

ဤသို့ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။

(ဤ၌ အထူးမှတ်ရန်မှာ— (၁) အလိုနည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်၍
(က) ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆ=ပစ္စည်းလေးပါး၌ အလိုနည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၊ (ခ)
အဓိကမအပ္ပိစ္ဆ=မိမိမဂ်ဖိုလ် တရားထူးရသည်ကို သူတပါးတို့အား အသိ
မပေး လျှို့ဝှက်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (ဂ) ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆ=မိမိပရိယတ်
ဗဟုသုတ ပေါ်များ တတ်ကျွမ်းသည်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေး
လျှို့ဝှက်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (ဃ) ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆ=မိမိ ဓုတင်္ဂဆောက်တည်

သည်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေး လျှို့ဝှက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ = အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် လေးမျိုးရှိလေသည်။

(က) ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် များများလှူလျှင် နည်းနည်းသာ ခံယူ၏။ နည်းနည်းလှူလျှင် လှူသည့်အောက် နည်းနည်းသာ ခံယူ၏။ အကုန်လုံးကို မခံယူ။

(ခ) အဓိကအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် မဇ္ဈန္တိကမထေရ်ကဲ့သို့ မိမိရအပ်သော မင်္ဂလိတရားကို သူတပါးတို့အား အသိမပေးပဲ လျှို့ဝှက်စွာ နေ၏။ (မဇ္ဈန္တိကမထေရ်၏ အကြောင်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ကား ထိုမထေရ်သည် ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီး ဖြစ်၏။ သို့သော် မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကား တပါဒ = တမတ်မျှသာ အဖိုးထိုက်တန်၏။ မထေရ်မြတ်သည် အသောကမင်းတရား၏ ကျောင်းလွှတ်ပူဇော် = ကျောင်းရေစက်ချပွဲ နေ၌ သံဃမထေရ် ဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်း အလွန်ခေါင်းပါး = ညံ့ဖျင်းဟောင်းနွမ်းသည်ကို မြင်ကြ၍ လူအများက အညံ့စား ကိုယ်တော်ကြီးတပါးဟု ထင်မှတ်ကြကာ “အရှင်ဘုရား...ခဏလောက် အပြင်မှာ ထွက်နေကြပါ” ဟု ပြောဆိုကြလေသည်။ ထိုအခါမှာမှ မထေရ်မြတ်သည် “ငါသို့စဉ် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကမှ မင်းကြီးအား ချီးမြှောက်မှုကို မပြုလျှင် အဘယ်သူသည် ပြုချိမ့်မည်နည်း” ဟု အောက်မေ့တော်မူကာ ထိုခဏမှာပင် မြေ၌ လျှိုးတော်မူ၍ သံဃမထေရ်အတွက် မြှောက်ချီလှူဒါန်းအပ်သည့် ဆွမ်းဦးကို ခံယူလျက် အခြားသူများ မသိကြစဉ် ပေါ်တော်မူလာ၏။ ဤသို့လျှင် မထေရ်မြတ်သည် ရွှေပိုင်း၌ ကိုယ်တိုင်က ရဟန္တာဖြစ်ပါလျက် “ငါ့ကို ရဟန္တာဟူ၍ လူအများ သိပါစေသတည်း” ဟု အလိုရှိတော်မူ၏။

(ဂ) ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်က ပိဋကတ်သုံးပုံကို တတ်မြောက်သူဖြစ်ပါလျက်လည်း ဗဟုသုတများသောသူ၏ အဖြစ်ကို သူတပါးတို့အား အသိမပေးလို၊ သာကေတအရပ်၌နေသော တိဿမထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ထိုမထေရ်၏အကြောင်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ကား— မထေရ်မြတ်ကို ရဟန်းတို့က ပါဠိအဋ္ဌကထာ ပို့ချပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားကြလေသော် ထိုသို့ ပို့ချပေးနိုင်ရန် အချိန်အားမရှိဟု ပြောဆိုပယ်မြစ်တော်မူသည့်အတွက် တောင်းပန်သော ရဟန်းများက “အရှင်ဘုရား... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သေဖို့ရန် အချိန်ကိုပင် မရနိုင်ကြတော့ဘူးလော” ဟု

အပြစ်တင်စကား ပြောကြားအပ်ရကား မိမိ၏ကိုယ်ပရိသတ်ကို စွန့်၍ နေရင်းကျောင်းတိုက်မှ ဖဲခွါကာ ကဏိကာရဝါလိကသမုဒ္ဓကျောင်းတိုက် သို့ ကြွတော်မူ၍ ထိုကျောင်းတိုက်၌ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး (မထင် မရှား စာမတတ်သော မထေရ်ကြီးတပါးကဲ့သို့ နေထိုင်ကာ) အတူနေ သီတင်းကြီး၊ သီတင်းငယ်၊ သီတင်လတ် ရဟန်းတို့အပေါ် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုကာ များစွာကျေးဇူးပြုတော်မူလျက် သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာဥပုသ်နေ့၌ တရားပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ စည်းဝေး ရောက်လာသော လူများအပေါင်းကို ကြက်သီးမွေးညှင်းထ ခြင်း၊ သာဓုကောင်းကြီးပေးခြင်း၊ ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်း ပစ်မြှောက်ခြင်း စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ထိုတရားပွဲသို့ မရောက်လာသော လူများအပေါင်းကို လည်း “ဘယ်လိုနည်းဖြင့် ငါတို့သည် မထေရ်မြတ်ထံ၌ တရားကို နာ ကြရပါမည်နည်း” ဟု အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်စေသောအားဖြင့်၎င်း ဤနည်းအားဖြင့် လူအများကို ချောက်ချားစေ၍ “ညဉ့်က တရား ဟောသောအရှင်မြတ်သည် ဤအရှင်မြတ်ပင်တည်း” ဟု လူအများသိ ကြမည်ကို စိုးခန့်တော်မူသဖြင့် ပရိယတ်၌ အလိုနည်းခြင်း=ပရိယတ္တိ- အပို့စွတာကြောင့် လူအများမသိမိပင် မိမိ၏နေရင်း ပရိဝုဏ်သို့ ပြန်ကြွ တော်မူလေ၏။

(သ) ဓုတင်္ဂအပို့စွပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိဓုတင်ဆောင်ကြောင်းကို သူ တပါးတို့အား အသိမပေးလိုပဲ ရှိ၏။ ညီနောင် မထေရ်နှစ်ပါးတို့တွင် နောင်တော်မထေရ်ကဲ့သို့တည်း။

ထိုနောင်တော်မထေရ်၏ အကြောင်းဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်ကား—
စေတီယတောင်ဝယ် ညီနောင်မထေရ်နှစ်ပါးတို့ သီတင်းသုံး နေထိုင်ကြ ကုန်၏။ ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့တွင် ညီငယ်မထေရ်သည် အလုပ်အကျွေး (ဆွမ်းဒါယကာ) တဦးက နောင်တော်မထေရ်အတွက် ပေးပို့ဆက်ကပ် လိုက်သော ကြံရိုးပိုင်းကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ နောင်တော်ထံသို့ သွား ရောက်၍ အကြောင်းအကျိုး လျှောက်ထားပြီးလျှင် “သုံးဆောင်တော် မူပါ အရှင်ဘုရား...” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ နောင်တော်မထေရ်မြတ် အဖို့မှာလည်း ထိုအချိန်မှာ ဆွမ်းစားပြီး၍ လုပ်ဆေးသောအခါဖြစ်၏။ သို့ရကား နောင်တော်မထေရ်မြတ်က “ငါ့ရှင်....တော်ပါပြီ” ဟု ပြော ဆိုလေလျှင် ညီငယ်မထေရ်သည် “အသိနည်း=ဘယ်နှယ်လဲ အရှင် ဘုရား....နောင်တော်အရှင်ဘုရားတို့သည် ကောသနိကဓုတင်ကို ကျင့် ဆောင်တော်မူကြပါသလား” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ နောင်တော် မထေရ်မြတ်သည် “ငါ့ရှင်.... ကြံရိုးပိုင်းကို ယူခဲ့လော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ

နှစ်ပေါင်းငါးဆယ်ကြာ ကောသနိက်ဓုတင်ကို ဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ပါသော် လည်း ဓုတင်ကို လျှိုဝှက်လိုသည့်အတွက် ထိုကြံ့ခိုကို သုံးဆောင်တော် မူ၍ လုပ်ဆေးပြီးလျှင် တဖန် ကောသနိက်ဓုတင်ကို ဆောက်တည်၍ ကြံသွားတော်မူလေ၏။

ဤ အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးအကြောင်းကို အံ-ဌ ၃၊ မျက်နှာ ၂၂၆-မှ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြ၍ ဝတ္ထုများကိုမူ မ-ဌ ၂၊ မျက်နှာ ၄၅, ၄၆-တို့မှ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြအပ်သည်။ ထို မ-ဌ ၂၊ မျက်နှာ ၄၅-မှစ၍ ဣစ္ဆာ သုံးမျိုး၊ အပ္ပိစ္ဆတာလေးမျိုး၊ သန္တောသဆယ့်နှစ်မျိုး၊ ပဝိဝေကသုံးမျိုး၊ သံသဂ္ဂငါးမျိုး-စသည် အကျယ်လာ၏။ အလိုရှိက ထိုအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာမှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏။

ထိုသို့ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ခုနစ်ပါးကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ နေသောအချိန်မှာ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် ဘဂ္ဂတိုင်း သုဿမာရဂိရမြို့ ဘေသကဋ္ဌာမည်သော ဘေးမဲ့ဘောဉ် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ ဘေသကဋ္ဌာ ဘောအုပ်နှင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါနေသော ဝါးတောတို့မှာ ဘေသ- ကဋ္ဌာတောအုပ်ကား အနောက်အရပ်၌တည်ရှိ၍ ဝါးတောကား အရှေ့အရပ်၌ တည်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဝါးတောကို ပါစီနဝံသဒါယ = မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးနေတော်မူရာ ဘေသကဋ္ဌာတောအုပ်မှ အရှေ့ဝါးတောဟု ဟောကြားအပ် လေသည်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် ရှေးဖော်ပြရာပါ မဟာ ပုရိသဝိတက်ကြီးခုနစ်ပါးတို့ကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးနောက် ရှေ့သို့တဆင့်တက်၍ ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော မဟာပုရိသဝိတက် ကြီးကို ဆက်၍ကြံစည်ဆင်ခြင်ရန် ပင်ပန်းလျက်ရှိလေ၏။ မှန်၏- သာဝကတို့အဖို့ရာ အလိုနည်းခြင်း အပ္ပိစ္ဆတာတရား၊ ရောင့်ရဲ လွယ်ခြင်း သန္တုဋ္ဌိတရား၊ ကင်းဆိတ်ခြင်း ပဝိဝေကတရား၊ အားထုတ်ခြင်း ဝီရိယာရမ္မတရား၊ သတိထင်လင်းခြင်း ဥပဋ္ဌိတ- သတိတရား၊ တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိတရား၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း ပညာတရား=ဤတရားများကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးသော အခါ ထို့ထက်အထက်သို့တက်၍ တရားတမျိုးကို စဉ်းစားဆင်ခြင်

ရန် ဝန်လေးမြဲ ပင်ပန်းမြဲဓမ္မတာ ဖြစ်လေသည်။ သာဝကတို့ အဖို့ရာ ပညာတွင်ရွှေသာ တရားဆုံး၍ နေမြဲဓမ္မတာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ခုနစ်ခုမြောက် ပညာနှင့် စပ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီး နောက် ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဆက်၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်ရန် ပင်ပန်းလျက် ရှိလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘေသကဋ္ဌာ တောအုပ်၌ နေတော်မူရင်းကပင် “အနုရုဒ္ဓါသည် ရှစ်ခုမြောက် မဟာပုရိသ ဝိတက်ကြီး၌ ပင်ပန်းလျက်နေ၏” ဟု သိတော်မူ၍ “ထိုအနုရုဒ္ဓါ၏ အလိုအကြံကို ငါဘုရားသည် ပြည့်စေမည် = ဖြည့်စွက်ပေးမည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ တန်ခိုးတော်ဖြင့် ခဏအတွင်း မှာပင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ မျက်မှောက်သို့ ကြွရောက်တော်မူလျက် ခင်းထားပြီး ရှိနှင့်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင်—

“အနုရုဒ္ဓါ....ကောင်းစွာ ကောင်းစွာ၊ အနုရုဒ္ဓါ.... သင်သည် ‘(၁) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် အလိုနည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ အလိုကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်။’ (၁)။ (၇) ဤလောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန် မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ပညာမဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်’ ဟု ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြံကို ကောင်းစွာသာလျှင် ကြံပေ၏။

အနုရုဒ္ဓါ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်သည် ‘(၈) ဤ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည် သံသရာကို ချွေထွင် တတ်သည့် (တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော) ပပဉ္စ တရားမှ ကင်းလွတ်ရာနိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်နှစ်မြို့က် ပျော်ပိုက် သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာသာ ပြည့်စုံနိုင်၏၊ ပပဉ္စ တရား၌သာ မွေ့လျော်နှစ်မြို့က် ပျော်ပိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏

သန္တာန်မှာ မပြည့်စုံနိုင်' ဟု ဤ ရှစ်ခုမြောက် ယောက်ျား
မြတ်တို့၏ အကြံကိုလည်း ကြံဦးလော့” —

ဟု ဤ လိုနေသည့် ရှစ်ခုမြောက် မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို
ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူလေသည်။ ယင်းသို့ ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူပြီး
လျှင် ဆက်၍ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်
မြတ်အား ဤမဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ရှစ်မျိုးကို ကြံစည်၍နေလျှင်
လောကီပဌမဈာန် ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် စတုတ္ထဈာန်တို့ကို
အလွယ်တကူ ရယူဝင်စား နေနိုင်ကြောင်းကို၎င်း၊ ဤမဟာ
ပုရိသဝိတက်ကြီးရှစ်မျိုးကို ကြံစည်ကာ လောကီဈာန်လေးပါး
တို့ကို အလွယ်တကူ ရယူဝင်စားနေလျှင် (၁) စိဝရသန္တောသ =
သင်္ကန်း၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (၂) ပိဏ္ဍုပါဘသန္တောသ = ဆွမ်း၌
ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (ဤ ပိဏ္ဍုပါဘသန္တောသ၌ပင် ဆေးပစ္စည်း
၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းကိုလည်း ထည့်သွင်းထားသည်ဟု အထူး
မှတ်ပါ။) (၃) သေနာသနသန္တောသ = ကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာ
တို့၌ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း (၄) ဘာဝနာရာမတာ = ဘာဝနာ
အလုပ်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်းတည်းဟူသော အရိယဝံသ-
ပဋိပဒါလေးပါးကို အလွယ်နှင့်ရမည်ကို၎င်း အကျယ်ဟောကြား
တော်မူလေ၏။ (ဟောကြားတော်မူပုံ အကျယ်ကို ပိဋကတ်
မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ် တတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၆၄-မှစ၍ ကြည့်ရှု
ရ၏)။

ထိုသို့ ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်
“အနုရုဒ္ဓါ၏ အဖို့ရာ အဘယ်ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ၌ နေထိုင်လျှင်
ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် သပ္ပာယ်ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း” ဟု ဆင်ခြင်တော်
မူလတ်သော် ထိုဝါးတော၌ နေမှသာလျှင် သပ္ပာယ်ဖြစ်လိမ့်မည်
ဟု ကောင်းစွာ သိတော်မူ၍ —

“အနုရုဒ္ဓါ...ထို့ကြောင့် (ထိုသို့ ဝါးတော၌ နေမှသာ
သပ္ပာယ်ဖြစ်မည် ဖြစ်သောကြောင့်) သင်ချစ်သားသည်
နောင်အခါ၌လည်း ဂေတိတိုင်း ဤ ဝါးတောအရပ်၌
သာလျှင် ဝါကပ်၍ နေလေလော့” —

ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကာ ဘေသကဋ္ဌာတောအုပ်သို့ပင် ကြွရောက်တော်မူ၍ ထိုတောအုပ်၌ ရဟန်းတို့အား ဤမဟာပုရိသဝိတက်ကြီးရှစ်ပါး တရားဒေသနာကို အကျယ်ဟောတော်မူပြန်လေ၏။ (အကျယ်ကို ပိဋကတ် မြန်မာပြန် အင်္ဂုတ္တိုရ် တတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၆၆-မှစ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြွသွားတော်မူလျှင်ပင် ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမြင့်မီပင် (နောက်နှစ်ဝါတွင်း၌) ပု၊ဒိ၊အာ = ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ဖြစ်၍ “ဩ....မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ၏စိတ်ကို သိမြင်ကာ ကြွလာတော်မူ၍ ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော မဟာပုရိသဝိတက်ကြီးကို ဖြည့်စွက်ပေးတော်မူပါပေ၏။ ငါ၏ ထိုစိတ်နှလုံး အလိုသည်လည်း ယခုအခါ အထွတ်အထိပ်မြောက် ပေါက်ရောက်လေပြီတကား” ဟု အားရဝမ်းသာ အောက်မေ့တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာတော်နှင့် မိမိရရှိအပ်သော လောကုတ္တရာတရားကို အာရုံပြု၍ ဤ ဆိုလတ္တံ့သော ဥဒါန်းဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုကျူးရင့်တော်မူလေ၏။

(က) မမ သင်္ကပ္ပမညာယ၊

သတ္တာ လောကေ အနုတ္တရော။

မနောမယေန ကာယေန၊

ဣဒ္ဓိယာ ဥပသင်္ကမိ။

လောကေ = လောကသုံးခွင် ဘုံအပြင်၌။ အနုတ္တရော = အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ သတ္တာ = လူနတ်တို့ဆရာဘုရားမြတ်စွာသည်။ မမ = အနုရုဒ္ဓါမထေရ် ငါ၏။ သင်္ကပ္ပ = ဝမ်း၌ဖြစ်ဟန် စိတ်အကြံကို။ အညာယ = ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူ၍။ မနောမယေန ကာယေန = အဘိညာဏ်စိတ်ကြောင့် ရိပ်ရိပ်လျင်လျား တဟုန်တည်းသွားသော ကိုယ်တော်ဖြင့်။ ဣဒ္ဓိယာ = နှိုင်းတုမလျော်

တန်ခိုးတော်ဖြင့်။ ဥပသင်္ကမိ = ငါ၏မျက်မှောက် ခဏ
ခြင်း ကြွရောက်တော်မူလာလေပြီ။

(ခ) ယထာ မေ အဟု သင်္ကပ္ပေါ၊
တတော ဥတ္တရိ ဒေသယိ။
နိပ္ပပဉ္စရတော ဗုဒ္ဓေါ၊
နိပ္ပပဉ္စ မဒေသယိ။

မေ = အနုရုဒ္ဓါမထေရ်ငါ၏(သန္တာန်၌)။ ယထာ =
အကြင်သို့အား ခုနစ်ပါးသောအခြင်းအရာဖြင့်။ သင်္ကပ္ပေါ
= ပုဂ္ဂိုလ်ဥက္ကဋ္ဌ ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြံသည်။ အဟု
= ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ တတော = ထိုငါအကြံပွား ခုနစ်ပါးသော
ယောက်ျားမြတ်တို့၏ အကြံထက်။ ဥတ္တရိ = အထက်၌
ဖြစ်ရန် ရှစ်ခုမြောက်အကြံကို။ ဒေသယိ = ကရုဏာ
ရွှေ့ထား ဟောကြားတော်မူလေပြီ။ (ကထံ ဒေသယိ =
အဘယ်သို့ ဟောကြားတော်မူသနည်း ဟူမူကား)။
နိပ္ပပဉ္စရတော = ပပဉ္စသုံးပါး သံသရာနယ်၌တရားတို့မှ
ပယ်ရှားလွတ်မြောက်ရာမှန် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၌ စိတ်သန်
မွေ့လျော် ဖလသမာပတ်ဖြင့် ပျော်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓေါ =
သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်ဘုရား
သည်။ နိပ္ပပဉ္စ = ပပဉ္စသုံးပါး သံသရာနယ်၌တရားတို့မှ
ပယ်ရှားလွတ်မြောက်ရာမှန် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို။ အဒေ-
သယိ = ကရုဏာရွှေ့ထား ဟောကြားတော်မူလေပြီ။

(ဂ) တဿာဟံ ဓမ္မမညာယ၊
ဝိဟာသိံ သာသနေ ရတော။
တိဿော ဝိဇ္ဇာ အနုပ္ပတ္တာ၊
ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

အဟံ = အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ငါသည်။ တဿ = ထိုသဗ္ဗညု
ဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား၏။
ဓမ္မံ = ဟောကြားမိန့်ဖော် တရားတော်ကို။ အညာယ =

အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် အသိဉာဏ်ရောက်၍။ သာသနာ = သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာ၌။ ရတော = ဖလသမာပတ်ဖြင့် မပြတ်မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်သည် ဖြစ်၍။ ဝိဟာသိ = မျက်မှောက်ဘဝ ချမ်းသာရ၍ မျှတနေနိုင်ခဲ့လေပြီ။ မေ = အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ငါသည်။ တိဿော ဝိဇ္ဇာ = သုံးပါးဝိဇ္ဇာ ပု+ဒိ+အာ - တို့သို့။ အနုပ္ပတ္တာ = အရဟတ္တဖိုလ်ခိုက် ရောက်ဆိုက်အပ်ကုန်ပြီ။ ဗုဒ္ဓဿ = သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ အမည် ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား၏။ သာသနံ = သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာကို။ ကတံ = အရဟတ္တဖိုလ် ရောက် ကျင့်ဆောက်ကြိုးကုတ် အပြီးတိုင်ပြုလုပ်အပ်လေပြီ။

တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထိုမှ နောက်အခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူစဉ် များစွာသော ရဟန်းတော်တို့အား အသီးအသီး တေဒဂ်ဘွဲ့နှင်းသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပသောအခါ ဤ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်အား—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကောနံ ဘိက္ခုနံ ဒိဗ္ဗ-
စက္ခုကာနံ ယဒိဒံ အနုရုဒ္ဓေါ = ရဟန်းတို့...ဒိဗ္ဗစက္ခု-
အဘိညာဏ်ရှိသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း
တို့တွင် အနုရုဒ္ဓါသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေ၏”-

ဟု ချီးကျူး မြှောက်ဆိုတော်မူကာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသော အရာ၌ ဟေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ “အခြား တပါးသော တေဝိဇ္ဇာရဟန္တာ၊ ဆဋ္ဌဘိည ရဟန္တာတို့သည်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရတော်မူကြသည်ချည်း ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အားသာ ထူးချွန်၍ ‘ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသောအရာ၌’ တေဒဂ်ထားတော်မူသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—အခြား သော တေဝိဇ္ဇာရဟန္တာ၊ ဆဋ္ဌဘိညရဟန္တာတို့သည်လည်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိ-
ညာဏ်ကို ရတော်မူကြသည်ချည်း မှန်သော်လည်း ထိုမထေရ်တို့သည် ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဏ်ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်ကဲ့သို့ လွန်လွန် ကဲကဲ

ဝင်စားတော်မမူကြချေ။ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်သည်ကား ဆွမ်းခံ ကြွသွားသောအခါ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသောအခါမျှကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်း သောအချိန်အခါ၌ အာလောကကသိုဏ်းကို တိုးချဲ့ပွားများ၍ ဒိဗ္ဗ- စက္ခုအဘိညာဏ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်ရှု၍သာ အနေများလေ သည်။ ဤသို့လျှင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်မှာ နေနေညဉ့်ညဉ့် ဒိဗ္ဗ- စက္ခုအဘိညာဏ်ဝယ် ဝသီဘော်ငါးတန် (အခြားမထေရ်များထက်) အလေ့အကျက်အားသန်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အားသာ ‘ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသောအရာ၌’ တေဒဂ်ထားတော်မူသည်။ ဤကား အပြေတည်း။

တနည်းဖြေဆိုရလျှင် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ကမ္ဘာတသိန်းကာလ ကြာအောင် ဤဒိဗ္ဗစက္ခုက တေဒဂ်ရာထူးကို ရရှိရန် အဓိကာရ ကောင်းမှုပြုတော်မူခဲ့ တောင့်တပန်ထွာတော်မူခဲ့သောကြောင့် ဤယခု နောက်ဆုံး ပါရမီဆုတောင်းပြည့်ဝသောဘဝမှလည်း ရှေးဆုတောင်း တရားအထုံဝါသနာ ပါရှိသည့်အတိုင်း ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို အခြား တပါးသော ရဟန္တာမထေရ်တို့ထက် လွန်လွန်ကဲကဲ ဝင်စားလေ့လာ တော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်အားသာ ‘ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသောအရာ၌’ တေဒဂ် ထားတော်မူသည်။ ဤကား အပြေတည်း။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် နတ်လှူဒါန်းသည့် ပံသုကူသင်္ကန်းကို
ရတော်မူခြင်းအကြောင်း

(ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ ၁၊ ၃၇၇-က-မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြသည်)

မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူစဉ် တနေ့သ၌ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် ဟောင်း နွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသည်ဖြစ်ရကား တံမြက်ချေးပုံ-စသည်တို့၌ ပံသုကူသင်္ကန်းကို လှည့်လည် ရှာမှီးတော်မူလေ၏။ မထေရ်၏ ဤယခုဘဝမှ သုံးခုမြောက်ဘဝက ဇနီးဟောင်းသည် တာဝတိံ သာနတ်ပြည်ဝယ် ဇာလိနီအမည်ရှိသော နတ်သမီးဖြစ်၍ နေ၏။

ဇာလိနီနတ်သမီးသည် မထေရ်မြတ်ကို ပံသုကူအဝတ်ကြမ်း များ ရှာမှီးနေသည်ကို မြင်လတ်၍ မထေရ်၏အလို့ငှါ အလျား တဆယ့်သုံးတောင်၊ အနံ လေးတောင်ရှိသော နတ်ဖြစ်ပုဆိုး

သုံးထည်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ “အကယ်၍ ငါသည် ဤနတ်ဖြစ်ပုဆိုးတို့ကို ဤပုံ ဤပန်းအတိုင်း မထေရ်အား လှူဒါန်းလျှင် မထေရ်သည် ခံယူလိမ့်မည် မဟုတ်”ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ပံသုကူပုဆိုးကြမ်း ရှာနေသောမထေရ်မြတ်၏ ရွှေမှ အမှိုက်ပုံတခုဝယ် ထိုနတ်ဖြစ်ပုဆိုးတို့၏ အမြတ်အဆာ အစွန်းမျှသာ မြင်အောင် ပြု၍ထားရှိလေသည်။

မထေရ်သည် ထိုလမ်းအတိုင်း ပံသုကူရှာ ကြွလာလတ်သော် ထိုနတ်ဖြစ်ပုဆိုးတို့၏ အမြတ်အဆာ အစွန်းမျှကိုသာ မြင်တော်မူ၍ ထိုနေရာမှာပင် ပံသုကူကောက်ယူလေလျှင် ဖော်ပြရာပါ နတ်ဖြစ်ပုဆိုးသုံးထည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ “ဤအဝတ်ကား ဥက္ကဋ္ဌ ပံသုကူပေတကား”ဟု အောက်မေ့ကောက်ယူကာ ဖဲသွားလေ၏။

ထို့နောက် မထေရ်မြတ် သင်္ကန်းချုပ်လုပ်သောနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းငါးရာခြံရံလျက်သင်္ကန်းချုပ်ရာ ရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ ကျောင်းသို့ ကြွရောက်၍ ထိုင်နေတော်မူ၏။ အသီတိသာဝကဂိုဏ်းဝင် မထေရ်ကြီးတို့သည်လည်း ထိုသင်္ကန်းချုပ်ရာ ကျောင်း၌ပင် ထိုင်နေတော်မူကြကုန်၏။ သင်္ကန်းချုပ်ဖို့ရန် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်က အရင်းပိုင်း = အစပိုင်း၌ ထိုင်နေ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာက အလယ်ပိုင်း၊ အရှင်အာနန္ဒာက အဖျားပိုင်းက ထိုင်နေကာ သင်္ကန်းချုပ်တော်မူကြ၏။ ရဟန်းသံဃာက ချည်ကို ကျစ်၍ ပေးလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အပ်ချည်များကို အပ်နဖား၌ တပ်၍ပေးလေသည်။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်က ထိုသင်္ကန်းချုပ်ပွဲဝယ် အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သမျှသောပစ္စည်းများကို ရအောင်ရှာဆောင် လှည့်လည်တော်မူလေသည်။

ဇာလိနီနတ်သမီးသည်လည်း မြို့တွင်းသို့ဝင်၍ “ဒိုလူများ အပေါင်းတို့... ငါတို့အရှင် အနုရုဒ္ဓါမထေရ်အတွက် သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ရန် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အသီတိသာဝက ရဟန္တာမထေရ် မြတ်ကြီးများ ခြံရံအပ်လျက် ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ ကျောင်း၌ ထိုင်နေတော်မူလေသည်။ ယာဂုစသည်တို့ကို ယူဆောင်၍ ကျောင်းတိုက်သို့သွားကြကုန်လေ”ဟု အမျိုးသမီးများ

ယာဂု,ဆွမ်းယူဆောင်၍ သွားကြရန် နှိုးဆော်ဆောက်တည်စေလေ၏။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်သည်လည်း ဆွမ်းမစားမီ အကြားကာလ၌ ဇမ္ဗူ့သပြေသီးခိုင်ကြီးများကို ယူဆောင်ပေးတော်မူလေသည်။ ထိုသပြေသီးများကို ရဟန်းငါးရာတို့ ကုန်အောင်မစားနိုင်ကြကုန်။ သိကြားနတ်မင်းသည် သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ရာအရပ်၌ မြေကိုအပြေအပြစ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ဖန်ဆင်းပေးလေသည်။ သို့ရကား သင်္ကန်းချုပ်ရာ မြေအပြင်သည် ချိပ်ရည်သွန်းလောင်းထားအပ်သကဲ့သို့ရှိလေသည်။ ရဟန်းတို့ စားသုံး၍ ကြွင်းကျန်သော ယာဂု,ခဲဖွယ်,ဆွမ်းများမှာ တပုံကြီးဖြစ်၍ နေလေသည်။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် “ဤမျှသော ရဟန်းတို့အတွက် ဤမျှများပြားသော ယာဂု,ခဲဖွယ်, ဆွမ်း-စသည်တို့ဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ (တကယ်ဆိုလျှင်) အတိုင်းအရှည်ကို မှတ်ယူပြီးလျှင် ‘ဤမျှလောက်ကိုသာ ဆောင်ယူခဲ့ကြလော့’ ဟုဆွေမျိုးများ,အလုပ်အကျွေး ဒကာ ဒကာမများကို ပြောဆိုသင့်သည်မဟုတ်လော၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်သည် မိမိမှာ ဆွေမျိုး, အလုပ်အကျွေး ဒကာ ဒကာမများ ပေါများကြောင်းကို သိစေလိုသည်ထင်ပါ၏” ဟု ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းများကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားတို့....အဘယ်စကားကို ပြောကြားနေကြသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၍ ရဟန်းများက “ဤမည်သော စကားကို ပြောကြားနေကြပါသည် မြတ်စွာဘုရား....” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းတို့....သင်တို့သည် ဤယာဂု, ခဲဖွယ်, ဆွမ်း-စသည်များကို အနုရုဒ္ဓါက ဆောင်စေအပ်၏ဟု မှတ်ထင်ကြသလော” ဟု မေးတော်မူ၏။ ရဟန်းများက “ဟုတ်ပါသည် ရှင်အနုရုဒ္ဓါက ဆောင်စေအပ်၏ ဟု မှတ်ထင်ကြပါသည်ဘုရား....ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

“ရဟန်းတို့....ငါ၏ သားတော် အနုရုဒ္ဓါသည် ဤသို့ သဘောရှိသည့် ပစ္စည်းလေးခဏ်း တောင်းရမ်းစကား

မပြောကြားချေ၊ မှန်၏—ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပစ္စည်း
လေးရပ်နှင့် စပ်သောစကားကို အလေးထား၍ မပြော
ကြားကြကုန်၊ ဤဆွမ်းသည်ကား နတ်၏ အာနုဘော်
ကြောင့် ဖြစ်လာလေသည်”—

ဟု မိန့်တော်မူ၍ ရှေ့နောက်စကား အနုသန္ဓေ = ဆက်စပ်တော်
မူပြီးလျှင် တရားဟောတော်မူလိုရကား ဤဆိုလတ္တံ့သော ဂါထာ
ကို မိန့်တော်မူလေ၏—

ယဿာသဝါ ပရိက္ခိဏာ၊
အာဟာရေ စ အနိဿိတော။
သုညတော အနိမိတ္တော စ၊
ဝိမောက္ခော ယဿ ဂေါစရော။
အာကာသေဝ သကုန္တာနံ၊
ပဒံ တဿ ဒုရန္တယံ။

(ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့.....)။
ယဿ=အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)။ အာသဝါ
=ကာမ, ဘဝ, ဒိဋ္ဌိ, အဝိဇ္ဇာ=လေးဖြာသော အာသဝေါ
တရားတို့သည်။ ပရိက္ခိဏာ = အငွေ့အသက်မျှပင် ကျန်
မထင်အောင် ထက်ဝန်းကျင် ကုန်ခန်းကြလေပြီ။ ယော=
အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဟာရေ စ = အစာ
အာဟာရ၌လည်း။ အနိဿိတော = တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ နှစ်ပါး
တို့ဖြင့် လားလားမျှစွာတော်မမူ။ သုညတော ဝိမောက္ခော
စ = ရာဂ, ဒေါသ, မောဟဆိတ်သုဉ်း ထိုတရားအားလုံး
မှလည်း လွတ်မြောက်၍ သုညတဝိမောက္ခ အမည်ရသော
နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း။ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော စ = ရာဂ,
ဒေါသ, မောဟနိမိတ်တို့ပိတ်(ပိတ်)မရှိထိုနိမိတ်တို့မှလည်း
လွတ်မြောက်၍ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ အမည်ရသော နိဗ္ဗာန်
သည်၎င်း။ (အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော စ = ရာဂ,
ဒေါသ, မောဟပဏိမိတို့ ပိတ်(ပိတ်)မရှိ ထိုပဏိမိတို့မှ
လည်း လွတ်မြောက်၍ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ အမည်ရ

သော နိဗ္ဗာန်သည်၎င်း၊ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းသည်။ ယဿ
= အကြင်ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂေါစရော = ဖလသမာပတ်
ဖြင့် မပြတ်ကျက်စားရာမှန် ဂေါစရဂါမ်လည်း ဖြစ်ပေ၏။
အာကာသေ = အဇဋ္ဌာပြင် မိုးကောင်းကင်၌။ သကုန္တာနံ
= သွားရောက်ကုန်ငြား ငှက်အများတို့၏။ ပဒံ = ခြေဖြင့်
နင်း၍သွားရောက်ရာ၊ ရင် ဦးခေါင်း အတောင်တို့ဖြင့်
ထိခတ်၍သွားရောက်ရာ အရပ်ကို။ ဒုရန္တယံ ဣဝ = သိရန်
ခဲကပ် မတတ်နိုင်သကဲ့သို့။ တဿ = ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။
ပဒံ = စုတိမှနောက် လားရောက်တော်မူရာ အနုပါဒိ-
သေသ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ကို။ ဒုရန္တယံ = လူသာမန်တို့ သိရန်
ခဲကပ် မတတ်နိုင်ချေ။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ များစွာသော သူတို့သည်
သောတာပတ္တိဖိုလ်-စသည်တို့သို့ လားရောက်ကြလေကုန်၏။

ဤကား အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၆) အရှင်ဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း

ဤသံဃရတနာအခန်း၌ ဘဒ္ဒိယမထေရ်တို့မှာ ယခု
(၆) အမှတ်ပါ ဘဒ္ဒိယမထေရ်၊ (၇) အမှတ်ဖြင့် ဖော်ပြ
လတ္တံ့သော လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ်ဟူ၍ နှစ်ပါးတို့
ရှိကြလေသည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဤယခုဖော်ပြမည့် ဘဒ္ဒိယ
မထေရ်မှာ ရှေးအရှင်အနုရုဒ္ဓါအကြောင်း၌ ဖော်ပြအပ်ခဲ့
ပြီးသည့် သာကီဝင်မင်းသား ခြောက်ယောက်အဝင်အပါ
ဘဒ္ဒိယမင်းသားဘဝမှ ရဟန်းပြုသော ဘဒ္ဒိယမထေရ်
ဖြစ်သည်။ ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ မယ်တော်မှာ “ကာဠိ-
ဂေါဓာ” မည်သော သာကီဝင် မင်းသမီး ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်ကို “ကာဠိဂေါဓာပုတ္တဘဒ္ဒိယ
မထေရ် = ကာဠိဂေါဓာ သာကီဝင်မင်းသမီး၏ သားဖြစ်
သော ဘဒ္ဒိယမထေရ်”ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်လေသည်။

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်သည်လည်း အတိတ်အခါ ကမ္ဘာတသိန်း ထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာအခါ၌ စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများသော မဟာဘောဂအမျိုး၌ သူဌေးသား ဖြစ်၍ (ရှင်အနုရုဒ္ဓါဝတ္ထု၌) ဆိုအပ်ခဲ့သောနည်းအတိုင်း တရား နာရန် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်လေသည်။

ထိုနေ့၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို အမျိုး မြတ်ခြင်း ရှိသူတို့အနက် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ပေးအပ်တော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရား ရှင်၏ သာသနာ၌ ဤယခု ရဟန်းကဲ့သို့ပင် အမျိုးမြတ်ခြင်းရှိကြ သော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရ ရဟန်းဖြစ်မှ သင့်တော်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ မြတ်စွာဘုရား ကို ပင့်ဖိတ်၍ ခုနစ်ရက်ကြာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား……တပည့်တော် သည် ဤဒါန၏ အကျိုးကြောင့် အခြားတပါးသောစည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ အမျိုးမြတ်ခြင်း ရှိကြသော ရဟန်း တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်ရပါ လို၏”ဟု ဆုတောင်း၍ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်း လျက် နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုသူဌေးသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ “သင်၏ ဤဆုတောင်းမှုသည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်၊ ဤကမ္ဘာမှ နောက် ကမ္ဘာတသိန်း အဆုံးရောက်သောအခါ၌ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ အမျိုးမြတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူ၍ ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီး လျှင် ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

သူဌေးသားသည်လည်း ထိုမျှာဒိတ်ကို ရရှိပြီးနောက် မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်စေတတ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်များကို မေးမြန်းလျှောက်ထားပြီးလျှင် တရားဟောရာ ဓမ္မသနပလ္လင်များကို ပြုလုပ်စေ၍ လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုပလ္လင်များ၌ အခင်းများကို ပြုလုပ်စေ၍ လှူဒါန်းလေသည်။ ဓမ္မကထိကများ တရားဟောသောအခါ အသုံးပြုရန် ယပ်များကို၎င်း၊ ဓမ္မကထိကအရှင်မြတ်တို့အား ပူဇော်သက္ကာရမှုကို၎င်း၊ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်၌ ဆီမီးတန်ဆောင်များကို၎င်း လှူဒါန်းလေသည်။ ဤသို့လျှင် အသက်ထက်ဆုံး များစွာသောကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် အလှည့်အလည် ကျင်လည် ကျက်စားခဲ့၍ ကဿမမြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ဤ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အကြားကာလဝယ် ဗာရာဏသီပြည် သူကြွယ်အိမ်၌ သူကြွယ်သား ဖြစ်ပြန်လေ၏။

ထိုအခါဝယ် များစွာသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာကြ၍ ဗာရာဏသီပြည် ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းဝယ် ရေမိုးချမ်းသာရာ နေရာတခု၌ ထိုင်၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြကုန်၏။ အရှင်ဘဒ္ဒိယအလောင်း သူကြွယ်သည် ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်များ အမြဲမပြတ် ထိုနေရာ၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးကြသည်ကို သိ၍ ကျောက်ပြားကြီးရှစ်ချပ် ခင်းလှူကာ အသက်ထက်ဆုံး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်တို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုနောက် ကဿမမြတ်စွာဘုရားနှင့် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ အကြားကာလ = ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျ အချိန်ပိုင်းကာလပတ်လုံး အပါယ်မလားပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင်လည်ခဲ့၍ ဤဘုရားလက်ထက်တော် အခါဝယ် ကပိလဝတ်ပြည် သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုမင်းသား၏ အမည်ကို ဘဒ္ဒိယမင်းသားဟု မိဖုရားက မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ထို ဘဒ္ဒိယမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် (အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၄၅-မှ ၁၆၀-တိုင် ဖော်ပြအပ်ခဲ့သည့် သာကီဝင်မင်းသားမြောက်ဦးတို့ ဥပါလိ-ဆေတ္တာသည်နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြသော အခဏ်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း) မင်းသားမြောက်ဦးတို့တွင် ခေါင်းဆောင်မင်းသားတဦး အပါအဝင်ဖြစ်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် အနုပိယမြို့၏အနီး “သရက်တောကျောင်းတိုက်”၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဘုရားရှင်အထံ၌ ရဟန်းပြု၍ ထိုနှစ်ဝါတွင်းမှပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

(ထို ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် ဖလသမာပတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာနေတော်မူရ၍ “အဟော သုခံ၊ အဟော သုခံ=ဩ...ချမ်းသာစွာ၊ဩ... ချမ်းသာစွာ” ဟုဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူသည်ကို ပုထုဇန့်ရဟန်းတို့ မသိရှိကြ၍ မင်းစည်းစိမ်ဟောင်းကို အောက်မေ့ကာ ဥဒါန်းကျူးသည် ထင်မှတ်ကြလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားကြသော အကြောင်းအရာသည်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန်ဥဒါန်းပါဠိတော် (ခု-မြန် ၁၊ စာမျက်နှာ ၉၀)၌ ကြည့်ရှုကုန်ရာ၏။)

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤဘဒ္ဒိယရဟန္တာအရှင်မြတ်အား—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ဥစ္စာ-ကုလိကာနံ ယဒိဒံ ဘဒ္ဒိယော ကာဠိဂေါဓာယ ပုတ္တော=ရဟန်းတို့...မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကာဠိဂေါဓာ သာကီဝင်မင်းသမီး၏သား ဘဒ္ဒိယသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ဥစ္စာကုလိက=မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်သောအရာ”ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။မထေရ်၏မိခင် သာကီဝင်မင်းသမီး၏ အမည်ရင်းမှာ “ဂေါဓာ” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အသားအရေ စဉ်းငယ်မည်းနက်သောကြောင့် ထိုမင်းသမီးကို “ကာဠိဂေါဓာသာကီဝင်မင်းသမီး” ဟု ခေါ်၏။ ထိုမင်းသမီး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် အရှင်ဘဒ္ဒိယရဟန္တာ မထေရ်ကို “ကာဠိဂေါဓာပုတ္တဘဒ္ဒိယမထေရ်=ကာဠိဂေါဓာ သာကီဝင်မင်းသမီး၏ သား အရှင်ဘဒ္ဒိယမထေရ်” ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။

ကာဠိဂေါဓာ သာကီဝင်မင်းသမီးသည် သာကီဝင် မင်းသမီးတကာ တို့တွင် အရွယ်အားဖြင့် အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် ဘုရားဖြစ်တော်မူချိန်၌ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးမှာ အသက် ကိုးဆယ်ကျော်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိလေပြီ (သေချာစွာစဉ်းစားမှ ဤအကြောင်းကို ခန့်မှန်းနိုင်၏)။ ထိုအချိန်၌ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးမှာ ငယ်စဉ်ကကဲ့သို့ ပြည်၏တာဝန်ကို ရွှေဆောင်မင်း အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သော အင်အားမရှိတော့ချေ။ ထို့ကြောင့် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးမှာ သာကီဝင်မင်းတို့၏ နာယကကြီး အဖြစ်လောက်ဖြင့်သာ တည်ရှိနေပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်တွင် သာကီဝင်မင်းတို့ အထဲမှ အမျိုးကြီး၊ ငယ် အစဉ်အလိုက် မင်းပြုထိုက်သူကို ရွေးချယ်သောအခါ အမျိုးအမြတ်ဆုံး အကြီးဆုံးဖြစ်သည့် ဘဒ္ဒိယမင်းသားကို ရွေးချယ်၍ ရွှေဆောင်မင်းအဖြစ် ခန့်အပ်ကြလေသည်။ ဘဒ္ဒိယမင်းသားသည် မိမိလက်ဝယ် ရရှိပြီးသော သာကီဝင်ရွှေဆောင်မင်း အဖြစ်ကို စွန့်၍ ရဟန်းပြုခဲ့သူဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခု တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောအခါ “အမျိုးကြီးမြတ်ကြသူတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး” တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို နှင်းအပ်တော်မူသည်။

တနည်း ဤဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် ရှေးဆုတောင်းပတ္တနာ၏ အနုဘော်ကြောင့် ဘဝငါးရာဆက်၍ မင်းမျိုး၌ဖြစ်ကာ မင်းဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဥစ္စာကုလိက-တေဒဂ်ဘွဲ့ကို ရတော်မူသည်။ ဤကား အထူးမှတ်ဖွယ်တည်း။)

ဤကား အရှင်ဘဒ္ဒိယမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၇) အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော် အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌

စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပေါများသော မဟာဘောဂ သူဌေးမျိုး=သူကြွယ်
မျိုးဝယ် သူဌေးသား=သူကြွယ်သားဖြစ်၍ (ရှင်အနုရုဒ္ဓါဝတ္ထု၌)
ဆိုအပ်ခဲ့သော နည်းအတိုင်း တရားနာရန် ကျောင်းတော်သို့
သွားရောက်လေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အလွန်သာယာသော အသံ
ရှိသည့် ရဟန်းတော်တပါးကို ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်
ကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့
တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ သာယာသော အသံ
ရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး
ရသူ ဖြစ်ရပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု စိတ်အကြံကို ဖြစ်စေ၍ မြတ်စွာ
ဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ ဘုရားအမှူးရှိသော
သံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလတ်သော် “မြတ်စွာ
ဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤဒါန၏အကျိုးအားကြောင့် အခြား
တပါးသော စည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား
နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌
သာယာသော အသံရှိကြသည့် ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်
ဆုံး=ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်ရပါလိမ့်” ဟု ဆုတောင်း၍ မြတ်စွာ
ဘုရားမြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော်
ထိုသူဌေးသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍
“သင်၏ ဤဆုတောင်းမှုသည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်၊ ဤကမ္ဘာမှနောက်
ကမ္ဘာတသိန်း အဆုံးရောက်သောအခါ၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား
ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် ဂေါတမမြတ်စွာ
သာသနာ၌ သာယာသောအသံရှိကြသည့် ရဟန်းတို့တွင် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ရ-ရဟန်း ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်
စကား ကြားတော်မူပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်
မူလေ၏။

စိတ္တပတ္တ ဥဩဋ္ဌာန်ဘဝ

သူဌေးသားသည် ထိုဗျာဒိတ်ကို ရရှိပြီးနောက် အသက်ထက် ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ လှည့်လည်ကျက်စားလျက် ဝိပဿီမြတ်စွာ ဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသောအခါဝယ် “စိတ္တပတ္တ” မည်သော ဥဩဋ္ဌာန်ဖြစ်၍ ခေမမိဂဒါဝုန်တော၌နေစဉ် တနေ့သ၌ ဟိမဝန္တာ သို့ သွားရောက်ကာ ချိုမြိန်သောသရက်သီးကို နှုတ်သီးဖြင့် ကိုက် ချီခဲ၍ ပြန်လာလတ်လျှင် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်သော မြတ်စွာ ဘုရားကို ဖူးမြော်ရ၍ “ငါကား အခြားတပါးသော နေ့များ၌ လှူဘွယ်ပစ္စည်းမပါပဲ အချည်းနှီး မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခဲ့ရ၏။ ယနေ့မူကား ငါသည် ဤသရက်သီးမှည့်ကို သားငယ်များစားရန် အတွက် ဆောင်ယူအပ်ခဲ့လေပြီ။ ထိုငါ၏ သားငယ်များအား အခြားသောသစ်သီးကိုငါဆောင်၍ပေးတော့အံ့။ ဤသရက်သီးကို မူ မြတ်စွာဘုရားအား လှူမှသင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်၍ အောက် သို့ ဆင်းသက်၍ လာပြီးလျှင် (မြေ၌မနားသေးပဲ) ကောင်းကင်၌ လှည့်လည်ပျံသန်း၍နေလေ၏။ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဥဩ ဇာန် စိတ်အကြံကို သိတော်မူ၍ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သည့် အသောက မထေရ်ကို ကြည့်တော်မူလေ၏။ အသောကမထေရ်သည် သပိတ် ကို အိတ်မှထုတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏လက်၌ ထားလေ၏။ ထိုအခါ ဥဩဋ္ဌာန်သည် မိမိကိုက်ချီ ယူဆောင်လာသော သရက်သီးကို မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်တော်၌ တည်စေလေ၏။ =လောင်းထည့် လှူလိုက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုလှူရာအရပ်၌ပင် ထိုင်၍ ထိုသရက်သီးကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူလေ၏။ စိတ္တပတ္တ ဥဩဋ္ဌာန်သည် သဒ္ဓါကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ အဖန်ဖန် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို မိမိတတ်သိသမျှ ဆင်ခြင်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် မိမိ၏ အသိုက်သို့ သွားရောက်ကာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အစာရှာမထွက်တော့ပဲ နှစ်သက်၊ ဝမ်းမြောက် မြင်း = ပီတိ၊ သုခဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလေ၏။

ထိုစိတ္တပတ္တဥဩဌာန်တဝှံ ဤမျှသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်အပ်ခဲ့လေသည်။ ဤကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့် ထိုမထေရ်၏အသံသည် အလွန်ချိုမြိန်သာယာလေသည်။

လက်သမားဆရာကြီးဘဝ

ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ကား ထိုအရှင်လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်အလောင်းသည် လက်သမားဆရာကြီး ဖြစ်လာလေ၏။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးနောက် သာရိရိကဘေတိတော် တဆူတည်းကို စေတီတော်ကြီးတဆူတည်းတည်ရန် စီမံတိုင်ပင်ကြလေသော် “အဘယ်မျှ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ဆောက်ကြမည်နည်း” ဟူသော အဓိကပြဿနာအတွက် အချို့က ခုနစ်ယူဇနာပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ဆောက်ရန် အကြံပေးတင်ပြကြလေသည်။ အချို့က “ဤခုနစ်ယူဇနာသည် အလွန်ကြီးလှ၏၊ (ပြီးနိုင်မည်မဟုတ်) ခြောက်ယူဇနာ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ကြကုန်စို့” ဟု အကြံပေး တင်ပြကြလေသည်။ အချို့က “ဤခြောက်ယူဇနာသည်လည်း အလွန်ကြီးသေး၏၊ (ပြီးနိုင်မည်မဟုတ်) ငါးယူဇနာ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ကြကုန်စို့၊ (ပ)၊ လေးယူဇနာ၊ သုံးယူဇနာ၊ နှစ်ယူဇနာ ပမာဏရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ကြကုန်စို့” ဟု တင်ပြပြောဆိုအပ်သည်ရှိသော် ဤအရှင်လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ အလောင်းလက်သမားဆရာကြီးသည် ထိုအစည်းအဝေး၌ အဓိကပြဋ္ဌာန်းသူတယောက် ဖြစ်ရကား “အိုအချင်းတို့... လာကြလော့၊ မည်သူက မည်သို့ပင် ပြောစေကာမူ နောက်အခါဝယ် ပြုပြင်ရန် လွယ်ကူသော စေတီတော်ကို တည်ဆောက်ကြမှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု အဆုံးအဖြတ်စကား ပြောကြား၍ တမျဉ်းကြီးကို ယူဆောင်ကာ စေတီတော်တည်ရာအရပ်ကို ဝန်းဝိုင်းတိုင်းတာလတ်သော် တဂါဝုတ်မျှသောအရပ်၌ ရပ်တည်၍ “စေတီတော်၏ တမျက်နှာ တမျက်နှာသည် တဂါဝုတ် တဂါဝုတ် ဖြစ်ပါစေ၊ ယင်းသို့တည်လျှင် စေတီတော်သည် လေးမျက်နှာပေါင်း တယူ

ရတနာ] (၇) အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ်အကြောင်း ၁၈၅

ဇနာ အဝန်းအဝိုင်းရှိ၍ တယူဇနာ အမြင့်ရှိသည် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဆုံးဖြတ်စကား ပြောကြားလေ၏။

ထို လူများအပေါင်းသည် လက်သမားဆရာကြီး၏ ဆုံးဖြတ် စကား၌ တည်ကြကာ တမျက်နှာ တမျက်နှာ (= တမုခ် တမုခ်) လျှင် တဂါဝုတ်စီ ရှိ၍ စတုရန်း = လေးမျက်နှာ (= လေးမုခ်) ပေါင်းလျှင် တယူဇနာ အဝန်းအဝိုင်းရှိ၍ အမြင့် တယူဇနာ ရှိသော ဓာတုစေတီတော်ကြီးကို တည်ထားကြလေ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုလက်သမားဆရာကြီးသည် မနိုင်းယှဉ်နိုင်သော ဂုဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်တည်ရန်အတွက် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို ပြုလုပ်ပြောဆိုမိခဲ့လေသည်။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ထို အရှင်လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ်အလောင်းသည် မနိုင်း ယှဉ်နိုင်သောဂုဏ်တော်ရှင် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်တည် ရန်အတွက် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို ပြုလုပ်ပြောဆိုမိခဲ့သော ကံကြောင့် ဖြစ်လေရာရာဘဝထိုထို၌ အခြားသူများအောက်ပုကွ ယုတ်နိမ့်သော ကိုယ်ခန္ဓာပမာဏရှိသူ ဖြစ်ခဲ့၍ ဤယခုနောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝဝယ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ သာဝတ္ထိပြည်တွင် စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများသော မဟာ ဘောဂသူဌေးမျိုး = သူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုသူ၏ အမည် ကို မိဘဆွေမျိုးတို့က “ဘဒ္ဒိယ”ဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ဘဒ္ဒိယသူဌေးသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူစဉ် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ တရားနာပြီး လျှင် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြစ်ရှိရကား သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို သင်ကြားနာယူ၍ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်လေလျှင်အရဟတ္တ ဖိုလ်ပေါက် ရောက်တော်မူလေ၏။

အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယနှင့်စပ်သော တရားများ

(ဤအရာ၌ အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယနှင့်စပ်၍ မှတ်သားကြည်ညိုဖွယ်
ကောင်းသော သုတ္တန်တရားများကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဖော်ပြဦးအံ့) -

မထေရ်မြတ် ရဟန္တာဖြစ်သော သုတ်တရား

အရှင်လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် ရဟန်း ဖြစ်ပြီးနောက်
မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို သင်ကြားနာ
ယူ၍ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်လေ့လျှင် ရှေးဦးစွာ သောတာ-
ပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်လေသည်။ ထိုအချိန်၌ သေက္ခရဟန်း
(= သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်ရဟန်း) များသည်
များသောအားဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာထံ ဆည်းကပ်ကြ၍
အထက်မဂ်အလို့ငှါ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းကြ, တရားဒေသနာကို
တောင်းကြ, ပြဿနာမေးလျှောက်ကြလေသည်။ အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာမထေရ်သည် ထိုတောင်းပန်လျှောက်ထားကြသော ရဟန်း
တို့၏ အလိုကို ဖြည့်စွမ်းလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံကို ပြောပြ
တော်မူ၏။ တရားဒေသနာကို ဟောပြောတော်မူ၏။ ပြဿနာကို
ဖြေတော်မူ၏။ ထိုရဟန်းများသည် ဆက်လက်ကြိုးကုတ် ရဟန်း
တရားကို အားထုတ်ကြလေ့လျှင် အချို့သကဒါဂါမိဖိုလ်ကို, အချို့
အနာဂါမိဖိုလ်ကို, အချို့အရဟတ္တဖိုလ်ကို, အချို့ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကိုကို,
အချို့ အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ကို, အချို့ ပဋိသန္တိဒါဏ္ဍိယလေး
ပါးတို့ကို ရကြရောက်ကြလေ၏။

ထိုရဟန်းတို့ကို မြင်ရ၍ အရှင်လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်
သည်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်က သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ရှိကာ
အခါကို သိ၍ မိမိ၏ စိတ်ကျန်းခံခြင်း, ကိလေသာတို့မှ ခေါင်း
ပါးခြင်းကို ဆင်ခြင်လျက် အရှင်သာရိပုတ္တရာထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီး
လျှင် အစေ့အစပ်ကား, ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစကား ပြောကြား
ပြီးနောက် တရားဟောဖို့ရန် တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ
သည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်လည်း အရှင်လက္ခဏက
ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ အလိုအဇ္ဈာသယနှင့် လိုက်လျောသော တရား
စကား ဟောကြားတော်မူလေသည်။

အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ မထေရ်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ် ဟောကြားတော်မူသည့်အတိုင်း ဒေသနာနောက် ဉာဏ် အစဉ်လျှောက်၍ ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်တော်မူ လေရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ တရားဒေသနာအာနုဘော် နှင့် မိမိ၏ ရှေးကောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံခြင်း ဤအကြောင်းနှစ်ပါးတို့ ကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပွားစီးကာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်တော်မူလေသည်။

ထိုအကြောင်းကို ကောင်းစွာသိမြင်တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုအချိန်၌ ဤဖော်ပြလတ္တံ့သော ဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရင့် တော်မူလေ၏—

ဥဒ္ဓံ အဓော သဗ္ဗမိ ဝိပ္ပမုတ္တော၊
အယံဟမသ္မိတိ အနာနုပဿီ။
ဧဝံ ဝိမုတ္တော ဥဒတာရိ ဩဃံ၊
အတိဏ္ဍပုဗ္ဗံ အပုနတ္တဝါယ။

ယော = အကြင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ဥဒ္ဓံ = အထက်ခေါ်မှတ် ရူပဓာတ်, အရူပဓာတ်၌ ၎င်း။ အဓော = အောက်ဟု ခေါ်မှတ် ကာမဓာတ်၌၎င်း။ သဗ္ဗမိ = ခပ်သိမ်းဥသုံ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရား၌၎င်း။ ဝိပ္ပမုတ္တော = ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ, သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ, ပဋိ- ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိတည်းဟူသော ဝိမုတ္တိသုံးပါး ခပ်သိမ်းသော အပြားဖြင့်လွတ်မြောက်၏။ သော = ထိုအာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ရူပဝေဒနာဒိသု = ရုပ်, ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဏဟု အစုငါးတန် ငါးရပ်ခန့်တို့၌)။ “အယံ = ဤတရားသည်။ အဟမသ္မိတိ = ငါလျှင်စင်စစ် ကေနိဖြစ်၏” ဟူ၍။ အနာနုပဿီ = ဒိဋ္ဌိ, မာန နှစ်ပါးတို့ဖြင့် အမှားမရှုတော့ပြီ။ ဧဝံ ဝိမုတ္တော = ဤသို့ သံယောဇဉ် ဆယ်ပါး အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားတို့မှ ခပ်သိမ်း သောအပြားဖြင့် လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် သည်။ အတိဏ္ဍပုဗ္ဗံ = အရိယမဂ်ကိုရသည်မှ ရှေးကာလ

ဝယ် အိပ်မက်တွင်မျှ မကူးမြောက်ခဲ့ရဘူးသော။ ဩဃံ =
ဩဃလေးခဏ်း ရေပြင်ကြမ်းကို။ (၀၁) စက်သံသာရ ဝဲ
ဩဃကို။ အပုနုပ္ပဝါယ = တဖန်ဘဝသစ်ဝယ် မဖြစ်ဖို့ရန်။
ဥဒဘာရိ = အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဖြင့် လှလှကူးသန်း
တဖက်ကမ်းဝယ် ချမ်းသာစွာတည်ရလေပြီ....။

(ဤကား ဥဒါန်းပါဠိတော် ၇-စုဋ္ဌဝဂ် ၁-ပဌမလက္ခဏကဘဒ္ဒိယ
သုတ် (ခ ၁၊ မျက်နှာ ၁၇၀) မှ ဖော်ပြချက်တည်း။)

အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယကို သေက္ခအရိယာပင် ထင်မှတ်၍
အရှင်သာရိပုတ္တရာက တရားတိုး၍ ဟောနေခြင်း

အရှင်လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယသည် ဖော်ပြရာပါ ပဌမသုတ်၌
ဆိုအပ်ခဲ့သော အစီအရင်အတိုင်း (အရှင်သာရိပုတ္တရာထံမှ)
ပဌမ ရသော ဩဝါဒဖြင့် ထိုင်နေရင်းပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်။ သို့သော် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်
မြတ်သည်ကား အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယမထေရ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ရောက်ရှိခြင်းကို (မဆင်ခြင်သည့်အတွက်) မသိ၍ သေက္ခအရိယာ
ပင် ထင်မှတ်တော်မူကာ (တခုသော နောက်နေ့ဝယ်) နည်းနည်း
တောင်းပါလျက် လိုသည်ထက် ပို၍ပေးသော ကုသိုလ်ဆန္ဒ
ကြီးမြတ်လှသည့် ဒါနရှင်ယောက်ျားကဲ့သို့ ဆဆထပ်ပိုး တိုး၍
တိုး၍ အကြောင်းပေါင်းများစွာဖြင့် အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ
အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိရန် တရားအကျယ် ဟောတော်မူလေသည်။
အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယသည်လည်း “ငါကား ယခုအခါ ရဟန်း
ကိစ္စ အပြီးတိုင်ပြုပြီးသူ ဖြစ်၏၊ ဤအဆုံးအမ ဩဝါဒဖြင့် အဘယ်
အကျိုးရှိအံ့နည်း” ဟု မကြံစည်ပဲ သူတော်ကောင်းတရား၌ ရိုသေ
ခြင်း = ဓမ္မဂါရဝစိတ်ဖြင့် ရှေးအခါကကဲ့သို့ပင် ရိုသေစွာ နာယူမြဲ
နာယူနေလေ၏။

ထိုအခြင်းအရာကို မြင်တော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိ
ပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဂန္ဓကုဋီ ကျောင်းတော်၌
ထိုင်နေတော်မူရင်းကပင် ဘုရားအာနုဘော်ဖြင့် အရှင်လက္ခဏက
ဘဒ္ဒိယ၏ ကိလေသာ ကုန်ခန်းကြောင်းကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ

ရတနာ] (၇) အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယမထေရ်အကြောင်း ၁၈၉

သိနိုင်လောက်အောင် ဤဆိုလတ္တံ့သောဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရင့်
တော်မူလေ၏—

အစ္ဆေစ္ဆိ ဝဋ္ဋံ ဗျဂါ နိရာသံ၊
ဝိသုက္ခာ သရိတာ န သန္တတိ။
ဆိန္ဒံ ဝဋ္ဋံ န ဝတ္တတိ၊
ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿ။

ယဿ = အကြင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ၏
(သန္တာန်၌)။ ဝဋ္ဋံ = ကိလေသဝဋ်သည်။ အစ္ဆေစ္ဆိ =
အကြွင်းမဲ့ပြတ်လေပြီ (ကိလေသဝဋ်ပြတ်လျှင်ကမ္မဝဋ်လည်း
ပြတ်တော့သည်သာဟု သိပါလေ)။ ယော = အကြင်
အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိရာသံ =
တဏှာကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့။ ဗျဂါ = အရဟတ္တဖိုလ်
ပေါက် အထူးပင် ဆိုက်ရောက်လေပြီ။ ယဿ = အကြင်
အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ၏ (သန္တာန်၌)။ ဝိသုက္ခာ =
ကမ္မာပျက်ခါနီးကာလ စတုတ္ထနေဝန်း ထွက်ပေါ်ထွန်း
သဖြင့် ငါးခဏ်းသောမြစ်ကြီးတို့ ခန်းခြောက်သည့် နည်း
အတူ အရဟတ္တမဂ္ဂ စတုတ္ထနေမင်း ထွက်ပြုခြင်းကြောင့်
အကြွင်းမဲ့ ခန်းခြောက်လေပြီးသော။ သရိတာ = တသွင်
သွင်စီး တဏှာတည်းဟူသော ကိလေသာမြစ်ကြီးသည်
(တဏှာသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်းရင်း = သမုဒယသစ္စာ
ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထိုတဏှာကို ပယ်အပ်လျှင် ခပ်သိမ်းသော
ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်လေ၏။ ထို့ကြောင့် တဏှာ
ကို အထူးပြု၍ ဟောတော်မူသည်)။ န သန္တတိ = အဘယ်
နည်းဖြင့်မျှ မစီးနိုင်တော့ချေ။ ဆိန္ဒံ = ကိလေသဝဋ်ကို
ဖြတ်သဖြင့် အမြစ်ပြတ်သောသစ်ပင်၏နည်း ပြတ်တောက်
ပြီးဖြစ်လေသော။ ဝဋ္ဋံ = ကမ္မဝဋ်သည်။ န ဝတ္တတိ =
တဝဲလည်လည် မဖြစ်တော့ချေ။ (ကမ္မဝဋ်ပြတ်လျှင် အနာ-
ဂတ်၌ ဖြစ်မည့် ဝိပါကဝဋ်လည်း ပြတ်တော့သည်သာဟု
သိပါလေ)။ ဧသေဝ = ဤသို့ ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်တို့

ပြတ်သဖြင့် အနာဂတ်ကာလဝယ် ဝိပါကဝဋ်၏ မဖြစ်ခြင်း
သည်ပင်လျှင်။ ဒုက္ခဿ = စက်သံသာရ ဝဋ်ဒုက္ခ၏။
အန္တော = ကုန်စင်ပျက်ပြိုနိုး အဆုံးဖြစ်လေတော့၏။

(ဤကား ဥဒါန်းပါဠိတော် ၇-စုဋ္ဌဝဂ် ဒုတိယလက္ခဏကဘဒ္ဒိယသုတ်
(ခု ၁၊ မျက်နှာ ၁၇၀-၁၇၁)မှ ဖော်ပြချက်တည်း)။

အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို
မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားဖော်ပြတော်မူခြင်း

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် များစွာသော
ရဟန်းတို့ ဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ကြလေသည်။
ထိုအခါ အရှင်လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည်လည်း များစွာ
သော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ရွာတပါး၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်
တော်မူ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ ပြီးလတ်သော် သပိတ်ကို ရေ
စင်အောင်ပြုကာ သပိတ်အိတ်၌ ထည့်လျက် ပခုံး၌ ချိတ်ပြီးလျှင်
သင်္ကန်းကြီးကိုလည်း ခေါက်၍ လက်ဝဲပခုံး၌ထားလျက် ကြည်ညို
ဖွယ်ရှိသော ရွှေသို့တက်ခြင်း၊ နောက်သို့ ဆုတ်ခြင်း၊ တူရုကြည့်ခြင်း၊
ဘေးသို့ကြည့်ခြင်း၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်းတို့ဖြင့် မျက်လွှာချကာ
ဣရိယာပုထ်နှင့် ပြည့်စုံလျက် မိမိ၏ သတိပညာပြန့်ပြောခြင်းကို
ထင်လင်းစွာပြသကဲ့သို့ သင်္က၊ သမ္ပဇဉ်နှစ်ပါး ကောင်းစွာဖြစ်
ပွားစေ၍ တည်ကြည်စွာသောစိတ်ဖြင့် ရွှေခြေရာ၌ နောက်ခြေကို
နင်းကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက်သို့ သွားရောက်လေသည်။

ထိုသို့ သွားရောက်သည်ရှိသော် များစွာသော ရဟန်းတို့နှင့်
မရောယှက်ပဲ ထိုရဟန်းတို့နောက်မှ သွားရောက်တော်မူလေ
သည်။ အကြောင်းကား—အများနှင့်မရော တပါးတည်း ကေစာရီ
နေတော်မူလေ့ရှိသောကြောင့်တည်း။ တနည်း ထို အရှင်မြတ်၏
ပုက္ကဋ္ဌ အကြည့်ရခက်သော ရူပကာယကို ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့ကဲ့သို့
သော ပုထုဇနရဟန်းအချို့တို့သည် ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်ရှုတ်ချ
ပြုလုပ်ကြလေသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ထိုအကြောင်းကို စဉ်းစား
မိတော်မူသဖြင့် “ဤ အချို့သော ပုထုဇနရဟန်းတို့သည် ငါ့ကို

အဖို့ပြု၍ အကုသိုလ်တရားကို မပွဲ စေကြပါကုန်လင့်” ဟု အောက်မေ့တော်မူကာ ထိုများစွာသော ရဟန်းတို့နောက်မှ သွားရောက်လိုက်ပါတော်မူလေသည်။ ဤသို့လျှင် ထိုရဟန်း များစွာတို့နှင့် မထေရ်မြတ်တို့ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ကြကာ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်ကြ၍ ဘုရားရှိတော်မူရာ အရပ်သို့ ဆည်းကပ်သွားရောက်ကြလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ယင်းသို့ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယမထေရ် ရဟန်းများစွာတို့နောက်မှ ဖြည်းဖြည်းသော ဣန္ဒြေဖြင့် လိုက်ပါလာသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်တော်မူ၍ “ဤရဟန်းတို့သည် ငါ့သားတော်၏ အာနုဘော်ကြီးမြတ်ကြောင်းကို မသိကြကုန်၊ ထို့ကြောင့်ပင် အချို့သောပုထုဇန်ရဟန်းတို့သည် ငါ့သားတော်ကို ပြက်ရယ်ရှုတ်ချ လွှမ်းမိုးကြလေသည်။ ထိုသို့ ပြုမူခြင်းသည် ထိုရဟန်းတို့အဖို့ရာ ကာလရှည်ကြာ အစီးအပွားမဲ့ရန် ဆင်းရဲရန် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ယခုအခါ ငါ ဘုရားသည် ဤ ငါ့သားတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို ရဟန်းတို့အား ထင်ရှားဖော်ပြ၍ ငါ့သားတော်ကို ပြက်ရယ်ရှုတ်ချ လွှမ်းမိုးကြခြင်းဘေးမှ လွတ်စေမည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့.... သင်ချစ်သားတို့သည် ရဟန်းများစွာတို့၏ နောက်မှ နောက်မှ လိုက်ပါလာသည့် အဆင်းမလှ အကြည့်ရခက် ပုက္ကချက်ကြောင့် များစွာသော ပုထုဇန်ရဟန်းအချို့တို့ ပြက်ရယ်ရှုတ်ချ အလွှမ်းမိုးခံရသည့် ထိုရဟန်းကို မြင်ကြ၏လော” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က “မြင်ကြပါသည် မြတ်စွာဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

“ရဟန်းတို့.... ဤရဟန်းသည် ကြီးမားသော တန်ခိုးဣဒ္ဓိ ကြီးမားသော အာနုဘော်ရှိသူ ဖြစ်ပေ၏။ ထိုရဟန်း မဝင်စားဘူးသော သာဝကတို့ဆိုင်ရာ သမာပတ်ဟူ၍ မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်၏။ (သာဝကတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရူပသမာပတ်, အရူပသမာပတ်, မြဟ္မဝိဟာရသမာပတ်, နိရောဓသမာပတ်, ဖလသမာပတ် အားလုံးပင် ထိုရဟန်း

ဝင်စားဘူးသည်သာ ဖြစ်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤ စကားရပ် ဖြင့် တန်ခိုးဣဒ္ဓိ ကြီးမားသည်ကို ပြတော်မူ၏။ ထို ရဟန်း သည် ကောင်းစွာသာလျှင် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင် သို့ ဝင်ရောက်ကြသည့် အမျိုးသားများ ပဓာန လိုလား အပ်သည့် အတုမရှိ မြတ်သော အကျင့်၏ အဆုံးဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ယခုဘဝ၌ပင် ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ် ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ပြည့်စုံစေကာ နေ၏။ (အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်ကို မပြတ်ဝင်စားကာ နေသော ရဟန်းဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤ စကားရပ်ဖြင့် အာနု ဘော်ကြီးမားသည်ကို ပြတော်မူ၏။ မှန်၏-ဤအရာ၌ အရဟတ္တဖိုလ် သမာပတ်သည် မထေရ်မြတ်သုံးဆောင် ခံစားအပ်သောကြောင့် အာနုဘာဝ = အာနုဘော် မည်၏။)”—

ဤကဲ့သို့ မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့သော (မထေရ်၏ဂုဏ် ကျေးဇူးကို ဖော်ပြသည့်) ဥဒါန်းဂါထာကိုလည်း ကျူးရင့်တော် မူလေ၏—

နေလင်္ဂါ သေတပစ္စာဒေါ၊ ကောရော ဝတ္တတိ ရထော။
အနိဗ္ဗံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္ဒသောတံ အဗန္ဓနံ။

နေလင်္ဂါ = အပြစ်အနာကင်းပသည့် အရဟတ္တဖိုလ် သီလတည်းဟူသော ပဓာနအင်္ဂါကြီး ရထားဘီးလည်း ရှိသော။ သေတပစ္စာဒေါ = ဖြူစင်စွာဘိ အရဟတ္တဖိုလ်- ဝိမုတ္တိတည်းဟူသော ရထား၏ခင်းနှီး စသည်လည်း ရှိသော။ ကောရော = အတုမရှိ အရဟတ္တဖိုလ်သတိတည်း ဟူသော ရထား၏ အကန့်လည်းရှိသော။ ရထော = ငါဘုရား၏ သားဩရသ ဘဒ္ဒိယ၏ အတ္တဘာဝခေါ်ငြား ကိုယ်ခန္ဓာရထားသည်။ ဝတ္တတိ = ဆီမထည့်ရပဲ လှလှကြီး လှည့်လည်သွားလာ၏။ အာယန္တံ = များစွာသော ရဟန်း တို့နောက်မှ လိုက်ပါလာသော။ အနိဗ္ဗံ = ကိလေသာ တည်းဟူသော ချောက်ချား ဆင်းရဲခြင်း အလျှင်းမရှိ

သော။ ဆိန္ဒသောတံ=တဏှာတည်းဟူသော ဆီအယဉ်
တသွင်သွင်ယိုစီးခြင်း ပြတ်ကင်းပြီးထသော။ အဗန္ဓနံ=
သံယောဇဉ်ဆယ်မျိုး အဖွဲ့ကြီးတချောင်းမျှ မရှိသော။
(ဣမံ=ဤလကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ ငါတုရားသား၏အတ္တဘော
တည်းဟူသော ရထားကို)။ ပဿ = ပဿာဟိ = ခေဌ
သေချာ ကြည့်ရှုပါလော့။ (ဤ၌ မြတ်စွာဘုရားသည်
မထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကြောင့် အလွန် ဝမ်းမြောက်
တော်မူသည်ဖြစ်၍ ကိုယ်တော်မြတ်ကိုယ်ကိုပင် “ကြည့်စမ်း
ပါလော့” ဟု တိုက်တွန်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ
သည်)။

(ဤကား ဥဒါန်းပါဠိတော် ၇-စူဠဝဂ်၊ ၅-အပရ လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယ
သုတ် (ခု ၁ မျက်နှာ ၁၇၂)မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြချက်တည်း။)

ထိုမှတပါးလည်း အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ်နှင့်
စပ်သော အကြောင်းအရာ တရားဒေသနာတို့ကို ဓမ္မပဒ
ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ထေရဂါထာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ အပဒါန
ပါဠိ အဋ္ဌကထာ - စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်သားကုန်
ရာ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်း
တိုက်၌ နေတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး
နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤ လကုဏ္ဍက
ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာအရှင်မြတ်အား—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ မဇ္ဈဿ-
ရာနံ ယဒိဒံ လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယော=ရဟန်းတို့……သာယာ
ချိုမြိန်သော အသံရှိကြသည့် ငါတုရား၏ တပည့်သာဝက
ရဟန်းတို့တွင် လကုဏ္ဍက ဘဒ္ဒိယသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြတ်ဆိုတော်မူကာ “မဇ္ဈိမာရ = သာယာချိုမြိန်သော အသံရှိသောအရာ” ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်လက္ခဏကဘဒ္ဒိယမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(ဂ) အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်၏ အလောင်းသည်ကား ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်တော် အခါဝယ် ခြင်္သေ့မျိုး၌ ဖြစ်၍ တောင်ခြေဘုရားဝယ် လှည့်လည်ကျက်စား နေထိုင်လေသည်။ တနေ့သ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်မိုးသောက် ထအခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် ထိုခြင်္သေ့၏ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရရှိရန်အကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဟံသာဝတီပြည်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူပြီးလျှင် နေလွဲအခါ ခြင်္သေ့ အစာရှာသွားသော အချိန်၌ ထိုခြင်္သေ့၏နေရာ လိုဏ်ဂူ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်တော်မူ၍ ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ် (= တင်ပလွင်) ဖွဲ့ခွေခတ်မူကာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားလျက် နေတော်မူ၏။

ခြင်္သေ့သည် စားကျက်ကိုရပြီးနောက် ပြန်လာ၍ လိုဏ်ဂူဝ၌ ရပ်တည်လျှင်ပင် ဂူအတွင်း၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကောင်းကင် အပြင်ဝယ် အံ့ဩဖွယ်ရာ ထိုင်နေတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ “ငါ၏နေရာသို့ လာရောက်ကာ အခြားမည်သည့်သတ္တဝါတဦးမျှ ထိုင်နေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သောသူမည်သည် မရှိဖြစ်ချေသည်။ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကား ကြီးမြတ်ကော်ရော်ပူဇော်အပ်သူဖြစ်စွာတကား၊ ယင်းသို့ ပူဇော်အပ်သူ ဖြစ်သောကြောင့်ပင် လိုဏ်ဂူအတွင်း ကောင်းကင်အပြင်ဝယ် ထက်ဝယ် (= တင်ပလွင်) ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေ နိုင်ပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်၏ ကိုယ်ရောင်တော်သည်လည်း ထက်ဝန်းကျင်ပြန့်၍ အနံ့ကွန့်မြူးလျက် ရှိလေသည်။ ငါသည် ဤသို့ သဘောရှိသော အံ့ဖွယ်သရဲကို ရှေးကမမြင်အပ်စဘူး။

ဤ ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်သည် ဤ လောက၌ ပူဇော်ထိုက်သူတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ငါသည်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်အား စွမ်းအားရှိသလောက် ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုမှ သင့်ဘော်တော့မည်”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့၍ ကြည်းပန်း၊ ရေပန်း အမျိုးမျိုးတို့ကို တောမှသယ်ဆောင်ခဲ့၍ မြေအပြင်မှသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထက်ဝယ်(= တင်ပလွင်)ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော် မူရာ ကောင်းကင်အရပ်တိုင်အောင် ပန်းနေရာတော်ကို ခင်း၍ ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေတော်တည့်တည့်အရပ်၌ ရှိခိုးကာ ရပ်တည်ပူဇော်နေလေ၏။ နောက်တနေ့၌ ပန်းဟောင်း တို့ကို စွန့်ပစ်ပယ်ရှား၍ ပန်းအသစ်တို့ဖြင့် ထိုအတူ နေရာတော် ခင်းကျင်း ပူဇော်ပြန်လေသည်။

ဤနည်းဖြင့် ခုနစ်ရက်ကြာ ပန်းနေရာတော်ခင်း၍ အားကြီး သော နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် လိုဏ်ဂူ တံခါးဝ၌ အစောင့်အရှောက်ကိုယူ ပူဇော်နေလေသည်။ ခုနစ် ရက်မြောက်နေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထ တော်မူ၍ လိုဏ်ဂူတံခါးဝ၌ ရပ်တည်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ခြင်္သေ့မင်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို လကျာရစ်သုံးပတ်လှည့်၍ ရွှေ၊ နောက်၊ ဝဲ၊ ယာ = လေးဌာနတို့၌ ရှိခိုးပြီးသော် နောက်သို့ ဆုတ်၍ ရပ်တည်နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် “ဤခြင်္သေ့၏အဖို့ရာ ဤမျှသော ကောင်းမှု ကုသိုလ်အစုသည် မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယည်း ပစ္စည်းဖြစ်နိုင် လောက်ပြီ”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော် မူကာ ကျောင်းတော်တို့သာ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

မဟာသလ သုဌေးသားဘဝ

ထိုခြင်္သေ့သည်လည်း ဘုရားရှင်နှင့် ကွေကွင်းရသဖြင့် စိတ် ဒုက္ခကြီးစွာရောက်ရှိကာ စုတိပြတ်ကြွေသေလွန်ပြီးနောက် ဟံသာ ဝတီပြည်ဝယ် မဟာသလ သုဌေးမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွား၍ အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် တနေ့သ၌ မြို့သူမြို့သားတို့နှင့် အတူ

တကွ သွားရောက်ကာ တရားတော်ကို နာယူစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “သီဟနာဒိက=ရဲရဲတောက်မက်ဖိုလ် စကား ပြောကြားကြသောရဟန်း”တို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်လတ်၍ ရှေးမထေရ်တို့၏ဝတ္ထုများ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ခုနစ်ရက် ကြာ မဟာဒါနကို ပြု၍ ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို တောင့်တဆုပန်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဆုတောင်းပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။ ထိုမဟာသာလသုဋ္ဌေးသားသည် ဗျာဒိတ်ရပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ အပါယ်သို့မလားမရောက်ပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် အလှည့်အလည် ကျင်လည်ရလေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ယင်းသို့ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် စုန်၊ ဆန် ကျင်လည်ခဲ့၍ ဤဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အခါကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ပုဏ္ဏားသုဋ္ဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် “ဘာရဒွါဇ”ဟု အမည်တွင်လေသည်။

ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ အမည်ရပုံ

ဘာရဒွါဇလုလင်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်၍ ပုဏ္ဏားလုလင်ငါးရာတို့ကို ဝေဒကျမ်းများ ပို့ချ သင်ကြားပေးလျက် လှည့်လည် သွားလာ ဆရာတစ်ပါးပြုလုပ်ကာ နေလေ၏။ ထိုဘာရဒွါဇ ဆရာပုဏ္ဏားလုလင်သည် ကိုယ်တိုင်က ဆရာတစ်ပါးဖြစ်နေသောကြောင့် ပင့်ဖိတ်ကျွေးမွေးရာဌာနတို့၌ အားလုံးတို့အတွက် အစာထမင်းကို ပိုင်စိုးပိုင်နင်း ပြုလုပ်ကာ ကိုယ်တိုင်သာလျှင် ခံယူလေသည်။ ထိုဘာရဒွါဇဆရာပုဏ္ဏားလုလင်သည်ကား အစာအာဟာရ၌ စဉ်းငယ်လျှပ်ပေါ် လော်လည်သော သဘောရှိသူဖြစ်၍ တပည့်လုလင်

ရတနာ](၈)အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်အကြောင်း၁၉၇

ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ “ယာဂ အဘယ်မှာရမည်နည်း၊ ထမင်း အဘယ်မှာ ရမည်နည်း”ဟု ယာဂ၊ ထမင်း၊ ခဲဖွယ်တို့ကိုသာ အလေးပြု ဂရုတစိုက် တောင့်တရှာဖွေ လှည့်လည်နေတတ်ချေ၏။ ထို ဆရာဘာရဒွါဇ ပုဏ္ဏားလုလင်သည်ရောက်လေရာရာ၌ အစာ ထမင်းကိုသာ အဓိကဟောင့်တမျှော်ခေါ်ကာ လှည့်လည်နေထိုင် တတ်သောကြောင့် “ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ = အစာထမင်းကိုသာ အဓိကရှာမှီးတတ်သော ဘာရဒွါဇပုဏ္ဏား” ဟု ထင်ရှားလေ သည်။

ရဟန်းပြုသောအခါလည်း

ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ-ဟူ၍ပင် အမည်တွင်ပုံ

ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇပုဏ္ဏားသည် နောက်တချိန်၌ စီးပွားဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်းအန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့ရ၍ ဆင်းရဲသောဘဝသို့ ရောက် ရှိရလေသည်။ ထိုအချိန် တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ် ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တရားစကား ဟောကြားတော်မူလေ လျှင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇပုဏ္ဏားသည် တရားတော်ကို နာယူရ၍ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ရှိကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

သာသနာတော်သို့ ရောက်ရှိလာကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ များသောအားဖြင့် အနွယ်နှင့်စပ်သောအမည်ဖြင့်သာ ထင်ရှား ကြမြဲဖြစ်၍ ဤပိဏ္ဍောလ ဘာရဒွါဇရဟန်းမှာလည်း “ဘာရဒွါဇ ရဟန်းတော်” ဟူ၍သာ အမည်တွင်သင့်သော်လည်း ထိုသို့အမည် မတွင်ပဲ “အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်”ဟူ၍ပင် အမည် တွင်လေသည်။ ထိုသို့ အမည်တွင်ခြင်း၏ အကြောင်းကား— ထိုမထေရ်သည် အလွန်ကြီးစွာသော အိုးကင်းသပိတ်ကြီးကို ကိုင်ဆောင်သူဖြစ်လျက် ထိုအိုးကင်းကြီးအပြည့် ယာဂကိုလည်း သောက်လေသည်။ အိုးကင်းကြီးအပြည့် မုန့်တို့ကိုလည်း စားသုံး လေသည်။ ထိုအိုးကင်းကြီးအပြည့် ဆွမ်းကိုလည်း ဘုဉ်းပေး လေသည်။ ထိုအခါ ထိုရဟန်း၏ အစားကြီးကြောင်းကို မြတ်စွာ ဘုရားရှင်အား ရဟန်းတို့က လျှောက်ထားကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုမထေရ်အတွက် သပိတ်အိတ်ကို ခွင့်မပြုပဲထားဟောမူလေသည်။ သို့ရကား ထိုမထေရ်၏သပိတ်ကို ညောင်စောင်း = ခင်္ဍင်၏အောက်၌ မှောက်၍ ထားရလေ၏။ မထေရ်သည် သပိတ်ကို ခင်္ဍင်အောက်၌ ထားသောအခါမှာလည်း သပိတ်နှုတ်ခမ်းနှင့် အောက်မြေကြမ်း ပွတ်တိုက်လျက်သာ တွန်း၍ ထားရလေသည်။ ယူသောအခါမှာလည်း ထိုအတူပင် ပွတ်တိုက် လျက်သာ ဆွဲငင်၍ ယူရလေသည်။ ကာလအတန်ကြာသောအခါ ပွတ်တိုက်ရဖန်များသဖြင့် သပိတ်အနား (=အိုးကင်းကြီးအနား) ပွန်းပွဲကုန်ခန်းကာ ပင်ကိုယ်က အိုးကင်းကြီးခန့်ရှိသော သပိတ် သည် တကွမ်းစားချက် (=တခွက်ချက်) မျှသာ ဆံ့သောသပိတ် ဖြစ်လေတော့၏။ ထိုအခါ၌ ရဟန်းတို့က မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေသည်။ ထိုအခါမှ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် မထေရ်၏အတွက် သပိတ်အိတ်ကို သုံးဆောင် ခွင့် ပြုတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုမထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းအလို့ငှါ ဝမ်းရေးကျပ်၍ ရဟန်းပြုသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ပိဏ္ဍောလ၊ အနွယ်အားဖြင့် ဘာရဒ္ဒါဇအနွယ်ဖွား ဖြစ်သောကြောင့် ဘာ- ရဒ္ဒါဇ = ဤသို့ အမည်နှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်ကာ ရဟန်းဖြစ်သော အခါ၌လည်း “အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒ္ဒါဇ” ဟူ၍ပင် အမည်တွင် တော်မူလေသည်။

အရှင်ပိဏ္ဍောလ ဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်သည် နောက်တချိန်၌ ဣန္ဒြိယဘာဝနာတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသောအချိန်မှာ ပင် သံကောက် (=သေခွ) ကို ယူဆောင်၍ ကျောင်းတိုက် တတိုက်မှ ကျောင်းတိုက် တတိုက်သို့၊ ပရိဝုဏ်တခုမှ ပရိဝုဏ် တခုသို့ သွားရောက်၍ “မဂ်တရား ဖိုလ်တရား၌ ယုံမှားသံသယ ရှိသော ရဟန်းသည် အကျွန်ုပ်ကို မေးစေချင်ပါ၏” ဟု မရှုံ့ မကြောက် ခြင်္သေ့ပောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြား လှည့်လည်လေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ပိဋကတ်

ရတနာ](၈) အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်အကြောင်း ၁၉၉

မြန်မာပြန် မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၂၀၂-၂၀၃၊
၄-ဣန္ဒြိယသံယုတ်၊ ၅-ဇရာဝဂ်၊ ၉-ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇသုတ်၌
ကြည့်ရှုမှတ်ယူရ၏။

ထိုအရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်သည် တနေ့သ၌ ရာဇ-
ပြိုဟ်သူဌေး ဝါးအဆင့်ဆင့်ဆက်ကာ စိုက်ထောင်၍ အတောင်
ခြောက်ဆယ်မြင့်သော ကောင်းကင်၌ ချိတ်ဆွဲအပ်သော စန္ဒကူး
နှစ်သပိတ်ကို တန်ခိုးဖြင့် ယူဆောင်၍ ကောင်းကြီးပေးသော
လူများအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ လာ
ရောက်၍ ထိုသပိတ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်တော်၌ ထားလေ
သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော်မူလျက်ပင် “ချစ်သားဘာရ-
ဒွါဇ....သင်သည် ဤသပိတ်ကို အဘယ်မှ ရအပ်သနည်း” ဟု
မေးမြန်းတော်မူလေသည်။ မထေရ်က အကြောင်းကို ပြန်ကြား
လျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “သင်ချစ်သား
ကား ဤသို့ သဘောရှိသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ=လူတို့၏ ကုသိုလ်
ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးထက် လွန်မြတ်သော ဈာန် မဂ်ဖိုလ်
တရားကို လူများအား ပြသဘိ၏။ သင်ချစ်သားသည် မပြုသင့်
သည်ကို ပြုဘိ၏” - ဤသို့စသည် များစွာသောအကြောင်းဖြင့်
ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော်မူပြီးနောက် တန်ခိုးပြာဋိဟာ မပြုဖို့ရန် သိက္ခာပုဒ်
ပညတ်တော်မူလေ၏။ (ဤအကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက်
မဟာဗုဒ္ဓဝင် တကိယတွဲ စာမျက်နှာ ၄၈၇-မှ ၅၀၀-တိုင် ပြန်၍
ဖတ်ရှုရ၏)။

ထို့နောက် ရဟန်းသံဃာတို့အလယ်၌ “(၁) သီဟနာဒိယ-
မထေရ် = ရဲရဲတောက် စကား ပြောကြားလေ့ရှိသော အရှင်
ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော
နေ့၌ပင် ရဟန်းသံဃာအလယ်၌ ‘မဂ်တရား ဖိုလ်တရား၌ ယုံမှား
သံသယရှိသော ရဟန်းသည် အကျွန်ုပ်ကို မေးစေချင်ပါ၏’ ဟု
ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားပေ၏။ (၂) ဘုရားရှင်တို့၏
မျက်မှောက်တော်၌လည်း မိမိအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းကို
လျှောက်ထားပေ၏။ အခြားသော သာဝကတို့ကား ဆိတ်ဆိတ်

သာ ဖြစ်ကြနေကြကုန်၏။ (၃) ထိုမထေရ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားလေ့ရှိသောကြောင့်ပင် လူအပေါင်း အား ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာ ရာဇဂြိုဟ်သူဌေး၏ စန္ဒကူးနှစ် သပိတ်ကိုလည်း ယူဆောင်ခဲ့လေ ပြီ” ဟု အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သော စကားသုံးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။ ရဟန်းတို့သည် မထေရ်၏ ဤဂုဏ်ကျေးဇူး သုံးပါးတို့ကို တပေါင်းတည်းပြုကြ ကာ မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

ဘုရားရှင်တို့မည်သည် ကဲ့ရဲ့သင့်သောအရာကို ကဲ့ရဲ့တော်မူ၍ ချီးမွမ်းသင့်သောအရာကို ချီးမွမ်းတော်မူကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သော ကြောင့် ဤအရာ၌ အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်၏ ချီးမွမ်း သင့်သော ဂုဏ်အင်္ဂါကိုသာ ယူတော်မူ၍—

“ရဟန်းတို့....ဣန္ဒြေသုံးပါးတို့ကို ပွားများခြင်း၊ ကြိမ်ဖန် များစွာ လေ့လာခြင်းကြောင့် ဘာရဒွါဇရဟန်းသည် ‘ငါ မှာ ပဋိသန္ဓေနေရမှု ကုန်ပြီ၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငှါ တပါးသောပြု ဖွယ် ငါ့မှာမရှိတော့ပြီ-ဟု ငါသိ၏’ ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ် ကို ပြောကြား၏။

အဘယ်သုံးပါးတို့နည်း ဟူမူ—သတိဇ္ဇေ၊ သမာဓိဇ္ဇေ၊ ပညိဇ္ဇေကို ပွားများခြင်း၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာခြင်း ကြောင့်တည်း။ ရဟန်းတို့....ဤဣန္ဒြေသုံးပါးတို့ကို ပွားများ ခြင်း၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာခြင်းကြောင့် ဘာရဒွါဇ ရဟန်းသည် ‘ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေနေရမှုကုန်ပြီ၊ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤ မဂ်ကိစ္စအလို့ငှါ တပါးသောပြုဖွယ် ငါ့မှာ မရှိတော့ပြီ-ဟု ငါသိ၏’ ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏။

ရဟန်းတို့....ဤဣန္ဒြေသုံးပါးတို့သည် အဘယ်အဆုံးရှိ ကုန်သနည်းဟူမူ—ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏။ အဘယ်

တရား၏ ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်သနည်း ဟူမူ—ပဋိသန္ဓေနေမှု၊ အိုမှု၊ သေမှု၏ ကုန်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏။ ရဟန်းတို့....ပဋိသန္ဓေနေမှု၊ အိုမှု၊ သေမှု ကုန်ပြီဟု ကောင်းစွာသိမြင်သောကြောင့် ဘာရဒွါဇရဟန်းသည် ‘ငါ့မှာ ပဋိသန္ဓေနေမှုကုန်ပြီ၊ အကျင့်မြတ်ကိုကျင့်သုံးပြီ ပြီ၊ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငှါ တပါးသောပြုဖွယ် ငါ့မှာ မရှိတော့ပြီ—ဟု ငါသိ၏’ဟူ၍ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြား၏ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၂၀၃-မှ)”—

ဤကဲ့သို့ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ မထေရ်မြတ်ကို ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ဤ အရှင်ပိဏ္ဍောလ ဘာရဒွါဇ မထေရ်သည်လင် ကောသဗ္ဗိ ပြည့်ရှင် ဘုရင်ဥဒေနမင်းကို သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသကာ တယောက်ဖြစ်လာအောင် တရားဟောတော်မူခဲ့လေသည်။ (ဤ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို သဠာယတနဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၃၂၂-မှစ၍ ဘာရဒွါဇသုတ် မြန်မာပြန်ကို ကြည့်ရှုရ၏)။

(၈) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့ အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသော အခါ ဤအရှင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇမထေရ်အား—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သီဟနာဒိကာနံ ယဒိဒံ ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇော=ရဟန်းတို့.... မန္တမကြောက် ခြင်္သေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက်စကား ပြောကြားကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “သီဟနာဒိက = ခြင်္သေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ရဲရဲတောက် စကား ပြောကြားသောအရာ”ဝယ် တေဒဂ် ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ပိဏ္ဍောလဘဒ္ဒါဇမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၉) အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်အကြောင်း

(မထေရ်၏ အမည်တော်ရင်းမှာ ပုဏ္ဏ-အမည်တော်ရှိသည်။ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်ကြီး၏နှမ မန္တာဏိပုဏ္ဏေးမ၏ သားတော်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်ဟူ၍ အမည်တော်တွင်လေသည်)။

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင် မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသည်မှ ရှေးဦးကပင်လျှင်(= ပွင့်တော်မမူမီကပင်) ဟံသာဝတီမြို့ဝယ် ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုအမျိုးကောင်းသားကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ မိဖဆွေမျိုးတို့က ဂေါတမဟူ၍ အမည်မှည့်ကြလေသည်။

ထိုဂေါတမပုဏ္ဏား သူဌေးသားသည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်၍ ခပ်သိမ်းသောအတတ်တို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသူဖြစ်ကာ လုလင် (တပည့်)ငါးရာ အခြံအရံရှိလျက် လှည့်လည်ကျက်သား သွားလာနေစဉ် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ ထိုဗေဒင်များ၌ သံသရာဝဋ်မှ လွတ်မြောက်ကြောင်းတရားကို မတွေ့မမြင်ရကား “ဤဗေဒင်သုံးပုံမည်သည် ငှက်ပျောတုံးပမာ အပြင်မှာချောမွေ့လျက် အတွင်းမှာကား အနှစ်မရှိချေ။ ဤဗေဒင်သုံးပုံကို အမြတ်တနိုးစွာယူ၍ ယခုလိုငါလှည့်လည်နေခြင်းသည် ဖွဲ့ကို ဆန်ရနီးနီးဖြင့် ထုထောင်းခြင်းနှင့် တူလှ၏။ ငါ့အဖို့ရာ ဤဗေဒင်သုံးပုံဖြင့် အဘယ်အကျိုး

ရှိအံ့နည်း = မရှိသည်သာတည်း”ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် တဖန် ဆက်လျှောက်၍ “ငါသည် ရသေ့ရဟန်းပြုလုပ်၍ မြဟ္မဝိဟာရ ဈာန်များကို ဖြစ်ပွားစေကာ ဈာန်မလျှောကျသူဖြစ်လျက် မြဟ္မာ့ ပြည်သို့ ဘဝပဋိသန္ဓေကပ်ရောက်သူ ဖြစ်ချိမ့်မည်”ဟု တပည့် လုလင်ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ တောင်ခြေသို့ သွားရောက်လျက် ရသေ့ရဟန်းပြု၍ နေလေ၏။

ထိုဂေါတမရသေ့၏ အခြံအရံတပည့်ရသေ့တို့ကား ဆံကျစ် ရသေ့ပေါင်း တသောင်းရှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်ကြလေသည်။ ဆရာ ဂေါတမရသေ့သည် ကိုယ်တိုင်က လောကီအဘိညာဏ်ငါးပါး၊ လောကီဈာန် သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေပြီးနောက် ထိုတပည့် ရသေ့တသောင်းရှစ်ထောင်တို့အားလည်း ကသိုဏ်းပရိကံ ပွား များပုံကို သင်ကြားပြသ၍ ပေးလေ၏။ တပည့်ရသေ့တသောင်း ရှစ်ထောင်ရှိသည်လည်း ထိုဆရာဂေါတမရသေ့၏ အဆုံးအမ၌ တည်ကြ၍ အကုန်လုံးပင် လောကီအဘိညာဏ်ငါးပါး၊ လောကီ ဈာန်သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွားစေကြလေ၏။

ဤနည်းဖြင့် အချိန် ကြာညောင်း၍ ဆရာ ဂေါတမ ရသေ့ အသက်အရွယ် အိုမင်းရင့်ရော်သောအခါ၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး ဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းတသိန်း ခြံရံလျက် ဖွားတော်မူရာ ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြု၍ သီတင်းသုံးနေ တော်မူဆဲဖြစ်၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် တနေ့သ၌ နံနက် မိုးသောက်ထအခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် ဂေါတမရသေ့၏တပည့် ရသေ့ပေါင်းတသောင်းရှစ်ထောင်တို့၏ အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုကို၎င်း၊ ကိုယ်တော်မြတ် ကြွသွားလျှင် ဆရာဖြစ်သော ဂေါတမရသေ့ကလည်း “ငါသည် နောက်အခါပွင့်တော်မူမည့် ဘုရားရှင်၏သာသနာ၌ ဓမ္မကထိက = တရားဟောကောင်းကြသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရပါလိမ့်”ဟု ဆုတောင်း လိမ့်မည်ကို၎င်း မြင်တော်မူ၍ စောစောပင် ကိုယ်လက်သုတ်သင်မှု

ပြုတော်မူကာ ကိုယ်တော်မြတ်၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ကိုယ်တော် တိုင်ပင် ယူဆောင်တော်မူ၍ မထင်ရှားသောအသွင်ဖြင့် ဂေါတမ ရသေ့၏တပည့်များ သစ်မြစ်, သစ်သီးရှာရန် သွားကြသည်ရှိသော် ကြွတော်မူ၍ ဂေါတမရသေ့၏ သင်္ခမ်းကျောင်းတံခါးဝ၌ ရပ်တည် တော်မူလေ၏။

ဂေါတမဆရာရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော် မူသည်ကို ကြိုတင်၍ သိမထားသော်လည်း အဝေးမှပင် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်ရလျှင် “ဤယခု ကြွရောက်လာသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်၏ ကိုယ်ခန္ဓာတော် ပြည့်စုံပြီးစီးမှုကို ထောက်ရှုဆင်ခြင် လျှင် ယင်းလက္ခဏာတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် အိမ်ရာတည် ထောင် လူ့ဘောင်၌တည်နေလျှင် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ရဟန်းပြုလျှင် ကိလေသာအမိုးကို ပယ်ချိုးဖွင့်လှစ်နိုင်သည့် သဗ္ဗညု ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်နိုင်၏၊ သို့ရကား ဤယခု ကြွရောက်လာသော ယောကျ်ားမြတ်သည် လောကသုံးပါးမှ လွတ်မြောက်ပြီးသူ ဖြစ်၍ ထင်ပေ၏” ဟု မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းအရ ဘုရားဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိပြီးလျှင် ရှေးဦးစွာ မြင်လျှင် မြင်ခြင်းပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိသေ့မြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွတ်၍ “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား……ဤအရပ်မှ ကြွတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကာ ဘုရားနေရာတော်ကို ခင်း၍ ပေးလေ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ခင်းအပ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော် မူကာ ဂေါတမရသေ့အား တရားဟောနေတော်မူလေ၏။

ထိုအချိန်၌ တပည့် ဆံကျစ်ရသေ့တို့သည် “ကောင်းနိုးရာရာ တောသစ်မြစ်, သစ်သီး ကြီး, ငယ်တို့ကို ငါတို့ဆရာကြီးအား ပေးလှူပြီးလျှင် ကြွင်းကျန်သည်ကို ငါတို့စားကြကုန်အံ့” ဟူသော အကြံဖြင့် ပြန်လာကြသည်ရှိသော် မြင့်သောနေရာ၌ မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ထိုင်နေတော်မူသည်ကို၎င်း, နိမ့်သောနေရာ၌ မိမိတို့၏ ဆရာကြီး ထိုင်နေသည်ကို၎င်း ပက်ပင်းပါတွေ့မြင်ကြရ၍ “ကြည့် ကြစမ်းပါ, ငါတို့သည် ‘ဤလောက၌ ငါတို့ဆရာထက် သာလွန် မြင့်မြတ်သူ မရှိ’ ဟု အောက်မေ့ကြကာ လှည့်လည်ခဲ့ကြကုန်၏၊

ယခုမူကား ငါတို့ဆရာကို နိဗ္ဗိသောနေရာ၌ ထိုင်စေ၍ မိမိ ကိုယ်ဘိုင်ကမူ မြင့်သောနေရာ၌ ထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး တပါးကို ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်သိရှိအပ်လေပြီ။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ် ကား အလွန်မြင့်မြတ်ပူဇော်အပ်သူဖြစ်ပေလိမ့်တကား” ဟု ကြံစည် ကြ၍ သစ်သီးခြင်းတောင်းများကို ယူဆောင်ကာ ရှေးရှုလာ ရောက်ကြလေကုန်၏။

ဆရာဂေါတမရသေ့သည် “ဤ ရသေ့တို့ကား ငါ့ကို မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ အနီးထံတော်မှောက်၌ပင် ရှိခိုးကြကုန်လေရာ၏” ဟု တပည့်ရသေ့တို့ ရှိခိုးကြမည်မှ ကြောက်ရွံစိုးခန့်ရကား အဝေး မှပင် “တပည့်တို့...ငါ့ကို ရှိမခိုးကြကုန်လင့်၊ နတ်မြဟ္ဗာနှင့်တကွ သော သတ္တလောကဝယ် အမြတ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်တော်မူလျက် သူခပ်သိမ်းဘို့ရှိခိုးထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည် ဤအရပ်၌ ထိုင် နေတော်မူသည်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို ရှိခိုး ကြလော့” ဟု တိုက်တွန်း စကား ပြောကြားလေ၏။ တပည့်ရသေ့တို့သည်လည်း “ဆရာကြီး သည် မသိပဲ ပြောကြားလိမ့်မည် မဟုတ်” ဟု အားလုံးပင် မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ရှိခိုးကြလေကုန်၏။

ဆရာကြီးသည် “တပည့်တို့...ငါတို့၏ အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရား အား အခြားလူရန် ဘောဇဉ်ဟူ၍ မရှိချေ၊ ဤ တောသစ်မြစ်၊ သစ်သီး ကြီးငယ်ကိုပင် လှူကြကုန်စို့” ဟု ပြောဆို၍ ကောင်းနိုး ရာရာ သစ်မြစ်၊ သစ်သီးများကို မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်တော်၌ လောင်းထည့် လှူဒါန်းလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် တောသစ်မြစ်၊ သစ်သီးတို့ကို ဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါမှ ဆရာရသေ့သည် တပည့် တို့နှင့် အတူတကွ တောသစ်မြစ်၊ သစ်သီးတို့ကို စားသုံး လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သစ်သီးဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပြီးလတ်သော် “အဂ္ဂသာဝက ရဟန်းနှစ်ပါးတို့သည် ရဟန်းတသိန်းကို ခေT ဆောင်၍ ငါ့ထံမှောက် လာရောက်ကြစေသတည်း” ဟု ကြံစည် တောင့်တတော်မူလိုက်၏။ ထိုခဏ၌ အဂ္ဂသာဝက ဖြစ်သော မဟာဒေဝလမထေရ်သည် “မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်အရပ်သို့

ကြွသွားတော်မူသနည်း”ဟု ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် “မြတ်စွာဘုရား သည် ကိုယ်တောင့်ထံမှောက် ငါတို့၏လာရောက်ခြင်းကို တောင့်တ တော်မူ၏”ဟု သိ၍ ရဟန်းတသိန်းကို ခေါ်ဆောင်ပြီးလျှင် မြတ် စွာဘုရားအထံတော်သို့ သွားရောက်ရှိခိုး ဦးညွတ်လျက် ရပ်တည် ကာ နေလေ၏။

ဆရာဂေါတမရသေ့သည် တပည့်များကို “တပည့်တို့....ငါတို့ မှာ ရဟန်းသံဃာအား အခြားပူဇော်ဖွယ်ဟူ၍ မရှိချေ၊ ရဟန်း သံဃာသည် ဆင်းဆင်းရဲရဲ ရပ်တည်၍ နေရ၏၊ ဘုရားအမှူး ရှိသော ရဟန်းသံဃာအတွက် ပန်းနေရာတော် ခင်းကြကုန်စို့၊ တပည့်တို့သည် ရေပန်း၊ ကြည်းပန်းတို့ကို လျှင်မြန်စွာ ဆောင်ယူ ခဲ့ကြလော့”ဟူ၍ ပြောဆိုလေ၏။ တပည့်ရသေ့များသည် ထို ခဏမှာပင် တောင်ခြေမှ အဆင်း၊ အနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော ပန်းတို့ကို တန်ခိုးဖြင့် ဆောင်ယူခဲ့ကြ၍ အောက်-အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ပန်းနေရာတော်တို့ကို ခင်းကြလေကုန်၏။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သံဃာတော်တို့ နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားကြသောအကြောင်း၊ ရသေ့တို့ ပန်းထီး မိုး၍ ပေးကြသောအကြောင်းစသည် အလုံးစုံကို အောက်-အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း သိမှတ် ရာ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ နိရောဓ- သမာပတ်မှ ထတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဝန်းရံလျက် ရပ်တည် နေကြသော ရသေ့တို့ကို မြင်တော်မူ၍ တရားဟောကောင်းသော အရာဝယ် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ သာဝကရဟန်းတော်ကို “ချစ်သား.... ဤရသေ့အပေါင်းသည် ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုအပ် ပေပြီ၊ ချစ်သားသည် ထိုရသေ့တို့အား ပန်းနေရာအနုမောဒနာ တရား ဟောကြားလော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ကိုတေဒဂ် ဘွဲ့ထူးရ ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော် မူချက်ကို ဦးထိပ်ရှက်ပန်ဆင်လျက် ပိဋကတ်သုံးပုံတို့ကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်ကာ အနုမောဒနာတရား ဟောကြားလေ၏။ ထို ရဟန်း

အနုမောဒနာတရား ဟောကြား၍ ပြီးဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် မြဟ္မာသံကျူးငြိတ်၍ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းတရားကို ဆက်လက်၍ ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ဆရာဂေါတမ ရသေ့ကိုထား၍ ကြွင်းကျန်သည့် တသောင်းရှစ်ထောင်သော တပည့် ဆံကျစ် ရသေ့ဘို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

ဆရာဖြစ်သူ ဂေါတမရသေ့သည်ကား ထိုကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့် ပဋိဝေဓတရားထူးကို မရနိုင်ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား...ရှေးဦးစွာ တရားဟောသော ရဟန်းသည် အရှင်ဘုရား၏ သာသနာတော်ဝယ် အဘယ် အမည် ရှိပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဂေါတမရသေ့...ဤ ရှေးဦးစွာ တရားဟောသော ရဟန်းသည် ငါဘုရား၏ သာသနာ၌ တရားဟောကောင်းကြသော = ဓမ္မကထိကရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေ၏” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဂေါတမရသေ့သည် “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည်လည်း ဤခုနစ်ရက် ပြုလုပ်အပ်သော အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်၏ အကျိုးအားကြောင့် ဤရှေးဦးစွာ တရားဟောသော ရဟန်းကဲ့သို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ တရားဟောကောင်းကြသော = ဓမ္မကထိကရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလုပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် နေလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုဂေါတမရသေ့၏ တောင့်တချက် အန္တရာယ်မရှိပဲ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူလတ်၍ “နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုအခါ သင်သည် ထိုဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ တရားဟောကောင်းကြသော = ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်စကား

မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးကြသော တပည့်ရသေ့တို့ကို “ထေ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့...လာကြလော့” ဟု ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ တပည့်ရသေ့အားလုံး တို့သည်ပင် ဆံ၊မုတ်ဆိတ်များ (မရိတ်ရပဲ) အလိုလိုကွယ်ပျောက် ဣဒ္ဓိမယသပိတ်၊သင်္ကန်းတို့ ကိုယ်ဝယ်အဆင်သင့်ရောက်ရှိဝတ်ရုံပြီး ဖြစ်ကာ အဝါ (၆၀) ခြောက်ဆယ် = သက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိကြ သည့် မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ရသေ့အသွင်ကွယ်ပျောက် ရဟန်း အဖြစ်သို့ အကြွင်းမဲ့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်းကို နောက်တော်ပါ ခေါ်ဆောင်၍ ကျောင်းတော်သို့တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ဂေါတမ ရှင်ရသေ့သည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး မြတ်စွာ ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ အစွမ်းရှိသလောက် ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုပြီးလျှင် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်ပြည်၊လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင် လည်ရ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်လွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ကပိလဝတ်မင်းနေပြည်တော်၏အနီး ဒေါဏဝတ္ထု- မည်သောပုဏ္ဏားရွာ၌ ပုဏ္ဏားသူဌေးမျိုးဝယ် ပဋိသန္ဓေ တည်နေ ဖြစ်ပွားလာလေ၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကို မိဖခွေမျိုးတို့က “ပုဏ္ဏ”ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ် တော်တို့ကို ရ၍ ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးသော် အစဉ်သဖြင့် ကြွရောက်၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြုကာ နေထိုင်တော်မူစဉ် အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်သည် ကပိ- လဝတ်ပြည် ဒေါဏဝတ္ထုပုဏ္ဏားရွာသို့ ကြွရောက်၍ မိမိ၏တူ (= နှမ၏သား)ဖြစ်သူ ပုဏ္ဏလုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးပြီးလျှင် ရဟန်းတရား အားထုတ်ပုံကိုပါ ဟောပြခဲ့၍ နောက်တနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ လာရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးခွင့်ပန်၍ အမြဲနေထိုင်ရန်အလို့ငှါ ဆဋ္ဌန်အိုင်သို့ ကြွသွားတော်မူလေ၏။

မန္တာဏိပုတ္တ-အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်သည်ကား ဦးကြီး (= အမေမောင်) ဖြစ်သူ အရှင်အညာသိကောဏ္ဍညမထေရ်နှင့် အတူတကွ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ မလိုက်ပါပဲ “ငါ၏ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ် = အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေပြီးမှသာလျှင် ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ဖူးမြော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်၍ ကပိလဝတ်ပြည်မှာပင် ချန်နေရစ်ခဲ့လျက် ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်လေလျှင် မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏ အထံ၌ အမျိုးကောင်းသား ငါးရာတို့သည် ရှင်ရဟန်းပြုကြလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ကိုယ်တော်တိုင်ကပင် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး*တို့ကို ရယူလိုက်နာကျင့်သုံးလေ့ရှိတော်မူသောကြောင့် ထိုအမျိုးကောင်းသားရဟန်းငါးရာတို့ကိုလည်း ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့ဖြင့်ပင် ဆုံးမတော်မူလေ၏။ ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒ၌ တည်ကြကာ ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြသဖြင့် ငါးရာလုံးပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကြလေကုန်၏။

* ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး - ဟူသည်မှာ (၁) အပ္ပိစ္ဆကထာ = အလိုနည်းမှုနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၂) သန္တုဋ္ဌိကထာ = ရောင့်ရဲလွယ်မှုနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၃) ပဝိဝေကကထာ = ဝိဝေကသုံးပါးနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၄) အသံသဂ္ဂကထာ = သံသဂ္ဂ ၅-မျိုးမှ ကင်းခြင်းနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၅) ဝိရိယာရမ္ဘကထာ = ဝိရိယနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၆) သီလကထာ = သီလနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၇) သမာဓိကထာ = သမာဓိနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၈) ပညာကထာ = ပညာနှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၉) ဝိမုတ္တိကထာ = အရဟတ္တဖိုလ်နှင့်စပ်သော တရားစကား၊ (၁၀) ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကထာ = ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့်စပ်သော တရားစကား၊ အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်သည် ကိုယ်တိုင်ကလည်း ဤ ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံး၍ တပည့်တို့ကိုလည်း ထိုကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့ဖြင့် ဆုံးမတော်မူလေသည်။

ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် မိမိတို့၏ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ် (အရဟတ္တဖိုလ်) သို့ ရောက်ပြီးသည်ကို သိရှိကြ၍ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ - ပုဏ္ဏမထေရ်ထံသို့ သွားရောက် ဆည်းကပ်ကြပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်တို့၏ ရဟန်း ကိစ္စသည် အထွတ်အထိပ် (= အရဟတ္တဖိုလ်) သို့ ရောက်လတ်ပါ ပြီ၊ တပည့်တော်တို့သည် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး တရားတော်မြတ် တို့ကိုလည်း အလွယ်တကူ ရယူလေ့ရှိကြပါကုန်၏၊ တပည့်တော် တို့၏ အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရန် အချိန်တန်ပါပြီ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်မထေရ်မြတ် သည် ထိုတပည့်ရဟန်းငါးရာတို့၏ စကားကို ကြားသိရလေလျှင် “ငါ၏ ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါး တရားတော်မြတ်ကို ရလွယ်ကြောင်း ကို မြတ်စွာဘုရားရှင် သိတော်မူပေ၏၊ ငါသည် တရားဟောလျှင် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးတို့ကို လက်မလွှတ်ဝဲသာလျှင် ဟောကြား ခဲ့၏၊ ငါယခု ဤရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွလိုက်ပါခဲ့လျှင် ဤရဟန်း ငါရာလုံးပင် ငါ့ကို ဝန်းရံ၍ လိုက်ပါကြလိမ့်မည်၊ ငါ့အဖို့ရာ ဤကဲ့သို့ ဂိုဏ်းသံဃာခြံရံကာ သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရန် မသင့်လျော်ချေ၊ ဤရဟန်းတို့သည်ပင် အလျင်လက်ဦး သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ကြစေကုန်တော့” ဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့ကို “ငါ့ရှင်တို့.... သင်တို့သည် ရွှေက သွားနှင့်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ကြကုန်လော့၊ ငါ၏ အမှာစကားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံတို့ကိုလည်း ရှိခိုးကြကုန်လော့၊ ငါသည်လည်း သင်တို့သွားရာလမ်းအတိုင်းပင် နောက်မှ လိုက်ပါခဲ့မည်” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

အားလုံးပင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဇွားတော်မူရာ ကပိလဝတ် နယ်မြေသားချည်း ဖြစ်ကြ၊ အားလုံးပင် အာသဝေါ ကုန်ခန်း ရဟန္တာချည်းဖြစ်ကြ၊ အားလုံးပင် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးကို ရလွယ် သော ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည့် ထိုရဟန်းငါးရာတို့သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို မဖျက်ကြပဲ အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ လှည့်လည် ကြသွားကြသည်ရှိသော် ယူဇနာ

မြောက်ဆယ်ခရီးကိုလွန်၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်
သို့ ရောက်ဆိုက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံတို့ကို ရှိခိုး
ကြပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြလေကုန်၏။

ရောက်ဆိုက်လာကြသော အာဂန္တုရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစကား ပြောကြားခြင်းသည် ဘုရားရှင်တို့၏
ဓမ္မတာအာစိဏ္ဏ = အလေ့အကျက်တော်ပင် ဖြစ်ရကား မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းငါးရာတို့နှင့်အတူတကွ “ကစ္စိ ဘိက္ခဝေ
ခမနီယံ = ရဟန်းတို့ ... အသိုနည်း ခံကျန်းကြ၏လော” - ဤသို့
အစရှိသောနည်းဖြင့် ချီးမြှင့်သော အစေ့အစပ်စကား ပြောကြား
တော်မူပြီးလျှင် “ရဟန်းတို့ သင်တို့သည် အဘယ်အရပ်မှ လာကြ
ကုန်သနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုရဟန်းတို့က “ရှင်တော်
ဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ ကပိလဝတ်နယ်မြေမှ လာကြပါကုန်သည်
ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်း
တို့... ငါဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ ကပိလဝတ်နယ်မြေသား ရဟန်း
များတို့တွင် အဘယ်ရဟန်းကို သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်
တို့က ‘ဤရဟန်းသည် ကိုယ်တိုင်က အလိုနည်းသူ ဖြစ်ပြီးလျှင်
ရဟန်းတို့ကိုလည်း အပ္ပိစ္ဆကထာ = အလိုနည်းမှုနှင့် စပ်သော
တရားစကားကို ပြောကြားလေ့ရှိသူ ဖြစ်၏’ ဟု ချီးမွမ်းအပ်
သနည်း” - ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ကထာဝတ္ထုဆယ်ပါးရလွယ်သော
ရဟန်းကို ဦးစားပေး၍ မေးတော်မူလေ၏။ ထိုရဟန်းငါးရာတို့
သည်လည်း “အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်ကို သီတင်းသုံး ဖော်
သံဃာတော်တို့က ထိုကဲ့သို့ ချီးမွမ်းအပ်ပါသည် ဘုရား” ဟု
မြတ်စွာဘုရားအား တညီတညွတ်တည်း လျှောက်ထားကြလေ
ကုန်၏။ ထိုစကားကို ကြားရ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်
အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်ကို အလွန်ပင် တွေ့မြင်တော်မူလို
လေသည်။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ သာဝတ္ထိပြည်
သို့ ကြွရောက်တော်မူလေ၏။ ပုဏ္ဏမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်
သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်လာတော်မူကြောင်းကို ကြားသိလေ

လျှင် “မြတ်စွာဘုရားကို ငါဖူးမြော်ပေအံ့” ဟု တပါးတည်း သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်၍ ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်၌ပင် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို တိုက်ရိုက်ဖူးမြော်လေသည် (မည်သည့်ရဟန်းကိုမျှ လည်း ရှေ့ဆောင်မပြု)။ မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဏ္ဏမထေရ်အား ကထာဝံတ္ထုဆယ်ပါးနှင့်စပ်သော တရားကို ဟောတော်မူလေ၏။ ပုဏ္ဏမထေရ်သည် တရားနာပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုး၍ တပါးတည်းကိန်းအောင်းရန် အန္ဓဝန်တောအုပ်သို့ သွားရောက် ကာ သစ်ပင်ရင်းတခု၌ နေ့သန့်နေ့တော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်လည်း ပုဏ္ဏမထေရ် အန္ဓဝန်တောအုပ်သို့ သွားရောက်ကြောင်း ကြားသိရ၍ မျက်ခြေမပျောက် ပုဏ္ဏမထေရ် ၏ ဦးခေါင်းကိုကြည့်ရှုလိုက်ပါကာ အခါအခွင့် သင့်လျောက် ပတ်သည်ကို မှတ်သား၍ ညနေချမ်းကာလဝယ် ထိုသစ်ပင်ရင်းသို့ ကြွရောက်ကာ အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်နှင့် ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကား ပြောကြားပြီးနောက် ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး တရားအစဉ်ကို မေးမြန်း တော်မူလေသည်။ အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော ပြဿနာတို့ကို ဖြေကြားတော်မူလေ သည်။ ထိုမထေရ်မြတ်ကြီးနှစ်ပါးတို့သည် အချင်းချင်းပြောဆိုအပ် သော တရားစကားကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာ ပြုတော်မူကြလေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိဇ္ဇကတ် မြန်မာပြန် မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ၃-ဩပဗ္ဗဝဂ်၊ ၄-ရထဝိနိတ သုတ်၊ စာမျက်နှာ ၂၀၄-မှစ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့ အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောအခါ ဤအရှင်မန္တလိပုတ္တ- ပုဏ္ဏမထေရ်အား—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဓမ္မ- ကထိကာနံ ယဒိဒံ ပုဏ္ဏော မန္တလိပုတ္တော = ရဟန်း တို့...တရားဟောကောင်းကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်

ရတနာ] (၁၀) အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်အကြောင်း ၂၁၃

သဘဝက ရဟန်းတို့တွင် မန္တာဏီပုဏ္ဏားမ၏သား ပုဏ္ဏ
ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ဓမ္မကထိက = တရားဟော
ကောင်းသောအရာ”ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၀) အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါဝယ် သူကြွယ်မျိုး၌
ဖြစ်၍ ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် တနေ့သ၌ ရှေးမထေရ်
အလောင်းများနည်းတူ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ်
အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ တရားနာယူနေစဉ် မြတ်စွာဘုရား
ရှင်က ရဟန်းတပါးကို “အကျဉ်းဟောအပ်သော တရားစကား၏
အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာ
ဟောကြားတတ်သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
တည်းဟူသော” = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်
လတ်၍ “ဤရဟန်းကား အလွန် ကြီးမြတ်စွာတကား၊ ယင်း
ရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဤကဲ့သို့ (= အကျဉ်းဟောကြား
အပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့်
ဝေဘန် ခွဲခြား စိတ်ဖြာ ဟောကြားတတ်သော ရဟန်းတို့တွင်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဟု) ချီးမွမ်းတော်မူ၏၊ ငါသည်လည်း
နောက်အခါ တဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ဤရဟန်း
ကဲ့သို့သော တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ-ရဟန်းဖြစ်မှ သင့်တော့မည်”ဟု
ကြံစည်စဉ်းစားမိ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ရှေး၌
ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အလှူကြီးပေး
လှူပြီးနောက် “မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်သည် ဤခုနစ်
ရက်ကြာ မဟာဒါန သက္ကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ အကျိုးအား

ကြောင့် အခြားစည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသေဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ယနေ့မှ အထက် လွန်ခဲ့သောခုနစ်ရက်က အရှင်ဘုရားတို့ ဧတဒဂ်ရာထူး-
ဌာနန္တရ၌ ထားအပ်သော ရဟန်းကဲ့သို့ပင် တပည့်တော်သည် လည်း ထို(အကျဉ်းဟောကြားအပ်သောတရားစကား၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာဟောကြား တတ်သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး) ဧတဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ရပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလုပ်၍ မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် နေလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်တော်မူ လတ်သော် “ဤ အမျိုးကောင်းသား၏ တောင့်တချက်သည် ပြည့်စုံလိမ့်မည်” ဟု မြင်တော်မူ၍ “အိုအမောင် အမျိုးကောင်း သား... နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ သင်သည် ထိုဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ အကျဉ်း ဟောကြားအပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာ ဟောကြားတတ်သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်ကြား၍ အနု-
မောဒနာတရား ဟောကြားပြီးလျှင် ဖဲသွားတော်မူလေ၏။

ရွှေအုတ်လှူခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကိုပြု၍ ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး အပါယ်မလားပဲ နည်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလတ်သည် ရှိသော် ရွှေစေတီကြီးတည်ဆောက်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်လျက် အစိုးတသိန်းထိုက်သော ရွှေအုတ်ဖြင့် ပူဇော်မှုပြုပြီးလျှင် “ဘုန်း တော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား... ဖြစ်လေရာရာ ဘုံဌာန၌ တပည့်

တော်၏ကိုယ်သည် ရွှေအဆင်းရှိသည် ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပြုခဲ့လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်မှုကို ပြုလုပ်၍ ဗုဒ္ဓန္တရ အသင်္ချေယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ပြီးလျှင် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလ၌ ဥဇ္ဇေနိမ္မိဝယ် ပုရောဟိတ်၏သား ဖြစ်၍ လာလေ၏။ ထိုသတို့သားကို အမည်မှည့်သော နေ့ဝယ် “ငါ၏ သားသည် ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းသောကိုယ်ရှိလျက် မိမိသည်ပင် မိမိ၏ အမည်ကို မှည့်ခေါ် ယူငင်၍ လာသူဖြစ်သည်”ဟု ဖခင်ကပြောဆို ၍ “ကဉ္စနသတို့သား”ဟူသော အမည်ကို မိဖဆွေမျိုးတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။ ကဉ္စနသတို့သားသည် အရွယ်ကြီးပြင်းလတ် သော် မေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်၍ ခမည်းတော် ပုရောဟိတ်ကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ၌ ခမည်းတော်၏ အရိုက် အရာ ပုရောဟိတ်ရာထူးကို ရရှိလေ၏။ ထိုကဉ္စနသတို့သား ပုရော ဟိတ်ပုဏ္ဏားသည် အနွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် “ကစ္စာန”ဟူ၍ မည်တွင်ပြန်လေသည်။

စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် အမတ်တို့ကို စည်းဝေးစေ၍ “အမတ် တို့...လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာပြီ၊ ထိုမြတ်စွာ ဘုရားကို ပင့်ဆောင်နိုင်စွမ်းသော အမတ်တို့သည် သွားရောက်၍ ပင့်ဆောင်ကြလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ အမတ်တို့က “အရှင် မင်းမြတ်...ကစ္စာနပုရောဟိတ်မှတစ်ပါး အခြား မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်စွမ်းနိုင်မည့်သူ မရှိပါ။ ဆရာကစ္စာန ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားသည်သာလျှင် ပင့်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိပါသည်။ သူ့ကို စေလွှတ်တော်မူကြပါကုန်လော့”ဟု တညီတညွတ်တည်း တင် လျှောက်ကြလေလျှင် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် ကစ္စာနပုရောဟိတ် ကို ခေါ်စေ၍ “အမောင်ကစ္စာန...မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော် သို့ သွားရောက်ပင့်ဆောင်ချေလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ကစ္စာန

ပုရောဟိတ်က “မြတ်သော မင်းကြီး.....အကျွန်ုပ်သွားရောက်၍ ရဟန်းပြုခွင့်ကို ရပါမူ သွားရောက်ပါမည်”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် “အမောင်ကစွာန....ခပ်သိမ်းသော အမှု အမောင်နှစ်သက်ရာပြုပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုသာ ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါလော့”ဟု ခွင့်ပြုစကား မိန့်ကြားလေ၏။

ကစွာနပုရောဟိတ်ဆရာသည် “ဘုရားရှင်တို့ထံ သွားရောက်သောသူ၏အဖို့ရာ များစွာသောပရိသတ်ဖြင့် အလုပ်ကိစ္စ မရှိ”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ မိမိလျှင် ရှစ်ယောက်မြောက်ရှိသူ ဖြစ်လျက် (= အဖော်ခုနစ်ယောက်ကိုသာခေါ်၍-ဟု ဆိုလိုသည်) မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ သွားရောက်လေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကစွာနပုရောဟိတ်အား တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ ကစွာနပုရောဟိတ်ဆရာသည် အဖော်ခုနစ်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ပဋိသန္တိဒါပတ္တရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ထေ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့ လာကြလော့”ဟု ခေါ်တော်မူကာ လင်္ကျာလက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ရှစ်ဦးလုံး ဆံ၊မုတ်ဆိတ် ကွယ်ပျောက် ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်၊သင်္ကန်းတို့ ကိုယ်သို့ ရောက်လျက် ဝါတော်ခြောက်ဆယ် = သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြလေ၏။

အရှင်ကစွည်းမထေရ်သည် မိမိ၏ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ် (= အရဟတ္တဖိုလ်) သို့ ရောက်ပြီးလတ်သော် ကြောင့်ကြမဲ့ ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မမူပဲ အရှင်ကာဠုဒါယီ မထေရ်ကဲ့သို့ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူရန် လမ်းခရီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးဖွဲ့ဂါထာများကို လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ကစွည်းမထေရ်၏ စကားကို ကြားသိတော်မူ၍ “ကစွာနသည် မိမိ၏ ဖွားရာမြေ = ဥဇ္ဇေနီပြည်သို့ ငါဘုရား၏ လိုက်ပါခြင်းကို တောင့်တပေ၏”ဟု သိတော်မူ၏။ အထူးအားဖြင့် ဘုရားရှင်တို့မည်သည် အကြောင်းတခုခုကို အစွဲပြု၍ သွားရန် မသင့်လျော်သော အရပ်သို့ ကြွသွားတော် မမူကြကုန်၊

သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်ကို “ချစ်သား...သင်လာလျှင် ဥဇ္ဇေနိပြည်သို့ သွားလေလော့၊ သင် ချစ်သားသွားလျှင်လည်း ခဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည် ကြည်ညိုပေ လိမ့်မည်”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်သည် “ဘုရားရှင်တို့အဖို့ရာ စကားနှစ်ခု ဟူ၍ မရှိချေ”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကို ရိုသေမြက်နိုး ရှိခိုး၍ မိမိနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါလာကြ သော ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့နှင့် အတူတကွ ဥဇ္ဇေနိပြည်သို့ ကြွတော် မူလေ၏။

သူဌေးသမီး နှစ်ယောက်တို့အကြောင်း

ထိုသို့ ဥဇ္ဇေနိပြည်သို့ ကြွချီတော်မူလေသော် လမ်းခရီးအကြား ဝယ် “တေလပနာဠိ”မည်သော နိဂုံး၌ ဆွမ်းခံ လှည့်လည်တော် မူလေ၏။ ထိုနိဂုံးမှာလည်း သူဌေးသမီးနှစ်ယောက်တို့ ရှိကြသည့် အနက် သူဌေးသမီးတယောက်သည် စီးပွားပျက်သော သူဌေးမျိုး ၌ ဖြစ်ရ၍ မိဖုရားကွယ်လွန်လျှင် အထိန်းတော်ကြီးကို အမှီပြု အားကိုး၍ အသက်ရှင်ရ၏။ သို့သော် ထိုသူဌေးသမီး၏ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောမှာ အလွန်ပင်တင့်တယ် ပြည့်ဖြိုးလှပပေ၏။ ဆံပင်များ သံညလည်း အခြားမိန်းမတို့၏ ဆံပင်များထက် ရှည်လည်းရှည် နုလည်းနု ပြေလည်းပြေပြစ် ပီတုန်းအရောင် ညိုမှောင်သော အဆင်းလည်း ရှိ၏။ ထိုနိဂုံးမှာပင် အခြားသူဌေးသမီးတဦးကား ဆံပင်နည်းပါးသူ ဖြစ်၏။ ထိုသူဌေးသမီးသည် အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်တို့ မကြွလာမီ ရှေးအခါက ထိုဆံပင်ကောင်းသော (စီးပွားပျက်) သူဌေးသမီးထံသို့ လူလွှတ်၍ “တရာဖြစ်စေ တထောင်ဖြစ်စေ ထိုဆံပင်များအတွက် ဆိုတိုင်းအဖိုးပေးပါမည်” ဟု တောင်းခံဝယ်ယူ ပြောဆိုသော်လည်း ဆံပင်ရှင်သူဌေးသမီး က မရောင်းသည့်အတွက် မရယူနိုင်ခဲ့ချေ။

အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်တို့ ဆွမ်းခံ ကြွဝင်လာသော နေ့၌ကား ဆံပင်ရှင်သူဌေးသမီးသည် ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့ ခြံရံအပ်လျက်

သပိတ်အချည်းနှီး ဆွမ်းမပါပဲ ကြွလာသော အရှင်ကစွည်း
မထေရ်ကို ဖူးမြင်ရ၍ “ရှေ့ရောင်အဆင်းရှိသည့် မြဟ္မာနွယ်ဖွား
ဤရဟန်းတော်တပါးသည် ဆေးမြဲတိုင်းသောသပိတ်ဖြင့်သာလျှင်
ကြွလာတော်မူ၏၊ ငါ့မှာလည်း အခြားဥစ္စာဟူ၍ မရှိ၊ ဤမည်
သော သူဌေးသမီးသည်ကား ဤငါ၏ဆံပင်များအလို့ငှါ ရှေးက
လူလွှတ်ဘူးလေပြီ၊ ယခုအခါ ဤငါ့ဆံပင်များမှ ရအပ်သောအဖိုး
ဥစ္စာဖြင့် မထေရ်မြတ်အား ယူဖွယ်ဝတ္ထု (= ဆွမ်းပစ္စည်း) ကို
ပေးလှူနိုင်လောက်၏”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ အထိန်းတော်ကြီး
ကို လွှတ်ပြီးလျှင် မထေရ်တို့ကို ပင့်၍ အိမ်တွင်း၌ ထိုင်နေစေ
လေ၏။

သူဌေးသမီးသည် မထေရ်မြတ်တို့ ထိုင်နေမိကြသောအခါ
အိမ်ခန်းတွင်းသို့ဝင်၍ အထိန်းတော်ကြီးကို မိမိ၏ဆံပင်များကို
ရိတ်ဖြတ်စေပြီးလျှင် “အိုမိခင်....ဤဆံပင်များကို ဤအမည်ရှိသော
သူဌေးသမီးအား ပေးအပ်၍ ထိုသူဌေးသမီး ပေးသမျှသော
အဖိုးဥစ္စာကို ယူဆောင်ခဲ့ပါလော့၊ အရှင်မြတ်တို့အား ဆွမ်းကို
လှူဒါန်းကြပါကုန်အံ့”ဟု ပြောဆိုလွှတ်လိုက်လေ၏၊ အထိန်း
တော်ကြီးသည် လက်ဖမိုးဖြင့် မျက်ရည်များကို သုတ်၍ ကျန်
လက်တဖက်ဖြင့် မိမိရင်ကို မ-ချီကာ မထေရ်မြတ်တို့၏ အနီး၌
မမြင်ရအောင်ဖုံးဝှက်၍ ထိုဆံပင်များကို ယူဆောင်ကာ (ရှေးက
ဆံပင်အဝယ်လွှတ်သော) ထိုသူဌေးသမီးထံသို့ သွားရောက်
လေ၏။

“ရောင်းကုန်မည်သည် ကောင်းမွန် အဖိုးထိုက်တန်
သော ပစ္စည်းပင်ဖြစ်လင့်ကစား ပစ္စည်းရှင်ကိုယ်တိုင်က
ဝယ်ယူသူထံသို့ ပို့အပ်လျှင် ဝယ်ယူမည့်သူက ရှိသေ
လေးနာမှု မပြုခြင်း = ဈေးနှိမ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်မြဲ
ဓမ္မတာ ဖြစ်သည်”။

သို့ရကား စည်းစိမ်ရှင် (= ဆံပင်နည်းပါးသော) သူဌေး
သမီးသည် “ငါကား ရှေးက များစွာသောဥစ္စာဖြင့် ပေး၍ဝယ်
ပါသော်လည်း ဤဆံပင်များကို ဆောင်ယူစေခြင်းငှါ (= ရယူ

ခြင်းငှါ) မတတ်နိုင်ခဲ့ချေ။ ယခုမူကား ဖြတ်ပြီးသောအချိန်မှစ၍ ထိုသူဌေးသမီးသည် မူလတန်ဖိုးကို ရနိုင်တော့မည် မဟုတ် = ငါ ဆိုသမျှ သင်းခံရမည်သာ ဖြစ်၏” ဟု ကြံစည်ကာ အထိန်းတော်ကြီးကို “အိုအထိန်းတော်ကြီး....ကျွန်မသည် ရှေးကအထိန်းတော်ကြီး၏ သခင်မကို များစွာသောဥစ္စာဖြင့် ပေး၍ ဝယ်ပါသော်လည်း ဆံပင်များကို ဆောင်ယူစေခြင်းငှါ (= ရယူခြင်းငှါ) မတတ်နိုင်ခဲ့ပါ။ တစ်စုံတစ်ခုသော နေရာ၌ ကျလိုရာကျပြီးသည့် အသက်မဲ့ဆံပင်တို့မည်သည် ရှစ်ကျပ်သာအဖိုးတန်ပါကုန်၏” ဟု ပြောဆိုဈေးနှိမ်ကာ အထိန်းတော်ကြီးအား ငွေရှစ်ကျပ်တို့ကိုသာ ပေးလိုက်လေ၏။

အထိန်းတော်ကြီးသည် အသပြာရှစ်ကျပ်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ (စီးပွားပျက်) သူဌေးသမီးအား ပေးလိုက်လေ၏။ (စီးပွားပျက်) သူဌေးသမီးသည် ဆွမ်းတပါးတပါးစာလျှင် အသပြာတကျပ်တန် တကျပ်တန်ပြုလုပ်၍ မထေရ်မြတ်ရှစ်ပါးတို့အား ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် သူဌေးသမီး၏ ဥပနိဿယည်း အားကြီးသော ကောင်းမှုကို မြင်တော်မူလတ်၍ “သူဌေးသမီးသည် ယခုအခါ အဘယ်မှာနည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။ အထိန်းတော်ကြီးက “အိမ်ခန်းထဲမှာပါ အရှင်ဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မထေရ်မြတ်သည် “ထိုဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီးကို ခေါ်လိုက်ကြလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီးသည်လည်း မထေရ်တို့၌ ရိုသေလှသောကြောင့် တခွန်းတည်းသောစကားဖြင့်ပင် လာရောက်၍ မထေရ်တို့ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် အားကြီးသော သဒ္ဓါတရားကို အထပ်ထပ် ဖြစ်ပွားစေလေ၏။ (လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ် ဖြစ်သော ၌ သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ တည်လှ ကြံချအပ်သော ဆွမ်းအလှူဒါန မျိုးစေ့သည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် အကျိုးပေး၏)။ သို့ရာကား မထေရ်တို့ကို ရှိခိုးလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (= ရှိခိုးလျှင် ရှိခိုးခြင်း) ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီး၏ ဆံပင်

များသည် မူလပကတိ အဖြစ်၌သာလျှင် တည်ကြံလေကုန်၏
(=မူလပကတိအတိုင်း ပြန်၍ဖြစ်လာကြသည်)။ မထေရ်တို့သည်
လည်း ထိုဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူကြ၍ သူဌေးသမီး မြစ်စဉ်ပင်
ကောင်းကင်သို့ ပျံဟက်ကြသွားကြကာ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်း၏
“ကဉ္စနဝန” မည်သော ဥယျာဉ်၌ သက်ဆင်းတော်မူကြလေ
ကုန်၏။

ဥယျာဉ်မှူးသည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်ကို မြင်ရလျှင် မင်းကြီး
ထံသို့ သွားရောက်၍ “အရှင်မင်းကြီး....အကျွန်ုပ်၏အရှင် ကဗ္ဗာန
ပုရောဟိတ်သည် ရှင်ရဟန်းပြုပြီး၍ ဥယျာဉ်တော်သို့ “ကြွရောက်
လာပါပြီ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းသည်
ဥယျာဉ်သို့ ယွှားရောက်၍ ဆွမ်းကိစ္စပြုပြီးသော အရှင်ကစ္စည်း
မထေရ်ကို ဝယ်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးသော် အပြစ်လွတ်ရာ
နေရာ၌ ယိုင်နေလျက် “အရှင်ဘုရား....မြတ်စွာဘုရား အဘယ်မှာ
နည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ အရှင် ကစ္စည်းမထေရ်က
“မြတ်သောမင်းကြီး မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ကြွလာ
တော်မမူသေးပဲ ငါ့ကို လွှတ်လိုက်၏” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် စဏ္ဍ-
ပဇ္ဇောတမင်းသည် “အရှင်ဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့သည် ယနေ့
ဘုဉ်းပေးမုန့် ဆွမ်းကို အဘယ်အရပ်၌ ရပါကုန်သနည်း” ဟု
မေးလျှောက်ပြန်လေ၏။ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်သည် မင်းကြီး၏
အမေးနှင့် လိုက်လျောသဘောတူညီစွာ ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေး
သမီး ပြုလုပ်အပ်သည့် ခဲယဉ်းစွာသော ကောင်းမှုကုသိုလ်
အကြောင် ကို အလုံးစုံ ပြန်ကြားမိန့်တော်မူလေ၏။

စဏ္ဍပဇ္ဇောတမင်းကြီးသည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်၏အတွက်
နေရာဌာနကို ကြိုက်ပစိမ့်၍ မထေရ်မြတ်ကို နက်ဖြန် ဆွမ်းအလှူငှါ
ပင့်ဖိတ်ပြီးသော် ရွှေနန်းတော်သို့ ပြန်သွားလျက် ဆွမ်းဒါယိကာ
သူဌေးသမီးကို မင်းအာဏာဖြင့် ခေါ်ယူ၍ မိဖုရားကြီးအရာ၌
မြှောက်စားတင်ထားလေ၏။ ဤဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီး၏
ပဌမဇော ကုသိုလ်စေတနာအတွက် မျက်မှောက်ဘဝ၌ဖြစ်သော
စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ရရှိမှုသာလျှင် ဖြစ်လေ၏။

(ဤ၌ ဆိုလိုရင်းမှာ-ဆွမ်းလှူမှုစသည်ကို ပြုလုပ်ရာ၌ မဟာကုသိုလ်
 ဇောစေတနာ ခုနစ်ပါးတို့ရှိကြသည့်အနက် ပဌမဇောစေတနာသည်
 အကြောင်းညီညွတ်က မျက်မှောက်ဘဝ၌ အကျိုးပေး၏။ ထို့ကြောင့်
 ထိုပဌမဇောစေတနာကို ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်၏။ မျက်မှောက်
 ဘဝ၌ အကျိုးပေးသောကံဟု ဆိုလိုသည်။ သတ္တမဇောစေတနာသည်
 အကြောင်းညီညွတ်က ဒုတိယဘဝ၌ အကျိုးပေး၏။ ထို့ကြောင့် ထို
 သတ္တမဇောစေတနာကို ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်၏။ အခြားမဲ့ဘဝ၌
 အကျိုးပေးသောကံဟု ဆိုလိုသည်။ အလယ်ဇောငါးချက်ပါ စေတနာ
 တို့သည် အကြောင်းညီညွတ်က တတိယဘဝမှ စ၍ အဆက်ဆက်သော
 ဘဝ၌ အကျိုးပေးကုန်၏။ ထို့ကြောင့် လုံစေတနာတို့ကို အပရာပရိယ-
 ဝေဒနီယကံဟူ၍ ခေါ်၏။ အဆက်ဆက်သောဘဝ၌ အကျိုးပေးသော
 ကံဟု ဆိုလိုသည်။

ကံက အကျိုးပေးရာ၌ အကျိုးသည် ဘပအကျိုး၊ ဘဝသမ္ပတ္တိ
 အကျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိအခါတို့၌ဖြစ်သော
 ဝိပါက်နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဘဝအကျိုးဟု ခေါ်၏။ ထိုဝိပါက်
 နာမ်ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို ဥပပတ္တိဘဝဟူ၍ ခေါ်သည်။ ထိုဘဝ၌ ရရှိ
 ခံစားအပ်သော စည်းစိမ်အမျိုးမျိုးကို ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးဟူ၍ ခေါ်၏။

ဖော်ပြရာပါ ကံသုံးမျိုးတို့တွင် ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယကံနှင့် အပရာပရိယ-
 ဝေဒနီယကံတို့သည် မိမိတို့ဆိုင်ရာ ဘဝအကျိုး၊ ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုး=
 နှစ်မျိုးလုံးတို့ကို အပြည့်အစုံ ပေးကြကုန်၏။ ပဌမဇောစေတနာ=
 ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံသည်ကား ယခုဘဝ၌ အကျိုးပေးရာဝယ် (ဝိပါက်-
 နာမ်ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်တည်းဟူသော) ဘဝအကျိုးကိုကား ယခုဘဝ
 ပဋိသန္ဓေကျိုးပေးလိုက်သော ဇနကကံက အကျိုးပေးပြီးဖြစ်၍ ထိုဘဝ
 အကျိုးကို မပေးနိုင်တော့ပဲ ထိုဘဝ၌ ရရှိခံစားအပ်သော စည်းစိမ်
 ဥစ္စာအသုံးအဆောင် အမျိုးမျိုးတည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးကို
 သာ ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤယခု ဆွမ်းဒါယိကာ သူဌေးသမီး၏
 ပဌမဇောစေတနာ = ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယကံသည် ပဝတ္တိအခါ ယခုဘဝ
 သုံးဆောင်ခံစားအပ်သည့် မိဖုရားကြီးစည်းစိမ်ဥစ္စာ အသုံးအဆောင်
 တည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးကိုသာ ပေးလေတော့၏ဟု ဆိုလို
 သည်။

ဟိုအချိန်မှ စ၍ စက္ခုပဇ္ဇောတမင်းကြီးသည် အရှင်ကစ္စည်း
 မထေရ်အား ကြီးစွာသောပူဇော်သက္ကာရမှု ပြုလေ၏။ အရှင်

ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်၏ တရားစကား၌ ကြည်ညိုကြသောကြောင့် အမျိုးကောင်းသား လူများအပေါင်းသည် မထေရ်မြတ်ထံ၌ ရဟန်းပြုကြလေ၏။ ထိုအချိန်မှ စ၍ ဥဇ္ဇေနီပြည်အလုံးသည် တခဲနက် သင်္ကန်းရောင်ဖုံးလျက် ရဟန်းတော်တို့၏ သွား၊ လာသော လေဖြင့် တိုက်ခတ်လျက် ရှိလေ၏။ ထိုမိဖုရားသည်လည်း ကိုယ်ဝန်သားကို ရ၍ ဆယ်လလွန်မြောက်သောအခါ သားကို ဖွားမြင်လေ၏။ ထိုမင်းသားအမည်မှည့်သောနေ့၌ အဖိုး(=အမိ၏ဖခင်) ဂေါပါလသူဌေးကြီး၏ အမည်ကိုယူ၍ “ဂေါပါလမင်းသား” ဟု အမည်မှည့်ကြလေကုန်၏။ မိဖုရားကြီးသည် သား၏အမည်နှင့် ဆက်စပ်၍ “ဂေါပါလမာတာမိဖုရား” ဟု အမည်ထင်ရှားလေသည်။ ဂေါပါလမာတာမိဖုရားကြီးသည် အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်၌ အလွန်လျှင် ကြည်ညိုရကား မင်းကြီးထံခွင့်ပန်၍ ကမ္ဘာနဝနဥယျာဉ်တော်၌ အရှင်ကစ္စည်း မထေရ်မြတ်အတွက် ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက် လှူဒါန်းလေ၏။ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် ဥဇ္ဇေနီပြည်သူပြည်သားတို့ကို သာသနာတော်၌ သက်ဝင်ကြည်ညိုစေပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ဂ) ဧတဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်တော်မူသောအခါ (၁) မဇုပိဏ္ဍိကသုတ်၊ (၂) ကစ္စာယနပေယျာလ၊ (၃) ပါရာယနသုတ်= ဤ သုတ္တန်သုံးခုတို့ကို အကြောင်းအဋ္ဌ၊ ပုတ္တိပြု၍ အရှင်ကစ္စည်းမထေရ်မြတ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သံဝိတ္တေန ဘာသိတဿံ ဝိတ္တာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာကစ္စာနော = ရဟန်းတို့...အကျဉ်း ဟောကြားအပ်သော တရားစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်အားဖြင့် ဝေဖန်ခွဲခြား စိတ်ဖြာဟောကြားတတ်သော ငါဘုရား

ရတနာ](၁၁-၁၂) ပန္နကမထေရ်နောင်ညီတို့အကြောင်း ၂၂၃

၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာကစ္စာနရဟန်း
သည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ဤအရှင်မဟာကစ္စည်း ဟောကြားအပ်သော တရားတို့ကို
အပဒါန်ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ထေရဂါယာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ-စသည်
တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏။

ဤကား အရှင်ကစ္စည်းမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၁-၁၂) ပန္နကမထေရ် နောင်ညီနှစ်ပါး အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်း

လွန်လေပြီးသောအခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလ၌ ဟံသာဝတီပြည်သား
သူကြွယ်ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည် သဒ္ဓါရွှန်းစိုရတနာသုံးပါး၌
ကြည်ညိုကြကုန်သည်ဖြစ်၍ အမြဲမပြတ် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့
သွားရောက်ကြ၍ တရားနာကြကုန်၏။ ထိုညီနောင်နှစ်ယောက်
တို့တွင် တနေ့သ၌ ညီငယ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အင်္ဂါနှစ်ပါး
နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းတော်တပါးကို “ငါဘုရား၏ သာသနာ၌
(၁) စိတ်ဖြင့်ပြီးသောကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းကြသောရဟန်းတို့တွင်
၎င်း၊ (၂) ရူပါဝစရဈာန်အရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသော
ရဟန်းတို့တွင်၎င်း ဤရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ပေ၏”ဟု တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍
“ဤရဟန်းသည် အလွန်ကြီးမြတ်စွာတကား၊ တပါးတည်းဖြစ်
လျက် အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်၍ လှည့်လည်တော်မူ၏။
ငါသည်လည်း နောက်အခါတဆူဆူသောဘုရားရှင်၏ သာသနာ
၌ အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်သောရဟန်းဖြစ်လျက် လှည့်လည်မှ
သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏။

ထိုညီငယ်ဖြစ်သော သူကြွယ်သည် ရှေးမထေရ်အလောင်း
အလျာတို့နည်းအတူ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး

ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား..... အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤယနေ့မှအထက် ခုနစ်ရက်က အကြင် ရဟန်းတော်တပါးကို စိတ်ဖြင့်ပြီးသောကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်း အင်္ဂါ၊ ရူပါဝစရဈာန်အရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှုအင်္ဂါ=ဤအင်္ဂါ နှစ်ပါးဖြင့် ‘ဤရဟန်းကား ငါဘုရား၏သာသနာ၌ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏’ဟု တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူခဲ့ကြပါပြီ။ အကျွန်ုပ်သည်လည်း ဤအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံအကျိုး အားကြောင့် ထိုရဟန်းကဲ့သို့ပင် အင်္ဂါနှစ်ခန်း ဖြည့်စွမ်းနိုင်သူ ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှုကို ပြုလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အနာဂတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ် သော် ထိုသူကြွယ်၏ဆုတောင်းပတ္တနာချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင် တော်မူလတ်၍ “နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် သင့်ကို ဤတေဒဂ်ရာထူး ဌာနနှစ်ပါး၌ ထားတော်မူလိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၍ အနုမောဒနာတရား ဟော ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဗဲကြွတော်မူလေ၏။ (ဤကား ညီငယ်၏ ဆုတောင်းတည်း)။

နောင်တော်ဖြစ်သော သူကြွယ်သည်လည်း တနေ့သ၌ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “သညာဝိဝဇ္ဇကုသလ = အရူပါဝစရဈာန်အရာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သောအရာ၌” တေဒဂ် ရာထူး ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ ထိုညီငယ်အဝံ့ပင် အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကြီးကို ပြုပြီးလျှင် ထို“သညာဝိဝဇ္ဇ- ကုသလ = အရူပါဝစရဈာန်အရာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှု” တေဒဂ် ရာထူးကို ရပါလိုကြောင်း ဆုတောင်းလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကလည်း ထိုနောင်တော်ဖြစ်သောသူကြွယ်ကို ပြည့်စုံလိမ့်မည့် အကြောင်း ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူ၏။

တို့သူကြွယ်ညီနောင် နှစ်ဦးလုံးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား သက် ကော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ကြ၍

ရတနာ] (၁၁-၁၂) ပန္နကမထေရီ နောင်ညီတို့အကြောင်း ၂၂၅

ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသောအခါ သာရိရိကစေတီ တော်မြတ်၌ ရွှေဖြင့်ပူဇော်မှု ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် ထိုဘဝမှ စုတေကြ လေသော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုညီနောင်နှစ်ဦးတို့ (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ကြပဲ) နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်၌ ကျင်လည်ကြစဉ်ပင် ကမ္ဘာတသိန်း လွန်ခဲ့လေသည်။

(ထိုညီနောင်နှစ်ဦးတို့တွင် နောင်တော် မဟာပန္နက၏ အကြားကာလ ပြုလုပ်အပ်ခဲ့သော ကောင်းမှုကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ အထူးမပြဆိုအပ်)။ ညီငယ်ဖြစ်သူ စုဋ္ဌပန္နကသည်ကား ကဿပမြတ်စွာ သာသနာ၌ ရဟန်းပြု၍ အနှစ် (၂၀၀၀၀) နှစ်သောင်းကြာ ကာလတို့ပတ်လုံး ဩဒါတကသိုဏ်း ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခဲ့၍ နတ်ပြည်၌တဖန် ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ထိုနောက် အကျွန်ုပ် တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဓမ္မစကြာ တရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ကိန်းအောင်းမွေလျော် နေတော်မူသော အခါသို့ တိုင်ခဲ့လေ၏။

(ဤအရာဝယ် အကြားညှပ်၍ ပန္နကညီနောင်တို့ ဖြစ်ပွား ကြပုံကို ပြဆိုဦးအံ့) — ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် နေသေဋ္ဌိသူဌေးကြီး၏ သမီးသည် မိမိ၏ကျွန်နှင့် မေတ္တာရည်ငံရှိကြ၍ “ငါ၏ ဤအမှုကို အခြားသူများလည်း သိကုန်ကြလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် မိမိ၏ အရှင်လင် ကျွန်ယောက်ျားကို “ငါတို့သည် ဤအရပ်၌ မနေနိုင် ကြတော့ကုန်၊ ငါ့မိဖုရား ဤအပြစ်ကို အကယ်၍ သိသွားကြလျှင် ငါ့ကို အပိုင်းပိုင်းခုတ်ဖြတ် သတ်ကြလိမ့်မည်၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရောက်နေထိုင်ကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြ၍ လက် ဆောင်ဥစ္စာနှစ်မျိုးကို တိတ်တဆိတ်ယူဆောင်ခဲ့ပြီးလျှင် ရှေးဦး ဖွင့်သောတံခါးမှ ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် “ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသူတပါး တို့ ငါတို့ကို မသိရာအရပ်သို့ သွားရောက်နေထိုင်ကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်၍ နှစ်ဦးလုံးပင် သွားကြလေကုန်၏။

ထိုသူနှစ်ယောက်တို့ မထင်မရှား အရပ်တပါး၌ နေထိုင်ကြစဉ် ဆက်ဆံပေါင်းသင်းမှုကို အစွဲပြု၍ သူဌေးသမီး၏ ဝမ်းတိုက်၌

ကိုယ်ဝန်တည်ရှိလေ၏။ သူဌေးသမီးသည် ကိုယ်ဝန်ရင့်ကျက်ချိန် သို့ ရောက်လတ်သော် “အရှင်....ကျွန်တော်မ၏ ကိုယ်ဝန်သည် ရင့်ကျက်လေပြီ၊ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟ-စသည် ကင်းကွာရာအရပ်၌ ကိုယ်ဝန်သားကို မွေးဖွားရခြင်းသည် ငါတို့နှစ်ယောက်လုံးအဖို့ ဆင်းရဲလှစွာ၏၊ မိဖုရားအိမ်သို့သာလျှင် ပြန်ကြပါစို့” ဟု လင်ဖြစ်သူကို တိုင်ပင်စကား ပြောကြားလေ၏။ လင်ဖြစ်သူသည် “ယနေ့ သွား ကြကုန်အံ့၊ နက်ဖြန်သွားကြကုန်အံ့” ဟု နှစ်သိမ့်စကား ပြောကြား ကာ နေ့ရက်တို့ကို ကုန်လွန်စေခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ သူဌေးသမီး သည် “ဤလူမိုက်ကား မိမိ၏ အပြစ်က ကြီးလှသောကြောင့် မသွားဝံ့ပဲ ရှိချေ၏၊ မိဖုရားတို့မည်သည် သားသမီးအပေါ်၌ ကေန် ပင် စီးပွားချမ်းသာကို လိုလားကြမြဲဓမ္မတာ ဖြစ်သည်၊ ဤလူမိုက် သည် လိုက်လိုလျှင်လည်း လိုက်စေ၊ မလိုက်လိုလျှင်လည်း နေစေ၊ ငါသွားမှ သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ထိုယောက်ျား အိမ်ပြင်သို့ ထွက်သွားသောအခါ သူဌေးသမီးသည် အိမ်ရှိ ပရိဘောဂများကို သိမ်းဆည်းသိုမှီးပြီးလျှင် မိမိ မိဖုရားအိမ်သို့ သွားရောက်ကြောင်း ပြောကြားဖို့ရန် အခြားမဲ့အိမ်၌ နေသော သူတို့အား မှာထားခဲ့၍ တယောက်ထီးတည်း ခရီးထွက်ခဲ့လေ၏။

ထို့နောက် ထိုယောက်ျား အိမ်သို့ ပြန်လာသောအခါ သူဌေး သမီးကို မတွေ့ရ၍ အိမ်နီးချင်းတို့ကို မေးလတ်သည်တွင် “မိဖု ရားအိမ်သို့ ပြန်သွားသည်” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ လျင်မြန်စွာ လိုက်လေသော် လမ်းခရီးအကြား၌ သူဌေးသမီးကို မှီတွေ့လေ၏။ ထို သူဌေးသမီးမှာလည်း ထိုတွေ့ရာနေရာ၌ပင် ကိုယ်ဝန်သားကို ဖွားသန့်ခြင်းကိစ္စ ဖြစ်လေတော့၏။ ယောက်ျား က “ရှင်မ....ဤဝတ္ထုကား အဘယ်နည်း” ဟု မေးလတ်သော် “အရှင်.... သားတယောက်တော့ဖြင့် ဖွားမြောက်ခဲ့လေပြီ” ဟု သူဌေးသမီးက ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ “ယခုအခါ အဘယ်သို့ ပြုလုပ်ကြမည်နည်း” ဟု တိုင်ပင်ကြသောအခါ “ငါတို့သည် သားဖွားရန် ကိစ္စအတွက် မိဖုရားအိမ်သို့ သွားကြရမည်ဖြစ်သည်၊ ယခုမှ ထိုသားဖွားခြင်းအမှုကိစ္စကား လမ်းခရီးအကြားမှာပင်

ပြီးမြောက်ခဲ့လေပြီ။ မိဖအိမ်သို့ သွားရောက်၍ အဘယ်အမှု ပြုကုန်အံ့နည်း (= အကျိုးမရှိတော့ပြီ)၊ ပြန်ကြကုန်စို့” ဟု နှစ်ဦး လုံးပင် စိတ်တူကြကာ ထိုအရပ်မှပင် ပြန်ခဲ့ကြလေ၏။ ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို (လမ်း၌ မွေးဖွားသောကြောင့်) “ ပန္နက = မောင်လမ်း” ဟု အမည်မှည့်ကြလေ၏။

ထိုသူဌေးသမီး၏ကိုယ်ဝယ် မကြာမီပင် အခြားကိုယ်ဝန်သား တည်ပြန်လေ၏။ ထို ဒုတိယကိုယ်ဝန်သား ရင့်ကျက်သောအခါ မှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မိဖအိမ်သို့အသွား လမ်းခရီး အကြား၌ မွေးဖွားလေသောကြောင့် ပဌမဖွားသော သားအကြီး ၏ အမည်ကို “မဟာပန္နက = မောင်လမ်းကြီး” ဟု မှည့်ခေါ်၍ နောက်မှဖွားသော သားငယ်၏ အမည်ကို “စူဠပန္နက = မောင်လမ်းငယ်” ဟု အမည် မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။

ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးပင် သားတို့ကို ကိုယ်စီ ပွေ့ချီကြ၍ မိမိတို့ နေရာအရပ်သို့ပင် ပြန်ခဲ့ကြလေကုန်၏။ ထိုသူတို့ ထိုအရပ် ၌ နေကြကုန်စဉ်ပင် သားအကြီး မဟာပန္နက-သူငယ်သည် အခြားကလေးသူငယ်များက “ဖထွေး၊ ဖကြီး၊ ဖိုးဖိုး၊ ဖွားဖွား”- စသည် ပြောဆိုကြသည်ကို ကြားရ၍ မိမိ၏ မိခင်ကို “အို မိခင်.... အခြားကလေးများသည် ‘ဖိုးဖိုး၊ ဖွားဖွား’-စသည် ပြောဆိုကြပါ သည်။ ကျွန်တော်တို့၏ ဆွေမျိုးများကား မရှိကြဘူးလော” ဟု မေးလေ၏။ မိခင်သူဌေးသမီးက “အိမ်း....ဟုတ်တယ် ချစ်သား....၊ ဤအရပ်မှာ သားတို့၏ ဆွေမျိုးများ မရှိကြဘူး၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် မှာကား မဟာနေသူဌေးကြီးသည် သားတို့၏ အဖိုး ဖြစ်သည်။ ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာ သားတို့၏ ဆွေမျိုးတို့ကား များလှစွာကုန် ၏” ဟု ပြောကြားလေလျှင် မဟာပန္နကသည် “အို မိခင်.... အဘယ့်ကြောင့် ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ မိခင်တို့ မသွားကြသနည်း” ဟု မေးလေ၏။

မိခင်သူဌေးသမီးသည် မိမိ၏ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ မသွားရောက် မြင်း အကြောင်းကို သားဖြစ်သူအား အဖြေမပေးပဲ သားများ က အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် မေးမြန်းပြောဆိုကြလတ်သော် လင်

ယောက်ျားဖြစ်သူကို “အိုအရှင်....ဤသားငယ်တို့သည် အလွန်ပင် ကျွန်တော်မကို စိတ်ပင်ပန်းစေကြပါကုန်သည်။ မိဖုရားသည် ကျွန်တော်မတို့ကို တွေ့မြင်ကြလျှင် အသားကို ဖဲ့၍စားကြမည် မဟုတ်ပါ။ သွားကြပါစို့ ကလေးများကိုအဖိုး၊ အဖွားအိမ်ကိုပြုကြ၊ ပို့ကြပါကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်စကားပြောကြားလေ၏။ လင်ယောက်ျား ဖြစ်သူက “အိုရှင်မ....ငါသည် သင်၏မိဖုရား မျက်မှောက်သို့ မသွားရောက်ဝံ့ပါ။ သို့သော်လည်း သင့်ကို မရောက်ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပါမည်” ဟု ပြောကြားလေလျှင် သူဌေးသမီးသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်.... တနည်းနည်းဖြင့် ကလေးများအား အဖိုး၊ အဖွား၏အိမ်ကိုပြုရန် သင့်ပါသည်” ဟု ပြောဆိုကာ ဇနီး မောင်နှံနှစ်ဦးလုံးတို့ပင် သားငယ်တို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ သွားကြ လေရာ အစဉ်သဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်ကြ၍ မြို့တံခါးဝ တခုသောစရပ်၌ တည်းခိုနေထိုင်ကြပြီးသော် ကလေးတို့မိခင် သည် သားငယ်နှစ်ယောက်တို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ မိမိတို့ရောက် လာကြောင်း မိဖုရားအား အသိပေး ပြောကြားစေလေ၏။

မိဖုရားနှစ်ပါးတို့သည် ထိုသတင်းစကားကို ကြားသိကြရလေလျှင် “သံသရာ၌ ကျင်လည်ကြသော သူတို့အဖို့ရာ သားမဖြစ်ဘူး သောသူ၊ သမီးမဖြစ်ဘူးသောသူမည်သည် မရှိ၊ ထိုသူနှစ်ဦးတို့ ကား ငါတို့အပေါ်အလွန်ကြီးမားသည့်အပြစ်ကို လွန်ကျူးသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသူနှစ်ဦးလုံးပင် ငါတို့မျက်မှောက်၌ ရပ်တည် မြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကြ မထိုက်တန်ကြပေ။ သို့သော် ဤမျှသော ဥစ္စာကိုယူ၍ နှစ်ဦးလုံးပင် ချမ်းသာရာအရပ်သို့ သွားရောက် ကြကာ အသက်ရှင်ကြပါစေ။ ကလေးနှစ်ယောက်တို့ကိုမူ ဤ ငါတို့အိမ်သို့ ပို့လိုက်ကြကုန်စေ” ဟု တမန်လွှတ်၍ ပြန်ကြားပြောဆို စေကြကုန်၏။ သူဌေးသမီးသည် မိဖုရားက ပို့လိုက်သောဥစ္စာကို ယူ၍ သားငယ်နှစ်ယောက်တို့ကို တမန်တို့၏လက်၌ပင် ပေးအပ်၍ အဖိုး၊ အဖွားထံသို့ ပို့စေလေ၏။ မဟာပန္နက၊ စုဠပန္နက = ကလေးသူငယ် နောင်ညီနှစ်ယောက်တို့သည် အဖိုး၊ အဖွားအိမ်၌ ချမ်းသာစွာ ကြီးပြင်းကြရလေကုန်၏။

(ခ) ဤနောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း

နောင်ညီနှစ်ယောက်တို့တွင် စူဠပန္နကကား အလွန်နုနယ် အသက်ငယ်ရှာသေး၏။ မဟာပန္နကကား အဖိုး = နေသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးနှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကြားနာ ဖို့ရန် အမြဲလိုက်ပါခဲ့၏။ ထိုမဟာပန္နကသူငယ်၏အဖို့ရာ အမြဲ မပြတ် မြတ်စွာဘုရားရှင် မျက်မှောက်တော်၌ တရားတော်ကို ကြားနာရသောကြောင့် ရှင်ရဟန်းပြုဖို့ရန် စိတ်ညွတ်လေ၏။ သို့ရကား မဟာပန္နကသည် အဖိုး = နေသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးကို “ဖိုးဖိုး....အကယ်၍ ဖိုးဖိုးတို့က ခွင့်ပြုကြပါလျှင် ကျွန်တော်သည် ရှင်ရဟန်းပြုပါရစေ” ဟု ခွင့်ပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ အဖိုး ဖြစ်သူ နေသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးသည် “ဘယ့်နှယ်ပြောပါလိမ့် ချစ်မြေး... အဖိုး၏အဖို့ရာ လောကကြီးတခုလုံး ရှင်ရဟန်း ပြုခြင်းထက် ငါ့မြေး၏ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းကသာ အကောင်းမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ သည်။ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်ပါလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုသာ ပြုပါ ငါ့မြေး....” ဟု ဝမ်းမြောက်စွာ ပြောကြား၍ မဟာပန္နက၏ ခွင့်ပန်ချက်ကို လက်ခံပြီးလျှင် မဟာပန္နကသူငယ်ကို ခေါ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “သူဌေး ကြီး...အသို့နည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ သင်သည် ကလေးကို ရအပ် သလော” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် နေသေဋ္ဌိ သူဌေးကြီးသည် “မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား... ဤ သူငယ်ကား တပည့်တော်၏ မြေးအကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤသူငယ်က အရှင်ဘုရားတို့၏ အထံ တော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုပါရစေဟု ပြောကြားနေပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အနီးရှိ ဆွမ်းခံရဟန်းတပါးကို “ ဤ သူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးလိုက်လော့” ဟု အမိန့် ပေးတော်မူလေ၏။ ပိဏ္ဏစာရိကမထေရ်သည် သူငယ်အား တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောပြပြီးလျှင် ရှင်ပြုပေးလေ၏။ မဟာပန္နက သာမဏေသည် ရှင်ဖြစ်သည်မှစ၍ များစွာသော ဘုရားစကား = ပိဋကတ်တော် များကို သင်ကြား၍ အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်သောအခါ ရဟန်း

ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို ရယူလေ၏။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးလတ်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်သည်ဖြစ်၍ အရူပါဝစရဈာန်လေးပါးတို့ကို လေ့လာရရှိနိုင်နင်းသူ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဈာန်မှထ၍ ဝိပဿနာတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်မြောက် ရောက်ရှိတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် အရှင်မဟာပန္နက ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် အရူပါဝစရဈာန်အရာဝယ် လွန်စွာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူလေ၏။

ညီငယ်ကို ရှင်ပြုပေးခြင်း

မဟာပန္နကမထေရ်သည် ဈာန်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာတို့ဖြင့် အခါကို လွန်စေတော်မူလျက် တနေ့သ၌ “ဤ ဈာန်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာကို ငါ့ညီ စူဠပန္နကအား ပေးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်မည်လော” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အဖိုးသူဌေးကြီးထံ သွားရောက်၍ “ဒါယကာသူဌေးကြီး...အကယ်၍ သင်တို့က သဘောတူလက်ခံကြမည်ဆိုပါလျှင် ငါသည် စူဠပန္နကကို ရှင်ပြုပေးလိုပါ၏” ဟု ခွင့်ပန်စကား မိန့်ကြားလေ၏။ အဖိုးသူဌေးကြီးက “အလိုတော်ရှိသည့်အတိုင်း ရှင်ပြုပေးတော်မူကြပါ အရှင်ဘုရားတို့...” ဟု ကျေနပ်စွာ ခွင့်ပြုစကား ပြောကြားလတ်သော် မဟာပန္နက မထေရ်သည် စူဠပန္နကသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေး၍ ဆယ်ပါးသီလတို့၌ တည်စေလေ၏။

စူဠပန္နကသာမဏေသည် နောင်တော်မဟာပန္နကမထေရ်၏ အထံ၌—

ပဒုမံ ယထာ ကောကနဒံ သုဂန္ဓံ၊
 ပါတော သိယာ ဖုလ္လ-မဝီတဂန္ဓံ။
 အင်္ဂီရသံ ပဿ ဝိရောစမာနံ၊
 တပန္န-မာဒိစ္စ-မိဝန္တလိက္ခေ။

ကောကနဒံ=ရှက်ဖတ်များထ အဆင်းလှ၍ ကောက-
 နဒ အမည်ရသော။ သုဂန္ဓံ=ရနံ့ကောင်းကြိုင် လှိုင်ပေ

ထသော။ ပဒုမံ = ပဒုမာကြာသည်။ ပါတော = နေ
အရုဏ်စက် တက်လတ်ဦးစွာ နံနက်အခါ၌။ ဖုလ္လံ = ပွင့်
သည်ဖြစ်၍။ အဝိတဂန္ဓံ = ရနံ့ကောင်းသင်း မကင်းသည်
ဖြစ်၍။ ဝိရောစမာနံ = ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်လှပသည်။
သိယာ ယထာ = ဖြစ်လေသကဲ့သို့။ (တထာ = ထိုအတူ)။
သုဂန္ဓံ = ကိုယ်တော်ရနံ့ ဂုဏ်ရနံ့ဖြင့် သင်းပြန့်မွှေးကြိုင်
လှိုင်တော်မူထသော။ အန္တလိက္ခေ = အဇဉာပြင် မိုး
ကောင်းကင်၌။ အာဒိစ္စမိဝ = သရဒအခါ တက်လာ
ပေါ်ထွန်း နေစက်ဝန်းကဲ့သို့။ တပန္နံ = ကိုယ်တော်၏
တန်ခိုးရှိန်ဖြင့် တထိန်ထိန် တောက်ပတော်မူထသော။
ဝိရောစမာနံ = ဖူးတိုင်းသပ္ပယ် တင့်တယ်စွာထသော။
အဂ္ဂိရသံ = ကိုယ်တော်မြတ်မှ မပြတ်ပြီးပြန် တလက်
လက်ဖြင့် ထွက်သောရောင်ခြည်ရှိတော်မူသော မြတ်စွာ
ဘုရားကို။ ပဿ = ပဿာဟိ = အာရုံထင်ထင် သဒ္ဓါ
ဇောသက်ဝင်၍ ဖူးမြင်လိုက်စမ်းပါတော့လော—

ဤဂါထာကို သင်ယူလေသည်။ သင်ပြီးတိုင်း သင်ပြီးတိုင်းသော
စာပိုဒ်များသည် အထက်အထက် စာပိုဒ်များကို သင်ယူလတ်
သည်ရှိသော် ပျောက်ခြင်းမလှ ပျောက်၍ပျောက်၍ သွားလေ၏။
ထို စူဠပန္နက သာမဏေ၏အဖို့ရာ ဤဂါထာကို သင်ယူရန်
အားထုတ်စဉ်ပင် လေးလတို့လွန်၍ သွားကုန်၏(= လေးလကြာ
သော်လည်း ဤဂါထာကို နှုတ်တက်မရနိုင်ဟု ဆိုလိုသည်။)

(စူဠပန္နကသည် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါက ရဟန်း
ပြု၍ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တပါး ဖြစ်ပြီးလျှင် အခြားဉာဏ်နဲ့နွေး လေးကန်
သည့် ရဟန်းတပါး ပါဠိသင်ယူသောအခါ ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်မှု
ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုဉာဏ်နဲ့သော ရဟန်းသည် ထိုပြက်ရယ်ပြောင်
လှောင်မှုကြောင့် ရှက်နိုးလှရကား ပါဠိကိုလည်း မသင်ဝံ့တော့ချေ၊
စာအံ့မှုကိုလည်း မပြုဝံ့တော့ချေ၊ ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့်
ယခု စူဠပန္နကဘဝဝယ် ရှင်သာမဏေပြုပြီးလျှင်ပင် ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာ
ဉာဏ်ပညာနဲ့နွေးထိုင်းမှိုင်း၍ သွားလေ၏။ ထို့ကြောင့် သင်ပြီးတိုင်း
သင်ပြီးတိုင်းသော စာပိုဒ်များသည် အထက်အထက် စာပိုဒ်များကို

သင်ယူလတ်သည်ရှိသော် ပျောက်ခြင်းမလှ ပျောက်၍မေ့၍ သွားကြ
လေ၏။ ။အဂ္ဂတ္ထရဋ္ဌိကာမှ)။

ထိုအခါ စူဠပန္နကသာမဏေကို နောင်တော်မဟာပန္နက
မထေရ်သည် စူဠပန္နက...သင်သည် ဤသာသနာတော်၌ မဂ်
ဖိုလ်ကို မရထိုက်သူ = အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ချေ၏။ သင်ကား
လေးလတို့ဖြင့် တဂါထာကိုမျှ ရအောင်မသင်ယူနိုင်၊ ထိုသို့ဂါထာ
တပုဒ်ကိုမျှ လေးလဖြင့် ရအောင်မသင်ယူနိုင်သော သင်သည်
ရဟန်းကိစ္စကိုကား အဘယ်မှာလျှင် အထွတ်အထိပ် (= အရ-
ဟတ္တဖိုလ်) ပေါက်ရောက်စေနိုင်လိမ့်မည်နည်း = မရောက်စေနိုင်
မည်သာ ဖြစ်၏။ သို့ရကား သင်သည် ဤကျောင်းမှ ထွက်သွား
လော့”ဟု နှင်ထုတ်လေ၏။ ထိုသို့ နောင်တော်မထေရ်က နှင်ထုတ်
အပ်ရကား စူဠပန္နကသာမဏေသည် ကျောင်းပေါ်၌ မနေဝံ့
တော့ပဲ ကျောင်းအစွန်အဖျား (နောင်တော်မထေရ် မမြင်မည့်
နေရာ)၌ ငိုကြွေးလျက် ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အဓိ
ဂေါစရဂါမ် ပြု၍ ဆရာဇီဝက လှူဒါန်းဆောက်လုပ်အပ်သည့်
သရက်ဥယျာဉ် ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်
မူဆဲဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဆရာဇီဝကသည် ယောက်ျားတယောက်ကို
“ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားကို နက်ဖြန်
ဆွမ်းစားကြရန် သွားရောက်ပင့်လျှောက်ချေ”ဟု စေလွှတ်လိုက်
၏။ ထိုအချိန်၌ မဟာပန္နကမထေရ်သည် ဘတ္တုဒ္ဒေသက =
ဆွမ်းညှန်းသမ္ဗုတိ ရယူထားသူ ဖြစ်လေ၏။ သို့ရကား ဆွမ်းစား
အပင့်လာသော ဒါယကာက အရှင်မဟာပန္နကမထေရ်ကို
“အရှင်ဘုရား...ရဟန်းငါးရာတို့အတွက် ဆွမ်းကို လက်ခံတော်မူ
ပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားအပ်လေသော် မဟာပန္နကမထေရ်
သည် “စူဠပန္နကကိုထား၍ ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းတို့အတွက်
ဆွမ်းကို လက်ခံ၏”ဟု (စူဠပန္နကကို ပစ်ပယ်စကား) မိန့်ကြား
လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးတော်မူခြင်း

စူဠပန္နကသည် ထိုစကားကိုကြားရလျှင် အတိုင်းထက်အလွန် နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ရှာလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် စူဠပန္နက၏ ပင်ပန်းနေပုံကို မြင်တော်မူ၍ “စူဠပန္နကသည် ငါဘုရားကြွသွား လျှင် သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်လိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကြွရောက်ပြီးလျှင် မနီးမဝေးသောအရပ်၌ ကိုယ်တော်ကို ထင်စွာပြုလျက် “ချစ်သားပန္နက....သင်ချစ်သား သည် အဘယ့်ကြောင့် ငိုကြွေးနေသနည်း”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ စူဠပန္နက-က “မြတ်စွာဘုရား....နောင်တော်မထေရ်က တပည့် တော်ကို ကျောင်းမှ နှင်ထုတ်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား လေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သားပန္နက.....သင်၏ နောင်တော်မှာ သတ္တဝါတို့၏ အာသယဓာတ်, အနုသယဓာတ်ကို သိသော = အာသယာနုသယဉာဏ် မရှိချေ၊ သင်ချစ်သားကား ငါဘုရားချေချွတ်ဆုံးမရမည့် = ဗုဒ္ဓဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်” ဟု အားပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် “ချစ်သားပန္နက.... သင်ချစ်သားသည် ဤအဝတ်ကို လက်ဖြင့်ဆုပ်ကိုင်၍ ‘ရဇော- ဟရဏံ ရဇောဟရဏံ = ဤအဝတ်ကား မြို့ကို ဆောင်တတ်စွာ၊ ဤအဝတ်ကား မြို့ကိုဆောင်တတ်စွာ’ဟု တတွတ်တွတ်ရွတ်ဆိုကာ ဘာဝနာတရား ပွားများအားထုတ်လေ့”ဟု မိန့်တော်မူ၍ တန်ခိုး တော်ဖြင့် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် စင်ကြယ်သော ပုဆိုးကြမ်း = အဝတ်စ တခုကို ပေးတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။စူဠပန္နကသည် ရှေး တခုသောဘဝက မင်းဖြစ်၍ မြို့ကို လကျာရစ် လှည့်လည်ကြည့်ရှုသည်တွင် နဖူးမှ ချွေးယိုထွက်သဖြင့် စင်ကြယ်သော ပုဆိုးစဖြင့် နဖူးကို သုတ်လေ၏။ ပုဆိုးစသည် ညစ်နွမ်း၍ သွားလေ၏။ ထို(စူဠပန္နကအလောင်း)မင်းသည် “ဤညစ်နွမ်းသော ကိုယ်ကို အမှီပြု၍ ဤသို့သဘောရှိသည့် စင်ကြယ်သောပုဆိုးစသည် ပကတိသဘောကို စွန့်၍ ညစ်နွမ်းရလေပြီ၊ သင်္ခါရတရားတို့သည် မမြဲ ကုန်စွာတကား”ဟု အနိစ္စသည်ကို ရခဲဘူးလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစူဠပန္နက၏အဖို့ရာ “ရဇောဟရဏကမ္မဋ္ဌာန်း = မြို့ကို ဆောင်တတ် သည့် အဝတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်သာလျှင် ” အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း

အားကောင်းသော ဥပနိဿယည်း ပစ္စည်းဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် စူဠပန္နက၏ ဖော်ပြရာပါ ရှေးအကြောင်းကောင်းမှု ကို မြင်တော်မူ၍ ထိုကောင်းမှုအား လျှောက်ပတ်သောကမ္မဋ္ဌာန်း၌ တိုက်တွန်းတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ စင်ကြယ်သော ပုဆိုးကြမ်းအဝတ်ကို ပေးတော်မူ၏။

အရှင်စူဠပန္နက ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

စူဠပန္နကသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ပေးအပ်သည့် ပုဆိုးအဝတ် စကို “ရဇောဟရဏံ ရဇောဟရဏံ = မြို့ကို ဆောင်တတ်စွာ တကား၊ မြို့ကို ဆောင်တတ်စွာတကား” ဟု တတွတ်တွတ်ရွတ်ဆို လျက် လက်ဖြင့် ဆုပ်နယ်ကာ ထိုင်နေလေ၏။ ယင်းသို့ ဆုပ်နယ် ဖန်များလတ်သော် ထိုပုဆိုးကြမ်း အဝတ်စ၏ ချည်မျှင်များသည် ညစ်နွမ်း၍ လာကုန်၏။ တဖန်ထပ်၍ သုံးသပ်ဆုပ်နယ်ပြန်သော် လက်နှီးအဝတ်သဖွယ် တိုး၍ညစ်နွမ်းလေ၏။ စူဠပန္နကသည် ဉာဏ်ရင့်ကျက်ချိန်သို့ရောက်၍ ထိုပုဆိုးကြမ်း၌ ခယဝယ = ကုန်ခန်း ခြင်း ပျက်စီးခြင်းသဘောကို စိတ်ဝယ်ထင်မြင်စေပြီးနောက် တဖန် ဆက်၍ “ဤပုဆိုးကြမ်းအဝတ်စသည် ပကတိပင်ကိုယ်အားဖြင့် ဖြူစင်သန့်ရှင်းသောအဝတ်ဖြစ်၏။ သို့သော် ဤဥပါဒိန္နက = ငါ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို အမှီအကြောင်းပြု၍ ညစ်နွမ်းရလေသည်။ ဤစိတ် တရားသည်လည်း ဤအဝတ်နှင့်တူသောအလား = ဖြစ်ခြင်းရှိစွာ တကား = ဘဝင်စိတ်အနေ ပင်ကိုယ်ပကတိအားဖြင့် ဖြူစင် သန့်ရှင်းသော ဤစိတ်သည်လည်း ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ-စသော ယှဉ်ဖက်အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် ဆက်စပ်သောကြောင့် ညစ်နွမ်း သော သဘောရှိစွာတကား” ဟု မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း နှလုံး သွင်း ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ သမာဓိဘာဝနာအလုပ်ကို အားထုတ် သောရာ ရူပါဝစရဈာန်လေးပါးတို့ကို ရရှိ ထိုဈာန်တို့ကို အခြေပါ- ဒက ပြုလုပ်၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းလတ်သော် ပဋိသန္တိဒါ ဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏ = ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ အရှင်စူဠပန္နကသည် မနော- မယ ရူပါဝစရဈာန်ကို လှလှကြီး ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရရှိသူဖြစ်၍

တပါးတည်းက အများဖြစ်အောင်၊ အများကြီးက တပါးတည်း ဖြစ်အောင်-ဤသို့စသည် ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဣဒ္ဓိရှင် ဖြစ်တော်မူ သည့်ပြင် ထိုအရှင်မြတ်၏အဖို့ရာ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်ပင် ပိဋကတ် တော်သုံးပုံလည်း တတ်ပြီး သင်ပြီး၊ အဘိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့ လည်း ရပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏။ (ဤအရာမျိုးကို မဂ္ဂသိဒ္ဓ- ပရိယတ္တိ၊ မဂ္ဂသိဒ္ဓအဘိညာဏ်ဟု ခေါ်၏။ ပရိယတ်ကို အထူး မသင်ရပဲ၊ အဘိညာဏ်အတွက် အထူးအားမထုတ်ရပဲ အရဟတ္တ မဂ်ကို ရလိုက်လျှင်ပင် ပိဋကတ်လည်း သင်ပြီး တတ်ပြီး၊ အဘိ- ညာဏ်တို့ကိုလည်း ရပြီးသား ဖြစ်လေသည်။ မဂ်၏တန်ခိုး ကြောင့် ပြီးသည့် ပရိယတ်၊ အဘိညာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုရာ၏)။

နောက်တနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းပေါင်း (၄၉၉) လေးရာ့ကိုးဆယ့်ကိုးပါးတို့နှင့် အတူတကွ ဆရာဇီဝက၏ နေအိမ် သို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ကြွရောက်ကာ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။ အရှင်စူဠပန္နကသည်ကား မိမိအတွက် ဆွမ်းကို နောင်တော် မဟာပန္နကမထေရ်က လက်မခံသည့်အတွက်သာ မလိုက်ပါရပဲ ရှိလေ၏။ ဆရာဇီဝကသည် ရှေးဦးစွာ ယာဂုကပ်လှူဖို့ရန် စီမံ အားထုတ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ယာဂုကို အလှူမခံပဲ လက်တော်ဖြင့် သပိတ်တော်ကို ပိတ်၍ ထားတော်မူ၏။ ဆရာ ဇီဝကက “မြတ်စွာဘုရား.....အဘယ့်ကြောင့် ယာဂုကို အလှူမခံ ပါသနည်း ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် “ဒါယကာဇီဝက....ကျောင်းမှာ ရဟန်းတပါး ကျန်ရှိနေ သေးသည်”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ဆရာဇီဝကသည် ယောက်ျား တယောက်ကို “အမောင်....သွားပါချေ၊ ကျောင်းမှာကျန်ရှိနေသော အရှင်မြတ် ကို ပင့်၍ လာခဲ့ပါလော့” ဟု မှာထား စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ စူဠပန္နက မထေရ်သည်လည်း ထို ယောက်ျား မလာမီကပင် ကြိုတင်၍ ရဟန်းတပါးနှင့်တပါး ပုံပန်းသဏ္ဌာန်မတူအောင်၊ ရဟန်းတပါး၏ သင်္ကန်းစီရင်ခြင်းစသော အလုပ်ကိစ္စကိုလည်း

အခြား ရဟန်းတပါးနှင့် မတူအောင်ပြု၍ ရဟန်းတော်ပေါင်း တထောင် တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းထားနှင့်လေ၏။

ဆရာဇိဝကလွှတ်လိုက်သော ယောက်ျားသည် ကျောင်း၌ ရဟန်းတော်တို့ အလွန်များနေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ (ဆရာဇိဝက-က ရဟန်းတပါးကိုသာ အပင့်လွှတ်လိုက်ရကား မပင့်ဝံ့တော့ပဲ) တဖန်ပြန်လာ၍ ဆရာဇိဝကအား “အိုအရှင် ဆရာဇိဝက... ဤယခု ဆရာ့အိမ်မှာ ကြွရောက်ရှိနေသော ရဟန်းသံဃာထက် ကျောင်းတိုက်မှာရှိနေသော ရဟန်းသံဃာက ပို၍များပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပင့်ဖိတ်ရမည့် အရှင်ကောင်းကို မသိနိုင် မစဉ်းစားနိုင် အောင် ဖြစ်ပါသည်” ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုလေ၏။ ဆရာဇိဝက သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား.....ကျောင်းတိုက်မှာ ကျန်ရှိနေရစ်သော ရဟန်းသည် အဘယ်အမည်ရှိပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဒါယကာဇိဝက... ကျောင်းတိုက်မှာ ကျန်ရှိနေရစ်သော ရဟန်းသည် ‘စူဠပန္နက အမည်ရှိ၏’ ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ဆရာဇိဝကသည် ထို ယောက်ျားကို “အမောင်....တဖန် သွားပါဦးလော့၊ စူဠပန္နက အမည်ရှိသော အရှင်သည် အဘယ်အရှင်မြတ်နည်း” ဟု မေး၍ ပင့်ဆောင်ခဲ့လော့” ဟု မှာတမ်း၍ တဖန် အပင့်လွှတ်လိုက်ပြန် လေ၏။

ထို ယောက်ျားသည် ကျောင်းတိုက်သို့သွား၍ “စူဠပန္နက အမည်ရှိသော အရှင်သည် အဘယ်အရှင်မြတ်ပါနည်း” ဟု မေး လေ၏။ ရဟန်းတထောင်လုံးကပင် “စူဠပန္နကမထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင်တည်း၊ စူဠပန္နကမထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင်တည်း” ဟု ဖြေ ကြားလေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် တဖန် ပြန်လာ၍ ဆရာဇိဝက အား “ဆရာ ရဟန်းတထောင်အားလုံးကပင် ‘စူဠပန္နက မထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင်တည်း၊ စူဠပန္နကမထေရ်ဆိုသူမှာ ငါပင် တည်း’ ဟု မိန့်ကြားကြပါသည်။ အကျွန်ုပ်သည် ဤမည်သော အရှင်ကို ပင့်ခေါ်ရမည်ဟု မသိနိုင် မစဉ်းစားနိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ရ ပါသည်” ဟု ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ ဆရာဇိဝကသည်ကား

သစ္စာလေးပါး တရားသိပြီးသူ အရိယာဒါယကာ တယောက် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “ကျောင်းမှာ ကျန်ရှိနေရစ်သော ရဟန်းသည် တန်ခိုးရှင်ရဟန်းတည်း” ဟု နည်းဥပါယ်အားဖြင့်ပင် သိမြင်၍ “အမောင်...သွားပါချေဦး၊ ရှေးဦးစွာပြောကြားသော ရဟန်းကို ပင် ‘မြတ်စွာဘုရားက အရှင်ဘုရားတို့ကို ခေါ်တော်မူ၏’ ဟု ပြောဆို၍ ထိုရဟန်း၏ သင်္ကန်းစွန်း၌ ဆွဲကိုင်ကာ ပင့်ခဲ့လော့” ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်ပြန်၏။ ထိုယောက်ျားသည် ကျောင်းတိုက် သို့ သွားပြန်၍ ဆရာဇီဝက မှာလိုက်သည့်အတိုင်း ပြုလုပ်လေလျှင် ထိုခဏမှာပင် ရဟန်းတထောင်တို့ ကွယ်ပျောက်၍သွားကြလေ ကုန်၏။ ထိုအခါမှာမှ ထိုယောက်ျားသည် အရှင်စူဠပန္နက မထေရ်ကို ပင့်ဖိတ်ခေါ်ဆောင်၍ သွားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုခဏမှာမှ ယာဂုကို အလှူခံကာ ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင် တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၍ ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ရောက်တော်မူလျှင် တရားသဘင်၌ “ဘုရားရှင်တို့မည်သည် အလွန်လျှင် ကြီးမြတ်လှကုန်စွာတကား၊ လေးလကြာ၍မှ ဂါထာ တပုဒ်ကို နှုတ်တက်ရအောင် မသင်ယူနိုင်သော ရဟန်းကို ဤသို့စဉ် တန်ခိုးကြီးမြတ်သူ ဖြစ်အောင် ပြုတော်မူနိုင်ပါပေကုန်၏” ဟု ရဟန်းတို့၏ ဆွေးနွေးစကား ဖြစ်ရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် ထိုရဟန်းတို့၏ စိတ်ဖြစ်ပုံကို သိတော်မူ၍ တရားသဘင်သို့ ကြွတော်မူကာ ခင်းထားအပ်သော ဘုရားနေရာတော်၌ ထိုင်နေ တော်မူလျက် “ရဟန်းတို့...သင်တို့သည် အဘယ်စကားကို ပြော ကြားနေကြကုန်သနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းများက “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်များသည် အခြားစကား တစုံတရာ ကိုမျှ မပြောဆိုကြပါ၊ ‘စူဠပန္နကသည် အရှင်ဘုရားတို့၏အထံမှ ကြီးစွာသော လာဘ်ကို ရအပ်လေပြီ’ ဟု အရှင်ဘုရားတို့၏ ဂုဏ် ကျေးဇူးစကားကိုသာ ပြောဆိုနေကြပါကုန်၏” ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းတို့... ယခုအခါ ငါဘုရား၏ ဩဝါဒကို လိုက်နာ၍ လောကုတ္တရာအမွေ

အနှစ်ကို ရခြင်းကား မအံ့ဩလောက်သေး၊ ဤစူဠပန္နကသည် အတိတ်ဝေးစွာ ရှေးအခါကလည်း မရင့်ကျက်သေးသောဉာဏ်၌ တည်စဉ် ငါဘုရား၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာ၍ လောကီအမွေ အနှစ်ကို ရဘူးလေပြီ”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က “အဘယ်အခါတုန်းကနည်း မြတ်စွာဘုရား....”ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့အား ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း အတိတ်ဖြစ်ရပ် “စူဠသေဋ္ဌိဇာတ်”ကို ထုတ်ဆောင်ပြတော်မူလေ၏။—

စူဠသေဋ္ဌိဇာတ်

ရဟန်းတို့.....ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်၌ မြဟ္မဒတ်မင်း မင်းပြုလေ၏၊ ထိုအခါ စူဠသေဋ္ဌိအမည်ရှိသော ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးသည် ခပ်သိမ်းသောနိမိတ်တို့ကို သိမြင် ကျွမ်းကျင်၏။ စူဠသေဋ္ဌိသုခမိန်သူဌေးသည် တနေ့သ၌ မင်းကို ခစားရန် သွားလတ်သော် လမ်းခရီးအကြား၌ ကြွက်သေ တကောင်ကို တွေ့မြင်၍ ထိုခဏဝယ် ကောင်းကင်နက္ခတ်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ပြီးသော် “ပညာမျက်စိရှိသော အမျိုးကောင်းသား သည် ဤကြွက်သေကို ယူဆောင်၍ သားမယား မွေးမှုကို ပြုရန် ၎င်း၊ အလုပ်ကိစ္စတို့ကို ယှဉ်စေရန်၎င်း တတ်နိုင်၏”ဟု နိမိတ်ဖတ် စကား ပြောကြားလေ၏။

မထင်မရှား ဆင်းရဲသားတယောက်သည် ထိုပညာရှိသုခမိန် စူဠသေဋ္ဌိသူဌေး၏ နိမိတ်ဖတ်စကားကို ကြားရ၍ “ဤသုခမိန် သူဌေးသည် မသိပဲ ပြောလိမ့်မည်မဟုတ်”ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ ထိုကြွက်သေကို ကောက်ယူပြီးလျှင် ဈေးတခုသို့ သွားရောက်ကာ ကြောင်စာအဖြစ် ရောင်းချ၍ တချင်ရွေးမျှသောဥစ္စာကို ရလေ၏။ ထိုတချင်ရွေးဖြင့် တင်လဲ(=ထန်းလျက်ခဲ)ကို ငယ်ပြီးလျှင် သောက်ရေအိုးတလုံးကို ထမ်းယူခဲ့ကာ တောမှ ပန်းခူး၍ပြန်လာ သော ပန်းသည်တို့ကို တွေ့၍ တင်လဲခဲ အစာနံငယ် အတန်ငယ်ကို ပေးပြီးလျှင် ရေမှတ်ဖြင့် သောက်ရေကို သန့်သန့်ပြန်ပြန်ခပ်ယူကာ

အမောပြေတိုက်ပေးလေ၏။ ပန်းသည်များသည် ကျေးဇူးတင်စွာ ဖြင့် ထိုဆင်းရဲသားအား ပန်းတဆုပ်စီ တဆုပ်စီ ပေးခဲ့ကြတုန်၏။

(ဤမှစ၍ ထိုဆင်းရဲသား အမျိုးကောင်းသားကို ပညာရှိသူ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ စုဠသေဋ္ဌသုခမိန်သုဋ္ဌ၏ နည်းခံတပည့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း “ပညာရှိတပည့်ငယ်” ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသုံးစွဲ ပေအံ့)။ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် ပန်းသည်များ တဆုပ်စီ တဆုပ်စီ ပေးခဲ့ကြသော ပန်းဖိုးဖြင့် နောက်တနေ့၌လည်း ရနိုင် သမျှသော တင်လဲနှင့် သောက်ရေအိုးသန့်သန့်ကို ထမ်းဆောင် ကာ ပန်းဥယျာဉ်ရှိရာသို့ပင် သွားရောက်လေ၏။ ထိုနေ့၌ကား ပန်းသည်များသည် ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်အား မိမိတို့အိုးပြီးသော ပန်းများမှ တဝက်စီ တဝက်စီ ခွဲဝေ၍ပေးကာ ပြန်သွားကြလေ ကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့် ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် မကြာမီပင် ငွေအသပြာ ရှစ်ကျပ်တို့ကို ရရှိ စုဆောင်းမိလေ၏။

တဖန် လေကြီးမိုးကြီးကျသောတနေ့၌ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ် သည် စွန့်ပစ်ထားသော ဥယျာဉ်ကြီး (=ဥယျာဉ်အိုကြီး) သို့ သွားရောက်၍ လေတိုက်ခပ်သဖြင့် ပြုတ်ပြုတ်ကျသော ထင်းတို့ကို အစုအပုံ ပြုလျက်နေစဉ် မင်းအသုံးတော်ခံ အိုးထိန်းသည်၏ အထံမှ ငွေအသပြာ တဆယ့်ခြောက်ကျပ်တို့ကို ရပြန်လေသည်။ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် ပန်းဖိုးရှစ်ကျပ်နှင့် ထင်းခြောက်ဖိုး တဆယ့်ခြောက်ကျပ် = ၂-ရပ်ပေါင်း နှစ်ဆယ့်လေးအသပြာ = နှစ်ဆယ့်လေးကျပ်တို့ ဖြစ်ကုန်လတ်သော် “ငါ့အဖို့ရာ ဤဥဒု ရကြောင်း နည်းလမ်းဥပါယ်ကောင်းသည် ရှိ၏ = မြက်သည် တို့အား ရေချမ်းဒကာခံရလျှင် ဥစ္စာရကြောင်း နည်းလမ်း ဥပါယ်ကောင်းဖြစ်၏” ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိ၍ မြို့တံခါးဝမှ မေး မဝေးအရပ်၌ ရေလှောင်အိုးစုရည်းကြီးတလုံးကို တည်ထားပြီး လျှင် မြို့အပြင်ဆင်ခြေဖုံးမှ လာရောက်ကြသည့် မြက်ထမ်းသမား = မြက်သည်ငါးရာတို့ကို သောက်ရေတိုက်ကာ ရေချမ်းဒကာခံလေ ၏။ မြက်သည်များက “မိတ်ဆွေ.....သင်ကား ငါတို့၏အပေါ် ဝယ် အလွန်ကျေးဇူးများသူ ဖြစ်ပါ၏။ သင့်အဖို့ရာ အဘယ်အမှုကို

ငါတို့ကူညီပြုရမည်နည်း”ဟု မေးမြန်းပြောဆိုကြလေလျှင် ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် “ကျွန်ုပ်၏အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ဖွယ်ကိစ္စ ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ကူညီဆောင်ရွက်ကြရပါလိမ့်မည်”ဟု လက်ခံစကား ပြောကြားပြီးလျှင် ဤမှ ထိုမှ လှည့်လည်သွားရောက်ကာ ကုန်းလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲ၊ ရေလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲတို့နှင့် အဆွေခင်ပွန်း ချစ်ကျမ်းမိတ်ဖွဲ့မှုကို ပြုမိလေ၏။

တနေ့သ၌ ပညာရှိတပည့်ငယ်အား ကုန်းလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲက “နက်ဖြန်ခါ ဤဗာရာဏသီပြည်သို့ မြင်းကုန်သည် တယောက် မြင်းငါးရာတို့ကို ယူဆောင်၍ လာလိမ့်မည်”ဟု သတင်းကောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။ ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် ထိုကုန်းလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲ၏စကားကို ကြားသိရ၍ မြက်ထမ်းသမား=မြက်သည်များအား အသိပေးပြီးလျှင် တယောက်တယောက်လျှင် ရှေးနေ့များကထက် မြက်တထုံးတထုံး ပို၍ ယူဆောင်လာစေလေ၏။ ထိုအခါ ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် မြင်းတို့ကို မြို့တွင်းသို့ သွင်းလာသောအချိန်၌ မြက်ထုံးပေါင်းတထောင်ကို မြင်းကုန်သည်မြင်နိုင်လောက်အောင် ရှေ့မြို့တော် အတွင်းတံခါး၌ စုပုံထားကာ ထိုင်နေလေ၏။ မြင်းကုန်သည်သည် တမြို့လုံး၌ လှည့်လည်ရှာပါသော်လည်း မြင်းစာကို မရရှိသောကြောင့် ထို ပညာရှိတပည့်ငယ်အား အသပြာကျပ်တထောင်ပေး၍ ထိုမြက်ထုံးတထောင်ကို ယူဆောင်သွားလေ၏။

ထို့နောက် နှစ်ရက်သုံးရက် လွန်သောအခါ၌ ထို ပညာရှိတပည့်ငယ်အား ရေလမ်းကိစ္စဆိုင်ရာ အကြီးအကဲမိတ်ဆွေသည် “ပင်လယ်ကူးဆိပ်ကမ်းသို့ ကုန်သင်္ဘောကြီးတစင်း ဆိုက်ရောက်လာပြီ”ဟူသော သတင်းစကားကို ပြောကြားစေလေ၏။ ပညာရှိတပည့်ငယ်သည် “ဥစ္စာရကြောင်း ဤနည်းလမ်း ဥပါယ်ကောင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာပြန်ပြီ”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ အလုံးစုံအဆောင်အယောင်နှင့် ပြည့်စုံသော ရထားတစီးကို ခေတ္တခဏ အသပြာငွေရှစ်ကျပ်ဖြင့် ငှားယူ၍ ပင်လယ်ကူးဆိပ်ကမ်းသို့ သွား

ရောက်ပြီးလျှင် လက်စွပ်တကွင်း သင်္ဘောကုန်သည်မှူးအား စရံ အဖြစ် ပေးအပ်၍ ဆိပ်ကမ်းနှင့် မနီးမဝေးအရပ်ဝယ် ပွဲရုံပမာ တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာကို သပ်ယပ်စွာကာရံစေပြီးနောက် ထိုပွဲရုံ အတွင်း၌ ထိုင်နေကာ မိမိ၏ အစေအပါး (ငှါးထားသော) လူများကို “အပြင်ကုန်သည်များ အကယ်၍ လာရောက်ကြလျှင် သုံးခုမြောက်ဆင့်ကြား သတင်းစကားဖြင့် (ပြောဆိုရာဌာန သုံး ဆင့်ထား၍-ဟု ဆိုလိုသည်) ငါ့အား ပြောကြားကြကုန်လော့”ဟု အမိန့်ပေး မှာထားလေ၏။

“ကုန်သင်္ဘောကြီး ဆိုက်ရောက်နေပြီ” ဟူသော သတင်း စကားကို ကြားသိရ၍ ဗာရာဏသီပြည်မှ တရာမျှသောကုန်သည် ကြီးတို့သည် “ကုန်ဘဏ္ဍာဥစ္စာကို ငါတို့ဝယ်ယူကုန်အံ့”ဟု ဆိပ် ကမ်းသို့ လာရောက်ကြလေကုန်၏။ ဆိပ်ကမ်းမှာရှိနှင့်ကြသည့် ပညာရှိတပည့်ငယ်၏ လူများက “ကုန်ဘဏ္ဍာဥစ္စာကို အသင်တို့ ရကြတော့မည် မဟုတ်ကုန်၊ ဤမည်သော နေရာ၌ နေထိုင်သည့် ကုန်သည်ကြီးက အားလုံးကုန်များအတွက် စရံပေးထားအပ်လေ ပြီ”ဟု ဆီးကြိုပြောဆိုကြလေကုန်၏။ ထိုဗာရာဏသီကုန်သည်ကြီး တရာမျှတို့သည် ထိုသူတို့ပြောစကားကို ကြားရလေလျှင် ပညာရှိ တပည့်ငယ် (= ကုန်သည်ကြီးဆိုသူ)အထံသို့ လာရောက်ကြလေ ကုန်၏။

ပညာရှိငယ်၏ တပည့်များက ရှေးမှာထားရင်းအတိုင်း ခမ်း နားသည်ထက် ခမ်းနားအောင် သုံးခုမြောက်ဆင့်ကြား သတင်း စကားဖြင့် ကုန်သည်ကြီးများ လာရောက်ကြကြောင်းကို တရိ တသေ ပြောကြားကြလေကုန်၏။ ကုန်သည်ကြီး တရာတို့သည် လည်း ပညာရှိငယ်အား တယောက်တယောက်လျှင် တထောင်စီ တထောင်စီ လက်ဆောင် (အပျောက်) ပေး၍ ထို သင်္ဘောပါ ကုန်များအတွက် အစုရှင်များ ဖြစ်ကြပြီးသော် တဖန်ထပ်လှောက် ၍ တယောက် တယောက်လျှင် တထောင်စီ တထောင်စီပင် ပညာရှိငယ်အား အမြတ်အစွန်းပေးကြ၍ (ထို ပညာရှိငယ်ကို အစုရှင်အဖြစ်မှ ထွက်စေပြီးလျှင်) သင်္ဘောပါ ကုန်ဘဏ္ဍာ ဥစ္စာ

တို့ကို မိမိတို့ချည်းပိုင်သည့် ကုန်ဘဏ္ဍာဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြလေ ကုန်၏။ ထိုပညာရှိတပည့်ငယ်သည် တထိုင်တည်းဖြင့်ပင် အသပြာ နှစ်သိန်းတို့ကို ရယူခဲ့၍ ဗာရာဏသီပြည်တွင်းသို့ လာခဲ့ပြီးလျှင် “ငါကား ကျေးဇူးသိသူ = ကတညူပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် အသပြာတသိန်းကို ယူဆောင်ခဲ့၍ စူဠသေဋ္ဌိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးထံတို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုအခါ စူဠသေဋ္ဌိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးသည် ထိုပညာရှိ တပည့်ငယ်ကို “ချစ်သား.... သင်သည် အဘယ်သို့ ပြု၍ ဤ အသပြာ ဥစ္စာများကို ရအပ်သနည်း”ဟု မေးလေ၏။ ပညာရှိ တပည့်ငယ်သည် “အရှင်သူဌေးမင်းတို့ ကြွက်သေကို ကြည့်ရှု ကာ မိန့်မှာအပ်သော နည်းလမ်းဥပါယ်ကောင်း၌ တည်၍ အကျွန်ုပ်သည် လေးလအတွင်းမှာပင် အသပြာနှစ်သိန်းနှင့် နှစ်ဆယ့်လေးကျပ်ကိုရအပ်ပါပြီ”ဟု အကြောင်းမျိုးစုံကို ပြန်ကြား ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ စူဠသေဋ္ဌိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးသည် ထိုပညာရှိငယ်၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် “ယခုအခါ ဤသို့ ပညာရှင်သဘောရှိသော လူငယ်ဘယောက်ကို သူတပါးဥစ္စာ ပြုရန် မသင့် = မိမိဥစ္စာဖြစ်အောင် ပြုသင့်၏”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် ပြီးလျှင် အရှယ်သို့ရောက်ပြီးသော မိမိသမီးကို ထိုပညာရှိငယ်အား ပေး၍ အိမ်ထောင်စု၏ အရှင်သခင် အကြီးအကဲအဖြစ်ရောက် အောင် ချီးမြှောက်လေ၏။ ထိုအမျိုးကောင်းသား ပညာရှိသည် စူဠသေဋ္ဌိ ပညာရှိသုခမိန်သူဌေးကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ ထို ဗာရာဏသီပြည်၌ သူဌေးကြီးရာထူးကို ရယူ၍ အသက်တမ်း အတိုင်း တည်နေပြီးလျှင် ကံအားလျော်စွာ လားရောက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ပဗ္ဗုပ္ပန်ဝတ္ထု၊ အတိတ်ဝတ္ထု၊ နှစ်ပါးတို့ကို ဟောကြားပြီးနောက် အနုသန္ဓေစကား ဆက်စပ်ပြီးလျှင် ယခု ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသောအခါ၌—

“အပ္ပကေနပိ မေဓာဝီ၊ ပါဘတေန ဝိစက္ခဏော။
သမုဋ္ဌာပေတိ အတ္တာနံ၊ အဏုံ အဂ္ဂိံ သန္ဓမံ။

ဘိက္ခုဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့.....။
ပုရိသော = ပညာရှိငြား မင်းယောက်ျားသည်။ အဏုံ =
အနည်းငယ်မျှ မပြောပလောက်သော။ အဂ္ဂိ = ဗီးကို။
သန္ဓမံ = သန္ဓမန္တော = လောင်စာထည့်ပေ ခံတွင်းလေ
ဖြင့် မနေမနား ကြိုးစားအားထုတ် အဖန်ဖန်မှုတ်သည်
ဖြစ်၍။ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ = ကြိုးစွာသော ဗီးပုံကြီးကို။
သမုဋ္ဌာပေတိ ဣဝ = ဖြစ်စေသကဲ့သို့။ ဧဝံ = ဤအတူ။
ဝိစက္ခဏော = ရောင်းရေးဝယ်တာ လိမ္မာပါးနပ်သော။
မေဓာဝီ = ရှေ့ရေး နောက်ရေး ထောက်တွေးမြော်မြင်
ပညာရှင်သည်။ အပ္ပကေနပိ = အနည်းငယ်မျှ မပြောပ
လောက်သည်လည်းဖြစ်သော။ ပါဘတေန = အရင်းဥစ္စာ
ဖြင့်။ မဟာနေယသံ = ကြိုးစွာသော ဥစ္စာစည်းစိမ်ကို။
သမုဋ္ဌာပေတွာ = ဖြစ်စေ၍။ တတ္ထ = ထိုကြီးကျယ်လှစွာ
စည်းစိမ်းဥစ္စာ၌။ အတ္တာနံ = မိမိကိုယ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ
= သိန်း၊ သန်းကြွယ်ဆောက် သူဌေးအဖြစ်ရောက်အောင်
ချီးမြှောက်တင်ထားနိုင်လေ၏။—

ဟူသော ဤ ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင်
မြတ်စွာဘုရားသည် တရားသဘင်၌ စည်းဝေးညီမှုကြသော
ရဟန်းတို့အား ဤအကြောင်းရပ် အဋ္ဌပ္ပတ်ကို ဟောကြားတော်
မူလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရိယာသံဃာတော်
အပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဓမ္မာသနပလ္လင်ဝယ် ထိုင်နေတော်မူကာ
များစွာသော ရဟန်းတော် အရှင်မြတ်ဘို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး
နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်သောအခါ၌ အရှင်စူဠပန္နက
မထေရ်အား—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ မနော-
မယံ ကာယံ အဘိနိဗ္ဗိနန္တာနံ ယဒိဒံ စူဠပန္နကော (၁)။

စေတောဝိဝဇ္ဇကုသလာနံ ယဒိဒံ စူဠပန္နကော (၂) = ရဟန်းတို့... အဘိညာဏ်စိတ်ဖြင့် ပြီးသော (= အဘိညာဏ်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော) ရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းနိုင်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် စူဠပန္နကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၁)။ ရူပါဝစရဈာန်အရာဝယ် လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် စူဠပန္နကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၂)”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးနှစ်ရပ် နှင်းအပ်ပေးတော်မူလေ၏။

နောင်တော်ဖြစ်သော မဟာပန္နကမထေရ်အားကား—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သညာဝိဝဇ္ဇကုသလာနံ ယဒိဒံ မဟာပန္နကော = ရဟန်းတို့... အရူပါဝစရဈာန်အရာဝယ် လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာပန္နကသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ သညာဝိဝဇ္ဇ ကုသလအရာဝယ် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အခြားတပါးသော ရဟန်းတို့သည် ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဏ်ဖြင့် မနောမယရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းကြလျှင် သုံးပါး သို့မဟုတ် လေးပါးစသည် အနည်းအကျဉ်းသာ ဖန်ဆင်းကြကုန်၏။ အများကြီး မဖန်ဆင်းကြကုန်။ ထိုသို့ဖန်ဆင်းရာမှလည်း ဣဒ္ဓိရှင် = တန်ခိုးရှင်မိမိနှင့် ပုံပန်းတူလျက် အလုပ်ကိစ္စတခုတည်း တမျိုးတည်းကိုသာ ပြုလုပ်ကြသော နိမ္မိတရုပ်တို့ကို ဖန်ဆင်းကြကုန်၏။ စူဠပန္နကမထေရ်သည်ကား အာဝဠာနိတချက်တည်း (= ဝီထိ တဝီထိ) တည်းဖြင့်ပင် နိမ္မိတရဟန်းအထောင်ကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။ ထိုသို့ဖန်ဆင်းရာမှလည်း နိမ္မိတရုပ်ချင်း တပါးနှင့်တပါး အဆင်းမတူအောင် အလုပ်ကိစ္စမတူအောင် = တပါးက အဆင်းတမျိုး အခြားတပါးက အဆင်းတမျိုးဖြစ်အောင်၊ တပါးက အလုပ်တမျိုး အခြားတပါးက အလုပ်တမျိုးပြုလုပ်နေပုံ

ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် မနောမယရုပ်ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းရာ၌ တေဒဂ်ရာထူး ရတော်မူသည်။ ။စေတောဝိဝဋ္ဌကုသလ နှင့် သညာဝိဝဋ္ဌကုသလအရတို့ကို အဋ္ဌကထာ၌ အနည်းနည်းဖွင့်ပြ သော်လည်း စာဖတ်သူတို့ ဉာဏ်မရှုပ်ထွေးစေရန် ဤ၌ မဖော်ပြ တော့ပြီ။ ။ဤပန္နကမထေရ်ညီနောင် ၂-ပါးတို့နှင့်စပ်သော တရား ဒေသနာများကို အပဒါန် ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ထေရဂါထာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ဥဒါန်းပါဠိအဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ အကျယ်ထုတ်ယူ မှတ်သားကုန်ရာ၏။

ဤကား ပန္နကမထေရ်နောင်ညီ ၂-ပါးတို့ အကြောင်းတည်း။

(၁၃) အရှင်သုဘူတိ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သုဘူတိမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းအမျိုး သားသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မမူမီ ပုဏ္ဏားသူကြွယ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည် အားဖြင့် နန္ဒလုလင်ဟူ၍ တွင်မည်လေသည်။

နန္ဒလုလင်သည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြား တတ်မြောက်၍ ထို ဗေဒင်ကျမ်းများ၌ တရားအနှစ် သာရကို မတွေ့ရှိရကား မိမိ၏ အခြံအရံဖြစ်သော လုလင်ပေါင်း (၄၄၀၀၀) လေးသောင်းလေးထောင်တို့နှင့် အတူတကွ နိသဘ မည်သော တောင်ခြေရင်း၌ ရသေ့ရဟန်းပြု၍ လောကီအဘိ- ညာဏ်ငါးပါး၊ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်စေလေ၏။ မိမိ၏ တပည့် ရသေ့ပေါင်း လေးသောင်းလေးထောင်တို့ကိုလည်း ဈာန်အဘိညာဏ်ရ ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းဖြစ်အောင် ပြုလုပ်လေ၏။

ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် လောက၌ ပွင့်ထွန်း တော်မူလာ၍ ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြုလျက် နေတော်မူစဉ် တနေ့သ၌ နံနက်မိုးသောက်ထအခါ သတ္တလောက ကို ကြည့်ရှုတော်မူလေလျှင် နန္ဒရသေ့၏ တပည့်ဖြစ်ကြသူ ဆံကျစ်

ရသေ့ပေါင်း လေးသောင်း လေးထောင်တို့၏ အရဟတ္တဖိုလ် ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုကို၎င်း၊ နန္ဒရသေ့၏ အဖို့ရာလည်း အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော မဟာသာဝကရာထူးကို တောင့်တ ဆုပ်နိလိမ့်မည်ကို၎င်း မြင်တော်မူ၍ စောစောပင် ကိုယ်လက် သုတ်သင်မှု ပြုတော်မူ၍ နံနက်အခါ ကိုယ်တော်တိုင် သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ရှေး သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း နန္ဒရသေ့၏ သင်္ခမ်းကျောင်း သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုသင်္ခမ်းကျောင်း၌ သစ်သီးကြီးငယ်လှ ခါးခါးကြကြောင်း၊ ပန်းနေရာတော် ခင်းကျင်းလှခါးခါးကြကြောင်း၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားတော်မူကြောင်းများကို ရှေး သာရိပုတ္တရာမထေရ်ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း သိအပ်၏။

အထူးအားဖြင့်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူလတ်သော် (၁) ကိလေသာကင်းရှင်း ချမ်းသာစွာ နေခြင်းအင်္ဂါ၊ (၂) မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်ခြင်း အင်္ဂါ = ဤ အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော သာဝကမထေရ်တပါးကို “ချစ်သား.... သင်ချစ်သားသည် ရသေ့အပေါင်းအား ပန်းနေရာ အလှူအနုမောဒနာတရား ဟောကြားလော့” ဟု အမိန့်ပေးတော် မူလေ၏။ မထေရ်သည် မိမိ၏ အရာ၌ တည်၍ ပိဋကတ်သုံးပုံကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်တော်မူလျက် အနုမောဒနာတရား ဟောကြား တော်မူလေ၏။ ထိုမထေရ်၏ တရားဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် တရားဟော တော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါတပည့်ရသေ့ပေါင်း (၄၄၀၀၀) လေးသောင်း လေးထောင်လုံးတို့သည်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်ကြလေကုန်၏။ ဆရာဖြစ်သူ နန္ဒရသေ့ သည်ကား အနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော ရဟန်း၏ အာရုံနိမိတ်ကို ယူနေသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရား၏ တရား ဒေသနာတော်ကို အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့် မိမိဉာဏ်ကို မစေလွှတ်နိုင်ပဲ ရှိလေ၏။ (အနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော ရဟန်းကိုသာ အာရုံစော စိတ်ဝင်စားနေသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏

တရားတော်၌ ဉာဏ်မဝင်စားနိုင်ပဲ ရှိလေသည်ဟု ဆိုလို၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ထေ ဘိက္ခဝေါ = ရဟန်းတို့.....လာကြလော့” ဟု ကျန်သောတပည့်လေးသောင်းလေးထောင်တို့အတွက် ရွှေလက်တော်ဆန့်တန်း၍ ဟေိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ အားလုံးပင် ဆံ့, မုတ်ဆိတ်များ ကွယ်ပျောက် ဣဒ္ဓိမယ-ပရိက္ခရာတို့ ကိုယ်ဝယ်ရောက်ကြလျက် အဝါခြောက်ဆယ် = သက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိပြီးသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ဣန္ဒြေကြီးမားသော ရဟန်းတော်ကြီးများ ဖြစ်သွားကြလေ၏။

နန္ဒရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ဘုရားရှင် မျက်မှောက်တော်၌ ရပ်တည်လျက် “မြတ်စွာဘုရား.... ပန်းနေရာတော်အလှူ အနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော ရဟန်းသည် အရှင်ဘုရားတို့၏ သာသနာတော်၌ အဘယ်အမည် ရှိပါသနည်း ဘုရား” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ထိုရဟန်းကား ငါဘုရား၏ သာသနာဝယ် ကိလေသာ ကင်းရှင်း ချမ်းသာစွာနေခြင်း အင်္ဂါ, မြတ်သော အလှူကို ခံယူထိုက်ခြင်း အင်္ဂါ = ဤအင်္ဂါနှစ်ပါးဖြင့် တေဒင်္ဂတ္ထထူးရသော ရဟန်းဖြစ်သည်” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် နန္ဒရသေ့သည် “မြတ်စွာဘုရား.... ဤခုနစ်ရက်ကြာပြုလုပ်အပ်သော အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့် အကျွန်ုပ်သည် အခြား လူနတ်စည်းစိမ်များကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ ဤအနုမောဒနာတရား ဟောကြားသော မထေရ်ကဲ့သို့ အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော တေဒင်္ဂတ္ထထူးရ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုနန္ဒရသေ့ ဆုတောင်းပန်ထွာမှု၏ အန္တရာယ် မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။ နန္ဒရသေ့သည်လည်း အခါမပြတ် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌ တရားတော်ကို နာယူ၍ မလျှောကျသော ဈာန်ရှိသူဖြစ်ရကား သေသည်၏ အခြားမဲ့ဝယ် မြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ (ဤကား အရှင်သုဘူတိမထေရ်၏ ရှေး

ဆုတောင်း ကောင်းမှုဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတသိန်အတွင်း အကြား ကာလဝယ် ထိုမထေရ်၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မပြဆိုခဲ့)။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအရှင်သုဘူတိ မထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ကမ္ဘာတသိန်းလွန်မြောက်၍ ဤသာသနာခေတ်သို့ ရောက်လတ်သော် သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် သုမနသုဌေးကြီး၏သား (အနာထပိဏ်၏ညီ) ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် သုဘူတိဟူ၍ တွင်မည်လေသည်။ နောက်အဖို့ဝယ် အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အမှီဝေါစရဂါမ်ပြု၍ နေထိုင်တော်မူသောအခါ အနာထပိဏ်သုဌေးသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ ဖြစ်ပေါ်သော ရောင်းဖွယ်ရာ ဘဏ္ဍာကို ယူဆောင်ခဲ့၍ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း (သမီးယောက်ဖတော်စပ်သူ) ရာဇဂြိုဟ်သုဌေးအိမ်သို့ ရောက်လေသော် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူကြောင်းကို ကြားသိရ၍ သီတဝနတောအုပ်၌ နေထိုင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်၍ ပဌမအကြိမ် ဖူးမြော်လိုက်ရလျှင်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင် (= သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ပြီးလျှင်) မြတ်စွာဘုရားကို သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားခဲ့၍ သာဝတ္ထိနှင့် ရာဇဂြိုဟ်အကြား လေးဆယ့်ငါးယူဇနာ ဝေးကွာသောခရီးဝယ် တယူဇနာ တယူဇနာလျှင် တသိန်း တသိန်း အကုန်အကျခံ စွန့်လှူခြင်းဖြင့် စံကျောင်း (= တည်းကျောင်း) တော်များ တည်ထားစေပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်၌ မင်း၏ပယ်အားဖြင့် ရှစ်မင်းပယ် ကျယ်ဝန်းသည့် ဇေတမင်းသား၏ ဥယျာဉ်မြေကို အသပြာရွှေဒင်္ဂါး ဒေါ်လာချင်း အစွန်းချင်းထိအောင် ခင်းခြင်းဖြင့် ဝယ်ယူပြီးနောက် ထိုနေရာ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက်၍ လှူဒါန်းလေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ၊ အခန်း ၂၀၊ စာမျက်နှာ

၁၈၀၊ အနာထပိဏ်သူဌေးအကြောင်းမှစ၍ စာမျက်နှာ ၂၂၂-
တိုင်အောင် ကြည့်ရှုမှတ်ယူရ၏။

ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်ကြီးကို ရေစက်ချ လှူဒါန်းသော
ကျောင်းလွတ်ပူဇော်ပွဲတော်နေ့၌ ဤသုဘူတိသုကြွယ် (=သူဌေး
သား) သည် နောင်တော် အနာထပိဏ်သူဌေးနှင့် အတူတကွ
သွားရောက်၍ တရားကို နာယူလေသော် သဒ္ဓါတရား ကြီးစွာ
ဖြစ်ပွားကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်း ပြုလေ၏။ သုဘူ-
တိမထေရ်သည် ရဟန်းပြုပြီးသော် ဒွေမာတိကာတို့ကို ကောင်း
စွာ လေ့လာတတ်မြောက်တော်မူပြီးနောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို
ဟောကြားစေကာ (=နာယူကာ)တောကျောင်းနေ၍ ရဟန်း
တရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်လေသော် မေတ္တာဈာန်ကို
အခြေပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာတရား ပွားများတော်မူသဖြင့် အရ-
ဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်တော်မူလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူးနှစ်ဆင့် ရတော်မူခြင်း

အရှင်သုဘူတိ မထေရ်မြတ်သည် တရားဟောတော်မူလျှင်
(ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနနည်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်ကို ရည်ညွှန်း
ထုတ်ဖော်ဟောပြခြင်း အလျှင်းပင်မပြုပဲ) ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနနည်းအား
ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော နည်းအတိုင်း တရား
သက်သက်ကိုသာ ဟောတော်မူလေသည်။ (ဤကား “အရဏ-
ဝိဟာရီ = ကိလေသာကင်းကွာ ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိသော
အရာဝယ်” တေဒဂ်ရကြောင်းတည်း)။

မထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းခံကြွတော်မူလျှင် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း၌
“ဤနည်းပြုလတ်သော် အလှူဒါယကာတို့အဖို့ အထူးသဖြင့်
အကျိုးကြီးမြတ်မှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ
မေတ္တာဈာန်ကိုဝင်စား၍ ထိုမေတ္တာဈာန်မှ ထပြီးသော် ဆွမ်းကို
အလှူခံတော်မူလေ့ရှိ၏။ (ဤကား မထေရ်မြတ်၏ “ဒက္ခိ-
ဏေယျ=မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သောအရာဝယ်” တေဒဂ်
ရကြောင်းတည်း)။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် ရဟန်းတို့ အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ သောအခါ ဤအရှင်သုဘူတိမထေရ်မြတ်အား—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ အရဏ-
ဝိဟာရီနံ ယဒိဒံ သုဘူတိ (၁)၊ ဒက္ခိဏေယျာနံ ယဒိဒံ
သုဘူတိ (၂) = ရဟန်းတို့..... ကိလေသာကင်းကွာ
ချမ်းသာစွာနေလေ့ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝ-
ကရဟန်းတို့တွင် သုဘူတိသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ပေ၏ (၁)၊ မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်ကြသော
ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် သုဘူတိသည်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၂)”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးနှစ်ရပ် နှင်းအပ်
တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ (၁) အရဏဝိဟာရီ တေဒဂ်ဝယ် ရာဂ-စသော
ကိလေသာတို့ကို (ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်) ရဏ
ဟူ၍ ခေါ်၏။ ထိုငိုကြွေးမြည်တမ်းကြောင်း=ရာဂ စသော ကိလေသာ
များ ကင်းရှင်း၍ ချမ်းသာစွာနေခြင်းရှိကြသည့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်
တို့ကို အရဏဝိဟာရီပုဂ္ဂိုလ်များဟု ခေါ်ဆို၏။ အရှင်သုဘူတိမထေရ်မှ
တပါး အခြားရဟန္တာမထေရ်မြတ်များသည်လည်း ကိလေသာကင်းကွာ
ချမ်းသာစွာ နေခြင်းရှိကြသည်ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း
အခြားသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့မှာ တရားဟောတော်မူကြလျှင်
ပုဂ္ဂလ-ဓိဋ္ဌာန ဓမ္မဒေသနာနည်းဖြင့်လည်း သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို
ရည်ညွှန်းထုတ်ဖော်၍ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုဖြစ်စေ၊ အပြစ်ကိုဖြစ်စေ ဟော
တော်မူကြကုန်၏။ အရှင်သုဘူတိမထေရ်မြတ်သည်ကား ရှေး ဆိုအပ်
ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနနည်းအားဖြင့်သာ မြတ်စွာဘုရား
ဟောကြားတော်မူအပ်သည့် တရားသက်သက်ကိုသာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာန်ကျကျ
ဟောတော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့် “အရဏဝိဟာရီ=ကိလေသာ
ကင်းကွာ ချမ်းသာစွာနေကြသော သာဝကရဟန်းတို့တွင်”အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူလေသည်။

ဤတွင် ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော် အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်လာ—(၁) အယုတ်နှစ်ပါး မလိုက်စားပဲ မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းသို့ လိုက်ပါခြင်း၊ (၂) ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနနည်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုဦးတည်၍ စကားပြော တရားဟောလျှင် “ချီးမွမ်းအပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်”ဟု ပြောဟောက “မြှောက်စားခြင်း”မည်၍ “ကဲ့ရဲ့အပ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်”ဟု ပြောဟောက “သူကိုနှိမ်ခြင်း”မည်လေသည်။ ထိုသို့ မြှောက်စားခြင်း၊ နှိမ်ခြင်းကို အလျှင်းမပြုပဲ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနနည်းအားဖြင့် တရားသဘောကိုသာညွှန်ပြ၍ “ချီးမွမ်းအပ်သော တရားဖြစ်သည်၊ ကဲ့ရဲ့အပ်သော တရားဖြစ်သည်”ဟုသာ ဟောပြောခြင်း၊ (၃) သူတော်တရား သမထဝိပဿနာဘာဝနာတရား အားထုတ်၍ရရှိသော အဇ္ဈတ္တသုခ၊ အပြင်အပ ဗဟိဒ္ဓအာရုံငါးပါးကို အကြောင်းပြု၍ရရှိသော ဗဟိဒ္ဓသုခဟု=သုခနှစ်ပါးကို ခွဲခြားသိမြင်ပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တသုခကိုသာ ပွားများခြင်း၊ (၄) ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦး၏ အကြောင်းကို မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ်=နှစ်နေရာလုံးမှာပင် မှန်ကန်၍ အကျိုးရှိမှ ပြောဆိုခြင်း၊ (၅) စကားပြော တရားဟောသောအခါ မလျင်မဆော ချောပြေစွာ ပြောဟောခြင်း၊ (၆) အရပ်တပါးသို့ ရောက်သွားသော် ထိုအရပ်၌ သုံးစွဲသည့် ဝေါဟာရစကားများနှင့်စပ်၍ (မိမိ၏အရပ်သုံး ဝေါဟာရနှင့် မတူကွဲပြားသော်လည်း) ငြင်းခုံလွန်ဆန်မှု မပြုခြင်း—

က။ အယုတ်နှစ်ပါး၊ မလိုက်စား၊ လမ်းသွား မဇ္ဈိမ။

ခ။ မမြှောက်မစား၊ မနှိမ်ငြား၊ တရားဟောဖော်ပြ။

ဂ။ သုခနှစ်ပါး၊ ဉာဏ်ပိုင်းခြား၊ ပွားများ အဇ္ဈတ္တ။

ဃ။ မျက်မှောက်၊ မျက်ကွယ်၊ ဤနှစ်သွယ်၊ ဆိုဘွယ်သိတတ်လှ။

င။ မလျင်မဆော၊ စကားပြော၊ ပြေချောမွေ့သိမ်စွာ။

စ။ အရပ်စကား၊ မလွန်ငြား၊ ခြောက်ပါး အရဏ။

ဟူသော လင်္ကာဆောင်ပုဒ်အတိုင်း “အရဏဝိဟာရတရား=ကိလေသာကင်းကွာ ချမ်းသာစွာနေနိုင်ကြောင်း တရားခြောက်ပါးကို” မှတ်ယူရန်။

(၁)မှတ် ဒက္ခိဏေယျတေဒဂ်ဝယ် အခြားတပါးသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည်လည်း မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်သည်ချည်းပင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤ အရှင်သုဘူတိမထေရ်မြတ်သည်ကား ဆွမ်းခံကြွလျှင် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း၌ “ဤနည်းပြုလတ်သော် အလှူဒါယကာတို့အဖို့

အထူးသဖြင့် အကျိုးကြီးမြတ်မှု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ မေတ္တာစျာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုမေတ္တာစျာန်မှ ထပြီးသော် ဆွမ်းကို အလှူခံတော်မူလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ဒက္ခိဏေယျ=မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်ကြသော သာဝကရဟန်းတို့တွင်” အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူလေသည်။

ဤတွင် “ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ဝတ္ထုကို သုတ်သင်တော်မူ၏။ (ဝတ္ထုကိုသုတ်သင်၏-ဟူသည်မှာ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားခြင်းဖြင့် အကျိုးကြီးမြတ်အောင်ပြုခြင်းကြောင့် ဒက္ခိဏေယျ ဝတ္ထုဖြစ်သော မိမိကို သုတ်သင်၏-ဟု ဆိုလိုသည်)။ သုဘူတိမထေရ်သည် အလှူကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၏။ (အလှူကိုသုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၏-ဟူသည်မှာ မေတ္တာဘာဝနာဖြင့် မိမိအား ဒါယကာတို့သည် နူးညံ့သောစိတ်ရှိမှု၊ များစွာမြတ်နိုးမှုကို ရွှေသွားပြု၍ ပေးလှူကြရကား ဒကာကြောင့်လည်း အလှူ၏စင်ကြယ်ဖွံ့ဖြိုး အကျိုးကြီးမြတ်မှုကို ဖြစ်စေသည်ဟု ဆိုလိုသည်)။ ချဲ့ဦးအံ့-အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ဆွမ်းခံကြလျှင် အိမ်တံခါးဝ၌ ရပ်တော်မူလျက် ဆွမ်းကိုယူဆောင်လာသည်တိုင်အောင် အချိန်ကိုပိုင်း၍ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၏။ ဆွမ်းလှူမည့်သူ အနီးသို့ရောက်သောအခါမှ နိရောဓသမာပတ်မှထ၍ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို အလှူခံတော်မူ၏။ အရှင်သုဘူတိမထေရ်သည်ကား ထို့အတူပင် မေတ္တာစျာန်ကို ဝင်စားတော်မူ၍ ဆွမ်းလှူမည့်သူ အနီးသို့ရောက်သောအခါမှ မေတ္တာစျာန်မှထ၍ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို အလှူခံတော်မူ၏”ဟူသော ဥပရိပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၁၉၃၊ အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်အပွင့်လာ စကားရပ်ကိုလည်း အထူးမှတ်ယူရ၏။

ဤအရှင်သုဘူတိမထေရ်နှင့် စပ်သော တရားဒေသနာတို့ကို အပဒါနိပါဠိ အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ မှတ်ယူကုန်ရ၏။

ဤကား အရှင်သုဘူတိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၄) အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

(ဤမထေရ်၏ အမည်ရင်းကား ရေဝတမထေရ် ဖြစ်သည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ညီထွေးဖြစ်သည်။ မြေမညီညွတ် ခရွတ်ခရော် ကျောက်စရစ်ပေါ်သည့် ရွှားတောအရပ်ဝယ် တောကျောင်းနေတော်

မူသောကြောင့် “ခဒိရဝနိယ ရေဝတမထေရ် = ရှားတောကျောင်းနေ အရှင်ရေဝတမထေရ်” ဟု အမည်တွင်လေသည်။ မထေရ်မြတ်၏ အကြောင်းအရာကို ရေးသားရာ၌ စကားကျဉ်းစိမ့်သောငှါ အရှင် ရေဝတမထေရ်ဟူ၍သာ သုံးနှုန်းရေးသားပါမည်။

ဤ အရှင်ရေဝတမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်ဝယ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလ၌ ဟံသာဝတီမြို့သားဖြစ်၍ ယခုအခါ ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး၏ ပယာဂဆိပ်ကမ်း တည်ရာအရပ်၌ လှေကူးတို့ပို့ လျက် နေထိုင်လေသည်။ ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် အခြံအရံ ရဟန်းတော်ပေါင်း တသိန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒေသ စာရီ ကြွချီတော်မူလေသော် ပယာဂဆိပ်ကမ်းတည်ရာအရပ်သို့ (ထိုမှာဖက်ကမ်းသို့ ကူးသန်းရန်) ရောက်တော်မူလာလေ၏။

အရှင်ရေဝတမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် မြတ်စွာ ဘုရားကို ဖူးမြော်ရလေလျှင် “ငါ့အဖို့ရာ အခါမပြတ် ဘုရား ရှင်ကို ဖူးမြင်ရခြင်းမည်သည် မဖြစ်နိုင်၊ ဤယခု ဘုရားရှင် ကြွတော်မူလာသော အခါသည်ကား ငါ့အဖို့ရာ ကုသိုလ် ကောင်းမှု ပြုလုပ်ရန် အခွင့်ကောင်းကြီးပေတည်း” ဟု ကြံစည် စဉ်းစား၍ လှေပေါင်းချုပ်(လှေတွဲကြီး)ကို ဖွဲ့ပြီးလျှင် ထိုလှေတွဲ အထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်အဖြူကို ကြက်၍ နံ့သာပန်းဆိုင်း များကို အပြိုင်းပြိုင်းတွဲလျှားဆွဲချ ပူဇော်လျက် အောက်အပြင်ဝယ် အလွန်ကောင်းမြတ်သော ပိုက်ဆန်လျှော်ချည်ဖြင့် ရက်လုပ်အပ် သည့် ဆန်းကြယ်သော အခင်းများကို ခင်းစေပြီးလျှင် အခြံအရံ ရဟန်းတသိန်းနှင့်တကွသော မြတ်စွာဘုရားကို တဖက်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တောကျောင်းနေ ရဟန်း တော်တပါးကို အာရညက = တောကျောင်းနေသောအရာဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။ ထိုလှေသူကြီး အမျိုးကောင်းသား သည် ထိုအကြောင်းအရာကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါသည်လည်း ဤ

ရဟန်းတော်ကဲ့သို့ပင် နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ တောကျောင်းနေသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှ သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေဖောက်ရင်း၌ ဝပ်စင်းလျက် “မြတ်စွာဘုရား.....အရှင်ဘုရားတို့ တေဒဂ်ရာထူး၌ ချီးကျူးမြှောက်စား ထားတော်မူအပ်သော ထိုရဟန်းတော်အရှင်မြတ်ကဲ့သို့ တပည့်တော်သည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌ တောကျောင်းနေ ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အန္တရာယ်မရှိ ဆုတောင်းပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူလတ်၍ “နောင်သောအခါ ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ သင်သည် တောကျောင်းနေရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု မျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဗကြွတော်မူလေ၏။ (ဤမှနောက် အကြားကလဝယ် မထေရ်၏ အခြားတပါးသော ကောင်းမှုကုသိုလ် အကြောင်းအရာကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ မပြဆိုအပ်တော့ချေ)။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုလေ့သူကြီး အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှုများကို ပြု၍ (အပါယ်လေးပါး မလားမရှောက်ရဲ) နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား၍ လာခဲ့ရာ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ဟွန်းတော်မူရာကာလဝယ် မဂတိုင်း နယ်မြေအဝင်အပါ နာလက-မည်သော ပုဏ္ဏားရွာ၌ မယ်တော် ရူပသာရီပုဏ္ဏေ ၏ ငမ်းကြာတိုက်ဝယ် ပဋိသန္ဓေ ဟည်နေပြီ ဖွား၍ ဥပဘိဿ၊ ဓုန္တ၊ ဥပသေနဟူသော = နောင်တော်သုံးဦး၊ စာလာ၊ ဥပစာလာ၊ သီသုပစာလာ ဟူသော အမတော် သုံးယောက်တို့၏ ညီအစ်ကို မောင်အစ်ကိုဖြစ်ကာ အမည်အားဖြင့် ရှေ့တ-ဟု အမည်တွင်လေသည်။

ထိုနောက် ရေဝတ၏ မိဖတို့သည် “ကြီးလာ ကြီးလာတိုင်း သော ကလေးများကို မြတ်စွာဘုရား၏သား ရဟန်းများသည် ခေါ်ဆောင်သွားကြကာ ရှင်ပြုပေးကြကုန်၏။ ငါတို့သား ရေဝတ ကို အသက်အရွယ်ငယ်စဉ်ပင် (ရဟန်းများ ရှင်သာမဏေပြုမပေး ကြမီ) အိမ်ရာအနှောင်အဖွဲ့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ကြကုန်ဖို့” ဟု သဘော တူ တိုင်ပင်ကြကုန်၏။

(ဤ၌။ ။အရှင်သာရိပုတ္တဿသည် မိမိရဟန်းပြုပြီးလျှင် စာလာ၊ ဥပစာလာ၊ သီသုပစာလာဟူသော နှမသုံးယောက်နှင့် စုန္ဒ၊ ဥပသေန ညီနှစ်ဦးတို့ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးလေသည်။ ရေဝတသူငယ်တယောက် သာလျှင် အိမ်မှာ ကျန်ရစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မိဖနှစ်ပါးတို့ ဤသို့ တိုင်ပင်ကြလေသည်။)

ထိုသို့ သဘောတူတိုင်ပင်ကြပြီးနောက် မိဖနှစ်ပါးတို့သည် အမျိုးဇာတ်အနွယ်စည်းစိမ်ဂုဏ်ရည်တူသော အိမ်ထောင်စုတခုမှ သတို့သမီးငယ်ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြ၍ ရေဝတ၏ အဖွားအိုကို ရှိခိုးစေကြပြီးလျှင် “အမိ = ချစ်သမီး.... သင်ချစ်သမီးသည် သင်၏ ယခုအဖွားထက် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်စွာ နေရသူ ဖြစ်ပါစေ သတည်း” ဟု မင်္ဂလာဆုတောင်းစကား မြွက်ကြားပြောဆိုကြ ကုန်၏။

(ဤဆုတောင်းစကား မိဖတို့ပြောကြားကြသည်မှာ သတို့သမီး ငယ်၏ အသက်ရှည်ခြင်းကို လိုလားတောင့်တကြ၍ ပြောကြားကြ လေသည်။ ထိုအဖွားအိုမှာ ထိုအချိန်၌ အသက်နှစ်ပေါင်း တရာနှစ်ဆယ် ရှိပြီးဖြစ်၍ ဆံပြု၊ သွားကြွေ၊ အရေများတွန့်လိပ်ကာ တကိုယ်လုံးမည့် မည်း (မဲ့မဲ့) တွေ့စွဲကပ်လျက် အိမ်အို၏ ဒိုင်းများကဲ့သို့ အလွန်အလွန်ပင် ခါးကိုင်၍နေလေပြီ)။

ရေဝတ သံဝေဂရခြင်း

ရေဝတသည် မိဖတို့၏ ထိုမင်္ဂလာဆုတောင်းစကားကို ကြား ရလေလျှင် “ဤသူငယ်မကား အသက်ငယ်သူ ပဌမအရွယ်၌တည်း ရှိသူသာ ဖြစ်၏။ ဤသူငယ်မ၏ ဤမျှနုနယ် တင့်တယ်သောရုပ်

အဆင်းသည် ငါ့အဖွား၏ ရုပ်အဆင်းနှင့် အလားဟူ ရှုတ်တွယို
ယွင်း အိုမင်းရသည် ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ ထိုမိဖတို့၏ အလိုဆန္ဒကို
သိရအောင် ငါမေးဦးမည်”ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် “အိုမိခင်ဖခင်
တို့... မိဖတို့သည် အဘယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဤသို့ ပြောဆိုကြသ
နည်း”ဟု မေးလေ၏။ မိဖတို့က “ချစ်သား... သင့်၏ ကြင်ယာ
ဤသူငယ်မသည် သင့်အဖွားကဲ့သို့ အိုမင်းခြင်းသို့ ရောက်ပါစေ
သတည်း ဟု မင်္ဂလာဆုတောင်းစကား ငါတို့မြွက်ကြားကြပါ
သည်”ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုကြလေလျှင် ရေဝတသည် “အိုမိခင်
ဖခင်တို့... ဤသူငယ်မ၏ နုနယ်လှသောရုပ်အဆင်းသည် အဖွား၏
ရုပ်အဆင်းကဲ့သို့ အိုမင်းသည် ဖြစ်လိမ့်ဦးမည်လော”ဟု အမှန်
တကယ်ပင် နားမလည်၍ မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ မိဖတို့သည်
“ချစ်သား... အဘယ်ကို ပြောဆိုနေသနည်း (= ဘာစကားတွေ
ပြောနေဒါလဲ)၊ ဘုန်းကံကြီးမားသောသူများမှသာ မောင့်အဖွား
ပမာ ဤသို့ အိုအောင် မင်းအောင် နေကြရကုန်သည်”ဟု နားချ
ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ရေဝတသည် “ဤသူငယ်မ၏ ဤမျှ လှပတင့်တယ် နုနယ်သော
ရုပ်အဆင်းသည် ဤငါ့အဖွား၏ နည်းအတိုင်း ဆံဖြူ၊ သွားကြွေ၊
အရေတွန့်လိပ်သည် ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ ငါသည် ဤသို့ ရှုတ်တွ ယို
ယွင်း အိုမင်းရခြင်းသဘောရှိသည့် ရုပ်အဆင်း၌ တပ်မက်၍
အဘယ်မှုစအံ့နည်း = အကျိုးမရှိသည်သာ၊ ငါ၏ နောင်တော်
များ သွားတော်မူကြရာ လမ်းသို့ပင် လိုက်ပါတော့မည်”ဟု ကြံ
စည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် သူငယ်တို့ဘာဝ မြူးထူးပျော်ပါး ကစားလို
ဟန်ဆောင်၍ အခြားအရွယ်တူ သူငယ်ဖော်များကို “သူငယ်ချင်း
တို့... လာကြကုန်၊ ပြေးတန်းကစားကြဖို့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။
မိဖတို့က “ချစ်သား... မင်္ဂလာဆောင်သောနေ့မှာ အိမ်ပြင်ပသို့
မသွားပါလင့်”ဟု တားမြစ်ကြသော်လည်း ရေဝတသည် သူငယ်
ဖော်တို့နှင့် အတူတကွ ကစားလိုဟန်ဆောင်၍ မိမိပြေးလှည့်
(ပြေးရမည့်အလှဲ့) ကျရောက်သောအခါ အနည်းငယ်သာ ပြေး
သွား၍ ကိုယ်လက် သုတ်သင်သည့်ဟန်ပြု၍ အချိန်ကို ဖင့်နွဲ့စေ၍

ပြန်လာ၏။ ဒုတိယအကြိမ် ပြေးလှည့်ရောက်သောအခါ ထိုထက် လျင်မြန်သကဲ့သို့ ပြေးသွားကာ ပြန်လာလေ၏။ တတိယအကြိမ် ပြေးလှည့် ရောက်လတ်သော်ကား “ငါ့အဖို့ရာ ဤ အခါသည် အလွတ်ထွက်ပြေးရန် အခါကောင်းတည်း” ဟု အောက်မေ့သိရှိ ပြီးလျှင် မျက်နှာမူမိ (ခြေဦးတည့်) ရာ အရပ်အတိုင်း တအားကုန် ပြေးသွား၍ ပံသုကုရတင်ဆောင်ရဟန်းတို့ သီတင်းသုံးနေထိုင် ရာ တောကျောင်းသို့ ရောက်လေလျှင် မထေရ်တို့ကို ရှိခိုး၍ ရှင် သာမဏေပြုပေးရန် တောင်းပန်လေ၏။

မထေရ်တို့က “အို သူတော်ကောင်းကလေး....ငါတို့သည် သင့် ကို ‘အဘယ်သူ့သား’ ဟူ၍ မသိကြပါကုန်၊ သင်ကလည်း အဆင် တန်းဆာအပြည့်အစုံ ဆင်မြဲတိုင်းဖြင့်သာ လာရောက်သူ ဖြစ်၏၊ အဘယ်သူသည် သင့်ကို ရှင်ပြုပေးဝံ့လိမ့်မည်နည်း = မပေးဝံ့သည် သာ” ဟု ငြင်းပယ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကြလေလျှင် ရေဝတ သည် လက်ရုံးနှစ်ဖက်တို့ကို မြှောက်ချီ၍ “အကျွန်ုပ်ကို လုယက် နေကြပါသည်၊ အကျွန်ုပ်ကိုလုယက်နေကြပါသည်” ဟု မြည်တမ်း ဟစ်အော်လေ၏။

ထိုမှဤမှလည်း ရဟန်းတော်များ စည်းဝေးရောက်ရှိလာကြ ပြီးလျှင် “အို သူတော်ကောင်းကလေး....ဤနေရာ၌ သင်၏အဝတ် အစားကိုသော်၎င်း၊ အဆင်တန်းဆာကိုသော်၎င်း လုယက်ယူငင် သူ တဦးမျှ မရှိချေ၊ သင်ကလည်း ‘လုယက်နေကြပါသည်’ ဟု ဟစ်အော်မြည်တမ်းပြောဆို၏၊ သင်သည် အဘယ်ကို ရည်ညွှန်း၍ ထိုသို့ပြောဆိုသနည်း” ဟု မေးမြန်းကြလေ၏။ ထိုအခါ ရေဝတ သူငယ်သည်—

“အရှင်ဘုရားတို့....တပည့်တော်သည် အဝတ်, တန်း ဆာ(အလှခံရသည်)ကို ရည်ညွှန်း၍ ပြောသည်မဟုတ်ပါ၊ စင်စစ်သော်ကား တပည့်တော်၏အဖို့ရာ (ရှင်ရဟန်း မပြုရသည့်အတွက်) လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန် = ချမ်းသာ သုံးပါးကို အလှအယက် ခံနေရပါသည်။ (ဤ၌ လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန် =

ချမ်းသာသုံးပါး ဟူသောစကားကို အဆင့်ကြားအားဖြင့် ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။) ထိုသို့ လူ,နတ်,နိဗ္ဗာန် = ချမ်းသာ သုံးပါး အလှအယက်ခံနေရသည်ကို ရည်ညွှန်း၍ ပြောဆို ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အရှင်ဘုရားတို့သည် တပည့်တော်ကို ရှင်ရဟန်းပြုမပေးကြလျှင် ရှိပါစေဦးတော့၊ တပည့်တော် ၏ နောင်တော်ကြီးကိုကား အရှင်ဘုရားတို့သည် သိကြ ပါ၏လော” —

ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ရဟန်းတို့က “ သင်၏နောင်တော်ကြီးကား အဘယ်အမည်ရှိသနည်း” ဟု မေးမြန်းကြပြန်သော် ရေဝတသုဇယံ သည် “ တပည့်တော်၏ နောင်တော်ကြီးသည် လူဖြစ်စဉ်အခါက ‘ဥပတိဿ’ အမည်ရှိပါ၏။ ယခု ရဟန်းဖြစ်သော အခါ၌ကား ‘သာရိပုတ္တရာ အမည်ရှိသူ ဖြစ်နေသည်’ ဟု အားလုံးက ပြောကြ ပါသည်ဘုရား” ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် “ငါ့ရှင်တို့ ... ဤသို့ဖြစ်လျှင် (= ဒီလို ဆိုလျှင်) ဤအမျိုးကောင်းသားကလေးကား ငါတို့၏ ညီအထွေး ကလေး ဖြစ်နေပါပကော၊ ငါတို့ကို နောင်တော်ကြီး ဖြစ်တော် မူသော တရားစစ်မှုး သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က အလျှင်ရှေးဦး ကပင် ‘ငါတို့၏ ဆွေမျိုးများကား ဓိန္ဒာဒိဋ္ဌိ = အယူမှား ရှိကြ သူချည်း ဖြစ်ကုန်၏။ တစုံတယောက်သောသူသည် ငါတို့၏ ဆွေမျိုးဟု ပြောဆိုကာ လာရောက်ခဲ့သော် ထိုသူကို ဟုတ်ဟုတ် ငြားငြား = ဖြစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းဥပါယ်ဖြင့် ရှင်ရဟန်းပြုပေး လိုက်ကြပါလော့’ ဟု မှတ်တမ်းပြောဆိုထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ဤ ယခု သူငယ်သည်ကား ငါတို့နောင်ကြီး ဓမ္မသေနာပတိ သာရိ- ပုတ္တရာမထေရ်မြတ်၏ အဇ္ဈတ္တိက = အတွင်းကျသော ညီအရင်း တယောက်ဖြစ်လေသည်။ သို့ရကား ထိုသူငယ်ကို ငါတို့ ရင်ပြုပေး ကြကုန်စို့” ဟု အားလုံးပင် တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကာ တစပစ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောပြ၍ ရေဝတသုဇယံကို ရှင်ပြု ပေးကြလေ၏။ ထို့နောက် အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်လတ်သော် ရဟန်းခံပေးကြ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်၌ အားထုတ်စေကြလေကုန်၏။

အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူပြီးနောက် ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်တို့နှင့် မနီးမဝေးသောအရပ်၌ မြေမညီညွတ် ခရုတ် ခရော် ကျောက်စရစ် ကျောက်ခဲပေါများလှသည့် ရှားတော အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်လေ၏။ ထိုအရှင်ရေဝတ၏အဖို့ရာ “ငါသည် အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ မရောက်သေးပဲသာဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုသော်၎င်း၊ နောင်တော်မထေရ်မြတ်ကိုသော်၎င်း မဖူးမြော်သေး”ဟု ဇွဲသန် သန်ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ပွားများ အားထုတ်စဉ်ပင် သုံးလ အချိန်ကာလတို့ လွန်ခဲ့လေကုန်သည်။ သိမ်မွေ့နူးညံ့လှစွာသော (သုဌေးသား) အမျိုးကောင်းသား၏အဖို့ရာ အလွန်ကြမ်းတမ်း သော အစာအာဟာရကို စားသောက် ဘုဉ်းပေးရသည်ဖြစ်၍ စိတ်သည် အရေတွန့်လိပ်သည့်အလား တွန့်လိပ်၍ နေလေသည် (သီဟိုဠ်မူအလို-စိတ်သည် နူးညံ့မွန်မြတ်သည်မဖြစ်နိုင်)၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်သည် ကျွတ်လွတ်မှုသို့ ရုတ်တရက် မရောက်နိုင်ပဲရှိလေ၏။ သို့သော် အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် စိတ်ဇွဲကို မလျှော့ပဲ သုံးလ လွန်သောအခါ ပဝါရဏာပြု၍ ဝါကျွတ်ပြီးလတ်သော် အရပ် တပါးသို့ မပြောင်းရွှေ့ပဲ ထိုရှားတောအရပ်၌ပင် ဆက်လက်၍ ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။ ထိုသို့ ဝိရိယာဓိပတိ ဇွဲရှိရှိဖြင့် ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်လေလေ မထေရ်၏ စိတ်သည် တည်ကြည်လေ တည်ကြည်လေ ဖြစ်၍လာလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် ဆက်၍ ဝိပဿနာတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်လတ်သော် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းများစွာတို့နှင့်တကွ ကြွလာတော်မူခြင်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ညီငယ်ရေဝတ ရှင်ရဟန်း ပြုကြောင်း ကြားသိရသော အချိန်ကပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်၏ညီငယ် ရေဝတသည် ရှင်ရဟန်း ပြုပါပြီတဲ့။ သူသည် ဤသာသနာတော်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက် မူလည်း ပျော်ပိုက်လေရာ၏၊ မပျော်ပိုက်ပဲ ရှိသော်မူလည်း ရှိလေ

ရာပါ၏။ သွားရောက်၍ ထိုရေဝတညီငယ်ရဟန်းကို ကြည့်ရှု အကဲခပ်ပါရစေ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုအချိန်၌ အရှင်ရေဝတမှာ ဝိပဿနာအလုပ် အပြင်းအထန် အားထုတ်နေဆဲရှိသည်ကို သိတော်မူ၍ နှစ်ကြိမ် တိုင်တိုင် မသွားရန် တားမြစ်တော်မူပြီးလျှင် တတိယကြိမ် မြောက် တောင်းပန်လျှောက်ထားအပ်သည်ရှိသော် ထိုအချိန်၌ ကား အရှင်ရေဝတ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီး ဖြစ်သည်ကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူ၍ “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....ငါ့ဘုရားလည်း သင်ချစ်သားတို့နှင့်အတူ လိုက်ပါပေအံ့၊ ရဟန်းတို့အား ပြောကြား လေလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် ရဟန်းသံဃာကို စည်းဝေး စေ၍ “ငါ့ရှင်တို့...မြတ်စွာဘုရားသည် ဒေသစာရီ ကြံချီတော် မူလိုသည်၊ လိုက်လိုသော ရဟန်းတို့သည် လာရောက်ကြကုန် လော့” ဟု ရဟန်းအားလုံးတို့အားပင် ပြောကြားတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဒေသစာရီလှည့်လည်ရန် ကြံတော်မူသောအခါ ကျောင်းတိုက်၌ ချန်နေရစ်ကြသော ရဟန်းတို့မည်သည် နည်းပါး လှကုန်၏။ “မြတ်စွာဘုရား၏ ရွှေအဆင်းရှိသော ရူပကာယ ကိုယ်တော်ကိုလည်း မပြတ်ဖူးမြော်ကြရလိမ့်မည်၊ ချိုမြိန်သော တရားစကားကိုလည်း နာကြားကြရလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ကြကာ များသောအားဖြင့် လိုက်ပါလိုသော ရဟန်း တို့ကသာ များကြကုန်၏။ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်း သံဃာ များစွာခြံရံလျက် “ရေဝတကို ကြည့်ရှုတော်မူမည်” ဟု ကျောင်းတော်မှ ထွက်ကြွတော်မူခဲ့လေ၏။

အရှင်သီဝလိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး

ထိုသို့ ထွက်ကြွတော်မူသောအခါ တနေရာ၌ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်သည် လမ်းနှစ်မြွှာသို့ ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား...ဤအရပ်၌ လမ်းနှစ်မြွှာတို့ရှိကြပါသည်၊ အဘယ် လမ်းဖြင့် သံဃာသည် ကြွသွားစေလိုပါသနည်း” ဟုမေးလျှောက်

လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားအာနန္ဒာ .. ထိုလမ်း နှစ်မြွှာတို့တွင် အဘယ်လမ်းသည် မက္ခေမကောက် ဖြောင့်မတ် သနည်း”ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် “မြတ်စွာဘုရား.... မက္ခေမကောက် ဖြောင့်မတ်သောလမ်း (= ဖြတ်လမ်း) သည် ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိ၍ နတ်ဘီလူးတို့ စိုးအုပ်ရာ အစာလည်းခေါင်းပါး ဘေးရန်လည်း များလှပါသည် ဘုရား၊ လှီးလွှဲက္ခေမကောက်၍ သွားရမည့် (အများသွားနေကျ) လမ်း ရိုးသည်ကား ယူဇနာခြောက်ဆယ်ရှိ၍ ဘေးရန်ကင်းကွာ အစာ အစား ပေါများလှပါသည် ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သားအာနန္ဒာ.... သီဝလိ ရဟန်းသည် ငါဘုရားတို့နှင့် အတူတကွလိုက်ပါလာ၏လော”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က “လိုက်ပါလာပါသည် မြတ်စွာဘုရား....”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် “ချစ်သားအာနန္ဒာ....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် = သီဝလိရဟန်း ငါတို့ နှင့်အတူတကွ လိုက်ပါလာလျှင် သံဃာသည် ဘေးရန်ပေါများ အစာရှားသည့် အဖြောင့်လမ်း (= ဖြတ်လမ်း)ကိုပင် ယူလော့၊ သီဝလိရဟန်း၏ ကောင်းမှုတန်ခိုးကို စုံစမ်းကြကုန်အံ့”ဟု မိန့် တော်မူလေ၏။

ထိုသို့မိန့်တော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် အရှင်သီဝလိ၏ ရှေးကောင်းမှုဘုန်းတန်ခိုးကို လက်တွေ့ စုံစမ်းသိရှိရန် ဘေးရန်ပေါများ အစာရှားသည့်တောအုပ်လမ်း သို့ တက်ရောက် ကြံ့ခိုင်တော်မူလေ၏။ ထိုလမ်းသို့ တက်ရောက် သောအချိန်မှစ၍ နတ်အပေါင်းသည် တယူဇနာ, တယူဇနာ အရပ်၌ မြို့ကြီးတခုတခု ဖန်ဆင်းကြ၍ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာ တော်များနေထိုင်ရန် ကျောင်းတိုက်များကို စီမံဖန်ဆင်းထားနှင့် ကြလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့်တကွ သံဃာတော်တို့ ရောက် တိုင်း ရောက်တိုင်းသော နေရာကျောင်းတိုက်တို့၌ နတ်သားတို့ သည် ထိုမြို့နေ ပြည့်ရှင်မင်းက စေလွှတ်လိုက်သည့် အလုပ်သမား များကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိကြ၍ (= မင်းလွှတ်လိုက်သည့် မင်းမှုထမ်း

ယောကျ်ားများအသွင် ဖန်ဆင်းကြ၍ဟု ဆိုလိုသည်။) ယာဂု၊ ခဲဖွယ်၊ ဆွမ်း-စသည်တို့ကို ထမ်းပိုးယူဆောင်ခဲ့ကြကာ “အရှင် သီဝလိမထေရ်သည် အဘယ်မှာနည်း၊ အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် အဘယ်မှာနည်း”ဟု မေးမြန်းလိုက်ပါကြလေ၏။ အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် ထိုပူဇော်ဖွယ်ဝတ္ထု အစုစုကို ခံယူစေ၍ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းသံဃာနှင့် အတူကကွ အရှင်သီဝလိအား နတ်တို့ အမြတ်တနိုးလှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်း ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ယာဂုတို့ကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူလေ၏။

ဤနည်းဖြင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပူဇော်သက္ကာရမှုကို သုံးဆောင်တော်မူလျက် နေ့စဉ်နေ့စဉ် တယူဇနာ ခရီးတိုင်တိုင် ကြွချီတော်မူ၍ ယူဇနာသုံးဆယ်ရှိသောခရီးခဲကို တလဖြင့် လွန်မြောက်ပြီးလျှင် အရှင်ခဒိရဝနိယ ရေဝတမထေရ်၏ ကြိုတင်ပြုပြင်ထားသဖြင့် ညီညွတ်သော ရှားတောကျောင်းသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။ အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြွလာတော်မူမည်ကို ကြိုတင်သိရှိ၍ မိမိ၏နေရာ ရှားတောကျောင်း၌ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား နေလောက်အောင် ကျောင်းများကို၎င်း၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက်ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်ကို၎င်း၊ ညဉ့်သန့်ရာ၊ နေ့သန့်ရာဌာန-စသည်တို့ကို၎င်း တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြို ကြွခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တန်းဆာဆင်အပ် သပ်ယပ်သော ခရီးဖြင့် ကျောင်းကိုက်သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်သို့ ဝင်တော်မူပြီးလတ်သော် ကျန်သောရဟန်းတို့သည် ဝါစဉ်အတိုင်း မိမိတို့သို့ ရောက်သော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ အသီးသီးသို့ ဝင်တော်မူကြလေကုန်၏။ နတ်တို့သည် “ဤအချိန်ကား ဆွမ်းအာဟာရ ဘုဉ်းပေးရန် အချိန်မဟုတ်”ဟု သိရှိကြကာ အဖျော်ရှစ်မျိုး (= သပြေ သရက်၊ ပုဇွန်၊ ဖက်သက်၊ သစ်မည်စည်။ ငှက်ပျောနှစ်ပျိုး၊ ကြာဇွယ်တုံး၊ ရှစ်ပျိုး အဖျော်ရည်။) တို့ကို ပို့ဆောင်ဆက်ကပ်ကြကုန်၏။ ဤနည်းဖြင့်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏

(အဖို့ရာ ပူဇာ သက္ကာရကို ခံယူ သုံးဆောင်တော်မူစဉ် လဝက်
(= တဆယ့်ငါးရက်) အချိန်သည် လွန်ခဲ့လေသည်။

ဥဒ္ဓစ္စသမားများ အထင်မှားကြခြင်း

ထိုစဉ်အခါ အချို့အချို့သော ဥဒ္ဓစ္စပြောများစိတ်လွင့်ပါးသော
ရဟန်းတို့သည် တနေရာ၌ ထိုင်နေကြပြီးလျှင် “လူနတ်တို့ဆရာ
မြတ်စွာဘုရားသည် ‘ငါ့အဂ္ဂသာဝက၏ ညီအထွေး’ဟု မိန့်တော်
မူကာ ဤသို့သဘောရှိသည့် နဝကမ္မအလုပ် အားထုတ်၍သာနေ
သော ရဟန်းကို ကြည့်ရှုရန် ကြွလာတော်မူတိ၏။ ဤယခု အရှင်
ရေဝတ၏ ကျောင်းတိုက်ကြီးအနီးအပါး၌ ဇေတဝန်ကျောင်း
တိုက်ကြီးသည်၎င်း၊ ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်ကြီးသည်တို့သည်
၎င်း ဘာလုပ်မည်နည်း။ ဤရေဝတ ရဟန်းသည်လည်း ဤသို့
သဘောရှိသည့် နဝကမ္မအလုပ်ကို ပြုလုပ်နေသူသာဖြစ်၏။ သို့စဉ်
နဝကမ္မအလုပ်အားထုတ်နေသောရဟန်းသည် အဘယ်မည်သော
ရဟန်းတရားကို ပြုလုပ်အားထုတ်နိုင်ချိမ့်မည်နည်း = ပြုလုပ်နိုင်
မည်မဟုတ်ဟု ကဲ့ရဲ့သင်္ဂြိုဟ် စကားတင်းဆိုကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ငါဘုရား ဤ အရပ်၌ ကြာ
မြင့်စွာနေလျှင် ဤ အရပ်သည် ပရိသတ်လေးခဏ်း ရောပြွမ်း၍
လာပေလိမ့်မည်၊ တောကျောင်းနေရဟန်းတို့မည်သည် ဆိတ်ငြိမ်
ခြင်းကို အလိုရှိကြကုန်၏။ ငါဘုရားကြာကြာနေလျှင် ရေဝတ၏
အဖို့ရာ မချမ်းမသာနေရခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်
ခြင်ပြီးနောက် အရှင်ရေဝတ၏ နေသန့်ရာအရပ်သို့ ကြွရောက်
တော်မူလေ၏။ အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် တပါးတည်း စကြို
စွန်းဝယ် မှီရာတံကဲပျဉ်ကိုမှီ၍ ကျောက်ဖျာထက်၌ ထိုင်နေရင်းက
မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်၍ ခရီးဦး
ကြိုဆိုကာ မြတ်စွာဘုရားကိုရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဝတ်ပြုလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ရေဝတကို “ချစ်သားရေဝတ....
ဤအရပ်ကား ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား သားရဲများ နေရာဌာနဖြစ်၏။
ကြမ်းဟမ်းသော ဆင်မြင်းစသည်တို့၏ အသံကိုကြားလျှင် သင်

ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ ပြုသနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်ရေဝတသည် “မြတ်စွာဘုရား ... ထိုဆင်ကြမ်း မြင်းကြမ်း စသည်တို့၏ အသံကိုကြားရသော တပည့်တော်၏(သန္တာန်မှာ) တော၌မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်း=အရညရတိတရား ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်ပွားပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် ထိုနေ့သန့်ရာအရပ်၌ အရှင်ရေဝတမထေရ်အား ဂါထာ ငါးရာတို့ဖြင့် တောကျောင်းနေခြင်း၏ အကျိုးအာနိသင်မည် သော တရားစကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ မနီးမဝေးသောအရပ်ဝယ် ဆွမ်းခံ လှည့်လည်တော်မူပြီးနောက် (ရှင်ရေဝတ၏ရှားတောကျောင်းတိုက်သို့ တဖန် မပြန်စတော့ပဲ ထို အရပ်မှပင်) အရှင်ရေဝတကို ပြန်နစ်စေတော်မူ၍ အရှင်ရေဝတ ၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောကြားကြသည့် ဥဒ္ဓစ္စသမား ဗိုတ်လွင့်ပါး သော ရဟန်းများ၏ တောင်ငွေ၊ ဘိနပ်၊ နယ်ဆီဗူး၊ ထီးတို့ကို မေ့ကျန်နေရစ်ရန် တန်ခိုးတော်ဖြင့် စီမံတော်မူလေ၏။

ထိုဥဒ္ဓစ္စသမား ရဟန်းများသည် မိမိတို့၏ အသုံးအဆောင် များကို ယူဆောင်ရန် အရှင်ရေဝတ၏ ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်နစ် လာကြသည်ရှိသော် လာခဲ့ရင်းလမ်းဖြင့်ပင် သွားကြပါသော် လည်း ထိုမိမိတို့နေရာဌာနကိုမမှတ်မိနိုင်အောင် ရှိကြလေကုန်၏။ မှန်၏-ထိုဥဒ္ဓစ္စသမား ရဟန်းများသည် ရှေးနေ့များက (တန်ခိုး ဖြင့် ဖန်ဆင်းအပ်သည့်) တန်းဆာဆင်အပ်သောလမ်းဖြင့် သွား ကြ ရ၍ ထိုပြန်မည့်နေ့ကား မညီညွတ်သော(မူလပကတိ)လမ်းဖြင့် သွားကြရလျက် ထိုထိုအရပ်၌ (မောပန်းကာ) အပန်းဖြေ နားနေကြရကုန်၏။ အချို့နေရာ၌ကား ခူးထောက်၍ သွားကြရ ကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် သစ်ပင်ငယ်များ၊ ချုံပုပ်ပေါင်းများ၊ ဆူးများကို ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ကျော်လွှားနင်းနယ် သွားကြရ ကုန်လျက် မိမိတို့နေခဲ့သောအရပ်နှင့် တူသည့်အရပ်သို့ ရောက်ရှိ ကြလေသော် ထိုထိုရှားငုတ်ဘိုများ၌ မိမိတို့၏ထီးများ၊ ဘိနပ်များ၊ နယ်ဆီဗူးများ၊ တောင်ငွေများကို ချိတ်လျက် ထောင်လျက် သား တွေ့မြင်ကြရလေကုန်၏။ ထိုအခါကျမှ ထိုဥဒ္ဓစ္စသမား

ရဟန်းများသည် “ဤ အရှင်ရေဝတရဟန်းကား ဣဒ္ဓိရှင်=တန်ခိုးရှင် ရဟန်းပေတည်း” ဟု သိကြ၍ မိမိတို့၏ ပရိက္ခရာများကို ယူဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် “ဩ... မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် စီမံအပ်သော ပူဇော်သက္ကာရသည် ဤသို့ အံ့ဖွယ်သဘောရှိစွာ တကား” ဟု တအံ့တဩ ပြောဆိုကြကာ သာဝတ္ထိပြည်သို့ အရောက် သွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ရှေ့မှ သွားနှင့်ကြ၍ သာဝတ္ထိသို့ ရောက်နှင့်ကြသော ရဟန်းတို့ကို ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် မိမိအိမ်၌ ဆွမ်းစားပင့်ကာ ထိုင်နေကြသောအခါ၌ “အရှင်ဘုရားတို့ အရှင်ရေဝတ၏ နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်သည် နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါ၏လားဘုရား” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ထိုအခါ အလျင်လက်ဦးရောက်နှင့် ကြသော ထိုရဟန်းတို့သည် “ဒါယိကာမကြီး.... အရှင်ရေဝတ၏ နေထိုင်ရာကျောင်းတိုက်သည် နှစ်သက်ဖွယ် ပျော်မွေ့ဖွယ် ရှိလှပါ၏။ ထိုကျောင်းတိုက်သည် နန္ဒဝန်နတ်ဥယျာဉ်၊ စိတ္တလတာနတ်ဥယျာဉ်နှင့် တသွင်တည်း တပုံတည်း တူလှပါပေ၏” ဟု ဖြေဆိုကြကုန်၏။ ထိုနောက်မှ ကျောင်းအမကြီးသည် အားလုံးသော ရဟန်းတို့၏ နောက်မှ ရောက်လာကြသည့် ဥဒ္ဓစ္စသမားရဟန်းများကို “အရှင်ကောင်းတို့.... အရှင်ရေဝတ၏ နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်သည် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိပါ၏လားဘုရား” ဟု မေးမြန်းပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ဥဒ္ဓစ္စသမား ရဟန်းများသည် “မမေးပါနှင့် ဒါယိကာမကြီး....၊ ထိုအရှင်ရေဝတ နေရာအရပ်သည် စကားထဲ၌ ပင် ထည့်သွင်းပြောဆိုခြင်းငှါ မသင့်လျော်သောအရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို အရှင်ရေဝတ နေရာအရပ်သည် ကျတ်တီးမြေပြင် ဖြစ်သည့်ပြင် ကျောက်စရစ်ခဲများ၊ ကျောက်ပြား ကျောက်တုံးများ ဖြင့် အလွန်လျှင် မြေမညီသော ရှားတောအရပ်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရပ်၌ အရှင်ရေဝတသည် ဆင်းရဲစွာ နေရှာပါသည်” ဟု နောက်ဆုံး မိမိတို့ တွေ့ခဲ့သည့်အတိုင်း ဖြေကြားပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးသည် အလျင်လက်ဦး ရောက်လာသောရဟန်း၊ နောက်ကျ၍ ရောက်လာကြသော ရဟန်းတို့၏ မတူထူးခြား ကွဲပြားသောအမြေစကားကို ကြားသိရ၍ “အဘယ်ရဟန်းတို့၏ စကားက မှန်မည်နည်း” ဟု ကွဲပြားစွာ သိရှိရန် နေမွန်းလွဲအခါ၌ နံ့သာ၊ ပန်းကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားအား ဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ရေဝတ မထေရ်၏ နေရာအရပ်ကို အချို့သော မထေရ်တို့က ချီးမွမ်းကြပါသည်။ အချို့သော မထေရ်တို့က ကဲ့ရဲ့ကြပါသည်။ ဤသို့ အမြေစကား နှစ်ထွေပြားရခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်ပါနည်း မြတ်စွာဘုရား....” ဟု လျှောက်ထား မေးမြန်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးကို “ဝိသာခါ....လောကအခေါ် မွေ့လျော်ဖွယ် အရပ်ပင်ဖြစ်စေ၊ မမွေ့လျော်ဖွယ် အရပ်ပင်ဖြစ်စေ အကြင်အရပ်၌ အရိယာတို့၏ စိတ်သည် မွေ့လျော်၏။ ထိုအရိယာတို့ စိတ်မွေ့လျော်ရာ အရပ်သည်သာလျှင် မွေ့လျော်ဖွယ်အရပ် မည်ပေ၏” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင်—

“ဂါမေ ဝါ ယဒိ ဝါရညေ၊
 နိန္ဒေ ဝါ ယဒိ ဝါ ထလေ။
 ယတ္ထ အရဟန္တာ ဝိဟရန္တိ၊
 တံ ဘူမိရာမဏေယျကံ”။

ဝိသာခေ = ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းအမ မိဂါရမာတာ အို-ဝိသာခါ....။ ဂါမေ ဝါ = ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ ဝန်းရံထူထပ် ရွာအရပ်၌ဖြစ်စေ။ ယဒိ = ထိုသို့မဟုတ်။ အရညေ ဝါ = ကာမဂုဏ်ငါး အာရုံများမှ ဝေးခြားတုံ လတ် တောအရပ်၌ဖြစ်စေ။ နိန္ဒေ ဝါ = စိမ့်စမ်းများဖြင့် ရေသွင်သွင်နှင့် သစ်ပင်စိမ်းလန်း ချိုင့်ဝှမ်းရာ အရပ်၌ ဖြစ်စေ။ ယဒိ = ထိုသို့မဟုတ်။ ထလေ ဝါ = သစ်ပင်မရှိ မြူအတိလျှင် ပြွမ်းဘိပ္ပလောင် ကုန်းခေါင်ခေါင်အရပ်၌ ဖြစ်စေ။ ယတ္ထ = အမှတ်မထင် အကြင်အရပ်၌။ အရ-

ရတနာ](၁၄)အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ်အကြောင်း ၂၆၇

ဟန္တော = အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်
တို့သည်။ ဝိဟရန္တိ = ဣရိယာပထ မျှတရွှင်ပြုံး သီတင်း
သုံး နေတော်မူကြကုန်၏။ တံ ဌာနံ = ထိုရဟန္တာသခင်
အရှင်မြတ်တို့ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာ အရပ်သည်။ ဘူမိ-
ရာမဏေယျကံ = မြေအပြင်ဝယ် မွေ့လျော်ဖွယ်မှန်လှ
အရပ်ဌာနပေတည်း။—

ဟူသော ဤဂါထာကို ဟောတော်မူလေ၏။ (ဤစကားရပ်စုကား
အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာမှ ဖြစ်သည်)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့
အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသော
အခါ ဤအရှင်ခဒိရဝနိယ-ရေဝတမထေရ်အား—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ အာရည-
ကာနံ ယဒိဒံ ရေဝတော ခဒိရဝနိယော = ရဟန်းတို့...
တောကျောင်းနေကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက
ရဟန်းတို့တွင် ရှားတော၌နေသော ရေဝတရဟန်းသည်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “အာရညက = တောကျောင်း
နေသောအရာ” ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အခြားတပါးသော မထေရ်တို့သည် တောကျောင်းနေကြ
သည်ရှိသော် သပ္ပာယ်ဖြစ်လောက်သော တော၊ သပ္ပာယ်ဖြစ်လောက်
သော ရေ၊ သပ္ပာယ်ဖြစ်လောက်သော ဆွမ်းခံရွာများကို ရွေးချယ်မှတ်
သားပြီးမှ တောကျောင်းနေတော်မူကြ၏။ ဤ အရှင်ရေဝတမထေရ်
သည်ကား ထို သပ္ပာယ်များကို အလေးမထား ဂရုမမူ မရွေးချယ်ပဲ
ကျွတ်တီးမြေပြင် ကျောက်စရစ် ကျောက်ပြား ကျောက်တုံးများ ပေါ
များကာ မြေအပြင်လည်း မညီညွတ်သည့် ရှားတော၌ နေတော်မူ၏။
ထို့ကြောင့် ဤအရှင်မြတ်ကိုသာ “အာရညက = တောကျောင်းနေသော
အရာ” ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏)။

ဤအရှင်ခဒိရဝနိယ-ရေဝတမထေရ်နှင့် စပ်သော တရားတို့ကို အပဒါနပါဠိ အဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ ထုတ် နုတ်မှတ်ယူရ၏။

ဤကား အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၅) အရှင်ကင်္ခါရေဝတမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ ကင်္ခါရေဝတမထေရ်သည် လွန်ခဲ့သောကမ္ဘာတသိန်းထက် ဝယ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ ရှေးမထေရ် အလောင်း သူတော်ကောင်းတို့နည်းတူ လူများအပေါင်းနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့ သွား၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ တရားနာသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်း တပါးကို “ဈာယီ=ဈာန်ဝင်စားကြသော ရဟန်း”တို့တွင် အသာ ဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်လတ်၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်မှသင့် တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ တရားပွဲပြီးဆုံးသော အခါ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်းများ နည်းတူ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ကြီးစွာသော ပူဇော်သဏ္ဌာရမှု ပြုပြီး လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော် သည် ဤ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့် အခြားတပါး သော စည်းစိမ်များကို မတောင့်တပါ၊ စင်စစ်သော်ကား အရှင် ဘုရားတို့သည် ဤနေ့မှအထက် လွန်ခဲ့သောခုနစ်ရက်က ဈာန်ဝင် စားလေ့ရှိသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး ၌ ထားတော်မူအပ်သော ရဟန်းကဲ့သို့ပင် တပည့်တော်သည် လည်း နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ၌ ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ် ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလိမ့်” ဟု လျှောက်ဆိုကာ ဆုတောင်းပတ္ထနာမ ပြုလေ၏။

ပဒုမတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် အနာဂတ်ကို ရှုကြည့်ဆင်ခြင် တော်မူလတ်သော် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာ ချက် ပြည့်စုံလိမ့်မည်ကို မြင်တော်မူ၍ “နောက်အခါဝယ် ကမ္ဘာ တသိန်းအဆုံး၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူလိမ့် မည်၊ ထိုဘုရား၏သာသနာ၌ သင်သည် ဈာန်ဝင်စားသော ရဟန်း တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ပေလိမ့် မည်”ဟု ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကိုပြု၍ ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ပဲ) နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စား၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည် မဟာဘောဂသူကြွယ်မျိုး သူဌေးမျိုး၌ ဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ရေဝတ-ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ရေဝတ သူဌေးသားသည် တနေ့သ၌ နေလွဲအခါ ကျောင်းတော်သို့ တရားနာရန် သွားရောက်ကြသော လူများအပေါင်းနှင့် အတူ တကွ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ်အစွန်၌ ရပ်တည်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားရသည် ရှိသော် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်၊ ရဟန်း ပြုပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို နာယူကာ သမာဓိပရိကံ စီမံပြုလုပ် အားထုတ်လတ်သည်ရှိသော် လောကီဈာန်ရ-ရဟန်းဖြစ်၍ ဈာန်ကိုပင် အခြေပါဒကပြုကာ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းလတ်သည်တွင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထို အရှင်ကင်္ခါရဝတမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား ဝင်စား တော်မူအပ်သော သမာပတ်တို့တွင် အနည်းငယ်မျှသော သမာ ပတ်တို့ကို ထား၍ များစွာသော သမာပတ်တို့ကို ဝင်စားလျက်

နေ့နေ့ညဉ့်ညဉ့် ဈာန်တရားတို့၌ လေ့လာ နိုင်နင်းတော်မူလေသည်။ ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤအရှင်ကင်္ခါရေဝကမထေရ်အား—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဈာယီနံ ယဒိဒံ ကင်္ခါရေဝတော = ရဟန်းတို့...ဈာန်ဝင်စားလေ့ရှိကြသော ငါဘုရား၏ ကပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကင်္ခါရေဝတ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ဈာန်ဝင်စားသော အရာ”ဝယ် တေဒဂ်ထားတော်မူလေ၏။

ကင်္ခါရေဝတဟု တမည်ရခြင်းအကြောင်း

အခါတပါး မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလတ်သော် အရှင်ကင်္ခါရေဝတသည် လမ်းခရီးအကြား၌ တင်လဲချက်ရာတင်းကုပ် (ထန်းလျက်တင်လဲချက်ရာတဲကုပ်) သို့ ဝင်၍ မုန့်ညက်နှင့်ဖွဲထည့်သော တင်လဲကို (တင်လဲထန်းလျက်ခဲပြုရာဝယ် မာကျောအောင် တင်လဲထန်းလျက်ထဲ၌ မုန့်ညက်မှုန့်အနည်းငယ်နှင့်ဖွဲ ထည့်နေကြသည်ကို) မြင်ရသောကြောင့် “အာမိသနှင့်တကွသော တင်လဲထန်းလျက်သည် မအပ် = တင်လဲထန်းလျက်ထဲ၌ မုန့်ညက်နှင့်ဖွဲကည်းဟူသော အာမိသ ပါရှိနေသောကြောင့် မအပ်၊ တင်လဲထန်းလျက်ကို နေလွဲသောအခါ သုံးဆောင်ခြင်းငှါ မအပ်”ဟု ယုံမှားတွေးတောမှု = သံသယကုက္ကုစ္စရှိသည်ဖြစ်၍ သူ၏ တပည့်ပရိသတ်နှင့်တကွ တင်လဲထန်းလျက်ကို နေလွဲအခါ၌ မသုံးဆောင်ချေ။

ထိုမထေရ်၏စကားကို ယုံကြည်ကိုးစား လိုက်နာကြသော ရဟန်းတို့သည်လည်း တင်လဲကို မသုံးဆောင်ကြကုန်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရဟန်းတို့က ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြ

သောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့.... အဘယ့်ကြောင့်တင်လဲ၌ မုန့်ညက်နှင့်ဖွဲကိုလူများထည့်ကြသနည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့က “မာကျောစိမ့်သောငှါ ထည့်ပါ ကုန်၏ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့.... အကယ်၍ မာကျောစိမ့်သောငှါ တင်လဲ၌ မုန့်ညက် မုန့်နှင့် ဖွဲကို လူတို့ထည့်ကြလျှင် ထိုထည့်သော မုန့်ညက်မုန့်နှင့် ဖွဲသည် တင်လဲဟူသော အရေအတွက်သို့ ရောက်သည်သာ တည်း။ ရဟန်းတို့.... အလိုရှိတိုင်း တင်လဲကို သုံးဆောင်ခြင်းငှါ ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏” ဟု အနုညာတသိက္ခာပုဒ် ခွင့်ပြုပညတ်တော်မူ လေသည်။

အရှင်ကင်္ခါရေဝတသည် လမ်းခရီးအကြားငယ် ကျင်ကြီး၌ အပင်ပေါက်သော ပဲနောက်ကို မြင်ရ၍ “ပဲနောက်တို့သည် မအပ်ကုန်၊ ကျက်ပြီးသောပဲနောက်များသည်လည်း အပင်ပေါက် ကုန်၏” ဟု မိန့်ဆိုကာ မအပ်ဟု ယုံမှား တွေးတောမှု သံသယ ကုက္ကုစ္စ ရှိသည်ဖြစ်၍ သူ၏တပည့် ပရိသတ်နှင့်တကွ ပဲနောက်ကို မသုံးဆောင်။ ထိုမထေရ်၏စကားကို ယုံကြည်ကိုးစား လိုက်နာ ကြသော ရဟန်းတို့သည်လည်း ပဲနောက်ကိုမသုံးဆောင်ကြကုန်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရဟန်းတို့က ဤအကြောင်းကို လျှောက် ထားကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းတို့.... ကျက်ပြီး သော ပဲနောက်တို့ကို အပင်ပေါက်စေကာမူ အလိုရှိတိုင်း သုံး ဆောင်ခြင်းငှါ ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏” ဟု အနုညာတသိက္ခာပုဒ် ခွင့်ပြု ပညတ်တော်မူလေသည်။ (ဤ အကြောင်းများကား ဝိနည်း မဟာဝါ ၆-ဘေသဇ္ဇက္ခန္ဓက ပိဋကတ်မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၃၀၃၊ ၃၀၄-တို့၌ လာ၏။)

ဤသို့လျှင် ဤယခု အရှင်ရေဝတမထေရ်သည် အပ်စပ်သော ဝတ္ထုတို့၌ပင် မအပ်စပ်ဟု တွေးတောယုံမှားမှု ဝိနယကုက္ကုစ္စ အားကြီးလှသောကြောင့် ကင်္ခါရေဝတမထေရ် ဟု အမည်တွင် လေသည်=တွေးတောယုံမှားမှု အားကြီးသောရေဝတမထေရ်ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုမှတပါး ဤကင်္ခါရဝတမထေရ်နှင့်စပ်သော တရားတို့ကို အပဒါန် ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ-စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူရာ၏။

ဤကား အရှင်ကင်္ခါရဝတမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၆) အရှင်သောဏကောဠိဝိသမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်သောဏ· ကောဠိဝိသမထေရ်အလောင်း သူတော် ကောင်းသည် ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ရှင်လက်ထက်တော်ဝယ် သူဌေးမျိုး၌ဖြစ်၍ “သီရိဝံသုဌေးသား” ဟု အမည်တွင်လေသည်။ သီရိဝံသုဌေးသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ရှေးမထေရ် အလောင်းလျာများ နည်းတူ ကျောင်းတော်သို့ သွား၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ တရားနာသည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို “အာရဒ္ဓဝီရိယ = အပြင်းအထန်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြသော ရဟန်း” တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ထားတော်မူ သည်ကို တွေ့မြင်လတ်၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤ ရဟန်းကဲ့သို့ပင် ဖြစ်မှ သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ တရားပွဲပြီးဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်၍ ခုနစ်ရက် ပတ်လုံး မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် ရှေးမထေရ်အလောင်း အလျာများနည်းတူ ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုသုဌေးသား၏ ဆုတောင်းချက် ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတိုင်း ဗျာဒိတ်ကြားပြီးလျှင် ကျောင်း တော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

ဗာရာဏသီပြည်သား အပျိုးကောင်းသားဘဝ

သီရိဝံသုဌေးသားသည် အသက်တက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်း မှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ကမ္ဘာဘသိန်းကို လွန်မြောက်၍ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် ကဿပမြတ်

စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ အမျိုးကောင်းသတို့သား ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုအမျိုးကောင်းသတို့သားသည် မိမိ၏ သူငယ်ချင်းများနှင့် အတူတကွ တနေ့သ၌ ဂင်္ဂါမြစ်ဝယ် ရေကစား၍နေလေ၏။

ထိုအခါ သင်္ကန်းဟောင်းနှမ်းသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တဆူသည် “ငါသည် ဗာရာဏသီပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြု၍ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းဝယ် သင်္ခမ်းကျောင်းကို ဆောက်လုပ်ကာ ဝါကပ်ဆိုပေအံ့” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရေအယဉ်ဖြင့် တိုက်ခတ်မျောပါလာလော သစ်သားချောင်းများ ကြိမ်နွယ်များကို ဆယ်ယူစုရုံးလျက် နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ အမျိုးကောင်း သတို့သားသည် သူငယ်ချင်းတို့နှင့် အတူတကွ သွားရောက်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးရပ်တည်လျက် “အရှင်ဘုရားတို့.... အဘယ်အမှုကို ပြုနေတော်မူကြပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် “အမောင်သတို့သား.... ဝါလနီးကပ်လတ်သော် ရဟန်းတို့အဖို့ရာ နေထိုင်ရန် ကျောင်းကို ရမှ သင့်တော်မည်” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အမျိုးကောင်း သတို့သားသည် “အရှင်ဘုရား.... အရှင်မြတ်သည် ယနေ့တရက်တာမျှ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား = ဖြစ်နိုင်သော နည်းလမ်းဖြင့် ဆိုင်းငံ့တော်မူစေချင်ပါသည်။ တပည့်တော်သည် နက်ဖြန်ခါ အရှင်ဘုရားအား ကျောင်းဆောက်လုပ်လှူဒါန်းပါမည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်သည် “ထိုအမျိုးကောင်း သတို့သားအားလျှင် ချီးမြှောက်မှုကို ပြုလုပ်မည်” ဟု လာခွဲရင်းဖြစ်သောကြောင့် အမျိုးကောင်းသတို့သား၏ ပင့်ဖိတ်ချက်ကို လက်ခံ သာယာတော်မူလေ၏။ အမျိုးကောင်းသားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ လက်ခံသာယာကြောင်းကို သိရှိ၍ ပြန်သွားပြီးလျှင် နောက်တနေ့၌ ပူဇော်ဖွယ်မှု အစုစုကို ပြုစီရင်ပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကြွလာတော်မူခြင်းကို စောင့်မျှော်ရပ်တည်လျက် နေလေ၏။ ပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်သည်လည်း “ယနေ့ အဘယ်အရပ်၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်မှုကို ရရှိလိမ့်မည်နည်း” ဟု ဆင်ခြင်လတ်သော် ထိုအကြောင်းကို သိ၍ အမျိုးကောင်းသား၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွတော်မူလေ၏။

အမျိုးကောင်းသားသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ကြွလာသည်ကို မြင်လတ်၍ အလွန် ချစ်ခင်နှစ်သက်လျက် သပိတ်ကို ယူ၍ ဆွမ်းလှူပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား....အရှင်မြတ်တို့သည် ဤဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး တပည့်တော်၏ အိမ်တံခါးဝသို့သာ ကြွတော်မူကြပါကုန်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်ကာ ဝန်ခံချက်ကို ရယူပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး၍ ကြွသွားတော်မူလတ်သော် သူငယ်ချင်းတို့နှင့် အတူတကွ သွားရောက်၍ နေခြင်းပြီး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် နေထိုင်တော်မူရန် သင်္ခမ်းကျောင်း၊ စင်္ကြံ၊ ညဉ့်သန့်ရာ၊ နေ့သန့်ရာဌာနများကို ဆောက်လုပ်စေ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်အား လှူဒါန်းလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် သင်္ခမ်းကျောင်းအတွင်းသို့ ကြွဝင်တော်မူသောအခါ နွားချေး အစုံလိမ်းကံ့အပ်သော မြွေအပြင်၌ “ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ ခြေတော်တို့ဝယ် ရွှံ့ညွှန်များ မငြိကပ်ပါစေလင့်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မိမိ ခြံရံအပ်သည့် အဖိုး တသိန်းတန် ကမ္မလာနီကြီးကို မြွေအခင်းပြုကာ ခင်းပြီးလျှင် ကမ္မလာနီ၏ အဆင်းနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်၏ ကိုယ်တော်ရောင်တို့ တထပ်တည်း တူမျှနေသည်ကို ဖူးမြော်ရ၍ အလွန်လျှင် သဒ္ဓါဩဇာညီဖြစ်ရှိကာ “အရှင်ဘုရားတို့ နင်းကြသော အချိန်မှစ၍ ဤကမ္မလာ၏ အရောင်သည် အလွန်လျှင် တင့်တယ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင်လျှင် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ တပည့်တော် လက်ခြေများ၏ အရောင်သည်လည်း လယ်ခေါင်ရန်းပန်းအသွေး နီတွေးတင့်တယ်သည် ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ကိုယ်အတွေ့သည်လည်း အကြိမ်တရာဖတ်အပ်သော ဝါတွင်းလွှာ၏အတွေ့

ရတနာ](၁၆) အရှင်သောဏကောဠိဝိသထေရ်အကြောင်း ၂၇၅

ပမာ နူးညံ့သည် ဖြစ်ပါစေသည်” ဟု ဆုတောင်း
ပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။

အမျိုးကောင်းသားသည် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
အရှင်မြတ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၍ ဝါကျွတ်ပြီး ပဝါရဏာပြုပြီးသော
အခါ၌ တိစိစရိက်သင်္ကန်းကို လှူဒါန်းလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
အရှင်မြတ်သည် သပိတ်, သင်္ကန်း ပြည့်စုံတော်မူကာ ဂန္ဓမာဒန
တောင်သို့သာလျှင် ကြွတော်မူလေ၏။

နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်
ရပဲ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်
တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ကာဠစမ္မာပြည်
ဥသဘသူဌေးအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေလေ၏။ ထိုအမျိုး
ကောင်းသား ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေသောအချိန်မှစ၍ သူဌေး၏
အိမ်သို့ အထောင်များစွာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့ လာရောက်ကြ
ကုန်၏။ အမျိုးကောင်းသား ဖွားမြင်သောနေ့၌လည်း ကာဠ-
စမ္မာပြည်တမြို့လုံး ပူဇော်သဏ္ဌာရဖြင့် ဖုံးလျက်ရှိပေ၏။ ထိုအမျိုး
ကောင်းသားကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ မိဖန္ဒစ်ပါးတို့သည် “ငါတို့
သားကား မိမိ၏အမည်ကို မိမိပင်မှည့်၍သာ လာသူဖြစ်၏၊ ငါတို့
သား၏ ကိုယ်ရေအရောင်သည် ရွှေခိုအရည်ဖြင့် သွန်းဖျန်းအပ်
သကဲ့သို့ ဖြစ်ချေ၏” ဟု ပြောဆိုကြကာ အမျိုးကောင်းသား၏
အမည်ကို “သောဏသတို့သား=သောဏသူဌေးသား” ဟူ၍သာ
မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်၏။ (ဤသို့လျှင် ထိုသူဌေးသား၏ မိဖတို့
မှည့်ခေါ်သော အမည်မှာ သောဏ-ဟူ၍ ဖြစ်သည်၊ ကောဠိဝိသ
အနွယ်ဖြစ်သောကြောင့် အမည်ရင်းနှင့် အနွယ် နှစ်ရပ် စပ်၍
ထိုသူဌေးသားသည် “သောဏ-ကောဠိဝိသသူဌေးသား” ဟု ထင်
ရှားလေသည်)။ ထို့နောက် ထိုသူဌေးသားအတွက် အထိန်းတော်
ခြောက်ကျိပ်တို့ကို ခန့်ထားပြီးလျှင် ထိုသူဌေးသားကို နတ်သား
ပမာ ချမ်းသာစွာ ပြုစုမှုယု ကြီးပြင်းစေကြလေကုန်၏။

သူဌေးသားအတွက် အစာအာဟာရ စီမံကြပုံ

ထိုသူဌေးသားအတွက် အစာအာဟာရ စီမံကြပုံမှာ—

ရှေးဦးစွာ မင်းပယ် (၆၀) ခြောက်ဆယ် ကျယ်ဝန်းသော လယ်မြေအရပ်ကို ထွန်ယက်၊ စိုက်ပျိုးပြီးသောအခါ (၁) နွားနှိရေ (၂) နံ့သာရေ (၃) ရေရိုးရိုး = ဤရေသုံးမျိုးဖြင့် သလေးစပါးပင်တို့ကို စောင့်ရှောက် ကြီးပြင်းစေကြရလေသည်။

လယ်အတွင်း ရေသွန်းမည့်မြောင်းများ၌ နွားနှိရေ နံ့သာရေ အိုးစရည်းပေါင်းများစွာ သွန်းလောင်းကြရလေသည်။

သလေးနှံများ နို့ရည်ဝင်သောအခါ ကျေးငှက်·စသော ပိုးမွှားတို့၏ စားကြွင်းပြုမှုဘေးရန်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက်၎င်း၊ ကောက်သားတို့ နူးညံ့ရန်အတွက်၎င်း လယ်ကွက်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်တကွ လယ်ကွက်အတွင်း အကြားအကြားတို့၌ တိုင်များစိုက်ထူပြီးလျှင် အခြင်၊ ရနယ် တန်းများ ပေး၍ ဖျာမိုးလျက် တင်းထိမ်ကန့်လန့်ကာများ ကာရံပြီးလျှင် အပြင်အပ အစွန်းအနား၌ စောင့်နေကြရကုန်၏။

ကောက်စပါးများ မှည့်ရင့်သောအခါ စပါးကျိကြများကို (ကုကုံမံ၊ လေးညှင်း၊ တောင်ဇလပ်ပွင့်၊ ကက္ကူ = ကမျည်းမှုန့်တည်းဟူသော) နံ့သာ လေးမျိုးတို့ဖြင့် လိမ်းကျံ အပြေအပြစ် ပြုပြီးလျှင် ထို၏ အထက်၌ အလွန်မွန်မြတ်သော နံ့သာတို့ဖြင့် ထုံလှိုင် ကြိုင်စေကြကုန်သည်။ ထို့နောင်မှ အလုပ်သမားပေါင်းများစွာတို့ လယ်အတွင်း ဆင်းကြကာ သလေးနှံများကို တရိတသေ အညှာမှ ဖြတ်၍ အဆုပ်အဆုပ် ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် ကြိုးများဖြင့် စည်းနှောင်၍ အခြောက်လှန်းကြရကုန်၏။

ထို့နောင်မှ ကျိကြ၏ အောက်ဆုံး၌ နံ့သာတထပ် ခင်းပြီးလျှင် ထို၏အထက်မှ အခြောက်လှန်းပြီးသော စပါးနှံစည်းများကိုခင်းရပြန်သည်။ ဤနည်းဖြင့် နံ့သာတထပ် စပါးနှံတထပ် အလဲအလှယ် ခင်း၍ ထပ်၍ ကျိကြပြည့်လတ်သော် တံခါးကို ပိတ်လျက် သုံးနှစ်ကြာအောင် ထားကြရလေသည်။

သုံးနှစ်ပြည့်သောအခါမှ စပါးကျိကြကို ဖွင့်ကြရသည်။ ဖွင့်လိုက်သောအခါ စမ္ဘာပြည်တပြည်လုံး နံသာနံဖုံး၍သွားလေ၏။

ထိုသလေးစပါးများကို ဆန်ဖွပ်သောအခါ သေသောက်ကြူးတို့သည် ဖဲ့ကြမ်း၊ ဖဲ့နုကို အလှအယက် ဝယ်ကြကုန်၏။ ဆန်ကွဲဆန်ကျိုးကိုကား အလုပ်အကျွေးတပည့်များ ရယူကုန်၏။ သလေးဆန်ရင်းဆန်သားတို့ကိုသာ သူဌေးသားအတွက် ရွေးချယ်၍ ယူကြရလေသည်။

ထမင်းချက်ကြပုံမှာ—ရွှေချည်မျှင်ဖြင့် ရက်လုပ်အပ်သောဆန်ဆေးတောင်း၌ ထိုသလေးဆန်ရင်းတို့ကို ထည့်၍ အကြိမ်တရာ ရေစစ်၍ယူကြပြီးသော် ကျိုက်ကျိုက်ဆူသောရေနွေး၌ တကြိမ်တည်းနှစ်၍ (ကြာကြာမထားရပဲ) ထုတ်ဆယ်ကြရလေသည်။ ထိုအခါရေနွေးမှ လွတ်တိုင်း လွတ်တိုင်းသော နေရာသည် (ရေနွေးမှလွတ်လျှင်ပင် ကျက်ပြီးသားဖြစ်၍) မုလေး (မြတ်လေး) ပန်းနှင့် တူသောထမင်း ဘောဇဉ် ဖြစ်၍ လာလေ၏။

ထိုဘောဇဉ်ထမင်းကို ရွှေခွက်၌ ထည့်ကြပြီးလျှင် ထိုရွှေခွက်ကို ကျိုက်ကျိုက်ဆူလျက် ရေမပါသော ဃနာနို့ထမင်းချို အပြည့်ထည့်ထားသော ငွေခွက်ပေါ်၌ (အေး မသွားရန်) တင်ထားပြီးမှ ယူဆောင်လာကြ၍ သူဌေးသား၏ ရွှေမှောက်ဝယ် ချထားကြရလေသည်။

သောဏ-ကောဠိဝိသ သူဌေးသားသည် ထိုသလေးထမင်းကို မိမိမျှတရုံသာ စားပြီးလျှင် နံသာထုံအပ်သောရေဖြင့် ခံတွင်းလုပ်ကျင်းခြင်း၊ လက်ခြေ ဆေးခြင်းအမှုကို ပြုလေသည်။ ထို့နောက် လက်ခြေဆေးပြီးသောထိုသူဌေးသားအား အထူးထူးအပြားပြားသော (= အမျိုးမျိုးသော) ကွမ်း စသည်များကို ခံတွင်းနံ့ကြိုင်လှိုင်စေရန် ဆက်သကြရကုန်၏။

သူဌေးသား သွားတိုင်း သွားတိုင်းသောအရပ်၌ ကောင်းမြတ်ဆန်းကြယ်သော အခင်းများကို ခင်း၍ပေးကြရ၏။ သူဌေးသား၏

လက်ဖဝါး ခြေဖဝါးတို့သည် လယ်ပေါင်ရန်းပန်း အသွေး တွေး
 တွေးနိမြန်းကြကုန်၏။ သူဌေးသား၏ အတွေ့သည် အကြိမ် တရာ
 ဖတ်အပ်သော ဝါဂွပ်လွှာပမာ နူးညံ့လှစွာ၏။ ခြေဖဝါးအပြင်တို့၌
 ပတ္တမြားနားရောင်းဝယ် လက်နာရစ်လည်၍ တည်သော ကြာချည်
 အဆင်းရှိသည့် မွေးညှင်းကလေးများ အစီအရီ ပေါက်လျက်ရှိ
 ကုန်၏။ သူဌေးသားသည် တဦးတယောက်၏ အပေါ်၌ စိတ်ဆိုး
 အမျက်ထွက်လျှင် “သင် သတ်ထား စဉ်းစား သိရှိလော့၊ ငါသည်
 ယခုပင် မြေကို နင်းလိုက်အံ့” ဟု ကြိမ်းမောင်းစကား ပြောကြား
 တတ်၏။ ထိုသူဌေးသား အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် (အောက်
 ယသသူဌေးသား အခဏ်းမှာကဲ့သို့) ဥတုသုံးပါးတို့အား လျော်
 လျောက်ပတ်သည့် ပြာသာဒ် သုံးဆောင်တို့ကို ဆောက်လုပ်စေ
 ကာ ကမြေသည် မောင်းမများကိုလည်း (မိဖုတို့က) ခစားစေကြ
 လေသည်။ သူဌေးသားသည် ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ကို ခံစားသုံး
 ဆောင်လျက် နတ်သားပမာ ချမ်းသာစွာ စိုးအုပ် နေထိုင်လေ၏။

ထို့နောက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘုရား
 ဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူပြီး၍
 ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကိုအဝှံဂေါစရဂါမ်ပြု၍ နေတော်မူစဉ်မဂဓတိုင်းရှင်
 ဘုရင်ဗိမ္ဗိသာရမင်းက ရာဇက သောဏ-သူဌေးသားကို ဆင့်ခေါ်
 စေတော်မူပြီးလျှင် ရွာသူကြီးပေါင်း ရှစ်သောင်းတို့နှင့် အတူတကွ
 မြတ်စွာဘုရားရှင်လံတော်သို့စေလွှတ်အပ်ရကား သောဏ-သူဌေး
 သားသည် တရားဒေသနာကို ကြားနာရပြီးလျှင် သဒ္ဓါတရား
 ကြီးမားစွာ ဖြစ်ရှိလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးပါရန်
 တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ သောဏ-သူဌေးသားကို မြတ်စွာဘုရားသည် “မိဖု
 နှစ်ပါးတို့က ရှင်ရဟန်းပြုရန် ခွင့်ပြုအပ်ပြီလော” ဟု မေးတော်
 မူ၍ ခွင့်မပြုအပ်သေးကြောင်း ကြားသိတော်မူပြီးလျှင် “ချစ်သား
 သောဏ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် မိဖုနှစ်ပါး ခွင့်မပြုအပ်သော
 သားကို ရှင်ရဟန်းပြု၍ မပေးကြကုန်” ဟု ငြင်းပယ်စကားမိန့်ကြား
 တော်မူလေ၏။ သူဌေးသားသည် “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာ

ဘုရား……”ဟု မြတ်စွာဘုရားရှင် မိန့်ကြားချက်ကို ဦးထိပ်ရှက်
ပန်ဆင်၍ မိဖုရားထံ ပြန်သွားကာ ခွင့်ပြုစေ၍ ဘုရားရှင်ထံမှောက်
တဖန်ပြန်ရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား စေခိုင်းတော်မူချက်အရ
ရဟန်းတော်တပါး၏ အထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။ (ဤကား
အကြောင်းအရာ အကျဉ်းတည်း၊ ထိုသောဏ-သုဌေးသား ရဟန်း
ဖြစ်ပုံ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိနည်းမဟာဝါ ပိဋကတ်မြန်မာ
ပြန် ၅-စမ္မက္ခန္ဓက စာမျက်နှာ ၂၆၃-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူ
ကုန်ရ၏)။

သောဏမထေရ်သည်ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကိုရယူပြီး၍ ရာဇဂြိုဟ်
ပြည်၌နေစဉ် များစွာသော ဆွေမျိုးသားချင်း မိတ်သဟာတို့
သည် မြတ်နိုးတနာ ပူဇာသက္ကာရမှု များစွာပြုကြလေ၏။ မထေရ်
၏ ရုပ်အဆင်းတင့်တယ်ပုံ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းစကားများစွာ
ပြောကြားကြ၏။ သောဏမထေရ်သည် “ငါ့အထံသို့ များစွာ
သောလူတို့ လာရောက်ကြကုန်၏။ ဤသို့သာ လာရောက်နေကြ
လျှင် ငါသည် သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်
အဘယ်မှာလျှင် အားထုတ်နိုင်တော့မည်နည်း = အားထုတ်နိုင်
တော့မည်မဟုတ်ချေ၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌
ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နာကြားပြီးလျှင် သီတဝနတောအုပ်သုသာန်သို့
သွားရောက်ကာ ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရ
ပါမူ ကောင်းလေစွ၊ မှန်၏-ထိုအရပ်၌ ‘သုသာန်’ဟူ၍ စက်ဆုပ်
ကြကာ လူအများ လာရောက်ကြမည်မဟုတ်ချေ၊ ထိုသို့မလာကြ
လျှင် ငါ၏ ရဟန်းကိစ္စသည် အထွတ်အထိပ် = အရဟတ္တဖိုလ်
ပေါက် ရောက်ပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင်
မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နာကြားပြီး
နောက် သီတဝနတောအုပ်သို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းတရားကို
ပွားများဖို့ရန် စ-ဖန်အားသစ်လေ၏။

အပြင်းအထန် အားထုတ်တော်မူခြင်း

သောဏမထေရ်သည် “ငါ၏ကိုယ်ကား အလွန်သိမ်မွေ့စွာ၏၊
စင်စစ်သော်ကား မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာကို အလွယ်တကူနှင့် ရောက်ဖို့

ရန် မတတ်နိုင်ချေ၊ သို့ရကား ဗိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းနွမ်းနယ်စေ၍ လည်း ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်မှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးနောက် (လျောင်းခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း အလျှင်းပင် မပြုတော့ပဲ) ရပ်ခြင်း၊ စကြိုသွားခြင်း—ဣရိယာပုထ် နှစ်ပါးကိုသာ ဆောက်တည်၍ ပဓာနအလုပ် အပြင်းအထန် အားထုတ်လေတော့၏။ ထိုအရှင်သောဏမထေရ်၏ အဖို့ရာ အလွန်သိမ်မွေ့နူးညံ့စွာသော ခြေဖဝါးအပြင် အစွန်းအနားတို့မှာ အဖူးအရူးများ ပေါက်ရောက်ကာ ကွဲကြသဖြင့် စကြိုတခုလုံးမှာ သွေးခြင်းခြင်းနီ၍ နေလေတော့၏။ မထေရ်သည် ခြေထောက် တို့ဖြင့် မသွားနိုင်လှသော် တတောင်ဆစ်၊ ခူးခေါင်းတို့ဖြင့် လေးဖက်ဟွားသွားလျက် ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်လေ ၏။ တတောင်ဆစ်၊ ခူးခေါင်းတို့လည်း ထိုအတူ ပေါက်ကွဲသဖြင့် စကြိုတခုလုံး သွေးခြင်းခြင်းနီ၍နေလေ၏။ ဤသို့စဉ် ဝိရိယကို အပြင်းအထန် အားထုတ်ပါသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းနိမိတ် အရိပ် အရောင်ကိုမျှ ဖြစ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရကား—

“အကယ်၍ ငါမှတပါး အခြားသူတယောက်သည် ဝိရိယကို အပြင်းအထန် အားထုတ်မည်ဆိုပါက ငါကဲ့သို့ သာ ဖြစ်လေရာ၏၊ အားထုတ်လေရာ၏ = ဤမျှထက် ပိုလွန်၍ အားမထုတ်နိုင်လေရာ၊ ငါသည်ကား ဤသို့ပင် အားထုတ်ပါသော်လည်း မဂ်၊ ဖိုလ်တရားကို ဖြစ်စေခြင်း ငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ သို့ရကား ငါသည် ဧကန်ပင် ဥဒ္ဓိတညူ၊ ဝိပဋ္ဌိတညူ၊ နေယျဟူသော မဂ်ဖိုလ်ရထိုက်သူပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်လေရာ၊ ငါသည် ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်လေရာ၏။ သို့ရကား ‘ငါ့အဖို့ရာ ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရှိအံ့နည်း = ရှိမည်မဟုတ်လေရာ၊ ငါသည် လူ့ဘောင်သို့ လှည့်လည်လျော့ကျ၍ လောက စည်းစိမ်များကိုလည်း သုံးဆောင်ပေတော့အံ့၊ (လောကစည်းစိမ်ခံစားရင်းက) ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ပေတော့အံ့” —

ဟု ကြံစည်မိလေ၏။

ဝိဏောဝါဒ-မလျော့, မတင်း စောင်းကြိုးငြင်း
အဆုံးအမတရား ဟောတော်မူခြင်း

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်၏စိတ်အကြံကို သိတော်မူ၍ ညနေချမ်းအခါ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ထို အရပ်သို့ ကြွရောက်ကာ သွေးခြင်းခြင်းနီသောစင်္ကြံကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့...နွားသတ်ရာအရပ်ကဲ့သို့ သွေးခြင်းခြင်းနီနေသော ဤစင်္ကြံသည် အဘယ်ရဟန်း၏ စင်္ကြံနည်း”ဟု (သိတော်မူလျက်နှင့်ပင် တရားဟောရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်) မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က “မြတ်စွာဘုရား...အလွန်အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယရှိသည်ဖြစ်၍ စင်္ကြံသွားလျက် တရားကျင့်သော အရှင်သောဏ၏ ခြေဖဝါးတို့သည် ကွဲပေါက်ခဲ့ပါကုန်ပြီ၊ ယခု မြင်တော်မူရသည့် နွားသတ်ရာအရပ်ကဲ့သို့ သွေးခြင်းခြင်းနီနေသော ဤ စင်္ကြံသည် ထို သောဏရဟန်း၏ စင်္ကြံဖြစ်ပါသည် ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သောဏမထေရ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ ကြွရောက်၍ အသင့်ခင်းထားအပ်ပြီးသော နေရာဝယ် ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

အရှင်သောဏသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ရှိခိုးဝတ်ပြု၍ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်သောဏမထေရ်ကို ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ချစ်သား၏သန္တာန်၌ အကြံဖြစ်သည်မှန်၏သော-ဟု တိုက်ရိုက်မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်သောဏမထေရ်သည် ဟုတ်မှန်ကြောင်း ဝန်ခံစကား ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်သောဏမထေရ်ကို “ဝိဏောဝါဒ=မလျော့, မတင်း စောင်းကြိုးငြင်း အဆုံးအမတရား” ကောကြားတော်မူသည်မှာ—

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ... ယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့်စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘော ကျသနည်း = သင်ချစ်သား သဘောကျသည့်အတိုင်း ဖြေ

ဆိုခွင့်ရှိသည်၊ သင်ချစ်သားသည် ရှေးလူဖြစ်စဉ် အခါက
စောင်းတီးခြင်း၌ လိမ္မာခဲ့သည် မဟုတ်လော။

(သောဏ) ဟုတ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....။

(ဤ၌။ ။အရှင်သောဏကို ငယ်စဉ်အခါက မိဘနှစ်ပါးတို့က 'ငါတို့
သားသည် အခြားအတတ်ကို သင်ကြားလျှင် ကိုယ်ပင်ပန်းလိမ့်မည်၊
ဤစောင်းတီးခြင်းအတတ်ကား နေရာ၌ ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေရင်းပင်
သင်ယူနိုင်သောအတတ်ဖြစ်သည်'ဟု စဉ်းစားကြ၍ စောင်းအတတ်ကို
သင်ကြားစေကြသဖြင့် မထေရ်သည် စောင်းတီးအတတ်၌ လေ့လာ
နိုင်နင်းသူ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း "ဤသောဏရဟန်း၏ အပ္ပိရာ အခြား
ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် အကျိုးမရှိနိုင်၊ ဤရဟန်းသည် လူဖြစ်စဉ်အခါ စောင်း
အတတ်၌ နိုင်နင်းလေ့လာ လိမ္မာသူဖြစ်သည်၊ မိမိ၏ စောင်းပညာ
အရာ၌တည်၍ တရားဟောရလျှင် လျင်မြန်စွာ သိပေလိမ့်မည်"ဟု သိရှိ
တော်မူသဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း မေးမြန်း၍ တရားစတော်မူလေ
သည်။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ....ယခု ငါဘုရားမေးမြန်းမည့်
စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်တင်သဘောကျ
သနည်း၊ သင်၏ စောင်းညှို့ = စောင်းကြိုးများ တင်း၍
နေသောအခါ သင့်စောင်းသည် အသံသာခြင်းရှိသည်၊
အရှည်တီးရန် ခံခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏လော = အသံ သာ
ယာ၏လော၊ ကြာကြာအတီးခံ၏လော။

(သောဏ) မြတ်စွာဘုရား.... ဤသို့မဖြစ်နိုင်ပါ = အသံ
လည်း မသာယာ၊ ကြာကြာလည်း အတီးပခံပါ။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ....ယခုငါဘုရားမေးမြန်းမည့်
စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့ မှတ်တင်သဘောကျ
သနည်း၊ သင်၏ စောင်းညှို့ = စောင်းကြိုးများ လျော့၍
နေသောအခါ သင့်စောင်းသည် အသံသာခြင်းရှိသည်၊
အရှည်တီးရန် ခံခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏လော = အသံ သာ
ယာ၏လော ကြာကြာ အတီးခံ၏လော။

(သောဏ) မြတ်စွာဘုရား...ဤသို့မဖြစ်နိုင်ပါ = အသံလည်း မသာယာ၊ ကြာကြာလည်း အတီးမခံပါ။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ...ယခုငါဘုရားမေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သား အဘယ်သို့မှတ်သင်သဘောကျသနည်း၊ သင်၏ စောင်းညှို့ = စောင်းကြိုးများ မတင်းလွန်း၊ မလျော့လွန်းပဲ ညီမျှသောဂုဏ်၌ တည်ကြသော အခါ သင့်စောင်းသည် အသံသာခြင်းရှိသည်၊ အရှည်တီးရန် ခံခြင်းရှိသည် ဖြစ်၏လော = အသံသာယာ၏လော၊ ကြာကြာ အတီးခံ၏လော။

(သောဏ) ဖြစ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...အသံလည်း သာယာ၊ ကြာကြာလည်းအတီးခံပါသည် မြတ်စွာဘုရား။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားသောဏ...ဤအတူပင် လွန်စွာ အားထုတ်အပ်သော ဝီရိယသည် ပျံ့လွင့်ခြင်းငှါ ဖြစ်၏ (=ဝီရိယလွန်ကဲလျှင် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်၏)၊ လျော့လွန်းသော ဝီရိယသည် ပျင်းရိခြင်းငှါ ဖြစ်၏၊ (=ဝီရိယလျော့လျှင် ကောသဇ္ဇ = အပျင်းဓာတ် ဖြစ်၏)။ ချစ်သားသောဏ...သို့ရကား သင်ချစ်သားသည် ဝီရိယနှင့် သမာဓိ မျှသော အဖြစ်ကို ဆောက်တည်လော့ (=ဝီရိယနှင့် သမာဓိ မျှအောင် အားထုတ်လော့)။ သဒ္ဓါ-စသော ဣန္ဒြေတို့ ညီမျှသောအဖြစ်ကို သိလော့ (=သဒ္ဓါဇ္ဇေ၊ ဝီရိယိဇ္ဇေ၊ သတိဇ္ဇေ၊ သမာဓိဇ္ဇေ၊ မညိဇ္ဇေ = ဤဣန္ဒြေငါးပါး ညီမျှအောင် ကျင့်လော့)။ ထိုသို့ ညီမျှသောအခါ၌ သမထ-စသော နိမိတ်ကို ဖြစ်စေလော့။

(သောဏ) ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား...။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်သောဏမထေရ်ကို ဤဖော်ပြရာပါ ဝိဇ္ဇောဝါဒ = မလျော့၊ မတင်း စောင်းကြိုးငြင်း အဆုံးအမတရားဖြင့် ဆုံးမတော်မူ၍ ဝီရိယနှင့် သမာဓိ ညီမျှအောင်

ကျင့်ကြံပုံ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ဂိဇ္ဈကုဋ် တောင်ပေါ်ကျောင်းတိုက်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

အရှင်သောဏမထေရ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက်သြဝါဒ အဆုံးအမကို ရယူတော်မူကာ ရဟန်းတရား မလျော့မတင်း ပွားများအားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤအရှင်သောဏ ကောဠိဝိသမထေရ်၏ တရားအားထုတ်ပုံကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဆင်ခြင်ပါလျှင် “အခြားတပါးသော ရဟန်းတို့၏အဖို့ရာ ဝီရိယတရားမည်သည် (လျော့နည်း) တိုးတက်ပွားစေအပ်သော သဘောရှိသည်၊ ဤအရှင်မြတ်၏ ဝီရိယကား (တင်းလွန်းနေသဖြင့်) လျော့စေအပ်သော သဘောရှိသည်” ဟူသော ဤအချက်သည် ထင်ရှားလာ၏။ သို့ရကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှင်းအပ်သောသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပသောအခါ ဤအရှင်သောဏ-ကောဠိဝိသမထေရ်အား—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ အာရဒ္ဓ-ဝီရိယာန ယဒိဒံ သောဏော ကောဠိဝိသော = ရဟန်းတို့....ထက်သန်သော လုံ့လဝီရိယရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကောဠိဝိသအနွယ်၌ ဖြစ်သော သောဏရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “အာရဒ္ဓဝီရိယ = ထက်သန်သော လုံ့လဝီရိယရှိကြသောအရာ” ဝယ် တေဒဂ် ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်သောဏ-ကောဠိဝိသမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၇) အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍထေရ် အကြောင်း

(ဤအရှင်မှာ မိဖုရားမည်ခေါ်သော အမည်အားဖြင့် သောဏ-ဟု အမည်တွင်၍ လူဖြစ်စဉ်အခါ တကုဋေတန် နားတန်ဆာကို ပန်ဆင် လေ့ရှိသောကြောင့် ကုဋိကဏ္ဍ=ဤအမည်နှစ်ရပ် စပ်ကာ “သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍထေရ်”ဟု မည်တွင်တော်မူလေသည်။)

(က) မထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ မထေရ်အလောင်း သူတော် ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော် အခါဝယ် ရှေးနည်းအတိုင်း လူများအပေါင်းနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်၍ ပရိသတ်အစွန်အနား၌ ရပ်တည် ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာနေစဉ် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ချီသာသော တရားစကား ဟောကြား ပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ “ငါ သည်လည်း နောက်အခါ တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာ ၌ ချီသာသော တရားစကား ဟောကြား ပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှ သင့်တော်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ပင့်ဖိတ်၍ ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူ ပြီးနောက် “မြတ်စွာဘုရား…… အရှင်ဘုရားတို့သည် ယနေ့မှ အထက် လွန်ခဲ့သော ခုနစ်ရက်က အကြင်ရဟန်းကို ကလျာဏ-ဝါက္ကရဏ = ချီသာသော တရားစကား ဟောကြားပြောဆို တတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူခဲ့ကြပါပြီ၊ တပည့်တော်သည်လည်း ဤ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်၏ အကျိုးအားကြောင့် နောက် အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ထိုရဟန်းကဲ့သို့ပင် ကလျာဏဝါက္ကရဏ = ချီသာသော တရား စကား ဟောကြား ပြောဆိုသောအရာဝယ် ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ

ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းချက် အန္တရာယ် မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ “သင်သည် နောက်အခါ ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ ကလျာဏဝါက္ကရဏ-ချိုသာသော တရားစကား ဟောကြားပြောဆိုတတ်ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး-တေဒဂ်ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ် ကြား၍ ဖဲသွားတော်မူလေ၏။

(၈) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍ ကမ္ဘာတသိန်းကြာ (အပါယ်လေးပါး မလား မရောက်ပဲ) နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီပင် အဝန္တိ တိုင်း ကုရရသရမ္ဘိနေ ကာဠိမည်သော သူဌေးကတော် ဥပါသိကာ၏ ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေလေသည်။ ထိုသူဌေး ကတော်သည် ကိုယ်ဝန်ရင့်လတ်သော် ရာဇပြုတ်ပြည် မိမိ၏ မိဖုရားအိမ်သို့ ပြန်လာလေသည်။

ထိုအချိန်၌ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် သဗ္ဗညုဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး၍ ဣသိပတနမိဂဒါဝုန်တောဝယ် ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူနေ၏။ (မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်နေ့တည်း)။ ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူရာ ဣသိပတနမိဂဒါဝုန်တော၌ စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ နတ်ဗြဟ္မာတို့ ညီညာစည်းဝေးကြလေသည်။ ထိုအစည်းအဝေး၌ ယက္ခစင်္စသေနာပတိ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဦးတွင် တဦး အပါအဝင်ဖြစ်သော သာတာဂိရာဘိလူး နတ်စစ်မှူးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာလေသည်။

(ဤ၌။ ။ယက္ခစင်္စသေနာပတိကြီး နှစ်ဦးတို့၏ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ အခန်း-၁၀၊ စာမျက်နှာ ၄၃၀-မှစ၍ ပြန်လည် ကြည့်ရှု သုံးသပ် မှတ်ယူရန်။

အထူးအားဖြင့် အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ အခန်း-၁၀၊ မျက်နှာ ၄၃၀-မှစ၍ စကားရပ်များမှာ သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ ဟေမဝတသုတ်အဖွင့်ကို မှီ၍ ရေးသားအပ်သော စကားရပ်များဖြစ်သည်။ ထို ဟေမဝတသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာအလို သာတာဂိရနတ်မင်းသည် ဓမ္မစကြာတရားနာယူစဉ် မိမိ၏ သူငယ်ချင်း ဟေမဝတနတ်မင်းကို အမှတ်ရ စိတ်ပျံ့လွင့်နေသောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်မရသေးပဲ သူငယ်ချင်းကို အခေါ်သွားပြီး တဖန်ပြန်လာသောအခါမှ နတ်စစ်မှူးနှစ်ဦးလုံးပင် သောဘာပန်အရိယာ ဖြစ်ကြကြောင်း လာရှိသည်။

ကေကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၁၈၆ - မှ စ၍ ဖွင့်ပြပုံမှာကား သာတာဂိရနတ်မင်းသည် ဓမ္မစကြာတရားကို နာယူရ၍ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးမှ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း ဟေမဝတနတ်မင်းကို သွားရောက်ခေါ်ယူရာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် (ကုရုဇာရမြို့သူ) ကာဠိသူဌေးသမီး အိမ်အပေါ်ကောင်းကင်၌ တွေ့ဆုံကြ၍ ဟေမဝတနတ်မင်းက သာတာဂိရနတ်မင်းကို မြတ်စွာဘုရား၏ ကာယသမာစာရ၊ အာဇီဝ၊ မနောသမာစာရတို့ကို မေးလေသည်။ သာတာဂိရနတ်မင်းကလည်း မေးတိုင်း မေးတိုင်း ဖြေကြားလေသည်။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ကျေးဇူး၊ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးကို မေးဖြေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟေမဝတသုတ္တန် ပြီးဆုံးလတ်သော် ဟေမဝတနတ်မင်းသည် သူငယ်ချင်း သာတာဂိရနတ်မင်း၏ တရားဒေသနာကို အစဉ်လျှောက်သော အားဖြင့် ဉာဏ်ကိုစေလွှတ်၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေသည်ဟု ဖွင့်ပြလေသည်။ ထိုသို့ အဆိုကွဲပြားခြင်းမှာ ဘာဏကမထေရ်တို့၏ အလိုအတိုင်း ကွဲပြားလေသည်ဟုသာ မှတ်ယူရ၏။

သာတာဂိရ နတ်စစ်မှူးသည် ဓမ္မစကြာတရားပွဲ၌ မိမိ၏ သူငယ်ချင်း ဟေမဝတနတ်စစ်မှူး မလာရောက်သဖြင့် သွားရောက်ခေါ်ငင်ရာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်(ကုရုဇာရမြို့သူ) သူဌေးကတော် ကာဠိတို့၏ အိမ်အပေါ်ကောင်းကင်၌ နတ်စစ်မှူးကြီးနှစ်ဦး တွေ့ဆုံကြ၍ ထိုကောင်းကင်မှာပင် ဟေမဝတ နတ်မင်းက မြတ်စွာဘုရား၏ ကာယသမာစာရစသည်ကို မေး၍ သာတာဂိရ နတ်စစ်မှူးကလည်း မေးတိုင်း မေးတိုင်း ဖြေကြားလေသည်။

ထိုအခါ ဤကာဠိသူဌေးကတော်သည် သူတပါးအား တရားဟောစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မဖူးမြင်ရပဲပင် အဆင့်ကြား

ကြည်ညိုမှု = သဒ္ဓါတရားကို ဖြစ်ပွားစေ၍ သူတပါးအတွက် ခူးအပ်သော ထမင်းကို စားသုံးသောသူကဲ့သို့ သောတာပတ္တိ ဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ ထိုကောဠိသူဌေးကတော်သည် မာတုဂါမ များအားလုံးတွင် ရှေးဦးစွာသော သောတာပန်အရိယသင်္ခါကာ ဖြစ်၍ အားလုံးတို့၏ အစ်မကြီးအရိယာ ဖြစ်လေသည်။

ကောဠိသူဌေးကတော်၏အဖို့ရာ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ထိုည၌ပင် ကိုယ်ဝန်သား ဖွားသန့်လေသည်။ ရှိသော သူငယ်အား အမည်မှည့်သောနေ့၌ “သောဏ”ဟူ၍ အမည်မှည့်လေသည်။ ကောဠိသူဌေးကတော်သည် မိမိအလိုရှိ သလောက် မိဖုရားအိမ်၌ နေပြီးလျှင် ကုရုရသရမ္မိသို့ပင် တဖန် ပြန်၍သွားလေ၏။ သောဏသူဌေးသားကလေးမှာ တကုဋေတန် နားတန်ဆာကို ပန်ဆင်ရသူဖြစ်၍ “သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ” သူဌေး သားဟု အမည်တွင်ပြန်လေသည်။

သောဏကုဋိကဏ္ဍသူဌေးသား သံဝေဂရ၍ ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအချိန်၌ အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်သည် ကုရုရသရမ္မိကို အမှီဂေါစရဂါမ်ပြု၍ ပပတ-မည်သော(တနည်း ပဝတ္တမည်သော၊ တနည်း ဥပဝတ္တမည်သော) တောင်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော် မူ၏။ ကောဠိသူဌေးကတော် ဥပါသိကာသည် အရှင်မဟာကစ္ဆည်း မထေရ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၏။ မထေရ်သည် ကောဠိသူဌေးကတော် ဥပါသိကာ၏အိမ်သို့ အမြဲမပြတ် ကြွတော်မူ၏။ သောဏသူငယ် သည်လည်း အမြဲမပြတ် မထေရ်မြတ်၏အထံ၌ လှည့်လည် ကျက်စားလျက် မထေရ်မြတ်နှင့် အကျွမ်းတဝင် ခင်မင်ရင်းနှီးသူ ဖြစ်လေ၏။

သောဏသူဌေးသားသည် အခါအခွင့်ရရှိတိုင်း မထေရ်မြတ်ထံ ဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်ကလည်း သောဏသူဌေးသားအား တရားဓမ္မ မပြတ် ဟောပြတော်မူ လေ၏။ ထို့ကြောင့် သောဏသူဌေးသားသည် သံဝေဂပြောများ

သူဖြစ်လျက် တရားကျင့်ရန် ထက်သန်သောလုံ့လ ဖြစ်ရှိလျက်သာ နေထိုင်လေ၏။ အခါတပါး၌ သောဏသူဌေးသားသည် လှည်း ကုန်သည်(= လှည်းတပ်ကြီး)နှင့် အတူတကွ ကုန်ရောင်းဝယ်ရန် ဥဇ္ဇေနိပြည်သို့ သွားလတ်သော် လမ်းခရီးအကြား တခုသော တောအုပ်ဝယ် လှည်းတပ်ကြီး စခန်းချ၍ နားနေသည်တွင် ညဉ့်အခါ၌ လူအများနှင့် ကျပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစွာ နေထိုင် ရမှုမှ ကြောက်သဖြင့် သင့်လျော်ရာ တနေရာ၌ ရှောင်ဖဲ၍ အိပ်စက်လေ၏။ လှည်းတပ်ကြီးသည် မိုးသောက်အချိန်၌ ထ၍ သွားလေ၏။ တယောက်ကမျှလည်း သောဏသူဌေးသားကို မနိုးမိကြပဲ အားလုံးကပင် မေ့၍ သွားကြလေကုန်၏။

သောဏသူဌေးသားသည် နံနက်မိုးသောက် အိပ်ရာမှထ၍ တဦးတယောက်ကိုမျှ မတွေ့မမြင်ရပဲ လှည်းကုန်သည် = လှည်း တပ်ကြီး သွားသောလမ်းအတိုင်း မြန်မြန်လိုက်ပါသွားလတ်သည် ရှိသော် ပညောင်ပင်တပင်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏။ ထိုပညောင် ပင်၌ အကြည့်ရလည်းတန်၊ ခန္ဓာကိုယ်လည်းကြီးလျက် စက်ဆုပ် ဖွယ်လည်းကောင်းသည့် ပြိတ္တာယောက်ျားတယောက် မိမိ၏ အရိုးတို့မှ ကြွေ၍ကြွေ၍ (ပြုတ်၍ပြုတ်၍) ကျသော အသားများကို မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ကောက်ယူစားသောက်နေသည်ကို မြင်လတ်၍ “သင်သည် အဘယ်သူနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ပြိတ္တာက “အို အရှင်....အကျွန်ုပ်ကား ပြိတ္တာဖြစ်ပါသည်” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သောဏသူဌေးသားသည် “အမောင်....အဘယ့်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်နေသနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။ ပြိတ္တာက “မိမိ၏ ရှေးကံ ကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်နေရပါသည်” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် သောဏသူဌေးသားသည် “ထို သင်ပြုခဲ့သည့် ရှေးကံဟူသည် အဘယ်သို့သော ကံ ဖြစ်သနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ပြိတ္တာသည် “အိုအရှင်.... အကျွန်ုပ်ကား ရှေးအခါက ဘာရကစ္ဆ မြို့သား ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော ကုန်သည်တဦး ဖြစ်ခဲ့၍ သူ တပါးတို့၏ ဥစ္စာများကို လိမ်လည်လှည့်ဖြားကာ စားသောက် ခဲ့ပါပြီ။ ဤတွင်မျှမကသေး ရဟန်းသံဃာတော်များ ဆွမ်းခံကြ

ရောက်လာသည်တို့ “သင်တို့၏ အသားကို သင်တို့ စားကြပါ တော့လား”ဟု ဆဲရေးစကားပြောကြားခဲ့ပါပြီ။ ထိုအကုသိုလ်ကံ ကြောင့် ယခုအခါ၌ ဤ အရှင့်သား တွေမြင်နေရသည့် ဆင်းရဲ ဒုက္ခကိုခံစား၍ နေရပါသည်”ဟု ဖြေကြားလေ၏။ ထိုအကြောင်း ကို ကြားသိရလျှင် သောဏသုဋ္ဌေးသားသည် အလွန်လျှင် ထိတ် လန့်ခြင်း = သံဝေဂကို ရရှိလေ၏။

ထိုမှတဖန် ခရီးဆက်ခဲ့ပြန်သော် ခံတွင်းမှ သွေးနက်များ တတွေတွေ ယိုစီးကျနေကြသည့် ပြိတ္တာသူငယ် နှစ်ယောက်တို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ ရှေးနည်းအတူပင် မေးလေ၏။ ထိုပြိတ္တာသူငယ်တို့ သည်လည်း သောဏသုဋ္ဌေးသားအား မိမိတို့၏ ရှေးကပြုခဲ့သော အကုသိုလ်ကံကို ပြောဆိုကြလေသည်။ ပြောဆိုကြသည့်အကြောင်း မှာ— ထို သူငယ်တို့သည် ရှေးဘဝ လူဖြစ်စဉ် ဘာရုကစ္ဆမ္ပိန္ဒ အသက်အရွယ် ငယ်စဉ်အခါဝယ် နံ့သာရောင်းဝယ်မှုဖြင့် အသက် မွေးမှု ပြုလုပ်နေကြစဉ် မိမိတို့၏ မိခင်က ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ကို ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းသည်ရှိသော် အိမ်သို့ပြန်လာ ကြ၍ “အိုမိခင်....ကျွန်ုပ်တို့၏ ဥစ္စာကို အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းများ အား ပေးလှူဘိသနည်း၊ မိခင်ပေးလှူအပ်သည့် ဘောဇဉ်ကို စားသုံးကြသည့် ရဟန်းတို့၏ခံတွင်းမှ သွေးနက်များ တပွက်ပွက် ယိုဆွက်ပါစေသတည်း”ဟု ဆဲရေး ကြ၊ ကျိန်ဆဲကြလေသည်။ ထို သူငယ်တို့သည် ထိုအကုသိုလ်ကံကြောင့် ငရဲ၌ ကျက်ခဲ့ရပြီးလျှင် ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဝိပါက်ကြွင်းအနေဖြင့် ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ် ကြ၍ ထိုသို့ သောဏသုဋ္ဌေးသားနှင့် တွေ့သောအခါမှာ ဤ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားနေကြရလေသည်။ ထိုအကြောင်းကို ကြားရ ၍လည်း သောဏသုဋ္ဌေးသားသည် ရှေးကထက်တိုး ဆထမ်းပိုး ထိတ်လန့်ခြင်းပြင်းစွာ ဖြစ်ရှိလေတော့၏။ (ဤသံဝေဂဖြစ်ကြောင်း ဝတ္ထုတို့သည် ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၂၇၉ (နှင့်) သာဓတ္ထဒီပနီဦကာ တကိယအုပ် စာမျက်နှာ ၂၉၆-၂၉၇-တို့၌ လာရှိ၏။)

သောဏသူဌေးသားသည် ဥဇ္ဇေဒီပြည်သို့ ရောက်၍ ထိုကုန်
ရောင်းဝယ်မှုကိစ္စကို ပြီးဆုံးစေပြီးလျှင် ကုရရဃရမ္မိသို့ တဖန်
ပြန်ရောက်သည်ရှိသော် အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်ထံသို့
ဆည်းကပ်၍ ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်
သည်လည်း သောဏသူဌေးသားအား သံသရာဝဋ်လည်ခြင်း =
ဖြစ်ခြင်း၌ အပြစ်ဒေါသကို၎င်း၊ သံသရာဝဋ်နစ်ခြင်း = ပြတ်ခြင်း၌
အကျိုးအာနိသင်ကို၎င်း ထင်စွာဖော်ပြလျက် တရားစကားဟော
ကြားတော်မူလေ၏။ သောဏသူဌေးသားသည် မထေရ်မြတ်ကို
ရှိခိုး၍ အိမ်သို့ပြန်လာပြီးလျှင် ညနေစာစားပြီးနောက် အိပ်ရာသို့
ကပ်ရောက်ပြီးသော် အနည်းငယ်သာ အိပ်ပျော်၍ နိုးပြီးလျှင်
မိမိ၏အိပ်ရာအပြင်၌ ထိုင်နေလျက် မိမိအရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်
အထံမှ ကြားသိခဲ့ရသောတရားကို စ-တင်ဆင်ခြင်လေတော့၏။
ထိုသို့ တရားကိုလည်းဆင်ခြင်၊ ထိုပြိတ္တာထို့၏ ထိုအဖြစ်ကိုလည်း
အောက်မေ့သော သောဏသူဌေးသား၏ ဉာဏ်၌ သံသရာဝဋ်
ဆင်းရဲသည် အလွန်အလွန် ကြောက်မက်ဖွယ်ဖြစ်၍ ထင်လာ
လေ၏။ ရဟန်းပြုဖို့ရန် စိတ်ညွတ်အားသန်၍ လာလေ၏။

သောဏသူဌေးသားသည် နံနက်မိုးသောက် ရောက်သော
အခါ ကိုယ်လက်သုတ်သင်၍ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်အထံ
သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်ပြီးလျှင် မိမိစဉ်းစားမိပုံကို “အရှင်
ဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားဟောကြားတော်မူအပ်သော
တရားကို အနည်းနည်းဖြင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြည့်သောအခါ လူ့
ဘောင်၌ နေသောသူသည် စင်စစ် ပြည့်စုံစင်ကြယ်စွာ ခရသင်း
ပွတ်သစ်နှင့်အတူ ဤမြတ်သောအကုဋ် (သိက္ခာသုံးပါး) ကို ကုဋ်
ဖို့ရန် မလွယ်ကူသည်ကို တွေ့ရပါသည်” ဟု လျှောက်ထား၍
“အရှင်ဘုရား....အကျွန်ုပ်သည် ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ပယ်ရိတ်ပြီးလျှင်
ဖန်ရည်ဆိုး အဝတ်တို့ကို ဝတ်ရုံ၍ လူ့ဘောင်မှထွက်ကာ ရဟန်း
ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လိုပါသည်” ဟု မိမိ ရဟန်းပြုလိုကြောင်း
လျှောက်ထားပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား.... သို့ဖြစ်ရကား အရှင်မြတ်

မဟာကစ္စည်းသည် အကျွန်ုပ်ကို ရှင်ပြုပေးတော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု ရှင်ပြုပေးရန် တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်သည် သောဏ သူဌေးသား၏ ဉာဏ် ရင့်ကျက်ပြီဖြစ်သည်၊ မရင့်ကျက်သေးသည် ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် “သောဏ သူဌေးသား၏ ဉာဏ်ကား ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်သေး” ဟု သိမြင်တော်မူ၍ ဉာဏ်ပညာ ရင့်ကျက်ချိန်ကို စောင့်ဆိုင်း ငုံ့လင့်တော်မူလိုသည့် အတွက် သောဏသူဌေးသားကို “သောဏ.... တယောက်တည်း သာ အိပ်ရ၊ တယောက်တည်းသာ စားရသည့် မြတ်သောအကျင့် ကို အသက်ထက်ဆုံး ကျင့်ဖို့ရန် ခံယဉ်းလှ၏။ သို့ဖြစ်၍ သောဏ.... ငါတိုက်တွန်းလိုသည်မှာ သင်သည် ထိုလူ့ဘောင်၌သာလျှင် လူ ဖြစ်လျက် (ဥပုသ်နေ့ စသော) အခါကာလအား လျော်စွာ တယောက်တည်းသာ အိပ်ရ၊ တယောက်တည်းသာ စားရသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမဟုဆိုအပ်သော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ သောဏသူဌေးသား၏ ဣန္ဒြေများကလည်း မရင့် ကျက်သေး၊ သံဝေဂဉာဏ်ကလည်း အလွန်ကြီးမထက်သေးသော ကြောင့် ရဟန်းပြုရန်အားသစ်မှုသည် ငြိမ်းစဲ၍သွားလေ၏။ ငြိမ်း စဲ၍သွားသော်လည်း ပေါ့ပေါ့တန်တန်မနေပဲ မထေရ်မြတ် မိန့် ကြားဆုံးမအပ်သော အစီအရင်၌ ကောင်းစွာတည်လျက် မထေရ် မြတ်ထံ အခါမပြတ်ဆည်းကပ်လျက် တရားတော်ကို နာယူလေ၏။ ကာလ အတန်ကြာလတ်သော် သောဏသူဌေးသား၏ စိတ် သန္တာန်ဝယ် ဆိုအပ်ခဲ့သောအတိုင်း ရှင်ရဟန်းပြုရန် ဒုတိယ အကြိမ် စိတ်ညွတ်ပြန်သဖြင့် မထေရ်မြတ်အား လျှောက်ထား တောင်းပန်ပြန်လေသည်။ ထိုအကြိမ်မှာလည်း မထေရ်မြတ်သည် ရှေးနည်းအတူပင် မိန့်တော်မူလေ၏။

တတိယအကြိမ်မြောက် တောင်းပန်လျှောက်ထားသောအခါ ၌ကား သောဏသူဌေးသား၏ ဉာဏ်ပညာ ရင့်ကျက်ပြီဖြစ်သော

ကြောင့် အရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်မြတ်သည် “ယခုအခါ သောဏကို ရှင်ပြုပေးရန် အချိန်တန်ပြီ”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရှင်ပြုပေးလေသည်။ ရှင်ပြုပေးပြီးနောက် ဆက်၍ပင် ရဟန်းပြုပေးရန်ဖြစ်သော်လည်း ထိုအချိန်၌ ရဟန်းတို့သည် များသောအားဖြင့် မဇ္ဈိမတိုက်၌သာလျှင် နေတော်မူကြသောကြောင့် ထိုကုရရသရမြို့မှာ ရဟန်း နှစ်ပါး သုံးပါးလောက်သာလျှင် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူကြကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း တရွာလျှင် တပါး၊ တနိဂုံးလျှင် နှစ်ပါး-စသည် အသီးအသီး တခြားစီ နေတော်မူကြကုန်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်တော်မူသည့် အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် သောဏကုဋ်ကဏ္ဍသမဏေကို ရဟန်းပြုပေးရန်အတွက် ထိုထိုရွာနိဂုံး စသည်တို့မှ ရနိုင်သမျှရဟန်းတော်နှစ်ပါးသုံးပါးတို့ကို ပင့်ဆောင်ခဲ့၍ အခြားရဟန်းတော်များကို လိုက်လံရှာဖွေပင့်ဆောင်လာပြန်သော် ရှေးကပင့်ဆောင်ခဲ့ပြီး ရဟန်းတော်တို့က တစုံတခု ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့် အရပ် တပါးသို့ ဖဲသွားနှင့် ကြလေသည်။ တဖန် အချိန်အနည်းငယ် ဆိုင်းငံ့၍ ထိုဖဲသွားသော ရဟန်းတော်တို့ကို လိုက်လံရှာဖွေ ပင့်ဆောင်လာပြန်သော် ရှိရင်းစွဲရဟန်းများက တစုံတခု ပြုဖွယ်ကိစ္စကြောင့် အရပ်တပါးသို့ ဖဲသွားနှင့် ကြပျံ့လေ၏။

ဤသို့လျှင် အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ပင့်ဆောင်ရသဖြင့် ရဟန်းသံဃာတကျိပ် စည်းဝေးခံရန်မှာ သုံးနှစ်လွန်မှ စည်းဝေးခံလေသည်။ ထိုအချိန်မှာလည်း ရဟန်းသံဃာတကျိပ် စည်းဝေးခံမှ ရဟန်းခံပေးခြင်း=ဥပသမ္ပဒကံကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိလေသည်။ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည်လည်း ထိုအချိန်မှာ တပါးတည်း = ဧကစာရီ နေတော်မူဆဲ ဖြစ်လေသည်။ သို့ရကား အလွန်ပင်ပန်းဆင် ရဲစွာ သုံးနှစ်ကျော်လွန်မှ ဂိုဏ်းသံဃာတကျိပ် စည်းဝေးခံကာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္စည်းမထေရ်မြတ်သည် သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ဖြစ်သူ သောဏကုဋ်ကဏ္ဍသမဏေကို ခဲခဲယဉ်းယဉ်း ပြုပြင်ပြင် ပြင် ရဟန်းခံ၍ပေးရလေသည်။ (ဤ

အကြောင်းအရာများကို သာရတ္ထဒီ ၃၊ ၂၉၀-၂၉၉-တို့မှ ထုတ်နုတ် ဖော်ပြအပ်သည်။)

သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ သာမဏေသည် ရဟန်းခံယူပြီးနောက် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္ဆည်းမထေရ်အထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ကြားနာယူ၍ ဝိပဿနာတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ် သည်ရှိသော် ထိုဝါတွင်းမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ (=ရဟန္တာဖြစ်ပြီး၍) မထေရ်မြတ်၏အထံမှာပင် သုတ္တနိပါတ် တရားတော်ကို သင်ကြားတတ်မြောက်လေသည်။ သောဏ- ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်သည် ဝါကျွတ်၍ ပဝါရဏာပြုပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်လိုလှ၍ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင် မဟာကစ္ဆည်း မထေရ်မြတ်ထံ ခွင့်ပန် လျှောက်ထားလေသည်။ (ခွင့်ပန်လျှောက်ထားပုံ အကျယ်ကို ဝိဇ္ဇကတ်မြန်မာပြန် ဝိနယ မဟာဝဂ်ပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၂၀၄-၂၀၅-တို့၌ ကြည့်ရှုရအံ့။)

ထိုအခါ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်မဟာကစ္ဆည်း မထေရ်မြတ် သည် “သောဏ...သင်ရောက်သွားလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် သင့်ကို ဂန္ဓကုဋိတတိုက်တည်း၌ နေစေပြီးလျှင် တရားဟောဆို ရန် တိုက်တွန်းတော်မူလိမ့်မည်၊ ယင်းသို့ တိုက်တွန်းတော်မူချက် အရ သင်သည် တရားကို ရှိတ်ဆိုဟောကြားရလိမ့်မည်၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည် သင်၏ တရားစကား၌ သဒ္ဓါကြည်ညိုတော်မူလှ၍ သင့်အား ဆုပေးတော်မူလိမ့်မည်၊ သင်သည် ဆုကို ယူသောအခါ ဤမည် ဤမည်သောဆုများကို ယူလေလော့ (ဆုများ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့)။ ငါမှာလိုက်သောစကားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ငါ၏ကိုယ်စား သင် ရှိခိုးပါလော့”ဟု မိန့်တော် မူကာ အနူးအညွတ် ခွင့်လွှတ်တော်မူလေ၏။

အရှင်သောဏ ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်မြတ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက ခွင့်ပြုအပ်ပြီးနောက် မယ်တော် ကာဠိသုဌေးကတော် ဥပါသိကာ ၏ အိမ်သို့ ကြွရောက်၍ ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားလေ သည်။ မယ်တော် ကာဠိသုဌေးကတော် ဥပါသိကာသည်လည်း

“ကောင်းပါပြီ ချစ်သား……သင်ချစ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရန် သွားရောက်လျှင် ဤကမ္မလာကိုလည်း ယူဆောင် သွား၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိတိုက် တော်၌ မြေအခင်းပြု၍ ခင်းလှူခဲ့ပါလေ့”ဟု ပြောဆိုမှာထား၍ ကမ္မလာအဝတ်ထည်ကို ပေးအပ်လိုက်လေသည်။

အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်သည် ထိုမိခင်ပေးအပ်လိုက် သည့် ကမ္မလာအဝတ်ထည်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ မိမိ၏ ကျောင်း အိပ်ရာနေရာများကို သိုမှီးသိမ်းဆည်းပြီးလျှင် အစဉ်သဖြင့် ခရီး ထွက်ချီခဲ့ရာ သာဝတ္ထိပြည်နှင့် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော် မူစဉ်အချိန်မှာပင် ဆည်းကပ်ရုံကျိုး ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သောဏ-ကုဋိ ကဏ္ဍမထေရ်နှင့် အစေ့အစပ်=ပဋိသန္ဓာရစကား မိန့်ကြားတော် မူပြီးနောက် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “ချစ်သားအာနန္ဒာ…… ဤရဟန်း၏အတွက် ကျောင်း အိပ်ရာနေရာကို သိလေ့”ဟု အထူးမိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင် အာဂန္ဓုရဟန်းနှင့် ဂန္ဓ- ကုဋိတိုက်တည်း တကျောင်းတည်း၌ နေတော်မူလိုလျှင် ထိုရဟန်း အတွက် နေရာခင်းပေးဖို့ရန် အထူး မိန့်တော်မူလေသည်။ ဂန္ဓကုဋိ တိုက်တည်း တကျောင်းတည်း၌ အတူတကွ နေတော်မူမူလိုသော အာဂန္ဓုရဟန်းအတွက်ကား နေရာခင်းပေးရန် အထူးမိန့်တော်မမူချေ။ ထိုရဟန်းအတွက် နေရာကို အရှင်အာနန္ဒာ အစရှိသော ဇာတိကျ ရဟန်းတော်မထေရ်တို့ကသာ သင့်လျော်ရာကျောင်း၌ နေရာခင်းပေး ကြရလေသည်။)

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကို ရိပ်မိသိရှိကာ ဂန္ဓကုဋိတိုက်တော်အတွင်း၌ပင် အရှင်သောဏ ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်အတွက် နေရာခင်းလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် များစွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူလျက် အချိန်ကို

ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်အတွင်းသို့ ဝင်တော်
မူလေ၏။ အရှင်သောဏ ကုဋိကဏ္ဍသည်လည်း များစွာသော
ညဉ့်ပတ်လုံး သမာပတ်ကို ဝင်စားကာ ထိုင်နေလျက် အချိန်ကို
ကုန်လွန်စေပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်အတွင်းသို့ ဝင်လေ၏။
မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သောဏအား သမာပတ်ကို ဝင်စား
ခြင်းဖြင့် ပဋိသန္ဓာရမှ ပြုတော်မူလိုသည့်အတွက် သာဝကတို့နှင့်
ဆက်ဆံသော ခပ်သိမ်းသော သမာပတ်တို့ကို အနုလုံ ပဋိလုံ
ဝင်စားတော်မူလျက် ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌ များစွာ
သော ညဉ့်ပတ်လုံး ထိုင်နေခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေတော်
မူ၍ ခြေတော်တို့ကို ဆေးကြောပြီးလျှင် ကျောင်းတော်တွင်းသို့
ဝင်တော်မူလေ၏။ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍသည်လည်း မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကိုသိရှိကာ ထိုအခါအား လျော်လျောက်
ပတ်စွာ ခပ်သိမ်းသော ထိုသမာပတ်တို့ကို ဝင်စားလျက် များစွာ
သော ညဉ့်ပတ်လုံး ဟင်းလင်းအပြင် လွင်တီးခေါင်၌ ထိုင်နေ
ခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ ခြေတို့ကို ဆေးကြောပြီးလျှင်
ကျောင်းတော်တွင်းသို့ ဝင်လေ၏။

ယင်းသို့ဝင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ခွင့်ပြုတော်မူချက်အရ
သင်္ကန်းကန့်လန့်ကာကို ပြုလုပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌
ထိုင်နေခြင်းဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်
သည် ပစ္ဆိမယံ၌ သီဟသေယျလျောင်းစက်ခြင်း=သတိသမ္ပဗ္ဗ
လက္ခမလွတ်ပဲ လင်္ကျာနံတောင်းလျောင်းစက်ခြင်းအမှုကို ပြုတော်
မူ၍ မိုးသောက်ခါနီးပယ် ထတော်မူ၍ ထိုင်နေတော်မူကာ
“ဤမျှလောက်သော အချိန်အခါဖြင့် သောဏ၏ ကိုယ်ပင်ပန်း
နွမ်းနယ်မှု ငြိမ်းအေးလောက်ပြီ” ဟု သိမြင် ဆင်ခြင်တော်မူ၍
အရှင်သောဏ - ကုဋိကဏ္ဍကို “ချစ်သားရဟန်း.... ရွတ်ဆိုရန်
တရားသည် သင်ချစ်သား၏ဉာဏ်၌ ထင်စေလော့” ဟု တိုက်တွန်း
တော်မူလေ၏။ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်သည် အလွန်
ချိုမြိန်သာယာသောအသံဖြင့် အက္ခရာတလုံးကိုမျှလည်း မချွတ်
ယွင်း မပျက်စီးစေပဲ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်လာ အဋ္ဌကဝဂ်ဟု

ရတနာ] (၁၇)အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဍထေရ်အကြောင်း ၂၉၇

ခေါ်သော ကာမသုတ္တန်-အစရှိသော သုတ္တန်ပေါင်း တဆယ့်
ခြောက်သုတ်တို့ကို ရွတ်ဆိုလေ၏။

သုတ္တန်များ ပြီးဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်
သောဏ ကုဋိကဏ္ဍအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူ၍
“ချစ်သားရဟန်း....သင်ချစ်သားသည် အဋ္ဌကဝဂ် = သုတ်ပေါင်း
တဆယ့်ခြောက်သုတ်အားလုံးတို့ကို ကောင်းစွာ သင်ထားပေ၏၊
ကောင်းစွာ ဆောင်ထားပေ၏။ (ဌာန်ကရိုဏ်း စသည် ပြည့်စုံ
သဖြင့်)ကောင်းသောစကားသံနှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏၊သန့်လည်း
သန့်ရှင်း၊ အပြစ်လည်းကင်း၊ လိပ်လည်းခြင်းလည်း မရှိသော
အနက်ကို သိစေတတ်သော စကားနှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏။
ချစ်သားရဟန်း....သင်ချစ်သားသည် ဝါအဘယ်မျှ ရှိပြီနည်း”ဟု
မေးတော်မူလေသော် အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍသည် “မြတ်စွာ
ဘုရား....တပည့်တော်သည် တဝါသာ ရရှိပါသေးသည်”ဟု
လျှောက်ထားလေ၏။

တဖန် မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားရဟန်း.... သင်သည်
အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ကြာမြင့်မှ ရဟန်းပြုသနည်း”ဟု မေးတော်
မူလေလျှင် အရှင်သောဏ - ကုဋိကဏ္ဍပထေရ်သည် “မြတ်စွာ
ဘုရား....တပည့်တော်သည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကို မြင်နေသည်
မှာ ကြာမြင့်ပါပြီ၊ သို့သော်လည်း လူ့ဘောင်၌နေသော သူတို့
သည် ကျဉ်းမြောင်းလှပါကုန်၏၊ များသောကိစ္စ၊ များသောပြု
ဖွယ် ရှိကြပါကုန်၏ ဘုရား....”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ
မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤအကြောင်း = ကာမဂုဏ်တို့၌ အမှန်
အတိုင်း အပြစ်ကိုမြင်သောသူ၏ စိတ်သည် အချိန်ကြာမြင့်၍လည်း
အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ မသက်ဝင်ပဲ ပဒုမာကြာဖက်၌
ရေပေါက်ကဲ့သို့ ဆုတ်နစ် လျှောကျသည်သာ ဖြစ်၏ ဟူသော
အကြောင်းကို သိတော်မူ၍—

“ဒိဿ္ဗာ အာဒိနဝံ လောကေ၊ ဥတ္တာ ဓမ္မံ နိရူပမိ”။

အရိယော န ရမတိ ပါပေ၊ ပါပေ န ရမတိ သုစိ။

လောကေ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သင်္ခါရ
 လောက၌။ အာဒိနဝံ = မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲတတ်ငြား
 အပြစ်များကို။ ဒိဿာ = ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် တိတိ
 ထင်ထင် လင်းလင်း မြင်သောကြောင့်၎င်း။ နိရူပဓိ° =
 ဥပဓိလေးတန် ဆိတ်ရာမှန်သော။ ဓမ္မံ = နိဗ္ဗာန်တရားကို။
 ဥတ္တာ = လေးပါးသောမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဝေဘန်ထိုးထွင်းသိ
 မြင်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အရိယော = ကိလေသာတို့မှဝေးကွာ
 အရိယာ သူတော်ကောင်းသည်။ ပါပေ = ဒုစရိုက်စု
 မကောင်းမှု၌။ န ရမတိ = မမွေ့လျော် မနှစ်ခြိုက် မပျော်
 ပိုက်ချေ။ (ကဿာ = အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား)။
 သုစိ = ဟင်္သာမင်းနှယ် စင်ကြယ်သော ကာယကံမှု-စသည်
 ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပါပေ = မစင်ထူထပ် အရပ်နှိုင်းတု
 ညစ်နွမ်းသော အကုသိုလ်တရားအစု၌။ န ရမတိ = မွေ့
 လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်ရိုးထုံးတမ်းမရှိချေ။ (တဿာ =
 ထို့ကြောင့်တည်း)။—

ဟူသော ဤဥဒါန်းဂါယာကို ကျူးရင့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်သည် “မြတ်စွာ
 ဘုရားသည် ငါ့ကို ဝမ်းမြောက်စကား မိန့်ကြားတော်မူ၏။ ငါ၏
 ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ မှာတော်မူလိုက်သောသတင်းစကားကို လျှောက်
 ထားရန် အချိန်တန်ပြီ”ဟု နေရာမှထ၍ လက်ဝဲပခုံးထက်၌ ကေစွီ
 သင်္ကန်းကို စံပယ်တင်ကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်တို့၌
 ဦးခိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

“မြတ်စွာဘုရား……တပည့်တော်၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ
 အရှင်မဟာကစ္ဆည်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို
 ဦးခေါင်းဖြင့် ရှိခိုးလိုက်ပါသည်။ ဤသို့လည်း လျှောက်
 ထားလိုက်ပါသည်—

‘မြတ်စွာဘုရား……အဝန္တိတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်သည်
 ရဟန်း နည်းပါးပါ၏။ တပည့်တော်သည် သုံးနှစ်ကျော်

လွန်အောင် ငြိုငြင်ပင်ပန်းစွာ ထိုထိုအရပ်မှ တကျိပ်အစု ရှိသော ရဟန်းအပေါင်းကို စည်းဝေးစေပြီးမှ ရဟန်း အဖြစ်ကို ရခဲ့ပါ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ တကျိပ်အောက်နည်းသော ဂိုဏ်းဖြင့် ဥပသမ္ပဒကံကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၁) ခွင့်ပြု ကောင်း ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ၏။ (၁)

မြတ်စွာဘုရား....အဝန္တတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ အထက် သို့ စုန်စုန်တက်၍ မည်းနက်သည့်နွားခွါရာ ခရောင်းမြေ သည် ကြမ်းတမ်းပါ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ အထပ် အလွှာ များသော ဘိနပ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်းမသိ(၀၁)ခွင့်ပြုကောင်းခွင့်ပြုတော် မူလေရာ၏။ (ထိုအချိန်မှာ တလွှာတထပ် ဘိနပ်ကိုသာ စီးခွင့်ပြုထားသောကြောင့် ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ် သည်။) (၂)

မြတ်စွာဘုရား....အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ လူတို့ သည် ရေချိုးခြင်းကို အလေးပြုကြပါကုန်၏။ ရေဖြင့် စင်ကြယ်၏ - ဟု အယူရှိကြပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ မပြတ်ရက်ဆက် ရေချိုး ခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၁) ခွင့်ပြုကောင်း ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ၏။ (ထိုအချိန်မှာ ၁၅-ရက်မှ တကြိမ် သာ ရဟန်းတို့အား ရေချိုးရန် ခွင့်ပြုထားသောကြောင့် ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။) (၃)

မြတ်စွာဘုရား....အဝန္တတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ၊ သမင်ရေ ဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကြပါ ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား....ဥပမာအားဖြင့် မဇ္ဈိမတိုင်း ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်တို့၌ မြိတ်မြက်ဖျာ၊ မြားမြက်ဖျာ၊ သင်မြက်ဖျာ၊ ပိတ်ထည်မြက်ဖျာတို့ကို ခင်းကုန်သကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား....ဤအတူပင် အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်

၌ သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ၊ သမင်ရေ ဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကြပါကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်း၌ သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ၊ သမင်ရေဟူသော သားရေ အခင်းတို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၁) ခွင့်ပြု ကောင်း ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ၏။ (ထိုအချိန်မှာ ရဟန်း တို့အား သားရေကို သုံးဆောင်ခွင့်မပြုသောကြောင့် ထိုသို့ လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်)။ (၄)

မြတ်စွာဘုရား..... ယခုအခါ၌ လူတို့သည် သိမ်ပသို့ သွား(ရောက်)နေသော ရဟန်းတို့အား ‘ဤ မည်သော ရဟန်းအား ဤသင်္ကန်းကို လှူပါကုန်၏’ဟု ပြောဆိုကြ ကာ သင်္ကန်းလှူပါကုန်၏။ ထိုသို့အပြောခံရသော သီတင်း သုံးဖော် ရဟန်းတို့သည် သင်္ကန်းအလှူခံကြရမည့် ရဟန်း တို့ထံ လာ၍ ‘ငါ့ရှင်....ဤ မည်သော လူတို့သည် သင့်အား သင်္ကန်းလှူကုန်၏’ဟု ပြောကြပါကုန်၏။ ထိုအခါ သင်္ကန်း အလှူခံကြရမည့် ထိုရဟန်းတို့သည် ‘ငါတို့၏ အဖို့ရာ စွန့်ခြင်းဝိနည်းကံ မဖြစ်ပါစေလင့်’ဟု အောက်မေ့ကြ၍ မအပ်ဟု တွေးတောမှု = သံသယကုက္ကုစ္စရှိကြသည်ဖြစ်၍ မခံယူကြပါကုန်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သင်္ကန်း၌အပ်သော ပရိယာယ်ကို ဟောကြားတော်မူမည်လည်း မသိ (၀၁) ဟောကြားကောင်း ဟောကြားတော်မူလေရာ၏။ (၅)’ ဟူ၍ လျှောက်ထားလိုက်ပါသည်”—

ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအရှင်သောဏ - ကုဋိကဏ္ဍ မထေရ် လျှောက်ထားသော အကြောင်းအရာကြောင့် တရား စကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ကို ဤဆိုလတ္တံ့သော အတိုင်း မိန့်တော်မူ၏—

“ရဟန်းတို့.....အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်သည် ရဟန်း နည်းပါး၏။ ရဟန်းတို့....အလုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌

ရတနာ](၁၇)အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဍထေရ်အကြောင်း ၃၀၁

ဝိနည်းမိရ်ရဟန်းလျှင် ငါးယောက်မြောက်ရှိသော ဂိုဏ်းသံဃာ
ဖြင့် ပဉ္စင်းခံခြင်းကို ငါ့ဘုရား ခွင့်ပြု၏။

ထိုစကားရပ်၌ ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့ဟူသည်မှာ=အရှေ့
မျက်နှာအရပ်၌ ဂဇင်္ဂလမည်သော နိဂုံး ရှိ၏။ ထိုနိဂုံး၏
အပြင်ဘက်မှာ အင်ကြင်းပင်ကြီးရှိ၏။ ထိုအင်ကြင်းပင်ကြီး
မှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့တည်း။ အတွင်း
ကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

အရှေ့တောင်အရပ်၌ သလလဝတီမည်သော မြစ်ရှိ၏။
ထိုသလလဝတီမြစ်မှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်
တို့တည်း။ အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

တောင်မျက်နှာအရပ်၌ သေတကဏ္ဍိကမည်သော နိဂုံး
ရှိ၏။ ထိုနိဂုံးမှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့တည်း။
အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

အနောက်မျက်နှာအရပ်၌ ထူန—မည်သော ပုဏ္ဏားရွာ
ရှိ၏။ ထိုရွာမှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့တည်း။
အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

မြောက်မျက်နှာအရပ်၌ ဥသီရဒ္ဒဇ-မည်သော တောင်
ရှိ၏။ ထိုတောင်မှ အပြင်ဘက်ကား ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့
တည်း။ အတွင်းကား မဇ္ဈိမတိုက်တည်း။

ရဟန်းတို့....ဤသို့သဘောရှိသော ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ ဝိနည်း
မိရ် ရဟန်းလျှင် ငါးယောက်မြောက်ရှိသော ဂိုဏ်းသံဃာဖြင့်
ပဉ္စင်းခံခြင်းကို (= ပဉ္စင်းခံပေးရန်) ငါ့ဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၁)

ရဟန်းတို့....အဝန္တတိုင်း တောင်းပိုင်းနယ်၌ အထက်သို့ စုန်စုန်
တက်၍ မည်းနက်သည့် နွားခွါရာ ခရောင်းမြေသည် ကြမ်းတမ်း
လှ၏။ ရဟန်းတို့.....အလုံးစုံသော ပစ္စန္ဒရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ အထပ်
အလွှာများသော ဘိနပ်ကို (စီးရန်) ငါ့ဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၂)

ရဟန်းတို့....အဝန္တတိုင်း တောင်ပိုင်းနယ်၌ လူတို့သည် ရေချိုးခြင်းကို အလေးပြုကြကုန်၏။ ရေဖြင့် စင်ကြယ်၏-ဟု အယူရှိကုန်၏။ ရဟန်းတို့....အလုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ မပြတ် ရက်ဆက် ရေချိုးခြင်းကို (-ရေချိုးရန်) ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၃)

ရဟန်းတို့-အဝန္တတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ၊ သမင်ရေဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကုန်၏။ ရဟန်းတို့....မဇ္ဈိမတိုင်း ဇနပုဒ်=ဘိုက်နယ်တို့၌ မြိတ်မြက်ဖျာ၊ မြားမြက်ဖျာ၊ သင်မြက်ဖျာ၊ ပိတ်ထည်မြက်ဖျာတို့ကို ခင်းကုန်သကဲ့သို့ ရဟန်းတို့....ဤအတူလျှင် အဝန္တတိုင်းတောင်ပိုင်းနယ်၌ သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ၊ သမင်ရေဟူသော သားရေတို့ကို ခင်းကုန်၏။ ရဟန်းတို့....အလုံးစုံသော ပစ္စန္တရစ် ဇနပုဒ်တို့၌ သိုးရေ၊ ဆိတ်ရေ၊ သမင်ရေဟူသော သားရေအခင်းတို့ကို (သုံးစွဲရန်) ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏။ (၄)

ရဟန်းတို့....လူတို့သည် ဥပစာရသိမ်ပသို့ သွား (ရောက်နေ)သော ရဟန်းတို့အား ‘ဤ မည်သော ရဟန်းအား ဤ သင်္ကန်းကို လှူပါကုန်၏’ ဟု ပြောဆို၍ သင်္ကန်းလှူကုန်ငြားအံ့။ ရဟန်းတို့....လက်သို့ မရောက်သေးသမျှ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည့် အရေအတွက်သို့ မရောက်နိုင်ပေ။ ရဟန်းတို့..... ထို သင်္ကန်းကို ခံယူစိမ့်သောငှါ ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏” (၅) —
ဟု မိန့်တော်မူ၏။

တဖန် အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမဏေရသည် မိခင် ဒါယိကာမကြီး၏ မှာကြား လျှောက်ထားလိုက်သော စကားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....ဤ ကမ္မလာအဝတ်ထည်ကို ကာဠိ ဥပါသိကာ ဒါယိကာမကြီးက အရှင်ဘုရားတို့ နေတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိတိုက်၌ မြေအခင်းပြုလုပ်ရန် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းအပ်ပါသည် ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကာ ကမ္မလာအဝတ်အထည်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်၍ နေရာမှ ထပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးအရိုအသေပြုလျက် မိမိနေရာ အဝန္တ

ရတနာ] (၁၇) အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဍထေရ်အကြောင်း ၃၀၃

တိုင်း ကုရရဃရမ္မိ ပပတတောင်ကျောင်းသို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ မထေရ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာထံမှောက် ရောက်လတ်သောအခါ ထိုအကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ နောက်တနေ့၌ မယ်တော် ကာဠိသူဌေးကတော် ဥပါသိကာ၏ အိမ်တံခါးဝသို့ ကြွရောက်၍ ဆွမ်းရပ်တော်မူလေ၏။ မယ်တော်ဒါယိကာမကြီးသည် “ငါ့သားသည် တံခါးဝမှာ ရပ်နေသတဲ့” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ လျင်မြန်စွာ လာရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် မထေရ်၏လက်မှ သပိတ်ကို လှမ်းယူ၍ အိမ်တွင်း၌ နေရာထိုင်ခင်းပေးကာ ဆွမ်းဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။

ထိုနောက် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ မယ်တော် ဒါယိကာမကြီးနှင့် မထေရ်တို့ အပြန်အလှန် မေးကြ ဖြေကြသည်မှာ—

(မယ်တော်) ချစ်သား.... သင်ချစ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးခဲ့ရပါ၏လော။

(မထေရ်) အိမ်း....ဖူးခဲ့ရသည် ဒါယိကာမကြီး....။

(မယ်တော်) ချစ်သားသည် မယ်တော် မှာကြားလျှောက်ထားလိုက်သော စကားဖြင့်ကော မြတ်စွာဘုရားကို မယ်တော်ကိုယ်စား ရှိခိုးအပ်ခဲ့ပါ၏လော။

(မထေရ်) အိမ်း....ရှိခိုးအပ်ခဲ့သည် ဒါယိကာမကြီး....။ ဒါယိကာမကြီး လှူဒါန်းလိုက်သည့် ထိုကမ္မလာအဝတ်ထည်ကိုလည်း သားတော်ကိုယ်တိုင်ပင် မြတ်စွာဘုရားသီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်၌ မယ်တော်ကြီး မှာတမီးလိုက်သည့်အတိုင်း မြေအခင်းပြုလုပ်ကာ ခင်းထားအပ်ခဲ့လေပြီ။

(မယ်တော်) ချစ်သား.... အသို့နည်း = ဘယ့်နယ်လဲ သင်ချစ်သားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား တရားစကား

ရွတ်ဆို လျှောက်ထားအပ်ခဲ့သတဲ့ ဆို၊ မြတ်စွာဘုရားက လည်း သင်ချစ်သားအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော် မူအပ်သတဲ့ ဆို။

(မထေရ်) ဒါယိကာမကြီး....ဤအကြောင်းအရာများကို ဒါယိကာမကြီးသည် ဘယ်နည်းဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။

(မယ်တော်) ချစ်သား....မယ်တော်အိမ်မှာ စောင့်ကြပ် စိုးအုပ်နေသော (အိမ်စောင့်) နတ်က “ချစ်သားအား ဘုရားရှင်က သာဓုကောင်းကြီး ပေးသောနေ့၌ စကြဝဠာ ပေါင်း တိုက်တသောင်းနေ နတ်မြဟွာတို့သည် သာဓု ကောင်းကြီး ပေးကြပါသည်”ဟု မယ်တော်ကို ပြောကြား ပါသည်။ ချစ်သား....သင်ချစ်သား ဟောကြားအပ်ခဲ့သည့် တရားစကားကိုမြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အား ရွတ်ဆိုလျှောက် ထား ဟောကြားအပ်ခဲ့သည့်နည်းအတိုင်းပင် မယ်တော် အားလည်း တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားပါရန် တောင့်က လင့်ဆို မယ်တော်အလိုရှိပါ၏ ချစ်သား....။

မထေရ်မြတ်သည် မယ်တော်၏ လျှောက်ထားတောင်းပန် ချက်ကို ဆိတ်ဆိတ်နေသဖြင့် လက်ခံတော်မူလေ၏။ မယ်တော် ဒါယိကာမကြီးသည် မထေရ်မြတ်က လက်ခံသည်ကို သိရှိကာ မိမိအိမ်တံခါးဝ၌ မဏ္ဍပ်ကြီးစွာ ဆောက်လုပ်စေ၍ မြတ်စွာဘုရား အား ရွတ်ဆိုလျှောက်ထား ပြောကြားအပ်ခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း ပင် တရားစကားကို ဟောကြားစေလေသည် = တရားပွဲ သဘင် ကြီးစွာယင်လေသတည်း။

(ဂ) ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ကလျာ-

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အခါဝယ် အရိယာသံဃာတို့ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ မထေရ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ကလျာ-
ဏဝါက္ကရဏာနံ ယဒိဒံ သောဏော ကုဋိကဏ္ဍော =

ရဟန်းတို့...ချိုမြိန်သာယာစွာသောအသံဖြင့်တရားစကား
ဟောကြားကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း
တို့တွင် ကုဋိကဏ္ဍ- သောဏရဟန်းသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ကလျာဏဝါက္ကရဏ=သာယာ
ချိုမြိန်သောအသံဖြင့် တရားဟောသော အရာ”ဝယ် တေဒဂ်
ထားတော်မူလေသည်။

ဤကား အရှင်သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၈) အရှင်သီဝလိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သီဝလိမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည်
လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ရှေး
မထေရ်အလောင်းများနည်းတူပင် ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်
၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်လျက် တရားနာနေစဉ်
မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို လာဘ်လာဘပေါများ
ကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌
ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါ
ဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့ပင် လာဘ်လာဘ ပေါများကြသော ရဟန်း
တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်မှ
သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ မြတ်စွာဘုရားကို မိမိအိမ်သို့
ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူပင် ခုနစ်ရက်
ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးနောက် “မြတ်စွာဘုရား....တပည့်
တော်သည်လည်း ဤအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့်
အခြားတပါးသော စည်းစိမ်ကို မတောင့်တပါ။ စင်စစ်သော်ကား
နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏သာသနာ၌ တပည့်
တော်သည်လည်း အရှင်ဘုရားတို့ လွန်ခဲ့သော ခုနစ်ရက်က
တေဒဂ်ထားအပ်သော ရဟန်းနည်းတူ လာဘ်လာဘပေါများကြ

သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရ ရဟန်း ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်း ပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ “သင် ဒါယကာ၏ ဤဆုတောင်းချက်သည် နောက်အခါ ဂေါတမ မြတ်စွာ သာသနာ၌ ပြည့်စုံလိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်ကြား၍ ကျောင်း တော်သို့ ဖဲကြွပြန်သွားတော်မူလေ၏။

တောရွာသား အဝ

ရှင်သီဝလိအလောင်း ထို အမျိုးကောင်း သားသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ (အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ရပဲ) နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား လျက် (ဤကမ္ဘာမှ အထက် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာ၌ ပွင့်ထွန်းတော် မူသော) ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်မှ မနီးမဝေး တခုသောရွာ၌ အမျိုးကောင်း သား ဖြစ်လာ၏။

ထိုအချိန်၌ ဗန္ဓုမတီ မြို့သူမြို့သားတို့သည် ဗန္ဓုမမင်းကြီးနှင့် သူရှုံး၍ ငါနိုင်ရန် အပြိုင်သဘော အချင်းချင်း နှီးနှောဆွေးနွေး တိုင်ပင်ကြ၍ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအားကြီးစွာသောအလှူဒါနကို ပေးလှူကြကုန်၏။ ထိုမြို့သူမြို့သားတို့သည် တနေ့သ၌ အားလုံးပင် စုပေါင်းကြ၍ အလှူပေးကြသည်ရှိသော် “ငါတို့၏ အလှူမျက် မှောက်ဝယ် အဘယ်ဝတ္ထု မပါရှိသနည်း”ဟု လိုက်လံကြည့်ရှုကြ သည်တွင် ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ မပါရှိသည်ကို သိကြရသဖြင့် “တနည်းနည်းဖြင့် ရရာအရပ်မှ ထိုပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို ရအောင်ယူဆောင်ကြကုန်အံ့”ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကာ ဇနပုဒ် -တိုက်နယ်မှ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရာလမ်း၌ အစောင့်ပောက်ျားကို ထားကြလေကုန်၏။

ထိုအခါ ဤအရှင်သီဝလိအလောင်း တောရွာသား အမျိုး ကောင်းသားသည် မိမိ၏ရွာမှ နွားနို့ခဲအိုးကို ယူဆောင်ခဲ့၍

“တစုံတခု လူ့အသုံးအဆောင်ကို ငါလဲလှယ်ဝယ်ဆောင်ခဲ့မည်” ဟူသောအကြံဖြင့် မြို့သူသွားလေသော် “ငါသည် မျက်နှာသစ်ပြီး လက်ခြေများကို ဆေးကြောပြီးမှ မြို့တွင်းသို့ဝင်အံ့”ဟု ကြံစည်၍ ရေချမ်းသာရာအရပ်ကို ထိုမှ ဤမှ ကြည့်ရှုလတ်သော် ထွန်တုံး ဦးမျှ ပမာဏရှိသည့် ပျားကောင်များမပါသော (မစုတ်)ပျားတံ ကြီးကို တွေ့မြင်ရလေလျှင် “ဤမစုတ်ပျားသည် ငါ၏ ကုသိုလ်ကံ ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်”ဟု အောက်မေ့၍ ယူဆောင်ခဲ့ကာ မြို့သို့ ဝင်လေ၏။

မြို့သူမြို့သားတို့က အစောင့်ထားသော ယောက်ျားသည် ထို တောရွာသား အမျိုးကောင်းသားကို မြင်လေလျှင် “အမောင်.... ဤပျားရည်နှင့်နွားနို့ခဲကို အဘယ်သူ့အတွက် အမောင်ယူဆောင် လာပါသနည်း”ဟုမေးလေ၏။တောရွာသားက “အရှင်....မည်သူ တဦးတယောက်၏အတွက်မျှ ဤပျားရည်နှင့်နွားနို့ခဲကိုယူဆောင် လာခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။စင်စစ်သော်ကား ရောင်းချဖို့ရန် ယူဆောင် အပ်ခဲ့ပါသည်”ဟု ပြောလေလျှင် အစောင့်ထားသော မြို့သား ယောက်ျားသည် “အမောင်.....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ဤ ကျွန်ုပ်လက်မှ အသပြာတကျပ်ကို ယူ၍ အမောင်၏ ထိုပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို ပေးပါလော့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သီဝလိအလောင်း တောရွာသား အမျိုး ကောင်းသားသည် “ဤ ငါယခုယူဆောင်လာသည့် ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲသည် များစွာအဖိုးမထိုက်ချေ။ ဤ ယောက်ျားကလည်း ပဌမအကြိမ်မှာပင် အဖိုးများစွာပေး၍ ဝယ်ယူဘိ၏။ စုံစမ်းဦးမှ သင့်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ပြီးနောက် ထိုမြို့သားယောက်ျားကို “အိုအရှင်....အကျွန်ုပ်သည် ငွေတကျပ်နှင့်တော့ဖြင့် မပေးနိုင်ပါ။ မရောင်းနိုင်ပါ”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ မြို့သားက “ယင်းသို့ တကျပ် နှင့် မရောင်းနိုင်ပါလျှင် ငွေနှစ်ကျပ်တို့ကို အမောင်ယူ၍ ထို ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို ငါ့အား ပေးပါလော့”ဟု ဈေးတက်၍ ပေးလေလျှင် တောရွာသားသည် “ငွေနှစ်ကျပ်ဖြင့်လည်း မပေး နိုင်ပါ”ဟု ဈေးဆွဲစကား ပြောဆိုလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် တိုး၍

တိုး၍ ဈေးတက်ပေးလာသည်မှာ ငွေကျပ်တထောင်သို့ပင် ရောက်ရှိလာလေ၏။

တောရွာသားသည် “အချိန်ကြာမြင့်စွာ ဆွဲထား၍ဖြင့် မသင့်လျော်ချေ၊ ရှိစေဦးတော့၊ ဤယောက်ျား၏ အလုပ်ကိစ္စကို ငါမေးပေအံ့” ဟု ကြံစည်၍ မြို့သားယောက်ျားကို “ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကား အဖိုးများစွာ မထိုက်တန်လှပါ၊ သို့ပါလျက် အရှင်ကလည်း အဖိုးများစွာ မတန်တဆ ပေးဘိ၏၊ အဘယ်အမှုကိစ္စကြောင့် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲကို အဆမတန် အဖိုးပေး၍ ယူလိုပါသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ထိုအခါ မြို့သားယောက်ျားသည် “အမောင်.... ဤဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်၌ မြို့သူမြို့သားတို့သည် မင်းကြီးနှင့် အပြိုင်ပြုကာ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအား အလှူဒါနပေးလှူကြသည်ရှိသော် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ နှစ်မျိုးကို မိမိတို့၏ အလှူမျက်မှောက်၌ မတွေ့မမြင်ကြ၍ မရအရရှာမှီးနေကြပါသည်။ အကယ်၍ ဤနှစ်မျိုးကို မရလျှင် မြို့သူမြို့သားတို့က ရှုံးကြရပါလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် အသပြာတထောင်ကို ပေး၍ ငါ ယူလိုပါသည်” ဟု အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို ပြန်ကြားပြောဆိုလေသော် တောရွာသားသည် “အိုအရှင်.... ဤအလှူဒါနကောင်းမှုကို မြို့သူမြို့သားများသာ ပြုလုပ်ကောင်းသလော၊ အခြားတောရွာသားတို့ကမူ မပေးလှူကောင်းဘူးလော” ဟု မေးပြန်လေ၏။

ထိုအခါ မြို့သားယောက်ျားက “အမောင်.... မည်သူ တဦးတယောက်၏ ပေးလှူခြင်းကိုမျှ မတားမြစ်အပ်ပါ၊ (= မြို့သားရွာသား မည်သူမဆို ပေးလှူနိုင်ပါသည်)” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် တောရွာသားသည် “အိုအရှင်.... မြို့သူ မြို့သားများ၏ ဤ ယခုအလှူဒါန ပေးလှူကြရာ၌ တနေ့တည်းဖြင့် အသပြာတထောင် ပေးလှူတတ်သူ တဦးတယောက်များ ရှိပါသလား” ဟူ၍ မေးမြန်းလေ၏။ မြို့သားယောက်ျားက “မရှိပါ အဆွေ....” ဟု ဖြေကြားလေလျှင် တောရွာသားသည် “အိုအရှင်.... ဤယခု အကျွန်ုပ် ယူဆောင်လာသော ပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲတို့၏ အသပြာတထောင် အဖိုးထိုက်သောအဖြစ်ကို အရှင်သိ၏ မဟုတ်လော” ဟု

ထပ်၍ အခိုင်အမာ မေးမြန်းပြန်လေ၏။ မြို့သားယောက်ျားက “အိမ်...သိပါသည်အဆွ...”ဟု ဖြေဆိုလေလျှင် တောရွာသား သည် “အိုအရှင်...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သွားပါချေ၊ မြို့သူမြို့သား လူ အများတို့အား ‘တောရွာသား ယောက်ျား တယောက်သည် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ=နှစ်မျိုးတို့ကို အဖိုးဥစ္စာဖြင့် မပေးပါ၊ သူ့ကိုယ်တိုင် မိမိလက်ဖြင့်ပင် ပေးလှူလိုပါသည်၊ အသင် မြို့သူ မြို့သားတို့သည် ဤပျားရည်နှင့် နွားနို့ခဲ နှစ်မျိုးတို့ကို ရဖို့ရန် အကြောင်းကြောင့်တော့ဖြင့် ကြောင့်ကြမဲ့သာ နေကြပါလော့’ဟု ပြောကြားပါလေ။ အရှင်သည်ကား ဤ အလှူ မျက်မှောက်၌ (=ဤအလှူပွဲကြီး၌) အကျွန်ုပ်က အကြီးဆုံး အများဆုံး အဖိုး အတန်ဆုံး လှူဒါန်းသူဖြစ်ကြောင်းအတွက် ကိုယ်ဖြင့်သက်သေခံသူ (= ကိုယ်တိုင်သက်သေခံသူ) ဖြစ်တော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု ပြောကြားလေ၏။

ပျားရည်နှင့် ဒိန်ရည် ရောစပ်လှူခြင်း

တောရွာသားသည် ထိုသို့ ပြောကြားပြီးနောက် မိမိရိက္ခာ အတွက် အိမ်မှ ယူဆောင်ခဲ့သော တပဲသောဥစ္စာ အသပြာဖြင့် အစပ်ငါးပါး (=အမွှေးအကြိုင်ဘဏ္ဍာ) ကို ဝယ်ယူပြီးလျှင် အမှုန့်ပြု၍ နွားနို့ခဲမှ နို့ခင်းကြည်(=ဒိန်ရည်)ကို ညှစ်ယူပြီးနောက် ထိုဒိန်ရည်၌ ပျားလဘို့ကို ညှစ်ချ၍ အစပ်ငါးပါးအမှုန့်နှင့် ရောစပ် လျက် ပခုမာကြာရွက်တခု၌ ထည့်ပြီးသော် ကောင်းစွာပြုပြင် စီရင်ယူဆောင်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် မနီးမဝေးသောအရပ်၌ မိမိလူခွင့် လှူလှည့်ကို စောင့်မျှော်ထိုင်နေလေ၏။

မြို့သူမြို့သားများ အသီးအသီး ယူဆောင်အပ်ခဲ့သော ပူဇော် သက္ကာရ ဒါနဝတ္ထုများ အကြား၌ မိမိ၏လှူရန် အခွင့်အလှည့်ကို စောင့်မျှော်နေစဉ် အခွင့်အလှည့် ကျရောက်လာပြီကို သိရှိ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်ပါးသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား...ဤပူဇော်သက္ကာရကား တပည့်တော်၏ ဆင်းရဲသားလက်ဆောင် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်၏

ဤ ဆင်းရဲသားလက်ဆောင် = လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ကရုဏာရှေးရှု အလှူခံတော်မူပါ ဘုရား”ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုတောရွာသားအား သနားသမှုအကြောင်း ပြု၍ စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးတို့ လှူဒါန်းအပ်သောကျောက် သပိတ်ဖြင့် ထိုပူဇော်သက္ကာရကို ခံယူတော်မူပြီးလျှင် ထိုအလှူ ဝတ္ထုကိုရဟန်းပေါင်းခြောက်သန်းရှစ်သိန်း (၆၈၀၀၀၀၀)အား လှူဒါန်း၍မကုန်နိုင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူလေ၏။

ထိုတောရွာသား အမျိုးကောင်းသားသည်လည်း မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေ မြတ်နိုး ရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်လျက် “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ဤယနေ့ တပည့်တော်သည် အရှင် ဘုရားတို့အား ပူဇော်သက္ကာရ ဒါနဝတ္ထု ရှေးရှုဆောင်လှူအပ် သည်ကို ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်တော်သူ နေပြည်တော်သား အား လုံးတို့ ဒိဋ္ဌမျက်မြင် အသိပင်ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်သည် လည်း ဤကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ဖြစ်လေ ရာရာ သံသရာဘဝ၌ လာဘ်လာဘ အထွတ်အမြတ်ရောက်သူ၊ အခြံအရံအကျော်အစော အထွတ်အမြတ်ရောက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်စင်စစ် ဖြစ်ရပါလို၏ဘုရား”ဟု ဆုတောင်းပန်ထွာလေ၏။ ဝိပဿီမြတ်စွာ ဘုရားသည် “ဧဝံ ဟောတု ကုလပုတ္တ = ဤ သင်ဆုတောင်းသည့် အတိုင်း ဖြစ်ပါစေ အမျိုးကောင်းသား....ဟု မိန့်ကြားတော်မူ၍ ထိုအမျိုးကောင်းသားနှင့်တကွ မြို့သူ မြို့သားတို့အား ဆွမ်းအနု- မောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးသော် ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက် စား၍လာခဲ့ရာ ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော် မူရာ အခါကာလ၌ ကောလိယသင်္ကဏ်ဝင်မင်းမျိုးဝယ် သုပ္ပဝါ-

သာ-မည်သောကောလိယသာကီဝင်မင်းသမီး၏ ဝမ်းကြာတိုက်၌
ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာလေ၏။

ပဋိသန္ဓေ တည်နေစဉ်အချိန် အံ့ဖွယ်များ

ထိုအမျိုးကောင်းသား ပဋိသန္ဓေတည်နေသော အချိန်မှစ၍
မယ်တော် သုပ္ပဝါသာ သာကီဝင်မင်းသမီးအထံသို့ ရာပေါင်း
များစွာသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့ ညဉ့်နံနက် ဆက်ကာ ဆက်
ကာ ရောက်၍လာကုန်၏။ သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးသည် ရှေးက
ထက်ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ (သီဟိုဠ်မူအလို-ညဉ့်၊ နံနက်
လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ငါးရာ ငါးရာတို့ကို သုပ္ပဝါသာမင်းသမီး
သည် လက်ခံရရှိလေ၏)။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးကို (သူ၏) ဘုန်း
ကံအစွမ်း စုံစမ်းသိရှိရန် မဟာဆွေတော်မျိုးတော်များက မင်း
သမီး၏လက်ဖြင့် မျိုးစေ့များထည့်ထားသောတောင်း (=မျိုးစေ့
တောင်း) ကို ထိစေကြ၊ တို့စေကြကုန်၏။ ထိုမျိုးစေ့များကို ကြံချ
သောအခါ မျိုးစေ့ တစေ့ တစေ့မှ အပင်အညွှောက်ပေါင်း အရာ
အထောင်ပင် ပေါက်၍ ထွက်လာလေ၏။ မင်းပယ်တပယ် ကျယ်
ဝန်းသော လယ်မြေတကွက်မှပင် လှည်းအစီးပေါင်း ငါးဆယ်၊
ခြောက်ဆယ်တိုက် ကောက်စပါးများ ဖြစ်ပွားထွက်ရှိကြကုန်၏။

စပါးကျိအတွင်း ကောက်စပါးများ ဖြည့်သွင်းသောအခါ၌
လည်း မဟာဆွေတော် မျိုးတော်များက မင်းသမီး၏လက်ဖြင့်
ကျိတံခါးကို ထိစေကြ၊ တို့စေကြကုန်၏။ မင်းသမီး၏ ဘုန်းကံ
ကြောင့် ကောက်စပါးကို ထုတ်ယူကြသည်ရှိသော် ယူတိုင်း
ယူတိုင်းသော နေရာသည် တဖန်ထပ်၍ ပြည့်မြဲပြည့်လေ၏။
ထို့ပြင်လည်း ပြည့်သောထမင်းအိုးမှ (ထမင်းကို ခူးကာ ခူးကာ)
“မင်းသမီး၏ ဘုန်းကံတည်း” ဟု ပြောဆိုကြ၍ အလုံးစုံ ရောက်
လာသမျှသော လူအပေါင်းအား ပေးလှူကြသည်ရှိသော် ပေးလို
သမျှကာလပတ်လုံး ထိုထမင်းသည် မကုန်နိုင်ချေ။ သတို့သား

အမိဝမ်း၌ ကိန်းတည်နေစဉ်မှာပင် ခုနစ်နှစ်အချိန်ကာလတို့ လွန်၍သွားကုန်၏။

ခုနစ်နှစ်စေ့ရောက်၍ ကိုယ်ဝန်သားရင့်ကျက်သောအခါ ခုနစ် ရက်ကြာ မင်းသမီးသည် ကြီးစွာသော ဂဗ္ဘမူဠဒုက္ခ (ကိုယ်ဝန် ကြောင့် မိန်းမောတွေဝေရခြင်း၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ)ကို ခံစားရလေ၏။ သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးသည် ထိုကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခကို—

“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ၊ ယော ဣမဿ ဝေရူပဿ ဒုက္ခဿ ပဟာနာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ =အကြင် ငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့သဘော ရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန် တရား ဟောတော်မူပါပေ၏။ ထိုငါတို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာ၊ဥပယျ ဓမ္မခပင်း လင်းလင်းသိမြင် သဗ္ဗညုတ ရှေ့ဉာဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေစွာတကား....(၁),

သုပ္ပဋိပန္နော ဝတ တဿ ဘဂဝတော သာဝက- သံဃော၊ ယော ဣမဿ ဝေရူပဿ ဒုက္ခဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္နော။ = အကြင်မြတ်ဘုရား၏ တပည့်သားသာဝက သံဃာတော်သည် ဤသို့သဘောရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခ အမျိုးမျိုးကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ် တော်မူပါပေ၏။ ထိုမြတ်ဘုရား၏ တပည့်သားသာဝက သံဃာတော်သည် (သုံးပါးသိက္ခာ ကျင့်ဖွယ်ရာကို) ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူပါပေစွာတကား....(၂),

သုသုခံ ဝတ တံ နိဗ္ဗာနံ၊ ယတ္ထိဒံ ဝေရူပံ ဒုက္ခံ န သံဝိဇ္ဇတိ။ = အကြင်တရားမြတ်၌ ဤသို့ သဘောရှိသော ဤဆင်းရဲဒုက္ခ ဝေဒနာမျိုး တစိုးတစိ မရှိပေ။ ထိုနိဗ္ဗာန် တရားမြတ်သည် အလွန်အလွန် ချမ်းသာပါပေစွာ တကား....(၃)”—

ဤဖော်ပြအပ်ပြီးသော (၁) မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်နှင့် စပ်သော ကောင်းသောအကြံ၊ (၂) သံဃာတော်၏ သုပ္ပဋိပန္န

ဂုဏ်တော်နှင့်စပ်သော ကောင်းသောအကြံ၊ (၃) နိဗ္ဗာန်၏ သန္တိသုခဂုဏ်နှင့်စပ်သော ကောင်းသောအကြံ=ဤအကြံသုံးမျိုး တို့ဖြင့် အောင့်အည်းသည်းခံလေသည် (= ကြီးစွာသော ဂစ္ဆမူဠ ခုက္ခကို ဖော်ပြရာပါအတိုင်း ဘုရားဂုဏ်၊ သံဃာဂုဏ်၊ နိဗ္ဗာန် တရားဂုဏ်တို့ကို အပြန်ပြန် အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ မညည်းမညှ သည်းခံလေသည်)။

ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောအခါ သုပ္ပဝါသာ ကောလိယ မင်းသမီးသည် မိမိ၏အရှင်သခင်ဖြစ်သော ကောလိယမင်းသား ကို အနီးသို့ခေါ်၍ “မသေခင် အသက်ရှင်စဉ်ပင် ငါသည် အလှူ ခါန ပေးဦးအံ့”ဟု ကြံစည်ကာ “အိုအရှင်သား...သွားပါတည့် ချေ၊ ဤကျွန်တော်မ၏ဖြစ်ရပ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက် ထားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်တော်မူခဲ့ပါ၊ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သည်များကိုလည်း ကောင်းစွာ မှတ်သား၍ ပြန်လာပြီးလျှင် အကျွန်ုပ်အား ပြောကြားတော်မူပါ”ဟု ပြောဆို လွှတ်လိုက်လေသည်။ ကောလိယမင်းသည် သွားရောက်၍ သုပ္ပ- ဝါသာ မင်းသမီး၏ အကြောင်းအရာ သတင်းစကားကို မြတ်စွာ ဘုရားအားလျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ကောလိ- ယမင်းသမီး သုပ္ပဝါသာသည် ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာစေ သတည်း၊ ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာလျက် ရောဂါကင်းသော သားကို ဖွားစေသတည်း”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကောလိယမင်းသမီး သုပ္ပဝါသာသည် ရောဂါမရှိ ပကတိချမ်းသာလျက် ရောဂါကင်း သောသားကို ဖွားမြင်လေ၏။ ဝန်းရံ၍ နေကြသော လူအပေါင်း သည် ငိုရသည့်အဖြစ်မှ တခေတ်ကူးပြောင်းကာ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ကောလိယမင်းအား သား၏သတင်းကို လျှောက် ထားရန် သွားရောက်လေ၏။ ကောလိယမင်းသည်ကား မြတ်စွာ ဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်ကို နာယူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် ရွာတွင်းသို့ ရှေးရှု ပြန်လာလေ၏။

ကောလိယမင်းသည် ထိုမင်းချင်းယောက်ျားတို့ အားရဝမ်းသာ ပြေးလာ ဆီးကြိုကြပုံ အခြင်းအရာကို မြင်ရလျှင်ပင် “မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားအပ်သော စကားတော်သည် ပြီးစီးအောင်မြင်ပြီ ထင်၏” ဟု ဆင်ခြင်ကြံစည်မိလေ၏။ ကောလိယမင်းသည် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးယံသို့ လာရောက်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ မိန့်ကြားတော်မူလိုက်သော သတင်းစကားကို မင်းသမီးအား ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ မင်းသမီးသည် “အရှင်လား ပင့်ဖိတ်အပ်ခဲ့သော အသက်ရှင်ဆွမ်းသည်ပင် မင်္ဂလာဆွမ်း ဖြစ်လိမ့်မည်၊ တဖန် ပြန်သွားပါဦး၊ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး (ဆွမ်းဘုဉ်းပေးတော်မူရန်) မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်လျှောက်ချေပါဦး” ဟူ၍ ပြောဆိုလေ၏။ ကောလိယမင်းသည် မင်းသမီးပြောဆိုတိုင်း ပြုလုပ်လေ၏။ ထိုမင်း၊ မင်းသမီးတို့သည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ဖြစ်စေကြလေကုန်၏။

သူငယ်သည် ခပ်သိမ်းသော ဆွေမျိုးတို့၏ ပူပန်သောစိတ်ကို ငြိမ်းအေးစေလျက် ဖွားမြောက်သန့်စင်လာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို “သီဝလိသူငယ်” ဟု အမည်မှည့်ကြလေကုန်၏။ သီဝလိသူငယ်သည် ခုနစ်နှစ်အကြာ အမိဝမ်း၌ ကိန်းနေခဲ့ရသောကြောင့် ဖွားမြောက်သောအချိန်မှ အစပြုကာ ခုနစ်နှစ်အရွယ်ရှိ သူငယ်တို့ ပြုလုပ်ရမည့် ခပ်သိမ်းသောအမှုများကို ပြုစွမ်းနိုင်သူ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် သီဝလိသူငယ်သည် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မဟာဒါနကြီး ပေးလှူအပ်သည်ရှိသော် မွေးဖွားသည့် နေ့မှစ၍ ဓမ္မကရိုဏ် = ရေစစ်ကို ယူကာ သံဃာကော်အား ရေကိုပစ်၍ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလေ၏။

တရားစစ်မှန် ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာဝိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်သည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ သီဝလိသူငယ်နှင့် စကားနှိုးနှော ပြောဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပြောဆိုသောအခါ မထေရ် မြတ်က “သီဝလိ... သင်သည် ဤသို့သမဘာရှိသော ဒုက္ခအစုကို ခံစားရပြီးလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုရန် မသင့်လျော်ဘူးလော” ဟု

မေးမြန်းတော်မူလေလျှင် သီဝလိသူငယ်သည် “အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်သည် မိဖထံမှ ရှင်ရဟန်းပြုခွင့်ရလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုလို လှပါသည်ဘုရား” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ သုပ္ပဝါသာ မင်းသမီးသည် မိမိသား သီဝလိသူငယ် မထေရ်မြတ်နှင့် အတူတကွ စကားပြောနေသည်ကို မြင်ရ၍ “အသို့နည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ ငါ့သားသည် တရားစစ်မှုး ဖြစ်တော်မူသော မထေရ်မြတ်နှင့် အတူတကွ စကားပြောနေပါတကား” ဟု အားရဝမ်းသာစွာ မထေရ်မြတ်ထံသို့ ဆည်းကပ်၍ “အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်မ သားက အရှင်ဘုရားတို့နှင့် အတူဟကွ အဘယ်စကားများကို ပြောဆိုနေပါသနည်း ဘုရား” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က “မိမိခံစားခဲ့ရသော အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းရသည့် ဒုက္ခကို ပြောပြ၍ အသင်မိဖနှစ်ပါးတို့က ခွင့်ပြုအပ်ပါလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုပါအံ့ဟူ၍ ပြောဆိုပေ၏” ဟု မိန့် ကြားတော်မူလေလျှင် သုပ္ပဝါသာမင်းသမီးသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား.... လိုသီဝလိသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးတော်မူကြပါဘုရား” ဟု ခွင့်ပြုစကား ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် သီဝလိသူငယ်ကို ကျောင်းတော်သို့ ခေါ်ဆောင်သွား၍ တစပဉ္စက-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးပြီးလျှင် ရှင်ပြု ပေးတော်မူလတ်သော် “သီဝလိ.... သင့်အဖို့ရာ အခြားဟပါးသော အဆုံးအမ ဩဝါဒဖြင့် ပြုလုပ်ဖွယ်မရှိ၊ (ဟခြားဩဝါဒ ပေးရန် မလို-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ ခုနစ်နှစ်တို့ကာလပတ်လုံး မိမိခံစားခဲ့ရ သော ဆင်းရဲဒုက္ခဝေဒနာကိုပင် ဆင်ခြင်စဉ်းစားလော့” ဟု မိန့် တော်မူလေ၏။ သီဝလိသူငယ်သည် “အရှင်ဘုရား.... ရှင်ပြုပေး မြင်းသည်သာ အရှင်ဘုရားတို့၏ တာဝန် ဖြစ်ပါသည်၊ တပည့် တော် ပြုစွမ်းနိုင်သမျှသော တရားနှလုံးသွင်းခြင်း အမှုကို တပည့် တော်ပင် ဆင်ခြင်စဉ်းစား ပွားများပါမည်ဘုရား” ဟု ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။

ထို ရှင်သီဝလိသူငယ်သည် ပဌမဆံဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သော ခဏမှာပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ဒုတိယဆံဝန်းကို

ရိတ်ချလိုက်သောအခါ သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ တည်၍ တတိယဆံ
ဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင်
အားလုံးသောဆံဝန်းကို ရိတ်ချပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် အရဟတ္တ
ဖိုလ်၌ တည်လေ၏(= အားလုံးသောဆံတို့ကို ရိတ်ချပြီးခြင်းနှင့်
အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းသည် မရှေးမနှောင်းပင်
ဖြစ်လေ၏)။

ထိုသီဝလိသူငယ်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးသောနေ့မှ စ၍ ရဟန်း
သံဃာအား သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး = ပစ္စည်းလေးပါး
တို့သည် အလိုရှိတိုင်း ဖြစ်ပေပီပေါများ၍ လာကုန်၏။ ဤသို့လျှင်
ရှင်သီဝလိ၏ အကြောင်းအရာဝတ္ထုကား ကုဏ္ဍိကာမြို့၌ ဖြစ်ပေပီ
လေသည်။

(ဤ၌။ ။ အရှင်သီဝလိ၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကို ဥဒါန်းပါဠိတော်
ပိဋကတ်မြန်မာပြန် (ခု မြန် ၁၊ စာမျက်နှာ ၈၆-မှစ၍) ထုတ်နုတ်မှတ်ယူ
ကုန်ရာ၏။ ထို အရှင်မြတ်သားအမိတို့၏ နှုတ်နှစ် ခုနစ်ရက်ကြာ ဂဗ္ဘ-
ဝါသဒုက္ခ = အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ဂဗ္ဘမူဠ-
ဒုက္ခ = ကိုယ်ဝန်ကြောင့် မိန်းမောတွေဝေရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစားရ
ခြင်း၏ အကြောင်း အကုသိုလ်ကံနှင့်စပ်သော ဖြစ်ရပ်ဝတ္ထုအကျယ်ကို
ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏။

အကျဉ်းမှတ်ရန်မှာ—ထို အရှင်မြတ် သားအမိတို့သည် တခုသော
အတိတ် ဘဝက ဗာရာဏသီမင်း၏ မိဖုရားကြီးနှင့် သားတော် ဖြစ်ခဲ့
ကြ၍ တချိန်တွင် ကောသလမင်းက စစ်တပ်အလုံးအရင်းဖြင့် ဗာရာ-
ဏသီမင်းကို တိုက်ဖျက်လုပ်ကြံ၍ ထိုမင်း၏ မိဖုရားကြီးကို သိမ်းပိုက်ကာ
မိဖုရားကြီးထူး၌ ထားရှိလေသည်။

ဗာရာဏသီမင်းသားသည် ခမည်းတော် စစ်ရှုံး၍ နတ်ရွာစံသော
အခါ ဓေထုတ်ပြန်မှ တိတ်တဆိတ်ထွက်ပြေး၍ ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းကို
စုရုံးပြီးလျှင် ဗာရာဏသီပြည်သို့လာ၍ ထီးနန်းပြန်အပ်ရန်၊ (သို့မဟုတ်)
စစ်ထိုက်ရန် ထုခသံပေး အရေးဆိုလေလျှင် အတွင်းမှာရှိနေသော မယ်
ဘော်မိဖုရားကြီးက စစ်တိုက်လျှင် လူအများ ဆင်းရဲကြမည်ဖြစ်၍ မြို့ကို
ပိတ်သို့ပန်းရံထားရန် အကြံပေးလေသည်။ မယ်တော်အကြံပေးသည့်
အတိုင်း ပင်းသားသည် မြို့တံခါးမကြီးလေးပေါက်တို့ကို အထွက်အဝင်
မရှိရအောင် ပိတ်ဆို့စောင့်ရှောက်လျက် ခုနစ်နှစ်ကြာ မြို့ကို ဝန်းရံ

ပိတ်ဆို့ထားသော်လည်း မြို့သူမြို့သားတို့သည် တံခါးငယ်များမှ ထွက်၍ မြက်၊ ထင်း-စသည် သယ်ဆောင်သွင်းယူကြသဖြင့် အကြောင်းမထူးပဲ ရှိလေရာ ထိုသတင်းကို မယ်တော်မိဖုရား ကြားသိရ၍ တဖန်ထပ်ပြီး လျှင် တံခါးငယ်များကိုပါ ပိတ်ဆို့ရန် အကြံပေးပြန်လေသည်။

ထိုအကြံပေးချက်အရ တံခါးငယ်များကိုပါ ပိတ်ဆို့ဝန်းရံသဖြင့် ခုနစ်ရက်ရှိသောအခါ မြို့သူမြို့သားတို့ အနေကြပ်သဖြင့် ကောသလ မင်း၏ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်၍ မင်းသားအား ဆက်သကြလေသည်။ မင်း သားသည် မြို့ကို ဝင်၍ မင်းအဖြစ်ကို ခံယူသိမ်းပိုက်လေသည်။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် ထိုအရှင်မြတ် သားအမိတို့သည် ခုနစ်နှစ်ကြာ ကိုယ်ဝန်သားကို ဆောင်ရခြင်း ဆင်းရဲ ဒုက္ခ၊ အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်ရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ မယ်တော်မှာ ကိုယ်ဝန်ကြောင့် ခုနစ်ရက်ကြာ မိန်းမောတွေဝေရခြင်း ဆင်းရဲဒုက္ခကို ခံစားကြရလေသည်။

မထေရ်မြတ် မိမိဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြည့်ခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက် တော်မူသောအခါ အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်၍ “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်၏ ဘုန်းကံကို လက်တွေ့စုံစမ်းပါအံ့၊ တပည့်တော်အား ရဟန်းတော် ငါးရာတို့ကို အဖော်အဖြစ်ထည့်ပေးတော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက် ထားတောင်းပန်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း “ချစ်သား သီဝလိ...ခေါ်ယူ၍ သွားလော့” ဟု ခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။

အရှင်သီဝလိမထေရ်သည် အဖော်ရဟန်းငါးရာတို့ကို အတူ တကွ ခေါ်ယူ၍ ဟိမဝန္တာသို့ ရှေးရှုသွားလတ်သည်ရှိသော် တောလမ်းခရီးအတိုင်း ကြွတော်မူလေ၏။ (၁) ထိုအခါ ရှေးဦး စွာ ခရီးစခန်း၌ ပညောင်ပင်ကြီးကို တွေ့ရလေသည်၊ ပညောင် စောင့်နတ်မင်းသည် မထေရ်မြတ်အား ခုနစ်ရက်ကြာ အလှူဒါန ကို ပေးလှူလေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ထိုအရှင်သီဝလိမထေရ်သည်—

(၁) ရှေးဦးစွာ (ဖော်ပြရာပါ) ပညောင်ပင်ကြီးကို တွေ့ရလေသည်။

- (၂) နှစ်ကြိမ်မြောက်၌ ပဏ္ဏဝတောင်၊
- (၃) သုံးကြိမ်မြောက်၌ အရစ်ဝတ်မြင်၊
- (၄) လေးကြိမ်မြောက်၌ ဝရသာဂရမည်သော သမုဒြာ၊
- (၅) ငါးကြိမ်မြောက်၌ ဟိမဝန္တာတောင်
- (၆) ခြောက်ကြိမ်မြောက်၌ ဆဋ္ဌန်အိုင်၊
- (၇) ခုနစ်ကြိမ်မြောက်၌ ဂန္ဓမာဒနဟောင်
- (၈) ထိုနောက် ရှစ်ကြိမ်မြောက်၌ အရှင်ရေဝတ နေရာသို့—

ဆိုက်ရောက် တွေ့မြင်ရလေသည်။ နေရာဌာန အားလုံးဟို့၌ပင် ခုနစ်ရက်စီ ခုနစ်ရက်စီ နတ်တို့က အရှင်သီဝလိမထေရ်အား အလှူဒါန ကြီးစွာလှူဒါန်းကြလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ဂန္ဓမာဒနဟောင်သို့ ရောက်ဆိုက်သောအခါ၌ နာဂဒတ္တမည်သော နတ်မင်းသည် ခုနစ်ရက်ကြာ အလှူဒါန ပေးလှူရာဝယ် နွားနို့ဆွမ်းဟရက် ထောပတ်ဆွမ်းဟရက် ဤသို့ အလှည့်အလည် ပေးလှူလေသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းသံဃာသည် “ငါ့ရှင်တို့... ဤနတ်မင်းက နို့စားနွားမများကို နို့ညှစ်နေအပ်သည် တို့ကိုလည်း ငါတို့သည် မတွေ့မထင် မမြင်အပ်ကုန်၊ ထောပတ် ဖြစ်ရန် နို့ဓိမ်ကိုမွှေးနေသည်ကိုလည်း ငါတို့သည် မတွေ့မထင် မမြင်အပ်ချေ။ ဒါယကာနတ်မင်း... သင့်အဖို့ရာ ဤနွားနို့ဆွမ်း၊ ထောပတ်ဆွမ်းများသည် အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပွားပြည်စုံ သနည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ နာဂဒတ္တနတ်မင်းသည် “အရှင် ဘုရားတို့ .. ဤသို့ နို့စားနွား မများလည်း မရှိပါဝံလျက်၊ နို့ဓိမ်း မွှေးနေရခြင်းလည်း မရှိပါဝံလျက် နွားနို့ဆွမ်း၊ ထောပတ်ဆွမ်းကို လှူဒါန်းဆက်ကပ်နိုင်ခြင်းမှာ ကဿပဗြတ်စွာ လက်ထက်တော် အခါ၌ စာရေးတံနွားနို့ဆွမ်း လှူဒါန်းခဲ့သော ဒါနကောင်းမှု၏ အကျိုး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် (ရှေး ခဒိရဝနိယ ရေဝတမတော်ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း) အရှင်ခဒိရဝနိယ ရေဝတမထေရ်အထံ ကြွရောက်တော်မူရာဝယ် လူသူမနိုးဘေးရန်တွေ ကာဆီးသော လမ်းခရီးအကြား၌ နတ်များက အရှင်သီဝလိမထေရ်အားသာ ဦးတည်၍ နေ့ရက်မပြတ် အလှူဒါန လှူဒါန်းဆက်ကပ်ကြသည်ကို အဋ္ဌပ္ပတ်ဝတ္ထု အကြောင်းပြု၍ အရှင်သီဝလိမထေရ်မြတ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ လာဘီနံ ယဒိဒံ သီဝလိ=ရဟန်းတို့....ပစ္စည်းလေးရပ် လာဘ်လာဘ ပေါများကြသည့် ငါဘုရား၏ ဟပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် သီဝလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “လာဘီ=လာဘ်လာဘပေါများသောအရာ”ဝယ် တေဒဂ်ယားတော်မူလေ၏။

(ဤ အရှင်သီဝလိမထေရ်နှင့်စပ်သော တရားစကားရပ်တို့ကို အပဒါန် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ - စသည်တို့မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏။ ဤနည်းအတူပင် နောက်နောက် ဖြစ်သော မထေရ်တို့နှင့်စပ်သော တရားစကားရပ်တို့ကိုလည်း မှတ်ယူကုန်ရာ၏။ ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ကား (က) မထေရ်မြတ်တို့၏ ရှေးဆုတောင်း၊ (ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း၊ (ဂ) တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးရတော်မူခြင်း = ဤသုံးချက်ကိုသာ ဦးတည်၍ ရှေးသားဖော်ပြပေအံ့)။

ဤကား အရှင်သီဝလိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၁၉) အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ မထေရ်မြတ်သည်လည်း ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ ပဒု-
မုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း
အတိုင်း ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ ပရိသတ်အစွန်၌
ရပ်တည်လျက် တရားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်
တပါးကို သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲသော ရဟန်းတို့တွင်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို
မြင်လတ်၍ “ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤရဟန်းကဲ့သို့
သဒ္ဓါမိမုတ္တ = သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲသော ရဟန်းတို့တွင်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ သင့်လျော်
တော့မည်”ဟု ကြံစည်၍ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီးပေးလှူ
ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ “မြတ်စွာဘုရား……တပည့်
တော်သည်လည်း ဤအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့်
ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် သဒ္ဓါမိမုတ္တရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားအပ်သော ရဟန်းကဲ့သို့ နောက်
အခါဝယ် တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ သဒ္ဓါ-
မိမုတ္တရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရ
ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှ ပြုလေသည်။
မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္တနာ
ချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား
မိန့်ကြားပြီးလျှင် ကျောင်းတော်သို့ တဖန် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအံ့ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည်လည်း အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်
ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌သာ ကျင်လည်ကျက်စား
ခဲ့ကာ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌
သာဝဏ္ဏိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေ ဖြစ်ပွားခဲ့လေ

သည်။ ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို “ဝက္ကလိ”ဟု မိဖဆွေမျိုးတို့က မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။

ဝက္ကလိသူငယ်သည် အရွယ်ကြီးခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် မေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးနောက် တချိန်တွင် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း ကြွချီတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူးမြော်ကြည့်ရှုရလေသော် ထို ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူးမြော်ရခြင်းဖြင့် အားမရ တင်းမတိမ်နိုင်ရကား မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ (တပါတည်း) သာလျှင် လိုက်ပါလှည့်လည်ခဲ့လေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ကျောင်းတော်သို့ ကြွသွားသောအခါမှာလည်း ဘုရားနှင့် အတူတကွ ကျောင်းတော်သို့ လိုက်ပါ၍ ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူးမြော်လျက်သာလျှင် ရပ်တည်နေလေ၏။ တရားသဘင်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် တရားဟောတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက် (ရှေ့တည့်တည့်) အရပ်၌ တည်နေလျက် တရားကို နာယူလေသည်။

ဝက္ကလိအမျိုးသားသည် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားလွန်ကဲစွာ ဖြစ်ရှိလာရကား “အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ ငါနေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို အမြဲမပြတ် ဖူးမြော်ခွင့်ကို ရလိမ့်မည်မဟုတ်၊ (ရဟန်းပြုမှသာ ရလိမ့်မည်)” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ရှင်ရဟန်းပြုပေးရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

ထိုသို့ရဟန်းပြုပြီးသောအချိန်မှစ၍ အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသောအချိန်ကို ထား၍ ကြွင်းကျန်သောအခါများ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်နိုင်လောက်ရာအရပ်၌ တည်နေကာ စာပေသင်အံခြင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား နှလုံးသွင်းခြင်း အမှုများကို အလျှင်းမပြုပဲ ပယ်စွန့်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်လျက်သာလျှင် နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အရှင်ဝက္ကလိ၏ ဉာဏ်ပညာရင့်ကျက်ချိန်ကို စောင့်ဆိုင်းငံ့လင့်တော်မူလျက် အချိန်ကြာမြင့်စွာ ထိုအရှင်ဝက္ကလိရဟန်း ရူပကာယအသရေတော်ကို ဖူး

မြော်လျက်သာ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေစဉ် တစုံတရာ မိန့်ကြားမှု ပြုတော်မမူပဲ နေတော်မူခဲ့ရာမှ အချိန်တန်လတ်သော် “ယခုအခါ ဤဝက္ကလိရဟန်း၏ ဉာဏ်သည် ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ။ ဤရဟန်းကို အသိတရားရစေရန် တတ်နိုင် လောက်ပြီ”ဟု သိတော်မူပြီးလျှင်—

“ချစ်သားဝက္ကလိ.....ဤကိုယ်ပုပ်ကို ရှုကြည့်နေသဖြင့် သင်ချစ်သား၏ အဖို့ရာ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ = အကျိုး မရှိသည်သာ။ ချစ်သားဝက္ကလိ စင်စစ်တော့ အကြင်သူသည် တရားကို မြင်၏၊ ထိုသူသည် ငါဘုရားကို မြင်သည်မည်၏။ အကြင်သူသည် ငါဘုရားကို မြင်၏၊ ထို သူသည် တရားကို မြင်သူဖြစ်၏။ ချစ်သားဝက္ကလိ....တရား ကို ရှုကြည့်သောသူမှသာ ငါဘုရားကို ရှုကြည့်သောသူ ဖြစ်ပေ၏၊ ငါဘုရားကို ရှုကြည့်သောသူသည် တရားကို ရှုကြည့်သောသူ ဖြစ်ရပေမည်”—

ဟု အရှင်ဝက္ကလိ တရားအားထုတ်ရန်အတွက် ကိုယ်တော်၏ ရူပ ကာယကိုယ်ကိုပင် အပုပ်ကောင်ကြီးအနေ မိန့်ကြားတော်မူလေ သည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဤသို့ပင် ဆုံးမတော်မူပါသော်လည်း အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ဖူးမြင်လောက် ရာ အရပ်ကို ပယ်စွန့်၍ အရပ်တပါးသို့ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မသွားနိုင်ပဲရှိငံလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဤရဟန်း ကား ထိတ်လန့်ခြင်း = သံဝေဂကို မရလျှင် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိလိမ့်မည်မဟုတ်”ဟု ဆင်ခြင်သိမြင်တော်မူကာ ဝါဆို ရက်နီးကပ်လတ်သော် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူ၍ ဝါဆိုဝါကပ် သောနေ့၌ “ဝက္ကလိရဟန်း....(ငါဘုရား၏ အနီးမှ) လွတ်ရာ ဖယ်ရှား သင်သွားလော့”ဟု တိုက်ရိုက်ပင် အရှင်ဝက္ကလိကို နှင် ထုတ်တော်မူလိုက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည် သူတဖက်သားတို့က လိုက်နာအပ် သော စကား ရှိတော်မူကုန်၏ = သူတဖက်သားတို့သည် ဘုရား

ရှင်တို့စကားကို မပယ်လှန်နိုင်ကုန်။ သို့ရကား အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုကာ တည်နေခြင်းငှါ မတတ်နိုင်တော့ပဲ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်သို့ လာရောက်ဖို့ရန် မဝံ့တော့ရကား “ယခု အခါ ငါဘယ်အမှု ပြုနိုင်တော့မည်နည်း = မပြုနိုင်တော့သည်သာ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ့ကို နှင်ထုတ်အပ်လေပြီ၊ ရှင်တော်ဘုရားနှင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်ခွင့်ကို ငါဘယ်နည်းမှ ရနိုင်မည်မဟုတ်၊ ငါ့အဖို့ရာ အသက်ရှင်နေခြင်းဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း = အကျိုးမရှိတော့ပြီ” ဟု ကြံစည်စိတ်ပျက်၍ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ဝယ် ချောက်ကမ်းပါး ပေါ်များရာအရပ်သို့ တက်ရောက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ဝက္ကလိ၏ စိတ် အလွန်ပင်ပန်း နှမ်းလျအားငယ်နေသည်ကို သိတော်မူ၍ “ဤဝက္ကလိရဟန်းသည် ငါဘုရားအထံမှ သက်သာကွက်ကို မရလျှင် မဂ်ဖိုလ်၏ဥပနိဿယည်း ရှေးကောင်းမှုကုသိုလ်ပစ္စည်းကို ဖျက်ဆီးပစ်လေရာ၏” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကိုယ်တော်မြတ်ကို အထင်အရှားပြဖို့ရန် ရှင်ဝက္ကလိရှိရာအရပ်သို့ ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်ပောက်ကို လွှတ်လိုက်လေ၏။ (လျှပ်စစ် = ဆင်ချလိုက်အရောင်အစွန်းမှ ဗုဒ္ဓရုပ်ပုံတော်ကို မှန်းမြော်၍ အာရုံပြုကြည့်ပါ)။ ထိုသို့ ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်တော်ကို လွှတ်လိုက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မျက်ဝါးထင်ထင် ဖူးမြင်လိုက်ရသော အချိန်မှစ၍ အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်မြတ်သည် သို့စင်ကလောက် ကြီးမားလှသော စိတ်ပူပန်မှု = သောကမြား ငြောင့်ကြီး ပယ်အပ်ပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ခြောက်သွေ့နေသော တဖက်ဆည် ကန်ကြီး၌ ရေအယဉ်ကြီးစွာကို ဆောင်ယူလောင်းထည့်လိုက်သကဲ့သို့ အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်၏ သန္တာန်၌ အားကြီးသော နှစ်သက်ခြင်း = ပီတိ၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း = သောမနဿ = တရားနှစ်ပါး ဖြစ်ပွားစေခြင်းငှါ ဓမ္မပဒကျမ်း၌လာသော—

“ပါမောဇ္ဇမဟုလော ဘိက္ခု၊ ပဿန္နော ဗုဒ္ဓသာသနော။
အဓိဂစ္ဆေ ပဒံ သန္တံ၊ သင်္ခါရူပသမံ သုခံ။

ဝက္ကလိ = ချစ်သားဝက္ကလိ....။ ပါမောဇ္ဇမဟုလော = မြတ်စွာဘုန်းတောက် အာရုံရောက်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း = ပါမောဇ္ဇတရား ပြောများလှသော၊ ဘိက္ခု = သံသရာဘေး ခန္ဓာရေးကို ထောက်တွေးမြော်မှန်း ရှင်ရဟန်းသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ = သုံးပါးသိက္ခာ ဘုရားသာသနာ၌။ ပသန္နော = သဒ္ဓါရွန်းစို ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍။ သန္တံ = သန္တိလက္ခဏာ ငြိမ်းအေးလှစွာသော။ သင်္ခါရူပသမံ = သင်္ခါရခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းရာဖြစ်သော။ သုခံ = ချမ်းသာ ကေန စင်စစ်မှန်သော။ ပဒံ = အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန် ပရမတ်ကို။ အဓိဂစ္ဆေ = ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် အရဟတ္တ ဖိုလ်ပေါက်အောင် ဆိုက်ရောက်နိုင်ပေ၏။ —

ဟူသော ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဤတွင်မျှမက သေး (အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာအဆိုအားဖြင့်) မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အား “ဟေ့ ဝက္ကလိ = လာလော့ ချစ်သား ဝက္ကလိ....”ဟု ဖိန့်တော်မူကာ ရွှေလက်တော်ကို ဆန့်တန်း ခေါ်တော်မူလိုက်လေသည်။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာအဆိုအားဖြင့်) ဤ “ပါမောဇ္ဇမဟုလော ဘိက္ခု” အစရှိသော ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အား ရွှေလက်တော်ကို ဆန့်တန်း၍—

“ဟေ့ ဝက္ကလိ မာ ဘာယိ၊ ဩလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ ဥဒ္ဓရိဿာမိ၊ ပကေ သန္တံ ကုဉ္ဇရံ။

ဝက္ကလိ = ချစ်သားဝက္ကလိ....။ ဟေ့ = ငါဘုရားထံ မှောက် ယခုပင်လာရောက်လော့။ မာ ဘာယိ = စိတ်ထား နောက်တွင်၍ မကြောက်ရွံ့ပါလင့်။ တထာဂတံ = ရှေး ဘုရားတို့အတူ လာခြင်း ကောင်းတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားကို။ ဩလောကေဟိ = စိတ်နေရွှင်ပျော် သင်ချစ်

သား ဖူးမြော်လော့။ (ဤကား ဂါထာ ရွှေထက်ဝက် အနက်တည်း)။

အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ပကေ = ညွှန်ပျောင်း ညွှန်ပျစ် ညွှန်ပျော့၌။ သန္တံ = နှစ်မြှုပ်၍ နေသော။ ကုဉ္ဇရံ ဣဝ = ဆင်ပြောင်ကြီးကို ကဲ့သို့။ ပကေ = သံသရာနက်ရှိုင်း ရှိညွှန်ပျောင်း၌။ သန္တံ = အနမတဂ္ဂ အစမထင် သင်္သရာတခေတ် နှစ်မြှုပ်၍နေသော။ တံ = သင်ချစ်သားကို။ ဥဒ္ဓရိဿာမိ = နိဗ္ဗာန်ကြည်းခေါင် ဘေးမှ ဘောင်သို့ ရောက်အောင်ဆယ်ထုတ်ပေအံ့။

ဧဟိ ဝတ္ထုလိ မာ ဘာယိ၊ ဩလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ မောစယိဿာမိ၊ ရာဟုဂ္ဂဟံဝ သူရိယံ။

(ဂါထာ ရွှေထက်ဝက် ရှေးနည်းအတူ အနက် ပေးလေ။) နောက်ထက်ဝက်အနက်ကား— အဟံ = လူသုံး ပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ရာဟုဂ္ဂဟံ = ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်း ဖမ်းမိနေသော။ သူရိယံ ဣဝ = ဖလံဝါရောင်ရွန်း နေစက်ဝန်းကိုကဲ့သို့။ ရာဟုဂ္ဂဟံ = ကိလေသာတည်း ဟူသော ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်းဖမ်းမိနေသော။ တံ = သင်ချစ်သား နေရထားကို။ မောစယိဿာမိ = ယခုပင်လျှင်ထွေ ကျွတ်လွတ်အောင် ကယ်မပေအံ့။

ဧဟိ ဝတ္ထုလိ မာ ဘာယိ၊ ဩလောကေဟိ တထာဂတံ။
အဟံ တံ မောစယိဿာမိ၊ ရာဟုဂ္ဂဟံဝ စန္ဒိမံ။

(ဂါထာ ရွှေထက်ဝက် ရှေးနည်းအတူ အနက် ပေးလေ။) နောက်ထက်ဝက်အနက်ကား— အဟံ = လူသုံး ပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ ရာဟုဂ္ဂဟံ = ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်းဖမ်းမိနေသော။ စန္ဒိမံ ဣဝ = ပြာသာဒ်ယဉ်သာ လစကြာကိုကဲ့သို့။ ရာဟုဂ္ဂဟံ = ကိလေသာတည်းဟူသော ရာဟုလက်တွင်း သက်ဆင်းဖမ်းမိ၍နေသော။ တံ =

သင်ချစ်သား လ-ရထားကို။ မောစယိဿာမိ=ယခုပင်
လျှင်ထွေ ကျွတ်လွတ်အောင် ကယ်မပေအံ့” —

ဟူသော ဤဂါထာတို့ကို ဟောကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်သည် “ဩ...ငါကား မြတ်စွာ
ဘုရားကိုလည်း ဖူးမြော်ရလေပြီ၊ ချစ်သား....လာလော့-ဟူ၍လည်း
အခေါ်တော်ခံရလေပြီ” ဟု အလွန်အားကြီးသောနှစ်သက်ခြင်း=
ဝီတိဟရားကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် “အဘယ်အရပ်မှ သွားရမည်” ဟူ၍
မိမိသွားရမည့်လမ်းကိုပင် မမြင်နိုင်တော့ပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့်
မျက်နှာမူမိရာ (=မျက်နှာချင်းဆိုင်မိရာ) အဇ္ဈောပြင် မိုးကောင်း
ကင်သို့ ပျံတက်၍ ပဌမခြေ တောင်ပေါ်၌ တည်နေစဉ်ပင်
မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော ဂါထာတို့ကို ဆင်ခြင်လျက်
ကောင်းကင်၌ပင် ဝီတိကိုခွါ၍ ဝိပဿနာနှလုံး ကျင့်သုံးတော်မူ
လေရာ ပဋိသန္တိဒါပတ္တရဟန္တာဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက်
သာ မြေသို့သက်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ရပ်တည်
လာလေ၏။

(ဂ) ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အဖို့ဝယ် အရိယာသံဃာတော်တို့
အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား ဧတဒဂ်
ဘွဲ့ထူး၊ အသီးအသီး ချီးကျူးအပ်နှင်းတော်မူသောအခါ အရှင်
ဝက္ကလိမထေရ်မြတ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သဒ္ဓါဝိ-
မုတ္တာနံ ယဒိဒံ ဝက္ကလိ=ရဟန်းတို့....သက်ဝင်စုပ်စုပ် နှစ်မြှုပ်
လုမတတ် သဒ္ဓါယုံကြည်ခြင်းရှိကြသည့် (=သဒ္ဓါတရား
ကြီးမားလွန်ကဲကြသည့်) ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကာ
ရဟန်းတို့တွင် ဝက္ကလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်ဆိုတော်မူကာ“သဒ္ဓါမိမုတ္တ=သဒ္ဓါတရား ကြီးမား လွန်ကဲသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဧဝံဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အခြားတပါးသော ရဟန်းတို့၏ သဒ္ဓါတရားသည် ပင်ကိုယ်အား လျော့ပါးနေသည့်အတွက် တိုးပွားစေရလေသည်=တိုး ပွားအောင်ပင် တမင်ဟောပြု ပွားများကျင့်ကြံ၍ ယူရလေသည်။ အရှင် ဝဏ္ဏလိမထေရ်၏ သဒ္ဓါတရားကား ပင်ကိုယ်အား အလွန်ကြီးမားနေ သောကြောင့် လျော့စေရလေသည် = လျော့သွားအောင် တနည်း ဆင်၍ နှင်ထုတ်ခြင်းအမှုပင် ပြုရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မထေရ်မြတ် သည် သဒ္ဓါမိမုတ္တအရာဝယ် ဧဝံဒဂ်ရာထူးကို ရတော်မူလေသည် ဟု အထူး မှတ်ယူရ၏)။

ဤကား အရှင်ဝဏ္ဏလိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၀-၂၁) အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ

မထေရ် ၂-ပါးတို့အကြောင်း

(က)မထေရ်မြတ် ၂-ပါးတို့၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်မြတ် နှစ်ပါးတို့၏အလောင်း သူတော်ကောင်းတို့ သည် လွန်ခဲ့သောကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ သာ သနာခေတ်အစပိုင်းလောက်ဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ ဇီးပွား ဥစ္စာ များစွာကြွယ်ဝသော သူကြွယ်မျိုး၌ အသီးအသီးဖြစ်ကြလေ သည်။ (ထိုသူနှစ်ဦးတို့၏ ငယ်စဉ်အခါ အမည်, အနွယ်များကို ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ မပြဆိုအပ်ချေ)။

ထိုသူကြွယ်သားနှစ်ဦးတို့သည် အရွယ်သို့ရောက်ကြလတ်သော် အိမ်ရာတည်ထောင်ကြ၍(= အိမ်ထောင်ကျကြ၍ဟုဆိုလိုသည်။) မိမိ မိမိတို့၏ ဖခင်များ ကွယ်လွန်ကြသဖြင့် နှစ်ဦးလုံးပင် မိမိ မိမိ တို့၏ ရတနာကျီကြ ဘဏ္ဍာတိုက်တို့၌ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ကြသည့် ဘဏ္ဍာစိုးတို့ကို အသီးအသီး ခေါ်စေကြ၍ ဥစ္စာဘဏ္ဍာကို စစ် ဆေးကြလေရာ မရေတွက်နိုင် မနှိုင်းရှည့်နိုင်လောက်အောင် မြား မြောက်လှသော ဥစ္စာအစုကို တွေ့မြင်ကြ၍“ဩ...ဤမျှများစွာ မရေ

မတွက်နိုင်သော ဥစ္စာအစုကို ငါ၏ အဖိုး၊ အဘေး-စသော အထက်
ဆွေမျိုးများသည် စုရုံသာ စုရုံးထားခဲ့ကြ၍ ကိုယ်နှင့်အတူ ယူ
ဆောင်၍ သွားခြင်းငှါကား မတတ်နိုင်ကြကုန်၊ ယခုအခါ ငါတို့
သည် တနည်းနည်းဖြင့် ဤဥစ္စာအစုကို ယူဆောင်၍ တမလွန်
လောက သွားကြမှပင် သင့်တော်တော့မည်”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်
မိကြ၍ နှစ်ဦးသားလုံးပင် လေးပါးသော ဌာနတို့၌ (သီဟိုဠ်မှ
အလို-မြို့တံခါးဝ လေးဌာနတို့၌) အထီးကျန်ကပ္ပါး၊ ခရီးသွား
စသည်တို့အား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို စတင်လှူဒါန်းအား
ထုတ်ကြလေကုန်၏။

ထိုသူ နှစ်ယောက်တို့တွင် တယောက်သော သူကြွယ်သည်
မိမိ၏ အလှူတင်းကုပ် = အလှူမဏ္ဍပ်သို့ ရောက်လာရောက်လာ
တိုင်းသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များကို ထိုသူတို့ အလိုရှိအပ်ရာကို မေး
ပြီးမှ ယာဂု၊ ခဲဖွယ်-စသည်တို့တွင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ လိုအပ်ရာကို
ပေးလှူလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုသူကြွယ်၏အမည်မှာ “အာဂ-
တပါက = လာတိုင်းလူကိုမေးပြီးမှ ပေးလှူတတ်သူ”ဟူ၍ တွင်
လေ၏။ ။ အခြားသူငယ်ချင်း သူကြွယ် အလှူဒကာသည်ကား
အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်များကို မမေးပဲပင် တိုသူများ ယူလာယူလာတိုင်း
သောခွက် အပြည့်အပြည့် ထည့်၍သာ လှူဒါန်းလေ၏။ ထို့ကြောင့်
ပင် ထိုသူကြွယ်၏ အမည်မှာ “အနဂ္ဂတပါက = အတိုင်းအရှည်မရှိ
ပေးလှူတတ်သူ”ဟူ၍ တွင်လေ၏။

ထိုအလှူဒကာ သူကြွယ်နှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် တနေ့သ၌ စော
စောစီးစီး မျက်နှာသစ်ရန် ရွာပြင်သို့ သွားကြလေသည်။ ထို
အချိန်၌ ဟိမဝန္တာမှ တန်ခိုးရှင် ရသေ့နှစ်ဦးတို့သည် ဆွမ်းခံရန်
ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် လာကြ၍ ထိုသူငယ်ချင်းနှစ်ဦးတို့၏ မနီး
မဝေး၌ မြေသို့ သက်ကြပြီးသော် “ငါတို့ကို ထိုသူကြွယ်နှစ်ဦးတို့
မမြင်ကြပါစေလင့်”ဟု အောက်မေ့ကြကာ လမ်းခရီးနံပါးတဖက်၌
ကိုယ်ရှိန်သတ် ရပ်၍ နေကြကုန်၏။

သူကြွယ်သူငယ်ချင်း နှစ်ဦးသားတို့သည်လည်း ရသေ့နှစ်ဦး
မိမိတို့၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သည့် မူး၊ ခွက်-စသည်ကို ပြင်ဆင်၍

ရွာတွင်းဆီသို့ ဦးတည်ရည်ရွယ်ကြကာ ဆွမ်းအလို့ငှါ သွားကြသောအခါမှ မြင်ကြ၍ ရသေ့တို့ထံ လာရောက်ကြပြီးလျှင် ရိသေ့စွာ ရှိခိုးကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ ရသေ့တို့သည် သူကြွယ်နှစ်ဦးတို့ကို “ဘုန်းကံကြီးမား ဒကာများတို့.....သင်တို့သည် အဘယ်အချိန်က လာရောက်ကြသနည်း”ဟု မေးမြန်းကြကုန်၏။ သူကြွယ်နှစ်ဦးတို့သည် “ယခုပင် လာရောက်ကြပါသည် အရှင်ဘုရားတို့....”ဟု လျှောက်ထားကြ၍ ရသေ့တို့၏လက်မှ ဗူး,ခွက်များကို ယူကြကာ တယောက်လျှင် ရသေ့တပါးကျ မိမိ မိမိ၏အိမ်သို့ ပင့်ဆောင်သွားကြ၍ ရသေ့များ၏ ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စပြီးဆုံးသောအခါ၌ အမြဲမပြတ် မိမိတို့အိမ်သို့ ဆွမ်းခံကြရောက်ရန် ဝန်ခံချက်ကို တောင်းယူကြကုန်၏။

ထို ရသေ့နှစ်ဦးတို့တွင် တဦးသောရသေ့ (အရှင်ရာဟုလာ အလောင်း သူကြွယ် ပင့်ထားသောရသေ့)သည် သည်းခြေဒေါသ ပြောများသူဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာပူလောင်သော သဘောရှိသူဖြစ်ရကား မိမိ၏တန်ခိုးအာနုဘော်ဖြင့် မဟာသမုဒြာရေကို နှစ်ဖြာခွဲ၍ ပထဝိန္ဒရ-မည်သော နဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် နေ့သန့်တော်မူ၏။ ထိုရသေ့သည် သပ္ပာယ်ဥတုကို ရယူပြီးနောက် လူ့ပြည်သို့ ပြန်လာသည်ရှိသော် မိမိ၏အလုပ်အကျွေး (=ရှင်ရာဟုလာအလောင်း) သူကြွယ်၏အိမ်၌ ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားသည်ရှိသော် “ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်း၏ဘုံဗိမာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေ”ဟု ဆုတောင်းစကား မိန့်ကြားလေ၏။ ထို့နောက် တနေ့သ၌ အလုပ်အကျွေး ဆွမ်းဒါယကာ သူကြွယ်က ထိုရသေ့ကို “အရှင်ဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့သည် ဆွမ်းအနုမောဒနာမှု ပြုကြလတ်သော် ‘ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေ’ဟု မိန့်တော်မူကြကုန်၏၊ တပည့်တော်တို့သည် ဤစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိကြပါကုန်၊ ဤစကားရပ်သည် အဘယ်အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုအပ်လိုပါသနည်း ဘုရား”ဟု မေးမြန်းလေလျှင် ဆွမ်းခံရသေ့သည် “အိမ်း.... ဟုတ်ပေသည် သူကြွယ်....ငါသည် သင်တို့၏စည်းစိမ်ချမ်းသာ

သည် ပထဝီရူပဒါမုဒါမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေဟု ဆုတောင်းစကား ပြောကြားပေ၏”ဟု ဆို၍ ပထဝီရူပဒါမုဒါမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကြီးကျယ်ပုံကို ရှင်းလင်းပြောပြလေ၏။

ယိုးဒယားသည် ထိုအချိန်မှစ၍ ပထဝီရူပဒါမုဒါမင်း၏ ဘုံဗိမာန်၌ အမြဲမပြတ် စိတ်ကိုညွတ်၍ ထားလေ၏။

အခြားရသေ့ (အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း သူကြွယ် ပင့်ထားသောရသေ့) သည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ အလွန်တိတ်ဆိတ်လျက် ဗိမာန်ဝယ် နတ်ကုက္ကိုပင်ကြီး ပေါက်ရောက်နေသဖြင့် “သေရိသက” အမည်ရှိသော ဗိမာန်၌ နေသန့်နေထိုင်မှုကို ပြုလေ၏။ ထိုရသေ့သည် အသွား၊ အပြန်ပင် သိကြားနတ်ပင်း၏စည်းစိမ်ကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် တွေ့မြင်နေရ၍ ဖိမိ၏အလုပ်အကျွေး (=အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း) သူကြွယ်အား ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားလတ်သည်ရှိသော် “သိကြားမင်း၏ ဗိမာန်ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေသတည်း”ဟု ဆုတောင်းစကား ပြောကြားလေ၏။

ယိုးဒယား သူကြွယ်သည် ထိုရသေ့ကို (သူငယ်ချင်းသူကြွယ်က ထိုရသေ့ကို မေးသကဲ့သို့) အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မေးသဖြင့် ရသေ့သည်လည်း ရှေးရသေ့ကဲ့သို့ပင် “အိမ်... ဟုတ်ပေသည် သူကြွယ်... ငါသည် ‘သင်တို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာသည် သိကြားမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကဲ့သို့ ဖြစ်ပါစေ’ဟု ဆုတောင်းစကား ပြောကြားပေ၏”ဟု ဆို၍ သိကြားမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကြီးကျယ်ပုံကို ရှင်းလင်းပြောပြလေ၏။ သူကြွယ်သည်လည်း ရသေ့၏ အဖြေစကားကို ကြားသိရလေလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ သိကြားမင်း၏ ဘုံဗိမာန်၌ အမြဲမပြတ် စိတ်ကိုညွတ်၍ ထားလေ၏။

ထိုသူကြွယ်သူငယ်ချင်း နှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် ထိုဘဝမှ စုတေကြသောအခါ မိမိတို့ တောင်တအပ်သည့်အတိုင်း ဟဉ္စိက ပထဝီရူပဒါမုဒါမင်းတို့၌ ပထဝီရူပဒါမင်းဖြစ်၍ ဟဉ္စိက တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ သိကြားမင်း ဖြစ်လေ၏။

ပထဝီရူပဒါမင်းသည် ထိုဘုံ၌ ဖြစ်သောခဏမှပင် မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတ္တဘောကို ကြည့်၍ “ငါအိမ်သို့ ဆွမ်းခံကြသော

ရှင်ရသေ့သည် ငါ့အား နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသော အရပ်၏ ဂုဏ်
ကျေးဇူးကို ပြောဆိုဘိ၏။ ဤနဂါးဘုံသည်ကား ရင်ဖြင့်တွား၍
ကျက်စားလှည့်လည်ရသော ဘုံဌာနဖြစ်၏။ ထိုငါ့ဆရာရသေ့သည်
ဤနဂါးဘုံမှတစ်ပါး အခြားဘုံဌာနကို မသိလေယောင်တကား”
ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ကာ နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ရှိလေ၏။ ထိုအခါ
ထိုပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်းအား ထိုခဏမှာပင် အဆင်တန်းဆာစုံလင်
တန်းဆာဆင်အပ်ပြီးဖြစ်ကြသည့် နဂါးကခြေသည်တို့သည် အလုံး
စုံသော အရပ်ဒေသတို့၌ နတ်တူရိယာတို့ကို မြှောက်ချီတီးမှုတ်
ကြကာ က-ခုန် ဖျော်ဖြေကြလေကုန်၏။ နဂါးမင်းသည် ထိုခဏ
မှာပင် နဂါး၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတ္တဘောကို စွန့်၍ နတ်လုလင်အသွင်
ရှိသူ ဖြစ်လေတော့၏။

အထူးအားဖြင့် လခွဲတကြိမ် လခွဲတကြိမ်ကျ စတုမဟာရာဇ်
နတ်မင်းကြီးလေးဦးတို့သည် သိကြားမင်းအား ခစားဆည်းကပ်
ရန် သွားရောက်ကြကုန်၏။ သို့ရကား ပထဝီဇ္ဇရ နဂါးမင်းသည်
လည်း ဝိရူပက္ခနဂါးနတ်မင်းနှင့် အတူတကွ သိကြားမင်းအား
ခစားဆည်းကပ်ရန် တနေ့သ၌ သွားရောက်လေသော် သိကြား
မင်းသည် ပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်း လာနေသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်၍
မှတ်မိ သိရှိလေ၏။ ထို့နောက် သိကြားမင်းသည် အနီးသို့
လာရောက် ခစားနေသော ထိုပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်းကို “မိတ်ဆွေ....
အဘယ်ဘုံဌာန၌ ဖြစ်၍နေသနည်း” ဟု နှုတ်ဆက်မေးမြန်းလေ၏။
ပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်းက “မပြောပါနှင့် အရှင်သိကြားမင်း.....၊
အကျွန်ုပ်သည် ရင်ဖြင့်တွား၍ သွားရသော နဂါးဘုံဌာန၌
ဖြစ်၍ နေပါသည်။ အရှင်သိကြားမင်းတို့မှာမူ မိတ်ဆွေကောင်းကို
ရတော်မူကြပါပေကုန်ပြီ” ဟု ဝမ်းနည်းစကား ပြောကြားလေလျှင်
သိကြားမင်းသည် “မိတ်ဆွေ....သင်သည် ‘ငါကား မလျော်သော
ဘုံဌာန၌ ဖြစ်ရလေခြင်း’ ဟု ထွေရာလေးပါး စိတ်အကြံမများပါ
လင့်၊ လောက၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်ထွန်း၍
နေပါသည်။ သင်သည် ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌
အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ဤသိကြားမင်းဘုံဌာန

ကိုပင် တောင့်တပါလော့၊ ငါတို့နှစ်ဦးသား ချမ်းသာစွာ နေကြရ ပါကုန်အံ့”ဟု အားပေးစကား အကြံပေးစကား ပြောကြား လေ၏။ ပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်းသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်သိကြား မင်း...ဤ ယခု အရှင်သိကြားမင်း ဖိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း အကျွန်ုပ် လိုက်နာပြုကျင့်ပါမည်”ဟု ဝန်ခံပြောဆို၍ ပဒုမတ္တရမြတ်စွာဘုရား ရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို (နက်ဖြန် မိမိဘုံမိမာန်သို့ ကြွရောက်၍ အပူဇော်ခံရန်) ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် မိမိ၏ နဂါးဘုံ၌ နဂါးပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ညဉ့်သုံးယံပတ်လုံး ပူဇော်ဖွယ်ဝတ္ထုအစုစုကို ပြုလုပ်စီမံလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တနေ့၌ အရုဏ်တက်လတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော အရှင်သုမန-မထေရ် ကို “ချစ်သားသုမန...ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားသည် အဝေးအရပ်သို့ ဆွမ်းခံကြွလိမ့်မည်၊ ပုထုဇန်ရဟန်းများ မလိုက်ပါ မလာရောက် စေလင့်၊ ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ဆဋ္ဌဘိည-ရဟန္တာများသာ ငါဘုရားနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါလာရောက် ကြကုန်စေ”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့်စကားကို ကြားနာပြီးလျှင် ခပ်သိမ်းသော ရဟန်းတို့အား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ဆဋ္ဌဘိည-ရဟန္တာတသိန်းတို့သည် ကောင်းကင် သို့ ပျံတက်ကြကာ ပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်း၏ ဘုံမိမာန်ရှိရာသို့ ကြွတော်မူကြလေကုန်၏။ ပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်းသည် မိမိ၏ နဂါး ပရိသတ်နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆိုရန် လာရောက်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဝန်းရံလျက် သမု-ဒြာရေပြင်ထက်ဝယ် မြအဆင်းရောင်ရှိသည့် လှိုင်းတံပိုးတို့ကို ကြိတ်နင်းကြူချီလာသော ရဟန်းသံဃာကို ဖူးမြင်ရ၍ အားရ ဝမ်းသာဖြစ်ရှိကာ ရှေ့ဦးမှ မြတ်စွာဘုရားကို၎င်း၊ နောက်ဆုံးမှ အငယ်ဆုံးသံဃာ (=သံဃနော) မြတ်စွာဘုရား၏သား ဥပ-ရေဝတမည်သော သာမဏေငယ်ကို၎င်း ကြည့်ရှုလျက် “ကြွင်း

ကျန်သော သာဝကရဟန်းတို့၏ ဤသို့သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကား လက်ဖျစ်တီး၍ မအံ့ချီးထိုက်သေးပါ။ အလွန်ပျိုမျစ်နုနယ် သူငယ်ဖြစ်သော ဤသာမဏေငယ်၏ ဤသို့သော တန်ခိုးအာနုဘော်ကသာ လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွာ”ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်ကာ အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိလေ၏။

ထို့နောက် နဂါးမင်း၏ ဘုံဗိမာန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းတို့လည်း အစွန်မှစ၍ မိမိတို့ ဝါစဉ်အလိုက် ကျရောက်ရာနေရာတို့၌ ထိုင်တော်မူကြသည် ရှိသော် မြတ်စွာဘုရား၏မျက်မှောက်(ရှေ့တည့်တည့်)အရပ်၌ပင် ရှင်ဥပရေဝတ-သာမဏေငယ်၏ နေရာသည် ကျရောက်လေ၏။ ထိုနေရာ၌ ဥပရေဝတ သာမဏေငယ်သည် ထိုင်နေလေ၏။ ထိုအခါ ပထဝီန္ဒရနဂါးမင်းသည် ယာဂကို လှူကပ်သော်၎င်း၊ ခဲဖွယ်ကို လှူကပ်သော်၎င်း မြတ်စွာဘုရားကို တလှည့်၊ ရှင်ဥပရေဝတကို တလှည့် လှည့်ကာ လှည့်ကာ ကြည့်ရှုလေ၏။

ရှင်ဥပရေဝတ၏ ကိုယ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်မှာ ကဲ့သို့ မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် နဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရှင်ဥပရေဝတကို တလှည့်စီ ကြည့်ရှုဖူးမြော်လေသည်။ ထို့နောင်မှ နဂါးမင်းသည် “ဤသာမဏေကား ဘုရားရှင်နှင့် ပုံပန်းသဏ္ဌာန် တူလှစွာ၏။ အဘယ်သို့များ တော်စပ်ပါမည်နည်း”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိ၍ အနီး၌ ထိုင်နေသော ရဟန်းတပါးကို “အရှင်ဘုရား.... ဤသာမဏေငယ်ကလေးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အဘယ်သို့ တော်စပ်ပါသနည်းဘုရား”ဟု လျှောက်ထားမေးမြန်းလေ၏။ ထိုအမေးခံရသော ရဟန်းက “နဂါးမင်း....ဤသာမဏေငယ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော် ဖြစ်ပါ၏”ဟု ဖြေကြားမိန့်ဆိုလေလျှင် ပထဝီန္ဒရနဂါးမင်းသည် ဤရဟန်းကား အလွန်ကြီးမြတ်စွာတကား၊ ဤသို့စဉ် တင့်တယ်မြင်း အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်အဖြစ်ကို ရရှိပေ၏။ ဤသာမဏေငယ်၏ ကိုယ်သည်

လည်း တစိတ်တဒေသအာ ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ကိုယ်တော်
နှင့် တူလှစွာ၏။ ငါသည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဤသာမဏေ
ငယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်မှ သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်စဉ်းစား၍ ခုနစ်ရက်
ကြာ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်
သည် ဤအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံအာနုဘော်ကြောင့် ဤ
ဥပရေဝတ-သာမဏေငယ်ကဲ့သို့ နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော
ဘုရားရှင်၏ သားတော်ဖြစ်ရပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းပတ္တနာမှုကို
ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အနန္တရာယ်မရှိ ဆုတောင်းချက်
ပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ “နောက်အခါ ဂေါတမမြတ်စွာ
ဘုရား၏ သားတော်စင်စစ်ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်
ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဗဲကြွတော်မူလေ၏။ (ဤကား အရှင်ရာဟု-
လာအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်းတည်း)။

ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းသည်လည်း နောက်တဖန် လခွဲရောက်
လတ်သော် ဝိရူပက္ခနဂါးမင်းနှင့် အတူတကွ သိကြားမင်းအား
ဆည်းကပ်စားရန် သွားရောက်ပြန်လေ၏။ ထိုအခါသိကြားမင်း
သည် မိမိအနီး၌ ရပ်တည်လာသော ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်းကို
“မိတ်ဆွေ... သင်သည် ဤတာဝတိံသာ နတ်ပြည်လောကကို
တောင့်တပတ္တနာမှု ပြုအပ်ပြီလော” ဟု မေးလေ၏။ ပထဝိန္ဒရနဂါး
မင်းက “မတောင့်ဘဲခံမိပါ အရှင်သိကြားမင်း...” ဟု ဖြေကြား
လေလျှင် သိကြားမင်းသည် “အဘယ်အပြစ်ကို မြင်၍ မတောင့်တ
သနည်း” ဟု တဖန် မေးပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ပထဝိန္ဒရနဂါးမင်း
သည် “အပြစ်မရှိပါ အရှင်သိကြားမင်း...၊ စင်စစ်သော်ကား
အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သား ဥပရေဝတ သာမဏေ
ငယ်ကို အံ့ဩဖွယ် ဖူးတွေ့ခဲ့ရပါပြီ၊ ထိုသာမဏေငယ်ကို မြင်အပ်
သည့်အချိန်မှစ၍ အကျွန်ုပ်၏စိတ်သည် အခြားတပါး ဆုတောင်း
ရန် အချက်များ၌ မညွတ်တော့ပါ၊ အကျွန်ုပ်သည် ‘နောက်အခါ
ဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ ဤဥပရေဝတသာမဏေငယ်
ကဲ့သို့သော သားတော်စင်စစ်ဖြစ်ရပါလို၏’ ဟု ဆုတောင်းပတ္တ-
နာမှု ပြုပြီးခဲ့ပါပြီ၊ အိုအရှင်သိကြားမင်း... အရှင်သိကြားမင်း

သည်လည်း တခုခု ဆုတောင်းမှုပြုတော်မူပါလော့၊ အရှင်သိကြား
မင်းနှင့်အကျွန်ုပ်တို့သည် ဖြစ်လေရာရာသံသရာဘဝ ဘုံဌာန၌ မကွဲ
မကွာ ဖြစ်ကြပါကုန်စို့”ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။

သိကြားမင်းသည် ပထဝီဇ္ဇရနဂါးမင်း၏စကားကို လက်ခံပြီး
လျှင် ကြီးမြတ်သောအာနုဘော်ရှိသော ရဟန်းတော်တပါးကို
မြင်ရ၍ “ဤအမျိုးကောင်းသားသည် အဘယ်အမျိုးမှ တောထွက်
၍ ရဟန်းပြုခဲ့လေသနည်း”ဟု ဆင်ခြင်လတ်သော် “ဤအမျိုး
ကောင်းသားသည် ကွဲပြားသော တိုင်းနိုင်ငံကို တဖန်စေ့စပ်
ခြင်းငှါ စွမ်းဆောင်နိုင်သည့် မြတ်သောအမျိုး၏ သားထူးဖြစ်၍
(၁၄) တဆယ့်လေးထပ် အစာကိုဖြတ်ပြီးလျှင် (ခုနစ်ရက် အစာ
ငတ်ခံပြီးလျှင်) မိဖုတ်ကို ရှင်ရဟန်းပြုရန်အခွင့်ကို မရအရ
တောင်း၍ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့သူ ဖြစ်ပါပေတကား”ဟု ကောင်းစွာ
သိပြီးလျှင် မသိဟန်ဆောင်၍ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို
မေးမြန်းလျှောက်ထားပြီးနောက် ခုနစ်ရက်ကြာ ကြီးစွာသော
ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြု၍ “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည် ဤ
ကောင်းမှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် အရှင်ဘုရားတို့၏ သာသနာ
ဝယ် ဤ(သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ) အမျိုးကောင်းသား ရဟန်းတော်ကဲ့သို့
နောက်အခါဝယ် တဆူဆူသော ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌
သဒ္ဓါကြည်ညို၍ ရဟန်းပြုကြသည့် ရဟန်း (= သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ
ရဟန်း)တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်ရပါလို၏”ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်သည် အန္တရာယ်မရှိ ထိုသိကြားမင်း၏ ဆုတောင်းချက်
ပြည့်မည်ကို သိမြင်တော်မူလတ်၍ “ဒါယကာသိကြားနတ်မင်း...
သင်သည် နောက်အခါ ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ သဒ္ဓါ-
ပဗ္ဗဇိတ ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရ
ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင်
ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

သိကြားနတ်မင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်အထံ
တော်မှ ဗျာဒိတ်ကိုခံယူပြီးနောက် မိမိ၏နတ်ပြည်သို့သာလျှင်

ပြန်သွားလေ၏။ (ဤကား အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း ဗျာဒိတ် ခံရခြင်းတည်း)။

အရှင်ရဋ္ဌပါလ၏ ဝေယျာဝစ္စမှူးဘဝ

ထိုသူနှစ်ဦးလုံးတို့ပင် မိမိတို့ဖြစ်ရာ သိကြားမင်းဘဝ၊ ပထဝီန္ဒရ နဂါးမင်းဘဝတို့မှ စုတေခွဲကြပြီးလျှင် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားကြကုန်လျက် ကမ္ဘာထောင့်ပေါင်းများစွာတို့ ကို လွန်ခဲ့ကြလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ဤကမ္ဘာမှအထက် (၉၂) ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာထက်ဝယ် ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါး၌ ထင်ရှားပွင့်တော်မူခဲ့လေသည်။ ထို ဖုဿမြတ်စွာ ဘုရား၏ ခမည်းတော်ကား မဟိန္ဒမင်းကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုဖုဿ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖတုမိကွ မင်းသားညီနောင် သုံးယောက်တို့ ရှိကြလေသည်။ မဟိန္ဒမင်းကြီးသည် နေ့တိုင်း နေ့တိုင်းပင် “ဘုရားရှင်သည် ငါ့ဘုရားသာလျှင် ဖြစ်၏၊ တရားတော်သည် ငါ့တရားသာလျှင် ဖြစ်၏၊ သံဃာတော်သည် ငါ့သံဃာသာလျှင် ဖြစ်၏” ဟု မရက်မစက် မြတ်နိုးလျက် (သူတပါးတို့အား ပြုစုခွင့် မပေးပဲ) မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ သံဃာတော်ကို အမြဲမပြတ် ဆွမ်းဆက်ကပ်လေသည်။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ မဟိန္ဒမင်းကြီး၏ ပစ္စန္တရစ်=နယ်စွန် နယ်ဖျားသည် သူပုန်ရန်ကြောင့် ပျက်စီးလုမတတ် ဖြစ်၍နေ၏။ မင်းကြီးသည် သားတော်သုံးယောက်တို့ကို “ချစ်သားတို့..... ပစ္စန္တရစ်=နယ်စွန်နယ်ဖျားမှာ သူပုန်ထလျက်ရှိသည်၊ ချစ်သား တို့သော်၎င်း၊ ငါခမည်းတော်သော်၎င်း သွားရောက်မှသင့်ချေ မည်၊ အကယ်၍ ငါခမည်းတော်သွားရောက်ရလျှင် ချစ်သားတို့ သည် ဤနည်းအတိုင်း မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြရမည်” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ မင်းသားသုံးယောက်လုံးကပင် တပြိုင် နက်တည်း “ခမည်းတော်ဘုရား....ခမည်းတော်တို့သွားရမည့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါ၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်ပင် သွားရောက်ကြ၍ သူပုန်ရန်လှေး ငြိမ်းအေးစေကြပါမည်” ဟု တညီတညွတ်တည်း လျှောက်ထားကြ

၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးကိုရှိခိုးကြပြီးလျှင် ပစ္စန္ဓရစ်သို့သွားရောက်
ကြကာ သူပုန်ရန်ကို နှိမ်နင်းကြပြီးနောက် စစ်ပွဲအောင်နိုင်ခဲ့ကြ၍
နေပြည်တော်သို့တဖန် ပြန်ခဲ့ကြလေကုန်သည်။

မင်းသားသုံးယောက်တို့သည် လမ်းခရီးအကြား၌ ခြေရင်း
အလုပ်အကျွေး လူယုံတော်များနှင့် “အမောင်တို့.....ငါတို့အား
နေပြည်တော်သို့ ရောက်သောခဏမှပင် ခမည်းတော်မင်းကြီး
သည် ဆုပေးတော်မူလိမ့်မည်၊ အဘယ်ဆုကို ငါတို့ ယူကြရမည်
နည်း” ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြားကြကုန်၏။ လူယုံတော်များက
“အရှင်မင်းသားတို့ .. အရှင်တို့အဖို့ရာ ခမည်းတော်ကြီး နတ်ရွာစံ
လွန်သောအခါ၌ ရခဲ့သောအရာဟူ၍ မရှိ ဖြစ်လေသည်၊ စင်စစ်
သော်ကား အရှင်မင်းသားတို့၏ နောင်တော်ကြီးဖြစ်တော်မူသည့်
ဖုသံမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ဆုကိုသာ ယူတော်မူကြ
ပါကုန်လော့” ဟု အကြံပေးစကား လျှောက်ထားကြလေလျှင်
မင်းသားတို့သည် “အမောင်တို့....အမောင်တို့သည်ကောင်းသော
အကြံပေးစကား ပြောကြားအပ်ပါပေသည်” ဟု အကြံပေးချက်ကို
လက်ခံကြ၍ အားလုံးပင်စိတ်သဘောတူညီကြကာ နေပြည်တော်
သို့ ပြန်ရောက်၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးကို သွားရောက်ဖူးမြော်
တွေ့ဆုံကြလေ၏။

ထိုအခါခမည်းတော်မင်းကြီးသည် သားတော်တို့အား အားရ
ကြည်ညိုလှ၍ ဆုကိုပေးလေ၏။ မင်းသားတို့က “သုံးလပတ်လုံး
မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြပါကုန်အံ့” ဟု ဆုတောင်းကြ
လေလျှင် မင်းကြီးသည် “ဤဆုကိုကား ငါမပေးနိုင်၊ အခြားဆု
တခုကို လွှဲပြောင်းယူကြလော့” ဟု ဆိုလေ၏။ မင်းသားတို့သည်
“ခမည်းတော်ဘုရား.....အကျွန်ုပ်တို့အဖို့ရာ အခြားတပါးသော
ဆုဖြင့် အလုပ်ကိစ္စ မရှိပါ၊ အကယ်၍ ခမည်းတော်ဘုရားတို့
ဆုပေးတော်မူလိုကြပါလျှင် ဤ(မြတ်စွာဘုရားကို သုံးလကြာ ပြုစု
နိုင်ခွင့်)ဆုကိုသာ အကျွန်ုပ်တို့အား ပေးတော်မူကြပါ” ဟု အခိုင်
အမာစကား လျှောက်ထား တောင်းခံကြလေ၏။ မင်းကြီးသည်
မင်းသားတို့က အဖန်ဖန် အသက်ကပ် ပြောဆိုတောင်းခံကြလတ်

သော် ကိုယ်တိုင်ကပင် လိုရာဆုကို ပေးပါမည်ဟု ဝန်ခံအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် “ငါသည် မပေးပဲ မနေနိုင်” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိ၍ သားတော်များကို “ချစ်သားတို့...ငါသည် သင်တို့ အား ဝန်ခံရင်းအတိုင်း သင်တို့လိုသည့်ဆုကို ပေးပါမည်၊ အထူး မှာထား ငါမည်းတော် ပြောကြားလိုသည်မှာ မြတ်စွာဘုရားတို့ မည်သည့် တကိုယ်တည်း လှည့်လည် နေတော်မူကြသည်ဖြစ်၍ ကေသရခြင်္သေ့မင်းတို့ပမာ လွန်စွာချဉ်းကပ်နိုင်ခဲ့ကုန်၏၊ သို့ရကား သင်ချစ်သားတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလျှင် မမေ့မလျော့ပဲ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြကုန်လော့” ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

မင်းသားညီနောင် သုံးဦးတို့သည် “ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလျှင် မြတ်စွာဘုရားအရေတော်နှင့် သင့် လျော်အောင် ပြုလုပ်ကြ၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြမှ သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်တိုင်ပင်ကြ၍ ဗိတ်သဘောတူညီကြလျက် ဆယ်ပါးသီလ တို့ကို ဆောက်တည်ခံယူကြပြီးလျှင် * အကုသိုလ်တည်းဟူသော အပုပ်နံ့ လုံးဝမရှိကြပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လှူဒါန်းရမည့် အလှူတင်းကပ် ဒါနအလုပ်ဝယ် အားထုတ်ရွက်ဆောင်ကြမည့် ရှေ့ဆောင်ယောက်ျား သုံးဦးသားတို့ကို ခန့်ထားကြလေ၏။

* နိဗ္ဗာနမာန္တာ (အဋ္ဌကထာ) - အကုသိုလ်တည်းဟူသော အပုပ်နံ့ ကိလေသာ တည်းဟူသော အပုပ်နံ့ လုံးဝမရှိကြပဲ ဟု အနက်ယောဇနာရန် ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြလေသည်။ မှန်၏ - ဤအကုသိုလ် ကိလေသာတရား မပြတ် ဖြစ်ပွားခြင်းကို အပုပ်နံ့ဟူ၍ အာမဂ္ဂဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သည်။ အကြောင်းကား ထိုကိလေသာ တရား မပြတ်ဖြစ်ပွားလျှင် နှစ်သက်ဖွယ်မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ကိလေသာမစင်တို့ နှင့် ရောထွေးသောကြောင့်၎င်း၊ သူတော်ကောင်းတို့စက်ဆုပ်အပ်သောကြောင့် ၎င်း အလွန်အလွန် ရနံ့မကောင်း ပုပ်လှောင်းအောင် ရွက်ဆောင်တတ် သောကြောင့်၎င်းတည်း။ ထိုသို့ အကုသိုလ်တရား ကိလေသာတရားတို့၏ ရနံ့ မကောင်း ပုပ်လှောင်းအောင် ရွက်ဆောင်တတ်ရာ၌ အထောက်သာကေ ဉာပ ကကို ဖော်ပြရလျှင် ကိလေသာ ပြောထူသောသူတို့သည် အလွန်အလွန် ပုပ် လှောင်း ရနံ့မကောင်းကုန်၊ ထိုကြောင့်ပင် ကိလေသာမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေပြီး သူကောင်အလောင်းသည် ရနံ့မကောင်း မဖြစ်ချေ။ ဋီကာမှ အထူး ကောက်နုတ်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ထိုသုံးဦးသားတို့တွင် တဦးကား ဥစ္စာစပါးဖြစ်အောင် ရွှေဆောင်အားထုတ်ရ၏။ အခြားဟဦးကား နေ့စဉ် ကုန်ကျမည့် စရိတ်အတွက် ဥစ္စာစပါးကို အပြည့်အဝဖြစ်အောင် ရွှေဆောင်၍ ထုတ်ဆောင်ခြင်တွယ်ပေးရ၏။ အခြားတတိယတဦးကား လူဒါနံ မှုကိစ္စ ပြည့်စုံထမြောက်အောင် ရွှေဆောင်စီမံရ၏။ ထိုသူသုံးယောက်တို့အနက် ဤယခု နောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါဝယ် ပဌမလူ=ဥစ္စာစပါး ဖြစ်ပွားလာအောင် ရွှေဆောင်အားထုတ်ရသော ယောက်ျားသည် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ဒုတိယလူ=ဥစ္စာစပါးကို အပြည့်အဝဖြစ်အောင် ရွှေဆောင်၍ ခြင်တွယ်ထုတ်ပေးရသော ယောက်ျားသည် ဝိသာခသူဌေးဖြစ်လာ၏။ တတိယလူ=အလှူဒါန ဝေယျာဝစ္စမှူးယောက်ျားသည် အရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ် ဖြစ်လာလေသည်။

အရှင်ရာဟုလာ၏ ပထဝိန္ဒရမင်းသားဘဝ

အရှင်ရာဟုလာမထေရ်သည်ကား ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ကာသိတိုင်းရှင် ဘုရင်ကိကီမင်းကြီး၏သားတော်အကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုသားတော်ကြီး၏ အမည်ကို မယ်တော်, ခမည်းတော်တို့က “ပထဝိန္ဒရမင်းသား”ဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသံည်။ ထိုမင်းသားမှာ—

- (၁) ခေမာထေရီအလောင်း—သမဏီမင်းသမီး၊
- (၂) ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီအလောင်း=သမဏဂုတ္တဿမင်းသမီး၊
- (၃) ပဋ္ဌာစာရာထေရီအလောင်း=ဘိက္ခုနီမင်းသမီး၊
- (၄) ကုဏ္ဍလကေသီထေရီအလောင်း=ဘိက္ခုဒါယိကာ မင်းသမီး၊
- (၅) ကိသာဂေါတမီ ထေရီအလောင်း=ဓမ္မာမင်းသမီး၊
- (၆) ဓမ္မဒိန္နာထေရီအလောင်း....သုဓမ္မာမင်းသမီး၊

(၇) ဝိသာခါဥပါသိကာအလောင်း = သံဃဒါယိကာ မင်းသမီး—

ဟူ၍ ညီမ = နှမ ခုနစ်ယောက်တို့ရှိကြလေသည်။

ညီမ=နှမ မင်းသမီးခုနစ်ယောက်တို့က အသီးအသီး ကဿပမြတ်စွာ ဘုရားရှင်အတွက် ပရိဝုဏ်ခုနစ်ခုကို ဆောက်လုပ်စေပြီး လှူဒါန်းပြီး ဖြစ်ကြသောအခါမှာ ပထဝိန္ဒရမင်းသားသည် အိမ်ရှေ့ရာထူးကို ရရှိလေသည်။ မင်းသားသည် ထိုသို့ အိမ်ရှေ့ရာထူးကို ရရှိသောအခါ ညီမ = နှမ မင်းသမီးခုနစ်ယောက်တို့ကို “ညီမတို့....သင်တို့ ဆောက်လုပ်ပြီးသော ပရိဝုဏ်ခုနစ်ခုတို့ အထဲမှ တခုကို ငါ့အားလည်း ခွဲဝေပေးကြပါဦး”ဟု တောင်းခံစကား ပြောကြားလေသည်။ ထိုအခါ မင်းသမီးတို့သည် “မောင်ကြီး.... မောင်ကြီးတို့သည် အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ်၌ တည်ကြပြီးသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ မောင်ကြီးတို့ကသာ အကျွန်ုပ်ညီမငယ်များအား ပေးသင့်ပါသည်။ မောင်ကြီးတို့သည် အခြားပရိဝုဏ် အသစ်တခုကို တည်ဆောက်ကြစေချင်ပါသည်”ဟု ပြန်ကြား ပြောဆိုကြလေ၏။

ပထဝိန္ဒရအိမ်ရှေ့မင်းသားသည် ညီမမင်းသမီးတို့ ပြောဆိုသောစကားကို ကြားသိရပြီးနောက် အိမ်ရှေ့မင်းဟူသောဂုဏ်နှင့် လိုက်လျောအောင် ကျောင်းတိုက်ကြီးပေါင်း (၅၀၀)ငါးရာ တည်ဆောက်လှူဒါန်းလေ၏။ (ပရိဝုဏ်ငါးရာဟုလည်းဆိုကြ၏)။ ပထဝိန္ဒရမင်းသားသည် ထိုဘဝ၌ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း

ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာခေတ်သို့ ရောက်လတ်သော်ကား ပထဝိန္ဒရမင်းသားသည် အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာ ဘုရားအလောင်းတော် (သိဒ္ဓတ္ထမင်း)၏ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရား ခေါင်ကြီးဖြစ်သူ ယသော်ရောမိဖုရားကြီး၏ ဝမ်းကြွာတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွားကာ ရာဟုလာမင်းသားဟု ထင်ရှားလာ

လေသည်။ ထိုရာဟုလာ၏ သူငယ်ချင်းကား ကုရတိုင်း ထုလ္လ-
ကောဠိကနိဂုံးဝယ် ရဋ္ဌပါလသူဌေးအိမ်၌ ရဋ္ဌပါလ-မည်သော
သူဌေးသား ဖြစ်လာလေသည်။

(ဤမှနောက်—ရာဟုလမင်းသားကို ရှင်ပြုပေးသော အကြောင်း
အရာအကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၃၂-၌
ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်သားကုန်ရာ၏။ အရှင်ရာဟုလာကို အကြောင်း
ပြု၍ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း၊ အရှင်ရာဟုလာ
ကို အကြောင်းပြု၍ များစွာသော တရားဒေသနာတို့ကို ဟောတော်
မူခြင်း-စသော အကြောင်းအရာများကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ
စာမျက်နှာ ၁၇၃-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏။)

အရှင်ရာဟုလာ၏ သိက္ခာသုံးပါး လိုလားပုံအကြောင်း

(အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၃၂-၌ ပြဆို
အပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း) မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်သာမဏေပြုစေ
ပြီးနောက် ရာဟုလသာမဏေအား အမြဲမပြတ် ဆုံးမတော်မူသော
အားဖြင့် သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်လာ ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို
ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ခုဒ္ဒကပါဌာနိ ပိဋက မြန်မာပြန်
“ခု မြန် ၁၊ မျက်နှာ ၃၁၀-၃၁၁”၌ ကြည့်ပါလေ။) ဤ “အဘိဏ္ဍ-
ရာဟုလောဝါဒသုတ်” တရားသားအချုပ်ကိုလည်း—

(မိတ်ကောင်းမှီစေ၊ တောရပ်နေ၊ သုံးလေ မတ္တညူ။
ပစ္စည်း ၄-ဖြာ၊ မတူယံတာ၊ တဏှာငြိမ်းအောင်ပြု။
ပါတိမောက္ခ၊ သံဝရာ၊ သီလလုံစေမှု။
တံခါးခြောက်ထွေ၊ ဣန္ဒြေ၊ ငြိမ်စေပိတ်ဆို့ပြု။
သတိမြဲရာ၊ ကိုယ်၌သာ၊ ခန္ဓာငြီးငွေ့မှု။
သုဘနိမိတ်၊ ခွါရွှောင်ဆိတ်၊ ဈာန်စိတ်ပိုင်အောင်ရှု။
အနိမိတ္တ၊ ထင်စေမှ၊ မာနကွာအောင်ရှု။
ဤနည်းကျင့်ပေ၊ ဝဋ်သုံးထွေ၊ ငြိမ်းလေမှန်သည်ဟု။
ရာဟုလာအား၊ ခွီဘုရား၊ ဟောကြားနေနေမှု) —

ဟူသော လင်္ကာအတိုင်း မှတ်ယူရာ၏။

ရာဟုလသာမဏေသည်လည်း စောစီးစွာ အိပ်ရာက ထပြီး လျှင် လက်ခုတ်ဖြင့် သဲမှုန့်များကို ကျုံးယူပြီးနောက် “ငါသည် ယနေ့အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်မှ၎င်း၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ် တို့၏ အထံမှ၎င်း ဤသဲမှုန့်နှင့်အမျှ အဆုံးအမ ဩဝါဒကို ရပါ လို၏”ဟု ဆိုလေ့ရှိ၏။ သို့ရကား ရဟန်းသံဃာတို့အလယ်၌ “ရာဟုလသာမဏေသည် အဆုံးအမကို လွယ်ကူစွာ ခံယူသူ ဖြစ်စွာတကား၊ ခမည်းတော် မြတ်စွာဘုရားအား သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည့် သားထူးသားမြတ် ဖြစ်စွာတကား”ဟု ရာဟု- လာနှင့်စပ်သည့် ဂုဏ်ကျေးဇူးစကား ထင်ရှားဖြစ်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့၏ စိတ်ဖြစ်ပုံကို သိတော်မူ၍ “ငါဘုရား ကြွသွားလျှင် တရားဒေသနာတခုလည်း တိုးပွား ဖြစ်ထွန်းလိမ့်မည်၊ ရာဟုလာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်လည်း ပေါ်လွင် ထင်ရှားလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူကာ ဓမ္မသဘင်သို့ ကြွတော်မူ၍ ဗုဒ္ဓိသန မဓမ္မပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်း တို့ကို ရဟန်းတို့...ယခုအခါ သင်တို့သည် အဘယ်စကားဖြင့် စည်းဝေးညီမှု၍ နေကြသနည်း”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ရဟန်း တို့က“မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်တို့သည် ရာဟုလသာမဏေ ၏ အဆုံးအမကို လွယ်ကူစွာ ခံယူခြင်းနှင့်စပ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး စကားကို ပြောကြား၍ နေကြပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား ကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့အား ထိုအကြောင်း ဝတ္ထု၌ (ဧကကနိပါတ်၊ ၂-သီလဝဂ်၊ ၆-ခုမြောက်) တိပလ္လတ္ထ- ဓိဂဇာတ်ကို ဟောတော်မူလေသည် (ထိုဇာတ်တော်အကြောင်း အရာအကျယ်ကို ငါးရာ့ငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု၊ ဧကကနိပါတ်မှ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာအား ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမ- ဏေငယ်အခါ၌ပင်“ရာဟုလာသည် ငယ်ရွယ်သူဖြစ်သောကြောင့် မုသားစကား ပြောကြားလေရာ၏၊ မြူးထူးပျော်ရွှင်လိုသဖြင့်လည်း မုသားစကား မပြောကြားပါစေလင့်” ဟု ရည်ရွယ်တော်မူကာ (မဇ္ဈိမနိကာယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသ-လာ)အဗ္ဗလဋ္ဌိက ရာဟုလောဝါဒ

သုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (ထိုအကြောင်းကို အောက်
မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၁၆၈-မှစ၍ အကျယ်
ရေးခဲ့ပြီ)။

(၁၈) တဆယ့်ရှစ်နှစ်သားအရွယ် သာမဏေအခါ၌ မဟာ-
ရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ (အောက်
မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၁၇၃-မှစ၍ အကျယ်ဖော်ပြ
ခဲ့ပြီးပြီ)။

ရှင်ရာဟုလာ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်နိုင်ရန် အတွက်
ရာဟုလသံယုတ် (သုတ်ပေါင်း ၂၂-သုတ်) ကို၎င်း၊ အင်္ဂုတ္တရ
စတုတ္ထနိပါတ် (မျက်နှာ ၄၈၃၊ “အင်မြန် ၁-၄၉၈”လာ) ရာဟုလ
သုတ်ကို၎င်း ဟောတော်မူလေသည်။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာ၏ ဉာဏ်ပညာရင့်
ကျက်နေပြီကို သိတော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးစ ဝါမရမီ
အချိန်မှာ (မ ၃၊ ၃၂၄-လာ) စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟော
တော်မူသည်။ (ထိုအကြောင်းကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ
စာမျက်နှာ ၂၀၇-၌ အကျယ်ဖော်ပြခဲ့ပြီ။)

(ဂ) တေဒဂ်သွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတော်
အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ်
သွဲ့ထူး ချီးကျူး နှင်းအပ်တော်မူသောအခါ အရှင်ရာဟုလာ
မထေရ်ကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကောနံ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာ-
ကာမာနံ ယဒိဒံ ရာဟုလော—ရဟန်းတို့... သိက္ခာသုံးပါး
လိုလားကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့
တွင် ရာဟုလာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “သိက္ခာကာမ = သိက္ခာသုံးပါး
လိုလားသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌
ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်ရဋ္ဌပါလ ရဟန်းပြုခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် ကုရုတိုင်း၌ ဒေသစာရီ ထွက်ချီတော်မူခဲ့၍ ထုလ္လကောဠိကနိဂုံး(=အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း ကျီတိုင်းကျီတိုင်း၌ စပါးအပြည့် အမြဲရှိနေသောနိဂုံး) သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေသော် ရဋ္ဌပါလသူဌေးသားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာမြစ်ရှိကာ မယ်တော် ခမည်းတော်တို့ကို(အောက်သုဒိန်သူဌေးသားနည်းတူ) ခဲယဉ်းစွာ ခွင့်ပြုစေကြပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ စေခိုင်းတော်မူချက်အရ ရဟန်းတပါး၏အထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့လေသည်။

ရဋ္ဌပါလသူဌေးသား ရှင်ရဟန်းပြုသောနေ့မှ စ၍ ဖခင်သူဌေးကြီးသည် မိမိအိမ်တံခါးဝသို့ ရဟန်းတော်များ ကြွလာသည်ကို မြင်ရလျှင် “ကိုယ်တော်တို့၏အဖို့ရာ ဤအိမ်မှာ ဘာအလုပ်များရှိသနည်း၊ တပည့်တော်တို့မှာ သားတယောက်တည်းရှိပါသည်၊ ထိုတယောက်တည်းသောသားကို ကိုယ်တော်တို့သည် ခေါ်ယူသွားကြပြီး ဖြစ်ပါကုန်၏၊ ယခုအခါ အဘယ်အမှု ပြုကြဦးမည်နည်း” ဟု ဆဲရေးစကား ရေရှတ်စကား ပြောကြားလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆယ့်ငါးရက် (= လဝက်) သာ ထုလ္လကောဠိကနိဂုံး၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူပြီးနောက် သာဝတ္ထိသို့ပင် တဖန် ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုသာဝတ္ထိပြည်၌ အရှင်ရဋ္ဌပါလသည် ဝိပဿနာတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူသဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ရဋ္ဌပါလမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်၌ ခွင့်ပန်ပြီးလျှင် မယ်တော်၊ ခမည်းတော်တို့ကို တွေ့မြင်ရန်အတွက် ထုလ္လကောဠိကနိဂုံးသို့ ကြွရောက်၍ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူလတ်သော် (အောက်အရှင်သုဒိန် အခဏ်းကကဲ့သို့ပင်) ဖခင်သူဌေးအိမ်မှ တညဉ့်သိုးပြီးသော မုယောမုန့်ကို ရခဲ့၍ ထိုမုယောမုန့်သိုးကို အမြှိုက်သုခဘုတ်ပမာ မြန်ရှက်စွာ ဘုဉ်းပေး

သုံးဆောင်တော်မူလေသည်။ မထေရ်ကို ဖခင်သူဌေးကြီးတွေ၍ အပြစ်တင် မခံနိုင်စကား ပြောကြားကာ ဆွမ်းစားရန် အိမ်သို့ ပင့်သော်လည်း (ထိုနေ့အဖို့ရာ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးပြီဖြစ်၍) နက်ဖြန် အဘွက်သာ လက်ခံသာယာတော်မူ၍ နောက်တနေ့၌ မထေရ် သည် ဖခင်သူဌေးကြီးအိမ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးလျှင် တန်းဆာ စုံလင် ဆင်ယင်ပြီးသော မိန်းမအပေါင်း၌ အသုဘသညာကို ဖြစ်စေတော်မူကာ ရပ်တော်မူလျက်ပင် တရားဟောတော်မူ၍ လေးညှိမှ လွတ်လိုက်သောမြားပမာ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ပြီး လျှင် ကောရဗျမင်း၏ မိဂစီရဉယျာဉ်သို့ ကြွရောက်ကာ မင်္ဂလာ ကျောက်ဖျာ၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ထိုင်နေပြီးနောက် ဥယျာဉ်မှူး၏ ပြောကြားလျှောက် ထားသိစေချက်အရ မိမိထံမှောက် အဖူးအမြော်ရောက်ရှိလာ သော ကောရဗျမင်းအား ပါရိဇုည (= ဆုံးရှုံးပျက်စီးခြင်း) လေးပါးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော ဓမ္မုဒ္ဓေသလေးပါးနှင့် စပ်သည့် တရားစကားကို အကျယ်ဟောကြားပြီးလျှင် အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီခဲ့ရာ တဖန် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော် မှောက်သို့ ရောက်ရှိလေ၏။ ဤသို့လျှင် ဤအရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ်၏ အကြောင်းအရာဝတ္ထုသည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေသည်။ (ဤဖော်ပြရာပါ မထေရ်၏ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု အကြောင်းအရာအကျယ်ကို မဇ္ဈိမနိကာယ် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ စာမျက်နှာ ၂၄၄-ပိဋကတ်မြန်မာပြန် “မမြန် ၂” စာမျက်နှာ ၂၅၅-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

အရှင်ရဋ္ဌပါလ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတော် အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ရဟန်းတော်တို့အား တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးနှင်းအပ်တော်မူသောအခါ အရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ် ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သဒ္ဓါ-
ပဗ္ဗဇိဘာနံ ယဒိဒံ ရဋ္ဌပါလော = ရဟန်းတို့....သဒ္ဓါတရား

ဖြင့် ရဟန်းပြုကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း
တို့တွင် ရဋ္ဌပါလသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေ၏”-
ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ = သဒ္ဓါတရားဖြင့်
ရဟန်းပြုကြသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်
ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အရှင်ဓမ္မဟုလသည် ရှင်ဖြစ်သောနေ့မှ အစပြု၍
နေ့စဉ်နေ့စဉ် နံနက်စောစောထပြီးလျှင် လက်ခုပ်နှင့်အပြည့် သံဃုန်တို့ကို
ဆုပ်ယူလျက် “ငါသည် ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်မှသင်း၊
ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏အထံမှသင်း၊ ဤသံဃုန်သံဃုန်များနှင့် အညီအမျှ
အဆုံးအမ သြဝါဒ၊ အနုသာသနီတို့ကို ရရှိပါမူ ကောင်းလေစွာ”ဟု
တောင့်တလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် “သိက္ခာကာမ = သိက္ခာသုံးပါးကို
အလွန်လိုလားပြည့်ကျင့်သော အရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။

အရှင်ရဋ္ဌပါလသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာ
ရ၍ သဒ္ဓါတရား အထူးဖြစ်ပွားကာ အစာထမင်းဆယ်လေးနပ် (= ခုနစ်
ရက်) အတော်ခံကာ မိမိတို့ကို ရှင်ရဟန်းပြုခွင့်ပေးကြရန် ခဲခဲယဉ်းယဉ်း
ဆင်းရဲစွာ ဆောင်ရွက်၍ ရှင်ရဟန်းပြုခွင့်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့်
“သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ = သဒ္ဓါတရားကြီးမားစွာဖြင့် ရဟန်းပြုသောအရာ”ဝယ်
သာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေသည်။ ။ ဤသို့
လည်း အထူးမှတ်တော်။

ဤကား အရှင်ဓမ္မဟုလ၊ အရှင်ရဋ္ဌပါလမထေရ် ၂-ပါး
အကြောင်းတည်း။

(၂၂) အရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည်
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီပြည်
ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်ခဲ့၍ ရှေးဆိုအပ်
ပြီးနည်းအတို ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ်

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို ရယူသောရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး”၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ ဘုရားရှင်တို့အား အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ ထိုရာထူးကို တောင့်တပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္တနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

မထေရ်အလောင်း၏ ဝဋ်လိုက်ဖွယ် မကောင်းမှု

ထိုကုဏ္ဏ-ဓာနမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်မှ ဗျာဒိတ်ရပြီးနောက် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ရာ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက် တော်အခါ၌ ဘုမ္မဇိဝ်းနတ် ဖြစ်၍ လာလေသည်။

အထူးအားဖြင့် သက်တော်ရှည် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်တော်အခါမှာ (ယခု အသက်တော်တို့သည့် အကျွန်ုပ်တို့မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်မှာကဲ့သို့) ဆယ့်ငါးရက် (=လဝက်)တကြိမ် ဥပုသ်ပြုရသည် မဟုတ်။ မှန်၏—ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်အခါမှာ ခြောက်နှစ် တကြိမ် ခြောက်နှစ်တကြိမ် ဥပုသ်ပြုရ ပါတိမောက်ပြုရလေသည်။ ကဿပ မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ ခြောက်လတကြိမ် ခြောက်လတကြိမ် ပါတိမောက်ပြု ဥပုသ်ပြုရလေသည်။

ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ (ခြောက်လစေ့၍) ဩဝါဒပါတိမောက်ပြု = ဥပုသ်ပြုရသော အခါတပါးဝယ် အရပ်ဝေးခြား၌ နေထိုင်ကြသည့် အလွန်ရင်းနှီးသော သူငယ်ချင်း မထေရ်နှစ်ပါးတို့သည် “ငါတို့သည် ဥပုသ်ပြုကြကုန်အံ့” ဟု ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်ရှိရာသို့ သွားရောက်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ ဖော်ပြရာပါ ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်သည် ‘ဤမထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ချစ်ခင်ခြင်းမေတ္တာကား

လွန်စွာခိုင်မြဲလှပေ၏။ အသို့နည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ ကွဲပြားအောင် ပြုလုပ်သူရှိလျှင် ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ မေတ္တာတရားသည်ကွဲပြား ပျက်စီးမည်လော၊ မပျက်စီးမည်လော” ဟု စဉ်းစားကြံစည်ကာ ထိုမထေရ်နှစ်ပါးတို့၏ စိတ်ဝမ်း ကွဲပြားအောင် ပြုလုပ်နိုင်မည့် အခွင့်အပေါက်ကို မြော်ထောက်ရှာကြံလျက် မထေရ်တို့၏ မနိုး မဝေးမှ လိုက်ပါခဲ့လေသည်။

စိတ်ဝမ်းကွဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်း

ထို့နောက် မထေရ်တပါးသည် အခြားမထေရ်၏ လက်၌ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကိုအပ်နှံခဲ့ပြီးလျှင် ကိုယ်လက်သုတ်သင်ရန်အတွက် ရေမိုးချမ်းသာရာ အရပ်သို့ သွားရောက်ကာ ကိုယ်လက် သုတ် သင် = အညစ်အကြေးစွန့်မှု ပြုလုပ်ပြီးလျှင် လက်၊ ခြေတို့ကို ဆေး ကြောပြီးနောက် ချုံဖုတ်တခု၏အနီးမှ ထွက်၍လာလေ၏။

ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည် ထို ကိုယ်လက်သုတ်သင်သော မထေရ်၏ နောက်နားမှကပ်ကာ အလွန်အဆင်းလှသော မိန်းမအသွင် ဖန် ဆင်းလျက် ဆံပင်များကို ခါ၍ခါ၍ ပြင်ဆင် ထုံးဖွဲ့သကဲ့သို့၎င်း၊ ထဘီကို ပြင်၍ပြင်၍ ဝတ်သကဲ့သို့၎င်း ပြုလုပ်ကာ မထေရ်၏ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်လိုက်ပါကာ ချုံဖုတ်မှ တပါတည်း ထွက်၍လာလေ၏။

စိတ်ဝမ်းကွဲ အထင်လွဲလေပြီ

အဖော်ဖြစ်သော မထေရ်မြတ်သည် လျောက်ပတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်စောင့်နေရင်းက ဤအကြောင်းအရာဖြစ်ရပ်ကို မြင်လတ် လေသော် နှလုံးမချမ်းမသာ ဖြစ်ရှိကာ “ယခုအခါ ငါ့အဖို့ရာ ဤရဟန်းနှင့် အတူတကွ ကာလမြင့်ကြာ ဖြစ်ပွား ထားရှိ၍လာခဲ့ သော မေတ္တာတရားကား ပျက်ပြားလေပြီ၊ ငါသည် အကယ်၍ ဤရဟန်း ဤသို့ ယုတ်မာမှန်းသိခဲ့လျှင် ဤမျှအခါ ရှည်မြင့်ကြာ အောင် ဤရဟန်းနှင့် အတူတကွ အကျွမ်းတဝင် ချစ်ခင်မှုကို ပြုလိမ့်မည်မဟုတ်” ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိပြီးလျှင် ထို ကိုယ်လက်

သုတ်သင်သောမထေရ်အား မိမိအနီးသို့ ရောက်လျှင်ရောက်ခြင်း ပင် “ငါ့ရှင်.... သင်၏ သပိတ်, သင်္ကန်းကို ရော့ = ယူလော့၊ ငါသည် သင်ကဲ့သို့ ယုတ်မာလှသော သူငယ်ချင်းနှင့် အတူတကွ လမ်းတကြောင်းတည်း ဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မသွားတော့အံ့”ဟု မိတ်ပြတ်စကား ပြောကြားလေ၏။

(ဤမှနောက်၌ မှတ်သားလွယ်ကူစေရန် အပြစ်တင်စွပ်စွဲမည့်မထေရ် ၏ အမည်ကို စောဒကမထေရ်, အပြစ်တင်ခံ စွပ်စွဲခံရမည့် မထေရ်၏ အမည်ကို စုဒ္ဓိတက-မထေရ်ဟု ခေါ်ဆိုသုံးစွဲ ရေးသားပေအံ့)။

ထို မိတ်ပြတ်စကားကို ကြားသိရလေလျှင် လဇ္ဈိသူတော် ကောင်းစင်စစ် ဖြစ်တော်မူသော စုဒ္ဓိတကမထေရ်၏စိတ်နှလုံးမှာ အလွန်ထက်လှစွာသော လုံ့ကို ဆုပ်ကိုင်၍ တအား ထိုးလိုက် သကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိလေ၏။ ထို့နောင်မှ စောဒကမထေရ်ကို “ငါ့ရှင်.... သင်သည် ဘယ်လိုစကားမျိုးကို ပြောလိုက်ဘိသနည်း၊ ငါသည် ဤမျှကာလကြာအောင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်မျှကိုလည်း (သင့်ခွဲသည် ဟု)မသိရှိခဲ့ပါ၊ (ဒုက္ကဋ်အာပတ်မျှပင် မသင့်ခဲ့ပါ-ဟု ဆိုလိုသည်)၊ သို့ပါလျက် သင်သည် ငါ့ကို ယနေ့ ‘ပါပ = ယုတ်မာသောသူ’ဟု ပြောဆိုဘိ၏၊ သင်သည် အဘယ်အရာကို မြင်အပ်သနည်း” ဟု မေးမြန်းပြောဆိုလေ၏။ စောဒကမထေရ်က “ငါ့ရှင်.... အခြားတပါး မြင်အပ်သော အရာဖြင့် အဘယ်မူစအံ့နည်း၊ သင်သည် ဤသို့ သဘောရှိသည့် တန်းဆာစုံလင် ဆင်ယင် အပ်ပြီးသည့် မာတုဂါမနှင့် အတူတကွ တနေရာတည်း၌ ဖြစ်ပြီးမှ ချုံက ထွက်လာသည် မဟုတ်လော”ဟု မိမိမြင်သည့် အတိုင်း အပြစ်တင် ပြောဆိုလေလျှင် စုဒ္ဓိတကမထေရ်သည် “ငါ့ရှင်.... ဤဖြစ်ရပ်မျိုး ငါ့မှာ လုံးဝမရှိပါ၊ ငါသည် ဤသို့ သဘောရှိသော = သင်ယခုပြောသော မာတုဂါမကို လုံးဝမတွေ့ မမြင်ရပါ”ဟု ရိုးသားစွာ ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ စုဒ္ဓိတက မထေရ်က သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဤအတိုင်း ရိုးသားစွာ ပြောကြား သော်လည်း စောဒကမထေရ်သည် ထိုစကားကို လုံးဝမယုံကြည် နိုင်ပဲ မိမိမြင်အပ်သော အကြောင်းအရာကိုသာလျှင် အမှန်ဟု

စွယ်ပြီးလျှင် စုဒ္ဓိတကမထေရ်နှင့် အတူတကွ လမ်းတကြောင်း တည်း မသွားတော့ပဲ အခြားတလမ်းဖြင့် ကဿပမြတ်စွာဘုရား ထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ စုဒ္ဓိတကမထေရ်သည်လည်း အခြား လမ်းတလမ်းဖြင့် ကဿပ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ သာလျှင် သွား ရောက်လေ၏။

ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်၏ နောင်တ

ထို့နောက် ရဟန်းသံဃာများ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင်သို့ ဝင် သောအခါ၌ စောဒကမထေရ်သည် စုဒ္ဓိတကမထေရ်ကို ဥပုသ် အိမ်သိမ်အပြင်၌ တွေ့မြင်သိရှိ၍ “ဤဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင်၌ ဤသို့ သဘောရှိသော ရဟန်းယုတ်တပါး ပါရှိ၍နေသည်၊ ငါသည် ထိုရဟန်းယုတ်နှင့်အတူတကွ အဘယ်နည်းဖြင့် မှ ဥပုသ်မပြုနိုင်” ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆိုကာ ဥပုသ်အိမ်မှထွက်၍ အပြင်အပ၌ ရပ် တည်နေလေ၏။

ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်သည် “ဩ....ငါကား ဝန်လေးသောအမှုကိုပြုအပ် မိလေပြီ”ဟု နောင်တတဖန် ပူပန်၍ ဥပါသကာ သူအို အသွင်ဖြင့် စောဒကမထေရ်ထံသို့ ချဉ်းကပ် သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင် ဘုရား....အရှင်မြတ်သည် အဘယ်ကြောင့် ဤဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင် အရပ်၌ရပ်တည်နေပါသနည်း”ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်က“ဒါယကာ....ဤ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အတွင်းသို့ရဟန်းယုတ် တပါး ဝင်ပြီးသားရှိနေသည်၊ ငါသည် ထိုရဟန်းယုတ်နှင့် အတူ တကွ အဘယ်နည်းဖြင့်မှ ဥပုသ်မပြုနိုင်ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆိုကာ ဥပုသ်အိမ်မှ ထွက်၍ အပြင်အပ၌ ရပ်တည်နေပါ၏” ဟု မိန့်ဆို ဖြေကြားလေလျှင် ဘုမ္မဇိဝ်းနတ်သည်“အရှင်ဘုရား.... ဤသို့ မှတ် ယူတော်မမူကြပါလင့်၊ထို(စုဒ္ဓိတက)ရဟန်းသည် စင်ကြယ်သော သီလရှိသူ စင်စစ် ဖြစ်ပါသည်၊ အရှင်ဘုရားတို့ မြင်အပ်သော မာတုဂါမီဟူသည်မှာ တပည့်တော်ပင် ဖြစ်ပါသည်၊ တပည့် တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ အပေါ် ‘ဤမထေရ် နှစ်ပါးတို့၏ ချစ်ခင်မြင်းမေတ္တာသည် ခိုင်မြဲ၏လော၊မခိုင်မြဲဘူးလော’ဟု စုံစမ်း

ရန် လဇ္ဇီရဟန်းအဖြစ်၊ အလဇ္ဇီရဟန်းအဖြစ်ကို ကြည့်ရှုသိမြင်လို ပါသဖြင့် ထိုကဲ့သို့ မာတုဂါမယောင်ဆောင်၍ စုဒ္ဓိတကမထေရ်၏ နောက်မှ လိုက်ပါခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့မိပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက် ထား ရှင်းပြလေ၏။

မထေရ်က “အိုသူတော်ကောင်း.... သင်သည်ကား အဘယ် သူနည်း”ဟု မေးမြန်းလေလျှင် ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည်“အရှင်ဘုရား.... တပည့်တော်သည် ဘုမ္မဇိုင်းနတ်တဦး ဖြစ်ပါသည်”ဟု လျှောက် ထားပြောဆိုရင်းပင် နတ်၏အာနုဘော်ဖြင့် ရပ်တည်၍ မထေရ်၏ ခြေရင်း၌ ဝပ်စင်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရားတို့.... တပည့်တော်အား သည်းခံတော်မူကြပါကုန်၊ ဤအပြစ်ကို (စုဒ္ဓိတက) မထေရ်သည် လုံးဝမသိရှာပါ၊ ဥပုသ်ကို စိတ်ချစွာ ပြုတော်မူကြပါဘုရား”ဟု မထေရ်ကိုတောင်းပန်၍ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အတွင်းသို့ သွင်းဆောင်ခဲ့ လေ၏။ ထိုမထေရ်သည် ဥပုသ်ကို တနေရာတည်း၌ပြုသော်လည်း နောက်တဖန် ထို (စုဒ္ဓိတက) မထေရ်နှင့် အဆွေခင်ပွန်း ချစ်ကျွမ်း ဝင်သောအနေဖြင့် တနေရာတည်း၌ မနေတော့ချေ။ (ဤစောဒက မထေရ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းအမှုကို မဟာအဋ္ဌကထာ၌ အထူးမပြဆို အပ်ချေ)။ စုဒ္ဓိတကမထေရ်သည်ကား အဆင့်ဆင့် ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းမှုပြုလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော် မူလေ၏။

ဘုမ္မဇိုင်းနတ်သည် ထိုမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံအကျိုးဆက် ကြောင့် ကဿပမြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား = ဤဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ အကြားကာလ မရေမတွက်နိုင်သော နှစ်ပရိစ္ဆေဒတည်းဟူသော ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျ တကပ်ပတ်လုံး အပါယ်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်ရှာ။ ရံခါရံခါ လူဖြစ်လာပြန်ပါလည်း အခြားသူများ ပြုအပ်သမျှ အပြစ်များသည် ထိုသူ၏အပေါ်၌သာ ကျရောက်လေတော့၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုသူသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက် တော်အခါ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုသူ၏အမည်ကို “ဓာန-လုလင်” ဟု မိဖုရားက မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ဓာနလုလင်သည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်၍ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သော အခါ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနားရ၍ သဒ္ဓါတရား အထူးဖြစ်ပွားကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

ဝဋ်လိုက်လေပြီ

ဓာန-မထေရ် ရဟန်းပြုသောနေ့မှ စ၍ တန်းဆင့်စုံလင် ဆင်ယင်အပ်ပြီးသော မိန်းမတယောက် (= တကယ့်မိန်းမ မဟုတ်၊ ဝိပါက်ဝဋ်ကြွေးရပ်) သည် မထေရ် ရွာတွင်းသို့ဝင်လျှင် အတူတကွ ဝင်၍လိုက်ပါ၏။ မထေရ်ထွက်လာလျှင် အတူတကွ ထွက်၍ လိုက်ပါ၏။ မထေရ်ရပ်လျှင် ရပ်၏။ မထေရ်သွားလျှင် သွား၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အမြဲပင် မထေရ်နောက်သို့ ကောက်ကောက် လိုက်ပါနေသည့်အသွင် ထင်ရလေသည်။ ထိုမိန်းမရုပ်ကို ဓာန-မထေရ်ကား မမြင်ရ၊ ထိုရှေးမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံ၏အကျိုး ဆက်ကြောင့် အခြားတပါးသောသူတို့မှာ ထိုမိန်းမရုပ်ကို မြင်နေရလေသည်။ (အကုသိုလ်ကံများကား ကြောက်ဖွယ်ကောင်းစွာ)။

မြို့တွင်းရွာတွင်း၌ ယာဂု၊ ဆွမ်း လှူဒါန်းကြသော အမျိုးသမီး မင်းမိန်းမတို့သည် “အရှင်ဘုရား... ဤယာဂု တယောက်ချီသည် အရှင်ဘုရားဘို့အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ဤယာဂု တယောက်ချီကား တပည့်တော်တို့၏ သုငယ်ချင်းမ အရှင်ဘုရား၏ နောက်ကပါသော ဤမိန်းမအတွက် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု ပြက်ရယ်ပြောင်လှောင်စကား ပြောကြားကြလေ၏။ ဓာန-မထေရ်၏အဖို့ရာ ထိုအတွက် များစွာစိတ်ပင်ပန်းမှု ဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်သောအခါမှာလည်း ဓာန-မထေရ်ကို သာမဏေများ၊ ရဟန်းငယ်များက ဝန်းရံကြ၍ “ဓာနော ကောဏ္ဍော ဇာတော-

အရှင်ဓာနသည် မိန်းမကြီးသူ ဖြစ်၏”ဟု ပြက်ရယ်မှု ပြုကြလေ၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့်ပင် ထိုအချိန်မှ နောက်ကာလ၌ ဓာနမထေရ်၏ အမည်သည် “ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်”ဟူ၍ မည်တွင်လေ၏။

ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည် ထ၍ ထ၍ (ခဏ ခဏ စုရုံးရောက်ရှိလာကြကာ) သာမဏေများ၊ ရဟန်းငယ်များက ပြုလုပ်ပြောဆိုအပ်သော ပြက်ရယ် ပြောင်လှောင်မှုကို သည်းမခံနိုင်တော့ရကား “သင်တို့သာ မိန်းမကြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏၊ သင်တို့၏ ဥပဇ္ဈာယ်များသာ မိန်းမကြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏၊ သင်တို့၏ ဆရာများသာ မိန်းမကြီးသူများ ဖြစ်ကြ၏”ဟု ပြန်လှန်ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ အခြားရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား “မြတ်စွာဘုရား....ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းသည် ရဟန်းငယ်၊ သာမဏေတို့နှင့် အတူတကွ ဤသဘောရှိသော ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောစကားကို ပြောဆိုပါသည်ဘုရား”ဟု ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်အကြောင်းကို လျှောက်ထားကြလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်ကို ခေါ်စေတော်မူ၍ “ရဟန်း....မှန်သလော”ဟု မေးတော်မူ၏။ ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်က “မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....”ဟု ဝန်ခံလျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က တဖန် ထပ်၍ “အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောကြားဘိသနည်း”ဟု မေးတော်မူပြန်၏။

ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်က “မြတ်စွာဘုရား....အမြဲမပြတ်စိတ်ဆင်းရဲအောင် ညှဉ်းဆဲသည်ကို သည်းမခံနိုင်၍ ဤသို့ ပြောမိပါသည်ဘုရား.....”ဟု အကြောင်းကို လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သား.....သင်သည် ရှေးက ပြုအပ်ခဲ့သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကို ယနေ့တိုင်အောင်ပင် ကြေကျက်စေခြင်း (= ငြိမ်းအေးစေခြင်း) ၌ မတတ်နိုင်သေးဖြစ်သည်၊ ချစ်သား....နောက်တဖန် ဤသို့သဘောရှိသည့် ကြမ်းတမ်းသော စကားကို မပြောကြားလင့်”ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင်—

မာဝေါစ ဖရသံ ကဗ္ဗိ၊ ဝုတ္တာ ပဋိဝဒေယျ၊ တံ။

ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္ပကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ ဖုသေယျ၊ တံ။

(ဘိက္ခု = ဓာနမည်ငြား အိုချစ်သား....)။ ကဗ္ဗိ = တစုံ
တယောက်သောသူကိုမျှ။ ဖရသံ = လွစွယ်အလား ကြမ်း
တမ်းသော စကားကို။ မာဝေါစ = သင်ချစ်သား မပြော
ကြားလေလင့်။ ဝုတ္တာ = ကြမ်းခက်စကား သင်ချစ်သားက
ပြောကြားအပ်မှ အခြားသူတို့သည်။ တံ = သင်ချစ်သားကို။
ပဋိဝဒေယျ = အကြမ်းစကားကို တဖန်ပြန်၍ ပြောဆို
ကုန်လေရာ၏။ ဟိ = မှန်၏။ သာရမ္ပကထာ = သူ့ကို
ငါနိုင် အသာပိုင်ဟု အပြိုင်စကား ပြောကြားခြင်းသည်။
ဒုက္ခာ = အလွန်အမင်း ဆင်းရဲလှချေ၏။ တံ = သီတင်း
သုံးဖော် ရှင်တို့အပေတိဝယ် ကော်လော်ခက်ထန် ကာယ
ဒဏ်၊ ဝစီဒဏ်ကို ပြန်လွန်ပုတ်ခတ် ပြောဆိုပြုမူလတ်သော
သင်ချစ်သားကို။ ပဋိဒဏ္ဍာ = အတုံ့အပြန် ကာယဒဏ်၊
ဝစီဒဏ်တို့သည်။ ဖုသေယျ = လေညှာသို့ပစ် ပြာမှုန်
ညစ်သို့ စင်စစ်တဖန် ဆိုက်ရောက်ကြပြန်ကုန်လေရာ၏။

သစေ နေရေသိ အတ္တာနံ၊

ကံသော ဥပဟတော ယထာ။

ဧသ နိဗ္ဗာနပတ္တောသိ၊

သာရမ္ပော တေ န ဝိဇ္ဇတိ။

(ဘိက္ခု = ဓာန-မည်ငြား အို ချစ်သား....)။ တံ =
သင်ချစ်သားသည်။ အတ္တာနံ = မိမိကိုယ်ကို။ ကံသော
ဥပဟတော ယထာ = အနားရေးကိုခုတ်ဖျက် အသံ
မထွက်သော ကြေးခွက် (= လင်းကွင်း) ကဲ့သို့။ သစေ
နေရေသိ = အကယ်၍ ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန် အသံမထွက်
မလွှပ်လှက်အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်
ငြားအံ့။ ဧသ = ဧသော တံ = ထို သင်ချစ်သားသည်။
နိဗ္ဗာနံ = ဒုက္ခဇာတ်သိမ်း ငြိမ်းရာကေန နိဗ္ဗာန်ပရမတ်သို့။
ပတ္တော = ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ဆိုက်ရောက်ပြီးသူသည်။

အသိ = ဖြစ်လေတော့၏။ (ဧဝံ သတိ = ဤသို့ဖြစ်သည် ရှိသော်)။ တေ = သင်ချစ်သား၏ (သန္တာန်၌)။ သာ-
ရဗ္ဗော = သူ့ကို ငါနိုင် အသာပိုင်ဟု အပြိုင်စကား
ပြောကြားပြုမူသည်။ နတ္ထိ = တစိုးတစီ ရှိတော့မည်
မဟုတ်ချေ။—

ဤ တရားဒေသနာ နှစ်ဂါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူ၏။
ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့သည်
သောတာပတ္တိဖိုလ်-စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေကုန်၏။

(ဓမ္မပဒ ၄၂၊ မျက်နှာ-၃၇။)

ကောသလမင်းကြီး ကိုယ်တိုင် စုံစမ်းခြင်း

ရဟန်းတို့သည် (ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်၏ မာတုဂါမနှင့် အတူ
တကွ လှည့်လည်နေမှု-တည်းဟူသော) ဤအကြောင်းကို ပသေ-
နဒိ ကောသလမင်းကြီးအား ပြောကြားကြကုန်၏။ ကောသလ
မင်းကြီးသည် မင်းချင်းယောက်ျားတို့ကို “အချင်းတို့...သွားကြ
ကုန်၊ စုံစမ်းကြကုန်” ဟု ပြောဆိုစေလွှတ်လိုက်၍ မိမိကိုယ်တိုင်
လည်း အခြံအရံပရိသတ် အနည်းငယ်နှင့် အတူတကွ ကုဏ္ဍ-ဓာန
မထေရ်၏နေရာဌာနသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် အကဲခတ်ကြည့်ရှုကာ
သင့်လျော်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအချိန်၌ ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည် အပ်အမှု (= သင်္ကန်း
ချုပ်မှု) ပြုလျက် ထိုင်နေဆဲဖြစ်၏။ ထိုမိန်းမ (= ဝိပင်္ဂါဝဋ်ကြွေးရုပ်)
သည်လည်း မထေရ်၏အနီး၌ ရပ်၍နေသကဲ့သို့ ထင်ရ မြင်ရ၏။
ကောသလမင်းကြီးသည် “ဤအကြောင်းထူးကား ကေနပ်ငှါပေ
၏” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ကာ ထိုမိန်းမ (= ဝိပင်္ဂါဝဋ်ကြွေးရုပ်)
ရပ်၍နေသောအရပ်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မင်းကြီးလာလတ်
သော် ထိုမိန်းမ (= ဝိပင်္ဂါဝဋ်ကြွေးရုပ်) သည် မထေရ်သီတင်း
သုံး နေထိုင်ရာ သင်္ခမ်းကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်သွားသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ
၏။ မင်းကြီးသည်လည်း ထိုမိန်းမ (= ဝိပင်္ဂါဝဋ်ကြွေးရုပ်) နှင့်
အတူတကွပင် သင်္ခမ်းကျောင်းအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လိုက်ပါ

သွား၍ ကျောင်းတွင်းနေရာအနှံ့ ကြည့်ရှုရှာဖွေပါသော်လည်း ထိုမိန်းမ (= ဝိပင်္ဂါဝဋ်ကြွေးရုပ်) ကို မတွေ့မမြင်ရ၍ “ဤမိန်းမကား တကယ့်မာတုဂါမ မဟုတ်ချေ၊ မထေရ်၏ တခုသော ကံအကျိုးဝိပင်္ဂါသာ ဖြစ်ချေ၏” ဟု ဆင်ခြင်သိမှတ်ပြီးသော် လက်ဦးအစက မထေရ်၏အနီးမှ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လိုက်ပါသွားသော်လည်း မထေရ်ကို ရှိမခိုးပဲ ထိုအကြောင်း၏ မမှန်သော အဖြစ်ကို ကိုယ်တွေ့သိမြင်ပြီးမှ မထေရ်ထံသို့ လာရောက်၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် လျှောက်ပတ်ရာ နေရာ၌ ထိုင်လျက် “အရှင်ဘုရား... အသို့နည်း အရှင်ဘုရားတို့သည် ဆွမ်းပုဇွန်ဖြင့် မပြုနိုင်ပဲ ရှိကြပါကုန်၏လော” ဟု မေးမြန်း လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်က “သင့်ရုံရှိပါ၏ မြတ်သောမင်းကြီး...” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ကောသလမင်းကြီးသည် “အရှင်ဘုရား... အရှင်မြတ်၏ စကားကို တပည့်တော် သိရှိပါ၏၊ ဆက်၍လျှောက်ထားလိုသည်မှာ ဤသို့ သဘောရှိသည့် ညစ်ညူးကြောင်း (မာတုဂါမရုပ်) နှင့် အတူတကွ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေသော အရှင်ဘုရားတို့အား အဘယ်မည်သောသူတို့သည် ကြည်ညိုကြလိမ့်မည်နည်း = မကြည်ညိုကြမည်သာ၊ ဤအချိန်မှစ၍ အရှင်ဘုရားတို့၏ (အဖို့ရာ) အခြားတစုံတခုသောအရပ်သို့မျှ သွားဖွယ်ကိစ္စ မရှိပါ၊ တပည့်တော်သည် ပုဇွန်လေးပါးတို့ဖြင့် အရှင်ဘုရားတို့ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပါမည်၊ အရှင်ဘုရားတို့သည် အသင့်အားဖြင့် တရားနှလုံးသွင်းမှု၌ မမေ့လျော့ကြပါကုန်လင့်” ဟု လျှောက်ထား၍ နေ့စဉ်မပြတ် ဆွမ်းပြုစုလုပ်ကျွေးလေ၏။

ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည် ကောသလမင်းကြီးတည်းဟူသော အထောက်အပံ့ကိုရ၍ သပ္ပာယ်ဖြစ်သောဘောဇဉ်ဖြင့် တည်ကြည်သောစိတ်ရှိကာ ဝိပဿနာတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ ထိုသို့ မထေရ်သုမြတ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သောအချိန်မှစ၍ ထိုမိန်းမ (= ဝိပင်္ဂါဝဋ်ကြွေးရုပ်) သည် အပြီးတိုင် ကွယ်ပျောက်လေတော့၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

တနေ့သောအခါ အနာထပိဏ်သူဌေး၏သမီး မဟာသုဘဒ္ဒါ သည် ဥဂ္ဂမြို့ဝယ် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူရှိသော အမျိုး (= အိမ်)၌ နေထိုင်ရစဉ် “မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့ကို သနားစောင့်ရှောက်တော်မူပါစေသတည်း” ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဥပုသ်ကို ဆောက်တည်ကာ ကိလေသာတည်းဟူသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရနံ့ ကင်းရှင်းလျက် ပြာသဒ်အထက်၌ ရပ်တည်ပြီးလျှင် “ဤမုလေး (= မြတ်လေး) ပန်းတို့သည် အကြားလမ်း၌ မရပ်တည်ကြပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်ဖြစ်၍ တည်ကြပါစေကုန်သတည်း။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤ အမှတ်သညာဖြင့် နက်ဖြန်ခါ ရဟန်းငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ အကျွန်ုပ်၏ ဆွမ်းကို ခံယူတော်မူပါစေသတည်း” ဟု သစ္စာပြု၍ မုလေး (= မြတ်လေး) ပန်း ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှင့်လိုက်လေ၏။ ပန်းတို့သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် သွားကြ၍ တရားဟောတော်မူနေသော အချိန်မှာပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထက်၌ ဗိတာန်မျက်နှာကြက်ဖြစ်၍ ရပ်တည်ကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမုလေးပန်းမျက်နှာကြက်ကို မြင်တော်မူ၍ စိတ်တော်ဖြင့်ပင် သုဘဒ္ဒါ၏ ဆွမ်းကို သည်းခံသာယာတော်မူ၍ နောက်တနေ့ အရုဏ်တက်လတ်သော် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “ချစ်သားအာနန္ဒာ....ငါတို့သည် ယနေ့ အဝေးအရပ်သို့ ဆွမ်းခံသွားရောက်ကြရကုန်အံ့။ ပုထုဇန်ရဟန်းတို့အား စာရေးတံမဲ မပေးပဲ အရိယာရဟန်းတို့အားသာလျှင် စာရေးတံမဲကို ပေးလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရဟန်းတို့အား “ငါ့ရှင်တို့... မြတ်စွာဘုရားသည် ယနေ့ အဝေးအရပ်သို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူလိမ့်မည်။ ပုထုဇန်ရဟန်းတို့သည် စာရေးတံမဲကို မနှိုက်ယူကြကုန်လင့်၊ အရိယာရဟန်းတို့သည်သာလျှင် စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူကြကုန်လော့” ဟု ပြောဆိုလေ၏။

ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည် “ငါ့ရှင်....စာရေးတံမဲကို ယူခဲ့ပါလော့” ဟု ပြောဆို၍ ရှေးဦးစွာသာလျှင် (ပဲနှိုက်ရန်) လက်ကို

ဆန့်တန်းလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် “မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ထိုကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းကဲ့သို့သော ပုထုဇန်ရဟန်းများအား စာရေးတံမဲကို ပေးစေတော်မူသည်မဟုတ်၊ အရိယာရဟန်းများ အားသာလျှင် ပေးစေတော်မူ၏”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက်၍ ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာ ဘုရားအား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သားအာနန္ဒာ...ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းက စာရေးတံမဲကို ဆောင် စေလို = ယူလိုလျှင် ပေးလိုက်လော့”ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် “အကယ်၍ ကုဏ္ဍ-ဓာန ရဟန်းအား စာရေးတံမဲပေးရန် မသင့်လျော်လျှင် မြတ်စွာဘုရား သည် တားမြစ်တော်မူလေရာ၏၊ (ယခုမူ တားမြစ်တော်မမူ)၊ အကြောင်းတခုခု ရှိသည်ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော် မူကာ “ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းအား သူတောင်းသည့်အတိုင်း စာရေး တံမဲကို ငါပေးတော့အံ့” ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်၍ စာရေးတံမဲ အပေးသွားရန် ခြေလှမ်းပြင်ဆင်လေ၏။ ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ မလာရောက်မီပင် အဘိညာဏ်၏ အခြေပါဒက ဖြစ်သော စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စား၍ တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်၌ ရပ်တည်ကာ “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ...စာရေးတံမဲခွက်ကို ယူခဲ့လော့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့ကို သိတော်မူ၏။ ငါကဲ့သို့သောရဟန်း ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲ နှိုက်ယူသည်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် တားမြစ်တော်မမူ”ဟု ရဲရဲတောက်ပြောဆိုကာ လက်ကို ဆန့် တန်း၍ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူလေ၏။ (ဤသည်လည်းအကြောင်း အဋ္ဌပ္ပတ်တခု ဖြစ်သည်)။

ထို့ပြင် စုဋ္ဌသုဘဒ္ဒါ(အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေးသမီး)က ပင့်ဖိတ် သောနေ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် သာကေဘမြို့သို့ ကြွတော်မူရာမှာ လည်း ရဟန်းငါးရာဘို့အလယ်တွင် ဤအရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ် သည်ပင် ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူရရှိလေသည်။

ထို့ပြင်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် သုနာပရန္တဇနပုဒ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွချီတော်မူရာမှာလည်း အရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်သည်ပင် ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူရရှိလေသည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတို့အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး (ရဟန်းတို့အား) ချီးကျူးနှင်းအပ်တော်မူသောအခါ၌ အရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ်ကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ပဌမံ သလာကံ ဂဏှန္တာနံ ယဒိဒံ ကုဏ္ဍဓာနော=ရဟန်းတို့.... ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲကို နှိုက်ယူရရှိနိုင်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ကုဏ္ဍ-ဓာနရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ပဌမံ သလာကဂါဟက= ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲ နှိုက်ယူရရှိသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ကုဏ္ဍ-ဓာနမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၃) အရှင်ဝံဂီသမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ဝံဂီသမထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် စည်းစိမ်ဥစ္စာပေါများသော မဟာဘောဂအမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွားခဲ့၍ ရှေးမထေရ်တို့ အလောင်းများနည်းတူ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “ဆန်းကြယ်သောဉာဏ်=ပဋိဘာန်ရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး”၌ ထားတော်မူသည်ကိုတွေ့မြင်ရ၍ မြတ်စွာ

ဘုရားအား အဓိကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြ၍ “အကျွန်ုပ် သည်လည်း နောက်အခါဝယ် ဆန်းကြယ်သောဉာဏ်=ပဋိဘာန် ရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒင်္ဂဗ္ဘရ ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမ ပြုလေသည်။ ပဒု- မုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်း ပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်ဘော်မူ၍ ရှေးနည်း အတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြ၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား လျက် ဤအကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌ ပုဏ္ဏားမျိုးဝယ် ဖြစ်ပွါ၍ လာလေသည်။ ယိုသူငယ် ၏ အမည်ကို “ဝင်္ဂီသလုလင်” ဟု မိဖုရားက မှည့်ခေါ်ကြလေ သည်။ ဝင်္ဂီသလုလင်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မေဇင် သုံးပုံတို့ကို သင်ကြား တတ်မြောက်လျက် ဆရာကို ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်တို့ဖြင့် နှစ်သိမ် အားရစေ၍ “ဆဝသီသမန္တန် = ဦးခေါင်းခွံကို မန်းမှုတ်၍ ထိုသူ၏ လားရာဂတိကို သိနိုင်သော မန္တန်” ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် မန္တန်ကိုစုပ်၍ သူသေ၏ ဦးခေါင်းခွံကို လက်သည်းဖြင့် ခေါက်ကြည့်လျှင် “ဤသေသော သူသည် ဤသည်သောအမျိုး၌ ဖြစ်၏” ဟု သိရှိနိုင်လေသည်။

ပုဏ္ဏားဘွဲ့သည် “ဤဝင်္ဂီသ၏ ဆဝသီသမန္တန် အတတ်သည် ငါတို့အဖို့ရာ အသက်မွေးလမ်းကြောင်း ဖြစ်ပေ၏” ဟု သိရှိကြ၍ ဝင်္ဂီသလုလင်ကို ဖုံ ကွယ်သောယာဉ် (=လုံခြုံသောရထား) ၌ ထိုင်နေစေ၍ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်တို့သို့ လှည့်လည်ကြလျက် မြို့တံခါးဝ (သို့မဟုတ်) ရွာ၊ နိဂုံးတံခါးတို့၌ စခန်းချ ထားရှိကြပြီး လျှင် လူအများ စုရုံးမိသောအခါ “ဝင်္ဂီသလုလင်ကို မြင်ရသော သူသည် ဥစ္စာကိုလည်း ရ၏။ အခြံအရံကျော်စောသတင်းကို

လည်း ရ၏။ နတ်ရွာသို့လည်း လားရောက်ရ၏”ဟု ဝါဒဖြန့်စကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထိုပုဏ္ဏားတို့၏ ဝါဒဖြန့်စကားကို ကြားကြ ရ၍ လူအများတို့သည် တံစိုးလက်ဆောင်ကိုပေး၍ ဝံသကို ကြည့်ရှုလိုကြကုန်၏။

မင်း၊ မင်း၏အမတ်ကြီးများသည် ထို ဝါဒဖြန့်သူပုဏ္ဏားတို့ထံ သွားရောက်ကြ၍ “ဆရာတို့...ဆရာဝံသ၏ အသိဉာဏ်အထူး ကား အဘယ်ပါနည်း”ဟု မေးမြန်းကြကုန်၏။ ပုဏ္ဏားတို့သည် “အသင်တို့ကား အကြောင်းကို မသိကြပေ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး၌ အကျွန်ုပ်တို့၏ ဆရာဝံသနှင့်တူသူ အခြားပညာရှိ တဦးမျှမရှိ၊ ဆရာဝံသသည် သုံးနှစ်အထက်က ကွယ်လွန်ကြသောသူများ၏ ဦးခေါင်းခွံကို လက်သည်းဖြင့် ခေါက်၍ကြည့်လျှင် ‘ဤသေသော သူသည် ဤမည်သောအမျိုး၊ ဤမည်သော ဘဝ၌ ဖြစ်၏’ ဟု သိနိုင်ပေ၏” ဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဝံသသည်လည်း လူများ အပေါင်း၏ ယုံမှားကိုပယ်ဖျောက်ရန် ထိုထိုကွယ်လွန်ပြီးသော သူများကို ပူးဝင်စေ၍ မိမိ မိမိ၏ လားရောက်ရာဂတိကို မန္တန် အစွမ်းဖြင့် ပြောကြားစေလေသည်။ ထိုကိစ္စကိုအမှီပြု၍ လူအများ ၏ လက်မှ အသပြာတရာကို၎င်း၊ တထောင်ကို၎င်း ရရှိလေသည်။

ဝံသကျွတ်ချိန်ရောက်ခြင်း

ပုဏ္ဏားတို့သည် ဝံသလုလင်ကို သယ်ဆောင်ကြ၍ အလိုရှိသမျှ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည်များသို့ လှည့်လည်ကြပြီးသော် တဖန် သာဝတ္ထိပြည်သို့ပြန်လည်သယ်ဆောင်လာကြကုန်၏။ ဝံသသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၏ အနီး၌ ရပ်တည်ကာ “ရဟန်း ဂေါတမသည် ပညာရှိသူ ဖြစ်၏ဟု လူအများ ပြောဆိုကြ၏၊ ငါတမူကား အခါခပ်သိမ်း ဤပုဏ္ဏားများ၏ စကားကိုသာ လိုက် နာလျက် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအပြင်ဝယ် လှည့်လည်ကာသာ နေဖို့ရန် မသင့်လျော်ချေ၊ ပညာရှိများအထံသို့လည်း သွားရောက်ဆည်း ကပ်မှ သင့်လျော်ချေတော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိ၍ ပုဏ္ဏား တို့ကို “သင်တို့ သွားနှင့်ကြလော့၊ ငါသည် လူအများတို့နှင့်

အတူတကွ သွားရောက်ကာ ရဟန်းဂေါတမကို မဖူးမြော်လို = တဦးတည်းသာ သွားရောက်ဖူးမြော်လို၏” ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏားတို့သည် ဝိသုဒ္ဓိလုလင်ကို “အို ဝိသု...သင်သည် ရဟန်းဂေါတမကို ဖူးမြင်ရခြင်းကို မနှစ်သက်ပါလင့်၊ ရဟန်းဂေါတမသည် မိမိထံမှောက် အဖူးအမြော် လာရောက်သူကို အာဝဇ္ဇနီမည်သော မာယာ = မျက်လှည့်အတတ်ဖြင့် လှည့်ဖြားတတ်သူဖြစ်၏” ဟု တားမြစ်ပြောဆိုကြလေ၏။ ဝိသုလုလင်သည် ထိုပုဏ္ဏားတို့၏စကားကို မနာယူပဲ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော် သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်၍ ချိုမြိန်ဖွယ်သော အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝိသုလုလင်ကို “ဝိသု... သင်သည် တစုံတခုသော အတတ်ပညာကို တတ်သိ၏လော” ဟု စကားစ၍ မေးတော်မူလေ၏။ ဝိသုလုလင်သည် “အိုအရှင်ဂေါတမ...အိမ်း...အကျွန်ုပ်သည် ဆဝသီသမန္တန်မည်သော တခုသော မန္တန်အတတ်ကို တတ်သိပါ၏” ဟု ဖြေဆိုလျှောက်ထားလေ၏။ တဖန်ဆက်၍ မြတ်စွာဘုရားက “ဝိသု...သင် တတ်သိသည့် ထိုဆဝသီသမန္တန်သည် အဘယ်သို့ ပြုနိုင်သနည်း = ဆဝသီသမန္တန်သည် ဘယ်လို အစွမ်းသတ္တိရှိသနည်း” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် ဝိသုလုလင်သည် “အို အရှင်ဂေါတမ...ထိုမန္တန်ကို ဖုတ်၍ သုံးနှစ်အထက်က သေသောသူတို့၏ ဦးခေါင်းကိုသော်လည်း လက်သည်းဖြင့်ခေါက်၍ လားရောက်ဖြစ်ပွားရာ ဘုံဌာနကို အကျွန်ုပ် သိမြင်ပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝိသုလုလင်အား (၁) ငရဲပြည်၌ ဖြစ်သော သူ၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ (၂) လူ့ပြည်၌ဖြစ်သောသူ၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ (၃) နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သောသူ၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ (၄) ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်ပြီးသော ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးခေါင်းခွံတခု၊ ဤသို့အားဖြင့် ဦးခေါင်းခွံလေးခုတို့ကို အစဉ်အတိုင်း တန်ခိုးတော်ဖြင့် ယူဆောင်ပြတော်မူလေ၏။ ဝိသုသည် ပဌမဦးခေါင်းခွံကို ခေါက်၍ “အိုအရှင်ဂေါတမ...ဤဦးခေါင်းခွံ

အရှင် သတ္တဝါသည် ငရဲသို့ လားရောက်ရပါပြီ”ဟု ဖြေဆိုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “သာဓု သာဓု ဝံ့သ.....သင်သည် ကောင်းမွန်မွန်ကန်စွာ မြင်အပ်ပါပေ၏”ဟု ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဒုတိယဦးခေါင်းခွံကိုပြ၍ “ဤသတ္တဝါကား အဘယ်ဂတိသို့ လားရောက်သနည်း”ဟု မေးတော်မူ၏။ ဝံ့သသည် “အို အရှင်ဂေါတမ....ဤသတ္တဝါကား လူ့ပြည်လောကသို့ လားရောက်ရပါပြီ”ဟု ဖြေကြားလေ၏။ တဖန် တတိယအရိုးကို ပြ၍ “ဤသတ္တဝါကား အဘယ်ဂတိသို့ လားရောက်သနည်း”ဟု မေးတော်မူသောအခါ “အို အရှင်ဂေါတမ....ဤသတ္တဝါကား နတ်ပြည်လောကသို့ လားရောက်ရပါပြီ” ဟု ဖြေဆိုလေသည်။ ဤသို့လျှင် သုံးဦးသောသတ္တဝါတို့၏ လားရောက်ရာဂတိကို ဝံ့သသည် မှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုနိုင်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က စတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဦးခေါင်းခွံကိုပြ၍ မေးလတ်သော်ကား ဝံ့သသည် ထိုဦးခေါင်းခွံကို မန္တန်စုပ်ကာ လက်သည်းဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် ခေါက်၍ ခေါက်၍ စဉ်းစားပါသော်လည်း အဆုံးအစ ဘာကိုမျှ မသိမြင်တော့ချေ။ ထိုအခါ ဝံ့သကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဝံ့သ.... သင်သည် မြင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့ဘူးလော”ဟု မေးတော်မူလေလျှင် ဝံ့သသည် “အိုအရှင်ဂေါတမ....ကြည့်ကြကုန်လော့၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်ပါဦးမည်”ဟု ဆို၍ အဖန်ဖန် မန္တန်စုပ်၍ အဖန်ဖန် ဦးခေါင်းခွံကို ခေါက်လေတော့၏။ သာသနာပြင်ပ မာဟိရက မန္တန်ဖြင့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ လားရာဂတိကို အဘယ်မှာ သိနိုင်အံ့နည်း = မသိနိုင်သည်သာတည်း။ ထိုအခါ ဝံ့သ၏ ဦးထိပ်မှ ချွေးများ တဒီးဒီး ယိုထွက်၍လာလေ၏။ ဝံ့သသည် ရှက်နိုးလှသဖြင့် စကားမပြော တုဏှိဘော (ဆိတ်ဆိတ်သာ) ရပ်တည်နေလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝံ့သကို “ပင်ပန်းသလော ချစ်သားဝံ့သ....”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ဝံ့သက “ဟုတ်ပါသည် အရှင်ဂေါတမ....=ပင်ပန်းလှပါပြီ၊ ဤသတ္တဝါ၏ လားရာဌာနကို

မသိနိုင်ပါ။ အကယ်၍ အရှင်ဘုရားတို့ သိတော်မူကြပါလျှင် အကျွန်ုပ်အား ဖြေကြားတော်မူပါလော့” ဟု လက်လျှော့, တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သား ဝဇီသ...ငါဘုရားသည် ဤသတ္တဝါကိုလည်း သိ၏၊ ထိုထက်အလွန်လည်း သိ၏” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မပဒကျမ်း၌ လာသည့် ဤဆိုလတ္တံ့သော နှစ်ဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူလေ၏—

စုတိံ ယော ဝေဒိ သတ္တာနံ၊ ဥပပတ္တိဉ္စ သဗ္ဗသော။
အသတ္တံ သုဂတံ ဗုဒ္ဓံ၊ တမဟံ မြူမိ မြာဟ္ဗဏံ။

ဝဇီသ = ချစ်သားဝဇီသ...။ ယော = ရဟန္တာသခင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော = ခပ်သိမ်းဥသယံ ခြင်းရာ စုံအောင်။ သတ္တာနံ = သတ္တဝါတို့၏။ စုတိဉ္စ = စုတိပြတ် ကြွေ သေလွန်ခြင်းကို၎င်း။ ဥပပတ္တိဉ္စ = ဘဝပဋိသန္ဓေ ကပ်ရောက်၍ နေခြင်းကို၎င်း။ ဝေဒိ = လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်လေပြီ။ အသတ္တံ = အာရုံငါးရပ် မငြိမိကပ်သော။ သုဂတံ = သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် မတ်မတ်ဖြောင့်တန်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ ကြွမြန်းဆိုက်ရောက်လေပြီးသော။ ဗုဒ္ဓံ = သစ္စာလေးအင် လင်းလင်းသိမြင်သော။ တံ = ထို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် သူမြတ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ ဘုရားငါသည်။ မြာဟ္ဗဏံ = မာဟိတပါပ အန္တတ္ထကြောင့် မြာဟ္ဗဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍။ မြူမိ = လူနတ်တို့ အား သိထင်ရှားအောင် ဟောကြားမိန့်ဆိုပေ၏။

ယဿ ဂတိံ န ဇာနန္တိ၊ ဒေဝါ ဂန္တဗ္ဗ၊ မာနသာ။
ဒီကာသဝံ အရဟန္တံ၊ တမဟံ မြူမိ မြာဟ္ဗဏံ။

ဝဇီသ = ချစ်သားဝဇီသ...။ ယဿ = အကြင်ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂတိံ = လားရာဂတိကို။ ဒေဝါ = ထက်ခွင် မိုးရပ် ပြည်ကြီးနတ်တို့သည်၎င်း။ ဂန္တဗ္ဗ၊ မာနသာ = ကခြေသည်ခေါ်မှတ် ဂန္တဗ္ဗနတ်များ လူသားတို့သည်၎င်း။ န ဇာနန္တိ = လင်းလင်းထင်ထင် မသိမြင်ကြကုန်။ ဒီကာ-

သဝံ = လေးဖြာအာသဝေါ ကွာလျှော ကုန်ခန်းလေပြီး
သော။ အရဟန္တံ = တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့မှ
ဝေးကွာပြီးသော။ တံ = ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ =
လူသုံးပါးတို့ဆရာဘုရားငါသည်။ မြာဟ္မဏံ = မာဟိတ-
ပါပ အန္တတ္ထကြောင့် မြာဟ္မဏခေါ်ဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍။
မြုမိ = လူနတ်တို့အား သိထင်ရှားအောင် ဟောကြား
မိန့်ဆိုပေ၏။

(ဤနှစ်ဂါထာတို့ကို ဓမ္မပဒ၌ မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းတို့အား ဟော
ကြားတော်မူခြင်းမှာ အရှင်ဝံသ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း သိစေတော်မူ
လို၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤယခု ဝံသလုလင်အား ဟော
ကြားတော်မူခြင်းမှာ “ထိုစတုတ္ထအကြိမ်မြောက် ထုတ်ပြအပ်သော
ဦးခေါင်းခွံ၏ အရှင်မှာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ ဂတိငါးပါး၌ ရှာ၍
မတွေ့နိုင်ကြောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်ပြီဖြစ်ကြောင်း”ကို သိစေတော်မူလို
၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။)

ထိုအခါ ဝံသ လုလင်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “အို
အရှင်ဂေါတမ...မန္တန်ဖြင့် မန္တန်ကို (=မန္တန် မန္တန်ချင်း)
လဲလှယ်ပေးသောသူ၏ အဖို့ရာ အရှုံးမရှိပါ။ သို့ရကား အကျွန်ုပ်
သည် မိမိတတ်သိသော “ဆဝသီသ” မန္တန်ကို အရှင်ဘုရား
တို့အား ပေးပါမည်။ အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤယခုမိန့်ကြားသည့်
‘ဗုဒ္ဓ’ မန္တန်ကို အကျွန်ုပ်အား ပေးကြပါကုန်လော့”ဟု လျှောက်
ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ဝံသ...ငါဘုရား
တို့သည် မန္တန်ဖြင့် မန္တန်ကို (=မန္တန်မန္တန်ချင်း) မလဲလှယ်၊
မပေးကြကုန်၊ ဤအတိုင်းပင်လျှင် လိုချင်သူတို့အား မေတ္တာ
ရွှေ့ထား၍ ပေးကြကုန်၏”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ဝံသလုလင်
သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဂေါတမ...အကျွန်ုပ်အား မန္တန်ကို
ပေးကြပါကုန်လော့” ဟု ပြောဆိုကာ ရိုသေမှုကို အထင်အရှား
ပြ၍ (=အရိုအသေပေး၍) လက်နှစ်ဘက်ကို လိပ်ငယ်သဏ္ဌာန်
တောင်းခံသည့်ပုံဟန်ပြုလျက် ထိုင်နေလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဝံသလုလင်ကို “ဝံသ...သင်တို့
ပုဏ္ဏားများ၏ အယူဝါဒ၌ အဖိုးတန်သော မန္တန်ကို ဖြစ်စေ၊

အခြားတစ်စုံတရာကိုဖြစ်စေ တောင်းခံရယူသောသူတို့၏ အဖို့ရာ ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝတ်ကို ကျင့်ခြင်းမည်သည် မရှိဘူးလော” ဟု မေးတော်မူ၏။ ဝိသုဒ္ဓိသလုလင်က “ရှိပါသည် အိုအရှင်ဂေါတမ...” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ဝိသု... ငါဘုရားတို့၏ မန္တန်ကား ထက်ဝန်းကျင်မှ ဝတ်ကိုကျင့်ခြင်း = ပရိဝါသနေခြင်း မရှိဘူးဟု သင်မှတ်ထင်သလော” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ပုဏ္ဏားတို့ မည်သည် မန္တန်တို့ဖြင့် မရောင့်ရဲကြမိ ဓမ္မတာဖြစ်ကုန်၏။ သို့ရကား ဝိသုသလုလင်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကို “အိုအရှင်ဂေါတမ... အရှင်ဘုရားတို့ မိန့်ကြားအပ်သော နည်းလမ်း စည်းကမ်းအတိုင်း အကျွန်ုပ် လိုက်နာကျင့်သုံးပါမည်” ဟု အလုံးစုံ လွှဲပုံသောစကားကို ပြောကြားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိသုသလုလင်ကို “ဝိသု... ငါတို့သည် ဤ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို ပေးကြသည်ရှိသော် (= ပေးကြတော့မည်ဆိုလျှင်) ငါတို့နှင့်အသွင် တူသောသူအားသာ ပေးကြကုန်၏” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဝိသုသလုလင်သည် “ငါကား အရှင်ဂေါတမစေခိုင်းသမျှ ဥဿုံ အလုံးစုံကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မန္တန်ကို သင်ယူပြီး သွားမှ သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်မိကာ မိမိ၏ အဖော်ပုဏ္ဏားတို့ကို “သင်တို့သည် ငါရဟန်းပြုလတ်သော် (= ငါရဟန်းပြုသော်ကောဟု) ထွေရာလေးပါး စိတ်အကြံမများကြလင့်၊ ငါသည် ဤ ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ဓမ္မဒိင်္ဂတကျွန်းလုံး၌ အကြီးဆုံး ဆရာကြီး ဖြစ်ရလိမ့်မည်၊ ဤသို့ ဖြစ်လတ်သော် သင်တို့အဖို့ရာလည်း ကောင်းမြတ်သည်သာ ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု နှစ်သိမ့်အားပေးစကား မှာကြားပြောဆိုခဲ့ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို သင်ယူရန် အလို့ငှါ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေ၏။

(ဤ၌။ ။ ဝိသုသလုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးသောဆရာမှာ အရှင် နိဂြောဏပုဂ္ဂဟန္တာပထေရ် ဖြစ်လေသည်။ ထင်ရှားစေဦးအံ့— ထိုသို့ ဝိသုသလုလင် ရှင်ရဟန်းပြုခါနီးအချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ အနီး၌ နိဂြောဏပုဂ္ဂဟန္တာပထေရ်မြတ် ရှိနေလေသည်။ ထိုပထေရ်ကို မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သား နိဂြောဏပု... ထိုသို့ ဝိသုသလုလင်သည် ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူလိုရကား သင်ချစ်သားသည် ဤဝိသုသလုလင်ကို

ရှင်ရဟန်းပြုပေးလိုက်လော့” ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ မထေရ်သည် ဘုရားရှင် အမိန့်အတိုင်း တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပြောကြား၍ ဝံ့ဝီသ လုလင်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးလေသည်။ ။သုတ္တန်ပါတ အဋ္ဌကထာ ဒု၊ မျက်နှာ ၇၆-မူ)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ချစ်သားဝံ့ဝီသ.... မန္တပရိဝါသ်ကို ကျင့်သုံးဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၍ အရှင်ဝံ့ဝီသအား ဒွတ္တိံသာ- ကာရ=ကာယဂဟာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားပို့ချပေးတော် မူလေသည်။ အရှင်ဝံ့ဝီသသည် ဉာဏ်ပညာထက်မြက်သူ ဖြစ်ရ ကား ဒွတ္တိံသာကာရ = ကာယဂဟာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုတ်ဆို သရဇ္ဈာယ်ရင်းပင် ထို ၃၂ - ကောဋ္ဌာသ = ဒွတ္တိံသာကာရ၌ ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်လာကာ ဝိပဿ- နာတရား ပွားများအားထုတ်သောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

ဝံ့ဝီသမထေရ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေလျှင် ပုဏ္ဏား တို့သည် “ဝံ့ဝီသ၏ ဖြစ်ပုံကား အသို့နည်း = ဝံ့ဝီသသည် အဘယ်သို့ ဖြစ်နေလေသနည်း၊ ထိုဝံ့ဝီသကို ငါတို့ ကြည့်ရှုကုန် ဦးအံ့” ဟု တိုင်ပင်ကြ၍ အရှင်ဝံ့ဝီသထံသို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် “အိုဝံ့ဝီသ အသို့နည်း = ဘယ်နှယ်လဲ ရဟန်းဂေါတမ၏ အထံ၌ မန္တန်အတတ်ကို သင်ယူအပ် ပြီးပြီလော့” ဟု မေးကြ လေကုန်၏။ အရှင်ဝံ့ဝီသမထေရ်က “အိမ်း... သင်ယူအပ်ပြီးပြီ” ဟု မိန့်ဆိုလတ်သော် ပုဏ္ဏားတို့သည် “ထိုသို့ သင်ယူအပ်ပြီး ဖြစ်လျှင် လာသွားကြကုန်စို့” ဟု ခေါ်ငင်ကြကုန်၏။ အရှင်ဝံ့ဝီသ မထေရ်က “သင်တို့ သွားကြလော့၊ ငါ့အဖို့ရာ သင်တို့နှင့် အတူ တကွ သွားဖွယ်ကိစ္စသည် ပြီးဆုံးလေပြီ” ဟု အပြတ်စကား မိန့်ကြားလေလျှင် ပုဏ္ဏားတို့သည် “ရှေးဦးကပင်လျှင် ငါတို့သည် သင့်အား ‘ရဟန်းဂေါတမသည် မိမိထံမှောက် အဖူးအမြော်လာ ရောက်သူတို့ကို အာဝဇ္ဇနီမည်သော မာယာ = မျက်လှည့်အတတ် ဖြင့် လှည့်မြှားတတ်သူ ဖြစ်၏’ ဟု ပြောအပ်ခဲ့လေပြီ၊ မှန်၏- သင်သည် ယခုအခါ ရဟန်းဂေါတမ၏ အလိုအကြိုက်သို့ လိုက်ပါ

ခုံရလေပြီ၊ ငါတို့သည် သင်၏ အထံ၌ အဘယ်အမှုကို ပြုရကုန်အံ့နည်း = ပြုရန်ကိစ္စ လုံးဝမရှိတော့ပြီ” ဟု ရန်တွေ့စကား ပြောကြားကြကာ လာရင်းလမ်းအတိုင်းဖြင့်ပင် ပြန်လည် ဖဲသွားကြလေကုန်၏။

(ဤမထေရ်ကား သာသနာဝယ် အလွန်ထင်ရှားသော ပါဠိဂါထာစာဆိုတော် ရဟန္တာမထေရ်မြတ် ဖြစ်ပေ၏။ ထိုအကြောင်းကို သဂါထာဝဂ္ဂ ဝဂီသသံယုတ် သုတ္တန်များကို ကြည့်၍ သိရာ၏)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤ အရှင်ဝဂီသမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ ဆည်းကပ် သွားရောက်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မြင်ရာ အရပ်မှ အစပြု၍ လစန်းနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍၎င်း၊ နေမင်းနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍၎င်း၊ ကောင်းကင်နှင့် ဥပမာနှိုင်း၍၎င်း၊ မဟာသမုဒြာနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍၎င်း၊ ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍၎င်း၊ ကေသရမြသို့မင်းနှင့် ဥပမာနှိုင်း၍၎င်း ဂါထာပိုဒ်ပေါင်း အရာအထောင်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ကို ချီးကျူးဖွဲ့ဆိုလျက်သာလျှင် သွားရောက် ဆည်းကပ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ငယ် အဓိယာသံဃာတော်တို့အလယ်၌ အရှင်ဝဂီသမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ပဋိဘာနဝန္တာနံ ယဒိဒံ ဝဂီသော = ရဟန်းတို့...ဆန်းကြယ်သော ဉာဏ် ပဋိဘာန်ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ဝဂီသရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ပဋိဘာနဝန္တာ = ဆန်းကြယ် = သောဉာဏ် ပဋိဘာန်ရှိသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံးအမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ဝဂီသမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၄) အရှင်ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တမထေရ်အကြောင်း

(ဤမထေရ်၏ အမည်ရင်းကား ဥပသေနဟူ၍ ဖြစ်သည်။ (အရှင် သာရိပုတ္တရာ၏ ညီတော်ဖြစ်သည်)။ ခမည်းတော် ဝဂ်န္တပုတ္တမကြီး၏ သားဖြစ်သောကြောင့် အမည်ရင်း၏ နောက်မှဆက်၍ ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တမထေရ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။ ဝဂ်န္တပုတ္တမ၏သား ဥပသေနမထေရ်ဟု ဆိုလို၏။)

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ ဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ် ပဒမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်ဟပါးကို “ထက်ဝန်းကျင်=ပရိသတ်နှင့်တကွ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=ဧတဒဂ်ရာထူး”၌ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ မြတ်စွာဘုရားအား အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္တနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် မဂဓတိုင်းအဝင်အပါ နာလကပုတ္တကားရွာ၌ ရူပသာရီပုတ္တေား သူဌေးကတော်၏ သားဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ဥပသေနသူငယ်ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ဥပသေနသူငယ်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးနောက်

မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်၌ တရားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာ ဖြစ်ရှိကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုလေသည်။

အရှင်ဥပသေနသည် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဟန်းဝါ တစ်ဝါရရှိလျှင် “အရိယသံဃာတိုက်ခန်းကြီးကို ငါတိုးချဲ့ပေအံ့” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အမျိုးကောင်းသားတယောက်ကို မိမိ၏အထံ၌ ရှင်ပြုပေးပြီးနောက် ရဟန်းခံ၍ ပေးလေသည်။ အရှင်ဥပသေနသည် ထိုနှစ် ဝါကျွတ်၍ ပဝါရဏာပြုပြီးသော် ဥပဇ္ဈာယ်ယူအတူနေ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် ထိုရဟန်းငယ် တစ်ဝါရရှိသောအခါ၌ မိမိကိုယ်တိုင်က နှစ်ပါရရှိသူဖြစ်ကာ “မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ့ကိုမြင်လျှင် နှစ်သက်တော်မူလိမ့်မည်” ဟု အထင်ရောက်လျက် သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ရဟန်းငယ်ကို ခေါ်ဆောင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ အဖူးအမြော် ရောက်ရှိလာလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော်မြတ်ကိုရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေသော အရှင်ဥပသေနကို “ရဟန်း....သင်သည် ဘယ်နှစ်ဝါ ရှိပြီနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်ဥပသေနက ‘မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ၂ ဝါရရှိပါပြီဘုရား’ ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တဖန် ဆက်၍ “ရဟန်း....ဤ သင်နှင့်အတူပါသော ရဟန်းသည်ကား ဘယ်နှစ်ဝါရှိပြီနည်း” ဟု မေးတော်မူပြန်၏။ အရှင်ဥပသေနက “၁-ဝါ ရရှိပါပြီ မြတ်စွာဘုရား...” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တဖန်ဆက်၍ “ရဟန်း....ဤ ၁-ဝါရရှိပြီးသော ရဟန်းသည်သင်နှင့် အဘယ်သို့ တော်စပ်သနည်း” ဟု မေးတော်မူပြန်လေ၏။ အရှင်ဥပသေနက “တပည့်တော်၏ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့် ဖြစ်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ဥပသေနကို “မဂ်ဖိုလ်မရ ကိစ္စမပြီး အချည်းနှီးသောယောက်ျား....သင်သည် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပစ္စည်းလေးပါး ပေါများရန်အလို့ငှါ လည်ဘိ၏” ဟု အပြစ်တင်စကား ဖိန့်ကြားတော်မူ၍ အကြောင်းပေါင်းများစွာတို့ဖြင့်

ရတနာ] (၂၄) အရှင်ဥပသေန-ဝဂ်နိပါတ်အကြောင်း ၃၇၁

ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီးလျှင် ဤအရှင်ဥပသေန၏ မိမိက ဆယ်ဝါမပြည့်သေးပဲ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ကာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကတပည့်ကို ရဟန်းခံပေးမှုတည်းဟူသော အကြောင်းအရာ နိဒါန်းဝတ္ထု၌—

“ရဟန်းတို့……ဆယ်ဝါမပြည့်သေးသော ရဟန်းသည် (ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ပြုလုပ်၍ ပဉ္စင်းလောင်းကို) ရဟန်းခံ၍ မပေးအပ်၊ မပေးကောင်း၊ ရဟန်းခံ၍ ပေးခဲ့လျှင် ထိုရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်စေ။

ရဟန်းတို့……ဆယ်ဝါပြည့်ပြီးသော ရဟန်းသည်၎င်း၊ ဆယ်ဝါထက်ကျော်လွန်သောရဟန်းသည်၎င်း(ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်၍ ပဉ္စင်းလောင်းကို) ရဟန်းခံပေးရန် ငါဘုရား ခွင့်ပြု၏”---

ဟု ဤသိက္ခာပုဒ် ၂-ရပ်ကို ပညတ်တော်မူလေ၏။ (ပိဋကတ် မြန်မာပြန် ဝိနည်း မဟာဝဂ်ပါဠိ စာမျက်နှာ ၇၇-မှ စ၍ ဤဝတ္ထု အကျယ်ကို ကြည့်ရှုမှတ်သားရ၏)။

အရှင်ဥပသေနသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်မှ (စောစောက ရည်မှန်းသည့်အတိုင်း အချိုးမွမ်းကို မခံရပဲ) အကဲ့ရဲ့ဘို့သာ ခံရပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် “ငါသည် ဤယခု (ကဲ့ရဲ့တော်မူလိုက်သည့်) လပြည့်ဝန်းအတူ ကျက်သရေရှိလှသော ခံတွင်းတော်ဖြင့်ဝင် တနွေ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပရိသတ်ကို အကြောင်းပြု၍ပင် ကောင်းကြီးပေးတော်မူစေမည်”ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ကာ ထိုနွေပင် တနေရာသို့ သွား၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းအားထုတ်လေလျှင် ရက်များ မကြာမီမှပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။

တပည့်ပရိသတ်ကို မွေးမြူဆုံးမတော်မူခြင်း

ထိုမှ နောက်အခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်မြတ်သည် အမျိုးကြီးမှ ဘောထွက်၍ ရဟန်းပြုသူ ဖြစ်သည့်ပြင် မြေအပြင်ဝယ် အလွန်ထင်ရှားသော တရားဟောကောင်းသည့် = ဓမ္မကထိက

ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်တော်မူ၏။ သို့ရကား မထေရ်မြတ်၏ တရားစကား၌ ကြည်ညိုကြ၍၎င်း၊ ဆွေးမျိုး၊ မိတ်သဟာတို့ အိမ်များမှ ထွက်ကြ၍၎င်း များစွာသော အမျိုးကောင်းသား သူငယ်တို့သည် အရှင်ဥပသေန ရဟန္တာမထေရ်၏ အထံ၌ ရှင်ပြုကြကုန်၏။ ထိုသို့ ရှင်ပြုရာ၌ အရှင်ဥပသေနမထေရ်သည် “သူငယ်တို့.....ငါသည် တောကျောင်းနေပုဂ္ဂိုလ် = အာရညကင် ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ သင်တို့သည်လည်း ငါကဲ့သို့ပင် တောကျောင်းနေပုဂ္ဂိုလ် = အာရညကင်ဓုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နိုင်ကြပါလျှင် ရှင်သာမဏေ ပြုကြကုန်လော့”ဟု မိန့်ဆိုကာ ဓုတင်တဆယ့်သုံးပါးတို့ကို ပြောပြတော်မူလေသည်။ ထိုသို့ ပြောပြ၍ “တပည့်တော်တို့ စွမ်းနိုင်ကြပါသည်”ဟု ပြောဆိုသော သူငယ်တို့ကိုမှ ရှင်သာမဏေပြု၍ ပေးတော်မူလေ၏။ ထိုသာမဏေငယ်တို့သည် မိမိတို့ စွမ်းအားရှိကြသည့် အလျောက် ထိုထို ဓုတင်အကျင့်ပဋိပတ်တို့ကို ဆောက်တည် ကျင့်သုံးကြလေကုန်၏။ အရှင်ဥပသေနမထေရ်မြတ်သည် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဟန်းသိက္ခာ ဆယ်ဝါ ရရှိသောအခါ၌ ဝိနည်းဝိဇ္ဇာကတ်ကို နိုင်နင်းစွာ လေ့လာပြီးလျှင် ထိုသာမဏေအားလုံးတို့ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ကာ ပဉ္စင်းခံ၍ ပေးလေ၏။ ဤသို့လျှင် အရှင်ဥပသေနမထေရ်၏ အထံ၌ ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြသော ရဟန်းအခြံအရံတို့မှာ (၅၀၀) ငါးရာမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူစဉ် “ရဟန်းတို့...ငါဘုရားသည် လ.ဝက်(=၁၅ ရက်)ပတ်လုံး တပါးတည်း ကိန်းအောင်းနေထိုင်ရန် အလိုရှိ၏”ဟု ရဟန်းသံဃာအား မိန့်ကြား၍ တပါးတည်း နေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ ရဟန်းသံဃာသည်လည်း “အကြင်ရဟန်းသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရန် ချဉ်းကပ်၏။ ထိုရဟန်းကို ပါမိတ်အာပတ်ကို ဒေသနာကြားစေအပ်၏”ဟု ကတိကဝတ်ကို ပြု၍ ထားလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်သည် “မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်အံ့”ဟု ကြံစည်၍ မိမိပရိသတ်နှင့် အတူတကွ ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်း ကပ်ဝပ်လျှိုး ရှိခိုးပြီးနောက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် စကားဖြစ်စိမ့်သောငှါ မထေရ်၏သဒ္ဓိဝိဟာ- ရိက ရဟန်းငယ်တပါးကို “ချစ်သား....သင်သည် ပံသုကူသင်္ကန်း တို့ကို နှစ်သက်အပ်ပါကုန်၏လော”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းငယ်သည် “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ပံသုကူသင်္ကန်းတို့ကို မနှစ်သက်အပ်ပါကုန်”ဟု စကားပလ္လင်ခံ၍ မိမိ၏ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၌ ရိုသေခြင်းကြောင့် ပံသုကူစုတင်ဆောင် ကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ကြားလေ၏။ ဤ အကြောင်းဝတ္ထု၌ မြတ်စွာဘုရားသည် “သာဓု သာဓု ဥပသေန....” စသည်ဖြင့် အရှင်ဥပသေနမထေရ်အား သာဓုကောင်းကြီး ပေး တော်မူပြီးလျှင် အကြောင်းပေါင်းများစွာတို့ဖြင့် ဂုဏ်ကျေးဇူး စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ ။(ဤကား အကျဉ်းတည်း၊ အကျယ်ဝတ္ထု အကြောင်းအရာကို ဝိနည်းပိဋကတ် မြန်မာပြန် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် စာမျက်နှာ ၃၅၅၊ ၂-ကောသိယဝဂ်၊ ၅-နိသီဒနသန္တတသိက္ခာပုဒ်၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရ၏။ အထူး မှာ - ဝိနည်းပါဠိတော်၌ “ဣစ္ဆာမဟံ ဘိက္ခဝေ တေမာသံ ပဋိသလ္လိယိတုံ=ရဟန်းတို့...ငါဘုရားသည် သုံးလပတ်လုံး တပါး တည်း ကိန်းအောင်းနေထိုင်ရန် အလိုရှိ၏”-စသည်ဖြင့် လာရှိ သည်၊ အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၌ကား “လ-ဝဂ် (၁၅-ရက်) ပတ်လုံး”ဟု အဆိုရှိသည်၊ ပါဠိတော်အတိုင်း “သုံးလပတ်လုံး” ဟူ၍သာ မှတ်ယူရ၏)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာ တော်တို့၏ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် ဤသာသနာတော် ဝယ် အရှင်ဥပသေနမထေရ်ကို—

“ဘေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သမန္တ-
ပါသာဒိကာနံ ယဒိဒံ ဥပသေနော ဝဂ်န္တပုတ္တော =
ရဟန်းတို့...လက်ဝန်းကျင် (=ပရိသတ်နှင့်တကွ) ကြည်ညို
ဖွယ်ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင်
ဝဂ်န္တပုတ္တော၏သား ဥပသေန-ရဟန်းသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”---

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “သမန္တပါသာဒိက = လက်ဝန်း
ကျင် (=ပရိသတ်နှင့်တကွ) ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသောအရာ” ဝယ်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်ဥပသေနမထေရ် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝံလွန်တော်မူခြင်းအကြောင်း

အခါတပါး၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာမလေရ်နှင့် အရှင်ဥပသေန
မထေရ်တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ယင်းတိုက်တော သပ္ပသောဏှိက
(မြွေပါးပျဉ်းနှင့်တူသော) လိုက်ဂူ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြကုန်
၏။ ထိုအခါ အရှင်ဥပသေန၏ ကိုယ်ပေါ်၌ မြွေဆိုးတကောင်
ကျ၍လာ၏။

(ဤ၌။ ။ အရှင် ဥပသေနမထေရ်သည် ဆွမ်းစားပြီးနောက်
သင်္ကန်းကြီးကို ကိုင်၍-ဝတ်၍ လိုက်ရိပ် (=လိုက်အတွင်း)၌ ပြုတင်း
ပေါက်မှ ဝင်လာသော လေပြည်လေညှင်း တိုက်ခတ်အပ်လျက် ထိုင်
နေကာ နှစ်ဆယ်သင်းပိုင်ကို ချုပ်၍ နေတော်မူလေသည်။ ထိုခဏ၌
လိုက်မိုးပေါ်ဝယ် မြွေဆိုးငယ် ၂-ကောင်တို့ မြူးထူးပျော်ပါး ကစား
နေရာမှ တကောင်သည် လိမ့်ကျ၍ မထေရ်၏ပခုံးစွန်း၌ လွှမ်းအုပ်
တည်လာလေသည်။ ထိုမြွေသည်ကား မြွေကောင်းမဟုတ်၊ ဖုဋ္ဌဝိသ
ခေါ်သည့် ထိရဲနှင့်အဆိပ်တက်သော မြွေဆိုးဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်
ကျရာနေရာမှစ၍ မထေရ်၏ကိုယ်၌ ထိုမြွေ၏အဆိပ်သည် ဆိမီးတောက်
က ဆိမီးစာကို ကုန်စေသည့်အလား တရိပ်ရိပ် ပျက်စေလျက် တက်
လေ၏။

မထေရ်သည် အဆိပ်ပြင်းထန်စွာ တက်သည်ကို သိမြင်တော်မူ၍
အဆိပ်၏ ပကတိသဘောအားဖြင့် ကျလျှင်ကျခြင်း မီးဟုန်းဟုန်း
တောက်ကာ ဖရိုဖရဲပျက်စီးနိုင်သော်လည်း မိမိ၏ တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့်

“ဤခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘောသည် လိုက်အတွင်း၌ မပျက်စီးပါစေလင့်”ဟု
ဇဓိဋ္ဌာန်တော်မူကာ ဟန့်တား၍ ထားတော်မူလေ၏။

ထို့နောင်မှ အရှင်ဥပသေနသည် ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ပြီးလျှင်
“ငါ့ရှင်တို့...လာကြကုန်၊ ဤကိုယ်သည် ဤနေရာ၌ ဖွဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့
ဖရိုဖရဲ ကျမသွားမီ ငါ၏ ဤကိုယ်ကို ညောင်စောင်းငယ်ပေါ်သို့
တင်ပြီးလျှင် အပြင်သို့ ထုတ်ကြကုန်”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ထိုအခါ
အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် အရှင်ဥပသေနမထေရ်ကို—

“ငါတို့သည် အရှင် ဥပသေန၏ ကိုယ်အမှအရာ
ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ မျက်စိ-စသော ဣန္ဒြေတို့ဖောက်ပြန်ခြင်းကို
အလျင်းပင် မတွေ့မြင်ကြရပါကုန်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်
အရှင်ဥပသေနသည် ‘ငါ့ရှင်တို့...လာကြကုန်၊ ဤကိုယ်သည်
ဤနေရာ၌ ဖွဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ကျမသွားမီ ငါ၏ ဤကိုယ်
ကို ညောင်စောင်းငယ်ပေါ်သို့ တင်ပြီးလျှင် အပြင်သို့
ထုတ်ကြကုန်’ဟု ဤသို့ ပြောဆိုဘိ၏” —

ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ ။(ဤ၌ သေခါနီးသော လူသာမန်တို့မှာ
ကိုယ်လက်ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း၊ မျက်စိမျက်နှာပျက်ခြင်းစသည်
တို့ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့ အရှင်ဥပသေနမထေရ်မှာ ထိုအမှအရာများ
လုံးဝမရှိသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာက ထိုကဲ့သို့ မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း
ဖြစ်သည်)။

ထိုအခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ
မထေရ်ကို—

“ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ...အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ‘ငါသည်
မျက်စိဟူ၍၎င်း၊ မျက်စိသည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍၎င်း၊ ငါသည်
နား = နားသည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း၊ နားသည် ငါ့ဥစ္စာ
ဟူ၍၎င်း၊ ငါသည် နှာခေါင်းတည်း = နှာခေါင်းသည်
ငါတည်းဟူ၍၎င်း၊ နှာခေါင်းသည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍၎င်း၊
ငါသည် လျှာတည်း = လျှာသည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း၊
လျှာသည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍၎င်း၊ ငါသည် ကိုယ်တည်း = ကိုယ်

သည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း ကိုယ်သည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍၎င်း၊
 ငါသည် စိတ်တည်း = စိတ်သည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း စိတ်
 သည် ငါ့ဥစ္စာဟူ၍၎င်း' ဤကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အလွဲထင်မှု၊
 တဏှာဖြင့် အလွဲထင်မှု ရှိနေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်မှာ)
 သာ (သေခါနီးအခါ) ကိုယ်အမှုအရာ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊
 မျက်စိ-စသောဣန္ဒြေတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်းများ ဖြစ်လေရာ၏။

ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ... အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် 'ငါသည်
 မျက်စိတည်း = မျက်စိသည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း မျက်စိသည်
 ငါ့ဥစ္စာတည်းဟူ၍၎င်း၊ (ပ) ငါသည် စိတ်တည်း =
 စိတ်သည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း စိတ်သည် ငါ့ဥစ္စာတည်း
 ဟူ၍၎င်း' ဤကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အလွဲထင်မှု၊ တဏှာဖြင့် အလွဲ
 ထင်မှု လုံးဝမရှိသော ငါ၏(သန္တာန်မှာ) ယခုလို သေခါ
 နီးအခါ ကိုယ်အမှုအရာ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ မျက်စိ-စသော
 ဣန္ဒြေတို့ဖောက်ပြန်ခြင်းများ အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်မည်နည်း
 = မဖြစ်သည်သာတည်း" —

ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ
 မထေရ်သည် အရှင်ဥပသေနမထေရ်ကို—

“အရှင်ဥပသေန၏သန္တာန်မှာ ယခုလို သေခါနီးအခါ
 ကိုယ်အမှုအရာဖောက်ပြန်ခြင်း၊ မျက်စိ-စသော ဣန္ဒြေတို့
 ဖောက်ပြန်ခြင်းများ မဖြစ်ပေရှိမှာပ၊ အရှင်ဥပသေနသည်
 အချိန်ကြာမြင့်စွာကပင် ငါ့ဟု-စွဲယူမှု = ဒိဋ္ဌိ၊ ငါ့ဥစ္စာ
 ဟု-စွဲယူမှု = တဏှာ၊ ငါ့ဟု-ထောင်လွှားမှု = မာနာနုသယ
 = ဤတရားသုံးပါးကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နုတ်အပ်ပြီးပြီကိုး။
 ထို့ကြောင့်ပင် အရှင်ဥပသေန၏ သန္တာန်မှာ 'ငါသည်
 မျက်စိတည်း = မျက်စိသည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း မျက်စိ
 သည် ငါ့ဥစ္စာတည်းဟူ၍၎င်း၊ (ပ) ငါသည် စိတ်တည်း
 = စိတ်သည် ငါတည်းဟူ၍၎င်း၊ စိတ်သည် ငါ့ဥစ္စာတည်း

ဟူ၍၎င်း’ ဤကဲ့သို့ ဒိဋ္ဌိဖြင့် အလွဲထင်မှု၊ တဏှာဖြင့် အလွဲထင်မှုများ လုံးဝမဖြစ်နိုင်တော့ချေ” —

ဟု ချီးမွမ်းစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုနောက် ရဟန်းတို့သည် အရှင်ဥပသေနမထေရ်၏ ကိုယ်ကို ညောင်းစောင်းငယ်ပေါ်သို့ တင်ပြီးလျှင် အပြင်သို့ ထုတ်ဆောင် ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်ဥပသေနမထေရ်၏ ကိုယ်သည် ထိုနေရာ၌ပင် (= အပြင်သို့ ထုတ်၍ထားရာအရပ်ဝယ် ညောင် စောင်းငယ်ပေါ်မှာပင်) ဖဲ့ဆုပ်ကဲ့သို့ ဖရိုဖရဲ ကျ၍သွားကာ ပရိ- နိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘုံဇာတ်သိမ်းတော်မူလေသတည်း။

(ဤအကြောင်းအရာများကား သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ် ပိဋကတ် မြန်မာပြန် “သံ မြန် ၂” မျက်နှာ ၂၅၉၊ ဥပသေနအာသီဝိသသုတ်နှင့် ၎င်းအဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိ၏)။

ဤကား အရှင်ဥပသေန-ဝဂ်န္တပုတ္တမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၅) အရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက် လတ်သော် ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ ကျောင်းတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “ရဟန်းသံဃာအတွက် နေရာခင်းပေးကြ သော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး” ၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေ သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်း ပတ္တနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်း

အတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ ကျောင်းတော်သို့
ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

တောင်ထိပ်၌ ထရားအားထုတ်ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်
ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား
လျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် ဆုတ်နစ်(အားနွှဲ) သော
အခါဝယ် အမျိုးကောင်းသားဖြစ်ကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်း
ပြုလေသည်။ ထိုရဟန်းနှင့် အတူတကွ အခြားရဟန်းတော်
ခြောက်ပါး ဤသို့အားဖြင့် သူတော်ကောင်းရဟန်းတော် ခုနစ်ပါး
တို့သည် စိတ်တူသဘောတူဖြစ်ကြ၍ သာသနာတော်၌ မရိသေမှု
ပြုကြသည့် အခြားသူများကို မြင်တွေ့ကြရလေလျှင် “ငါတို့သည် ဤ
မြို့တွင်း၊ ရွာတွင်း၌ နေ၍ အဘယ်သာသနာမှု ပြုနိုင်ကုန်အံ့နည်း—
မပြုနိုင်ကြမည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ တနေရာရာ၌ သွားရောက်ကြကာ
ရဟန်းတရား ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်ကြ၍ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခ
ဆုံးအောင် ပြုကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြကာ အလွန်မြင့်
သော တောင်တတောင်သို့ သွားရောက်ကြ၍ လှေကားဖြင့်
တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်ကြပြီးလျှင် “မိမိ၏ စိတ်အစွမ်းကို
သိသူတို့သည် လှေကားကို တွန်းချလိုက်ကြကုန်လော့၊ အသက်၌
တွယ်တာကုန်သောသူတို့သည် ပြန်၍ ဆင်းကြကုန်လော့၊ နောက်
အခါကျမှ နှလုံးပူပန်ရှိကြသည် မဖြစ်ကြလင့်” ဟု ပြောဆို၍
ရဟန်းတော် ခုနစ်ပါးလုံးပင် အသက်ကိုစွန့်၍ ရဟန်းတရား
အားထုတ်ရန် စိတ်သဘောတူညီကြလျက် လှေကားကို တွန်းချ
လိုက်ကြပြီးလျှင် “ငါ့ရှင်တို့……ရဟန်းတရား အားထုတ်မှု၌ မမေ့
မလျော့သူများ ဖြစ်ကြကုန်လော့” ဟု အချင်းချင်း ဆုံးမတော်မူကြ
၍ မိမိတို့ စိတ်နှစ်သက်ရာအရပ်တို့၌ နေထိုင်ကြပြီးလျှင် ရဟန်း
တရားကို အသက်စွန့်၍ ပွားများကြီးကုတ် အားထုတ်ကြ
လေကုန်၏။

ထိုရဟန်းတော် ခုနစ်ပါးတို့အနက် သံဃမထေရ်ကြီးသည်
ငါးရက်မြောက်သောနေ့၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၍ “ငါ့အဖို့ရာ

ရဟန်းကိစ္စ ပြီးလေပြီ၊ ငါသည် ဤတောင်ထိပ်၌ အဘယ်အမှု ပြုရအံ့နည်း = ပြုရန်မရှိတော့ပြီ” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ တန်ခိုးဖြင့် မြောက်ကျွန်းမှ ဆွမ်းကို ယူဆောင်တော်မူခဲ့ပြီးလျှင် ကျန်သော အဖော်ရဟန်းခြောက်ပါးတို့ကို “ငါ့ရှင်တို့...ဤဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး ကြကုန်လော့၊ ဆွမ်းခံခြင်းကိစ္စသည် ငါ့တာဝန်ရှိပါစေ၊ ငါ့ရှင် တို့သည် မိမိ၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကိုသာ အားထုတ်ကြကုန်လော့” ဟု အားပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ထိုအခါ ကျန်သော ရဟန်းထောင့် ခြောက်ပါးတို့သည် “ငါ့ရှင်...ငါတို့သည် လှေကား ကို တောင်ပေါ်မှ တွန်းချလိုက်ကြစဉ်က ‘အကြင်သူသည် ရှေးဦး စွာ လောကုတ္တရာတရားကို မျက်မှောက်ပြုရ၏၊ ထိုသူသည် ဆွမ်း ခံ၍ ကျွေးရမည်၊ ထိုသူ ယူဆောင်လာသောဆွမ်းကို ကျန်သော ရဟန်းတို့သည် စားကြ၍ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်ကြလိမ့်မည်’ ဟူ၍များ ကတိကဝတ်စကား ပြောကြားခဲ့ပါကုန်သလော” ဟု မေးကြလေကုန်၏။ သံဃထေရ်ကြီးက “ထိုသို့ ပြောကြားခဲ့မှု မရှိပါ ငါ့ရှင်တို့...” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ကျန်သော ရဟန်းတော် ခြောက်ပါးတို့သည် “အရှင်ဘုရားတို့သည် မိမိ၏ ရှေးကောင်းမှု အကြောင်းကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရရောက်တော်မူခဲ့ကြပါပြီ၊ တပည့်တော်တို့သည်လည်း စွမ်းနိုင်ကြ ပါမူ သံဃရာဝဋ်ဒုက္ခအဆုံးကို ပြုနိုင်ကြပါလိမ့်မည်၊ အရှင်ဘုရား တို့သည် အလိုရှိရာ အရပ်သို့ ကြွတော်မူကြပါကုန်လော့” ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

သံဃထေရ်ကြီးသည် ထိုရဟန်းတော်ခြောက်ပါးတို့ကို သိစေ မြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရကား အနည်းနည်းပြောဆို၍ မရသည့်အဆုံး၌ ချမ်းသာရာအရပ်ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ အလိုရှိရာသို့ ကြွသွား တော်မူလေ၏။ အခြားတပါး အနုထေရ်(= ဒုတိယထေရ်)သည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ရှေး မထေရ်ကြီးနည်းတူပင် မြောက်ကျွန်းမှ ဆွမ်းကို ယူဆောင်လာ၍ ဖိတ်မန်စကား ပြောကြားပါသော်လည်း ရှေးအတူပင် မရသည့် အဆုံး၌ ချမ်းသာရာအရပ်ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ အလိုရှိရာ

အရပ်သို့ ကြွသွားတော်မူလျက် ထိုဘဝမှ စုတိပြတ်ကြွ သေလွန် လတ်သော် သုဒ္ဓါဝါသ မြဟ္မဒုဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ကျန်သော မထေရ်ငါးပါးတို့သည် ထိုဘဝ၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူး ကို မရကြပဲ ထိုဘဝမှ စုတေကြလေသော် ဗုဒ္ဓန္တရ အသင်္ချေယျ တကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားကြ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ထိုထိုအမျိုးတို့၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ (၁) တယောက်သည် ဂန္ဓာရတိုင်း တက္ကသိုလ်ပြည်၌ မင်းနန်းတော်ဝယ် (ပုတ္တုသတ် မင်း) ဖြစ်၍လာ၏။ (၂) အခြားတယောက်သည် ပဗ္ဗတေယျ တိုင်း (တနည်း မဇ္ဈန္ဒိကတိုင်း)ဝယ် ပရိဗိုဇ်မ၏ ဝမ်း၌ (သဘိယ ပရိဗိုဇ်) ဖြစ်၍လာ၏။ (၃) အခြားတယောက်သည် ဗာဟိယ တိုင်းဝယ် သူကြွယ်အိမ်၌ (ဗာဟိယ) ဖြစ်၍လာ၏။ (၄) အခြား တယောက်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် သူကြွယ်အိမ်၌ (ကုမာရ ကဿပသူငယ်) ဖြစ်၍လာ၏။ (၅) အခြားတယောက် (= ဤ ဘုဒ္ဓမထေရ်၏အလောင်း) သည် မလ္လတိုင်း အနုပိယမြို့ဝယ် မလ္လ မင်းတဦး၏ နန်းအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလာလေ၏။

ထိုသူငယ်၏ မိခင်သည် သူငယ်ကို ဖွားမြင်ခါနီးကာလ၌ စုတိပြတ်ကြွ သေလွန်ခဲ့လေသည်။ ထိုမိခင်၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ် ကို သုသာန်သို့ ဆောင်ယူကြကာ ထင်းပုံထက်၌တင်၍ ဖုတ်ကြည်း မီးသဂြိုဟ်ကြလေကုန်၏။ ထိုမိခင်၏ ဝမ်းသားလွှာသည် မီး အရှိန်ပြင်းထန်စွာ လောင်ဟပ်ရကား နှစ်ခြမ်းကွဲ၍ သွားလေ သည်။ သူငယ်သည် မိမိ၏ကောင်းမှု ကုသိုလ်အစွမ်းကြောင့် ကောင်းကင်သို့ လွင့်စဉ်ပျံတက်ကာ တခုသော နေဇာမြက်ပုံ ပေါ်၌ ကျလေ၏။ ထိုသူငယ်ကို ကောက်ယူခဲ့ကြ၍ အဖွားဖြစ်သူ ထား ပေးအပ်ကြလေသည်။ အဖွားဖြစ်သူသည် ထိုသူငယ်၏ အမည်ကို မှည့်လတ်သော် နေဇာမြက်ပုံပေါ်၌ ကျရောက်ကာ

အသက်ရှင်ရလေသောကြောင့် “ဒဗ္ဗ”ဟူ၍ သူငယ်၏ အမည်ကို မှည့်ခေါ်လေ၏။

(ဤ၌။ ။ဒဗ္ဗတ္ထဗ္ဗေ နိပတိ-ဟု အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ၊ သာရတ္ထဒီပနီ နိကာ၊ ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့် “ထင်းပုံ (သို့မဟုတ် သစ်သားတိုင်အနီး)၌ ကျရောက်လေ၏”ဟု အနက် မြန်မာ ပြန်ဆိုသင့်သော်လည်း အပဒါန်ပါဠိတော် ဒုတိယအုပ် မျက်နှာ ၁၂၄၊ ဒဗ္ဗ-မလ္လပုတ္တထေရာပဒါန် ဂါထာနံပါတ် ၁၄၃-၌ “ပတိတော ဒဗ္ဗပုဉ္ဇမ္ပိ၊ တတော ဒဗ္ဗောတိ ဝိဿတော”ဟူ၍ လာသောကြောင့် “နေဇာမြက်ပုံ ပေါ်၌ ကျလေ၏”ဟု မြန်မာပြန်ဆိုသည်။ ထင်းပုံ(သို့မဟုတ်)သစ်သား တိုင်၌ကျလျှင် သက်သာမည်မဟုတ်။ ဒဗ္ဗသဒ္ဒါသည် နေဇာမြက်ကိုလည်း ဟောသည်။ ဒဗ္ဗပုဉ္ဇမ္ပိ=နေဇာမြက်ပုံပေါ်၌။ ပတိတော=ကျလေပြီဟု အနက်ပေးမှသာ အနက်လည်းသိသာ၊ အသက်ရှင်ဖွယ်ရာလည်း ရှိလေ သည်။)

ဒဗ္ဗသူငယ် အသက်ခုနစ်နှစ်အရွယ် ရှိသောအခါ၌ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် မလ္လတိုင်း၌ ဒေသစာရိ ကြွချီတော်မူလတ်သော် အနုပီယမြို့သို့ ရောက်၍ အနုပီယ သရက် တော၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။ ဒဗ္ဗသူငယ်သည် မြတ်စွာ ဘုရားကို ဖူးမြော်ရ၍ သဒ္ဓါကြည်ညိုလှသောကြောင့် ရှင်ရဟန်း ပြုလိုရကား အဖွားဖြစ်သူကို “အိုအဖွား....အကျွန်ုပ်သည် မြတ်စွာ ဘုရားအထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုပါရစေ”ဟု ခွင့်ပန် ပြောကြား လေ၏။ အဖွားဖြစ်သူသည် “ကောင်းပြီ ချစ်မြေး....”ဟု ပြောဆို ကာ ဒဗ္ဗသူငယ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....ဤဘဝည့်တော်မ၏ မြေး ဒဗ္ဗသူငယ်ကို ရှင်ရဟန်း ပြုပေးတော်မူကြပါဘုရား”ဟု လျှောက် ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏အနီး၌ရှိသော ရဟန်း တော်တပါးအား “ရဟန်း...ဤသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးလိုက်လော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ အချက်အမှတ် ပေးတော်မူလေ၏။ ထိုမထေရ် သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စကားတော်ကို ကြားနာပြီးနောက် ဒဗ္ဗသူငယ်ကို ရှင်ပြုပေးလတ်သည်ရှိသော် တစပဉ္စက-ကမ္မဋ္ဌာန်း

ကို ပြောကြားလေ၏။ (ဆံရိတ်ခြင်းသည် ရှင်ပြုမှုအစ ဖြစ်သည်၊ ဆံရိတ်ခါနီးဝယ် တစပဉ္စက-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှင်ပြုပေးသော ဆရာက ရှင်လောင်းအား ပြောပြရမြဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒဗ္ဗသုဇယသည် ဆရာမထေရ် ပြောပြသည့် တစပဉ္စက-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း နှလုံးသွင်းလျက် ဆံအရိတ် ခံနေလေသည်။)

ဒဗ္ဗသုဇယသည် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်သည့်ပြင် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်ဝယ် မဟာသာဝက ဗောဓိဆုပန် ဗျာဒိတ်ခံခဲ့သူဖြစ်ရကား ပဌမဆံအဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်လျှင်ပင် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ဒုတိယဆံအဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ သကဒါဂါမိဖိုလ်၌တည်၍၊ တတိယဆံအဝန်းကို ရိတ်ချလိုက်သောအခါ အနာဂါမိဖိုလ်၌တည်ပြီးလျှင်၊ ဆံအားလုံးကို ရိတ်ချလိုက်ခြင်းနှင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း ဤနှစ်ပါးသည် မရှေးမနှောင်း တပြိုင်နက်ဖြစ်ကာ သင်ဓုန်းကိစ္စ နောက်ဆုံး အဖျား၌ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် မလ္လတိုင်း၌ ချေချွတ်ရမည့် သတ္တဝါ ရှိသလောက် နေတော်မူ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်ပြီးလျှင် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ ယာပိုထ်မွေ့လျော်နေတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ အရှင်ဒဗ္ဗ ရဟန္တာမထေရ်သည်လည်း လိုက်ပါတော်မူခဲ့လေသည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ အရှင်ဒဗ္ဗ ရဟန္တာသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်လျက် မိမိ၏ ရဟန်းအလုပ်ကိစ္စ ပြီးစီးခြင်းကို ရှုမြင်တော်မူ၍ သံဃဝေယျာဝစ္စကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရန် မိမိကိုယ်ကို ယှဉ်စေလိုရကား “ငါသည် သံဃာတော်အတွက် နေရာကိုလည်း ခင်းရ၊ ဆွမ်းကိုလည်း ညွှန်းရပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏။ အရှင်ဒဗ္ဗရဟန္တာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ သွားရောက်၍ မိမိ၏ အကြံ အစည်ကို လျှောက်ထားလေသော် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဒဗ္ဗရဟန္တာအား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူ၍ (၁) သံဃာအတွက် နေရာခင်းသော ရဟန်းဟု သံဃာက သမုတ်ခြင်း = အသိအမှတ်

ပြခြင်း = သေနာသနပညာပကသမ္ပုတိ၊ (၂) သံဃာအတွက် ဆွမ်းညွှန်းသော ရဟန်းဟု သံဃာက သမုတ်ခြင်း = အသိအမှတ် ပြခြင်း = ဘတ္တုဒ္ဓေသကသမ္ပုတိ = ဤသမ္ပုတိနှစ်ရပ်ကို နှင်းအပ် တော်မူလေ၏။

ထို့နောက် အရှင်ဗုဒ္ဓရဟန္တာကို “ဤဗုဒ္ဓသည် ခုနစ်နှစ်အရွယ် ငယ်သူဖြစ်လျက် ကြီးမြတ်သောအရာဌာန (= ပဋိသန္တိဒါပတ္တ၊ ဆဋ္ဌာဘိည၊ တေဝိဇ္ဇရဟန္တာအဖြစ်)၌ တည်လေသည်”ဟု နှစ်သက် အားရ ကျေနပ်တော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်နှစ်အရွယ် ငဉ်စဉ်အခါ၌ပင်လျှင် ရဟန်းပဉ္စင်း ပြုစေလေသည်။ (ဤကို ထောက်၍ အခြားတပါးသော အသက်ငယ်ငယ်နှင့် ရဟန္တာ ဖြစ်ကြသော ပဏ္ဍိတသာမဏေ၊ သံကိစ္စသာမဏေ၊ သောပါက သာမဏေ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ညီထွေး ခဒိရဝနိယ = ရှား တောကျောင်းနေ ရှင်ရေဝတသာမဏေငယ် - စသည်တို့ကိုလည်း အသက်နှစ်ဆယ်ပင် မပြည့်ကြသေးစေကာမူ အရဟတ္တဖိုလ် ဂုဏ် ကျေးဇူးကို ထောက်၍ ငယ်ငယ်နှင့်ပင် ရဟန်းပဉ္စင်း ပြုပေးစေ တော်မူသည်ဟု မှတ်ယူရ၏။ ထိုအရှင်မြတ်တို့ကို အသက်ပင် ငယ်ကြသော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်ဂုဏ်က ကြီးကျယ်လှသော ကြောင့် (ဝါ) မြဲမြံခိုင်ခံ့သော သိက္ခာဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံကြသော ကြောင့် “ထေရ် = မထေရ်”ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ ခေါ်ဆိုသုံးနှုန်း ရေးသားဖွင့်ဆိုအပ်၏-ဟုလည်း အထူးမှတ်ယူရ၏)။

အရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်သည် ရဟန်းဖြစ်ပြီးသော အချိန်မှစ၍ ရာဇ ပြိဟ်ပြည်ကို မှီ၍ နေတော်မူကြသည့် ရဟန်းတော်အားလုံးတို့ အတွက် အိပ်ရာနေရာများကိုလည်း ခင်း၍ ပေးတော်မူ၏။ သံဃာ အတွက် ဒါယကာတို့လှူဒါန်းသော ဆွမ်းကိုလည်း တာဝန်ယူ လက်ခံ၍ ထေရ်စဉ်ဝါစဉ် မမှားရအောင် ညွှန်ကြားတော်မူ၏။

ထိုအရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်၏ ငါ့ရှင်တို့.....မလ္လမင်းသားဖြစ်သော အရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်သည် အကျင့်သဘောချင်း တူညီကြသည့် ရဟန်း တော်တို့၏အတွက် နေရာအရပ် တခုတည်း၌ အိပ်ရာနေရာကို ခင်းပေးသံ့တုံ့၊ ဝေးသောအရပ်၌လည်း အာဂန္တုရဟန်းတို့ ညွှန်

ကြားသည့်အတိုင်း အိပ်ရာ နေရာကို ခင်းပေးသည်သာလျှင် ဖြစ်သတဲ့၊ မသွားနိုင်သော ရဟန်းတို့ကိုလည်း မိမိတန်ခိုးဖြင့် ပင့်ဆောင်သတဲ့”ဟူသော သံဃနေရာ ခင်းရာ၌ စိတ်ရင်းကောင်း မှု သတင်းသည် အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့၌ ထင်ရှား ကျော်ကြားလျက် ရှိလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်ကို အာဂန္တုရဟန်းတို့သည် အချိန် ဟုတ်သည်၌၎င်း၊ အချိန်မဟုတ်သည်၌၎င်း “ငါ့ရှင်....ငါတို့အတွက် ဇီဝကသရက်ဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်၌ နေရာကို ခင်းပေးပါလော့၊ (အခြားရဟန်းများကလည်း) ငါ့ရှင်....ငါတို့အတွက်တော့ သား တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာ မဒ္ဒကုမ္ဘိဥယျာဉ်ကျောင်းတိုက်၌ နေရာကို ခင်းပေးပါလော့” — ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေးလံသောကျောင်း တိုက်တို့၌ နေရာခင်းပေးရန် ညွှန်ကြားပြောဆိုကြ၍ အရှင်ဒဗ္ဗမ၏ တန်ခိုးဒုဒ္ဓိကို ကြည့်ရှုကာ လိုက်ပါကြလေ၏။ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ် သည်လည်း မိမိတန်ခိုးဖြင့် ပနောမယရုပ်ပွားကိုယ်များကို စီမံ ပြုပြင်၍ မထေရ်တပါး တပါးအတွက် မိမိနှင့် တူသည့် နိမ္မိတ ရုပ်ပွား ရဟန်းတပါးစီ တပါးစီ ထည့်ပေးပြီးလျှင် ဆီမီးတိုင်ကြီး ပမာ အလုံခြည်ဝါ တောက်ပစွာသော လက်ချောင်းဖြင့် အာဂန္တု ရဟန်းတို့၏ ရှေ့မှ ရှေ့မှ သွားပြီးလျှင် “ဤကား ညောင်စောင်း ပါဘုရား၊ ဤကား အင်းယျဉ်ပါဘုရား” - ဤသို့ စသည် အပြည့်အစုံ လျှောက်ထားပြောဆို၍ အိပ်ရာနေရာကို ခင်းပေးပြီးလျှင် မိမိ၏ နေရာကျောင်းသို့သာလျှင် ပြန်ကြလေ၏။ (ဤကား အကျဉ်း တည်း၊ အကျယ်အတ္ထုကြောင်းကား ဝိနည်းပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ် “ဝိ ၁၊ ၂၄၃-မျက်နှာ”၌ လာရှိ၏)။

(ဂ) တေဗဂ်ဆွဲလူး ရတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဖော်ပြရာပါ သံဃာအတွက် နေရာ ခင်းခြင်း၌ စိတ်ရင်းကောင်းမှု၊ လိမ္မာမှု အကြောင်းအရာများကို အဓမ္မုတ်ပြု၍ နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတို့အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ သေနာသနပညာပကာနံ ယဒိဒံ ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော = ရဟန်းတို့... သံဃာအတွက် နေရာခင်းကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် မလ္လမင်းသားဖြစ်သော ဒဗ္ဗရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “သေနာသနပညာပကာ = သံဃာအတွက် လိုလေသေးမရှိရအောင် နေရာခင်းသောအရာ” ဝယ်တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏)

(ဤ၌။ ။ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်၏အဖို့ရာ သေနာသနပညာပကာသမ္ပုတိ ရသောအချိန်မှ စ၍ သံဃာအတွက် အိပ်ရာနေရာ ခင်းဆောင်ရာဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၏ ပတ်ဝန်းကျင်မှာတည်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီး တဆယ်ရှစ်တိုက်တို့၌ တံမြက်မလှည်းအပ်သော ပရိဝုဏ်ဟူ၍၎င်း၊ မသုတ်သင်အပ် မပြုပြင်အပ်သော အိပ်ရာနေရာဟူ၍၎င်း၊ မဆေးကြော မသုတ်သင်အပ်သော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်ဟူ၍၎င်း၊ မတည်ထားအပ်သော သောက်ရေသုံးဆောင်ရေ = သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေမတည်ထားအပ်သောဟူ၍၎င်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် သေနာသနပညာပကာ = သံဃာအတွက် အိပ်ရာနေရာခင်းသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ဘွဲ့ရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရလေသည်။)

မထေရ်မြတ် အစွပ်စွဲခံရခြင်း

ထိုသို့စဉ် သူတော်ကောင်းစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပါလျက်လည်း မထေရ်မြတ်ကို မေတ္တိယရဟန်းနှင့် ဘူမဇကရဟန်းတို့ ခေါင်းဆောင်ကြသော ရဟန်းဆိုး တစုတို့က မေတ္တိယာ-မည်သော ဘိက္ခုနီမနှင့် မဟုတ်မတရား စွပ်စွဲကြလေသေးသည်။ (ထိုအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ဝိနည်းပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် သံဃာဒိသေသ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဝိနည်း စူဠဝဂ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန် ၄-သမထက္ခန္ဓက ၂-သတိဝိနည်း မျက်နှာ ၁၈၅-မှစ၍ ကြည့်ရှုမှတ်ယူကုန်ရ၏။) ထိုသို့ အစွပ်စွဲခံရခြင်းမှာ လွန်ခဲ့သော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်က ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာတပါးကို စင်ကြယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု သိလျက် မဟုတ်

မတရား စွပ်စွဲခဲ့သော မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

မထေရ်မြတ် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း

အရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်သည် (ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူမည့်) တနေ့သ၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်အတွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွ၍ ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးပြီးနောက် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်သို့ ရောက်လေသော် မြတ်စွာဘုရားအား ဝတ်ပြု၍ မိမိ၏ နေ့သန့်ရာအရပ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ရေအိုးမှ ရေကို ခပ်ယူကာ ခြေကိုဆေး ကိုယ်များကို အေးအောင်ပြုပြီး နောက် စမ္ပခဏ် = သားရေပိုင်းကို ခင်း၍ ထိုင်နေတော်မူလျက် အချိန်ကာလကိုပိုင်း၍ သမာပတ်ဝင်စားတော်မူလေသည်။

မထေရ်သည် မိမိပိုင်းခြားအပ်သည့် အချိန်အတိုင်း သမာပတ်မှထ၍ မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရ(= ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတသန္တာန်အစဉ်) ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလေသော် နှစ်မဟုတ် သုံးမဟုတ် ခန့်သာ အာယုသင်္ခါရကြွင်း ရှိတော့သည်ကို သိမြင်၍ “ငါသည် မြတ်စွာဘုရားအားလည်း မလျှောက်ထားပဲ၊ သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့ကိုလည်း အသိမပေးပဲ ဤနေ့သန့်ရာ ယခုနေရာ၌ပင် ယခုထိုင်နေမြဲတိုင်းဖြစ်၍သာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလျှင် မသင့်လျော်သေး၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော့မည့်အကြောင်း အသိပေးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးဝတ်ပြု၍ သာသနာတော်၏ သံသရာဝဋ်မှ ထွက်မြောက် စေတတ်ကြောင်း ကောင်းစွာဖော်ပြရန် ငါ၏တန်ခိုးအာနုဘော်ကို ထင်စွာပြုလျက် ကောင်းကင်၌ ထိုင်နေကာ တေဇောကသိဏဇာန်ကို ဝင်စားလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံရမူ ကောင်းလေစွာ၊ ဤသို့ တန်ခိုးပြပြီးမှ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရလျှင် (မေတ္တိယ၊ ဘူမဇကရဟန်းတို့ မဟုတ်မစာရား စွပ်စွဲထားသောကြောင့်) ငါ့အပေါ်ဝယ် မသဒ္ဓါ၊ မကြည်ညိုကြသောသူတို့၏ စိတ်အစဉ်ဝယ် သဒ္ဓါကြည်ညိုမှုတရား ဖြစ်ပွားလာလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် ထိုသူတို့အဖို့ရာ ကာလရှည်စွာ စီးပွား၊ ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်လေရာ၏” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင်

မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ် လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “ပရိနိဗ္ဗာန- ကာလော မေ ဒါနိ သုဂတ = ကောင်းသောစကား မိန့်ကြား တော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား....ယခုအခါ တပည့်တော်၏ အဖို့ရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံချိန် ရောက်လတ်ပါပြီဘုရား....” ဟု လျှောက် ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အရှင်ဒဗ္ဗမ၏ အာယုသင်္ခါရကို ကြည့် ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍ ကုန်နေကြောင်းကို သိရှိတော်မူပြီးလျှင် “ချစ်သားဒဗ္ဗ....ယခုအခါ သင်သည်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရန် အချိန်ကို သိ၏” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုး၍ သုံးပတ်လက်ျာ ရစ်လှည့် ကာ အရိအသေပြုပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည် လျက်—

“မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်သည် ကမ္ဘာတသိန်း ကြာ ကာလပတ်လုံး အရှင်ဘုရားတို့နှင့် အတူတကွ ထိုထိုဘဝဝယ် တွေ့ဆုံနေထိုင်ခဲ့လျက် ကုသိုလ်ကောင်းမှု တို့ကို တပည့်တော် ပြုလုပ်ခဲ့သည်မှာ ဤယခု ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်းအကျိုးကို မြော်ကိုးရည်ရှယ်၍ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည် ဘုရား၊ ထိုအကျိုးသည် ယခုအခါ အထွတ်အထိပ် (= အရဟတ္တဖိုလ်) ရောက် ပြည့်မြောက်ခဲ့ပါပြီ၊ ဤယခု အရှင်ဘုရားတို့ကို ဖူးမြော်ခြင်းသည် နောက်ဆုံးဖူး မြော်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်ဘုရား” —

ဟု ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာ လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုသို့လျှောက်ထား ရာ၌ ထိုအရပ်ဝယ်ရှိကြသော ရဟန်းတို့အနက် ပုထုဇန်, သောတာ ပန်, သကဒါဂါမ် ရဟန်းတို့တွင် အချို့ရဟန်းတို့သန္တာန်မှာ ကြီးစွာသောသနားခြင်း ဖြစ်ရှိလေသည်၊ အချို့ရဟန်းတို့ကား ငိုကြွေးကြလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ဒဗ္ဗမ၏ စိတ်ဖြစ်ပုံ အကြံ အစည်ကို သိရှိပြီးလျှင် “ချစ်သားဒဗ္ဗ....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်ချစ်

သားသည် ငါဘုရားအား၎င်း၊ ရဟန်းသံဃာအား၎င်း (ပရိနိဗ္ဗာန် မဝင်စံမီ) တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြဦးလော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုခဏမှာပင် အလုံးစုံသော ရဟန်းအပေါင်းသည် တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေးပြီးသား ဖြစ်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်သည် “တပါးတည်းက အများဖြစ်ခြင်း၊ အများကြီးက တပါးတည်းဖြစ်ခြင်း၊ ထင်ရှားစွာပေါ်ခြင်း၊ ပျောက်ကွယ်ခြင်း-အစရှိသည်” များလှစွာသော သာဝကတို့ဆိုင်ရာ တန်ခိုးပြာဋိဟာ အားလုံးတို့ကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တဖန် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးဝတ်ပြုပြန်လေသည်။

မထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ ရှိခိုးဝတ်ပြုပြီးမှ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ ထိုကောင်းကင်၌ မြေကြီးကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ထိုမြေပေါ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် တေဇောကသိဏ(ပါဒက) ဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူလေသည်။ ထိုဈာန်မှ ထပြီးသော် မိမိကိုယ်ကို ဆင်ခြင်၍ ဤကိုယ်မှ တေဇောဓာတ်ဗီး တဟုန်းဟုန်း ထ၍ တောက်လောင်ရန် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူလေသည်။ ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီးနောက် တဖန် အဘိညာဏ်၏ အခြေဖြစ်သော တေဇောကသိဏ (ပါဒက) ဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူပြန်လေသည်။ (ရှေးပါဒကဈာန်ကား အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေပါဒ၊ ယခုပါဒကဈာန်ကား အဘိညာဏ်၏ အခြေပါဒဖြစ်သည်)။ ထိုဈာန်မှထပြီးသော အဘိညာဏ်ဝိထိစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ထိုအဘိညာဏ်လော တကြိမ်တည်း စောလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တကိုယ်လုံးကို ဗီးဟုန်းဟုန်း တောက်လေတော့၏။ ထိုဗီးသည် ခဏအတွင်း မှာပင် ကမ္ဘာဖျက်ဗီးကြီးကဲ့သို့ မထေရ်မြတ်၏ကိုယ်၌ အဏုဋ္ဌိမျှသော သင်္ခါရကိုပင်သော်လည်း ဗီးသွေးမျှပင် မကျန်ကြွင်းစေပဲ အဓိဋ္ဌာန်အစွမ်းကြောင့် အလုံးစုံလောင်ကျွမ်းပြီးလျှင် ငြိမ်းစဲလေတော့၏။ မထေရ်မြတ်သည်လည်း အဘိညာဏ်စိတ် = ဣဒ္ဓိ စိတ်မှ ထ၍ ဘဝင်စိတ်ဖြင့် (= အဘိညာဏ်လော၏ နောက်၌ကုသော ဘဝင်စိတ်သည် စုတိကိစ္စတပ်ကာ ထိုစိတ်ဖြင့်) ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဒုက္ခဇာတ်သိမ်းတော်မူလေသတည်း။ ■ (ဤမထေရ်

ရတနာ] (၂၆) အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်အကြောင်း ၃၀၉

မြတ်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဏ်းကို ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာ မျက်နှာ ၃၀၇-မှ စ၍ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်။

ဤကား အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၆) အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်း နေပြည်ဝယ် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပေါများသောအမျိုး၌ ဖြစ်ခဲ့လတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဒေသနာကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို “နတ်တို့ချစ်မြတ်နိုးအပ်သောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္တနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

စေတီတော်နှင့် သံဃာတော်အား ပူဇော်ခဲ့ခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် သုမေဓမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် လူ့ပြည်၌ လူဖြစ်ပြန်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလတ်သော် မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်အား ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရမှု ပြု၍ သံဃာ၌လည်း ကြီးစွာသောအလှူဒါနကို ဖြစ်စေခဲ့ = ပေးလှူခဲ့လေသည်။

စကြဝတေးမင်းအဝ

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ထိုဘဝမှ စုတေပြန်သော် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌သာလျှင် ကျင်လည်ကျက်စားလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် မပွင့်ထွန်းမီ တခုသောဘဝဝယ် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်၍ လူများအပေါင်းကို ငါးပါးသီလ၌ တည်စေကာ နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်တော်မမူမီပင် သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ လူဖြစ်လာ၍ အမည်အားဖြင့် အမည်ရင်းအားဖြင့် “ဝိလိန္ဒ”，အနွယ်အားဖြင့် “ဝစ္ဆ” = ၂-ရပ်ပေါင်း၍ “ဝိလိန္ဒဝစ္ဆ” ဟု မည်တွင်ထင်ရှားကျော်ကြားလေသည်။ ဝိလိန္ဒဝစ္ဆလုလင်သည် သံသရာ၌ ငြီးငွေ့ခြင်း ပြောများသူဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပရိမိုဇ်ရဟန်း ပြုပြီးလျှင် စူဠဂန္ဓာရ-မည်သော မန္တန်အတတ်ကို သင်ကြား တတ်မြောက်ပြီးစေ၍ ထိုအတတ်ပညာဖြင့် ကောင်းကင်၌ ပျံသွားနိုင်သူ၊ သူတပါး၏ စိတ်အကြံကိုသိသူ(= ဝိဇ္ဇာမိရ်တဦး) ဖြစ်လျက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ အထွတ်အထိပ်ရောက် လာဘ်ပေါများသူ၊ အခြံအရံပေါများသူ ဖြစ်ကာ စိုးအုပ်နေထိုင်လေ၏။

ထိုအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ခရီးဒေသစာရီ အစဉ်သဖြင့် ကြွချီလေသော် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူသည့်အချိန်မှစ၍ ဝိလိန္ဒဝစ္ဆ ပရိမိုဇ် (ဝိဇ္ဇာမိရ်) ၏ ထိုစူဠဂန္ဓာရီအတတ်သည် မပြည့်စုံတော့ပဲ မိမိကိစ္စကို မပြီးစေနိုင်တော့ချေ။ (မန္တန် စုတ်သော်လည်း ရှေးကလို ကောင်းကင်သို့လည်း မပျံနိုင်၊ သူတပါး၏စိတ်အကြံကိုလည်း မသိနိုင်တော့ချေ)။ ထိုအခါ ဝိလိန္ဒဝစ္ဆပရိမိုဇ် (ဝိဇ္ဇာမိရ်) သည် “မဟာဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာ ထင်ရှားရှိသောအရပ်ဝယ် စူဠဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာသည် မပြည့်စုံနိုင်-ဟု ဆရာ၊ ဆရာ့ဆရာတို့ မိန့်ကြားကြသည်ကို ငါ

ကြားအပ်ဘူးလေသည်။ ရဟန်းမြတ်ဂေါတမ ဤရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက်လာသည့်အချိန်မှ စ၍ ငါ၏ ဤစူဠဂန္ဓာရိဇ္ဇာသည် မပြည့်စုံတော့ချေ။ ယုံမှားဘွယ်မရှိ ရဟန်းမြတ် ဂေါတမသည် မဟာဂန္ဓာရိဇ္ဇာအတတ်ကို တတ်သိသူဖြစ်၏။ ငါသည် ထိုရဟန်း မြတ် ဂေါတမကို ဆည်းကပ်၍ သူ၏အထံ၌ ထိုမဟာဂန္ဓာရိဇ္ဇာ အတတ်ကို သင်ယူရပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု ကြံစည် စဉ်းစားမိ ကာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ဆည်းကပ်၍ “ရဟန်းမြတ်.... အကျွန်ုပ်သည် ရဟန်းမြတ်၏အထံ၌ တခုသောရိဇ္ဇာအတတ်ကို သင်ကြားလိုပါသည်။ အကျွန်ုပ်အား အခွင့်ပြုတော်မူပါ” ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ထိုသို့ ရိဇ္ဇာအတတ်ကို သင်ကြားလိုလျှင် သင်သည် ရှင်,ရဟန်းပြုလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ပိလိန္ဒဝိဇ္ဇ ပရိမိုဇ်သည် “ရှင်,ရဟန်းပြုခြင်းသည် ရိဇ္ဇာအတတ်၏ ပရိကံ = ရွှေပိုင်းအလုပ်” ဟု အောက်မေ့ကာ ရှင်,ရဟန်း ပြုလေ၏။ ထို ပိလိန္ဒဝိဇ္ဇရဟန်းတော်အား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟော၍ စရိုက်နှင့်လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးတော်မူလေ၏။ ပိလိန္ဒဝိဇ္ဇ ရဟန်းတော်သည် အရဟတ္တဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု = ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ရကား မကြာမြင့်မီပင် ဝိပဿနာ တရား ပွားများ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။ (ဥဒါန ၄၊ ၆၃-မှ)။

နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှု အထုံဝါသနာပါရှိခြင်း

အရှင်ပိလိန္ဒဝိဇ္ဇ ရဟန္တာမထေရ်သည် လူတို့နှင့်ဖြစ်စေ, ရဟန်း တို့နှင့်ဖြစ်စေ အတူတကွ စကားပြောဆိုလျှင် “ဟေ့ ဝသလ = လာလော့ သူယုတ်....၊ ဂစ္ဆ ဝသလ = သွားလော့ သူယုတ်....၊ အာဟရ ဝသလ = ဆောင်ခဲ့လော့ သူယုတ်....၊ ဂဏှ ဝသလ = ယူသွားလော့ သူယုတ်....” ဤသို့စသည်ဖြင့် စကားဝါကျ ခွန်း တိုင်းမှပင် ဝသလသမုဒါစာရ (= သူယုတ်ဟု ပြောဆိုခြင်း) ဖြင့် ပြောဆိုလေ့ရှိတော်မူ၏။

ထိုစကားကို ယူဆောင်ကြ၍ ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား...အရိယာတို့မည်သည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို မပြောကြားကြဘူးလော” ဟု မေးလျှောက်ကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ရဟန်းတို့... အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်မှာ သူတပါးတို့ကို ရှုတ်ချသောအားဖြင့် (= ရှုတ်ချသောဒေါသဖြင့်) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားဟူ၍ မရှိချေ။ စင်စစ်သော်ကား ဘဝတပါး (= အဟိတ်ဘဝအဆက်ဆက်) က လေ့ကျက်ပွားလှုံခဲ့သော ကိလေသာ၏ အငွေ့သတ္တိ တည်းဟူသော ဝါသနာ၏အစွမ်းအားဖြင့်မူ ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းစွာ ပြောဆိုမှုသည် ဖြစ်လေရာ၏” ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် “မြတ်စွာဘုရား...အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်သည် ထ၍ထ၍ လူတို့နှင့် ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းတို့နှင့်ဖြစ်စေ အတူတကွ စကားပြောဆိုလျှင် ‘ဝသလ ဝသလ = သူယုတ် သူယုတ်’ ဟု ပြောဆိုပါသည်။ မြတ်စွာဘုရား... ဤသို့ပြောဆိုခြင်း၌ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း = အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ပြောဆိုပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်ကြလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို “ငါ့သား ပိလိန္ဒဝစ္ဆ၏ ဤကဲ့သို့ နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှုသည် ယခုအခါ၌သာ ဖြစ်သည့် အလေ့အကျက်မဟုတ်ချေ။ စင်စစ်သော်ကား လွန်လေပြီးသောအခါဝယ် ဤပိလိန္ဒဝစ္ဆသည် ဘဝ (၅၀၀) ငါးရာ ဆက်လျက် သုတဖက်သားကို ဝသလ = သူယုတ်မဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ ဤသို့လျှင် ဤငါ့သား ပိလိန္ဒဝစ္ဆသည် ဘဝအလေ့အကျက် အထုံဝါသနာကြောင့် သာလျှင် ဤကဲ့သို့ နှုတ်ထွက်ကြမ်းသော စကားကို ပြောကြားလေသည်။ ဖရုသဝါစာ အကုသိုလ်စေတနာဖြင့် ပြောကြားသည် မဟုတ်။ မှန်၏—အရိယာတို့ပြောကြားသော စကားသည် နှုတ်ထွက်ပင်ကြမ်းသော်လည်း စေတနာက မကြမ်းသောကြောင့် စင်ကြယ်သည်သာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နှုတ်ထွက် ကြမ်းမှု၌

အနည်းငယ်မျှသော မကောင်းမှုကိုမျှ မရအပ်” ဟု မိန့်တော်မူ
ပြီးလျှင် ဓမ္မပဒဋ္ဌ—

အကက္ကသံ ဝိညာပနိ°၊
ဂိရံ သစ္စမုဒီရယေ။
ယာယ နာဘိသဇေ ကဋ္ဌိ၊
တမဟံ မြူမိ မြာဟ္မဏံ။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့……။
ယာယ ဂိရာယ = အကြင်စကားဖြင့်။ ကဋ္ဌိ = အခြားသော
လူ တစုံတယောက်သော သူကိုမျှ။ နာဘိသဇေ =
မျက်ကောဓမိ ဆူးဖြင့်ထိသို့ မငြိမစွန်းစေလေရာ။ (ဒီဏာ-
သဝေါ နာမ = အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာမည်သည်)။
အကက္ကသံ = နှုတ်ထွက် မကြမ်းသော။ ဝိညာပနိ° =
အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိလွယ်စေတတ်သော။ သစ္စံ =
မဖောက်မပြန် မှန်လည်းမှန်ကန်သော။ တာဒိသံ ဂိရံ =
ထိုသို့ရူအပ် ကောင်းမြတ်သောစကားကို။ ဥဒီရယေ =
နှုတ်တဖြတ်ကာ ပြောဆိုရာ၏။ တံ = ထိုသို့ နှုတ်ထွက်
မကြမ်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ = လူသုံးပါးတို့ဆရာ
ဘုရားငါသည်။ မြာဟ္မဏံ = ဗာဟိတပါပ အနုတ္တကြောင့်
မြာဟ္မဏဓေါဆို ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ဟူ၍။ မြူမိ = လူနတ်တို့
အား သိထင်ရှားအောင် ဟောကြားမိန့်ဆိုပေ၏—

ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသော
အခါ များစွာသော သူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည်တို့သို့
ရောက်ဆိုက်ကြလေကုန်၏။ ။ (ဤ၌—အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ရဟန္တာ
မထေရ်၏ ဝသလ = သူယုတ်ဟူ၍ ဓေါဆို မိန့်ကြားအပ်သည့်
စကားသည် နှုတ်ထွက်ပင်ကြမ်းသော်လည်း စေတနာက မကြမ်း
သဖြင့် ဖရုသဝါစာ = ကြမ်းတမ်းသောစကားဟု မဆိုရ = ဖရုသ
ဝါစာ ဒုစရိုက်မဟုတ်ဟု မှတ်ယူရာ၏။)

ပိတ်ချင်းသီးများ ကြွက်ချေးဖြစ်ကုန်ခြင်း

တနေ့သ၌ ပိလိန္ဒဝတ္ထမထေရ်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်လေသော် ယောက်ျားတယောက် ပိတ်ချင်းသီးများ ခွက်အပြည့်ထည့်ယူ၍ မြို့တွင်းဝင်လာသည်ကို မြင်တော်မူလေလျှင် “သူယုတ်...သင့်ခွက်ထဲ၌ ဘာတွေနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် “ဤရဟန်းကား ငါနှင့်အတူ စောစောစီးစီးပင် နိဗ္ဗိတမကောင်း မင်္ဂလာမရှိသည့် သူယုတ်ဟူသော ကြမ်းတမ်းသောစကား ရိုင်းပြသောစကားကို ပြောကြားဘိ၏။ ဤရဟန်း၏ စကားနှင့်လိုက်လျောသည့် ကြမ်းတမ်းရိုင်းပြသော စကားကိုသာလျှင် ပြန်ကြားပြောဆိုမှ သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်စဉ်းစား စိတ်ထဲမှပြစ်မှားကာ “အရှင်ဘုရား...တပည့်တော်၏ ခွက်ထဲမှာ ကြွက်ချေးတွေပါဘုရား” ဟု ကြမ်းတမ်း ရိုင်းပြစွာ ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ (ဤ၌—သူယုတ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုလိုက်သော မထေရ်၏စကားမှာ နှုတ်ထွက်ကပင် ကြမ်းသော်လည်း စေတနာကား မကြမ်း = အလွန်နူးညံ့၏။ အထုံဝါသနာကြောင့်သာ ထိုသို့ ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုယောက်ျား ပြောကြားလိုက်သည့် “ကြွက်ချေးတွေပါ ဘုရား” ဟူသောစကားမှာ ဒေါသထွက်ပြစ်မှား၍ ပြောကြားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဖရသဝါစာ အကုသိုလ်ကံ ဖြစ်လေသည်။ ရဟန္တာမထေရ်အပေါ်၌ ပြစ်မှားပြောဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ၏ ဖရသဝါစာ အကုသိုလ်သည် လတ်တလောခြင်းပင် မကောင်းကျိုးပေးလေ၏)။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်သည် “ဝေံ ဘဝိဿတိ ဝသလ = ဟယ် သူယုတ်...သင်ပြောသည့်အတိုင်း ကြွက်ချေးတွေပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုယောက်ျားမှာ မထေရ်မြတ်၏ မြင်လောက်သောအရပ်ကို စွန့်လေ လွန်လေလျှင်ပင် ခွက်ထဲ၌ ပါသမျှသောပိတ်ချင်းသီးတွေ အားလုံးသည် ကြွက်ချေးတွေချည်း ဖြစ်၍ကုန်တော့၏။ ထိုယောက်ျားသည် ဤပိတ်ချင်းသီးများ ကား ကြွက်ချေးအတူ ထင်ရမြင်ရလေကုန်သည်။ တကယ်ပင် ကြွက်ချေးသဘော ဟုတ်သလော၊ မဟုတ်သလော” ဟု ကြံစည်ကာ

စုံစမ်းလိုသည်ဖြစ်၍ လက်ဖြင့် နှိပ်ချေ၍ ကြည့်လေ၏။ ထိုအခါ ပိတ်ချင်းသီးများ တကယ်ပင်ကြွက်ချေးတွေဖြစ်နေသည်ကို သိရ၍ ထိုယောက်ျား၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် အားကြီးသော နှလုံးမချမ်းသာမှု = မလဝဒေါမနဿတရား တရိပ်ရိပ် ဖြစ်ပွားလာလေ၏။

ထိုယောက်ျားသည် “ဤခွက်ထဲမှ ပိတ်ချင်းသီးများသာ ကြွက်ချေးတွေ ဖြစ်ကုန်သလော၊ သို့မဟုတ် လှည်းပေါ်၌ ပါရှိလာသော ပိတ်ချင်းသီးများသည်လည်း ကြွက်ချေးတွေများ ဖြစ်ကုန်ရော့ သလား” ဟု စိုးရိမ်ကြံ့ စွာ ပိတ်ချင်းသီးများ တင်ဆောင်လာသည့် မိမိလှည်းရှိရာသို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုလေလျှင် လှည်းပေါ်၌ ပါရှိသည့် အားလုံးသော ပိတ်ချင်းသီးများလည်း ကြွက်ချေးတွေ ချည်း ဖြစ်၍နေကြသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အလွန်ထက်အလွန် နှလုံးပူပန်ကာ ရင်ပတ်ကို လက်ဖြင့် မ-၍ “ဤအမှုကား အခြားသူ၏ အမှုမဟုတ်ချေ၊ ဤအမှုသည် ငါစောစောက တွေ့မြင်ရသော ရဟန်း၏အမှုသာ ဖြစ်၏။ မချွတ်ပင် ပြေလည်ရာပြေလည်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းတခုတော့ ရှိပေလိမ့်မည်၊ (သီဟိုဠ်မူအလို) မချွတ်ပင် ထိုရဟန်းသည် မျက်လှည့်အတတ်တမျိုးကို တတ်သိသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုရဟန်းသွားရာအရပ်ကို နောက်မှလိုက်ကာ စုံစမ်းပြီးလျှင် ဤအကြောင်းကို ငါသိအောင်ပြုပေအံ့” ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ မထေရ်မြတ် ကြွသွားရာလမ်းကို မေးမြန်းကာ လိုက်လေ၏။

ထိုအခါ အခြားတယောက်သည် ထိုပိတ်ချင်းသီးရှင် (ကြွက်ချေးရှင်) ယောက်ျား အလွန်လျှင် စိတ်နှလုံးကြမ်းတမ်းလျက် သွားနေသည်ကို မြင်လတ်၍ “အိုယောက်ျား…… သင်သည် အလွန်လျှင် စိတ်နှလုံးကြမ်းတမ်းလျက် သွားဘိ၏၊ အဘယ်အမှုကြောင့် ဤသို့သွားဘိသနည်း” ဟု မေးမြန်းလေသော် ပိတ်ချင်းသီးရှင် ယောက်ျားသည် ထိုဖြစ်ရပ်အကြောင်းအရာအားလုံးကို ထိုယောက်ျားအား ပြန်ကြားပြောဆိုလေ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ပိတ်ချင်းသီးရှင်ယောက်ျား၏ စကားကို ကြားရလေလျှင် “အိုအမောင်……ထွေရာလေးပါး စိတ်အကြံ များမနေပါလင့်၊ ကျွန်ုပ်၏ ဆရာသခင် ပိလိန္ဒဝိဇ္ဇအရှင်မြတ်ပင် ဖြစ်ပါလိမ့်မည်၊

အမောင်သည် ဤခွက်ကိုပင် ရှိရင်းစွဲ ကြွက်ချေးများ အပြည့် ထည့်၍ ယူဆောင်သွားရောက်ကာ မထေရ်မြတ်၏ ရှေ့တော်၌ ရပ်တည်ပါ။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်က ‘ဟယ်သူယုတ်...သင့်ခွက် ထဲမှာပါသည့် ထိုအရာတွေကား ဘာတွေနည်း’ဟု မေးတော် မူလိမ့်မည်။ ထိုသို့ မေးသောအခါ ‘ပိတ်ချင်းသီးတွေပါ အရှင် ဘုရား...’ဟု သင် လျှောက်ထားပါလေ။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ် သည် ‘ဝေံ ဘဝိဿတိ ဝသလ = ဟယ်သူယုတ်...သင်ပြောသည့် အတိုင်း ပိတ်ချင်းသီးတွေပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်’ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ လိမ့်မည်။ ထိုအခါ ခွက်မှာပါသည့် ကြွက်ချေးများရော လှည်းမှာ ရှိသည့် ကြွက်ချေးများပါ အားလုံးပင် တဖန် မူလဇာတိရုပ်သို့ ပြန်၍ ပိတ်ချင်းသီးချည်း ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်”ဟု အကြံပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ပိတ်ချင်းသီးရှင် ယောက်ျားသည် ထို ယောက်ျား ပြောကြားအကြံပေးသည့်အတိုင်း လိုက်နာပြုကျင့် လေ၏။ အလုံးစုံသော ပိတ်ချင်းသီးများသည် မူလပကတိအတိုင်း ပိတ်ချင်းသီးချည်း တဖန် ပြန်၍ဖြစ်လေကုန်၏။

(ဂ) တေဝဂ်ဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ပိလိန္ဒဝတ္ထမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်း တော်မမူမီ တခုသောဘဝဝယ် စကြာဝတေးမင်းဖြစ်၍ လူများ အပေါင်းကို ငါးပါးသီလ၌ တည်စေကာ နတ်ရွာသုဂတိရောက် အောင် ကျင့်ဆောင်ခဲ့လေသည်။ များသောအားဖြင့် ကာမာဝစရ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၌ ဖြစ်ကြသောနတ်များသည် ထိုအရှင် ပိလိန္ဒဝတ္ထမထေရ်အလောင်း စကြာဝတေးမင်း၏ အဆုံးအမကို ရယူလိုက်နာကျင့်သုံးကြ၍ မိမိတို့ဖြစ်လေရာရာ နတ်ပြည်ဘုံဌာန၌ နတ်စည်းစိမ်ကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် “ငါတို့သည် အဘယ်သူကို အမှီပြု၍ ဤနတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို ရရှိကြသနည်း”ဟု ဆင်ခြင်ကြ လေလျှင် ဤအရှင်ပိလိန္ဒဝတ္ထမထေရ်ကို ပြင်ကြ၍ “မထေရ်ကိုမှီ၍ ငါတို့သည် ဤနတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို ရအပ်လေပြီ”ဟု ကျေးဇူးတင် ဝမ်းမြောက်စွာ ကာ ည၌ နံနက်ပင် အပ်နှံပြတ် မထေရ်ကို လာရောက်၍ ရှိရှိ ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်

ရတနာ] (၂၇) အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယထေရ်အကြောင်း ၃၉၇

နောက် အချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာအလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခုဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ဒေဝ-
တာနံ ပိယမနာပါနံ ယဒိဒံ ပိလိန္ဒဝစ္ဆော = ရဟန်းဘို့....
နတ်ဘို့ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက
ရဟန်းတို့တွင် ပိလိန္ဒဝစ္ဆရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်
ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ဒေဝတာနံ ပိယမနာပ =
နတ်ဘို့ချစ်မြတ်နိုးအပ်သောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး =
ဧတဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၇) အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယမထေရ်အကြောင်း

(ဤမထေရ်၏ အမည်ရင်းမှာ ဗာဟိယတိုင်း၌ ဖွားမြင်သူဖြစ်သော
ကြောင့် “ဗာဟိယ”ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ ထိုဗာဟိယသည် နောက်
တချိန်၌ ပော်ပြုလတ္တံ့သော ဝတ္ထုအတိုင်း သစ်သားမျှင်တို့ကို အဝတ်
ပြုကာ ဝတ်၍နေ၏။ ထို့ကြောင့် “ဒါရုစီရိယ = သစ်သားမျှင်အဝတ်ကို
ဝတ်သောသူ”ဟု အမည်တွင်ပြန်လေသည်။ အမည်နှစ်ရပ်ကို ပေါင်းစပ်
၍ ဤမထေရ်ကို “ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်”ဟု ခေါ်တွင်
လေသည်။)

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်အလောင်း သုတော်ကောင်း
သည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ
ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်ခဲ့လတ်၍
ရှေးမထေရ်အလောင်းများနည်းတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရား
ဒေသနာကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်
တပါးကို “မဂ်ဖိုလ်အသိဉာဏ်ကို လျင်မြန်စွာ ရရှိကြသော ရဟန်း
တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရာထူး”၌ ထားတော်

မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး=ဌာနန္ဒရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာမူချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင့်လည်ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာဆုတ်ယုတ်သော အခါဝယ် အောက် အရှင်ဗုဒ္ဓမထေရ်၏ ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အဇော်ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ(အောက် အရှင်ဗုဒ္ဓဝတ္ထု စာမျက်နှာ ၃၇၈-၌ကြည့်ပါ။)တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်ကာ ရဟန်းတရား အားထုတ်၍ စင်ကြယ်သော၊ ပြည့်စုံသော သီလရှိသူ ဖြစ်ရကား အသက်အဆုံး၌ နတ်ပြည်ဝယ် ဖြစ်လေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးအံ့ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသား နတ်သားသည် ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျတကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၌သာ စံနေ၍ ဤအကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် ဗာဟိယတိုင်း၌ အမျိုးကောင်းအိမ်ဝယ် အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်၍လေလေသည်။ ထိုဗာဟိယအမျိုးကောင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ စိုးအုပ်နေထိုင်လျက် တနေ့သောအခါ “ငါသည် ကုန်သွယ်မှုကို ပြုပေအံ့”ဟု ကြံစည်ကာ သုဝဏ္ဏဘူမိသို့သွားမည့် စက်လှေကို စီးနင်းလိုက်ပါ၍ သွားလေ၏။ ထိုသူတို့စီးနင်းလိုက်ပါသွားသော လှေသည် လိုရာအရပ်သို့ ပရောက်ပဲ သမုဒြာအတွင်းမှာပင် ပျက်စီးခဲ့လေ၏။ လှေသင်္ဘောပါ လူများအပေါင်းသည် ငါး၊ လိပ်တို့၏အစာ ဖြစ်ကြရလေ၏။

ဤဗာဟိယအမျိုးကောင်းသားသည်ကား ပဋိမဘဝိကသား ဖြစ်သောကြောင့် အသက်မသေပဲ သစ်သားပိုင်းတခုကို ဆွဲကိုင်

အမှီပြုရ၍ ခုနစ်ရက်ခွဲမြောက်သောနေ့၌ သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းဝယ် ကမ်းသို့တက်မိ၍ လူတို့နေရာအရပ်သို့ ရောက်လတ်သည်ရှိသော် “အဝတ်မဝတ်သော ယခု ငါ့အသွင်ဖြင့် လူအများတို့သို့ ချဉ်း ကပ်ရန် မသင့်ချေချေ” ဟု ဆင်ခြင်မိ၍ မနီးမဝေးသော အရပ်၌ ရှိသော တဖက်ဆည်ကန်ကြီးမှ မှော်သိုက်အုံတခုကို ယူဆောင် ကာ ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်ပြီးနောက် တနေရာ၌ ကျရောက်နေသော ခွက်ဆွေးတခုကို ကောက်ယူ၍ ဆွမ်းအလို့ငှါ ရွာတွင်းသို့ ဝင် လေ၏။

လူများသည် ဗာဟိယကို မြင်ကြလေလျှင် “လောက၌ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်များ အကယ်၍ ရှိကြမည်ဆိုလျှင် ဤ အရှင်မြတ်ကဲ့သို့ သဘောရှိသူတို့သာ ဖြစ်လေရာ၏။ အသို့နည်း အရှင်သူမြတ်သည် ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ကို ကျင့်သူဖြစ်သောကြောင့်တည်း အဝတ်ကို မခံယူ သလော၊ သို့မဟုတ် လူ့အပ်လျှင် ခံယူလေရာမည်လော” ဟု စုံစမ်း လိုကြသဖြင့် အထူးထူးသော အရပ်တို့မှ အဝတ်များကို ယူဆောင် ပေးလှူကြလေသည်။ ဗာဟိယသည် “အကယ်၍များ ငါသည် ဤယခု အသွင်အမူဖြင့် မလာရောက်ခဲ့လျှင် (= သားနားသပ် ယပ်စွာဝတ်ဆင်၍ လာရောက်ခဲ့လျှင်) ဤလူများသည် ငါ့အား မကြည်ညိုကြကုန်လေရာ၊ တစုံတခုပြုလုပ်ကာ ဤလူများကို လှည့် ဖြား၍ အသက်ရှင်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်း တခုတော့ ပြုမှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်၍ အလိုနည်းသောဟန်ဖြင့် ထိုလူများ လူ့အပ်သည့် အဝတ်များကို မခံယူပဲ နေလေ၏။ လူတို့ သည် အတိုင်းထက်အလွန် ကြည်ညိုကြ၍ ကြီးစွာသော ပူဇော် သက္ကာရမှုကို ပြုကြလေကုန်၏။

ဗာဟိယသည်လည်း ဆွမ်းကိစ္စပြုပြီးလတ်သော် (= ထမင်း စားပြီးပတ်သော်) ထိုရွာနှင့် မနီးမဝေးသော အရပ်၌ တည်ရှိ သည့် နတ်ကွန်းတခုသို့ သွားရောက်လေ၏။ လူများသည် ဗာဟိယ နှင့် အတူတကွပင် လိုက်ပါသွားကြ၍ ထိုနတ်ကွန်း = နတ်စင်ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်း၍ ပေးကြလေကုန်၏။ ထိုနောက် ဗာဟိယ သည် ဤလူများကား ငါ့အား မှော်သိုက်ကို ဝတ်ကာမျှဖြင့်ပင်

ဤသို့သော ပူဇော်သက္ကာရမှုကို ပြုကြကုန်၏။ ထိုလူများအပေါ်၌ ငါသည် ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ရှိသူကဲ့သို့ ဖြစ်မှ သင့်တော်တော့မည်” ဟု ကြံစည်၍ ပေါ့ပါးသော သစ်ပျဉ်ချပ်များကို ရှာဖွေယူဆောင်ကာ ပါးပါးလွှာလျက် လျော်မျှင်များ၌ ကုံးသိပြီးလျှင် သစ်သားအဝတ် ပြုလုပ်ကာ ဝတ်ရုံ၍ အသက်မွေးမှုပြုကာ နေလေ၏။ (ဤအချိန်မှစ၍ သူ၏အမည်မှာ ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ=သစ်သားအဝတ်ကို ဝတ်သည့် ဗာဟိယ-ဟူ၍ တွင်မည်လေ၏)။

ဗြဟ္မာကြီး လာရောက် သတိပေးခြင်း

ထိုနောက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် ဆုတ်နစ်သော အခါက အတူတကွ တောင်ထိပ်သို့တက်၍ ရဟန်းတရား အား ထုတ်ခဲ့ကြသော ရဟန်းခုနစ်ပါးတို့အနက် ဒုတိယထောင်သည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်၍ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ၌ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုဗြဟ္မာသည် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့မှာပင် မိမိရရှိအပ်သော ဗြဟ္မာ့ည်းစိန်ကို ကြည့်ရှု၍ လာရာအရပ်ကို ဆင်ခြင်လတ်သော် သူငယ်ချင်းရဟန်း ခုနစ်ပါးတို့ တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်၍ ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်ရာ အရပ်ကို မြင်ပြီးနောက် မိမိမှကြွင်းသော သူငယ်ချင်းရဟန်း ခြောက်ပါးတို့၏ လားရောက် ဖြစ်ပွားရာအရပ်ကို ဆက်၍ ဆင်ခြင်လေလျှင် တပါးက ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြောင်း၊ ကျန်ငါးပါးဘို့က ကာမဝစရနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ကြကြောင်းကို ကောင်းစွာသိမြင်၍ အခါမပြတ် ထိုသူငယ်ချင်း ငါးဦးတို့ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုလေ့ ရှိပေ၏။

ဤသို့အခါ၌ကား “ငါ့သူငယ်ချင်းများသည် ယခုအခါ အဘယ်အရပ်၌ ဖြစ်နေကြသနည်း” ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်လတ်သော် သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းကို အမှီပြု၍ အံ့ဩဖွယ်မြဲခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြန်နေသည့် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယကို မြင်၍ “ဤသို့ဆိုက်ကား ပျက်စီးပေါ့တကား၊ ငှေးကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော်ခေတ်တုန်းက ရဟန်းတရား ပွားများကျင့်ကြံစဉ် အလွန်အလွန် ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ရှိသူ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်

ဆောင်ယူအပ်ခဲ့သော ဆွမ်းကိုသော်မှ မစားမသုံးခဲ့ပဲ ယခုအခါ ဝမ်းရေးဟူသော အကြောင်းကြောင့် မိမိကိုယ်တိုင်က ရဟန္တာ မဟုတ်ပဲလျက် ရဟန္တာ၏အဖြစ်ကို ဝန်ခံကာ လောက (=လူ အပေါင်း)ကို လှည့်ဖြား၍ ကျက်စား သွားလာ နေဘိတကား၊ မြတ်စွာဘုရားရှင် လောက၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူကြောင်းကိုလည်း သူသည် မသိသေးချေ၊ ငါသည် ယခုပင် သွားရောက်အံ့၊ သွားရောက်ပြီးလျှင် ငါ့သူငယ်ချင်းကို ထိတ်လန့်သံဝေဂ ရစေ၍ လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို အသိပေးပေအံ့”ဟု ကြံသည်ဆင်ခြင်၍ ထိုခဏမှာပင် မြဟ္မာ့ပြည်မှ ဆင်းသက်ခဲ့၍ ညဉ့်အခါဝယ် သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်း ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ၏ မျက်မှောက်၌ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ တောက်ပစွာဖြင့် ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာလေ၏။

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် မိမိ၏ နေရာအရပ်၌ အရောင်အလင်းကို မြင်၍ အပြင်သို့ ထွက်ကာ ရပ်တည်ပြီးလျှင် မြဟ္မာကြီးကို ကြည့်ရှုလျက် လက်အုပ်ကို ချီးမြှောက်ကာ “အရှင်ဘုရားတို့သည် အဘယ်သူတို့ပါနည်း” ဟု မေးလေ၏။ ထိုအခါ မြဟ္မာကြီးသည် “ငါသည် သင်၏ သူငယ်ချင်းဟောင်းတည်း၊ ကဿပ မြတ်စွာ သာသနာတော် ဆုတ်နစ်သောအခါ သင်နှင့်အတူတကွ ဘောင်ထိပ်သို့တက်၍ ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်သဖြင့် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ မြဟ္မာ့ပြည်၌ ငါ ဖြစ်ရလေပြီ၊ ငါတို့ ခုနစ်ပါးအနက် အကြီးဆုံးသံဃမထေရ်သည်ကား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့လေပြီ၊ သင်တို့ငါးဦးသည် ကာမာဝစရနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ခဲ့ကြလေပြီ၊ ငါသည် သင့်ကို ဤအရပ်၌ အံ့ဩဖွယ်ပြုခြင်းဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြု၍နေသည်ကို မြင်ရ၍ ဆုံးမရန် လာခဲ့ပေသည်”ဟု အကြောင်းအကျိုး ဖော်ပြပြောဆိုပြီးလျှင်—

“အိုဗာဟိယ...သင်သည် (၁) အာသဝေါ ကုန်ခန်း ရဟန္တာလည်း မဟုတ်ချေ၊ (၂) အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်ဆိုက်သူလည်း မဟုတ်ချေ၊ (၃) (ထိုသို့ ရောက်ဆိုက်ဖို့ရန်

ကို မဆိုထားဘဲ) သင့်မှာ အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဖို့ရန်အကျင့်မှန်လည်း အဏုမြူပင် မရှိသေးချေ” -

ဟု ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆိုလေ၏။ ထို့နောက်မှ မြဟ္မာကြီး သည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား လောက၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ယခုအခါ သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ ကြောင်း ပြောကြား၍ “သင်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်သို့ သွားရောက်လေလော့”ဟု ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယကို တိုက်တွန်း စကား ပြောကြားပြီးလျှင် မြဟ္မာပြည်သို့ ပြန်သွားလေ၏။

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် မြဟ္မာကြီး၏ စကားကို ကြားသိရ လေလျှင် များစွာ ထိတ်လန့် = သံဝေဂရ၍ “ငါသည် နိဗ္ဗာန် လမ်းမှန်ကို ရှာပေတော့အံ့” ဟု ကြံစည် အောက်မေ့ပြီးလျှင် ယူဇနာ (၁၂၀) တရုတ်နစ်ဆယ် ဝေးကွာသော ခရီးကို တည၌ သာ နေခြင်းဖြင့် အပြင်း သွားရောက်၍ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆိုက် ရောက်လေ၏။ ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ချိန် မှာ နံနက်ခင်းအခါ ဖြစ်သည်။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ကိုယ်တော်၌ ထံသို့ လာနေသည်ကို သိတော်မူ၍ “ဗာဟိယ၏ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့ကား ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်ကြသေး၊ ခဏကြာမှသာ ရင့်ကျက်ခြင်းသို့ ရောက်ကြလိမ့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်သိရှိတော်မူကာ ဗာဟိယ၏ ဣန္ဒြေများ ရင့်ကျက်ချိန်ကို ငုံ့ဆိုင်း စောင့်လင့်တော် မူလျက် များစွာသော ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံကာ ထိုခဏမှာပင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဆွမ်းခံကြွာငင်တော်မူလေ၏။

ဗာဟိယသည် ဘုရားရှင် ဆွမ်းခံကြွသွားတော်မူပြီးနောက်မှ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ ဝင်၍ နံနက်ဆွမ်း ဘုဉ်းပေးပြီးကြ သဖြင့် ကိုယ်၏ လေးလံမှုကို ပယ်ဖျောက်ရန် ဟင်းလင်းအပြင်

ဝယ် လူးလာတုံ့ခေါက် စကြိုလျှောက်နေကြသည့် များစွာသော ရဟန်းတို့ကို ဖူးတွေ့ရ၍ “ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား အဘယ်အရပ်၌ နေတော်မူပါသနည်း အရှင်တို့ဘုရား....”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ရဟန်းတို့သည် “ယခုပင် မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွဝင်သွားတော်မူသည်”ဟု ဖြေကြားပြီးလျှင် “သင်သည် အဘယ်အရပ်မှ လာခဲ့သနည်း”ဟု မေးမြန်းကြလေ၏။ ဗာဟိယက “အကျွန်ုပ်သည် သုပ္ပါရကဆိပ်ကမ်းမှ လာရောက်ခဲ့ပါသည် ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား ဖြေကြားလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် ဗာဟိယကို “သင်သည် ခရီးဝေးမှ လာခဲ့ရသူ ဖြစ်၏၊ ထိုင်ပါဦး၊ ခြေများကို ဆေးကြော၊ နယ်ဆီလိမ်းကျံ၍ အတန်ငယ် အပန်းဖြေပါဦး၊ ဆွမ်းခံရာမှ ပြန်ကြွတော်မူလာသောအခါ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရပါလိမ့်မည်”ဟု စိတ်ရှည်လက်ရှည် ပြောဆိုကြလေ၏။

ထိုအခါ ဗာဟိယသည် “အရှင်ဘုရားတို့....တပည့်တော်သည် မိမိအသက်၏ အန္တရာယ်ကို မသိနိုင်ပါ။ တပည့်တော်သည် တညဉ့်တည်းဖြင့်ပင် တစုံတခုသော အရပ်၌မျှ ကြာမြင့်စွာ မရပ်ခဲ့ပဲ မထိုင်ခဲ့ပဲ ယူဇနာ တရာ့နှစ်ဆယ်ရှိသော ခရီးကို အပြင်း လာရောက်ခဲ့ရပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ပြီးမှသာ အပန်းဖြေပါတော့မည်”ဟု ပြောဆိုလျှောက်ထား၍ အဆောတလျင်ပင် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ဝင်ရောက်သွားလေသော် အတုမရှိသော ဗုဒ္ဓကျက်သရေတော်ဖြင့် ဘင့်တယ်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကို ပက်ပင်းပါ ဖူးတွေ့ရလေ၏။ ဗာဟိယသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လမ်းခရီးအကြား ကြွသွားတော်မူနေသည်ကို ဖူးမြင်ရလေလျှင် “ငါသည် အလွန်ကြီး ကြာမြင့်မှ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရလေသည်”ဟု ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ငါးဖြာသောဝီတိဖြင့် တွေ့ထိနံ့စပ်သောကိုယ် ရှိ၍ ဝီတိအဟုန်ကြောင့် မတုန်မလှုပ် ဖွင့်လှစ်သော မျက်စိအစုံရှိကာ မြင်ရာအရပ်မှပင် ကိုယ်ကို ကိုင်းညွတ်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်ရောင်အတွင်း ချင်းနင်း သက်ရောက် နစ်မြုပ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏အနီး ထံတော်မှောက်သို့

တိုးလျှိုးသွားရောက်၍ တည်ခြင်းငါးမျိုးဖြင့် ရှိခိုးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်အစုံတို့ကို ဆုပ်နယ်၊ နမ်းစုတ်လျက်—

“မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ၊ ကောင်းသောစကားကိုမိန့်ကြားတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသမ့် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ၊ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားတော်သည် အကျွန်ုပ်၏အဖို့ရာ ရှည်လျားစွာသော ညဉ့်ကာလပတ်လုံး စီးပွား၊ ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်”—

ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဗာဟိယ-ဝါရုစီရိယကို—

“ချစ်သား ဗာဟိယ—တရားဟောရန် အခါမဟုတ်သေး၊ ငါဘုရားတို့သည် ဆွမ်းအလို့ငှါ မြို့တွင်းသို့ ဝင်နေကြကုန်၏”—

ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏အဖို့ရာ ဆတ္တလောက၏ အစီးအပွားအလို့ငှါ ကျင့်ကြံပို့ရန် အခါမဟုတ်သေးဟူ၍ ရှိရသေးသလော-ဟု မေ့မှတ်ရှိုက်။ အပြေကား- ဤ၌ အခါအရ ဝေနေယျတို့၏ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ချိန်ကို ဆိုလို၏။ ထိုအချိန်၌ ဗာဟိယ၏အဖို့ရာ မိမိ၏ သဒ္ဓါ-စသောဣန္ဒြေများ ရင့်ကျက်သည်၊ မရင့်ကျက်သည်၏အဖြစ်ကို အလွန်သိနိုင်ခဲ့၏။ (ဝင်စေထို အချိန်၌ ဗာဟိယ၏ သဒ္ဓါ-စသော ဣန္ဒြေတို့ကား မရင့်ကျက်သေးချေ၊ ထိုသို့သင့်ဣန္ဒြေများ မရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ငါဘုရားတရားဟောချိန်မတန်သေးဟု အပြေပေးလျှင် ဗာဟိယကား နားလည်မည်—သိသည်မဟုတ်)။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထို (ဗာဟိယ၏ ဣန္ဒြေများ မရင့်ကျက်သေးမှတ်သည်ဟူသော) အကြောင်းကို မိန့်တော်မူပေ ဗာဟိယ နားလည် သိရှိမည် “ကိုယ်တော်မြတ်၏ မြို့တွင်း၌ ဆွမ်းခံနေခြင်းကိုသာ” ထို တရားမဟောခြင်း၏ အကြောင်း စနေပြင်ညွှန်ပြတော်မူလေသည်။ (ဆိုလိုရင်းကား)- မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေနေယျအကျိုး သည်ပိုးရွက်ဆောင်ရန် တရားဟောတော်မူသည်ဆိုသော်လည်း ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျ၏ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်ချိန်ကို သိတော်

မူ၍သာ ကာလညှပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ပီပီ တရားဟောတော်မူသည်။ ကျွတ်ထိုက်သူ ဝေနေယျ၏ ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးချိန်၌ တရားမဟော၊ ထိုအချိန်မှာလည်း ဗာဟိယ၏ ဣန္ဒြေများကား မရင့်ကျက်သေးချေ၊ (ထို့ကြောင့် ထိုဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးချိန်မှာ တရားဟောလျှင်လည်း မဂ်၊ ဖိုလ်တရားကို ရမည်မဟုတ်)၊ “ဗာဟိယ....သင်၏ သဒ္ဓါ-စသောဣန္ဒြေများ မရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ဤအချိန်ကား သင့်အား တရားဟောရန် အချိန်မတန်သေး” ဟု မိန့်တော်မူလျှင်လည်း ဗာဟိယမှာ သာသနာပြင်ပ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်၍ နားလည် = သိရှိမည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဗာဟိယ သိရှိနားလည်နိုင်မည့် “မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်နေခြင်း” ကိုသာ အကြောင်းအနေဖြင့် မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရ၏။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသောအခါ ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် နှစ်ကြိမ်မြောက် ဆက်၍—

“မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်ဘုရား၏ အသက် အန္တရာယ်များ ဖြစ်မည်၊ မဖြစ်မည်ကို၎င်း၊ တပည့်တော်၏ အသက်အန္တရာယ်များ ဖြစ်မည်၊ မဖြစ်မည်ကို၎င်း ကေန်ကေ သိနိုင်ခဲ့လှပါသည်။ သို့ပါသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား....ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ။ ကောင်းသော စကားကို မိန့်ကြားတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်အား တရားဟောတော်မူပါ။ ယင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားတော်သည် အကျွန်ုပ်၏ အဖို့ရာ ရှည်လျားစွာသော ညဉ့်ကာလပတ်လုံး စီးပွား၊ ချမ်းသာအလို့ငှါ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်”—

ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားပြန်လေ၏။ ထိုအခါမှာလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ရှေးနည်းအတူပင် “ချစ်သား ဗာဟိယ ...တရားဟောရန် အခါမဟုတ်သေး၊ ငါဘုရားတို့သည် ဆွမ်းအလို့ငှါ မြို့တွင်းသို့ ဝင်နေကြကုန်၏” ဟူ၍ပင် မိန့်တော်မူ၏။ (ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ဤသို့ ပယ်မြစ်စကား မိန့်ကြားတော်မူသည်ဟု အထူးမှတ်ယူရ၏)။

(ဤ၌။ ။ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် ပစ္စိမဘဝိကသား ဖြစ်သောကြောင့် ဗိမိဇ် (အရဟတ္တဖိုလ်၏) အကြောင်း = ရွေးကောင်းမှုက တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သောကြောင့် ဤကဲ့သို့ အသက်အန္တရာယ်ကို ထည့်၍ ဦးတည်၍ လျှောက်ထားလေသည်။ မှန်၏ - ပစ္စိမဘဝိကသား တို့မှာ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မထောက်ပံ့သဖြင့် အသက်ကုန်ခြင်း = သေခြင်း မည်သည် အဘယ်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်ချေ။

“မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာဟိယအား တရားဟောတော်မူလိုပါလျက် အဘယ်ကြောင့် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဖယ်တော်မူသနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိ၏။ အဖြေကား—ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “ငါဘုရားကို ပူးပြင်ရသောအချိန်မှစ၍ ဤဗာဟိယ၏ တကိုယ်လုံး နှစ် သက်ခြင်း = ပိတိတရား လွမ်းလျက် ပုံးလျက် ရှိလေသည်။ ပိတိအဟုန် ကား အလွန်အားကြီးနေသေး၏။ တရားနာသော်လည်း မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်မည် မဟုတ်သေး။ အလယ်အလတ်ရှုမှု = မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဖြစ်ပွားလာသည်တိုင်အောင် ဆိုင်းငံ့ဦးမှ သင့်တော်မည်။ ထို့ပြင်လည်း ခရီးယူနေ ဘုရားနှစ်ဆယ်ကို အပြင်း (ညတွင်းချင်း) လာခဲ့ရသောကြောင့် ဗာဟိယ၏ ကိုယ်၌လည်း ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု အလွန်အားကြီးနေသေးသည်။ ထိုပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှု ငြိမ်းအေးအောင် စောင့်ဆိုင်း ငံ့လင့်ဦးမှ သင့်တော်မည်” ဟု အကြံတော် ဖြစ်ပါးလေ သည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ကြိမ်တိုင် ဖယ်တော်မူသည်။ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် သုံးကြိမ်မြောက်လည်း မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ဒုတိယအကြိမ်ကကဲ့သို့ပင် တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားပြန်လေသည်။ ထိုသို့ သုံးကြိမ်မြောက် တောင်းပန် အပ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ၏ ကိုယ်၌—

- (၁) အလယ်အလတ်ရှုမှု = မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဖြစ်ပွားလာ ပြီကို၎င်း၊
- (၂) ခရီးပန်း နွမ်းနယ်မှု ငြိမ်းအေးပြီကို၎င်း၊
- (၃) ဗာဟိယ၏ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့ ရင့်ကျက်လာပြီ ကို၎င်း၊

(၄) ဗာဟိယ၏ အသက်အန္တရာယ် နီးကပ်လာပြီကို
၎င်း—

သိမြင်တော်မူ၍ “ယခုအခါ ဗာဟိယအား တရားဟောရန်
အချိန်တန်ပြီ” ဟု ဆင်မြင် စဉ်းစားတော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့
သောအတိုင်း အကျဉ်းချုပ်တရားစကား ဟောကြားတော်မူလေ
၏။ ဟောကြားတော်မူပုံမှာ—

“(၁) ချစ်သားဗာဟိယ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင်ချစ်
သားသည် ဤသို့ကျင့်ရမည်—‘မြင်အပ်သော အဆင်းမျိုးစုံ
ရူပါရုံ၌ မြင်ကာမျှဖြစ်အောင်၊ ကြားအပ်သော အသံမျိုးစုံ
သဒ္ဒါရုံ၌ ကြားကာမျှဖြစ်အောင်၊ တွေ့ရောက်အပ်သော
အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာမျိုးစုံ ရသာရုံ၊ အတွေ့မျိုးစုံ
ဗောဓဗ္ဗာရုံ၌ တွေ့ရောက်ကာမျှဖြစ်အောင်၊ သိအပ်သော
ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံ၌ သိကာမျှဖြစ်အောင်’ဟု ဤသို့လျှင်
သင်ချစ်သားသည် ကျင့်ရမည်။

(၂) ချစ်သားဗာဟိယ.... သင်ချစ်သားသည် အကြင်
အခါ၌ (ဝါ-အကြံကြောင့်) မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊
တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သော အာရုံ၌ မြင်ကာမျှ၊
ကြားကာမျှ၊ တွေ့ရောက်အပ်ကာမျှ၊ သိအပ်ကာမျှ ဖြစ်
အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ငြားအံ့။
ချစ်သားဗာဟိယ.... သင်ချစ်သားသည် ထိုအခါ၌ (ဝါ-
ထို့ကြောင့်) ထို မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့ရောက်အပ်၊
သိအပ်သည့် အာရုံနှင့်စပ်သော ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟနှင့်
ယှဉ်သူ = တပ်မက်သူ၊ ပြစ်မှားသူ၊ တွေဝေသူ စင်စစ်
ဖြစ်လိမ့်မည် မဟုတ်တော့ချေ။

(၃) ချစ်သားဗာဟိယ.... သင်ချစ်သားသည် အကြင်
အခါ၌ (ဝါ-အကြံကြောင့်) ထို မြင်အပ်၊ ကြားအပ်
တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သည့် အာရုံနှင့်စပ်သော ရာဂ၊
ဒေါသ၊ မောဟနှင့် မယှဉ်သူ = မတပ်မက်သူ၊ မပြစ်မှားသူ၊

မက္ခေဝေသု စင်စစ် ဖြစ်ခဲ့လျှင် ချစ်သားဗာဟိယ....သင် ချစ်သားသည် ထိုအခါ၌ (ဝါ-ထို့ကြောင့်) ထိုမြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သော အာရုံ၌ တဏှာ၊ မာန၊ ဗိဇ္ဇိတို့ဖြင့် မမှီသူ (= ထိုအာရုံလေးစုံ၌ 'ငါ့ဥစ္စာ' ဟု တဏှာဖြင့် မစွဲငြိသူ မမှီသူ၊ 'ငါ' ဟု မာနဖြင့် မစွဲငြိသူ မမှီသူ၊ 'ငါ့လိပ်ပြာ' ဟု ဗိဇ္ဇိဖြင့် မစွဲငြိသူ မမှီသူ) စင်စစ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

(၄) ချစ်သားဗာဟိယ....သင်ချစ်သားသည် အကြင် အခါ၌ (ဝါ-အကြံကြောင့်) ထို မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သော အာရုံ၌ တဏှာ၊ မာန၊ ဗိဇ္ဇိတို့ဖြင့် မမှီသူ စင်စစ် ဖြစ်ခဲ့လျှင် ချစ်သားဗာဟိယ....သင် ချစ်သားသည် ထိုအခါ၌ (ဝါ-ထိုသို့ တဏှာ၊ မာန၊ ဗိဇ္ဇိတို့ဖြင့် မမှီသူ စင်စစ် ဖြစ်သောကြောင့်ပင်) ဤ မျက်မှောက်ဘဝ = မနုဿဂတိ၌လည်း နောက်တဖန် ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်၊ တမလွန်ဘဝဖြစ်သည့် = (ဒေဝဂတိ၊ နိရယဂတိ၊ တိရစ္ဆာန်ဂတိ၊ ပေတဂတိတည်းဟူသော) ကြွင်းသည့် ဂတိလေးပါးတို့၌လည်း နောက်တဖန် ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်၊ ဤ မျက်မှောက်ဘဝ = မနုဿဂတိ၊ တမလွန်ဘဝ = ကြွင်းသည့်ဂတိလေးပါး (ဝါ-မနုဿဂတိတည်းဟူသော ဤ မျက်မှောက်ဘဝ၊ ကြွင်းသည့်ဂတိလေးပါးတည်းဟူသော တမလွန်ဘဝ) = ဤနှစ်ပါးကို ချန်လှပ် ဖယ်ရှား အလွတ်ထား၍ အခြားတပါး လားရောက်ဖွယ်ရာ ဂတိလည်း မရှိချေ။ ဤသို့ မျက်မှောက်ဘဝ၊ တမလွန်ဘဝတို့၌ နောက်တဖန် ရုပ်နာမ်အသစ် မဖြစ်ခြင်းသည် ပင်လျှင် ကိလေသာဆင်းရဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ အဆုံးဖြစ်၏”-

ဟု အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန် အထွတ်ဘဝ၌ ဟောကြားတော်မူလေသည်။

(ဤ၌။ ။ဗာဟိယ-ဒါရုစီဒိယသည် သံဃိတ္တဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ် (= အကျဉ်းချုပ်တရားကို နှစ်သက်သောပုဂ္ဂိုလ်) ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် မြတ်စွာ

ဘုရားရှင်သည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား အာရုံခြောက်ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားတော်မူရာဝယ် ခြောက်စု ခြောက်ပုံ ဟောတော်မမူပဲ (ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ကို တွေ့ရောက်အပ်သော အာရုံမျိုး ဖြစ်၍ မုတဟူသော အမည်ဖြင့် တခုတည်းပြုပြီးလျှင်) ခိဋ္ဌ=မြင်အပ်သောအာရုံ၊ သုတ=ကြားအပ်သောအာရုံ၊ မုတ=တွေ့ရောက်အပ်သောအာရုံ၊ ဂိညာတ=သိအပ်သောအာရုံဟု လေးစုလေးပုံထား၍ ဟောကြားတော်မူလေသည်။

(၁) ရှေးခေတ်ပြရာပါ တရားဒေသနာ စကားရပ်လေးရပ်တို့တွင် ၁-အမှတ်ပြ ဒေသနာ စကားရပ်၌ “မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သော အာရုံလေးပါး သင်္ခါရတရားအစ၌ မြင်ကာမျှ၊ ကြားကာမျှ၊ တွေ့ရောက်ကာမျှ၊ သိကာမျှ ဖြစ်အောင် ကျင့်ဆောင်အားထုတ်ရမည်” ဟူသည်မှာ-အဆင်းကိုမြင်သည့် စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သောအခါ၊ အသံကိုကြားသည့် သောတဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်သောအခါ၊ အနံ့ကို တွေ့ရောက်ရမ်းရှုသည့် သာနဝိညာဏ်စိတ်၊ အရသာကို တွေ့ရောက် စားလျက်သည့် ဇိဝှိဝိညာဏ်စိတ်၊ အတွေ့ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ထိဆောက်တွေ့သိသည့် ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊ ရုပ်နာမ်မျိုးစုံ ဓမ္မာရုံကို သိသည့် မနောဒွါရာဇဇန်းစိတ်=ဤစိတ်များဖြစ်ကြသော အခါတို့၌ မြင်ကာမျှ၊ ကြားကာမျှ၊ တွေ့ရောက်ကာမျှ၊ သိကာမျှ သဘောတို့သာ လျှင် ဖြစ်၍ တပ်မက်မှု=ရာဂသဘော၊ ပြစ်မှားမှု=ဒေါသသဘော၊ တွေဝေမှု=မောဟသဘောတို့ လုံးဝမပါရှိချေ။ (အသင် စာဖတ်သူသည် တတ်နိုင်ပါလျှင် ပဉ္စဒွါရဝိထိနှင့် မနောဒွါရဝိထိတို့ ဖြစ်ပုံကို အာရုံပြုထားစေချင်ပါသည်)။

(စက္ခုဝိညာဏ် = အမြင်စိတ်၊ သောတဝိညာဏ် = အကြားစိတ်၊ သာနဝိညာဏ်=အနံ့စိတ်၊ ဇိဝှိဝိညာဏ်=လျက်စိတ် စားစိတ်၊ ကာယဝိညာဏ်=အတွေ့စိတ်=ဤစိတ် ၅-မျိုးကို ပဉ္စဝိညာဏ်ဟူ၍ ခေါ်၏)။ ပဉ္စဒွါရဝိထိ၊ မနောဒွါရဝိထိ စိတ်အစဉ်တို့ဖြစ်ကြသောအခါ ပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်သောခဏ၊ မနောဒွါရာဇဇန်း စိတ်ဖြစ်သောခဏတို့၌ မြင်ရုံ၊ ကြားရုံ၊ နံရုံ၊ လျက်ရုံ၊ စားရုံ၊ ထိရုံ၊ သိရုံ သဘောတို့မျှသာ ဖြစ်၍ တပ်မက်မှု=ရာဂ၊ ပြစ်မှားမှု=ဒေါသ၊ တွေဝေမှု=မောဟသဘောတို့ လုံးဝမပါရှိသကဲ့သို့ ထိုပဉ္စဝိညာဏ်စိတ်၊ မနောဒွါရာဇဇန်းစိတ်တို့၏ နောက်ဝယ် အလှည့်အကြိမ်ရောက်၍ ဖြစ်ပွားလာသော အဟုန်ဖြင့်ဖြစ်ကာ အာရုံ၏အရသာကို ပိုင်နိုင်စွာသုံးဆောင်သော ဇောစိတ်အစဉ်တို့ ဖြစ်

ပျားသောအခါမှာလည်း လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟသဘောတို့ လုံးဝမပါ ရှိအောင် (=လောဘဇော မကျအောင်၊ ဒေါသဇော မကျအောင်၊ မောဟဇော မကျအောင်) သင်ချစ်သား ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အား ထုတ်ရမည်ဟု ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ “မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သော အာရုံ လေးစုံ၌ လောဘဇော၊ ဒေါသဇော၊ မောဟဇောများ မကျအောင် ကျင့်ရမည်” ဟု ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုတော်မှာ လည်း “ချစ်သားဗာဟိယ... ထိုအာရုံလေးစုံ သင်္ခါရတရားအစုတို့၌ မြဲသည်၊ ချမ်းသာသည်၊ တင့်တယ်သည်၊ ခိုင်မာသည်-ဟု အလွဲလွဲ ရှုလျှင် လောဘဇော၊ ဒေါသဇော၊ မောဟဇောတို့ ကျနိုင်၏။ မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ မတင့်တယ်၊ မခိုင်မာ-ဟု ရှုမှသာလျှင် လောဘဇော၊ ဒေါသ ဇော၊ မောဟဇောတို့ မကျပဲ ဝိပဿနာ မဟာကုသိုလ်ဇောတို့ ကျနိုင် ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သင်ချစ်သားသည် ထိုအာရုံလေးစုံ သင်္ခါရ တရားအစုတို့၌ နိစ္စ=မြဲသည်၊ သုခ=ချမ်းသာသည်၊ သုဘ=တင့်တယ် သည်၊ အတ္တ=ခိုင်မာသည်-ဟု အလွဲလွဲမရှုပဲ အနိစ္စ=မမြဲ၊ ဒုက္ခ= ဆင်းရဲ၊ အနတ္တ=မခိုင်မာ-ဟူ၍ အမှန်ရှိသော ဝိပဿနာ မဟာကုသိုလ် ဇောများ ဖြစ်ပျားအောင်သာ အားထုတ်ကျင့်ဆောင်ရမည်” ဟု ဟော တော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား (၁) ဤ ၁-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် “အာရုံလေးစုံ သင်္ခါရတရားအစုတို့၌ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အသုဘ၊ အနတ္တ-ဟု ရှုရန် ညွှန်ပြတော်မူသောကြောင့် ဤစကားရပ်ဖြင့် အောက်စီသျှိ ၆-ပါး ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ပါးကို အကျဉ်းချုပ် ဟောကြားတော်မူသည်” ဟု ဆိုလိုရင်းကို မှတ်ယူရ၏။

(၂) ၂-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်၌ “ချစ်သားဗာဟိယ... သင် ချစ်သားသည် မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့ရောက်အပ်၊ သိအပ်သည့် အာရုံလေးစုံ သင်္ခါရတရားအစု၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်ထောက် အောင် မြင်စွာ ကျင့်ဆောက်က မဂ်ဉာဏ်သို့ရောက်၍ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကို အမြင်ပြတ် သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်ပြီးသူ ပယ်နိုင်သူဖြစ်ကာ တပ် မက်သူ၊ ပြစ်မှားသူ၊ တွေ့ဝေသူ စင်စစ် မဖြစ်လတ္တံ့။ = မတပ်မက်သူ၊ မပြစ်မှားသူ၊ မတွေ့ဝေသူ စင်စစ် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်သောကြောင့် ထို ၂-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် မင်္ဂလေး ပါးကို ဟောတော်မူလိုရင်းဖြစ်သည်ဟု သိမှတ်ရ၏။

(၃) အရိယာသခင် အရှင်သူမြတ်တို့မှာ အရိယဖိုလ်သို့ ရောက်သောအခါ အာရုံလေးစု သင်္ခါရတရားအစုတို့၌ ငါ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့လိပ်ပြာ ဟု တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ အစွန်းအငြိ လုံးဝမရှိသောကြောင့် ၃-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် အရိယဖိုလ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏ဟု သိမှတ်ရာ၏။

(၄) ဤ ၄-အမှတ်ပြ ဒေသနာစကားရပ်ဖြင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပရိနိဗ္ဗာန စုတိစိတ်တော်မှ နောက်အခါ၌ မျက်မှောက်ဘဝတည်း ဟူသော ဤ မနုဿဂတိ၊ တမလွန်ဘဝ (ဟုရံ-ဟူ၍) ခေါ်ဆိုအပ်သည့် ကြွင်းသော ဂတိလေးပါးတို့၌ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအသစ် မဖြစ်သောချုပ်ငြိမ်းမှု (ယင်း ချုပ်ငြိမ်းမှုကိုပင် အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ဟူ၍ ခေါ်သည်။) အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ကို ဟောတော်မူအပ်၏ဟု သိမှတ်ရာ၏။

ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ်ပင် သီလလေးပါးတို့ကို သုတ်သင်စင်ကြယ်စေ၍ ရရှိသော စိတ္တသမာဓိကို အမှီပြုကာ ဝိပဿနာတရား ထိုတထိုင်တည်းမှာပင် ပွားများအားထုတ်သဖြင့် လျင်မြန်သော မဂ်ဖိုလ်ပညာ အသိဉာဏ်ရှိသူ (= ခိပ္ပါဘိညပုဂ္ဂိုလ်) ဖြစ်သောကြောင့် ထိုခဏမှာပင် အာသဝေါတရား လေးပါးတို့ကို ကုန်ခန်းစေ၍ ပဋိသန္ဓိဒါဉာဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေ၏ = ပဋိသန္ဓိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။

အရှင်ဗာဟိယ - ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးနောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် (၁၉) တဆယ့်ကိုးတန် ပိုင်ပြီးလတ်သော် ဓမ္မတတရား လှုံ့ဆော် တိုက်တွန်းချက်အရ မြတ်စွာဘုရားကို သူ့အား ရှင်၊ ရဟန်းပြုပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “သင့်မှာ သပိတ်သင်္ကန်း ပြည့်စုံပြီလော” ဟု မေးတော်မူ၍ “မပြည့်စုံသေးပါဘုရား” ဟု ဗာဟိယက ပြန်ကြားလျှောက်ထားသောအခါ “ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ရှာဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၍ သာဝတ္ထိပြည်တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဆက်၍ ကြွသွားတော်မူလေ၏။

(ဗာဟိယကား ကဿပမြတ်စွာ သာသနာ၌ အနှစ် (၂၀၀၀၀) နှစ်သောင်းကြာ ရဟန်းတရား အားထုတ်စဉ် “ရဟန်းမည်သည် မိမိ

ကိုယ်တိုင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရရှိလျှင် ဒါနအားလျော်စွာ ပြုသဖြင့် ကိုယ်တိုင်ပင် သုံးဆောင်သင့်သည်” ဟု ယူဆကာ အခြားအပော်ရဟန်း တပါးအားမျှလည်း သပိတ်၊ သင်္ကန်း ပေးကမ်းချီးမြှောက်မှု မပြုခဲ့ချေ။ ထို့ကြောင့် ထိုဗာဟိယ၏ ခန္ဓာအစဉ်မှာ ဟေတုတိက္ခ ခေါ် ယူလောက် သည့် ဥပနိဿယည်း ပစ္စည်းကောင်းမှု မပါရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ဟေတုတိက္ခ ခေါ် တော်မမူ။ ကေဝိဆရာတို့ကမူ “ဗာဟိယ သည် ဗုဒ္ဓသုညကမ္ဘာတခု၌ ခိုးသူဖြစ်ခဲ့၍ မလေးတောင့် (= မြားကျည် တောက်) တို့ကို ဖွဲ့ဆောင်ကာ တောအပေါ်၌ ခိုးမှု တိုက်မှု ပြုနေစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတဆူကို တွေ့ရ၍ သပိတ်၊ သင်္ကန်း၌ တပ်မက်သောလောဘ ဖြင့် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်ကို မြားဖြင့် ပစ်သတ်၍ သပိတ်၊ သင်္ကန်း ကို လုယူခဲ့ဘူးလေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဗာဟိယမှာ (မြတ်စွာဘုရားက ဟေတု တိက္ခ ဟု ခေါ်တော်မူစေက မူ) ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်၊ သင်္ကန်း ဖြစ် လာလိမ့်မည် မဟုတ်-ဟု ဤ အကြောင်းကို သိတော်မူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဟေတု တိက္ခ ခေါ်တော်မမူ” ဟူ၍ မိန့်ဆိုကြ၏။ (ဥပါန ၄၊ မျက်နှာ ၈၅-မှ)။ ဤ ကေဝိဆရာတို့ ဖော်ပြအပ်သည့် အကုသိုလ်ကံမှာ ဗာဟိယ၏ ချည်အဝတ်ကောင်းကို မဝတ်ရပဲ ပျဉ်ချပ် ကိုသာ ဝတ်ရခြင်းအကျိုးနှင့် အထူးပင် အကြောင်း၊ အကျိုးဆက်စပ် လှ၏။

ဗာဟိယ နှားငွေ့ခံရ၍ အသက်ကုန်ခြင်း

ဗာဟိယသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ခွဲခွါခဲ့ပြီးလျှင် သာဝတ္ထိ ပြည်အတွင်း၌ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို လှည့်လည်ရှာကြံလေ၏။ ထိုသို့ သပိတ်၊ သင်္ကန်းရှာ လှည့်လည်နေသော ဗာဟိယကို သားသယ် အမိဖြစ်သော နှားမကကောင်သည် အပြေးလိုက်ကာ ငွေ့၍ အသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်ပေလေ၏။

(လွန်လေပြီးသောအခါ သုဋ္ဌေးသားလေးယောက်တို့ သည် ပြည်တန်းဆာမတယောက်ကို ဥယျာဉ်သို့ ခေါ် ဆောင်၍ တနေ့ပတ်လုံး ခြီးထူးပျော်ပါးကြပြီး နေဝင် သောအခါ သုဋ္ဌေးသားကသောက်က ကျန်သူငယ်ချင်း သုဋ္ဌေးသားသို့ ယောက်ဖို့ကို “သူငယ်ချင်းတို့... ဤပြည် တန်းဆာမ၏ လက်၌ ငွေတထောင်၊ ရွှေများစွာတို့နှင့်

အဖိုးတန်တန်းဆာများ ပါရှိလေသည်။ ဤ ဥယျာဉ်၌ အခြားသူ တဦးတယောက်မျှ မရှိ၊ ညဉ့်အခါလည်း ဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ကိုင်း ..ငါတို့သည် ဤ ပြည့်တန်းဆာမကို သတ်၍ ဥစ္စာအားလုံးကို ယူဆောင်သွားကြစို့” ဟု တိုင်ပင်လေအကြံပေးလေသည်။ သူငယ်ချင်းလေးဦးသားလုံးပင် စိတ်သဘောတူ ပြည့်တန်းဆာမကို သတ်ရန်အားထုတ်ကြလေ၏။ ပြည့်တန်းဆာမသည် ထိုသူလေးယောက်တို့က ထိုးကြိတ် ရိုက်ပုတ် သတ်ဖြတ်ကြစဉ်ပင် “ဤသူတို့ကား အရှက်မဲ့ကြ ကရုဏာမဲ့ကြကုန်၏။ ငါနှင့် ကိလေသာ အလိုလိုက် ပျော်ပိုက်ကြပြီး အပြစ်မဲ့သူ ငါ့ကို သက်သက်မဲ့ ဥစ္စာလောဘဖြင့် သတ်ကြ၏။ ဤသူတို့သည် ငါ့ကို တကြိမ်တော့ (ငါ အားနွဲ့၍) သတ်ကြစေဦးတော့၊ ငါတမူကား ဘီလူးမ-ဖြစ်ပြီးလျှင် ဤသူလေးယောက်တို့ကို အကြိမ်များစွာ သတ်နိုင်သည့်ကိုယ် ဖြစ်ရပါလိ၏”ဟု ဆုတောင်း၍ သေလေ၏။

ထိုသူလေးယောက်တို့တွင် တယောက်ကား ပုတ္တ-သာတိအမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လာလေသည်။ တယောက်ကား (ယခု) ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ၊ အခြားတယောက်ကား တမ္ပဒါဠိကဒိုးသတ်သွား၊ အခြားတယောက်ကား သုပ္ပဗုဒ္ဓအနာကြီးရောဂါရှိသူ ဖြစ်ကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် ဤသူလေးယောက်တို့ကို အရာမက များစွာသော ကိုယ်အဖြစ်၌ပင် ပြည့်တန်းဆာမသည် ဘီလူးမျိုး၌ဖြစ်သော နွားမဖြစ်၍ (= နွားမယောင်ဆောင်၍) ဝှေ့သတ်ခဲ့လေသည်။ ယိုသူလေးယောက်လုံးပင် ထိုအကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ထိုထိုဘဝ၌ အသက်တမ်းမကုန်မီ အကြား၌ သေခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ကြရလေပြီ။ ဤသို့လျှင် ဖော်ပြရာပါ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဗာဟိယ၏ အဆောတလျှင် သေခြင်း ဖြစ်လေသည်ဟု မှတ်ရာ၏။ ။ဥဒါန ၉၊ မျက်နှာ ၂၆၂-၄)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း ဆွမ်းခံကြပြီးသော် ဆွမ်းကိစ္စပြုပြီးနောက် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် မြို့မှ ထွက်တော်မူလေလျှင် ဗာဟိယ၏ ဥတုဇရုပ်ကိုယ် အမှိုက်ပုံ၌ ကျရောက်နေသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့.... သွားကြကုန်၊ အိမ်တံခါးတခု၌ ရပ်တည်ကြကာ ညောင်စောင်းငယ်တခုကို ယူဆောင်စေကြ၍ ဤဗာဟိယ၏ ဥတုဇရုပ်ကိုယ်ကို မြို့မှ ထုတ်ဆောင်ပြီး ဖုတ်ကြည်းသပြိုဟ်ကြ၍ အရိုးဓာတ်ကို စေတီတည်ကြကုန်လော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် မိန့်တော်မူတိုင်း ပြုလုပ်ကြလေကုန်၏။

ထိုသို့ ပြုလုပ်ကြပြီးနောက် ရဟန်းတို့သည် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ပြန်ရောက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားယံတော်သို့ ဆည်းကပ်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ ရွက်ဆောင်ခဲ့သောကိစ္စကို လျှောက်ထားကြပြီးနောက် “မြတ်စွာဘုရား.... ဗာဟိယ၏ လားရောက်ရာဂတိကား အဘယ်ပါနည်း၊ ရှေးရှုရောက်ရာ တမလွန်ဘဝကား အဘယ်ပါနည်း၊ (တနည်း) မြတ်စွာဘုရား.... ဗာဟိယ၏ အဖြစ်သနစ်ကား အဘယ်ပါနည်း = အရိယာလေလော၊ ပုထုဇန်လေလော၊ ရှေးရှုရောက်ရာကား အဘယ်ပါနည်း = ဘဝသံသရာ၌ တဖန်ဖြစ်ခြင်းပင်လော၊ ဘဝ၏ချုပ်ငြိမ်ခြင်း ချုပ်ငြိမ်းရာပင်လော” ဟု မေးလျှောက်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့.... ဗာဟိယသည် ပညာရှိ၏၊ လောကုတ္တရာတရားအား လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်၏၊ တရားဟူသော အကြောင်းကြောင့် ငါဘုရားကို မညှဉ်းဆဲ၊ ရဟန်းတို့.... ဗာဟိယသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘုံဇာတ်သိမ်းလေပြီ” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အရှင်ဗာဟိယ - ဒါရူစီရိယ၏ အရိုးဓာတ်ကို စေတီတော် အတည်ခိုင်းခြင်းဖြင့်ပင် ထိုအရှင်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်ကြောင်းကား အနက်သွားအားဖြင့် ထင်ရှား၏၊ ထိုသို့ထင်ရှားသော်လည်း ထိုမျှဖြင့် ယုံပီမသိရှိသော ရဟန်းတို့က ထိုသို့မေးလျှောက်ခြင်း ဖြစ်သည်၊ တနည်း အထူးသဖြင့် ထင်ရှားအောင် လျှောက်ထား မေးမြန်းကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အထူးမှတ်ရ၏)။

ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောကြားခြင်း

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ပရိ-
နိဗ္ဗာန် စံလွန်ပြီဖြစ်ကြောင်းကို မိန့်ဆိုတော်မူသောအခါ ရဟန်း
တို့သည် “မြတ်စွာဘုရား.. အရှင်ဘုရားတို့သည် ‘ဗာဟိယ-ဒါရု-
စီရိယသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီ’ဟု မိန့်တော်မူကြ၏၊
အဘယ်အခါက ထိုဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့
ရောက်ပါသနည်း”ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားကြကုန်၏။ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်က “ငါဘုရား၏ တရားကို ကြားပြီးစကပင် အရဟတ္တ
ဖိုလ်သို့ ရောက်လေသည်”ဟု မိန့်တော်မူလျှင် ရဟန်းတို့သည်
မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့သည်
အဘယ်အခါ၌ ထိုဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယအား တရားဟောတော်
မူအပ်ပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်ကြပြန်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်က “ယနေ့ပင် ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ငါဘုရားသည် လမ်း
ခရီးအကြား၌ ရပ်တည်၍ တရားဟောအပ်ခဲ့ပြီ”ဟု မိန့်တော်
မူလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် “မြတ်စွာဘုရား.... အရှင်ဘုရားတို့
လမ်းခရီးအကြား၌ ရပ်တည်၍ ဟောတော်မူအပ်သော တရား
ကား အနည်းအပါးမျှသာ ဖြစ်ပါသည်၊ အဘယ်သို့လျှင် ထို
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယသည် ထိုမျှ (အနည်းငယ်) သော တရားဖြင့်
မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသနည်း”ဟု လျှောက်ထားကြ
ပြန်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့—
ငါဘုရား၏ တရားကို သင်ချစ်သားတို့သည် အဘယ်ကြောင့်
နည်းသော၊ များသော ဟူ၍ နှိုင်းရှည်စကား ပြောကြားကြဘိ
သနည်း၊ ထောင်ပေါင်းများစွာ ဂါထာတို့ပင် ဖြစ်လင့်ကစား
အကျိုးနှင့်မစပ်ယှဉ်မှု မချီးမွမ်းအပ် မမြတ်ပချေ၊ အကျိုး၌မှီသော
စကားဖြစ်မှုကား ဂါထာတပိုဒ်ပင်သော်လည်း ချီးမွမ်းအပ် မြတ်
လှပေ၏”ဟု မိန့်တော်မူ၍ ဓမ္မပဒကျမ်း၌ ဤ ဆိုလတ္တံ့သော
ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

သဟဿမပိ စေ ဂါထာ၊ အနတ္ထပဒသဋ္ဌိတာ။

ဧကံ ဂါထာပဒံ သေယျော၊ ယံ သုတွာ ဥပသဗ္ဗတိ။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အို ချစ်သားတို့....။
 သဟဿမပိ စေ ဂါထာ = အကောင်သင်္ချာ ဂါထာတို့ပင်
 ဖြစ်လင့်ကစား။ အနတ္ထပဒသဋ္ဌိတာ = အကျိုးမဟု မိုးဖွဲ့၊
 တောင်ဖွဲ့စသော ပုဒ်ဝါကျနှင့် စပ်ယှဉ်ဘိမူ။ န သေယျော =
 အဘယ်နည်းဖြင့်မျှ မချီးမွမ်းအပ် မမြတ်ပချေ။ ယံ =
 အကြင် “အပ္ပမာဒေါ အမတံ ပဒံ” အစရှိသော ဂါထာ
 ပိုဒ်ကို။ သုတွာ = သဒ္ဓါနားဖြင့် နာကြားရသည်ရှိသော်။
 ဥပသဗ္ဗတိ = ကိလေသာဟူ အပူခပ်သိမ်း အပြီးတိုင်ငြိမ်း
 အေး၏။ တံ ဧကံ ဂါထာပဒံ = ထို ကိလေသာငြိမ်း
 ကြောင်း တရားဂါထာ ပိုဒ်ကောင်းဟုခဏ သာလျှင်။
 သေယျော = အလူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် ဖြတ်လှပေ၏။

ဤတရားဒေသနာ ဂါဟာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာ
 သော သူတို့သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်
 ကြလေကုန်၏။

(ဂ) တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ ချီးကျူးတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာ
 အလယ်၌ စံပယ်ပွေလျော် ထိုင်နေတော်မူလျက် အရှင်ဗာဟိယ-
 ဝါရုဇီရိယ(ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေပြီသော) ရဟန္တာသူမြတ်ကို--

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ဒိပ္ပာ-
 ကိညာနံ ယဒိဒံ ဗာဟိယော ဝါရုဇီရိယော = ရဟန်းတို့--
 လျင်မြန်စွာရအပ်သည့် မဂ်ဖိုလ်အသိဉာဏ်ရှိကြသော ငါ
 ဘုရား၏ ဟပည့်သာဝကရဟန်းတို့ကွင် ယှဉ်ချပ်ကိုဝတ်
 သော ဗာဟိယသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”--

ရတနာ] (၂၀) အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း ၄၀၇

ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုတော်မူကာ “ဒိပ္ပါဘိည = မဂ်ဖိုလ်အသိဉာဏ်ကို လျင်မြန်စွာရသော အရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ် ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၂၀) အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည် ဝယ် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်ခဲ့လတ်၍ ရှေးမထေရ်အလောင်း များနည်းတူ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဟရားဒေသနာကို နာယူစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတော်တပါးကို “ဆန်းကြယ် သော တရားစကားဟောကြားကြသောရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး”၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရ ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရ ကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအမျိုးကောင်းသား၏ ဆုဟောင်းပတ္တနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရှေးနည်းအတူ ဗျာဒိတ်စကား မိန့် ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရားအားထုတ်ခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား လျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာဆုတ်ယုတ်သော အခါဝယ် အောက်အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်၏ ဝတ္ထု၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အဖော်ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ (အောက် အရှင်ဒဗ္ဗဝတ္ထု စာမျက်နှာ ၃၇၁-၌ ကြည့်ပါ။) တောင်ထိပ်သို့ တက်ရောက်ကာ ရဟန်းတရား အားထုတ်၍ စင်ကြယ်သော၊ ပြည့်စုံသော သီလ ရှိသူ ဖြစ်ရကား အသက်အဆုံး၌ နတ်ပြည်ဝယ် ဖြစ်လေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးအစ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသား နတ်သားသည် ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျ တကပ်ပတ်လုံး အပါယ်သို့ မလားမရောက်ပဲ လူနတ်စည်းစိမ်ကို ခံစားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူရာ ကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် တယောက်သော သူဌေးသမီး၏ ဝမ်း၌ ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ထိုသူဌေးသမီး သည် အိမ်ထောင်မကျမီ ရှေးဦးစွာကပင် အမိအဖတို့ကို ရှင်ရဟန်း ပြုရန် ခွင့်ပန်ပါသော်လည်း မရခဲ့ပဲ အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ အရှင်သခင် လင်ယောက်ျားအိမ်သို့ လိုက်ပါခဲ့ရ၍ ကိုယ်ဝန်ကို ယူရလေသည်။ ထိုသူဌေးသမီးကလေးသည် မိမိ၌ ကိုယ်ဝန် တည်သည်ကိုလည်း မသိရှာပဲ အရှင်သခင် လင်ယောက်ျား သူဌေးသားကို ကျေနပ်အောင် တောင်းပန်ပြီးမှ ဒေဝဒတ်၏ အပင်းအသင်းဝင် ဘိက္ခုနီမတို့အထဲ၌ ရှင်ရဟန်းပြုခဲ့လေသည်။

ထိုဘိက္ခုနီမကလေး၏ ကိုယ်ဝန်နိမိတ်ထင်ရှားလာသောအခါ ဘိက္ခုနီမတို့သည် ရှင်ဒေဝဒတ်ကို မေးမြန်းကြလေသည်။ ရှင် ဒေဝဒတ်သည် “ရဟန်းမ-မဟုတ်တော့ပြီ” ဟု ပြောဆိုကာ မိမိ ရိုက်မှ နှင်ထုတ်လိုက်လေသည်။ ထို ဘိက္ခုနီမကလေးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်မ ဘိက္ခုနီများထံ သွားရောက်ခိုလှုံ၍ ထို ဘိက္ခုနီမများက ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လျှောက်ထားကြသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ဥပါလိ မထေရ်ကို ထိုအမှုဆုံးဖြတ်ရန် အပ်နှင်းတာဝန် ပေးတော်မူလေ သည်။

အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် သာဝတ္ထိပြည်သူ အမျိုးကောင်း သမီးကြီးများနှင့်တကွ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီးကိုပါ ခေါ်ဝေါ်စေ၍ ထိုကိုယ်ဝန်သား လူဖြစ်စဉ်က တည်ခဲ့သည်၊ ဘိက္ခုနီမ-ဖြစ်မှ တည်ခဲ့သည်-ဟူသောအရေးကို အမျိုးကောင်းသမီးကြီးများသို့ အပ်နှင်း၍ စစ်ဆေး သုတ်သင်စေလတ်သည်တွင် “လူဖြစ်စဉ်က တည်ခဲ့ကြောင်း” ကောင်းစွာ အထောက်အထား ရရှိထွက်ဆို ချက်အရ “ကိုယ်ဝန်သားကား ရှေးလူဖြစ်စဉ်က ရအပ်ခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤ ဘိက္ခုနီမကလေး၏ ရှင်,ရဟန်းအဖြစ်သည် အပြစ် မရှိ”ဟု ပြတ်သားစွာ ဆုံးဖြတ်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “အဓိကရုဏ်းကို ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ”ဟု အရှင်ဥပါလိ မထေရ်အား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေ၏။

ထို ဘိက္ခုနီမကလေးသည် အချိန်ရောက်သောအခါ ရွှေစင် ရုပ်တုနှင့်တူသောသားကို ဖွားမြင်လေသည်။ပသေနဒီကောသလ မင်းကြီးသည် ထိုသုဇယ်ကို နန်းတော်သို့ ယူဆောင်၍ မင်းသား နှင့်မမြား ချမ်းသာစွာ မွေးမြူကြီးပြင်းစေလေသည်။ သုဇယ်၏ အမည်ကို “ကဿပ”ဟု မှည့်ခေါ်၍ နောက်တချိန် (= ကဿပ- သုဇယ် ခုနစ်နှစ်အရွယ်လောက်ရှိသောအခါ)၌ လှပစွာတန်းဆာ ဆင်ယင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ပို့ဆောင်ကာ ရှင်ပြု စေလေ၏။ ။(ဤအကြောင်းအရာအကျယ်ကို ငါးရခွဲငါးဆယ် ဇာတ်ဝတ္ထု ကေက နိပါတ် နိဂြောဓဓိဂဇာတ်မှ ထုတ်နုတ်မှတ်ယူ ကုန်ရာ၏)။

ကုမာရကဿပဟု အမည်တွင်ခြင်း

အသက်အရွယ်နုနယ် ကလေးသုဇယ်ကို ရှင်ပြုပေးအပ်သော ကြောင့်(ကိုရင်ငယ်ကလေးဖြစ်သောကြောင့်)မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ကဿပကို ခေါ်လိုက်ကြစမ်း၊ ဤသစ်သီးကို, ဤခဲဖွယ်ကို ကဿပ အား ပေးလိုက်ကြစမ်း” ဟု မိန့်တော်မူလျှင် ရဟန်းတော် အရှင်မြတ်တို့က “အဘယ် ကဿပအား ပေးကြရပါမည်နည်း ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား မေးမြန်းကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ကုမာရ-ကဿပအား ပေးလိုက်ကြ”ဟု ဤကဲ့သို့ အမည်မှည့် ခေါ် မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့် ထိုအချိန်မှစ၍ အသက် အရွယ်ကြီးသောအခါ၌လည်း “အရှင်ကုမာရကဿပ” ဟူ၍သာ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။ (တနည်း) မင်းသားကို ပါဠိဘာသာ အားဖြင့်“ကုမာရ”ဟု ခေါ်ဆိုသုံးစွဲသည်၊ ဤအရှင်မြတ်မှာလည်း ကောသလမင်းကြီး မွေးမြူအပ်သည့် မင်းသားပင် ဖြစ်သော ကြောင့် “ကုမာရ+ကဿပ = မင်းသား+ကဿပ”ဟု ဤအရှင် မြတ်ကို အသိအမှတ် ပြုအပ်လေသည်။

ဝဗ္ဗိကသုတ်ဒေသနာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်း

အရှင်ကုမာရကဿပသည် ရှင်ဖြစ်ပြီးသော အချိန်မှပင် စန္ဒရိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်း စီးဖြန်းအားထုတ်တော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ဖြစ်သော ပိဋကတ်ကိုလည်း သင်ကြားတော်မူ၏ = ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် နှစ်ခုစွယ်စုံ အားထုတ်တော်မူလေသည်။ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အရှင်ကုမာရကဿပသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၏အနီး အန္တဝန်တောအုပ်၌ နေတော်မူကာ ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ ကဿပမြတ်စွာ သာသနာတော် နောက်ပိုင်း၌ အတူတကွ တောင်ထိပ်သို့တက်၍ တရားအားထုတ်သဖြင့် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ရောက်ကာ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ဖြစ်နေသော မဟာဗြဟ္မာကြီးသည် ထိုအချိန်၌ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် အရှင်ကုမာရကဿပကို မြင်၍ “ဩ...ငါ့သူငယ်ချင်းကား ဝိပဿနာအလုပ်အတွက် ပင်ပန်းလျက်ရှိချေ၏။ ငါသွားပြီးလျှင် ဝိပဿနာနည်းအမြွက်ကိုဖော်ပြ၍ မဂ်၊ ဖိုလ်သို့ရောက်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းကို ပြပေအံ့” ဟု ကြံစည်ကာ ဗြဟ္မာပြည်၌ တည်နေရင်းပင် ပြဿနာ (၁၅) တဆယ့်ငါးချက်တို့ကို စီရင်ခဲ့၍ သန်းခေါင်ယံ အချိန်ဝယ် အန္တဝန်တောအုပ် အရှင်ကုမာရကဿပနေရာ၌ အရောင်အဝါတောက်ပစွာဖြင့် ကိုယ်ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

မထေရ်သည် အရောင်အဝါကို မြင်၍ “ဤအရပ်၌ ထင်ရှားပေါ်လာသူကား အဘယ်သူနည်း” ဟု မေးလေသည်။ ဗြဟ္မာကြီးက “အကျွန်ုပ်ကား ရှေး(ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်အခါ) တုန်းက အရှင်ဘုရားနှင့်အတူတကွ ရဟန်းတရားကိုအားထုတ်၍ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ကာ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ဖြစ်သော ဗြဟ္မာဖြစ်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်သည် “သင်သည် အဘယ်အလုပ်ကိုစွဲကြောင့် ယခု လာရောက်သနည်း” ဟု တိုက်ရိုက်မေးလေ၏။ ထိုအခါ ဗြဟ္မာကြီးသည် မိမိလာရောက်ရခြင်း အကြောင်းကို ထင်ရှားဖော်ပြရန်—

ရဟန်း ... ရဟန်း ... ၁-ဤတောင်ပိုသည် ၂-ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်၏၊ ၃-နွေ၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်၏။

၄-ဆရာပုဏ္ဏားက ၅-‘ပညာရှိတပည့်...၆-ဓားလက် နက်ကိုယူ၍ ၇-အဖန်ဖန်တူးလော့’ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိ တပည့်သည် ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ တူးလတ်သော် ၈-တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်... တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ပါတည်း’ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်...တံခါးကျည် = မင်းတုပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ဓားလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန် တူးလော့’ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ဓားလက် နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၉-ဥဒ္ဓါမာယိကဖား ကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်...ဥဒ္ဓါမာယိကဖားပါတည်း’ ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်...ဥဒ္ဓါမာယိကဖားကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ဓားလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့’ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိ တပည့်သည် ဓားလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၀-လမ်းနှစ်ခွကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်...လမ်းနှစ်ခွပါတည်း’ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်...လမ်းနှစ်ခွကို ဖယ်ပစ် လော့၊ ဓားလက်နက်ကိုယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့’ဟု ပြော ဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၁-ဆပ်ပြာရေစစ်ကို တွေ့မြင် သဖြင့် ‘အရှင်...ဆပ်ပြာရေစစ်ပါတည်း’ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်.....ဆပ်ပြာရေစစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့’ ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ဓားလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၂-လိပ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်...လိပ်ပါတည်း’ ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်....လိပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေးလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့’ ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေးလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၃-သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်....သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးပါတည်း’ ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်....သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေးလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့’ ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေးလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၄-သားတစ်ကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်.....သားတစ်ပါတည်း’ ဟု ပြောဆို၏။

ဆရာပုဏ္ဏားက ‘ပညာရှိတပည့်....သားတစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့၊ ခေးလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့’ ဟု ပြောဆို၏။ ပညာရှိတပည့်သည် ခေးလက်နက်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလတ်သော် ၁၅-နဂါးကို တွေ့မြင်သဖြင့် ‘အရှင်....နဂါးပါတည်း’ ဟု ပြောဆို၏။ ဆရာပုဏ္ဏားက ‘နဂါးသည် တည်ရှိပါစေ၊ နဂါးကို မထိပါးလင့်၊ နဂါးအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြုလော့’ ဟု ပြောဆို၏။

ရဟန်း....သင်သည် ဤပြဿနာတို့ကို မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မေးလော့၊ သင့်အား မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားတော်မူသည့်အတိုင်း အနက်ကို မှတ်လော့။ ရဟန်း.....မြတ်စွာဘုရားကို၎င်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကကို၎င်း၊ ဤငါ့ထံမှ နာကြားဘူးသူကို၎င်း ချန်လှပ်ဖယ်ရှား အလွတ်ထား၍ နတ်၊ မာရ်၊ မြဟ္မာနှင့်တကွ သော ဩကာသလောက၊ ရဟန်းပုဏ္ဏားမင်းကြွင်းသော လူနှင့်တကွသော သတ္တလောက၌ စိတ်ကျေနပ်လောက်အောင် ဤ ပြဿနာကို ဖြေဆိုနိုင်မည့် သူကို ငါ မတွေ့မြင်”

ရတနာ] (၂၀) အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း ၄၂၃

ဟု လျှောက်ထားပြီးနောက် မြဟွာကြီးသည် ထိုအရပ်၌ပင် ကွယ်လေ၏။

အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်သည် နောက်တနေ့ မိုးသောက် ရောက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ သွား ရောက်ရှိခိုး၍ မဟာမြဟွာကြီး ယမန်ညက လာရောက်လျှောက် ထားပုံ အကြောင်းအရာများကို အပြည့်အစုံ လျှောက်ထားပြီး လျှင်—

“၁။ မြတ်စွာဘုရား...တောင်ပို့ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၂။ ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၃။ နေ၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါ နည်း၊

၄။ ဆရာပုဏ္ဏားဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၅။ ပညာရှိတပည့်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၆။ ဓားလက်နက်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၇။ အဖန်ဖန်တူးခြင်းဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၈။ တံခါးကျည် = မင်းတုတ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၉။ ဥဒ္ဓုမာယိကဇာတ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၁၀။ လမ်းနှစ်ခွဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၁၁။ ဆပ်ပြာရေစစ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၁၂။ လိပ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၁၃။ သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးဟူသည် အဘယ်ပါနည်း၊

၁၄။ သားတစ်ဟူသည် အဘယ်ပါနည်း။

၁၅။ နဂါးဟူသည် အဘယ်ပါနည်း”—

ဟု ဤ ပြဿနာ တဆယ့်ငါးချက်တို့ကို မေးလျှောက်လေ၏။
မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်အား—

“၁။ ရဟန်း....တောင်ပို့ဟူသော ဤ အမည်သည် ဤ ခန္ဓာကိုယ်၏ အမည် ဖြစ်သည်။

၂။ ရဟန်း....နေ့ကပြုထားသော အမှုကို အာရုံပြု၍ ညဉ့်၌ ကြံစည်, စဉ်းစား၏။ ဤသို့ ကြံစည်, စဉ်းစားခြင်း သည် ညဉ့်၌ အရိုးလွှတ်ခြင်းတည်း။

၃။ ရဟန်း.....ညဉ့်က ကြံစည်, စဉ်းစားသည့်အတိုင်း နေ့၌ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုတို့ကို ပြုလုပ်ပြောဆို ကြံစည်ခြင်းသည် နေ့၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ခြင်းတည်း။

၄။ ရဟန်း....ဆရာပုဏ္ဏားဟူသော အမည်သည် မြတ် စွာဘုရား၏ အမည် ဖြစ်သည်။

၅။ ရဟန်း ပညာရှိတပည့်ဟူသော အမည်သည် သိက္ခာသုံးပါးကို ကျင့်ဆဲ ယောဂါဝစရ သေက္ခရဟန်း၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၆။ ရဟန်း....ခားလက်နက် ဟူသော အမည်သည် လောကီ, လောကုတ္တရာပညာ၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၇။ ရဟန်း....အဖန်ဖန်တူးခြင်းဟူသော အမည်သည် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်း၏ အမည်ဖြစ်သည်။

၈။ ရဟန်း....တံခါးကျည်=မင်းတုတ်ဟူသော အမည် သည် မသိမှု=အဝိဇ္ဇာမောဟ၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘တံခါး ကျည် = မင်းတုတ်ကို ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် မသိမှု = အဝိဇ္ဇာမောဟကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်....ပညာ ခားကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန် အားထုတ် လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်သည်။

၉။ ရဟန်း....ဥဒ္ဓါမာယိကဖားဟူသော အမည်သည် အားကြီးသော အမျက်ထွက်ခြင်း၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘ဥဒ္ဓါမာယိကဖားကို ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် အားကြီး

ရတနာ] (၂၀)အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်း ၄၂၅

သော အမျက်ထွက်ခြင်းကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်...
ပညာဇာတိကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အား
ထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလို
ရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၀ ။ ရဟန်း...လမ်းနှစ်ခွဟူသောအမည်သည် တွေး
တော ယုံမှားခြင်း = ဝိစိကိစ္ဆာ၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘လမ်း
နှစ်ခွကို ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် တွေးတောယုံမှားခြင်း =
ဝိစိကိစ္ဆာကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်...ပညာဇာတိကို
ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့ - ဟူ
သော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်
အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၁။ ရဟန်း ဆပ်ပြာရေစစ် ဟူသော အမည်သည်
ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်တရားတို့ကို တားမြစ်ပိတ်ဆို့တတ်သည့်
(၁) ကာမတရားတို့၌ လိုချင်ခြင်းဟူသော = ကာမစွန္ဒနီဝ-
ရဏ၊ (၂) သူတပါးတို့ကို ပျက်စီးစေကြောင်း ဒေါသ ဟူ
သော = ဗျာပါဒနီဝရဏ၊ (၃) ကောင်းမှုလုပ်ငန်းတို့၌ ထိုင်း
မှိုင်းလေးတွဲမှုဟူသော = ထိနု၊ မိဒ္ဓနီဝရဏ၊ (၄) ပျံ့လွင့်မှု၊
နောင်တရမှုဟူသော = ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စနီဝရဏ၊ (၅) တွေး
တောယုံမှားမှု ဟူသော = ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏ၊ ဤနီဝရဏ
တရား ငါးပါးတို့၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘ဆပ်ပြာရေစစ်ကို
ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၏ အပိတ်အပင်
အဆီးအတား = နီဝရဏတရား ငါးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်
လော့ = ပညာရှိတပည့်...ပညာဇာတိကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူး
လော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့ - ဟူသော ဤဝါကျ
သည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။

၁၂။ ရဟန်း...လိပ်ဟူသောအမည်သည် ဥပါဒါန်တို့၏
အာရုံဖြစ်သည့် (၁) ဖောက်ပြန်ထွေပြား ဖြစ်ပွားတတ်
သည့် ရူပက္ခန္ဓာ၊ (၂) ခံစားတတ်သည့် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊

(၃) မှတ်သားတတ်သည့် သညာက္ခန္ဓာ၊ (၄) ပြုပြင်တတ်သည့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၊ (၅) အထူးသိတတ်သည့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ=ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘လိပ်ကို ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် ဥပါဒါန်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်... ပညာဇာနည်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

၁၃။ ရဟန်း သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံး ဟူသော အမည်သည် အလိုရှိအပ်၊ နှစ်သက်အပ်၊ စိတ်ကိုဆွဲဆောင်တတ်လျက် ချစ်အပ်သောသဘောရှိသည့် ကာမရာဂနှင့် စပ်ယှက် တပ်မက်အပ်ကုန်သော စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံ၊ (ပ) သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အသံမျိုးစုံ သဒ္ဒါရုံ၊ (ပ) သာနဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံ၊ (ပ) ဇိဋ္ဌဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အရသာမျိုးစုံ ရသာရုံ၊ (ပ) ကာယဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ်သည့် အတွေ့မျိုးစုံ ဖောဠဗ္ဗာရုံ=ဤကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘သန်လျက်နှင့် စဉ်းတီတုံးကို ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်... ပညာဇာနည်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

၁၄။ ရဟန်း သားတစ်ဟူသော အမည်သည် နှစ်သက်တပ်စွန်းခြင်း = နန္ဒီရာဂ တဏှာ၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ‘သားတစ်ကို ဖယ်ပစ်လော့’ ဟူသည် နန္ဒီရာဂတဏှာကို ပယ်စွန့်လော့၊ ပညာရှိတပည့်... ပညာဇာနည်ကို ယူ၍ အဖန်ဖန်တူးလော့ = အဖန်ဖန်အားထုတ်လော့-ဟူသော ဤဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

၁၅။ ရဟန်း....နဂါးဟူသော အမည်သည် ရဟန္တာ ဖြစ်သော ရဟန်း၏အမည်ဖြစ်သည်။ နဂါးသည် တည်ရှိ ပါစေ၊ နဂါးကို မထိပါးလင့်၊ နဂါးအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြုလော့-ဟူသော ဤဝါကျသည် ဤပြဿနာ၏ ဆိုလိုရင်း အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖြစ်သည်”

ဟု အကျယ်ဖြေကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အနည်းငယ် အဓိပ္ပါယ်ရှင်းပြဦးအံ့

၁-ဤခန္ဓာကိုယ်၊ တောင်ပို့ဆိုလော့။

၂-ညဉ့်ကိုလုပ်မျိုး၊ ကြံဖန်ပျိုးသည်၊ အခိုးလူလူ၊ ထွက်သောဟူ၏။

၃-နေ့မူကိုယ်၊ နှုတ်၊ ထိုထိုလုပ်၌၊ အားထုတ်ကျင့်ဆောင်၊ မီးတောက် လောင်၏။

၄-ဘုန်းခေါင်ထွတ်ထား၊ မြတ်ဘုရားမူ၊ ပုဏ္ဏားဆရာ၊ ဟောမိန့်မှား၏။

၅-ယောဂါဝစရာ၊ ပုဂ္ဂလမူ၊ သိဿဉာဏ်ရှိ၊ ခံတပည့်တည့်။

၆-ဝိပဿနာ၊ မဂ်ပညာကား၊ ထက်စွာအသွား၊ သန်လျက်ဓားတည့်။

၇-ကြိုးစားလုံ့လ၊ ဝီရိယထန်ပြင်း၊ အားထုတ်ခြင်းကို၊ တူးခြင်း ခေါ်ရာ။

၈-အဝိဇ္ဇာကား၊ ပိတ်ကာမင်းတုံး၊ ခံတနှုန်းတည့်။

၉-ဟုန်းဟုန်းတက်ကြွ၊ မျက်ကောဓမူ၊ ဖားပွဟူဘိ။

၁၀-ယုံမှားရှိသား၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ လမ်းနှစ်မြွှာတည့်။

၁၁-ငါးဖြာနီဝရဏ၊ ရေစစ်ပြလော့။

၁၂-ပဉ္စပါဒါ-နက္ခန္ဓာကို၊ ပမာလိပ်ပုံ၊ ဟောမိန့်တုံရှင့်။

၁၃-အာရုံငါးချက်၊ ကာမစက်မူ၊ သန်လျက်ပုံနှုန်း၊ စဉ်းတိတုံးတည့်။

၁၄-သားတုံးဟူဘိ၊ စွဲကပ်ငြိသား၊ နန္ဒိရာဂ၊ စွန့်ခွါမှလျှင်။

၁၅-အာသဝကင်းကွာ၊ ရဟန္တာမူ၊ ပမာနဂါး၊ ဟောမိန့်ကြားသည်....
ဆယ့်ငါးပြဿနာရပ်တည်း—

ဟူသော ဤ (ဝမ္ဗိကသုတ် အချုပ်လင်္ကာကို စွမ်းနိုင်လျှင် နှုတ်ရ ဆောင်ထားရာ၏။ ထိုပြဿနာ ဆယ့်ငါးရပ်တို့တွင်—

၁။ ယကတိ တောင်ပို့သည် မြေ၊ မြေပါ၊ ကြွက်၊ အိမ်မြောင်၊
ခြကောင်စသော ပိုးကောင်အမျိုးမျိုးတို့ကို အန်ထုတ်ပေးသကဲ့သို့
ဤခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း မျက်စိမှ မျက်ခွေး၊ နားမှ နားဖာခွေး-
စသော စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ အညစ်အကြေးတို့ကို အန်ထုတ်ပေးတတ်
သောကြောင့် ဤ ခန္ဓာကိုယ်ကို တောင်ပို့ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။
(တောင်ပို့နှင့် ဤခန္ဓာကိုယ်တူပုံကို ဖော်ပြသည့် အခြားအကြောင်း
သုံးပါးတို့လည်း ရှိသေး၏။ မ ဌ၊ ၂၊ မျက်နှာ ၃၄-၃၅-တို့၌ ရှိပါကုန်။)

၂။ နေအခါ၌ လုပ်ဆောင်မည့် အလုပ်များအတွက် ညဉ့်က
အမျိုးမျိုး ကြံစည် စဉ်းစားကြရလေသည်။ ဤသို့ ညဉ့်အခါဝယ်
အမျိုးမျိုး ကြံစည်ခြင်းကိုပင် “ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်ခြင်း”ဟု ဟောတော်
မူသည်။

၃။ နေသို့ရောက်သောအခါ ညဉ့်က ကြံစည်ထားသည့်အတိုင်း
အလုပ်များကို ကိုယ်၊ နှုတ်တို့ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ကာ ပြုလုပ်၊
ပြောဆိုခြင်းကို “နေ၌ မီးတောက်လောင်ခြင်း”ဟု ဟောတော်မူသည်။

၄။ ၅။ ၆။ ၇။ တို့၌ ဥပမာ ဥပမေယျ သိလွယ်၏။

၈။ မြွေတံခါးကို ပိတ်၍ တံခါးကျည်-မင်းတုပ်ကို ချလိုက်လျှင်
မြွေတွင်းမြွေပြင် လူများ အသွားအလာပြတ်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အကြင်
သူ၏ ဉာဏ်တံခါးဝ၌ အဝိဇ္ဇာမောဟမင်းတုပ် ကျရောက်လျှင် ထိုသူ၏
အဖို့ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သည့် ဉာဏ်ပညာတည်းဟူသော
အသွား လုံးဝပြတ်တောက်၍ သွားတော့၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာမောဟ
ကို တံခါးကျည်=မင်းတုပ်ဟု ဟောတော်မူသည်။

၉။ ဥဒ္ဓုမာယိကဖား (=ဖားပွဲ) ဟူသည်မှာ ပင်ကိုယ်က ကြီးလှ
သည်မဟုတ်၊ လက်သည်းခွံပမာဏမျှသာ ရှိ၏။ သစ်ရွက်ဟောင်းများ
အကြား၊ ချုံအကြား၊ နွယ်များအကြား၌ နေလေ့ရှိ၏။ ထို ဥဒ္ဓု-
မာယိကဖားသည် ဒုတ်စွန်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နွယ်စွန်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မြေမှုန့်ဖြင့်
ဖြစ်စေ ထိခိုက်မိလျှင် အမျက်ထွက်ကာ တဖြည်းဖြည်း ကိုယ်ခန္ဓာ လျား
လာပြီးလျှင် ဘဲဥပမာ ဝန်းဝိုင်းလာ၍ ဥသျှစ်သီးမည်းခန့် ပမာဏ
ကြီးထွားလျက် ခြေလေးဖက်တို့ မိုးမျှော်ကာ အသွားပြတ်လျက်
ကျီးငှက်စသော ရန်သူနိုင်ငံသို့ လိုက်ပါရလေသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အမျက်
ထွက်ခြင်း ကောဓဘုရားသည် ဖြစ်၍ ခိတ်နောက်ကျရုံမျှ ပြုတတ်လေ
သည်။ ထိုခဏ၌ ယောနိသောမနသိကာရဖြင့် နှိပ်ကွပ်လျှင် လွယ်ကူစွာ

ဖြင့် ငြိမ်းစဲသွားနိုင်၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် တိုးတက်ကြီးပွားလာ၍ မျက်နှာရှုံ့တုံ့ မဲ့ရဲ့ လာစေတတ်၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် တိုးတက်ကြီးပွားလာ၍ သူတဖက်သားကို ဆဲရေးတိုင်းထွာ ကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောဆိုဖို့ရန် မေးတလုပ်လုပ် ဖြစ်စေတတ်၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် ဆဲရေးတိုင်းထွာ ကြမ်းတမ်းစွာသောစကားကို ပြောကြားစေလေတော့၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် သူတဖက်သားအတွက် ဘေးမှ အကူအညီ ရှိမရှိ သိအောင် အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုခြင်းသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် သူတဖက်သားကို ရိုက်ပုတ်ရန် ဆွဲငင်မှု ပြုသောအခြေသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် လက်ဖြင့် ခဲ၊ ဒုတ် လှင်ကန်၊ ဓားလက်နက်တို့ကို သုံးသပ်စွဲကိုင်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် ဒုတ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း၊ ဓားဖြင့်ခုတ်ခြင်းတည်းဟူသော ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သောအခြေသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုခဏ၌ မနိပ်ကွပ်လျှင် တော်သေး၏။ မနိပ်ကွပ်လျှင် သူတပါးကိုသတ်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကိုသတ်ခြင်းတည်းဟူသော အဆုံးလမ်းသို့ ရောက်စေလေတော့၏။

ဤဥပမာစကားရပ်ဝယ် ဥဒ္ဓုမာယိကဖား (= ဖားပွ) ၏ အခြေလေးချောင်းတို့ မိုးမျော်၍ တည်ကုန်လတ်သော် အသွားပြတ်လေ၏။ ထိုဖားသည် ရန်သူအလိုသို့လိုက်ရကာ ကျီးငှက်စသည်တို့၏ အစာဘဝ ရောက်ရလေတော့၏။ ဤအတူပင် အမျက်ထွက်ခြင်း = ကောဓတရားလွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သောသူသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား မပွားနိုင်တော့ချေ = ဉာဏ်အသွား ပြတ်လေ၏။ ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူအလိုသို့လိုက်ရကာ ခပ်သိမ်းသောမာရ်တို့ အလိုအတိုင်း နှိပ်စက်သမျှ ငဲ့၍ခံရသော အဖြစ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေတော့၏။ ထို့ကြောင့် အမျက်ထွက်ခြင်း = ကောဓတရားကို ဥဒ္ဓုမာယိကဖား (= ဖားပွ) ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်လေသည်။

၁၀။ ရွှေ ငွေ ဥစ္စာ များစွာပါရှိလျက် ကန္တာရခရီးကြမ်းသို့ သွားသော ယောက်ျားသည် လမ်းနှစ်မြွှာသို့ ရောက်လျှင် “ဤလမ်းဖြင့် ဟည်း သွားရကောင်းမည်လော၊ ထိုတဖက်လမ်းဖြင့်တည်း သွားရကောင်းမည်လော” ဟု ယုံမှားတေးတောကာ မဆုံးဖြတ်နိုင်ပဲ ထိုအရပ်၌ ပင် ရပ်တည်၍ နေ၏။ ထိုအခါ ထိုယောက်ျားကို ဓားပြလူဆိုးတို့ ထကြွလွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ကြကာ အကျိုးမဲ့ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်စေကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူ၍ ထိုင်နေသော ရဟန်းသည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ-စသည်တို့၌ ယုံမှားမှု ဝိစိကိစ္ဆာတရား ဖြစ်ပွားလတ်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မပွားစေနိုင်တော့ချေ = ထိုဝိစိကိစ္ဆာ လမ်းနှစ်မြွှာ၌ပင်

တေးတောရပ်တည်၍ နေလေတော့၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းကို ကိလေသ
မာရ်အစရှိသော ခပ်သိမ်းသောရန်သူမာရ်မျိုးတို့သည် အကျိုးမဲ့ပျက်စီး
ခြင်းသို့ ရောက်စေကြကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဝိစိကိစ္ဆာတရားသည် လမ်းနှစ်
မြွှာနှင့် တူသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်တေးတောယုံမှားမှု =
ဝိစိကိစ္ဆာတရားကို လမ်းနှစ်မြွှာဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်လေသည်။

၁၁။ ကဝါသည်တို့သည် ပြာစစ်ခေါ်သော ရေစစ်၌ ရေကိုလောင်း
ထည့်အပ်သည်ရှိသော် ရေတအိုးသည်၎င်း၊ နှစ်အိုးသည်၎င်း၊ ဆယ်အိုး
တို့သည်၎င်း၊ အိုးနှစ်ဆယ်တို့သည်၎င်း၊ အိုးပေါင်းတရာသည်၎င်း
လောင်းသမျှ (ဝေါကနဲ) စီးယိုလျောကျ၍သာ သွားလေ၏။ တလက်
ဆွမ်းသောရေသည်လည်း မကျန်ရစ်တော့သကဲ့သို့ ဤအတူ နိဝရဏ
ငါးမျိုး တရားဆိုးနှင့် ပြည့်စုံသောသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ကုသိုလ်တရား
တည်းဟူသော ရေသည် မတည်တော့ချေ = မကျန်ရစ်တော့ချေ။
ထို့ကြောင့် နိဝရဏတရား ငါးပါးတို့ကို ဆပ်ပြာရေစစ်ဟူ၍ ဟောတော်
မူအပ်ကုန်လေသည်။

၁၂။ လိပ်မှာ ခြေလက်လေးချောင်း၊ ဦးခေါင်းအားဖြင့် = အင်္ဂါ
ငါးပါး ရှိသကဲ့သို့ ဤအတူ သင်္ခတတရားအားလုံးတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်
သိမ်းယူလိုက်လျှင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး တရားအစုတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။
ထို့ကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို လိပ်ဟူ၍ ဟောကြားတော်မူ
လေသည်။

၁၃။ လောကဝယ် စဉ်းတိတုံး၌ တင်ထား၍ သန်လျက်ဖြင့်
အသားကို နုပ်နုပ်စဉ်းကြသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဝတ္ထုကာမကို ရရှိရန်
အတွက် ကိလေသကာမဖြင့် ရှုကြံကြံ ပင်ပန်းကြသော ဤသတ္တဝါ
တို့ကိုလည်း တရားသဘောအားဖြင့် ဝတ္ထုကာမတည်းဟူသော စဉ်းတိ
တုံးပေါ်၌ တင်ထား၍ ကိလေသကာမတည်းဟူသော သန်လျက်ဓား
ဖြင့် နုပ်နုပ်ခုတ်စဉ်းအပ်သည် မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုကာမ
ဖြစ်သည့် ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ကို သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံးဟူ၍ ဟော
ကြားတော်မူလေသည်။

၁၄။ လောက၌ သားတစ်မည်သည်ကို မင်း-စသော လူများသည်
၎င်း၊ ကျီးငှက်စသော ဇီဝတ္ထုန်များသည်၎င်း လိုလားတောင့်တကြ
ကုန်၏။ ဤသားတစ်ကို လိုလားမှုကြောင့် ဒုက္ခအဆင့်ဆင့် တိုးပွားကြ
ကုန်၏။ ထို့အတောင် ဤသတ္တဝါတို့သည်လည်း အင်္ဂါဖြင့် ယစ်မှူး
နေကြသောကြောင့် နန္ဒိရာဂတဏှာကို ဒုက္ခအကြောင်းဟု မသိနိုင်ကြပဲ

ထို နန္ဒရာဂ=သားတစ်နောက်သို့သာ တကောက်ကောက် လိုက်ပါကြ ကပ်ရောက်ကြကာ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခကို တိုးပွားစေကြလေသည်။ တနည်း သားတစ်သည် ထားရာထားရာ နေရာတိုင်းမှာပင် ငြိတုယ်သကဲ့သို့ ဤအတူ ဤသတ္တဝါတို့သည် နန္ဒရာဂတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့အပ်ကုန်ရကား ဝဋ်တရား၌ ငြိတုယ်ကြကုန်၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခသို့ ရောက်ကြပါလျက်လည်း မငြီးငွေ့နိုင်ကြ။ ဤသို့လျှင် နန္ဒရာဂတဏှာသည် သားတစ်နှင့်တူသော ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နန္ဒရာဂတဏှာကို သားတစ်ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသည်။

၁၅။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို နာဂ-ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ရကြောင်းမှာ— (ဆန္ဒာဒီဟိ န ဂစ္ဆန္တိတိ နာဂါ၊ မ ဌ ၁၊ ၁၅၇) ဆန္ဒ၊ ဒေါသ၊ ဘယ၊ မောဟ=ဤလေးပါးတို့ဖြင့် အဂတိ (=မလိုက်ပါသင့်သည်)သို့ မလိုက် တတ်ကြသောကြောင့်၎င်း၊ (တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟိနေ ကိလေသေ န အာဂစ္ဆန္တိတိ နာဂါ၊ ၎င်း)ထိုထိုမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ တို့သို့ နောက်ထပ်တဖန် မလာရောက်ကြတော့သောကြောင့်၎င်း၊ (နာနပ္ပကာရကံ အာဂုံ န ကရောန္တိတိ နာဂါ၊ ၎င်း)အထူးထူး အထွေ ထွေသော မကောင်းမှုကို မပြုတတ်ကုန်သောကြောင့်၎င်း ရဟန္တာအရှင် မြတ်တို့ကို နာဂ-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

“နမော ကရောဟိ နာဂဿ=နဂါးအား ရှိခိုးခြင်းကို ပြုလော့” ဟူသော ပြဿနာပါ စကားအရ ခံကာသဝဗုဒ္ဓနာဂအား ရှိခိုးပုံကို ဖော်ပြသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ရှိခိုးမှုကို ပြုရာ၏—

ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓံဃ ဝေသေတိ၊ ဒန္တော ယော ဒမထာယ စ။
သမထာယ သန္တော မမ္ပံ၊ တိဏ္ဍောဝ တရဏာယ စ။
နိဗ္ဗုတော နိဗ္ဗာနတ္ထာယ၊ တံ လောကသရဏံ နမေ။

လောကသရဏော=လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားရာဖြစ်တော်မူသော။
ယော နာဂေါ=ဗုဒ္ဓနာဂ အမည်တော်ရသည့် အစိန္တေယျထွတ်ထား အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဗုဒ္ဓေါ=သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ပိုင်းခြားထင်ထင် ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်တော်မူပြီးသည် ဖြစ်၍။ ဗောဓာယ စ=ကျွတ်ထိုက်သည့် ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယွင်း သိစေကြ ခြင်းငှါ၎င်း။ ဒန္တော=ဣန္ဒြေခြောက်ပါး တရားငြိမ်လေး ကိုယ်တော် တိုင် ယဉ်ကျေးတော်မူပြီးဖြစ်၍။ ဒမာဏာယ စ=ကျွတ်ထိုက်သည့်

ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယွင်း ယဉ်ကျေးကြစေခြင်းငှါ၎င်း။ သန္တော = ကံလေသာဟူ အပူကင်းဝေး ကိုယ်တော်တိုင် ချမ်းအေးတော်မူပြီး ဖြစ်၍။ သမထာယ စ = ကျွတ်ထိုက်သသူ ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယွင်း ချမ်းအေးကြစေခြင်းငှါ၎င်း။ တိဏ္ဍောဝ = သံသရာနက်ဝှမ်း ဃယက် ကြမ်းကို ကူးသန်းထုတ်ချောက် ကိုယ်တော်တိုင် ဖက်ကမ်းရောက်ပြီး သည်ဖြစ်၍သာလျှင်။ တရဏာယ စ = ကျွတ်ထိုက်သသူ ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယွင်း ကူးမြောက်နိုင်ကြစေခြင်းငှါ၎င်း။ နိဗ္ဗုတော = ကံ လေသပရိနိဗ္ဗာန် လေးကြိမ်တိုင် အောင်ပွဲခံသဖြင့် မကျန်ပူဘေး ကိုယ် တော်တိုင်ငြိမ်းအေးတော်မူပြီးဖြစ်၍။ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ စ = ကျွတ်ထိုက်သသူ ဗိုလ်ဗိုလ်လူတို့ ကိုယ်တူမယွင်း ငြိမ်းအေးကြစေခြင်းငှါ၎င်း။ ဓမ္မံ = အလင်းထိန်လက် တရားစက်ကို။ ဒေသေတိ = လေးဆယ့်ငါးဝါ ရှည်မြင့် ကြာအောင် ကရုဏာရှေ့ထား နတ်လူအားလျှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့ လေပြီ။ လောကသရဏံ = လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားရာဖြစ်တော်မူ သော။ တံ နာဂံ = ဗုဒ္ဓနာဂ အမည်တော်ရသည့် အစိန္တေယျထွတ်ထား ထိုမြတ်စွာဘုရားကို။ နမေ-နမာမိ = ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး = သုံးပါး ပျောင်းပျော့ မာန်ကိုလျှော့၍ ကန်တော့မြတ်နိုး လက်စုံမိုးလျက် ရှိခိုးဦးညွတ်ပါ၏ဘုရား....)။

အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

(ဣတိ ဣဒံ သုတ္တံ ထေရဿ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဟောသိ) ဟူသော ဝိမ္ဗိကသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာအရ ဤဝိမ္ဗိကသုတ္တန်သည် အရှင် ကုမာရကဿပမထေရ်၏ ဝိပဿနာလုပ်ငန်း ကြိုးပမ်းအားထုတ် ရာ = ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်လေသည်။ သို့ရကား အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားဟောဆိုတော်မူအပ်သည့် အတိုင်း ဤဝိမ္ဗိကသုတ္တန်ကို သင်ကြားနာယူပြီးလျှင် အန္ဓဝန် တောအုပ်သို့ပင် ကြွတော်မူ၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းတော် မူ၍ မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်းဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူပြီးချိန်မှစ၍ ရဟန်းယောကျ်ား၊ ရဟန်းမိန်းမ၊ ဥပါ-

သကာယောကျာ်း၊ ဥပါသိကာမိန်းမ = ဤ ပရိသတ်လေးပါး
တို့အား တရားစကား ဟောကြားတော်မူလျှင် အကြောင်း
ဥပမာပေါင်း များစွာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ ဆန်းကြယ်သော
တရားစကားကိုသာလျှင် ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင် ကုမာရကဿပ
မထေရ်ကို ပါယာသိမင်းအား တဆယ့်ငါးပါးသော ပြဿနာ
တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်၍ (ဒိဿနိကာယ် မဟာဝဂ္ဂ၊ ၁၀-ခုမြောက်)
ပါယာသိရာဇညသုတ္တန်ကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် ထိုသုတ္တန်ကို
အဋ္ဌပ္ပတ်ပြု၍—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ စိတ္တ-
ကထိကာနံ ယဒိဒံ ကုမာရကဿပေါ = ရဟန်းတို့...
အဆန်းတကြယ် တရားစကား ဟောကြားတတ်ကြသည့်
ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် ကုမာရ-
ကဿပရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”-

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ ဤသာသနာဝယ် “စိတ္တကထိတ=
အဆန်းတကြယ် တရားစကား ဟောကြားသောအရာ”၌ အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူလေသတည်း။

ဤကား အရှင်ကုမာရကဿပ မထေရ်အကြောင်းတည်း။

(၂၉) အရှင်ကောဠိတ မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်မြတ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒု-
မုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ ဟံသာဝတီ မင်း
နေပြည်ဝယ် စီးပွားဥစ္စာ အသုံးအဆောင်ပေါများသည့် မဟာ
ဘောဂအမျိုး၌ ဖြစ်လတ်၍ နောက်တချိန်၌ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “ပဋိသန္တိဒါပတ္တ = ပဋိသန္တိဒါ
အပြား ဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်ဆိုက်ကြသော ရဟန်း”တို့တွင်

အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ ရှေးမထေရ်တို့ အလောင်းအလျာများနည်းတူ အဓိကာရ ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုပဋိသန္တိဒါပတ္တ တေဒဂ်ရာထူး ကို ဆုတောင်း ပတ္တနာမှ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြား ဖဲကြွတော်မူ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအရှင်ကောဠိတ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည် တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလပယ် သာဝတ္ထိပြည် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၍ လာ၏။ ထိုသူ၏အမည်ကို မိဖဆွေမျိုးတို့က “ကောဠိတ-လုလင်” ဟု မှည့်ခေါ်ကြလေသည်။ ကောဠိတလုလင်သည် အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မေဒင်သုံးခဏ်း ဖက်ကမ်းတိုင်ရောက် သင် ကြားတတ်မြောက်၍ တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားစကား ကို ကြားနာရသဖြင့် သဒ္ဓါတရားကြီးမားစွာဖြစ်ရှိကာ သာသနာ ဝန်ထမ်း ရဟန်းပြုလေသည်။ ထိုအရှင်ကောဠိတ ရဟန်းသည် ရဟန်းပဉ္စင်းဖြစ်ပြီးသောအချိန်မှစ၍ ငိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း စီးငြိန်း အားထုတ်တော်မူလေရာ ပဋိသန္တိဒါ ဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလေ၏ = ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

(ဂ) တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

မထေရ်မြတ်သည် ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အမြဲတစေ ပဋိသန္တိ ဒါဉာဏ်လေးပါးတို့၌ လေ့လာနိုင်နင်းတော်မူသည်ဖြစ်၍ အမေး ပုစ္ဆာ ပြဿနာမေးမြန်းလျှင် ပဋိသန္တိဒါဉာဏ်တို့နှင့် စပ်သော ပြဿနာကိုသာ အများအားဖြင့် မေးတော်မူလေ့ရှိသည်။ ထို့ ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နောက်အခါ၌ (မဇ္ဈိမနိကာယ၊ မူလပဏ္ဏာသ-လာ) မဟာဝေဒလ္လသုတ်ကို အဋ္ဌပုတ်ပြု၍ အရှင် ကောဠိတမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ပဋိ-
သမ္ဘိဒါပတ္တာနံ ယဒိဒံ မဟာကောဠိတော=ရဟန်းတို့...
ပဋိသမ္ဘိဒါ ဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်ဆိုက်ကြသော ငါ
ဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင် မဟာကောဠိတ
ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ = ပဋိသမ္ဘိဒါ
အပြား ဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်သောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူလေသတည်း။

ဤကား အရှင်ကောဠိတ မထေရ်အကြောင်းတည်း။

(၃၀) အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤကမ္ဘာမှ ပဋိလောမအဆန် ပြန့်၍ရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာ
တသိန်းထက်၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူလေသည်။
ထိုပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ နေပြည်တော်ကား
ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၊ ခမည်းတော်ကား အာနန္ဒမင်းကြီး၊
မယ်တော်ကား သုဇာတာဗိဇုရားကြီး၊ အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါးတို့
ကား ဒေဝလမထေရ်နှင့် သုဇာတမထေရ်တို့ ဖြစ်ကြသည်။
အဂ္ဂသာဝိကာ ၂-ပါးတို့ကား အမိတာထေရီနှင့် အသမာထေရီ
တို့ ဖြစ်ကြသည်။ အလုပ်အကျွေး = ဥပဋ္ဌာကကား သုမနမထေရ်
ဖြစ်လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ခမည်းတော်မင်းကြီး
အား ချီးမြှောက်တော်မူလျက် ရဟန်းတသိန်း အခြံအရံရှိကာ
ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါပြုကာ သီတင်းသုံး
နေထိုင်တော်မူဆဲအချိန် ဖြစ်လေသည်။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ လူဖြစ်စဉ်ကာလက ဖတူ မိကွ
ဖြစ်သော ညီငယ်ကား (အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်အလောင်း) သုမနမင်း
သား အမည်ရှိလေသည်။ အာနန္ဒမင်းကြီးသည် သားတော်
သုမနမင်းသားအား ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်မှ ခရီးယူစနာ

(၁၂၀)တရုန္ဒဆယ် ဝေးကွာသောအရပ်၌ မြို့စားခန့်အပ်လေသည်။ မြို့စားသုမနမင်းသားသည် ရံခါရံခါ ဟံသာဝတီနေပြည်တော်သို့ လာ၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးကို၎င်း၊ နောင်တော်ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားကို၎င်း ဖူးမြော်လေသည်။

တနေ့သ၌ ပစ္စန္တရစ် = တိုင်းစွန့်ပြည်နားအရပ်သည် သူပုန်လူဆိုးတို့ ထကြွသောင်းကျန်းသဖြင့် ပျက်စီးအံ့ကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ သုမနမင်းသားသည် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံ ထိုအကြောင်းကို တမန်စေလွှတ်၍ အကြောင်းကြား လျှောက်ထားစေသောအခါ ခမည်းတော်အာနန္ဒမင်းကြီးသည် “သင့်ကို ငါသည် ထိုအရပ်၌ အဘယ့်ကြောင့် ထားအပ်သနည်း = သူပုန်ဘေးရန်ကို နှိမ်နင်းရန်ထားအပ်သည် မဟုတ်လော”ဟု အတုံ့သဝဏ်လွှာကို တဖန် ပြန်၍ပို့စေ၏။ မြို့စားသုမနမင်းသားသည် ခမည်းတော်၏သဝဏ်တုံ့လွှာကိုရလျှင် သူပုန်လူဆိုးတို့ကို တိုက်ဖျက်ကာ ပြည်ရွာကို ငြိမ်းအေးစေလျက် “ခမည်းတော်မြတ်...ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်ကား ငြိမ်းအေးသာယာရှိပါပြီ”ဟု ခမည်းတော်ထံ သဝဏ်ပို့စေလေ၏။ ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် လွန်စွာအားရ နှစ်သက်တော်မူလှ၍ “ငါ့သားတော်သည် အလျင်အမြန် ခမည်းတော်ထံ လာရောက်စေ”ဟု အမိန့်ချ ဆင့်ခေါ်တော်မူလေ၏။

မြို့စား သုမနမင်းသားမှာ အမတ်တထောင် ရှိလေသည်။ မင်းသားသည် ထိုအမတ်တို့နှင့် အတူတကွ ခမည်းတော်ထံ လာရောက်လေရာ လမ်းခရီးအကြား၌ “ငါ့ခမည်းတော်ဘုရားက အားရ နှစ်သက်တော်မူလှ၍ အကယ်၍များ ဆုပေးသနားတော်မူလျှင် အဘယ်ဆုကို ယူရမည်နည်း”ဟု အမတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလေ၏။ ထိုအခါ မင်းသားကို အချို့အမတ်တို့က “ဆင်ကို ယူကြပါကုန်၊ မြင်းကိုယူကြပါကုန်၊ ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်ကို ယူကြပါကုန်၊ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ကို ယူကြပါကုန်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ အကြံပေးစကား လျှောက်ထားကြကုန်၏။ အခြား အမြော်အမြင်ကြီးမားကြသည့် ပညာရှင်အမတ်တို့ကမူ—

“အရှင်မင်းသား....အရှင်သားတို့သည် ရေမြေရှင်၏ သားတော်တို့ဖြစ်ကြပါသည်။ အရှင်သားတို့အဖို့ရာ ရွှေငွေ စသော လောကီဥစ္စာစုကား ရခဲ့သည်မဟုတ်ပါ။ ရလွယ် လှပါ၏။ ရအပ်ပါသော်လည်း ထိုလောကီဥစ္စာ ရတနာ အားလုံးကို နောက်ဆုံး၌ စွန့်ပစ်၍သာ သွားရမည်ဖြစ်ပါ သည်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု တခုကိုသာ ယူဆောင်၍ တမလွန်လောက သွားကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခမည်းတော်မင်းမြတ်က ဆုလာဘ်များ ပေးတော်မူလျှင် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး (အရှင်သားတို့၏ နောင်တော်) ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် ဆုကိုသာ ယူတော်မူကြပါကုန်”

ဟု အကြံပေးစကား လျှောက်ထားကြလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် “သင်တို့သည် ငါ၏ မိတ်ဆွေကောင်း များ ဖြစ်ကြပါပေသည်။ ငါ့မှာ ထိုသို့သောစိတ် မရှိခဲ့ပါ။ သင်တို့ ကသာ ဖြစ်စေအပ်ပါပေသည်။ အိမ်း....ကောင်းပြီ ငါလိုက်နာ မည်”ဟု ပြော၍ နေပြည်တော်သို့ ရောက်လျှင် ခမည်းတော် မင်းကြီးကို ရှိခိုးပြီးနောက် ခမည်းတော်မင်းကြီးက သားတော်၏ လည်ကို ဖက်၍ ဦးထိပ်၌ နမ်းစုပ်ပြီးသော် “ချစ်သား ငါသည် သင့်အား အလိုရှိရာဆုကို ပေး၏”ဟု ဆိုလတ်သော် “မြတ်သော ခမည်းတော်မင်းကြီးဘုရား....အကျွန်ုပ် သားတော်သည် နောင် တော်မြတ်စွာဘုရားကို ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ပစ္စည်းလေးပါး တို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေး လျက် မိမိ ယခုဘဝ ရနေသောအသက်ကို အမြဲ-မဖြစ်အောင် ပြုလုပ်လိုပါသည်။ ခမည်းတော်ဘုရား.... သားတော်အား ဤ (ဝါတွင်းသုံးလကြာ မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစု ရခြင်း) ဆုကို ပေးတော်မူပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ခမည်းတော်မင်းကြီးက “ချစ်သား.....ဤဆုကိုကား မပေးနိုင်၊ အခြားဆု တပါးပါးကို ပြောင်း၍ ယူလော့”ဟု ဆိုလေသော် သုမနမင်းသားသည် “ခမည်းတော်ဘုရား..... ရေမြေပိုင်လျှင်း မင်းတို့၏ အဖို့ရာ စကားနှစ်ခွ ပြောဆိုကြရိုးထုံး မရှိပါ။ ထိုလျှောက်

ဆိုရာပါဆုကိုပင် သားတော်အား ပေးပါလော့၊ သားတော်၏ အဖို့ရာ အခြားဆုကို အလိုမရှိပါ”ဟု အခိုင်အမာလျှောက်ထား လေ၏။

ခမည်းတော်အာနန္ဒမင်းကြီးသည် “ချစ်သား....ဘုရားရှင်တို့၏ စိတ်အလိုတော်မည်သည်ကို သိနိုင်ခဲ့လှ၏၊ အကယ်၍ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က သားတော်ပင့်ရာသို့ ကြွရောက်လိုက်ပါဖို့ရန် အလို တော်မရှိခဲ့ပါလျှင် ငါခမည်းတော်က ပေးအပ်ပါသော်လည်း အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်အံ့နည်း” ဟု မေးလွှဲစကား ပြောကြားလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် “ကောင်းပါပြီ ခမည်းတော်ဘုရား..... သားတော်ကိုယ်တိုင် နောင်တော်မြတ်စွာဘုရားထံ ဆည်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်အလိုတော်ကို သဘောပြုလုပ်ပါမည်” ဟု စကားချည်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ကျောင်း တိုက်တော်သို့ သွားရောက်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းကိစ္စကို ပြီးစေ၍ ဂန္ဓကုဋိ ကျောင်းတော်သို့ ဝင်ပြီးဖြစ်တော်မူလေသည်။ သုမနမင်းသား သည် ညီမူရာတန်ဆောင်းဝန်း = ဓမ္မသာလာ၌ စည်းဝေးနေကြ သော ရဟန်းတို့ထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် သုမနမင်းသားကို “မင်းသား....အဘယ့်ကြောင့်လာသနည်း” ဟု မေးကြကုန်၏။ မင်းသားက “မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရန် လာ ရောက်ပါသည်ဘုရား၊ တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားကို ပြတော် မူကြပါ” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် ရဟန်းတို့သည် “မင်းသား.... ငါတို့သည် အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့် မရနိုင်ကြပါကုန်” ဟု ပြန်ကြား မိန့်ဆိုကြလေကုန်၏။ မင်းသားက “အရှင်ဘုရားတို့....အဘယ်အရှင်မြတ်သည် လိုအပ် လိုအပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ခွင့်ရပါသနည်း” ဟု မေးပြန်လေလျှင် ရဟန်းတို့သည် “မင်းသား....သုမန-မည်သော မထေရ်သည် လိုအပ် လိုအပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ ခွင့် ရပါ၏” ဟု ပြန်ကြား မိန့်ဆိုလေကုန်၏။ မင်းသားသည် “အရှင်ဘုရားတို့....ထို သုမနမထေရ်သည် ယခု အဘယ်မှာနည်း”

ဟု မထေရ်၏ နေရာဌာနကို မေးမြန်း၊ သွားရောက်၊ ရှိခိုးပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား....တပည့်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့လို ပါ၏၊ တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားကို ပြတော်မူကြပါ” ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။

သုမနမထေရ်မြတ်သည် သုမနမင်းသား မြင်စဉ်ပင် အာပေါ-
ကသိဏဇာန်ကို ဝင်စား၍ မဟာပထဝီမြေကြီးကို “ရေဖြစ်စေ
သား” ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီးလျှင် ရေဟုသင်ရသော မြေအပြင်၌
ငုပ်လျှို၍ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋီကျောင်း
တော်၌ ထင်ရှားပေါ်လေ၏။ ထိုအခါ သုမနမထေရ်ကို မြတ်စွာ
ဘုရားက “ချစ်သားသုမန....အဘယ့်ကြောင့် လာသနည်း” ဟု မေး
တော်မူ၍ မထေရ်က “မြတ်စွာဘုရား....ညီတော်သုမနမင်းသား
သည် ရှင်တော်ဘုရားကို အဖူးအမြော် လာရောက်နေပါသည်
ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်
“ချစ်သားရဟန်း....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် နေရာကို ခင်းလော့” ဟု မိန့်
တော်မူလေ၏။ တဖန် အရှင်သုမနမထေရ်သည် သုမနမင်းသား
မြင်စဉ်ပင် ဘုရားနေရာတော်ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ဂန္ဓကုဋီကျောင်း
တော်အတွင်း၌ ငုပ်လျှိုးပြီးလျှင် ပရိဝုဏ်အပြင်ဖက်၌ ထင်ရှား
ပေါ်တော်မူ၍ ထို ပရိဝုဏ်၌ပင် ဘုရားနေရာတော်ကို ခင်းကျင်း
လေ၏။ သုမနမင်းသားသည် ဤ အံ့ဖွယ်နှစ်ပါးကို မြင်ရ၍ “ဤ
ရဟန်းသည် တန်ခိုးရာထူး ကြီးမြတ်စွာတကား” ဟု စဉ်းစား
ဆင်ခြင်မိလေ၏။

ပဒုမတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်မှ ထွက်
ကြွတော်မူ၍ ခင်းထားအပ်သော ဘုရားနေရာတော်၌ ထိုင်နေ
တော်မူလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီး
လျှင် အစေ့အစပ်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်
က “မင်းသား....အဘယ်အချိန်က လာရောက်သနည်း” ဟု မေး
တော်မူလေလျှင် မင်းသားသည် “မြတ်စွာဘုရား....အရှင်ဘုရားတို့
ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်သို့ ဝင်နေတော်မူစဉ် တပည့်တော်ရောက်
ပါသည်၊ ရဟန်းတို့သည်ကား ‘ငါတို့သည် အလိုရှိအပ် အလိုရှိ

အပ်သောခဏ၌ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခွင့် မရနိုင်ကြပါကုန်’ ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြကာ တပည့်တော်ကို အရှင်သုမနမထေရ် အထံသို့ ပို့ကြပါကုန်သည်။ မထေရ်မြတ်သည်ကား စကား တခွန်းတည်းဖြင့်ပင် တပည့်တော်အား မြတ်စွာဘုရားကို ပြ တော်မူပါ၏ = ဖူးတွေ့ခွင့်ရအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူပါ၏။ မြတ်စွာဘုရား..... အရှင်သုမနမထေရ်သည် အရှင်ဘုရားတို့၏ သာသနာတော်၌ အကျွမ်းဝင်သူဖြစ်၏ဟု ထင်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်က “အိမ်း....ဟုတ်ပေသည် မင်းသား....၊ ဤ သုမန ရဟန်းသည် ငါဘုရား၏ သာသနာ၌ အကျွမ်းဝင်သူ စင် စစ် ဖြစ်ပေ၏”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် မင်းသားသည် “မြတ်စွာ ဘုရား....အဘယ်ကောင် မှုကို ပြုလုပ်၍ ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာ တော်၌ အကျွမ်းဝင်သူများ ဖြစ်နိုင်ကြပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက် လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “အလှူဒါန ပေးလှူ၍၊ သီလသီတင်း ဆောက်တည်၍၊ ဥပုသ်နှလုံးကျင့်သုံး၍ ဘုရားရှင်တို့၏ သာသနာ တော်၌ အကျွမ်းဝင်သူများ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏ မင်းသား”ဟု မိန့်တော် မူလေလျှင် သုမနမင်းသားသည် (အခွင့်ကောင်းရပြီဖြစ်ရကား) “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အရှင်သုမနမထေရ်ကဲ့သို့ ဘုရားသာသနာတော်၌ အကျွမ်းဝင်သူ ဖြစ်လိုပါသည်။ နက်ဖြန် ခါ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို လက်ခံ သာယာတော်မူကြပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား ပင့်ဖိတ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူသဖြင့် မင်းသားပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံ တော်မူလေ၏။ မင်းသားသည် မိမိ၏ တဲနန်းအိမ်သို့ ပြန်သွား၍ တညဉ့်လုံး ကြီးစွာသော ပူဇော်ဖွယ်ကို စီမံပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်တို့ ပတ်လုံး “ယာယီတဲနန်း အလှူဆွမ်း” မည်သည်ကို တခမ်းတနား ပေးလှူလေ၏။

ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ခမည်းတော်မင်းတရား အထံမှ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အရှင်

ဘုရားတို့အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်ဆုကို ရယူအပ်ပြီးပါပြီ။ ဝါတွင်းသုံးလ တပည့်တော်၏ ကျောင်းတိုက်၌ ဝါဆို သီတင်းသုံးတော်မူရန် လက်ခံသာယာတော်မူကြပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ထိုမင်းသားပင့်ဆောင်ရာသို့ ငါဘုရားသွားရောက်လိုက်ပါသဖြင့် အကျိုးရှိမည်လော”ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍ “အကျိုးရှိမည်”ဟု သိမြင်တော်မူပြီးလျှင် “မင်းသား……မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ မွေ့လျော်တော်မူကြကုန်၏”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် “သိအပ်ပါပြီ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား……၊ သိအပ်ပါပြီ ကောင်းသောစကား မိန့်ကြားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား……” ဟု လျှောက်ထား၍ “မြတ်စွာဘုရား……တပည့်တော်သည် အလျင်လက်ဦး သွားနှင့်၍ ကျောင်းတိုက်ကို တည်ဆောက်ပါမည်၊ ကျောင်းတိုက်တည်ဆောက်ပြီး၍ တပည့်တော်က ပင့်လျှောက်သောအခါ ရဟန်းတော်တသိန်းနှင့် အတူတကွ ကြွတော်မူခဲ့ကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကာ မြတ်စွာဘုရားကို ဝန်ခံချက်ကို ယူစေပြီးလျှင် (= ကြွရောက်မည် ဟု ဝန်ခံစကား မြတ်စွာဘုရားက မိန့်ကြားတော်မူပြီးမှ) ခမည်းတော်မင်းကြီးထံသို့ သွားရောက်၍ “ခမည်းတော်ဘုရား……သားတော်အား နောင်တော်မြတ်ဘုရားက သားတော်ပင့်ဆောင်ရာ လိုက်ပါမည့်အကြောင်း ပဋိညာဉ် ဝန်ခံချက် ပေးအပ်ပြီးပါပြီ၊ သားတော်က အပင့်လွှတ်သောအခါမှာသာ ခမည်းတော်တို့က မြတ်စွာဘုရားကို သားတော်၏နေရပ်သို့ ပို့ဆောင်တော်မူကြပါ” ဟု လျှောက်ထားမှာကြားခဲ့၍ ခမည်းတော်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွှတ်ကာ နေပြည်တော်မှ ထွက်ခဲ့၍ လမ်းခရီးအကြား တယူဇနာ တယူဇနာလျှင် စံကျောင်းတော် တကျောင်း တကျောင်း ဆောက်လုပ်စေ၍ ယူဇနာ(၁၂၀)တရဒုနှစ်ဆယ် ဝေးကွာသော ခရီးသို့ သွားရောက်ခဲ့လေသည်။ မိမိ၏စားကျေးမြို့သို့ ရောက်လျှင် ပင် ကျောင်းတိုက်တော် တည်ရန်နေရာကို ဖွေရှာစူးစမ်းလတ်သော် သောဘဏ=မည်သော သူကြွယ်၏ ဥယျာဉ်ကို တွေ့ရ၍

အသပြာတသိန်းဖြင့် ဝယ်ယူပြီးလျှင် အသပြာတသိန်းကိုပင် လက်ခံကံကျွေး စွန့်လှူပေး၍ ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက်စေလေ၏။

ထိုသောဘဏ္ဍာသုကြွယ်၏ ဥယျာဉ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်အဖို့ရာ ဂန္ဓကုဋီ ကျောင်းတော်ကို၎င်း၊ ကြွင်းသောရဟန်းတို့အဖို့ရာ ညဉ့်သန့်ရာ၊ နေ့သန့်ရာအလို့ငှါ ကုဋီ၊ လိုဏ်၊ မဏ္ဍပ်တို့ကို၎င်း ဆောက်လုပ်စေ၍ တံတိုင်းအရံအတား၊ တံခါးမုခ်တို့ကိုပြီးစီးအောင်ပြုလုပ်စေပြီးသော် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံသို့ “ခမည်းတော်ဘုရား.... သားတော်၏ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ရန်ကိစ္စ အဝဝ ပြီးပြေ ရှိပါပြီ၊ နောင်တော် မြတ်စွာဘုရားကို သားတော်တို့ အရပ်သို့ ပို့ဆောင်တော်မူကြပါကုန်” ဟု တမန်စေလွှတ်၍ အကြောင်းကြားလျှောက်ထားစေလေ၏။

ခမည်းတော် အာနန္ဒမင်းကြီးသည် သားတော် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တပည့်ရဟန်းတော်တသိန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင် “သားတော် မြတ်စွာဘုရား..... အရှင်ညီတော် သုမနမင်းသား၏ ဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ရန် ကိစ္စ အဝဝ ပြီးပြေရှိနေပါပြီ၊ အရှင်ဘုရားတို့၏ ကြွလာတော်မူခြင်းကို လွန်မင်းစွာ ဟောင့်တမျှော်ခေါ်လျက် ရှိနေပါသည် ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်ရဟန်းတသိန်း မြီရံအပ်လျက် တယူဇနာ တယူဇနာဝယ် အသင့်ဆောက်လုပ်ပြီး ရှိနှင့်သော စံကျောင်းတော်တို့၌ ချမ်းသာစွာ အပန်းဖြေ နားနေ ညဉ့်ကျိန်းစက်တော်မူ၍ ယူဇနာတရာ့နှစ်ဆယ်ခရီးကို မပင်မပန်း ကြွချီတော်မူလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် “မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူ၏” ဟု ကြားသိရ၍ တယူဇနာတိုင်တိုင် သွားရောက်ခရီးဦးကြိုဆိုပြီးလျှင် နံ့သာ၊ ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်လျက် ကျောင်းတိုက်အတွင်း ရှိသေစွာ ပင့်ဆောင်သွင်းပြီးလတ်သော်—

“သတသဟဿေန မေ ကိတံ၊ သတသဟဿေန မာပိတံ။
သောဘဏံ နာမ ဥယျာနံ၊ ပဋိဂ္ဂဏှ မဟာမုနိ။

မဟာမုနိ = အာဂါရိက စသည်အပြား မုနိများ၏ ဦးဖျားပရမေ သုံးလူ့ဆွေဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။
မေ = သုမနတွင်ခေါ် ဘုရားတပည့်တော်သည်။ သော-
ဘဏံ နာမ ဥယျာနံ = သောဘဏသုကြွယ် တည်စိုက်၍
သမိုက်နာမ သောဘဏ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကို။
သတသဟဿေန = တသိန်းသင်္ချာ အသပြာဖြင့်။ ကိတံ =
တန်ဘိုးကဲဖြတ် ဝယ်ယူအပ်ပါပြီ။ သတသဟဿေန =
တသိန်းသင်္ချာအသပြာဖြင့်။ မာပိတံ = ကျောင်းတိုက်တော်
ကြီး ဖန်တီးတည်ဆောက်အပ်ပြီးသည်ကို။ ပဋိဂ္ဂဏှ =
ကရုဏာရှေးရှု။ အလှူခံတော်မူပါဘုရား....” —

ဟူသော ဤဂါထာဖြင့် လျှောက်ထားကာ ကျောင်းတိုက်တော်ကို
မြတ်စွာဘုရားရှင်အား လှူဒါန်းလေ၏။

သုမနမင်းသားသည် ဝါကပ်သောနေ့၌ အလှူဒါနပေးလှူပြီး
သော် မိမိ၏ သား၊ မယား၊ အမတ်များကို ခေါ်စေ၍ “မြတ်စွာ
ဘုရားသည် ငါတို့၏ အထံသို့ ခရီးယူဇနာ တရောနှစ်ဆယ်
ဝေးကွာသောအရပ်မှပင် ကြွချီတော်မူလာပေသည်။ ဘုရားရှင်
တို့မည်သည် တရားကိုသာ အလေးပြုတော်မူကြကုန်၏။ ပစ္စည်း
လေးဖြာ အာမိသကို အလေးပြုတော်မမူကြ ကြည့်ရှုတော်မမူကြ
ကုန်၊ ။ ထို့ကြောင့် ငါသည် ဤဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အဝတ်
နှစ်ထည်တို့ကိုသာ ဝတ်၍ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်
ပြီးလျှင် ဘုရားရှင် သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဤကျောင်းတိုက်မှာပင်
နေပေအံ့။ အမောင်တို့၊ အမိတို့သည် ဘုရားအမှူးပြုသော
ရဟန္တာတသိန်းအား ဤနည်းဖြင့်ပင် ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး
အလှူဒါန ပေးလှူကြကုန်လော့” ဟု မှာထားပြောဆိုကာ ဆယ်ပါး
သီလတို့ကို ဆောက်တည်စောင့်ထိန်း၍ အဝတ်နှစ်ထည်တို့ကိုသာ
ဝတ်ဆင်ကာ ကျောင်းတော်၌ပင် နေရစ်လေ၏။

သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်
သော အရှင်သုမနမထေရ်နေရာကျောင်းနှင့်အနီးဖြစ်သောအရပ်

ဝယ် နေထိုင်လျက် မထေရ်သူမြတ်က မြတ်စွာဘုရားအား ပတ်ကြီး၊ဝတ်ငယ်ဥသံ အလုံးစုံပြုတော်မူအပ်သည်ကို မြင်လတ်၍ “ဤမထေရ်မြတ်သည် ဤဥပဋ္ဌာက = အလုပ်အကျွေးအရာဌာန၌ ကေန္တပင် အကျွမ်းဝင်သူဖြစ်၏။ ငါသည် ဤမထေရ်မြတ်၏ ရာထူးဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုမှပင် သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် ပဝါရဏာပြုမည့် (သီတင်းကျွတ်လပြည့်) နေ့ နီးကပ်လတ်သော် (သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၈-ရက်နေ့လောက်၌) မြို့တွင်းသို့ဝင်၍ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အလှူကြီးပေးလှူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ ရဟန်းတသိန်း၏ ခြေရင်းဝယ် တိစိဝရိက်သင်္ကန်းအစုံတို့ကို ထားရှိတည်ခင်းပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလျက် “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား...ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် ယာယီတဲနန်း ဆွမ်းအလှူမှစ၍ ခပ်သိမ်းဥသံ အလုံးစုံသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို တပည့်တော်သည် သိကြားနတ်မင်းစည်းစိမ်ကို တောင့်တ၍လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ။ မာရ်မင်း၊ မြဟ္မာမင်းတို့ စည်းစိမ်ကို တောင့်တ၍လည်း ပြုသည်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်သော် ကားမြတ်စွာဘုရား၏ အလုပ်အကျွေး = ဥပဋ္ဌာက ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင့်တ၍သာ ပြုအပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား..... တပည့်တော်သည် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် သုမနမထေရ်သူမြတ်ကဲ့သို့ တဆူဆူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလုပ်အကျွေး = ဥပဋ္ဌာက ဖြစ်ရပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းစကား လျှောက်ထားလေ၏။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် သုမနမင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးလျှင် ဖဲကြွတော်မူလေ၏။ သုမနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင်ပင် “ဘုရားရှင်တို့မည်သည် နှစ်ခွသောစကားရှိတော်မမူကြကုန် = ကေန်မလွဲ မြသောစကားရှိတော်မူကြကုန်၏” ဟု ဆင်ခြင်မိကာ ဗျာဒိတ်ကြားသည့် နေ့မှ ဒုတိယမြောက် နောက်နေ့မှပင်

အစိန္တေယျ သုံးလောကထွတ်ထား ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကာ နောက်တော်မှ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါရမည့်သူကဲ့သို့ ပီတိဖြင့် ပြည့်ဖုံးသော စိတ်နှလုံးရှိသူ ဖြစ်လေ၏။

အကြားကလ ကောင်းမှုများ

သုမနမင်းသားသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာ သာသနာခေတ်၌ အနှစ်တသိန်းကြာ ဒါနကောင်းမှုပြုလုပ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၌ဖြစ်လျက် တဖန် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက် တော်အခါ၌ ဆွမ်းခံကြွသော မထေရ်မြတ်တပါးအား သပိတ်အောက်မှ ခံယူရန် မိမိ၏ အပေ္တီရုံစုလျားတဘက်ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပူဇော်သော သူတော်ကောင်း ဖြစ်ပြန်လေသည်။

တဖန် ထိုဘဝမှစုတေပြန်သော် နတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ထိုနတ်ပြည်မှ စုတေလတ်သော် ဤလူ့ပြည်ဝယ် ဗာရာဏသီမင်းဖြစ်၍ တနေ့သ၌ ပြာသာဒ်မအထက်၌ နေရာက ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကောင်းကင် ခရီးဖြင့် ကြွရောက်တော်မူလာကြသည့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ် ရှစ်ဆူတို့ကို ဖူးမြင်ရ၍ ရွှေနန်းတော်သို့ ပင့်စေကာ ဆွမ်းဆက်ကပ် လှူဒါန်းပြီးလျှင် မိမိ၏ မင်္ဂလာဥယျာဉ် အတွင်း၌ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်ရှစ်ဆူတို့အတွက် သင်္ခမ်းကျောင်း ရှစ်ကျောင်းတို့ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသည့်ပြင် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရှင်မြတ်တို့ နန်းတော်သို့ ကြွရောက်လာကြလျှင် ထိုင်စရာအလို့ငှါ ရတနာဆယ်ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသော အင်းပျဉ်ကြီး ရှစ်လုံးတို့ကို ၎င်း၊ သပိတ်တော်များ တင်ထားရန်အလို့ငှါ ပတ္တမြား သပိတ်ခြေတို့ကို၎င်း အသင့် စီမံလျက် နှစ်ပေါင်း တသောင်းကြာ ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရှစ်ဆူတို့အား ပြုစု လုပ်ကျွေးလေသည်။ ဤသည်တို့ကား ထင်ရှားသော အရာဌာနတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုမှတပါးလည်း ဤ ကမ္ဘာတသိန်း ကာလ အတွင်း များစွာသော ကောင်းမှု ကုသိုလ်တို့ကို ပြုခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ယင်းသို့ ကမ္ဘာ တသိန်းကြာ အလှူဒါန မျိုးကြံချလျက်ပင် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်နှင့် အတူတကွ တုသိတာနတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ကပိလဝတ် နေပြည်တော်ဝယ် အဓိဟောဒန သာကီဝင်မင်း၏သား ဖြစ်လာ လေသည်။ ထိုမင်းသား၏အမည်ကို “ဆွေမျိုးအားလုံးတို့ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်အောင် ပြု၍ ဖြစ်ပွား လာသောကြောင့် အာနန္ဒ မင်းသား” ဟု အမည် မှည့်ကြလေကုန်၏။ ထိုအာနန္ဒမင်းသား သည် အစဉ်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင် တောထွက်ကာ ဘုရားဖြစ် ပြီးနောက် ပဌမအကြိမ် ကြွရောက်ခြင်းဖြင့် ကပိလဝတ် နေပြည် တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာ၍ ထို နေပြည်တော်မှ တဖန် ထွက်ကြွတော်မူပြန်သောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ အခြံအရံ ဖြစ်ကြ ရန်အတွက် သာကီဝင်မင်းသား များစွာတို့ ရဟန်းပြုကြသည် ရှိသော် ဘဒ္ဒိယမင်းသား-စသည်တို့နှင့် အတူတကွ တောထွက် ခဲ့၍ အနုပိယမြို့၏အနီး အနုပိယပင်မည်သော သရက်ဥယျာဉ်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်၌ ရှင်ရဟန်းပြုလေသည်။ (အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ မျက်နှာ ၁၄၅-၌ ပြန်၍ကြည့်ပါ)။

အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန် တည်ခြင်း

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ရဟန်းပြုပြီးနောက် မကြာမြင့်မီ ပင် အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုတ္တမထေရ်၏ အထံ၌ တရားစကားကို ကြားနာရ၍ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူ၏။ ထိုအကြောင်း ကို ဤဖော်ပြလတ္တံ့သော သံယုတ္တနိကာယ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် (၉) ၄-ထေရဝဂ် ၁-အာနန္ဒသုတ် (သံ မြန် ၂၊ မျက်နှာ ၈၁)ကို ထောက်၍ သိရာ၏။ ထိုသုတ်၏ ဆိုလိုရင်းမှာ—

မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက် တော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် တနေ့သ၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် ရဟန်းတို့ကို “ငါ့ရှင်ရဟန်းတို့....” ဟု ခေါ်၍ ရဟန်းတို့က “ငါ့ရှင်” ဟု စကားတုံ့ပြန်သောအခါ ဤစကားကို မိန့်ဆို၏။

“ငါ့ရှင်တို့.....မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏအရှင်သည် သီတင်း ငယ်ဖြစ်ကြသည့် ငါတို့အပေါ်ဝယ် ကျေးဇူးဥပကာရ များလှ၏။ ထိုအရှင်သည် ငါတို့ကို ဤအဆုံးအမဖြင့် ဆုံးမ ၏။ ဆုံးမပုံမှာ—‘ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....အစွဲပြု၍သာလျှင် ငါ ဖြစ်၏ ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏။ အစွဲမပြုမှု၍ မဖြစ်။ အဘယ်ကို အစွဲပြု၍သာလျှင် ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်သနည်း၊ အစွဲမပြုရလျှင် မဖြစ် သနည်းဟူမူ ရုပ်ကိုအစွဲပြု၍ ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရား သုံးပါး ဖြစ်၏၊ အစွဲမပြုရလျှင် မဖြစ်။ ဝေဒနာကို။ပ။ သညာကို၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ ဝိညာဏ်ကို အစွဲပြု၍ ငါဖြစ်၏- ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏၊ အစွဲမပြုရလျှင် မဖြစ်။

ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဥပမာသော်ကား တန်းဆာဆင်ခြင်း သဘောရှိသည့် ငယ်ရွယ် ပျိုနုသော မိန်းမသော်၎င်း၊ ယောက်ျားသော်၎င်း စင်ကြယ် တောက်ပသော မှန်၌ ဖြစ်စေ၊ ကြည်လင်သော ရေခွက်၌ဖြစ်စေ မိမိမျက်နှာရိပ် ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သော် (မိမိမျက်နှာပြင်နှင့် မှန်၊ ရေခွက် တို့ကို) အစွဲပြု၍သာ (မျက်နှာရိပ်ကို) မြင်လေရာ၏။ အစွဲ မပြုရလျှင်ကား မမြင်လေရာ။ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဤအတူ ပင် ရုပ်ကိုအစွဲပြု၍သာ ငါဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရား သုံးပါး ဖြစ်၏။ အစွဲမပြုရလျှင် မဖြစ်။ ဝေဒနာကို။ပ။ သညာကို၊ သင်္ခါရတို့ကို၊ ဝိညာဏ်ကို အစွဲပြု၍သာ ငါ ဖြစ်၏-ဟူသော ပပဉ္စတရားသုံးပါး ဖြစ်၏၊ အစွဲမပြုရလျှင် မဖြစ်။

ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ.....ယခု ငါမေးမည့်စကားကို သင် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သဘောကျသနည်း—ရုပ်သည် မြဲ သလော၊ မမြဲဘူးလော၊ မမြဲပါ ငါ့ရှင်....။ (အနတ္တလက္ခဏ သုတ်လာအတိုင်း တေပရိဝဋ္ဌဓမ္မဒေသနာ သွားလေ)။ပ။ ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငှါ တပါးသောပြုဖွယ် မရှိပြီဟု သိ၏’ဟူ၍ ဆုံးမ၏။

ငါ့ရှင်တို့... မန္တာဏီ ပုတ္တ-ပုဏ္ဏအရှင်သည် သီတင်းငယ် ဖြစ်ကြသည့် ငါတို့အပေါ်ဝယ် ကျေးဇူးဥပကာရ များလှ ၏။ ထိုအရှင်သည် ငါတို့ကို ဤဆို အပ်ပြီးသော အဆုံး အမဖြင့် ဆုံးမ၏။ မန္တာဏီ ပုတ္တ-ပုဏ္ဏ အရှင်၏ ဤတရား ဒေသနာကို ကြားနာရသောကြောင့် ငါသည် သစ္စာ လေးပါးတရားကို သိရ၏ = သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်ရ၏” —

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ “ဤကဲ့သို့ ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။ ဤ သုတ်ကို ထောက်၍ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်သည် မန္တာဏီပုတ္တ-ပုဏ္ဏ မထေရ်၏ ကြေးမုံ (မှန်) ဥပမာတရားဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူကြောင်း သိမှတ်ရ၏။

ဥပဋ္ဌာက=အလုပ်အကျွေးရာထူး
ခံယူတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဖို့ရာ ပဌမဗောဓိခေါ် ဝါတော် နှစ်ဆယ်အတွင်း၌ အမြဲတမ်း အလုပ်အကျွေးဟူ၍ မရှိသေးချေ။ တရံတခါ အရှင် နာဂသမာလမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ လှည့်လည်လိုက်ပါသည်။ တရံတခါ အရှင်နာဂိတ၊ တရံတခါ အရှင်ဥပဝါန၊ တရံတခါ လိစ္ဆဝီမင်းသား သုနက္ခတ္တရဟန်း၊ တရံတခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ၏ညီ အရှင်စုန္ဒ၊ တရံတခါ အရှင်သာဂတ၊ တရံတခါ အရှင်ရာဇ၊ တရံတခါ အရှင်မေဃိယမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ် သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ လှည့်လည်လိုက်ပါလေသည်။

ထိုမထေရ်တို့အနက် အခါတပါး မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နာဂ သမာလမထေရ်နှင့် အတူတကွ အခွန်ရှည်သောခရီးသို့ ကြွရောက် တော်မူလေရာ လမ်းနှစ်မြွှာသို့ ရောက်ရှိလေသည်။ နာဂသမာလ မထေရ်သည် ခရီးမမှ သက်၍ “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော် သည် ဤခရီးဖြင့် သွားပါအံ့”ဟု ဆို၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားရဟန်း...လာပါလော့၊ ဤခရီးဖြင့် သွားကြကုန်အံ့”ဟု

(အခြားလမ်းဖြင့် သွားရန်) မိန့်တော်မူလေလျှင် နာဂသမာလ
မထေရ်သည် “ကိုင်း...မြတ်စွာဘုရား...အရှင်ဘုရားတို့၏ သပိတ်၊
သင်္ကန်းကိုသာ ယူတော်မူကြလော့၊ တပည့်တော်သည် ဤခရီးဖြင့်
သွားပါအံ့” ဟု ကပ်ဖဲ့ ပြောဆိုကာ မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်၊
သင်္ကန်းကို မြေပေါ်၌ ချမည့်အဟန် စီမံအားသစ်လေ၏။ ထိုအခါ
မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်း...ယူခဲ့လော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ
ကိုယ်တော်၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ကိုယ်တော်တိုင် ယူဆောင်၍
ကြွတော်မူလေ၏။ အရှင်နာဂသမာလမထေရ်သည်လည်း မိမိ
ပြောဆိုသည့် အခြား လမ်းခရီးဖြင့် (မြတ်စွာဘုရားနှင့် ခွဲခွါ၍)
သွားလေ၏။ အတန်ငယ် သွားမိလတ်သော် ဓားပြ လူဆိုး
တို့သည် မထေရ်၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကိုလည်း လုယက်၍ ယူကြ
ကုန်၏။ ဓားပြလူဆိုးတို့ ရိုက်နှက်သဖြင့် မထေရ်၏ ဦးခေါင်း
သည်လည်း ပေါက်ကွဲခဲ့လေ၏။ မထေရ်သည် “ယခုအခါ ငါ
အဖိုရာ ဘုရားသာလျှင် ကိုးကွယ်ရာရှိ၏၊ အခြားကိုးကွယ်ရာ မရှိ
တော့ပြီ” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကာ တကိုယ်လုံး သွေးများဖြာလျက်
မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ လာရောက်လေ၏။ “ချစ်သား...
ဤဖြစ်ရပ်ကား အသို့နည်း = ဘယ့်နှာနည်း” ဟု မြတ်စွာဘုရားက
မေးတော်မူသောအခါ မထေရ်သည် ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာ
ဘုရားအား ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်သည် နာဂသမာလမထေရ်ကို “ချစ်သား...အကြံများ၍
စိက်အားမငယ်လင့်၊ ဤအကြောင်းကြောင့်ပင် သင် ချစ်သားကို
ငါဘုရားတို့ တားမြစ်ကြခြင်းဖြစ်သည်” ဟု မိန့်တော်မူ၍ သက်သာ
စေတော်မူ၏။ (ဤသည်လည်း အကြောင်းတပါးဖြစ်သည်)။

ထို့ပြင်လည်း အခါတပါး (= စာလိကတောင်ပေါ်ကျောင်း
တိုက်၌ တေရသမ = ၁၃-ခုမြောက် ဝါကပ်တော်မူသောအခါ)
အရှင်မေဃိယမထေရ်သည်မြတ်စွာဘုရား၏ခေတ္တအလုပ်အကျွေး
ဖြစ်ကာ ဇန္တုရွာ၌ ဆွင်းခံလှည့်လည်ပြီးသော် တိမိကာဌာ
မည်သောမြစ်ကမ်း၌ လမ်းလျှောက်စဉ် သရက်ဥယျာဉ်ကို မြင်ရ၍
“မြတ်စွာဘုရား...အရှင်ဘုရားတို့၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူတော်

မူကြလော့၊ တပည့်တော်သည် ထိုသရက်ဥယျာဉ်၌ ရဟန်းတရား အားထုတ်ပါအံ့”ဟု လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရားက သုံးကြိမ် တိုင်တိုင် တားမြစ်ပါသော်လည်း မရရှိပဲ ထိုသရက်ဥယျာဉ်သို့ သွားရောက်ကာ ကျောက်ဖျာ၌ ထိုင်နေမိလျှင်ပင် အကုသိုလ် ဝိတက်သုံးပါးတို့ ဝင်ရောက် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာ ဘုရားထံ တဖန် ပြန်လာပြီးလျှင် ထိုအကြောင်းကို ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုမထေရ်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သား...ဤအကြောင်းကို သိမြင်၍ပင် သင်ချစ်သားကို ငါ ဘုရားတို့ တားမြစ်ခဲ့ကြသည်”ဟု မိန့်တော်မူကာ သက်သာရာ ရစေတော်မူ၏။ (ဤ မေဃိယမထေရ်၏ အကြောင်း အရာ အကျယ်ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ စာမျက်နှာ ၁၉၃-မှ စ၍ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။ (ဤသည်လည်း အကြောင်း တပါး ဖြစ်သည်)။

ဤအကြောင်းများကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်အခါ ဝယ် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော် ဂန္ဓကုဋီ ပရိဝုဏ်အတွင်း ခင်းထားအပ်သော ဗုဒ္ဓါသန ဓမ္မပလ္လင်တော်၌ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် ထိုင်နေတော်မူစဉ် ရဟန်းတို့ကို—

“ရဟန်းတို့...ယခုအခါ ငါဘုရားသည် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်ခဲ့လေပြီ (= ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ အသက် တော်မှာ ငါးဆယ့်ငါးနှစ် ကျော်ခဲ့လေပြီ)၊ အချို့ ရဟန်း များသည် ငါဘုရားက ‘ဤခရီးဖြင့် သွားကြကုန်စို့’ဟု ပြောဆိုအပ်ပါလျက် အခြားခရီးဖြင့် ငါဘုရားကို စွန့်ခွါ သွားကြကုန်၏(အရှင်မေဃိယကို ရည်ညွှန်းသည်)။ အချို့ ရဟန်းများကမူ ငါဘုရား၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို မြေ၌ ချထားမည့် အခြေအထိ ပြုလုပ်ကြဘိသည်(အရှင်နာဂ- သမာလကို ရည်ညွှန်းသည်)။ ငါဘုရားအတွက် အမြဲပြုစု လုပ်ကျွေးမည့် ရဟန်းတပါးကို သင်ချစ်သားတို့ စဉ်းစား ကြလော့” —

ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုစကားကို ကြားရသောအခါ ရဟန်းတော် တို့သန္တာန်ဝယ် ဓမ္မသံဝေဂ ကြီးစွာဖြစ်ရှိလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည် နေရာမှ ထ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်သည် အရှင်ဘုရားတို့ကိုသာလျှင် တောင့်တလျက် တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူး ခဲ့ပါသည်။ တပည့်တော်ကဲ့သို့သော မဟာပည ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှင်တော်ဘုရားတို့အတွက် အလုပ်အကျွေး = ဥပဋ္ဌာကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တပည့်တော်သည် ရှင်တော် ဘုရားတို့အား ပြုစု လုပ်ကျွေးပါရစေ” ဟု တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို “မသင့်ဘူး ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ...၊ အကြင် အရပ်၌ သင်ချစ်သား နေ၏။ ထို အရပ်သည် စင်စစ် တရားမှ မဆိတ်သုဉ်းသည်သာ ဖြစ်၏။ မှန်၏-သင်ချစ်သား၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒသည် မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒနှင့်တူ၏။ သို့ရကား သင်ချစ်သားသည် ငါဘုရားအား ပြုစုလုပ်ကျွေးရန်ကိစ္စ မရှိ” ဟု ချီးမြှောက်စကား မိန့်ကြားတော်မူကာ မထေရ်၏ တောင်းပန်လျှောက်ထားချက်ကို မြစ်ပယ်တော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့် ပင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်ကို အစပြု၍ ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝကကြီးများသည် ကိုယ်စီကိုယ်ငယ် ထ၍ ထ၍ မြတ်စွာ ဘုရားအား မိမိတို့ပြုစုလုပ်ကျွေးရပါမည့်အကြောင်း တောင်းပန် လျှောက်ထားကြလေသည်။ ထိုမဟာသာဝကကြီး အားလုံးတို့ ကိုပင် မြတ်စွာဘုရားသည် မြစ်ပယ်တော်မူလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာ ဆုရှစ်တန် ခံယူခြင်း

အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်တပါးမူကား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ရရန် မတောင်းပန်ပဲ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် ထိုင်နေလေသည်။ ထိုအခါ မထေရ်မြတ်ကို ရဟန်းတော်တို့က “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ... ရဟန်းသံဃာသည် အလုပ်အကျွေးအပြုအစု = ဥပဋ္ဌာကအရာကို

တောင်းခံဆဲ ရှိလေသည်။ သင်သည်လည်း ထိုပဋ္ဌာကအရာကို တောင်းခံပါလော့”ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြလေလျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် “ငါ့ရှင်တို့.....တောင်းမှရအပ် သည့် ရာထူး = ဌာနမည်သည် အဘယ်သို့သဘောရှိမည်နည်း၊ ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် မြင်တော်မမူဘူးလော = မြင်တော်မူ သည်သာဖြစ်၏၊ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အလိုတော်ရှိလျှင် ‘အာနန္ဒာသည် ငါဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးစေ’ဟု မိန့်တော်မူပါ လိမ့်မည်” ဟူ၍ ပြန်ကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းများကို “ချစ်သား ရဟန်းတို့....အာနန္ဒာသည် သူတပါးတို့က တိုက်တွန်းမှ ငါဘုရား ကို ပြုစုမည့်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ချေ၊ မိမိအလိုလိုပင် သိရှိကာ ငါဘုရား ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပေလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့သည် “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ထပါလော့၊ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ.... ထပါလော့၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရန်ဆုကို တောင်း ခံပါလော့” ဟု တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထို အခါမှာမှ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မိမိထိုင်နေရာမှထ၍ ပယ်လေးတန် + ခံလေးပါး = ဆုရှစ်ပါးတို့ကို တောင်းခံတော်မူ၏—

ပယ်လေးတန်-ဟူသည်မှာ “မြတ်စွာဘုရား.... ရှင်တော် ဘုရားသည် တပည့်တော်အား အကယ်၍ ကိုယ်တော်မြတ် ရအပ်သည့် ကောင်းမြတ်သော သင်္ကန်းကို မပေးစွန့်ဘူးပ- ဆိုလျှင်(၁), ကောင်းမြတ်သောဆွမ်းကို မပေးစွန့်ဘူးပ- ဆိုလျှင်(၂), ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ဂန္ဓကုဋိတတိုက် တည်း၌ တက္ကနေထိုင်ခွင့် မပေးဘူးပ-ဆိုလျှင်(၃), ကိုယ် တော်မြတ်အား ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့က ပင့်ဖိတ်ရာသို့ တပည့်တော်ကို ခေါ်ဆောင်၍ ကြွသွားတော်မမူဘူးပ- ဆိုလျှင်(၄) = ဤလျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါးကို သနား ချီးမြှောက်တော်မူပါလျှင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော် ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပါရစေ ဘုရား....—

ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ “ချစ်သားအာနန္ဒာ....လျှောက်ဆို ရာပါ ဤလေးဌာန၌ သင်ချစ်သားသည် အဘယ်အပြစ်ကို မြင်သနည်း” ဟု မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူအပ်လေလျှင် အရှင် အာနန္ဒာသည် “မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်သည် ဤ ဝတ္ထု လေးပါးတို့ကို အကယ်၍ ရယူခဲ့လျှင် ‘အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ရအပ်သော ဆွမ်းကောင်းကိုလည်း ဘုဉ်းပေး ရ၏ (၁), သင်္ကန်းကောင်းကိုလည်း ဝတ်ရုံသုံးဆောင်ရ၏ (၂), ဂန္ဓကုဋိ တတိုက်တည်း၌လည်း မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူအကွ နေထိုင်ရ၏ (၃), မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ပင့်ဖိတ်ရာသို့ လည်း လိုက်ပါရ၏ (၄) = ဤလာဘ်ကြီးလေးပါးကို ရသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေး၏။ ဤသို့ ‘လာဘ်ကြီးလေးပါးကို ရသည်ဖြစ်၍ ပြုစုလုပ်ကျွေးသော အရှင်အာနန္ဒာ၏ အဖို့ရာ အဘယ်မှာ ဝန်လေးမှု ရှိအံ့နည်း = မရှိသည်သာတည်း’ ဟု ရှုတ်ချစကား ပြောကြားကြသူများ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာပါ လိမ့်မည်။ ဤအပြစ်ကို မြင်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကာ ဖော်ပြရာပါ ပယ်လေးတန်ဆုတို့ကို တောင်းခံတော်မူလေ၏။

ခံလေးပါး-ဟူသည်မှာ - “မြတ်စွာဘုရား.....ရှင်တော် ဘုရားသည် အကယ်၍ တပည့်တော် ပင့်လျှောက်အပ် သည့် ဖိတ်ကြားရာအရပ်သို့ လိုက်ပါကြရောက် ချီးမြှောက် တော်မူမည်-ဆိုလျှင် (၁), အကယ်၍ တပည့်တော်သည် တိုင်းတပါး တိုက်နယ်တပါးမှ ဘုရားဖူးလာရောက်သော ပရိသတ်ကို လာရောက်သောခဏမှာပင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်စေနိုင်ခွင့်ကို ရရှိမည်-ဆိုလျှင် (၂), တပည့်တော်၏ သန္တာန်ဝယ် တရားနှင့်စပ်၍ ယုံမှားသံသယဖြစ်သော ခဏမှာပင် ရှင်တော်ဘုရားထံသို့ ကပ်ရောက် မေးလျှောက် နိုင်ခွင့်ကို ရမည်-ဆိုလျှင် (၃), ထိုမှတပါး မြတ်စွာဘုရား သည် တပည့်တော်၏ မျက်ကွယ်ဝယ် ဟောကြားတော် မူအပ်သော တရားတော်ကို တဖန် ပြန်ရောက်လာလျှင် တပည့်တော်အား သနားသဖြင့် ဟောကြားတော်မူမည်-

ဆိုလျှင် (၄) = ဤလျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါးကို သနား
ချီးမြှောက်တော်မူပါလျှင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်
ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးပါရစေ ဘုရား.....” —

ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ “ချစ်သားအာနန္ဒာ....လျှောက်ဆိုရာ
ပါ ဤလေးဌာန၌ သင်ချစ်သားသည် အဘယ်အကျိုးကို မြင်
သနည်း” ဟု မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူအပ်လေလျှင် အရှင်
အာနန္ဒာသည် “မြတ်စွာဘုရား.....အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ ဤသာသနာ၌
သဒ္ဓါတရား ကြီးမားကြသူ အမျိုးကောင်းသားတို့သည် မြတ်စွာ
ဘုရားအား ကိုယ်တိုင်ပင့်လျှောက်ခွင့်ကို မရကြကုန်သည်ရှိသော်
တပည့်တော်ကို ‘အရှင်အာနန္ဒာဘုရား.....နက်ဖြန်ခါ မြတ်စွာ
ဘုရားနှင့် အတူတကွ တပည့်တော်တို့အိမ်၌ ဆွမ်းကို အလှူခံ
တော်မူကြပါဘုရား’ ဟု လျှောက်ထား ပြောဆိုကြပါလိမ့်မည်။
မြတ်စွာဘုရားသည် အကယ်၍ ထိုသို့လျှောက်ထား ဖိတ်ကြားရာ
အရပ်သို့ လိုက်ပါကြရောက်မှ ပြုတော်မမူခဲ့ပါလျှင် (၁), တိုင်း
တပါး တိုက်နယ်တပါးမှ ဘုရားဖူးလာရောက်သော ပရိသတ်ကို
အလိုရှိအပ် အလိုရှိအပ်သော ခဏမှာပင် ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်
စေနိုင်ခွင့်ကိုမှ မရခဲ့ပါလျှင် (၂), ယုံမှားသံသယ ဖြစ်သောခဏ
မှာပင် တပည့်တော်သည် ရှင်တော်ဘုရားထံသို့ ကပ်ရောက်
မေးလျှောက်နိုင်ခွင့်ကိုမှ မရခဲ့ပါလျှင် (၃), အဘယ်ကြောင့် အရှင်
အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးနေဘိသနည်း၊
မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအရှင်အာနန္ဒာအား ဤမျှလောက်သော
ချီးမြှောက်မှုကိုပင် ပြုတော်မမူချေ’ ဟု ကဲ့ရဲ့ကြသူများ ထင်ရှား
ပေပြီပေါက် လာပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည်
လျှောက်ထားရာပါ ကဲ့ရဲ့မှုများ မပေါ်ပေါက်စေရန် (၁-၂-၃
အမှတ်ပြု) ရှေးဆုသုံးပါးကို လိုလားတောင့်တပါသည်။ ထို့ပြင်
လည်း ရှင်တော်ဘုရား၏ မျက်ကွယ်၌ တပည့်တော်ကို ‘ငါ့ရှင်
အာနန္ဒာ.... ဤ ဂါထာကို, ဤသုတ္တန်ကို, ဤ ဇာတ်ကို မြတ်စွာ
ဘုရားသည် အဘယ်အရပ်၌ ဟောကြားတော်မူအပ်ပါသနည်း’
ဟု မေးမြန်းကြပါလိမ့်မည်။ တပည့်တော်သည် အကယ်၍ ထို

အမေးကို အပြည့်အစုံ မဖြေကြားနိုင်ပါလျှင် ‘ငါ့ရှင်....သင်သည် ဤမျှလောက်ကိုပင် မသိချေ၊ အဘယ့်ကြောင့် သင်သည် အရိပ် ပမာ မြတ်စွာဘုရားကို မစွန့်ပဲ ကာလရှည်မြင့်စွာ လိုက်ပါပြုစု နေဘိသနည်း’ဟု အပြစ်တင်စကား ပြောကြားကြသူများ ထင်ရှား ပေ၊ ပေါက်လာပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် တပည့်တော်သည် ရှင် တော်ဘုရား တပည့်တော်၏မျက်ကွယ်၌ ဟောကြားအပ်သည့် တရားကိုလည်း တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားတော်မူခြင်း(=စတုတ္ထဆု) ကို လိုလားတောင့်တပါသည်။ လျှောက်ဆိုရာပါ ဆုလေးပါး ချီးမြှင့်တော်မူပါလျှင်ကား ဆိုအပ်ပြီးသည့် ကဲ့ရဲ့စကား၊ အပြစ်တင် စကား ပြောကြားမှုများ အလျင်းပင် ပေါက်လာလိမ့်မည်မဟုတ် ပါ။ တပည့်တော်သည် လျှောက်ဆိုရာပါ လေးဌာနတို့၌ ဤ အကျိုးကို မြင်ပါသည်ဘုရား....” ဟု လျှောက်ထားကာ ဖော်ပြ ရာပါ ခံလေးပါးဆုတို့ကို တောင်းခံတော်မူလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည်လည်း အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် တောင်းခံအပ် သည့် ပယ်လေးတန်+ခံလေးပါး= ဤဆုရှစ်ပါးတို့ကို ပေးတော် မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားကို သူမတူတန်အောင် ပြုစုလုပ်ကျွေးတော်မူခြင်း

ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်သည် ဖော်ပြရာပါ ပယ်လေးတန်+ခံလေးပါး= ဤဆုရှစ်ပါးတို့ကိုယူ၍ အမြဲအလုပ် အကျွေး ဖြစ်တော်မူလေ၏။ ထိုရာထူး = ဌာနန္တရအကျိုးငှါ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ဖြည့်ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီတို့၏ အကျိုးပြီးမြောက် ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်ရှိတော်မူလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် အလုပ်အကျွေး=ဥပဋ္ဌာကရာထူးကို ရသည့် နေ့မှ စ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ရေပူ၊ ရေချမ်း ကမ်လှမ်း ဆက်ကပ်ခြင်း၊ ကြီး-လတ်-ငယ် = သုံးသွယ်သောဒန်ပူတို့ကို ဆက်ကပ်ခြင်း၊ မြတ်ဘုရား၏ လက်တော်ခြေတော်တို့ကို ဆုတ်နယ် ပေးခြင်း၊ ရေချိုးတော်မူသောအခါ ကျောတော်ကိုချေးတွန်းပေး ခြင်း၊ ဂန္ဓကုဋိပရိဝုဏ်ကို တံမြက်လှည်းခြင်း-ဤသို့ အစရှိသော

ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးလျက် “ဤမည်သောအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏အဖို့ရာ ဤမည်သောအရာဝတ္ထုကို ရမှ သင့်တော်မည်၊ ဤမည်သောအမှုကို ပြုမှ သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ တနေ့ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးအပါးမှာပင် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာလျက် ရှိတော်မူ၏။

နေ့ကိုလွန်မြောက် ည၌အချိန်သို့ ရောက်သောအခါမှာလည်း ဆီမီးတိုင်ကို စွဲကိုင်တော်မူကာ တည၌တည၌လျှင် ဂန္ဓကုဋီပရိဝုဏ်ကို ကိုးပတ် ကိုးပတ် လှည့်တော်မူလေသည်။ မှန်၏—မထေရ်မြတ်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “အကယ်၍များ ငါ့သန္တာန်ဝယ် ထိနု၊ မိဒ္ဓတရား ဝင်ရောက်လာခဲ့သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အလိုတော်ရှိ၍ ခေါ်တော်မူလျှင် စကားတို့ကို ငါပေးစွမ်းနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်” ဟု ဤကဲ့သို့ အကြံအစည် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် တည၌လုံးလုံး ဆီမီးတိုင်ကို လက်မှမလွှတ်ပဲ အမြဲစွဲကိုင်၍ ထားတော်မူ၏။ ဤမျှကား တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရဖို့ရန် အကြောင်းဝတ္ထု ဖြစ်လေသည်။

(ဂ) တေဒဂ် ၅-တန် ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေတော်မူစဉ် အကြောင်းပေါင်းများစွာဖြင့် တရားဘဏ္ဍာစိုးဖြစ်တော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးဟောကြားတော်မူပြီးလျှင်—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ
ဗဟုဿုတာနံ (၁)

တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ
သတိမန္တာနံ (၂)

တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ
ဂတိမန္တာနံ (၃)

တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ
မိတိမန္တာနံ (၄)

တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ
ဥပဋ္ဌာကာနံ (၅)

ယဒိဒံ အာနန္ဒော = ရဟန်းတို့ ... အကြားအမြင်များခြင်း
ရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင်
အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၁)။

(ငါဘုရား၏ တရားစကားကို ကြာမြင့်စွာဆောင်နိုင်
သည့်)သတိရှိကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်း
တို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ
၏ (၂)။

(ငါဘုရား ဟောအပ်သည့်အတိုင်း ပုဒ်တို့ကို) သိစွမ်း
နိုင်သည့် အသိပညာရှိကြသေး ငါဘုရား၏ တပည့်
သာဝကရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး အမြတ်
ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၃)။

(ငါဘုရား၏ တရားစကားတော်ကို သင်ခြင်း ဆောင်
ခြင်း သရဇ္ဈာယ်ခြင်းနှင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း) လုံ့လဝီရိယ
ရှိကြသော ရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၄)။

(ငါဘုရားကို) ပြုစုလုပ်ကျွေးကြသည့် ငါဘုရား၏
တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် အာနန္ဒာသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏ (၅)” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ မထေရ်မြတ်ကို ဤသာသနာ၌
ဗဟုသုတ၊ သတိမန္တ၊ ဂတိမန္တ၊ မိတိမန္တ၊ ဥပဋ္ဌာက = ဤ
ငါးဌာနဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထား
တော်မူလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခြင်း

ဤ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်၏ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူခြင်း အကြောင်းအရာမှာ ပဌမမဟာသံဂါယနာနှင့် ဆက်စပ်လျက် ရှိသောကြောင့် သုတ်သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၃-မှ စသော ပဌမမဟာသံဂါတိကထာကို အဦးမူ၍ ရေးသားဖော်ပြ ပေအံ့—

ဓမ္မစကြာတရားဦးကို ဟောကြားတော်မူသည်မှ အစပြု၍ သုဘဒ္ဒပရိပိုင်ကို ဆုံးမချေချွတ်တော်မူသည့်တိုင်အောင် ဗုဒ္ဓကိစ္စ အဝဝကို ပြုတော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်အတွင်း အင်ကြင်းပင်ပျိုအစုံတို့၏ အကြား၌ မဟာသက္ကရာဇ် (၁၄၈) တရာလေးဆယ့်ရှစ်ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် နေ့ နံနက် မိုးသောက်အခါဝယ် မြတ်စွာဘုရားသခင် အနုပါဒိ- သေသပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပြီးလတ်သော် မလ္လမင်းတို့သည် (၁) ပဌမခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ ဥတုဇရပ်ကလာပ် တော်ကို နံ့သာ, ပန်း-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှု ပြုကြ၍ သာဓုကီဠန သဘင် ဆင်ယင်ကြလေသည်။ ထိုခုနစ်ရက်တို့ကို “သာဓုကီဠန သတ္တာဟ”ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

ထို့နောက် နံ့သာထင်းပုံထက်၌ ဥတုဇရပ်ကလာပ်တော်ကို တင်ထား၍ ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်မှု ပြုလုပ်ကြရာဝယ် အရှင်မဟာ- ကဿပ ကြွရောက်တော်မူလာသည်တိုင်အောင် စောင့်ဆိုင်းငံ့ လင့်နေကြရ၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ အရှင်မဟာကဿပ ကြွရောက်တော်မူလာမှ တေဇောဓာတ်မီး လောင်ကျွမ်းလေ သည်။ (၂) ထိုခုနစ်ရက်တို့ကို “စိတကသတ္တာဟ”ဟူ၍ ခေါ်ဆို အပ်လေသည်။

ထို့နောက် ခုနစ်ရက်ကြာ လှံတပ်ကြီး အထပ်ထပ် ဝန်းကာ လျက် မလ္လမင်းတို့သည် မင်းကွန်းတဲနန်းဝယ် သာရိရိကဓာတ် တော်များကို အစွမ်းကုန်ပူဇော်မှု ပြုကြလေသည်။ (၃) ထိုခုနစ်ရက် တို့ကို “ဓာတုပူဇာသတ္တာဟ”ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

ဤသို့ ခုနစ်ရက်သုံးလီ လွန်မြောက်၍ နယုန်လဆန်း ၅-ရက် နေ့သို့ ရောက်သောအခါ ဓာတ်တော်ဝေပွဲကြီး ကျင်းပကြလေ သည်။ ထိုသို့ ဓာတ်တော်ခွဲဝေသောနေ့၌ ရဟန်းသံဃာပေါင်း (၇၀၀၀၀၀) ခုနစ်သိန်း စည်းဝေးမိလေသည်။ ထိုအစည်း အဝေး၌ သံဃမထေရ်ကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့တုန်းက (ပါဝါပြည်မှ ကုသိနာရုံသို့အလာ လမ်းခရီးအကြား) သုဘဒ္ဒ တောထွက်ရဟန်းကြီး ရိုင်းပြရင့်သီး စွာ ပြောကြားအပ်သည့် “ ငါ့ရှင်တို့....တန်ကြလော့၊ မစိုးရိမ် မပူဆွေး မငိုကြွေးကြလင့်၊ ယခုအခါ ငါတို့သည် ထိုရဟန်းကြီးမှ ကောင်းကောင်းကြီး လွတ်မြောက်ကြကုန်ပြီ၊ ထိုရဟန်းကြီးသည် ငါတို့ကို ‘ဤအရာသည် သင်တို့အဖို့ အပ်စပ်၏၊ ဤအရာသည် သင်တို့အဖို့ မအပ်စပ်’ဟု ချုတ်ချယ်ခဲ့၏။ ယခုအခါ၌ကား ငါတို့ သည် အလိုရှိအပ်သောအရာကို ပြုကြရကုန်တော့အံ့၊ အလိုမရှိအပ် သော အရာကို မပြုလုပ်ပဲ နေနိုင်ကြရကုန်တော့အံ့ ” ဟူသော စကားကို အောက်မေ့ သတိရတော်မူသည်ဖြစ်၍၎င်း၊ ဤသို့သော သံဃအစည်းအဝေးကြီးမျိုး နောက်ထပ်တဖန် ဖြစ်ရှိရန် ရဲခဲခြင်းကို အောက်မေ့တော်မူသည် ဖြစ်၍၎င်း—

“ရဟန်းယုတ်တို့သည် ‘ဘုရားစကားတော်သည် ဆရာ ဘုရား ကွယ်လွန်ပြီးသားဖြစ်လေပြီ’ဟု အောက်မေ့ကြကာ အပင်းအသင်းကိုရရှိကြလျှင် မကြာမြင့်မီပင် သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ သာသနာသုံးရပ်ကို ကွယ်ပစေရန် အကြောင်းရှိလေသည်။ ငါသည် ဦးစီးဦးကိုင်ပြု၍ ဓမ္မ၊ ဝိနယသံဂါယနာတင်မှုကို ပြုရပါမူ ကောင်းလေစွာ၊ ယင်းသို့ သံဂါယနာတင်သည် ရှိသော် သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ ဤသာသနာတော်သည် အခွန် ရှည်စွာ တည်တံ့လေရာ၏။

ထို့ပြင်လည်း ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သင်္ကန်း ချင်း လဲလှယ်ဖလှယ်ကာ သုံးဆောင်တော်မူခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ‘ရဟန်းတို့....ငါဘုရားသည် အလိုတော်ရှိသလောက် ပဌမ

ဈာန်ကို ဝင်စား၍ နေနိုင်သကဲ့သို့ ကဿပသည်လည်း အလိုရှိသလောက် ပဌမဈာန်ကို ဝင်စား၍ နေနိုင်သည်' ဤသို့ စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားရသည့်=အနုပုဗ္ဗ-ဝိဟာရသမာပတ် ကိုးပါး အဘိညာဏ် ခြောက်ပါး ပြားသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၌ ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ထပ်မျှညီတူ ထားတော်မူခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ချီးမြှောက်တော်မူအပ်ခဲ့လေပြီ။ ထို့အတူပင် ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကောင်းကင်၌ လက်တော်ကို လှုပ်ရှားဝှေ့ရမ်း၍ အမျိုးလေးပါးတို့၌ မပြီတွယ်သော စိတ်ရှိခြင်းဖြင့်၎င်း၊ စန္ဒူပမ (လ-နှင့် တူသော) အကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့်၎င်း သူမတူတန်အောင် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်ခဲ့လေပြီ။ ထိုသို့ ချီးမြှောက်တော်မူချက်၊ ချီးမွမ်းတော်မူချက်များအတွက် ဓမ္မ၊ ဝိနယ သံဂါယနာ တင်ခြင်းမှတစ်ပါး အခြား ကြွေးမြီ ပြေလည်အောင်ဆပ်မှု မည်သည် မရှိတော့ချေ။

ခမည်းတော်မင်းတရားက မိမိ၏ ရာဇဝင် အနွယ် အဆက် မပျက်စည်ခိုင် တည်စေနိုင်မည့် သားကြီးဩရသ ကို မိမိ၏ချစ်မိန့်ညို ရာထူးဌာနန္တရ အစိုးရခြင်းခပင်းကို ပေးအပ်နှင်းသဖြင့် ချီးမြှောက်သည့်ပမာ ငါ့ကို မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည်' ဤကဿပသည် ငါ့ဘုရား၏တရားအနွယ် အဆက်ကို မပျက်စည်ခိုင် တည်စေနိုင်သည့် သားကြီး ဩရသ စင်စစ် ဖြစ်ရစ်လိမ့်မည်' ဟု သိမြင်တော်မူကာ သူတပါးတို့နှင့် မဆက်ဆံသော ဤ ချီးမြှောက်ခြင်းဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူခဲ့သည် စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏။ ဤပြန့်ပြော မြင့်မြတ်သော ချီးမွမ်းခြင်းဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူခဲ့သည်စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏" —

ဟု လေးနက်စွာ ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူလျက် ဓမ္မ၊ ဝိနယ သံဂါယနာတင်ရန်အလို့ငှါ ထိုအစည်းအဝေးပါ ရဟန်းသံဃာတော် အရှင်မြတ်များအား (အောက်ဖော်ပြရာပါ သုဘဒ္ဒ တောထွက် ရဟန်းကြီး၏ ရင့်သီးရိုင်းပြစွာ ပြောဆိုချက်ကို ဖွင့်ဟမိန့်ကြား၍)-

ကိုင်း.....ငါ့ရှင်တို့.....အဓမ္မ = မတရား မထွန်းကား
သေမီ, ဓမ္မ = တရားတော်ကို မတားမြစ်အပ်သေးမီ,
အဝိနယ = ဘုရားရှင်အဆုံးအမ မဟုတ်သော အရာများ
မထွန်းကားသေးမီ, ဝိနယ = ဘုရားရှင် အဆုံးအမ
တရားတော်များ မတားမြစ်အပ်သေးမီ, အဓမ္မဝါဒီ =
မတရားပြောကြားသူတို့ အားမရှိကြသေးမီ, ဓမ္မဝါဒီ =
တရားသည်ကို ပြောကြားသူတို့ အားမနွှဲကြသေးမီ,
အဝိနယဝါဒီ = ဘုရားရှင်အဆုံးအမ-မဟုတ်သော အရာကို
ပြောကြားသူတို့ အားမရှိကြသေးမီ, ဝိနယဝါဒီ = ဘုရားရှင်
အဆုံးအမတရားတော်ကို ပြောဆိုဟောကြားလေ့ရှိသူတို့
အားမနွှဲကြသေးမီ ငါတို့သည် ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာ
သဘင် ယင်ကြပါကုန်စို့....” —

ဟူ၍ အားပေးစကား သာသနာရေး သွေးညှိစကား မိန့်ကြား
တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အစည်းအဝေးပါ ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်တို့သည်
“အရှင်မဟာကဿပ အရှင်မြတ်ဘုရား....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် မထေရ်
မြတ်သည် ဓမ္မ, ဝိနယ သံဂါယနာတင်ဖို့ရန် ရဟန်းတော်များကို
ရွေးကောက်တော်မူပါဘုရား” ဟု တညီတညွတ်တည်း လျှောက်
ထားကြလေ၏။ ထိုသို့ ရဟန်းသံဃာတော်၏ လျှောက်ထားတိုက်
တွန်းချက်အရ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်သည် နိကာယ်
ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် ဖြစ်ကြသည့်ပြင် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ,
တေဝိဇ္ဇ, ဆဋ္ဌာဘိည ဖြစ်တော်မူကြ၍ များသောအားဖြင့် မြတ်စွာ
ဘုရား ရွှေနှုတ်တော်မြှောက်၍ ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ချီးကျူးမြှောက်စား
တင်ထားတော်မူအပ်ခဲ့သည့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်ပေါင်း (၄၉၉)
လေးရာ့ကိုးဆယ့်ကိုးပါးတို့ကို ရွေးကောက်တော်မူလေသည်။

(ဤ၌။ ။မထေရ်မြတ်သည် အဘယ့်ကြောင့် (၄၉၉) လေးရာ့
ကိုးဆယ့်ကိုးပါးတို့ကို ရွေးကောက်တော်မူသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။
အဖြေကား—အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်အတွက် အခွင့်ပြုဖို့ရန် တပါး
လျော့၍ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ခွဲဦးအံ့-ထိုအချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာမှာ ရဟန္တာမဟုတ်သေး။ သေက္ခအရိယာသာ ဖြစ်ရှိနေသေးသဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် အတူတကွ လည်း သံဂါယနာ မတင်နိုင်သေးချေ။ အရှင်အာနန္ဒာ၏အဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သမျှသော ပိဋကသုံးသွယ် နိကာယ်ငါးဖြာ အင်္ဂါကိုးတန် ဓမ္မက္ခန္ဓာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်မှ တစ်ခုတခု မျက်မှောက်မပြုအပ်သော အရာဟူ၍ လုံးဝမရှိချေ။ အားလုံး ပင် နှုတ်တက်ရှုရှု ဆောင်ပြီး မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်နှင့် ကင်း၍လည်း သံဂါယနာ မတင်နိုင်ချေ။

“ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် သေက္ခအရိယာပင် ဖြစ်လင့်ကစား ဓမ္မသံဂါယနာ အား ကျေးဇူးများလှသောကြောင့် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို သံဂီတိကာရကမထေရ်အဖြစ် ရွေးကောက် သင့်၏။ သို့ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် မရွေးကောက်သနည်း” ဟု မေးဖွယ် ရှိပြန်၏။ အဖြေကား-ပရူပဝါဒ(=သုတပါးတို့ စွပ်စွဲကဲ့ရဲ့မည့်) ဘေးမှ ကင်းဝေးလွတ်မြောက်အောင် ရှောင်ကြဉ်တော်မူလိုသောကြောင့် ရွေး ကောက်တော်မမူ။

ခွဲဦးအံ့-မထေရ်မြတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ၌ အလွန်ပင် အကျွမ်းဝင် ရင်းနှီးတော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အရှင်အာနန္ဒာကို ဦးခေါင်း၌ ဆံပင်ဖြူများ ပေါက်နေပါလျက်လည်း (အသက်ရှစ်ဆယ်အရွယ်သို့ ရောက်ရှိနေပါလျက်လည်း) “နဝါယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသိ= ဤသုဇယလေးသည် အတိုင်းအရှည်ကို မသိစွ တကား” ဟု မြည်တုန် ကာ သုဇယကလေး=လူကလေးဟူသော ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းဖြင့် ဆုံးမတော်မူလေသည်။ (ဤအကြောင်းအရာ အကျယ်ကို နိဒါနဝဂ္ဂ၊ ၅-ကဿပသံယုတ်၊ ၁၁-စိဝရသုတ် ပိဋကတ်မြန်မာပြန်ကို ကြည့်ရှုကုန် ရ၏)။ ထို့ပြင်လည်း အရှင်အာနန္ဒာသည် သာကီဝင်မင်းသားဖြစ်သည့် ပြင် မြတ်စွာဘုရား၏ (ဖထေးဟော်သား) ညီဝမ်းကွဲတော်စပ်သူလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုအစည်းအဝေး၌ အကယ်၍ အရှင်အာနန္ဒာကို သံဂီတိကာ- ရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်ခဲ့လျှင် အချို့အချို့သော ရဟန်းများက ဆန္ဒာဓာတိသို့ လိုက်ပါသကဲ့သို့ အောက်မေ့မှတ်ထင်ကြကာ “အရှင်မဟာ- ကဿပသည် များစွာသော ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ-ရဟန္တာ ရဟန်းတို့ကိုတော့ မရွေးမကောက်ပဲ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ-သေက္ခအရိယာဖြစ်သည့် အရှင် အာနန္ဒာကို မျက်နှာလိုက်၍ ရွေးကောက်တော်မူသည်” ဟု စွပ်စွဲကြကုန် လေရာ၏။ ထိုသို့ ပရူပဝါဒဘေးမှ ကင်းဝေးလွတ်မြောက်အောင် ရှောင်

ကြည်တော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ “အရှင်အာနန္ဒာ မပါရှိပဲ ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ဓမ္မသံဂါယနာသဘင် ယင်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ သို့ရကား ရဟန်းသံဃာ တော်များ၏ အလိုသဘောတူညီချက်ဖြင့်သာ အရှင်အာနန္ဒာကို သံဂီတိ ကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ငါရွေးကောက်တော့မည်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက် ဖြင့် မရွေးကောက်ပဲ ချန်ထားတော်မူလေသည်။)

ထိုအခါ ရဟန်းသံဃာတော်တို့ ကိုယ်တိုင်ပင်လျှင် အရှင် အာနန္ဒာအား သံဂီတိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက် တင် မြှောက်ရန် အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သူမြတ်ကို “အရှင်မဟာ ကဿပဘုရား.....ဤအရှင်အာနန္ဒာသည် သေက္ခအရိယာပုဂ္ဂိုလ် ပင် ဖြစ်စေကာမူ အဂတိလေးပါး လိုက်စားဖို့ရန် မထိုက်တန်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင်မျှမကသေး ဤအရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌ ဓမ္မ၊ ဝိနယကို အများကြီး သင်ကြား လိုက်ရသူ ဖြစ်ပါသည်။ အရှင်မဟာကဿပဘုရား....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်သူမြတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာကိုလည်း သံဂီတိကာရက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်တော် မူစေလိုပါသည်” ဟု တညီ တညွတ်တည်း တောင်းပန်စကား လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်မဟာကဿပသည် အရှင်အာနန္ဒာကိုလည်း သံဂီ- တိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်တော်မူလေ၏။

ဤသို့လျှင် ရဟန်းသံဃာ၏ အလိုသဘောဆန္ဒတူညီချက်အရ ရွေးကောက်အပ်သော အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်နှင့် တကွ အရွေးချယ်ခံ သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်ပေါင်း (၅၀၀) ငါးရာ တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့နောက် အစည်းအဝေးပါ မထေရ်မြတ်ကြီးများသည် “ငါတို့ သည် အဘယ်အရပ်၌ ဓမ္မ၊ ဝိနယသံဂါယနာသဘင် ယင်ကြမည် နည်း” ဟု တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြသည်ရှိသော် “ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သည် ဂေါစရဂါမ်လည်း ကျယ်ပြန့်၏၊ ကျောင်းတိုက်ကြီးတို့လည်း များစွာရှိ၏၊ အခြားရဟန်းများ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါမကပ်ကြပဲ ငါ တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ကုန်လျက် ဓမ္မ၊ ဝိနယသံဂါယနာ သဘင် ယင်ကြရမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု သဘောတူ ကြံစည်

တိုင်ပင် ဆုံးဖြတ်တော်မူကြလေသည်။ (ထိုသို့ ကြံစည်ကြ တိုင်ပင် ကြ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြခြင်းမှာ “ဤ ဓမ္မသံဂါယနာတင်မှုကား ငါတို့အဖို့ရာ နေ့စဉ်ထာဝရ ရွက်ဆောင်ရမည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ အခြားရဟန်းတို့ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ဆိုမှုကို ဥတ်၊ ကမ္မဝါစာဖြင့် မတားမြစ်ခဲ့လျှင် တစုံတယောက် သဘောမတူသည့်= ဝိသဘာဝ အဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် သံဃအလယ်သို့ ဝင်ရောက် ကာ နှောင့်ယှက်တားမြစ်သော်မူ တားမြစ်လေရာ၏”ဟု စဉ်းစား တော်မူမိကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်)။

ထို့နောက် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဥတ္တိဒုတိယ ကံဖြင့်—

သုဏာတု မေ အာဂုသော သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဣမာနိ ပဉ္စ ဘိက္ခုသတံ၊ နိသမ္မန္တေယျ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသန္တာနိ ဓမ္မဉ္စ ဝိနယဉ္စ သင်္ဂါယိတုံ၊ န အညေဟိ ဘိက္ခုဟိ ရာဇဂဟေ ဝဿံ ဝသိတဗ္ဗန္တိ၊ သော ဥတ္တိ”—

အစရှိသည်ဖြင့် ကမ္မဝါရုတ်ဖတ်၍ (၁-သံဂီတိကာရက-ရဟန်း ငါးရာတို့သာ ဓမ္မ၊ ဝိနယ သံဂါယနာသဘင် ယင်ရန်အတွက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝါကပ်ဖို့ရန်နှင့် ၂-အခြားရဟန်းများ ရာဇဂြိုဟ် ပြည်၌ ဝါမကပ်ကြရန်) သမုတ်တော်မူအပ်လေသည်။

ဤကမ္မဝါစာကား မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီး နောက် (၂၁) နှစ်ဆယ့်တရက်မြောက်၌ ပေါ်ပေါက်ဖြစ်ပွားလာ သော ကမ္မဝါစာဖြစ်သည်။ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် ဤကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်ပြီးလျှင် ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်တို့ကို—

“ငါ့ရှင်တို့... ယခုအခါ သင်တို့အတွက် ရက်ပေါင်း လေးဆယ် ခွင့်ပြုအပ်သည်။ ထိုမှနောက်၌ “ငါတို့မှာ ဤ မည်သော ပလိဗောလေး ကျန်ရှိပါသေးသည်” ဟု ပြောဆိုခွင့်မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဤရက်ပေါင်းလေးဆယ် အတွင်းမှာ အနာရောဂါ ပလိဗောဓ ရှိသောရဟန်း၊

ဆရာဥပဇ္ဈာယ် ပလိဗောဓ ရှိသော ရဟန်း၊ အမိ အဖ ပလိဗောဓရှိသော ရဟန်းများနှင့် သပိတ်ဖုတ်ရန်၊ သင်္ကန်း ချုပ်ရန်-စသည် ကိစ္စရှိသော ရဟန်းများသည် ထိုထို မိမိတို့ဆိုင်ရာ ပလိဗောဓကို အပြီး ရွက်ဆောင် ဖြတ် တောက်၍ ဓမ္မ၊ ဝိနယ သံဂါယနာအမှုကို မချွတ်ပြုလုပ် ရမည်”—

ဟု တင်းကြပ်စွာ မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ဤကဲ့သို့ မိန့်ကြားပြီးလျှင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် မိမိ၏ တပည့်ပရိသတ် ရဟန်းငါးရာ ခြံရံအပ်လျက် ရာဇဂြိုဟ် ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ အခြားအခြား သံဂီတိကာရက သမ္ဗု-
တိ ရသော မထေရ်ကြီးများသည်လည်း မိမိ မိမိတို့၏ အခြံအရံ တပည့်ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ဆောင်ကာ သောကဌောင့်တံသင်း အပြင်းစူးဝင်နေသူ လူအပေါင်းကို သက်သာစေလိုတော်မူကြ သည်ဖြစ်၍ ထိုထိုအရပ်မျက်နှာသို့ ဖဲကြွတော်မူကြလေကုန်၏။
အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်မြတ်သည်ကား မိမိ၏တပည့် ရဟန်းခုနစ်ရာ ခြံရံလျက် ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူရာအရပ်သို့ ရောက်လာ ရောက်လာတိုင်းသော လူအပေါင်းကို တရားရေအေး အမြှိုက် ဆေးကို တိုက်ကျွေးသက်သာစေမည်ဟု ကုသိနာရုံပြည်မှပင် လျှင် ချန်၍ နေရစ်တော်မူလေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည်မူကား ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မမူမီကကဲ့သို့ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သပိတ်တော်၊ သင်္ကန်းတော်ကို ကိုယ်တိုင်ယူဆောင်၍ တပည့်ရဟန်းငါးရာတို့ နှင့် အတူတကွ သာဝတ္ထိပြည်ဖက်သို့ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ လေသည်။ ကြွသွားစဉ် ကြွသွားစဉ်ပင် မထေရ်မြတ်၏ ပရိသတ် အခြံအရံရဟန်းတို့ကား တိုး၍တိုး၍သာ လာကုန်၏။ ထိုအရှင် အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် ရောက်လေရာရာအရပ်၌ သည်းစွာသော ငိုကြွေးခြင်း ဖြစ်ရှိလေသည်။

အစဉ်သဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ရှိလတ်သော် သာဝတ္ထိပြည်သူပြည်သား လူအများတို့သည် “အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် ကြွရောက်လာပြီတဲ့” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိကြ၍ နံ့သာ၊ ပန်း-စသည် လက်စွဲကြ ကုန်လျက် ခရီးဦး ကြိုဆိုကြပြီးလျှင် “အရှင်အာနန္ဒာဘုရား... အရှင်ဘုရားတို့သည် ရှေးအခါကဆိုလျှင် မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ တကွ ကြွလာတော်မူကြပါကုန်၏၊ ယခုအခါ (=ယခုအခေါက်) ၌မူ မြတ်စွာဘုရားကို အဘယ်အရပ်၌ ထားခဲ့၍ တပါးတည်း ကြွလာတော်မူကြပါသနည်း” ဤသို့စသည် ပြောဆိုကြကာ ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ တော်မူသောနေ့ကကဲ့သို့ပင် သည်းစွာသော ငိုကြွေးခြင်း ဖြစ်ရှိ လေသည်။

ထိုသို့ လူအများ ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြရာ၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တနှင့် စပ်ယှဉ်သော တရားစကားဖြင့် ထိုလူများ ကို အသိမှန် = အမြင်မှန် ရစေတော်မူ၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် သို့ ဝင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိ ကျောင်းတော်ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးတိုက်လျက် တံခါးကို ဖွင့်ပြီးနောက် ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်များကို အပြင်သို့ထုတ်၍ ခါတွက်ပြီးလျှင် ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်ကို တံမြက်လှည်းသုတ်သင် ရှင်းလင်းပြီးမှ ညှိုးနွမ်းနေသည့် ပန်းများ၊ အမှိုက်များကို စွန့်သွန် တော်မူလေသည်။ ပြီးမှ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်များကို ပြန် သွင်း၍ မူလထားမြဲတိုင်းသောနေရာ၌ ထားပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်အခါ ပြုမြဲတိုင်းသော ဝတ်အားလုံးကို ပြုတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ ဝတ်အားလုံးကို ပြုတော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာသည် ရေချိုးအိမ်ကို တံမြက်လှည်းသောအခါ၊ သုံးရေသောက်ရေ တည်ထားသောအခါ-စသည်တို့၌ ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော်ကို ရှိခိုး ဦးတိုက်ပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား... ဤအချိန်သည် အရှင်ဘုရား တို့၏ရေသုံးသပ် (= ရေချိုး)ဟော်မူသောအချိန်မဟုတ်ပါလော့၊

ဤအချိန်သည် တရားဟောသောအခါ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအချိန်သည် ရဟန်းတို့အား အဆုံးအမပေးသောအခါ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအချိန်သည် ခြင်္သေ့မင်းပမာ လက်ျာနံတောင်းဖြင့် လျောင်းစက်တော်မူကာ အနားယူ အပန်းဖြေသောအခါ မဟုတ်ပါလော၊ ဤအချိန်သည် မျက်နှာသစ်တော်ရေ သုံးသောအခါ မဟုတ်ပါလော” ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ငိုကြွေးလျက်သာ ပြုတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ ငိုကြွေးလျက်သာ ဝတ်ပြုခြင်းမှာ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတည်းဟူသော အမြိုက်အရသာကို ကောင်းစွာ သိတော်မူသောကြောင့် သဒ္ဓါပေမ၊ မေတ္တာပေမ အားကြီးလှသောကြောင့်၎င်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်က အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာမဟုတ်သေးသောကြောင့်၎င်း၊ ဘဝ အသိန်းပေါင်း များစွာက အချင်းချင်းပြုခဲ့သည့် ဥပကာရကျေးဇူး အထူးကြောင့် ဖြစ်ပွားသည့် စိတ်ထားအလွန်နူးညံ့သောကြောင့်၎င်း ဖြစ်ပေသည်။

တောစောင့်နတ်က သတိပေးခြင်း

ထိုအချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် မိမိကိုယ်၌က မြတ်စွာဘုရားရှင်အတွက် ပရိဒေဝ အကြီးအကျယ် ဖြစ်ရသည့်ပြင် ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်းကြောင့် သောကမီး၊ ပရိဒေဝမီး တည်းညီးတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်လာသူ လူအပေါင်းကိုလည်း တရားဓမ္မ ဟောပြုတော်မူကာ အသိမှန် အမြင်မှန် ပေးရခြင်း များစွာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန် စေရသည်ကသာ များပေ၏။ ထိုအခါ တနေ့သ၌ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ကောသလတိုင်း တောအုပ်တခု၌ နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ တောစောင့်နတ်သည် အရှင်အာနန္ဒာ၏ အပေါ်ဝယ် မေတ္တာရွှေ့ထား အကျိုးစီးပွားကို လိုလားသောကြောင့် အရှင်အာနန္ဒာထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် ဤဂါထာဖြင့် ရွတ်ဆိုလျှောက်ထားလေ၏—

ရုက္ခမူလဂဟနံ ပသတ္တိယ၊
နိဗ္ဗာနံ ဟဒယသ္မိံ သြပိယ။
ဈာယ ဂေါတမ မာ ပမာဒေါ၊
ကိံ တေ ဗိဋ္ဌိဗိဋ္ဌိကာ ကရိဿတိ။

ဂေါတမ = ဂေါတမ နွယ်ဖွား အို အရှင်အာနန္ဒာ ဘုရား.....။ တံ = အရှင်ဘုရားသည်။ ရုက္ခမူလဂဟနံ = သစ်ပင်အရင်း တောချုံတွင်းသို့။ ပသက္ကိယ = ဝိဝေက လိုချင် သက်ဝင်တော်မူ၍။ နိဗ္ဗာနံ = အသင်္ခတဓာတ် နိဗ္ဗာန် ပရမတ်ကို။ ဟဒယသ္မိ = အတွင်းပိတ်ဖုံး စိတ်နှလုံး၌။ ဩပိယ = ကိစ္စ၊ အာရုံ နှစ်ပုံသော အခြင်းအရာအား ထားရှိ၍*။ ဈာယ = အာရမ္မဏှ၊ လက္ခဏာဟု နှစ်ဆူ အပြားဈာန်တရားကို ဝင်စားတော်မူပါလော့။ မာ ပမာ-ဒေါ၊ သတိယွင်းပေါ့ မမေ့လျော့ပါလင့်။ ဗိဇ္ဇိဗိဇ္ဇိကာ = အရှင်ထံမှောက် ရောက်လာသသူ ထိုထိုလူအား အပူငြိမ်း စေ မိန့်ချွေဟောလှစ် မလစ်မလစ်စကား ပြောကြားခြင်း သည်။ တေ = အရှင်ဘုရား၏ (အတွက်တာ)။ ကိ ကရိဿတိ = အထက်အထက် ဖိုလ်၊ မဂ်သို့ ရောက်မှု အဘယ်ကျေးဇူး ပြုလိမ့်မည်နည်း။ န ကရိဿတိ ဝေ = အထက်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်မှု ကျေးဇူးမပြုနိုင် သည်သာတည်း။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ထိုတောစောင့်နတ် လျှောက်ထားချက်အရ သံဝေဂကြီးစွာ ရရှိပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်မှ အစပြုကာ အရပ်၊ အထိုင် များလှ သောကြောင့် ဒေါသမလဓာတ် အားကြီးနေသော မိမိကိုယ်ကို သက်သာစိမ့်သောငှါ ဒုတိယနေ့၌ နွားနို့ ဝမ်းလားဆေးကို သောက်သုံးတော်မူကာ ကျောင်းတော်၌ပင် နေတော်မူ၏။

ထိုနေ့မှာပင် တောဒေယျပုဏ္ဏား (ကွယ်လွန်သူ) သူဌေး၏ သား သုဘ-လုလင်သူဌေး အပင့်လွှတ်လိုက်သော လုလင်ငယ်ကို

*“ငါသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်အံ့”ဟု ဝိရိယအားထုတ် ပြုလုပ်သော သူသည် ကိစ္စအားဖြင့် = အလုပ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံး၌ ထားသူ မည်၏။ နိဗ္ဗာန်လျှင် အာရုံရှိသည့် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စား၍နေသော သူသည် အာရုံအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံး၌ ထားသူမည်၏။ ။ (စာဠကထာမူ)။

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် “လုလင်ငယ်...ယနေ့ အခါမရသေး၊ ငါ့မှာ ယနေ့ နွားနှိုင်းလားဆေး သောက်ထားအပ်ပြီး ရှိလေ သည်၊ နက်ဖန်ကာ၌မူ လာရောက်ကောင်း လာရောက်နိုင်ပေလိမ့် မည်” ဟု မိန့်တော်မူလိုက်သည်။ နောက်တနေ့၌ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်သူမြတ်သည် နောက်လိုက်ရဟန်း စေတက-မထေရ်နှင့် တကွ သုဘလုလင် သူဌေးအိမ်သို့ ကြွရောက်တော်မူ၍ သုဘ လုလင် သူဌေး မေးလျှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဒီဃနိကာယ် သီလက္ခန္ဓဝဂ်၊ ၁၀-ခုမြောက်ဖြစ်သော သုဘသုတ်ကို ဟောကြား တော်မူလေသည်။ ထိုသုတ်ကို ပိဋကတ်တော်မြန်မာပြန်မှ ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏။

ထို့နောက် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ဇေတဝန်ကျောင်း တိုက်ကြီး၌ ကျိုး၊ ပွင့်၊ ပြန်းတီး ပျက်စီးသည်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင် စေ၍ ဝါဆိုရန်အချိန် နီးကပ်လတ်သော် တမည့်တပန်း ရဟန်း သံဃာကို စွန့်ထားခဲ့၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ထို အတူပင် အခြား သံဂီတိကာရကသမ္ဗုတိရ ဓမ္မသင်္ဂါဟကမထေရ် တို့သည်လည်း ဝါလနီးသောအခါ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွရောက် လာတော်မူကြကုန်၏။ ထိုသံဂီတိကာရကသမ္ဗုတိရ ဓမ္မသင်္ဂါ- ဟကမထေရ်တို့သည် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ အတူတကွ ဥပုသ်ပြုကြပြီး လျှင် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် တရက်နေ့၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် ဝါကပ် တော်မူကြလေကုန်၏။

ထိုစဉ်အခါ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို ဝန်းရံ၍ ကျောင်းတိုက်ကြီး ပေါင်း (၁၀) တဆယ့်ရှစ်တိုက်တို့ တည်ရှိကြလေကုန်သည်။ ထို ကျောင်းတိုက်ကြီး အားလုံးတို့ပင် သံဃာတော်များ စွန့်ပစ်ထား အပ်သဖြင့် အချို့နေရာ၌ ကျိုးပွင့်ပျက်စီး၊ အချို့နေရာ၌ အမှိုက်ဖွဲ့ မြှူ ထူထပ်လျက်၊ အချို့နေရာများ မှိုတက်၍ နေလေကုန်သည်။ မှန်၏-မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသောအခါ၌ ရဟန်း အားလုံးတို့ပင် မိမိတို့၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းများကို ယူဆောင်ကြ ကာ ကျောင်းတိုက်များ၊ ပရိဝုဏ်များကို စွန့်ပစ်၍ ကုသိနာရုံသို့

သွားရောက်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းတိုက်များ ကျိုးပွင့် ပျက်စီး၊ အမှိုက်ဖုံး မြှဲ ထူထပ် မှီတက်၍ နေကြလေသည်။

ထိုအခါ မထေရ်မြတ်တို့သည် စည်းဝေးညီမှုကြပြီးလျှင် “ငါ့ ရှင်တို့...မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကျိုးပွင့် ပျက်စီးသည်များကို အသစ်တဖန် မွမ်းမံ ပြင်ဆင်ခြင်းကို ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သည်။ ကိုင်း...ငါ့ရှင်တို့...ငါတို့သည် ပဌမလ-ပတ်လုံး ကျိုးပွင့်ပျက်စီး သည်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ကြကုန်စို့၊ အလယ်လသို့ ရောက်သော အခါ တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေး၍ ဓမ္မ၊ ဝိနယ သံဂါယနာ သဘင် ယင်ကြကုန်စို့” ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်တော်မူကြ လေသည်။ ထိုသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်တော်မူကြခြင်းမှာ—

(၁) ဝိနည်းသေနာသနက္ခန္ဓကလာ မြတ်စွာဘုရား၏ (သေနာသန ဝတ်နှင့် စပ်သော) တရားစကားတော်ကို ပူဇော်လိုကြသော ကြောင့်၎င်း၊ (၂) အကယ်၍ ကျောင်းတိုက်များကို မမွမ်းမံ မပြင် ဆင်ပါက “ရဟန်းဂေါတမ၏ တပည့်များသည် သူတို့ဆရာ ရဟန်းဂေါတမရှိစဉ်သာ ကျောင်းတိုက်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်း ခဲ့ကြသည်။ သူတို့ဆရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောအခါမှာကား စွန့်ပစ်၍ ထားကြလေသည်။ အမျိုးလေးဖြာ ဒကာ၊ ဒကာမတို့၏ များပြား လှစွာ စွန့်လှူအပ်သော ဥစ္စာစုသည် အချည်းနှီး မပျက်စီးတန်ပဲ ပျက်စီးရလေသည်” ဟု သာသနာပြင်ပ တိတ္ထိတို့ ပြောဆိုစွပ်စွဲကြ မည့်ဘေးမှ ကင်းဝေးစေလိုတော်မူကြသောကြောင့်၎င်း ထိုကဲ့သို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်တော်မူကြခြင်းဖြစ်သည်။

မထေရ်မြတ်တို့သည် ထိုသို့ စဉ်းစားဆင်ခြင် တိုင်ပင်ဆုံးဖြတ် တော်မူကြပြီး နောက်တနေ့၌ အဇာတသတ်မင်း၏ နန်းတော် တံခါးဝသို့ ကြွရောက် ရပ်တည်တော်မူကြလေကုန်၏။ အဇာတ- သတ်မင်းသည် လာရောက်ရှိခိုးပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရားတို့...အဘယ် အတွက် ကြွလာတော်မူကြသနည်း” ဟု မိမိရှက်ဆောင်ပြုလုပ် ရမည့် ကိစ္စကို မေးမြန်းလေ၏။ မထေရ်မြတ်တို့သည် ကျောင်း တိုက်ကြီး(၁၀)တဆယ့်ရှစ်တိုက်တို့ကို မွမ်းမံပြင်ဆင်ရန် လက်အမှု ယာတ္ထကံကို အလိုရှိသောကြောင့် ကြွလာတော်မူကြကြောင်း

မိန့်ကြားတော်မူကြကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် လက်အမှု
= ဟတ္ထကံကို ပြုလုပ်ကြမည့် အလုပ်သမား လူများကို မထေရ်
မြတ်တို့အား ပေးအပ်လိုက်လေသည်။ မထေရ်မြတ်တို့သည် ပဌမ
လ-ပတ်လုံး ခပ်သိမ်းသော ကျောင်းတိုက်တို့ကို မွမ်းမံပြင်ဆင်စေ
ကြပြီးသော် အဇာတသတ်မင်းအား “မြတ်သောမင်းကြီး....
ကျောင်းတိုက်များကို မွမ်းမံပြင်ဆင်မှု ကိစ္စကား ပြီးလေပြီ၊ ယခု
အခါ ငါတို့သည် ဓမ္မ၊ဝိနယ သံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်ကြ
ကုန်အံ့”ဟု မိန့်တော်မူကြလေကုန်၏။ အဇာတသတ်မင်းက
“ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားတို့....အရှင်ဘုရားတို့သည် ကျွတ်ကျွတ်
လွတ်လွတ် သံဂါယနာတင်မှုကို ပြုတော်မူကြပါကုန်၊ တပည့်
တော်၏အာဏာစက်၊ အရှင်ဘုရားတို့၏ဓမ္မစက် ဖြစ်ပါစေ၊
စေခိုင်းတော်မူကြပါ အရှင်ဘုရားတို့....၊ တပည့်တော်သည်
အဘယ်အမှု ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရပါမည်နည်း”ဟု လျှောက်ထား
လေလျှင် မထေရ်မြတ်တို့သည် “သံဂါယနာတင်မှု ပြုတော်မူကြ
သော ရဟန်းတို့၏ စည်းဝေးညီမှုရာဌာနကို ပြုလုပ်စေလိုသည်
မြတ်သောမင်းကြီး....”ဟု မိန့်တော်မူကြလေကုန်၏။ အဇာတသတ်
မင်းက တဖန် “အဘယ်အရပ်၌ ဆောက်လုပ်ရမည်နည်း အရှင်
ဘုရားတို့....”ဟု မေးလျှောက်သောအခါ မထေရ်မြတ်တို့သည်
“ဝေဘာရတောင်နံရံ စရည်းပင်ပေါက်ရောက်ရာ = သတ္တပဏ္ဍိ
လိုဏ်ဂူဝဋ် ဆောက်လုပ်ရန် သင့်လျော်သည် မြတ်သော
မင်းကြီး....”ဟု မိန့်တော်မူကြကုန်၏။

အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာမဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်ခြင်း

ထိုအခါ အဇာတသတ်မင်းသည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား
တို့....”ဟု ဝန်ခံစကားလျှောက်ထား၍ ဝိသကြိုနတ်သား ဖန်ဆင်း
အပ်သည်နှင့်တူသော သံဂါယနာတင်မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဆောက်လုပ်
စေလေသည်။ ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးကို (၁) သူ့အခန်းနှင့်သူ စဉ်လျက်
သန့်လျက် နံရံများ တိုင်များစောင်းတန်းလှေကားများ တပ်ဆင်
ထားအပ်သည့်ပြင် ခြူးပန်း နွယ်ပန်း အဆန်းတကြယ် ပန်းချီ
ဆေးရေးရုပ်တို့ဖြင့် ခြယ်လှယ်အပ်ပေ၏။ (၂) ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးကား

မင်း၏ရွှေနန်းတော်အသရေကို လွှမ်းမိုးသည့်ပမာ လွန်စွာပင် တင့်တယ်လှသည့်ပြင် နတ်ဗိမာန်၏အသရေကို ပြက်ရယ်ပြောင် လှောင်သည့်ပမာ အသရေရှိလှစွာ၏။ (၂) ကြက်သရေတိုက်အိမ် ကြီးကဲ့သို့၎င်း၊ နတ်လူတို့၏ မျက်စိတည်းဟူသော ငှက်အပေါင်း တို့ တစုတဝေးတည်း ကျရောက်ရာ ဆိပ်ကမ်းသာသဖွယ်ကဲ့သို့ ၎င်း၊ လောက၌ ရှိသမျှသော မွေ့လျော်ဖွယ်တွေကို စုပေါင်း၍ ထားအပ်သကဲ့သို့၎င်း အလွန်ပင် မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းလှစွာ၏။

ထိုသံဂါယနာတင် မဏ္ဍပ်ကြီး၏အထက်၌ အထူးထူး အပြား ပြား ပန်းဆိုင်းများတို့ တွဲလျားချကာ တင့်တယ်စွာသော ရတနာမျက်နှာကြက်ကို ကြက်အပ်သည့်ပြင် အောက်မြေအပြင် မှာလည်း ရတနာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်လှစွာ ပတ္တမြား ကျောက်ချပ်လွှာကြီးကို ခင်းထားသည့်အလား အထူးထူးသော ပန်းမွေရာအခင်းတို့ဖြင့် တဆန်းတကြယ် တင့်တယ်ညီညွတ်သော မြေအပြင်ရှိအောင် မြဟွာမင်း၏ ဘုံဆောင်အလား ခမ်းနား သပ်ယပ်စွာ တန်းဆာဆင်၍ ထို သံဂါယနာတင်မဏ္ဍပ်ကြီး အတွင်း၌ သံဂီတိကာရက ရဟန္တာငါးရာတို့အတွက် အဖိုးအနုလှ ထိုက်တန်သော ကပ္ပိယအခင်းငါးရာတို့ကိုခင်းထားစေလေသည်။ ထို့ပြင် မဏ္ဍပ်ကြီးအတွင်း၌ တောင်အရပ်မျက်နှာအဖို့ကို အမှီပြု၍ မြောက်ဖက်သို့ မျက်နှာမူကာ ပုစ္ဆကမထေရ် သီတင်းသုံးနေထိုင် ရမည့် ထေရာသန ဓမ္မပလ္လင်ကို ခင်းထားစေပြီးလျှင် မဏ္ဍပ်၏ အလယ်၌ အရှေ့ဖက်သို့ မျက်နှာမူကာ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုင်နေ တော်မူထိုက်သော ဝိဿဇ္ဇက = ဖြေဆိုမည့်မထေရ် ထိုင်နေရန် ဓမ္မာသနပလ္လင်ကို ခင်းထားစေ၍ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ဆင်စွယ် ယပ်ဝန်းကိုလည်း တင်ထားပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်အား “အရှင်ဘုရားတို့...တပည့်တော်၏ ရွက်ဆောင်ဖွယ်ကိစ္စ အဝဝ ကား လောက်ငံကုံလုံ ပြည့်စုံပြီးစီးပါပြီဘုရား”ဟု တမန်လွှတ်၍ လျှောက်ထားစေလေ၏။

ထိုနေ့ကား ဝါခေါင်လဆုတ်(၄)ရက်နေ့ ဖြစ်လေသည်။ ထိုနေ့ သံဃအစည်းအဝေးဝယ် အချို့အချို့သောရဟန်းတို့သည် အရှင်

အာနန္ဒာမထေရ်ကို ရည်ရွယ်စောင်းချိတ်၍ “ဤရဟန်းအပေါင်း၌ ရဟန်းတပါးသည် ကိလေသာ တည်းဟူသော အဆိပ်နံ့ (တနည်း ကိလေသာတည်းဟူသော သားစိမ်းနံ့)ကို ပြန့်လှောင်းစေလျက် လှည့်လည် ကျက်စား သွားလာနေဘိ၏”ဟု ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ထိုစကားကို ကြားရလျှင်ပင် “ဤရဟန်းအပေါင်း၌ ငါမှတပါး ကိလေသာတည်းဟူသောအဆိပ်နံ့ (တနည်း သားစိမ်းနံ့)ကို ပြန့်လှောင်းစေလျက် လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေသော ရဟန်းမည်သည် မရှိ၊ ကေနပ် ဤရဟန်းတို့သည် ငါ့ကို ရည်ရွယ်စောင်းချိတ်၍ ကဲ့ရဲ့စကား ပြောကြားကြ၏”ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူမိကာ ပြင်းစွာထိတ်လန့်ခြင်း = ဓမ္မသံဝေဂကို ရတော်မူလေသည်။ အချို့သော ရဟန်းတို့ကမူ “ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ....နက်ဖြန်ခါ သံဂါယနာတင် အစည်းအဝေး = သန္နိပါတ်ကြီး ဖြစ်တော့မည်၊ ငါ့ရှင်မှာလည်း အထက်မဂ်ကိစ္စ ပြုဖွယ်ကျန်ရှိသေးသည့် သေက္ခအရိယာသာ ဖြစ်ရှိသေးသည်၊ ထိုသို့ သေက္ခအရိယာသာ ဖြစ်သေးသောကြောင့် (ရဟန္တာ မဟုတ်သေးသောကြောင့်) ငါ့ရှင်၏ အဖို့ရာ သံဂါယနာတင် အစည်းအဝေး = သန္နိပါတ်သို့ သွားရောက်ရန် မသင့်ချေ၊ သို့ရကား သံဂါယနာပွဲအမှီ ရဟန်းတရား ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်မှု၌ မမေ့မလျော့သူ ဖြစ်စေချင်ပါသည်”ဟု ဤသို့သာ အားပေး တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားကြလေသည်။

အရှင်အာနန္ဒာ ဣရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူခြင်း

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် “နက်ဖြန်ခါ သံဂါယနာ အစည်းအဝေးကြီး ဖြစ်တော့မည်၊ ငါ့အဖို့ရာ သေက္ခအရိယာ (=သောတာပန် အရိယာ)ဖြစ်လျက်သာ သံဂါယနာ အစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်ရန် မသင့်လျော်ချေ”ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူပြီးလျှင် ကာယဂတာသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် ညဉ့်အချိန်ပေါင်းများစွာကို ကုန်လွန်စေပြီးနောက် မိုးသောက်ထအခါဝယ် စကြိုမှ သက်ဆင်း၍ ကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်၍ “လျောင်းစက်ဦးအံ့”ဟု ကိုယ်ကို သတိမကွာ ဖြည်းညှင်းစွာ လဲလျောင်းလိုက်လေ

သည်။ မြေမှ ခြေနှစ်ဖက်တို့ လွတ်မြောက်ကာ ခေါင်းအုံးသို့လည်း ဦးခေါင်း မကျသေးမီ ဤအချိန် အတွင်း၌ မထေရ်မြတ်သည် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေ၏။

ထင်ရှားစေဦးအံ့ - မထေရ်မြတ်သည် တညဉ့်ပတ်လုံး ရဟန်း တရား ပွားများအားထုတ်ကာ စကြိုကြွသွားခြင်းဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း ကျောင်းအပြင်ဖက်၌ အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ မဂ်၊ ဖိုလ်တရား ထူးကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရကား ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခါနီးဝယ် ‘ချစ်သားအာနန္ဒာ...သင်ချစ်သား သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို များစွာပင် ပြုပြီးသူ ဖြစ်၏၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို အားထုတ်ရစ်လော့၊ လျင်စွာပင် ရဟန္တာ ဖြစ်ပေလိမ့် မည်’ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ပြီ မဟုတ်လော့၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့အဖို့ ရာ မိန့်ကြားအပ်သော စကားတော်၏အပြစ်မည်သည် မရှိ ဖြစ် ချေသည်၊ စင်စစ်သော်ကား ငါသည် ဝီရိယကို အလွန်အမင်း အပြင်း အားထုတ်အပ်လေပြီ (= ငါ့မှာ ဝီရိယက လွန်ကဲနေ သည်ဟု ဆိုလို၏။) ထို့ကြောင့် ငါ၏စိတ်သည် ပျံ့လွင့်ဖို့ရန် ဖြစ်၍ နေ၏ (= ဝီရိယလွန်ကဲနေသောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စဖြစ်ကာ မဂ်၊ ဖိုလ် တရားထူးကို မရပဲရှိနေသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။) ကိုင်း...ငါသည် ဝီရိယနှင့် သမာဓိ နှစ်ပါးစုံ ညီမျှအောင် အားထုတ်တော့မည်”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူကာ ခြေဆေးရာနေရာ၌ ရပ်တည်၍ ခြေ တို့ကို ဆေးပြီးလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းတွင်းသို့ ဝင်လျက် ညောင် စောင်းငယ်၌ ထိုင်နေတော်မူကာ “အတန်ငယ် အပန်းဖြေဦး အံ့”ဟု မိမိကိုယ်ကို ညောင်စောင်းငယ်၌ သတိမကွာ ဖြည်းညှင်း စွာ လဲလျောင်းလိုက်လေသည်။ မြေမှ ခြေနှစ်ဖက်တို့ လွတ်မြောက် ကာ ခေါင်းအုံးသို့လည်း ဦးခေါင်းမကျသေးမီ ဤအချိန်အတွင်း၌ မထေရ်မြတ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူကာ အာသဝေါ ကုန်ခန်း ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေ၏။

ထို့ကြောင့် “ဤသာသနာဝယ် မလျောင်း၊ မထိုင်၊ မရပ်၊ မသွားပဲ (= ဣရိယာပုထ်လေးပါးမှ လွတ်လျက်) အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းကား အဘယ်

ရဟန်းနည်း” ဟု မေးခဲ့သော် “အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် ဖြစ်သည်” ဟု ဖြေဆိုမှ သင့်လျော်၏။

အရှင်မဟာကဿပ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူခြင်း

ထိုအခါ သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် (အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးသည်မှ) နောက်တနေ့ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့ဝယ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စ ပြုပြီးတော်မူကြလေလျှင် သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို သိုမှီး = သိမ်းဆည်းတော်မူခဲ့ကြ၍ “ဓမ္မ သံဂါယနာတင်ရာမဏ္ဍပ်” ဝယ် တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေး တော်မူကြလေ၏။ (ဤ မဇ္ဈိမဒေသဝေါဟာရအားဖြင့် ဝါဆို လပြည့်နေ့မှ ဝါခေါင်လပြည့်နေ့တိုင် တလဟူ၍ ခေါ်၏။ ထို တလအတွင်း ကျောင်းတိုက်များ ကျိုး၊ ပွင့်ပျက်စီးသည်တို့ကို မထေရ်တို့ကြပ်မ၍ မွမ်းမံပြင်ဆင်တော်မူကြလေသည်။ ဝါခေါင် လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှစ၍ အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာတင် မဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်စေရာ သုံးရက်ကြာမှ ပြီးသည်။ လပြည့်ကျော် ၄-ရက်နေ့ အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်သည်။ လပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့ သံဂါယနာတင် သံဃအစည်း အဝေးကြီး စတင်ကျင်းပသည်။) ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် မြတ်သည် ရဟန္တာဖြစ်လျက် သံဃအစည်းအဝေးသို့ ကြွတော် မူသည်။

ကြွတော်မူပုံမှာ—အစည်းအဝေးဝင် သံဃာတော်များ စုံလင် သဖြင့် ယခုအခါ သံဃအစည်းအဝေးအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ရန် ထိုက်တန်ပြီဟု ဆိုလောက်သောအချိန်၌ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ် မြတ်သည် ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိတော်မူလျက် သင်္ကန်း ကို လက်ကန်တော့စံပယ် တင်တော်မူ၍ အညွှာမှ ကြွေကျသော ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဖြူဆွတ်နေသော ကမ္မလာထည်ပေါ်၌ ချထားအပ်သည့် ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့၎င်း၊ တိမ်တိုက်ကင်းစင် ကောင်းကင်ပြင်၌ တက်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့၎င်း၊ တက် သစ်စ နေအရောင်နှင့် တွေ့သဖြင့် ငှါးငှါးစွင့်စွင့် ကားကားတင့်

လျက် ပွင့်သစ်သော ပဒုမာကြာပန်းကဲ့သို့၎င်း အလွန်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းလျက် တဝင်းဝင်း တလက်လက် အရောင်ပြုံးပြက် ထွက်အံ့သော အခြင်းအရာ အသရေရှိလှစွာသော မျက်နှာဖြင့် မိမိ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်းကို ကောင်းစွာထင်ရှား ပြော ကြားသကဲ့သို့ ကြွတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အဘယ်အကျိုးငှါ အရှင်အာနန္ဒာသည် မိမိအရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း ကောင်းစွာထင်ရှား ပြောကြားသကဲ့သို့ ကြွတော်မူသနည်း”ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား-“ငါသည် အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီ-ဟု မိမိကို အရဟတ္တဖိုလ်သို့ (စကားအားဖြင့်) တိုက်ရိုက်ဆောင်မှုကို မပြုပဲ သူတဖက်သား သိသာလောက်သည့် အခြင်းအရာ တပါးပါးဖြင့် မိမိ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း သိစေခြင်းကို မြတ်စွာဘုရားရှင် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်၏”ဟု နှလုံးပိုက် တော်မူ၍ ၁-“သေက္ခအရိယာဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မ၊ ဝိနယ သံဂါယနာ အတွက် ရွေးကောက်ရန် မသင့်သော်လည်း ဗဟုသုတ များလှသော ကြောင့် သံဂီတိကာရကပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရွေးကောက်ကြကုန်အံ့”ဟု အသင့်စောင့်မျှော် ထိုင်နေတော်မူကြသော မထေရ်မြတ်တို့၏ သန္တာန် ဝယ် မိမိ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းကို သိစေခြင်းဖြင့် စိတ်နှလုံး ချမ်းသာမှု = သောမနဿဝေဒနာတရား ဖြစ်ပွားစေခြင်းငှါ၎င်း၊ ၂ “မမေ့မလျော့ ဖြစ်ရစ်လော့”ဟု မြတ်စွာဘုရား ပေးသနားအပ်သော အဆုံးအမ ဩဝါဒ၏ အကျိုးရှိကြောင်း ကောင်းစွာပြလိုသောကြောင့် ၎င်း မိမိအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကြောင်း ကောင်းစွာထင်ရှား ပြော ကြားသကဲ့သို့ ကြွလာတော်မူ၏။ ။ဤကား အဖြေတည်း။)။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာကို မြင်ရ၍ အရှင်မဟာကဿပ၏ စိတ်သန္တာန်တော်ဝယ် “အိုး.....အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရှိ လာသော အရှင်အာနန္ဒာကား လွန်စွာ တင့်တယ်လှဘိစွာ၊ အကယ်၍များ မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူပါမူ ဧကန်ပင် ယနေ့ အရှင်အာနန္ဒာအား သာဓုကောင်းကြီး ပေး တော်မူလေရာ၏။ ကိုင်း... ယခုအခါ ထို အရှင်အာနန္ဒာအား မြတ်စွာဘုရား ပေးတော်မူမည့် သာဓုကောင်းကြီးကို ဘုရား ကိုယ်စား ငါပေးပေအံ့”ဟု အကြံတော်ဖြစ်ရှိကာ အရှင်မဟာ- ကဿပမထေရ်သည် “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....သင်၏ အရဟတ္တဖိုလ်သို့

ရရှိဆိုက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုရခြင်းကား တင့်တယ်လှဘိစွာ” ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မိန့်မြွက်တော်မူကာ သာဓုကောင်းကြီး သုံးကြိမ်တိုင် ဟစ်ကြွေး ပေးတော်မူလေ၏။

သံဂါယနာသဘင် ဆင်ယင်တော်မူကြခြင်း

ဤကဲ့သို့ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် ကြွရောက်လာသည်ရှိ သော် သံဂီတိကာရက အရွေးချယ်ခံ သံဃာတော်များ စုံညီပြီဖြစ်၍ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် ရဟန်းတော်တို့ကို ငါ့ရှင်တို့... ငါတို့သည် ဓမ္မ၊ ဝိနယ နှစ်ပါးရှိသည့်အနက် အဘယ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း၊ ဓမ္မ(=သုတ်၊ အဘိဓမ္မာ) ကိုတည်း ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်လော၊ သို့မဟုတ် ဝိနယကို တည်း ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်လော”ဟု ခေါ်ဆိုမေး မြန်းတော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က—

“အရှင်မဟာကဿပဘုရား...ဝိနည်းတရားတော် မည် သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာ၏ အသက်သွေးကြောဖြစ်ပါ သည်၊ အကြောင်းကိုဆိုသော် ဝိနည်းတရားတော် အစွန့် တာရှည် တည်လတ်သော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာသည် အစွန့်တာရှည် တည်သည်မည်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ရှေး ဦးစွာ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့” —

ဟု တညီတညွတ်တည်း ပြန်ကြား လျှောက်ဆိုကြလေလျှင် အရှင် မဟာကဿပမထေရ်သည် “အဘယ်သူ့ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း” ဟု မေးမြန်း တော် မူပြန်လေ၏။ ရဟန်းတို့က “အရှင်ဥပါလိထေရ်ကို အကြီး အမှူး အဦးပြု၍ ဝိနယဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြကုန်အံ့”ဟု ဖြေဆိုကြလေလျှင် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် “အရှင်အာ- နန္ဒာက မစွမ်းနိုင်၍လော”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတို့ သည် “အရှင်အာနန္ဒာသည် မစွမ်းနိုင်သည်မဟုတ် = စွမ်းနိုင် ပါ၏၊ သို့သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သက်တော်ထင်ထင် ရှိစဉ် ကပင် ဝိနည်းသင်ကြားတတ်မြောက်မှု အကြောင်းအမှီပြု၍ အရှင်

ဥပါလိမထေရ်ကို “ရဟန်းတို့.... ဝိနည်းကို သင်ဆောင်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် ဥပါလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” ဟု တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော် မူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အရှင်ဥပါလိမထေရ်ကို မေးမြန်း၍ ဝိနယ ဒေသနာကို သံဂါယနာတင်ကြကုန်အံ့” ဟု ကြောင်းကျိုးဖော်ပြ၍ တညီတညွတ်တည်း ပြန်ကြားလျှောက်ဆိုကြလေ၏။

ဤပဌမ သံဂါယနာ၌ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် သံဃ မဟာနာယက ဖြစ်တော်မူသည်။ ထို့နောင်မှ အရှင်မဟာကဿပ သည် မိမိသည်ပင် မိမိကိုယ်ကို ဝိနယပုစ္ဆကဉာဏ် ထားတော်မူ၍ အရှင်ဥပါလိသည်လည်း မိမိသည်ပင် မိမိကိုယ်ကို ဝိနယဝိဿဇ္ဇက ဉာဏ် ထားတော်မူပြီးလျှင် မိမိတို့နေရာ ဓမ္မာသနပလ္လင်ထက်၌ အသီးအသီး ထိုင်နေတော်မူကြ၍ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တော် အသီး အသီး၏ ဝတ္ထု၊ နိဒါန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ မူလပညတ်၊ အနုပညတ်၊ အာပတ် သင့်ပုံ၊ မသင့်ပုံ-စသည် မေးသင့်မေးထိုက်သမျှသော အချက် အလက်များကို သိက္ခာပုဒ် တခုစီ တခုစီ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်ကမေး၍ မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော အချက်အလက်များကို အရှင်ဥပါလိမထေရ်က အပြည့်အစုံ ဖြေကြားတော်မူပြီးနောက် သံဂီတိကာရက သံဃာတော် ၅၀၀-တို့သည် မေး၊ ဖြေအပ်သော အစဉ်နည်းအတိုင်း (တေန သမယေန-စသည်၊ တေန ခေါ ပန သမယေန-စသည်၊ အထ ခေါ-စသည်၊ ဧဝံ ဝုတ္တေ-စသည် ထည့် သင့် ထည့်ထိုက်သော အဆက်အစပ် စကားရပ် စသည်ကို ထည့် သွင်းတော်မူကြ၍ “တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဝေရဇ္ဇာယံ ဝိဟရတိ” ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်) စုပေါင်းညီညွတ် ရွတ်ဆိုတော် မူကြကာ သံဂါယနာ တင်တော်မူကြလေသည်။ (စုပေါင်း ညီညွတ် ရွတ်ဆိုကြခြင်းကို သံဂါယနာဟု ခေါ်၏)။

ပဌမပါရာဇိကကို စုပေါင်းရွတ်ဆို၍ ပြီးသောအခါ မဟာ ပထဝီ ဤမြေကြီးသည် သာဓုကောင်းကြီး ပေးသည့်အလား ရေအဆုံးအပိုင်းအခြားပြု၍ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဤနည်းအတိုင်းပင် ကျန်သော ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် သုံးပါး အစရှိသည့် (၂၂၇) နှစ်ရဲ့နှစ်ဆယ် ခုနစ်သွယ်သော သိက္ခာပုဒ် တို့ကိုလည်း တခုစီ တခုစီ အပြည့်အစုံ မေး၊ ဖြေ သံဂါယနာတင် တော်မူကြ၍ ပါရာဇိကကဏ္ဍပါဠိ အမည်ကမ္ပည်းတပ်သော ဤ ဘိက္ခုဝိဘင်းပါဠိတော်ကို “မဟာဝိဘင်္ဂ” ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြကာ ဝါစနာမဂ္ဂ = ချပို့သင်ကြားရိုးအစဉ် ထားတော်မူကြကုန်၏။ ထိုမဟာဝိဘင်းကို စုပေါင်းရွတ်ဆို၍ ပြီးသောအခါမှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မဟာပထဝီမြေကြီး ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ထို့နောက် ဘိက္ခုနီ ဝိဘင်းလာ (၃၀၄) သိက္ခာပုဒ်ပေါင်း သုံးရာလေးတို့ကိုလည်း တခုစီ တခုစီ အပြည့်အစုံ မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြ၍ “ဘိက္ခုနီဝိဘင်း” ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြ၍ ရှေးမဟာဝိဘင်းနှင့် ဤဘိက္ခုနီဝိဘင်း နှစ်ရပ်တို့ကို “၆၄-ဘာဏဝါရရှိသော ဥဘတောဝိဘင်း” ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြကာ ဝါစနာမဂ္ဂ = ချပို့သင်ကြား ရိုးအစဉ် ထားတော်မူကြကုန်၏။ ဥဘတောဝိဘင်းကို စုပေါင်း ရွတ်ဆို၍ ပြီးသောအခါမှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မဟာပထဝီ မြေကြီး ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဤနည်းဖြင့်ပင် ဘာဏဝါရရှစ်ဆယ်ရှိသော မဟာဝဂ္ဂ၊ စူဠဝဂ္ဂ ခန္ဓကပါဠိတော်တို့နှင့် နှစ်ဆယ့်ငါးဘာဏဝါရ ပမာဏရှိသော ပရိဝါရပါဠိတော်ကိုလည်း သံဂါယနာ တင်တော်မူကြပြီးလျှင် “ဤကား ဝိနယပိဋကမည်စေ” ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်ထား တော်မူကြကုန်၏။ ဝိနည်းပိဋကတ်ကို စုပေါင်းရွတ်ဆို (သံဂါယနာ တင်) ၍ ပြီးသောအခါမှာလည်း ရှေးနည်းအတူပင် မဟာပထဝီ မြေကြီး ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်ဥပါလိသို့ အပ်နှင်းတော်မူကြခြင်း

ထိုသို့ သံဂါယနာတင်ပြီးသော ဝိနည်းပိဋကတ်တော်ကို သံဂီတိကာရက မထေရ်မြတ် ၅၀၀-တို့သည် “ငါ့ရှင်... ဤဝိနည်း

ပိဋကတ်ကို သင့်ထံ နိဿယည်းခံကြသည့် တပည့်များကို ပို့ချ သင်ကြားပေးပါလော့”ဟု တာဝန်ပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူ ကြကာ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သို့ အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။
 ဝိနည်းပိဋကတ်ကို သံဂါယနာတင်၍ ပြီးဆုံးသောအခါ အရှင် ဥပါလိမထေရ်သည် ဆင်စွယ်ယပ်ကို ပလ္လင်ထက်ဝယ် ချထားခဲ့၍ ဓမ္မာသနပလ္လင်မှ ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် မထေရ်ကြီးတို့ကို ရှိခိုး၍ မိမိအတွက် ရောက်သောနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

ဝိနယ (= ဝိနည်းပိဋကတ်) ကို သံဂါယနာတင်ပြီးနောက် ဓမ္မ (= သုတ်, အဘိဓမ္မာ)ကို သံဂါယနာတင်တော်မူလိုသည် ဖြစ်၍ အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် သံဂီတိကာရကမထေရ် တို့ကို “ငါ့ရှင်တို့.....ဓမ္မ=သုတ်, အဘိဓမ္မာကို သံဂါယနာတင်ကြ မည့် ငါတို့သည် အဘယ်မထေရ်ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ ဓမ္မ= သုတ်, အဘိဓမ္မာကို သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း”ဟု သံဃဆန္ဒကို ရယူ မေးမြန်းတော်မူလေ၏။ သံဂီတိကာရက မထေရ်အားလုံး တို့သည် “အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို အကြီးအမှူး အဦးပြု၍ သံဂါ- ယနာတင်ကြကုန်အံ့”ဟု တညီတညွတ်တည်း ဖြေကြားတော်မူ ကြကုန်၏။

ထို့နောက် အရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် ဓမ္မပုစ္ဆကဉာတ် ထားတော်မူ၍ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ဓမ္မဝိဿဇ္ဇကဉာတ် ထားတော်မူပြီးလျှင် မိမိနေရာမှထ၍ သင်္ကန်းကို လက်ကန်တော့ စံပယ်တင်ပြီးလျှင် မထေရ်ကြီးတို့ကို ရှိခိုးပြီးနောက် ဆင်စွယ် ယပ်ဝန်းကို စွဲကိုင်တော်မူကာ ဓမ္မာသနပလ္လင်၌ ထိုင်နေတော်မူ လေ၏။ ထိုသို့ ထိုင်နေပြီးသောအခါ အရှင်မဟာကဿပမထေရ် နှင့် သံဂီတိကာရကမထေရ်တို့ ဓမ္မကို သံဂါယနာတင်ရန်အတွက် ဆွေးနွေးတော်မူကြသည်မှာ—

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့.....ဓမ္မအရ သုတ္တန်ပိဋက, အဘိဓမ္မာပိဋကဟူ၍ နှစ်ပါးရှိရာ အဘယ်ပိဋကကို ရှေး ဦးစွာ ငါတို့ သံဂါယနာ တင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) သုတ္တန်ပိဋကကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာ တင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား....။ (ဝိနယပိဋကကား အဓိသီလ သိက္ခာကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောကြားသည်။ သုတ္တန္တ ပိဋကကား အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောကြား သည်။ အဘိဓမ္မာပိဋကကား အဓိပညာသိက္ခာကို ပဓာန အားဖြင့် ဟောကြားသည်။ ဤ သီလ, သမာဓိ, ပညာ = သိက္ခာသုံးပါး အစဉ်အတိုင်း ပိဋကသုံးပုံကို သံဂါယနာ တင်တော်မူကြသည်ဟု အထူးမှတ်ရာ၏)။

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့.....သုတ္တန် ပိဋကဝယ် သံဂါ ယနာတင်ရမည့် နိကာယ်ကြီး (သုတ်အပေါင်းအစုကြီး) လေးရပ်တို့ရှိလေရာ အဘယ်နိကာယ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါ- ယနာတင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) ဒီဃနိကာယ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာ တင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား....။

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့....ဒီဃနိကာယ်၌ သုတ်ပေါင်း ၃၄-သုတ်၊ ဝဂ်ပေါင်း ၃-ဝဂ်တို့ရှိရာ အဘယ်ဝဂ်ကို ရှေးဦး စွာ သံဂါယနာတင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) သီလက္ခန္ဓဝဂ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာ တင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား....။

(မဟာကဿပ) ငါ့ရှင်တို့....သီလက္ခန္ဓဝဂ်၌ သုတ်ပေါင်း ၁၃-သုတ်တို့ရှိရာ အဘယ်သုတ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာ တင်ကြမည်နည်း။

(မထေရ်များ) အရှင်ဘုရား....ဗြဟ္မဇာလသုတ်မည်သည် စူဠ, မဇ္ဈိမ, မဟာ = သုံးဖြာသောသီလတို့ဖြင့် တန်းဆာ ဆင်အပ်သောသုတ် ဖြစ်ပါသည်။ အထူးထူး အပြားပြား သော မိစ္ဆာဇီဝ, ကုဟန = အံ့အဲအောင်ပြုမှု, လပန = လိမ်လည်လှည့်ဖြား ဝါကြွားပြောဆိုမှု-အစရှိသည့် သာ သနာတော်နှင့် မလျော်မလျောက်ပတ်သော အမူအကျင့်

တို့ကို ပယ်လွှင့်ဖျက်ဆီးနိုင်သည့် သုတ္တန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ၆၂-မြာ ဓိစ္စာအယူခပင်းတို့ကို ဖြေရှင်းဟောကြားရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။ လောကဓာတ် စကြဝဠာပေါင်းတိုက်တသောင်းကို ၆၂-ကြိမ်တိုင်တိုင် တုန်လှုပ်စေသော သုတ္တန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ရှေးဦးစွာ သံဂါယနာတင်ကြပါကုန်စို့ဘုရား……။

ဤကဲ့သို့ ဆွေးနွေးတော်မူကြပြီးနောက် အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို ဗြဟ္မဇာလသုတ်ဆိုင်ရာ နိဒါန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝတ္ထု-စသည် မေးသင့်သမျှ အချက်အလက်တို့ကို အပြည့်အစုံ မေးမြန်းတော်မူသည်။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် မေးတိုင်းမေးတိုင်း အပြည့်အစုံ ဖြေကြားတော်မူသည်။ ထိုသို့ မေးဖြေပြီးဆုံးသောအခါ သံဂီတိကာရက ရဟန္တာမထေရ် ၅၀၀-တို့သည် ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို စုပေါင်းညီညွတ် ရွတ်ဆိုတော်မူကြကာ သံဂါယနာတင်တော်မူကြကုန်၏။ (စုံပေါင်းညီညွတ် ရွတ်ဆိုခြင်းကို သံဂါယနာတင်သည်ဟု ခေါ်၏)။ ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို သံဂါယနာတင်ပြီးသည်၏အဆုံး၌ မဟာပထဝီမြေကြီး ရှေးနည်းအတူ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်လေ၏။

ဤသို့ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို သံဂါယနာတင်ပြီးနောက် သာမည-ဗလ-အစရှိသည့် ကျန်သော ၁၂-သုတ်တို့ကိုလည်း အပြည့်အစုံ မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် ဗြဟ္မဇာလသုတ္တန်နှင့်တကွ ၁၃-သုတ်တို့ကို “ဤကား သီလက္ခန္ဓဝဂ် မည်၏”ဟု သတ်မှတ်ပိုင်းခြားဝါစနာမဂ္ဂ=ချပို့သင်ကြားရိုးအစဉ် ထားတော်မူကြကုန်၏။

ထို သီလက္ခန္ဓဝဂ်၏အခြားမဲ့၌ မဟာဝဂ် သုတ်ပေါင်း ၁၀-ကို ၎င်း၊ ထိုမဟာဝဂ်၏ အခြားမဲ့၌ ပါထိကဝဂ် သုတ်ပေါင်း ၁၁-သုတ်တို့ကို၎င်း အပြည့်အစုံ မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် ဤဆိုအပ်ပြီးသည့် ဝဂ်ပေါင်းသုံးဝဂ်တို့ဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ရေတွက်အပ်၍ သုတ်ပေါင်း ၃၄-သုတ်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်လျက် ၆၄-ဘာဏဝါရမျှ ပမာဏရှိသော ဘုရားစကားတော်

အစဉ်ကို စုံပေါင်းရှုတ်ဆိုတော်မူကြပြီးနောက် “ဤကား ဒီဃနိကာယ် = ရှည်လျားသော သုတ္တန်အပေါင်း မည်၏”ဟု အမည်ပညတ် သတ်မှတ်တော်မူကြပြီးလျှင် ထိုဒီဃနိကာယ်တရားတော်မြတ်ကို သံဂီတိကာရက မထေရ်အားလုံးတို့သည် “ငါ့ရှင်...ဤဒီဃနိကာယ်ကို ငါ့ရှင်၏ထံ၌ နိဿယည်း ခံယူနေထိုင်ကြသော တပည့်တို့ကို ပို့ချပေးပါလော့”ဟု မိန့်ကြားတော်မူကြကာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် ဘာဏဝါရ ရှစ်ဆယ် ပမာဏရှိသော မဇ္ဈိမနိကာယ် ဘုရားစကားကို မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် “ငါ့ရှင်တို့သည် ဤမဇ္ဈိမနိကာယ်ကို မပျောက်မပျက်အောင် ဆောင်ကြလော့”ဟု တာဝန်ပေးစကား မိန့်ကြားတော်မူကြ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်များကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် ဘာဏဝါရ တရာ ပမာဏရှိသော သံယုတ္တနိကာယ် ဘုရားစကားတော်ကို မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား... ဤသံယုတ္တနိကာယ် ဘုရားစကားတော်ကို အရှင်ဘုရားတို့၏ ထံ၌ နိဿယည်း ခံယူနေထိုင်ကြသော တပည့်တို့ကို ပို့ချပေးတော်မူကြပါလော့”ဟု လျှောက်ထားကြကာ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်မြတ်ကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရကမထေရ်မြတ်တို့သည် ဘာဏဝါရ တရာနှစ်ဆယ် ပမာဏရှိသော အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဘုရားစကားတော်ကို မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် “ဤအင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ဘုရားစကားတော်ကို အရှင်ဘုရားတို့၏ထံ၌ နိဿယည်း ခံယူနေထိုင်ကြသော တပည့်တို့ကို ပို့ချပေးတော်မူကြပါလော့”ဟု လျှောက်ထားကြကာ အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်မြတ်ကို အပ်နှင်းတော်မူကြလေကုန်၏။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရက မထေရ်မြတ်တို့သည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဝိဘင်း၊ ဓာတုကထာ၊ ပုဂ္ဂလပညတ်၊ ကထာဝတ္ထု၊ ယမိုက်၊ ပဋ္ဌာန်းဟူသော အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းတို့ကို မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြလေသည်။ ။ ရှေးဆိုအပ်ပြီးနည်းအတိုင်း မဟာပထဝီမြေကြီး ပြင်းထန်စွာ တုန်လှုပ်မှု ဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက် သံဂီတိကာရက မထေရ်မြတ်တို့သည် ဇာတက၊ နိဒ္ဒေသ၊ ပဋိသန္တိဒါမဂ္ဂ၊ အပဒါန၊ သုတ္တနိပါတ၊ ခုဒ္ဒကပါဌ၊ ဓမ္မပဒ၊ ဥဒါန၊ ဣတိဝုတ္တက၊ ဝိမာနဝတ္ထု၊ ပေတဝတ္ထု၊ ထေရဂါထာ၊ ထေရီဂါထာ တို့ကို မေး၊ ဖြေ၊ သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီးလျှင် “ခုဒ္ဒကနိကာယ်” ဟု သတ်မှတ်တော်မူကြလေသည်။ ။ ယင်းခုဒ္ဒကနိကာယ်ကို ဒိဿနိကာယ်ဆောင် အရှင်မြတ်တို့သည် “အဘိဓမ္မာပိဋက၌ သင်္ဂြိုဟ်သံဂါယနာတင်တော်မူကြပြီ” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။ ။ မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် အရှင်မြတ်တို့သည်ကား “ဖော်ပြရာပါ တဆယ့်သုံးကျမ်းတို့နှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဝံသ၊ စရိယာပိဋက = ဤတဆယ့်ငါးကျမ်းလုံးသည် ခုဒ္ဒကနိကာယ် အမည်တွင်၍ သုတ္တန်ပိဋက၌ အကျုံးဝင်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြလေသည်။ ။ (ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား သုတ်သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၃-မှ ၁၆ အထိ ဖွင့်ပြချက်တည်း။ ။ ထိုစကားရပ်စဉ် “ဘာဏဝါရ” ဟူသော အခေါ်အဝေါ်မှာ သံဂါယနာတင်တော်မူကြသောအခါ တကြိမ် ရွတ် တကြိမ်ရွတ်စာကို ခေါ်ဝေါ်သော သံဂါယနာဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ ယင်း တဘာဏဝါရကို စက်နာရီအားဖြင့် နာရီဝက်ခန့် ရွတ်ဆိုရသည်။ ။ သံဂါယနာ တင်တော်မူအံ့သောအခါ အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်ဥပါလိ၊ အရှင်အာနန္ဒာတို့ မိမိကိုယ်ကို သမုတ်ကြသောဥတ်ပါဠိကားဝိနည်း စူဠဝဂ္ဂ ပဉ္စသတိကက္ခန္ဓက၌ လာ၏)။

ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် ပဌမသံဂါယနာတင်တော်မူရာ၌ ဓမ္မခေါ်သည့် သုတ္တန်ပိဋက၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတို့ကို တာဝန်ဆောင်၍ ရဲရဲတောက် ဖြေကြားတော်မူခဲ့ရလေသည်။

ဤကား အရှင်အာနန္ဒာ၏ ပဌမသံဂါယနာ၌ အရေးပါပုံတည်း။

အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း

အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ဖွားဖက်တော်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာ နှစ်၊ ပဌမသံဂါယနာတင်ရာနှစ်ဖြစ်သည့် မဟာသက္ကရာဇ်(၁၄၈) တရဒ္ဒလေးဆယ့်ရှစ်ခုနှစ်၌ အသက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိနေလေပြီ။ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီး ပဌမသံဂါယနာတင်ပြီး နောက် နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်အရောက် မထေရ်မြတ်၏အသက်တော် အနှစ်(၁၂၀)တရဒ္ဒနှစ်ဆယ် ရှိသောအခါ တနေ့သ၌ မထေရ်မြတ်သည် မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရခေါ် ဇီဝတသန္တတို့ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလေသော် ကုန်နေသောအဖြစ်ကို သိတော်မူ၍ “ငါသည် ယနေ့မှနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံတော့အံ့”ဟု တပည့်ဖြစ်သူ ရှင်လူတို့အား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

ထိုသတင်းကို ကြား၍ ရောဟိဏီမြစ်(သင်္ကယ၊ ကောလိယမင်းတို့ ရေအမှခင်းဖြစ်ရာ မြစ်)၏ ဟိုမှာဖက်၊ ဤမှာဖက် = ကမ်းနှစ်ဖက်၌ နေကြသူလူတို့တွင် ဤမှာဖက်ကမ်းနေလူတို့သည် “ငါတို့ကား မထေရ်မြတ်၏အပေါ်၌ ဥပကာရကျေးဇူး အထူးများသူတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မထေရ်မြတ်သည် ငါတို့အထံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလိမ့်မည်”ဟု ပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုမှာဖက်ကမ်း၌နေသူ လူတို့ကလည်း ထိုအတူပင် ပြောဆိုကြလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ကမ်းနှစ်ဖက်၌နေသူ လူတို့၏စကားကို ကြားသိတော်မူရ၍ “ကမ်းနှစ်ဖက်၌နေသူ လူအားလုံးတို့ပင် ငါ့အပေါ်၌ ဥပကာရကျေးဇူး အထူးများသူတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ‘ဤမည်သောသူတို့သည် ကျေးဇူးမပြုကြကုန်’ဟူ၍ မပြောဆိုနိုင်။ အကယ်၍ ငါသည် ဤမှာဖက်ကမ်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လျှင် ထိုမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့သည် ငါ၏သာရိရိကဓာတ်တို့ကို ရယူရန် အတွက် ဤမှာဖက်ကမ်း နေသူလူတို့နှင့် ခိုက်ရန်မူ ပြုကြပေလိမ့်မည်။ အကယ်၍ ထိုမှာဖက်ကမ်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လျှင် ဤမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့သည်လည်း ထိုအတူပင် ခိုက်ရန်မူ ပြုကြပေ

လိမ့်မည်။ ထိုခိုက်ရန်မှုသည် ဖြစ်ပေါ်လျှင်လည်း ငါ့ကို အမှီပြု၍ သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လိမ့်မည်၊ ငြိမ်းအေးလျှင်လည်း ငါ့ကို အမှီပြုရ မှသာ ငြိမ်းအေးပေလိမ့်မည် = ငါမစီမံတတ်လျှင် ခိုက်ရန်မှု ဖြစ်ပွားလိမ့်မည်၊ ငါ စီမံတတ်လျှင် ခိုက်ရန်မှု ငြိမ်းအေးလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင်—

“ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမအပေါင်းတို့...ဤမှာဖက်ကမ်း နေသူ လူတို့သည်လည်း ငါ၏အပေါ်မှာ ကျေးဇူးများ ကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့ သည်လည်း ငါ၏အပေါ်မှာ ကျေးဇူးများကြသည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ကျေးဇူးမများကြသူဟူ၍ မရှိကြကုန်၊ ဤမှာ ဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့သည်လည်း ဤမှာဖက်ကမ်း၌သာ စည်းဝေး၍ နေကြကုန်စေ၊ ထိုမှာဖက်ကမ်းနေသူ လူတို့ သည်လည်း ထိုမှာဖက်ကမ်း၌သာ စည်းဝေး၍ နေကြ ကုန်စေ” —

ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထို့နောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ မထေရ်မြတ်သည် နေရာဟိဏီမြစ်၏ အလယ်ဗဟို အထက် ကောင်းကင်(ထန်းခုနစ်ပြန်ခန့်အမြင့်)၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ (= တင် ပလ္လင်ခွေ)ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ရှေးဦးစွာ လူအများကို တရား ဟောတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ တရားဟောတော်မူပြီးမှ “ငါ၏ကိုယ်သည် အလယ်မှ ထက်ခြမ်းကွဲ၍ တခြမ်းသည် ဤမှာဖက်ကမ်း၌ ကျစေသတည်း၊ တခြမ်းသည် ထိုမှာဖက်ကမ်း၌ကျစေသတည်း”ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော် မူလေသည်။ ထိုသို့ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူပြီးနောက် အဘိညာဏ်၏ အခြေပါဒဖြစ်သော တေဇောကသိဏဈာန်ကို ဝင်စားတော်မူ လေသည်၊ ထိုဈာန်မှထ၍ အဘိညာဏ်ဝီရိယံ ဖြစ်ပေါ်လာသော အခါ အဘိညာဏ်စောင့်ရှောက်လျက် ကိုယ်တော်မှ မီးအလျှံများ တဟုန်းဟုန်း ထပေါ်ဖြစ်ပွား၍ လာပြီးလျှင် ထိုအဘိညာဏ်ဝီရိယံ ၏ အခြားမဲ့၌ မထေရ်မြတ်သည် ပစ္ဆိမစုတိစိတ် ကျတော်မူကာ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘုံဇာတ်သိမ်းတော်မူလေသည်။

အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်အတိုင်း ကိုယ်တော်သည် အလယ်မှ ထက်ခြမ်းကွဲ၍ တခြမ်းသည် ဤမှာဖက်ကမ်း၌ ကျ၍ ကျန်တခြမ်းသည် ထိုမှာဘက်ကမ်း၌ ကျလေ၏။ ထိုအခါ ကမ်းနှစ်ဖက်နေသူ လူများအပေါင်းသည် သည်းစွာငိုကြွေးကြလေ၏။ ထိုလူတို့ ငိုကြွေးသောအသံသည် မြေပြိုအံ့သော အသံကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသောအခါ ငိုကြွေးသောအသံထက် သနားဖွယ်ကောင်းလှ၏။ လူတို့သည် လေးလတို့ပတ်လုံး ငိုကြွေးကြကုန်လျက် ‘မြတ်စွာဘုရား၏ သပိတ်၊ သင်္ကန်းတော်ကို ကိုင်ဆောင်သော မထေရ်မြတ် ထင်ရှားရှိနေလတ်သော် မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိတော်မူသောကာလကဲ့သို့ အကျွန်ုပ်တို့မှာ ဖြစ်ရှိပါသည်။ ယခုမှ အကျွန်ုပ်တို့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် စင်စစ်အမှန် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့လေပြီ’ ဟု တတွတ်တွတ် မြည်ကမ်းစကား ပြောကြားလှည့်လည်ကာ နေကြရှာလေကုန်သတည်း။

သံဝေဂဂါထာ ပါဠိ၊ အနက်

ဟာ သံယောဂါ ဝိယောဂန္တာ၊
ဟာ အနိစ္စာဝ သင်္ခတာ။
ဟာ ဥပ္ပန္နာ စ ဘင်္ဂန္တာ၊
ဟာ ဟာ သင်္ခါရဓမ္မတာ။

သံယောဂါ = ဆရာဒကာ မိတ်သဟာနှင့် ဆွေညှရင်းနှီး သားသမီးက ဇနီးမောင်နှံ ဆက်ဆံကြိုက်ကြိုပေါင်းဆုံရခြင်း ဟူသမျှတို့သည်။ ဝိယောဂန္တာ = ဒေသဝေးခြား ရပ်တပါးသို့ ပြောင်းသွားကွေ့ကွင်းရခြင်း၊ ဘဝခြားကာ ကွဲကွာကွေ့ကွင်းရခြင်းတည်းဟူသော သေကွဲ၊ ရှင်ကွဲ = ဤနှစ်ကွဲလျှင် မလွဲနိုင်ဘိ အဆုံးရှိကုန်ရကား။ ဟာ... = သောက၊ ပရိဒေဝ စရှိထွေထွေ ဒုက္ခပေါင်း ပင်လယ်ဝေ ဟင် ... ကြောက်လန့်ဖွယ်တို့ပါပေ။ သင်္ခတာ = ကံ၊ စိတ်၊ ဥ၊ ဟာ ကြောင်းလေးဖြာတို့ ပေါင်းကာပြုပြင် စီရင်အပ်သမျှ သင်္ခတာ တရားအစုတို့သည်။

အနိစ္စာဝ = အစိုင်းအခဲ အမြဲမတည် အစွန့်မရှည်ကြကုန်
သည် ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဟာ.... = သောက, ပရိဒေဝ စရှိ
ထွေထွေ ဒုက္ခပေါင်း ပင်လယ်ဝေ ဟင် ... ကြောက်လန့်
ဖွယ်တို့ပါပေ။ ဥပ္ပန္နာ စ = ဥပါဒ်မကင်း ဖြစ်ပေါ်ခြင်း
ရှိကြသည့် မြင်သမျှအလုံးစုံ သင်္ခါရအဖုံဖုံတို့သည်လည်း။
ဘင်္ဂန္တာ = ပြိုခြင်း ပျက်ခြင်း ချုပ်ပျောက်ခြင်းလျှင် မငြင်း
နိုင်ဘိ အဆုံးရှိကုန်ရကား။ ဟာ.... = သောက, ပရိဒေဝ
စရှိထွေထွေ ဒုက္ခပေါင်း ပင်လယ်ဝေ ဟင်.... ကြောက်လန့်
ဖွယ်တို့ပါပေ။ သင်္ခါရဓမ္မတာ = ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့၏
နိစ္စအခြင်းအရာ, ဒုက္ခအခြင်းအရာ, အနတ္တအခြင်းအရာ
သဘောတံထွာ ဓမ္မတာလမ်းရိုးကြီးသည်။ ဟာ....ဟာ....
= ဒုက္ခသမုဒ္ဓိ ဝိဇ္ဇာလုတ်ဝယ် နစ်မြုပ်စေတတ် အကြောင်းရင်း
ဧကန် အခြေခံမှန်လတ်သဖြင့် ဆတ်ဆတ်ပုံသေ ဟင်....
ဟင်.... ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ဖွယ်ပေတကား....။

ဤကား အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ် အကြောင်းတည်း။

(၃၁) အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်တွင်
အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်ယူနေ၍ အရွယ်သို့ရောက်
လတ်သော် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာ
စဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “ပရိသတ်
အခြံအရံ များသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်
ရာထူး”၌ ထားတော်မူသည်ကိုမြင်ရ၍ “ငါသည်လည်း အနာဂတ
နောက်ကာလဝယ် ဤရဟန်းနည်းတူ ပရိသတ်အခြံအရံ များ
သောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရသူဖြစ်မှ
သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်လျက် ခုနစ်ရက်ကြာ ဘုရား
အမှူးရှိသောသံဃာအား မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်

မြောက် ရောက်သောနေ့၌ ထိုဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား တိစိဝရိက် (= သင်္ကန်းသုံးထည်) တစ်စုံ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီး နောက် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးဦးညွတ်၍ ပရိသတ် အခြံအရံ များသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ် ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရန် ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထို အမျိုးကောင်းသား၏ ဆုတောင်းပတ္ထနာချက် အန္တရာယ်မရှိ ပြည့်စုံမည်ကို သိမြင်တော် မူ၍ “သင်သည် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာ၌ ပရိသတ်အခြံအရံ များကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု မျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့၍ ဖဲကြွတော်မူလေ၏။

ဗုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ညီတော်မင်းသားအဝ

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် မျာဒိတ်ရသော ထို ဘဝဝယ် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤယခု ဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပဋိလောမအဆန် ပြန်၍ရေတွက်လျှင် (၉၂) ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာထက်၌ ပွင့်ယွန်း တော်မူသော ဗုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဖတုမိကွဲ ညီတော် မင်းသားအကြီး ဖြစ်လာလေသည်။ ထို မင်းသားမှာ အခြား ညီတော်မင်းသား နှစ်ဦးတို့ ရှိကြလေသည်။ (ထိုမင်းသားသုံးဦး တို့ ဗုဿမြတ်စွာဘုရား အမှူးပြုသော သံဃာတော်အား ဝါတွင်း သုံးလကြာ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ပြုစုပူဇော်ခဲ့ကြပုံ အကြောင်း အရာ အကျယ်ကိုကား အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာ မျက်နှာ ၆၀၇-မှ စ၍၎င်း၊ ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ စာမျက်နှာ ၃၃၆-မှ စ၍၎င်း ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရ၏)။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို မင်းသားညီနောင် သုံးဦးတို့သည် ဝါကျွတ်သောအခါ ဘုရားအမှူးရှိသောသံဃာကို အလွန်မွန်မြတ်သော ပစ္စယပူဇာဖြင့်

ပူဇော်ကြ၍ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကြပြီးလျှင် အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ကြပဲ ဤ ဘဒ္ဒကမ္ဘာဝယ် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေးဦးကပင် (= ပွင့်ထွန်းတော်မူမီကပင်) ပုဏ္ဏားမျိုး၌ဖြစ်ကြ၍ မိမိတို့အနွယ်အားဖြင့် ညီနောင် သုံးဦးသားလုံးတို့ပင် ကဿပ-ဟူ၍ အမည်ရှိကြလေသည်။ ကဿပ-ညီနောင် သုံးဦးသားတို့သည် အရွယ်သို့ရောက်ကြလတ်သော် မေဒင်သုံးပုံတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ကြလေသည်။ ထိုညီနောင်သုံးဦးတို့အနက် နောင်တော်အကြီးမှာ တပည့်လုလင်ပရိသတ်အခြံအရံ ငါးရာ၊ ညီအလတ်မှာ သုံးရာ၊ ညီအငယ်မှာ နှစ်ရာ အသီးအသီးရှိကြလေသည်။

ထိုညီနောင် သုံးဦးလုံးတို့ပင် မိမိတို့၏ မေဒင်ကျမ်းများ၌ အနှစ်သာရကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ကြသည်ရှိသော် မျက်မှောက်အကျိုးကိုသာ တွေ့မြင်ကြရ၍ တမလွန်အကျိုးကို မတွေ့မြင်ကြရကုန်။ ထို့နောက် ညီနောင်သုံးဦးတို့အနက် နောင်တော်အကြီး ဖြစ်သော ကဿပဂိုဏ်းဆရာကြီးသည် မိမိ၏ တပည့်ပရိတ်သတ် အခြံအရံငါးဦးတို့နှင့်အတူဘကွ ဥရုဝေလတောသို့ သွားရောက်၍ ရသေ့ရဟန်းပြုပြီးလျှင် (နေရာတောကို အစွဲပြုကာ) ဥရုဝေလ-ကဿပဆရာကြီးဟူ၍ အမည်တွင်လေသည်။ ညီအလတ်ကား ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး၏ အကွေ့၌ ထိုအတူ တပည့်ပရိတ်သတ် အခြံအရံ သုံးရာတို့နှင့်အတူဘကွ ရသေ့ရဟန်းပြုကာနေသဖြင့် နဒိကဿပဂိုဏ်းဆရာဟု အမည်တွင်လေသည်။ ညီအငယ်ကား ထိုအတူ တပည့်ပရိတ်သတ်အခြံအရံ နှစ်ရာတို့နှင့် အတူဘကွ ဂယာသီသ အရပ်၌ ရသေ့ရဟန်းပြုကာ နေသဖြင့် ဂယာကဿပဂိုဏ်းဆရာဟု အမည်တွင်လေသည်။

ဤသို့လျှင် ထိုညီနောင်သုံးဦးတို့ ရသေ့ရဟန်းပြုကြ၍ ဥရုဝေလတောအုပ် စသော ဖော်ပြရာပါ ဌာနအသီးသီးတို့၌ ဂိုဏ်းဆရာကြီးများ ပြုလုပ်ကာ နေထိုင်ကြစဉ်ပင် ရက်ပေါင်းနေ့ပေါင်းများစွာ ကုန်လွန်သောအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာ၍ ပဌမဝါကို ဣသိပတန-မိဂဒါဝုန်

ရတနာ] (၃၁) အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်အကြောင်း ၄၉၁

တော၌ ဝါကပ်ဆိုတော်မူလျက် ဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောတော်
မူကာ ပဉ္စဝဂ္ဂိ မထေရ်ငါးဦးတို့ကို ချေချွတ်တော်မူခြင်း၊ ယသ-
သုဌေးသားအမှု ပြုသော သူငယ်ချင်း (၅၅) ငါးကျိပ်ငါးယောက်
တို့ကို ဆုံးမချေချွတ်တော်မူခြင်းအမှုကို ပြုသဖြင့် လူ့ပြည်လောက
ဝယ် လူသားရဟန္တာခြောက်ကျိပ်တို့ဖြစ်ထွန်းလာ၍ ထိုနှစ်ဝါကျွတ်
သောအခါ ရဟန္တာ ခြောက်ကျိပ်တို့ကို သာသနာပြု စေလွှတ်
တော်မူပြီးနောက် ကိုယ်တော်တိုင်ကမူ ဥရုဝေလတောအုပ်ဖက်သို့
အသွား လမ်းခရီးအကြားဝယ် ကပ္ပါသိကတောအုပ်၌ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိ
နောင်ညီမင်းသားသုံးကျိပ်တို့ကို သေက္ခအရိယာဘုံရောက် ဆုံးမ
ချေချွတ်တော်မူကာ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြစေလျက် ဥရု-
ဝေလကဿပဂိုဏ်းဆရာရသေ့ကြီး၏ မင်္ဂ၊ ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယည်း
ရှေးကောင်းမှု ပစ္စည်းကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် “ငါ
ဘုရား ထိုသူတို့ထံ ကြွသွားလျှင် ညီနောင်ဘိုးဦးတို့ပင် မိမိတို့၏
ပရိသတ် အခြံအရံတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလိမ့်
မည်”ဟု သိတော်မူ၍ အဖော်မပါ ကိုယ်တော်ထီးသာ ဥရုဝေလ
တောအုပ်သို့ ကြွရောက်၍ အောက်၌ဆိုအပ်ပြီး နည်းအတိုင်း
နဂါးမင်းကို ဆုံးမခြင်းအစရှိသည့် ပြာဋိဟာပေါင်း (၃၅၀၀)
သုံးသောင်းငါးရာတို့ဖြင့် အခြံအရံ တပည့်ပရိသတ်ငါးရာနှင့်တကွ
သော ဥရုဝေလကဿပဂိုဏ်းဆရာကြီးကို ဆုံးမတော်မူ၍ ဧဟိ
ဘိက္ခု ရဟန်းချည်း ပြုစေတော်မူလေသည်။ နောင်တော်ကြီး
ရဟန်းပြုမကြောင်း သိရ၍ ညီတော်နှစ်ဦးတို့လည်း မိမိတို့ပရိသတ်
နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြလေသည်။ ထိုသူတို့အားလုံးပင် ဧဟိ
ဘိက္ခုရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြလေသည်။ (ဤစာပိုဒ်ပါ အကြောင်း
အရာ အကျယ်တို့ကို အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ
၅၄၃-၅၇၉ ၌ ပြန်လည်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတထောင်ကို ခေါ်ဆောင်၍
ဂယာသီသသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ဂယာသီသကျောက်ဖျား၌
ထိုင်နေတော်မူလျက် “ဤရဟန်းတို့အား အဘယ်သို့သော တရား
ဒေသနာသည် သပ္ပာယ်ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း” ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်

တော်မူလတ်သော် “ဤသူဘို့ကား သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်း မဖြစ်မိကာလက မီးကိုလုပ်ကျွေးကြလျက် လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့ကြ လေပြီ၊ ဤရဟန်းတို့အား ဘဝသုံးပါးတို့ကို ရဲရဲပြောင်ပြောင် မီးတောက်လောင်သည့် အိမ်နှင့်တူအောင် ဥပမာပြု၍ တရားပြမှ သာ သင့်လျော်လျောက်ပတ်ပေမည် = မီးသမားတို့ကို မီးတရား ဟောမှ သင့်လျော်တော့မည်” ဟု သိတော်မူ၍ အာဒိတ္တပရိယာယ သုတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏၊ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ် သောအခါ အားလုံးတို့ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြ လေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထို ရဟန္တာပေါင်းတထောင် ခြံရံအပ် လျက် ရှေးအခါက ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားအား ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက် (=ဘုရားဖြစ်ပြီးက ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွပါမည်-ဟူသောဝန်ခံချက်) ပေးအပ်ပြီး ဖြစ်ရကား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ထန်းတောဥယျာဉ်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား ကြွရောက်တော်မူလာကြောင်း ကြားသိရ၍ ပုဏ္ဏားသူကြွယ် (=ပုဏ္ဏားသူဌေး) ပေါင်း (၁၂၀၀၀၀) တသိန်းနှစ်သောင်းတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ သွားရောက် ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်ဝယ် ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုအလုံးစုံသောပရိသတ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူ၍ ထိုလူများအပေါင်း က ဥရုဝေလကဿပအားသာ အထင်ကြံ ကြလျက် ရိုသေကျိုးနွံမှု ပြုကြသည်ကို မြင်တော်မူ၍ “ဤသူတို့သည် ငါဘုရားနှင့် ဥရုဝေလ ကဿပတို့ မည်သူကမြင့်မြတ်သည်ကို အတတ်ဆင်ထင် မသိမြင် ကြကုန်၊ အကြံယွေပြား များနေသူတို့မည်သည် တရားဒေသနာ ကို လက်ခံခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကြကုန်” ဟု ကြံစည်တော်မူပြီး လျှင် အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်ကို “ချစ်သားကဿပ... သင့်ဒကာများ၏ အကြံအစည်မှား ဝိတက်များကို သင်ချစ်သား ပင် ဖြတ်တောက်လော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ မထေရ်မြတ်အား တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှုပြုလုပ်ရန် အမှတ်အချက်ပေးတော်မူလိုက်လေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို ရိုသေစွာ လက်ခံလျက် နေရာမှထကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တည်ခြင်း ငါးပါးဖြင့် ရှိခိုး၍ ထန်းတဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင် သို့ ပျံတက်၍ ဣဒ္ဓိရုပ်တန်ခိုး အမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းပြသပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား.....ဘုန်းတော်ကြီးသော ရှင်တော်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏ဆရာ ဖြစ်ပါသည်။ တပည့်တော်သည် တပည့် သာဝက ဖြစ်ပါသည်။” မြတ်စွာဘုရား..... ဘုန်းတော်ကြီးသော ရှင်တော်ဘုရားသည် တပည့်တော်၏ဆရာ ဖြစ်ပါသည်။ တပည့်တော်သည် တပည့်သာဝက ဖြစ်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားကာ သက်ဆင်း၍ မြတ်စွာဘုရားခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းရိကျိုး ရှိခိုး လေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ခုနစ်ကြိမ်မြောက် ရောက်သောအခါ ထန်း ခုနစ်ဆင့်ခန့် ပမာဏရှိသော ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ တဖန် ဆင်းသက်ပြီးလျှင် ရှေးနည်းအတူ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော် တို့ကို ရှိခိုး၍ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

ထိုအခါမှ လူများအပေါင်းသည် “ဤဘုရားမြတ်ကား လောက၌ အမြတ်ဆုံးသောရဟန်း ဖြစ်တော်မူပါပေ၏” ဟု ဘုရားရှင် အပေါ်၌ ယုံမှာ သံသယ ကင်းရှင်းကြလေ၏။ ထိုအခါ ထိုလူများ အပေါင်းအား မြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံးဆုံးသောအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဘည် (၁၁၀၀၀၀) တသိန်းတသောင်းသော ပုဏ္ဏားသုကြွယ် (= ပုဏ္ဏားသုဌေး) တို့နှင့် အတူတကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ပုဏ္ဏား သုဌေးပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်းသည်ကား ရတနာသုံးရပ် ကို ဆည်းကပ်သူ = ဥပါသကာအဖြစ်ကို လျှောက်ထားပြောကြား လေ၏ = သရဏဂုံတည်သူ ဥပါသကာများ ဖြစ်ကြလေ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်၏ အခြံအရံဖြစ်သော ထိုရဟန်း ပေါင်း (၁၀၀၀) တထောင်တို့သည်လည်း မိမိတို့ အလေ့အလာ

အတိုင်း “ငါတို့အဖို့ရာ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်လေပြီ၊ အပြင်အပ လှည့်လည်သွားလာနေ၍ အဘယ်မှုစအံ့နည်း = အပြင်အပ လှည့်လည်သွားလာနေရန် အလုပ်ကိစ္စ မရှိတော့ပြီ”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိကြကာ အရှင်ဥရုဝေလကဿပ မထေရ်ကိုသာ လျှင် ဝန်းရံ၍ လှည့်လည်သွားလာ နေထိုင်ကြကုန်၏။

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ဝယ် သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူစဉ် အရိယသံဃာတို့ အလယ်၌ အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်သူမြတ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကောနံ ဘိက္ခုနံ မဟာ-
ပရိသာနံ ယဒိဒံ ဥရုဝေလကဿပပါ = ရဟန်းတို့.....
များသောပရိသတ်အခြံအရံရှိကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့်
သာဝကရဟန်းတို့တွင် ဥရုဝေလကဿပသည် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “မဟာပရိသ = တပည့်ပရိသတ်
များသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂံရာထူး၌
ထူးတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ အခြားသော မထေရ်တို့မှာ တရံတခါ အခြံအရံ ပရိ-
သတ် ပေါများ၍ တရံတခါ အခြံအရံ တပည့်ပရိသတ် နည်းပါးလေ
သည်။ ဤအရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်၏ အဖို့မှာမူ ညီတော် ရဟန်း
နှစ်ပါး (နဒီကဿပမထေရ်၊ ဂယာကဿပမထေရ်) တို့နှင့်တကွ ရဟန်း
ပေါင်းတထောင် အမြဲအခြံအရံ ဖြစ်ရှိ၍ နေ၏။ ထိုရဟန်းဘထောင်တို့
အနက်မှ တပါး တပါးလျှင် တပည့်တပါး တပါး ရှင်ရဟန်းပြုပေးလျှင်
တပည့်ရဟန်းနှစ်ထောင်တို့ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ တပါး တပါးလျှင် တပည့်
နှစ်ပါး နှစ်ပါး ရှင်ရဟန်းပြုပေးလျှင် တပည့်ရဟန်းပေါင်း (၃၀၀၀)
လုံးထောင်တို့ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ်
သည် တပည့်ပရိသတ် အခြံအရံများကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး
အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူလေသည်။ ။ အံ ဌ ၁၊ စာမျက်နှာ ၂၃၁-မှ)။

ဤကား ဥရုဝေလကဿပမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၂) အရှင်ကောဠဒါယိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤမထေရ်မြတ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်တွင် အမျိုးကောင်းအိမ်၌ ဖြစ်ခဲ့၍ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “မြတ်စွာဘုရားအား မဖူးမြော်ရသေးမီကပင် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ကို သဒ္ဓါရွန်းစို ကြည်ညိုနှင့်ကြစေသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး” ၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အဓိကာရ (= အထိကရ) ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို ရရှိရန် ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလံတ်သော် အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ရပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် မယ်တော်ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသောနေ့မှာပင် ကပိလဝတ်ပြည်ဝယ် အမတ်တဦး၏အိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလေ၏။ ဖွားမြင်သောနေ့၌ ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် တနေ့တည်းမှာပင် ဖွားမြင်လေရကား ထိုနေ့မှာပင် ထိုသူငယ်ကို မိဖုရားက ခွဲဖြူအဝတ်အနီး၌ လျောင်းစေ၍ အလောင်းတော်သူမြတ်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် အလို့ငှါ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးထံသို့ ပို့သဆောက်နှင်းကြလေကုန်၏။

ကောဠဒါယိဟု အမည်မှည့်ခြင်း

ထိုနောက် ထိုသူငယ်ကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ “တမြို့လုံး ဘုရားအလောင်းတော် ဖွားမြင်သဖြင့် စိတ် တက်ကြွအားရမ်းဝမ်းမြောက်နေသောနေ့ဝယ် ဖွားမြင်သူဖြစ်သောကြောင့်” ဥဒါယိ-

ဟူ၍ အမည်မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။ ကိုယ်ရောင်အသွေး အနည်းငယ် မည်းနက်သောကြောင့် ကာဠ (အမည်းဟော) သဒ္ဓါနှင့် တွဲဖက် ပြီးလျှင် “ကာဠုဒါယီသုဇယ” ဟူ၍ အမည်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားလေ သည်။ ထို ကာဠုဒါယီသုဇယသည် ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် အတူတကွ ကပိလဝတ်ရွှေနန်းတော်မှာပင် မင်းသားသုဇယတို့၏ မြူးရှင် ပျော်ပါး ကစားခြင်းမျိုးကို ကစားလျက် ကြီးပြင်းခြင်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

နောက်အဖို့ဝယ် ဘုရားအလောင်းတော်သည် တောထွက်၍ ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်နှစ်ကြာကျင့်သုံးလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီး နောက် ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောတော်မူပြီးလျှင် သတ္တလောကကို ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူလျက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို အမှီဂေါစရဂါမ် ပြုတော်မူ၍ နေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ (ထိုအချိန်ကား ဘုရားဖြစ် သည့် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်ကျော် ဆောင်း ရာသီကာလ ဖြစ်လေသည်)။ ထိုအခါ ဘုရားခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် သားတော်ဘုရား ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠု ဝန်ကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူကြောင်း သတင်းကောင်းစကား ကြားသိရ၍ “ငါ၏ သားတော်ဘုရားကို ဤကပိလဝတ်နေပြည် တော်ရောက်အောင် ပင့်ဆောင်ခဲ့ရမည်” ဟု မိန့်တော်မူကာ အမတ်တယောက်ကို အခြံအရံမင်းချင်းယောက်ျား တထောင်နှင့် အတူတကွ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုအမတ်သည် ယူဇနာခြောက် ဆယ် ဝေးကွာသောခရီးကို သွားရောက်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိသတ် လေးပါးအလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူကာ တရားဟောနေ တော်မူသောအချိန်၌ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့ ရောက်ရှိ ဝင်မိလေ၏။ ထိုအမတ်သည် “ငါတို့မင်းကြီး စေခိုင်းလိုက်သည့် သတင်းစကားကို လျှောက်ထားဖို့ရန် ရှိစေဦး (ငါတရားနာ ဦးအံ့)” ဟု ကြံစည်၍ ပရိသတ်အစွန်အဖျား၌ ရပ်တည်ကာ မြတ် စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ ရပ်တည်ရင်းပင် အခြံ အရံမင်းချင်းယောက်ျား တထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေ၏။ ထိုအခါ ထိုသူတို့အား မြတ်စွာဘုရား

သည် “ထေ ဘိက္ခုဝေါ = ရဟန်းတို့...လာကြလော့” ဟု မိန့်မြွက်၍ လင်္ကာလက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူလေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ထို သူအားလုံးတို့ မင်းမှုထမ်းအသွင်ပျောက်ကာ ဣဒ္ဓိမယပရိက္ခရာ တို့ကို ဆင်မြန်း ဝတ်ရုံ ဆောင်ယူကြကုန်လျက် ဝါတော်ခြောက် ဆယ် (= သက်တော်ရှစ်ဆယ်) ရှိသည့် မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ကြီးမားသော ဣန္ဒြေရှင် ရဟန်းတော်ကြီးများ ဖြစ်သွားကြလေ ကုန်၏။

“အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့မည်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော အခါမှစ၍ လောကီကိစ္စ အဝဝကို လျစ်လျူရှုကြကုန်မြဲ ဓမ္မတာ” ဖြစ်ရကား ထိုရဟန်းတထောင်တို့သည် ခမည်းတော်သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး မှာကြားစေလွှတ်လိုက်သည့် သတင်းစကားကို မြတ်စွာ ဘုရားအား မလျှောက်ထားကြတော့ပဲ ဖလသမာပတ်ချမ်းသာ ဖြင့်သာ နေတော်မူကြလေကုန်၏။

ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် “သွားသောအမတ် လည်း ပြန်မလာ၊ သတင်းစကားကိုမျှလည်း မကြားရ” ဟု မချင့် မရဲ ဖြစ်ရှိတော်မူကာ အခြား အမတ်တယောက်ကို “လာလော့ ချစ်သား...၊ သင်သွားပါဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ ရှေးနည်း အတူပင် မင်းချင်းယောက်ျားတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ ဒုတိယ အကြိမ် စေလွှတ်တော်မူလိုက်ပြန်လေ၏။ ထို အမတ်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်၍ ရှေး(ပဌမ) အမတ်နည်းတူပင်လျှင် တရားနာရ၍ ပရိသတ် အခြံအရံမင်းချင်း ယောက်ျားတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် ရှိကာ ဆိတ်ဆိတ်သာလျှင် ဖြစ်ပြန်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ဆက်ကာ ဆက်ကာ အမတ်ကိုးယောက်တို့နှင့် အတူတကွ မင်းချင်း ယောက်ျား (၉၀၀၀) ကိုးထောင်တို့ကို စေလွှတ်ပါသော်လည်း ထိုသူအားလုံးတို့ပင် မိမိတို့ရဟန်းကိစ္စကို ပြီးစေကြကာ (အား လုံးပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြကာ) သတင်းစကား မပြန်မကြားပဲ ဆိတ် ဆိတ်သာလျှင် နေကြကုန်၏။

ကာဠုဒါယိအမတ်ကို စေလွှတ်ခြင်း

ထို့နောက် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကြံစည်စဉ်းစား မိသည်မှာ—“ဤမျှသော အမတ်ကိုးယောက်တို့နှင့်တကွ မင်းချင်း ယောက်ျားကိုးထောင်တို့သည် ငါ့အပေါ်မှာ မေတ္တာဖြင့် ချစ်ခင် ခြင်း အလျှင်းမရှိကြသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားအား ဤ ငါတို့ ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူဖို့ရန် တစုံတရာကိုမျှ မလျှောက်ထားကြချေ။ အခြားသောအမတ်များ သွားရောက်ကြ သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်နိုင်ကြမည် မဟုတ်ကုန်။ ငါ့သား ဥဒါယိကား မြတ်စွာဘုရားနှင့် အရွယ်တူဖွားဖက်တော် ဖြစ်သည့်ပြင် ငယ်စဉ်က အတူတကွ မြေမှုန့်ကစားဖက် သူငယ်ချင်း ဖြစ်ရုံမျှမက ငါ့အပေါ်မှာလည်း မေတ္တာချစ်ခင် အကျွမ်းဝင်သူ တယောက် ဖြစ်လေသည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူမိ၍ ကာဠု- ဒါယိအမတ်ကို ခေါ်စေတော်မူပြီးလျှင် “ချစ်သား....သင်ချစ်သား သည် မင်းချင်းယောက်ျား ဗိုလ်ပါတထောင် ခြံရံလျက် သွား ရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဆောင်ခဲ့လော့” ဟု မိန့်တော်မူ လေ၏။

ဖွားဖက်တော် ကာဠုဒါယိအမတ်သည် “သမ္မုတိနတ် အရှင် မင် မြတ်....ရှေးဦးစွာသွားကြသော မင်းချင်းယောက်ျား အမတ် များကဲ့သို့ အကျွန်ုပ်သည်လည်း ရှင်,ရဟန်းပြုခွင့်ရပါမူ မြတ်စွာ ဘုရားကို ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါမည်”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးက “ချစ်သား.....သင်ချစ်သား အလိုရှိရာ တစုံတရာအမှုကို ပြုပြီးလျှင် ငါ့သားတော်ဘုရားကိုသာ ငါ ဖူးမြင်ရအောင် ကြံဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ပါလော့” ဟု ကျယ်ပြန့်စွာ ခွင့်လွှတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေလျှင် ကာဠု- ဒါယိအမတ်သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်မင်းမြတ်....”ဟု မင်းကြီး၏ သတင်းစကားကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ မင်းချင်းယောက်ျား ဗိုလ်ပါ တထောင် ခြံရံအပ်လျက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော်မူချိန်၌ ပရိသတ်အစွန်အဖျားက ရပ်တည်ကာ တရားဘော်ကို ကြားနာရ၍ အခြံအရံ မင်းချင်း

ယောက်ျား မိုလ်ပါတထောင်တို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းအဖြစ်၌ တည်လေ၏။

ထို့နောက် ကောဠိဒါယိ မထေရ်မြတ်သည် “ဤ အချိန်ကား ဆောင်းကာလဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏အဖို့ရာ ကပိလဝတ်နေပြည် တော်သို့ ကြွရောက်ရန် အခါမတန်သေး=အလွန် အေးသေး၏။ နွေဦးပေါက်အခါ တောအုပ်တို့ ကောင်းစွာ ပွင့်လတ်ကုန်မှ မြေတဝှန်းလည်း စိမ်းလန်းသာရှင် မြက်သစ်ပင်တို့ဖြင့် ရှုချင် ဘုန်း ဖုံးလွှမ်းအပ်ကာမှ နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်ရန် အချိန် တန်ပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူလျက် နွေဦးပေါက် အခါကို စောင့်ဆိုင်းနေတော်မူခဲ့ရာ တပေါင်းလပြည့်သို့ တိုင် လတ်သော် ကြွတော်မူရန် အခါတန်ကြောင်း ကောင်းစွာရိပ်မိ သိရှိတော်မူရကား(အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၃၀-မှစ၍ လာသောအတိုင်း) ဂါထာခြောက်ဆယ်တို့ဖြင့် ဘုရား ကိုယ်တော်မြတ် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူရန် လမ်းခရီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို ချီးမွမ်းလျှောက်ထားလေ၏။ (အောက်မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ စာမျက်နှာ ၃၀-သို့ ပြန်လည် ကြည့်ရှုပါကုန်)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ဥဒါယိကား လမ်းခရီး၏ဂုဏ်ကျေး ဇူးကို အထူးချီးမွမ်းလျှောက်ထား၏။ ဤအချိန်ကား ကပိလဝတ် နေပြည်တော်သို့ သွားရောက်ရန် အချိန်ဖြစ်သည်”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူကာ ရဟန္တာပေါင်း ထေရ်နှစ်သောင်း ခြံရံအပ် လျက် မဆောမလျင် ကြွမြန်းခြင်းဖြင့် အတုရိတဒေသစာရီ ထွက်ချီ ကြွမြန်းတော်မူလေ၏။

အရှင်ကောဠိဒါယိ မထေရ်သူမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ခရီး ဒေသစာရီ ထွက်ကြွတော်မူသည်ကို သိရှိတော်မူကာ “ခမည်း တော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား အသိပေးမှ သင့်တော်မည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်ကာ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ၏ ရှေ့နန်းတော်၌ ထင်ရှားပေါ်တော်မူလေ၏။ မင်းကြီးသည် မထေရ်မြတ်ကိုမြင်ရလျှင်ပင် ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိလျက် သူမြတ်

တို့နှင့်သာ ထိုက်တန်သော ရာဇပလ္လင်၌ ထိုင်နေစေပြီးလျှင် မိမိအတွက် စီမံအပ်သော ဆွမ်း၊ ဆွမ်းဟင်းများ သပိတ်အပြည့် ထည့်၍ မထေရ်မြတ်အား ဆက်ကပ်လေ၏။ အရှင်ကောဠိဒါယိ မထေရ်မြတ်က ဆွမ်းရတော်မူသောအခါ ထ၍ ကြွအံ့သော အခြင်းအရာကို ပြလေလျှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် “ဤနေရာမှာ ပင် ထိုင်၍ ဘုဉ်းပေးပါလော့ ချစ်သား...” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်က “မြတ်သော မင်းကြီး..... မြတ်စွာဘုရားရှင် အထံတော်သို့ ရောက်မှ စားပါတော့အံ့” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် “ချစ်သား..... ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား သည် အဘယ်မှာနည်း” ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ မထေရ်မြတ်က “မြတ်သောမင်းကြီး..... မြတ်စွာဘုရားသည် ယခုအခါ ရဟန္တာ ပေါင်း နှစ်သောင်းခြံရံအပ်လျက် ဒါယကာမင်းကြီးတို့ကို တွေ့မြင် ရန် ခရီးဒေသစာရီ ထွက်ချီတော်မူလာပြီ” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် “ချစ်သား.... သင်ချစ်သားတို့သည် ယခု လှူကပ်အပ်သော ဆွမ်းကို ဤရွှေနန်းတော်၌ပင် ဘုဉ်းပေးတော် မူ၍ သားတော်ဘုရား ဤကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ရောက်ဆိုက် တော်မူသည်တိုင်အောင် သားတော်ဘုရားအတွက် ဤရွှေနန်း တော်မှပင် ဆွမ်းဘောဇဉ်ကို ယူဆောင်ဆက်ကပ်တော်မူပါကုန်” ဟူ၍ တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရားအတွက် ဆောင်ယူ ဆက်ကပ်လာသော ဆွမ်းကို ခံယူပြီးနောက် တရားစကား ဟောကြားပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကို မဖူးမြင်သေးမီကပင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်နေ ဆွေတော်၊ မျိုးတော်၊ မှူးတော်၊ မတ်တော်-အစရှိသော သူအား လုံးကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၌ သဒ္ဓါရွှန်းစို ကြည်ညိုစေလျက် သူခပ် သိမ်းတို့ ကြည့်နေစဉ်ပင် သပိတ်ကို ကောင်းကင်၌ ပစ်လွှင့်လိုက်၍ ကိုယ်တိုင်လည်း ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ကာ ဆွမ်းတော်ကို ယူ ဆောင်ခဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား၏ လက်တော်၌ ဆက်ကပ်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ယူဇနာခြောက်ဆယ်ရှိသော ခရီးကို တနေ့လျှင် တယူဇနာကျ အတုရိတ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်မှ ဆွမ်းကို ယူဆောင်၍ ဆက်ကပ်လေ၏။ (ဤကား တေဒဂ်ရဖိုရန် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းဝတ္ထုတည်း)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထို့နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယသံဃာတော်တို့အလယ်၌ “ကာဠုဒါယီ ဤရဟန်းသည် ငါ့ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ရွှေနန်းတော်နေ ဆွေတော်မျိုးတော် အားလုံးကို သဒ္ဓါရွန်းစို ကြည်ညိုစေသူဖြစ်သည်” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ အရှင်ကာဠုဒါယီမထေရ်မြတ်ကို—

“တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ကုလပ္ပသာဒကာနံ ယဒိဒံ ကာဠုဒါယီ = ရဟန်းတို့...ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ငါဘုရား၌ သက်ဝင်ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့အနက် ကာဠုဒါယီရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ကုလပ္ပသာဒက = ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားစေသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ကာဠုဒါယီမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၃) အရှင်ဗာကုလမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ဗာကုလမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ရှေးလွန်လေပြီ သောအခါ တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ အနေမဒသိမြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ရှေးဦးကပင်

ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေဖြစ်ပွား၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မေဒင်သုံးရပ် သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ထိုမေဒင်ကျမ်းများ၌ အနှစ်သာရကို မတွေ့ မမြင်ရကား “ငါသည် တမလွန်လောကကောင်းကျိုးကို ရှာကြံပေတော့အံ့”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိ၍ တောင်ခြေတခုဝယ် ရသေ့ရဟန်း ပြုလုပ်ပြီးကာ အဘိညာဏ်ငါးရပ် သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ရရှိလျက် ဈာန်ကို ဝင်စား မွေ့လျော်မှုဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလေ၏။

ထိုအခါအနောမဒဿီဘုရားအလောင်းတော်သည် သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်ကိုရရှိကာ လူသုံးပါး၌ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူ၍ အနုယာသံဃာအပေါင်း ခြံရံလျက် ဒေသစာရီ ကြံချီလှည့်လည်တော်မူလေ၏။ အရှင်ဗာကုလအလောင်းရသေ့သည် “လောကဝယ် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါး ထင်ရှားပွင့်ထွန်းလာပြီ”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင်အသံတော်သို့ သွားရောက်ကာ တရားတော်ကို နာကြားရလေလျှင် တရားဒေသနာအဆုံး၌ သရဏဂုံသုံးပါးကို ခံယူဆောက်တည်သူ ဖြစ်ပါသော်လည်း မိမိ၏တောင်ခြေသင်္ခမ်းကျောင်းကို မစွန့်နိုင်သဖြင့် ထိုဟောင်ခြေသင်္ခမ်းကျောင်း၌ပင် ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လေ၏။ အခါမပြတ်လည်း ဘုရားဖူးရန် သွားရောက်၍ ဟရားတော်ကို နာကြားလေ၏။

တနေ့သ၌ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မှာ လေနာရောဂါ ဖြစ်ပွားလာလေ၏။ ရသေ့သည် ဘုရားဖူးရန် လာလတ်သည်တွင် “မြတ်စွာဘုရားရှင် မမာမကျန်းဖြစ်နေသည်”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ “အရှင်ဘုရား....အဘယ်ရောဂါ အနာပါနည်း ဘုရား”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ “ဝမ်းလေနာတည်း”ဟု ဖြေဆိုပြန်ကြားအပ်လေသော် ရသေ့သည် “ဤအခါကား ငါ့အဖို့ရာ ကောင်းမှုပြုရန် အခါကောင်းဟည်း”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ တောင်ခြေသို့ သွားရောက်၍ အထူးထူးသောဆေးတို့ကို ဖော်စပ်ပြီးလျှင် “ဤဆေးကို မြတ်စွာဘုရားအား ဆက်ကပ်ဟော်မှုကြပါ ဘုရား”ဟု အလုပ်အကျွေး

မထေရ်လက်သို့ ဆက်ကပ် အပ်နှင်းခဲ့လေ၏။ ထိုဆေးကို သုံးဆောင်တော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်၌ စွဲကပ်သောဝမ်းလေနာသည် အပြီးဘိုင် ငြိမ်းစဲ ပျောက်ကင်းလေ၏။

ရသေ့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကျန်းမာတော်မူသောအခါ၌ ဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “မြတ်စွာဘုရား....တပည့်တော်၏ဆေးဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ကျန်းမာတော်မူခြင်းသည် ဖြစ်ခဲ့ပါပြီ၊ ထိုကောင်းမှု၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ တပည့်တော်၏ ကိုယ်ခန္ဓာဝယ် နွားနို့တကြိမ်ညှစ် ကာလမျှလည်း အနာရောဂါ မဖြစ်ပါစေသား” ဟု ဆုတောင်းစကား လျှောက်ထားလေ၏။ ဤသည်ကား အရှင်ဗာကုလအလောင်း သူတော်ကောင်း၏ ထိုဘဝ၌ ပြုအပ်သော ကောင်းမှုအထူး ဖြစ်ပေသည်။

အနာကင်းသောအရာ တေဒဂ်ဆုတောင်းခြင်း

ထို အရှင်ဗာကုလအလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် မြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်၍ တသင်္ချေရှည်လျားစွာ အခါကာလပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို အနာကင်းသောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု (ရှေး ဖော်ပြရာပါ မဟာသာဝက အလောင်းလျာကြီးများနည်းတူ) ပြုလုပ်၍ ထို အနာကင်းသော အရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = အပ္ပါဗာမ တေဒဂ်ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္တနာမှု ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

တပန် ရသေ့ဘဝ ဆေးကုသခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား လျက် (ဤကမ္ဘာမှအထက် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်ဝယ်) ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ရှေးဦးကပင် ဗန္ဓုမတီမြို့ ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်လတ်၍ ရှေးနည်းအတူပင် ရသေ့ရဟန်း ပြုလုပ်ကာ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျက် တောင်ခြေ၌ ချမ်းသာစွာ နေ ထိုင်လေ၏။

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည်လည်း သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်ကို ရရှိကာ လူသုံးပါး၌ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော် မူ၍ ရဟန်းသံဃာတော်ပေါင်း (၆၀၀၀၀၀၀) ခြောက်သန်း ရှစ်သိန်း ခြံရံလျက် ဗန္ဓုမတီ မင်းနေပြည်ကို အနိပြုကာ ခမည်း တော် ဗန္ဓုမ-မင်းတရားအား ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူလျက် ခေမ- မည်သော မိဂဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ဤအရှင်ဗာကုလအလောင်း ရသေ့သူတော်ကောင်း သည် လောက၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူကြောင်းကို ကြားသိရ၍ ဘုရားရှင်ထံမှောက်သို့ သွားရောက်ဆည်းကပ်ကာ တရားတော်ကိုနာရသဖြင့် သရဏဂုံ ခံယူဆောက်တည်သူ ဖြစ်ပါ သော်လည်း မိမိ၏ ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ကို မစွန့်နိုင်ပဲ တောင်ခြေ သင်္ခမ်းကျောင်း၌ပင် ရသေ့ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လျက် အခါ မပြတ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ပြုစုရန် သွားရောက်လေ၏။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ ဟိမဝန္တာဝယ် အဆိပ်ပင်များ ပွင့်ကြ သဖြင့် ထိုအဆိပ်ပင် အဆိပ်ပွင့်တို့ကို တိုက်ခတ်လာသော လေ အတွေ့ကြောင့် (မြတ်စွာဘုရားနှင့် အဂ္ဂသာဝက မထေရ်မြတ် နှစ် ပါးတို့ကို ချန်လှပ်၍) ကြွင်းကျန်သော ရဟန်းအားလုံးတို့၏ ကိုယ်မှာ ပြင်းစွာသော ဦးခေါင်းနာရောဂါ စွဲကပ်ဖြစ်ပွား၍ လာ လေ၏။ ရသေ့သူမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဆည်းကပ်ပြု စုရန် လာလတ်သည်ရှိသော် ရဟန်းတော်များ ခေါင်းမြီးမြီ၍

လျောင်းနေကော်မူကြသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ “အရှင်ဘုရားတို့.....
ရဟန်းသံဃာတော်၏ကိုယ်မှာ အဘယ်သို့သော မကျန်းမမာမှု
ဖြစ်ရှိပါသနည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ “ငါ့ရှင်ရသေ့....ရဟန်း
သံဃာတို့မှာ အဆိပ်မြက်ပွင့် ဘေးဒဏ်သင့်သောရောဂါဖြစ်ရှိနေ
၏”ဟု ဖြေကြားလေလျှင် ရသေ့သူတော်စင်သည် “ဤအခါကား
ငါ့အဖို့ရာ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ဝေယျာဝစ္စပြု၍ ကောင်းမှုကိုဆည်း
ပူးရန် လျော်ကန်သင့်မြတ်သောအခါတည်း”ဟု ကြံစည်အောက်
မေ့ကာ မိမိ၏ အာနုဘော်ဖြင့် ဆေးအမျိုးမျိုးတို့ကို စုဆောင်း၊
ဖော်စပ်ပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်အား လှူဒါန်းဆက်ကပ်
လေ၏။ ထိုဆေးကို နမ်းရှုရုံမျှဖြင့်ပင် ရဟန်းတော်အားလုံး
တို့၏ ရောဂါသည် တခဏချင်း ပျောက်ကင်းငြိမ်းစဲ၍ သွား
လေ၏။

ကျောင်းတိုက်အိုကို မှမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်း

ထိုရသေ့သူမြတ်သည် အသက်တမ်းအတိုင်း လူ့ပြည်၌နေ၍
ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ဖြစ်ပြီးလျှင် ကိုးဆယ့်
တကမ္ဘာ အခါကာလတို့ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်
လည်ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာ သာသနာခေတ်သို့ ရောက်
လတ်သော် ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လာ၍
အိမ်ရာကိုစိုးအုပ် နေထိုင်စဉ် တနေ့သ၌ “ငါ၏နေအိမ်ကား
အားနွဲ့၏။ ပစ္စန္နရစ်သို့ သွားရောက်ကာ သစ်အဆောက်အဦများ
ကို ယူဆောင်ခဲ့ကာ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ပေအံ့”ဟု လက်သမား
များနှင့် အတူတကွ ပစ္စန္နရစ်သို့ သွားလေသော် လမ်းခရီး
အကြား၌ ကျောင်းတိုက်အိုကြီး တတိုက်ကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါ၏
အတွက် အိမ်သစ်ဆောက်ရန်အမှု ရှိပစေဦး (= ဆိုင်းထား
ဦးမည်)။ ငါ့အိမ်သည် ငါနှင့်အတူတကွ သံသရာတလျှောက်
လိုက်ပါလိမ့်မည် မဟုတ်။ တစုံတရာအမှုကို ပြုလုပ်လျှင် ကိုယ်နှင့်
ထက်ကြပ်မကွာ သံသရာတလျှောက် လိုက်ပါမည့်ကောင်းမှုကို
သာ အလျင်လက်ဦး ပြုသင့်၏”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ထိုအဖော်
ခေါ်လာသည့် လက်သမားများကိုပင် သစ်အဆောက်အဦများကို

တောမှယူဆောင်စေ၍ ထိုကျောင်းတိုက်အိုကြီး၌ ဥပုသ်အိမ် အသစ်၊ ဆွမ်းစားကျောင်းအသစ်၊ မီးတင်းကုပ်အသစ်၊ စင်္ကြံ အသစ်၊ ချွေးအောင်းရုံအသစ်၊ ကပ္ပိယကုဋီအသစ်၊ ဝစ္စကုဋီအသစ်၊ အာရောဂျသာလာ = ကျန်းမာရေး ဆေးကျောင်းအသစ်များကို ဆောက်လုပ်စေကာ သံဃာအား လှူဒါန်းလေ၏။ ရဟန်းသံဃာ တော်များ သုံးဆောင်နိုင်သည့် စားဆေး၊ သောက်ဆေး၊ ရှူဆေး- စသော ဆေးအမျိုးမျိုးကိုလည်း အလုံးစုံစီမံထားရှိကာ သံဃာ တော်အား လှူဒါန်းလေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအရှင်ဗာကုလအလောင်း သူတော်ကောင်း အမျိုးသား သည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ဗုဒ္ဓန္တရ အသင်္ချေယျ (ကဿပမြတ်စွာဘုရားနှင့် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာ ဘုရား = ဤနှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏အကြား မရေမတွက်နိုင် သော နှစ်ပရိစ္ဆေဒ အခါကာလ) ပတ်လုံး နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မမူမီ ရှေးဦးကပင် ကောသမ္မိပြည် သူဌေးကြီး၏ အိမ်၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေလေသည်။ ထိုအမျိုးကောင်းသား ပဋိ- သန္ဓေ ယူနေသောနေ့မှ စ၍ ထို သူဌေးအိမ်မှာ လာဘ်လာဘ အထွတ်အထိပ်၊ ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်းအထွတ် အထိပ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။ ထို့နောက် ထိုအမျိုးကောင်းသား ၏ မိခင်သူဌေးကတော်သည် သားကို ဖွားမြင်ပြီးလျှင် “ငါ၏သား ဤသူငယ်သည် ဘုန်းကံကြီးမားသူ အဓိကာရကောင်းမှု ပြုခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ထိုသည့် ငါ့သား အသက်ရှည်ကြာ အနာကင်း၍ တည်ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ငါတို့အား စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ပေးစွမ်းမည့်သား ဖြစ်သည်။ မွေးဖွားသောနေ့မှာပင် ယမုနာ မြစ်ကြီး၌ ရေချိုးသောသူငယ်တို့သည် အသက်ရှည်ကြာ အနာ ကင်းကုန်၏” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ ထိုသူငယ်ကို ယမုနာမြစ်သို့ ရေချိုးရန် အခမ်းအနားဖြင့် ပို့စေလေ၏။ (မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် မထေရ်တို့ အလိုအားဖြင့် မွေးဖွားပြီးနောက် ငါးရက်မြောက်၌

ဦးခေါင်းဆေး၍ မြစ်ရေကစားရန် ထိုသူငယ်ကို ပို့စေလေသည်။

ထို ယမုနာမြစ်၌ အထိန်းတော်ကြီးက သူငယ်ကို ၎င်းချည်ပေါ်ချည်ပြုလျက် ရေကစားနေစေ၍ပင် ငါးကြီးတကောင်သည် သူငယ်ကို မြင်၍ “ ဤဝတ္ထုကား ငါ၏အစာတည်း”ဟု အောက်မေ့မှတ်ထင်ကာ ခံတွင်းကို ဖွင့်လျက် (= ဟလျက်) သူငယ်ရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်လာလေ၏။ အထိန်းတော်ကြီးသည် ကြောက်လန့်၍ သူငယ်ကို စွန့်ပစ်ကာ ပြေးသွားလေလျှင် ငါးကြီးသည် သူငယ်ကို မျိုလေ၏။

သူငယ်သည် ဘုန်းကံကြီးမားသူ ဖြစ်ရကား ဆင်းရဲဒုက္ခသို့ မရောက်ပဲ အိပ်ရာတိုက်ခန်းသို့ ဝင်၍ လျောင်းရသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ (သာမည သူငယ်ကယောက်ဖြစ်က ငါးအမျိုးခံရလျှင်ပင် သေလွန်သွားနိုင်သော်လည်း ဤ သူငယ်မှာမူ နောက်အခါ ဗာကုလရဟန္တာမထေရ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ ထိုသူငယ် သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ထိုသူငယ် မသေပဲ အသက်ချမ်းသာရသည်။ ဤတန်ခိုး ဣဒ္ဓိမျိုးကို ဉာဏဝိပ္ပာရဣဒ္ဓိဟု ခေါ်၏။)။ ငါးကြီးသည် သူငယ်၏ တန်ခိုးအရှိန်ကြောင့် လောလောပူသည့် သံတွေခဲကို မျိုမိသည့် ပမာ ပြင်းစွာပူလောင်၍ အလွန်လျင်သော အဟုန်ဖြင့် ယူဇနာ သုံးဆယ်တိုင်တိုင် ပြေးသွား၍ မာရာဏသီမြို့နေ တံငါသည်၏ ပိုက်ကွန်တွင်းသို့ ဝင်မိလေ၏။ အထူးအားဖြင့် — ငါးကြီးများ ပိုက်ကွန်၌မိလျှင် တမင်သတ်မှ သေကြမြဲဓမ္မတာ ဖြစ်သော်လည်း ဤငါးကြီးကား သူငယ်၏ တန်ခိုးအရှိန်ကြောင့် ပိုက်ကွန်မှ ထုတ်လိုက်လျှင်ပင် မထုရ၊ မရိုက်ရပဲ သူ့အလိုလို သေ၍ သွားလေ၏။ ထို့ပြင်လည်း တံငါသည်တို့သည် ငါးကြီးများကို ရကြလျှင် အစုစု ခွဲစိတ်ပြီးမှ ရောင်းချကြမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သော်လည်း ထိုငါးကြီးကိုမူ သူငယ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် အစုစု မခွဲမစိတ်ပဲ ငါးအကောင် လိုက်ပင် ထမ်းပိုးဖြင့် ထမ်းဆောင်၍ “ငွေတထောင်ဖြင့် ဝယ်ယူမှ

ပေးကြမည်”ဟု ပြောဆိုကြလျက် မြို့တွင်း၌ လှည့်လည်ကြကုန်၏။
တဦးတယောက်မျှ မဝယ်ယူနိုင်ချေ။

အထူးအားဖြင့် ထိုဗာရာဏသီမြို့မှာ ကုဋေရှစ်ဆယ် ကြွယ်ဝ
လျက် သား၊ သမီး မဖြစ်ထွန်းသော သူဌေးကြီး အိမ်ထောင်
တခု ရှိလေသည်။ ထိုသူဌေးအိမ်တံခါးဝသို့ ရောက်လျှင် အိမ်သူ
အိမ်သားတို့က ထိုငါးကြီးအဖိုးကို မေး၍ အသပြောတထောင်
ပေးကာ ဝယ်ယူကြလေ၏။ သူဌေးကတော်ကြီးသည်လည်း
အခြားသော နေ့များ၌ သား၊ ငါးကို ကိုယ်တိုင်မစိမ့်သော်လည်း
ထိုနေ့၌ကား သူငယ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် သူဌေးကတော်ကြီး
ကိုယ်တိုင် ထိုငါးကြီးကို ခွဲစိတ်ချက်ပြုတ်ရန် စဉ်းတီးပျဉ်ချပ်၌
တင်၍ ခွဲစိတ်လေသည်။ အခြားသော မိန်းမတို့သည် ငါးကို ခွဲစိတ်
ကြလျှင် ဝမ်းဖက်မှ ခွဲစိတ်ကြ၍ ဓမ္မတာဖြစ်သော်လည်း သူဌေး
ကတော်ကြီးကား ထိုငါးတို့ ကျောဖက်မှ ခွဲစိတ်လေလျှင် ငါး၏
ဝမ်း၌ ရွှေအဆင်းရှိသော သူငယ်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အားရဝမ်းသာ
စွာ “ငါသည် ငါး၏ဝမ်းတိုက်၌ သားကို ရအပ်လေပြီ”ဟု ကျူး
ရင့်ပြောဆိုကာ သူငယ်ကို ပွေ့ချီ၍ အိမ်ရှင်သူဌေးကြီးထံသို့ သွား
ရောက်လေ၏။ သူဌေးကြီးသည် ထိုခဏမှာပင် မြို့တွင်း၌ ထို
အကြောင်းကို စည်လည်စေပြီးနောက် သူငယ်ကို ယူဆောင်၍
ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင်မင်းကြီး...
အကျွန်ုပ်သည် ငါးဝမ်းတိုက်၌ သူငယ်ကို ရအပ်ပါပြီ။ အသိုပြုကြ
ရပါမည်နည်း”...ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ဗာရာဏသီမင်းက
လည်း ငါး၏ဝမ်း၌ အနာမဲ့ကာ ချမ်းသာစွာနေနိုင်သော ဤ
သူငယ်ကား ကေန္တ ဘုန်းကံကြီးမားသူ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသူငယ်
ကို သင်သူဌေးကြီးပင် ကျွေးမွေးပြုစုလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

ဗာကုလ-ဟု အမည်တွင်ခြင်း

မိဖအရင်းဖြစ်သည့် ကောသမ္ဘီသူဌေးအိမ်ကလည်း “ဗာရာ
ဏသီပြည်၌ သူဌေးအိမ်တအိမ်မှာ ငါးဝမ်းတိုက်မှ သူငယ်ကို
ရရှိသတဲ့”ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရ၍ မိဖအရင်း

ဖြစ်ကြသည့် ကောသမ္ဘိသူဌေး ဇနီးမောင်နှံတို့သည် ဗာရာဏသီ ပြည်သို့ သွားရောက်ကြလေ၏။ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်သော အခါ သူငယ်၏ မွေးခါခင်သည် အဆင်တန်းဆာဆင်ယင်လျက် မြူးရှင်ပျော်ပါး ကစားစေအပ်သော (မိမိ၏သား) သူငယ်ကို မြင်ရလျှင် “ဤသူငယ်ကား အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ရှိစွာ” ဟု ချီးမွမ်းကာ မိမိ၏သားဖြစ်ကြောင်းကို ပြောကြားလေ၏။ ထို့နောက် သူဌေးကတော်နှစ်ယောက်တို့ သူ့သား ငါ့သား အငြင်းပွားကြသည်မှာ—

(ကျေးမယ်တော်) ဤသူငယ်ကား ကျွန်ုပ်၏သား ဖြစ်သည်။

(မွေးမယ်တော်) သင်သည် အဘယ်အရပ်၌ ဤသားကို ရအပ်သနည်း။

(ကျေးမယ်တော်) ငါးဝမ်းတိုက်၌ ငါ့ရအပ်ပေသည်။

(မွေးမယ်တော်) ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (= ဒီလိုဆိုလျှင်) ဤသူငယ်သည် သင်၏သား မဟုတ်၊ ငါ့သား ဖြစ်သည်။

(ကျေးမယ်တော်) သင်သည် ဤသားကို အဘယ်အရပ်၌ ရအပ်သနည်း။

(မွေးမယ်တော်) ငါသည် ဤသားကို ဆယ်လကြာ ဝမ်းဖြင့် လွယ်ဆောင်၍ မွေးဖွား အပ်ပါသည်။ ထိုသို့ မွေးဖွားပြီးနောက် ထို ငါ့သားကို ယမုနာမြစ်၌ ရေချိုးကစားစေအပ်စဉ် ငါးကြီးသည် ငါ့သားကို မျို၍ သွားလေသည်။

(ကျေးမယ်တော်) သင့်သားကို အခြားငါးက မျိုအပ်ပါလိမ့်မည်၊ ဤသားကိုကား ငါသည် ငါးဝမ်း၌ အမှန်တကယ်ရအပ်ပါသည်—

ဤသို့စသည်ဖြင့် မွေးမယ်တော်နှင့်ကျွေးမယ်တော် သူဌေးကတော် နှစ်ယောက်တို့သည် သူ့သား ငါးသား အငြင်းပွားကြလျက် နှစ်ယောက်လုံးပင် ဗာရာဏသီ မင်းကြီးထံ အဆုံးအဖြတ် ခံယူရန် နန်းတော်သို့ သွားရောက်ကြလေကုန်၏။

ဗာရာဏသီမင်းသည် “ဤကောသမ္ဘိ သူဌေးကတော်ကား ဆယ်လက်တံလုံး ဝမ်းကြာတိုက်ဖြင့် ဆောင်ပိုက်ခဲ့သူ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုသူဌေးကတော်ကို အမိမဟုတ် ဟူ၍လည်း မဆုံးဖြတ်နိုင်၊ ငါးကို ဝယ်ယူသောသူတို့မည်သည် အညှို့၊ အသည်းစသည်တို့ကို အပြင်သို့ထုတ်၍ ဝယ်ယူရိုးထုံးတမ်း မရှိ = ဝမ်းတွင်းပါပစ္စည်းနှင့်တကွသာ ဝယ်ယူရိုးဖြစ်သောကြောင့် ထိုငါး၏ဝမ်း၌ ရအပ်ရကား ဤဗာရာဏသီသူဌေးကတော်ကိုလည်း အမိမဟုတ်ဟူ၍ မဆုံးဖြတ်နိုင်၊ ဤသူငယ်ကား ကောသမ္ဘိသူဌေးကတော်၏အဖို့ အကြဇသား ဖြစ်၍ ဗာရာဏသီသူဌေးကတော်၏အဖို့မူ ဒိန္နကသား ဖြစ်လေသည်၊ သို့ရကား သူငယ်သည် ကောသမ္ဘိသူဌေးအိမ်၊ ဗာရာဏသီသူဌေးအိမ် = နှစ်အိမ်လုံး၏ အမွေခံသား ဖြစ်စေ”ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ သူဌေးအိမ် နှစ်အိမ်လုံးတို့ပင် လာဘ်လာဘအထွတ်အထိပ်၊ ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်း အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိကြလေကုန်၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကိုလည်း သူဌေးအိမ် နှစ်အိမ်လုံးကပင် ချမ်းသာစွာ ကြီးပြင်းစေအပ်သောကြောင့် “ဗာကုလကုမာရ = ဗာကုလသူဌေးသား”ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြကုန်၏။

ဗာကုလသူဌေးသား၏ စည်းစိမ်

ထိုဗာကုလသူဌေးသား အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သည်ရှိသော် ကောသမ္ဘိပြည်၊ ဗာရာဏသီပြည် နှစ်ပြည်လုံး၌ပင် မယ်တော်ခမည်းတော်တို့က စံအိမ်ပြာသာဒ် သုံးဆောင်စီ သုံးဆောင်စီ ဆောက်လုပ်စေကြ၍ ကခြေသည်မောင်းမိသံ များစွာတို့ကို ပြုစုဖျော်ဖြေ စားစေကြလေကုန်၏။ ဗာကုလသူဌေးသားသည် တမြို့ တမြို့၌ လေးလ လေးလသာ စံနေ၏။ ဗာကုလသူဌေးသား

တမြို့၌ လေးလပတ်လုံး သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်နေထိုင်ပြီးလတ်သော် ပေါင်းကူးလေ့ကြီးတို့၌ မဏ္ဍပ်ကြီးစွာ ဆောက်လုပ်စေပြီးလျှင် ထိုမဏ္ဍပ်၌ သူဌေးသားဗာကုလကို ကခြေသည် မောင်းမမိသံများနှင့်ကကွ တင်ဆောင်၍ ကြီးစွာသော အခမ်းအနားဖြင့် အခြားမြို့သို့ ပို့စေကြလေသည်။ ဗာကုလသူဌေးသားသည် ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်လျက် လေးလရှိမှ အခြားမြို့သို့ ရောက်ဆိုက်လေသည်။

ထိုအခြားမြို့မှာ နေထိုင်ကြရသည့် ကခြေသည် မောင်းမမိသံတို့သည် “နှစ်လ(၂-လ)တာ အချိန်ဖြင့် ငါတို့အရှင်သူဌေးသားသည် လမ်းထက်ဝက်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလိမ့်မည်”ဟု လမ်းထက်ဝက်ကပင် ခရီးဦးကြိုနှင့်ကြ၍ ဗာကုလသူဌေးသားကို ဝိုင်းဝန်းဖျော်ဖြေ ပြုစုယုယကြကာ နှစ်လ(၂-လ)တာအချိန်ဖြင့် မိမိတို့မြို့သို့ ရောက်အောင်ဆောင်ယူခဲ့ကြလေ၏။ လိုက်၍ပို့သော မြို့မှ ကခြေသည်မောင်းမမိသံတို့သည် လမ်းထက်ဝက်ကပင် မိမိတို့မြို့သို့ ပြန်ကြရကုန်၏။ ထိုရောက်သောမြို့၌ ဗာကုလသူဌေးသားသည် လေးလကြာ သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်နေထိုင်ပြီးလျှင် ထိုနည်းအတိုင်းပင် အခြားမြို့သို့ သွားပြန်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ဗာကုလသူဌေးသားသည် အလွန်ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်ကို ခံစားသုံးဆောင်လျက် ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ခဲ့ရာ အသက်အရွယ် အနှစ်ရှစ်ဆယ် တင်းတင်း ပြည့်သောအချိန်သို့ ရောက်ခဲ့လေ၏။

ဗာကုလသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

ဗာကုလသူဌေးသား အသက်ရှစ်ဆယ် အရွယ်တင်းတင်း ပြည့်လတ်သောအခါ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် သဗ္ဗညုကဗျဏ်တော်ကို ရရှိကာ ဘုံသုံးပါး၌ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် ဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောတော်မူပြီးနောက် အစဉ်သဖြင့် ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူရာ ကောသမ္ပိ

ပြည်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလေ၏။ (မဇ္ဈိမဘာဏကမထေရ်တို့အလို ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်ဆိုက်တော်မူလာလေ၏)။ ဗာကုလသူဌေးသည်လည်း “မြတ်စွာဘုရားရှင် မိမိတို့မြို့သို့ ရောက်ဆိုက် ကြွချီတော်မူလာပြီ” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရလျှင် ရှေးအဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံက တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်အပ်ရကား များစွာသော နံ့သာ၊ ပန်းတို့ကို ယူဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင် ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်၍ တရားနာလေသော် သဒ္ဓါတရား ကြီးမားစွာဖြစ်ကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းပြုလေ၏။ ထိုဗာကုလမထေရ်သည် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ပုထုဇန် ဖြစ်လျက် ရှစ်ရက်မြောက်အရက်၌ ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေသည်။

ထိုအခါ ဗာရာဏသီပြည်၊ ကောသမ္ဗိပြည် = နှစ်ပြည်မှာရှိကြသည့် အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ လူဖြစ်စဉ်အခါ အလုပ်အကျွေး အဖျော်အဖြေ ကခြေသည် မောင်းမမိသံတို့သည် မိမိတို့မိဖအိမ်သို့ ပြန်လာကြ၍ ထိုမိဖအိမ်၌ နေထိုင်ကြရင်းပင် သင်္ကန်းတို့ကို ချုပ်လုပ်၍ အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်ထံ ပို့သလှူဒါန်းကြလေ၏။ မထေရ်မြတ်သည် လ-ဝက် (= တပက္ခ) ပတ်လုံး ကောသမ္ဗိမြို့၌ နေသူတို့က ပို့သလှူဒါန်းသော သင်္ကန်းကို သုံးဆောင်တော်မူ၏။ အခြား လ-ဝက်(တပက္ခ)ပတ်လုံး ဗာရာဏသီပြည်၌ နေသူတို့က ပို့သလှူဒါန်းသော သင်္ကန်းကို သုံးဆောင်တော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့် နှစ်မြို့နေသူတို့က လှူဒါန်းသည့်သင်္ကန်းကို လ-ဝက်စီ အလဲအလှယ် သုံးဆောင်တော်မူ၏။ ဤနည်းဖြင့်ပင် ဗာရာဏသီ၊ ကောသမ္ဗိ = နှစ်ပြည်တို့၌ မွန်မြတ်သောဝတ္ထု ပေါ်ပေါက်တိုင်း ပေါ်ပေါက်တိုင်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်အထံသို့သာ ပို့ဆက်လှူဒါန်းအပ်လေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဗာကုလမထေရ်မှာ နှစ်ပေါင်းရှစ်ဆယ်ကြာ အိမ်ရာ တည်ထောင် လှူဘောင်၌နေစဉ် လက်နှစ်ချောင်းဖြင့် နံသာစိုင်

နံသာခဲကို ကောက်ယူကာ နမ်းရှုသည့်အချိန် (= နံသာတရူ အချိန်) မျှလောက်သော်မှလည်း တစုံတရာ အနာဟူ၍ မဖြစ်ခဲ့ စဘူး။ အနှစ်ရှစ်ဆယ်မြောက်၌ ချမ်းသာစွာ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ် ရောက်တော်မူခဲ့လေသည်။ ရဟန်းဖြစ်သောအခါမှာလည်း အရှင် ဗာကုလမထေရ်၏အဖို့ရာ အနည်းငယ်မျှသော အနာရောဂါဟူ၍ မရှိသည့်ပြင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ချိုတဲ့ခြင်းဟူ၍လည်း အလျင်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတ ဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ အရိယသံဃာတော်အား ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူး ချီးကျူးသော ဓမ္မသဘင်ဝယ် အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ အပ္ပါ-
ဗာဓာနံ ယဒိဒံ ဗာကုလော = ရဟန်းတို့...အနာရောဂါ
ကင်းကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင်
ဗာကုလရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “အပ္ပါဗာဓ = အနာရောဂါ
ကင်းသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌
ထားတော်မူလေ၏။

အရှင်ဗာကုလ၏ အံ့ဩဖွယ်များ

ဤ အရာ၌ အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ အံ့ဩဖွယ်တို့ကို ဥပရိ-
ပဏ္ဏာသ ဗာကုလသုတ်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြပါဦးအံ့—

အခါတပါး၌ အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်
ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် ထိုအရှင်
ဗာကုလ၏ ရှေးလူ့ဘဝက မိတ်ဆွေဖြစ်သော အစေလကဿပ
သည် (= အဝတ်မလွှမ်းသော ကဿပသည်) အရှင်ဗာကုလ
မထေရ်ထံသို့ လာရောက်၍ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကား ပြောကြား
ပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေပြီးသော် အရှင်ဗာကုလ
မထေရ်ကို “ငါ့ရှင်ဗာကုလ....သင် ရဟန်းပြုသည်မှာ အဘယ်မျှ
ကြာပြီနည်း” ဟု မေးလေ၏။ အရှင်ဗာကုလမထေရ်မြတ်က
“ငါ့ရှင်....ငါ့ရဟန်းပြုသည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်ရှိပြီ” ဟု ဖြေတော်

မူလေလျှင် အစေလကဿပသည် အရှင် ဗာကုလမထေရ်ကို “ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်အတွင်းမှာ ဘယ်နှစ်ကြိမ် မေထုန်အကျင့်ကို သင်မှီဝဲဘူးသနည်း” ဟု ရိုင်းပြ ရင့်သီးစွာ သာသနာပြင်ပ ဗာဟိရက ရဟန်းတုပီပီ မေးမြန်းလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည် ဤ ဆိုလတ္တံ့သော အတိုင်း မိမိ၏ အံ့ဩဖွယ်တို့ကို ဟောကြားမိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။ မိန့်ဆိုတော်မူပုံမှာ —

(၁) ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါ့ကို “ငါ့ရှင်ဗာကုလ.... ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်အတွင်းမှာ ဘယ်နှစ်ကြိမ် မေထုန်အကျင့်ကို သင်မှီဝဲဘူးသနည်း” ဟု ရိုင်းပြရင့်သီးစွာ မမေးမြန်းသင့်၊ ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါ့ကို “ငါ့ရှင်ဗာကုလ....သင့်၏ စိတ်သန္တာန်မှာ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ်အတွင်း ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော အမှတ်သညာ ဘယ်နှစ်ကြိမ် ဖြစ်ဘူးသနည်း” ဟူ၍သာ မေးမြန်းသင့်၏။ ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါ့ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ (ထိုအချိန်၌ အရှင်ဗာကုလမှာ သက်တော်- ၁၆၀၊ ဝါတော်-၈၀ ရှိနေလေပြီ)၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ ကာမဂုဏ်နှင့် စပ်သော အမှတ်သညာ = ကာမသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ အနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ကာမသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ အံ့ဖွယ်တပါးတည်း)။

(၂) (၃) ငါ့ရှင်ကဿပ.... ငါ့ရဟန်း ပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤ အနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ သူတပါးကို ဖျက်ဆီးလိုမှုနှင့်စပ်သော သညာ = ဗျာပါဒသညာ၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲလိုမှုနှင့်စပ်သော သညာ = ဝိဟိံသာသညာ ဤ သညာနှစ်ပါး တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ဗျာပါဒသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး၊ ဝိဟိံသာသညာ တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၄) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ ကာမဂုဏ်နှင့်စပ်သော ကြံစည်မှု = ကာမဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ကာမဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၅-၆) ငါ့ရှင်ကဿပ.....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါ့သန္တာန်မှာ သူတပါးကို ဖျက်ဆီးလိုမှုနှင့် စပ်သော ကြံစည်မှု = ဗျာပါဒဝိတက်၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲလိုမှုနှင့် စပ်သော ကြံစည်မှု = ဝိဟိံသာဝိတက် ဤဝိတက်နှစ်ပါး တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ဗျာပါဒဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး၊ ဝိဟိံသာဝိတက် တကြိမ်တခါမျှ မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၇) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း (ဆွေမျိုးမတော်သည့်) ဒါယကာတို့ လှူသော သင်္ကန်းကို ငါမသာယာစဘူး၊ မခံယူစဘူးချေ။ (ယင်းသို့ ဆွေမျိုးမတော်သည့် ဒါယကာတို့ လှူသော သင်္ကန်းကို တကြိမ်မျှ မသာယာခြင်း မခံယူခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၈) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါသည် သင်္ကန်းကို (သင်္ကန်းလျှာအထည်ကို သင်္ကန်းပြုလုပ်ရန်) ဓားဖြင့် တကြိမ်မျှ မဖြတ်စဘူး။ (ယင်းသို့ မဖြတ်ဘူးခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါးဖြစ်သည်)။

(၉-၃၃) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါသည်—
သင်္ကန်းကို တကြိမ်မျှ အပ်ဖြင့် မချုပ်စဘူး၊ (ပ)
သင်္ကန်းကို တကြိမ်မျှ ဆိုးရည်ဖြင့် မဆိုးစဘူး၊

ကထိန်သင်္ကန်းကို တကြိမ်မျှ မချုပ်လုပ်စဘူး၊

သီတင်းသုံးဖော်တို့ သင်္ကန်းချုပ်ရာ၌ တကြိမ်မျှ မပါဝင် မစီရင်စဘူး၊

ဒါယကာတို့ ပင့်ဖိတ်သောဆွမ်းကို တကြိမ်မျှ မသာယာစဘူး၊

“ဒါယကာ တဦးတယောက်က ငါ့ကို ပင့်ဖိတ်ပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု ဤသို့သောစိတ်မျိုး ငါ့သန္တာန်မှာ တကြိမ်မျှ မဖြစ်စဘူး၊

မြို့ရွာအတွင်း အိမ်တံစက်မြိတ်အတွင်း၌ တကြိမ်မျှ မထိုင်စဘူး၊

မြို့ရွာအတွင်း၌ တကြိမ်မျှ ဆွမ်းမစားစဘူး၊

မာတုဂါမကို မိန်းမဟူသော အမှတ်လက္ခဏာဖြင့် တကြိမ်မျှ မကြည့်စဘူး၊

မာတုဂါမအား အယုတ်ဆုံး လေးပါဒရှိသော ဂါထာမျှဖြင့်လည်း တရားမဟောစဘူး၊

(မာတုဂါမအား ၅-ခွန်း၊ ၆-ခွန်းသော စကားတို့ဖြင့် တရားဟောကောင်း၏၊ ပြဿနာ မေးအပ်သော်ကား ဂါထာတထောင်ကိုပင်သော်လည်း ရှုတ်ဆိုဖြေကြားကောင်း၏၊ မထေရ်မြတ်ကား အပ်စပ်လျက်ပင် ပြုတော်မမူ၊ မှန်၏— ဤတရားဟောခြင်း အလုပ်ကားများသောအားဖြင့် ဒကာအိမ်သို့ ကပ်ရောက်သော = ကုလူပကမထေရ်တို့၏ အလုပ်ဖြစ်သည်၊ အထူးမှတ်ရန်)။

ဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့ မချဉ်းကပ် မသွားရောက်စဘူး၊

(ဤ၌လည်း ဘိက္ခုနီမကျောင်းသို့ သူနာမေးရန်ကား သွားရောက်ကောင်း၏၊ မထေရ်ကား အပ်စပ်လျက်ပင် ပြုတော်မမူ။ အရာခပ်သိမ်း ဤနည်းချည်း)။

ဘိက္ခုနီမအား တရားမဟောစဘူး၊

သိက္ခမာန်မအား တရားမဟောစဘူး၊

သာမဏေမအား တရားမဟောစဘူး၊

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလျက် ရှင်ပြုမပေးစဘူး၊

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလျက် ရဟန်းခံမပေးစဘူး၊

ရဟန်းတပါးအားမျှ နိဿယည်း မပေးစဘူး၊

သာမဏေကို မလုပ်ကျွေးစေစဘူး (= သာမဏေ၏ အပြုအစု အလုပ်အကျွေးကို မခံစဘူး)၊

ရေချိုးအံ့ = ရေချိုးအိမ်၌ ရေမချိုးစဘူး၊

ရေချိုးကသယ်မှုန့် (= ဆပ်ပြာမှုန့်မျိုး) ဖြင့် ပွတ်တိုက်၍ ရေမချိုးစဘူး၊

သီတင်းသုံးဖော်တဦးဦးကို ကိုယ်ကို ဆုပ်နယ်မှု၌ မစီရင်စဘူး (= သီတင်းသုံးဖော်တဦးဦးကိုမျှ ငါ့ကိုယ်ကို ဆုပ်နယ်ပေးစမ်းပါဟူ၍ မခိုင်းရစဘူးဟု ဆိုလိုသည်)၊

အယုတ်သဖြင့် ငါ၏ကိုယ်ဝယ် နွားနို့တညှစ် အချိန်ခန့် မျှလည်း အနာရောဂါ မဖြစ်စဘူး၊

အယုတ်သဖြင့် သျှိသျှားသီးပိုင်းမျှဖြစ်သော ဆေးကို မျှလည်း မသုံးဆောင်ရစဘူး (= ကျန်းမာရေးအတွက် ဆေးအနေဖြင့် သျှိသျှားသီးပိုင်းကလေးမျှကိုမင်း မစားရစဘူးဟု ဆိုလိုသည်)၊

တံကပျဉ်ကို မှီ၍ မအိပ်စဘူး၊

အိပ်ရာ၌ လျောင်း၍ မအိပ်စဘူး၊ (ဤသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၃၄) ငါ့ရှင်ကဿပ....ငါ့ရဟန်းပြုခဲ့သည်မှာ အနှစ်ရှစ်ဆယ်တို့ ရှိပြီ၊ ဤအနှစ်ရှစ်ဆယ် = ဝါရှစ်ဆယ်အတွင်း ငါသည် ရွာနီး

ကျောင်း၌ ဝါမကပ်စဘူး၊ (ယင်းသို့ ရဟန်းဝါနှင့်အမျှ တောကျောင်း၌နေခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၃၅) ငါ့ရှင်ကဿပ...ငါသည် ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်သာလျှင် ကိလေသာရှိသူ(ပုထုဇနရဟန်း)ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်၏ ဆွမ်းကို စားခဲ့ပြီ၊ ထို့နောက် ရှစ်ရက်မြောက်၌ ငါ့သန္တာန်ဝယ် အရဟတ္တဖိုလ်တရား ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့ပြီ၊ (ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာကုလ၏ အံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ ဤအံ့ဖွယ်များကို ကြားနာရသောအခါ အစေလကဿပသည် အရှင်ဗာကုလထံ ဤသာသနာတော်၌ မိမိ ရှင်ရဟန်းပြုလိုကြောင်း တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်၊ အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည်လည်း မိမိကိုယ်တိုင်က ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ကာ ရှင် ရဟန်းပြု၍ မပေးပဲ အခြား သင့်လျော်သော မထေရ်မြတ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်ရန် စီမံ၍ အစေလကဿပကို ရှင် ရဟန်းအဖြစ်ရောက် ချီးမြှောက်တော်မူလေသည်။

ထို့နောက် အရှင်ကဿပသည် ရဟန်းတရား ပွားများ ကြိုးကုတ် အားထုတ်သဖြင့် မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏)။

(၃၆) ထို့နောက် အခါတပါး၌ အရှင်ဗာကုလမထေရ် (သက်တော်တရာ့ခြောက်ဆယ်)သည် သံကောက် = သေ့ကို ယူ၍ တကျောင်းမှ တကျောင်းသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် “အရှင်တို့...ကြွတော်မူကြကုန်လော့၊ အရှင်တို့...ကြွတော်မူကြကုန်လော့၊ ယနေ့ တပည့်တော်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံခြင်းသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု လှည့်လည်ပြောဆို ဖိတ်ကြားတော်မူ၏၊ (ထိုသို့ ဖိတ်ကြားပြောဆိုနိုင်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ အံ့ဖွယ်တပါး ဖြစ်သည်)။

(၃၇) အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည် ဤသို့ သံဃာတော်များကို ဖိတ်ခေါ်ပြီးလျှင် သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်များ စုရုံး

ည်းဝေးမိသောအခါ “ငါသည် အသက်ရှင်စဉ်လည်း အခြား
ဟုန်း တပါးပါး၏ တာဝန်မဖြစ်ချေ=မိမိခန္ဓာကိုယ်ရေးအတွက်
အခြားရဟန်းတပါးအားမျှ တာဝန်မပေးခဲ့ချေ။ ယခု ပရိနိဗ္ဗာန်
ဝင်စံသောအခါမှာလည်း ဤငါ့ကိုယ်ခန္ဓာသည် သီတင်းသုံးဖော်
ဟုန်းသံဃာတော်၏ ပလံဗောဓ ကြောင့်ကြွယ်မှု မဖြစ်ရစ်ပါစေ
နှင့်”ဟု ဆင်ခြင်အောက်မေ့တော်မူကာ တေဇောကသီဏဈာန်
ကို ဝင်စားတော်မူ၍ ရဟန်းသံဃာ၏ အလယ်၌ ထိုင်လျက်ပင်
လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူလေ၏။ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံလျှင်ပင်
ခန္ဓာကိုယ်မှ တေဇောဓာတ်မီး ဟုန်းကနဲထ၍ လောင်ကျွမ်းသဖြင့်
အရေ၊ အသား၊ အသွေးတို့ ကုန်ခန်းပြီးလျှင် မုလေးပန်းငုံအဆင်း
ရှိသော ဓာတ်တော်တို့သာ ကြွင်းကျန်လေကုန်၏။ (ဤသို့
ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အရှင်ဗာကုလမထေရ်၏ အံ့ဖွယ်တပါး
ဖြစ်သည်)။

ဤကား အရှင်ဗာကုလမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၄) အရှင်သောဘိတမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤအရှင်သောဘိတ မထေရ်အလောင်း အမျိုးကောင်းသား
သည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော် အခါ
ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်ဝယ် အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ အရွယ်သို့
ရောက်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို ကြားနာ
စဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်
(= ရှေးကဖြစ်ဘူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့သိမြင်သော
အဘိညာဏ်)ကို ရကြသော ရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်
ဆုံး=ဇောဒဂ်ရာထူး၌ ယားဟော်မှုသည်တို့ တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရ
ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး=ဌာနန္တရကို ဆုတောင်း
ပတ္တနာမှု ပြုလေ၏။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း
ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(၁) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြု၍ အပါယ်လေးပါး မလားမရောက်ပဲ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားလျက် ဤအကျွန်ုပ်တို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်၍လာလေ၏။ ထိုသူငယ်၏အမည်ကို “သောဘိတလုလင်” ဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။

သောဘိတလုလင်သည် နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်၊ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိပဿနာတရား ပွားများအား ထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိကာ(=ရဟန္တာဖြစ်ကာ) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၌ အထူး လေ့လာနိုင်နင်းတော်မူလေသည်။

(၂) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

ဤအရှင်သောဘိတမထေရ်မြတ်သည် လွန်ခဲ့သော မဟာကပ် ၅၀၀-အထက်က တိတ္ထိတို့သာသနာဝယ် ရဟန်းပြု၍ သညာဝိရာဂ ရူပါဝစရစတုတ္ထဈာန်သမာပတ်ကို ဖြစ်စေ၍ ဈာန်မလျှောကျပဲ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအသညသတ်ဘုံ၌ အသက်တမ်းပြည့် မဟာကပ်-၅၀၀ တည်နေ၍ ထိုမဟာကပ်-၅၀၀ ကုန်ဆုံးသောအခါ ဤလူ့ပြည်ဝယ် သောဘိတလုလင်ဖြစ်၍ နိဿျာန်က ဤဘုရားသာသနာ၌ ရဟန်းပြု ပြီးလျှင် ဝိပဿနာတရား ပွားများအားထုတ်သဖြင့် ပု၊ ဒိ၊ အာ=ဝိဇ္ဇာ သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော တေဝိဇ္ဇာရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူလေသည်။

ထိုအရှင်သောဘိတ မထေရ်သူမြတ်သည် တနေ့သ၌ မိမိ၏ ရှေး၌ဖြစ်ဘူးလော ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ဤယခုနောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝ ပဋိသန္ဓေကို မြင်တော်မူ၍ ထိုနောက် တဝိယဘဝ စုတိကိုသာ မြင်တော်မူလေသည်။ (လွန်ခဲ့သည့် ဒုတိယ အသညသတ်ဘဝကို မြင်တော်မမူ)။

(ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်သည် စုတိပဋိသန္ဓေကို အာရုံပြု၍ ယူသော်လည်း အနန္တရပစ္စည်းအစဉ်ရှိသည့် နာမ်တရားတို့နှင့်စပ်၍သာ ယူနိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရားချည်းသက်သက်ဖြစ်သော လွန်ခဲ့သည့် ဒုတိယ အသညသတ်ဘဝကို မမြင်ပဲရှိလေသည်။ ။သာရတ္ထဒီ-၂၊၂၉၇-မှ)

ထိုအခါ ယခုနောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝနှင့် လွန်ခဲ့သည့် တတိယ ဘဝ = ဤနှစ်ဘဝတို့၏အကြားဝယ် စိတ်မရှိသည့် အသညသတ် အတ္တဘောကို ပုဗ္ဗေနိဝါသညဏ်ဖြင့် အောက်မေ့ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ရကား “သံသရာဝဋ်၌ ကျင်လည်ကြသော သတ္တဝါတို့အဖို့ရာ ခန္ဓာမဖြစ်သောကာလဟူ၍ မရှိချေ။ အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကြသော သတ္တဝါတို့သည်သာ စိတ်မရှိကြပဲ မဟာကပ် - ၅၀၀ ကာလကြာအောင် ဖြစ်ကြလေသည်။ သို့ရကား ငါသည် ဧကန်ပင် ဤဘဝ၊ တတိယဘဝ နှစ်ဘဝတို့၏ အကြားကာလ မဟာကပ် ၅၀၀-ကာလ ကြာအောင် အသညသတ်ဘုံ၌ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ”ဟု နည်းအားဖြင့် ထိုအသညသတ်ဘဝကို မှတ်ယူတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ နာမ်ခန္ဓာမရှိသည့် အသညသတ်ဘဝကို အောက်မေ့မှုကို မြတ်စွာဘုရားများမှသာ ပိုင်နိုင်စွာ ပြုနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခု အရှင်သောဘိတမထေရ်၏ နည်းအားဖြင့် အသညသတ်ဘဝကို အောက်မေ့မှုကို ပြုခြင်းသည် ခဲယဉ်းသော အမှုကို ပြုခြင်း ဖြစ်လေသည်။ သားမြီးဖျားတခုဖြင့် သားမြီးဖျားတခုကို မှန်အောင် ပစ်ရသည်နှင့် တူလှဘိ၏။ ခြေရာမထင်နိုင်သော ကောင်းကင်၌ ခြေရာကို ပြုအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤအဋ္ဌပ္ပတ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဧတဒဂ် ဘွဲ့နှင်းသဘင် ယင်တော်မူသောအခါ အရှင်သောဘိတမထေရ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရန္တာနံ ယဒိဒံ သောဘိတော = ရဟန်းတို့.... ရှေး၌ဖြစ်ဘူးသည့် ခန္ဓာအစဉ်ကို အောက်မေ့နိုင်ကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့် သာဝကရဟန်းတို့တွင် သောဘိတ ရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”——

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “ပုဗ္ဗေနိဝါသလာဘီ = ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဏ်ကို ရသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ အရှင်သောဘိတမထေရ်၏ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ်အကြောင်းအရာတို့ကို ဝိနယ ပါရာဇိက စတုတ္ထပါရာဇိက ဝိနိတဝတ္ထုအဆုံး ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့မှ မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

ဤကား အရှင်သောဘိတမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၅) အရှင်ဥပါလိမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ချွေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်ဥပါလိ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ဝိနည်းဆောင်သောအရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနနှစ်ရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ထိုဘဝ၌ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ဤဘုရားသာသနာခေတ်ဝယ် ဆေတ္တာသည်အမျိုး၌ ဖြစ်၍ “ဥပါလိသုငယ်”ဟု အမည်တွင်လေသည်။ ထိုဥပါလိသုငယ်သည် အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် ဘဒ္ဒိယ၊ အနုရုဒ္ဓ၊ ကိဗိလ၊ ဘဂု၊ အာနန္ဒ၊ ဒေဝဒတ္တတည်းဟူသော သာကီဝင်မင်းသား ခြောက်ဦးတို့ကို ဆံ၊ မုတ်ဆိတ် သုတ်သင် တန်းဆာဆင်ပေးရသူ ဖြစ်လျက် မြတ်စွာဘုရားရှင် အနုပိယမြို့အနီး အနုပိယသရက်ဥယျာဉ်တော၌

နေတော်မူစဉ် ရဟန်းပြုရန် တောထွက်လာကြသော ထိုမင်းသား
မြောက်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုလေသည်။ (ထိုသူတို့
ရဟန်းပြုကြပုံ အကြောင်းအရာအကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင်
တတိယတွဲ အခန်း ၁၉၊ စာမျက်နှာ ၁၄၅-မှစ၍ ပြန်လည်
ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏)။

ထိုအရှင်ဥပါလိသည် ရဟန်းဖြစ်ပြီးလတ်သော် မြတ်စွာဘုရား
ရှင်အထံတော်မှ တရားတော်ကို နာယူပြီးနောက် “မြတ်စွာ
ဘုရား……တပည့်တော်အား တောကျောင်းနေရန် ခွင့်ပြုတော်
မူကြပါဘုရား” ဟု လျှောက်တားလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က
“ချစ်သား……သင့်အဖို့ရာ တောကျောင်း၌နေလျှင် ဝိပဿနာဓုရ =
ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်တခုသာလျှင် တိုးတက်နိုင်ချိမ့်မည်၊ ငါဘုရားတို့
အနီးထံပါး၌ သင်ချစ်သားနေလျှင်ကား ဝိပဿနာဓုရ = ကမ္မ-
ဋ္ဌာန်းအလုပ်၊ ဂန္ထဓုရ = ပရိယတ္တိအလုပ် = နှစ်မျိုးစုံပင် ကုံလုံ
ပြည့်ဝလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူလတ်သော် အရှင်ဥပါလိသည်
မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မိန့်ကြားချက်ကို နှစ်သက်အားရစွာ သဘော
တူလက်ခံ၍ ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်တော်မူလေလျှင် မကြာ
မြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်တော်မူလေ၏ = ရဟန္တာ
ဖြစ်တော်မူလေ၏။ ထို့နောက် အရှင်ဥပါလိမထေရ်ကို မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော်တိုင်ပင် အလုံးစုံသောဝိနည်းပိဋကကို
ပို့ချသင်ပြပေးတော်မူ၏။

(ဂ) တေဒင်္ဂဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

အရှင်ဥပါလိ ရဟန္တာမထေရ်သည် ဝိနည်းပိဋကကို တတ်
မြောက် ကျွမ်းကျင်တော်မူပြီးနောက် (၁) ဘာရကစ္ဆကဝတ္ထု၊
(၂) အဇ္ဈကဝတ္ထု၊ (၃) ကုမာရကဿပဝတ္ထု-တည်းဟူသော
ဤသုံးဝတ္ထုတို့ကို သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်တော်နှင့် နှိုင်းညှိလျက်
မြတ်စွာဘုရားရှင် အလိုတော်ကျ ဖြေကြား ဆုံးဖြတ်တော်မူ
လေသည်။ ထို သုံးဝတ္ထုတို့တွင် (၃) ကုမာရကဿပဝတ္ထုကို
ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ ထေရာပဒါန ၂၈-အရှင်ကုမာရကဿပ
မထေရ်အကြောင်း စာမျက်နှာ ၄၁၇-၄၁၈-တို့၌ ပြန်လည်

ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏။ ကျန်သောနှစ်ဝတ္ထုတို့ကို အကျဉ်း အားဖြင့် ဖော်ပြပေအံ့—

ဘာရုကစ္ဆကဝတ္ထု

ဘာရုကစ္ဆကအရပ်သား ရဟန်းတပါးသည် အိပ်မက်၌ မယားဟောင်းကို မေထုန်ကျင့်ရသည်ဟု မြင်မက်သောကြောင့် “ငါသည် ရဟန်းမဟုတ်တော့ပြီ၊ လူထွက်တော့အံ့”ဟု မိမိနေရပ် ဘာရုကစ္ဆမြို့သို့ သွားလေသော် လမ်းခရီးအကြား၌ အရှင် ဥပါလိကို တွေ့မြင်ရ၍ အရှင်ဥပါလိအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် “ငါ့ရှင်.... အိပ်မက်ဖြင့် အာပတ်မသင့်နိုင်”ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဤဝတ္ထုကား ဝိနယ ပါရာဇိကပါဠိ မျက်နှာ ၄၉၊ ပိဋကတ်မြန်မာပြန် မျက်နှာ ၅၃-၌ လာ၏)။ ဘာရုကစ္ဆကအရပ်ကား သင်္ဘောဆိပ် အရပ် ဖြစ်သည်။

ဤ အိပ်မက်မက်ခြင်းသည် အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အရာမဟုတ် သောကြောင့် အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် ဤဝတ္ထုမျိုးကို ရှေးက မြတ်စွာဘုရား ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး မရှိငြားသော်လည်း ဤ ယခု ဘာရုကစ္ဆကရဟန်းဝတ္ထုကို နယဂ္ဂါဟ (= အိပ်မက်၌ သုက် လွတ်ခြင်းကြောင့် အာပတ်မသင့်မှုကို နည်းယူသော)အားဖြင့် “အာပတ်မသင့်”ဟု ရဲရဲတောက် ဆုံးဖြတ်တော်မူလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ထိုအကြောင်းကို ကြားသိတော် မူ၍ “ရဟန်းတို့....ဥပါလိသည် ကောင်းစွာ ဖြေကြားအပ်ပေ၏၊ ခြေရာမထင်နိုင်သော ကောင်းကင်၌ ခြေရာကိုပြသကဲ့သို့ ဥပါလိ ရဟန်းသည် ဤ ပြဿနာကို ကောင်းစွာ ဖြေကြားအပ်ပေ၏”ဟု မိန့်တော်မူကာ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေသည်။

အဇ္ဈကဝတ္ထု

တရံရောအခါ ဝေသာလီပြည်၌ အရှင်အဇ္ဈက၏ အလုပ် အကျွေး ဒါယကာမှာ သားနှင့်တူအားဖြင့် သူငယ်နှစ်ယောက်

ရှိကြရာ ထိုဒါယကာသည် အရှင်အဇ္ဈကကို “အရှင်ဘုရား.... ဤသုဇယံနှစ်ယောက်တို့တွင် သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုသော သုဇယံအား ဤဥစ္စာစု၏ တည်နေရာကို ပြောကြားတော်မူပါ”ဟု လျှောက်ထားမှာကြားပြီး ထိုဒါယကာ ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

ထိုအခါ ထိုဒါယကာ၏ တူဖြစ်သော သုဇယံသည် သဒ္ဓါတရားရှိ၍ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုသုဖြစ်ရကား အရှင်အဇ္ဈကသည် ထိုဥစ္စာစု၏ တည်နေရာကို တူဖြစ်သူ သုဇယံအား ပြောကြားလေ၏။ ထိုသုဇယံသည် ထိုဥစ္စာစုဖြင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု ပြုကာ စီးပွားဥစ္စာကိုလည်း တည်တံ့စေ၏။ အလှူအတန်းကိုလည်း ပေးကမ်း၏။

ထိုအခါ ထိုဒါယကာ၏ သားဖြစ်သော သုဇယံသည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “အရှင်အာနန္ဒာဘုရား....(သားနှင့် တူတို့ရှိကြရာဝယ်) အဘယ်သူသည် ဖခင်၏ အမွေခံဖြစ်ပါသနည်း၊ သားသည်ပင် အမွေခံဖြစ်ပါသလော၊ သို့မဟုတ် တူသည်ပင် အမွေခံဖြစ်ပါသလော”ဟု မေးလျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာက “ဒါယကာ....သားသည် ဖခင်၏အမွေခံဖြစ်သည်”ဟု မိန့်တော်မူလေလျှင် ထိုသားဖြစ်သူ သုဇယံသည် “အရှင်ဘုရား.... အရှင်အဇ္ဈကသည် တပည့်တော်တို့၏ ဥစ္စာနှစ်ကို တပည့်တော်တို့၏ ယောက်ဖ (=အဖေ့တူ) အား ညွှန်ကြားလေပြီ”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် ထိုဝတ္ထုအကြောင်းအရာကို စေ့စုံစွာ လေ့လာမှုပြုတော်မမူပဲ ရုတ်တရက် အားဖြင့် “ဒါယကာ....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အရှင်အဇ္ဈကသည် ရဟန်းမဟုတ်တော့ပြီ”ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်အဇ္ဈကသည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ငါ့အား အဆုံးအဖြတ်ကို ပေးပါလော့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ထိုအချိန်၌ အရှင်ဥပါလိသည် အရှင်အဇ္ဈက၏ ဘက်သား ဖြစ်တော်မူ၏။ (ဤ၌ အရှင်ဥပါလိသည် အဂတိ

လိုက်သောအားဖြင့် အရှင်အဇ္ဈက၏ ဘက်သားဖြစ်သည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား အာပတ်မသင့်ကြောင်း ကောင်းစွာသိသဖြင့် လဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ဝိနည်းကိုချီးမြှောက်သောအားဖြင့်၎င်း အရှင်အဇ္ဈက၏ ဘက်သားဖြစ်တော်မူသည် ဟု အထူးမှတ်အပ်၏။

ထိုအခါ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဥစ္စာရှင်က ‘ဤဥစ္စာစု၏ တည်ရာကို ဤမည်သောသူအား ပြောပါ’ဟု မှာထားသဖြင့် ထိုသူအား ပြောဆိုရာ ထိုပြောသောရဟန်းသည် အဘယ်အပြစ်အာပတ် သင့်သနည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် “အရှင်ဘုရား....အဘယ်အာပတ်အပြစ်မှ မသင့်ပါ၊ အယုတ်သဖြင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်အပြစ်မျှပင် မသင့်ပါ” ဟု ပြန်ကြားဖြေဆိုတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်ဥပါလိမထေရ်သည် အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို “ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....ဤအရှင်အဇ္ဈကသည် ‘ဤဥစ္စာစု၏ တည်ရာကို ဤမည်သောသူအား ညွှန်ကြားတော်မူပါ’ဟု ဥစ္စာရှင်က မှာထားခဲ့သဖြင့် ထိုတူဖြစ်သူ သူငယ်အား ညွှန်ကြားလေသည်၊ ငါ့ရှင်အာနန္ဒာ....အရှင်အဇ္ဈကအား အာပတ်မသင့်=အပြစ်မရှိ” ဟု ဖြေရှင်းမိန့်ဆိုတော်မူကာ ရဲရဲတောက် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်တော်မူလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ “ချစ်သားတို့....ဥပါလိရဟန်းသည် ကောင်းစွာဆုံးဖြတ် ဖြေကြားအပ်လေပြီ” ဟု မိန့်တော်မူကာ သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေ၏။ (ထိုမှတစ်ပါး ဤအရှင်ဥပါလိ၏ ထေရာပဒါန်မှာ အလွန်ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ကောင်းလှစွာ၏။ ထိုဥပါလိထေရာပဒါန်ပါဠိ၊ အနက်ကို မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဆိဒ္ဓ္ဌဝိဓာနနိကျမ်း၌ ကြည့်ရှုမှတ်ယူ ကြည်ညိုကုန်ရာ၏)။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အဆုံးအဖြတ် တခုတခုလျှင် သာဓုကောင်းကြီး အသီးအသီးပေးတော်မူ၍ ထိုဆုံးဖြတ်ချက် သုံးရပ်တို့ကို အဋ္ဌပုတ်ပြုတော်မူကာ နောက်တချိန်၌ အရိယာ သံဃာတော်တို့အလယ်တွင် အရှင်ဥပါလိမထေရ်ကို—

“ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဝိနယ-
ဓရာနံ ယဒိဒံ ဥပါလိ = ရဟန်းတို့...ဝိနည်းပိဋကတ်ကို
ဆောင်ကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင်
ဥပါလိရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “ဝိနယဓရ = ဝိနည်းပိဋကတ်ကို
ဆောင်သောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရာထူး၌
ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်ဥပါလိမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၆) အရှင်နန္ဒကမထေရ် အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤအရှင်နန္ဒကမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒု-
မုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ
မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရား
ဒေသနာကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါး
ကို ဘိက္ခုနောဝါဒ = ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမသောအရာဝယ် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍
အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူးဌာနန္တရကို
ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း
ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံးကုသိုလ်ကောင်း
မှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား၍ လာခဲ့ရာ
ဤ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာအခါခေတ်ဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌
အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်လျှင်
မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား
ဖြစ်ပွားကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်၊ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိပဿနာ

တရား ပွားများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်
တော်မူလေ၏။ = ရဟန္တာဖြစ်တော်မူလေ၏။ ထိုအရှင်နန္ဒက
မထေရ်မြတ်သည် ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏ်၌ လေ့လာနိုင်နင်း
တော်မူလေ၏။ ထိုအရှင်နန္ဒက ရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ကိုယ်
တော်ထံမှောက်သို့ ပရိသတ်လေးပါးတို့ ရောက်ဆိုက်လာကြသည်
ရှိသော် “ခပ်သိမ်းသောသူတို့၏စိတ်ကို ဆွဲယူကာ တရားဟောစွမ်း
တော်မူနိုင်သောကြောင့်” “ဓမ္မကထိက အရှင်နန္ဒကမထေရ်” ဟု
အမည်ထင်ရှားတော်မူလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရောဟိဏီမြစ်ရေကို အကြောင်းပြု၍
ကောလိယသာသကီဝင်၊ ကပိလဝတ်သာသကီဝင်တို့ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွား
သောအခါ တရားရေအေး တိုက်ကျွေး၍ ရန်စစ်ငြိမ်းစေတော်မူ
သည်တွင် နှစ်ဖက်သော သာသကီဝင်တို့မှ သာသကီဝင်မင်းသား
၂၅၀-စီ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်မှထွက်၍ ရဟန်းပြုကြရာ
ထိုသာသကီဝင်မင်းသား ရဟန်းငါးရာတို့ သာသနာတော်၌ မဇ္ဈ
လျော် မပျော်ပိုက်ကြသဖြင့် ထိုရဟန်းတို့ကို ခေါ်ဆောင်ကာ
ကုဏ္ဍာလအိုင်သို့ ကြွရောက်၍ ထိုအိုင်၌ ကုဏ္ဍာလဇာတ်ကို ဟော
တော်မူခြင်းဖြင့် ထိုရဟန်းတို့စိတ် ထိတ်လန့်သံဝေဂ ဖြစ်ပွားသည်
ကို သိတော်မူပြီးလျှင် သစ္စာလေးပါး တရား ဟောတော်မူ၍
သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူလေသည်။ ထို့နောက် မဟာ
ဝုန်တောဝယ် မဟာသမယသုတ္တန်ကို ဟော၍ ထိုရဟန်းငါးရာ
တို့ကို အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူ၏။ (ထိုအကြောင်းအရာ
အကျယ်ကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း ၂၂၊
စာမျက်နှာ ၃၀၀-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရာ၏)။

ထိုသာသကီဝင်မင်းသား မဟာသမယရဟန္တာငါးရာတို့၏ ဇနီး
ဟောင်းများသည် “ငါတို့သည် ယခုအခါ ဤနန်းတော်၌ အဘယ်
အမှု ပြုကုန်အံ့နည်း” ဟု ပြောဆိုကြ၍ အားလုံးတို့သည်ပင်
စိတ်သဘောတူကြလျက် မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိ ဂေါ-
တမီထံသို့ သွားရောက်ကြ၍ မိထွေးတော်ကြီး မဟာပဇာပတိ
ဂေါတမီကို ရွှေဆောင်ရွှေရွက် ပြုလုပ်ကြကာ ဝေသာလီပြည်

မဟာဝုန်တော မြတ်စွာဘုရားထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်
ကြ၍ ဤဘုရားသာသနာဝယ် အမျိုးသမီးများ ဘိက္ခုနီမ-ပြုလုပ်
နိုင်ရန် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မိထွေးတော်ကြီးတောင်းပန်၍ ဘိက္ခု-
နီ သာသနာကို ခွင့်ပြုတော်မူလေရာ မိထွေးတော်ကြီး မဟာ-
ပဇာပတိဂေါတမီသည် ဂရုဗ္ဗေပဋိဂ္ဂဟဏဥပသမ္ပဒါဖြင့် ဘိက္ခု-
နီမ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထိုသာကီဝင်မင်းသမီးငါးရာတို့သည် မဟာ-
ပဇာပတိဂေါတမီ ထေရီမကြီးအထံ၌ ဧကတောဥပသမ္ပန္န =
(ထိုအချိန်၌ ဘိက္ခုနီသံဃာ မရှိသေးသဖြင့်) ဘိက္ခုသံဃာတဖန်
ဖြင့် ရဟန်းမအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိကြလေသည်။ အထူးအားဖြင့်
ထို သာကီဝင်မင်းသမီး ရဟန်းမ ငါးရာတို့သည် လွန်ခဲ့သော
အခြားမဲ့ဘဝတုန်းက ငါးရာလုံးပင် အရှင်နန္ဒကမထေရ် မင်း
ဖြစ်စဉ်ဘဝ၌ မိဖုရားငါးရာတို့ ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရဟန်းယောက်ျားတို့သည်
ရဟန်းမိန်းမတို့ကို ဆုံးမကြရမည်” ဟု အမိန့်အာဏာ မှတ်တော်
မူလေသည်။ အရှင်နန္ဒကမထေရ်သည် မိမိအလှည့် အကြိမ်သို့
ရောက်လတ်သောအခါ ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့ လွန်ခဲ့သည့်ဘဝ
တုန်းက မိမိ၏ အလုပ်အကျွေး မိဖုရား မောင်းမများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်
ကို သိမြင်တော်မူ၍ “ငါ့ကို ဤဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့အလယ်၌ ထိုင်
နေကာ ဥပမာအမျိုးမျိုး အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ထုတ်ဆောင်
ဖော်ပြ၍ တရားဟောနေသည်ကို အခြား ပုဗ္ဗေနိဝါသအဘိညာဏ်
ကို ရရှိသည့် ရဟန်းတော်တပါး မြင်သွားခဲ့လျှင် ဤအတိတ်ဖြစ်
ရပ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူကာ ‘အရှင်နန္ဒကသည် ယနေ့တိုင်ပင်
မောင်းမမိသံတို့ကို မစွန့်သေးဘိတကား၊ ဤအရှင်နန္ဒကသည်
မောင်းမအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် တင့်တယ်ဘိတကား’ ဟု ရှုတ်ချ
ကဲ့ရဲ့စကား မိန့်ကြားလေရာ၏” ဟူ၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူမိ
သောကြောင့် ကိုယ်တိုင်မသွားရောက်ပဲ အခြားရဟန်းတပါးကို
မိမိကိုယ်စား ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမရန် လွှတ်ခဲ့လေသည်။

အထူးအားဖြင့် ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့သည် အရှင်နန္ဒက
မထေရ်၏ ဩဝါဒကိုသာလျှင် လွန်စွာတောင့်တ အလိုရှိကြ

ကုန်၏။ ဤအကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒကမထေရ်ကို “မိမိအလှည့်အကြိမ်သို့ ရောက်လျှင် အခြားရဟန်းကို မစေလွှတ်ပဲ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်၍ ဘိက္ခုနီသံဃာကို ဆုံးမလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အရှင်နန္ဒကမထေရ်သည် ဘုရားရှင်၏ စကားကို မပယ်ရှားနိုင်ရကား မိမိအလှည့်ရောက်လတ်၍ စာတုဒ္ဓသီ = တဆယ့်လေးရက် ဥပုသ်နေ့၌ ဘိက္ခုနီသံဃာအား ဩဝါဒ ပေးတော်မူလတ်သည်ရှိသော် ထိုသာကီဝင်မင်းသမီး ရဟန်းမ ငါးရာလုံးတို့ကို အာယတနခြောက်ပါး တရားဒေသနာဖြင့် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူ၏။ သောတာပန် အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူလေ၏။

ထိုဘိက္ခုနီမငါးရာတို့သည် အရှင်နန္ဒကမထေရ်၏ တရားဒေသနာဖြင့် နှစ်လိုအားရစိတ်တိုင်းကျဖြစ်ရှိကြကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်အထံတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ မိမိတို့ရအပ်သည့် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်တည်းဟူသော လောကုတ္တရာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို လျှောက်ထားကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “အဘယ်သူက တရားဟောလျှင် ဤဘိက္ခုနီမများသည် အထက်မဂ်ဖိုလ်တို့သို့ ရောက်ကြမည်နည်း” ဟု ဆက်၍ ဆင်ခြင်တော်မူလေလျှင် တဖန် “အရှင်နန္ဒကမထေရ်၏ ထိုပဌမနေ့ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာတော်ကိုပင် ကြားနာကြရလျှင် ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာလုံးပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ကြလိမ့်မည်” ဟု သိမြင်တော်မူ၍ နောက်တနေ့၌လည်း အရှင်နန္ဒကမထေရ်၏ အထံသို့ပင် တရားနာကြရန် လွှတ်တော်မူလေ၏။ ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့သည် နောက်တနေ့၌ အရှင်နန္ဒကမထေရ် ပဌမနေ့ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာကိုပင် ကြားနာကြရ၍ ငါးရာလုံးပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေ၏။

ထိုနေ့၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုဘိက္ခုနီမ ငါးရာတို့ ကိုယ်တော်မြတ်အထံသို့ လာရောက် ဆည်းကပ်ကြသောအခါ အရှင်နန္ဒကမထေရ်ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာ၏ အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိတော်မူ၍ “ယမန်နေ့က နန္ဒကရဟန်း၏ တရား

ဒေသနာသည် တဆယ့်လေးရက်နေ့၌ ပေါ်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းနှင့်တူ၏။ ဤယခုခန့် နန္ဒကရဟန်း၏ တရားဒေသနာသည် လပြည့်နေ့၌ ပေါ်ထွန်းသော လပြည့်ဝန်းနှင့်တူ၏”ဟု မိန့်တော်မူ၍ အရှင်နန္ဒကမထေရ်အား သာဓုကောင်းကြီး ပေးတော်မူလေ၏။ (ဤအကြောင်းအရာတို့ကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ပိဋကတ်မြန်မာပြန် နန္ဒကောဝါဒသုတ္တန်၌ အကျယ်ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ထိုအကြောင်းကိုပင် အဋ္ဌပုတ္တိပြုတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် အရိယာသံဃာတို့အလယ်၌ အရှင်နန္ဒကမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ဘိက္ခုနောဝါဒကာနံ ယဒိဒံ နန္ဒကော = ရဟန်းတို့...ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် နန္ဒကရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဘိက္ခုနောဝါဒက = ရဟန်းမိန်းမတို့ကို ဆုံးမသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူ၏။

ဤကား အရှင်နန္ဒကမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၇) အရှင်နန္ဒမထေရ် အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်နန္ဒအလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီမင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ တရားတော်ကို ကြားနာစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတပါးကို “ဇုန္ဒိယေသုဂုတ္တဒ္ဓါရ =

ဣန္ဒြေခြောက်ပါးတို့၌ တံခါးကို လုံခြုံစေကြသည့် ရဟန်း”တို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး—ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(၈) နောက်ဆုံးအံ့ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စား ခဲ့ရလျက် ဤ နောက်ဆုံးပစ္ဆိမဘဝဝယ် ကပိလဝတ်မင်းနေပြည်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီ၏ သား ဖြစ်လာလေသည်။ (မယ်တော် မဟာမာယာဒေဝီမှ အလောင်း တော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကို ဖွားမြင်ပြီးနောက် နှစ်ရက်၊ သုံးရက် မြောက်တွင် မာယာဒေဝီ၏ ညီမတော် = ဘုရားအလောင်း၏ မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိဂေါတမီမှ နန္ဒမင်းသားကို ဖွားမြင် လေသည်။ ဤနန္ဒမင်းသား ရဟန်းပြုသောအကြောင်းကို အောက် မဟာဗုဒ္ဓဝင် တတိယတွဲ အခန်း ၁၈၊ စာမျက်နှာ ၁၂၉-မှစ၍ ပြန်လည်ကြည့်ရှု သုံးသပ်ကုန်ရ၏)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် ကပိလဝတ် နေ ပြည်တော်သို့ ပဌမအခေါက် ကြွရောက်တော်မူသည့် သုံးရက် မြောက်သောနေ့၌ ညီတော်နန္ဒမင်းသားကို ရဟန်းပြုပေးတော် မူလေသည်။ (အကြောင်းအရာအကျယ် အောက်ကဖော်ပြခဲ့ပြီ)။

အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် ရဟန်းဖြစ်သောနေ့မှစ၍ နှမတော် ဇနပဒကလျာဏီက မှာကြား ပြောဆိုလိုက်သည့် “အို အရှင် သား....လျင်မြန်စွာ ပြန်လာတော်မူခဲ့ပါ”ဟူသော စကားကိုသာ လျှင် ပြန်လည်အောက်မေ့ အမှတ်တရရရှိ၍နေ၏။ ထိုသို့ ပြန်လည် အောက်မေ့မိသောအခါ အရှင်နန္ဒ၏အဖို့ရာ ဇနပဒကလျာဏီ သည် မိမိအနီး၌ လာရောက်ရပ်တည်၍ နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိနေ၏။ အရှင်နန္ဒသည် သာသနာတော်ဝယ် မမွေ့လျော်မှုဖြင့် နှိပ်စက်အပ်

ရကား နိဂြောဓာရုံကျောင်းတိုက်မှ အနည်းငယ် အပြင်ဖက်ဌာန ရောက်အောင် ထွက်၍ပြေးသွားလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်နန္ဒ၏ အဖို့ရာ ချုံဖုတ်တခု သစ်ပင်စုတခုလောက်ကို လွန်အောင်သွားမိ လျှင်ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရွှေမှ ရပ်တည်တော်မူလာ သကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိနေလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်နန္ဒသည် မီး၌ ပစ်ချအပ် သော ကြက်တောင်ပမာ တွန့်ဆုတ်၍ မိမိနေရာ ကျောင်းသို့ပင် ဝင်ပြန်လေ၏။

ထိုအခါမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “နန္ဒရဟန်းသည် အလွန်လျှင် မေ့မေ့လျော့လျော့ နေ၏။ သာသနာတော်၌ မမေ့လျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ရှာ၊ ငါဘုရားသည် နန္ဒရဟန်း၏ စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုရအောင် ပြုမှ သင့်တော့မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် တော်မူပြီးလျှင် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို “လာလော့ ချစ်သားနန္ဒ... နတ်ပြည်၌ ခရီးလှည့်လည်ခြင်း = ဒေဝစာရီ လှည့်လည်သွား ကြစို့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ အရှင်နန္ဒမထေရ်က “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား... တန်ခိုးရှင်တို့မှသာ သွားရောက်နိုင် သော နတ်ပြည်လောက ဘုံဌာနသို့ တပည့်တော်သည် အဘယ် သို့လျှင် သွားရောက်နိုင်ပါမည်နည်း = မသွားရောက်နိုင်ပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင် နန္ဒမထေရ်ကို “ချစ်သားနန္ဒ... သင်ချစ်သားသည် နတ်ပြည်သို့ သွားလိုသောစိတ်ကိုသာ ဖြစ်စေလော့၊ ထိုသို့ သင်ချစ်သားက သွားလိုသောစိတ်ကိုဖြစ်စေလျှင် နတ်ပြည်သို့ သွားရောက်၍ နတ် အာရုံတို့ကို သင်ချစ်သား မြင်ရပါလိမ့်မည်” ဟု အားပေးစံကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ (ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား အံ ဌ ၁၊ စာ မျက်နှာ ၂၄၄-၂၄၅-မှ ဖြစ်သည်။ ဤမှနောက်၌ အရှင်နန္ဒ မထေရ်အကြောင်းကို ဥဒါနပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ကို မှီ၍ ရေးသား ပြဆိုပေအံ့) —

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုကဲ့သို့ မိန့်ကြားတော်မူပြီးနောက် “နန္ဒရဟန်း၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားနေသောရာဂကို ဥပါယ်တမျှ ဖြင့် ငြိမ်းစေမည်” ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို

လက်ရုံး၌ ဆွဲကိုင်၍ ခေါ်ဆောင်သွားသည့်ပမာ ကိုယ်တော် မြတ်၏ တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင် သွားတော်မူသည်ရှိသော် (နတ်ပြည်သို့ တိုက်ရိုက်မသွားသေးပဲ) လမ်းခရီးအကြားဝယ် မီးလောင်ထားသည့် လယ်ကွက်အတွင်း မီးလောင်ထားသည့် သစ်ငုတ်တခုထိပ်၌ နား၊ နှာခေါင်း၊ အမြီး များ မီးသင့်ထား၍ စုတ်ပြတ်ကာ လွန်စွာရှုတ်တွအိုမင်းနေသော မျောက်အိုမတကောင်ကို မြင်စေပြီး(= ပြတော်မူပြီး)မှ တာဝတိံ သာနတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်နန္ဒမထေရ်အား တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကို မြင်ရရုံမျှ (သို့မဟုတ်) အရှင်နန္ဒမထေရ် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့ ဝင်ရောက်ရုံမျှကိုသာ အလိုတော်ရှိခဲ့လျှင် လောကဝိသရဏ တန်ခိုးပြတော်မူသောအခါမှာကဲ့သို့ ဇေတဝန်ကျောင်း တော်၌ ထိုင်နေတော်မူရင်းကပင် အရှင်နန္ဒမထေရ် နတ်ပြည်ကိုမြင် အောင် ပြတော်မူလေရာ၏။ (သို့မဟုတ်) ကိုယ်တော်မြတ်၏ တန်ခိုးဖြင့် အရှင်နန္ဒမထေရ်တပါးတည်း နတ်ပြည်သို့ လွတ်လိုက်တော်မူလေရာ၏။

စင်စစ်သော်ကား နတ်၌ဖြစ်သော အတ္တဘောထက် လူ၌ဖြစ်သော အတ္တဘောက ယောနိအားဖြင့် ယုတ်ညံ့၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဖြစ်သည်ကို အရှင်နန္ဒမထေရ် မှတ်ယူလွယ်စေရန် လမ်းခရီးအကြား၌ ထိုမျောက် အိုမကိုလည်း ပြတော်မူလို၏။ နတ်ပြည်လောက၌ဖြစ်သော ကျက်သရေ၊ စည်းစိမ်တို့ကိုလည်း သက်သက်ဝင်ဝင်ပြတော်မူလို၏။ ထိုသို့ပြမှသာလျှင် အရှင်နန္ဒအဖို့ရာ နတ်စည်းစိမ်အလို့ငှါ သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာတည်း ဟူသော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်း၌ အထူးသဖြင့် မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးကို ရလိမ့်မည်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို ကိုယ်တော်တိုင်ခေါ်ဆောင်၍ နတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူလေ၏ ဟု အထူးမှတ်ယူရာ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို တာဝတိံ သာနတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်တော်မူ၍ ထိုတာဝတိံသာနတ်ပြည် သို့ ရောက်သောအခါ သိကြားနတ်မင်းအား ယုယဖျော်ဖြေရန် လာရောက်ကြသည့် ခိုခြေအသွေး နီကွေးသော ခြေရှိကြသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ ကိုယ်တော်မြတ်ကို ရှိခိုး၍ ရပ်တည်နေကြသည်။

တို့ကို အရှင်နန္ဒအား ပြတော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အရှင်
နန္ဒမထေရ်တို့ အတုံ့အပြန် မေးမြေ့တော်မူကြသည်မှာ—

(ဗုဒ္ဓ) နန္ဒ.....သင်သည် ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် ဤနတ်
သမီးငါးရာတို့ကို မြင်၏လော။

(အရှင်နန္ဒ) မြင်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား ...။

(ဗုဒ္ဓ) နန္ဒ.... ယခု ငါဘုရားမေးမည့်စကားကို သင်
အဘယ်သို့သဘောကျသနည်း=သဘောကျသည့်အတိုင်း
ဖြေဆိုနိုင်သည်၊ သာကီဝင်မင်းသမီး ဇနပဒကလျာဏီ
နှင့် ခိုခြေအဆင်းရှိကြသည့် ဤနတ်သမီးငါးရာတို့အနက်
အဘယ်သူက ပို၍အဆင်းလှသနည်း၊ ပို၍ ရှုချင်ဖွယ်ရှိ
သနည်း၊ ပို၍ နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသနည်း။

(အရှင်နန္ဒ) မြတ်စွာဘုရားနား၊ နှာခေါင်း စုတ်
ပြတ်ကာ ကိုယ်အင်္ဂါပျက်စီးသော (လမ်းမှာ တွေ့ခဲ့သည့်)
မျောက်အိုမကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဤနတ်သမီး ငါးရာတို့ကို
ထောက်ဆလျှင် သာကီဝင်မင်းသမီး ဇနပဒကလျာဏီ
သည် ဇိနးမဟူသော အရေအတွက်သို့ပင် မဝင်တော့ပါ၊
တစိတ်မျှ မမှီပါ၊ မနှိုင်းစာလောက်ပါ၊ စင်စစ်မှာမူ ဤ
နတ်သမီးငါးရာတို့ကသာ ပို၍ အဆင်းလှပါကုန်၏၊ ပို၍
ရှုချင်ဖွယ်ရှိပါကုန်၏၊ ပို၍နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) နန္ဒ.... သာသနာတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာနေလော့၊
နန္ဒ.....သာသနာတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာနေလော့၊ ခိုခြေ
အဆင်းရှိသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို ရရှိရန်အတွက် ငါ
ဘုရား အာမခံ (=တာဝန်ယူ)၏။ (=သင်ချစ်သားက
သာ သာသနာတော်၌ပျော်ရွှင်စွာနေ၍ တရားအားထုတ်
လျှင် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို ရရှိရန်အတွက် ငါဘုရား
အာမခံ၏ = တာဝန်ယူ၏-ဟု ဆိုလိုသည်)။

(အရှင်နန္ဒ) မြတ်စွာဘုရား....မြတ်စွာဘုရားသည်တပည့်
တော်အတွက် ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို

ရရှိရန် အာမခံ(=တာဝန်ယူ)နိုင်ပါမူ တပည့်တော်သည် သာသနာတော်ဝယ် ဘုရားရှင်အထံတော်၌ ပျော်ရွှင်စွာ နေပါတော့မည်—

ဤသို့ အပေး၊ အယူစကား မိန့်ကြားတော်မူပြီးနောက် မြတ်စွာ ဘုရားသည် ခဏအတွင်းမှာပင် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို လက်ရုံး၌ ဆွဲ၍ ခေါ်ယူသည့်ပမာ ခေါ်ဆောင်တော်မူ၍ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ ကွယ်ခဲ့ပြီးလျှင် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ ထင်ရှားဖြစ်တော်မူလာ၏။

(ဤ၌။ ။အဘယ့်ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားကိလေသာ နှိပ်စက်ခံနေရသည့် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို နတ်သမီးများကို ပြတော်မူ သနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—အရှင်နန္ဒ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်နေသော ကိလေသာတို့ကို အလွယ်နှင့် ပယ်ထုတ်ပို့ရန် နတ်သမီးများကို ပြတော်မူ၏။ ထင်ရှားစေဦးအံ့-လိမ္မာသော ဆေးဆရာသည် သလိပ်၊ သည်းခြေ၊ လေဒေါသတို့ ပြောများနေသောသူနာကို အလွယ်တကူနှင့် ဆေးကုလိုသည်ရှိသော် ရှေးဦးစွာ ဆီဆေးစသည်ဖြင့် ဒေါသတို့ကို ပွရွှန်းနပ်စေပြီး နောက်မှ အန်ဆေး၊ ဝမ်းလားဆေးတို့ဖြင့် ထိုဒေါသတို့ကို အလွယ်နှင့်ထုတ်ဆောင်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဝေနေယျတို့ကို ဆုံးမခြင်း၌ အတုမရှိ လိမ္မာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ဆေးသမားကြီးသည် ဘုရားတည်းဟူသော ဒေါသပြောများ၍နေသော အရှင်နန္ဒမထေရ်တည်းဟူသော သူနာကို နတ်သမီး အာရုံတည်းဟူသော ဒေါသနှုန်းနပ်ဆေး (=ဒေါသပွရွှန်းဆေး) တိုက်ကျွေးတော်မူသည်မှာ အရိယမဂ်တည်းဟူသော ကိလေသာအန်ဆေး၊ ဝမ်းလားဆေးတို့ဖြင့် ကိလေသာတည်းဟူသော ဒေါသတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ထုတ်တော်မူလိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အထူး မှတ်ယူရာ၏။

တဖန်-မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်နန္ဒ မထေရ်အတွက် သာသနာတော်တည်းဟူသော မြတ်သောအကျင့်ဖြင့် နေခြင်းကို အလိုရှိတော်မူသည် ဖြစ်ပါလျက် နတ်သမီးတို့နှင့် အတူတကွနေရခြင်းတည်းဟူသော—အဗြဟ္မစရိယဝါသအလိုငှါ အဘယ့်ကြောင့် အာမခံ=တာဝန်ယူတော်မူသနည်း-ဟု မေးရန်ရှိပြန်၏။ အဖြေကား—ဇနပဒကလျာဏီတည်းဟူသော အာရုံ၌ ကာလမြင့်ကြာ အခိုင်အမာ ကျရောက်နေသော ဘုရားကိလေသာကို အာဂန္တုကဖြစ်သည့် နတ်သမီးအာရုံ၌ ပြောင်းရွှေ့ပေးမှ

အလွယ်နှင့် စွန့်နိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် အာမခံ=တာဝန်ယူတော်
မူသည် ဟူပေ။ (မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဟောစဉ်=အာနုပုဗ္ဗိကထာ၌
သဂ္ဂကထာ=နတ်ရွာချမ်းသာနှင့်စပ်သော တရားစကား ဟောကြား
ထော်မှုခြင်းမှာ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်အတွက်သက်သေသာဓကဖြစ်သည်)
ဟု အထူးမှတ်ယူရ၏။ ဥဒါန ၄၊ ၁၅၄-၁၅၅-မှ)။

ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ရောက်သည့်အချိန်မှ စ၍
အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် နတ်သမီးတို့ကို ရယူလိုသည့်အတွက် နေ့
ည၌ဆက်ကာ ရဟန်းတရား အားထုတ်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို “ချစ်သားရဟန်းတို့...သင်ချစ်သား
တို့သည် နန္ဒရဟန်း၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းနေရာ အနီးဌာနဝယ်
‘ရဟန်းတပါးသည် မြတ်စွာဘုရားကို အာမခံထား၍ နတ်သမီး
တို့ကို ရယူလိုသောကြောင့် ရဟန်းတရားကို မနေမနားအားထုတ်
နေသတဲ့’ဟု ထိုထိုအရပ်၌ ပြောဆိုကြကာ လှည့်လည်ကြကုန်
လော့”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့သည် “ကောင်းပါပြီ
မြတ်စွာဘုရား...”ဟု ဝန်ခံကြကာ အရှင်နန္ဒမထေရ် ကြားလောက်
ရာအရပ်၌ “အရှင်နန္ဒသည် နတ်သမီးတို့ကို ရလိုမှုကြောင့် မြတ်
သောအကျင့်ကို ကျင့်နေသတဲ့၊ ထိုအရှင်နန္ဒအတွက် ခိုခြေအဆင်း
ရှိသော နတ်သမီးငါးရာတို့ကို ရဖို့ရန် မြတ်စွာဘုရားက အာမခံ=
တာဝန်ယူတော်မူခဲ့သတဲ့၊ အရှင်နန္ဒသည် ကြေးစား ဖြစ်စွာ
တကား၊ အရှင်နန္ဒသည် အဝယ်တော်ဖြစ်စွာတကား”ဟု ကြေးစား
ဟူသော စကားလုံး၊ အဝယ်တော် ဟူသော စကားလုံးတို့ဖြင့်
ပြက်ရယ်ကျီစယ် ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

ထိုစကားကို ကြားရ၍ အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် “ဤရဟန်းတို့
ကား တပါးသူကို ပြောကြသည် မဟုတ်၊ ငါ့ကိုသာ အကြောင်း
ပြု၍ ပြောဆိုကြ၏၊ ငါ၏ အလုပ်ကား မသင့်လျော်စွာတကား”
ဟူ၍၎င်း၊ “ငါသည် ဣန္ဒြေတို့ကို မစောင့်စည်းမှုကို အဓိပြု၍ ဤ
ကဲ့သို့ ရှက်ဖွယ်လိလိ အဖော်ရဟန်းတို့၏ ပြက်ရယ်ကျီစယ်မှုကို
ခံရလေသည်၊ ထိုဣန္ဒြေတို့ကို ငါကား ကောင်းစွာ နှိမ်နင်းစောင့်
စည်းပေတော့အံ့”ဟူ၍၎င်း အကြံတော်ဖြစ်ရှိကာ ထိုအချိန်မှစ၍
အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်၊ အထက်၊ အောက်၊ ဖိလာ

အထောင့်ဟူသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလိုလျှင် လောဘ၊ ဒေါသ-စသော အကုသိုလ်တရားတို့ မဖြစ်ပွားအောင် သတိ၊ သမ္ပဇာန် အမြဲယှဉ်၍ ကြည့်ရှုတော်မူခြင်းတည်းဟူသော = ဣန္ဒြိယသံဝရ ဥက္ကဋ္ဌပဋိပတ်ကို ကျင့်ကြံတော်မူလျက် ရဟန်းတရားကို ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေရာ မကြာမြင့်မီပင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ ရဟန္တာ မြဟ္မာကြီးတယောက်သည် သန်းခေါင်ယံ အချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ လာရောက် ရပ်တည်လျက် အရှင်နန္ဒမထေရ် ရဟန္တာဖြစ်ပြီဖြစ်ကြောင်း သတင်းကောင်းစကား လျှောက်သားလာလေ၏။ မြဟ္မာကြီး လျှောက်ထားသည့်စကား၏ အခြားမဲ့မှာပင် “အဘယ်သို့နည်း”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်တော်မှာလည်း “နန္ဒရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီ”ဟု သိမြင်သော အသိဉာဏ်တရား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။

အာမခံမှ လွတ်ခြင်း၊ လွတ်တော်မူခြင်း

အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် သူငယ်ချင်းရဟန်းတို့က ပြက်ရယ်ကျီစယ်ပြောင်လှောင်မှု ပြုအပ်သည်ရှိသော် “ငါသည် ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သည့် ဓမ္မဝိနယသာသနာတော်ဝယ် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် နတ်သမီးတို့ဘုံ ရရှိရေးအတွက် မြတ်စွာဘုရားကို အာမခံ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်အောင် ပြုမိခဲ့လေပြီ၊ ငါကား ဝန်လေးသော အမှုကို ပြုအပ်ခဲ့ပြီတကား”ဟု သံဝေဂကြံ စွာဖြစ်ရှိလျက် အရှက်၊ အကြောက်အားကြီးကာ ရဟန်းတရားကို မနေမနား ပွားများအားထုတ်၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် “ငါသည် မြတ်စွာဘုရားကို ထိုအာမခံ = တာဝန်ယူခြင်းမှ လွတ်စေတော့အံ့”ဟုကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေသည်။ ထိုသို့ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးနောက် နံနက်မိုးသောက် ရောက်သောအခါ အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်မှောက်သို့ သွားရောက်ရှိခိုးကာ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ထိုင်နေလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်အတွက် ခိုခြေအဆင်းရှိသည့် နတ်သမီးငါးရာတို့ကို

ရရှိဖို့ရန် မြတ်စွာဘုရားက အာမခံ = တာဝန်ယူတော်မူခဲ့ပါ၏။
မြတ်စွာဘုရား..... ရှင်တော်ဘုရားကို တပည့်တော်သည် ထို
အာမခံ = တာဝန်ယူချက်မှ လွတ်ပါ၏ ဘုရား”ဟု လျှောက်ထား
လေ၏။

ထိုအခါမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို“ချစ်သား
နန္ဒ...ငါဘုရားသည်လည်း ‘နန္ဒရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်ကို
မျက်မှောက်ပြုအပ်လေပြီ’ဟု ငါဘုရားစိတ်ဖြင့် သင်၏စိတ်ကို ပိုင်း
ခြား၍ သိပြီးဖြစ်သည်။ ဤတွင်မျှမက မြဟွာကလည်း သင်
ချစ်သား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြောင်း လာရောက်
လျှောက်ထားပြီး ဖြစ်လေသည်။ ချစ်သားနန္ဒ...သင်ချစ်သား၏
စိတ် စွဲလမ်းမှုကင်းလျက် အာသဝေါတရားတို့မှ ကျွတ်လွတ်သော
အခါကပင် (= သင်ချစ်သား အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော
အခါကပင်) ငါဘုရားသည် ထိုအာမခံချက် = တာဝန်ယူချက်မှ
လွတ်ပြီးဖြစ်လေတော့သည် (= သင်ချစ်သား၏စိတ် အာသဝေါ
တရားတို့မှ လွတ်ပြီးသည်၏အခြားမဲ့မှာပင် ငါဘုရားသည် ထို
အာမခံချက် = တာဝန်ယူချက်မှ သဘာဝအားဖြင့် လွတ်ပြီးဖြစ်
တော့သည်။ သင်ချစ်သားက အထူးလွတ်ရန်မလို)”ဟု မိန့်တော်
မူပြီးနောက် အရှင်နန္ဒမထေရ်၏ ခပ်သိမ်းသော အာသဝေါ
တရားတို့ကို ကုန်ခန်းစေပြီး ဖြစ်သည့်အတွက် သုခ, ဒုက္ခ-အစရှိ
သော လောကဓံတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း အလျှင်း
မရှိမှုဟူသော အနက်သဘောကို ထင်ရှားစွာ သိမြင်တော်မူသည့်
အတွက် လွန်စွာအားရမ်း ဝမ်းမြောက်တော်မူကာ ဤဆိုလတ္တံ့
သော ဥဒါန်းဂါထာကို ကျူးရင့်တော်မူလေ၏—

ယဿ နိတ္တိဇ္ဈော ပဏော၊

မဒ္ဓိတော ကာမကဏ္ဍကော။

ဓမ္မာဟက္ခယံ အနုပ္ပဇ္ဈော၊

သုခဒုက္ခေသု န ဝေဓတီ သ ဘိက္ခု။

ယဿ = အကြင်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဏော =
သံသရာနက်ရှိုင်း ချွံညှန်ပျောင်းကို။ နိတ္တိဇ္ဈော =

နိဗ္ဗာသဝှမ်း ထိုမှကမ်းသို့ ဖြောင့်တန်းတောက်လျောက်
 အရိယမဂ် တံတားဆောက်၍ ကူးမြောက်အပ်လေပြီ။
 ယဿ = အကြင်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမကဏ္ဍကော
 = လူနတ်မြဟွာ သတ္တဝါကို မခံသာအောင် ထိုးဆွသည့်
 ကိလေသကာမတည်းဟူသော ဆူးငြောင့်ကို။ မဒ္ဓိတော
 = အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် တုတ်လွင်ကန်ဖြင့် မကျန်မြဲလောက်
 ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးအပ်လေပြီ။ ယော = အကြင်အရိယာ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မောဟက္ခယံ = မောဟ၏ကုန်ရာ အရဟတ္တ
 ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ အနုပ္ပတ္တော = မဂ်ဉာဏ်လေးထောက်
 အစဉ်လျောက်၍ ဆိုက်ရောက်ခဲ့လေပြီ။ သ = သော ဘိက္ခု
 = ကိလေသာမဲ့ မှောင်ထုခဲကို ဖြိုခွဲပြီးလစ် ရဟန္တာ
 ဖြစ်သော ထိုရဟန်းသည်။ သုခဒုက္ခေသု = သုခ၊ ဒုက္ခ-
 စသည်ရှစ်တန် လောကဓံတို့ကြောင့်။ န ဝေဓတိ = ပုထုဇန
 သူငါများကဲ့သို့ စိတ်ထားမမှန် ယောက်ယက်ဆန်သည့်
 ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း အလျှင်းရှိတော်မမူချေ။

(ဂ) တေဒဂ်သွဲ့ထူး ရထော်မှုခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ် ဇေတဝန်ကျောင်း
 တိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူစဉ် အရိယသံဃာတို့
 အလယ်၌ အရှင်နန္ဒမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ ဣန္ဒြိ-
 ယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရာနံ ယဒိဒံ နန္ဒော = ရဟန်းတို့……ဣန္ဒြိ-
 ခြောက်ပါးတို့၌ တံခါးကို လုံခြုံစေကြသည့် ငါဘုရား၏
 တပည့်သာဝကရဟန်းတို့တွင် နန္ဒရဟန်းသည် အသာဆုံး
 အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏” —

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ = ဣန္ဒြိ-
 ခြောက်ပါး တံခါးကို လုံခြုံစေကြသောအရာ” ဝယ် အသာဆုံး
 အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား အခြားသောရဟန်းတို့ သည်လည်း ဣန္ဒြေကို စောင့်စည်းတော်မူကြသည်သာ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း အရှင်နန္ဒမထေရ်သည်ကား အခြားသောသာဝကတို့ ထက် ထူးချွန်စွာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလိုလျှင် ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း သတ္တကသမ္ပဇဉ်၊ သပ္ပာယ်သမ္ပဇဉ်၊ ဂေါစရသမ္ပဇဉ်၊ အသမ္မောဟသမ္ပဇဉ်တည်းဟူသော သမ္ပဇဉ်လေးပါးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားဆင်ခြင်ပြီးသော ကြည့်ရှုတော်မူလေ့ရှိ၏။ မှန်၏-ထိုအရှင်နန္ဒမထေရ်မြတ်သည် “ငါကား ဣန္ဒြေတို့ကို မစောင့်စည်းမှုကြောင့် သာသနာတော်ဝယ် မမွေ့လျော်ခြင်း-စသည် ဖောက်ပြန်မှုသို့ ရောက်ခဲ့ရလေပြီ။ ယင်းဣန္ဒြေမစောင့်စည်းမှုကိုပင်အတိုင်းထက်အလွန် နှိပ်ကွပ်ပေအံ့”ဟု အထူးလုံ့လအားသစ်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ အားကြီးသောဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပရှိသည်ဖြစ်၍၎င်း၊ ဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းခြင်းအတွက် လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်ကပင် အဓိကာရကောင်းမှု ပြုခဲ့သူဖြစ်ရကား ယင်းဣန္ဒြေတို့ကို စောင့်စည်းမှု၌ သူထက်ကဲချွန် အထွတ်အကိပ်ပြောက်ရောက်တော်မူသည်ဖြစ်၍၎င်း သမ္ပဇဉ်လေးပါးကို လက်မလွတ်စေပဲ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်ရှုတော်မူလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဤအရှင်နန္ဒမထေရ်ကိုသာ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဓါရတာ=ဣန္ဒြေခြောက်ပါး တံခါးခြောက်ပေါက်တို့ကို လုံခြုံစေသော အရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည် ဟု အထူးမှတ်ယူရ၏။)

ဤကား အရှင်နန္ဒမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၈) အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ မဟာကပ္ပိန မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် လည်း ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားနေစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို “ဘိက္ခုသြဝါဒက = ရဟန်းတို့ကို အံ့သြလောက်အောင် ဆုံးမဟောကြားသောအရာ”ဝယ် အသာ

ဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍ အဓိကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုဘိက္ခုသြဝါဒက တေဒဂ်ရာထူးကို ဆုတောင်းပတ္ထနာမှု ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ပတ္ထနာဆုတောင်း ပြည့်စုံမည့် အကြောင်းမျှာဒိတ်စကားမိန့်ကြားတော်မူလေသည်။ (အဂ်တ္တရ အဋ္ဌကထာ၌ မထေရ်မြတ်၏ ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော် အခါက ကောင်းမှုကို အရိပ်အမြှက်မျှသာ ဖော်ပြ၍ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝအကြောင်းကိုသာ အကျယ်ဖွင့်ပြလေသည်။ ဤ မဟာ ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ကား ဗုဒ္ဓဝင်စာဖတ် သူတော်စင်ပရိသတ်တို့ သဒ္ဓါ တရား ဖြစ်ပွားစေရန် ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာလာ မထေရ်၏ အကြား ကာလ ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုခဲ့ပုံကို ဖော်ပြဦးအံ့) —

ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူးဘဝ

ထို အရှင်မဟာကပ္ပိန အလောင်း အမျိုးကောင်းသားသည် ထိုဘဝ၌ အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စား လျက် တခုသောဘဝဝယ် ဗာရာဏသီပြည်၏အနီး ယက်ကန်း သည်တို့ရွာကြီးဝယ် ယက်ကန်းသည်အကြီးအမှူး ဖြစ်လေသည်။ ထိုအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆူရေပေါင်း တထောင်တို့သည် ဆောင်း လေးလ၊ နွေလေးလအားဖြင့် ရှစ်လကြာအောင် ဟိမဝန္တာ၌ နေထိုင်ကြ၍ မိုးလေးလကာလတို့ပတ်လုံး ဇနပုဒ်တိုက်နယ်၌ နေထိုင်တော်မူလေ့ ရှိကြကုန်၏။

ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် တကြိမ်၌မူ ဗာရာဏသီပြည်၏အနီး၌ ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်းတော်မူကြ၍ “ကျောင်းဆောက်လုပ်ရန် ဟတ္ထကံ = လက်အမှုကို မင်းကြီးထံ သွားရောက်၍ တောင်းခံကြ လော့” ဟု ပြောဆိုမှာကြား၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရှစ်ဆူတို့ကို ဗာရာဏသီ မင်းကြီးထံသို့ စေလွှတ်လိုက်ကြလေကုန်၏။ အထူးအားဖြင့် ထို အခါဝယ် ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ လယ်ထွန်မင်္ဂလာသဘင် ယင်အံ့ ဆဲသောကာလ ဖြစ်လေသည်။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် “ပစ္စေက

ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်များ ကြွလာတော်မူကြသတဲ့” ဟူသော သံတင်းကို ကြားသိရလျှင်ပင် အချိန်မဆိုင်းပဲ ထိုခဏမှာပင် ထွက်၍ ကြွလာသည့် အကြောင်းကို လျှောက်ထားမေးမြန်းပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရားတို့... ယနေ့ကား ကျောင်းဆောက်နိုင်ရန် အခါအခွင့် မရှိတော့ချေ၊ နက်ဖြန်ခါမှာလည်း တပည့်တော်များ၏ လယ်ထွန် မင်္ဂလာပွဲသဘင် ရှိ၍နေပါသည်။ သို့ပါ၍ ယနေ့မှနောက် သုံးရက် မြောက်နေ့ရောက်မှ ဆောက်လုပ်ပါရစေဘုရား” ဟု လျှောက်ထားပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ကို နက်ဖြန်ခါ ဆွမ်းခံကြရန် မပင့်မဖိတ်မိပဲ နန်းတွင်းသို့ဝင်လေ၏။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည် “အရင်တပါး ဖဲသွားကြကုန်အံ့” ဟု မင်းနန်းတော်မှ ဖဲကြွတော်မူခဲ့ကြလေကုန်၏။ ထိုခဏ၌ ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူး၏ဇနီးသည် တစုံတခု ပြုဖွယ်ကိစ္စဖြင့် ဗာရာဏသီပြည်သို့ သွားသည်ရှိသော် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ဖူးတွေ့ရ၍ ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရားတို့... အရှင်မြတ်တို့သည် အခါမဟုတ်သည်၌ အဘယ်ကြောင့် ကြွတော်မူလာကြပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည်လည်း အကြောင်းအရာကို အစမှစ၍ မိန့်ကြားတော်မူကြလေကုန်၏။ ထိုအကြောင်းကို ကြားသိရ၍ သဒ္ဓါ၊ ပညာနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ထိုယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူး၏ဇနီး အမျိုးသမီးသည် “အရှင်ဘုရားတို့... နက်ဖြန်ခါ တပည့်တော်မတို့၏ ဆွမ်းကို ကရုဏာရှေး၍ အလှူခံတော်မူကြပါဘုရား...” ဟု လျှောက်ထားပင့်ဖိတ်လေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့က “နုမ... ငါတို့ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများကား များလှကုန်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြလေလျှင် အမျိုးသမီးသည် “အဘယ်မျှ ရှိပါကုန်သနည်း အရှင်ဘုရားတို့...” ဟု မေးမြန်း လျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့က “တထောင်မျှ ရှိကြကုန်၏” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြလေလျှင် အမျိုးသမီးသည် “အရှင်ဘုရားတို့... ဤယက်ကန်းသည်ရှာ၌ ယက်ကန်းသည်အိမ်ထောင်ပေါင်း တထောင်တို့ နေကြပါသည်၊ တအိမ်ထောင် တအိမ်ထောင်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တပါးတပါး

အား ဆွမ်းလှူဒါန်းပါလိမ့်မည်၊ တပည့်တော်မ ပင့်လျှောက်သည့် ဆွမ်းကိုသာ လက်ခံ သာယာတော်မူကြပါကုန် ဘုရား၊ တပည့်တော်မပင်လျှင် ဦးစီး၍ အရှင်ဘုရားတို့၏အတွက် နေထိုင်ရာကျောင်းကိုလည်း ဆောက်လုပ်စေပါမည်ဘုရား” ဟု ပြတ်ပြတ်သားသား လျှောက်ထားလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ထိုအမျိုးသမီး၏ပင့်လျှောက်ချက်ကို လက်ခံ သာယာတော်မူကြလေကုန်၏။

ယက်ကန်းသည်မှူး၏ဇနီး ထိုအမျိုးသမီးသည် ရွာတွင်းသို့ဝင်၍ “အမောင်တို့.... အမိတို့.... ငါသည် တထောင်မျှ အတိုင်း အရှည်ရှိသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ဖူးတွေ့ရ၍ ပင့်ဖိတ်ခဲ့လေပြီ၊ အရှင်မြတ်များအတွက် နေထိုင်ရန်နေရာများကို စီမံကြကုန်လော့၊ ယာဂုဆွမ်း-စသည်တို့ကို ပြည့်စုံစေကြကုန်လော့” ဟု ကြွေးကြော် နှိုးဆော်လေ၏။ ထို့နောက် ရွာအလယ်၌ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်စေပြီးကာ နေရာများကို ခင်းထားစေပြီး နောက်တနေ့၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တထောင်တို့ကို နေရာအသီးသီး၌ ထိုင်နေစေပြီးနောက် မွန်မြတ်သော ခဲဘွယ်၊ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးပြီးလျှင် ဆွမ်းကိစ္စပြီးဆုံးသောအခါဝယ် ထိုရွာမှာနေကြသည့် ခပ်သိမ်းသောမိန်းမတို့ကို ခေါ်ဆောင်ခဲ့၍ ထိုအမျိုးသမီးမိန်းမတို့နှင့် အတူတကွ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကို ရှိခိုး၍ “အရှင်တို့ဘုရား.....ဝါတွင်းသုံးလ နေတော်မူကြရန် ခံဝန်ချက်ပေးသနားတော်မူကြပါ ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ ခံဝန်ချက်ကို ရယူပြီးမှ တဖန် ရွာတွင်း၌ “အမောင်တို့....အမိတို့...တအိမ်တအိမ်မှ ယောက်ျားတယောက် တယောက်ကျစီ ပုဆိန်,ပဲခွပ်-စသည် စွဲကိုင်ကြ၍ တောသို့ဝင်လျက် သစ်အဆောက်အဦတို့ကို ယူဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏အတွက် နေထိုင်ရန်ကျောင်းကို ဆောင်လုပ်စေချင်၏” ဟု ကြွေးကြော် နှိုးဆော်လေ၏။

ယက်ကန်းသည်ရွာနေ လူတို့သည် ထိုအမျိုးသမီး၏ နှိုးဆော်စကားကို ကြားရလျှင်ပင် တယောက်တယောက်လျှင် တကျောင်း

ကျ တကျောင်းကျစီ ညဉ့်သန့်ရာဌာန, နေ့သန့်ရာဌာနတို့နှင့် တကွ သစ်ရွက်မိုး သခံမ်းကျောင်းတထောင် ဆောက်လုပ်ကြ၍ မိမိ, မိမိ၏ သခံမ်းကျောင်း၌ ဝါကပ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင် မြတ်တို့ကို “အကျွန်ုပ်သည် ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးပါမည်၊ အကျွန်ုပ်သည် ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးပါမည်” ဟု သူ့ထက်ငါ သဒ္ဓါတိုးပွား ပြောကြား တာဝန်ယူကြ၍ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ရိုသေစွာ ပြုစုလုပ်ကျွေးကြလေကုန်၏။ ယက်ကန်းသည်မှူး၏ဇနီး ထိုအမျိုးသမီးသည် ဝါကျွတ်သောအခါမှာ “အမောင်တို့....အမိ တို့....မိမိ, မိမိ၏ သခံမ်းကျောင်း၌ ဝါလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော် မူပြီးကြသော (=ဝါကျွတ်တော်မူကြသော) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တို့အတွက် သင်္ကန်းလျှာအဝတ်များကို စီရင်ကြကုန်လော့” ဟု နှိုးဆော် ဆောက်တည်စေ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တဆူ, တဆူအား အသပြာတထောင်, တထောင်တန် သင်္ကန်းကို ပေးလှူစေလေ၏။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် ဝါကျွတ်ပြီး, သင်္ကန်းများလှူပြီးကြ သော် အနုမောဒနာတရား ဟောကြားဆုညွှန်း၍ ဖဲကြွတော်မူကြ လေကုန်၏။

သူကြွယ်အကြီးစာပူဇော်

ယက်ကန်းသည်ရှာ၌ နေသူ လူအပေါင်းတို့သည်လည်း ဤ ကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ကြ၍ ထိုဘဝမှစုစောကြသည်ရှိသော် တာဝတိံ သာ နတ်ပြည်၌ အဖွဲ့လိုက်နတ်သား, နတ်သမီးများ ဖြစ်ကြလေ၏။ ထိုသူတို့သည် တာဝတိံ သာ နတ်ပြည်၌ နတ်စည်းစိမ်ကို မြန်ရှက် စွာ ခံစားပြီးနောက် ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဗာရာဏသီပြည် သူကြွယ်များအိမ်တို့၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြလေ ကုန်၏။ ယက်ကန်းသည်မှူးသည် အကြီးဆုံးသူကြွယ်၏ သားဖြစ်၍ သူ၏ဇနီးသည်လည်း သူကြွယ်ကြီး၏သမီးပင် ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုအမျိုးသမီးအားလုံးတို့သည်ပင် အရွယ်သို့ရောက်ကြ၍ အရှင် သခင် လင်ယောက်ျား၏အိမ်သို့ လိုက်ပါကြရသည်ရှိသော် ရှေး ယက်ကန်းသည်ဘဝကအတိုင်းပင် ထိုထိုသူကြွယ်သားတို့၏ အိမ် တို့သို့ လိုက်ပါ ရောက်ရှိကြလေကုန်၏။

တနေ့သ၌ ကဿပမြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရာ ကျောင်းတိုက်တော်ဝယ် တရားနာဖို့ရန် ကြွေးကြော် နှိုးဆော် အပ်လေသော် “မြတ်စွာဘုရား တံရားဟောတော်မူလိမ့်မည်” ဟူသောသတင်းကို ကြား၍ ထိုသူကြွယ်အားလုံးတို့ပင် “တရား နာကြကုန်အံ့” ဟု ဇနီးမယား သူကြွယ်ကတော်တို့နှင့် အတူတကွ ကျောင်းတိုက်တော်သို့ သွားကြလေကုန်၏။ ထိုသူတို့ ကျောင်း တိုက်တော်အတွင်း ဝင်မိသောခဏမှပင် မိုးကြိုး သည်းစွာ ရွာ သွန်းလေ၏။ ဆွမ်းခံကိုယ်တော်၊ ဆွေမျိုးသာမဏေ-စသည် ရှိကြ သော အခြားလူတို့သည် ထိုဆွမ်းခံကိုယ်တော်၊ ဆွေမျိုးသာမ- ဏေ-စသည်တို့နေရာ ပရိဝုဏ်တို့သို့ မိုးလွှတ်အောင် ပြေးဝင် ခိုလှုံကြလေကုန်၏။

ထိုသူကြွယ် ဇနီးမောင်နှံစုံ တထောင်တို့သည်ကား ထိုကဲ့သို့ သော ဆွမ်းခံကိုယ်တော်၊ ဆွေမျိုးသာမဏေ-စသည်တို့ မရှိကြ သည့်အတွက် မည်သည့်ပရိဝုဏ်တွင်းသို့မျှ မဝင်ဝံ့ကြပဲ ကျောင်း တိုက်အလယ်မှာပင် ရပ်တည်ကြရင်း မိုးအစွတ်ခံကြရလေကုန်၏။ ထိုအခါ ကျန်သောသူကြွယ်တို့ကို အကြီးအမှူး သူကြွယ်သည် “အမောင်တို့....ငါတို့၏ ကိုးရာမဲ့ဟန် ဖောက်ပြန်ပုံကို ရှုကြလော့၊ အမျိုးကောင်းသားဆိုလျှင် ဤမျှဖြင့်ပင် ရှက်သင့်လှပြီ” ဟု ပြောဆို လေ၏။ ကျန်သူကြွယ်တို့က “အရှင်....အကျွန်ုပ်တို့တစုသည် အဘယ် ကောင်းမှု ပြုကြရပါမည်နည်း” ဟု မေးမြန်းကြလေလျှင် အကြီး အမှူးသူကြွယ်သည် “ငါတို့မှာ အကျွမ်းဝင်ရာဌာန မရှိကြခြင်း ကြောင့် ဤသို့သော ဖောက်ပြန်မှုသို့ ရောက်ကြရလေသည်၊ ငါတို့ အားလုံးပင် ဥစ္စာကိုစု၍ ပရိဝုဏ်တခု ဆောက်လုပ်ကြကုန်စို့” ဟု တိုင်ပင် အကြံပေးစကား ပြောကြားလေ၏။ ကျန်သောသူကြွယ် အားလုံးတို့က “ကောင်းပါပြီ အရှင်....” ဟု သဘောတူစကား ပြောကြားလေသော် အကြီးအမှူးသူကြွယ်က အသပြာတထောင်၊ ကျန်သောသူကြွယ်များက အသပြာငါးရာစီ၊ သူကြွယ်ကတော် များက အသပြာနှစ်ရာငါးဆယ်စီ အသီးအသီး ထည့်ဝင်လှူဒါန်း ကြလေသည်။ ထိုသူကြွယ်အိမ်ထောင်စု တထောင်တို့သည် ဥစ္စာကို

စုပေါင်း၍ အထွတ်တပ်သည့် ပြာသာဒ်တထောင် အရံရှိသည့် ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူရန် ကြီးစွာသော ပရိဝုဏ်ကျောင်းဝိုင်းကြီး စတင်တည်ဆောက်ကြလေ၏။ ပြုလုပ်ရမည့်အမှုသစ်က အားကြီးလှသောကြောင့် မူလ စုထားသောဥစ္စာ မလောက်ပြန်သော် တဖန်ရှေးစုဆောင်းလှူဒါန်းသောဥစ္စာအောက် ထက်ဝက်စီ ထက်ဝက်စီ လျော့ကာ စုဆောင်းလှူဒါန်းကြပြန်လေသည်။ ဤနည်းဖြင့် ပရိဝုဏ်ကျောင်းဝိုင်းကြီး ဆောက်လုပ်ပြီးလတ်သော် ကျောင်းလွှတ်(=ကျောင်းရေစက်ချ)သဘင် ဆင်ယင်ပြုလုပ်ကြလျက် ကဿပမြတ်စွာဘုရား အမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်အား ခုနစ်ရက်ကြာ မဟာဒါနကြီး လှူဒါန်းကြပြီးလျှင် ရဟန္တာပေါင်း နှစ်သောင်းတို့အား လှူဒါန်းရန်အတွက် သင်္ကန်းများကို စီမံအားထုတ်ကြလေကုန်၏။

သူကြွယ်ကတော်အကြီးအမှူး၏ ထူးကဲသော ဇောတနာ

အထူးသဖြင့် သူကြွယ်မှူးကြီး၏ဇနီး သူကြွယ်ကတော်ကြီးသည် အခြားသူခပ်သိမ်းတို့နှင့် ထပ်မျှညီတူ မပြုမူပဲ မိမိ၏ ပညာ၌ တည်ရှိကာ “သူ့ထက်ကဲချွန် သာလွန်အောင်ပြု၍ ငါသည်မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ပူဇော်မည်” ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇောပန်း) အဆင်း ဝါဝင်းသောအသွေးအရောင်ရှိသည့် အဖိုးတထောင်တန် သင်္ကန်းလျှာအဝတ်အထည်နှင့်တကွ လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇောပန်း) ခြင်းတောင်းကို ယူဆောင်ခဲ့၍ ကျောင်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားသောအခါ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်ကို လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇောပန်း) တို့ဖြင့် ပူဇော်ပြီးနောက် ထိုသင်္ကန်းလျှာအဝတ်စုံကို မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ ချထားပြီးလျှင်—

“မြတ်စွာဘုရား.... ဖြစ်လေရာရာ သံသရာဘဝ၌ တပည့်တော်မ၏ ကိုယ်သည် ဤလိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇောပန်း) အဆင်း ဝါဝင်းသော အသွေးအရောင်ရှိသည့် ဖြစ်ပါစေသား၊

တပည့်တော်မ၏ အမည်သည်လည်း အနောဇာ ဟူ၍သာလျှင် တွင်မည်သည် ဖြစ်ပါစေသား”—

ဟု ဆုတောင်းပတ္ထနာမူ ပြုလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဧဝံ ဟောတု = ဤဃခု သင်ဆုတောင်းသည့်အတိုင်း ဖြစ်စေ သတည်း” ဟု အနုမောဒနာပြုတော်မူလေ၏။

(ဂ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုသူအားလုံးတို့ပင် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကြ၍ ထိုဘဝမှ စုတေကြလေလျှင် နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကြ၍ ဤဘုရား မြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် နတ်ပြည်မှ စုတေခဲ့ကြ၍ သူကြွယ် အကြီးသည် ကုက္ကုဒ္ဓဝတီ မင်းနေပြည် ရွှေနန်းတော်၌ မဟာ ကပ္ပိနမည်သော မင်းသားဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် မဟာကပ္ပိနမင်းတရား ဖြစ်လေ၏။ ကျန်သောသူကြွယ်တို့သည် အမတ်မျိုး၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြလေ၏။ သူကြွယ်ကြီး၏ဇနီးသည် မဒ္ဒတိုင်း သာဂလမြို့ ရွှေနန်းတော်၌ မဒ္ဒမင်းသမီး ဖြစ်လာလေ၏။ ထိုမင်းသမီး၏ ကိုယ်ရေအဆင်းမှာ လိပ်ဆူးရွှေပန်း (အနော်ဇာ ပန်း) အဆင်း ဝါဝင်းသော အသွေးအရောင်ရှိခြင်းကြောင့် ရှေး ဆုတောင်းအတိုင်း ထိုမင်းသမီး၏ အမည်ကို “အနောဇာ” ဟူ၍ မှည့်ခေါ်ကြလေ၏။

အနောဇာမင်းသမီး အရွယ်သို့ရောက်လတ်သော် မဟာကပ္ပိန မင်း၏ နန်းအိမ်သို့ရောက်၍ အနောဇာဒေဝီ မိဖုရားကြီး ဖြစ်လာ လေသည်။ ကျန်သော သူကြွယ်ကတော်များသည်လည်း အမတ် မျိုး၌ အသီးအသီး ဖြစ်ကြ၍ အရွယ်သို့ရောက်ကြလေလျှင် ရှေး ရေစက်အတိုင်း အရှင်ဟောင်းအမတ်သားတို့၏ ဇနီးများ ဖြစ်လာ ကြလေကုန်၏။ ထိုသူအားလုံးတို့သည်ပင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး၏ စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်ကြရလေသည်။ သုံးဆောင်ကြရပုံမှာ—မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး အဆင်တန်းဆာစုံ ဝတ်ဆင်၍ ဆင်စီးပြီး ခရီးလှည့်လည်လျှင် ထိုအမတ်တထောင်တို့ သည်လည်း မင်းကြီးနည်းတူ ဆင်စီး၍ ခရီးလှည့်လည်ကြရ

ကုန်၏။ မင်းကြီး မြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ရထားဖြင့်ဖြစ်စေ ခရီးလှည့်လည်
တော်မူသောအခါ ထိုအမတ်တထောင်တို့သည်လည်း မင်းကြီး
နည်းတူ မြင်းဖြင့်၊ ရထားဖြင့် ခရီးလှည့်လည်ကြရကုန်၏။ ဤသို့
လျှင် ထိုသူတော်ကောင်းတထောင်တို့သည် အတူတကွ ပြုလုပ်ခဲ့
သော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် အတူတကွ
သာလျှင် စည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်ကြရလေကုန်၏။

မင်းကြီး မြင်းစေကျော်တို့ဖြင့် သတင်းစကား နာယူစေခြင်း

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးမှာ (၁) မလမည်သောမြင်း၊ (၂) မလ-
ဝါဟနမည်သောမြင်း၊ (၃) ပုပ္ဖမည်သော မြင်း၊ (၄) ပုပ္ဖဝါဟန
မည်သောမြင်း၊ (၅) သုပတ္တမည်သောမြင်း ဟူ၍ = မြင်းကျော်
၅-စီးတို့ ရှိကြလေသည်။ မင်းကြီးသည် ထို မြင်းကျော် ၅-စီးတို့
အနက် သုပတ္တမည်သောမြင်းကျော်ကို ကိုယ်တော်တိုင် စီးနင်း
သုံးဆောင်၍ ကျန်သည့် မြင်းကျော် ၄-စီးတို့ကို မြင်းစီးသူရဲ
ကောင်းတို့အား သတင်းစကား ဆောင်ယူရန် ပေးအပ်ထားလေ
သည်။ မင်းကြီးသည် ထို မြင်းစေကျော် သူရဲကောင်း ၄-ယောက်
တို့ကို စောစောစီးစီး မွန်မြတ်သောထမင်းဘောဇဉ်ကို ကျွေးမွေး
ပြီးလျှင် “အမောင်တို့....သွားကြကုန်၊ ကုက္ကုဋ္ဌဝတီ နေပြည်တော်မှ
ပတ်ဝန်းကျင် နှစ်ယူဇနာ သုံးယူဇနာတိုင်တိုင် လှည့်လည်ကြ၍
ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ = ရတနာသုံးပါးတို့ လောက၌ ပွင့်ပေါ်
ဖြစ်ထွန်းကြောင်း သတင်းကောင်းကို ကြားသိကြရလျှင် ထို
ချမ်းသာကြောင်း သတင်းကောင်းကို ငါ့အထံသို့ လျင်မြန်စွာ
ပို့ဆောင်ကြရမည်” ဟု မှာတမ်း၍ မြင်းစေကျော် သူရဲကောင်းတို့
ကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် အရပ်လေးမျက်နှာတို့သို့ စေလွှတ်တော်မူ၏။ ထို
မြင်းစေကျော် သူရဲကောင်းတို့သည် မြို့တံခါးလေးပေါက်တို့မှ
တယောက်စီထွက်ကြ၍ သုံးယူဇနာတို့တိုင်တိုင် လှည့်လည်ကာ
သတင်းစကား နားထောင်ကြပြီးလျှင် ရတနာသုံးပါး ဖြစ်ထွန်းပြီ
ဟူသော သတင်းကို မရကြပဲ မြို့တော်သို့ တဖန် ပြန်လာကြရ
ကုန်၏။

ရတနာသုံးပါးသတင်း ကြားသိရခြင်း

ထို့နောက် တနေ့သ၌ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် သုပတ္တမည်သော မြင်းကျော်ကို စီး၍ အမတ်တထောင် ခြံရံအပ်လျက် ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်လေလျှင် ကုန်သည်ငါးရာတို့ ခရီးပင်ပန်း နွမ်းနယ်သောသဘောရှိကြလျက် မြို့တော်သို့ ဝင်ကြသည်ကို မြင်လတ်၍ “ဤကုန်သည်တို့ကား ခရီးပန်း လာကြကုန်၏။ ကေနမချွတ်ပင် ဤကုန်သည်တို့ထံမှ သတင်းကောင်းတခုခုကို ကြားရလိမ့်မည်” ဟု ယုံကြည်မြော်လင့်ကာ ထိုကုန်သည်များကို ရှေ့တော်သို့ ခေါ်စေပြီးလျှင် “အမောင်တို့...အဘယ်အရပ်မှ လာကြသနည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကုန်သည်တို့က “အရှင်မင်းကြီး... ဤကုက္ကုဒ္ဓဝတီ မင်းနေပြည်မှ ယူဇနာ (၁၂၀) တရာနှစ်ဆယ်ထက်၌ သာဝတ္ထိမည်သောပြည် ရှိပါသည်။ ထိုသာဝတ္ထိပြည်မှ အကျွန်ုပ်တို့ လာကြပါသည်” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေလျှင် မင်းကြီးသည် တဖန်ဆက်၍ “အမောင်တို့...အမောင်တို့၏ သာဝတ္ထိပြည်အရပ်၌ တစုံတခု သတင်းထူး သတင်းဆန်း ဖြစ်ပေ၍ ထွန်းသည်များ ရှိပါသလော” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကုန်သည်များကလည်း “အရှင်မင်းကြီး...အခြား တစုံတခု လျှောက်ထားရန် သတင်းထူး သတင်းဆန်း မရှိပဲ။ စင်စစ်သော်ကား အကျွန်ုပ်တို့၏ သာဝတ္ထိပြည်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်” ဟု လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

မင်းကြီးသည် ထိုခဏ၌ပင် ဝီတိ ၅-မျိုး ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက် တစုံတရာကို မမှတ်မသားနိုင်ပဲ တမုဟုတ်မျှ အချိန်ကို လွန်စေပြီးနောက် “အမောင်တို့...အဘယ်လိုသတင်းစကား လျှောက်ထားလိုက်ကြသနည်း” ဟု မေးမြန်း၍ ကုန်သည်တို့ကလည်း “အရှင်မင်းကြီး...လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်” ဟု ထပ်မံလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မင်းကြီးသည် နှစ်ကြိမ်မြောက်၎င်း၊ သုံးကြိမ်မြောက်၎င်း ထိုနည်းအတူပင် အချိန်ကို လွန်စေ၍ လေးကြိမ်မြောက်၌ “အမောင်တို့...အဘယ်လိုသတင်းစကား လျှောက်ထားလိုက်ကြသနည်း” ဟု မေးမြန်းပြီးလျှင် ကုန်

သည်တို့ကလည်း “အရှင်မင်းကြီး...လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်”ဟု ရှေးနည်းအတူ ထပ်မံလျှောက်ထားကြလေသော် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် “အမောင်တို့.... အမောင်တို့အား ‘မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါသည်’ဟု သော ဤသတင်းစကား လျှောက်ထားကြသည့် အတွက် အသပြာတသိန်း ငါ ဆုတော်ပေးသနား၏”ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ မိန့်ဆိုပြီးလျှင် မင်းကြီးသည် တဖန် “အခြား တစုံတခု သတင်းထူးများ ရှိသေး၏လော”ဟု မေးတော်မူ၍ ကုန်သည်တို့ကလည်း “ရှိပါသည် အရှင်မင်းကြီး....လောက၌ တရားရတနာသည် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်”ဟု ထပ်မံ လျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုသတင်းကို ကြားသိရလျှင်လည်း ရှေးနည်းအတူပင် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ လေးကြိမ်မြောက်၌ “လောက၌ တရားရတနာသည် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်”ဟု ကုန်သည်တို့က လျှောက်ထားကြလေသော် “အမောင်တို့....အမောင်တို့အား ဤ‘တရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်’ဟုသော သတင်းစကား လျှောက်ထားကြသည့်အတွက်လည်း အသပြာတသိန်း ငါ ဆုတော်ပေးသနား၏”ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထို့နောက် မင်းကြီးသည် တဖန် “အမောင်တို့.... အခြား တစုံတခု သတင်းထူးများ ရှိသေး၏လော”ဟု မေးတော်မူ၍ ကုန်သည်တို့ကလည်း “ရှိပါသည် အရှင်မင်းကြီး....လောက၌ သံဃာရတနာသည် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်”ဟု ထပ်မံလျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် ထိုသတင်းကို ကြားသိရလျှင်လည်း ရှေးနည်းအတူပင် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေ၍ လေးကြိမ်မြောက်၌ “သံဃာ”ဟူသော ပုဒ်တစိတ်မျှ ကုန်သည်တို့က ပြောဆိုကြလျှင်ပင် “အမောင်တို့....အမောင်တို့အား ဤ‘သံဃာရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်’ဟုသော သတင်းစကား လျှောက်ထားကြသည့်အတွက်လည်း အသပြာတသိန်း ငါ ဆုတော်ပေးသနား၏”ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်တော်မူခြင်း

ထိုသို့မိန့်တော်မူပြီးလျှင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် အမတ်တထောင်ကို ကြည့်တော်မူ၍ “အမောင်တို့...အဘယ်သို့ ပြုကြမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး... အရှင်မင်းကြီးတို့ကော အဘယ်သို့ပြုကြမည်နည်း” ဟု မေးကြလေလျှင် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် “အမောင်တို့...ငါသည် ‘ဘုရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်ပွင့်ထွန်းနေပြီ၊ တရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပြီ၊ သံဃာရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေပြီ’ ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရသောကြောင့် ရွှေနန်းတော်သို့ တဖန် မပြန်နစ်တော့ပြီ၊ ဤနေရာမှပင် မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ သွားရောက်ပြီးလျှင် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ရဟန်းပြုတော့မည်” ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။ အမတ်တို့သည်လည်း “အရှင်မင်းကြီး...အကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း အရှင်မင်းကြီးတို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြပါမည်” ဟု တညီတညွတ်တည်း လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ရွှေပြား၌ စာလုံးအက္ခရာ အမှာစကား ရေးသားထွင်းထုစေပြီးလျှင် ကုန်သည်တို့ကို “အမောင်တို့...အနောဇာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် အမောင်တို့အား အသပြာသုံးသိန်း ငါ့ကိုယ်စား ဆုပေးသနားလိမ့်မည်၊ ငါ့အထူး မှာတမ်းလိုသည်မှာ - အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးကို ‘မင်းကြီးက အရှင်မိဖုရားကြီးအား မင်း၏စည်းစိမ် အစိုးရ ဂုဏ်သိရအားလုံးကို စွန့်ပေးအပ်ပြီတဲ့၊ အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစံသုံးဆောင်တော်မူပါလော့’ ဟု အမောင်တို့ လျှောက်ထားကြရမည်။ အကယ်၍ များ အမောင်တို့ကို အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးက ‘မင်းကြီး အဘယ်မှာနည်း’ ဟု မေးခဲ့လျှင် ‘မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ ရဟန်းပြုတော့မည်ဟု ထွက်ကြသွားပါပြီ’ ဟု အမောင်တို့ လျှောက်ထားကြပါလေ” ဟု နှုတ်ဖြင့် မှာတမ်းပြောဆိုပြီးလျှင် ကုန်သည်တို့လက်၌ ရွှေပြားကိုအပ်၍ လွှတ်လိုက်လေ၏။ အမတ်တို့သည်လည်း မိမိ၊မိမိတို့၏ အမတ်ကတော်များထံသို့ ထိုနည်းအတိုင်း သတင်းစကား မှာကြား ပို့သစေကြလေ၏။ မင်းကြီး

သည် ကုန်သည်တို့ကို လွှတ်လိုက်ပြီးလျှင် သုပတ္တမြင်းကျော်ကို စီး၍ အမတ်တထောင်ခြံရံအပ်လျက် ထိုခဏမှာပင် တောထွက် တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရား အသင့်စောင့်ကြိုနေတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်တော်မူမည့်နေ့၌ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူလေလျှင် အမတ်တထောင်အခြံအရံနှင့်တကွသော မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးကို မြင်တော်မူ၍ “ဤမဟာကပ္ပိနမင်းသည် ကုန်သည်တို့၏ အထံမှ ရတနာသုံးပါးတို့ ဖြစ်ပေ၊ ပွင့်ထွန်းကြောင်း သတင်းကောင်းကို ကြားသိ၍ ထိုကုန်သည်တို့၏သတင်းစကားကို အသပြာသုံးသိန်းတို့ဖြင့် ပူဇော်ပြီးလျှင် မင်းစည်းစိမ်ကို ပယ်စွန့်၍ အမတ်တထောင်ခြံရံအပ်လျက် ငါဘုရားကိုရည်စူး၍ ရဟန်းပြုလိုသည်ဖြစ်၍ နက်ဖြန် တောထွက်လာလိမ့်မည်၊ ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းသည် အမတ်တထောင် အခြံအရံနှင့်တကွပင် ပဋိသန္တိဒါပတ္တ ရဟန္တာဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ငါဘုရားသည် ထို မဟာကပ္ပိနမင်းအား ခရီးဦးကြိုမှုကို ပြုပေအံ့” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင်နောက်တနေ့၌ ရွာစားငယ်ကို ခရီးဦးကြိုဆိုသော စကြဝတေးမင်းကဲ့သို့ ကိုယ်တော်တိုင်ပင် သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ယူတော်မူ၍ ယူဇနာတရာနှင့်ဆယ်ခရီးတိုင်အောင် ကြိုဆိုသွားရောက်တော်မူကာ စန္ဒဘာဂါအမည်ရှိသော မြစ်၏ဆိပ်ကမ်း ပညောင်ပင်ရင်း၌ ရောင်မြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ကို လွှတ်တော်မူကာ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

မဟာကပ္ပိနမင်း မြစ်သုံးတန်ကို ကူးမြောက်ခြင်း

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည်လည်း အမတ်တထောင်နှင့် တကွ မြင်းကိုယ်စီ စီးလျက် တောထွက်လာသည်ရှိသော် မြစ်တခုသို့ ရောက်၍ “ဤမြစ်ကား အဘယ်အမည်ရှိသော မြစ်နည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ အမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး....ဤမြစ်ကား အပရစ္ဆာ အမည်ရှိပါ၏” ဟု လျှောက်ထားကြလေသော် “အမောင်

တို့.....ဤအပရစ္ဆာမြစ်၏ ပမာဏကား အဘယ်မျှရှိသနည်း”ဟု မေးပြန်လေ၏။ အမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး....ဤမြစ်၏ ပမာဏကား အနက်အားဖြင့် တဂါဝုတ်ရှိ၍ အကျယ်အားဖြင့် နှစ်ဂါဝုတ်တို့ရှိပါသည်”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် “ဤမြစ်ကမ်းနား၌ လှေဖြစ်စေ ဖောင်ဖြစ်စေ ရှိသလော”ဟု မေးပြန်လေ၏။ အမတ်တို့က “မရှိပါ အရှင်မင်းကြီး....” ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မင်းကြီးသည်—

“လှေ၊ ဖောင်တို့ကို ရှာကြံကြည့်ရှုနေစဉ်ပင် ငါတို့ကို ဇာတိ = ပဋိသန္ဓေတည်နေခြင်းတရားက ဇရာ = အိုမင်းခြင်းတရားသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နေဘိတကား၊ ဇရာ = အိုမင်းခြင်းတရားက မရဏ = သေခြင်းတရားသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နေဘိတကား။ ငါသည် ယုံမှားကင်းသူဖြစ်၍ ရတနာသုံးပါးတို့ကို ရည်ညွှန်းကာ တောထွက်လာသူ စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏။ ငါ့အဖို့ရာ ထိုရတနာသုံးပါးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဤရေသည် ရေကဲ့သို့ မဖြစ်ပါစေလင့်” —

ဟု ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဆင်ခြင်လျက် “ဣတိပိသော ဘဂဝါ အရဟံ သဗ္ဗာသဗ္ဗုဒ္ဓေါ” — အစရှိသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအောက်မေ့ကာ—

ဘဝသောတံ ဟဝေ ဗုဒ္ဓေါ၊ တိဏ္ဍော လောကန္တဂ္ဂ ဝိဒ္ဓု။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

ဗုဒ္ဓေါ = သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထားမြတ်ဘုရားသည်။ ဟဝေ = စင်စစ်ကေန့်အမှန်ပင်။ ဘဝသောတံ = ဘဝသုံးသွယ် ရေပြင်ကျယ်ကို။ တိဏ္ဍော = နိဗ္ဗူထုတ်ချောက် မှာကမ်းရောက်အောင် ကူးမြောက်တော်မူပြီးလေပြီ။ ဝါ-ကူးမြောက်တော်မူပြီး ဖြစ်ရကား။ လောကန္တဂ္ဂ = လောက၏အဆုံးသို့ နှလုံးကြည်ဖြူ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေပြီ။ ဝိဒ္ဓု = ခပ်သိမ်းသော တရားကို

ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူလေပြီ။ ဧတေန သစ္စ-
ဝဇ္ဇေန = ဝစီမင်္ဂလာ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။ မေ =
မဟာကပ္ပိန နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ = မြတ်ဘုရား
ထံမှောက် ရဟန်းပြုရန် သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဇ္ဈတု
= အန္တရာယ်မမှောက် ရန်မနှောက်ပဲ ထမြောက်ကုံလုံ
ပြည့်စုံပါစေသတည်း။—

ဤဂါထာကို နတ်ကတွတ်တွတ် ရှုတ်ဆိုလျက် အခြံအရံအမတ်
တယောင် သိန္ဓောမြင်းတယောင်တို့နှင့် အတူတကွ နှစ်ဂါဝုတ်
အပြန်ကျယ်သော ရေအပြင်ကို ကူးလေ၏။ သိန္ဓောမြင်းတို့သည်
ကျောက်ဖျာပေါ်၌ကဲ့သို့ ပြေးသွားကြလေ၏။ ခွါဖျားတို့ကိုသော်မှ
လည်း ရေကြည်တပေါက် မစွတ်မစိုချေ။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ထိုအပရစ္ဆာမြစ်ကို ကူးပြီး ရှေ့သို့
ဆက်၍ ခရီးနှင့်ပြန်လေသော် ဒုတိယမြစ်တခုကို တွေ့ပြန်လေ၍
“ဤမြစ်ကား အဘယ်အမည်ရှိသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ အမတ်
တို့က “နီလဝါဟိနီ အမည်ရှိပါ၏ အရှင်မင်းကြီး...” ဟု လျှောက်
ထားကြလေသော် မင်းကြီးသည် “အမောင်တို့... ဤနီလဝါဟိနီ
မြစ်၏ ပမာဏကား အဘယ်မျှရှိသနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။
အမတ်တို့သည် “အရှင်မင်းကြီး... ဤနီလဝါဟိနီမြစ်၏ ပမာဏ
ကား အစောက်အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ အပြန့်အကျယ်အားဖြင့်၎င်း
ယူဇနာဝက် ရှိပါ၏” ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ (အကြွင်း ရှေး
နည်းအတူတည်း)။ မင်းကြီးသည် ထိုနီလဝါဟိနီမြစ်ကို “သွာက္ခာ-
တော ဘဂဝတာ ဓမ္မော” အစရှိသည်ဖြင့် ဓမ္မာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း
ကို စီးဖြန်းအောက်မေ့ကာ—

“ယဒိ သန္တိဂမော မဂ္ဂေါ၊ မောက္ခော စစ္စန္တိကံ သုခံ။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊ ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

မဂ္ဂေါ = လောကုတ္တရာတရား အရိယမဂ်လေးပါးသည်။
ယဒိ = ဇာတု = စင်စစ်ကေန အမှန်ပင်။ သန္တိဂမော =
နိဗ္ဗာန်ထုတ်ချောက် ရောက်စေနိုင်၏။ မောက္ခောစ = အရိယ
မဂ်ဖြင့်ရောက်အပ် နိဗ္ဗာန်တရားမြတ်သည်လည်း။ အစ္စန္တိကံ

သုခံ = ချမ်းသာစင်စစ် ကေနိဖြစ်၏။ ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန =
ဝစီမင်္ဂလာ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။ မေ = မဟာကပ္ပိန နာမ
သမုတ် အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ = မြတ်ဘုရားထံမှောက် ရဟန်းပြုရန်
သွားရောက်ခြင်းသည်။ သမိဇ္ဈတု = အန္တရာယ်မမှောက် ရန်
မနှောက်ပဲ ထမြောက်ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေသတည်း။—

ဤဂါထာကို နှုတ်ကတွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုလျက် အခြံအရံအမတ်
တထောင် သိန္ဓောမြင်းတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ ယူဇနာဝက်
အပြန်ကျယ်သော ရေအပြင်ကို ကူးလေ၏။ ရှေးနည်းအတူပင်
သိန္ဓောမြင်းတို့သည် ကျောက်ဖျာပေါ်၌ကဲ့သို့ ပြေးသွားကြ၍ ခွါ
ဖျားတို့ကိုသော်မှလည်း ရေကြည်တပေါက် မစွတ်မစိုချေ။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် ထိုနီလဝါဟိနိမြစ်ကို ကူးပြီး ရှေ့သို့
ဆက်၍ ခရီးနှင်ပြန်လေသော် တတိယမြစ်တခုကို တွေ့ပြန်လေ၍
“ဤမြစ်ကား အဘယ်အမည်ရှိသနည်း” ဟု မေးလေ၏။ အမတ်
တို့က “စန္ဒဘာဂါ အမည်ရှိပါ၏ အရှင်မင်းကြီး...” ဟု လျှောက်
ထားကြလေသော် မင်းကြီးသည် “အမောင်တို့... ဤ စန္ဒဘာဂါ
မြစ်၏ ပမာဏကား အဘယ်မျှရှိသနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။
အမတ်တို့သည် “အရှင်မင်းကြီး... ဤစန္ဒဘာဂါမြစ်၏ ပမာဏ
ကား အစောက်အနက်အားဖြင့်၎င်း၊ အပြန့်အကျယ်အားဖြင့်၎င်း
တယူဇနာ ရှိပါ၏” ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ (အကြွင်း
ရှေးနည်းအတူတည်း)။ မင်းကြီးသည် ဤစန္ဒဘာဂါမြစ်ကိုကား
“သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော” — အစရှိသည်ဖြင့်
သံဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းအောက်မေ့ကာ—

“သံဃော ဝေ တိဏ္ဍကန္တာရော၊
ပုညက္ခေတ္တော အနုတ္တရော။
ဧတေန သစ္စဝဇ္ဇေန၊
ဂမနံ မေ သမိဇ္ဈတု။

သံဃော = ပရမတ္ထအရိယာ သံဃာတော်မြတ်သည်။
ဝေ = စင်စစ်ကေနိ အမှန်ပင်။ တိဏ္ဍကန္တာရော = သသရာ

ခရီးခဲကို အံ့အဲစလောက် ဖက်ကမ်းရောက်အောင် ကူး
မြောက်ပြီးဖြစ်တော်မူပေ၏။ အနုတ္တရော = အတုမရှိ လွန်
မြတ်ဘိသော။ ပုညက္ခေတ္တော = ကောင်းမှုမျိုးကို စိုက်ပျိုး
ကြံချရာ လယ်ယာမြေစစ် ပုညခေတ်လည်း ဖြစ်ပါပေ၏။
တေန သစ္စဝဇ္ဇေန = ဝစီမင်္ဂလာ ဤသစ္စာစကားကြောင့်။
မေ = မဟာကပ္ပိန နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်၏။ ဂမနံ =
မြတ်ဘုရားထံမှောက် ရဟန်းပြုရန် သွားရောက်ခြင်းသည်။
သမိဇ္ဈတု = အန္တရာယ်မမှောက် ရန်မနှောက်ပဲ ထမြောက်
ကုံလုံ ပြည့်စုံပါစေသတည်း။ —

ဤဂါထာကို နှုတ်ကတွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုလျက် အခြံအရံအမတ်
တထောင် သိန္ဓောမြင်းတထောင်တို့နှင့် အတူတကွ တယူဇနာ
အပြန်ကျယ်သော ရေအပြင်ကို ကူးလေ၏။ ရှေးနည်းအတူပင်
သိန္ဓောမြင်းတို့သည် ကျောက်ဖျာပေါ်၌ကဲ့သို့ ပြေးသွားကြ၍
ခွါဖျားတို့ကိုသော်မှလည်း ရေကြည်တပေါက် မစွတ်မစိုချေ။ ။
(ဤမဟာကပ္ပိနမင်းကြီး မြစ်သုံးတန် ကူးသည့် သုံးဂါထာတို့ကို
မဟာကပ္ပိနထေရာပဒါန်ပါဠိမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်သည်)။

မြတ်စွာဘုရားနှင့်တွေ့၍ ရဟန်းပြုကြခြင်း

မင်းကြီးသည် ထိုစန္ဒဘာဂါမြစ်ကို ကူးမြောက်၍သွားလျှင်ပင်
ပညောင်ပင်ရင်း၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူသော မြတ်စွာ
ဘုရား၏ကိုယ်တော်မှ ထွက်ပေါ်ကွန့်မြူး၍နေသော ရောင်ခြည်
တော်မြောက်သွယ်တို့ကို အံ့ဩစဖွယ် ဖူးတွေ့ရလေ၏။ ထိုအချိန်၌
ပညောင်ပင်ကြီးတပင်လုံးရှိ ပင်စည်၊ အကိုင်း၊ အခက်၊ အရွက်တို့
မှာ ရွှေသားစတိပမာ ဝါဝင်းထိန်ဝေလျက် ရှိကြကုန်၏။ ထို
အခါ မင်းကြီးသည် “ဤအရောင်ကား လ၏အရောင်လည်း
မဟုတ်၊ နေ၏အရောင်လည်း မဟုတ်၊ နတ်၊ မာရ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်-
စသည်တို့တွင် တဦးဦး၏အရောင်လည်း မဟုတ်၊ မချွတ်ကေန်
အမှန်ပင် ငါမြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ ရဟန်းပြုရန် လာ
ရောက်သည်ကို ဂေါတမနွယ်ဖွား ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီး

မြင်တော်မူသည် ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု အမှန်အတိုင်းပင် ဆင်ခြင် ကြံစည်မိလေ၏။

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် တို့ခဏမှပင် မြင်းကျောက်ကုန်း ထက်မှ ဆင်းသက်၍ ကိုယ်ကိုညွတ်ကာ ရောင်ခြည်တော်ကွန့်မြူး ရာသို့ အစဉ်လိုက်ပါလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့ ဆည်း ကပ်ပြီးလျှင် ဆေးဒန်းမြင်းသီလာရေ၌ နစ်မြုပ်ငုပ်သောသူကဲ့သို့ ဘုရားရောင်ခြည်တော်တို့၏ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ မြတ်စွာ ဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် အမတ်တထောင်တို့နှင့်အတူ တကွ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမဟာကပ္ပိနမင်းကြီးအား မဂ်ဖိုလ်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမြတ် သော တရားလမ်းစဉ်ဖြစ်သည့် (၁) ဒါနကထာ = ဒါနနှင့်စပ် သော တရားစကား၊ (၂) သီလကထာ = သီလနှင့်စပ်သော တရား စကား၊ (၃) သဂ္ဂကထာ = နတ်ရွာသူဂတိနှင့်စပ်သော တရား စကား၊ (၄) မဂ္ဂကထာ = မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း လမ်း ကောင်းကျင့်စဉ်နှင့်စပ်သော တရားစကားတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောကြားတော်မူလေ၏။ ဒေသနာနိဂုံး ပြီးဆုံးသောအခါ မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးသည် အမတ်တထောင်နှင့် တကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။

ထိုအခါ အားလုံးပင် နေရာမှထ၍ ရှင်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းခံကြလေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဤအမျိုးကောင်း သားတို့၏ အဖို့ရာ ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်၊ သင်္ကန်း လာရောက်မည် လော”ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလတ်သည်ရှိသော် “ဤ အမျိုး ကောင်းသားတို့သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတထောင်အား သင်္ကန်းစုံရေ တထောင် လှူခဲ့ဘူးကြပြီ။ ဤတွင်မျှမကသေး ကဿပမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါကလည်း ရဟန္တာပေါင်း ထေရ်နှစ်သောင်း တို့အား သင်္ကန်းစုံရေပေါင်း နှစ်သောင်းတို့ကို လှူခဲ့ဘူးကြပြီ။ ဤ အမျိုးကောင်းသားတို့အဖို့ရာ ဣဒ္ဓိမယ သပိတ်၊ သင်္ကန်းများ ကိုယ် သို့ ရောက်လာခြင်းမှာ အထူးတဆန်း အံ့ဘနန်းမဟုတ်တော့ ချေ—အလွယ်နှင့်ပင် ရောက်မည်သာ”ဟု သိဟော်မူ၍ လက်ျာ

လက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူပြီးလျှင် “ထေ ဘိက္ခုဝေါ-အစရှိ သည်ဖြင့် = ရဟန်းတို့...လာကြလေ့။ သင်ချစ်သားတို့ တောင်း ပန်အပ်သော ရှင်, ရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူကြလေ့။ တရားတော်ကို ငါဘုရား ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်လေပြီ။ သင်ချစ်သားတို့ သည် ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ အဆုံးကို ပြုခြင်းငှါ သိက္ခာသုံးရပ် မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်ကြလေ့” ဟု ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုသို့ ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူလိုက်သည် နှင့်တပြိုင်နက် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီးနှင့်တကွ အမတ်တယောင်တို့ သည် ဣဒ္ဓိမယပရိက္ခရာတို့ သူ့နေရာနှင့်သူ အဆင်သင့် ဆင်ယင် ပြီးသား ဖြစ်ကြလျက် အဝါ ၆၀-ရသော (= သက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိပြီး) မထေရ်ကြီးများပမာ လှူအသွင်ကွယ်ပျောက် ရဟန်းအဖြစ် သို့ ရောက်ကြ၍ ကောင်းကင်သို့ တက်ကြကော့ တဖန် ပြန်၍ ဆင်းပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ ထိုင်နေကြလေကုန်၏။

ကုန်သည်များ အနာဇာမိဖုရားကြီးထံ
သွားရောက်ကြခြင်း

သာဝတ္ထိပြည်သား ထိုကုန်သည်များသည်လည်း ကုက္ကုဒ္ဓဝတီ ရွှေနန်းတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ မင်းကြီးက စေလွှတ်လိုက် ကြောင်းကို မိဖုရားကြီးအား သံတော်ဦးတင် လျှောက်ထားစေ ပြီးလျှင် အနာဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးက “လာရောက်ကြစေ” ဟူ၍ အခွင့်ပြုစကား ပြန်ကြားပြောဆိုအပ်လေလျှင် ရွှေနန်းတော်သို့ ဝင်၍ မိဖုရားကြီးကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးကြကာ အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌ ရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ မိဖုရားကြီးနှင့်ကုန်သည် တို့ အပြန်အလှန် မေးကြ၊ ဖြေကြသည်မှာ—

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့...အဘယ်အကြောင်းကြောင့် ဤ ရွှေနန်းတော်သို့ လာရောက်ကြသနည်း။

(ကုန်သည်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး..... အကျွန်ုပ်တို့ကို မင်းကြီးက အရှင်မိဖုရားကြီးတို့ထံ စေလွှတ်အပ်ပါကုန်

သည်။ အကျွန်ုပ်တို့အား အသပြာသုံးသိန်း ဆုလာဘ်တော်
များ ပေးသနားတော်မူလိုက်ကြပါတဲ့။

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့....အမောင်တို့သည် အလွန်
များစွာ ပြောဆိုကြဘိ၏။ အမောင်တို့သည် မင်းကြီး၏
အပေါ်၌ အဘယ်သို့သော ဥပကာရကျေးဇူးကို ပြုအပ်
ကြသနည်း၊ အဘယ်သို့သော ကျေးဇူးဥပကာရ၌ မင်းကြီး
သည် စိတ်တော်ကြည်လင်၍ အမောင်တို့အား ဤမျှသော
ဆုလာဘ်ကို ပေးသနားစေတော်မူသနည်း။

(ကုန်သည်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး.... အကျွန်ုပ်တို့သည်
မင်းကြီးအပေါ်၌ အခြားဥပကာရကျေးဇူးကို ပြုအပ်ကြ
သည် မဟုတ်ပါ။ စင်စစ်သော်ကား အကျွန်ုပ်တို့သည်
မင်းကြီးအား သတင်းထူးတရပ်ကို လျှောက်တားကြပါ
သည်။ ထို့ကြောင့် မင်းကြီးစိတ်တော်ကြည်၍ ဤမျှ
(အသပြာသုံးသိန်း)သော ဆုလာဘ်ကို အကျွန်ုပ်တို့အား
ပေးသနားစေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့....ထိုသတင်းထူးကို ငါ့အား
ကော ပြောကြား လျှောက်ထားနိုင်ကြပါမည်လော။

(ကုန်သည်များ) လျှောက်ထားနိုင်ပါသည် အရှင်
မိဖုရားကြီး....။

(မိဖုရားကြီး) အမောင်တို့....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လျှောက်
ထားကြလော့။

(ကုန်သည်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး....လောက၌ ဘုရား
ရတနာ ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပါပြီ—

မိဖုရားကြီးသည် ထိုသတင်းကိုကြားလျှင်ပင် မင်းကြီးနည်းတူ
ပီတိ ၅-မျိုး ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက် သုံးကြိမ်တိုင်အောင် တစုံတခုကို
မမှတ်မသားနိုင်ပဲ လေးကြိမ်မြောက်၌ “ဘုရားရတနာ”ဟူသော
ပုဒ်တစ်စိတ်ကိုမျှ....ကြားသိရလျှင်ပင် “အမောင်တို့....ဤဘုရား
ရတနာဟူသောပုဒ်၌ မင်းကြီးက အမောင်တို့အား အဘယ်မျှ

ဆုလာဘ်ပေးသနားလိုက်သနည်း” ဟု မေး၍ ကုန်သည်တို့က “အရှင်မိဖုရားကြီး...အသပြာတသိန်း ဆုလာဘ်ပေးသနားတော် မူလိုက်ပါသည်” ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် “အမောင်တို့.... ဤသို့စဉ် ထူးဆန်းအံ့ဘနန်း ကြားရခဲလှသည့် သတင်းစကားကို ကြားသိရပါလျက် မင်းကြီးသည် အမောင်တို့အား ဆုလာဘ်ငွေ အသပြာတသိန်းမျှ ပေးသနားတော်မူလိုက်သည်မှာ သတင်း တန်ဖိုးနှင့်မလျော် မသင့်တော်သည်ကို ပြုအပ်ဘိ၏၊ ငါတမူကား အမောင်တို့အား ငါ၏ ဆင်းရဲသားလက်ဆောင် အသပြာ သုံးသိန်းတို့ကို ပေးပါ၏။ မင်းကြီးအား အမောင်တို့သည် အခြား မည်သည့်သတင်းထူးများကိုလည်း လျှောက်ထားအပ် သေးသနည်း” ဟု မေးမြန်းလေ၏။ ကုန်သည်တို့သည် ကျန်သော တရားရတနာ ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်းသတင်း၊ သံဃာရတနာ ဖြစ် ပေါ်နေကြောင်းသတင်း = ဤသတင်းနှစ်ရပ်တို့ကိုလည်း အစဉ် အတိုင်း ဆက်၍ လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ မိဖုရားကြီးသည် ရှေးနည်းအတူပင် ဝီတိ ၅-မျိုး ကိုယ်လုံးဖြိုးလျက် သုံးကြိမ် တိုင်အောင် တစုံတခုကို မမှတ်မသားနိုင်ပဲ လေးကြိမ်မြောက်၌ ထိုအတူပင် တရားဟူသော ပုဒ်တစိတ်၊ သံဃာဟူသော ပုဒ်တစိတ် ကိုမျှ ကြားရလျှင်ပင် အသပြာသုံးသိန်းစီ သုံးသိန်းစီ ဆုလာဘ် ပေးသနားစေလေ၏။ ဤသို့လျှင် ကုန်သည်တို့သည် မင်းကြီးပေး သည့် ဆုလာဘ် အသပြာသုံးသိန်း၊ မိဖုရားကြီးပေးသည့် ဆုလာဘ် အသပြာ ကိုးသိန်းအားဖြင့် (၁၂၀၀၀၀၀) အသပြာ တသန်း နှစ်သိန်း ဆုလာဘ်တို့ကို ရရှိကြလေကုန်၏။

ထို့နောက်မှ မိဖုရားကြီးသည် ကုန်သည်တို့ကို “အမောင်တို့... ယခုအခါ မင်းကြီး အဘယ်အရပ်မှာနည်း” ဟု မေး၍ ကုန်သည် တို့က “အရှင်မိဖုရားကြီး... ‘မြတ်စွာဘုရားကို ရည်ညွှန်း၍ ငါ ရဟန်းပြုတော့မည်’ ဟု တောထွက်သွားပါပြီ” ဟု လျှောက်ထား ကြလေလျှင် မိဖုရားကြီးသည် “မင်းကြီးက ငါ့အား အဘယ်သို့ သော သတင်းစကားကို မှာကြားပေးအပ်လိုက်ပါသေးသနည်း” ဟု မေးပြန်လေ၏။ ကုန်သည်တို့သည် မင်းကြီးမှာကြားလိုက်

သည့်အတိုင်း “အရှင်မိဖုရားကြီး....မင်းကြီးက အရှင်မိဖုရားကြီး
 တို့အား မင်း၏စည်းစိမ် အစိုးရဂုဏ်သိရအားလုံးကို စွန့်ပေးအပ်
 ပြီတဲ့၊ အရှင်မိဖုရားကြီးတို့သည် အလိုရှိတိုင်း မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစံ
 သုံးဆောင်တော်မူကြပါကုန်”တဲ့ ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြ
 လေ၏။ ဟုမ္မာန် မိဖုရားကြီးက ကုန်သည်တို့ကို “အမောင်တို့.....
 အမတ်တယောင်တို့သည်ကား ယခုအခါ အဘယ်အရပ်မှာနည်း”
 ဟု မေးလေလျှင် ကုန်သည်တို့သည် မိမိတို့ တွေ့မြင်ခဲ့ရသည့်
 အတိုင်း “အရှင်မိဖုရားကြီး....အမတ်များသည်လည်း ‘ငါတို့သည်
 မင်းကြီးနှင့်အတူပင် ရတနာပြုကြကုန်အံ့’ ဟု လိုက်ပါသွားကြပါပြီ”
 ဟု လျှောက်လားကြလေကုန်၏။

အနောဇာမိဖုရားကြီး အမတ်ကတော်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍
 တောထွက်ခြင်း

အနောဇာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် အမတ်ကတော်တတောင်တို့
 ကို ခေါ်စေပြီးလျှင် ထိုအမတ်ကတော်တို့နှင့် တိုင်ပင်နှီးနှော
 စကား ပြောဆိုသည်မှာ—

(မိဖုရားကြီး) အမိတို့....အမိတို့အိမ်သား အမတ်များ
 သည် “မင်းကြီးနှင့်အတူ ရတနာပြုကြကုန်အံ့” ဟူ၍ လိုက်
 ပါသွားကြပြီ၊ ရှင်မတို့သည် အဘယ်အမှု ပြုကြမည်နည်း။

(ကတော်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး ထိုအမတ်တို့က
 ကျွန်တော်မတို့အား အဘယ်သို့သော သတင်းစကားကို
 ပါးအပ်လိုက်ပါသတဲ့နည်း။

(မိဖုရားကြီး) အမိတို့အိမ်သား ထိုအမတ်များက မိမိ
 တို့၏ စည်းစိမ်အားလုံးကို အမိတို့အား ပေးစွန့်အပ်ခဲ့ပြီတဲ့၊
 အမိတို့သည် ထိုစည်းစိမ်ကို အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်ခံစံကြ
 ကုန်တဲ့။

(ကတော်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး....အရှင်မိဖုရားကြီးတို့
 ဧကော အဘယ်အမှုကို ပြုကြပါမည်နည်း။

(မိဖုရားကြီး) အမိတို့... ထို ငါ၏အရှင် မဟာကပ္ပိနမင်း ကြီးသည် ရတနာသုံးပါးပွင့်ထွန်းကြောင်းသတင်းစကား ကြားသိရ၍ ခရီးလမ်း၌ ရပ်တည်ရင်းကပင် အသပြာ သုံးသိန်းတို့ဖြင့် ရတနာသုံးပါးတို့ကို ပူဇော်ပြီးလျှင် မင်းစည်းစိမ်ကို တံတွေးပေါက်ပမာ စွန့်ပယ်ခွါလျက် “ငါ့ရဟန်းပြုတော့မည်” ဟု တောထွက်တော်မူနှင့်လေပြီ။ ငါတမူကား ရတနာသုံးပါးတို့ ပွင့်ထွန်းဖြစ်ပေါ်ကြောင်း သတင်းကောင်းကြားသိရ၍ ရတနာသုံးပါးတို့ကိုအသပြာ ကိုးသိန်းတို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်ပြီးကုန်ပြီ။ ဤမင်းစည်းစိမ် မည်သည် မင်းကြီး၏ အဖို့ရာသာ ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်စေနိုင် သည် မဟုတ်၊ ငါ့အဖို့ရာလည်း ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်စေနိုင်သည် သာ ဖြစ်၏။ မင်းကြီး ထွေးစွန့်၍ သွားသော တံတွေး ပေါက်ကို ပညာရှိမူ အဘယ်သူသည် ပုဆစ်တုပ်ကာ ခံတွင်းဖြင့် ခံပါမည်နည်း = မခံမည်သာ ဖြစ်၏။ ငါ့အား မင်းစည်းစိမ်ဖြင့် အလိုမရှိ = ငါသည် မင်းစည်းစိမ်ကို မလိုချင်၊ ငါသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားကိုရည်ညွှန်းကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် သွားရောက်၍ ရဟန်း ပြုပေအံ့။

(ကတော်များ) အရှင်မိဖုရားကြီး....ကျွန်တော်မတို့သည် လည်း အရှင်မိဖုရားကြီးတို့နှင့်အတူတကွပင် ရဟန်းပြုကြ ပါကုန်အံ့။

(မိဖုရားကြီး) စွမ်းနိုင်ကြလျှင် ကောင်းပါသည် အမိ တို့....။

(ကတော်များ) စွမ်းနိုင်ကြပါသည် အရှင်မိဖုရားကြီး....။

ထိုအခါ မိဖုရားကြီးသည် “ကောင်းပြီအမိတို့....၊ ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် လာသွားကြစို့” ဟု ပြောဆိုကာ ရထားစီးရေ တထောင်ကို ကစေ၍ ရထားထက်သို့ တက်စီးပြီးလျှင် ထိုအမတ်ကတော် တထောင်တို့နှင့်အတူတကွ ပြည်မှထွက်ခဲ့၍လမ်းခရီးအကြားဝယ် ပဌမမြစ်ကို တွေ့ရလေသော် မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး အမတ်တို့ကို

မေးသည့်နည်းအတူ မေးမြန်း၍ ခပ်သိမ်းသော အကြောင်းကို ကြားသိရပြီးလျှင် “မင်းကြီး ကူးသွားသောလမ်းကို ကြည့်ရှုရှာဖွေ ကြလော့” ဟု ပြောဆိုမိန့်ကြား၍ “အရှင်မိဖုရားကြီး...သိန္ဓောမြင်း တို့၏ခြေရာကိုမျှ မတွေ့ မမြင်ကြရပါကုန်” ဟု ပြန်ကြား လျှောက် ထားအပ်လေသော် မိဖုရားကြီးသည် “ငါ၏သခင် မဟာကပ္ပိန မင်းကြီးကား ရတနာသုံးပါးတို့ကို ရည်ညွှန်း၍ တောထွက် တော်မူလျက် သစ္စာပြုကာ ဤမြစ်ကို ကူးသန်းသွားရောက်တော် မူသည် ဖြစ်လိမ့်မည်။ ငါသည်လည်း ရတနာ သုံးပါးတို့ကို ရည်ညွှန်း၍ တောထွက်ခဲ့လေပြီ။ ထိုရတနာသုံးပါးတို့၏ အာနု ဘော်ကြောင့်ပင် ဤမြစ်ရေသည် ရေကဲ့သို့ မဖြစ်ပါစေလင့်” ဟု ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကို ဆင်ခြင်အောက်မေ့၍ ရထား တထောင်ကို မြစ်ရေအပြင်၌ မောင်းနှင်စေလေ၏။ ထိုအခါ ရေအပြင်သည် ကျောက်ဖျာကဲ့သို့ ဖြစ်၍နေ၏။ ရထားဘီးတို့၏ အကွပ်အနားကိုမျှ ရေမစွတ်မစိုချေ။ ဤနည်းဖြင့်ပင် ကျန်သော မြစ်နှစ်တန်တို့ကိုလည်း မင်းကြီးအတူ ကူးမြောက်ခဲ့လေ၏။ (ဤတွင်ရှေ့ကား ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ် ရေးသားအပ် သော စကားစုံတည်း၊ ဤမှနောက်၌ အံ ဋ္ဌ ၁-ဖွင့်ပြချက် အတိုင်း ရေးသားဖော်ပြပေအံ့) —

အနောဇာဒေဝီ မိဖုရားကြီးသည် တတိယမြောက်ဖြစ်သည့် စန္ဒဘာဂါမြစ်ကို ကူးမြောက်မိလျှင်ပင် ပညောင်ပင်ရင်း၌ သီတင်း သုံးထိုင်နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ရလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း “ဤ အမျိုးသမီးတို့၏ အဖို့ရာ မိမိတို့၏ အရှင်သခင် လင်ယောက်ျားတို့ကို တွေ့မြင်ရလျှင် ဆန္ဒရာဂသည် ဖြစ်ပေါ်၍ မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုလေရာ၏။ တရားကိုလည်း ဖြောင့်ဖြောင့် နာယူနိုင်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင် သိမြင်တော်မူသဖြင့် ထိုသူတို့ အချင်းချင်း မမြင်ရ လေအောင် တန်ခိုးဖန်ဆင်းမှု ပြုတော်မူလေ၏။ ထိုအမျိုးသမီး အားလုံးတို့သည်လည်း စန္ဒဘာဂါမြစ်ဆိပ်ကမ်းမှ တက်၍ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးကာ ထိုင်နေကြလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်

ထိုအမျိုးသမီးတို့အား တရားစကား ဟောကြားတော်မူလေ၏။
ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ အားလုံးသော အမျိုးသမီးတို့
သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြ၍ အချင်းချင်း မိမိတို့၏
အရှင်သခင် လင်ယောက်ျားတို့ကို မြင်ကြရလေကုန်၏။ မြတ်စွာ
ဘုရားသည် “ဥပ္ပလဝဏ္ဏာထေရီမသည် လာရောက်စေသတည်း”
ဟု ကြံစည်အောက်မေ့တော်မူလျှင်ပင် ထေရီမသည် လာရောက်၍
အားလုံးသော အမျိုးသမီးတို့ကို ရဟန်းမ ပြုပေးပြီးလျှင် ခေါ်
ဆောင်၍ ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်လေ၏။ မြတ်စွာ
ဘုရားသည် ရဟန်းတထောင်ကို ခေါ်ဆောင်တော်မူ၍ ကောင်း
ကင်ခရီးဖြင့် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်သို့ကြွရောက်တော်မူလေ၏။

အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်ကိုအကြောင်းပြု၍
ဓမ္မပဒဂါထာကို ပေ ၁တော်မူခြင်း

ထို့နောက် အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ်သည် ရဟန်းတရား
ပွားများအားထုတ်သဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်လတ်သော
အခါမိမိ၏ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ်ရောက် ပြီးမြောက်သည်ကို
သိ၍ မိမိအနီးနေ တပည့်ရဟန်းတထောင်တို့အား တရားဟောဖို့
ရန် ကြောင့်ကြအားထုတ်မှု ပြုတော်မမူပဲ အရဟတ္တဖိုလ်သမာပတ်
ချမ်းသာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေလျက် တောသို့ ကပ်ရောက်စဉ်
၎င်း၊ သစ်ပင်ရင်းသို့ ကပ်ရောက်စဉ်၎င်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်
ရောက်စဉ်၎င်း “အံ့ဟော သုခံ၊ အဟော သုခံ=ဩ...ချမ်းသာစွာ၊
ဩ...ချမ်းသာစွာ”ဟု အမြဲမပြတ် ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူလေ၏။
အခြားရဟန်းတို့သည် ထိုဥဒါန်းကိုကြားသိကြရ၍ “ကပ္ပိနမထေရ်
သည် ပြည်စည်းစိမ်ကို အမှတ်ရ အောက်မေ့ကာ ဥဒါန်းကျူးရင့်
နေသည်”ဟု အထင်လွဲစကား ပြောကြားကြကုန်၏။ ထို့နောက်
ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ထိုအကြောင်းကို
လျှောက်ထားကြလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ငါ၏သား
တော် ကပ္ပိနထေရ်ကျော်သည် မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာကို
အာရုံပြု၍ ဥဒါန်းကျူးရင့်သည်”ဟု မိန့်တော်မူ၍ ဓမ္မပဒ၌ ဤ
တရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏—

ဓမ္မပီတိ သုခံ သေတိ၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ။
အရိယပ္ပဝေဒိတေ ဓမ္မေ၊ သဒါ ရမတိ ပဏ္ဍိတော။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့...။
ဓမ္မပီတိ=အမြိုက်ကိုးပါး လောကုတ္တရာတရားကို ရှင်အား
ဝဝ သောက်သုံးရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိပ္ပသန္ဓေန
စေတသာ=ဥပတ္တိလေသကင်းစင် အထူးကြည်လင်သော
စိတ်ဖြင့်။ သုခံ=ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ။ သေတိ
=အိပ်ရ၏။ (ဝါ) သုခံ သေတိ = လေးဖြာယာပထ
ချမ်းသာစွာနေရ၏။ ပဏ္ဍိတော = ခန္ဓာကိုယ်ရေး ထောက်
တွေးသိမြင် ပညာရှင်သည်။ အရိယပ္ပဝေဒိတေ = ဘုရား
အစရှိသည့် အရိယာသူမြတ်တို့ ဟောကြားအပ်သော။
ဓမ္မေ = ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ့် ခုနှစ်ပါး၌။
သဒါ = နေ့ညဉ့်ဆက်ကာ အခါခပ်သိမ်း။ ရမတိ =
မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်ပေ၏။

(ဒေသနာတော် အဆုံး၌ များစွာသောသူတို့
သောတာပန် အရိယာ စသည် ဖြစ်ကြလေကုန်သည်။
ဓမ္မပဒ၊ ဌ ၁၊ ၃၅၉-မှ) ။

အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အနီးနေတပည့်တို့ကို
တရားဟောတော်မူခြင်း

ထို့နောက် တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကပ္ပိန
မထေရ်၏ အနီးနေတပည့်ရဟန်းတထောင် (ရှေးကအမတ်များ)
တို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ “ရဟန်းတို့...အသို့နည်း = ဘယ့်နှယ်လဲ၊
သင်တို့ဆရာသည် သင်တို့အား တရားကို ဟော၏လော” ဟု
မေးတော်မူ၏။ ရဟန်းတထောင်တို့က “မြတ်စွာဘုရား...တပည့်
တော်တို့ဆရာသည် တပည့်တော်တို့အား တရားမဟောပါ၊
တရားဟောရန်အလုပ် ကြောင့်ကြံအားထုတ်မှုမပြုပဲ မျက်မှောက်
ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ကြောင်းဖြစ်သည့် အရဟတ္တဖိုလ်
သမာပတ်ကိုသာ-မပြတ်အားထုတ်လျက် နေတော်မူပါ၏၊ တပည့်

တပါးအားမျှ အဆုံးအမ ဩဝါဒမျှကိုပင် မပေးပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာကပ္ပိန မထေရ်ကို ခေါ်စေတော်မူ၍ ချစ်သားကပ္ပိန...သင်ချစ်သား သည် အန္တေဝါသိက = အနီးနေတပည့်တို့အား အဆုံးအမ ဩဝါဒမျှကိုပင် မပေးဟူသည် မှန်သလော”ဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ်က “မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မဟာ ကပ္ပိနမထေရ်ကို “ဗာဟိတပါပ အန္တတ္ထကြောင့် မြာဟ္မဏမည်ငြား အိုချစ်သား.....ဤသို့ မပြုပါလင့် = တရားမဟောပဲ မနေပါလင့်၊ ယနေ့မှစ၍ သင်ချစ်သားသည် အန္တေဝါသိက = အနီးနေတပည့် ရဟန်းတထောင်တို့အား တရားကို ဟောပါလော့”ဟု တိုက်တွန်း စကား မိန့်ကြားတော်မူ၏။

မထေရ်မြတ်သည် “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား”...ဟု မြတ်စွာ ဘုရား၏ တိုက်တွန်းချက်စကားကို ဦးထိပ်ရွက်ပန်ဆင်၍ တရား တပွဲတည်း၌ပင် ရဟန်းတထောင်အား တရားကို ဟောကြား၍ အားလုံး (ရဟန်းတထောင်လုံး) တို့ကိုပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်စေတော်မူလေ၏။ ။ (ဤအချက်သည်ပင် မထေရ်၏ အဖို့ရာ တေဒဂ်ဆွဲထူးရကြောင်း လုပ်ငန်းရပ်ဖြစ်လေသည်။)

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယာသံဃာတို့ အလယ်၌ ထိုင်နေတော်မူကာ အစဉ်အတိုင်း မထေရ်မြတ်တို့ကို တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရဉ္စိ ထားတော်မူသည်ရှိသော် အရှင် မဟာကပ္ပိနမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကောနံ ဘိက္ခူနံ ဘိက္ခု-
ဩဝါဒကာနံ ယဒိဒံ မဟာကပ္ပိနော = ရဟန်းတို့....
ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမကြသည့် ငါဘုရား၏တပည့်
သာဝကရဟန်းတို့တွင် မဟာကပ္ပိနရဟန်းသည် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြွက်တော်မူကာ “ဘိက္ခုသြဝါဒက = ရဟန်း
ယောက်ျားတို့ကို ဆုံးမသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး
= တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူလေ၏။

ဤကား အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၃၉) အရှင်သာဂတမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်သာဂတမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်
လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ
မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာ
ဘုရား၏တရားဒေသနာကိုနာယူစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်း
တော်တပါးကို “တေဇောကသိဏဈာန်ကို ဝင်စားရာ၌ ကျွမ်း
ကျင်လိမ္မာကြသော ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး =
တေဒဂ်ရာထူး”၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်လတ်၍ အဓိကာရ
ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကို ပြုပြီးလျှင် ထိုတေဇောဓာတုကုသလ =
တေဇောကသိဏဈာန်ကို ဝင်စားရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှုဝယ်
အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရကို ဆုတောင်း
ပတ္တနာမှု ပြုလေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာ
ဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(ခ) နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထို အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်
ကောင်းမှုကို ပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့
လျက် ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် သာဝတ္ထိပြည်၌
သာဂတမည်သော ပုဏ္ဏားလုလင်ဖြစ်၍ နောက်တချိန်ဝယ် မြတ်စွာ
ဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရသဖြင့် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွား
တိုးတက်ကာ သာသနာဝန်ထမ်း ရဟန်းပြု၍ လောကီဈာန်သမာ
ပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို ဖြစ်ပွားစေပြီးလျှင် ထိုဈာန်သမာပတ်တို့၌ အလွန်

နိုင်နင်းခြင်းသို့ ရောက်ရှိလေ၏။ လောကီအဘိညာဏ် ၅-ပါးတို့၌
လေ့လာနိုင်နင်းခြင်းသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

အရှင်သာဂတ နဂါးကို ဆုံးမခြင်း

(ဝိနည်း ပါဏိတ်ပါဠိတော် သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်မှ ထုတ်နုတ်
ဖော်ပြပေအံ့) - တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားသည် စေတိယတိုင်း၌
ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလတ်သော် ဘဒ္ဒဝတိက-မည်သောရွာသို့
ရောက်တော်မူလေ၏။ (ရွာစည်းရိုး အလွန်ကောင်းသောကြောင့်
ထိုရွာ၏အမည်မှာ ဘဒ္ဒဝတိကရွာဟု တွင်မည်လေသည်)။ နွား
ကျောင်းသား၊ ဆိတ်ကျောင်းသား၊ လယ်ထွန်သမား၊ ခရီးသွား
သောသူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးက
ပင် မြင်ကြ၍ “မြတ်စွာဘုရား....သရက်ပင်ဆိပ်သို့ ကြွတော်မမူပါ
လင့်၊ သရက်ပင်ဆိပ်ရသေ့၏ ကျောင်းသင်္ခမ်း၌ လျင်လည်းလျင်
ကြမ်းလည်းကြမ်းသည့် အဆိပ်ရှိသော တန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံသော
နဂါးသည် နေပါ၏ဘုရား၊ ထိုနဂါးသည် မြတ်စွာဘုရားကို
မညှဉ်းဆဲပါစေလင့်”ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားကြကုန်၏။
ဤသို့ လျှောက်ဆိုအပ်သော် မြတ်စွာဘုရားသည် ဆိတ်ဆိတ်သာ
လျှင် နေတော်မူ၏။

(ဤ၌။ ။ သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အကြောင်းအဋ္ဌပ္ပတ္တိအကျဉ်းချုပ်
ကား—ထိုသရက်ပင်ဆိပ်ဝယ် ကူးတို့ပျိုရွှံစားသော လှေသမားတဦး
ရှိလေသည်၊ တချိန်တွင် များစွာသောခရီးသွားညွှတ်သည်တို့သည် ထို
လှေသမားနှင့်အဆင်မပြေ ပဋိပက္ခရန်သူများဖြစ်ကြ၍ ထိုလှေသမားကို
ရိုက်ပုတ်သတ်ဖြတ်ကြလေသည်။ ထို လှေသမားသည် ဆန့်ကျင်သော
စိတ်ဖြင့် ဆုတောင်းပတ္တနာမူ ပြုခဲ့သောကြောင့် ထိုသရက်ပင်ဆိပ်၌ပင်
တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးမားသော နဂါးမင်းဖြစ်လာလေသည်။

ထိုနဂါးမင်းသည် နယ်ပယ်နေသူ လူတို့အပေါ် အလွန်ဆန့်ကျင်
သော စိတ်ရှိခြင်းကြောင့် မိမိတန်ခိုးဖြင့် မိုးမရွာသင့်သော အခါ၌သာ
မိုးကို ရွာသွန်းစေ၏၊ ရွာသင့်သောအခါ၌ကား မိုးကို မရွာသွန်းစေ၊
သို့ရကား ထိုနယ်ပယ်၌ ကောက်စပါးတို့သည် မပြည့်မစုံ မအောင်မြင်
ကြလေကုန်။ ထိုစေတိယတိုင်း၌နေသူ လူခပ်သိမ်းတို့သည်လည်း ထို
အန္တရာယ်ငြိမ်းစိမ့်သောငှါ နှစ်စဉ် နှစ်စဉ် ပူဇော်မှုကို ပြုကြကုန်၏။

ထိုနဂါးနေရန်အတွက်လည်း သင်္ခမ်းကျောင်းတခု ဆောက်လုပ်ပေးကြ
လေသည်။ ဤကား သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အဋ္ဌပုတ္တိအကြောင်း
အကျဉ်းချုပ်တည်း။ ။အံ ၄ ၁၊ မျက်နှာ ၂၅၁-မှ)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ထိုသရက်ပင်ဆိပ်ဖြင့်ပင် ကမ်း
သို့တက်၍ ရဟန်းအပေါင်းခြံရံတော်မူအပ်လျက် “ထိုအရပ်၌ပင်
ညဉ့်သီတင်းသုံး နေတော်မူမည်” ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်
ကြွတော်မူလေသည်။ အစိုးရိမ်ကြီးကြ၍ နွားကျောင်းသား၊
ဆိတ်ကျောင်းသား၊ လယ်ထွန်သမား၊ ခရီးသွားသော သူတို့က
သုံးကြိုက်တိုင်တိုင်ပင် မကြွရောက်ရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား
အပ်သော်လည်း အကြောင်းကိုသိတော်မူပြီးဖြစ်၍ ဆိတ်ဆိတ်သာ
လျှင် နေတော်မူ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အစဉ်အတိုင်း ဒေသစာရီ ကြံချီ
တော်မူ၍ ဘဒ္ဒဝတိကရွာသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူကာ ထိုရွာ၌
သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာဂတသည် သရက်
ပင်ဆိပ် ရသေ့ကျောင်းသင်္ခမ်းသို့ သွားရောက်၍ နဂါးနေရာ
မီးတင်းကုပ်သို့ ဝင်လျက် မြက်ဖျာကို ခင်းပြီးလျှင် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ
(=တင်ပလွင်ခွေ)နေကာ ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထားလျက်
ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ရှေးရှု သတိကိုဖြစ်စေ၍ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။

နဂါးသည် အရှင်သာဂတ ဝင်လာသည်ကို မြင်လျှင်ပင် နှလုံး
မသာယာသဖြင့် အခိုးလွှတ်လေ၏။ အရှင်သာဂတကလည်း
ဣဒ္ဓိဝိဓတန်ခိုးဖြင့် ထိုထက်လွန်ကဲသော အခိုးကို လွှတ်တော်မူ၏။
ထိုအခါ နဂါးသည် မိမိ၏အမျက်ဒေါသကို မချုပ်တည်းနိုင်
သည်းမခံနိုင်ရကား မီးအလျံတွေတဖွားဖွား လွှတ်လေတော့၏။
အရှင်သာဂတကလည်း တေဇောကသိဏဇာန်ကို ပင်စား၍
နဂါးလွှတ်သည့်အလျံထက် ကဲလွန်သော မီးအလျံများကို လွှတ်
တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ နဂါးသည် “ဤရဟန်းကား ဟန်ခိုးကြီးလှ၏တကား”
ဟု အရှင်သာဂတမထေရ်၏ခြေရင်း၌ ဝပ်စင်း၍ “အရှင်ဘုရား....

အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားတို့အား ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်းကပ် ပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ အရှင်သာဂတမထေရ်က “ငါ့အား ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်ရန် ကိစ္စမရှိ၊ မြတ်စွာဘုရား အားသာ ကိုးကွယ်ရာဟု ဆည်းကပ်လေ”ဟူ၍ မိန့်တော်မူလေ လျှင် နဂါးမင်းသည် “ကောင်းပါပြီ” ဟု ပန်ခံပြီးနောက် သရဏဂုံ တည်သူဖြစ်ကာ ထိုအချိန်မှစ၍ တမံတယောက်ကိုမျှ ညှဉ်းဆဲမှု မပြုတော့ချေ၊ မိုးကိုလည်း အချိန်မှန်မှန် ရွာသွန်းစေ၏။ သို့ရကား ကောက်စပါးတို့သည်လည်း ကောင်းစွာပြည့်စုံကြလေကုန်၏။ ။ (ဤစကားပိုဒ်ကား အံ ဌ ၁၊ မျက်နှာ ၂၅၂-မှ ဖြစ်သည်)။

ထို့နောက် အရှင်သာဂတမထေရ်သည် နဂါးကို နိုင်နင်းစွာ ဆုံးမတော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်ရှိရာ ဘဒ္ဒဝတိကရွာသို့ သွားရောက်တော်မူလေ၏။

ကောသမ္ဗိပြည်ဖက်သို့ ခရီးဆက်ခြင်း

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ဘဒ္ဒဝတိကရွာ၌ ချေချွတ်ဆုံးမ သင့်သူ ရှိသလောက် သီတင်းသုံးနေတော်မူပြီးလျှင် ကောသမ္ဗိ ပြည်သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလေ၏။ ကောသမ္ဗိပြည်သား ဥပါသကာများသည် “သရက်ပင်ဆိပ်၌နေသော နဂါးနှင့်အတူ အရှင်သာဂတသည် နိုင်အောင် စစ်ထိုးတော်မူသတဲ့” ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိပြီးသား ဖြစ်ကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား သည် အစဉ်အတိုင်း ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလေသော် ကော သမ္ဗိပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ကောသမ္ဗိပြည်သား ဥပါ သကာများသည် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦး ကြိုဆိုကြပြီးလျှင် အရှင်သာဂတမထေရ်ထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးနောက် မထေရ်ကို ရှိခိုး ကြပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ရပ်တည်ကြလျက် “အရှင် ဘုရား.....အရှင်ဘုရားတို့အဖို့ရာ အဘယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းသည် ရခဲပါ သနည်း၊ နှစ်မြှိုက်ဖွယ်လည်း ဖြစ်ပါသနည်း၊ တပည့်တော်များ သည် အဘယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းကို စီရင်ကြရပါမည်နည်း” ဟု လျှောက် ထားကြကုန်၏။

ဤသို့ လျှောက်ထားအပ်သည်ရှိသော် ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့သည် ကြားက ဝင်ရောက်၍ ကောသမ္ဘိပြည်သား ဥပါသကာများကို “ဒါယကာတို့ ... ကာပေါတိက-အမည်ရှိသော = ခိုခြေအသွေး နီတွေးသော အဆင်းရှိသော ကြည်လင်သော သေအရက်သည် ရဟန်းတို့ အဖို့ရာ ရလည်းရ၏၊ နှစ်ခြိုက်ဖွယ်လည်းဖြစ်၏၊ ထို သေအရက်ကို စီရင်ကုန်လော့”ဟု ပြောဆိုကြလေကုန်၏။

(ဤ၌။ ။ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့၏ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်ကား ယာဝတ္ထိပြည်သား (၁၂) ပဏ္ဍကနှင့် လောဟိတက (၃-၄) မေတ္တိယ နှင့် ဘူမက (၅-၆) အဿဇိနှင့် ပုနဗ္ဗသုက-ဟူသော သူငယ်ချင်း ၆ ယောက်တို့သည် “သူငယ်ချင်းတို့.....လူ့ ပြည်လောကဝယ် လယ်ထွန်မှ စသည်တို့သည် ခဲယဉ်းလှကုန်၏၊ ကိုင်း....သူငယ်ချင်းတို့ ငါတို့သည် ရဟန်းပြုကြကုန်စို့၊ ရဟန်းပြုကြလျှင်လည်း ကိစ္စကြီးငယ် ဖြစ်ပေါ်လာ လျှင် စိုးရပိုင်ပိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရာဌာန (=မျက်နှာကြီးပုဂ္ဂိုလ်အထံ) ၌ ရဟန်းပြုမှသင့်တော်မည်”ဟု တိုင်ပင်ညီညွတ်ကြ၍ အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါး တို့အထံ၌ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။

ထိုရဟန်းတို့သည် ရဟန်းသိက္ခာ ၅၀၁ စီ ရရှိပြီးကြသော် မာတိကာ ကို လေ့လာနိုင်နင်းအောင် ပြုကြ၍ “ငါ့ရှင်တို့....ဇနပုဒ်=တိုက်နယ် ဟူသည်မှာ ရံခါ အစာပေါများ၍ ရံခါ အစာရှားတတ်သည်၊ သို့ရကား ငါတို့ ၆-ဦး တနေရာတည်း၌ စု၍ မနေကြပဲ သုံးဌာနတို့၌ ခွဲ၍ နေကြ ကုန်စို့”ဟု တိုင်ပင်ကြလေကုန်၏။

တို့နောင်မှ (၁) ပဏ္ဍကရဟန်းနှင့် (၂) လောဟိတကရဟန်း တို့ကို “ငါ့ရှင်တို့..... သာဝတ္ထိပြည်ဆိုသည်မှာ အမျိုးအိမ်ခြေပေါင်း (၅၇၀၀၀၀) ငါးသန်း ခုနစ်သိန်းတို့ နေထိုင်ရာမြို့ကြီး ဖြစ်သည်၊ ကျေးလက်ရွာပေါင်း (၈၀၀၀၀) ရှစ်သောင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ် သည့် ကာသိတိုင်း၊ ကောသလတိုင်း=ဤနှစ်တိုင်းတို့က အခွန်အတုတ် ဆက်သရာ မင်းနေပြည်ကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့သည် ထိုသာဝတ္ထိ ပြည်ပယ် အဦးကျရာဌာန၌ ကျောင်းဝိုင်းပရိဝုဏ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ပြီး လျှင် သရက်ပင်၊ ပိန္နဲပင်၊ အုန်းပင် စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြ၍ ပန်းမာလ်၊ သစ်သီးဝလံတို့ဖြင့် အမျိုးဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ဆွဲဆောင်ကြကုန် လျက် အမျိုးသားသူငယ်တို့ကို ရှင်၊ ရဟန်းပြုပေးကြကာ ပရိသတ် တိုးပွားအောင် အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟု စီမံစကား ပြောကြားကြ ကုန်၏။

(၃) မေတ္တိယရဟန်းနှင့် (၄) ဘူမဇကရဟန်းတို့ကို “ငါ့ရှင်တို့.... ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဆိုသည်မှာ လူဦးရေပေါင်း (၁၀၀၀၀၀၀၀)တဆယ်ရှစ် ကုဋေတို့ နေထိုင်ရာမြို့ကြီးဖြစ်သည်။ ကျေးလက်ရွာပေါင်း(၈၀၀၀၀) ရှစ်သောင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သည့် ယူဇနာ(၃၀၀)သုံးရာကျယ် ပြန့်သော အင်္ဂတိုင်း၊ မဂဇတိုင်း=ဤနှစ်တိုင်းတို့၏ အခွန်ဆက်သရာ မင်းနေပြည်ကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် အဦးကျရာဌာန=အကွက်ကောင်း နေရာကောင်း၌ ကျောင်းဝိုင်းပရိဝုဏ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် သရက်ပင် ပိန္နဲပင်၊ အုန်းပင်-စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြ၍ ပန်းမာလ်၊ သစ်သီးဝလံတို့ဖြင့် အမျိုးဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ဆွဲဆောင်ကြကုန်လျက် အမျိုးကောင်းသား သူငယ်တို့ကို ရှင်၊ ရဟန်း ပြုပေးကြကာ ပရိသတ်တိုးပွားအောင် အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟု စီမံစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

(၅) အဿဇိရဟန်းနှင့် (၆) ပုနဗ္ဗသုကရဟန်းတို့ကို “ငါ့ရှင်တို့.... ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်=တိုက်နယ်ကြီးသည် မိုးတွင်းမိုး၊ ဆောင်းရာသီမိုး ဤမိုးနှစ်မျိုးတို့ ဖြိုးဖြိုးရွာသွန်းအပ်သောကြောင့် ကောက်စပါးသုံးသီးတို့ ပွားစီးပြည့်စုံရာ တိုက်နယ်ကြီးဖြစ်သည်။ ငါ့ရှင်တို့သည် ထို ကိဋ္ဌာဂိရိဇနပုဒ်=တိုက်နယ်ကြီးဝယ် အဦးကျရာဌာန=အကွက်ကောင်း နေရာကောင်း၌ ကျောင်းဝိုင်းပရိဝုဏ်တို့ကို ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင် သရက်ပင်၊ ပိန္နဲပင်၊ အုန်းပင်-စသည်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြ၍ ပန်းမာလ်၊ သစ်သီးဝလံတို့ဖြင့် အမျိုးဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ဆွဲဆောင်ကြကုန်လျက် အမျိုးကောင်းသား သူငယ်တို့ကို ရှင်၊ ရဟန်းပြုပေးကြကာ ပရိသတ်တိုးပွားအောင် အားထုတ်ကြကုန်လော့”ဟု စီမံစကား ပြောကြားကြကုန်၏။

ထိုရဟန်းခေါင်းဆောင် ၆-ဦးတို့သည် စီမံတိုင်ပင် ပြောဆိုကြသည့် အတိုင်းပင် ရွက်ဆောင်ကြကုန်၏။ ထိုရဟန်း ၃ စုတို့အနက် တစုတစု တပက္ခတပက္ခလျှင် ပရိသတ်အခြံအရံရဟန်းတို့ ငါးရာစီ ငါးရာစီ ရှိကြကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ခေါင်းဆောင်ရဟန်း ၆-ဦးတို့နှင့်တကွ ဆဗ္ဗဂိုဏ်းဝင် ရဟန်းတို့သည် (၁၅၀၀) တထောင်ငါးရာကျော် ရှိကြလေသည်။ (ခေါင်းဆောင်ရဟန်း ၆-ဦးကို အစွဲပြု၍ ထိုရဟန်းအပင်းအသင်းကို ဆဗ္ဗဂို=၆-ဦးအစုရှိသော ရဟန်းတို့ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်)။

ထိုဆဗ္ဗဂိုရဟန်းတို့အနက် ပဏ္ဍုကရဟန်းနှင့် လောဟိတကရဟန်းတို့သည် ပရိသတ်ရဟန်းငါးရာတို့နှင့်တကွ သီလရှိကြသည့် သီလဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ ဒေသစာရိလှည့်လည်

ရာသို့လည်း လိုက်ပါကြကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် ရှေးကမပြုအပ်ဘူးသည့် လွန်ကျူးမှုဝတ္ထုကို ပြုကြကုန်သော်လည်း ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကိုကား မကျူးလွန်ကြကုန်။ ကျန်သည့် နှစ်ပက္ခဝင်ရဟန်းတို့ကား အားလုံးပင် အလဇ္ဇီရဟန်းတို့ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ရှေးက မပြုအပ်ဘူးသည့် လွန်ကျူးမှုဝတ္ထုကိုလည်း ပြုကြကုန်၏။ ပညတ်အပ်ပြီးသော သိက္ခာပုဒ်ကိုလည်း လွန်ကျူးကြကုန်၏။ ။ဤကား ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့၏ အကြောင်းအရာအကျဉ်းတည်း။ ဝိ ဋ္ဌ ၂၊ စာမျက်နှာ ၁၉၉-မှ)။

ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းတို့ တိုက်တွန်းပြောဆိုချက်အရ ရိုးသားရှာကြသော ကောသမ္မိပြည်သား ဥပါသကာများသည် အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌ ကာပေါတိကမည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို စီမံကြပြီးလျှင် ဆွမ်းခံဝင်လာသော အရှင်သာဂတကို မြင်ကြ၍ “အရှင်ဘုရား……အရှင်သာဂတသည် ကာပေါတိကမည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို သောက်သုံးတော်မူပါလော့၊ အရှင်ဘုရား……အရှင်သာဂတသည် ကာပေါတိကမည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို သောက်သုံးတော်မူပါလော့” ဟု အရှင်သာဂတကို လျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်သာဂတသည် (သိက္ခာပုဒ် မပညတ်အပ်သေးမီဖြစ်၍ အပြစ်ရှိ၏ ဟု မယူဆမိပဲ ဒါယကာတို့ တောင်းပန်အပ်သောကြောင့်) အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌ အနည်းငယ် အနည်းငယ်သော ကာပေါတိကမည်သော ကြည်လင်သော သေအရက်ကို သောက်၍ မြို့မှ ထွက်လာသည်ရှိသော် မြို့တံခါးဝ၌ လဲကျလေတော့၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းများစွာတို့နှင့် အတူတကွ မြို့မှ ထွက်ကြွလာသည်ရှိသော် မြို့တံခါးဝ၌ လဲကျနေသော အရှင်သာဂတကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းတို့ကို “ရဟန်းတို့……သာဂတကို ယူဆောင်ခဲ့ကုန်လော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ရဟန်းတို့သည် “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား……” ဟု မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကို ဝန်ခံကြ၍ အရှင်သာဂတကို ကျောင်းတိုက်အရပ်သို့ ဆောင်ယူခဲ့ကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ရှိတော်မူရာဖက်သို့ ဦးခေါင်းပြုလျက် အိပ်စေကုန်(= သိပ်ကြကုန်) ၏။ ထိုအခါ အရှင်သာဂတသည် အမူးလွန်ကာ သတိလုံးဝမရပဲ ပြန်လှည့်၍ မြတ်စွာ

ဘုရားရှင် ရှိတော်မူရာဖက်သို့ ခြေပြုလျက် အိပ်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရဟန်းတို့ အပြန်အလှန် မေး၊ ဖြေကြသည် မှာ—

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....ရှေးအခါက သာဂတသည် ငါ ဘုရား၌ ရိုသေခြင်း၊ တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိသည်မဟုတ်လော။

(ရဟန်းများ) ရှိပါသည်၊ မြတ်စွာဘုရား.....။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....သာဂတသည် ယခုအခါ ငါ ဘုရား၌ ရိုသေခြင်း၊ တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိသေး၏လော။

(ရဟန်းများ) မရှိတော့ပဲ၊ မြတ်စွာဘုရား....။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....သာဂတသည် သရက်ပင်ဆိပ်၌ နေသောနဂါးနှင့်အတူ အနိုင်စစ်ထိုးခဲ့သည်မဟုတ်လော။

(ရဟန်းများ) အနိုင်စစ်ထိုးခဲ့ပါသည် မြတ်စွာဘုရား။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့....ယခုအခါ သာဂတသည် နဂါး နှင့်အတူ အနိုင် စစ်ထိုးခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါဦးမည်လော။

(ရဟန်းများ) မစွမ်းနိုင်တော့ပဲ၊ မြတ်စွာဘုရား။

(ဘုရား) ရဟန်းတို့.... အကြင်သေအရက်ကို သောက် သည်ရှိသော် မူးယစ်သောကြောင့် အမှတ်သညာ ကင်း ရာ၏ = မိန်းမောတွေဝေရာ၏။ ထိုသေအရက်ကို သောက် သုံးသင့်ပါ၏လော။

(ရဟန်းများ) မသောက်သုံးသင့်ပဲ၊ မြတ်စွာဘုရား။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဆက်လက်၍ “ရဟန်းတို့....အဘိညာဏ် ၅-ပါးရရှိပါလျက် သာဂတရဟန်း၏ ယခုကဲ့သို့ သေအရက်ကို သောက်သုံးခြင်းသည် မလျောက်ပတ်၊ မလျော်ကန်၊ မသင့်တင့်၊ ရဟန်းတို့၏အပြုအမူမဟုတ်၊ မအပ်ခပ်၊ မပြုသင့်၊ ရဟန်းတို့... အဘယ့်ကြောင့်လျှင် သာဂတသည် သေအရက်ကို သောက်ဘိ သနည်း၊ ရဟန်းတို့....သာဂတပြုသော ဤအမူသည် မကြည်ညို သေးသော သူတို့၏ ကြည်ညိုခြင်းငှါလည်းမဖြစ်” — ဤသို့စသည်

ဖြင့် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့အား “သုရာမေရယ ပါနေ ပါစိတ္တိယံ = သေအရက်ကိုသောက်ခြင်းကြောင့် ပါစိတ် အာပတ်သင့်၏” ဟူသော ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူလေ၏။ (ဝိနည်း ပါစိတ်ပါဠိတော် သုရာပါနသိက္ခာပုဒ်မှ ထုတ်နုတ် ဖော်ပြသည်)။

အရှင်သာဂတ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

အရှင်သာဂတသည် နောက်တနေ့၌ အမူးပြေကာ သတိရ၍ မိမိပြုနားမိသော အကြောင်းကို ကြားသိရလေလျှင် အလွန်ပင် အကုသိုလ်တရားမှရှက်ကြောက်လျက် မိမိအပြစ်ကို ငန်ခံလျှောက် ကြား မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ကန်တော့ပြီးနောက်ထိတ်လန့်သံဝေဂ ကြီးစွာရလျက် ဝိပဿနာတရား ပွားများ အားထုတ်လေသော် မကြာမီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက်လေ၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက် တော်ဝယ် နေတော်မူ၍ အစဉ်အတိုင်း မထေရ်မြတ်တို့ကို ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ တေဒဂ်ရာထူး ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ပြီသော် အရှင်သာဂတမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ တေဇော-
ဓာတုကုသလာနံ ယဒိဒံ သာဂတော = ရဟန် တို့.....
တေဇောကသိဏဈာန်ကို ဝင်စားရာ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ
ကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်းတို့တွင်
သာဂတရဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏။—

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “တေဇောဓာတု ကုသလ =
တေဇောကသိဏဈာန်ကို ဝင်စားမှု၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော
အရာ” ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်
မူလေ၏။

ဤကား အရှင်သာဂတ မထေရ်အကြောင်းတည်း။

(၄၀) အရှင်ရာဇမထေရ်အကြောင်း

(က) မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း

(ဤမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်းကို ဖော်ပြရာ၌ အင်္ဂုတ္တိုရ်အဋ္ဌကထာ ထက် ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာက အနည်းငယ်ကျယ်သောကြောင့် ထို ထေရဂါထာအဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၃၂၁-လာအတိုင်း ဖော်ပြ ပေအံ့)။—

ဤ အရှင်ရာဇမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည် ပဒု-
မုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာဝတီ မင်းနေပြည်
၌ အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်လတ်၍ သိကြားလိမ္မာသော အရွယ်
သို့ ရောက်လတ်သော် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ သွားရောက်ကာ
မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်၊ ရှိခိုးလျက် အပြစ်လွတ်ရာ အရပ်၌
ထိုင်နေစဉ် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို ပဋိဘာ-
နေယျက = မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ တရားဟောဆိုကြောင်း ဓမ္မ-
ဒေသနာ ပဋိဘာန်ဉာဏ်အသစ်အသစ်ကို ဖြစ်စေသောအရာ”ဝယ်
အသားဆုံး အမြတ်ဆုံး = ဧတဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို
တွေ့မြင်ရ၍ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ထိုရာထူး = ဌာနန္တရကို တောင့်တ
လျက် ကြိုးစားသော အလှူကြီးကို ဖြစ်စေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်အားလည်း ပြန့်ပြောကြီးကျယ်စွာသော ပူဇော်မှုကို ပြုလေ၏။

နောက်တဖန် အမျိုးသားဘဝ

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ဤကဲ့သို့ မဟာသာဝက ဆုပန်မှု
ကို ပြုလျက် ထိုဘဝမှ စုတေလတ်သော် ထိုထိုဘဝတို့၌ ကောင်းမှု
တို့ကို ဆည်းပူးခဲ့ရာ ဝိပဿီမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါ၌ တဖန်
အမျိုးကောင်းသားပင် ဖြစ်၍ သိကြား လိမ္မာသော အရွယ်သို့
ရောက်လတ်သော် တနေ့သ၌ ဆွမ်းခံကြွသော ဝိပဿီမြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ရ၍ သဒ္ဓါရွန်းစို ကြည်ညိုသောစိတ် တရိပ်ရိပ်
ဖြစ်ရှိလျက် အလွန်ချိုမြိန်သော သရက်သီးမှည့်တို့ကို ပေးလှူပြန်
လေ၏။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုအမျိုးကောင်းသားသည် ထိုကောင်းမှုကြောင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ပြီး၍ ဘဝအဆက်ဆက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်လျက် နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ရာ ဤဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်ထွန်းရာကာလဝယ် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ရာဇအမည်ရှိသောပုဏ္ဏား လုလင်ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ရောက်လျှင် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌နေလျက် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်သောအခါ၌ မိမိ၏ သား၊ မယားတို့က ရှေးကလို မြတ်နိုးယုယမှု မပြုအပ်ရကား “ငါသည် ရဟန်းပြု၍ အချိန်အခါကို ကုန်လွန်စေတော့မည်” ဟု ကြံစည်၍ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မထေရ်တို့ကို ရှင်၊ ရဟန်းပြုပေးကြပါရန် တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။ “ရှတ်ဘွဲ့ ယွင်းယို အိုလည်းအိုလျက် အသက်လည်းကြီးသော ပုဏ္ဏားဖြစ်သည်၊ ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်ကို ဖြည့်ကျင့်ရန် စွမ်းနိုင်မည် မဟုတ်” ဟု အောက်မေ့တော်မူကြကာ မထေရ်တပါးပါးကမျှ ရှင်၊ ရဟန်းပြုပေးရန် အလိုမရှိချေ။

ရာပုဏ္ဏားကြီးသည် အသက်လည်းကြီး၊ မိမိအလိုရှိသည့် ရှင်၊ ရဟန်းအဖြစ်ကိုလည်း မရသောကြောင့် ပိန်လည်းပိန်ကြို၊ အသွေးအသားလည်းခေါင်းပါး၊ ရုပ်အဆင်းလည်ပျက်၊ ဖက်ရှက် ရော်ကဲ့သို့ ဖြော့တော့သော အဆင်းလည်းရှိသည့်ပြင် ကွန်ရက် (=ဇာ) ကို ဖြန့်ခင်းထားသကဲ့သို့ အကြောပြင်းပြင်းထထောင့် ကိုယ်လည်း ရှိနေလေ၏။ တနေ့သ၌ ပုဏ္ဏားကြီးသည် ဘုရားရှင် ထံမှောက်သို့ သွားရောက်၍ အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားမှု ပြုပြီးလျှင် အပြစ်လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်သည် ထိုပုဏ္ဏားကြီး၏ မင်ဖိုလိဒုကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို သိမြင်တော်မူ၍ စကားစ-ဖြစ်စေရန် “ပုဏ္ဏား... သင့်ကို သား၊ မယားတို့က ပြုစုလုပ်ကျွေးကြ၏လော” ဟု မေးတော်မူ၏။ ပုဏ္ဏားကြီးက “အိုအရှင်ဂေါတမ... အကျွန်ုပ်ကို သား၊ မယားတို့က ပြုစုလုပ်ကျွေးမှုအဘယ်မှာရှိအံ့နည်း” မရှိသည် သာ၊ အသက်ကြီးပြင်းသည့် လူအိုလူမင်းဟု အကျွန်ုပ်ကို သား၊

မယားတို့က အပြင်ထုတ်၍ ထားကြပါသည်” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပုဏ္ဏားကြီးကို “ပုဏ္ဏား....ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် သင့်အဖို့ရာ ရဟန်းပြုရန် မသင့်လျော်ဘူးလော” ဟု မေးတော်မူလေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတညုတာ, ကတဓေဒိတာဂုဏ်

ရာဇပုဏ္ဏားကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “အိုအရှင်ဂေါတမ.... အဘယ်သူက အကျွန်ုပ်ကို ရဟန်းပြုပေးလိမ့်မည်နည်း၊ အသက်ကြီးသောကြောင့် အကျွန်ုပ်ကို မထေရ်တပါးပါးကမျှ ရှင်, ရဟန်းပြုပေးရန် အလိုမရှိချေ” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့ကို ရာဇပုဏ္ဏားကြီး၏ ကြံလို့, ခေါင်းပါး အဆင်းပျက်ပြား ဖောက်ပြန်၍ နေခြင်း၏အကြောင်းကို မေးတော်မူ၍ ရဟန်းတို့က ရှင်, ရဟန်းပြုပေးသူ မရှိသောကြောင့် ထိုပုဏ္ဏားကြီး ကြံလို့, ခေါင်းပါး အဆင်းပျက်ပြား ဖောက်ပြန်၍ နေကြောင်းကို ဖြေကြား လျှောက်ထားကြသဖြင့် “ရဟန်းတို့.... အဘယ်သူသည် ထိုပုဏ္ဏား၏ကျေးဇူးကို အမှတ်ရသနည်း” ဟု ရဟန်းတို့ကို မေးတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ထိုပုဏ္ဏား၏ ကျေးဇူးကို အမှတ်ရပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ.... သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့လျှင် ထိုပုဏ္ဏား၏ကျေးဇူးကို အမှတ်ရသနည်း” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် “မြတ်စွာဘုရား.... တချိန်က ဤရာဇဂြိုဟ်ပြည်ဝယ် ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော တပည့်တော်အား ထိုပုဏ္ဏားသည် တယောက်ချီမျှသော ဆွမ်းကို လှူဘူးပါ၏။ မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် ထိုပုဏ္ဏား၏ ဤ (ဆွမ်းတယောက်ချီလှူဘူးသော) ကျေးဇူးကို အမှတ်ရပါ၏” ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “သာရိပုတ္တရာ.... ကောင်းစွာ ကောင်းစွာ၊ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ.... သူတော်ကောင်းတို့သည်

သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်ကြကုန်၏။ ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်ရမည်ကို သိတတ်ကြကုန်၏။ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ.... ထိုသို့ဖြစ်လျှင် သင် ချစ်သားသည် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်လည်းပြုပေးလော့၊ ပဉ္စင်းလည်း ခံပေးလော့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို “မြတ် စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အဘယ်သို့လျှင် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း၊ ပဉ္စင်းခံပေးရပါမည်နည်း” ဟု မေး လျှောက်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအရှင်သာရိ- ပုတ္တရာမေးလျှောက်ခြင်းဟူသော အကြောင်းအရာကြောင့်တရား စကား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းတို့အား “ရဟန်းတို့... ငါဘုရားခွင့်ပြုခဲ့သော သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ပဉ္စင်းခံပေးခြင်းကို ယနေ့မှစ၍ ပယ်ဖျက်အပ်ပြီ၊ ရဟန်းတို့... ဥတ္တိစတုတ္ထ (=ဥတ်လျှင် လေးကြိမ်မြောက်ရှိသော) ကံဖြင့် ပဉ္စင်းခံပေးရန် ငါဘုရားခွင့်ပြု ၏။ ရဟန်းတို့... ဤသို့ ပဉ္စင်းခံပေးရမည်” — အစရှိသည်ဖြင့် ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

(အထူးမှတ်ရန်။ ။ မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ထိုနှစ် ဝါကို မိဂဒါဝုန် တော၌ သီတင်းသုံးကပ်ဆိုနေတော်မူ၍ ဝါကျွတ်သောအခါ ခြောက်ကျိပ် သော ရဟန္တာတို့ကို သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူလေသည်။ ထိုသာ သနာပြု ရဟန္တာမထေရ်တို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့သော ရှင်လောင်း၊ ပဉ္စင်း လောင်းတို့ကို ပဌမရှေ့ပိုင်း၌ ကိုယ်တော်တိုင် သရဏဂုံဖြင့်ပင် ရှင်လည်း ပြုပေးတော်မူသည်၊ ပဉ္စင်းလည်း ခံပေးတော်မူသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ရှင်လောင်း၊ ပဉ္စင်းလောင်း၊ သာသနာပြုမထေရ်များ = ဤ သုံးဦးလုံး ပင် (ခရီးဝေးကလည်း ခေါ်ဆောင်လာရသောကြောင့်) ပင်ပန်း နှမ်းနယ်မှု ဖြစ်ကြသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ရဟန်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် ထိုထို အရပ်ဌာနတို့၌ သရဏဂုံဖြင့် ရှင်ပြုပေးရန်၊ ပဉ္စင်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုတော် မူလေသည်။

ထိုနှစ် ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူ၍ တပို့ တွဲလဆန်း (၁) ရက်နေ့တွင် အဂ္ဂသာဝက ၂-ပါး တပည့်များနှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြသည်။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်၌ အရှင်

မဟာမောဂ္ဂလာန် ရဟန္တာဖြစ်၍ တဆယ့်ငါးရက် = တပက္ခုဋ္ဌာန်
(=တပို့တွဲလပြည့်)နေ့၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်။
ဤရာဇပုဏ္ဏားကြီး၏ ပဉ္စင်ဆံခြင်းကိစ္စကား တပို့တွဲလပြည့်နေ့နှင့်
တပေါင်းလပြည့်နေ့တို့အကြား တလအတွင်း၌ ဖြစ်သည်။

ဤအရာ၌ “အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဗာရာ-
ဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တော၌ နေတော်မူစဉ် သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ရှင်ပြု
ပေးရန်၊ ပဉ္စင်ဆံပေးရန် ခွင့်ပြုထားတော်မူသည်ကို သိပါလျက် အဘယ်
ကြောင့် ဤရာဇပုဏ္ဏားကြီးကို ရဟန်းခံ=ပဉ္စင်ဆံပေးရန်ကိစ္စအတွက်
အထူးတလည်ပြုလုပ်ကာ ‘မြတ်စွာဘုရား.... တပည့်တော်သည် အဘယ်
သို့လျှင် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း၊ ပဉ္စင်ဆံပေးရပါမည်
နည်း’ဟူ၍ မေးလျှောက်နေရသေးသနည်း”ဟု မေးမြန်းဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား—မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အဦးအစကလ ရဟန်းတို့
မများကြသေးမီ သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ပဉ္စင်ဆံပေးရန်
ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့သော်လည်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်၍ ရဟန်းတို့ များ
ပြားလာသောအခါ (ထိုအချိန်၌ ရဟန္တာပေါင်း နှစ်သောင်းကျော်
ရှိနေလေပြီ) ထို ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်ဆံပေး
ခြင်းကို ယယ်ဖျက်၍ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် အလေးဂရု ပဉ္စင်ဆံပေး
မှုကို ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကိုသိ၍
အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် “မြတ်စွာဘုရား.....တပည့်တော်
သည် အဘယ်သို့လျှင်(=ဘယ်လို)ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း၊
ပဉ္စင်ဆံပေးရပါမည်နည်း” ဟူ၍ မေးလျှောက်လေသည်။ မှန်၏-
မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ပရိသတ်တို့သည် ဘုရားအလိုတော်၌ လိမ္မာ
ကျွမ်းကျင် သိမြင်ကြကုန်၏။ ဤအရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည်လည်း
မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိသတ်တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ပရိသတ်ဖြစ်
လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်ကို သိမြင်တော်မူသော
ကြောင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ မေးမြန်းတော်
မူသည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်ယူအပ်၏။

ဤတွင်မျှမကသေး - မြတ်စွာဘုရားရှင် ထိုမဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-
ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့မှစ၍ ၂-လတိုင်တိုင် တနေ့ တယူဇနာကျ
ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွရောက်၍ ၁၀၄-ခုနှစ် ကဆုန်
လပြည့်နေ့၌ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ‘ခုနစ်ရက်

မြောက်နေ့ဝယ် အမွေတောင်း လိုက်လာသော ဘုရားလောင်းသားကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရှင်ပြုပေးရန် အရှင်သာရိပုတ္တရာကို စေခိုင်းတော် မူသောအခါမှာလည်း (ရှေးက သရဏဂုံဖြင့် ရှင်ပြုပေးမှုကို ခွင့်ပြုပြီး ရှိပါလျက်လည်း) အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလို တော်ကို အလိုက်သိကာ “ကထာဟံ ဘန္တေ ဘုရားလောင်းမှာပင် ပဗ္ဗာဇေမိ = မြတ်စွာဘုရား...တပည့်တော်သည် ဘုရားလောင်းသားကို အဘယ်သို့ (= ဘယ်လို) ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း”ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထား လေသည်။

ထင်ရှားစေဦးအံ့—ဤရှင်ပြုပေးသောအရာဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည် မိဂဒါဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ်က သရဏဂုံ သုံးပါးတို့ဖြင့် ရှင်ပြုပေးရန်၎င်း၊ ပဉ္စင်းခံပေးရန်၎င်း ခွင့်ပြုအပ်ခဲ့လေ သည်။ ထိုနှစ်မျိုးမှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်၍ ယခုရာဇဂြိုဟ်ကြီး၏ အကြောင်းဝတ္ထုပေါ်ပေါက်သောအခါ ပေါ်ပေါ်ပါးပါး သရဏဂုံသုံးပါး တို့ဖြင့် ရဟန်းခံပေးခြင်းကို ပယ်ဖျက်၍ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းပဉ္စင်းခံပေးရန် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ခဲ့လေသည်။ သရဏဂုံသုံးပါး တို့ဖြင့် ရှင်ပြုပေးခြင်းကိုမူ ပယ်လည်းမပယ်ဖျက်အပ်၊ တဖန်ထပ်၍လည်း ခွင့်မပြုအပ်သေးချေ။ ထို့ကြောင့် အနာဂတ နောက်ကာလဝယ် ရဟန်း တို့သန္တာန်၌ “ဤရှင်ပြုပေးခြင်းသည် ရှေးအခါက ပဉ္စင်းခံပေးခြင်းနှင့် အတူတူဖြစ်လေသည်။ ယခုအခါ၌လည်း ဤရှင်ပြုပေးမှုကို ပဉ္စင်းခံပေး ခြင်းကဲ့သို့ပင် ကမ္မဝါစာဖြင့် ပြုရမည်လော၊ သို့မဟုတ် မူလအတိုင်း သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့်ပင် ပြုရမည်လော”ဟု ယုံမှားသံသယ ဖြစ်ပေါ် လိမ့်မည်။ ဤအကြောင်းကို သိတော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ခိုင်မြဲလေ အောင် သရဏဂုံသုံးပါးတို့ဖြင့် ရှင်သာမဏေပြုပေးခြင်းကို တဖန်ထပ်၍ ခွင့်ပြုတော်မူလိုနေသည်။ ထို့ကြောင့် တရားစစ်မှားကြီး ဖြစ်တော်မူ သော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလို တော်ကို သိရှိကာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို တဖန်ထပ်၍ သရဏဂုံသုံးပါး တို့ဖြင့် ရှင်သာမဏေပြုပေးမှုကို အခိုင်အမာ ခွင့်ပြုတော်မူစေရန် “ကထာဟံ ဘန္တေ ဘုရားလောင်းမှာပင် ပဗ္ဗာဇေမိ = မြတ်စွာဘုရား... တပည့်တော်သည် ဘုရားလောင်းသားကို အဘယ်သို့ (= ဘယ်လို) ရှင်ပြုပေးရပါမည်နည်း”ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေသည်။ အလို တော်ကို သိပါပေစွာ။ ။ဤကား အထူးမှတ်ရန် ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာမှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြချက်တည်း။

ရာဇပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အမိန့် စကားကို ဦးထိပ်ပန်ဆင်၍ ရာဇပုဏ္ဏားကြီးကို မိမိကိုယ် တိုင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုကာ ရှင်ပြုပေးပြီး၊ ပဉ္စင်းခံပေးပြီးနောက် “မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤ ရာဇပုဏ္ဏားကြီးကို တရိတသေ အလေးဂရုပြုကာ ငါ့ကို ရှင်၊ ရဟန်းပြုပေးရန် စေခိုင်းတော်မူ လေသည်။ ငါသည် ဤရာဇရဟန်းကြီးကို မရိုမသေ ပေါ့ပေါ့ တန်တန် စောင့်ရှောက်ရန် မသင့်လျော်ချေ = ဂရုတစိုက် စောင့် ရှောက်မှ သင့်လျော်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရာဇ မထေရ်ကို ခေါ်ဆောင်ကာ ရွာငယ်ကျောင်းတခုသို့ ကြွရောက် တော်မူလေ၏။

ထိုရွာငယ်ကျောင်းတိုက်၌ ယခုမှ ရဟန်းဖြစ်စ ဖြစ်သော ကြောင့် ကျောင်းအိပ်ရာနေရာ-စသည် ပြုပြင်ပင်ပန်း ဆင်းရဲလှ သော ရာဇမထေရ်အား ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်သည် မိမိအတွက် ဝါစဉ်အလိုက် ရရှိသော ကျောင်း၊ အိပ်ရာ နေရာကောင်းကို ပေးကမ်းချီးမြှောက်တော်မူသည့်ပြင် မိမိအတွက် ဝါစဉ်အလိုက် ဆိုက်ရောက်ရရှိသော ဆွမ်းကောင်းများကိုလည်း ထိုရာဇမထေရ်အား ပေးကမ်းချီးမြှောက်တော်မူ၍ ကိုယ်တော် တိုင်ကမူ ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ရသောဆွမ်းဖြင့် မျှတတော်မူလေ ၏။ ရာဇမထေရ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် မြတ်၏ ချီးမြှောက်ချက်ဖြင့် သပ္ပာယ်ဖြစ်သော ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာ၊ သပ္ပာယ်ဖြစ်သောဆွမ်းခံဖွယ်ဘောဇဉ်ကို ရ၍ အရှင်သာရိ ပုတ္တရာမထေရ်၏ အထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို သင်ယူ၍ အားထုတ် လေရာ မကြာမြင့်မီပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ ၏ = ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

အလိနဝိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း

ထို့နောက် အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ရာဇမထေရ်ကို ခေါ် ဆောင်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရန် လာရောက်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် သီတော်မူလျက်ပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကို “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ....သင်ချစ်သားအား ငါဘုရား သည် အကြင် နိဿသည်းယူဘ၍ ရာဇရဟန်းကို ပေးအပ်လေ ပြီ၊ ထိုရာဇရဟန်း၏ ဖြစ်ရပ်ကား အသို့နည်း၊ ထိုရဟန်းသည် သာသနာဝယ် မပျင်းရိပဲ ရှိ၏လော”ဟု မေးတော်မူလေ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် “မြတ်စွာဘုရား.... သာသနာတော်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်သော ရဟန်းမည်သည် ဤရာဇရဟန်းကဲ့သို့ သဘောရှိသောသူသာ ဖြစ်သင့်ပါ၏”ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထို့နောက် သံဃာတော်တို့အလယ်၌ “ငါ့ရှင်တို့....အရှင် သာရိပုတ္တရာသည် သူ့ကျေးဇူးကိုလည်း သီတော်မူပါပေ၏၊ သူ့ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်မှုကိုလည်း ပြုတော်မူပါပေ၏”ဟု အရှင်သာရိ ပုတ္တရာမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော ချီးမွမ်းစကားဖြစ်ပွား လာလေသည်။ ထိုစကားကို ကြား၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်း တို့ကို “ရဟန်းတို့....သာရိပုတ္တရာ၏ ယခုနောက်ဆုံး ပစ္စိမဘဝ၌ သူ့ကျေးဇူးကိုသိခြင်း၊ ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်မှုကို ပြုခြင်းသည် မအံ့ဩ လောက်သေး၊ သာရိပုတ္တရာသည် အတိတ်ဝေးစွာ ရှေးအခါဝယ် အဟိတ်တိရစ္ဆာန်ပဋိသန္ဓေ၌ ဖြစ်စဉ်ကလည်း သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်၊ ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်မှုကို ပြုတတ်သည်သာ ဖြစ်၏”ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းတို့က “မြတ်စွာဘုရား....အဘယ်အခါ၌ ပါနည်း”ဟု မေးလျှောက်ကြလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း အတိတ်ဖြစ်ရပ် (ဒုကနိပါတ်လာ) အလီန စိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော်မူလေ၏။

ရဟန်းတို့....လွန်လေပြီးသောအခါဝယ် တောင်ခြေ (တောင် ရင်း)၌ နေထိုင်ကြသည့် လက်သမားယောက်ျား (၅၀၀)ငါးရာ တို့ သည် တောအုပ်ကြီး အတွင်းသို့ ဝင်၍ သစ်အဆောက်အဦတို့ ကို ဖြတ်တောက်ခုတ်ရှေ့ကြပြီးလျှင် ကြီးစွာသောဖောင်ကို ဖွဲ့ကြ လျက် မြစ်ကြောအတိုင်း မျှောဆောင်လေ့ရှိကြကုန်၏။ ထို့နောက် ဆင်ပြောင်ကြီးတကောင်သည် မြေမညီညွတ်သည့် တခုသောနေ ရာ၌ နှာမောင်းဖြင့် သစ်ခက်ကို ချိုးယူလတ်သော် သစ်ခက်ကျိုးက

ကြီးမားလှသဖြင့် ထိုသစ်ခက်ကျိုး၏အဟုန်ကိုမထိန်းမဆောင်နိုင် တော့ပဲ ထက်လှစွာသော သစ်ငုတ်တခု၌ ခြေဖြင့် နင်းမိလေ၏။ ခြေထောက်ကို သစ်ငုတ်စူးဝင်သဖြင့် ဆင်ပြောင်ကြီး၏ကိုယ်မှာ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ ပြင်းစွာဖြစ်လေကုန်၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် အလွန်နာကျင်လှ၍ ခရီးဆက်၍ မသွားနိုင်တော့ပဲ ထိုနေရာ၌ပင် လဲလျောင်း၍ နေရလေ၏။

ဆင်ပြောင်ကြီးသည် နှစ်ရက်၊ သုံးရက် လွန်သောအခါ ထို လက်သမားများ မိမိ၏အနီးဖြင့် သွားကြသည်တို့ကို မြင်၍ “ဤ လက်သမားတို့ကို အမှီပြုပြီးလျှင် ငါသည် အသက်ရှင်မှုကို ရပေ လိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ ထိုလက်သမားတို့၏နောက် သို့ ထ၍ လိုက်ပါလေ၏။ လက်သမားတို့သည် ပြန်နစ်၍ ဆင် ပြောင်ကြီးကို မြင်လတ်သော် အလွန်ကြောက်လန့်ကြလျက် ပြေး သွားကြလေ၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် လက်သမားများကြောက်၍ ပြေးသောအခါ ရပ်တည်နေ၍ တဖန် လက်သမားတို့ ရပ်နေပြန် သောအခါ လိုက်ပြန်လေ၏။

ပညာအမြော်အမြင်ရှိသော လက်သမားဆရာကြီးသည် “ဤ ဆင်ကြီးကား ငါတို့ ရပ်ကြလျှင် လိုက်လာ၍ ငါတို့ ပြေးကြလျှင် ရပ်တည်နေ၏။ ဤသို့ပြုလုပ်ရာ၌ အကြောင်းထူးတခုရှိရမည်”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်မိလေ၏။ ထို့နောက် လက်သမားများ အားလုံးပင် ထိုထိုသစ်ပင်ထက်သို့ တက်ကြ၍ ဆင်ပြောင်ကြီးအလာကို စောင့် နေကြကုန်၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် ထိုလက်သမားတို့ အထံသို့ သွားရောက်၍ မိမိ၏ သစ်ငုတ်စူးနေသောခြေကို ပြန်လှည့်လျက် ပြသကာ လဲလျောင်းနေလေ၏။ ထိုအခါ လက်သမားတို့စိတ် သန္တာန်ဝယ် “အချင်းတို့.....ဤဆင်ကြီးသည် မကျန်းမာသော ကြောင့် ငါတို့နောက်သို့ လိုက်ပါလာ၏။ အခြားအကြောင်း ကြောင့် မဟုတ်”ဟု အမှတ်အသိဉာဏ် ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် ဆင် ပြောင်ကြီး အနီးသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုကြလေလျှင် ခြေဖဝါး၌ စူးဝင်နေသော သစ်ငုတ်ငြောင့်ကြီးကို မြင်ကြ၍ “ဤငြောင့်စူးနေ မြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် ဤဆင်ကြီးသည် ငါတို့နောက်သို့

လိုက်ပါလာ၏”ဟု အမှန်အတိုင်းစဉ်းစားသိရှိကြပြီးလျှင် ထက်လှစွာသော ဝဲခွပ်ဖြင့် သစ်ငုတ်ငြောင့်ကြီး၏ အစွန်အဖျား၌ အရေးအရစ် ယွင်းလှစ်ကြ၍ မြဲမြံစွာသောကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ကာ ဆွဲငင်ထုတ်ကြလေကုန်၏။ ထို့နောင်မှ ဆင်ပြောင်ကြီး၏ ဖဝါးအနာဝကို ညှစ်၍ ပြည်၊ သွေးများကို ထုတ်ပစ်ကြလျက် ဖန်ဆေးကြပြီးနောက် မိမိတို့ တတ်သိမှတ်မိသော ဆေးဝါးများကို လိမ်းကျံပေးကြ၍ မကြာမီပင် ပကတိချမ်းသာအောင် ပြုစုကုသပေးကြလေ၏။

ဆင်ပြောင်ကြီးသည် နာလန်ထပြီးနောက် “ဤလက်သမားတို့သည် ငါ၏အပေါ်၌ အလွန်ကျေးဇူးများကြကုန်၏။ ငါသည် ဤလက်သမားတို့အပေါ်၌ ကျေးဇူးကိုသိသူ၊ ကျေးဇူးကို တုံ့ဆပ်သူ ဖြစ်မှ သင့်တော်တော့မည်”ဟု ကြံစည်ကာ မိမိနေရာတောအရပ်သို့ သွားရောက်၍ ကိုယ်လုံးဆွတ်ဆွတ်ဖြူသော ဂန္ဓအမျိုး မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော်သားငယ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ လာလေ၏။ လက်သမားတို့သည် ဆင်ဖြူတော်သားငယ်ကို မြင်ရလေလျှင် “ငါတို့၏ ဆင်ကြီးသည် သားကိုလည်း ခေါ်ဆောင်၍ လာပြီ”ဟု အလွန်အားရဝမ်းမြောက်သောစိတ် ရှိကြလေကုန်၏။ ထို့နောင် ဆင်ပြောင်ကြီးသည် “ငါ ဤအရပ်၌ ဆက်လက်တည်ရှိနေလျှင် ‘အဘယ့်ကြောင့် ဤဆင်ကြီး လာသည်’ဟု ငါ၏ လာရောက်ခြင်းအကြောင်းကို လက်သမားများ သိကြလိမ့်မည်မဟုတ်”ဟု ကြံစည်၍ မိမိရပ်တည်နေရာဌာနမှ ဖဲသွားလေ၏။

ဆင်ဖြူတော်သားငယ်သည် ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီး၏ နောက်မှ ကောက်ကောက် လိုက်လေ၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် သားငယ်လိုက်ပါလာသည်ကို သိ၍ လက်သမားတို့ထံ ပြန်နစ်ဖို့ရန် အသံအမှတ်ကို ပေးလေ၏။ သားငယ်ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီး၏ စကားအသံကို ကြားသိ၍ ပြန်နစ်ပြီးလျှင် လက်သမားတို့အထံသို့ သွားရောက်လေ၏။ ထိုအခါမှ လက်သမားတို့သည် “ဤဆင်ပြောင်ကြီးကား ဤမိမိသားငယ် ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို ငါတို့အား ပေးဖို့ရန် လာရောက်သည် ဖြစ်လိမ့်

မည်” ဟု သိကြ၍ သားငယ်ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို “ငါတို့၏ အထံ၌ သင်ပြုလုပ်ရမည့်ကိစ္စမရှိပါ။ သင့်ဖခင်၏ အထံသို့သာလျှင် ပြန်သွားလော့” ဟု ခွင့်ပြုစေလွှတ်ကြကုန်၏။ ဆင်ပြောင်ကြီးသည် မိမိ၏သားငယ်ကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မိမိအထံသို့ လာရောက် သော်လည်း တဖန် လက်သမားတို့၏ အထံသို့ သာလျှင် ပြန်၍ စေလွှတ်လေ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ လက်သမားတို့သည် ဆင်ဖြူတော် ငယ်ကို မိမိတို့အထံ၌သာ ထား၍ မွေးကျွေးကြလေကုန်၏။ ထမင်း စားချိန်၌ လက်သမားတယောက်တယောက်လျှင် ထမင်းတဆုပ် တဆုပ်ကျ ဆင်ဖြူတော်ငယ်အား ပေးကြလေ၏။ သို့ရကား ထို ဆင်ဖြူတော်ငယ်၏အဖို့ရာ အစာထမင်းသည် လိုအပ်သလောက် ပြည့်စုံနေလေ၏။ ဆင်ဖြူတော်ငယ်သည် လက်သမားများ တော တွင်း၌ ဖြတ်တောက် ခုတ်ရွှေအပ်ပြီးသမျှသော သစ်အဆောက် အဦအားလုံးကို တောမှ ထုတ်ဆောင်သယ်ယူခဲ့၍ ဟင်းလင်းလွင် ပြင်၌ စုပုံ၍ထားလေ၏။ ဤနည်းဖြင့်ပင် လက်သမားတို့ အပေါ် ဝယ် အခြားကျေးဇူး ဥပကာရကိုလည်း ပြုပေ၏။

(အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၌ အလိန စိတ္တဇာတ်ကို ဤမျှ (အရှင်သာရိ- ပုတ္တရာ၏ သူကျေးဇူးသိတတ်ပုံ ထင်ရှားရှုံ) သာ ဖော်ပြ အပ်လေသည်။ ဇာတ်တော်ကား မဆုံးသေးချေ၊ ဆက်လက်၍ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြ ဦးအံ့) —

(အလိနစိတ္တဇာတ်တော်အဆက်)။ ။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဆင်ဖြူ တော်ကလေးသည် လက်သမားတို့၏ စကားကိုလိုက်နာ၊ ဆုံးမ သည်ကို ခံယူလျက် ခပ်သိမ်းသော အလုပ်ကိစ္စတို့ကို ရွက်ဆောင် ပြုလုပ် ပေးလေသည်။ လက်သမားတို့ကလည်း ဆင်ဖြူတော် ကလေးကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် ထမင်းတလုပ်ကျစီပေး၍ မွေးမြူကြကုန် ၏။ ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် အလုပ်ပြီးဆုံးလျှင် မြစ်သို့ဆင်း၍ ရေချိုး၊ ရေကစားပြီးမှ ပြန်လာ၏။ လက်သမားတို့၏ သားငယ် များသည်လည်း ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို နှာမောင်း-စသည်တို့၌ ဆွဲကိုင်ကြကာ ရေဦး၎င်း၊ ကုန်းဦး၎င်း ဆင်ဖြူတော်ကလေးနှင့် အတူတကွ ကစားကြကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ဆင်အာဇာနည်၊ မြင်းအာဇာနည်၊
ယောက်ျားအာဇာနည်တို့သည် ရေ၌ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်
ကို မစွန့်ကြကုန်၊ ထို့ကြောင့် ဆင်မြူတော် ကလေးသည်
လည်း မြစ်အတွင်း၌ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်ကို မစွန့်ပဲ မြစ်မှ
လွတ်ရာ အပြင်အပ၌သာ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်ကို စွန့်လေ
သည်။

တနေ့သ၌ ဗာရာဏသီပြည်မှ အထက်မြစ်ညာ ဆင်မြူတော်
ကလေးများနေရာ၌ မိုးသည်းစွာ ရွာသွန်းလေ၏။ ထိုအခါ
ဆင်မြူတော်ကလေး မြစ်အပြင် အပ၌ စွန့်၍ထားသော ကျင်ကြီး
ခြောက်တခုသည် မိုးကျရေဖြင့် မြစ်အတွင်းသို့ သက်ရောက်ကာ
သွားလျက် ဗာရာဏသီမြူတော် ရေဆိပ်ဝယ် တခုသောချဉ်
ငြိတွယ်၍တည်လေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီး၏ ဆင်ထိန်းတို့သည်
“ဆင်များကို ရေချိုးပေးကြကုန်အံ့” ဟု ဆင်အစီး (၅၀၀)
ငါးရာတို့ကို မြစ်ဆိပ်သို့ မောင်းနှင်ခေါ်ဆောင် လာကြကုန်၏။
အာဇာနည်ဆင်မြူတော်ကလေး၏ ကျင်ကြီးနံ့ကို နမ်းရှုမိကြ၍
ဆင်တကောင်မျှ မြစ်တွင်းသို့ မဆင်းဝံ့ကြပဲ ဆင်အားလုံးတို့ပင်
အမြီးကိုထောင်၍ ပြေးရန် အားထုတ်ကြကုန်၏။ ဆင်ထိန်းတို့
သည် ဆင်ဆေးဆရာတို့အား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြ
ကုန်၏။ ဆင်ဆေးဆရာတို့သည် “ရေထဲ၌ တစုံတခုဘေးရန်
ရှိသည် ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ရေကို သုတ်သင် စေကြသည် ရှိသော်
အုံ့ဖုတ်၌ကပ်ငြိနေသော ဆင်အာဇာနည်၏ ကျင်ကြီးကို တွေ့မြင်
ကြ၍ “ဤဆင်များ ပြေးသွားရန် အားထုတ်မှု၌ ဤကျင်ကြီးသည်
အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်” ဟု သိရှိကြကာ အိုးစရည်းကို ယူ
ဆောင်စေ၍ ရေအပြည့်ထည့်ကြလျက် ထို ဆင်အာဇာနည်၏
ကျင်ကြီးကို အိုးစရည်းအတွင်း၌ နယ်စေကြပြီးလျှင် ငါးရာသော
ဆင်တို့၏ ကိုယ်၌ လောင်းစေကြကုန်၏။ ဆင်များ၏ ကိုယ်တို့
သည် ရနံ့ကောင်း မွှေးကြိုင် လှိုင်၍နေကုန်၏။ ထိုအခါမှာမှ ဆင်
တို့သည် မြစ်သို့ဆင်း၍ ရေချိုးကြလေကုန်၏။

ဆင်ဆေးဆရာတို့သည် ထို အကြောင်းကို မင်းကြီးအား ပြောကြားကြ၍ “အရှင်မင်းကြီး...ထို ဆင်အာဇာနည်ကို တွေ့အောင်ရှာ၍ ရွှေနန်းတော်အရောက် ဆောင်ယူမှ သင့်တော်မည်” ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ မင်းကြီးသည် လှေအပေါင်းတို့ဖြင့် မြစ်ကို ဆန်တက်ခဲ့ရာ အထက်မြစ်ညာသို့ ဆန်သော လှေအပေါင်းတို့ဖြင့် လက်သမားများနေရာ တောင်ခြေတောအုပ်သို့ ရောက်လေ၏။ ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် မြစ်ဆိပ်၌ ရေကစားစဉ် စည်သံကို ကြား၍ ပြေးသွားကာ လက်သမားတို့၏ အနီး၌ ရပ်တည်လာလေ၏။ လက်သမားတို့သည် မင်းကြီးအား ခရီးဦး ကြိုဆိုကြပြီးလျှင် “အရှင်မင်းကြီး...အကယ်၍ သစ်သားတို့ကို အလိုတော်ရှိပါလျှင် အဘယ့်ကြောင့် မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ကြွရောက်တော်မူလာရသနည်း၊ တမန်စေလွှတ်၍ ဆက်သစေခြင်းငှါ (= အဆက်အသွယ်ရန်) မသင့်လျော်ဘူးလော...” ဟု လောကဝတ်ပျူငှါစကား လျှောက်ထားကြကုန်၏။ မင်းကြီးက “အချင်းလက်သမားတို့...ငါသည် သစ်သားတို့ကို ရယူရန်အကျိုးငှါ လာသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား သင်တို့ထံမှာရှိနေသည့် ဤဆင်ဖြူငယ်ကို ရယူရန်အကျိုးငှါ ငါလာရောက်ပေသည်” ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် လက်သမားတို့သည် “အရှင်မင်းကြီး...ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အလိုတော်ရှိတိုင်း ဖမ်းယူစေ၍ ကြွသွားတော်မူကြကုန်လော့” ဟု ခွင့်ပြုစကား လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ဆင်ဖြူတော်ကလေးသည် လိုက်ပါခြင်းငှါ အလိုမရှိ = ဆင်ဆရာတို့က ဖမ်းယူဆွဲဆောင်ကြသော်လည်း ကြံကြံရပ်တည်၍သာ နေ၏။ ထိုအခါ မင်းကြီးက ဆင်ဆရာတို့ကို “အချင်းဆင်ဆရာတို့...ဆင်ဖြူတော်သည် အဘယ်အမှုကို ပြုစေလိုသနည်း” ဟု မေး၍ ဆင်ဆရာတို့က “အရှင်မင်းကြီး...ဆင်ဖြူတော်သည် လက်သမားတို့အား ကျွေးမွေးခကို ပေးဆောင်စေလိုပါ၏” ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မင်းကြီးသည် “ကောင်းပြီ အချင်းတို့...” ဟု ဆို၍ ဆင်ဖြူတော်၏ ခြေလေးဖက်၊ နှာမောင်း၊ အမြီး = ဤခြောက်ဌာနတို့အနီး၌ အသပြာတသိန်းစီ တသိန်းစီကို စုပုံထားစေလေ၏။

ဆင်ဖြူတော်သည် ဤမျှ(ခြောက်သိန်းသော အသပြာ)ဖြင့်လည်း မလိုက်ပါပြန်လေသော် လက်သမား အားလုံးတို့အား ဝတ်စုံ တစုံစီ၊ လက်သမားမယားတို့အား ထဘီဝတ်စုံတစုံစီ၊ မိမိနှင့် ကစားဖော် သူငယ်တို့အား သူငယ်တို့အသုံးအဆောင်အစုံအလင် မင်းကြီးက ပေးစေလေသည်။ ထိုသို့ ပေးစေမှသာလျှင် ဆင်ဖြူ တော်သည် လက်သမားများ၊ လက်သမားမိန်းမများ၊ ကစားဖော် သူငယ်များကို ပြန်နှစ်ကာ ကြည့်လျက် ကြည့်လျက်ပင် မင်းကြီး နှင့် အတူတကွ လိုက်ပါလေ၏။

မင်းကြီးသည် ဆင်ဖြူတော်ကို ယူဆောင်၍ မြို့သို့ ရောက်လေ သော် မြို့ကို၎င်း၊ ဆင်တင်းကုပ်ကို၎င်း တန်းဆာဆင်စေ၍ ဆင်ဖြူတော်ကို မြို့ကို လက်ျာရစ်လှည့်လည်စေလျက် ဆင်တင်း ကုပ်သို့ သွင်းပြီးလျှင် ဆင်တော်ဆိုင်ရာ အဆင်တန်းဆာအစုံ တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်ကာ မင်္ဂလာအဘိသိက် သွန်းတော်မူပြီးလျှင် မင်းစီးဆင် ပြုလုပ်၍ မိမိ၏ အဆွေတော်အရာ၌ ထားလျက် ပြည်စည်းစိမ်တဝက်ကို ဆင်ဖြူတော်အား ပေးပြီးလျှင် မိမိနှင့် အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားတူ ပြုမူချီးမြှောက်တော်မူလေ ၏။ ဆင်ဖြူတော်ရောက်သည့် အချိန်မှစ၍ ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ အဖို့ရာ ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး၌ မင်းအဖြစ် (=မင်းစည်းစိမ်) သည် လက်တော်ရောက် ရပြီးသားလျှင် ဖြစ်လေ၏။

ဤနည်းဖြင့် အချိန်ကာလ အတန်ကြာလွန်လတ်သော် ဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားခေါင်ကြီးဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ ယူနေတော်မူလာ၏။ မိဖုရားကြီး၏ကိုယ်ဝန် ရင့်ကျက်သောအခါ၌ ဗာရာဏသီမင်းကြီး သည် နတ်ရွာစံလေ၏။ ဆင်ဖြူတော်သည် အကယ်၍ မင်းကြီး နတ်ရွာစံကြောင်း သိရှိလျှင် ထိုသိရာနေရာမှာပင် နှလုံးကွဲ၍ သေပွဲဝင်လေရာ၏။ ထို့ကြောင့် မှူးမတ်တို့က ဆင်ဖြူတော်ကို မင်းကြီးနတ်ရွာစံကြောင်း မသိကြစေပဲ ပြုစုလုပ်ကျွေးမြဲ လုပ်ကျွေး ၍ ထားကြကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ဗာရာဏသီမင်းကြီး နတ်ရွာစံကြောင်း ကြားသိရ၍ “ဗာရာဏသီပြည်သည် မင်းမှ ဆိတ်သုဉ်းနေသတဲ့”ဟု အခြားမဲ့ အနီးအပါး ကောသလတိုင်းရှင် (=ကောသလဘုရင်) မင်းတပါးသည် များစွာသော စစ်တပ်ကြီးဖြင့် လာရောက်၍ မြို့ကို ဝန်းရံထားလေ၏။ ဗာရာဏသီမြို့သားတို့သည် ကောသလမင်းအထံသို့ “အကျွန်ုပ်တို့မင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ယခုအခါ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာဖြစ်ရှိလျက် ‘ယနေ့မှနောက် ခုနစ်ရက် မြောက်၌ သားတော်ကို ဖွားမြင်လိမ့်မည်’ဟု အင်္ဂုဇ္ဈာတတ်လက္ခဏာဖတ်ဆရာတို့က ဟောဆိုကြပါသည်။ အကယ်၍ မိဖုရားကြီးက သားတော်ကို ဖွားမြင်ခဲ့ပါလျှင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ တိုင်းပြည်ကိုကား မပေး၊ စစ်ထိုးခြင်းကိုသာလျှင် ပေးကြပါကုန်အံ့။ ဤမျှ (= ခုနစ်ရက်ကြာ) ကာလပတ်လုံး စောင့်ဆိုင်းကုန်လော့”ဟု သတင်းစကား သဝဏ်လွှာ ပို့သကြကုန်၏။ ကောသလမင်းသည် “ကောင်းပြီ”ဟု သဘောတူလက်ခံလေ၏။

မိဖုရားကြီးသည် ခုနစ်ရက်မြောက် ရောက်သောနေ့၌ သားတော်ကို မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်လေ၏။ ထိုမင်းသား၏ အမည်မှည့်သောနေ့၌ တိုင်းသားပြည်သူ လူအပေါင်း၏မဆုတ်နစ်သောစိတ်ကို ချီးမြှောက်လျက် ဖွားမြောက် သန့်စင်လာသောကြောင့် “အလိနစိတ္တမင်းသား”ဟူ၍ မင်းသား၏အမည်ကို မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်၏။ (အလိနစိတ္တ = မဆုတ်နစ်သောစိတ်ကို ဖြစ်တတ်သော မင်းသားဟု ဆိုလိုသည်)။

အထူးအားဖြင့် မင်းသားဖွားမြင်သောနေ့မှ စ၍ ဗာရာဏသီမြို့သားတို့သည် ကောသလမင်းနှင့် ပြိုင်ဆိုင် စစ်ထိုးကြလေကုန်၏။ သို့ပါသော်လည်း စစ်မြေဦးစီး ဘုရင်မင်းတရား မရှိသောကြောင့် စစ်သည်မိုလ်ပါ များလှစွာသော်လည်း စစ်ထိုးရင်း ထိုးရင်းပင် အနည်းငယ် အနည်းငယ် စိတ်ဓာတ်ကျဆင်း ဆုတ်နစ်၍ လာလေ၏။ အမတ်တို့သည် ထိုအကြောင်းကို မိဖုရားကြီးအား ပြောကြားကြ၍ “အရှင်မိဖုရား...အကျွန်ုပ်တို့သည် ဤနည်းအတိုင်း

ယာစစ်သည်ဗိုလ်ပါများ စိတ်ဓာတ်ကျဆင်း ဆုတ်နစ်နေပါလျှင် စစ်ရှုံးမည်မှ ကြောက်လန့်ကြရပါသည်။ အထူးလျှောက်ထားလိုပါသည်မှာ - အကျွန်ုပ်တို့မင်းကြီး နတ်ရွာစံကြောင်း၊ သားတော်ဖွားမြင်ကြောင်း ကောသလမင်းလာရောက်၍ အကျွန်ုပ်တို့ ဤပြည်ကို စစ်ထိုးနေကြောင်း = ဤအကြောင်းများကို မင်းကြီး၏အဆွေ မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော် မသိရှိသေးပါ။ ထိုအကြောင်းများကို မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော်ကို သိဝေကြကုန်စို့လား” ဟု မေးမြန်းတိုင်ပင်စကား ပြောကြားကြကုန်၏။ မိဖုရားကြီးသည် “ကောင်းပြီ” ဟု ဝန်ခံ၍ သားတော်ကို တန်းဆာဆင်ပြီးလျှင် ဘွဲ့ဖြူခင်းနှီး၌ လဲလျောင်းစေကာ ပြာသာဒ်မှဆင်း၍ အမတ်ပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် ဆင်တင်းကုပ်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ဘုရား အလောင်းတော်မင်းသားကို ဆင်ဖြူတော်၏ ခြေရင်း၌ သိပ်ထား၍ “အို အရှင်ဆင်ဖြူတော်မင်း... အရှင်မင်း၏ သူငယ်ချင်းကား နတ်ရွာစံလေပြီ၊ အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်ဆင်မင်း နှလုံးကွဲ၍ သေပွဲဝင်မည့်ဘေးမှ ကြောက်သဖြင့် မလျှောက်ထားခဲ့ကြပါကုန်၊ ဤမင်းသားကား အရှင်ဆင်မင်းသူငယ်ချင်း၏ သားတော်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ ကောသလမင်း လာရောက်၍ မြို့ကိုဝန်းရံပြီးလျှင် အရှင်ဆင်မင်း၏သားတော်နှင့် စစ်ထိုးလျက် ရှိပါသည်။ ဗိုလ်ပါများလည်း စိတ်ဓာတ်ကျဆင်း ဆုတ်နစ်လျက်ရှိနေကြပါသည်။ အရှင်ဆင်မင်း၏ သားတော်ကို အရှင်ဆင်မင်းပင်လျှင် သတ်လိုမူလည်းသတ်လေ့၊ သို့မဟုတ် ထိုမင်းသားအား မင်းအဖြစ်ကို အရှင်ဆင်မင်းပင် ယူ၍ ပေးလိုမူလည်း ပေးလေ့” ဟု မိဖုရားကြီးက ပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ဆင်ဖြူတော်သည် ဘုရားအလောင်း (=အလိနုစိတ္တမင်းသားငယ်) ကို နှာမောင်းဖြင့် သုံးသပ် ပွေ့ပိုက်မြှောက်ချီ၍ ဦးကင်း၌ထားကာ သည်းစွာငိုကြွေးလျက် ဘုရားအလောင်းကို ဦးကင်းမှတဖန် ပြန်၍ချပြီးလျှင် မိဖုရားကြီး၏ လက်၌ သိပ်ထားစေပြီးမှ “ကောသလမင်းကို အရှင်လတ်လတ်ငါဖမ်းယူအံ့” ဟု ကြိုးဝါးလျက် ဆင်တင်းကုပ်မှ ထွက်လေ၏။ ထိုအခါ အမတ်တို့

သည် ဆင်ဖြူတော်အား ချပ်ဝတ်တန်းဆာများ ဝတ်ဆင်ပေးကြ၍ မြို့တံခါးကို ဖွင့်ကြကာ ဆင်ဖြူတော်ကို ဝန်းရံကုန်လျက် မြို့မှ ထွက်ကြလေကုန်၏။ ဆင်ဖြူတော်သည် မြို့မှထွက်ပြီးလျှင် ကြိုးကြာ သံကိုဟစ်လျက် လူအပေါင်းကို ထိတ်လန့်ပြေးသွား ဖယ်ရှားစေ၍ ရန်သူမင်း၏ ဗိုလ်ပါရမက် အစုကို ဖောက်ထွင်းပြီးနောက် ရန်သူကောသလမင်းကို ဦးသျှောင်၌ ဆွဲယူ ဖမ်းဆောင်ခဲ့၍ ဘုရားအလောင်းတော် အလီနစိတ္တမင်းသားငယ်၏ ခြေရင်း၌ လဲလျောင်းစေ၍ ထိုမင်းကို သတ်ဖို့ရန် ထကြွလှင်ရှားသော မိမိတို့ဖက် ရဲမက်များကို ဟန့်တားပြီးလျှင် “အသင်ကောသလ မင်းသည် ဤအခါမှစ၍ မမေ့မလျော့သူ ဖြစ်လေလော့၊ ‘မင်းသား ကလေး ငယ်သော’ ဟု အမှတ်မပြုလင့်” ဟူ၍ သတ်ပေးစကား ပြောကြားဆုံးမ၍ လွှတ်လိုက်လေ၏။

ထို အချိန်မှ စ၍ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအလုံး၌ မင်းစည်းစိမ်သည် အလောင်းတော် အလီနစိတ္တမင်းသား၏လက်သို့ ရောက်ပြီးသည် သာလျှင် ဖြစ်တော့၏။ အခြားရန်သူ တဦးတယောက် ထကြွ ဝံ့သောမည်သည် မရှိဖြစ်လေ၏။ ဘုရားအလောင်းသည် အသက် တော် ခုနစ်နှစ်ရှိသောအခါ၌ ရာဇအဘိသိက်သွန်းခံ၍ အလီန စိတ္တမည်သောမင်းဖြစ်လျက် တရားသဖြင့် မင်းပြုပြီးလျှင် အသက် အဆုံး၌ နတ်ပြည်သို့ လားရောက်တော်မူလေ၏။

(ဤ အလီနစိတ္တဇာတ်တော်အရင်းကို မူလပဌမနှင့် လုံ့လဝီရိယ လျှော့ချသော ရဟန်းတပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဟောတော်မူသည်။ နောက်အခါ အရှင်ရာဇမထေရ်ဝတ္ထု ဖြစ်ပေါ်လာသောအချိန်၌ အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ ကတညူ၊ ကတဝေဒိတာဂုဏ် ထင်ရှားစေရန် ဖခင်ဆင်ပြောင်ကြီးက သားငယ်ဆင်ဖြူတော်ကလေးကို လက်သမား တို့အား ပေးအပ်သောအခဏ်းတိုင်အောင် ဟောကြားတော်မူပြန်၏ဟု အထူးမှတ်ယူရ၏)။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤ အဘိတ်ဇာတ် အဋ္ဌပ္ပတ်ကို ထုတ် ဆောင်ဟောကြားတော်မူ၍ ယခု ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ ဤဆိုလတ္တံ့သော ၂-ဂါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။

(၁) အလီနစိတ္တံ နိဿာယ၊ ပဟဋ္ဌာ မဟတီ စမူ။
ကောသလံ သေနာသန္တုဋ္ဌံ၊ ဇီဝဂ္ဂါဟံ အဂါဟယိ။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့...။ အလီန-
စိတ္တံ = အလီနစိတ္တ အမည်ရသည့် ဘုရားအလျာ သူမြတ်
၏ကို။ နိဿာယ = အားထားသမှု အမှီပြု၍။ ပဟဋ္ဌာ =
နှစ်လိုအားရမ်း ဝမ်းမြောက်သော။ မဟတီ စမူ = ဗာရာ-
ဏသီဘက်သား ကြီးမားသောစစ်တပ်ကြီးသည်။ သေန =
မိမိပိုင်စံ တိုင်းနိုင်ငံဖြင့်။ အသန္တုဋ္ဌံ = လောဘထန်က
မရောင့်ရဲသော။ ကောသလံ = ကောသလတိုင်းရှင် ရန်သူ
ဘုရင်မင်းကို။ ဇီဝဂ္ဂါဟံ = ဆင်ဖြူတော်ဝင် သူ့စွမ်းအင်
ဖြင့် အရှင်ဖမ်းယူခြင်းကို။ အဂါဟယိ = အခွင့်ပိုင်ပိုင်
ဖမ်းယူနိုင်ခဲ့လေပြီ။

(၂) ဧဝံ နိဿယသမ္ပန္နော၊ ဘိက္ခု အာရဒ္ဓဝီရိယော။
ဘာဝယံ ကုသလံ ဓမ္မံ၊ ယောဂက္ခေမဿ ပတ္တိယာ။
ပါပုဏေ အနုပုဗ္ဗေန၊ သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ။

ဧဝံ = ဤအတူ။ နိဿယသမ္ပန္နော = ဘုရားမြတ်စွာ
အရိယာသာဝကတည်းဟူသော ကလျာဏ မိတ္တကုံလုံ
မှီရာနှင့်ပြည့်စုံသော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော = ဖန်ဖန်ပွားလစ်
အားသစ်အပ်သောလုံ့လ ဝီရိယရှိသော။ ဘိက္ခု = သံသရာ
ဘေး ခန္ဓာရေးကို ထောက်တွေးသိမြင် ပညာရှင်သည်။
ယောဂက္ခေမဿ = ယောဂလေးတန် ကုန်ရာမှန်သား
နိဗ္ဗာန်ကြွင်း ဘေးမဲ့နန်းသို့။ ပတ္တိယာ = လျင်မြန်ထုတ်
ချောက် ရောက်စိမ့်သောငှါ။ ကုသလံ ဓမ္မံ = အပြစ်မဲ့ငြား
ဗောဓိပက္ခိယ တရားကို။ ဘာဝယံ = ဘာဝယန္တော =
သမ္ပပုဇာန်လေးပါး လုံ့လအားဖြင့် ပွားများလတ်သည်
ရှိသော်။ သဗ္ဗသံယောဇနက္ခယံ = သံယောဇနဆယ်သင်း
အကုသိုလ်ခပင်းတို့၏ အကြွင်းမဲ့ကုန်ဆုံးရာ အရဟတ္တဖိုလ်
သို့။ အနုပုဗ္ဗေန = မဂ်ဉာဏ်လေးပါး အစဉ်အားဖြင့်။

ပါပုဏ္ဏေ = ပါပုဏ္ဏေယျ = ရည်ရွယ်သလောက် ခရီး
ပေါက်၍ ဆိုက်ရောက်လေရာ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဖြင့် တရားဒေ
သနာ၏ အထွတ်ကို တပ်ဆင်ကာ လို၏အထက် တဖန်ဆက်၍
သစ္စာလေးပါး တရားကိုပြတော်မူ၍ ဇာတ်တော်ကို ပေါင်းတော်
မူလေ၏။ သစ္စာလေးပါး တရားကိုဟောပြသည်၏အဆုံး၌ လုံ့လ
ဝီရိယ လျှော့ချသောရဟန်းသည် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေ၏။
ထိုအခါ မယ်တော်သည် ယခုအခါ မဟာမာယာမိဖုရား၊ ထိုအခါ
ခမည်းတော်သည် ယခုအခါ သုဒ္ဓေါဒန မင်းတရားကြီး ဖြစ်၍
လာ၏။ ထိုအခါ မင်းစည်းစိမ်ကို အရယူ၍ပေးသော ဆင်ဖြူတော်
သည် ယခုအခါ လုံ့လဝီရိယ လျှော့ချသောရဟန်း၊ ဖခင်ဆင်
ပြောင်ကြီးသည် ယခုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၊ ပြည်နီး
ဖြစ်သော ကောသလမင်းသည် ယခုအခါ အရှင်မဟာမောဂ္ဂ-
လာန် ဖြစ်၍ ထိုစဉ်အခါ အလီနစိတ္တမင်းသားသည် ယခုအခါ ငါ
ဘုရားဖြစ်လာ၏-ဟု ဇာတ်တော်ကို ပေါင်းတော်မူလေ၏။ ။
ဤကား ဒုကနိပါတ်လာ အလီနစိတ္တဇာတ်တည်း။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤအလီနစိတ္တဇာတ်တော်ကို ထုတ်
ဆောင်ဟောပြ၍ ရှေးအခါကလည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်
မြတ်၏ သူ့ကျေးဇူးသိတတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထို့ပြင်
အရှင်ရာဇမထေရ်ကို အကြောင်းပြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်
သံယုတ္တနိကာယ် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၌ ဝဂ်ပေါင်း ၄-ဝဂ်၊ သုတ်ပေါင်း
၄၆-သုတ်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော (၂) ရာဇသံယုတ်ကို
ဟောတော်မူအပ်လေသည်။

ထို့ပြင်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က အရဟတ္တဖိုလ်
သို့ ရောက်ပြီးသော အရှင်ရာဇမထေရ်ကို ခေါ်ဆောင်၍ မြတ်စွာ
ဘုရားထံတော်မှောက်သို့ လာရောက်ရှိခိုး ဆိုင်နေသောအခါ
မြတ်စွာဘုရားက အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကို “ချစ်သားသာရိ-
ပုတ္တရာ...သင်၏ အန္တောသိက = အနီးနေ တပည့်ဖြစ်သူ ရာဇ

ရဟန်းသည် ဆုံးမလွယ်သူဖြစ်၏လော”ဟု မေးတော်မူသဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်က “မြတ်စွာဘုရား....ရာဇ ရဟန်းသည် အလွန်ပင် ဆုံးမလွယ်သူဖြစ်ပါ၏၊ တစ်စုံတရာအပြစ်ကို ပြောဆို အပ်လျှင် အမျက်ထွက်ဘူးသည်ဟူ၍မရှိပါ’ ’ဟုပြန်ကြားလျှောက် ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ... ဤသို့ဆုံးမလွယ်သော တပည့်များကိုရလျှင် သင်ချစ်သားသည် အဘယ်မျှ(ဘယ်နှစ်ဦးလောက်)ရယူလိုသနည်း”ဟု မေးတော် မူ၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်ကလည်း “မြတ်စွာဘုရား.... ဤရာဇရဟန်းကဲ့သို့ ဆုံးမလွယ်သော တပည့်တို့ကို ရပါမူ တပည့် တော်သည် များစွာသောတပည့်တို့ကိုလည်း ရယူလိုပါ၏”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။

ထို့နောက် ရဟန်းတို့က အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတညတာ ကတဝေဒိတာ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း ပြောဆိုကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဖော်ပြရာပေါ် အလိနိဗ္ဗိတဇာတ်ကိုဟော၍ အဟိတ်တိရစ္ဆာန် ဘဝ၌ပင်သော်လည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သူ့ကျေးဇူးသိတတ်ပုံကို ထင်ရှားစေတော်မူပြီးနောက် အရှင်ရာဇ မထေရ်ကို အကြောင်းပြု၍ “ရဟန်းတို့....ရဟန်းဖြစ်သောသူမည် သည် ဤရာဇရဟန်းကဲ့သို့ ဆိုဆုံးမလွယ်သူ ဖြစ်သင့်၏၊ အပြစ်ကို ပြု၍ ဆရာသမားတို့က ဆိုဆုံးမအပ်လျှင် အမျက်မထွက်ရာ၊ အဆုံးအမ ဩဝါဒပေးသောဆရာကို ရွှေအိုး၊ ငွေအိုးကို ညွှန်ပြ သောသူကဲ့သို့ မှတ်ယူရမည်”ဟု မိန့်တော်မူ၍ စကားအနုသန္ဓေ ဆက်စပ်ကာ တရားဒေသနာကို ဟောတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ ဓမ္မပဒဝယ် ဤဂါထာကို မိန့်ဆိုဟောကြားတော်မူလေ၏

နိဓိနံ ပဝတ္တာရံ၊

ယံ ပဿေ ဝဇ္ဇဒဿိနံ။

နိဂ္ဂယဝါဒိ မေဓာဝိ၊

တာဒိသံ ပဏှိတံ ဘဇေ။

တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊

သေယျော ဟောတိ န ပါပိယော။

ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့....။ နိဓိနံ
 = ရတနာမျိုး ရတနာအိုးကို။ ပဝတ္တာရံ ဝိယ = အကျိုး
 လိုလား ညွှန်ကြားပြောဆိုသောသူကိုကဲ့သို့။ ဝဇ္ဇဒဿိနံ =
 မိမိအပေါ် အကျိုးကို မြှော်၍ မလျော်သည့် အပြစ်ကို
 စိစစ်ရှုကြည့်လေ့ရှိသော။ ယံ = အကြင်ဆရာသခင် ပညာ
 ရှင်ကို။ ပဿေ = ပဿေယျ = ရှေးကုသိုလ်ကံ စီမံထောက်မ
 တွေ့ကြံရငြားအံ့။ နိဂ္ဂယဝါဒိ° = အပြစ်အလျောက် ခြိမ်း
 ခြောက်နှိပ်ကွပ်၍ ပြောဆိုဆုံးမလေ့ရှိသော။ မေဓာဝိ° =
 တရားခပင်း ထိုးထွင်းမြင်သိ ဓမ္မောဇပညာလည်း ရှိပေ
 ထသော။ တာဒိသံ ပဏှိတံ = ထိုသို့ရှုအပ် မြတ်သောပညာ
 ရှင် ဆရာသခင်ကို။ ဘဇေ = ဘဇေယျ = နေ့ညဉ့် မကွာ
 ဆည်းကပ်ရာ၏။ တာဒိသံ = ထိုသို့ရှုအပ် မြတ်သောပညာ
 ရှင် ဆရာသခင်ကို။ ဘဇမာနဿ = နေ့ညဉ့်မလပ် ဆည်း
 ကပ်သောသူ၏ (အဖို့ရာ)။ သေယျော = အထူးသဖြင့်
 ချီးမွမ်းအပ်လျှင်း ကြီးပွားခြင်းသည်သာ။ ဟောတိ =
 ဖြစ်၏။ ပါဝိယော = ယုတ်ညံ့ဘိလျှင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်း
 သည်။ န ဟောတိ = မဖြစ်။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ များစွာသောသူတို့ သော-
 တာပတ္တိဖိုလ် စသည်တို့သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။ ။ (ဓမ္မပဒ
 ၄၁၊ မျက်နှာ ၃၄၆-မှ)။

(ဂ) တေဒဂ်ဆွဲထူး ရတေဒ်မူခြင်း

နောက်တချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် မထေရ်မြတ်တို့ကို အစဉ်
 အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရ၌ ထားတော်မူသည် ရှိသော်
 အရှင်ရာဇမထေရ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ပဋိဘာ-
 နေယျကာနံ ယဒိဒံ ရာဓော = ရဟန်းတို့....ငါဘုရား တရား
 ဟောဆိုကြောင်း = ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်ကို

ဖြစ်စေတတ်ကြသော ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန်း
တို့တွင် ရာရေဟန်းသည် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်၏”-

ဟု ချီးကျူးမိန့်မြှောက်တော်မူကာ “ပဋိဘာနေယျက=မြတ်စွာဘုရား
၏ တရားဟောကြောင်း = ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်ကို
ဖြစ်စေသောအရာ”ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌
ထားဟော်မူလေ၏။

(ဤအရာ၌။ ။အရှင်ရာဇမထေရ်၏ အသိအမြင်ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ တရား
တော်၌ သက်ဝင်ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရား ကြီးမားပုံတို့ကို အကြောင်းပြု၍
မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သန္တာန်တော်ဝယ် အသစ်အသစ်ဖြစ်သော တရား
ဟောဆိုကြောင်း=ဓမ္မဒေသနာ အသိဉာဏ်ပညာတို့ တိုး၍ တိုး၍
ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ (ဤအချက်ကို ရာဇသံယုတ် ပဌမဝဂ် နောက်
၆-သုတ်နှင့် ၎င်းရာဇသံယုတ် စတုတ္ထဝဂ်တခုလုံးကို ရှု၍ သိမှတ်ရ၏၊
သိမ်မွေ့စွာ?)။ ထို့ကြောင့် အရှင်ရာဇမထေရ်သည် ပဋိဘာနေယျက=
မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာပဋိဘာန်ကို ဖြစ်စေသောအရာ
ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ဘွဲ့ထူးရပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လာလေသည်။
ပဋိဘာနံ ဇနေန္တိတိ ပဋိဘာနေယျက။ ယေ=အကြင်သာဝကတို့သည်။
ပဋိဘာနံ=မြတ်ဘုရား၏တရားဟောကြောင်း=ဓမ္မဒေသနာဉာဏ်ပညာ
ပဋိဘာန်ကို။ ဇနေန္တိ=ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဣတိ တသ္မာ=ထို့ကြောင့်။
တေ=ထိုသာဝကတို့သည်။ ပဋိဘာနေယျက=ပဋိဘာနေယျက မည်
ကုန်၏။ ပဋိဘာနေယျက=မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မဒေသနာ ဉာဏ်ပညာ
ပဋိဘာန်ကို ဖြစ်စေတတ်သော သာဝကတို့။ ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုရ၏)။

ဤကား အရှင်ရာဇမထေရ် အကြောင်းတည်း။

(၄၁) အရှင်မောဃရာဇမထေရ်အကြောင်း

(ဤ အရှင်မောဃရာဇမထေရ်၏ အကြောင်းအရာကို အင်္ဂုတ္တရ-
အဋ္ဌကထာ၊ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ပါရာယနဝဂ်အဖွင့်ထို့မှ ထုတ်နုတ်
ရေးသား ဖော်ပေအံ့)။—

(က) မထေရ်၏ ရွေးဆုတောင်း

ဤ အရှင်မောဃရာဇမထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်း
သည်လည်း ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဟံသာ-

ဝတီ မင်းနေပြည်၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်၍ နောက်အဖို့ဝယ် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြားစဉ် မြတ်စွာဘုရား ရှင်က ရဟန်းတော်တပါးကို အဝတ်အထည်၊ ချည်၊ ဆိုးရည် အားဖြင့် သုံးပါးစုံ ခေါင်းပါး ဖျင်းညံ့သည့် ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ ဆောင်ယူကြသောရဟန်းတို့အနက် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး=တေဒဂ်ရာထူး၌ ထားတော်မူသည်ကို မြင်ရ၍ အဓိ- ကာရကောင်းမှု ကုသိုလ်ကိုပြုပြီးလျှင် ထိုလူခဏီဝံရခာရီတေဒဂ် (=ခေါင်းပါးဖျင်းညံ့သည့် ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ သော အရာဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး) ရာထူးကို ဆုတောင်း ပတ္တနာမှ ပြုခဲ့လေသည်။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားရှင်ကလည်း ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အမတ်ကြီးဘဝ

အမျိုးကောင်းသားသည် အသက်ထက်ဆုံး ကုသိုလ်ကောင်း မှုကိုပြု၍ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တို့၌ ကျင်လည် ကျက်စားလျက် ကဿပမြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှ ရှေးကာလကပင် ကဋ္ဌဝါဟနမြို့ဝယ် အမတ်မျိုး၌ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်လတ်သော် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကို ဆည်းကပ်ခစားလျက် အမတ်ကြီးရာထူးကို ရရှိလေ၏။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကား (သုတ္တ- နိပါတ ၌ ၂-မှ) လွန်လေပြီးသောအခါ (ကဿပမြတ်စွာ ပွင့် ထွန်းတော်မူမီ) ဗာရာဏသီပြည်သား လက်သမား ဆရာကြီး သည် မိမိ၏ဆရာဥစ္စာ လက်သမားပညာ၌ နှစ်ယောက်မြောက် သူမရှိ တတ်သိလိမ္မာသူ ဖြစ်၏။ ထိုဆရာကြီးမှာ တပည့်ကြီး (၁၆) တဆယ့်ခြောက်ယောက် ရှိ၍ တပည့်ကြီး တယောက် တယောက်မှာ လက်စောင်အနီးနေ တပည့်ပေါင်း (၁၀၀၀) တထောင်စီ ရှိကြလေသည်။ ဤသို့လျှင် (၁၆၀၁၇) တသောင်း ခြောက်ထောင်တကျိပ်ခုနစ်ဦးသော ဆရာတပည့် အားလုံးတို့ သည် ဗာရာဏသီပြည်ကို အမှီပြု၍ အသက်မွေးမှု ပြုလုပ်နေထိုင်

ကြပုံမှာ—သစ်တောတောင်အနီးသို့ သွားရောက်ကြ၍ သစ်များကို ခုတ်လှည်း ခွဲစိတ်ကြကာ ထိုတောအရပ်မှာပင် အမျိုးမျိုးသော ပြာသာဒ်နန်းအိမ်ဆိုင်ရာ သစ်ဘဏ္ဍာပရိဘောဂတို့ကို ပြုလုပ်ပြီး ပြေစေကြ၍ ဖောင်ကြီးဖွဲ့ကာ တင်ဆောင်ခဲ့ကြလျက် ဂင်္ဂါမြစ် အတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်သို့ ဆောင်ခဲ့ကြပြီးလျှင် အကယ်၍ ဗာရာဏသီမင်းက အလိုရှိလျှင် မင်းအား ဘုံတဆင့် (=တထပ်) ရှိသော ပြာသာဒ်ကို၎င်း (ပ)ဘုံခုနစ်ဆင့် (ခုနစ်ထပ်) ရှိသော ပြာသာဒ်ကို၎င်းတပ်ဆင်ဆောက်လုပ်၍ပေးကြကုန်၏။ အကယ်၍ ဗာရာဏသီမင်းက အလိုမရှိလျှင် အခြားသူများအားလည်း ရောင်း၍ သား၊ မယားကျွေးမွေးမှုပြု၍ နေကြကုန်၏။

ဆရာကြီး ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ တည်ဆောက်ခြင်း

ထို့နောက် တနေ့သ၌ လက်သမားဆရာကြီးသည် “အမြဲတစေ လက်သမားမိသုကာအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးမှု ပြုလုပ်ရန် မတတ် နိုင်ချေ၊ မှန်ပေ၏—အသက်အရွယ် ကြီးရင့် အိုမင်းသောအခါ၌ ဤလက်သမားအမှုကို ပြုလုပ်ရန် ခဲယဉ်းလှ၏”ဟု ကြံစည်စဉ်းစား မိ၍ မိမိ၏ တပည့်များကို “အမောင်တို့... ရေသဖန်းသားအစ ရှိသည့် အနှစ်မဲ့ငြား ပေါ့ပါးသောသစ်သားတို့ကို ဆောင်ခဲ့ကြ လော့?”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ တပည့်တို့ကလည်း “ကောင်းပါပြီ” ဟု ဝန်ခံကြကာ ပေါ့ပါးသောသစ်သားတို့ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြ လေကုန်၏။ ဆရာကြီးသည် ထိုသစ်သားတို့ဖြင့် ဂဠုန်ရုပ်ကြီးမြှု လုပ်ကာ ထိုဂဠုန်ရုပ်၏အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ကာ ယန္တရားစက် တို့ကို တပ်ဆင်လေ၏။ ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံကြီး ပြီးသောအခါ ဆရာကြီးသည် စက်ကိုနှိ ခွဲ၍ ထိုဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံကို စီးလျက် တပည့်များအလုပ်လုပ်နေသည့်တောအရပ်သို့ သွားလေ၏။ ဂဠုန် ရုပ် စက်ယာဉ်ပျံကြီးသည် အသက်ရှင်သော ဂဠုန်မင်းပမာ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ တောအထက်က သွားပြီးလျှင် တပည့် တို့၏ ရှေ့ သက်ဆင်းကျရောက်လေ၏။

ထိုအခါ ဆရာကြီးသည် တပည့်များကို “အမောင်တို့...ငါတို့ သည် ဤသို့သော ဂဠုန်ရုပ် စက်ယာဉ်ပျံများကို ပြုလုပ်တည် ဆောက်ကြကာ ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး၌ မင်းအဖြစ်ကို ရယူနိုင်ကြ ကုန်၏။ အမောင်တို့...အမောင်တို့လည်း ဤဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ များကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြကုန်လော့၊ မင်းအဖြစ်ကို ရယူ၍ အသက်ရှင်ကြကုန်စို့၊ လက်သမားအတတ်ဖြင့် အသက်မွေးရခြင်း သည် ဆင်းရဲ၏” ဟု အကြံပေးတိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလေ၏။ တပည့်တို့သည် ဆရာကြီး ညွှန်ကြားပြောဆိုပြသသည့် အတိုင်း ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံတို့ကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြပြီးလျှင် ဆရာ ကြီးအား ထိုအကြောင်းကိုပြောကြားသိစေကြကုန်၏။ ထို့နောက်မှ ဆရာကြီးက တပည့်များကို “အမောင်တို့...အဘယ်ပြည်ကို ငါတို့ သိမ်းယူကြမည်နည်း” ဟု မေးမြန်း တိုင်ပင်လေလျှင် တပည့်များ သည် တညီတညွတ်တည်း “ဆရာကြီး...ဗာရာဏသီပြည်ကို သိမ်း ယူကြကုန်စို့” ဟု ပြန်ကြားပြောဆိုကြလေ၏။ ထိုအခါ ဆရာကြီးက “အမောင်တို့...မသင့်လျော်ဘူး၊ ဤသို့ဗာရာဏသီပြည်ကို သိမ်းယူ ရန်အကြံကို မနှစ်သက်ကြလင့်၊ မှန်၏-ငါတို့သည် ထိုဗာရာဏသီ ပြည်ကို သိမ်းယူကြလျှင်လည်း လက်သမားမင်း၊ လက်သမားအိမ် ရှေ့မင်း၊ လက်သမားမင်းသား၊ လက်သမားမင်းအမတ်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လက်လမားဟု ပြောဆိုခေါ်ဝေါ်ခြင်းမှ လွတ်မြောက် ကြလိမ့်မည် မဟုတ်ချေ၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းကား ကျယ်ဝန်းလှစွာ၏၊ ငါတို့သည် အခြားအရပ်သို့ သွားကြကုန်စို့” ဟု အကြံပေးစကား ပြောကြားလေလျှင် အားလုံးပင် သဘောတူညီကြလေကုန်၏။

ကဠုဝါဟနမင်းကြီး ဖြစ်လာခြင်း

ထို့နောက်မှ ဆရာတပည့်ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခုနစ်ဦးတို့သည် သား၊ မယားတို့နှင့် အတူတကွ ဂဠုန်ရုပ် စက်ယာဉ်ပျံအသီးသီး စီးနင်းကြ၍ လက်နက်များကို အသင့်ပြင် ဆင် စွဲကိုင်ပြီးဖြစ်ကြလျက် ဟိမဝန္တာသို့ရှေးရှု စက်ယာဉ်ပျံတို့ကို မောင်းနှင်သွားကြပြီးလျှင် ဟိမဝန္တာ၏အနီးမြို့တမြို့သို့ ဝင်ရောက် ကြ၍ မင်း၏နန်းတော်၌ပင် စုရုံးရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ ထိုဆရာ

တပည့်တို့သည် ထိုမြို့၌ မင်းအဖြစ်ကို သိမ်းယူကြ၍ လက်သမား ဆရာကြီးကို ရာဇအဘိသိက်သွန်းဖျန်းကာမင်းမြှောက်ကြကုန်၏။ ထိုမင်းသည် သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်အပ်သည့် ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပျံ၏ အရှင်ဖြစ်သောကြောင့် “ကဠုဝါဟနမင်း” ဟူ၍ ထင်ရှားလေ၏။ ထိုကဠုဝါဟနမင်း သိမ်းပိုက်စိုးမိုးအပ်သောကြောင့် ထိုပြည် ထိုမြို့ သည်လည်း ကဠုဝါဟနပြည်၊ ကဠုဝါဟနမြို့ဟူ၍ အမည်တွင်လေ သည်။ ကဠုဝါဟနမင်းကြီးသည်၎င်း၊ အိမ်ရှေ့မင်းသားသည်၎င်း၊ အမတ်ကြီးရာထူး၌ တင်ထားအပ်သည့် တပည့်ကြီး (၁၆) တကျိပ် မြောက်ယောက်တို့သည်၎င်း တရားကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြသည့် ဓမ္မကမင်း ဓမ္မကအမတ်တို့သာ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုကဠုဝါဟန တတိုင်းလုံးသည် မင်းကြီးက သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါးတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်စောင့်ရှောက်အပ်ရကား အလွန်ပင် ပြည့်လည်းပြည့်စုံ ဝလည်းဝပြော ဘေးဥပဒ္ဓဝေါလည်းကင်းရှင်းပေ၏။ မြို့သူမြို့သား ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်သူ တိုက်နယ်သားတို့သည် “ငါတို့သည် မင်းကောင်းမင်းမြတ်ကို ရအပ်လေပြီ၊ အလွန်ကောင်းမြတ်သည့် မင်းပရိသတ်ကို ရအပ်လေပြီ” ဟု ဝမ်းမြောက်စကား ပြောကြား ကြလျက် မင်းကြီးကို၎င်း၊ မင်းပရိသတ် မှူးမတ်ဗိုလ်ပါကို၎င်း အလွန်လျှင် အားကိုးမြတ်နိုးကြလေကုန်၏။

ဗာရာဏသီမင်းနှင့် မဟာမိတ်ဖြစ်ခြင်း

တနေ့သ၌ မဇ္ဈိမတိုက် (ဗာရာဏသီပြည်) မှ ကုန်သည်တို့သည် ရောင်းရန် ဘဏ္ဍာကို ယူဆောင်ခဲ့ကြ၍ ကဠုဝါဟနမြို့သို့ လာရောက်ကြကာ လက်ဆောင်ပဏ္ဍာကို ယူဆောင်၍ ကဠုဝါဟန မင်းကြီးကိုလည်း ဖူးမြော်တွေ့ရှိကြကုန်၏။ မင်းကြီးက “အမောင်တို့... အဘယ်အရပ်မှ လာရောက်ကြသနည်း” ဟု မေးလေလျှင် ကုန်သည်တို့သည် “ဗာရာဏသီပြည်မှ လာရောက်ကြပါသည် အရှင်မင်းကြီး” ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ကဠုဝါဟနမင်းကြီး သည် ဗာရာဏသီပြည်၌ အလုံးစုံသော ဖြစ်ရပ် အခြေအနေကို မေးမြန်းပြီးလျှင် “အမောင်တို့... အမောင်တို့၏ ဗာရာဏသီမင်းနှင့် အကျွန်ုပ်တို့မိတ်ဆွေ (မဟာမိတ်) ဖြစ်အောင် ရွက်ဆောင်

ပြုလုပ်ပေးကြပါလော့”ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။ ကုန်သည်တို့ကလည်း “ကောင်းပါပြီ” ဟု ဝန်ခံကြကုန်၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် ထိုဗာရာဏသီပြည်သား ကုန်သည်တို့အား စားနပ်ရိက္ခာ နေရာ ထိုင်ခင်း-စသည် လိုအပ်သမျှအကူအညီကိုပေး၍ ထိုကုန်သည်များ ပြန်သွားချိန် ရောက်လတ်သော် ထပ်၍တဖန် မဟာမိတ်ဖြစ်လိုကြောင်း ရိုသေစွာ ပြောကြား၍ ကုန်သည်များကို လွှတ်လိုက်လေ၏။

ထိုကုန်သည်တို့သည် မိမိတို့နေရာ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ရောက်ကြလျှင် ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားသိရလျှင် အားရဝမ်းမြောက်လျက် “ကဋ္ဌဝါဟနပြည်မှ လာရောက်ကြသော ကုန်သည်တို့အား ယနေ့မှစ၍ အခွန်အတုတ်ကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပြု၏” ဟု စည်လည်စေ၍ “ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် ငါ၏အဆွေတော် မဟာမိတ်ဖြစ်စေ” ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ကာ မင်းနှစ်ပါးလုံးတို့ပင် အဒိဋ္ဌမဟာမိတ် = တဦးကိုတဦး မမြင်ရပဲ အလွန်ချစ်ခင်သည့် မိတ်ဆွေများ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည်လည်း မိမိ၏မြို့၌ “ယနေ့မှစ၍ ဗာရာဏသီပြည်မှ လာရောက်ကြသောကုန်သည်တို့အား အခွန်အတုတ်ကို(လွတ်၏) ကင်းလွတ်ခွင့်ပြု၏။ ထိုဗာရာဏသီပြည်မှ လာသော ကုန်သည်တို့အား စားနပ်ရိက္ခာ နေရာထိုင်ခင်း-စသည် လိုအပ်သမျှ အကူအညီကို ရွှေတိုက်တော်မှ ထုတ်ပေးရမည်” ဟု စည်လည်စေ၏။

ထို့နောက် ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးထံသို့ “အကယ်၍ အဆွေတော်တို့၏ ဇနပုဒ် = တိုက်နယ်၌ ကြည့်ရှုဖို့ရန်၊ နားထောင်ဖို့ရန် လျော်ကန်သင့်မြတ်သည့် တစုံတခု အံ့ဩဖွယ်များ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် အကျွန်ုပ်တို့ကိုလည်း ကြည့်ရှုခွင့်၊ နားထောင်ခွင့် ရအောင် စီမံစောင့်ဆောင်စေချင်ပါသည်” ဟု သဝဏ်လွှာ ပို့သစေလေ၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးကလည်း ထိုအတူပင် ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံ ချစ်ကြည်ရေးသဝဏ်လွှာ ပို့သစေလေ၏။

လက်ဆောင် အပြန်စာလှန် ပေးပို့ကြခြင်း

ဤကဲ့သို့ မင်းနှစ်ပါးတို့ ကတိကဝတ်ထား၍ နေကြစဉ် အခါတပါး၌ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးမှာ တက်သစ်စနေလုလင်အရောင် တပြောင်ပြောင် တလက်လက် တောက်ပသော အလွန်နူးညံ့လှသည့် ကမ္မလာအထည်များ ဖြစ်ပေါ်ရရှိ၍ လာကုန်၏။ ထိုကမ္မလာအထည်တို့ကို တွေ့မြင်ရရှိလျှင်ပင် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် “ငါ့ သူငယ်ချင်း ဗာရာဏသီမင်းကြီးထံသို့ ပေးပို့မည်” ဟု မိန့်ဆိုကာ ဆင်စွယ်ပွတ်သမားတို့ကို ဆင်စွယ်ကြုတ်ရှစ်လုံး ယွင်းစေ၍ ကမ္မလာအထည်တို့ကို ထိုဆင်စွယ်ကြုတ်တို့၌ ထည့်သွင်းစေပြီးလျှင် တဖန် ချိပ်ဆရာတို့ကို ကြိုတ်များ၏ အပြင်အပ၌ ချိပ်လုံးနှင့် တူအောင် မွမ်းမံပြုလုပ်စေပြီးမှ ထိုချိပ်လုံးရှစ်လုံးတို့ကို တံတင်း = သေတ္တာ၌ ထည့်သွင်းကာ အပေါ်မှ အလွန်နူးညံ့သော အဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်၍ မင်းတံဆိပ် ခတ်နှိပ်ပြီးလျှင် “ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ဆက်သကြကုန်” ဟု ပြောဆို၍ အမတ်တို့ကို စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ ထို့ပြင်လည်း “ဤလက်ဆောင်ကို ရွှေမြှိုတော်အလယ်၌ အမတ်အပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် အဆွေတော် ဗာရာဏသီမင်းကြီး ဖွင့်လှစ် ကြည့်ရှုစေချင်ပါသည်” ဟူ၍ သဝဏ်လွှာကို ပါးလိုက် ပြန်၏။

အမတ်တို့သည် သွားကြကာ ဗာရာဏသီမင်းကြီးအား ဆက်သကြကုန်၏။ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် သဝဏ်လွှာကိုဖတ်ကြား၍ အမတ်တို့ကို စည်းဝေးစေလျက် မြှို၏အလယ် မင်းယင်ပြင်၌ ခတ်နှိပ်ထားသော မင်းတံဆိပ်ကို ဖျက်ကာ ရစ်ပတ်ထားသော အဝတ်ကို ဖယ်ရှား၍ တံတင်း = သေတ္တာကို ဖွင့်လှစ်လိုက်လေလျှင် ချိပ်လုံးရှစ်လုံးတို့ကို တွေ့မြင်ရ၍ “ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်းသည် ချိပ်လုံးတို့ဖြင့် မြူးရှင်ပျော်ပါး ကစားကြသည့် သူငယ်လေးများအားကဲ့သို့ ငါ့အား (ကစားဖို့ရန်) ချိပ်လုံးတို့ကို လက်ဆောင် ပေးပို့လိုက်ဘိ၏” ဟု အောက်မေ့လျက် နှလုံးမသာမယာ မျက်နှာပျက်ပြီးလျှင် ချိပ်လုံးတလုံးကို မိမိထိုင်နေရာ ရာဇပလ္လင်၌ ထုရိုက်လိုက်လေ၏။ ထိုခဏမှာပင် ချိပ်များ အောက်သို့ ကျ၍ ဆင်စွယ်

ကြိုက်သည် ပွင့်လာပြီးလျှင် အဖုံး၊ အမ နှစ်ဖို့နှစ်ပုံဖြစ်၍ လာလေ၏။ မာရာဏသီမင်းသည် ကြိုက်၏အတွင်း၌ ကမ္မလာအထည်ကို တွေ့မြင်ရပြီးလျှင် ကျန်သော ကြိုက်ခုနစ်လုံးတို့ကိုလည်း ဖွင့်၍ ကြည့်လေ၏။ ကြိုက်အားလုံး၌ပင် ထိုအတူ ကမ္မလာအထည်ကို တွေ့မြင်ရလေ၏။ ကမ္မလာ တထည်တထည်လျှင် အလျား(၁၆) တဆယ့်ခြောက်တောင် အနံ (၈) ရှစ်တောင်စီ ရှိလေသည်။ ကမ္မလာ အထည်တို့ကို ဖြန့်လိုက်သောအခါ မင်းယင်ပြင် တခုလုံး နေအရောင်ဟပ်သကဲ့သို့ တလျှပ်လျှပ် တဖိတ်ဖိတ် ဖြစ်၍ နေလေ၏။

ထိုအခြင်းအရာကို မြင်ရ၍ လူများအပေါင်းသည် လက်ချောင်းတို့ကို ခါတွက်ကြကုန်၏။ ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်း ပစ်လွှင့်ခြင်း အမှုကိုလည်း ပြုကြကုန်၏။ “ငါတို့မင်းကြီး၏ အဒိဋ္ဌသဟာယ = မတွေ့ရဘူးသေးသောမိတ်ဆွေ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည် ဤသို့ သဘောရှိသော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို ပို့သတော်မူ၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟာမိတ်ဖွဲ့ဖို့ရန် လျော်ကန်သင့်မြတ်လှပေ၏”ဟု နှစ်လိုအားရ စိတ်တိုင်းကျ ဖြစ်လေ၏။

လက်ဆောင်တုံ့ တဖန်ပြန်ခြင်း

မာရာဏသီမင်းကြီးသည် ရာပြတ်ဝန်တို့ကို ခေါ်စေ၍ ကမ္မလာ တထည်တထည်ကို တန်ဖိုးဖြတ်စေတော်မူလေ၏။ အားလုံးပင် အဖိုးမပြတ်နိုင်အောင် ရှိကုန်၏။ ထို့နောင်မှ မာရာဏသီမင်းကြီးသည် “လက်ဆောင်တုံ့ တဖန်ပြန်၍ ပို့သသောသူသည် ရှေးဦး=ပဌမ ပို့သအပ်သော လက်ဆောင်ပဏ္ဏာထက် သာလွန်မြင့်မြတ်သော လက်ဆောင်ကို ပို့သမှ သင့်ချေ၏။ ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကလည်း ငါ့အထံသို့ အဖိုးအနုဉ္စထိုက်တန်သော ကမ္မလာအထည် လက်ဆောင်များကို ပို့သအပ်လေပြီ။ ငါသည် ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အထံသို့ အဘယ်သို့သော လက်ဆောင်တုံ့ကို ပို့သရပါမည်နည်း”ဟု ကြံစည်စဉ်းစားဆင်ခြင်လေ၏။

ထိုအချိန်၌ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် လူသုံးပါး၌ ထင်ရှား
ပွင့်ထွန်းတော်မူ၍ ဗာရာဏသီပြည်၌ သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်
မူဆဲဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဗာရာဏသီမင်းကြီး၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ်
“ဤလောကဝယ် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ = ရတနာသုံးပါးထက်
သာလွန်သည့် အခြားရတနာမည်သည် မရှိချေ၊ ကိုင်း....ငါသည်
ငါ့သူငယ်ချင်း ကဋ္ဌဝါဟနမင်းအထံသို့ လောကဝယ် ရတနာ
သုံးပါး ထင်ရှား ပွင့်ထွန်းနေကြောင်း သတင်းကောင်း လက်
ဆောင်တုံ့ကို ပို့သပေအံ့” ဟု စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်—

“ဗုဒ္ဓေါ လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ဟိတာယ သဗ္ဗပါဏိနံ။
ဓမ္မော လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ သုခါယ သဗ္ဗပါဏိနံ။
သံဃော လောကေ သမုပ္ပန္နော၊ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ။

သဗ္ဗ = ကဋ္ဌဝါဟန နာမမည်လျှင်း အို အဆွေတော်
မင်း....။ လောကေ = ငါတို့နေကြ လူ့လောက၌။ ဗုဒ္ဓေါ =
သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ အမည်ရသည့် လောကထွတ်ထား မြတ်ဘုရား
သည်။ သဗ္ဗပါဏိနံ = ခပ်သိမ်းဥသို အလုံးစုံသော
သတ္တဝါတို့၏။ ဟိတာယ = ချမ်းသာဖြစ်ကြောင်း စီးပွား
ကောင်းအလို့ငှါ။ သမုပ္ပန္နော = ဥဒည်တောင်စွန်း နေစက်
ဝန်းသို့ ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

လောကေ = ငါတို့နေကြ လူ့လောက၌။ ဓမ္မော =
မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဓမ္မက္ခန်ဟု ဆယ်တန်ထင်ပေါ် တရား
တော်သည်။ သဗ္ဗပါဏိနံ = ခပ်သိမ်းဥသို အလုံးစုံသော
သတ္တဝါတို့၏။ သုခါယ = လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော
ချမ်းသာအလို့ငှါ။ သမုပ္ပန္နော = ဥဒည်တောင်စွန်း နေစက်
ဝန်းသို့ ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

လောကေ = ငါတို့နေကြ လူ့လောက၌။ အနုတ္တရံ =
အတုမရှိ လွန်မြတ်ဘိသော။ ပုညက္ခေတ္တံ = ကောင်းမှု
မျိုးကို စိုက်ပျိုးကြချရာ လယ်ယာမြေစစ် ပုညခေတ်ဖြစ်
သော။ သံဃော = ပရမတ္ထအရိယာ သံဃာရတနာသည်။

သမုပ္ပန္နော = ဥဒညတောင်စွန်း နေစက်ဝန်းသို့ ပွင့်ထွန်း
တော်မူခဲ့လေပြီ” —

ဤ(ခြောက်ပိုဒ်=ခြောက်ပါဒ်ရှိသော) ဂါထာကို၎င်း၊ ထို့ပြင်လည်း
ရဟန်းတပါး၏ဆိုင်ရာ သီလဖြည့်ကျင့်ပုံမှစ၍ အရဟတ္တဖိုလ်၊
တိုင်အောင်သော ကျင့်စဉ်ပဋိပတ်ကို၎င်း ရွှေပြားရွှေလွှာ၌ ဟင်္သာ
ပြဒါးဖြင့် ရေးသားစေပြီးလျှင် ထိုရွှေပြားရွှေလွှာကို ရှေးဦးစွာ
(၁) ရတနာခုနစ်ပါး ခြယ်စီသောကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်
မူသည်၊ (၂) တဖန် ထိုရတနာခုနစ်ပါး ခြယ်စီသောကြုတ်ကို
မြိသားကြုတ်၌ ထည့်သွင်း စေတော်မူပြန်သည်၊ (၃) ထိုမြိသား
ကြုတ်ကို မသာရဂလ် ကျောက်မျက်ရတနာကြုတ်၌ ထည့်သွင်း
စေတော်မူပြန်သည်၊ (၄) ထိုကြုတ်ကို ပတ္တမြားနီကြုတ်၌ ထည့်
သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၅) ထိုပတ္တမြားကြုတ်ကို ရွှေကြုတ်၌
ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၆) ထိုရွှေကြုတ်ကို ငွေသား
ကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၇) ထိုငွေကြုတ်ကို
ဆင်စွယ်ကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်မူပြန်သည်၊ (၈) ထိုဆင်စွယ်
ကြုတ်ကို သစ်သားနှစ် = နံ့သာနှစ်ကြုတ်၌ ထည့်သွင်းစေတော်
မူပြန်သည်။ ထိုနံ့သာနှစ်ကြုတ်ကို သေတ္တာ၌ထည့်၍ ထိုသေတ္တာ
ကို တဖန် နူးညံ့သောအဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်ပြီးမှ မင်းတံဆိပ် ခတ်နှိပ်
စေတော်မူသည်။

ထို့နောင်မှ အမုန်ယစ်သောဆင်ရတနာကို ရွှေအလံစိုက်တင်
ရွှေတန်းဆာဆင်ယင် ရွှေဇာက္ခန်ရက်ဖြင့် ဖုံးအုပ်စေပြီးမှ ထို
ဆင်ရတနာ၏အထက်၌ ပလ္လင်ကိုခင်းစေ၍ ပလ္လင်ထက်၌ လက်
ဆောင်ရတနာ သေတ္တာကို တင်ထားပြီးလျှင် ထီးမြူတော်အုပ်မိုး
လျက် အလုံးစုံသော နံ့သာမျိုး၊ ပန်းမျိုး-စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်မှု
ပြုလုပ်ကာ တူရိယာမျိုးစုံ တီး၊ မှတ်၊ သီဆိုမှု အဖုံဖုံတို့ဖြင့် မိမိ၏
ကာသီတိုင်း နယ်စွန့်နယ်စပ်တိုင်အောင် လမ်းခရီးကို သုတ်သင်
တန်းဆာဆင်စေပြီးလျှင် ဗာရာဏသီမင်းကြီးကိုယ်တိုင်အုပ်ချုပ်၍
လက်ဆောင်တုံ့ကို ပို့သစေလေ၏။ ဤတွင်မျှ မကသေး။ ဗာရာ
ဏသီမင်းကြီးသည် မိမိ၏နယ်စပ်၌ ရပ်တည် စံနေတော်မူကာ

ပြည်နီးနားချင်း မင်းများအထံသို့လည်း “ဤနည်းနှင့်နှင် အသင် ပြည်ထောင်မင်းတို့သည် ပူဇော်မှု ပြုလုပ်ကြကာ ဤရတနာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာကို အဆင့်ဆင့်ပို့သကြရမည်”ဟု သဝဏ်လွှာ နှင့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို ပို့သစေလေ၏။ ထိုသဝဏ်လွှာပါ စကားကို ကြားသိကြရ၍ ထိုထိုပြည်နီးနားချင်း မင်းတို့သည် ခရီးရင်ဆိုင် လာရောက်ကြိုဆိုကြကာ ကဋ္ဌဝါဟနတိုင်းနယ်စပ် တိုင်အောင် အခမ်းအနားကြီးစွာဖြင့် ပို့ဆောင်ကြလေကုန်၏။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည်လည်း ရတနာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ တော် လာရောက်ကြောင်း သတင်းကောင်း ကြားသိရ၍ ခရီး ရင်ဆိုင် သွားရောက်ကြိုဆိုလျက် ထိုနည်းအတူ ပူဇော်ကာ နေပြည်တော်သို့ ပင့်သွင်း၍ အမတ်များ၊ မြို့သူမြို့သားများကို စည်းဝေးစေတော်မူကာ မင်းယင်ပြင် (= နန်းတော်မြေကွက် လပ်)၌ ပရိသတ်များမှောက်ဝယ် အပေါ်ကရစ်ပတ်သော အဝတ် အထည်ကို ဖယ်ရှား၍ သေတ္တာကို ဖွင့်ကြည့်လေသော် သေတ္တာ အတွင်း၌ နံသာနှစ်ကြုတ်ကို တွေ့ရ၍ အစဉ်သဖြင့် ကြုတ်ရှစ်လုံး တို့ကို အဆင့်ဆင့် ဖွင့်၍ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုလေလျှင် ရွှေပြားရွှေလွှာ၌ ရတနာသုံးပါး ပွင့်ထွန်းနေကြောင်းနှင့် ပဋိပတ်ကျင့်စဉ်အရေး အသားကို ဖတ်ကြားဖွေရှိရ၍ “ဩ...ငါ့သူငယ်ချင်း မာရာ-ဏသီမင်းသည် အသိန်းသင်္ချာ ကမ္ဘာတို့ဖြင့် လွန်စွာရခဲ့လှသော လက်ဆောင်မွန်ရတနာကို ပို့သပါပေသည်”ဟု နှစ်လိုအားရ စိတ်တိုင်းကျ ဖြစ်ရှိလျက် “ရှေးက မကြားဘူးသည့်”လောကဝယ် မြတ်စွာဘုရားပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ”ဟူသောသတင်းထူးကို ငါတို့ ကြားရကုန်ပြီတကား၊ ငါသည် သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို လည်း ဖူးမြင်ရ၊ တရားတော်ကိုလည်း နာယူရပါမူ ကောင်းလေ စွာ”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်၍ မိမိ၏အမတ်တို့ကို “အမောင်တို့.... လောက၌ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ = ရတနာသုံးပါးတို့ ထင်ရှား ပွင့်ထွန်းတော်မူကြပြီတဲ့၊ အဘယ်သို့ ပြုသင့်သည်ဟု မောင်တို့ မှတ်ထင် သဘောရပါကုန်သနည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ အမတ် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့သည် “မြတ်သော မင်းကြီး.... အရှင်

မင်းကြီးတို့သည် ဤကဋ္ဌဝါဟနမြို့မှာပင် စံနေတော်မူရစ်ကြပါကုန်၊ အကျွန်ုပ်တို့ သွားရောက်၍ ဖြစ်ပုံအခင်း သတင်းကိုသိအောင် ထောက်လှမ်း စုံစမ်းကြပါကုန်အံ့”ဟု တညီ တညွတ်တည်း လျှောက်ဆိုကြလေကုန်၏။

အမတ်တို့ သွားရောက်စုံစမ်းကြခြင်း

ထို့နောင်မှ (တကျိပ်ခြောက်ယောက်ပေါင်းလျှင်) တသောင်းခြောက်ထောင် အခြံအရံရှိကြသည့် တပည့်လက်စောင် အမတ်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့သည် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးကြ၍ “မြတ်သောမင်းကြီး...အကယ်၍ လောကဝယ် မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်ထွန်းတော်မူရိုးမှန်ပါလျှင် အကျွန်ုပ်တို့အဖို့ရာ တဖန် ပြန်၍ အရှင်မင်းကြီးတို့ကို ဖူးမြင်နိုင်ခွင့် မရှိဟော့ပါ (ရဟန်းပြုကြတော့မည်ဟု ဆိုလိုသည်)၊ အကယ်၍ မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည် မဟုတ်ပါလျှင် အရှင်မင်းကြီးထံ အကျွန်ုပ်တို့ တဖန်ပြန်၍ လာကြပါကုန်အံ့”ဟု လျှောက်ထားကာ ပြည်မှ ထွက်ကြလေကုန်၏။

အထူးအားဖြင့် ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး၏ တူအရင်း (နှမ၏ သား) ဖြစ်သော အမတ်သည် နောက်ဆုံးမှ မင်းကြီးကို ရှိခိုး၍ “အကျွန်ုပ်သည်လည်း သွားပါတော့အံ့”ဟူ၍ လျှောက်ဆိုလေသော် မင်းကြီးသည် “ချစ်သား...သင်သည် ထိုမဇ္ဈိမတိုက်အရပ်၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်ကို သိပြီးလျှင် တဖန်ပြန်လာ၍ ငါ့အား လျှောက်ကြားပါဦး”ဟု အထူးမှာတမ်း ပြောဆိုလိုက်လေ၏။ တူဖြစ်သော အမတ်သည် “ကောင်းပါပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ သွားရောက်လေ၏။

အခြံအရံတပည့်ပရိသတ်ပေါင်းတသောင်းခြောက်ထောင်နှင့် တကွသော ထိုအမတ်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့သည် လမ်းခရီးအကြား ခပ်သိမ်းသော အရပ်တို့၌ တညဉ့်မျှအိပ်နေခြင်းဖြင့် ခရီးပြင်းသွားကြ၍ ဗာရာဏသီပြည်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြကုန်၏။ အထူးအားဖြင့် ထိုအမတ်တို့ ဗာရာဏသီပြည်သို့ မရောက်ကြမီပင်

ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူပြီး ဖြစ်နှင့်လေသည်။ အမတ်တို့သည် ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ဝင်ရောက်ကြကာ “အဘယ်သူသည် မြတ်စွာဘုရားပါနည်း၊ ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်အရပ်၌ နေပါသနည်း” ဟု မေးကြ၍ ကျောင်းတိုက် တခုလုံး လှည့်လည်ကြလေသော် မျက်မှောက်သာဝက မထေရ်ကြီးများကို ဖူးတွေ့ကြ၍ ထိုအကြောင်းကို မေးမြန်းမိကြလေကုန်၏။

မျက်မှောက်သာဝက မထေရ်ကြီးများသည် အမတ်တို့အား “မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသွားပြီ” ဟု မိန့်ကြားတော်မူကြကုန်၏။ အမတ်တို့သည် “ဩ...ခရီးဝေးစွာ လာရောက်ကြရပါလျက် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရုံမျှကိုလည်း ငါတို့မရကုန်တကား” ဟု ပြောဆိုငိုကြွေးကြကုန်လျက် တဖန်ဆက်၍ မထေရ်ကြီးတို့ကို “အရှင်ဘုရားတို့... မြတ်စွာဘုရား ပေးသနားတော်မူအပ်ခဲ့သော တစုံတရာ အဆုံးအမ ဩဝါဒများ ကျန်ရှိရစ်ပါသလား” ဟု မေးလျှောက်ကြလေကုန်၏။ မထေရ်ကြီးတို့က “ဒါယကာတို့... အိမ်း... ကျန်ရှိရစ်ပေသည်၊ သရဏဂုံသုံးပါး၌ တည်ကြရမည်၊ ငါးပါးသီလတို့ကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးကြရမည်၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို ကျင့်သုံးကြရမည်၊ အလှူဒါန ပေးလှူကြရမည်၊ (ထို့ထက်တတ်နိုင်လျှင်) ကိုယ်တိုင်ပင် သာသနာဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းပြုကြရမည်” ဟု မိန့်တော်မူကြလေလျှင် အမတ်တို့သည် တူဖြစ်သောအမတ်ကို ထား၍ အားလုံးပင် အခြံအရံပရိသတ်နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။

ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီး အသက်ထက်ဆုံး ကောင်းမှုပြု၍ နတ်ရွာစံခြင်း

တူဖြစ်သောအမတ်သည် မျက်မှောက်သာဝက မထေရ်ကြီးတို့ အထံမှ ပရိဘောဂဓာတ် = ပရိဘောဂစေတီကို ပင့်ဆောင်၍ ကဋ္ဌဝါဟနမြို့သို့ တဖန် ပြန်ခဲ့လေ၏။ ပရိဘောဂဓာတ် = ပရိဘောဂစေတီဟူသည်မှာ မြတ်စွာဘုရား သုံးဆောင်တော်မူသွားသော ဗောဓိပင်၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်း၊ ဓမ္မကရိုဏ် ရေစစ်-စသည်ကို

ခေါ်ဆို၏။ တူဖြစ်သောအမတ်သည်ကား မြတ်စွာဘုရား သုံးဆောင်တော်မူသွားသော မေကရိုဏ်ရေစစ်တည်းဟူသော ပရိဘောဂစေတီတော်နှင့်တကွ သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာကို ဆောင်သော မထေရ်တပါးကိုပါ ပင့်ဆောင်၍ ကဋ္ဌဝါဟနမြို့သို့ တဖန် ပြန်လာလေသည်။

အမတ်သည် အစဉ်သဖြင့် ကဋ္ဌဝါဟနမြို့သို့ ရောက်လေသော် မင်းကြီးအား “ဦးရီးတော်မင်းကြီး....လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသည်မှာလည်း အမှန်ပင်ဖြစ်၏၊ ယခုအခါ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူသွားသည်မှာလည်း အမှန်ပင် ဖြစ်၏”ဟု လျှောက်ထား၍ မြတ်စွာဘုရား ပေးသနားအပ်ခဲ့သည့် အဆုံးအမ ဩဝါဒကို မထေရ်ကြီးများ မိန့်ကြားလိုက်သည့်အတိုင်း ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေ၏။ ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးသည်ဝိဇ္ဇာသုံးပုံဆောင် မထေရ်ကို ဆည်းကပ်၍ တရားတော်ကို နာကြားလျက် မထေရ် မြတ်အတွက် ကျောင်းကို တည်ဆောက်ကိုးကွယ်ပြီးလျှင် တူတော် အမတ် ယူဆောင်လာသည့် မေကရိုဏ်ရေစစ်ကို စေတီတော် တည်ထားလျက် မောဓိပင်အသစ် စိုက်ပျိုးပူဇော်ကာ သရဏဂုံ နှင့်တကွ ငါးပါးသီလတို့၌ အမြဲတည်လျက် ဥပုသ်နေ့များဝယ် အဋ္ဌင်္ဂဥပုသ်ကို စောင့်သုံးကာ ဒါန-အစရှိသော ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလုပ်၍ အသက်တမ်းပြည့် တည်နေပြီးသော် ကာမာဝစရ နတ် ပြည်၌ ဖြစ်လေ၏။ တပည့်ကြီးအမတ် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့ သည်လည်း ပရိသတ်အခြံအရံ တသောင်း ခြောက်ထောင်တို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြ ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်ကြ၍ ပုထုဇန်တို့၏ သေခြင်းဖြင့်ပင် စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်ကြ၍ ကဋ္ဌဝါဟန နတ်မင်း၏ အခြံအရံနတ်များ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ (ဤတပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့၌ အရှင်မောဃရာဇ မထေရ်အလောင်း သူတော်ကောင်းသည်လည်း တပည့်ကြီး အမတ်တယောက် ရဟန်းတပါးအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်လျက်ရှိသည်ကို သတိချပ်၍ သိမှတ်ရာ၏)။

(ခ) နောက်ဆုံးအဝ ရဟန်းပြုခြင်း

ထိုဆရာတပည့်တစ်ဦးသည် ဗုဒ္ဓန္တရအသင်္ချေယျ တကပ်ပတ်လုံး နတ်ပြည်၌ အချိန်ကို ကုန်လွန်စေကြ၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူမီပင် နတ်ပြည်မှ စုတေခွဲကြပြီးလျှင် ဆရာဖြစ်သူသည် ပသေနဒိ ကောသလမင်း၏ ခမည်းတော် မဟာကောသလမင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ကြီး၏သားဖြစ်၍ အမည်အားဖြင့် ဗာဝရီဟူ၍ မည်တွင်လေသည်။ ထို ဗာဝရီပုဏ္ဏားကား မဟာပုရိသလက္ခဏာကြီး သုံးပါးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံသူဖြစ်၏။ ဗေဒင်သုံးခဏ်း ကမ်းဆုံးရောက် တတ်မြောက်သူလည်း ဖြစ်၏။ ထို ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည် ခမည်းတော် ပုရောဟိတ်ကြီး ကွယ်လွန်သောအခါ မဟာကောသလမင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ရာထူးကို ရရှိလေ၏။ ကြွင်းကျန်သည့် တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်သော တပည့်တို့သည်လည်း သာဝတ္ထိပြည်မှာပင် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထို တသောင်း ခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့တွင်—

“အဇိတော၊ တိဿမေတ္ထေယျော၊
 ပုဏ္ဏကော၊ အထ မေတ္တဂူ။
 ဓောတကော၊ ဥပသီဝေါ စ၊
 နန္ဒော စ အထ ဟေမကော။
 တောဒေယျ၊ ကပ္ပေါ ဒုဘယော၊
 ဇတုကဏ္ဍိ စ ပဉ္စိုတော။
 ဘဒြာဝုဓော၊ ဥဒယော စ၊
 ပေါသာလော စာပိ မြာဟ္မဏော။
 မောဃရာဇာ စ မေဓာဝီ၊
 ဝိနိယော စ မဟာဇ္ဇသိ”—

ဟူသော (ခု ၁၊ မျက်နှာ ၄၃၁-၄၃၂-လာ) ဂါထာအတိုင်း (၁) အဇိတလုလင် (၂) တိဿမေတ္ထေယျလုလင် (၃) ပုဏ္ဏကလုလင် (၄) မေတ္တဂူလုလင် (၅) ဓောတကလုလင် (၆) ဥပသီဝလုလင် (၇) နန္ဒလုလင် (၈) ဟေမကလုလင် (၉) တောဒေယျ

လုလင် (၁၀) ကပ္ပလုလင် (၁၁) ဇတုကဏ္ဍီလုလင် (၁၂) ဆဒ္ဒါဝုလုလင် (၁၃) ဥဒယလုလင် (၁၄) ပေါသာလလုလင် (၁၅) မောဃရာဇလုလင် (၁၆) ဝိဂိယလုလင် = ဤတကျိပ်ခြောက်ယောက်သောတပည့်ကြီးတို့သည် ဗာဝရီဆရာကြီးအထံ၌ အတတ်ပညာသင်ယူကြကုန်၏။ ကျန်သော (၁၆၀၀၀) တသောင်းခြောက်ထောင်သော တပည့်တို့သည် ထိုလက်စောင် တပည့်ကြီးတကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့အထံ၌ အသီးအသီး တထောင်စီ ပညာသင်ကြကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ထိုဆရာတပည့်ပေါင်း (၁၆၀၁၇) တသောင်းခြောက်ထောင်တကျိပ်ခုနစ်ဦးလုံးတို့ပင် ဤနောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ၌ တဖန်ပြန်၍ ပေါင်းမိကြပြန်လေ၏။ (ဖော်ပြရာပါ တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့တွင် အမှတ်-၁၅ မောဃရာဇလုလင်သည်ပင် နောက်တချိန်၌ အရှင်မောဃရာဇမထေရ် ဖြစ်လာမည်ကို ကြိုတင် သတိချပ် သိမှတ်ထားနှင့်ရာ၏)။

ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီး တပည့်တို့နှင့်တကွ
ရသေ့ ရဟန်းပြုခြင်း

မဟာကောသလမင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီးသောအခါ သားတော် ပသေနဒိ ကောသလမင်းကို မင်းအဖြစ်၌ အဘိသိက် ရေချမ်းသွန်းဖျန်းကြကုန်၏။ ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီးသည် ပသေနဒိ ကောသလမင်း၏ လက်ထက်၌လည်း ပုရောဟိတ်ဆရာကြီးပင် ဆက်၍ဖြစ်လေ၏။ ပသေနဒိကောသလမင်းသည် ခမည်းတော် မဟာကောသလမင်းကြီး ပေးအပ်သော စည်းစိမ်အပြင် မိမိလက်ထက်၌ အခြားများစွာသော စည်းစိမ်ကိုလည်း ဗာဝရီပုရောဟိတ်ဆရာကြီးအား ပေးကမ်းချီးမြှောက် ပူဇော်လေသည်။ မှန်၏— ပသေနဒိ ကောသလမင်းသည် အသက်အရွယ် ငယ်စဉ်အခါ ဗာဝရီဆရာကြီး၏ အထံမှာပင် အတတ်ပညာကို သင်ယူခဲ့ရလေသည်။ (ထို့ကြောင့် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ပသေနဒိကောသလမင်း၏ အကြီးတော်လည်းဖြစ် ပုရောဟိတ်လည်းဖြစ်ရကား ထိုဆရာကြီးအား ပသေနဒိကောသလမင်းသည် ခမည်းတော်မဟာကောသလမင်းကြီး ပေးခဲ့ရင်းဖြစ်သော စည်းစိမ်အပြင် အခြား

များစွာသော စည်းစိမ်ကိုလည်း ပေးကမ်းချီးမြှောက် ပူဇော်လေသည်။)

တနေ့သ၌ ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် မိမိ၏ဗေဒင်အတတ်ပညာ၌ အနှစ်သာရကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင်လေလျှင် တမလွန်လောက၌ သုံးဆောင်ခံစံရမည့် အနှစ်သာရကို မတွေ့မြင်၍ “ရသေ့ရဟန်းပြုလုပ်ကာ တမလွန်လောကအတွက် အနှစ်သာရကို ငါ ရှာကြံတော့အံ့”ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ပသေနဒိကောသလမင်းထံ သွားရောက်၍ “မြတ်သောမင်းကြီး.... ငါသည် ရသေ့ရဟန်းပြုတော့အံ့”ဟု ပြောဆိုလေ၏။ ကောသလမင်းကြီးက “ဆရာကြီး....ဆရာကြီးတို့ ရှိနေလျှင် ကျွန်ုပ်၏ဗေဒမည်းတော် မင်းတရား မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ ရဟန်းပြုတော်မမူကြပါလင့်”ဟု ထားမြစ်စကား ပြောကြားလေလျှင် ပါရမီအာနုဘော် လှုံ့ဆော်အပ်ရကား ဗာဝရီဆရာကြီးသည် “မြတ်သောမင်းကြီး.... (ငါ့အဖို့ရာ ရဟန်းမပြုပဲ နေရန်) မသင့်၊ ကေနပ်ပင် ရဟန်းပြုပေအံ့”ဟု အတင်းအကြပ် ပြောဆိုလေ၏။ ပသေနဒိကောသလမင်းကြီးသည် တားမြစ်ရန် မတတ်နိုင်ရကား နောက်ဆုံး၌ “ဆရာကြီး....ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ညဉ့် နံနက် အလိုရှိသောအချိန်၌ အကျွန်ုပ် အလွယ်တကူ ဖူးမြော်တွေ့ရှိနိုင်ရာ မင်းဥယျာဉ်၌ ရသေ့ရဟန်းပြု၍ နေတော်မူကြစေချင်ပါ၏”ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလေ၏။ ဆရာကြီးသည် တပည့်ငယ် တသောင်းခြောက်ထောင် အခြံအရံရှိကြသည့် လက်စောင်တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ရသေ့ရဟန်း ပြုလုပ်၍ ကောသလမင်းကြီး၏ ဥယျာဉ်၌ နေထိုင်လေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် ထောက်ပံ့ပြုစုသည့်ပြင် ညဉ့် နံနက် မှန်မှန် ဆရာကြီးထံ ဆည်းကပ်ရန် သွားရောက်လေ၏။

ထို့နောက် တနေ့သ၌တပည့်တို့သည် ဆရာကြီးကို“ဆရာကြီး.... မြို့၏ အနီး၌ နေရခြင်းမည်သည် ပလိဗောဓကြောင့်ကြများလှ၏။ ဆရာကြီး....လူများအသွားအလာပြတ်သည့် အရပ်သို့ သွားကြစို့။

မြို့ရွာနှင့်ဝေးသောအရပ်၌ နေရခြင်းမည်သည် ရသေ့ရဟန်းတို့ အဖို့ရာ လွန်စွာ ကျေးဇူးများလှပါသည်”ဟု တညီတညွတ်တည်း ပြောကြားအကြံပေးကြကုန်၏။ ဆရာကြီးသည် “ကောင်းပြီ” ဟု ဝန်ခံ၍ ကောသလမင်းကြီးအား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားလေ၏။ ကောသလမင်းကြီးသည် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တားမြစ်၍ မရသည့်အဆုံး၌ အသပြာနှစ်သိန်း ပေးအပ်ပြီးလျှင် အမတ်နှစ်ယောက်တို့ကို “ရသေ့အပေါင်းတို့ နေထိုင်လိုရာအရပ်၌ သင်္ခမ်းကျောင်း ဆောက်လုပ်၍ ပေးကြရမည်”ဟု အမိန့်ပေး၍ ထည့်လိုက်လေ၏။

ဗာဝရီဆရာရသေ့ကြီးသည် တပည့်ရသေ့ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့ဝန်းရံအပ်လျက် အမတ်တို့၏ အချီးအမြှောက် အပြုအစုကို ခံယူကာ သာဝတ္ထိပြည်မှ တောင်အရပ်မျက်နှာသို့ ရှေးရှုသွားလေ၏။ ထိုသို့သွားသည်ရှိသော် မဇ္ဈိမတိုက်၏အပြင်ဖက် အဿကမင်း၊ အဋ္ဌကမင်းတို့ စိုးပိုင်ရာ အဿကတိုင်း၊ အဋ္ဌကတိုင်း = နှစ်တိုင်းတို့၏ အကြားဝယ် ဂေါဓာဝရီမြစ်ကြီး နှစ်မြွှာကွဲ၍ သုံးယူဇနာ ကျယ်ဝန်းသော အလယ်ကျွန်းဖြစ်ရာ သီးပင်တောဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည့် ရှေးအခါက သရဘင်္ဂ-အစရှိသော ရသေ့ဆရာကြီးတို့ နေထိုင်ရာအရပ်ကို တွေ့ရလေလျှင် ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးသည် အမတ်တို့အား “ဤနေရာကား ရှေးရသေ့ရဟန်းတို့ နေရာဖြစ်၍ ရဟန်းတို့အား သင့်လျောက်ပတ်၏” ဟု ပြောကြားသိစေလေ၏။

အမတ်တို့သည် မြေနေရာကို ရယူရန် အဿကမင်းအား အသပြာတသိန်း၊ အဋ္ဌကမင်းအား အသပြာတသိန်းကို ပေးဆက်ကြကုန်၏။ ထိုမင်းနှစ်ပါးတို့ကလည်း ထိုသုံးယူဇနာရှိသော အရပ်အပြင် နောက်ထပ်၍ နှစ်ယူဇနာမျှကျယ်ဝန်းသောအရပ် ဤသို့အားဖြင့် အလုံးစုံ ၅-ယူဇနာမျှ ကျယ်ဝန်းသောအရပ်ကို ကျေကျေနပ်နပ်ပင် ပေးကြလေကုန်၏။ သာဝတ္ထိပြည်မှ လိုက်ပါလာကြသော အမတ်နှစ်ယောက်တို့သည် ထိုအရပ်၌ သင်္ခမ်းကျောင်းတိုက် (= ရသေ့ကျောင်းတိုက်) အရာမရှိ ဆောက်လုပ်စေကြ

ပြီးလျှင် သာဝတ္ထိပြည်မှ နောက်ထပ် အခြားဥစ္စာများကိုလည်း ယူဆောင်စေကြ၍ ဆွမ်းခံရွာကြီး တည်ထားပြီးလျှင် ပြန်သွားကြလေ၏ (ဤကား သုတ္တန်ပါတ်အဋ္ဌကထာအဆိုတည်း)။ (အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကထာ အလိုမှာ) — အမတ်တို့ ရသေ့ကျောင်းတိုက် တည်ဆောက်ပြီး ပြန်သွားကြသည့်နောက် တနေ့သ၌ ယောက်ျားတယောက်သည် ရသေ့တို့ကို ဖူးမြော်ရန် လာရောက်ပြီးလျှင် ထိုရသေ့တို့ ခွင့်ပြုချက်အရ ထိုရသေ့တို့ပိုင်သည့် မြေအရပ်၌ မိမိ၏ နေအိမ်ကို ဆောက်လုပ်နေထိုင်လေ၏။ ထို လူနေအိမ်ဆောက်၍ နေသည်ကို မြင်၍ အခြားအိမ်ထောင်သည် တရာတို့ကလည်း ထိုအရပ်၌ အိမ်ပေါင်းတရာ ဆောက်လုပ်နေထိုင်ကြလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ထိုဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ရွာကြီးသည် တနေ့တခြား ကြီးမားပြန့်ပြောစည်ပင်၍ လာလေ၏။ တပည့်တို့နှင့်တကွသော ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးသည် ထိုရွာကြီး၌ ဆွမ်းခံခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ရံမခါ တောသစ်သီးတို့ကို ရှာမှီးသုံးဆောင်ခြင်းဖြင့်၎င်း ချမ်းသာစွာ နေထိုင်လေ၏။

ဗာဝရီဆရာကြီး နှစ်စဉ်အသပြာတသိန်း အလှူကြီးပေးခြင်း

ထိုဂေါစရဂါမ်ရွာကြီး၌ လယ်လုပ်မှု-အစရှိသည်ဖြင့် နှစ်စဉ် အခွန်တသိန်းဖြစ်ရှိလေသည်။ ထိုအခွန်ဘဏ္ဍာ အသပြာတသိန်းကို ယူဆောင်ကြ၍ ထိုရွာနေ သူကြွယ်တို့သည် အဿကမင်းထံသို့ “အရှင်မင်းကြီးသည် ဤအခွန်အသပြာကို လက်ခံသာယာတော်မူပါလော့” ဟု သွားရောက် ပြောဆို ပို့သကြကုန်၏။ အဿကမင်းသည် “ဤအခွန်အသပြာ တသိန်းကို ငါ လက်မခံလို မသာယာလို၊ ဗာဝရီဆရာကြီး၏ အထံသို့သာ ပို့ဆောင်ကြကုန်လော့” ဟု ငြင်းပယ်စကား ပြောကြားလိုက်လေ၏။ သူကြွယ်တို့သည် ထိုအသပြာတသိန်းကို ဗာဝရီဆရာကြီးထံသို့ ယူဆောင်လာကြလေသော် ဆရာကြီးက “အဘယ်အလို့ငှါ ဤအသပြာတို့ကို ယူဆောင်အပ်ခဲ့ကုန်သနည်း” ဟု မေးသဖြင့် သူကြွယ်တို့သည် “အရှင်ဆရာကြီး....အကျွန်ုပ်တို့ အရှင်ဆရာကြီးများပိုင် မြေအရပ်၌ ချမ်းသာစွာ စားသောက်လုပ်ကိုင် နေထိုင်ရခြင်းအတွက် ကျေးဇူး

တုံ့ဆပ်ပေးလှူရန်အလို့ငှါ ယူဆောင်အပ်ခဲ့ပါကုန်သည်”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားကြလေကုန်၏။ ဗာဝရီဆရာကြီးက “ငါသည် အကယ်၍ ရွှေငွေကို အလိုရှိလျှင် များစွာသောဥစ္စာစုကို စွန့်ပယ်၍ ရသေ့ရဟန်းပြုမည်မဟုတ် = ရွှေငွေကို အလိုမရှိ၍သာ များစွာသောဥစ္စာကို စွန့်၍ ရသေ့ရဟန်းပြုခဲ့ပေသည်။ သင်တို့၏ဥစ္စာကို ယူဆောင်၍သာ သွားကြလော့”ဟု မြစ်ပယ်စကား မိန့်ကြားလေလျှင် သူကြွယ်တို့သည် “တပည့်တော်တို့သည် အရှင်မြတ်အား စွန့်လှူအပ်ပြီးသော ဥစ္စာကို တဖန်ပြန်၍ မယူကြပါကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပင် ဤနည်းဖြင့် အသပြာတသိန်းတသိန်း ပို့ဆောင်ကြပါမည်။ ဤအသပြာတို့ကို လက်ခံတော်မူ၍ အရှင်ဆရာကြီးသည် အလှူဒါနကို ပေးလှူစေချင်ပါသည်”ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ဗာဝရီရသေ့ဆရာကြီးသည် ငြင်းဆန်၍ မရသည့်အဆုံး၌ ထိုအသပြာတသိန်းကို လက်ခံလိုက်ရ၍ အထီးကျန်ကပ္ပါး ဆင်းရဲသား၊ ခရီးသွား၊ ဖုန်းတောင်း၊ ယာစကာတို့အား ထိုအသပြာတသိန်းကို ပေးစွန့်လှူဒါန်းခြင်းအမှု နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် ပြုလေ၏။ ထိုဆရာကြီး၏ နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် အသပြာတသိန်း တသိန်း မဟာဒါနကြီး ပေးစွန့်လှူဒါန်းကြောင်း သတင်းကောင်းသည် အဆင့်ဆင့် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း အလုံး၌ ပြန့်နှံ့ထင်ရှားကျော်ကြား၍နေလေ၏။

လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက် လာရောက်ခြောက်လှန့်ခြင်း

ဤသို့လျှင် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် နှစ်စဉ်နှစ်စဉ် အလှူကြီးပေးလှူ၍ လာခဲ့ရာ တခုသောနှစ်၌ ထိုအလှူကြီးပေးလှူပြီးနောက် ထိုရွာမှထွက်ခဲ့၍ မိမိ၏သင်္ခမ်းကျောင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် “ငါသည် အလှူကြီးကို ကောင်းမွန်အောင်မြင်စွာပေးလှူအပ်လေပြီ”ဟု မိမိ၏ အလှူဒါနကို ဝမ်းမြောက်စွာ အောက်မေ့ကာ လျောင်းစက်၍ နေလေ၏။ ထိုခဏ၌ ကလိင်္ဂတိုင်း ဒုန္နိဝိဋ္ဌမည်သော ပုဏ္ဏား ရွာဝယ် ဇူဇကာပုဏ္ဏား၏ အနွယ်အဆက်၌ ဖြစ်သော လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက်၏ အိမ်ရှင်ပုဏ္ဏားမသည် ခဏ ခဏ အပြစ်ကို ဖော်ပြလျက် ထိုလူလိမ်ပုဏ္ဏားကို “ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးသည် အလှူ

ကြီးပေးနေသတဲ့၊ သင်သွားရောက်၍ . ထို အလှူပေးရာ အရပ်မှ ရွှေငွေကို ဆောင်ခဲ့လော့”ဟု မောင်းမဲပြောဆိုလေ၏။ လူလိမ် ပုဏ္ဏားသည် ပုဏ္ဏားမက အပြစ်တင်ပြ မောင်းမဲပြောဆိုအပ် ရကား ရပ်တည်၍ မနေနိုင်တော့ပဲ ဗာဝရိဆရာကြီးထံသို့ သွား ရောက်လေရာ ရှေးဖော်ပြရာပါ (ဗာဝရိဆရာကြီး မိမိ၏အလှူကို ဝမ်းမြောက်စွာ အောက်မေ့နေသော) အချိန်၌ ဆိုက်ရောက် လာလေ၏။

ထိုသို့ဆိုက်ရောက်လာပြီးသော် ထို လူလိမ်ပုဏ္ဏားသည် “အို ဗာဝရိပုဏ္ဏား....ငါ့အား အလှူဒါနကို ပေးလော့၊ အို ဗာဝရိ ပုဏ္ဏား....ငါ့အား အလှူဒါနကို ပေးလော့”ဟု တစာစာတောင်း ရမ်းလေ၏။ ဗာဝရိဆရာကြီးက “အိုပုဏ္ဏား....သင်ကား အခါ မဟုတ်မှ နောက်ကျ၍ ရောက်လာဘိ၏၊ ငါသည် ရောက်ဆိုက် လာသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလှူအပ်ပြီးလေပြီ၊ ယခုအခါ ငါ့မှာ အသပြာမရှိတော့ချေ”ဟု ပြောဆိုလေလျှင် လူလိမ်ပုဏ္ဏား သည်“အိုဗာဝရိပုဏ္ဏား....ငါသည် အသပြာများစွာတို့ကို အလိုမရှိ ပါ၊ ဤမျှလောက် အလှူဒါနကြီးကို ပေးလှူနေသော သင့်အဖို့ရာ အသပြာတို့နှင့် ကင်းကွာမှု ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်၊ ငါ့အား အသပြာငါးရာတို့ကို ပေးလော့”ဟု အတင်းအကြပ် တောင်းရမ်း လေ၏။ တဖန် ဗာဝရိဆရာကြီးက “အိုပုဏ္ဏား....ငါ့မှာ အသပြာ ငါးရာတို့လည်း မရှိပါကုန်၊ နောက်တဖန် လှူဒါန်းသောအချိန်သို့ ရောက်လတ်လျှင် သင်ရပါလိမ့်မည်”ဟု အပြေအလည်စကား ပြောကြားပြန်လေလျှင် လူလိမ်ပုဏ္ဏားသည် “ငါသည် သင်လှူ ဒါန်းသောအခါကာလကိုစောင့်ဆိုင်းငံ့လင့်နေရမှာတဲ့လား”ဟု အမျက်ထွက်စကား ပြောကြားပြီးလျှင် နွားချေး၊ ပန်းနီ၊ သမန်း မြက်စသည်တို့ကို ယူဆောင်ခဲ့၍ လျှင်လျှင်မြန်မြန် ဗာဝရိဆရာ ကြီး၏ သင်္ခမ်းကျောင်း တံခါးဝသို့ သွားရောက်လျက် နွားချေး ဖြင့် မြေကိုလိမ်းကျံ၊ ပန်းနီတို့ကို ဖြန့်ကြဲ၊ သမန်းမြက်တို့ကို ခင်းပြီး နောက် ပိမိ၏ လက်ဝဲခြေကို ကရားမှရေဖြင့် ဆေး၍ ခုနစ်လှမ်းမျှ

ရတနာ] (၄၁) အရှင်မောဃရူပ မထေရ်အကြောင်း ၆၁၉

လှမ်းသွားကာ မိမိ၏ခြေအပြင်ကို သုံးသပ်ဆုပ်နယ်လျက် မန္တန်
စိပ်သည့်အဟန် နှုတ်ခမ်းကို တဆတ်ဆတ်လှုပ်ပြီးသော်—

“သစေ မေ ယာစမာနဿ၊ ဘဝံ နာနုပဒဿတိ။
သတ္တမေ ဒိဝသေ တုယံ၊ မုဒ္ဒါ ဖလတု သတ္တဝေ။

ယာစမာနဿ = တောင်းခံသော။ မေ = ငါ့အား။
ဘဝံ = အရှင်ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည်။ သစေ နာနုပဒဿတိ
= အသပြာငါးရာ အကယ်၍ မပေးပါအံ့။ သတ္တမေ
ဒိဝသေ = ယနေ့မှ နောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌။
တုယံ = သင်ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏။ မုဒ္ဒါ = ဦးခေါင်းဦးထိပ်
သည်။ သတ္တဝေ = ခုနစ်စိတ် ခုနစ်မြွှာ။ ဖလတု = ကွစေ
သတည်း” —

ဤကဲ့သို့ ကျိန်ဆသည်ဂါထာကို ရွတ်ဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ဗာဝရီဆရာကြီးသည် “ထိုပုဏ္ဏား၏ စကားသည်
တရံတခါ မှန်သော်မူ မှန်လေရာ၏” ဟု စဉ်းစားအောက်မေ့ကာ
ပြင်းစွာစိတ်ပူပန်လျက် အိပ်ရာညောင်စောင်းထက်ဝယ် လျောင်း
၍နေလေ၏။ ထိုသို့နေစဉ် သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ အခြားမှ
လွန်ခဲ့သောဘဝက ဗာဝရီဆရာကြီး၏ အမိဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်
သမီး (သင်္ခမ်းကျောင်းစောင့်နတ်သမီး) သည် မိမိ၏သား စိုးရိမ်
ပူဆွေးနေသည်ကို သိမြင်၍ အနီးသို့ ရောက်လာပြီးလျှင်—

“န သော မုဒ္ဒံ ပဇာနာတိ၊ ကုဟကော သော ဓနတ္ထိကော။
မုဒ္ဒနိ မုဒ္ဒပါတေ ဝါ၊ ဉာဏံ တဿ န ဝိဇ္ဇတိ။

တာတ = ချစ်သားဗာဝရီ...။ သော = ထိုပုဏ္ဏားသည်။
မုဒ္ဒံ = မုဒ္ဒမည်ငြား ဦးခေါင်းဦးထိပ်ခေါ်သော တရားကို။
န ပဇာနာတိ = ပိုင်းခြားထင်ထင် မသိမြင်ချေ။ သော =
သင့်ထံရောက်ငြား ထိုပုဏ္ဏားသည်။ ဓနတ္ထိကော = သင့်
ဥစ္စာကို သက်သက်အလိုရှိသော။ ကုဟကော = သင့်ကို
လှည့်ဖြား လူလိမ်ပုဏ္ဏားတည်း။ မုဒ္ဒနိ ဝါ = မုဒ္ဒမည်ငြား
ဦးခေါင်းဦးထိပ် တရား၌၎င်း။ မုဒ္ဒပါတေ ဝါ = မုဒ္ဒါမိ-

ပါတ နာမခေါ်ရိပ် ထိုဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်နိုင်တောင်း တရား
ကောင်း၌၎င်း။ ဉာဏ် = အသိဉာဏ်သည်။ တဿ = ထို
ကောက်ကျစ်လှည့်ဖြား လူလိမ်ပုဏ္ဏား၏ (သန္တာန်၌)။
န ဝိဇ္ဇတိ = တစိုးတစိ မရှိချေ” —

ဤသို့ ရှင်းလင်းပြောပြလေ၏။ ထိုအခါ ဗာဝရီဆရာကြီးသည်
ထိုအမိဟောင်း နတ်သမီးကို “အိုမိခင်နတ်သမီး... အရှင်မိခင်နတ်
သမီးသည် မုဒ္ဒ = ဦးခေါင်းဦးထိပ်မည်သောတရား၊ မုဒ္ဒါမိပါတ =
ထို ဦးခေါင်းဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်ဖောက်ထွင်းနိုင်သော တရား =
ဤနှစ်ပါးကို အကယ်၍ သိမြင်ပါလျှင် အကျွန်ုပ်အား ဟောကြား
ဖြေဆိုပါလော့၊ မိခင်ဟောကြား ထိုတရားစကားကို အကျွန်ုပ်တို့
နာကြားပါရစေ” ဟု တောင်းပန်စကား ပြောကြားလေ၏ (ဆိုင်
ရာ ဂါထာကို သုတ္တနိပါတပါဠိ ၃၁၊ မျက်နှာ ၄၃၀-မှ ထုတ်
နုတ်မှတ်ယူကုန်ရာ၏)။ နတ်သမီးက “ချစ်သားဗာဝရီ... ဤတရား
နှစ်မျိုးကို ငါမိခင်လည်း မသိမမြင်ပါ၊ ဤတရားနှစ်မျိုး၌ အသိ
ဉာဏ်သည် ငါမိခင်မှာ မရှိပါ၊ မုဒ္ဒ၊ မုဒ္ဒါမိပါတ = ဤတရားနှစ်မျိုး
၌ သိမြင်သောအသိဉာဏ်ကား ဘုရားတို့မှာသာလျှင် ရှိပါ၏” ဟု
ပြောဆိုလေလျှင် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် “မိခင်တို့မှ မသိလျှင်
အဘယ်သူသည် မုဒ္ဒ၊ မုဒ္ဒါမိပါတ = ဤတရားနှစ်မျိုးကို သိပါ
သနည်း၊ ထိုသိသောသူကို အကျွန်ုပ်အား ညွှန်ကြားပါလော့” ဟု
တဖန် တောင်းပန်လေ၏။ နတ်သမီးက သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောက
ထွတ်တား မြတ်စွာဘုရားသည် သိမြင်ကြောင်းကို ဖြေကြားလေ
လျှင် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ဘုရားဟူသောစကားကို ကြားရလျှင်
ပင် သောကငြိမ်းပျောက် အလွန်လျှင်ဝမ်းမြောက်လျက် “ယခု
အခါ မြတ်စွာဘုရား အဘယ်အရပ်၌ သီတင်းသုံးနေပါသနည်း”
ဟု မေးမြန်း၍ နတ်သမီးကလည်း သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
ကျောင်း၌ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးနေတော်မူကြောင်းကို ဖြေ
ကြား ပြောဆိုလေသည်။

ဗာဝရီဆရာကြီးသည် နံနက်မိုးသောက် နောက်တနေ့အရုဏ်
တက်လျှင်ပင် မိမိ၏ လက်စောင်ကပည့်ကြီး တဆယ့်မြောက်

ယောက်လုံးတို့ကို ခေါ်၍ “အမောင်တို့...လောက၌ မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီတဲ့၊ အမောင်တို့သည် လျင်စွာ သွားကြ၍ ဘုရား ဟုတ်၊မဟုတ် သိအောင်စုံစမ်းပြီးလျှင် ငါ့ထံသို့ တဖန်ပြန်လာ၍ ပြောကြားကြပါဦး၊ ငါသည် မြတ်စွာဘုရားထံ တော်သို့ လိုက်ပါပေအံ့၊ စင်စစ်သော်ကား အသက်အရွယ်ကြီးလှ ပြီဖြစ်သောကြောင့် ငါ၏ အသက်အန္တရာယ်ကား သိနိုင်ခဲ့လှ၏၊ အမောင်တို့သည် ဘုရားရှင်အထံတော်သို့ သွားရောက်ကြ၍ ဤ နည်း ဤနည်းဖြင့် ပြဿနာတို့ကို မေးကြကုန်လော့”ဟု အမေး ပုစ္ဆာ ခုနစ်ချက်ပါသည့် “မုဒ္ဒဇာလန” မည်သော (တနည်း- မုဒ္ဒါဓိပါတ-မည်သော) ပြဿနာကို မေးမြန်းပုံနှင့်တကွ အပြည့် အစုံ သင်ကြား၍ ပေးလေ၏။ (နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။)။

(အထူးမှတ်ရန်မှာ-ဗာဝရီဆရာကြီး ဂေါဇာဝရီမြစ်ကမ်း သင်္ခမ်း ကျောင်း၌ နေစဉ် ရှစ်နှစ်လွန်မြောက်သော အခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလေသည်။ ။သုတ္တနိပါတ ၄၂၊ မျက်နှာ ၂၉၇-မှ)။

ထို့နောင်မှ ဗာဝရီဆရာကြီးသည် “ဤ ငါ၏တပည့်ကြီး လုလင် တဆယ့်ခြောက်ဦးစလုံးတို့ပင် ပညာရှိသူများ ဖြစ်ကြလေသည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို ကြားနာကြရ၍ မိမိတို့၏ ရဟန်းကိစ္စ အထွတ်အထိပ် မြောက် ရောက်လတ်လျှင် တဖန် ငါ့အထံသို့ ပြန်လိုမူလည်း ပြန်လာကြလိမ့်မည်၊ မပြန်လာပဲသော် မူလည်း ရှိကြလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည် ဆင်ခြင်မိပြီးလျှင် မိမိ၏တူ ပီဂီယအမည်ရှိသော လုလင်အား “အမောင်ပီဂီယ ငါ့တူ... သင်သည်ကား ဧကန်ပင် ငါ့အထံသို့ တဖန် ပြန်လာခြင်းငှါ ထိုက်၏၊ သင်ရအပ်သော လောကုတ္တရာဂုဏ်ကျေးဇူးကို ငါ့အား တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားပါဦး”ဟု အထူးမှာတမ်းလိုက်လေသည်။

ထို့နောက် တပည့်ရသေ့ပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင် တို့သည် အဇိတလုလင်(တပည့်ကြီး)ကို အကြီးအမှူး ဦးစီးဥက္ကဋ္ဌ ပြု၍ တပည့်ကြီး တဆယ့်ခြောက်ယောက်တို့နှင့် အတူတကွ ဆရာကြီးဗာဝရီကို ရှိသေ့မြတ်နိုး ရှိခိုးအရိုအသေပြုကြ၍ ထိုရသေ့ သင်္ခမ်းကျောင်းတိုက်မှ မြောက်အရပ်သို့ ရှေးရှုထွက်ခဲ့ကြကုန်၏။

(ထိုရသေ့တို့သည် အဋ္ဌကမင်း၏စိုးရင်ရာ မာဟိဿတိပြည်၊ ဥဇ္ဇေနိပြည်၊ ဝေါနဒ္ဒပြည်၊ ဝေဒိသပြည်၊ ပဝနပြည်၊ ကောသမ္ဗိပြည်၊ သာကေတပြည်၊ သာဝတ္ထိပြည်၊ သေတဖုပြည်၊ ကပိလဝတ်ပြည်၊ ကုသိနာရုံပြည်၊ ပါဝါပြည်၊ ဘောဂပြည်၊ ဝေသာလီပြည်၊ မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် = ဤပြည်တို့သို့ အစဉ်အတိုင်း တပြည်ပင် တပြည်ထွက် ယူဇနာပေါင်းများစွာ ခရီးဆက်ခဲ့ကြလေသည်။)

ထိုရသေ့တို့ ရောက်ရာ ရောက်ရာ ဌာနတို့၌ လူအများက “အရှင်ဘုရားတို့...အဘယ်အရပ်သို့ ကြွကြမည်နည်း” ဟု မေးမြန်းကြ၍ “ငါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ရန် သွားရောက်ကြကုန်အံ့” ဟု ဖြေကြားကြသဖြင့် ထိုထိုရောက်ရာရောက်ရာ ဌာနတို့မှ လူအများ စုရုံး၍ လိုက်ပါလာကြသည်မှာ ကောသမ္ဗိပြည်မှ သာကေတပြည်သို့ ရောက်လာကြလျှင်ပင် ပရိသတ်ကား ခြောက်ယူဇနာမျှ ရှိလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ဗာဝရီ၏တပည့် ရသေ့တို့သည် လူများ အပေါင်းကိုတိုးပွားစေလျက် လာရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုရသေ့တို့၏ ဣန္ဒြေများကားရင့်ကျက်ခြင်းသို့မရောက်ကြကုန်သေး၊ ဤသာဝတ္ထိအရပ်သည်လည်း ထိုရသေ့တို့အဖို့ရာ သပ္ပာယ်အရပ် မဟုတ်ချေ၊ စင်စစ်သော်ကား မဂဓတိုင်း ပါသာဏကကစေတီ အရပ်သည် ထိုရသေ့တို့၏ သပ္ပာယ်အရပ် ဖြစ်သည်၊ မှန်၏ — ထိုအရပ်၌ ငါဘုရားတရားဟောလျှင် လူများအပေါင်း၏ သစ္စာလေးပါးတရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ထိုရသေ့တို့သည်လည်း ပြည်အားလုံးတို့သို့ ဝင်၍ လာရောက်ကြလျှင် အလွန်များစွာသော လူအပေါင်းဖြင့် လာရောက်ကြလိမ့်မည်” ဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၍ ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံအပ်လျက် သာဝတ္ထိပြည်မှ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရှေးရှု အလျင် ကြွနှင့်တော်မူလေ၏။

ထိုရသေ့တို့သည်လည်း သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် “အဘယ်သူသည် မြတ်စွာဘုရားပါနည်း၊ ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ်အရပ်၌

နေပါသနည်း” ဟု စုံစမ်းရှာဖွေကြသည်ရှိသော် ဂန္ဓကုဋိကျောင်း
တော်၏ အနီးသို့ ရောက်ကြ၍ (ထိုရသေ့တို့ မြင်အောင် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ချထားတော်မူအပ်သော) ဘုရား
ခြေတော်ရာကို မြင်ကြလေလျှင်—

ရတ္တဿ ဟိ ဥက္ကဋ္ဌိကံ ပဒံ ဘဝေ၊
ဒုဋ္ဌဿ ဟောတိ အဝကနိတံ ပဒံ၊
မူဋ္ဌဿ ဟောတိ သဟဿနုပိဋ္ဌိတံ၊
ဝိဝဋ္ဌဋ္ဌဿ ဣဒမီဒိသံ ပဒံ။

ရာဂများသူ၏ ခြေရာသည် အလယ်က မထိပဲ ရှိတတ်၏။
ဒေါသများသူ၏ ခြေရာသည် နောက်သို့ ငင်သကဲ့သို့ရှိ၏။
မောဟများသူ၏ ခြေရာသည် ခြေဖျားဖနောင့်တို့ဖြင့် ပိ၍
နင်းသကဲ့သို့ ရှိ၏။

ယခုတွေ့မြင်ရသော ဤခြေရာကား ကိလေသာ အမှီး
ဖျက်ချိုး ဖွင့်လှစ်ပြီးသူ သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာ
ဖြစ်၏။

ဟူသော ဤဂါထာအရ “ဤခြေတော်ရာ၌ရှင်ကား သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ
မြတ်စွာဘုရားတည်း” ဟု ဆုံးဆုံးဖြတ်ဖြတ် သိမှတ်ကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အစဉ်အတိုင်း သေတဗျပြည်၊ ကပိ-
လဝတ်ပြည်-စသည်တို့သို့ ဝင်တော်မူ၍ လူအပေါင်းကို တိုးပွား
စေတော်မူကာ မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ပါသာဏကဓေတီသို့
ဆိုက်ရောက်တော်မူလေ၏။ ရသေ့တို့သည်လည်း ထိုသို့ဆုံးဖြတ်
သိမှတ်ပြီးသောခဏမှာပင် သာဝတ္ထိမှ ထွက်ခွာ၍ ထိုသေတဗျပြည်၊
ကပိလဝတ်ပြည်-အစရှိသော အလုံးစုံသောပြည်တို့သို့ ဝင်ရောက်
ကြကာ အစဉ်သဖြင့် မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ပါသာဏက
ဓေတီသို့ ရောက်ဆိုက်ကြလေကုန်၏။

(ပါသာဏကဓေတီ-ဟူသည်မှာ ဘုရားပွင့်တော်မူမီ ရှေးအခါက
ကြီးစွာသော ကျောက်ဖျာထက်၌ နတ်ကွန်းရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရား
ရှင် ပွင့်ထွန်းတော်မူလာသောအခါ ထိုနေရာကို ဒါသကာတို့ ကျောင်း

ဆောက်လုပ်၍ သာသနာတော်အား လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုကျောင်း
တိုက်သည် ရှေးအမည်ဟောင်းအတိုင်း “ပါသာဏကစေတီ”ဟူ၍ တွင်
မည်လေသည်။

ထိုပါသာဏကစေတီ၌ သိကြားမင်းသည် ကြိုတင်၍ တရား
မဏ္ဍပ်ကြီး ဖန်ဆင်းထားအပ်လေသည်။ ရသေ့တို့သည် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကို အမှီလိုက်လာကြရာ ညချမ်းသွားရမည့်ခရီးကို နံနက်၊
နံနက်သွားရမည့်ခရီးကို ညချမ်း ခရီးကြမ်းနှင့်ခွဲကြသဖြင့် “ဤ
ပါသာဏကစေတီကျောင်းတိုက်၌ မြတ်စွာဘုရား ရှိတော်မူ၏”
ဟူ၍ ကြားသိကြရလေလျှင် အေးမြသောရေကို တွေ့သည့် ရေ
ငတ်သူကဲ့သို့၎င်း၊ ကြီးစွာသောလာဘ်ကို ရရှိသည့် ကုန်သည်ကဲ့
သို့၎င်း၊ အရိပ်ကိုတွေ့ရှိသည့် ခရီးပန်းသူကဲ့သို့၎င်း အလွန်အလွန်
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိကြကာ ထိုပါသာဏကစေတီကျောင်း
တိုက်ကုန်းသို့ အပြေးအလွှား တက်၍ သွားကြလေကုန်၏။

ထိုအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံအပ်လျက်
တောအတွင်းဝယ် ခြင်္သေ့မင်းဟောက်သကဲ့သို့ ရဟန်းတို့အား
တရားဟောနေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ အဇိတလုလင်(တပည့်ကြီး
ရသေ့) သည် ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် လက္ခဏာတော်ကြီး
ငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်လှစွာ နေစက်ဝန်း၊ လပြည့်ဝန်းပမာ တရား
မဏ္ဍပ်၌ ထိုင်နေကာ တရားဟောလျက်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားကို
ဖူးတွေ့ရသည့်ပြင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ရသေ့တို့...အသို့နည်း=
ဘယ့်နယ်လဲ ဥတုဒဏ် ခံနိုင်ကြပါ၏လော” ဤသို့စသည်ဖြင့်
ဝမ်းမြောက်ဖွယ်စကား မိန့်ကြားအပ်လေလျှင် “အိုအရှင်ဂေါ-
တမ...အကျွန်ုပ်တို့သည် ဥတုဒဏ်ကို ခံနိုင်ကြပါ၏” ဤသို့စသည်
ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ကလည်း အစေ့အစပ်စကား ပြောကြားရသဖြင့်
အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိကာ အပြစ်လွတ်ရာအရပ်က
ရပ်တည်လျက် မိမိတို့ဆရာကြီး မာဝရိက မှာတင်းလိုက်သည့်
အတိုင်း (နှုတ်က မမြွက်မဆိုပဲ) စိတ်ဖြင့်သာ —

အာဒိဿ ဇမ္ဗူနိ မြူဟိ၊ ဂေါတ္တံ မြူဟိ သလက္ခဏံ။

မန္တေသု ပါရမိံ မြူဟိ၊ ကတိဝါစေတိ မြာဟ္မဏော။

(စိတ်ထဲကသာ ရည်ညွှန်းလျက်) - (၁) ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာကြီး၏ အသက်အရွယ်ကို ဟောဆိုပါလော့၊ (၂) ကျွန်ုပ်တို့ဆရာကြီးမှာ ရရှိသော မဟာပုရိသလက္ခဏာနှင့် ကကွ (၃) ကျွန်ုပ်တို့ဆရာကြီး၏ အနွယ်ကို ဟောဆိုပါလော့၊ (၄) ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာကြီး၏ ဝေဒကျမ်းတို့၌ တဖက်ကမ်းရောက် (= အပြီးအဆုံးတတ်မြောက်) ပုံကို ဟောဆိုပါလော့၊ (၅) ကျွန်ုပ်တို့ ဆရာပုဂ္ဂိုလ်သည် အဘယ်မျှလောက်သော တပည့်တို့ကို ဝေဒကျမ်းများ ကိုယ်တိုင် ပို့ချနေပါသနည်း—

ဟူ၍ မေးမြန်းလေ၏။ (အဇိတလုလင်ကို ဗာဝရီဆရာကြီးက ဤအမေးဂါထာကို သင်ပေးပြီး “ဤ အမေးဂါထာကို အမောင် စိတ်ဖြင့်သာမှတ်၍ မေးလေ၊ ဘုရားစင်စစ် ကေန့်ဖြစ်လျှင် အမောင် က စိတ်ဖြင့် မေးသည်ကို နှုတ်မြွက်၍ ဖြေဆိုလိမ့်မည်” ဟု မှာတမ်း လိုက်သည့်အတိုင်း အဇိတလုလင် (ခေါင်းဆောင်တပည့်ကြီး) သည် ဤဂါထာကို စိတ်ဖြင့်သာ အောက်မေ့မှတ်၍ ပြဿနာ ၅-ရပ် မေးလေသည်။)

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့်မေးမြန်း အပ်သည့် ပြဿနာ ၅-ရပ်ကို ဖြေဆိုတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍—

ဝိသံ ဝဿသတံ အာယု၊ သော စ ဂေါတ္တေန ဗာဝရီ။
တိဏိဿ လက္ခဏာ ဂတ္တေ၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။
လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သနိဃဏ္ဍု သကေဋ္ဌဘော။
ပဉ္စသတာနိ ဝါစေတိ၊ သဓမ္မေ ပါရမီ ဂတော။

(၁) ချစ်သားအဇိတ....သင်တို့ဆရာကြီး၏ အသက် သည် နှစ်ပေါင်း(၁၂၀) တရခွဲနှစ်ဆယ်ရှိပြီ၊ (၂) ထို သင်တို့ဆရာကြီးသည် အနွယ်အားဖြင့် ဗာဝရီ ဖြစ်၏၊ (၃) ထို သင်တို့ဆရာ ဗာဝရီ၏ ကိုယ်၌ မဟာပုရိသ လက္ခဏာကြီး သုံးပါးတို့ ပါရှိကြကုန်၏၊ (၄) ထိုသင်တို့

ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးသည် မေဒင်သုံးပုံတို့၌ တဖက်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်သည့်ပြင်—

နိဿယျခေါ် အဘိဓာန်ကျမ်း၊ ကေဋ္ဌဘခေါ် အလင်္ကာကျမ်းတို့နှင့်တကွသော မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်း၊ ဣတိဟာသကျမ်း (ပုရာဏ်ကျမ်း) တို့၌လည်း တဖက်ကမ်းရောက် (= အပြီးအဆုံးရောက်) တတ်မြောက်သူ ဖြစ်၏။ (၅) ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏားကြီးသည် မိမိ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒကျမ်းတို့၌ တဖက်ကမ်း (= အပြီးအဆုံး) ရောက် တတ်မြောက်သူဖြစ်လျက် ပျင်းရိသူ ဉာဏ်ထိုင်းသူ တပည့်ငါးရာတို့ကို ကိုယ်တိုင်ပင် ဝေဒကျမ်းများ ပို့ချနေ၏—

ဤနှစ်ဂါထာတို့ကို နှုတ်မြွက်ပိဋ်ဆို ရဲရဲတောက် ဖြေကြားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အဇိတလုလင်သည် (၃) အမှတ်ပြ တတိယအဖြေဝယ် “မဟာပုရိသလက္ခဏာကြီးသုံးပါးတို့ ပါရှိကြကုန်၏” ဟု အပေါင်းအရေအတွက် သင်္ချာမျှ ဖြေဆိုတော်မူသည်ကို သရုပ်အကောင်အထည်နှင့်တကွ ထင်ရှားစွာ ဖြေဆိုစေလို၍ တဖန် စိတ်ဖြင့်သာ—

လက္ခဏာနံ ပဝိစယံ၊ ဗာဝရိဿ နရုတ္တမ။

ကင်္ခိန္နိဒ ပကာသေဟိ၊ မာ နော ကင်္ခါယိတံ အဟု။

ကင်္ခိန္နိဒ = လူနတ်မြဟွာ သတ္တဝါတို့၏ ယုံမှားကို ပယ်ရှားဖြတ်တောက်တော်မူနိုင်သော။ နရုတ္တမ = လူတို့ ထက်မြတ်တော်မူသော ရှင်ပင်ဘုရား……။ ဗာဝရိဿ = အကျွန်ုပ်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏။ လက္ခဏာနံ = ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် တင့်တယ်ဖြစ်ပွား လက္ခဏာကြီးသုံးပါးတို့၏၊ ပဝိစယံ = သိပ္ပံနာယနယ် အကျယ်ဖြစ်သော သရုပ်အကောင်အထည်ကို။ ပကာသေဟိ = ထင်ရှားသိသာ ပြကော်မူပါလော့။ နော = အကျွန်ုပ်တို့၏ (သန္တာန်၌)။ ကင်္ခါယိတံ =

သို့လော သို့လော တွေးတောယုံမှားခြင်းသည်။ မာ
အဟု = မမြစ်ပါစေလင့်—

ဟူ၍ မေးမြန်းပြန်လေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇိဟ
လုလင်ကို ရွှေနှုတ်တော် မြက်ဟူ၍—

မုခံ ဇိပ္ပါယ ဆာဒေတိ၊ ဥဏ္ဏဿ ဘမုကန္တရေ။
ကောသောဟိတံ ဝတ္ထဂယံ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ မာဏပ။

မာဏဝ = အဇိတမည်တွင် အိုလုလင်....။ သော =
ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည်။ (၁) ဇိပ္ပါယ = မိမိ
လျှာဖြင့်။ မုခံ = မျက်နှာပြင်တခုလုံးကို။ ဆာဒေတိ = ဖုံး
အုပ်နိုင်၏ (ထူလဇိတ္တတာလက္ခဏာကို ဆိုသည်)။ (၂)
အဿ = ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏။ ဘမုကန္တ-
ရေ = မျက်မှောင်နှစ်ဖတ် အလယ်ချက်၌။ ဥဏ္ဏ = ဥဏ္ဏ
လုံခေါ်တွင် မွေးမှင်ရှင်သည်။ ဇာတံ = ပေါက်ရောက်
ဖြစ်ပွားလျက်ရှိ၏ (မုဒုဩဒါတ ဥဏ္ဏလောမတာလက္ခဏာ
ကိုဆိုသည်)။ (၃) အဿ = ထိုသင်တို့ဆရာ ဗာဝရီ
ပုဏ္ဏား၏။ ဝတ္ထဂယံ = အဝတ်ဖြင့်ဖုံးရမည့် ပုရိသအင်္ဂါ
သည်။ ကောသောဟိတံ = ဆဒ္ဒန်ဆင်ပုံဟပ် အအိမ်ဖြင့်
ဖုံးအပ်ပေ၏ (ကောသောဟိတဝတ္ထဂယုလက္ခဏာကို ဆို
သည်)။ တံ = အဇိတမည်တွင် သင်လုလင်သည်။ ဧဝံ
ဇာနာဟိ = လက္ခဏာသုံးပါး ဤသို့အားဖြင့် သင်ရှားသိ
လေလော့—

ဤကဲ့သို့ အတိအကျဖြေကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ တစုံတရာ
အမေးပုစ္ဆာသံကို မကြားရပဲ မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားအပ်သည့်
ပြဿနာ (= အဖြေ) တို့ကို ကြားရ၍ (တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ
ကျယ်ဝန်းသည့်) ပရိသတ်လူအပေါင်းသည် နှစ်ယောင်းအားရ
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်ကြလျက် လက်အုပ်ကိုယ်စီ မြှောက်ချီ
လျက် “စိတ်ဖြင့်မေးအပ်သည့် ပြဿနာတို့ကို အဘယ်သူသည်
မေးလိုက်ပါလိမ့်၊ နတ်သည်ပင် မေးလေသလော၊ မြဟွာသည်ပင်

မေးလေသလော၊ သူဇာသက်နှင်း သိကြားမင်းသည်ပင် မေးလေသလော။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအဖြေကို အဘယ်သူအား ဖြေကြားတော်မူပါလိမ့်”ဟု တအံ့တဩ ပြောဆို ကြံစည်လေ၏။

ဤသို့လျှင် အဇိတလုလင်သည် ပြဿနာ ၅-ရပ်တို့၏အဖြေကို ကြားနာရပြီးလျှင် ပြဿနာ ၂-ရပ်တို့ကို မေးလိုရကား စိတ်ဖြင့် သာလျှင်—

မုဒ္ဓံ မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ၊ ဗာဝရီ ပရိပုစ္ဆတိ။

တံ ဗျာကရောဟိ ဘဂဝါ၊ ကင်္ခံ ဝိနယ နော ဣသေ။

ဣသေ = သီလက္ခန္ဓ-စသည်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူးကို ဆည်းပူးရှာမှီးလေ့လာတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား....။

ဗာဝရီ = အကျွန်ုပ်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည်။ မုဒ္ဓဉ္စ = မုဒ္ဓ-ခေါ်ငြား ဦးခေါင်း ဦးထိပ်မည်သော တရားကို၎င်း (၆)။

မုဒ္ဓါဓိပါတဉ္စ = မုဒ္ဓါဓိပါတ နာမခေါ်ရိပ် ထို

ဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်နိုင်တောင်း တရားကောင်းကို၎င်း (၇)။

ပရိပုစ္ဆတိ = သိလိုရေးဖြင့် မေးလျှောက်လိုက်ပါ၏။

ဘဂဝါ = ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....။ တံ =

မုဒ္ဓ၊ မုဒ္ဓါဓိပါတ ဓမ္မအပြား ထိုနှစ်ပါးကို။ ဗျာကရောဟိ

= ကရုဏာရှေ့ထား ဖြေကြားတော်မူပါလော့။ နော =

အကျွန်ုပ်တို့၏။ ကင်္ခံ = သို့လော သို့လော တွေးတော

ယုံမှားခြင်းကို။ ဝိနယ = ဒေသနာ ဉာဏ်စက်သွားဖြင့်

ပယ်ရှားဖျောက်လွှင့်တေပါလော့—

ဟူ၍ မေးမြန်းပြန်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့်သာ မေးမြန်းအပ်သည်ကို ရွှေနှုတ်တော် မြက်ဟူ၍—

အဝိဇ္ဇံ မုဒ္ဓါတိ ဇာနာဟိ၊ ဝိဇ္ဇာ မုဒ္ဓါဓိပါတိနိ။

သဒ္ဓါသတိသမာဓိဟိ၊ ဆန္ဒဝီရိယေန သံယုတာ။

အဇိတ = အဇိတမည်တွင် အိုလုလင်....။ (၆)

အဝိဇ္ဇံ = သစ္စာလေးခဏ်း မမြင်ကန်းအောင် ဖုံးလွှမ်း

တတ်စွာ အဝိဇ္ဇာ = မောဟကို။ မုဒ္ဓါတိ = အနမတဂ္ဂ

သံသာရ၏ မုဒ္ဒခေါ်ငြား ဦးခေါင်း ဦးထိပ်တရား ဟူ၍။
ဇာနာဟိ = သတိစွဲချပ် သင်သိမှတ်လော့။ (၇) သဒ္ဓါ-
သတိသမာဓိဟိ = သဒ္ဓါတရား၊ သတိတရား၊ သမာဓိ
တရားတို့နှင့်၎င်း။ ဆန္ဒဝီရိယေန = ဆန္ဒတရား၊ ဝီရိယ
တရားနှင့်၎င်း။ သံယုတာ = ယှဉ်သော။ ဝိဇ္ဇာ = အရဟတ္တ
မဂ္ဂဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ပညာသည်။ မုဒ္ဓါဓိပါတိနီ = အဝိဇ္ဇာတည်း
ဟူသော သံသာရဦးထိပ်ကို ခွဲစိတ်နိုင်တောင်း တရား
ကောင်းပေတည်း—

ဤကဲ့သို့ အတိအကျ ဖြေကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အဇိတ
လုလင်(ရသေ့)သည် အလွန်အလွန် ဝမ်းမြောက်လှ၍ သစ်နက်
ရေကို လက်ဝဲပခုံးတက်၌ စံပယ်တင်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏
ခြေတော်တို့ကို ဦးခေါင်းဖြင့် ဦးခိုက်၍—

ဗာဝရိဗြာဟ္မဏော ဘောတော၊
သဟ သိဿေဟိ မာရိသ။
ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော၊
ပါဒေ ဝန္တတိ စက္ခုမ။

မာရိသ = ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းတော်မူပြီးသော။ စက္ခုမ =
စက္ခု ၅-မျိုး စိုးမိုးပိုင်သ လောကထွတ်ထား ရှင်တော်
မြတ်ဘုရား……။ ဗာဝရိဗြာဟ္မဏော = ဗာဝရိခေါ်ငြား
တပည့်တော်တို့၏ ဆရာပုဏ္ဏားသည်။ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော =
အလွန်တက်ကြွအားရသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍။ သုမနော
= နှစ်လိုအားရမ်း ဝမ်းမြောက်သော စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍။
သိဿေဟိ သဟ = တပည့် ရသေ့ပေါင်း တသောင်း
ခြောက်ထောင်ကျော်တို့နှင့်တကွ။ ဘောတော = ရှင်တော်
ဘုရား၏။ ပါဒေ = ခြေတော်အစုံ ကြာပဒုံတို့ကို။ ဝန္တတိ
= ရိုသေမြတ်နိုး ဦးညွတ်လျှိုး၍ ရှိခိုးလိုက်ပါ၏ဘုရား—

ဤဂါထာကို ရှုတ်ဆိုဟစ်အော် ကြွေးကြော်ကာ ဆရာတပည့်
အားလုံးတို့ကိုယ်စား အားရဝမ်းသာ ရှိခိုးလေ၏။ မြတ်စွာဘုရား

ရှင်သည်လည်း ထို အဇိတလုလင် (ရသေ့)ကို မေတ္တာ, ကရုဏာ ကြီးလှစွာသောကြောင့်—

သုခိတော ဗာဝရီ ဟောတု၊
သဟ သိဿေဟိ မြာဟ္မဏော။
တွဇ္ဈာပိ သုခိတော ဟောဟိ၊
စိရံ ဇီဝါဟိ မာဏဝ။

မာဏဝ=အဇိတမည်တွင် အိုလုလင်....။ ဗာဝရီမြာဟ္မ-
ဏော = သင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏားသည်။ သိဿေဟိ
သဟ = တပည့် မြားမြေခင် သောင်းခြောက်ထောင်
ကျော်တို့နှင့်တကွ။ သုခိတော = ကာယ, စိတ္တ သုခနှစ်
သင်း ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ ဟောတု = ဖြစ်ပါစေသတည်း။
တွဇ္ဈာပိ = အဇိတမည်တွင် သင်လုလင်သည်လည်း။ သုခိ-
တော = ကာယ, စိတ္တ သုခနှစ်သင်း ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။
ဟောဟိ = ဖြစ်ပါစေသတည်း။ စိရံ = အာယုကပ်ကြာ
ရှည်မြင့်စွာ။ ဇီဝါဟိ = အသက်ရှည်စေ တည်နေပါစေ
သတည်း။ (ဤဂါထာဖြင့် ဆုတောင်းအာသီသ ပြုတော်
မူပြီးလျှင် တဖန်ဆက်၍) —

ဗာဝရိဿ ဝ တုယံ ဝါ၊ သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗသံသယံ။
ကတာဝကာသာ ပုစ္ဆေေါ၊ ယံကိဉ္စိ မနသိစ္ဆထ။

မာဏဝ = အဇိတမည်တွင် အိုလုလင်....။ ယံကိဉ္စိ =
အမှတ်မထင် သံသယဝင်သည့် အကြင်ပြဿနာကို။ မန-
သိ = သင်တို့စိတ်၌။ ပုစ္ဆထ = တောင့်တလင့်ဆို မေးလို
ကြကုန်၏။ ဗာဝရိဿဝ = သင်တို့ဆရာ ဗာဝရီပုဏ္ဏား၏
၎င်း။ တုယံ ဝါ = အဇိတမည်တွင် သင်လုလင်၏၎င်း။
သဗ္ဗေသံ = ခပ်သိမ်းဥသို့ အလုံးစုံသော သင်တို့ဆရာ
တပည့် တစုတို့၏။ သဗ္ဗသံသယံ = အလုံးစုံရှိသမျှ ယုံမှား
သံသယကို။ ကတာဝကာသာ = ငါဘုရားတို့ သနားသမှု
အခွင့်ပြုအပ်သော သင်တို့သည်။ ပုစ္ဆေေါ = အားမနာ
တမ်း ဉာဏ်ထောက်လှမ်း၍ မေးမြန်းကြကုန်လော့—

ဟု သဗ္ဗညုပဝါရဏာ=မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ဖိတ်ကြားခြင်းဖြင့် ဖိတ်ကြား မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ပြဿနာမေးလျှောက်ရန် ဖိတ် ကြားခွင့်ပြုတော်မူအပ်လေလျှင် ထိုရသေ့တို့သည် ရပ်တည်နေရာမှ အားလုံးထိုင်ကြ၍ လက်အုပ်ကိုယ်စီ မြှောက်ချီကြလျက် အဇိတ လုလင်က အစဦးစွာ ပြဿနာမေးလျှောက်လေသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကလည်း မေးအပ်သော ပြဿနာကို အရဟတ္တဖိုလ် အထွတ်တပ်၍ ဖြေကြားတော်မူလေသည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံး သောအခါ အဇိတလုလင်သည် တပည့်ပေါင်း တထောင်တို့နှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ထောင်ပေါင်းများစွာ အခြား တရားနာပရိသတ်တို့သည်လည်း မဂ်ဖိုလ်သို့ဆိုက်ရောက် ကြလေ၏။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အရှင် အဇိတနှင့်တကွ တပည့်တထောင်တို့သည် ဟေိဘိက္ခုရဟန်း အဖြစ်ကို ရရှိကြကာ ရသေ့အသွင်ပျောက်၍ အဝါခြောက်ဆယ် ရသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ဣဒ္ဓိမယ ပရိက္ခရာတို့ ကိုယ်မှာ ဆင်ယင်ပြီးဖြစ်ကြလျက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေစွာ လက်အုပ် ချီမိုး ရှိခိုး၍ ထိုင်နေကြကုန်၏။ (ကြွင်းသော တပည့်ကြီးတို့ မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာ မေးလျှောက်ရာ၌လည်း ဤနည်း အတူပင်တည်း။ ပြဿနာမေးလျှောက်ပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဖြေဆိုပုံတို့ကို သုတ္တနိပါတ် ပိဋကတ်မြန်မာပြန် “ခုမြန် ၁၊ ၈၁ မျက် နှာ ၄၁၀-မှစ၍” အစဉ်အတိုင်း ကြည့်ရှု မှတ်ယူကုန်ရ၏။ ဤ ကျမ်း၌ကား အရှင်မောဃရာဇမထေရ်အကြောင်းနှင့်ဗာဝရိဆရာ ကြီး၏နောက်ပိုင်းအကြောင်းကိုသာ သိသာရုံ ဖော်ပြပါအံ့)။—

အဇိတလုလင် ပဌမရှေးဦးစွာ ပြဿနာမေးလျှောက်ပြီး နောက် ရှေးဖော်ပြရာပါ တပည့်ကြီးလုလင်တို့သည် အစဉ် အတိုင်း မိမိတို့အလိုရှိရာ ပြဿနာတို့ကို မေးလျှောက်ကြလေ သည်။ မေးတိုင်းမေးတိုင်းသော ပြဿနာတို့ကို မြတ်စွာဘုရား သည် ရှင်းလင်းဖြေဆိုကာ တရားဟောတော်မူလေသည်။ အမေး၊ အဖြေ တရပ် တရပ် ပြီးဆုံးသောအခါ ပြဿနာရှင်တပည့်ကြီးနှင့်

တကွ အန္တေဝါသိကတပည့် တထောင် တထောင်တို့ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြကာ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူရရှိကြလေသည်။

အထူးအားဖြင့် ထိုတပည့်ကြီး တကျပ်ခြောက်ယောက်တို့တွင် မောဃရာဇလုလင်ကား “ငါသည် ထိုသူအားလုံးတို့ထက် အထူး သဖြင့် ပညာရှိသူ ဖြစ်၏”ဟု မာနခက်ထန်သူ ဖြစ်လေသည်။ မောဃရာဇလုလင်၏စိတ်၌ “ဤအဇိတလုလင်သည် တပည့်ကြီး အားလုံးတို့အနက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်၊ ငါသည် သူ၏ အလျင် ပြဿနာမေးလျှောက်ရန် မသင့်လျော်ချေ”ဟု အကြံဖြစ်ရှိကာ အဇိတလုလင်၏အပေါ် ရှက်နိုးသဖြင့် အလျင် လက်ဦးပြဿနာ မမေးသေးပဲ ထိုအဇိတလုလင် မေးပြီးသောအခါ ဒုတိယတပည့် ကြီးအနေဖြင့် မောဃရာဇလုလင်က မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုပြဿနာ မေးလျှောက်လေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “မောဃရာဇလုလင်ကား မာန်မာန ခက်ထန်သူ ဖြစ်၏၊ သူ၏ ဉာဏ်ပညာသည် မရင့်ကျက်သေး၊ သူ၏မာနကို တားမြစ်မှ သင့်မည်”ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ “မောဃရာဇ....သင်ဆိုင်းငုံဦး၊ အခြားသူများ ပြဿနာကို မေးကြ ကုန်စေဦး”ဟု ဟန့်တားစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ မောဃ- ရာဇလုလင်သည် မြတ်စွာဘုရားက ဟန့်တားအပ်သည် ရှိသော် “ငါသည် ဤမျှကာလကြာမြင့်အောင် ငါ့ထက် ပညာရှိသောသူ မည်သည် မရှိဟု အောက်မေ့ကာ လှည့်လည်နေထိုင်ခဲ့၏၊ ဘုရား ရှင်တို့မည်သည်လည်း မသိပဲ မိန့်ဆိုတော်မမူကြကုန်၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဧကန်ပင် ငါ၏မေးလျှောက်ခြင်း၌ အပြစ်တစုံတရာ မြင်တော်မူသည် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”ဟု ကြံစည်ကာ ဆိတ်ဆိတ်နေ လေ၏။

မောဃရာဇလုလင်သည် ၁-အဇိတ, ၂-တိဿမေတ္တေယျ, ၃- ပုဏ္ဏက, ၄-မေတ္တဂူ, ၅-ဓောတက, ၆-ဥပသီဝ, ၇-နန္ဒ, ၈-ဟေမက လုလင်တို့ မေးပြီးသောအခါ မမေးပဲ မနေနိုင်ပြန်သဖြင့် တဖန် မေးလျှောက်ပြန်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း မောဃ- ရာဇလုလင်၏ ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးသဖြင့် ရှေးနည်းအတူ ဟန့်

တားတော်မူလေ၏။ မောဃရာဇလုလင်လည်း ဆိတ်ဆိတ်ပင်
နေပြန်၍ ၉-တောဒေယျလုလင်, ၁၀-ကပ္ပလုလင်, ၁၁-ဇတုကဏ္ဍီ
လုလင်, ၁၂-ဘဒြာဝုလေလင်, ၁၃-ဥဒယလုလင်, ၁၄-ပေါသလ,
လုလင်တို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ပြီးကြသောအခါ “ငါသည် ဘယ်
နည်းနှင့်မျှ သံဃနဝက = သံဃနော = သံဃာအငယ်ဆုံး အဖြစ်မခံ
နိုင်” ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ တဆယ့်ငါးယောက်မြောက်
ပြဿနာရှင်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို မေးလျှောက်လေ၏။ ဤ
အကြံ၌ကား မောဃရာဇလုလင်၏ ဣန္ဒြေမှာ ရင့်ကျက်ပြီဖြစ်၍
မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း မောဃရာဇလုလင်၏ အမေးကို
ဖြေကြားတော်မူလေသည်။ မေးဖြေကြပုံမှာ—

(မောဃရာဇ) ဒွါဟံ သက္ကံ အပုစ္ဆိသံ၊
န မေ ဗျာကာသိ စက္ခုမာ။
ယာဝတတိယဉ္စ ဒေဝိသိ၊
ဗျာကရောတိတိ မေ သုတံ။

အဟံ = မောဃရာဇ နာမတွင်ခေါ် တပည့်တော်
သည်။ သက္ကံ - သာကီဝင်မင်းသား မြတ်စွာဘုရားကို။ ဒွေ
ဝါရေ = အဇိတလုလင် မေးပြီးစကတကြိမ်, ဟေမက
လုလင် မေးပြီးစကတကြိမ် = ဤသို့ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင်။
အပုစ္ဆိသံ = ပြဿနာနက်လေး သိလိုရေးဖြင့် မေး
လျှောက်ခဲ့ပါပြီ။ စက္ခုမာ = စက္ခု ၅-မျိုး စိုးမိုးပိုင်သ
လောကထွတ်ထား မြတ်ဘုရားသည်။ မေ = အကျွန်ုပ်
အား။ န ဗျာကာသိ - မြစ်ပယ်ဟန့်တား ဖြေကြားတော်
မမူခဲ့ချေ။ ဒေဝိသိ = ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဘုရားမြတ်မည်သည်။
ယာဝတတိယံ = သုံးကြိမ်တိုင်အောင်။ ပုဋ္ဌော စ = သိလို
ရေးဖြင့် မေးလျှောက်အပ်လျှင်မူ ဗျာကရောတိ = ကရု-
ဏာရှေ့ထား ဖြေကြားတော်မူ၏။ ဣတိ = ဤသို့။ မေ =
မောဃရာဇတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ သုတံ = ဂေါဓာ-
ဝရီမြစ်ကမ်း၌ နေစဉ်ကပင် ကြားအပ်ဘူးပါပြီ။

အယံ လောကော ပရော လောကော၊
 မြဟ္မလောကော သဒေဝကော။
 ဒိဋ္ဌိံ တေ နာဘိဇာနာတိ၊
 ဂေါတမဿ ယသဿိနော။

အယံ လောကော = ပစ္စုပ္ပန္န ဤလူ့ပြည်လောကသည်
 ၎င်း။ ပရော လောကော = လူမှတစ်ပါး အခြားကြွင်းကျန်
 သော လောကသည် ၎င်း။ သဒေဝကော = မြဟ္မာကို
 ချန်လှပ်၍ ဥပပတ္တိနတ် သမ္မုတိနတ်နှင့် တကွသော။ မြဟ္မ-
 လောကော = မြဟ္မာလောကသည် ၎င်း (လူရော နတ်ပါ
 မြဟ္မာမကြွင်း သတ္တဝါခပင်းကို ဆိုလိုသည်)။ ဂေါတမဿ
 = ဂေါတမအနွယ် ဖြစ်တော်မူသော။ ယသဿိနော =
 များသောအခြံအရံ အကျော်အစောရှိတော်မူသော။ တေ
 = ရှင်ပင်ဘုရား၏။ ဒိဋ္ဌိံ = အယူကို။ နာဘိဇာနာတိ =
 မသိကေန် မှန်လှပါ၏။

ဧဝံ အဘိက္ကန္တဒဿာရိံ၊ အတ္ထိ ပဉ္ဇေန အာဂမံ။
 ကထံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ။

ဧဝံ = ဤသို့။ အဘိက္ကန္တဒဿာရိံ = နှစ်လိုဖွယ်အပ်
 မြတ်သောအသိအမြင်ရှိတော်မူသော၊ (ဝါ) သတ္တလောက
 ၏ အာသယ၊ အဓိမုတ္တိ ဂတိ၊ ပရာယဇာ-စသည်ကုန်စင်
 ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူနိုင်သော မြတ်စွာဘုရားအထံတော်
 သို့။ ပဉ္ဇေန = အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာဖြင့်။ အတ္ထိ = အလို
 ရှိသည်ဖြစ်၍၊ (ဝါ) ပဉ္ဇေန အတ္ထိ = ပြဿနာ နက်လေး
 မေးလျှောက်လိုသည်ဖြစ်၍။ အာဂမံ = ရွှေဖဝါးတော်
 အောက် တပည့်တော်လာရောက်ခဲ့ပါပြီ။ လောကံ =
 သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ ပြို့ပြို့ကုန်စင် သင်္ခါရလောကကို။ ကထံ =
 အဘယ်သို့ အဘယ်ပုံ။ အဝေက္ခန္တံ = စေ့စေ့ငုငု ဉာဏ်စက္ခု
 ဖြင့် ရှုကြည့်သောသူကို။ မစ္စုရာဇာ = မစ္စုခေါ်လျှင်း
 ရှင်သေမင်းသည်။ န ပဿတိ = မမြင်နိုင်ပါသနည်း
 (သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ သင်္ခါရလောက တရားအစုကို အဘယ်

သို့ရှုသောသူသည် အရဟတ္တမဂ်, အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက်
ရောက်သဖြင့် သေခြင်းတရားမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါ
သည်။ = သေခြင်းတရားမှ လွတ်မြောက်အောင် သင်္ခါရ
လောကကို အဘယ်သို့ ရှုရပါမည်နည်း-ဟု မေးလိုရင်း
ဖြစ်သည်။

ဤသို့ မောဃရာဇလုလင်က ၃-ဂါထာတို့ဖြင့် အကျိုး, အကြောင်း
ဖော်ပြ ချီးမွမ်း၍ နောက်ဆုံး ဂါထာ နောက်ထက်ဝက်ဖြင့်
ပြဿနာမေးလျှောက်အပ်လေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု၊
မောဃရာဇ သဒါ သတော။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စ၊
ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ။
ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊
မစ္စုရာဇာ န ပဿတိ။

မောဃရာဇ = ချစ်သား မောဃရာဇ....။ တုံ = သင်
ချစ်သားသည်။ သဒါ = နေ့ရောညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်း။
သတော = အောက်မေ့မှု = သုတိ လင်းလင်းရှိလျက်။
အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ = ခန္ဓာငါးဝ တရားမျှဝယ် အတ္တ = လိပ်ပြာ
ငါဟုမှတ်စွဲ အယူလွဲကို။ ဦဟစ္စ = ပညာထိန်းချုပ် စွန့်
ပယ်နုတ်၍။ လောကံ = သက်ရှိ, သက်မဲ့ ပြို့ပြို့ကုန်စင်
သင်္ခါရလောကကို။ သုညတော = အလိုသို့ မလိုက်ပါ
သင်္ခါရ သက်သက်မျှ သုညတရား - ပါတကား ဟူ၍။
အဝေက္ခဿု = စေ့စေ့ငု ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ရှုကြည့်လေ
လော့။ ဧဝံ = ဤသို့ ရှုကြည့်သည်ရှိသော်။ မစ္စုတရော =
သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်သည်။ သိယာ = ဖြစ်ရာ၏။
ဧဝံ = ဤသို့ဤပုံ။ လောကံ = သက်ရှိ, သက်မဲ့ ပြို့ပြို့ကုန်စင်
သင်္ခါရလောကကို။ အဝေက္ခန္တံ = စေ့စေ့ငု ဉာဏ်စက္ခု
ဖြင့် ရှုကြည့်သောသူကို။ မစ္စုရာဇာ = မစ္စုမည်လျှင်း
ရှင်သေမင်းသည်။ န ပဿတိ = မမြင်နိုင်—

ဟူသော ဤတရားဒေသနာ အဖြေဂါထာကို ဟောကြားတော်
မူလေ၏။

(အတ္တဒိဋ္ဌိ=သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ချဲ့၍ သင်္ခါရတရားအစုကို အနတ္တ-ဟူ၍
သုည-ဟူ၍ ရှုရမည်။ ထိုသို့ရှုဖန်များလျှင် သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်
၏-ဟု ဆိုလိုသည်။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လျှင် သေခြင်းတရားကို လွန်
မြောက်သောကြောင့် “သေခြင်းတရားကို လွန်မြောက်၏”ဟု ဟော
ဆိုသဖြင့် “အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်၏”ဟု ဟောဆိုခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်။
ထို့ကြောင့် ယခု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားဂါထာ
သည် အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်သော တရားဂါထာ ဖြစ်လေသည်။)

ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်လျက် မြတ်စွာဘုရား ဟော
ကြားတော်မူအပ်သော တရားဂါထာ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသော
အခါ မောဃရာဇလုလင်သည်လည်း ရှေးတပည့်ကြီးများနည်းတူ
မိမိ၏ အန္တောသိက တပည့်ပေါင်း တထောင်နှင့်တကွ အရ-
ဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်၍ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူရရှိ
လေ၏။ ထောင်ပေါင်းများစွာ တရားနာပရိသတ်တို့သည်လည်း
မဂ်ဖိုလ် အကျွတ်တရားကို ရရှိကြကုန်၏။

(ဂ) တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း

ဤ မောဃရာဇရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ထိုသို့ ဧဟိဘိက္ခု
ရဟန်းအဖြစ်ကို ရရှိသောအချိန်မှစ၍ (၁) ဝတ္ထလူခ = အဝတ်
အထည်အမျိုးအစားအားဖြင့် ကြမ်းတမ်းညံ့ဖျင်း၍ (၂) သုတ္တ
လူခ = သင်္ကန်းချုပ်သော ချည်အနေအားဖြင့်လည်း ကြမ်းတမ်း
ခေါင်းပါးညံ့ဖျင်းလျက် (၃) ရဇနလူခ = ဆိုးရည်အနေအားဖြင့်
လည်း အပ်စပ်သည်ဟု ဆိုရရုံ ကြမ်းတမ်းခေါင်းပါးညံ့ဖျင်းသည့်
ဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သည့် သင်္ကန်းကိုသာ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်တော်
မူလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်တချိန်ဝယ်
ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူလျက် မထေရ်မြတ်
တို့ကို အစဉ်အတိုင်း တေဒဂ်ရာထူး = ဌာနန္တရဉ္စိ ထားတော်မူ
သည်ရှိသော် အရှင်မောဃရာဇမထေရ်မြတ်ကို—

“တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမသာဝကာနံ ဘိက္ခုနံ လူခဏီ-
ဝရဓရာနံ ယဒိဒံ မောဃရာဇာ—ရဟန်းတို့....သုံးမျိုးသော
အခြင်းအရာဖြင့် ခေါင်းပါးညှံဖျင်းသောသင်္ကန်းကို ဆင်
မြန်းဝတ်ရုံသုံးဆောင်လေ့ရှိကြသည့် ငါဘုရား၏ တပည့်
သာဝကရဟန်းတို့တွင် မောဃရာဇရဟန်းသည် အသာ
ဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေ၏”—

ဟု ချီးကျူး မိန့်ပြန် တော်မူကာ “လူခဏီဝရဓရ = ခေါင်းပါး
ညှံဖျင်းသောသင်္ကန်းကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံ သုံးဆောင်သော အရာ”
ဝယ် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး = တေဒဂ္ဂရာထူး၌ ထားတော်မူ
လေ၏။

ဤကား အရှင်မောဃရာဇမထေရ်အကြောင်းတည်း။

နောက်ဆက်တွဲ

ဗာဝရီဆရာကြီးအကြောင်း

ဗာဝရီဆရာကြီး၏ တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့
အနက် အဇိတလုလင်အစ မောဃရာဇလုလင်တိုင်အောင်သော
တပည့်ကြီး တကျိပ်ငါးယောက်တို့ ပြဿနာမေးလျှောက်ကြ၍
မိမိတို့၏ အန္တေဝါသိက=အနီးနေတပည့်ပေါင်း တထောင်စီနှင့်
တကွ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ကြ၍ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်း
အသီးသီး ဖြစ်ကြပြီးသောအဆုံး၌ ထိုဗာဝရီဆရာကြီး၏တူအရင်း
အသက် နှစ်ပေါင်း (၁၂၀) တရဒ္ဒနှစ်ဆယ်ရှိပြီဖြစ်သော ပိနိယ
လုလင်သည် နောက်ဆုံးတကျိပ်ခြောက်ယောက်မြောက် ပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို—

ဇိဏ္ဏောဟမသ္မိ အဗလော ဝိတဝဏ္ဏော၊
နေတ္တာ န သုဒ္ဓါ သဝနံ န ဖာသု။
မာဟံ နဿံ မောမုဟော အန္တရာဝ၊
အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇညံ။
ဇာတိဇရာယ ဣဓ ပိပ္ပဟာနံ။

ဘန္တေ = သုံးလောက ထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား...။
 အဟံ = ပိဂီယတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ ဇိဏ္ဏော =
 အရှယ်ယိုယွင်း အိုမင်းသူသည်။ အဗလော = ဇရာဖိစီး
 အားနည်းသူသည်။ ဝိတဝဏ္ဏော = ငယ်ကရုပ်ဆင်းကင်း
 ပျောက်ပြီးသူသည်။ အသ္မိ = ဖြစ်ပါ၏။ မေ = တပည့်
 တော်၏။ နေတ္တာ = မျက်စိတို့သည်။ န သုဒ္ဓါ = မှန်မှန်ရီရီ
 မကြည်ကြတော့ပါကုန်။ သဝနံ = နားသည်။ န ဖာသု =
 ထိုင်းမှိုင်းဘိတောင်း ကောင်းကောင်းမကြားရတော့ပါ။
 အဟံ = တပည့်တော်သည်။ အန္တရာဝ = အရှင်ဘုရား
 ဟောမိန့်ကြားသည့် တရားတော်ကို မျက်မှောက်မပြုရမီ
 အကြား၌သာလျှင်။ မောမုဟော = အဝိဇ္ဇာလွှမ်းထွေ
 တွေဝေသူ ဖြစ်လျက်။ မာ နသံ = ကိုယ်ခန္ဓာ ပြုန်းတီး
 မပျက်စီးပါရစေနှင့်ဘုရား။ ဣဓ-ဣဓေဝ = ဓမ္မရာဇ်သနင်း
 ဤအရှင်ဘုရား၏ ခြေတော်ရင်း၌ပင်။ အဟံ = တပည့်
 တော်သည်။ ဇာတိဇရာယ = ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်းကို။
 ဝိပ္ပဟာနံ = ပယ်စွန့်နိုင်ကြောင်းဖြစ်သော။ ယံ ဓမ္မံ =
 နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကြင်တရားကောင်းကို။ ဝိဇညံ
 = သိနိုင်ရာပါ၏။ တံ ဓမ္မံ = ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း
 တရားကောင်းကို။ အာစိက္ခ = ကရုဏာရွှေ့ထား ဟော
 ကြားတော်မူပါဘုရား—

ဤသို့ တောင်းပန် လျှောက်ထားလေ၏။ ပိဂီယလုလင်ကား
 ကိုယ်၌ ပြိကပ် တွယ်တာသူဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ရေး ဤမျှ
 လောက် ဦးစားပေးကာ လျှောက်ထားနေလေသည်။ ထို့ကြောင့်
 မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုပိဂီယလုလင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ (အထူးသဖြင့်
 ရုပ်တရား၌) တွယ်တာတပ်စွဲမှုကို ပယ်ဖျောက်ရန်—

ဒိဿာန ရူပေသု ဝိဟညမာနေ၊
 ရူပန္တိ ရူပေသု ဇနာ ပမတ္တာ။
 တဿာ တုဝံ ပိဂီယ အပ္ပမတ္တော၊
 ဇဟဿု ရူပံ အပုနတ္တဝါယ။

ဝိဂီယ=ချစ်သားဝိဂီယ....။ ပမတ္တာ=သတိယွင်းပေါ့
 မေ့လျော့ကုန်သော။ ဇနာ = သတ္တဝါထိုထို လူမိုလ်မိုလ်
 တို့ ကို။ ရူပေသု = သင်နှစ်သက်ငြား ရုပ်တရားတို့ကြောင့်။
 ရုပ္ပန္တိ = ကိုးဆယ့်ခြောက်ဖြာ ဘေးရောဂါတို့ ကျင်နာ
 ခံခက် ရုပ်ဆင်းပျက်အောင် နှိပ်စက်အပ်ကုန်၏။ တဿာ=
 ထို့ကြောင့်။ တုဝံ=သင်ချစ်သားသည်။ တေ စ = ထိုရုပ်
 ရှိသောကြောင့် ရောဂါမှောင့်သဖြင့် တကြောင့်ကြကြ
 ဆင်းရဲရသည့် များလှဘိတောင်း မေ့လျော့သူ လူ
 အပေါင်းတို့ကို၎င်း။ ရူပေသု=ရုပ်တရားတို့ကြောင့်။ ဝိ-
 ဟညမာနေ=သုံးဆယ့်နှစ်ဖြာ ကံကြမ္မာ-အစရှိသည်တို့ဖြင့်
 မချီအောင် နှိပ်စက်အပ်၍ တလျှပ်လျှပ်ဟိန်းဟဲ ဆင်းရဲကြ
 သူ လူအပေါင်းတို့ကို၎င်း။ ဒိသ္မာန = မျက်ဝါးထင်ထင်
 သင်ချစ်သား တွေ့မြင်ပြီးဖြစ်ရကား၊ (ဝါ) တွေ့မြင်ပြီး
 ဖြစ်သောကြောင့်။ အပ္ပမတ္တော = အပ္ပမာဒတရား လက်
 ကိုင်ထားလျက်။ အပုနုတ္တဝါယ=တဖန် ဘဝသစ် မဖြစ်ရန်
 အလို့ငှါ။ ရူပံ = ရုပ်တရားကို၊ (ဝါ) ရုပ်၌တွယ်တာသည့်
 တဏှာလောဘတရားကို။ ဇဟဿု = အနုသယအမြစ်
 မကျန် တွန်းလှန်ပယ်စွန့်လေလော့—

ဤဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ။(ဤ၌ အရဟတ္တ-
 ဖိုလ်ရောက်လျှင် တဖန် ဘဝသစ်၌ မဖြစ်သောကြောင့် “အပုနုတ္တ-
 ဝါယ = တဖန် ဘဝသစ်မဖြစ်ရန်အလို့ငှါ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့်
 ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျင့်
 ပဋိပတ်ကို ဟောတော်မူလိုက်လေသည်)။ ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား
 ရှင်က အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် ဟောကြားအပ်သည့် ပဋိပတ်ကို
 ကြားနာရသော်လည်း ဝိဂီယလုလင်သည် အိုမင်းအားနွဲ့သူ
 ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မရနိုင်ရှာသေးဘဲ တဖန်
 ထပ်၍—

ဒိဿာ စတဿော ဝိဒိဿာ စတဿော၊
 ဥဒ္ဓံ အဓော ဒဿ ဒိဿာ ဣမာယော။
 န တုယံ အဒိဋ္ဌံ အသုတံ အမုတံ၊
 အထော အဝိညာတံ ကိဉ္ဇနမတ္ထိ လောကေ။
 အာစိက္ခ ဓမ္မံ ယမဟံ ဝိဇဉံ၊
 ဇာတိဇရာယ ဣဓ ဝိပ္ပဟာနံ။

ဘန္တေ = သုံးလောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား...။
 လောကေ = ယခုနေကြ လူ့လောက၌။ စတဿော
 ဒိဿာ = တူရူခေါ်အပ် အရပ်လေးမျက်နှာတို့၎င်း။ စ-
 တဿော ဝိဒိဿာ = အထောင့်ခေါ်အပ် အရပ်လေးပါးတို့
 ၎င်း။ ဥဒ္ဓံ = အထက်အရပ်၎င်း။ အဓော = အောက်အရပ်
 ၎င်း။ ဣမာယော ဒဿ ဒိဿာ = အရပ်မျက်နှာ ဤဆယ်မြွာ
 တို့၌။ တုယံ = အရှင်ဘုရားသည်။ အဒိဋ္ဌံ = မမြင်အပ်
 သော။ အသုတံ = မကြားအပ်သော။ အမုတံ = နှာ၊
 လျှာ၊ ကိုယ်တို့ဖြင့် မရောက်အပ်သော။ အထော = ထိုမှ
 တပါး။ အဝိညာတံ = စိတ်ဖြင့် မသိအပ်သော။ ကိဉ္ဇနံ =
 တစုံတခုသောတရားမျှ။ န အတ္ထိ = မရှိကေန် မှန်လှပါ
 သည်ဘုရား။ (တဿာ = ထို့ကြောင့်။ တံ = အရှင်ဘုရား
 သည်)။ ဣဓ-ဣဓေဝ = ဓမ္မရာဇ်သနင်း ဤအရှင်ဘုရား၏
 ခြေရင်း၌ပင်။ ဇာတိဇရာယ = ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ ဒိုခြင်း
 ကို။ ဝိပ္ပဟာနံ = ပယ်စွန့်ကြောင်းဖြစ်သော။ ယံ ဓမ္မံ =
 အကြင်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းကို။ အဟံ =
 တပည့်တော်သည်။ ဝိဇဉံ = သိနိုင်ရာပါ၏။ တံ ဓမ္မံ =
 ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းကို။ အာစိက္ခ =
 ကရုဏာရွှေ့ထား ဟောကြားတော်မူပါဘုရား—

ဟု မြတ်စွာဘုရားကို ချီးမွမ်းလျက် တရားဟောရန် တောင်းပန်
 ပြန်လေ၏။ ထိုအခါ ဝိနိယလုလင်အား မြတ်စွာဘုရားသည်
 အရဟတ္တဖိုလ် တိုင်အောင်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ပြတော်မူ
 လို၍—

တဏှာဓိပဉ္စေ မနုဇေ ပေက္ခမာနော၊
 သန္တာပဇာတေ ဇရဿာ ပရေတေ။
 တဿွာ တုဝံ ပိဂီယ အပ္ပမတ္တော၊
 ဇဟဿု တဏှံ အပုနတ္တဝါယ။

ပိဂီယ = ချစ်သားပိဂီယ....။ တဏှာဓိပဉ္စေ = တဏှာ
 နှိပ်စက် လွှမ်းမိုးဖျက်ဆီးအပ်ကုန်သောကြောင့်။ သန္တာ-
 ပဇာတေ = ဇာတိစသည်ဖြင့် ပူပန်ခြင်း ဖြစ်ရှိ၍ နေကြ
 ကုန်သော။ ဇရဿာ = အရွယ်ယိုယွင်း အိုမင်းခြင်းဖြင့်။
 ပရေတေ = အတင်း အကြပ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော။
 မနုဇေ = လူအပေါင်းတို့ကို။ ပေက္ခမာနော = မျက်ဝါး
 ထင်ထင် သင်ချစ်သားတွေမြင်ရ၏။ တဿွာ = ထို့ကြောင့်။
 တုဝံ = သင်ချစ်သားသည်။ အပ္ပမတ္တော = ကုသိုလ်တရား
 ဟူသည်များ၌ မခြားနေည ကြိုးလုံ့လသား အပ္ပမာဒ
 တရား လက်ကိုင်ထားလျက်။ အပုနတ္တဝါယ = တဖန်
 ဘဝသစ် မဖြစ်ရန်အလို့ငှါ။ တဏှံ = ကာမ, ဘဝ, ဝိဘဝဟု
 သုံးဝအပြား တဏှာတရားကို။ ဇဟဿု = အနုသယ
 အမြစ်မကျန် သမုစ္ဆေဒ ပဟာန်ဖြင့် တွန်းလှန် ပယ်စွန့်
 လေလော့—

ဤတရားဂါထာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤသို့ အရဟတ္တဖိုလ်
 အထွတ်တပ်၍ ဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာ ဂါထာနိဂုံး
 ဆုံးသောအခါ အရှင်ပိဂီယသည် အနာဂါမိဖိုလ်၌ တည်လေ၏ =
 အနာဂါမိအရိယာ ဖြစ်လေ၏။ ထိုအရှင်ပိဂီယသည်ကား တရား
 နာစဉ် အကြားအကြား၌ “ဤသို့စဉ် ဆန်းကြယ်သော ပဋိဘာန်
 အသိဉာဏ်ဖါရှိသည့် တရားဒေသနာကို ငါ့ဦး ရိုးတော် (= အမေ
 မောင်)ဗာဝရီဆရာကြီးသည် ကြားနာခွင့်ကို မရရှာပါတကား”
 ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင် အကြံဝင်၍ ဝင်၍ နေ၏။ ထိုသို့ ဦးရိုးတော်
 အပေါ် ချစ်ခင်မှုဖြင့် စိတ်ပျံ့လွင့်နေသောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်
 သို့ မရောက်နိုင်ချေ။ သူ၏ တပည့် ရသေ့တထောင်တို့သည်ကား
 အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏ = ရဟန္တာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာ အရိယာများ ဖြစ်ကြပြီးနောက် ဆရာ တပည့်အားလုံးပင် ဣဒ္ဓိမယပရိက္ခရာတို့ကို ဆင်မြန်းကြရသည့် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတို့ချည်း ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

[ဤဗာဇရီဆရာကြီး၏ တပည့်ကြီး တကျိပ်ခြောက်ယောက်တို့မိမိတို့ အလိုရှိရာ မေးလျှောက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဖြေကြားအပ်သော အမေး၊ အဖြေ တရားဒေသနာ တစုတစုကို အဇိတသုတ္တန်-စသည်ဖြင့် တသုတ် တသုတ်ထား၍ သံဂီတိကာရကမထေရ်တို့ သံဂါယနာတင်တော် မူကြလေသည်။ ဝတ္ထုဂါထာနှင့်တကွ ထိုသုတ်ပေါင်း(၁၆) တဆယ့် ခြောက်သုတ်တို့ကို “သံသရာ၏ ထိုမှပတ်ကမ်းဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန် ထုတ်ချောက် ထောက်စေကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်” “ပါရာယန သုတ္တန်”ဟု ခေါ်၏။ (ပါရ=နိဗ္ဗာန်သို့+အယန=ထုတ်ချောက်ထောက် စေနိုင်သော တရားများဟု ဆိုလိုသည်။)]

ပါရာယနသုတ္တန်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားပြီးဆုံးသော အခါ (၁၆၀၁၆) တသောင်းခြောက်ထောင် တကျိပ်ခြောက် ယောက်သောရသေ့တို့ (ပိနိယရသေ့တဦးသာ အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ကျန်အားလုံးတို့)အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြလေ သည်။ ထိုမှကြွင်းသည့် နတ်၊ လူပေါင်း (၁၄၀၀၀၀၀၀၀) တဆယ့်လေးကုဋေတို့သည်လည်း သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။

တရားပွဲကြီး ပြီးဆုံးသောအခါ ထိုထိုအရပ်မှ လာကြသည့် တရားနာသူ လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အာနုဘော်တော် ကြောင့် မိမိတို့နေရာ ရွာ၊ နိဂုံးတို့၌ ထင်ရှားဖြစ်ကြ = အလိုလို ရောက်ပြီး ဖြစ်ကြလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း (အရှင် ပိနိယမထေရ်ကိုထား၍) ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရဟန်းတို့ ခြံရံအပ်လျက် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ပြန်ကြွတော်မူလေ၏။

အရှင်ပိနိယ ဗာဇရီဆရာကြီးအား တဖန်ပြန်၍တရားဟောခြင်း

အရှင်ပိနိယသည်ကား မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍ “မြတ်စွာ ဘုရား....တပည့်တော်သည် ဦးရီးတော်ဗာဇရီအား လောက၌

မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေကြောင်း ပြောကြားရန် ဦးရီးတော်ထံ သွားပါရစေဘုရား၊ မှန်ပါသည်— တပည့်တော်သည် ထိုဗာဝရီ ဦးရီးတော်အား တဖန်ပြန်ခဲ့မည်ဟု ဝန်ခံအပ်ခဲ့ပါသည် ဘုရား”ဟု ခွင့်ပန်စကား လျှောက်ထားပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရား၏ ခွင့်ပြုတော်မူချက်အရ ဉာဏ်ဖြင့် သွားခြင်း (= ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဏ်ဖြင့် ခဏအတွင်း သွားရောက်ခြင်း)ဖြင့် ဂေါဓာဝရီ ဆိပ်ကမ်းသို့ ကြွရောက်တော်မူပြီးလျှင် ထိုနေရာမှ ခြေလျင်သွားခြင်းဖြင့် ဗာဝရီဆရာကြီးနေရာ သင်္ခမ်းကျောင်းသို့ ရှေးရှုသွားတော်မူလေ၏။

ဗာဝရီဆရာကြီးသည် လာမည့်လမ်းကို မျှော်၍ ထိုင်နေစဉ် အရှင်ပိက္ခိယ မထေရ်သူမြတ် ရသေ့ပရိက္ခရာ အသုံးအဆောင်များ မပါရှိပဲ ရဟန်းအသွင်ဖြင့် ကြွလာလတ်သည်ကို အဝေးမှပင် မြင်၍ “လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ”ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်လေ၏။ သင်္ခမ်းကျောင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော အရှင်ပိက္ခိယမထေရ်ကို “အသို့နည်း = ဘယ့်နယ်လဲ ပိက္ခိယ... လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီလား”ဟု မေးလေ၏။ အရှင်ပိက္ခိယမထေရ်က “အိမ်း....ဟုတ်ပေသည် ပုဏ္ဏား.... လောက၌ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူနေပြီ၊ ပါသာဏက စေတီကျောင်းတိုက်၌ နေတော်မူလျက် ငါတို့အား တရားဟောတော်မူလိုက်ပြီ၊ ထိုတရားကို ငါသည် သင့်အား တဖန်ပြန်၍ ဟောကြားပေအံ့”ဟု မိန့်ဆိုလေလျှင် ဗာဝရီဆရာကြီးသည် တပည့်ပရိသတ် လုလင်ငါးရာတို့နှင့် အတူတကွ အရှင်ပိက္ခိယကို ကြီးစွာသော ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်၍ နေရာခင်းပေးလေသည်။ ထိုနေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူကာ အရှင်ပိက္ခိယမထေရ်သည် ဗာဝရီဆရာကြီးအား “ပါရာယနာနုဂီတိ” မည်သော တရားဒေသနာ ၁၅-ဂါထာတို့ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ဂါထာပါဠိတို့ကို ၃၁၊ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိ စာမျက်နှာ ၄၄၉-မှစ၍ ကြည့်ရှုလေ့ကျက်ကုန်ရာ၏၊ ဤကျမ်း၌ကား မြန်မာပြန်သက်သက်ကိုသာ နားလည်လွယ်သောစကားတို့ဖြင့် ရေးသား ဖော်ပြပေအံ့)။—

(၁) အရှင်ဝိနိယသည် ဤသို့ ဟောဆို၏—

မြတ်စွာဘုရားဟောကြားအပ်သော ပါရာယနသုတ်ကို အဘုယူ၍ ငါ့ဟောပေအံ့။ ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းတော်မူသော၊ မြေကြီးနှိုင်းဆွယ် ပြန့်ကျယ်သော ပညာရှိတော်မူသော၊ ကာမမှ ထွက်မြောက်တော်မူပြီး သော၊ ကိလေသာတော ကင်းတော်မူပြီးသော၊ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာဘိသမ္မောဓ ဉာဏ်၊ အသာဓာရဏဉာဏ်တော်ဖြင့် သိမြင်တော်မူသည့် အတိုင်း တရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရား သည် အဘယ့်ကြောင့် ချွတ်လွဲသောစကားကို ပြောကြား လိမ့်မည်နည်း = မပြောကြားသည်သာတည်း။

(၂) တွေဝေမှု = မောဟတည်းဟူသော အညစ် အကြေးကိုလည်း ပယ်ပြီးသော၊ ထောင်လွှားမှု = မာန၊ သူ့ကျေးဇူးကန်းမှု = မက္ခ တရားဆိုးတို့ကိုလည်း ပယ်ပြီး သော မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော တရား စကားကို ယခုအခါ သင့်အား ငါ ဟောကြားပေအံ့။

(၃) ပုဏ္ဏား..... မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာ အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ပြီးဖြစ်၏။ ထက်ဝန်းကျင် မြင်နိုင်သော ဉာဏ်မျက်စိ ရှိတော်မူ၏။ လောကအဆုံးသို့ ရောက်တော်မူပြီးဖြစ်၏။ ဘဝ အားလုံးကိုလည်း လွန် မြောက်ပြီး ဖြစ်တော်မူ၏။ အာသဝတရားကင်းတော်မူ၏။ ဆင်းရဲအားလုံးကို ပယ်ပြီးသူလည်း ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓ-ဟူသော အမည်မှန်လည်း ရှိတော်မူ၏။ အိုပုဏ္ဏား....ငါသည် ထို မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်အပ်ခဲ့လေပြီ။

(၄) ပုဏ္ဏား....ငှက်သည် အသီးနည်းသည့် စက်ဆုပ် ဖွယ်တောကို ပယ်စွန့်ကာ အသီးများစွာရှိသော တောကို မှီလျက် နေသကဲ့သို့ ဤအတူ ငါသည် ဉာဏ်အမြင်နည်းသူ တို့ကို ပယ်စွန့်၍ ဟင်္သာသည် ရေများသောအိုင်သို့ သက်

ဆင်းမိသကဲ့သို့ ညဏ်ပညာရေ များသည့် ဘုရားရှင်
ထံမှောက် သက်ဆင်းဆိုက်ရောက်ခဲ့လေပြီ။

(၅) ပုဏ္ဏား.... ဂေါတမမြတ်စွာ သာသနာတော်
မပေါ်ထွန်းသေးမီ ရှေးအခါက အကြင်ဆရာတို့သည်
“ဤသို့ဖြစ်ပြီ၊ ဤသို့ဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု မိမိတို့၏ အယူဝါဒကို
ငါ့အား ပြောဆိုခဲ့ကြပြီ။ ထိုဆရာတို့ ပြောဆိုအပ်သမျှ
အယူဝါဒအလုံးစုံသည် ဤသို့တဲ့၊ ဤလိုတဲ့ဟု တဆင့်စကား
ပြောသံကြားမျှသာ ဖြစ်၏။ ထိုဝါဒအလုံးစုံသည် ကာမ
ဝိတက်စသော အကုသိုလ်အကြံ သုံးမျိုးကိုသာ ပွားစေ
တတ်၏။

(၆) ပုဏ္ဏား.... ဂေါတမနွယ်ဖွား ထို ငါ့ဆည်းကပ်ခဲ့
သော မြတ်စွာဘုရားသည် ပြိုင်ဖက်မပြု တဆူတည်း
ဖြစ်တော်မူ၏။ ကိလေသာအမှိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီးပြီးကာ
နေတော်မူ၏။ ကိုယ်တော်ရောင် တောက်ပသည့်ပြင်
ဝေနေယျတို့အတွက်တာ ပညာအရောင်ကိုလည်း ပြုတော်
မူ၏။ ဂေါတမနွယ်ဖွား ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည်
ပညာတံခွန်ရှိတော်မူ၏။ မြေကြီးနှိုင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သော
ပညာရှိတော်မူ၏။

(၇) ပုဏ္ဏား.... ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည်
ငါ့အား ကိုယ်တိုင်လည်း သိမြင်အပ်၊ အခါမလင့် အကျိုး
လည်းပေးတတ်၊ တပ်မက်မှု=တဏှာ၏ ကုန်ရာလည်းဖြစ်၊
ဘေးရန်လည်းမရှိသည့် တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်း
ငါ့ဆရာမြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပ
မာ မရှိချေ။

(၈-၉) (ထိုအခါ ဗာဝရိဆရာကြီးက အရှင်ပိနိယကို
ဤသို့ ပြောဆို မေးမြန်းပြန်လေသည်) - ပိနိယ... ယင်းသင့်
ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သင့်အား ကိုယ်တိုင်လည်း
သိမြင်အပ်၊ အခါမလင့် အကျိုးလည်းပေးတတ်၊ တပ်မက်

မှု = တဏှာ၏ ကုန်ရာလည်းဖြစ်၊ ကိလေသာ ဘေးရန် လည်းမရှိသည့် တရားကို ဟောတော်မူ၏-ဆိုလျှင် ယင်း သင့်ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာ မရှိဘူးပ-ဆိုလျှင် ပညာတံခွန်လည်း ရှိတော်မူ၊ မြေကြီးနှိုင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သော ပညာလည်း ရှိတော်မူ သော ထိုသင့်ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှ သင်သည် တမုဟုတ် မျှပင် ကင်း၍ အဘယ့်ကြောင့် နေဘိသနည်း။ (သင် ချီးမွမ်းအပ်သည့်အတိုင်း သင့်ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကျေးဇူးဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ပါလျှင် ထိုသို့သော ဆရာ မျိုးနှင့် တမုဟုတ်မျှပင် ကင်းကွာ၍ မနေသင့်၊ ယခုမူ သင် အဘယ့်ကြောင့် ကင်းကွာ၍ နေဘိသနည်း-ဟု မိမိ၏ တူရင်းအပေါ်၌ အပြစ်တင်၍ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။)

(၁၀-၁၁) (ထိုအခါ အရှင်ဝိနိယသည် မိမိမှာ စိတ် အားဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့် ကင်းကွာ၍ မနေကြောင်းကို ဖော်ပြလျက် ဗာဝရီဆရာကြီးကို ဤဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း ပြန်လည် ဖြေကြားတော်မူလေသည်) — ပုဏ္ဏား.....ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့အား ကိုယ်တိုင်လည်း သိမြင်အပ်၊ အခါမလင့် အကျိုးလည်းပေးတတ်၊ တပ်မက် မှု = တဏှာ၏ ကုန်ရာလည်းဖြစ်၊ ကိလေသာ ဘေးရန် လည်းမရှိသည့် တရားကို ဟောတော်မူ၏၊ ယင်း ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာလည်း မရှိချေ။ ပညာတံခွန်လည်း ရှိတော်မူ၊ မြေကြီးနှိုင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သောပညာလည်း ရှိတော်မူသော ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားမှ ငါသည် တမုဟုတ်မျှပင် ကင်းကွာ၍ မနေပါ။ (အရှင်ဝိနိယ၏ စကားမကုန်သေး) —

(၁၂) ပုဏ္ဏား.....ထိုငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားကို ပကတိ ဗိမ္ဗုသမ္ပုဒ်ဖြင့် မြင်နေရသကဲ့သို့ မမေ့မလျော့မှု၍ နေ့ရော ည၌ပါ စိတ်ဖြင့် ငါမြင်၍ နေပါ၏၊ ငါသည် ထိုငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးလျက်သာ ညဉ့်အချိန်ကို ကုန်လွန်

စေပါ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် တမုဟုတ်မျှ ကင်း၍မနေဟု ငါမှတ်ယူသိမြင်ပေ၏။

(၁၃) ပုဏ္ဏား.... ငါ၏ ယုံကြည်မှု = သဒ္ဓါတရား၊ နှစ်သက်မှု = ပီတိတရား၊ သိမှု = စိတ်တရား၊ အောက်မေ့မှု = သတိတရား = ဤတရားများသည် ငါ၏ဆရာဂေါတမမြတ်စွာ အဆုံးအမ = သာသနာမှ ကင်းဖဲ့၍ မသွားကြကုန်။ မြေကြီးနှိုင်းဆွယ် ကျယ်ပြန့်သောပညာရှိသည့် ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရား ကြွသွားရာရာအရပ်သို့သာ လျှင် ငါသည် (စိတ်ဖြင့်) အမြဲတစေ ညွတ်ကိုင်နေသူ ဖြစ်ပေ၏။

(၁၄) ပုဏ္ဏား....အိုမင်း၍ အား၊ အစွမ်း နည်းနေသောကြောင့်သာ ငါ၏ကိုယ်သည် ထိုငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားရှိရာသို့ မသွားရောက်နိုင်ပါ။ ငါသည် စိတ်အကြံ ဟူသော သွားခြင်းဖြင့်သာ ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားရှိရာသို့ အမြဲသွားရောက်နေပါ၏။ မှန်၏-ငါ၏ စိတ်သည် ထို ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားရှိရာ အရပ်နှင့် အမြဲတစေ စပ်ယှဉ်၍ နေပေ၏။

(၁၅) ပုဏ္ဏား....ငါသည် ကာမညွန့်ထဲ လျောင်းလဲလျက် အမြဲတုန်လှုပ်ကာ ဆရာတဦးတည်းဟူသော = ကျွန်းတခုမှ အခြား ဆရာတဦးတည်းဟူသော = ကျွန်းတခုသို့ ပြောင်းလဲဆည်းကပ်ကာ မျောပါခဲ့ရလေပြီ။ အိုပုဏ္ဏား.... ထိုသို့ ပြောင်းလဲကာ မိစ္ဆာအယူရေကြော မျောပါ၍ နေရာမှ ယခုအခါ ငါသည် ပါသာဏကစေတီကျောင်းတိုက်၌ သံသရာအယဉ် = ဩဃကိုလည်း လွန်မြောက်တော်မူပြီးသော၊ အာသဝတရားလည်း ကင်းတော်မူသော ငါ့ဆရာ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရလေပြီ။

(ဤ ဗာဝရီဆရာကြီး တူ၊ ဝရီးတို့ အပြန်အလှန် ပြောဆိုကြရာ၌ အရှင်ပိဂီယမထေရ်ကလည်း မိမိမှာ အရိယာရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်သဖြင့် ရဟန်းပိသစ္စာ “ဗြာဟ္မဏ=ပုဏ္ဏား....” ဟူ၍သာ ဦးရီးတော်ကို

ခေါ်ဆိုလေသည်။ ဗာဝရီဆရာကြီးကလည်း မိမိတို့ အရင်းဖြစ်၍ ရှေးကခေါ်မြဲတိုင်းပင် “ပိဂီယ....”ဟူ၍ ခေါ်ဆို ပြောနေလေသည်။ ရိုင်းပြသည်ဟု မမှတ်ယူသာ။)

မြတ်စွာဘုရား ရောင်ခြည်တော်လွှတ်၍ တရားဟောခြင်း

ဤ ဖော်ပြရာပါ ၁၅-ခုမြောက် ဂါထာအဆုံး၌ အရှင်ပိဂီယ မထေရ်(နှင့်)ဦးရီးတော်ဗာဝရီဆရာကြီးတို့၏ ဣန္ဒြေများ(=သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ = ဤတရား ၅-ပါးတို့) ရင့်ကျက် နေပြီကို သိတော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်၌ နေတော်မူရင်းကပင် ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းထိန်ပြေသော ဝိတရောင်ခြည်တော်ကို (ရုပ်ရှင်ပွဲ၊ ဇာတ် ပွဲတို့၌ လျှပ်စစ်မီးမောင်းကြီး ထိုးပြလိုက်သကဲ့သို့) လွှတ်တော် မူလိုက်လေ၏။ အရှင်ပိဂီယမထေရ်သည် ဦးရီးတော်ဗာဝရီဆရာ ကြီးအား မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ချီးမွမ်းနေရင်း ကပင် ထိုရောင်ခြည်တော်ကို ဖူးမြင်ရ၍ “ဤအရာကား အဘယ် နည်း = ဒီဟာ ဘာပါလိမ့်” ဟု ဂရုတစိုက် ကြည့်ရှုလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကို မိမိ၏ရှေ့၌ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်တော်မူနေသကဲ့သို့ ဖူးမြင်ရ၍ ဗာဝရီ ဆရာကြီးအား “ဟော မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူပြီ” ဟု အံ့အားသင့်စွာ ပြောကြားလေ၏။

ထိုအခါဗာဝရီဆရာကြီးသည်လည်း နေရာမှထကာ လက်အုပ် မြှောက်ချီ ရပ်တည်၍ နေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ရောင်ခြည်တော်ကို တိုးတက်ကာ ဖြန့်၍ ဗာဝရီဆရာကြီးအား ကိုယ်တော်ထင်ထင် ပြတော်မူလျက် တူဝရီး နှစ်ဦးလုံးအားပင် သပ္ပာယ်ဖြစ်မည်ကို သိမြင်တော်မူကာ အရှင်ပိဂီယမထေရ်ကိုပင် အာလုပ်ထား ခေါ်တော်မူ၍—

ယထာ အဟူ ဝက္ကလိ မုတ္တသဒ္ဓေါ၊

ဘဒြာဝုဓော အာဠဝိ ဂေါတမော စ။

ဧဝမေဝ ဝုဗ္ဗိ ပမုဇ္ဈဿု သဒ္ဓါ၊

ဂမိဿသိ တံ ပိဂီယ မစ္စုဇေယျဿ ပါရံ။

ဝိဂီယ = ချစ်သားဝိဂီယ....။ ဝက္ကလိ = ဝက္ကလိရဟန်း
 သည်၎င်း။ ဘဒြာဝုဓော = ဗာဝရီ၏ တပည့်ကြီးများ
 တဆယ့်ခြောက်ပါးတွင်အဝင်အပါဘဒြာဝုဓ ရဟန်းသည်
 ၎င်း။ အာဠဝိဂေါတမော စ = အာဠဝိပြည်သား ဂေါ-
 တမ ရဟန်းသည်၎င်း။ မုတ္တသဒ္ဓေါ = ယုံကြည်မှု = သဒ္ဓါ
 တရားကို စေလွှတ်လျက်။ မစ္စုဇေယျဿ ပါရံ = သေမင်း
 တည်ရာ သံသရာ၏ တဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့။ ဂစ္ဆတိ
 ယထာ = အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ-
 မေဝ = ဤအတူပင်လျှင်။ တွမ္ပိ = သင်ချစ်သားသည်
 လည်း။ သဒ္ဓံ = ယုံကြည်မှု = သဒ္ဓါတရားကို။ ပမုဉ္ဇဿု =
 နိဗ္ဗာန်သို့ ဦးညွှတ် စေလွှတ်လေလော့။ ဧဝံ = ဤသို့ စေ
 လွှတ်သည်ရှိသော်။ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ = ဝိပဿနာ
 တရား အားထုတ်၍။ တွံ = သင်ချစ်သားသည်။ မစ္စုဇေ-
 ယျဿ = သေမင်းတည်ရာ သံသရာ၏။ ပါရံ = ဟိုမှာ
 ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့။ ဂမိဿသိ = ပဋိဘာနာ အရဟတ္တ
 ဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရလိမ့်သတည်း—

ဤတရားဒေသနာ ဂါထာကို ဟောတော်မူလေ၏။ ဒေသနာ
 နိဂုံး ဆုံးသောအခါ အရှင်ဝိဂီယမထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့
 ဆိုက်ရောက်၍ ဗာဝရီဆရာကြီးသည် အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ဆိုက်
 ရောက်လေ၏။ ဗာဝရီဆရာကြီး၏ တပည့်လုလင်ငါးရာတို့သည်
 ကား သောတာပန်အရိယာတို့ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။

ယခုအခါ အရှင်ဝိဂီယသည် မိမိ၏ သဒ္ဓါကြည်ညိုမှုကို အထင်
 အရှား ပြောကြားထုတ်ဖော်လိုသောကြောင့် ဤဆိုလတ္တံ့သော
 သုံးဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုလေ၏—

သေ ဘိယျော ပသီဒါမိ၊
 သုတွာန မုနိနော ဝစော။
 ဝိဝနုစ္ဆဒေါ သမ္ပုဒ္ဓေါ၊
 အဓိလော ပဋိဘာနဝါ။ (၁)

အဓိဒေဝေ အဘိညာယ၊
 သဗ္ဗံ ဝေဒိ ဝရောဝရံ။
 ပဉ္စာနန္တကရော သတ္ထာ၊
 ကဒ္ဓိနံ ပဋိဇာနတံ။ (၂)

ဘန္တေ = မြတ်စွာဘုရား....။ ဒေသ = ဒေသော အဟံ =
 ဝိနိယတွင်ခေါ် ထိုတပည့်တော်သည်။ မုနိနော = မဟာ
 မုနိ အတုမရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏။ ငစော = မိန့်ဖော်
 ဟောကြား တရားစကားကို။ သုတွာန = သဒ္ဓါနားဖြင့်
 နာကြားရသောကြောင့်။ ဘိယျောပသိဒါမိ = ဆဆထပ်ပိုး
 တိုး၍ကြည်လင် သဒ္ဓါသက်ဝင်လှပါ၏။ ဝိဝုဇ္ဈဒေဝါ =
 သုံးပါးဝဋ်မျိုး သံသရာအမိုးကို ဖျက်ချိုးဖွင့်လှစ်တော်မူပြီး
 သော။ အဓိလော = ကိလေသာငြောင့်တံသင်း ကင်း
 တော်မူပြီးထသော။ ပဋိဘာနဝါ = ပဋိဘာနပဋိသန္တိဒါ
 ပညာဉာဏ်လည်း ရှိတော်မူပေထသော။

ပဉ္စာနံ = အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာခပင်းတို့၏။ အန္တ-
 ကရော = အဆုံးကို ပြုတော်မူတတ်သော။ ကဒ္ဓိနံ =
 ဝိစိကိစ္ဆာ ငြောင့်တံသင်း ယုံမှားခြင်း ရှိကြပါကုန်လျက်။
 ပဋိဇာနတံ = ယုံမှားကင်းသူ ဆရာတဆူဟု အယူဖောက်
 ပြန် ဝန်ခံကြသူတို့၏။ သတ္ထာ = ဆရာတဆူ ဖြစ်တော်မူ
 သော။ သမ္ဗုဒ္ဓေါ = လောကထွတ်ထား မြတ်စွာဘုရား
 သည်။ အဓိဒေဝေ = သမ္ဗုတိနတ် ဥပပတ္တိနတ်တို့ထက်
 ဥက္ကဋ္ဌကဉ္စာန် သာလွန်မြင့်မြတ် ဝိသုဒ္ဓိနတ်ဖြစ်သော အရိ
 ယာတို့ကို။ အဘိညာယ = ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတော်
 မူ၍။ သဗ္ဗံ ဝရောဝရံ = ဝိသုဒ္ဓိနတ်-အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည့်
 အမြတ်, အယုတ်အား = နှစ်ထွေပြားသည့် တရားဥသို့
 အလုံးစုံကို။ ဝေဒိ = ပိုင်းခြားခဲ့ထွင် သိမြင်တော်မူလေပြီ။

အသံဟီရံ အသံကုပ္ပံ၊
 ယဿ နတ္ထိ ဥပမာ ကွစိ။
 အဒ္ဓါ ဂမိဿာမိ န မေတ္ထ ကန္တိ၊
 ဧဝံ မံ ဓာရေဟိ အဓိမုတ္တစိတ္တံ။

မုနိ = ခပ်သိမ်းသောတရားကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား....။ အဟံ = ပိဂီယတွင်ခေါ် တပည့်တော်သည်။ ယဿ = အကြင်နိဗ္ဗာန်တရား၏။ ကွစိ = တစုံတခုသော။ ဥပမာ = နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ ဥပမာသည်။ နတ္ထိ = မရှိ။ အသံဟီရံ = ရွှေရှားတုန်လှုပ်ခြင်း အလျှင်းမရှိသော။ အသံကုပ္ပံ = ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း အလျှင်းမရှိသော။ တံ = ထိုအနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့။ အဒ္ဓါ ဂမိဿာမိ = မချွတ်ကေန အမှန်ပင် ရောက်ရပါအံ့။ ဧတ္ထ = ဤအနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ မချွတ်ဆိုက်ရောက်မှု၌။ မေ = ပိဂီယတွင်ခေါ် တပည့်တော်၏ (အဖို့ရာ)။ ကန္တိ = သို့လောသို့လော တွေးတောစိုးဝါး ယုံမှားခြင်းသည်။ န အတ္ထိ = တစိုးတစိ မရှိပါဘုရား။ မံ = ပိဂီယတွင်ခေါ် တပည့်တော်ကို။ ဧဝံ = ဤသို့ “ဧဝမေဝ တွမ္ပိ ပမုဇ္ဈဿု သဒ္ဓံ”ဟု ရှင်ပင်ဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း။ အဓိမုတ္တစိတ္တံ = သဒ္ဓါတရား အဦးထား၍ သုံးပါးယာဉ်သာ လက္ခဏာဖြင့် ခေမာသိဝ နိဗ္ဗာန်ကို အရဟတ္တဖိုလ်ထိ စိတ်ညွတ်ခြင်းရှိသူဟူ၍။ ဓာရေဟိ = စိတ်တော်စွဲယူ သိမှတ်တော်မူပါဘုရား....။

ဤကား နောက်ဆက်တွဲ ဗာဝရီဆရာကြီး အကြောင်းတည်း။

ဤတွင် (ထေရာပဒါန) အခန်း-၄၃ ပြီး၏။

ဤတွင် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း)

ပြီး၏။

မဟာမုဒ္ဒဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ(ပဌမပိုင်း)

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		[အ]	
အကဲ့ရဲ့ခံရ၍ အချီးမွမ်းခံရရန် ပြုခြင်း	၃၇၁	အဇ္ဈကဝတ္ထု-ဥပါလိအဆုံး အပြတ်	၅၂၄
အကျဉ်းကို အကျယ်ဟောရာ၌ တေဒဂ်ထားခြင်း	၂၂၂	အညာသိကောဏ္ဍည အမည် တွင်ခြင်း	၂၇
အကျယ်ဟောရာ၌ အရှင် ကစ္စည်း တေဒဂ်ရခြင်း	၂၂၂	အဋ္ဌကဝဂ် ၁၆-သုတ်တို့ကို သောဏရွတ်ဆိုခြင်း	၂၉၆
အကျိုးကြီးမြတ်အောင် အလှူခံပုံ ၂-မျိုးမှတ်ဖွယ်	၂၅၂	အဋ္ဌဋ္ဌက=၆၄-ဒါနဆွမ်းလှူခြင်း	၁၁၀
အကြားကာလ ကောင်းမှုများ	၄၄၅	အတုရိတ ဒေသစာရီဖြင့် ကပိလဝတ်သို့ ကြွခြင်း	၄၉၉
အဂ္ဂဒါန=အဦးဒါနလှူဒါန်းပုံ	၂၀	အတိုင်းအရှည်ကို ပြောမိ၍ အရပ်ပုရခြင်း	၁၈၅
အဂ္ဂသာဝက မထေရ် ၂-ပါး အကြောင်း	၄၄	အဓမ္မမထွန်းကားမီ သံဂါယနာ တင်ရန် မိန့်ကြားခြင်း	၄၆၁
အဂ္ဂသာဝက မထေရ် ၂-ပါး တို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၄၄	အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၅
အဂ္ဂသာဝကများ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၅၆	အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြေပါဒနှင့် အဆိညာဏ်၏ အခြေပါဒ	၃၈၈
အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်ကို အရှင်အနုရုဒ္ဓါ သို့ အပ်ခြင်း	၄၈၃	အနွှပ်တော၌ ဗြဟ္မာကြီး၏ ပြဿနာ ၁၅-ချက်	၄၂၀
အဆိပ်ပွင့် အနံ့ကြောင့် ဦးခေါင်းနာဖြစ်ခြင်း	၅၀၄	အနွှာဘရဘဝ	၁၅၁
အဇာတသတ်မင်း သံဂါယနာ မဏ္ဍပ်ဆောက်ခြင်း	၄၇၁	အနာကင်းသောအရာ တေဒဂ် ဆုတောင်းခြင်း	၅၀၃
အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့် မေးသော အချက်များ	၆၂၅	အနာထပိဏ်၏ညီ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၄၈
အဇိတလုလင် စိတ်ဖြင့် မေးသော ဂါထာ	၆၂၄	အနုဇာနာတု၏ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၆၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာန်ကို	
ဟောတော်မူပုံရှင်းချက်	၄၁၁
အနုရုဒ္ဓါ၏ ဥဒါန်း ၃-ဂါထာ	
ပါဠိအနက်	၁၇၀
အနုရုဒ္ဓါ ဒိဗ္ဗစက္ခုကြောင့်	
မာနစသည် ဖြစ်ရပုံ	၁၆၂
အနုရုဒ္ဓါ နတ်လှူ ပံ့သုက္ကသင်္ကန်း	
ရခြင်း	၁၇၃
အနုရုဒ္ဓါ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်းအကြောင်း	၁၆၀
အနောဇောမိဖုရားကြီး အမတ်	
ကတော်တို့နှင့် တောထွက်	
ခြင်း	၅၆၂
အနောမဒဿိဘုရား သရဒ	
ရသေ့ထံ ကြွခြင်း	၄၆
အပ္ပိစ္ဆယုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး	၁၆၄
အပြစ် အထောင်ပြု၍ မပေးလို့မူ	
မစ္ဆရိယဖြစ်ခြင်း	၁၀၇
အပြစ်မရှိသူ အပြစ်တင်ခံရလျှင်	
နာကျည်းတတ်ခြင်း	၃၄၉
အဖွားအိုထက် အသက်ရှည်ရန်	
ဆုပေး၍ သံဝေဂရခြင်း	၂၅၅
အဘိညာဏ်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို	
ခိုင်အောင်ပြုခြင်း	၉၆
အဘိဏ္ဍရာဟုလောဝါဒသုတ်	
တရားသား လင်္ကာ	၃၄၁
အဘိဓမ္မာကို သင်္ဂါယနာတင်	
ခြင်းနှင့် မြေလှုပ်ခြင်း	၄၇၄
အမတ်တို့ သွားရောက် စုံစမ်း	
ကြခြင်း	၆၀၉
အမျိုးမြတ်တေဒဂ် အရှင်	
ဘဒ္ဒိယရခြင်း	၁၈၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အမျိုးမြတ်၌ ဖြစ်စေသော	
ကောင်းမှုများ	၁၇၉
အမျှဝေ၍ ကုသိုလ်ပွားပုံ	
ဟောခြင်း	၁၅၆
အရဏဝိဘင်္ဂသုတ်လာ တရား	
၆-ပါး မှတ်ဖွယ်	၂၅၁
အရဏဝိဟာရီတေဒဂ် အရှင်	
သုဘူတိ ရခြင်း	၂၅၀
အရဏဝိဟာရီ တေဒဂ်ရခြင်းနှင့်	
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၅၀
အရဏဝိဟာရီနှင့် ဒက္ခိဏေယျ	
တေဒဂ်ဘွဲ့ ရခြင်း	၂၅၀
အရဟတ္တဖိုလ်အထွတ်တပ်ဂါထာ	
ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းချက်	၆၃၆
အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ပိဋကတ်သုံးပုံ	
တတ်ခြင်း	၂၃၅
အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဟောတော်မူပုံ	
ရှင်းချက်	၄၁၁
အရိယဝံသကို အလွယ်နှင့်	
ရကြောင်း တရားများ	၁၆၉
အရိယဝံသပဋိပဒါလေးပါး	၁၆၉
အရိယသံဃာတိုက်ခန်းကြီး	
တိုးချဲ့လိုခြင်း	၃၇၀
အဗ္ဗပါဝစရဈာန်၌ လိမ္မာသော	
တေဒဂ် မဟာပန္နကထေရ်	
ရခြင်း	၂၄၄
အရပ်အထိုင်ကြောင့် မလဇာတ်	
အားကြီးရခြင်း	၄၆၈
အရှင်အနုရုဒ္ဓါအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၄၉
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၁၇၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ် အကြောင်း	၁၄၈
အရှင်အနုရုဒ္ဓါမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၄၈
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မဟာပုရိသ ဝိတက်ဖြစ်ခြင်း	၁၆၃
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း အကြောင်း	၁၆၁
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ရဟန္တာဖြစ်၍ ဥဒါန်းကျူးခြင်း	၁၇၀
အရှင်အာနန္ဒာအတွက် အားပေးစကားများ	၄၇၃
အရှင်အာနန္ဒာအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၄၄
အရှင်အာနန္ဒာ ဣရိယာပုထ်မှ လွတ်၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၄၇၃
အရှင်အာနန္ဒာ တေဒဂ် ၅-တန် ရတော်မူခြင်း	၄၅၆
အရှင်အာနန္ဒာ၏ သက်တော် (၁၂၀)	၄၈၅
အရှင်အာနန္ဒာကို သံဂီဇ် ကာရက ရွေးခြင်း	၄၆၃
အရှင်အာနန္ဒာ ဆုရှစ်တန် ခံယူခြင်း	၄၅၁
အရှင်အာနန္ဒာနှင့် စပ်သော သံဝေဂဂါထာ	၄၈၇
အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခြင်း	၄၈၅
အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ် အကြောင်း	၄၃၅
အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူခြင်း	၄၅၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်အာနန္ဒာ ရဟန္တာဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ	၄၇၄
အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန် တည်ခြင်း	၄၄၆
အရှင်အာနန္ဒာ သောတာပန် ဖြစ်သောတရား	၄၄၇
အရှင်ဥပသေန တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၇၃
အရှင်ဥပသေန၏ မြွေဆိပ် တက်ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၇၄
အရှင်ဥပသေန ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း အကြောင်း	၃၇၄
အရှင်ဥပသေန ဝင်္ကန္တပုတ္တ မထေရ်အကြောင်း	၃၆၉
အရှင်ဥပါလိအလောင်းဗျာဒိတ် ခံရခြင်း	၅၂၂
အရှင်ဥပါလိ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၂၃
အရှင်ဥပါလိမထေရ်အကြောင်း	၅၂၂
အရှင်ဥရုဝေလကဿပအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၈၉
အရှင်ဥရုဝေလကဿပ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရတော်မူခြင်း	၄၉၃
အရှင်ဥရုဝေလကဿပမထေရ် အကြောင်း	၄၈၈
အရှင်ကင်္ခါရေဝတအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၆၉
အရှင်ကင်္ခါရေဝတမထေရ် အကြောင်း	
အရှင်ကစ္ဆည်းအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၆၈ ၂၁၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]		[အ]	
အရှင်ကစ္ဆည်း တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး		အရှင်ကောဏ္ဍညအလောင်း	
ရတော်မူခြင်း	၂၂၂	ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၆
အရှင်ကစ္ဆည်း မထေရ်		အရှင်ကောဏ္ဍည၏ ဂုဏ်ပြု	
အကြောင်း	၂၁၃	ဂါထာများ	၃၈
အရှင်ကာဠုဒါယိအလောင်း		အရှင်ကောဏ္ဍည၏ ဓာတ်တော်	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၉၅	ဌာပနာရာအရပ်	၄၃
အရှင်ကာဠုဒါယိ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး		အရှင်ကောဏ္ဍည ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌	
ရတော်မူခြင်း	၅၀၁	သစ်ပင်များ သီးပွင့်ခြင်း	၄၁
အရှင်ကာဠုဒါယိမထေရ်		အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်	
အကြောင်း	၄၉၅	အကြောင်း	၂
အရှင်ကုဏ္ဍဓာနအလောင်း		အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတ	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၄၇	အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၅၄
အရှင်ကုဏ္ဍဓာန တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး		အရှင်ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ်	
ရတော်မူခြင်း	၃၅၇	အကြောင်း	၂၅၂
အရှင်ကုဏ္ဍဓာနမထေရ်		အရှင်စူဠပန္နကအလောင်း	
အကြောင်း	၃၄၆	ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၂၄
အရှင်ကုမာရကဿပအလောင်း		အရှင်စူဠပန္နက ရဟန္တာ	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၁၇	ဖြစ်ခြင်း	၂၃၄
အရှင်ကုမာရကဿပ တေဒဂ်		အရှင်ဒဗ္ဗ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၄၃၂	ရတော်မူခြင်း	၃၈၄
အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်		အရှင်ဒဗ္ဗအား သမ္မုတိနှစ်ပါး	
အကြောင်း	၄၁၇	ပေးခြင်း	၃၈၂
အရှင်ကုမာရကဿပ ရဟန္တာ		အရှင်ဒဗ္ဗ ခုနစ်နှစ်အရွယ်	
ဖြစ်ခြင်း	၄၃၂	ရဟန်းပြုရခြင်း	၃၈၃
အရှင်ကောဠိတအလောင်း		အရှင်ဒဗ္ဗ ထေရ်စဉ်ဝါစဉ် မမှား	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၄၃၄	အောင် ဆွမ်းညှန်းခြင်း	၃၈၃
အရှင်ကောဠိတ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး		အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်အကြောင်း	၃၇၇
ရတော်မူခြင်း	၄၃၄	အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်အလောင်း	
အရှင်ကောဠိတမထေရ်		ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၇၇
အကြောင်း	၄၃၃	အရှင်ဒဗ္ဗမထေရ်မြတ်	
အရှင်ကောဏ္ဍည အရပ်တပါး၌		ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း	၃၈၆
နေလိုသောအကြောင်း ၂-ပါး	၃၀		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ဒဗ္ဗ သံဃာအတွက်နေရာ ခင်းပေးပုံ	၃၈၄
အရှင်နန္ဒအလောင်း ပျာဒိတ် ခံရခြင်း	၅၃၂
အရှင်နန္ဒ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော် မူခြင်း	၅၄၀
အရှင်နန္ဒက အလောင်း ပျာဒိတ် ခံရခြင်း	၅၂၇
အရှင်နန္ဒက တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၃၁
အရှင်နန္ဒကမထေရ်အကြောင်း	၅၂၇
အရှင်နန္ဒကို နတ်သမီးပြုရခြင်း နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၃၆
အရှင်နန္ဒမထေရ်အကြောင်း	၅၃၁
အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲတော် မူကြခြင်း	၁၃၆
အရှင်နှစ်ပါး လမ်းခွဲ၍ ပဲတင်ဟည်းခြင်း	၁၃၈
အရှင်ပိဂီယ၏ သဒ္ဓါကြည်ညို မူပြု ဂါထာ	၆၄၉
အရှင်ပိဂီယ ဗာဝရီဆရာ ကြီးအား တရားဟောခြင်း	၆၄၂
အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ အလောင်း ပျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၉၆
အရှင်ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ မထေရ်အကြောင်း	၁၉၄
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ အလောင်း ပျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၈၉
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၉၆
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ နှုတ်ထွက်ကြမ်း ရခြင်းအကြောင်း	၃၉၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ် အကြောင်း	၃၈၉
အရှင်ဗာကုလအလောင်း ဆေးလှူခြင်း	၅၀၂
အရှင်ဗာကုလအလောင်း ပျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၀၃
အရှင်ဗာကုလ၏အံ့ဩဖွယ်များ အရှင်ဗာကုလ၏ သက်တော် (၁၆၀)	၅၁၄
အရှင်ဗာကုလ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၅၁၂
အရှင်ဗာကုလမထေရ် အကြောင်း	၅၀၁
အရှင်ဗာဟိယအလောင်း ပျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၉၈
အရှင်ဗာဟိယ၏ လားရာကို မေးခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၁၄
အရှင်ဗာဟိယကို တေဒဂ် ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးကျူးခြင်း	၄၁၆
အရှင်ဗာဟိယ ဒါရုစီရိယမထေရ် အကြောင်း	၃၉၇
အရှင်ဗာဟိယနှင့်စပ်၍ ဟော သော ဂါထာပါဠိအနက်	၄၁၆
အရှင်ဘဒ္ဒိယအလောင်း ပျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၇၈
အရှင်ဘဒ္ဒိယမထေရ်အကြောင်း	၁၇၇
အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏ အလောင်းပျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၀၇
အရှင်မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ် အကြောင်း	၂၀၂
အရှင်မဟာကစ္ဆည်း၏ လျှောက်ထားချက် ၅-ပါး	၂၉၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်မဟာကစ္ဆည်း ကုရရသရ	
မြို့ကို အမှီပြု၍ နေခြင်း	၂၈၈
အရှင်မဟာကစ္ဆည်းထံ သောဏ	
ရင်းနှီးစွာ ဆည်းကပ်ခြင်း	၂၈၈
အရှင်မဟာကစ္ဆည်း သောဏ၏	
ညာဏ်ရင့်ချိန်ကို စောင့်ခြင်း	၂၉၂
အရှင်မဟာကစ္ဆည်း သောဏကို	
ရှင်ပြုပေးခြင်း	၂၉၃
အရှင်မဟာကပ္ပိနအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၄၂
အရှင်မဟာကပ္ပိန တေဒဂ်	
ဘွဲ့ထူးရတော်မူခြင်း	၅၆၇
အရှင်မဟာကပ္ပိန တပည့်တို့ကို	
တရားဟောခြင်း	၅၆၆
အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ်	
အကြောင်း	၅၄၁
အရှင်မဟာကဿပအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၀၄
အရှင်မဟာကဿပ တပည့်	
ခံခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၄၁
အရှင်မဟာကဿပ၏	
ရှေးဆုတောင်း	၁၀၀
အရှင်မဟာကဿပ တေဒဂ်ဘွဲ့	
ရခြင်းအကြောင်း	၁၄၇
အရှင်မဟာကဿပနှင့် ဩဝါဒ	
၃-ပါး	၁၄၂
အရှင်မဟာကဿပ နောက်ဆုံး	
ဘဝ ရဟန်းပြုကြောင်း	၁၂၅
အရှင်မဟာကဿပမထေရ်	
အကြောင်း	၁၀၀
အရှင်မဟာကဿပ သာဓု	
ကောင်းကြီးပေးခြင်း	၄၇၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်မဟာပန္နကအလောင်း -	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၂၄
အရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၅
အရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို ချုပ်ဖုတ်	
ပေါ် ပစ်တင်ခဲ့ခြင်း	၉၅
အရှင်မောဂ္ဂလာန် တန်ခိုးပြ၍	
တရားဟောခြင်း	၉၆
အရှင်မောဂ္ဂလာန်ဓာတ်တော်	
ဝေဠုဝန်၌ တည်ထားခြင်း	၉၈
အရှင်မောဂ္ဂလာန် ပရိနိဗ္ဗာန်	
စံခြင်းအကြောင်း	၉၂
အရှင်မောဿရာဇ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၆၃၆
အရှင်မောဿရာဇမထေရ်	
အကြောင်း	၅၉၈
အရှင်ရဋ္ဌပါလအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၃၅
အရှင်ရဋ္ဌပါလ၏ ဝေယျာဝစ္စမှု	
ဘဝ	၃၃၆
အရှင်ရဋ္ဌပါလ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၃၄၅
အရှင်ရဋ္ဌပါလ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၄၄
အရှင်ရာဇ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၅၉၇
အရှင်ရာဇ မထေရ်အကြောင်း	၅၇၇
အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ	
တို့အကြောင်း	၃၂၇
အရှင်ရာဟုလာ, အရှင်ရဋ္ဌပါလ	
တို့၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၂၇
အရှင်ရာဟုလာအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၃၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အရှင်ရာဟုလာ၏ ပထဝိန္ဒရ	
မင်းသားဘဝ	၃၃၉
အရှင်ရာဟုလာ၏ သိက္ခာသုံးပါး	
လိုလားပုံအကြောင်း	၃၄၁
အရှင်ရာဟုလာ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၃၄၃
အရှင်ရေဝတ၏ နောင်တော်	
၃-ဦးနှင့် အမတော် ၃-ဦး	၂၅၄
အရှင်ရေဝတ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး၌	
ရှင်းပြချက်	၂၆၇
အရှင်ရေဝတ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၂၆၇
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ	
အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၁၈၂
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်	
ကျေးဇူးကို ဖော်ပြခြင်း	၁၉၀
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယနှင့်	
စပ်သော တရားများ	၁၈၆
အရှင်လကုဏ္ဍကဘဒ္ဒိယမထေရ်	
အကြောင်း	၁၈၁
အရှင်ဝတ္ထလိအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၂၀
အရှင်ဝတ္ထလိ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၃၂၆
အရှင်ဝတ္ထလိမထေရ်အကြောင်း	၃၂၀
အရှင်ဝင်္ဂီသအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၆၀
အရှင်ဝင်္ဂီသ၏ဉာဏ်၌ ဂါထာ	
ပိုဒ်များ တင်လာကြောင်း	၃၇
အရှင်ဝင်္ဂီသ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၃၆၈

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[အ]

အရှင်ဝင်္ဂီသ ပါဠိဂါထာ စာဆို	
တော်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ဖွယ်	၃၆၈
အရှင်ဝင်္ဂီသမထေရ်အကြောင်း	၃၅၉
အရှင်သာဂတအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၆၈
အရှင်သာဂတ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၅၇၆
အရှင်သာဂတ နဂါးကို	
ဆုံးမခြင်း	၅၆၉
အရှင်သာဂတမထေရ်	
အကြောင်း	၅၆၈
အရှင်သာဂတ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၇၆
အရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်း	
ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၂
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ကတ-	
ညဟာ, ကတဝေဒိတာဂုဏ်	၅၇၉
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဂုဏ်	
ကျေးဇူးပြု ဂါထာများ	၈၅
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏	
ဂုဏ်ကျေးဇူးများ	၈၄
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ညီ ၃-ဦး	
နှင့် နှမ ၃-ဦး မှတ်ဖွယ်	၂၅၅
အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်	
စေတီတည်ခြင်း	၉၁
အရှင်သာရိပုတ္တရာ တန်ခိုး	
အမျိုးမျိုး ပြတော်မူခြင်း	၆၇
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ပရိနိဗ္ဗာန်	
စံခြင်းအကြောင်း	
အရှင်သာရိပုတ္တရာ မွေးကျေးဇူး	၆၂
ဆပ်ခြင်း	၇၇
အရှင်သာရိပုတ္တရာ သွေးသွန်	
တော်မူခြင်း	၇၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောသော ပါဠိတော်ကြီးများ	၆၂
အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောသော သမဝိတ္တသုတ္တန်	၆၄
အရှင်သီဝလိအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၃၀၆
အရှင်သီဝလိ၏ ဘုန်းတန်ခိုး	၂၆၀
အရှင်သီဝလိ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၃၁၉
အရှင်သီဝလိအား နတ်တို့အလှူ ပေးရာဌာနများ	၃၁၇
အရှင်သီဝလိမထေရ်အကြောင်း	၃၀၅
အရှင်သုဘူတိအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၄၇
အရှင်သုဘူတိမထေရ် အကြောင်း	၂၄၅
အရှင်သောဏ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၀၄
အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဍ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၀၆
အရှင်သောဏကုဋိကဏ္ဍမထေရ် အကြောင်း	၂၀၅
အရှင်သောဏကောဠိဝိသ အလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၂၇၂
အရှင်သောဏကောဠိဝိသ မထေရ် အကြောင်း	၂၇၂
အရှင်သောဘိတအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံရခြင်း	၅၁၉
အရှင်သောဘိတ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရတော်မူခြင်း	၅၂၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရှင်သောဘိတမထေရ် အကြောင်း	၅၁၉
အလိနဝိတ္တဇာတ်ကို ဟောတော် မူခြင်း	၅၀၃
အလိနဝိတ္တဇာတ် ရွှေဇနာန် နှစ်ပိုင်း၏ မှတ်ဖွယ်	၅၉၃
အလိနည်းသူကို ကြည်ညိုတတ် ကြခြင်း	၃၉၉
အလိနည်းသောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၆၄
အလိနည်းဟန်ဆောင်၍ လူများကို လှည့်ဖြားခြင်း	၃၉၉
အလုပ်အကျွေး နာဂသမာလ ဘုရားနှင့် လမ်းခွဲခြင်း	၄၄၀
အဝတ် ၂-ထည်သာ ဝတ်၍ ၁၀-ပါးသီလဖြင့် နေခြင်း	၄၄၃
အသံသာယာတေဒဂ် လက္ခဏာ ဘဒ္ဒိယ ရခြင်း	၁၉၃
အသံသာသည့် တေဒဂ်အဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း	၁၀၂
အသီတိဝင်သာဝကများ ပံ့သုကူ ချုပ်ပွဲ ပါဝင်ပုံ	၁၇၄
အသက်ငယ်သော်လည်း ထေရ် ခေါ်ရခြင်းအကြောင်း	၃၀၃
အသက်၌ တွယ်တာခြင်းမရှိပဲ တရားအားထုတ်ပုံ	၃၇၀
အသညသတ်ဘဝကို ဘုရားသာ သိနိုင်ပုံ	၅၂၁
[အာ]	
အာဂန္တုရဟန်းအား ဘုရား နေရာပေးပုံ မှတ်ဖွယ်	၂၉၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အာ]	
အာဇာနည်များ ရေ၌ အညစ်	
အကြေး မစွန့်ပုံ	၅၈၈
အာဒိတ္တပရိယာယသုတ်ကို	
ဂယာသိသ၌ ဟောခြင်း	၄၉၂
အာနန္ဒာကိုမေး၍ ဓမ္မသံဂါ-	
ယနာတင်ခြင်း	၄၈၀
အာနန္ဒာ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၄၄၆
အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်၏	
ရှေးဆုတောင်း	၄၃၅
အာနန္ဒာရသော တေဒဂ်ငါးပါး	၄၅၇
အာရဒ္ဓဝိရိယ တေဒဂ်	
အရှင်သောဏ ရခြင်း	၂၈၄
အာရဒ္ဓဝိရိယ=ထက်သန်သော	
ဝိရိယ တေဒဂ်ထားခြင်း	၂၈၄
အာဝဇ္ဇနီမာယာဖြင့် လှည့်ဖြား	
သူဟု ပြောခြင်း	၃၆၂
အာဟာရ၌ ဆင်ခြင်ပုံ ၉-ပါး၊	
၁၀-ပါး	၁၅၃
[ဣ]	
ဣရိယာသုတ် ၄-ပါးမှ လွတ်လျက်	
ရဟန္တာဖြစ်သူ	၄၇၄
ဣန္ဒြေစောင့်မှု တေဒဂ် အရှင်	
နန္ဒ ရခြင်း	၅၄၀
ဣန္ဒြေစောင့်မှု တေဒဂ်ရခြင်းနှင့်	
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၄၁
ဣန္ဒြေတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်း	
မဖြစ်နိုင်ပုံအကြောင်း	၃၇၆
ဣန္ဒြေတို့ မရင့်ကျက်သေးမီ	
တရားမဟောသေးခြင်း	၄၀၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဤ-ဥ]	
ဤခန္ဓာကိုယ် တောင်ပို့နှင့်	
တူပုံ ရှင်းချက်	၄၂၈
ဥဩဌာန် ပီတိသုခဖြင့် ခုနစ်	
ရက်လုံး နေခြင်း	၁၈၃
ဥက္ကဏ္ဍလသုတ်ကို ဂင်္ဂါ	
သောင်ပြင်၌ ဟောခြင်း	၁၀၀
ဥက္ကဋ္ဌပံသုက္က အရှင်အနုရုဒ္ဓါ	
ကောက်ယူခြင်း	၁၇၄
ဥစ္စာကုလိက=အမျိုးအမြတ်	
တေဒဂ်ထားခြင်း	၁၈၀
ဥစ္စာကုလိက တေဒဂ်ဘွဲ့နှင့်	
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၁၈၁
ဥဒ္ဓစ္စသမားများ အထင်မှား	
ကြခြင်း	၂၆၃
ဥဒ္ဓါမာယိက ဖားဟူရာ၌	
အဓိပ္ပါယ်ရှင်းချက်	၄၂၈
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းခံပေးသည့်	
သိက္ခာပုဒ်များ	၃၇၁
ဥပဋ္ဌာန=အလုပ်အကျွေး	
ရာထူး ခံယူတော်မူခြင်း	၄၄၈
ဥပတိဿဟု ရွာ၏အမည်ဖြင့်	
နာမည်ပေးခြင်း	၅၆
ဥပရိဋ္ဌအရှင်မြတ် ချီးမြှောက်	
ရမည့်သူ ကြည့်ခြင်း	၁၅၁
ဥပရိဋ္ဌပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ အနုမော-	
ဒနာ ပါဠိအနက်	၁၅၄
ဥပသေန နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၃၆၉
ဥပသေန-ဝင်္ကန္တပုတ္တမထေရ်၏	
ရှေးဆုတောင်း	၃၆၉
ဥပါလိကိုမေး၍ ဝိနည်းသံဂါ-	
ယနာတင်ခြင်း	၄၇၈

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၉]

ဥပါလိဆုံးဖြတ်သောဝတ္ထု ၃-ခု ၅၂၃
ဥပါလိ နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၅၂၂
ဥပါလိမထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း ၅၂၂
ဥရုဝေလကဿပ နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၄၈၉
ဥရုဝေလကဿပမထေရ်၏
ရှေးဆုတောင်း ၄၈၈
ဥရုဝေလကဿပ-ဟု နေရာကို
စွဲ၍ခေါ်ခြင်း ၄၉၀
ဥရုဝေလတော မွေ့လျော်ဖွယ်
ရှိခြင်း ၂၃

[ဦး-ဇ-ဩ-အံ]

ဦးခေါင်းခွံရှင်၏ ဖြစ်ရာဘဝကို
ပြောပြခြင်း ၃၆၂
ဦးစွာ စာရေးတံမဲရ တေဒဂ်
အရှင်ကုဏ္ဍဓာနရခြင်း ၃၅၉
ကေတောဥပသမ္ပန္နဘိက္ခုနီမ
များ ၅၂၉
ထေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြ
ကြောင်း ၆၀
ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ဥပသမ္ပဒါ ၁၄၃
ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏ ရဟန်းအဖြစ်
ကို ပေးတော်မူခြင်း ၁၄၂
ဩဝါဒသုံးပါးနှင့်စပ်၍ရှင်းချက် ၁၄၃
အံဩဖွယ်ဖြင့် အသက်မွေးသူကို
ဆုံးမခြင်း ၄၀၁

[က]

ကထာဝတ္ထုကြောင့် အရှင်
သာရိပုတ္တရာ တွေ့လိုသော
အရှင်မြတ် ၂၁၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[က]

ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါးမှတ်ဖွယ် ၂၀၉
ကထာဝတ္ထု ၁၀-ပါးရလွယ်သော
ရဟန်းငါးရာ ၂၁၀
ကပိလဝတ်သို့ကြွရန် ကာဠုဒါယီ
လျှောက်ခြင်း ၄၉၉
ကလျာဏဝါက္ကရဏ စောဒဂ်
အရှင်သောဏ ရခြင်း ၃၀၄
ကလျာဏဝါက္ကရဏ=တရား
ဟော သာယာခြင်း၌
တေဒဂ်ရခြင်း ၃၀၅
ကံအကျိုးပေးခြင်းနှင့်
စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၂၂၁
ကင်္ခါရေဝတ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး
ရထော်မူခြင်း ၂၆၉
ကင်္ခါရေဝတမထေရ်၏
ရှေးဆုတောင်း ၂၆၈
ကင်္ခါရေဝတဟု အမည်ရခြင်း
အကြောင်း ၂၇၀
ကစ္စာန နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၂၁၅
ကစ္စည်းမထေရ်၏ ရှေးဆု
တောင်း ၂၁၃
ကဋ္ဌဝါဟနမင်း၏ အမတ်ကြီး
ဘဝ ၅၉၉
ကဋ္ဌဝါဟနမင်း ကောင်းမှုပြု၍
နတ်ရွာစံခြင်း ၆၁၀
ကဋ္ဌဝါဟနမင်းကြီးဖြစ်လာခြင်း ၆၀၁
ကမ္မလာနီလျူပြီး လက်ခြေ
နီတွေးရန် ဆုတောင်းခြင်း ၂၇၄
ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် လျှောက်ပတ်သော
အရပ်၌ နေစေခြင်း ၁၆၉
ကဿပ-ညီနောင် ပုဏ္ဏားသုံးဦး ၄၉၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကဿပဒကောများ၏ အကြံမှား	
ကို ဖျောက်စေခြင်း	၄၉၂
ကဿပဒကောများ ဘုရား၌	
ယုံမှားကင်းကြခြင်း	၄၉၃
ကဿပဘုရား၏ သာသနာ	
နောက်ပိုင်းမှ ရဟန်း ၇-ပါး ၃၇၈	
ကဿပဘုရားသာသနာမှ	
တရားအားထုတ်ဖက် ၅-ဦး ၃၈၀	
ကဿပမြတ်စွာ စေတီတော်အား	
ဆီမီးလှူခြင်း	၁၅၀
ကာဠသီလာကျောက်ဖျာ၌	
ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့်အကြောင်း	၉၆
ကာဠ၏ ကမ္မလာထည်ကို မြေ	
အခင်းပြုရန် လှူခြင်း	၃၀၂
ကာဠဂေါဓာ သာကီဝင်မင်း	
သမီး၏သား ဘဒ္ဒိယထေရ်	၁၇၇
ကာဠတို့၏ အိမ်အပေါ် ကောင်း	
ကင်မှု တရားသံ	၂၈၇
ကာဠဒါယီအမတ်ကို စေလွှတ်	
ခြင်း	၄၉၈
ကာဠဒါယီ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၄၉၅
ကာဠဒါယီမထေရ်မြတ်၏	
ရှေးဆုတောင်း	၄၉၅
ကာဠဒါယီဟု အမည်မှည့်ခြင်း	၄၉၅
ကိလေသာကင်းကွာချမ်းသာစွာ	
နေသော တေဒဂ်ရခြင်း	၂၅၀
ကိလေသာကင်းသူများ ရနံ့ဆိုး	
မရှိပုံ-မှတ်ဖွယ်	၃၃၈
ကုဏ္ဍဓာနအလောင်း၏ ဝဋ်	
လိုက်ဖွယ် မကောင်းမှု	၃၄၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကုဏ္ဍဓာန နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၃၅၂
ကုဏ္ဍဓာနနှင့်စပ်၍ ဟောသော	
ဂါထာ ပါဠိအနက်	၃၅၄
ကုဏ္ဍဓာနမထေရ်၏ ရှေးဆု	
တောင်း	၃၄၆
ကုဏ္ဍဓာနဟု အမည်တွင်ရခြင်း	
အကြောင်း	၃၅၂
ကုမာရကဿပ၏ ပြဿနာ	
၁၅-ချက်	၄၂၃
ကုမာရကဿပ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၄၁၈
ကုမာရကဿပ ပရိယတ်, ပဋိ-	
ပတ် စွယ်စုံအားထုတ်ခြင်း	၄၂၀
ကုမာရကဿပမထေရ်၏	
ရှေးဆုတောင်း	၄၁၇
ကုမာရကဿပဟု အမည်	
တွင်ခြင်း	၄၁၉
ကုလပုဿဒက တေဒဂ်	
ကာဠဒါယီမထေရ်ရခြင်း	၅၀၁
ကုသိနာရုံပြည်၌ အရှင်ပုဏ္ဏ	
နေတော်မူခြင်း	၄၆၅
ကုသိုလ်အစွမ်းကြောင့် မင်းကြီး	
ကြည့်တော်မူခြင်း	၁၅၈
ကုသိုလ်ကံလုံ့ဆော်က အကျိုး	
ရှိရာ ပြုတတ်ပုံ	၁၁၇
ကောဠိတ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၄၃၄
ကောဠိတမထေရ်မြတ်	
ရှေးဆုတောင်း	၄၃၃
ကောဏ္ဍညထေရ် ရတ္တည	
တေဒဂ်ရခြင်း	၂၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]		[က]	
ကောဏ္ဍည နောက်ဆုံးဘဝ		ကျောင်းတိုက်အိုကို မွမ်းမံ	
ရဟန်းပြုကြောင်း	၂၀	ပြင်ဆင်ခြင်း	၅၀၅
ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်၏		ကျောင်းပြင်ခြင်းကို ဘုရား	
ရှေးဆုတောင်း	၂	ချီးမွမ်းခြင်း	၄၇၀
ကောဏ္ဍညမထေရ်မြတ်		ကြီးစွာသော သူဌေးစည်းစိမ်	၁၃၁
တရားထူးရကြောင်း	၂၆	ကြွက်သေတခု အရင်းပြု၍	
ကောဏ္ဍညဟု ထုတ်ပြောရခြင်း		စီးပွားဖြစ်မည်ဟု ဟောခြင်း	၂၃၈
နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၆	ကြွက်သေတခု အရင်းပြု လေးလ	
ကောလိတဟု ရွာ၏အမည်ဖြင့်		အတွင်းဝယ် ၂-သိန်းကြွယ်	၂၄၂
နာမည်ပေးခြင်း	၅၆	[ခ]	
ကောသလမင်းကြီး ကုဏ္ဍဓာန		ခဒိရဝနိယရေဝတမထေရ်မြတ်၏	
ကို စုံစမ်းခြင်း	၃၅၅	ရှေးဆုတောင်း	၂၅၂
ကောသမ္ဗိပြည်ဖက်သို့ ခရီး		ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် အာနန္ဒသုတ်	
ဆက်ခြင်း	၅၇၁	(မြန်မာပြန်)	၄၄၆
ကောက်ဦးအလှူဒါန	၂၀	ခန္ဓာငါးပါးကိုအစွဲပြု၍ ငါဖြစ်ပုံ	၄၄၇
ကောက်ကျစ်သူ ကုန်သည်၏		ခံယူဆု ၄-ပါးကို အရှင်အာနန္ဒာ	
အကျိုးပေးအဖြစ်ဆိုး	၂၈၉	တောင်းခြင်း	၄၅၃
ကောက်ပုံဦး အလှူဒါန	၂၀	ခိပ္ပါဘိည တေဒဂ် ဗာဟိယ-	
ကောက်လှိုင်းဦး အလှူဒါန	၂၀	ဒါရုစီရိယ ရခြင်း	၄၁၆
ကောက်သားဦး အလှူဒါန	၁၉	ခုဒ္ဒကနိကာယ်ကို သံဂါယနာ	
ကောင်းမှုအစွမ်းကြောင့် နန်း		တင်ခြင်း	၄၈၄
တော်သို့ ခေါ်သွားရခြင်း	၁၅၈	ခေမမိဂဒါဝုန်၌ ဝိပဿီဘုရား	
ကောင်းမှုရှင်များ စိတ်ညွတ်ရာ		တရားဦးဟောခြင်း	၇
ဘုံ၌ ဖြစ်ပုံ	၃၃၀	ခြေရာကိုမြင်သဖြင့် ဘုရားဟု	
ကောင်းမှုသစ် မရှိသူအား		သိကြခြင်း	၆၂၃
ဆနားကြည့် ကြည့်ခြင်း	၁၂၁	ခြင်္သေ့အဖို့ မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယ	
ကုန်သည်များ အနှောဇာမိဖုရား		ပစ္စည်းကုသိုလ်	၁၉၅
ကြီးထံ သွားခြင်း	၅၅၉	ခြင်္သေ့မင်း၏ မြူးကွန်ခြင်းနှင့်	
ကျီဦး အလှူဒါန	၂၀	တူသော တရားဟောခြင်း	၆၈
ကျေးဇူးများ၍ ဆင်တို့၏အနီး၌		ခြင်္သေ့မင်း ပန်းနေရာ ပူဇော်	
ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း	၃၆	ခြင်း	၁၉၅

အက္ခရာစဉ် [ခ-ဂ-င] စာမျက်နှာ

ခြင်္သေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ပြောရာ
 ခွံ တေဒဂ်ထားခြင်း ၂၀၂
 ခြောက်ရက်တိုင် အရှင်
 မောဂ္ဂလင်္ခန် တိမ်းရှောင်ခြင်း ၉၄
 ဂယာကဿပ-ဟု နေရာကိုစွဲ၍
 ခေါ်ခြင်း ၄၉၀
 ဂယာသီသသို့ ရဟန်းတထောင်
 နှင့် ကြွခြင်း ၄၉၁
 ဂန္ဓကုဋီကို တညဉ့် ကိုးကြိမ်
 လှည့်ခြင်း ၄၅၆
 ဂန္ဓမာဒနတောင် နာဂဒတ္တ
 နတ်မင်း၏ ဆွမ်းအလှူထူး ၃၁၈
 ဂါထာ ၆၀ ဖြင့် လမ်းခရီးဂုဏ်ကို
 ချီးမွမ်းခြင်း ၄၉၉
 ဂါထာငါးရာတို့ဖြင့် ချီးကျူး
 ကြောင်း ၈၈
 ဂေါပါလမာတာ မိဖုရားဟု
 ထင်ရှားရခြင်း အကြောင်း ၂၂၂
 ငါဘုရားအမေပေးအံ့ဟု အရှင်
 မဟာကဿပအား မိန့်ပုံ ၁၄၀
 ငါး၏ဝမ်းမှ သားသွယ်ရခြင်း ၅၀၈
 ငွေတထောင်ပေး၍ အမျှဝေစု
 တောင်းခြင်း ၁၅၆

[ဝ]

စပါးစိုက်ရာ၌ အဦးအလှူ ၉-မျိုး ၁၉
 စပါးပုံဦး အလှူဒါန ၂၀
 စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးတို့
 အရာမစောင့်နှင့် တူပုံ ၇၅
 စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးတို့
 သူနာပြုရန် လျှောက်ခြင်း ၇၄
 စကြာဝတေးမင်းဘဝ ၃၉၀

အက္ခရာစဉ် [ဝ] စာမျက်နှာ

စကြာမင်းတံဆိပ်ပါ၍ ဘုရား
 ဖြစ်နိုင်ခြင်း ၂၂
 စိတကသတ္တာဟ ၄၅၈
 စိတ္တကထိက တေဒဂ် ကုမာရ
 ကဿပ ရခြင်း ၄၃၃
 စိတ္တပတ္တ ဥဩဌာန်ဘဝ ၁၈၃
 စိတ်အားဖြင့် ဘုရားနှင့်ကင်း၍
 မနေပုံ ၆၄၆
 စိတ်၌စိတ်ဟုရှု၍ လိုချင်ခြင်းနှင့်
 နှလုံးမသာခြင်းကို ဖျောက်ပုံ ၉၁
 စိတ်ဝမ်းကဲ့ အထင်လုံလေပြီ ၃၄၈
 စိတ်ဝမ်းကဲ့အောင် ပြုလုပ်ခြင်း ၃၄၈
 စူဠပန္နက အရဟတ္တဖိုလ်
 ရကြောင်း ဥပနိဿယ
 ပစ္စည်း မှတ်ဖွယ် ၂၃၃
 စူဠပန္နကညီငယ်ကို ရှင်ပြု
 ပေးခြင်း ၂၃၀
 စူဠပန္နက ဉာဏ်ထိုင်းရခြင်း
 အကြောင်း မှတ်ဖွယ် ၂၃၁
 စူဠပန္နကထေရ် ဖန်ဆင်းမှု
 တေဒဂ်ရခြင်း၌ မှတ်ဖွယ် ၂၄၄
 စူဠပန္နကမထေရ်၏ ရှေးဆု
 တောင်း ၂၃၃
 စူဠပန္နက လေးလတိုင်သင်မရ
 သော ဂါထာ ၂၃၀
 စူဠသေဋ္ဌဇာတ် ၂၃၈
 စေတနာမကြမ်း၍ ဖရသဝါစာ
 မဖြစ်ပုံ ၃၉၃
 စေတီတိုင်း ဝါးတော၌ အရှင်
 အနုရုဒ္ဓါကို နေစေခြင်း ၁၆၉
 စေတီတော်နှင့် သံဃာတော်အား
 ပူဇော်ခဲ့ခြင်း ၃၇၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ]	
ဆရာကြီး ဂဠုန်ရုပ်စက်ယာဉ်ပုံ တည်ဆောက်ခြင်း	၆၀၀
ဆရာ၌ ရိုသေခြင်းကြောင့် ပံ့ပိုးမှု ဓုတင်ဆောင်ခြင်း	၃၇၃
ဆဝသီသမန္တန်ဖြင့် သေသု၏ နောက်ဘဝကို သိခြင်း	၃၆၀
ဆဒ္ဒန်အိုင်သို့ အရှင်ကောဏ္ဍည ကြွခြင်း	၃၂
ဆဋ္ဌဂိုရဟန်းတို့အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်	၅၇၂
ဆီမီးထောင်ပြည့် ညဉ့်သုံးယံလုံး လှူခြင်း	၁၅၁
ဆုရှစ်ပါးကို အရှင်အာနန္ဒာအား ပေးခြင်း	၄၅၅
ဆေးအလှူကြောင့် ဖောဂါ ကင်းရန် ဆုတောင်းခြင်း	၅၀၃
ဆံရိတ်ခြင်းသည် ရှင်ပြုမှု၏ အစပြစ်ခြင်း	၃၈၂
ဆင်များ အရှင်ကောဏ္ဍညအား လုပ်ကျွေးကြပုံ	၃၃
ဆင်များ အရှင်ကောဏ္ဍည ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာ၌ ပူဇော်ခြင်း	၄၂
ဆင်များ ကြံသကာလုပ်၍ လှူကြပုံ	၃၅
ဆင်သံမြင်းသံကြား၍ တော၌ မွေလျော်ခြင်း	၂၆၄
ဆင်းရဲသား၏အလှူကို လှူ၍ မကုန်အောင် အဓိဋ္ဌာန်ခြင်း	၃၁၀
ဆပ်ပြာရေစစ်ဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၃၀
ဆယ်ပါးသီလ ဆောက်တည်ပြီးမှ ဒါနပြုကြခြင်း	၃၃၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ]	
ဆယ်ဝါပြည့်မှ ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းခံပေးရခြင်း	၃၇၁
ဆွေမျိုးတို့ နှစ်သက်ကြရ၍ အာနန္ဒာမည်ခြင်း	၄၄၆
ဆွမ်းစားချိန်မှတစ်ပါး ဝက္ကလိ ဘုရားကို ပူးမြင်နေခြင်း	၃၂၁
ဆွမ်းမျှတ၍ စိတ်တည်ကာ ရဟန္တာဖြစ်ပုံ	၃၅၆
[ဇ-ဈ-ည]	
ဇာလိနိနတ်သမီးပံ့ပိုးမှုပစ်ခြင်း	၁၇၃
ဇေတဝန်ကျောင်းပျက်စီးသည် ကို ပြင်စေခြင်း	၄၆၉
ဈာန်ဝင်စားသော တေဒဂ် ကင်္ခါရဝတ ရခြင်း	၂၇၀
ဉာဏဝိပ္ပါရဏ္ဍိ၏ အစွမ်းတန်ခိုး ညဉ့်၌ အခိုးလွှတ်ခြင်း၏	၅၀၇
အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက်	၄၂၈
ညဉ့်သုံးယံလုံး ဈာန်ဝင်စားပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း	၁၂၃
[တ]	
တစပဉ္စကကို နှလုံးသွင်း၍ ဆံရိတ်ခံခြင်း	၃၈၂
တဏှာမကင်းသူများ ဖောက်ပြန် ခြင်း ဖြစ်တတ်ပုံ	၃၇၅
တနေ့တယူနေရာဖြင့် အတုရိတ ဒေသစာရိကြပုံ	၅၀၁
တပည့်ပရိသတ်ကို မွေးမြူ ဆုံးမတော်မူခြင်း	၃၇၁
တရားကိုမြင်သသည် ဘုရားကို မြင်သူမည်ခြင်း	၃၂၂

အက္ခရာစဉ် [၈] စာမျက်နှာ

တရားကို ရှုသူသာ ဘုရားကို
ရှုကြည့်သူဖြစ်ခြင်း ၃၃၂
တရားဂုဏ်ဖြင့် သစ္စာဆိုသော
မြစ်ကူးဂါထာ ၅၅၅
တရားနာခြင်းနှင့် ရှေးကောင်းမှု
ကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်
ရခြင်း ၁၈၇
တရားဟောရန် နှစ်ကြိမ်တိုင်
ပယ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၄၀၆
တသိန်းတန် ကမ္မလာကို
မဝတ်ပဲ လှူခြင်း ၁၁၀
တိတ္ထိတို့ အရှင်ဓမ္မာဂ္ဂလာန်ကို
ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြခြင်း ၉၃
တေဇောဓာတုကုသလ တေဒဂ်
အရှင်သာဂတ ရခြင်း ၅၇၆
တေန သမယေန-စသည်ထည့်၍
ရွတ်ဆိုရခြင်း ၄၇၈
တောကျောင်းနေ တေဒဂ်နှင့်
စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၂၆၇
တောကျောင်းနေ တေဒဂ်
အရှင်ရေဓတ ရခြင်း ၂၆၇
တောစောင့်နတ်က သတိ
ပေးခြင်း ၄၆၇
တောရွာသားဘဝ ၃၀၆
တံခါးကျည်=မင်းတုပ်၏
အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက် ၄၂၈
တန်ခိုးဣဒ္ဓိတေဒဂ် အရှင်
ဓမ္မာဂ္ဂလာန် ရခြင်း ၆၁
တန်ခိုးများ အကုသိုလ်ကံ
ကြောင့် အားနဲ့ခြင်း ၉၅
တန်ခိုးရှင်ပြောတိုင်း ကြွက်ချေး
မှ ပိတ်ချင်းသီးဖြစ်ခြင်း ၃၉၆

အက္ခရာစဉ် [၈-၈] စာမျက်နှာ

တောင်ထိပ်တက်၍ ရဟန်းတရား
အားထုတ်ခြင်း ၃၉၈၊ ၄၁၇
တောင်ထိပ်၌ တရားအားထုတ်
ခြင်း ၃၇၈
တိုးရအောင် လုပ်နေခြင်းကဲ့သို့
ဖြစ်မည်စိုးခြင်း ၁၀၉
ထေရာသနဓမ္မပလ္လင် ခင်းပုံ
အစီအရင် ၄၇၂
ထန်းတော ဥယျာဉ်သို့ ရဟန္တာ
တထောင်နှင့် ကြွခြင်း ၄၉၂
ထန်းလျက်၌ ဖွဲ့နုပါသော်လည်း
နေလဲ့အခါ အပ်ပုံ ၂၇၁
ထိုက်သူ၏စကားဖြင့် တူး၍
ရွှေအိုးပေါ်ခြင်း ၁၆၀

[၉]

ဒက္ခိဏေယျ တေဒဂ်ဘွဲ့နှင့်စပ်၍
မှတ်ဖွယ် ၂၅၁
ဒဗ္ဗအမည်နှင့်စပ်၍ အဆုံး
အဖြတ် ၃၈၁
ဒဗ္ဗနောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း
ပြုခြင်း ၃၈၀
ဒဗ္ဗမထေရ်၏ အစွပ်စွဲခံရသော
ရှေးကံဟောင်း ၃၈၅
ဒဗ္ဗမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း ၃၇၇
ဒဗ္ဗမထေရ်မြတ် အစွပ်စွဲခံရခြင်း ၃၈၅
ဒါယကာများသို့ လနှင့်တူစွာ
ချဉ်းကပ်ခြင်း ၁၄၇
ဒိဗ္ဗစက္ခု တေဒဂ်နှင့်စပ်၍
မှတ်ဖွယ် ၁၇၂
ဒိဗ္ဗစက္ခု တေဒဂ်ဘွဲ့ရအဖြစ်
ဆုတောင်းခြင်း ၁၄၉

အက္ခရာစဉ် [ခ] စာမျက်နှာ

ဒိဗ္ဗစက္ခုရ အနုရုဒ္ဓါဖြစ်မည်ဟု
ဗျာဒိတ်ပေးခြင်း ၁၄၉
ဒိဗ္ဗစက္ခုရရန် ဆီမီးလှူခြင်း ၁၅၀
ဒီဃနိကာယ်၏ အတိုင်းအရှည်
ပမာဏ ၄၇၂
ဒီဃနိကာယ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ
သို့ အပ်နှင်းခြင်း ၄၇၃
ဒုက္ကရစရိယာ ပဓာနအလုပ်
အတွက် သင့်လျော်သော
တော ၂၃
ဒေသစာရီ = နတ်ပြည်ခရီး
ကြွတော်မူခြင်း ၅၃၃
ဒေဝဒတ် လောကီသမာပတ်
ဂ-ပါး ရခြင်း ၁၆၁
ဒေါသများသု၏ ခြေရာ
အနေအထား ၆၂၃

[ဝ]

ဓမ္မကထိက အရှင်နန္ဒက
မထေရ်ဟု ထင်ရှားခြင်း ၅၂၇
ဓမ္မကထိကတေဒဂ် မန္တာဏိပုတ္တ
ပုဏ္ဏထေရ် ရခြင်း ၂၁၂
ဓမ္မကထိက တေဒဂ်ရအဖြစ်
ဆုတောင်းခြင်း ၂၀၇
ဓမ္မဂါရဝစိတ်ဖြင့် တရားကို
နာယူခြင်း ၁၈၈
ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောကြားခြင်း ၄၁၅
ဓမ္မမိတ်ဆွေများကို ဗြဟ္မာကြီး
ကြည့်ရှုလေ့ရှိခြင်း ၄၀၀
ဓမ္မသံဂါယနာအတွက် ဆွေးနွေး
ကြခြင်း ၄၈၀
ဓမ္မာသနပလ္လင် ခင်းပုံအစီအရင် ၄၇၂

အက္ခရာစဉ် [ဝ] စာမျက်နှာ

ဓာတုပူဇာ သတ္တာဟ ၄၅၈
ဓာနမထေရ် ဝဋ်လိုက်လေပြီ ၃၅၂
ဓုတင်တေဒဂ် အရှင်မဟာ
ကဿပ ရခြင်း ၁၄၇
ဓုတင်အပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ် ၁၆၆
ဓုတင် ၁၃-ပါးဆောင် အဖြစ်
ဆုတောင်းခြင်း ၁၀၄
ဓုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်မှ
ရှင်ပြုပေးခြင်း ၃၇၂
ဓာတ်တော်များကို စုနွှထေရ်
ယူဆောင်ခဲ့ခြင်း ၈၁
ဓာတ်တော်ဝေပွဲ၌ ရဟန်း
ခုနစ်သိန်း စည်းဝေးမိခြင်း ၄၅၉

[န]

နဂါးဟူသောအမည်၏ အဓိပ္ပါယ်
ရှင်းချက် ၄၃၁
နဒီကဿပ-ဟု နေရာကိုစွဲ၍
ခေါ်ခြင်း ၄၉၀
နံသာရေဖြင့် မီးငြိမ်း၍
ဓာတ်တော်ကောက်ခြင်း ၈၂
နန္ဒက နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း
ပြုခြင်း ၅၂၇
နန္ဒကမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း ၅၂၇
နန္ဒမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း ၅၃၁
နန္ဒမင်းသား နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၅၃၂
နန္ဒဇင်မင်း ဘဝ ၁၁၆
နာဂဒတ္တနတ်သား အရှင်
ကောဏ္ဍညအား ဆွမ်း
လောင်းခြင်း ၃၅

အက္ခရာစဉ် [န] စာမျက်နှာ

နာဂသမာလ ဘုရားနှင့်ခွဲသွား
 ပြီး ဓားပြရိုက်ခံရခြင်း ၄၄၉
 နိသဘမထေရ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး
 များ ၁၀၃
 နိဗ္ဗာန်ကို နှလုံး၌ထားသူ
 ဟူရာ၌ မှတ်ချက် ၄၆၈
 နေဇာမြက်ပေါ်ကျ၍ ဒဗ္ဗဟု
 ခေါ်ခြင်း ၃၈၀
 နေ၌ မီးတောက်လောင်ခြင်း
 ဟူရာ၌ ရှင်းချက် ၄၂၈
 နေ့သန့်ရာဌာနကို အရှင်သာရိ-
 ပုတ္တရာနောက်ဆုံးကြည့်ခြင်း ၆၅
 နည်းနည်းတောင်းလျက်
 များများပေးသူ ဥပမာ ၁၈၈
 နတ်ကဲ့သို့ အာနုဘော်ကြီး၍
 အသက်ရှည်သောဆင်များ ၃၂
 နတ်တို့ချစ်သော တေဒဂ်
 အရှင်ပိလိန္ဒဝစ္ဆ ရခြင်း ၃၉၇
 နတ်ဖြစ် ပံသုကူသင်္ကန်းချုပ်ပွဲ
 အခမ်းအနား ၁၇၄
 နတ်သမီး-ကောင်းကြီးပေးခြင်း ၁၅၄
 နတ်သမီးရစေရန် အာမခံမှ
 လွတ်တော်မူခြင်း ၅၃၈
 နယ်ဦးအလှူဒါန ၂၀
 နှစ်ရှစ်ဆယ်လုံး လျောင်း၍
 မအိပ်သောမထေရ် ၅၁၇
 နှုတ်ထွက်ကြမ်းမှု အထုံဝါသနာ
 ပါရှိခြင်း ၃၉၁
 နှုတ်ထွက်ကြမ်းသော်လည်း
 ဖရူသဝါစာ မဖြစ်ပုံ ၃၉၂

အက္ခရာစဉ် [ပ] စာမျက်နှာ

ပစ္စန္တရစ်တို့၌ အထပ်များသော
 ဘိနပ်ခွင့်ပြုခြင်း ၃၀၁
 ပစ္စန္တရစ်တို့၌ ရေမပြတ်ချိုးခြင်း
 ကို ခွင့်ပြုခြင်း ၃၀၂
 ပစ္စန္တရစ်တို့၌ သံဃာ ငါးပါးဖြင့်
 ရဟန်းခံခွင့်ပြုခြင်း ၃၀၀
 ပစ္စန္တရစ်တို့၌ သားရေအခင်း
 ခွင့်ပြုခြင်း ၃၀၂
 ပစ္စယအပို့စ္ဆပုဂ္ဂိုလ် ၁၆၅
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ကျေးဇူးကို
 ယူမသွားခြင်း ၈၉
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်
 ချီးမြှောက်ပုံ ၂၇၃
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အနုဘာရ၏ဆွမ်း
 ဘုဉ်းပေးပုံ ၁၅၃
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာအတွက်
 သင်္ခမံ ကျောင်း စီမံခြင်း ၁၂၃
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာ တချိန်တည်း
 ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း ၁၂၄
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးရာတို့၏
 ဓာတ်တော်စေတီတည်ခြင်း ၁၂၄
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆူရေပေါင်း
 တထောင် ၅၄၂
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတထောင်ကို
 ဆွမ်းကျွေးခြင်း ၅၄၄
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ဆုပေးဂါထာ
 ပါဠိအနက် ၁၅၄
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ သူဆင်းရဲကို
 သနားတတ်ခြင်း ၁၅၁
 ပညာကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း ၈၉
 ပဏ္ဍဝတောင်ရိပ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်း
 ပေးခြင်း ၂၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပဋိဘာနဝန္တ တေဒဂ် အရှင် ဝင်္ဂီသ ရခြင်း	၃၆၈
ပဋိဘာနေယျက တေဒဂ် အရှင်ရာဇ ရခြင်း	၅၉၇
ပဋိဘာနေယျက တေဒဂ်ရခြင်း နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၉၈
ပဋိသန္ဓေတည်နေစဉ်အချိန် အံ့ဖွယ်များ	၃၁၁
ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ တေဒဂ် အရှင် မဟာကောဠိတ ရခြင်း	၄၃၅
ပတ္တိဒါန အမျှပေးစကား ပြောကြားခြင်း	၁၅၇
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား	၂
ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ခြင်္သေ့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း	၁၉၄
ပန္နကနောင်ညီ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော်မူကြခြင်း	၂၄၃
ပန္နကနောင်ညီ နောက်ဆုံးဘာ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၂၂၉
ပန္နကမထေရ် နောင်ညီနှစ်ပါး အကြောင်း	၂၂၃
ပရိနိဗ္ဗာန်စံခွင့် တောင်းရာ၌ မိန့်ကြားပုံ မှတ်ဖွယ်	၄၀
ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်	၁၆၅
ပရိဝါသနေပြီးမှ မန္တန်ကို သင်ယူခြင်း	၃၆၆
ပလာလပိဋကအမှုပြုလုပ်ကြခြင်း	၉၅
ပါရာယနသုတ္တန်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၆၄၂
ပါရာယနာနုဂီတိ ၁၅-ဂါထာ မြန်မာပြန်	၆၄၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပါရာယနာနုဂီတိမည်သော တရားကို ဟောခြင်း	၆၄၃
ပါသာဏကစေတီနှင့် စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်	၆၂၃
ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ အမည်ရပုံ	၁၉၆
ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ တေဒဂ် ဘွဲ့ထူး ရတော်မူခြင်း	၂၀၁
ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ မထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၁၉၄
ပိပ္ပလိ ဘဒ္ဒါကာပိလာနီတို့ နှစ်ဦးလုံး ရဟန်းပြုကြခြင်း	၁၃၄
ပိလိန္ဒဝစ္ဆ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၀
ပိလိန္ဒဝစ္ဆနှင့် စပ်သောဂါထာ ပါဠိအနက်	၃၉၃
ပိလိန္ဒဝစ္ဆမထေရ်၏ ရှေးဆု တောင်း	၃၈၉
ပိလိန္ဒဝစ္ဆ မန္တန် ဝိဇ္ဇာဓိရ်အဖြစ် ရောက်ခြင်း	၃၉၀
ပူပန်စိတ်ကို ငြိမ်းအေးစေသော ကြောင့် သီဝလိမည်ခြင်း	၃၁၄
ပံသုကုချုပ်ပွဲ၌ သိကြားမင်း မြေညီဖန်ဆင်ခြင်း	၁၇၅
ပံသုကုချုပ်ပွဲ၌ ဟောသော ရဟန္တာဂုဏ်ပြ ဂါထာ	၁၇၆
ပံသုကုချုပ်ရာ၌ ဘုရားရှင် အပ်နဖားထိုးပေးခြင်း	၁၇၄
ပန်းကုံးများ မညှိုးခြင်း	၁၃၁
ပန်းနေရာ အနုမောဒနာတရား ဟောခြင်း	၂၀၆
ပန်းနေရာအလှူ အနုမောဒနာ တရားဟောခြင်း	၂၄၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ ဖ]	
ပယ်ဆုလေးပါးကို အရှင်အာနန္ဒာ	
တောင်းခြင်း	၄၅၂
ပိတ်ချင်းသီးများ ကြွက်ချေး	
ဖြစ်ကုန်ခြင်း	၃၉၄
ပုဏ္ဏထေရ်အား ကထာဝတ္ထုနှင့်	
စပ်သောတရား ဟောခြင်း	၂၁၂
ပုဏ္ဏထေရ် တပည့်ငါးရာကို	
ကထာဝတ္ထုဖြင့် ဆုံးမခြင်း	၂၀၉
ပုဏ္ဏ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း	
ပြုခြင်း	၂၀၈
ပုဗ္ဗနိဝါသဉာဏ် အာရုံမပြု	
နိုင်သောဘဝ	၅၂၁
ပုဗ္ဗနိဝါသဉာဏ်နှင့် စပ်၍	
မှတ်ဖွယ်	၅၂၁
ပုဗ္ဗနိဝါသလာဘီ တေဒဂ်	
အရှင်သောဘိဘ ရခြင်း	၅၂၁
ပျားရည်နှင့် ဒိန်ရည် ရောစပ်	
လှူခြင်း	၃၀၉
ပြုပြင်လွယ်မည့် စေတီငယ်	
တည်ရန် ပြောမိခြင်း	၁၈၄
ပြစ်မှားသူတို့ အပါယ်လားမည်	
စိုးခြင်း	၁၃၆
ပြဿနာ ၁၅-ချက်၏ ဘုရားရှင်	
အဖြေ	၄၂၄
ပွဲကြည့်ယင်း သံဝေဂဉာဏ်ဖြစ်ပုံ	၅၇
ဖုဿမြတ်စွာဘုရားရှင်၏	
ညီတော်မင်းသားဘဝ	၄၈၉
ဖန်ဆင်းခြင်းနှင့် ရူပါဝစရဈာန်	
၌ လိမ္မာသော တေဒဂ်	
၂-ပါး ရခြင်း	၂၄၃
ဖြစ်လေရာဘဝ၌ ကြောင့်ကြောင့်	
ကြကြ မဖြစ်လိုခြင်း	၁၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဖ-ဗ]	
ဖူးရာတိုက်ခန်းသို့ အရှင်သာရိ-	
ပုတ္တရာ ဝင်ရောက်နေခြင်း	၇၃
ဗဟုပုတ္တကညောင်ပင်မှ အရှင်	
မဟာကဿပကို ကြိုပုံ	၁၃၉
ဗဟုပုတ္တက ညောင်ပင်ရင်း၌	
ရဟန်းဖြစ်ခြင်း	၁၄၄
ဗာကုလအတွက် မင်း၏ တရား	
အဆုံးအဖြတ်	၅၁၀
ဗာကုလအလောင်း ရသေ့	
ဆေးစာသခြင်း	၅၀၄
ဗာကုလအလောင်း သံဃာအား	
ဆေးလှူခြင်း	၅၀၅
ဗာကုလ၏ ဗာရာဏသီ၊	
ကောသမ္ဗိကူးပုံ	၅၁၁
ဗာကုလ နောက်ဆုံးဘဝ	
ရဟန်းပြုခြင်း	၅၀၆
ဗာကုလမထေရ်၏ အံ့ဖွယ်	
၃၇-ပါး	၅၁၄
ဗာကုလမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆု	
တောင်း	၅၀၁
ဗာကုလသူဌေးသား၏စည်းစိမ်	၅၁၀
ဗာကုလသူဌေးသား ရဟန်းပြု၍	
ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၁၁
ဗာကုလ-ဟု အမည်တွင်ခြင်း	၅၀၈
ဗာရာဏသီ၊ ကောသမ္ဗိကူး	
ဗာကုလအား လှူပုံ	၅၁၂
ဗာရာဏသီပြည်သား အမျိုး	
ကောင်းသားဘဝ	၂၇၂
ဗာရာဏသီမင်းနှင့် မဟာမိတ်	
ဖြစ်ခြင်း	၆၁၂
ဗာရာဏသီ သူဌေးဘဝ	၁၁၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဗ]	
ဗာဝရီ၏ တပည့်ကြီး	
တကျိပ်ခြောက်ယောက်	၆၁၂
ဗာဝရီဆရာကြီး၏ နောက်	
ဆက်တွဲအကြောင်း	၆၃၇
ဗာဝရီဆရာကြီးနှင့် တပည့်များ	
ရသေ့ရဟန်းပြုခြင်း	၆၁၃
ဗာဝရီဆရာကြီးနှင့် ဘုရားပွင့်	
ချိန် မှတ်ဖွယ်	၆၂၁
ဗာဝရီဆရာကြီး နှစ်စဉ် အသပြာ	
တသိန်း အလှူပေးခြင်း	၆၁၆
ဗာဝရီ တို့ ဝရီး အခေါ်မရိုင်းပုံ	
မှတ်ဖွယ်	၆၄၇
ဗာဟိယအား ဟေတုကမ္မမခေါ်	
ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၁၁
ဗာဟိယအား တရားမဟောသေး	
ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၀၄
ဗာဟိယအား တရားဟောခြင်း	
အကြောင်း ၄-ပါး	၄၀၆
ဗာဟိယအား ဟောအပ်သော	
တရား	၄၀၇
ဗာဟိယအား ဟောသော	
တရား၏အဓိပ္ပါယ်	၄၀၈
ဗာဟိယ၌ မရှိသေးသော	
တရား ၃-ပါး	၄၀၁
ဗာဟိယ နှားငွေ့ခံရ၍ အသက်	
ကုန်ခြင်း	၄၁၂
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ နောက်ဆုံး	
ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၉၈
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ မထေရ်၏	
ရှေးဆုတောင်း	၃၉၇
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယ ရဟန္တာ	
ဖြစ်ခြင်း	၄၀၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဗ]	
ဗာဟိယ-ဒါရုစီရိယဟု ခေါ်ရ	
ခြင်း အကြောင်း	၃၉၇
ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး သောတာပန်	
တည်ခြင်း	၄၉၃
ဗုဒ္ဓမန္တန်ကို ဝဂီသ တောင်းခံ	
ခြင်း	
ဗောဓိဆုကို တောင့်တနေ၍	
မဂ်ဖိုလ်ကို မရ ရခြင်း	၅၁
မိုင်းငံ့ချည်ဝင့် အလုပ်ငြိမ်းစေ	
ခြင်း	၁၂၀
ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ဦးစွာ သံဂါ-	
ယနာ တင်သင့်ခြင်း	၄၈၁
ဗြဟ္မဇာလသုတ် သံဂါယနာတင်	
အပြီး မြေလှုပ်ခြင်း	၄၈၂
ဗြဟ္မာကြီးလာရောက် သတိ	
ပေးခြင်း	၄၀၀

[ဘ]

ဘဝအကျိုးနှင့် ဘဝသမ္ပတ္တိ	
အကျိုးမှတ်ဖွယ်	၂၂၁
ဘဝခြားလျက် ကွဲကွားခြင်း=	
အညဿဘာဝ	၉၀
ဘဝတိုင်း အသုံးအဆောင်	
မယုတ်လျော့ရန်ဆုပန်ခြင်း	၁၁၈
ဘဒ္ဒိယကို သေက္ခထင်၍ တရား	
တိုးဟောနေခြင်း	၁၈၈
ဘဒ္ဒိယထေရ် တေဗက်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၁၈၀
ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း	၁၇၈
ဘဒ္ဒိယ မိမိကြောင့် အကုသိုလ်	
မပွားစေရန် နေခြင်း	၁၉၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဘ]

ဘဒ္ဒိယမင်းသား နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၁၇၉
ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းသိ
ရန် ဘုရားဥဒါန်းကျူးခြင်း ၁၈၈
ဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာဖြစ်၍ ဘုရား
ဥဒါန်းကျူးသောဂါထာ ၁၈၇
ဘဒ္ဒိယသုဌေးသား ရဟန္တာ
ဖြစ်ခြင်း ၁၈၅
ဘာဏဝါရ၏ အတိုင်းအရှည်
နှင့် အချိန်နာရီ ၄၈၄
ဘာရဒွါဇမထေရ်၏ ဂုဏ်နှင့်
စပ်သောစကား ၃-မျိုး ၁၉၉
ဘာရဒွါဇ နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၁၉၆
ဘာရကစ္ဆဝတ္ထု-ဥပါလိ အဆုံး
အဖြတ် ၅၂၄
ဘိက္ခုသြဝါဒကတေဒဂ်
အရှင်မဟာကပ္ပိန ရခြင်း ၅၆၇
ဘိက္ခုနောဝါဒက တေဒဂ်
အရှင်နန္ဒက ရခြင်း ၅၃၁
ဘိလူးမ အသတ်ခံရသူ ၄-ဦး ၄၁၃
ဘုမ္မဇိုဝ်းနတ်၏ နောင်တ ၃၅၀
ဘုရား၏ဝါတော် ၂၀-အတွင်း
အလုပ်အကျွေးများ ၄၄၈
ဘုရားအား ပူဇော်ခွင့် မရ၍
စစ်ပြုလိုကြခြင်း ၉
ဘုရားကိုထား၍ အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာကို လိုက်ပို့ကြခြင်း ၇၀
ဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့်
ဆုတောင်းခြင်း ၃၃၇
ဘုရားကိုယ်တိုင် ဝိနည်းသင်ပေး
ခံရသူ ၅၂၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဘ]

ဘုရားဂုဏ်ဖြင့် သစ္စာဆိုသော
မြစ်ကူးဂါထာ ၅၅၄
ဘုရားတဆူနှင့်တဆူ ဥပုသ်
ပြုချိန် မတူပုံ ၃၄၇
ဘုရားထံ အရှင်မဟာကဿပ
တပည့်ခံပုံ ၁၄၀
ဘုရားထံမှာ ဓုတင် ၁၃-ပါး
ကျင့်ဆောက်တည်ခြင်း ၁၄၇
ဘုရားထံ၌ခွဲသော တရားကို
မယ်တော်အားဟောပြုခြင်း ၃၀၄
ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက်
ကမ္မဝါစာ ၄၆၄
ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံပြီးနောက်
သတ္တာဟ သုံးလီ ၄၅၈
ဘုရားဖူးပြန် သားရဟန်းနှင့်
မယ်တော် မေးဖြေကြပုံ ၃၀၃
ဘုရားဖူးသွားခါနီး သေဏ
မယ်တော်ကိုအသိပေးခြင်း ၂၉၄
ဘုရားရှိစဉ်ကကဲ့သို့ ဝတ်များကို
ပြုခြင်း ၄၆၆
ဘုရားရှင် ရောင်ခြည်လွှတ်၍
တရားဟောခြင်း ၆၄၈
ဘုရားရှင် သောဏကို တရားရွတ်
ဆိုရန် တိုက်တွန်းခြင်း ၂၉၆
ဘုရားရှင် သောဏနှင့်စပ်၍
ဥဒါန်းကျူးသောဂါထာ ၂၉၇
ဘုရားရှင်သည် ရပ်သောရူပ-
ကာယကို ရှိခိုးစေခြင်း ၆၉
ဘုရားသာသနာ၌ အကျွမ်းဝင်
နိုင်သော ကောင်းမှု ၄၄၀
ဘေသကဋ္ဌာတော၌ မဟာပုရိသ
ဝိတက်ကို ဟောခြင်း ၁၇၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[ဆ]

ဘုန်းကံရှိသူ၏ မျိုးစေ့မှ
အပင်များစွာ ပေါက်ခြင်း ၃၁၁
ဘုန်းကံရှိသူများ ချစ်ဖွယ်စကား
ပြောတတ်ခြင်း ၁၃
ဘုန်းရှိသူကြောင့် ပြည်သူများ
ချမ်းသာခြင်း ၁၂၀
ဘုန်းရှိသူဟု ရုပ်ကိုကြည့်၍
သိခြင်း ၁၁၈

[ဗ]

မထိုက်သူအတွက် ရွှေအိုးများ
မြှုပ်သွားခြင်း ၁၅၉
မယား၏ရုံးစကား နာယူမှားခဲ့ပုံ ၉၄
မလဇာတ်အားကြီး၍ နွားနို့
ဆေး သောက်ခြင်း ၄၆၈
မသဒ္ဓါသူတို့အကျိုးငှါ တန်ခိုး
ပြပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်ခံလိုခြင်း ၃၈၆
မဟာကေသာသနာ ပုဏ္ဏားဘဝ ၁၀၅
မဟာဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာရှိရာ၌
စူဠဂန္ဓာရဝိဇ္ဇာပျက်ပုံ ၃၉၀
မဟာကာလ, စူဠကာလညီနောင်
ဝတ္ထု ၆
မဟာကပ္ပိနအလောင်း သူကြွယ်
ဘဝ ၅၄၅
မဟာကပ္ပိနကို အကြောင်းပြု၍
ဓမ္မပဒဂါထာ ဟောခြင်း ၅၆၅
မဟာကပ္ပိန နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၅၄၈
မဟာကပ္ပိနမထေရ်၏ ရွေးဆု
တောင်း ၅၄၁
မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး တောထွက်
တော်မူခြင်း ၅၅၂

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[မ]

မဟာကပ္ပိနမင်းကြီး မြင်းစေ
ကျော်တို့ဖြင့် သတင်းယူစေ
ခြင်း ၅၄၉
မဟာကပ္ပိနမင်း မြစ်သုံးတန်ကို
ကူးမြောက်ခြင်း ၅၅၃
မဟာဓနသုဌေးနေ့ခြင်းဖြစ်ခြင်း ၁၂၈
မဟာပညာတေဒဂ် အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာ ရခြင်း ၆၁
မဟာပဒုမပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆွမ်း
အလှူ လက်ခံခြင်း ၁၂၂
မဟာပန္နကမထေရ်၏ ရွေးဆု
တောင်း ၂၂၄
မဟာပရိသတေဒဂ် ဥရုဝေလ-
ကဿပမထေရ် ခြင်း ၄၉၄
မဟာပရိသတေဒဂ်နှင့်စပ်၍
မှတ်ဖွယ် ၄၉၄
မဟာပုရိသ လက္ခဏာကို မြင်၍
ဘုရားဟု သိခြင်း ၂၀၄
မဟာပုရိသလက္ခဏာ ၇-ပါးရှိသူ
အရှင်မဟာကဿပ ၁၄၄
မဟာပုရိသဝိတက်ကြီး ၈-ပါး ၁၆၈
မဟာပုရိသဝိတက်ကြံလျှင်
လောကီဈာန် ရလွယ်
ကြောင်း ၁၆၉
မဟာသက္ကရာဇ်(၁၀၃)ခုနှင့်
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များ ၉၂
မဟာသာလသုဌေးသားဘဝ ၁၉၅
မဟာသာဝကကြီးများ၏
ကျင့်စဉ် ဖြစ်စဉ် = ထေရာပဒါန ၁
မဟာသာဝကများ အလုပ်
အကျွေးအဖြစ် တောင်းခြင်း ၄၅၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[၆]

မိဖုရားကြီး ရဟန်းမ-ပြု၍
ဈာန်သမာပတ် ရရှိခြင်း ၁၂၅
မိမိအတွက် ဝေပုံကျ ထမင်းကို
လောင်းလှူခြင်း ၁၅၂
မိမိအမည်ကို မိမိပင် ယူဆောင်
လာသူ ၁၆
မိမိကိုယ်ကို အားကိုးပုံ
အခြင်းအရာ ၉၁
မိမိကိုယ်ကို အားကိုးရန်
ဘုရားတိုက်တန်းခြင်း ၉၀
မုဒ္ဒတရားနှင့် မုဒ္ဒါဓိပါတ
တရားများ ၆၂၈
မေဃိယ အကုသိုလ်ဝိတက်
နှိပ်စက်ခံရခြင်း ၄၄၉
မေတ္တာစျာန် ဝင်စားပြီးမှ
အလှူကို ခံယူခြင်း ၂၄၉
မောဃရာဇ၏ ပြဿနာကို
ဖြေဆိုခြင်း ၆၃၅
မောဃရာဇ နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၆၁၂
မောဃရာဇမထေရ်၏ ရှေးဆု
တောင်း ၅၉၈
မောဃရာဇမေးသော ၃-ဂါထာ
ပါဠိ အနက် ၆၃၃
မောဟများသူ၏ ခြေရာ
အနေအထား ၆၂၃
မင်္ဂလာတန်ခိုးကြောင့်ပြီးသည့် ပရိ-
ယတ်နှင့် အဘိညာဏ်များ ၂၃၅
မင်္ဂ ၄-ပါးကို ဟောလိုရင်းဖြစ်ပုံ
ရှင်းချက် ၄၁၀
မဂ္ဂသိဒ္ဓပရိယတ္တိ၊ မဂ္ဂသိဒ္ဓ-
အဘိညာဏ်မျိုး ၂၃၅

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[၆]

မင်္ဂ ကြီးနှင့် ပြည်သူတို့ အလှူပြိုင်
ပွဲ၌ တောသား၏ဒါနထူး ၃၀၆
မင်းပြုရန် တယောက်ကို
တယောက် လွှဲနေကြပုံ ၁၁၇
မင်းလောင်းရှာ အစီအမံ
ပြုလုပ်ကြပုံ ၁၁၈
မင်းသားကဿပဟု အမည်
ရခြင်း ၄၁၉
မင်းသားခြောက်ဦးနှင့် ဥပါလီ
ဆေတ္တာသည် ၁၆၁
မစ္ဆရိယကို နှိမ်နင်းပြီး လှူဒါန်း
ခြင်း ၁၀၈
မဇ္ဈိမတိုက်နှင့် ဇနပုဒ်ခွဲခြားခြင်း ၃၀၁
မဇ္ဈိမနိကာယ်ကို အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာ တပည့်များသို့
အပ်ခြင်း ၄၈၃
မဇ္ဈိယရ=အသံသာယာတေဒင်္ဂ
ထူးတော်မှုခြင်း ၁၉၄
မဏ္ဍာကိနီရေကန် ၃၃
မဏ္ဍာကိနီရေကန်မှ သီးမျိုးစုံ
တောကြီးများ ၃၄
မဒ္ဒတိုင်း၌ မိန်းမလှထွန်းကား
ခြင်း ၁၂၇
မန္တပရိဝါသ်ကို ဝင်္ဂီသအား
ဟောပြုခြင်း ၃၆၇
မန္တာဏိပုတ္တ-ပုဏ္ဏမထေရ်၏
ရှေးဆုတောင်း ၂၀၂
မယ်တော်အတွက် အရှင်သာရိ-
ပုတ္တရာ ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်း ၆၄
မယ်တော်ကြီး တရားထူးရခြင်း ၇၆
မိတ်ဆွေကောင်း၏ အကြံပေး
ချက်များ ၃၃၁

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဗ]	
မိတ်ဆွေကောင်းကြောင့် ကောင်းသောဘဝဖြစ်ရ ခြင်း	၃၃၁
မိတ်ဆွေရင်းကို လူယုတ်မာ ထင်၍ စွန့်ပစ်ခြင်း	၃၄၉
မိန်းမ လိမ်မာက ယောက်ျား နတ်ရွာ ရောက်နိုင်ပုံ	၁၅
မိန်းမသားအတွက် လက်ဝဲလမ်း သင့်လျော်ပုံ	၁၃၇
မုန့်ဆန်းဦး အလှူဒါန	၂၀
မျက်မြင်ကို အမှန်လုပ်မိခြင်း	၃၄၉
မျက်မြင်တိုင်းလည်း အမှန်ချည်း မဟုတ်ပုံများ	၃၅၀
မျောက်အိုမပြုပြီး နတ်ပြည်ကြွ ခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၅၃၄
မြေပေါက်စေတီ	၄၃
မြစ်နှစ်ဖက်နေသူတို့၏ အကျိုးငှါ စီမံခြင်း	၄၈၆
မြတ်စွာဘုရား အသင့်စောင့်ကြို နေတော်မူခြင်း	၅၅၃
မြတ်စွာဘုရားအား သစ်သီးဆွမ်း လှူခြင်း	၂၀၅
မြတ်စွာဘုရား၏ သစ်သီးဆွမ်း၌ နတ်ဩဇာထည့်ခြင်း	၄၈
မြတ်စွာဘုရားက ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးတော်မူခြင်း	၂၃၃
မြတ်စွာဘုရားကို နောက်ဆုံး ကန်တော့ခြင်း	၆၈
မြတ်စွာဘုရားကို သူမတူအောင် လုပ်ကျွေးခြင်း	၄၅၅
မြတ်စွာဘုရားနှင့် တွေ့၍ ရဟန်းပြုကြခြင်း	၅၅၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဗ]	
မြတ်စွာဘုရားနှင့် မထေရ်မြတ် တွေ့ဆုံခြင်း	၁၃၈
မြတ်စွာဘုရား ရဟန်းများစွာ တို့နှင့် ကြွလာခြင်း	၂၅၉
မြတ်သောအလှူ ခံထိုက်ရာ၌ အရှင်သုဘူတိတေဒဂ်ရခြင်း	၂၅၀
မှန် ဥပမာဘုရားဖြင့် အာနန္ဒာ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း	၄၄၈
[ဃ]	
ယက်ကန်းသည် အကြီးအမှူး ဘဝ	၅၄၂
ယက္ခစစ်သေနာပတိကြီး နှစ်ဦး နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၂၈၆
ယောက်ျားသူမြတ်အတွက် လကျာလမ်း သင့်လျော်ပုံ	၁၃၇
[ခ]	
ရတနာသုံးပါးသတင်း ကြားသိ ရခြင်း	၅၅၀
ရတ္တညူတေဒဂ်အရာ ထားတော် မူခြင်း	၃
ရတ္တညူတေဒဂ်နှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များ	၂၉
ရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ထူး ရတော် မူခြင်း	၂၇
ရထားငါးရာစီ မိဘထံမှ ရကြသူ သုံးဦး	၁၈
ရသမျှအဝတ်ကို မချန်ပဲ လှူခြင်း	၁၀၉
ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏ ဓမ္မတာ သဘော	၄၉၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၇]

ရဟန္တာအသွင် ပြရခြင်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၇၆
ရဟန္တာခုနစ်ပါးတို့၏ မိခင်ကြီး ရူပသာရီ	၆၃
ရဟန္တာခြောက်ကျိပ်တို့ကို သာသနာပြုလွှတ်ခြင်း	၄၉၁
ရဟန္တာတို့၏ ဆင်းဝါသွင်ပြင် လက္ခဏာများ	၄၇၅
ရဟန္တာတို့ နေရာအရပ်သည် မွေ့လျော်ဘွယ်မည်ပုံ	၂၆၆
ရဟန္တာနှစ်သောင်းဖြင့် ကပ္ပလဝတ်သို့ ကြွခြင်း	၄၉၉
ရဟန္တာဖြစ်ပြီးနောက် အညာသိ ကောဏ္ဍညအကြောင်း	၂၉
ရဟန္တာဖြစ်မှ ဝိပါက်ဝဋ်ကြွေး ပျောက်ပုံ	၃၅၆
ရဟန်းအဝတ်နှင့် မလျော်၍ စွန့်ခွာလိုခြင်း	၁၃၆
ရဟန်းခံရှင်ပြု ဘုရားခွင့်ပြုချက် မှတ်ဖွယ်	၅၈၀
ရဟန်း ၂ ပါး ကွဲပြားရန် နတ်ဖန်တီးပုံ	၃၄၈
ရဟန်းပြုသောအခါလည်း ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇ-ပင် မည်ပုံ	၁၉၇
ရဟန်းသံဃာအား ဆဲရေးသူ၏ အကျိုးပေး	၂၉၀
ရာဂစသည်များသူတို့၏ ခြေရာပြ ဂါထာ	၆၂၃
ရာဂများသူ၏ ခြေရာ အနေအထား	၆၂၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၇]

ရာဇဂြိုဟ်ကျောင်းတိုက်ကြီး (၁၈) တိုက်	၄၆၉
ရာဇအလောင်း၏ နောက်တဖန် အမျိုးသားဘဝ	၅၇၇
ရာဇနောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း ပြုခြင်း	၅၇၈
ရာဇပုဏ္ဏားကြီး ရဟန်းပြု၍ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း	၅၈၃
ရာဇမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း ရာဟုလသာမဏေ သံဃုန်အမျှ အဆုံးမ ခံလိုပုံ	၃၄၂
ရာဟုလသာမဏေနှင့် နှမ ထေရီလောင်းလျှာများ	၃၃၉
ရာဟုလသာအား ဟောသော သုတ္တန်များ	၃၄၂
ရာဟုလသာ, ရဋ္ဌပါလတို့ နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၄၀
ရေဝတ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၅၄
ရေဝတသူဌေးသား နောက်ဆုံး ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၂၆၉
ရေဝတ သံဝေဂ ရခြင်း	၂၅၅
ရေဝတီအမျိုးသမီးအကြောင်း	၇၉
ရေဝတီနတ်သမီးကို ကိုယ်လုံး ပေါ်မှန် ထောင်ပြခြင်း	၈၀
ရောဂါကင်းသော တေဒဂ် ဗာကုလ ရခြင်း	၅၁၃
ရောဟိဏ်မြစ်၌ အရှင်အာနန္ဒာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း	၄၈၆
ရှေးဦးစွာ စာရေးတံမဲ နှိုက်ယူ ရရှိသော မထေရ်	၃၅၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၇]

ရှင်လျက် ကွဲကွာခြင်း=	
နာနာဘာဝ	၉၀
ရွှေအုပ်လှူခြင်း	၂၁၄
ရွှေစင်ရုပ်ကို အရှင်သမီးဟု	
ထင်မှားခြင်း	၁၂၈
ရွှေပြာသာဒ်ငါးရာ မယ်တော်	
ကြီး စီမံခြင်း	၇၉
ရိတ်ဦးအလှူဒါန	၂၀
ရုပ်ကိုယ်၌ ရုပ်ကိုယ်ဟု အဖန်ဖန်	
ရွှေခြင်း	၉၁
ရိုက်နှက်သူ သားအတွက်	
မိဖမ္မား စိုးရိမ်ပုံ	၄၉

[၈]

လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ တေဒဂ်ဘွဲ့ထူး	
ရတော်မူခြင်း	၁၉၃
လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ၏ ဂုဏ်ကျေး	
ဇူးပြု ဥဒါန်းဂါထာ	၁၉၂
လက္ခဏက ဘဒ္ဒိယမထေရ်၏	
ရှေးဆုတောင်း	၁၈၁
လက္ခဏကဘဒ္ဒိယ ရဟန္တာ	
ဖြစ်သော သုတ်တရား	၁၈၆
လနှင့်တူသော အရှင်မဟာ-	
ကဿပ	၁၄၇
လူကို မုန်းသဖြင့် ထိုသူ၏	
ကောင်းမှုကို ဖျက်မိပုံ	၁၁၂
လူခစီဝရဓရတေဒဂ် အရှင်	
မောဃရာဇ ရခြင်း	၆၃၇
လူချင်းမသင့်သော်လည်း ဆုံးမ	
သတိပေးပုံ	၁၁၂
လူနတ်နိဗ္ဗာန်ကို အလှခံနေရ	
သည်ဟု ပြောခြင်း	၂၅၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[၈]

လူလိမ်ပုဏ္ဏားတယောက် လာ	
ရောက် ခြောက်လှန့်ခြင်း	၆၁၇
လူသတ်သမားတို့ အပြစ်ရခြင်း	၉၈
လေးစားလှ၍ ဆရာမှတဆင့်	
ဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ခြင်း	၈၃
လေးဆဲ့လေးပါတိုင် မနှစ်သက်	
ဖွယ် မတွေ့ရခြင်း	၇၈
လေးဌာန၌ မြင်အပ်သော	
အကျိုး	၄၅၄
လေးဌာန၌မြင်အပ်သောအပြစ်	၄၅၃
လောကီဥစ္စာထက် ဘုရားကို	
ပြုစုခွင့် တောင်းသင့်ခြင်း	၄၃၇
လောကုတ္တရာတရားကို အား	
ကိုးပုံ အခြင်းအရာ	၉၁
လောကုတ္တရာတရားကို အားကိုး	
ရန် ဘုရားတိုက်တွန်းခြင်း	၉၀
လှူပြီးဆွမ်းဒါနကို ဝယ်ယူခြင်း	၁၅၅
လှူလိုက်သောစပါးများ ပြည့်မြဲ	
ပြည့်လာခြင်း	၁၉
လက်ဆောင် အပြန်အလှန်	
ပေးပို့ကြခြင်း	၆၀၄
လက်ဆောင်စွဲ တဖန်ပြန်ခြင်း	၆၀၅
လက်ဝဲရံ အဂ္ဂသာဝကဆု	
တောင်ခြင်း	၅၅
လက်သမားဆရာကြီးဘဝ	၁၈၄
လဇ္ဇီကို ချီးမြှောက်သော	
ဘက်လိုက်ခြင်းမျိုး	၅၂၆
လာဘ်ပေါများသော တေဒဂ်	
အရှင်သီဝလိ ရခြင်း	၃၁၉
လမ်းခရီး၌ နန်းတော်မှဆွမ်းကို	
ယူ၍ကပ်ခြင်း	၅၀၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[လ]

လမ်းစဉ်နှစ်ခုဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ်	
ရှင်းချက်	၄၂၉
လမ်း၌ဖွား၍ 'ပန္နက=	
မောင်လမ်း'ဟု ခေါ်ခြင်း	၂၂၇
လိပ်ဟူသောအမည်၏ အဓိပ္ပါယ်	
ရှင်းချက်	၄၃၀
လိမ္မာသောအိမ်ရှင်မ ဒါနဝေစု	
ယူပုံ	၁၅၃
လျှော့ : ခြင်း ထိုင်ခြင်း မပြုပဲ	
တရားအားထုတ်သော	
မထေရ်	၂၈၀

[ဝ]

ဝစိကံကြောင့် ပိတ်ချင်းသီး	
ကြွက်ချေးဖြစ်ခြင်း	၃၉၄
ဝက္ကလိ၏ သဒ္ဓါဓိမုတ္တတေဒဂ်နှင့်	
စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၂၇
ဝက္ကလိအားဟောသော တရား	
ဂါထာများ	၃၂၃
ဝက္ကလိ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း	
ပြုခြင်း	၃၂၀
ဝက္ကလိ ဘုရားကို မပြတ်ဖူးလို့၍	
ရဟန်းပြုခြင်း	၃၂၁
ဝက္ကလိမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၂၀
ဝဂီသအား ဟောသောဂါထာ	
နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၆၅
ဝဂီသအား ဟောသောဂါထာ	
ပါဠိအနက်	၃၆၄
ဝဂီသကျွတ်ချိန်ရောက်ခြင်း	၃၆၁
ဝဂီသ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်း	
ပြုခြင်း	၃၆၀
ဝဂီသမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၃၅၉

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[ဝ]

ဝမ္ဗိကသုတ်၏ အချုပ်	
လင်္ကာကြီး	၄၂၇
ဝမ္ဗိကသုတ်ဒေသနာဖြစ်ပေါ်	
လာခြင်းအကြောင်း	၄၂၀
ဝမ္ဗိကသုတ်နှင့်အညီ ဘုရားရှိခိုး	
ပါဠိအနက်	၄၃၁
ဝါသနာကြောင့် နှုတ်ကြမ်းရာ၌	
ဖရသဝါစာ မဖြစ်ပုံ	၃၉၄
ဝိနည်းကို ဦးစွာသံဂါယနာ	
တင်ရခြင်းအကြောင်း	၄၇၇
ဝိနည်းကို ချီးမြှောက်သော	
ဘက်လိုကခြင်းမျိုး	၅၂၆
ဝိနည်း၌ အပိုင်းအခြားပမာဏ	
နှင့် အမည်များ	၄၇၉
ဝိနည်းပိဋကတ်ကို အရှင်ဥပါလိသို့	
အပ်နှင်းခြင်း	၄၇၉
ဝိနည်းသည် သာသနာ၏	
အသက်ဖြစ်ကြောင်း	၄၇၇
ဝိပါက်ငဋ်ကြွေးရုပ် မိန်းမ	
ရဟန်းနှင့်အတူပါနေခြင်း	၃၅၂
ဝိနယဓရတေဒဂ် ဥပါလိ	
ရတော်မှုခြင်း	၁၂၇
ဝိနယသံဂါယနာ၌ မြေလှုပ်	
ခြင်းများ	၄၇၈
ဝိပဿနာဉာဏ် ၁၀-ပါးကို	
ဟောပုံ ရှင်းချက်	၄၀၉
ဝိမုတ္တိခေါ်သော မဂ်ဖိုလ်	
ကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း	၈၉
ဝိသုကြုံနတ်သား ရွှေပြာသာဒ်၊	
မဏ္ဍပ်များ ဖန်ဆင်းခြင်း	၇၉
ဝိဏောဝါဒ=မလျော့, မတင်း	
စောင်းငြင်းတရား	၂၈၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[၀]

ဝိရိယနှင့် သမာဓိကို အရှင်
အာနန္ဒာ မျှစေခြင်း ၄၇၄
ဝိရိယလျော့လျှင် ကောသဇ္ဇ=
အပျင်းဓာတ် ပြု၏ ၂၈၃
ဝိရိယလွန်လျှင် ဥဒ္ဓစ္စ=
ပျံ့လွင့်၏ ၂၈၃
ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာဟု
အပန့်ပန့်ရှုခြင်း ၉၁

[၁]

သမဏဂုတ္တကအား ငွေတထောင်
ပေး၍ သတ်ခိုင်းခြင်း ၉၃
သမာဓိကျေးဇူးကို ယူမသွားခြင်း ၈၉
သမန္တပါသာဒိကတေဒဂံ
အရှင်ဥပသေန ရခြင်း ၃၇၄
သရဒရသေ့ အဂ္ဂသာဝက
ဆုပန်ခြင်း ၅၁
သရဒရသေ့ တပည့်တို့၏အာဏ်
ကြီးမှုကို တားမြစ်ခြင်း ၄၇
သရက်ပင်ဆိပ်နဂါး၏ အဋ္ဌပ္ပတ္တိ ၅၆၉
သရက်သီးအလှူကြောင့်
အသံသာယာခြင်း ၁၈၄
သဝဏ်လွှာနှစ်စောင် ၁၂၉
သစ္စာ ၄-ပါး ဦးစွာသိသူအဖြစ်
ဆုတောင်းခြင်း ၅
သစ်သား အဝတ်ဝတ်၍
ဒါရုဇီရိယ မည်ခြင်း ၄၀၀
သင်္ကန်းအနားပတ်အတွက်
လှူဒါန်းခြင်း ၁၁၁
သင်္ကန်းတို့ ချီးမွမ်းလျှင် ထို
သင်္ကန်းကို ပေးလှူတတ်ခြင်း ၁၄၅
သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူခြင်း ၁၄၄

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[၁]

သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူခြင်းနှင့်
စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၁၄၅
သင်္ကန်းချင်း လဲတော်မူ၍
မြေလှုပ်ခြင်း ၁၄၆
သင်္ကန်းလက်မရောက်မီ အဓိဋ္ဌာန်
လွတ်ခွင့်ပြုခြင်း ၃၀၂
သင့်လျော်သည်ကို သိ၍
ပုရောဟိတ်ဖြစ်ခြင်း ၁၁၀
သည်းခြေပူနာကို ရေဖြင့်
ငြိမ်းစေခြင်း ၃၂၉
သည်းခြေပူနာကြောင့် နဂါးဘုံ၌
နေသန့်ရခြင်း ၃၂၉
သည်းခြေများ၍ ကိုယ်ခန္ဓာ
ပူလောင်ခြင်း ရှိရသူ ၃၂၉
သတ္တပဏ္ဍိတလိင်္ဂဂုဏ်၌ မဏ္ဍပ်
ဆောက်စေခြင်း ၄၇၁
သဒ္ဓါအားကြံသည့် တေဒဂံ
အရှင်ဝဏ္ဏလိ ရခြင်း ၃၂၆
သဒ္ဓါတရားကြီးမားသော တေ-
ဒဂံရအဖြစ် ဆုတောင်းခြင်း ၃၂၀
သဒ္ဓါ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူတို့၏
အလုပ်မျိုး ၅၄၃
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတတေဒဂံ အရှင်
ရဋ္ဌပါလ ရခြင်း ၃၄၅
သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတတေဒဂံနှင့် ပေါ်၍
မှတ်ဖွယ် ၃၄၆
သဒ္ဓါပေမ၊ မေတ္တာပေမဖြင့်
ဂတ်ပြုခြင်း ၄၆၇
သဒ္ဓါသုမနဝတ္ထု ၁၂
သန်လျက်နှင့် စဉ်းတိတုံး၏
အဓိပ္ပါယ် ရှင်းချက် ၄၃၀

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သဗ္ဗဋ္ဌကမဉ္ဇသော အလှူဒါနမျိုး	၁၁၀
သာဂတ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၅၆၈
သာဂတမထေရ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၅၆၈
သာဂလမြို့သို့ မိန်းမချောအရှာသွားခြင်း	၁၂၇
သာဓုကိဋ္ဌနသတ္တာဟ	၄၅၈
သာယာသော အသံရှိသည့် အရာ၌ တေဒဂ်ရခြင်း	၁၉၃
သာရိရိကဓာတ်တော် လက်၌ တင်ပြ၍ တရားဟောခြင်း	၈၄
သာဝကတို့၏ မဟာပုရိသဝိတက် ၇-ပါး	၁၆၄
သာဝကများ ဝါစဉ်အထိုင်း ဆွမ်းခံကြွကြွခြင်း	၃၀
သိကြားမင်း နောက်ပါသာမဏေ ငယ်နှင့် တူပုံ	၇၅
သိရိဝစ္ဆနသုကြွယ် အဂ္ဂသာဝက ဆုတောင်းခြင်း	၅၅
သိက္ခာကာမဇေဒဂ် အရှင်ရာဟုလာ ရခြင်း	၃၄၃
သိက္ခာကာမဇေဒဂ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၃၄၆
သီလကျေးဇူးကို ယူဆောင် မသွားခြင်း	၈၉
သီလရှိသောအလှူခံကို ရှာကြံခြင်း	၁၂၁
သီလ, သမာဓိ, ပညာအစဉ်ဖြင့် သံဂါယနာတင်ပုံ	၄၈၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ

[သ]

သီဝလိ နောက်ဆုံးဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း	၃၀၀
သီဝလိပါလျှင် အစာရှားသည့် ဖြတ်လမ်းမှ သွားထိုက်ခြင်း	၂၆၁
သီဝလိဖွားပြီး ခုနစ်ရက်၌ စကားပြောခြင်း	၃၁၄
သီဝလိဖွားပြီး ခုနစ်ရက်၌ ရှင်ပြုခြင်း	၃၁၅
သီဝလိမထေရ်၏ရှေးဆုတောင်း	၃၀၅
သီဝလိမထေရ် မိမိဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြည့်ခြင်း	၃၁၇
သီဝလိမယ်တော်၏ ဘုန်းကံကို စုံစမ်းကြခြင်း	၃၁၁
သီဝလိသားအမိတို့၏ ကိုယ်ဝန် နှင့်စပ်သောဝတ္ထု	၃၁၆
သီဟနာဒိကဇေဒဂ် အရှင် ပိဏ္ဍောလဘာရဒွါဇရခြင်း	၂၀၁
သီဟဝိကိဋ္ဌိတ တရားဟောခြင်းမျိုး	၆၈
သုတ္တန်ပိဋကတ်ကို အသီးအသီး အပ်နှင်းခြင်း	၄၈၃
သုပ္ပဝါသာ ချမ်းသာစွာ သားဖွားစေဟု မိန့်ဆိုခြင်း	၃၁၃
သုပ္ပဝါသာ ဆင်းရဲကို သည်းခံရန် ဆင်ခြင်သောတရား	၃၁၂
သုဘသုတ်ကို အရှင်အာနန္ဒာ ဟောခြင်း	၄၆၉
သုဘူတိမထေရ် ဇေဒဂ်ဘွဲ့ထူး နှစ်ဆင့် ရတော်မူခြင်း	၂၄၉
သုဘူတိမထေရ်မြတ်၏ ရှေးဆုတောင်း	၂၄၅

အက္ခရာစဉ် [သ] စာမျက်နှာ

သုမနမင်းသား အလုပ်အကျွေး
ဆုထောင်းခြင်း ၄၄၄
သုမနမင်းသား၏ ကျောင်းလှူ
ဂါထာ ပါဠိအနက် ၄၄၂
သုမနမင်းသား အံ့ဖွယ်နှစ်ပါးကို
ဖူးမြင်ရခြင်း ၄၃၉
သုမနာနတ်သမီးဟုမှည့်ခေါ်ကြပုံ ၁၆
သုကြွယ်ကတော်အကြီးအမှူး၏
ထူးကဲသောစေတနာ ၅၄၇
သုကြွယ်ဘဝ ၁၁၁
သုဌေးထီးဖြူဆောင်း မဟာဓန
သေဠိ သုဌေးဖြစ်ခြင်း ၁၆၀
သုဌေးနှင့် သုဌေးကတော်တို့၏
သံဝေဂ ၁၃၂
သုဌေးသမီးနှစ်ယောက်တို့
အကြောင်း ၂၁၇
သုဌေးသားအတွက် အစာ
အာဟာရစီမံကြပုံ ၂၇၆
သုဌေးသားလေးဦးတို့၏ ဥစ္စာ
လောဘ ၄၁၂
သုတော်ကောင်းတရား၌ ရိုသေ
သဖြင့် တရားနာခြင်း ၁၈၈
သုမျှားအပြစ် ကိုယ်အပြစ်ဖြစ်
ရသော ရှေးကံဟောင်း ၃၅၁
သေနာသနပညာပက တေဒဂ်
အရှင်ဒဗ္ဗ ရခြင်း ၃၈၅
သေနာသနပညာပကတေဒဂ်နှင့်
စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ၃၈၅
သေ၍ကွဲကွာခြင်း=ဝိနာဘာဝ ၉၀
သောဏအမည်နှင့် ကောဠိဝိသ
အနွယ် စပ်၍ ခေါ်ခြင်း ၂၇၅

အက္ခရာစဉ် [သ] စာမျက်နှာ

သောဏအား ဝီရိယနှင့် သမာဓိ
မျှအောင်အားထုတ်
စေခြင်း ၂၈၃
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍ အမည်ရပုံ ၂၈၈
သောဏကုဋိကဏ္ဍ တေဒဂ်
ဘွဲ့ထူးရတော်မူခြင်း ၃၀၄
သောဏ-ကုဋိကဏ္ဍမထေရ်၏
ရှေးဆုတောင်း ၂၈၅
သောဏကုဋိကဏ္ဍသုဌေးသား
ရှင်ရဟန်းပြုခြင်း ၂၈၈
သောဏကောဠိဝိသ နောက်ဆုံး
ဘဝ ရဟန်းပြုခြင်း ၂၇၅
သောဏကောဠိဝိသမထေရ်၏
ရှေးဆုတောင်း ၂၇၂
သောဏ ခြေဘဝါး၌ မွေးညှင်း
ပေါက်ခြင်း ၂၇၈
သောဏ နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၂၈၆
သောဏမထေရ် အပြင်းအထန်
အားထုတ်ခြင်း ၂၇၉
သောဏမထေရ် ပရိသတ်များ၍
သီတဝနတောကြွခြင်း ၂၇၉
သောဏရဟန်း၏ သွေးခြင်းခြင်း
နီနေသော စင်္ကြံ ၂၈၁
သောတာပန် ရှေးဦးစွာဖြစ်သူ
အမျိုးသမီး ၂၈၈
သောဘိတ နောက်ဆုံးဘဝ
ရဟန်းပြုခြင်း ၅၂၀
သောဘိတမထေရ်၏
ရှေးဆုတောင်း ၅၁၉
သံခိတ္တရုစိ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဟော
သော တရားမျိုး ၄၀၈

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]		[သ]	
သံဂါယနာတင်ရန် အရပ်ကို		သံယုတ္တနိကာယ်ကို အရှင်မဟာ-	
ရွေးခြင်း	၄၆၃	ကဿပသို့ အပ်ခြင်း	၄၈၃
သံဂါယနာတင်ရန် ပလိဗောဓကို		သံဝေဂဂါထာ ပါဠိအနက်	၄၈၇
ဖြတ်စေခြင်း	၄၆၄	သံသရာမှ လွတ်ရေးတရား	
သံဂါယနာတင်ရန် မဟာကဿပ		ခဲယဉ်းစွာရှာကြပုံ	၅၉
အကြံဖြစ်ခြင်း	၄၅၉	သားကြီးကို 'မဟာပန္နက=	
သံဂါယနာတင်ရန် ရဟန္တာ		မောင်လမ်းကြီး'ဟု	
(၄၉၉) ပါး ရွေးခြင်း	၄၆၁	ခေါ်ခြင်း	၂၂၇
သံဂါယနာမဏ္ဍပ်ကြီး၏မေ့လျော်		သားငယ်ကို 'စူဠပန္နက=	
ဖွယ်များ	၄၇၁	မောင်လမ်းငယ်'ဟု	
သံဂါယနာသဘင်ဆင်ယင်တော်		ခေါ်ခြင်း	၂၂၇
မူကြခြင်း	၄၇၇	သားတစ်ဟူရာ၌ အဓိပ္ပါယ်	
သံဂီတိကာရက ရဟန်းငါးရာ		ရှင်းချက်	၄၃၀
ဝါဆိုရာဌာန	၄၆၄	သားနှင့်တူအတွက် အမေ့ခံ	
သံဂီတိကာရက ရွေးခြင်းနှင့်		မှတ်တမ်း	၅၂၅
စပ်၍ အကျယ်မှတ်ဖွယ်	၄၆၂		
သံဂီတိကာရက(၄၉၉) ပါးသာ			
ရွေးခြင်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၆၁		
သံဃဂုဏ်ဖြင့် သစ္စာဆိုသော			
မြစ်ကူးဂါထာ	၅၅၆		

[ဟ]

ဟံသာဝတီရွှေမြို့တော်

၂

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ ပဌမပိုင်း

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ် ပြီးပြီ။

အလိမ္မာစာမှာရှိသည်
လူကောင်းလူတော်ဖြစ်အောင်
မိမိကတိတော် မြန်မာပြန်ကျမ်းများကို ဖတ်ပါ

နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသန

မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းများ

- ပဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း) အလောင်းတော် သုမေဓာအကြောင်း တောထွက်ခန်း၊
ဗျာဒိတ်ခန်း၊ ပါရမီဆင်ခြင်ခန်း။
- ပဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း) ဒီပင်္ကရာဘုရားမှ ကဿပဘုရားအထိ ဘုရား ၂၄-ဆူ
အကြောင်းနှင့် အလောင်းတော် ဗျာဒိတ်ခန်း။
- ဒုတိယတွဲ အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေယူသည်မှ ဘုရားဖြစ်ပြီး
၁-ဝါရသည်ထိ အကြောင်းများ။
- တတိယတွဲ ဘုရားရှင် ၂-ဝါမှ ၉-ဝါထိ အကြောင်းများ။
- စတုတ္ထတွဲ ဘုရားရှင် ၉-ဝါမှ ၂၀-ဝါအထိ အကြောင်းများ။
- ပဉ္စမတွဲ ဘုရားရှင် ၂၁-ဝါမှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည်အထိ အကြောင်း
များနှင့် ဓမ္မရတနာ (တရားရတနာ) အခန်း။
- ဆဋ္ဌမတွဲ (ပဌမပိုင်း) ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝက အရှင်သာရိပုတ္တရာမှ အရှင်
မောဃရာဇအထိ အမြတ်ဆုံး တေဒဂ်ဘွဲ့ရ သံဃာတော်
များအကြောင်း သံဃရတနာ အခန်း။
- ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း) ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝိကာမ မဟာပဇာပတိ
ဂေါတမိထေရီမှစ၍ အမြတ်ဆုံး တေဒဂ်ဘွဲ့ရ ရဟန်း
မိန်းမများနှင့် လူဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ အကြောင်း
သံဃရတနာ အခန်း။

ပဌမတွဲမှ ဆဋ္ဌမတွဲအထိ ၆-တွဲ ၈-အုပ် အပြည့်အစုံထွက်ပြီ။

မိမိရော မပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကြီး
၁၀-တွဲ တွက်ပြီ။

